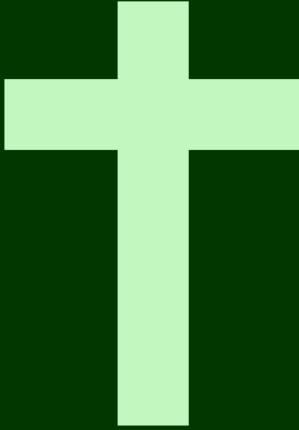

Tupana'ga
nhi'iãa

New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

Tupana'ga nhi'iga

New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tenharim

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tenharim [pah], Brazil

Copyright Information

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tenharim

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
3eb8a851-f633-5209-8712-862a9511e134

Contents

Mateus	1
MARCOS	98
Lucas	148
João	244
Atos	305
Romanos	381
1 Coríntios	415
2 CORÍNTIOS	447
Gálatas	472
Efésios	485
Filipenses	500
Colossenses	507
1 Tessalonicenses	517
2 Tessalonicenses	525
1 Timóteo	529
2 Timóteo	540
Tito	548
Filemom	553
Hebreus	555
Tiago	589
1 Pedro	597
2 Pedro	606
1 João	611
2 João	619
3 João	620
Judas	622
Apocalipse	625

MATEUSVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de Mateus

*Jesus Cristo'ga ramonhava'ea
(Lucas 3.23-38)*

¹ Agwa ko Jesus Cristo'ga ramonhava'ea mombe'ua. Ymyahũ Tupana'ga e'i Jesus Cristo'ga pe: “Eko ti ganduvihavuhuhetero Cristoramo,” ei ga hako. Cristo xa'e nhande Jesus'ga pe a'ero. A'ereki ga nhanderuvihavuhuhete'ga. Jesus'ga ko Daviva'ea rakykwepoharamo Abraõova'ea rakykwepoharamo no.

² Ymyahũ Abraõova'ea Isaqueva'ea po'ria hako.

Isaqueva'ea Jacóva'ea po'ria.

Jacóva'ea Judáva'ea po'ria Judáva'ea irũva'ea po'ria no.

³ Judáva'ea Peresva'ea po'ria Zerava'ea po'ria no. Tamarva'ea Peresva'ea yembora Zerava'ea yembora no.

Peresva'ea Esromva'ea po'ria.

Esromva'ea Arãova'ea po'ria.

⁴ Arãova'ea Aminadabeva'ea po'ria.

Aminadabeva'ea Nasomva'ea po'ria.

Nasomva'ea Salmomva'ea po'ria.

⁵ Salmomva'ea Boazva'ea po'ria. Raabeva'ea Boazva'ea yembora.

Boazva'ea Obedeva'ea po'ria. Ruteva'ea Obedeva'ea yembora.

Obedeva'ea Jesséva'ea po'ria.

⁶ Jesséva'ea Daviva'ea po'ria. Daviva'ea israelitasva'ea ruvihavuhuva'ea.

Daviva'ea Salomãova'ea po'ria. Uriasva'ea rembirekokwerava'ea Salomãova'ea yembora. A'ereki Daviva'ea hembireko ahe pavêi.

⁷ Salomãova'ea Roboãova'ea po'ria.

Roboãova'ea Abiasva'ea po'ria.

Abiasva'ea Asava'ea po'ria.

⁸ Asava'ea Josafáva'ea po'ria.

Josafáva'ea Jorãova'ea po'ria.

Jorãova'ea Uziasva'ea ramonhava'ea.

⁹ Uziasva'ea Jotãova'ea po'ria.

Jotãova'ea Acazva'ea po'ria.

Acazva'ea Ezequiasva'ea po'ria.

¹⁰ Ezequiasva'ea Manassésva'ea po'ria.

Manassésva'ea Amomva'ea po'ria.

Amomva'ea Josiasva'ea po'ria.

¹¹ Josiasva'ea Jeconiasva'ea po'ria Jeconiasva'ea irũva'ea po'ria no. A'ea rupi Babilôniapeva'ea ruri otavuka Josiasva'ea re'yjava'ea pe ahe rerogwovo ogwyri pe he'yjuhuva'ea rerogwovo ahe mombytavo pevo.

¹² Babilôniapeva'ea ahe rerohorê Babilônia pe Jeconiasva'ea Salatielva'ea po'ria.

Salatielva'ea Zorobabelva'ea po'ria.

¹³ Zorobabelva'ea Abiúdeva'ea po'ria.

Abiúdeva'ea Eliaquimva'ea po'ria.

Eliaquimva'ea Azorva'ea po'ria.

14 Azorva'ea Sadoqueva'ea po'ria.
Sadoqueva'ea Aquimva'ea po'ria.
Aquimva'ea Eliúdeva'ea po'ria.

15 Eliúdeva'ea Eleazarva'ea po'ria.
Eleazarva'ea Matáva'ea po'ria.

Matáva'ea Jacóva'ea po'ria.

16 Jacóva'ea Joséva'ea po'ria. Joséva'ea Mariava'ea rembirekokwerava'ea.
Mariava'ea ombo'a Jesus'ga. Ga ko Cristoramo Tupana'ga remim-
buhurukaramo.

Nahã ko Jesus Cristo'ga ramonha mombe'ua.

17 Imbokwara'ara'arjavame catorze ko Abraãova'ea rakykwepo-
harava'ea ojopy'rupy'ruavo. Aerë Daviva'ea ari. Daviva'ea arirë
imbokwara'ara'arjavame catorze ko Daviva'ea rakykwepoharava'ea
ojopy'rupy'ruavo no. Aerë Josiasva'ea ari. Babilôniapeva'ea Josiasva'ea
re'yjava'ea rerohoi Babilônia pe. Ahe rerohorë imbokwara'ara'arjavame
catorze ko aherakykwepoharava'ea ojopy'rupy'ruavo no. Aerë Cristo'ga ari.

Jesus Cristo'ga aragwera (Lucas 2.1-7)

18 Jesus Cristo'ga aragwera ko nahã. Jesus'ga yembora rera ko Maria. Mari-
ava'ea po'ria ahe'yembora pavëi omondo Mariava'ea Joséva'ea pe tahem-
bireko ti hëa ga pavëi javo. Joséva'ea rembirekoa renonde Tupana'ga
ra'uvapyryva Mariava'ea momburu'ai.

19 Hembireko gweri Joséva'ea Mariava'ea pavëi. Emo ikwahavame ahep-
uru'a Joséva'ea ojapyaka marã ti nehë javo. A'ero okokatuavo gwaramo
ahe ei ovyteri pe: "Apo hi po ti ji hëa hugwi a'ero nehë. Ndadotari reki
ji hëambotegwetea," ei ahe. "Nurã po ti ji pohinhimiji hëa hugwi hëa
mombe'ue'yma ga pe," ei ahe ovyteri pe.

20 A'ea rehe ahe japyakai. Kiro ahe kiri. A'ea rupi Tupana'gapyrive'ga
yvagipeve'ga jipiukari Joséva'ea pe. Joséva'ea gwepia katu
Tupana'gapyrive'ga okiri pe a'ero.

–Terekyhyji ti enhimbirekohava hugwi Daviva'ea rakykwepoharamo, ei
ga Joséva'ea pe. A'ereki pyry nde hëa rereko. A'ereki Tupana'ga ra'uvapyryva
hëa momburu'a, ei ga.

21 Aerë po ti hëa gwa'yra'ga mbo'ari nehë, ei ga. A'ero ti eno hëara'yra'ga
rehe Jesus. Ereki ga ko ahembopiro'yhara'ga. Na tuhë, ei ga. Ombopiro'y po
ti ga ojiheve'ga ganderokote'varuhua hugwi nehë, ei ga. Mahye'yma pe po ti ga
ga nderohoi a'ero nehë, ei Tupana'gapyrive'ga Joséva'ea pe.

A'ea erame ga hoi Joséva'ea hugwi. Aerë Joséva'ea ma'ëi.

22 Ipuru'a Mariava'ea gwembirekoe'ymame. Nahã hekoi Tupana'ga
nhi'po'ruavo ymyahüva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahü Tupana'ga nhi'iga
mombe'uharava'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo.
Ymyahü ahe ei hako:

23 " 'Pehendu katu ti!' ei Tupana'ga.

'Ipuru'a po ti hëa akwaimbae'ga nderekoe'y'vehëa nehë.

Aerë po ti hëa gwa'yra'ga mbo'ari nehë.

Ono po ti ga ga rehe Emanuel gareraramo,' ei Tupana'ga," ei ahe hako.

Garera ko Emanuel. A'ea ko: Tupana'ga oko nhande pyri.

24 Aerë Joséva'ea ma'ëi. Oko ahe Tupana'gapyrive'ga nhi'iga rehe toko ti
hëa nhirembirekoro a'ero nehë javo. A'ero ahe Mariava'ea reruri gwonga
pe toroju ti hëa pavëi javo.

²⁵ Ahe gweru tehe ahe ojipyri. A'ereki ahe ndogwerekoi ve Mariava'ea ahera'yra'ga mbo'arama ahera'yrypy'ga. Ga rehe ahe inogi Jesus gar-eraramo.

2

Jaytata'ia kwahapyrava'ea

¹ Cidade de Belém me Jesus'ga ari. Jesus'ga re'yja'ga gwyri pe Judéia pe Belém u. Jesus'ga arame Herodesva'ea oko ganduvihavuhuro judeus'ga gwyri pe Jesus'ga re'yja'ga gwyri pe. Jesus'ga arame jaytata'ia kwahapyra'ga nduri irupeuhua hugwi ogwya hugwi kwara ipora hugwi. Uhu ga cidade de Jerusalém me ovahema.

² Kiro ga ei pevove'ga pe:

–Kiroki ga oko judeus'ga nduvihavuhuheteagwamamo – mome ga? O'a ga agwamo. A'ereki ore orohepia jaytata'ia ipyahuva'ea kwara ipora koty. A'ea ko ga'ara kwahavuka ore ve ojipiukaro gwaramo jaytata'ia. Hepiaga gwaramo ore ruri timbohete ti ga javo, ei ga.

³ Ga'ea kwahavame ahepy'a ndukatui okoteheavo Herodesva'ea py'a judeus'ga nduvihavuhuva'ea py'a. Ndukatui cidadepeve'ga py'a no Jerusalémmeve'ga py'a.

⁴ A'ero ahe ikwava'ehara'ga nduvihava'ga mbojatykaukari ga mbuhuruka ojipyri judeus'ga mbo'ehara'ga ndeheve – kiroki ga ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe. Ga ndurame Herodesva'ea pyri ahe ei ga pe:

–Kiroki ga pe Tupana'ga e'i ga ti toko ganduvihavuhuhetero javo – mome po ti ga ari nehé Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga? ei Herodesva'ea.

⁵ A'ero ga ei ahe ve:

–Belém me – kiroki cidade u oregwyrri pe Judéia pe – pevo po ti ga ari nehé, ei ga. Nahã ymyahũ Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ikwatijari hako. A'ereki Tupana'ga okwatijaruka ahe ve onhi'iga, ei ga. Tupana'ga e'i:

⁶ “Belémmeva'ero pécidade ndokoi huvihavarũiva'ea.

Huviha hete ko pécidade upa pende'yja'ga gwyri pe Judáva'ea rakykwepo-hara'ga gwyri pe Judéia pe. A'ereki pécidadepeve'ga oko nhiremimo'ehara'ga nduvihavaagwamamo israelitas'ga nduvihavaagwamamo.

Gwereco katu po ti ga pende'yja'ga nhaporemo okovo ganduvihavuhuhetero nehé.”

–A'ea ymyahũ Tupana'ga ei ikwatijaruka onhi'iga mombe'uharava'ea pe hako, ei ga Herodesva'ea pe.

⁷ Ga horame Herodesva'ea jaytata'ia kwahapyra'ga mbuhunhimimukari ojipyri a'ero. Ahe ei ga pe:

–Gara rupi jaytata'ia jipiukari pe me iporame raikwehe? Takwaha katu ti ji, ei ahe ga pe.

A'ero ga imombe'ukatui ahe ve.

⁸ Ikwahapavame ahe ga mondoukari cidade de Belém me. Ahe e'i ga pe:

–Peho ti Belémmeve'ga pyri tayri'ga rekakatuavo. Ga repiagame ti pejora'ja ji pyri ga mombe'ukatupava ji ve a'ero, ei ahe ga pe. Jihi ti taho ga mboheteavo a'ero nehé no, ei ahe ga pe o'mbero.

⁹ Ahe rendupaviré jaytata'ia kwahapyra'ga hoi a'ero ogwovo Belém me. Ga horame jaytata'ia – kiroki jaytata'ia ojipiuka ga pe kwara ipora koty – kotihĩ akoja jipiukara'javi ga pe ogwovo ga nenonde ogwovo Jesus'ga rehei katu opytavó garuhava arimo.

¹⁰ Horyory hete ga jaytata'ia repiagame ogwovo ovahema tayri'ga ruhai pe.

11 Onga pype ga tayri'ga repiagi ga'yembora reheve Mariava'ea reheve. Nurā ga neny'py'andurugi garovai pyteri pe nde ko orehoheva'ero javo. A'ero ga imondohetei mbatera ga pe gwovapytymba'voga hyrua ip'e'avo jugwi. Ouro ga imondoi ga pe. Incenso perfume apopyra ga imondoi ga pe no. Iru'ia perfume apopyra ga imondoi ga pe mirra.

12 Aerē ypytunimo okirame ga Tupana'ga rendukatui. Kiro ga ga moranduvi.

—Tapemombe'ui ti tayri'ga Herodes'ga pe. A'ereki ga ojuka pota tayri'ga. Tapejivya'javi ti Herodes'ga pyri, ei Tupana'ga ga pe.

Nurā oma'ērame ga hoi pehea rupi irūa rupi ogwovo ogwvri pe timombe'uyme ti tayri'ga Herodes'ga pe javo.

Oho nhimi Joséva'ea Egitopeva'ea gwvri pe

13 Jaytata'ia kwahapvra'ga horē Tupana'gapvri'ga yvagipeve'ga jipiukari Joséva'ea pe ahekiri pe. Ahe ve ga ei:

—Haite! Evy epo'ama! ei ga Joséva'ea pe. Eho ti ga nderogwovo tayri'ga gayhēa reheve. Eroho nhimi ti ga nderogwovo Egitopeve'ga gwvri pe, ei ga. Pevo ti pepyta. Aerē jate po ti ji imondoukari nhinhi'igagwera pe me nehē pejora'ja ti Belém me javo. Po ti ji namondoi nhinhi'igagwera pe me nehē, tapejora'javi ti avo Belém me. A'ereki avo Herodes'ga tayri'ga rekaruka kiro. A'ereki ga ojuka pota tayri'ga, ei Tupana'gapvri'ga Joséva'ea pe.

14 Oma'ē Joséva'ea ovy'a'ero. A'ea rupi ypytunimo ahe tayri'ga roerohoi ga'yembora reheve ga nderogworogwovo Egitopeve'ga gwvri pe.

15 Pevo ahe ga nderovahemi. Aerē ga nduvame Egitopeve'ga gwvri pe Herodesva'ea manoi.

Nahā ga hoi opytavo Egitopeve'ga gwvri pe. Tupana'ga erame jate ga ndura'javi Egitopeve'ga gwvri. Nahā Tupana'ga ga mbuhurukara'javi Egitopeve'ga gwvri. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iga momb'e'uharava'ea a'ea momb'e'u Tupana'ga nhi'iga momb'e'gwovo aerē po ti nahā javo. Ymyahū ahe ei hako:

“Egitopeve'ga gwvri hugwi ji jira'yra'ga mbuhurukari,' ei Tupana'ga,” ei ahe hako.

Ojigwarai Herodesva'ea tay'riva'ea rehe

16 Omanoa renonde Herodesva'ea nhimonha'ngaranuhūi jaytata'ia kwahapvra'ga ndehe. A'ereki ahe okwaha ji moandyandyi ga ojivvra'jave'yma ji pyri javo. Dois anos gwvri tayri'ga rehe kiro. A'ea Herodesva'ea okwaha. A'ereki nanongara jaytata'ia kwahapvra'ga omombe'u ahe ve ahe ga monhi'igame ojive. Nurā ahe osoldados'ga mondoukari cidade de Belém me Belém rembeyvri hī pe no. Pevo ahe osoldados'ga mondoukari tojuka pa ti ga tapihama'ga javo – kiroki tayri'ga o'a jaytata'ia kwahapvra'ga hepiagirē jaytata'ia. Ahenhi'iga rupi soldados'ga hoi a'ero tapihama'ga ndepiaga. Ojuka pa ga tapihama'ga – kiroki ga gwereko dois anos ojive, kiroki ga ndogwerekoi ve dois anos ojive no.

17 Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iga momb'e'uharava'ea Jeremiasva'ea a'ea momb'e'u Tupana'ga nhi'iga momb'e'gwovo aerē po ti nahā javo. Ahe e'i hako:

18 “Cidade de Ramá pe ga henduvi hēa jehe'oheterame ovy'are'yma.

Hahyahi hēajehe'oa.

Raquelhēa reki ojehe'o gwa'yra'va'ea rehe.

Tegwete hēa ma'ngoma'ngohava.

A'ereki hēara'yra'va'ea omanomba,' ei Tupana'ga,” ei Jeremiasva'ea hako.

Ojivy Joséva'ea Egitopeva'ea gwvri hugwi

19 Aerē Tupana'ga José'ga mbuhurukara'javi Egitopeve'ga gwyra hugwi. A'ereki pevo ǵa u Herodesva'ea manorame. Herodesva'ea manorē yvagi-peve'ga jipiukari Joséva'ea pe Tupana'gapyrive'ga. Joséva'ea pe ga ei ahekiri pe:

20 –Ahe omanomba kiro - kiroki ahe ojuka pota tayri'ga. Evy epo'ama! Eroho ti ga kiro a'ero tayri'ga gayhēa reheve. Erojivrya'ja ti ga eje'yja'ga gwyrī pe Israel pe, ei Tupana'gapyrive'ga Joséva'ea pe.

21 Oma'eamo ahe vyri a'ero tayri'ga rerogwovo ga'yembora reheve ǵa nderojivya pevo jitehe ogwyrī pe Israel pe ǵa nderovahema.

22 A'ea rupi Arquelau'ga oko Judéiapeve'ǵa nduvihavamo Israel pe opo'ria py'rovo Herodesva'ea py'rovo. A'ea kwahavame Joséva'ea kyhyji Arquelau'ga hugwi. Ndojupotari ahe Judéiapeve'ǵa gwyrī pe a'ero. Ypytunimo okirame Joséva'ea Tupana'ga rendukatui. Kiro ga Joséva'ea momoranduvi.

–Terehoi ti Judéiapeve'ǵa gwyrī pe, ei Tupana'ga ahe ve.

Nurā Joséva'ea ndohoi pevo. Galiléiapeve'ǵa gwyrī pe ahe hoi Israel pe.

23 Pevo ahe rui cidade de Nazaré pe tayri'ga pavēi ga'yembora pavēi no. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ǵa ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'ǵa mombe'uharava'ea a'ea mombe'umbe'u Tupana'ga nhi'ǵa mombe'gwovo. Jesus'ga mombe'gwovo ahe ei hako:

“E'i po ti ǵa ga pe nehē Nazarépeve'ga, ei Tupana'ga,” ei ahe hako. Ga u pevo a'ero.

3

João Batistava'ea remimombe'ua (Marcos 1.1-8; Lucas 3.1-18; João 1.19-28)

1 Aerē João Batistava'ea rekoī ongae'yī me judeus'ǵa mobatizavo. Tupana'ga nhi'ǵa mombe'uheteavo João Batistava'ea rekoī Judéiapeve'ǵa gwyrī pe ongae'yī me.

2 Hahyahi ahenhi'ǵa ahe erame:

–Pepohi tuhē ti pejikote'varuhua hugwi, ei ahe. Perojijijiyi ti pejeaporogita pejikokatuavo Tupana'ga nhi'ǵa rendukatavo. A'ereki Tupana'ga oko gwerī nhandervihavuhuhetero nhande repiakatuavo vyva koty nhande mongovo onhi'ǵa rupi, ei ahe ǵa pe.

3 Ymyahū Tupana'ga nhi'ǵa mombe'uharava'ea Isaíasva'ea omombe'u jipe João Batistava'ea. Ahe e'i João Batistava'ea mombe'unhogwenondeavo hako: “Hahyahi po ti ganhi'ǵa

ga erame ǵa mbo'eavo ongae'yī me nehē,” ei Isaíasva'ea.

“E'i po ti ga nehē:

‘Pemboavujikwe ti pehea huvihava'ga pe tuhu ti ga nhande pyri javo.

Pembohupi katu ti pehea ga pe, e po ti ga nehē,” ei Isaíasva'ea hako.

Tupana'ga ra'yra'ga renondeva'ea e'i nhandepojykaharete'ga ruraǵwama pe. Tonhimoavujikwe ti ǵa garura renonde javo. A'ea pe ahe ei togwerojijiyi ti ǵa gweaporogita a'ea renonde javo.

4 Omongi João Batistava'ea yuranuhūa'javuhuva'ea rava apopyra camelo rava apopyra. Aheku'ayvira ko ipira. O'u ahe tukura hehira reheve.

5 He'yjuhuve'ga nuǵanduri onhimongyavo João Batistava'ea pyri ova-hema. Uhu ǵa cidade de Jerusalém hugwi. Uhuuhu ǵa Judéiapeve'ǵa gwyrī hugwi nhaporemo no rio Jordão rembeyvrya hugwi no.

6 Ahe renduvame ǵa nhimombe'ukatui Tupana'ga pe jite'varuhu ji javo opohia jugwi. A'ero jate João Batistava'ea ǵa mobatizai rio Jordão pype.

7 Uhu he'yive'ga ahe pyri no fariseus'ga saduceus'ga pavēi tianemobatiza ti ga javo. Gandura repiagame João Batistava'ea ei ga pe:

—Tiruahū pendeaporogita! Pe'ehu pe pejuhupe pejikokatupotare'yma gwaramo. Pe'e pe: "Haite! Xaho João Batista'ga pyri tianemobatiza ti ga. Nurā po ti Tupana'ga nonhimonha'ngaa'javi nhande rehe nehē. Ndahahyi po ti nhande ve a'ero nehē." Nahā pe pe'e, ei João Batistava'ea. Maraname pe euhui nanongarava'ea naerū? Pe tuhē penhimbo'e nanongara rehe, ei João Batistava'ea ga pe.

8 —Jihi, ei João Batistava'ea, kiro po ti ji ei pe me: Po pe ndapepotari hahyva'ea Tupana'ga nhimonha'ngarame pe ndehe, a'ero ti peko katu, ei ahe. Tapembopogwea'javi ti pejite'varuhua pejikovo. Pe pohirame jugwi po ti Tupana'ga ei pe me nehē: "Ndovy'ari ga okote'varuhua rehe kiro opohia jugwi herojijyifa ojeaporogita. Nanhimonha'ngaa'javi ji ga ndehe a'ero." Nahā po ti Tupana'ga ei pe me a'ero nehē, ei João Batistava'ea ga pe.

9 —Tape'ei ti pejiyvyteri pe: "Abraãova'ea nhaneramonhamo oko. Tupana'ga oarō hete Abraãova'ea. Nurā po ti Tupana'ga nonhimonha'ngai nhande rehe nehē." A'ea ti tape'ei. A'reki Tupana'ga ndokoi reki Abraãova'ea rymymino'ga ndehe ga ndekote'varuhurame. Po Tupana'ga ojipe'ga pota, a'ero Tupana'ga oapo kwaha a'ga ita Abraãova'ea rymyminoro ga mongovo, ei João Batistava'ea ga pe.

10 Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ga pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Akwaimbae'ga ombogwa gwerī jykwa'ria pyvō tambo'aruka javo. Po i'ya ndogwerekoi yva'ikatua, a'ero po ti ga imbo'ari imondovo tata pype nehē. Na jitehe Tupana'ga pe ndereko'gwerī pe momboa tata pype hahyva'ea ruvihava pype pe pohire'yma gwaramo pejikote'varuhua hugwi pejikokatue'yma, ei João Batistava'ea ga pe imombe'gwovo.

11 —Uhu po ti ga nehē —kiroki ga ji hohe hete huvihavuhuhetero gwaramo, ei João Batistava'ea. Ji ki a'e te okoteheva'ea. Jihi opomobatiza yhya pyvō jate. Nahā ji ikwahavukari ga pe pepohira pejikote'varuhua hugwi pendeaporogita rorojijyja reheve pendekokatua reheve. Gaha po ti pe pojykauka Tupana'ga ra'uvapyryva pe aerēve'ga nehē. Nahā po ti ga pendekote'varuhua mombigukari pe mombyryvuka nehē, ei João Batistava'ea ga mombe'gwovo ga pe.

12 Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ga pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Trigo jara'ga gwereko japira mbovevehava opo pe tamboveve ti ji japira trigo hugwi javo, ei João Batistava'ea imombe'gwovo. Omono'ono'ō po ti ga oapoa trigo inha'ga hyrua pype nehē. Japira po ti ga imbokai tata pyvō nehē. Ndogwevi po ti tata upa nehē, ei João Batistava'ea.

—Na jitehe po ti jihoheteve'ga huvihavuhuhete'ga imboja'oja'ogukari pyryve'ga okote'varuhuve'ga hugwi okovo pyryve'ga pojykaharete'ga nehē, ei João Batistava'ea ga pe. "Tuhu ti pyryve'ga ji pyri yvagi pe upa avuirama nehē," e po ti jihoheteve'ga nehē, ei João Batistava'ea. "Toho ti okote'varuhuve'ga ji hugwi ogwovo tata pype hahyva'ea ruvihava pype opytavo pevo avuirama nehē ojivyre'yma," e po ti jihoheteve'ga nehē, ei João Batistava'ea Cristo'ga mombe'gwovo ga pe.

João Batistava'ea omobatiza Jesus'ga

(Marcos 1.9-11; Lucas 3.21-22)

13 Aerē Jesus'ga ruri Galiléiapeve'ga gwrya hugwi ua rio Jordão pe. Uhu ga ovahema João Batistava'ea pyri tanhimobatiza ti ga javo.

14 A'ero João Batistava'ea ei Jesus'ga pe:

—Toromobatzayme po ti ji nehē. Ndehe ko oreruvihavuhuhetero. Nde po ti ji mobatiza hamo a'ero nehē, ei João Batistava'ea Jesus'ga pe novia. Ako

tehe ji nde pyri, ei ahe Jesus'ga pe. Maraname nde ruri ji pyri enhimobati-
zauka ji ve a'ero? ei ahe Jesus'ga pe.

¹⁵ A'ero Jesus'ga ei reki João Batistava'ea pe:

—Ji mobatiza tuhē ti kiro, ei Jesus'ga. A'ereki pyri nde ji mobatizai. Nahā
po ti nhande rekokatui nhandekovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi
nhaporemonehē, ei Jesus'ga João Batistava'ea pe.

—Kwa, ei ahe Jesus'ga mobatizavo.

¹⁶ Ahe omobatarē Jesus'ga hemi yhya hugwi. Kotihī Tupana'ga ipe'ai
yvaga ga pe. Kiro Jesus'ga hepiagi Tupana'ga ra'uva iyyvame ojihe. Inambua
ja Tupana'ga ra'uva hekoi yvaga hugwi iyyvame ga rehe.

¹⁷ Nanime yvaga hugwi Tupana'ga nhi'īgi Jesus'ga mombe'gwovo.

—Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga, ei Tupana'ga. Anhimohē
hete ko ji ga rehe, ei ga.

4

Diabo'ga omongo te'varuhu pota Jesus'ga (Marcos 1.12-13; Lucas 4.1-13)

¹ Aerē Tupana'ga ra'uva Jesus'ga rerohoi ongae'yi me Diabo'ga ti toko ga
pyri javo. “A'ereki Diabo'ga ga mongo te'varuhu pota,” ei Tupana'ga ra'uva.
A'ero ga rerohoi ga rovahema pevo.

² He'yiva'ea quarenta ko Jesus'ga kiri pevo. A'ea rupi ga ndo'ui arimo
pyytunimo no tanhi'i ti ji Tupana'ga pe javo. Quarenta Jesus'ga kirirē pevo
ojuka ga ty'ara a'ero.

³ A'ero Diabo'ga ruri Jesus'ga pyri tamongo te'varuhu ji ga javo. Uhurame
ga ei Jesus'ga pe:

—Ere'e jipe ndehe: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Di-
abo'ga. Gara'yramo ti ere kia pe ita pe a'ero: “Penhimbote ti a'ero pāoramo
nhirembi'uramo.” A'ea ti ere jupe, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Nda'ei po ti ji jupe nehē, ei ga. Ymyahū Tupana'ga okwatjaruka ahe ve
inoḡuka hako. Aherembikwatijara e'i:
“Mbatara ua pyvō jate rūi nhande rekoi.
Tupana'ga nhi'imbava rendukatua pyvō nhande rekoi,” e'i aherembikwati-
jara, ei Jesus'ga.

⁵ Aerē Diabo'ga Jesus'ga rerohoi cidadepyryva pe Jerusalém me a'ero.
Yvate pe ga ga roroiupiri gare'yja'ga jatykahavuhua rehe templo rehe ga
mo'ama japyra rehe.

⁶ Ga rovahemame pevo ga ei Jesus'ga pe:

—Ere'e jipe ndehe: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga.
Gara'yramo ti epo japyra hugwi ehia a'ero. Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga
po ti nanembohirkarahyi yvyvo nehē. A'ero po ti ndahahyi nde ve nde
porame japyra hugwi nehē. A'ereki ymyahū a'ea Tupana'ga okwatjaruka
ahe ve inoḡuka hako, ei Diabo'ga Jesus'ga pe. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga po ti ojipyrive'ga mondoukari nde pyri nehē.

‘Pea'ngu ti ga,’ e po ti ga ojipyrive'ga pe yvagipeve'ga pe nehē.

‘Pepyhy katu ti ga rerogwovo

tahahyyme'i ti ga pe javo,’ e po ti Tupana'ga ojipyrive'ga pe nehē,” e'i
aherembikwatijara, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ymyahū Tupana'ga okwatjaruka ahe ve inoḡuka hako. Aherembikwati-
jara e'i:

“Tupana'ga ko ndepojykaharete'ga.

Gareaporoḡita rehe jate ti eko.

A'ero po ti ga nde pokogi nehē.

Ejeaporogitateha rehe rūi ti eko

ji poko ti kiro javo tehe Tupana'ga pe," e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga Diabo'ga pe.

⁸ Aerē Diabo'ga ga rerohoa'javi. Yvate hete pe ga ga rerohoi ga rerojiupia vvytyruhua rehe. Pea hugwi Diabo'ga hepiukapavi vvykatyve'ga nduvi-hava'ga gwyra Jesus'ga pe. Gagwyrakatukatua ga hepiukari no.

⁹ Kiro ga ei Jesus'ga pe:

—A'ea nhaporemo po ti ji imondoi nde ve nehē. Po nde renypy'andurugi jirovai pyteri pe ji mboheteavo nde ko Tupanamo javo, a'ero po ti ji imondopavi nde ve nehē, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

¹⁰ —Satanás, ei Jesus'ga Diabo'ga pe. Nde Tupana rūi. Ejipe'a ji hugwi! Norombohetei po ti ji ndehe nehē. A'ereki ymyahū Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoguka hako. Aherembikwatijara e'i: “Embohete ti Tupana'ga.

Gaha ndepojykaharete'ga.

Gaha jate ti embohete

ekovo ganhi'iga rupi jate,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga Diabo'ga pe.

¹¹ A'ero Diabo'ga hoi ogwovo Jesus'ga hugwi. Nanime Tupana'gapyrive'ga vvagipeve'ga jipiukari Jesus'ga pe ga pokoga mbatera imondovo ga pe.

Galiléiapeva'ea na'ē Jesus'ga ombo'e

(Marcos 1.14-15; Lucas 4.14-15)

¹² Aerē ojipe'ga imombe'ui Jesus'ga pe.

—Ga João Batista'ga mongi cadeia pype ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uro gwaramo, ei ga.

A'ea renduvame Jesus'ga hoi ojivya Galiléiapeve'ga gwyrri pe.

¹³ Pevo ga jiyi cidade de Nazaré hugwi ogwovo ojipe pe cidade de Cafarnaum me Galiléiapeve'ga gwyrri pe. Cafarnaum tuvi ypihua pyri lago da Galiléia pyri. Pevo ko judeus'ga nduvi Zebulomva'ea re'yja'ga Naftaliva'ea re'yja'ga pavēi.

¹⁴ Pevo Jesus'ga hoi Cafarnaum me. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo. Ymyahū ahe ei hako:

¹⁵ “Pegwyrri pe herekoi pehea

– kiroki pehea oho ypiahu pe,' ei Tupana'ga Zebulomva'ea re'yja'ga pe Naftaliva'ea re'yja'ga pe no.

'Pegwyrri rekoio Jordão aherovai.

Ga ei pegwyrri pe Galiléia judeus'garūive'ga gwyrri gentios'ga gwyrri.

A'ea ga ei pegwyrri pe,' ei Tupana'ga,” ei ahe.

¹⁶ “Ypytuna ja pe me pe ji kwahave'yma gwaramo.

Kiro po ti kojahua ja pe me pe ji kwahava gwaramo nehē.

Peko pe omanove'ga ja ji ve ji kwahave'ymame.

Kiro po ti ji jikwahavukari pe me

imbokojahuavo peakagi pe nehē,' ei Tupana'ga,” ei Isaíasva'ea imombe'gwovo hako.

¹⁷ Omombe'u jipe ahe Jesus'ga hoa Cafarnaum me. Uvame cidade pe Cafarnaum me kiro Jesus'ga ga mbo'embo'ei. Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo ga ei ga pe:

—Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi, ei ga. Perojijyjijyi ti pejeaporogita pejikokatuavo pejikovo Tupana'ga nhi'iga rupi. A'ereki Tupana'ga pe ndepia

katu ġweri penduvihavuhetero yvya koty pe mongovo onhi'iga rupi, ei Jesus'ga ġa pe.

*Jesus'ga omo'emo'ē ypy ġwemimbo'eharamo
(Marcos 1.16-20; Lucas 5.1-11)*

¹⁸ Aerē Jesus'ga hoi ypiahu pe Galilía pe ogwovo yembeyvya rupi. Ohorame Jesus'ga mokonha'ga ndepiagi Simão'ga André'ga reheve. Ga ko onhoirū'ga. Simão'ga pe ġa e'i no Pedro. Pirareheva'ero ġwaramo Simão'ga imombori ippira pira mboahava tipyhy pira javo.

¹⁹ Ovahemame ġa pyri Jesus'ga ei ġa pe:

—He pejiro ti ji rupi nhiremimbo'eharamo. A'ero po ti pe ji mombe'ui ojipe'ga pe nehē no. Pira pe peru oji'i. Kiro po ti pe ojipe'ga mbuhurukari ji pyri nehē toko ti ġa Jesus'ga nhi'iga rupi javo, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁰ —Kwa, ei ġa.

Nambegwei ġa hoi imboahava reja ogwovo ga rupi okovo garemimbo'eharamo.

²¹ Hehemo'i Jesus'ga hoi ogwovo yembeyvya rupi ojipe'ga ndepiagi Tiagova'ea João'ga reheve. Ga memei ko onhoirū'ga. Ganduva'ga ko Zebedeu'ga. Ga pavēi ġa apygi yharuhua pype japokatua'java oapoa imboahava. Ovahemame ġa pyri Jesus'ga nhi'igi Tiagova'ea pe João'ga pe no toko ti ġa nhiremimbo'eharamo javo.

²² Nambegwei ġa hoi yharuhua reja gwuva'ga reja no ogwovo Jesus'ga rupi okovo garemimbo'eharamo.

*Jesus'ga ombo'e ahe imombiga karugwara
(Lucas 6.17-19)*

²³ Ojipejipea pe Jesus'ga hogahoi Galilíapeve'ga gwyrā rupi hete ogwovo. Gajatykahai pe ga hogahoi ġa mbo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe. Pyryva'ea ga imombe'ui ġa pe Tupana'ga pe poko katu pota penduvihavuhetero javo.

—Perojijijijyuka ti pejeaporogita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imombo a pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhetero nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Karugwaraparavuhua Jesus'ga imombipavi ġa hugwi no. Ipopokare'yve'ga ga mbopopoakari no. Nahā ga reko ġapyteri pe.

²⁴ A'ero he'yjuhuve'ga imombe'umbe'ui nahanahā Jesus'ga ġa pohanogi javo. A'ero Síriapeve'ga nhaporemō ikwahavi no itetirūave'ga nderupava Jesus'ga pyri. He'yjuhu karugwara ġa pe. Hahy paravuhu ġa pe no. Anhaġa omongo aha ojipe'ga ojeaporogita rupi jate ojipe'ae'yma ġa hugwi onhimongyavo Diabo'gapyriva'ea. Ojipe'ga akaġi pe mbipeuhu ġa mboheagwyrva. Ojipe'ga nopo'ami. Nomyi tuhē ġa upa. Ga nhaporemō ga ġa nderuri Jesus'ga pyri topohano ti ġa ġa javo. Jesus'ga omombi pa ġa hugwi a'ero ġa mongokatua'java.

²⁵ He'yjuhuve'ga hogahoi Jesus'ga rupi onhimongyavo. Uhu ġa ga pyri Galilíapeve'ga gwyrā hugwi no Dez Cidades hugwi no Jerusalém hugwi no Judéiapeve'ga gwyrā hugwi no rio Jordão aherovaja hugwi no. Nahā ġa nduri ogwoogwovo ga rupi onhimongyavo.

5

*Pyry hete ga pe, ei Jesus'ga
(Lucas 6.20-23)*

¹ Onhimongyve'ga ndepiagame Jesus'ga ġupiri vytyra rehe. Pevō ga apygame garemimbo'ehara'ga nduri ga pyri tihendu ganhi'iga javo.

² Ombo'embo'e ga ġa kiro.

³ A'ero ga ehetei ga pe:

–Pyry hete ga pe – kiroki ga e'i ikwahava oyvytera: “Tupana'ga ji pokogame jate po ti ji rekokatui nehē.”

Ga erame na ojikoheveavo Tupana'ga rehe pyry hete ga pe.

A'ereki ganduvihavuhetero Tupana'ga gwepia katu ga imombyryva ga pe, ei Jesus'ga.

⁴ Pyry hete ga pe – kiroki ga okoveveuhu ojehe'gwovo.

A'ereki ga ko Tupana'ga remimbohoryva'java'gwama, ei Jesus'ga.

⁵ Pyry hete ga pe – kiroki ga oko nhyrō onhimbohete'e'yma.

A'ereki yvya koty Tupana'ga remimondoagwama ga pe ga ero gwaramo, ei Jesus'ga.

⁶ Pyry hete ga pe – kiroki ga oko katu pota hete okoheteavo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi.

A'ereki ga ko Tupana'ga remimombyryva'gwama, ei Jesus'ga.

⁷ Pyry hete ga pe – kiroki ga ojipe'ga porogwety.

A'ereki ga tuhē ko Tupana'ga rembiporogwetyga'gwama, ei Jesus'ga.

⁸ Pyry hete ga pe – kiroki ga gweaporo'gita katu Tupana'ga reaporo'gita rehe jate xako javo.

A'ereki ga Tupana'ga repiagagwama, ei Jesus'ga.

⁹ Pyry hete ga pe – kiroki ga onhoarōuka hete ojipe'ga pe.

A'ereki a'ea Tupana'ga eagwama ga pe. “Ga ko jira'yra'ga,” e po ti Tupana'ga ga pe nehē, ei Jesus'ga.

¹⁰ Pyry hete ga pe – kiroki ga pe ojipe'ga okote'varuhu.

Ga ndekoro gwaramo Tupana'ga nhi'iga rupi ojipe'ga te'varuhuro ga pe.

Pyry hete ga pe – kiroki ga pe ga ite'varuhu.

A'ereki ganduvihavuhetero Tupana'ga gwepia katu ga imombyryva ga pe, ei Jesus'ga.

¹¹ –Pyry hete pe me ga ete'varuhurame pe me. Ga imondorame hahyva'ea pe me pyry hete pe me. Ite'varuhuparavuhuva'ea pe nhaporemo ti ga ei pe me o'mbero nehē pe ndekoro gwaramo jireheva'erō. Ga erame na pyry hete pe me, ei Jesus'ga ga pe.

¹² –Pejoryjory hete ti ga jigwarairame pe ndehe nahā. A'ereki Tupana'ga gwereko katu pe me yvagi pe ikwepykavuhua pyryheteva'ea. Aerē po ti ga imondo'i pe me nehē. A'ereki pe peko ymyahūva'ea ja Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ja hahyrame pe me. A'ereki ymyahū agwamove'ga namonhava'ea ojigwarai Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea rehe no, ei Jesus'ga ga pe.

Jukyra ndogwerekokatua'javi mbatera

(Marcos 9.50; Lucas 14.34-35)

¹³ –Jukyra omongo katu mbatera imonemukare'yma jupe. Pyry mbatera a'ero, ei Jesus'ga. Peko pe jukyra ja vvyakotyve'ga pe ga mongokatuavo. A'ereki pe peko katu pendoryndoryvamo gapyteri pe Tupana'ga pyryva repiuka ga pe Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo ga pe nahā po ahe toko hamo javo. Penhi'iga rendukaturame po ti ga ndekokatui nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

–Po jukyra ndapyryva'javi, marā po ti ahe imombyryva'javi jukyra a'ero nehē? Ahe nombyryva'javi tuhē jukyra, ei Jesus'ga. A'ero ahe ndopo'rua'javi jukyra. Omombo ahe a'ero. Hehe ahe pyru'gi a'ero ohoohorame, ei Jesus'ga. Po na jitehe pe ndapepyryva'javi, maranuhū pe ojipe'ga mongokatui naerū? Maranuhū po ti ji nhimoirūukara'javi pe me nehē pehepiuka ti Tupana'ga pyryva ga pe javo pe me naerū? ei Jesus'ga ga pe.

Peko pe kojahuva'ea'javuhuva'ea, ei Jesus'ga

(Lucas 8.16; 11.33)

14 –Peko pe kojahuva'ea'javuhuva'ea vyvakotyve'ga pe Tupana'ga repiuka ga pe, ei Jesus'ga. Cidade ituvame vytyruhua rehe nhande nhaporemo hepiagi. A'ereki pevo jukwaha upa, ei Jesus'ga.

15 Imondygame lamparina ahe ndohovapygi lamparina hyrua pyvõ. Pyte'mbia rehe ahe omondo lamparina. Ombokojahu lamparina ongapypeve'ga pe nhaporemo a'ero tohepia ti ga javo, ei Jesus'ga.

16 –Na jitehe ti pembokojahuuka vyvakotyve'ga akaği pe. Marã po pe imbokojahuukari ga pe? Kiro ji imombe'ui pe me. Peko katu ti Tupana'ga ja pejuvete'ga ja pejikoga ga rehe ga pokoga. Pendekokatua repiagame po ti ga ikwahavi Tupana'ga pyryva ga mboheteavo vyvapeve'ga mboheteavo nehë Tupana'ga omomyry ga javo. Nahã pe Tupana'ga repiukari ga pe.

Jesus'ga ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe

17 –Tape'ei ti pejiivyteri pe: “Jesus'ga uhu vyva koty javo nhande ve. ‘Tapekoa'javi ti Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi,’ e po ti ga nhande ve nehë. ‘Tapekoa'javi ti Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'igagwera rupi no,’ e po ti ga nehë.” A'ea ti tape'ei pejiivyteri pe, ei Jesus'ga ga pe. A'ereki nanongara pe rui javo ji ruri ikwehe, ei ga.

–Ajo ji pe mbo'ekatuavo ahe'eagwera po'rua rehe, ei Jesus'ga ga pe.

18 Imombe'ukatuavo ji ei: Moisésva'ea remimbo'eagwera ti ndopavi'i'i nehë. Yvaga pave'ymame po ti Moisésva'ea remimbo'eagwera ndopavi'i'i nehë. Yvya pave'ymame po ti Moisésva'ea remimbo'eagwera ndopavi'i'i nehë. Xunhi'i'iva'ea vehevi po ti ndopavi aheremimbo'eagwera hugwi nehë. Aheremimbo'eagwera apiavo ihoi nehë. A'ea renonde po ti aheremimbo'eagwera ndopavi nehë, ei Jesus'ga ga pe.

19 –Ojipe'ga po ndokopavi Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ereki ga e'i: “Jara rupi aheremimbo'eagwera rupi ji reko. A'ereki a'ea pyry aheremimbo'eagwera. Jara rupi aheremimbo'eagwera rupi ji ndakoi. A'ereki akoja hohe jara koji'i pyry aheremimbo'eagwera,” e po ga. Nahã po ga ojipe'ga mbo'e'i ga pe hendukatuuka onhi'iga. Nanongara'ga pe po ti Tupana'ga ei nehë: “Ndahuvihavi'i'i ko ga.” Nahã po ti Tupana'ga ei okovo ganduvihavuhetero ga ndepiakatuavo nehë, ei Jesus'ga.

–Ojipe'ga po oko Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi nhaporemo ojipe'ga mbo'ekatuavo hehe ga pe hendukatuuka aheremimbo'eagwera nhaporemo. Nanongara'ga pe po ti Tupana'ga ei nehë: “Ga ko huvihava.” A'ea po ti Tupana'ga ei okovo ganduvihavuhetero ga ndepiakatuavo nehë, ei Jesus'ga.

20 –A'e ji pe me a'ero: Koji'i ti peko katu hete pembo'ehara'ga hohe fariseus'ga hohe no. Po ga hohe rui pe ndekokatui, a'ero po ti Tupana'ga penduvihavuhete'ga rui nehë. A'ero po ti ga napenderohoi yvagi pe nehë, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omombe'u katu onhoarõ'e'ÿve'ga

21 –Pekwaha pe nhaneramonhava'ea moğitagwera, ei Jesus'ga. A'ea e'i: “Tapejukai ti ojipe'ga,” e'i nhaneramonhava'ea moğitagwera. “Po pe ga jukai, a'ero po ti ojipe'ga pe nderohoi juiz'ga rovai pyteri pe te'i ti ga pe me nehë: ‘Pehe ti pmano ahe ja kiro pendekote'varuhuro gwaramo.’” A'ea nhaneramonhava'ea moğitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

22 –Jihi reki a'e pe me: Po pe nhimonha'ngatehei pejikotyve'ga rehe, a'ero po ti ojipe'ga pe nderohoi juiz'ga rovai pyteri pe te'i ti ga pe me nehë: “Pehe ti pmano kiro pendekote'varuhuro gwaramo.” Na tuhë po ti nehë, ei Jesus'ga. Pe'e tehe po pe pejikotyve'ga pe: “Ikwahave'ÿheteva'ea!” Po nanongara pe ei ga pe ga mbotegweteavo penhimonha'ngavo ga rehe, a'ero po ti ojipe'ga pe nderohoi judeus'ga moğitahara'ga ndovai pyteri pe nehë te'i ti ga pe me:

“Pehe ti pемano kiro pendekote'varuhuro ġwaramo.” Na tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga. Pe'e tehe po pe pejikotyve'ga pe: “Ndereakwahavihu nde ekovo!” Po nanongara pe ei ga pe ga mbotegweteavo penhimonha'ngavo ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga pe mondoukari tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga. Na tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga.

23 —A'ero ji ei nde ve: Ereru tehe po nde Tupana'ga pe tamondouka ti ji ikwava'ēhava rehe javo. Herurame po nde erekwahava'ja, jikotyve'ga onhimonha'nga ji rehe javo. Ikwahava'javame ti teremondoi ve Tupana'ga pe a'ero.

24 Eheja ti ikwava'ēhava pyri. Eho na'ē ti ejikotyve'ga pyri gapy'a noġatuavo ejihe ga mbohoryva'java. A'erorame jate ti ejora'ja ikwava'ēhava pyri hehe imondoteheavo Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

25 —Po nde rekote'varuhuro ojipe'ga pe, a'ero po ti ga ei nde ve nehē: “Xaho tuhē ji rupi juiz'ga pyri,” e po ti ga nehē. “Ga pe po ti ji ndete'varuhua mombe'ui nehē te'i ti ga nhandereaporogita pe javo,” e po ti ga nde ve nehē. Ga nde rerohorame juiz'ga pyri kotihī ti ere ga pe ga ma'ngoma'ngoga ga rupi egwovo. Ere ti ga pe: “Nhande tuhē ti xanhimbovyvy na'ē.” A'ea ti ere ga pe. Po ti nde nerema'ngoma'ngogi ga pehea rupi nehē, a'ero po ti ga nde rohoahyi juiz'ga pyri. A'ero po ti juiz'ga nde mondoukari guarda'ga pe nehē. Guarda'ga po ti nde mongi cadeia pype nehē.

26 Imombe'ukatuavo ji ei nde ve: A'ea pype po ti nde pytai nehē. Nde imondokatupave'ymame ikwepykava, a'ero po ti guarda'ga nanerenohema'javi nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Taperekoi ti penhimbireko'garūive'ga, ei Jesus'ga

27 —Pekwaha pe nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga. “Taperekoi ti penhimbireko'garūive'ga.” A'ea nhaneramonhava'ea moġitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

28 —Jihi reki a'e pe me: Kiroki ga hēa repiaguhu hēa rerekopotaheteavo – gareaporogita ite'varuhu. A'ereki hēa garembirekohēa rūi. Ga hēa rerekorame Tupana'ga ei a'ea ko ite'varuhu javo. Na jitehe Tupana'ga ei ite'varuhu javo ga hēa potarururame.

29 —Po ejeakwara pyvō ejohukoty rūi nde rekote'varuhui, a'ero ti ehеkyi ejeakwara imomboa nahā imombiga ejekote'varuhua! ei Jesus'ga. Tiruahū ti nde ve ndereakwara mombora nehē. Po imombore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero po ti koji'i tiruahū nde ve nehē Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde rekote'varuhuro ġwaramo. A'ero ji ei nde ve: Koji'i pyri nde imomborame ejeakwara ejekote'varuhua mombiga, ei Jesus'ga ġambote'varuhua mombora pe javo. Nderekote'varuhua pigame po ti Tupana'ga nanemombora'javi hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

30 —Po epoa pyvō ejohukoty rūi nde rekote'varuhui, a'ero ti ehaygwe'ro epoa ejihugwi imomboa nahā imombiga ejekote'varuhua! ei Jesus'ga. Tiruahū ti nde ve ndepoa mombora nehē. Po imombore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero po ti koji'i tiruahū nde ve nehē Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde rekote'varuhuro ġwaramo. A'ero ji ei nde ve: Koji'i pyri nde imomborame epoa ejekote'varuhua mombiga, ei Jesus'ga ġambote'varuhua mombora pe javo. Nderekote'varuhua pigame po ti Tupana'ga nanemombora'javi hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

*Ahepohira hembirekoa hugwi
(Mateus 19.3-9; Marcos 10.2-12; Lucas 16.18)*

31 –Nhaneramonhava'ea moġitagwera e'i: “Kiroki ga opohi gwembirekohêa hugwi – a'ea ti ga tokwatija na'ê imondovo hêa pe aerê hêa mondovo ojihugwi nehê.” A'ea ahemoġitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

32 –Jihi reki a'e pe me: Opohi po ga gwembirekohêa hugwi ojipe'ga hêa rerekoro ġwaramo, ei Jesus'ga. Po ojipe'ga ndogwerohoi hêa hêarembireko'ga hugwi. Naname hêarembireko'ga opohirame hêa hugwi opohi tehe hêa hugwi. Gapohitehea ndapyryvi Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

–Ga pohiteherame hêa hugwi po ti hêa ojipe'ga rerekopotari a'ero nehê, ei ga. Ga rerekorame hêa ajuajuri a'ero. A'ereki hêa hembireko jitehe jypyve'ga pavêi, ei ga. Hêarembirekopy'ga reki ite'va hete a'ero, ei Jesus'ga. A'ereki ga hêa mboajuajuruka opohitehero ġwaramo hêa hugwi, ei ga. Tupana'ga ndopotari nanongara.

–Kiroki ga kirê gwereko hêa – gaha ite'varuhu. A'ereki ga gwereko garembirekohêa. Tupana'ga ndopotari nanongara no, ei Jesus'ga.

Tapehenoi ti pe'erame, ei Jesus'ga

33 –Pekwaha tuhê pe nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga. Ymyahû nhaneramonhava'ea moġitagwera i'ei: “Pe'e po pe Tupana'ga renoina: ‘Nahanahâ po ti ji rekoï nehê. A'itituhêva'ea pe kiro ji ei. Tupana'ga ji'ea renduvame ga ei ji ve a'itituhêva'ea pe ga ei jawo.’ Po a'ea pe ei, a'ero na tuhê ti peko Tupana'ga pe ndepiagame,” e'i nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga.

34 –Jihi reki a'e pe me: Tapehenoi ti Tupana'ga pe'erame nahâ po ti ji rekoï nehê jawo, ei ga.

–Na jitehe ti tapehenoi Tupana'ga apoa pe'erame a'ero po ti ġa nhinhi'ġa reroviari nehê jawo, ei ga. Tapehenoi ti yvaga a'ero. A'ereki a'ea ko Tupana'ga apykava nhanderuvete'ga apykava. Pe yvaga henonhame pe Tupana'ga renoi a'ero, ei ga. Nurâ ti tapehenoi yvaga pe'erame nahanahâ po ti ji rekoï nehê jawo.

35 –Tapehenoi ti yvya no. A'ereki yvya ko Tupana'ga pya nongava. Nurâ ti tapehenoi yvya pe'erame nahanahâ po ti ji rekoï nehê jawo.

–Tapehenoi ti cidade de Jerusalém. A'ereki Jerusalém ko Tupana'ga cidade nhanderuvihavuhete'ga cidade. Nurâ ti tapehenoi Jerusalém pe'erame nahanahâ po ti ji rekoï nehê jawo.

36 –Tapehenoi ti penhiakaġa. A'ereki tegwete pe me peji'ava mbotehava imotiġa! Tegwete pe me peji'ava mbotehava imohuna no! Tupana'ga jate oapo pe'ava imotiġa imohuna no, ei Jesus'ga. Nurâ ti tapehenoi penhiakaġa pe'erame nahanahâ po ti ji rekoï nehê jawo.

37 –Po ti na pendekopotarame pe'ji ti: “Nahâ po ti ji rekoï nehê.” A'ea jate ti pe'ji Tupana'ga renonhe'yma ga'apoa renonhe'yma no. Po ti na rûi pendekopotarame pe'ji ti: “Ndakoi po ti ji na nehê.” A'ea jate ti pe'ji Tupana'ga renonhe'yma ga'apoa renonhe'yma no. A'ereki ite'varuhuve'ga Diabo'ga pe mbo'e Tupana'ga renonha rehe mbatera renonha rehe no, ei Jesus'ga.

Terejipyġi ti ga rehe, ei Jesus'ga (Lucas 6:29-30)

38 –Pekwaha pe nhaneramonhava'ea moġitagwera, ei Jesus'ga. A'ea e'i: “Po ojipe'ga hekyi ndereakwara, a'ero ti ehkyi gareakwara ejipyga. Po ojipe'ga nde kwari imbo'gwy neranha, a'ero ti embo'gwy garanha ejipyga.” A'ea nhaneramonhava'ea moġitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

39 –Jihi reki a'e nde ve: Terejipyġi ti ojipe'ga rehe ga rekote'varuhurame nde ve, ei Jesus'ga. Po ga kwari nderetyvapea rehe, a'ero ti ejirova ga pe tokwa ti ga ojipea rehe no jawo, ei Jesus'ga.

40 —Po ojipe'ga nde rerohoi juiz'ga pyri hekyjukapota ndecamisa nde hugwi ga ite'varuhu ji ve javo juiz'ga pe, a'ero ti a'ea ehekyi ejihugwi imondovo ga pe. Ehekyi ti ojipea imondovo ga pe no epaletó, ei Jesus'ga.

41 —Po ojipe'ga ei nde ve: “Eroho ti jiapoa ji ve pevo um quilómetro.” Ga erame na nde ve um quilómetro rehero'i ti eroho ga'apoa a'ero dois quilómetros. Nahā ti tandepyrý ga pe, ei Jesus'ga.

42 Po ojipe'ga ei nde ve embuhu ti ji ve javo, a'ero ti emondo ga pe. Po ojipe'ga ei nde ve embuhu'rā ti ji ve javo, a'ero ti emondo'ā ga pe, ei Jesus'ga.

Pearō hete ti penhiarōe'ýve'ga, ei Jesus'ga

(Lucas 6.27-28, 32-36)

43 —Pekwaha tuhē pe nhaneramonhava'ea mogitagwera, ei Jesus'ga. A'ea e'i: “Pearō hete ti penhiarōheteve'ga. Tapearōi ti penhiarōe'ýve'ga.” A'ea nhaneramonhava'ea mogitagwera i'ei, ei Jesus'ga.

44 —Jihi reki a'e pe me: Pearō hete ti penhiarōe'ýve'ga, ei Jesus'ga. Po ga ndekote'varuhui pe me, a'ero ti penhi'ī Tupana'ga pe emombyry ti ga pe javo, ei Jesus'ga.

45 Nahā ti peko katu Tupana'ga ra'yramo yvagipeve'ga ra'yramo tiandepyrý ti nhandejuvete'ga ja javo. A'ereki ga pyry hete okote'varuhuve'ga pe pyryve'ga pe no, ei Jesus'ga. Pyry hete ga ga pe oapoa japoi kwara japoi imomboruka ga pe. Ga pyry ga pe imongyrukari amana ga pe. Nahā ga ga nderekokatui okokatuve'ga okote'varuhuve'ga ndeheve, ei Jesus'ga.

46 —Po penhiarōheteve'ga jate pe pearō hete, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ga ja reki penhiarōheteve'ga aromo penhiarōe'ýve'ga arōe'yma.” Nahā ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ga - kiroki ga omono'ono'oguhū itambere'ia governo pe - ga na jitehe oarō oarōheteve'ga jate, ei Jesus'ga.

47 —Po pe nhi'igatui pejikotyve'ga pe jate pendoryndoryvamo ga ndehe, a'ero ojipe'ga hohe rūi pe ndekokatui reki. A'ereki Tupana'ga kwa-have'ýve'ga onhi'igatu ojikotyve'ga pe jate gworygworyvamo ga ndehe no, ei Jesus'ga.

48 —Pearō hete ti ga nhaporemo penhiarōheteve'ga penhiarōe'ýve'ga ndeheve. Nahā po ti pe ndekopyryvamo pejuvete'ga javijitehe yvagipeve'ga javijitehe nehē, ei Jesus'ga.

6

Imondoteherame ti terekoi okokatu'āve'ga ja, ei Jesus'ga

1 —Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Nahanahā po ti ji rekokatui jirekokatua repiuka ojipe'ga pe. A'ero po ti ga ji mbohetei nehē.” A'ea ti tape'ei. Po pe ndekokatui tanhimbohete ti ga javo. Po pe ndekokatui a'ea rehe jate, a'ero po ti penduvete'ga yvagipeve'ga nomondoi pendekokatua kwepykava pe me nehē, ei Jesus'ga.

2 —Nurā imondoteherame imbatere'ýve'ga pe ti terekoi okokatu'āve'ga ja. A'ereki ojatykahava pype ga omondo tehe imbatere'ýve'ga pe cidade rapea rupi no. A'ereki pevo he'yjuhuve'ga ohooho jipi ga ndepiaga ga imondorame. A'ero ga ndepiagame ga ga mbohetei. Ganemimbohetea jate ikwepykava okokatu'āve'ga pe, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti nombohetei okokatu'āve'ga imondoe'yma ga pe ganemimondotehea kwepykava a'ero nehē, ei Jesus'ga.

3 —Imondoteherame imbatere'ýve'ga pe ti teremoukwahavi ojipe'ga pe a'ero.

⁴ Tokwahavyme ti ġa. Nderuvete'ga reki gwepia pa neremimondondhim-ima. Ga tuhē po ti omondo neremimondotehea kwepykava nde ve nehē, ei Jesus'ga.

*Nahā ti pe'ji penhi'igame Tupana'ga pe, ei Jesus'ga
(Lucas 11.2-4)*

⁵ —Tapekoi ti okokatu'āve'ġa ja penhi'igame Tupana'ga pe. A'ereki ikatu hete ġa pe ġa amame ojatykahava pype cidade rapea peahai pe no onhi'iga Tupana'ga pe. A'ereki ġa nhi'igame Tupana'ga pe he'yjuhuve'ġa gwepia ġa mboheteavo oko katu ġa javo, ei Jesus'ga. Ganemimbohetea jate oko ikwepykava okokatu'āve'ġa pe, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti nombohetei okokatu'āve'ġa imondoe'yma ġa pe ġanhi'iga kwepykava a'ero nehē, ei Jesus'ga.

⁶ —Ndehe reki, enhi'igame Tupana'ga pe, nde tehe ti eho enhonga pe hyrua pype hovapytyma. Pevo ti enhi'ĩ nhimi ejuvete'ga pe Tupana'ga pe. Ga gwepia pa reki. A'ero po ti ga ikwahavi nenhi'inhimima ojive nehē. A'ero po ti ga imondoi nenhi'iga kwepykava nde ve nehē, ei Jesus'ga.

⁷ —Penhi'igame Tupana'ga pe ti tapenhi'inhĩ'tehei, ei Jesus'ga. Tupana'ga kwahave'ỹve'ġa ja rūi ti penhi'ĩ ga pe. A'ereki onhi'igame Tupana'garūiva'ea pe ġwemimbohete'hara pe ġa onhi'imbukuhu jupe. “A'ero po ti turi pyryva'ea nhande ve nehē,” ei ġa novia ikwahave'yma, ei Jesus'ga.

⁸ Tapekoi ti ġa ja a'ero. A'ereki penduvete'ga okwaha pendekoa ġwigwia ti ġa togwereco javo. Peporanduva renonde ga hugwi ga okwahavipe pe mbatere'ymame, ei Jesus'ga.

⁹ —Marā po ti pe nhi'igi Tupana'ga pe a'ero? Kiro ti ji imombe'ui pe me. Penhi'igame nhanderuvete'ga pe Tupana'ga pe nahā ti pe'ji ga pe:

“Apī, yvagipeva'ero nde ereko katu hete.

Tanerenoiġatu ti ġa nhaporemō a'ero
nde mboheteavo ga ko Tupanete'ga javo nde ve.

¹⁰ Herejo ti vvyakotyve'ġa nduvihavuhuhetero ekovo.

Nde nhi'ipo'ru ġa yvagi pe
okovo neremimbotarimova'ea rupi.

Na jitehe kiro ti ġa tanenhi'ipo'ru avo no vvyā koty
okovo neremimbotarimova'ea rupi.

¹¹ Embuhuruka ti ore ve mbatera jipi toro'u ti a'ero.

¹² Ore ndorokwahava'javi ojipe'ġa ndekote'varuhua orojihe henonhe'yma. Na jitehe ti orerekote'varuhua emombo ore hugwi ikwahava'jave'yma henonhe'yma.

¹³ Satanās'ga ore mongo te'varuhu pota.

Toremongote'varuhuukari ti ga pe.

Ore poko ti toronhi'ipo'ruyme ti Satanās'ga

orokoe'yma garemimbotarimova'ea rupi.

A'ereki ndehe ko vvyakotyve'ġa nduvihavuhuhetero ereko.

Ndehe ndepopoaka.”

Nahā ti pe'ji penhi'igame Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġa mbo'eavo.

¹⁴ —Nahā ji pe mbo'ei tapekwahava'javi ti ojipe'ġa ndekote'varuhua pejihe javo. Pe ikwahava'jave'ymame ġandekote'varuhua pejihe henonha'jave'ymame po ti penduvete'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi ikwahava'jave'yma henonhe'yma nehē.

¹⁵ Po pe ikwahava'javi ġandekote'varuhua pejihe henonha'java, a'ero po ti penduvete'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi ikwahava'java nehē, ei Jesus'ga.

Ti'uyme ti timbohete ti Tupana'ga javo, ei ahe

16—Pe'e po pe: “Ti'uyme ti kiro timbohete ti Tupana'ga javo.” A'ea po pe ei i'ue'yama. Nahā i'ue'ymame ti tapekoi okokatu'āve'ga ja. A'ereki i'ue'ymame ga okoveveuhu'ā gwova rerekokatue'yama hahy nhande ve javo. Nahā ga ndekoi i'ue'ymame tokwaha ti ojipe'ga nhande i'ue'ymame javo. A'ereki ga e'i ovyvteri pe: “Ikwahavame po ti ga nhande mbohetei ga oko katu Tupana'ga mboheteavo i'ue'yama javo.” Ganemimbohetea jate ikwepykava okokatu'āve'ga pe, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti nombohetei okokatu'āve'ga imondoe'yama ga pe i'ue'yama kwepykava a'ero nehē, ei Jesus'ga.

17—Ndehe, timbohete ti Tupana'ga javo ndere'ui po nde. Po a'ea rehe nde ndere'ui, a'ero ti emongy nhandya e'ava rehe. Ejovahei ti no.

18 A'ero po ti ndiukwahavi ojipe'ga pe nde i'ue'ymame. Nderuvete'ga reki gwepia pa. A'ero po ti ga ikwahavi nde i'ue'ymame nehē. A'ero po ti ga imondoi i'ue'yama kwepykava nde ve nehē, ei Jesus'ga.

*Ikatuheteva'ea yvagi pe
(Lucas 12.33-34)*

19—Tapemono'ono'oguhūi ti pejive he'yjuhuva'ea ikatuva'ea avo yvya koty. A'ereki avo aryry'ia ombote'va aheapoa. Jypopo aheapoa avo no. Iporomive'ga uhuraha aheronga pe imima aheapoa avo no, ei Jesus'ga.

20 Pejiko ti Tupana'ga rehe pejikokatuavo pejikovo garemimbotarimova'ea rupi jate. Nahā po ti pe pemono'ono'ogatu pejive ikatuheteva'ea yvagi pe nehē. Aryry'ia nombote'varuhui aheapoa yvagi pe. Nomombupugi aheapoa pevo no. Iporomive'ga ndohoi yvagi pe imima aheapoa, ei Jesus'ga.

21 Nurā ji ei pe me: Pejiko hete ti Tupana'ga rehe pejikokatuavo pejikovo garemimbotarimova'ea rupi jate. Po avo yvya koty peapoa uvame, a'ero yvyakotyva'ea rehe pe pemondo pejeaporoğita imohina jipi. Po yvagi pe peapoa uvame, a'ero yvagipeva'ea rehe pe pemondo pejeaporoğita imohina jipi, ei Jesus'ga.

*Ndereakwara ko lamparina ja nde ve, ei Jesus'ga.
(Lucas 11.34-36)*

22—Ndereakwara ko lamparina ja nde ve, ei Jesus'ga. Ndereakwakaturame po ti nde hepiakatu i'egwovo kojahua rupi ikwahava nehē. Na jitehe ndereaporoğitakaturame ekovo pota Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde rekokatukwahavi nehē, ei Jesus'ga.

23—Ndereakwate'varuhurame po ti nde nderehepiagi egwovo ypytuna rupi ikwahave'yama nehē. Na jitehe ndereaporoğitate'varuhurame ekopotare'yama Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde nderekokatukwahavi nehē, ei Jesus'ga. Ejeaporoğita katu ti a'ero. Po nde nandeporoğitakatui, a'ero po ti nde nderekokatukwahavi'i' ekote'varuhuavo nehē! ei Jesus'ga ga pe.

*Tegwete ahe ve Tupana'ga arōhava ahe mbatera arōheterame
(Lucas 16.13; 12.22-31)*

24—Tiruahū ahe poravykyrame mokonha'ga pe opojykhara'ga pe. Po ahe oporavyky mokonha'ga pe, a'ero po ahe ojipe'ga arōhetei ojipe'ga arōe'yama. Ovy'a hete po ahe onhimiarōve'ga rehe ojipe'ga koty ojirovage'yama.

—Na jitehe ahe nonhi'ipo'rukatu ti Tupana'ga ovy'aheterame itambere'ia rehe. Tupana'ga potaheterame ahe ndovy'ahetei itambere'ia rehe. Itambere'ia potaheterame ahe ndojirovagi Tupana'ga koty, ei Jesus'ga.

25—Nurā ji ei pe me: Tape'ağataruhui ti mbatera rehe. Tape'ei ti: “Mara-marā po ti ji rekoj nehē? Gara po ti ji a'u nehē? Ahā po ti ji ve nehē. Gara

po ti ji amongi nehê? Aerê po ti jipira itoropavi nehê.” Tape'ei ti nahâ penhi'agataruhue'yma.

—Tapekouhui ti penhimb'i'ua rehe, ei Jesus'ga. Tupana'ga pe apo. A'ero po ti ga imondoukari pe me mbatera nehê to'u ti ga javo. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry pendekoa. Tapekouhui ti pejipira rehe. Oapo ga penda'oa. A'ero po ti ga imondoukari pepira pe me nehê. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry penda'oa, ei Jesus'ga.

26 —Pehepia ti gwyr'a'ia ikwahava. Notymi ojive gwyr'a'ia. Ndohetygi gwemityma i'gwovo a'ero. Nomono'ogi mbatera opoitava ryrua pype aerê po ti ti'u javo. O'u reki gwyr'a'ia. A'ereki penduvete'ga yvagipeve'ga ouka jupe. Pe me ga ei: “Koji'i ji rekohetei pe ndehe,” ei Tupana'ga pe me. Nurâ po ti ga imondoi pe me nehê no, ei Jesus'ga.

27 —Pe'agataruhu po pe javo: “Koji'i po ji nhimomboakari hamo. Um meio metro po ti ji nhimomboakara'javi nehê.” Nahâ po pe ei. Pe'agataruhu po pe a'ea rehe javo novîa. Napenhimomboakara'javi tuhê po ti pe nehê, ei Jesus'ga.

28 —Tape'agataruhi ti pejipira rehe no gara po ti amongi nehê javo. Pehepia ti vyoty'ria nhuhû me. Henhui onhimomboaka onhimongyavo vyoty'ria. Ndooravykyi ipyhyga i'gwovo. Ndoapo'i op'i'ria.

29 A'e ji pe me: Ymya aheruvihavuhuva'ea Salomãova'ea omongi tapy'ynhapipyryva jipi. Ikatu hete tuhê ahepipyryva onhimongyavo. Ahepipyryva hohe reki vyoty'ria ikatuhetero.

30 Tupana'ga ombokatu ipira nhungwavuhua pira okovo hehe. Nhungwavuhua horyory nhuhû me kiro. Ko'emame ahe omombo nhungwavuhua tata pype tamohendy ti tata javo. Nombokwara'ari nhungwava.

—Koji'i Tupana'ga pe arô'i imondoukari tapy'ynhapira pe me pemongi ti javo. Xunhi pe pejiko ga rehe! ei Jesus'ga.

31 —Tape'agataruhui ti. Tape'ei ti: “Gara po ti ti'u nehê? Gara po ti timongi nehê?” A'ea rûi ti pe'ji.

32 A'ereki a'ea rehe nhaporemô judeus'garûive'ga gentios'ga nha'ataruhu jipi - kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe. Tape'agataruhui ti hehe a'ero. A'ereki penduvete'ga yvagipeve'ga okwaha pe mbatere'ymame togwereco ti ga gwi'gwia nhaporemô javo, ei Jesus'ga.

33 —Tupana'ga ko penduvihavuhuhetea. Pejirokwa ti pejikovo ganhi'iga rupi gaha ko jiruvihavuhuhetea tuhê javo, ei Jesus'ga. Kiroki a'ea rehe Tupana'ga omondo gweaporogita imohina - a'ea rehe jitehe ti pemondo pejaporogita imohina no. Pe ndekorame na po ti Tupana'ga imbuhupavi mbatera pe me nehê togwereco paravuhu ti ga javo, ei Jesus'ga.

34 Nurâ ti tape'agataruhui ko'emameva'ea rehe. Tape'ei ti: “Marâ po ti ji ve ko'emame?” Tape'ei ti na. Ko'emame po ti Tupana'ga pe pokogi nehê no. Nane'ymi heko'i tiruahûva'ea agwamo ko'emame jipi. Kirogwe tape'agataruhui ti ko'emameva'ea rehe, ei Jesus'ga.

7

Tape'epe'ei ti ga pe, ei Jesus'ga
(Lucas 6.37-38, 41-42)

1 —Tape'epe'ei ti ojipe'ga pe: “Nahanahâ ga okote'varuhu.” Tape'euhui ti a'ea. A'ero po ti Tupana'ga nde'i a'ea pe me nehê, ei Jesus'ga.

2 Pe epe'erame ojipe'ga pe na jitehe po ti Tupana'ga eahyi pe me nehê. Pe imondorame hahyva'ea ojipe'ga pe na jitehe po ti Tupana'ga imondoi hahyva'ea pe me nehê, ei Jesus'ga. Pe ekaturame ga pe na jitehe po ti Tupana'ga e'i katu pe me nehê, ei Jesus'ga.

3 —Ereko te'varuhu nde ejikotyve'ga pe. A'ero nde ei ga pe: “Hay'iuhua oko ndereakwari pe,” ere nde. Maranameuhũ nde euhui a'ea ga pe ndokokatui ga jawo? Jihi a'e reki nde ve: Okyta reki oko ndereakwari pe! ei Jesus'ga. Nahã ji ei nde ve nde koji'i ereko te'varuhu ga hohe jawo. Nde nderekwahavi reki ejekote'varuhua naerũ? ei Jesus'ga.

4 —Maranameuhũ nde euhui ejikotyve'ga pe naerũ? Tere'ei ti ga pe a'ero: “Na ji hekyi hay'iuhua ndereakwara hugwi.” Tere'ei ti nahã okyta rekorame ejeakwari pe naerũ.

5 A'ereki nde nderehepiakatui ve hekyita gareakwara hugwi okyta pytarame ejeakwari pe. Okokatu'ava'ea ko nde! A'ereki okyta rerekoe'ỹva'ea ja nde ere'e: “Ji ndarekoi jireakwari pe,” ere nde. Ehekyi na'ẽ ti okyta ejeakwara hugwi. A'ero po ti nde hepiakatui hekyita hay'iuhua gareakwara hugwi nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

A'ea Jesus'ga ei epohi na'ẽ ti ete'varuhua hugwi kirẽ ga pokoga jawo.

6 —Kiroki Tupana'ga apoa pyryva'ea – a'ea ti tapemondoi nhaġwatiga pe, ei Jesus'ga. Tapemondoi ti mbo'yra pérolas apopyra pyryva'ea porcos pe, ei Jesus'ga. A'ereki porcos ndokwahavi pyryva'ea nhaġwatiga pavẽi. Po ti pe imondoi jupe, a'ero po ti ipyrũpyruġi hehe, ei Jesus'ga. Ivaga pendovai po ti pe hu'ui nehẽ no.

A'ea Jesus'ga ei ga pe tapemondoi Tupana'ga nhi'iga imombe'gwove'ỹ Tupana'ga arõe'ỹve'ga pe jawo. A'ereki ga ndokwahavi pyryva'ea.

Tupana'ga pe ti peporandurandu, ei Jesus'ga (Lucas 11.9-13)

7 —Penhi'igame Tupana'ga pe ti peporandurandu ga pe pejikovo. A'ero po ti Tupana'ga imondoukari pe me nehẽ. Pehekaeka ti tihepia ti jawo. A'ero po ti pe hepiagi nehẽ. Pekwapekwa ti porta rehe pejikovo taho ti ji jurukwara rupi jawo. A'ero po ti pe hoi hupi nehẽ, ei Jesus'ga.

8 A'ereki kiroki ga onhi'ĩ Tupana'ga pe ore poko jawo – ga pe nhaporemo Tupana'ga omondouka okovo imombyryva iporanduve'ga pe hekahara'ga pe okwaokwave'ga pe, ei Jesus'ga.

9 —Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve pão jawo, a'ero ita rũi po pe imondoi ga pe pejikovo garuvamo.

10 Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve pira jawo, a'ero mboja rũi po pe imondoi ga pe, ei Jesus'ga.

11 Ite'varuhue'ỹva'ea ja po pe pekwha imondovo peja'yra'ga pe. Peko te'varuhu pe reki. Po pe ġanduvamo pekwha imondovo peja'yra'ga pe, a'ero koji'i penduvete'ga yvagipeve'ga pyryheteve'ga ikwahahetei pyryheteve'ea imondovouka pe me pe poranduvame ga pe, ei Jesus'ga.

12 —Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Po ojipe'ga oko katu nhande ve nhande pokoga hamo.” Po nahã pe ipotari, a'ero na jitehe ti peko katu ga pe ga pokoga jipi no. A'ereki a'ea rehe jitehe Moisésva'ea ombo'e Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea pavẽi, ei Jesus'ga.

Mokonhava'ea pehea (Lucas 13.24)

13 —Ndipypiriva'ea ko porta Tupana'ga ronga apoa, ei Jesus'ga. Peho ti ndipypiriva'ea rupi a'ero. A'ereki ipypiva'ea ko hahyva'ea ruvihava apoa porta. Pehea hahyva'ea ruvihava viaramo a'ea ipypiva'ea no. He'yjuhuve'ga oho ipypiva'ea rupi, ei Jesus'ga.

Nahã Jesus'ga ei. A'ereki he'yjuhuve'ga ndopohipotari okote'varuhua hugwi okovo ġwemimbotarimova'ea rupi. A'ero po ti ga hoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

14 –Tupana'ga rongā apoa porta ko ndipypiriva'ea, ei Jesus'ga. Pehea garonga viaramo a'ea ndipypiriva'ea no. Ohorame a'ea rupi po ti ʻga ndekoi ga pyri avuiraama nehē, ei ga. Ndahe'yive'ga hepiagi ndipypiriva'ea ogwovo hupi, ei Jesus'ga.

Nahā Jesus'ga ei. A'ereki ndahe'yive'ga opohi pota okote'varuhua hugwi okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. Opohirame po ti ʻga hoi ga pyri apa avuiraama nehē.

Penhimboko'i ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga hugwi, ei Jesus'ga

(Mateus 12.33-37; Lucas 6.43-44)

15 –Penhimboko'i ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga hugwi. Uhurame pe pyri ʻga oko nhyrō okokatuve'ga ja ovelha ja novia. Ga ndokonhyrōi reki pe moandyandyita ja gwara'java'ea ja lobo ja. Na tuhē ʻga ndekoi pe mbote'varuhupota, ei Jesus'ga.

16 Gandekoa repirepiagame po ti pe nhimombaragwahavi ʻga ndehe nahanahā ʻga ndekote'varuhui nhande moandyandyita javo, ei Jesus'ga.

–Yva'ia repiagame ahe okwaha i'yva. A'iti tuhē! Ahe ndoykyi figo gwaka'gwa'yva hugwi. A'ereki gwaka'gwa'yva figo'yva rūi figueira rūi, ei Jesus'ga. Na jitehe ahe ndoykyi uva ka'api'iuhua hugwi. A'ereki ka'api'iuhua uva'yva rūi videira rūi, ei Jesus'ga. Yva'ia repiagame ahe ikwahavi i'yva a'ero.

–Na jitehe gandekoa repiagame ahe ikwahavi. Gandekokatua repiagame ahe ikwahavi gandeaporogitapyryva. Gandekote'varuhua repiagame ahe ikwahavi gandeaporogitate'varuhua, ei Jesus'ga.

17 –Na jitehe i'yvakatuapora ko yva'ikatua. I'yvate'varuhuapora ko yva'ite'varuhua, ei Jesus'ga.

18 Tegwete yva'ikatua i'yvate'varuhua rehe. Tegwete yva'ite'varuhua i'yvakatua rehe, ei Jesus'ga.

19 Po i'yva ndogwerekoi yva'ikatua, a'ero ahe imbo'ari imondovo tata pype, ei Jesus'ga.

20 Ahe okwaha i'yva. A'ereki ahe gwepia herekorame yva'ia ojihe.

–Na jitehe ahe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga kwahavi. A'ereki ahe gwepia gandekoa nahanahā ʻga ndekote'varuhui javo, ei Jesus'ga.

Tupana'ga okote'varuhuve'ga nduvihavuhuhete'ga rūi

(Lucas 13.25-27)

21 –Kiroki ʻga e'i tehe ji ve: “Ndehe ko orepojykaharetero. Ndehe ore orombohete” – gahā po ti ndohoi yvagi pe ojikoge'yma ji rehe imomborukare'yma okote'varuhua nehē, ei Jesus'ga. Jiruva'ga yvagi'peve'ga po ti ganduvihavuhuhete'ga rūi ojikoty'are'yma ʻga pavēi nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ʻga oko gareaporogita rupi – gahā po ti oho pevo ojikoga ji rehe imomboruka okote'varuhua nehē. Ganduvihavuhuhetero po ti ʻga oko a'ero ojikoty'a ʻga pavēi nehē, ei Jesus'ga.

22 –Aerē mbapava koty po ti Tupana'ga okokatuve'ga mbuhurukari ojipyri ʻga mongovo avuiraama nehē, ei Jesus'ga. Okote'varuhuve'ga po ti ʻga ʻga mondoukari hahyva'ea ruvihava pype ʻga mombyta avuiraama nehē, ei Jesus'ga. Ga ʻga mondoukaramē hahyva'ea ruvihava pype po ti ʻga ega'ei nde ko orepojykaharetero javo ji ve onhimongyavo nehē: “Oromombe'u ore Tupana'ga nhi'iga ʻga mbo'eavo hehe nahanahā Jesus'ga ei javo,” e po ti ʻga ji ve nehē. “Kiroki ʻga pe Diabogapyryva'ea oko te'varuhu anaha ʻga hugwi orombojipe'a ore anaha Jesus Cristo'ga pe mbojipe'a javo jupe. Oroapo ore ahemonhimomby'aheteva'ea he'yjuhuva'ea Jesus'ga oapouka ore ve javo,” e po ti ʻga ji ve nehē, ei Jesus'ga.

²³ A'ero po ti ji ehetei imombe'ukatuavo ġa pe nehē: Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoangave'yma jireheva'ero. Pejipe'a ti ji hugwi pejigwovo. A'ereki nane'yumi pe pekote'varuhu. A'ea po ti ji ei ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

Ahe ko onga apohara'ga ja

(Lucas 6.47-49)

²⁴ –Kiroki ġa nhinhi'īga rendu katu okovo nhinhi'īga rupi – kiroki a'ea ji amombe'u ko – ġa pe ji ei ikwahapyra'ga. A'ereki ġa ko onga apohara'ga ja – kiroki ga oapo ġwonga hyvykoita imohina itauhua rehe, ei Jesus'ga.

²⁵ Aerē amana ikyreteuhui. Hehanhuhū yhya a'ero ua garonga pyri yvya atyma. Yvytua turuhui no. Ipopoaka yvytua garonga rehe novia. Ndo'ari reki garonga. A'ereki imondovo itauhua rehe ga oapo imohina, ei Jesus'ga.

²⁶ –Jara'ga – kiroki ġa nanhirendukatui okoe'yma nhinhi'īga rupi – ġa pe ji ei ikwahave'yve'ga. A'ereki ġa ko onga apohara'ga ja – kiroki ga oapo ġwonga imondoteheavo y'ytiga rehe jate imohina, ei Jesus'ga.

²⁷ Aerē amana ikyreteuhui. Hehanhuhū yhya a'ero ua garonga pyri yvya atyma. Yvytua turuhui no. Ipopoaka yvytua garonga rehe imbovavavava imbo'a. O'arahy upa garonga, ei Jesus'ga.

Jesus'ga ombo'e ga huvihavuhuhete'ga ja

²⁸ Jesus'ga a'ea mombe'upavirē pevove'ga nhimomby'ai garemimbo'ea rehe.

²⁹ A'ereki ga tuhē okwaha hete ġa mbo'eavo huvihava'ga ja. Gambo'ehara'ga ja rūi – kiroki ġa ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe – ga ja rūi ga ġa mbo'ei a'ero.

8

Jesus'ga omoka'ē ahejagwa

(Marcos 1.40-45; Lucas 5.12-16)

¹ Jesus'ga jyvire yvytyruhua hugwi ogwovo he'yjuhuve'ga hoi ga reviri ogwovo ga rupi.

² Ijajauhuve'ga ruri Jesus'ga pyri ġwenypy'anduruga jihoheva'ero ji poko javo. Jesus'ga renoina nde ko jipojykaharetero javo ga ei:

–Nde eremoka'ē kwaha jijagwa ji hugwi. Po nde imoka'ēpotari jijagwa, a'ero po ti nde imoka'ēi nehē, ei ga Jesus'ga pe.

³ A'ero Jesus'ga jipoapyhoi opokoga ga rehe. E'i ga ga pe:

–Apota ji. Eka'ē ga hugwi! ei Jesus'ga.

Kotihī ika'ēi ga hugwi a'ero.

⁴ Jesus'ga e'i ga pe:

–Teremombe'ui tuhē ti ojipe'ga pe, ei ga. Eho ti ejipiuka ikwava'ēhara'ga pe oka'ē jijagwa javo. Emondo tehe ti mbatepyryva ga pe tokwava'ē ti ga Tupana'ga pe okovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. Nde imondorame ga pe po ti pevove'ga nde repiagi nehē. A'ero po ti ġa ikwahavi nehē gajagwa oka'ē javo, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omombi karugwara soldadova'eapyryva'ea hugwi

(Lucas 7.1-10)

⁵ Jesus'ga vahemirē Cafarnaum me romano'ga soldados'ga nduvihava'ga ruri Jesus'ga pyri. Ovahē ga Jesus'ga pyri topoko ti Jesus'ga jipyryve'ga javo.

⁶ Jesus'ga renoina jipojykaharetero ko nde javo ga ei Jesus'ga pe:

–Jipyryve'ga itetirūa hete onhinoga nhironga pe. Nonymha'javi ga. Hahy hete ga pe no, ei ga Jesus'ga pe.

⁷ A'ero Jesus'ga ei:

–Aho po ti ji ga pyri imombiga ga hugwi a'ero kiro, ei ga.

⁸ A'ero soldados'ga nduvihava'ga ei Jesus'ga pe:

–Jipojykaharetero nde ji hohe ereko huvihavamo, ei ga. A'ero ji nda'ea'uvi ero ti nhironga pe ga repiaga jave'yma nde ve. Terehoa'javi ti ga repiaga. Irupeuhu ti emondo epopoakara nhironga pe imombiguka karugwara jipyrive'ga hugwi. A'ero po ti ga nhimohigatui nehē.

⁹ –Akwha ji ndepopoakara mondoa irupeuhu, ei ga Jesus'ga pe. A'ereki na jitehe ji amondo soldados'ga jipi. Jiruvihava'ga ji mondoi no nahanahā eapo javo. A'ero ji reko ganhi'iga rupi. Jihi soldados'ga nduvihavamo ako no. Ojipe'ga pe ji ei: Eho nahanahā japovo pevo ji ve. A'ero ga hoi okovo nhinhi'iga rupi. Ojipe'ga pe ji ei: Ejo nahanahā japovo avo. A'ero ga ruri okovo nhinhi'iga rupi. Jipyrive'ga pe ji ei: Nahā eapo. A'ero ga japoi, ei soldados'ga nduvihava'ga Jesus'ga pe.

¹⁰ Ga renduvame Jesus'ga nhimomby'ai. Kiroki ġa oho Jesus'ga rupi – ġa pe Jesus'ga ei:

–Soldados'ga nduvihava'ga ojiko hete tuhē ji rehe! Jire'yja'ga hohe israelitas'ga hohe ga ojiko ji rehe! a'e ji pe me imombe'ukatuavo, ei Jesus'ga.

¹¹ A'e ji pe me: He'yjuhuve'ga po ti uhu kwara ipora hugwi kwara ihoa hugwi no ua Tupana'ga ronga pype yvagi pe nehē – perope Tupana'ga oko nhanderuvihavuhetero. Nahā po ti ga nduri oapyga Abraãova'ea pyri Isaqueva'ea pyri no Jacóva'ea pyri no oina nehē ti'u ti Tupana'ga ronga pype javo, ei Jesus'ga.

¹² Ojipe'ga po ti uhu garonga pype hamo novia israelitas'ga. Nduri po ti ġa ipype nehē ojikoge'yma ġwaramo Tupana'ga rehe. Tupana'ga nomongiukari ġa ġwonga pype nehē ġa momboa ypytunahiva pype nehē. Pevo po ti ġa jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehē, ei Jesus'ga.

¹³ Soldados'ga nduvihava'ga pe Jesus'ga ei:

–Ejivyra'ja ti enhonga pe a'ero. Erevia hete nde jipopoakara. A'ero ndepyrive'ga nhimohigatui kiro, ei Jesus'ga ga pe.

A'ea Jesus'ga erame gapyrive'ga nhimohigatui a'ero.

Jesus'ga omombi pa he'yjuhuva'ea tetirūa

(Marcos 1.29-34; Lucas 4.38-41)

¹⁴ Aerē Jesus'ga hoi Simão Pedro'ga ronga pe. Ovahemame ga Pedro'ga rembirekohēa yhēa repiagi. Onhino hēa otetirvano. A'ereki o'a hete hēa rehe.

¹⁵ A'ero ga pokogi hēapoa rehe. Hēa hugwi ipigi a'ero. A'ero hēa vyri reki ogwovo herua mbatera ga pe to'u ga javo.

¹⁶ Aerē kwara ihoi. A'ea rupi ġa ġa nderuri Jesus'ga ti tombojipe'a anhaġa ġa hugwi javo. A'ero Jesus'ga nhi'igi Diabo'gapyriva'ea pe anhaġa pe imbojipe'avo ġa hugwi. Karugwara ga imombimombipavi itetirūave'ga hugwi no.

¹⁷ Opohano ga ġa. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki a'ea mombe'gwovo ymyahū Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga. Ymyahū ahe ei hako:

“Ga tuhē omombi nhanetiruahūa nhande hugwi,” ei ahe hako.

Oko pota ahe Jesus'ga remimbo'eharamo

(Lucas 9.57-62)

¹⁸ He'yjuhuve'ga ndepiagame ojipyri Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

–He xaho ypihua aherovai, ei ga.

–Kwa, ei ga.

¹⁹ Ga horame ypiahu pe judeus'ga mbo'ehara'ga ruri Jesus'ga pyri. Ombo'embo'e ga Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe jipi. Ovahemame Jesus'ga pyri ga ei Jesus'ga pe:

—Ji po ti neremimbo'eharamo nehē. Ndehoa nanani po ti ji hoi nde rupi nehē, ei ga.

²⁰ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ereho pota tuhē nde ji rupi? ei Jesus'ga. Ja'gwara'java'ea raposas gwyyvykoi okwara vvy pe okia ipype. Gwyr'a'ia ikiri hakā rehe, ei Jesus'ga. Jihi reki, yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ji ndarekoi jikihava, ei Jesus'ga ga pe. Ehorame ji rupi ji javijitehe po ti nde ndererekoi nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

²¹ Jesus'ga remimbo'eharamo ojipe'ga ei Jesus'ga pe:

—Orepojykaharetero ko nde, ei ga Jesus'ga pe. Aerē po ti ji hoi nde rupi nanani nehē. Na ji hoi na'ē jipo'ria tyma, ei ga.

²² A'ero Jesus'ga ei reki ga pe:

—Terehoi ti pevo. Ji rupi ti ejo. Omanove'ga'jave'ga - kiroki ga noarōi Tupana'ga nhi'iga - ga tuhē ti totý gwe'yja'ga, ei Jesus'ga ga pe.

*Jesus'ga omombi vvytua typepemuhūa reheve
(Marcos 4.35-41; Lucas 8.22-25)*

²³ Jesus'ga avame yharuhua pype garemimbo'ehara'ga hoi ga pohe.

²⁴ Ga herohorame vvyturanuhūa ruri ojyva ypiahua rehe imohehan-huhūheteavo typepemuhūa. A'ero hehanuhū yhya ogwovo yvate okwava yharuhua pyvō o'ava ipype. Jesus'ga reki oki upa yharuhua pype.

²⁵ Kiro garemimbo'ehara'ga hoi Jesus'ga pyri ga mongirahiva javo ga pe:

—Nhande poko ti! Kiro nhande hoi ypy pe nhandepapava nehē! ei ga gwembipojykaharete'ga pe.

²⁶ Oma'eamo ga ei ga pe:

—Maranameuhū pe pekyhyjiuhu? Ndapejikogi pe ji rehe naerū? ei ga ga pe.

Ovya ga nhi'igi vvyturanuhūa pe typepemuhūa pe no topi ti javo. A'ero vvytua ipigi. Notymynha'javi yhya no.

²⁷ A'ero ga nhimomby'ai reki javo.

—Marā te ga reko naerū? Vvytua vehevi re po gwendu katu ganhi'iga ypiahua pavēi, ei ga.

*Jesus'ga ombojipe'a anhağa Gadarapeva'ea hugwi
(Marcos 5.1-20; Lucas 8.26-39)*

²⁸ Ypiahua aherovai Jesus'ga herohoi gwemimbo'ehara'ga pavēi. Gwerovahē Jesus'ga a'ero ogwovo Gadarapeve'ga gwyr'i pe. Jesus'ga repenhana cidadepeve'ga mokonha'ga nduri. He'yjuhu anhağa Diabo'gapyriva'ea onhimongyavo mokonha'ga pojyavo. A'ero mokonha'ga iporayvaranuhūi. Ojipe'ga ndokwavi pevo ga pyvō okyhyjiavo a'ero. Ítaruvihavuhua kwaruhua pytera hugwi aheryvya hugwi ga nduri Jesus'ga repenhana kiro.

²⁹ Nanime anhağa hapukai javo.

—Jesus! e'i anhağa. Terejori ore avykyavo Tupana'ga ra'yramo, e'i Jesus'ga pe. Nde erejo hahyva'ea imbuhupota ore ve a mbapava koty hahyva'ea mbuhuhava renonde? e'i ga pe.

³⁰ Paivo a'ea hugwi porcos tuvi i'gwovo onhimongyavo. He'yjuhu hete porcos.

³¹ Jesus'ga pe anhağa ei:

—Po nde ore mbojipe'ai mokonha'ga hugwi, a'ero ore mondouka porcos pojykauka ore ve, e'ie'i anhağa.

³² —Peho ti a'ero, ei Jesus'ga jupe.

Anhağa ojipe'a mokonha'ğa hugwi a'ero ogwovo Jesus'ga nhi'po'ruavo porcos pojykavo herogwovo. Nanime porcos nhaporemō inhahetei ojyva yvyty'ramuhūa hugwi ogwovo ypiahua pype otypyvygamo omanomo.

³³ Porcos repiakatuhara'ğa nhani ogwovo jugwi ogwovo gwonga pe nanani cidade pe. Pevo ға imombe'upavi nahanahā hekoi anhağa rembipojykaagwera'ğa pe javo.

³⁴ Nanime cidadepeve'ğa ndupavi Jesus'ga repiaga. Ga repiagame ға ei ga pe:

—Heregwovo oregwyrā hugwi!

9

Jesus'ga omopo'ā nomyiva'ea (Marcos 2.1-12; Lucas 5.17-26)

¹ A'ero Jesus'ga hoi ypiahu pe o'ava yharuhua pype tajivyrā'ja javo. Ga jivyrā'javi a'ero Gadarapeve'ğa hugwi ua aherovai ovahema ocidade de Cafarnaum me.

² Nanime pevove'ğa ga reruri itetirūave'ğa nomyive'ga gakupeupava pype. Ga ndepiagame Jesus'ga ei oyvyteri pe: “Ojiko hete ға ji rehe ға rerua ji pyri tomopo'ā ti ga ga javo,” ei Jesus'ga oyvyteri pe.

—Pi'a, ei Jesus'ga nomyive'ga pe. Ejory ti. A'ereki kiro nderekote'varuhua mombora nde hugwi.

A'ea Jesus'ga ei jili amombo nderekote'varuhua javo.

³ Nanime gambo'ehara'ğa noarōi Jesus'ga ea. “Jesus'ga onhimongouhu Tupana'ga'java'ero,” ei ға oyvyteri pe. “A'ereki Jesus'ga e'i nomyive'ga pe: 'Amombo ji nderekote'varuhua.' Tupana'ga jate e'i a'ea,” ei ға. “Po Jesus'ga nde'i hamo,” ei gambo'ehara'ğa.

⁴ Jesus'ga ikwahahetei reki ға nhi'igame oyvyteri pe. A'ero ga ei ға pe:

—Pe'e pe: “Maranameuhū Jesus'ga euhui a'ea? A'ereki ға Tupana'ga rūi.” Nahā pe pe'e pejiyvyteri pe ite'varuhu Jesus'ga javo. Maranameuhū pe japyakauhui ji rehe javo ji ve?

⁵ A'e ji nomyive'ga pe ko: Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi. Emo pe ndapehepiagi aherekote'varuhua mombora. A'ero pe ndaperoviari jipopoakara, ei Jesus'ga ға pe. Po ji ei ga pe nehē: Epo'ā egwovo, a'ero po ti pe hepiagi gahoa nehē. A'ero po ti pe heroviari jipopoakara nehē.

⁶ Nurā po ti ji ga mopo'ami kiro tapekwaha ti javo, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ero po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ombuhuruka tuhē Jesus'ga avo yvya koty ga mongovouka yvyakotyve'ğa ndekote'varuhua momboharamo,” ei Jesus'ga ға pe.

Nurā Jesus'ga ei nomyive'ga pe ga monhimohigatuavo:

—Epo'ā ti ejikupeupava rerogwovo enhonga pe, ei Jesus'ga ға pe.

⁷ A'ero nomyive'ga po'ami herogwovo gwonga pe.

⁸ A'ea repiagame ға nhimomby'ai Tupana'ga mboheteavo onhimongyavo.

—A'ereki Tupana'ga yvyakotyve'ga mbopopoaka japouka ға pe nanongara ahemonhimomby'ava'ea, ei ға.

Jesus'ga Mateusva'ea pavēi (Marcos 2.13-17; Lucas 5.27-32)

⁹ Aerē ohorame cidade hugwi ogwovo Jesus'ga Mateus'ga repiagi. Pevo Mateus'ga ōi itambere'ia ryrua pype ipyhyga itambere'ia judeus'ga hugwi imono'oğa governo pe. Ga repiaga Jesus'ga ei ga pe:

—Herejo ti ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo.

A'ero Mateus'ga po'ami ogwovo Jesus'ga rupi okovo garemimbo'eharamo.

¹⁰ Aerē Jesus'ga hoi onga pe i'gwovo gwemimbo'ehara'ga pavēi. Ga i'urame itambere'ia mono'oguhuhara'ga nduri i'gwovo ga pyri ojipe'ga pavēi. Judeus'ga e'i ga pe jipi: "Ga ko okote'varuhuva'ero hendukatue'yma Moisésva'ea remimbo'eagwera," ei ga. Nanongara'ga uhu Jesus'ga pyri i'gwovo.

¹¹ Ga ndepiagame fariseus'ga ndopotari. A'ero ga ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe:

—Maranameuhū pembo'ehara'ga i'uuhui nanongara'ga pyri itambere'ia mono'ohara'ga pyri okote'varuhuve'ga pyri no? ei ga.

¹² Henduvame Jesus'ga ei:

—Kiroki ga e'i ojive: "Nanhitetirūi ji" – gahā ahepohanohara'ga ndopokogi ga pohanoge'yma. Kiroki ga e'i ojive: "Nhitetirūa ji" – gahā ahepohanohara'ga ga pokogi ga pohanoga. Na jitehe ji okote'varuhuve'ga pokogi jijihe'a ga ndehe topohi ti ga okote'varuhua hugwi javo, ei Jesus'ga.

¹³ Ymyahū Tupana'ga ei hako:

"Peru pe mbatepyryva tokwava'ē ti ikwava'ehara'ga Tupana'ga pe javo.

A'ea ji ei pe me novia.

Emo koji'i ji apota penemimombyryva ojipe'ga pe," ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

—Peho ti penhimbo'eavo a'ea rehe Tupana'ga ea rehe ikwahakatuavo, ei Jesus'ga ga pe. Ajo ji vyva koty tapoko ti ji okote'varuhuve'ga javo – kiroki ga e'i: "Ako te'varuhu ji. Marā po ti ji ve a'ero nehē?" Ta'e ti ji ga pe toko katu ti ga javo. Ojipe'ga pyri rūi ji ajo javo – kiroki ga e'i ojive: "Jipyry hete ji." Ga pyri rūi ji jori javo ga pe, ei Jesus'ga.

Ndo'ui ahe xanhi'i ti Tupana'ga pe javo

(Marcos 2.18-22; Lucas 5.33-39)

¹⁴ Aerē João Batistava'ea remimbo'ehara'ga nduri Jesus'ga pyri. Ovahe-mame ga ei ga pe:

—Nane'ymi fariseus'ga ja ore ndoro'ui xanhi'i ti Tupana'ga pe javo. Neremimbo'ehara'ga ki a'e te nane'ymi o'u reki. Maraname ore ja rūi ga ndekoi? ei ga Jesus'ga pe.

¹⁵ A'ero Jesus'ga ei ikwahavuka ga pe:

—Kiro ji hēarembirekoruama'ga mombe'ui pe me, ei Jesus'ga. Uhu hēarembirekohava apiavo. A'ero ga i'ui gworygworyvamo ga rehe okovo ga pyri toryva rupi – kiroki ga ojikoty'a ga pavēi. Po ahe nde'i te ga pe a'ero: "Pejehe'o ti." Ahe erame a'ea po ga ndokoi ahenhi'iga rupi, ei Jesus'ga. Aerē po ti tiruahūve'ga hēarembireko'ga rerohei nehē. Kiroki ga ojikoty'a ga pavēi – ga hugwi po ti ga ga rerohei nehē. A'ero po ti ga ndo'ua'javi ojehe'gwovo nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ga pe onhimombe'gwovo gwemimbo'ehara'ga mombe'gwovo no.

¹⁶ —Po ahe oapokatua'ja pota tapy'ynhapirymyana tararaga, a'ero itararaga rehe ahe nomondo'i tapy'ynhapirapyahua ndotyryrygiva'ea imboja hehe, ei Jesus'ga. Po ahe ipyahuva'ea imbojari ymyahūva'ea rehe, a'ero ipyahuva'ea jiky'i ymyahūva'ea hugwi koji'i imbotararaga ymyahūva'ea. Igwaigwavete imohehāi ikwara ymyahūva'ea pype a'ero, ei Jesus'ga.

¹⁷ Na jitehe vinho aporame ahe ndoheka'vogi vinhopyahua hyruomyana pype mbiara pirymyana pype, ei Jesus'ga. Po ahe heka'vogi vinhopyahua ipirymyana pype, a'ero ipirymyana ipugi. A'ero vinho tururui jugwi. Nahā ahe jigwarai ipirymyana rehe no, ei Jesus'ga. Ipiipyahua pype tuhē ahe toheka'vo vinhopyahua. Nahā ahe gwereko katu vinho ipira reheve.

A'ea Jesus'ga omombe'u nhiremimbo'ea ipyahuva'ea ndojihe'ari ganamonhava'ea remimbo'eagwera rehe javo.

*Jesus'ga opoko tay'riva'ea gwypova'ea reheve
(Marcos 5.21-43; Lucas 8.40-56)*

¹⁸ Jesus'ga a'ea mombe'urame ga pe nanime huvihava'ga ruri Jesus'ga pyri gweny'py'anduruga jioheva'ero ji poko javo.

—Jira'yrahēa omano ko, ei ga Jesus'ga pe. Herejo epokoga hēa rehe. A'ero po ti hēa kwerava'javi nehē, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁹ —Kwa, ei Jesus'ga.

Kiro Jesus'ga po'ami ogwovo ga rupi. Jesus'ga remimbo'ehara'ga hoi ga rupi no.

²⁰ Nanime hēa ruri ga reviri no itetirūavehēa gwypovehēa. He'yi doze anos hēatetirūa imbokwara'ari hēa rehe opige'yma hēa hugwi. A'ero hēa ruri Jesus'ga reviri opokoga gatapy'ynhapira rembeyvra rehe.

²¹ A'ereki hēa e'i oyvyteri pe: “Po ti ji pokogi jitehe gatapy'ynhapira rehe, a'ero po ti nhitetirūa ipigi ji hugwi nehē,” ei hēa.

²² A'ero Jesus'ga pyryrymi reki. Hēa repiagame ga ei hēa pe:

—Kui'i, ei ga hēa pe. Ejory ti! Erejiko nde ji rehe. Nurā netetirūa pigi nde hugwi, ei ga.

A'ea rupi hēa nhimohigatui.

²³ Kiro huvihava'ga ronga pe Jesus'ga hoi ogwovo tahepia ti gara'yrahēa javo. Ovahemame ga imonhi'ihara'ga ndepiagi – kiroki ga omonhi'ijiru'a ahe manorame. He'yive'ga ga ga ndepiagi no. Hahyahi gajehe'ohetea.

²⁴ Ga pe nhaporemo Jesus'ga ei:

—He pejigwovo! A'ereki tayrihēa nomanoi. Oki hēa upa, ei ga.

A'ero ga ga jai ga rerekovo ga rerekomemuamo ki a'e te ahe omano hete javo.

²⁵ Ga mbojipe'avo ga ga mondoi. Okirame onga pype ga kujahēa popyhygi. A'ero hēa kweravi opo'ama.

²⁶ Ombojoapiapi ga hēa mombe'gwombe'gwovo Jesus'ga reheve ojipe'ga pe. Gagwyripeve'ga nhaporemo ikwahavi a'ero hēambogwerava.

Jesus'ga omboheakwa katu heakwagweva'ea mokonhava'ea

²⁷ Jesus'ga horame onga hugwi ogwovo heakwagweve'ga hoi ga reviri mokonha'ga. Hahyahi ganhi'iga ga erame ohapukaita:

—Daviva'ea rymyminouhūro ko nde! ei ga.

Nahā ga ei Jesus'ga pe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Jesus'ga pe Tupana'ga e'i eko ti ganduvihavuhetero javo.”

—Ore poko ti! ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ga ei tianemboheakwa katu ti ga opopoakara pyvō javo.

²⁸ Ga kirame onga pe ga nduri ovahema ga pyri. Ga pe Jesus'ga ei:

—Marā? Perovia pe nhiremimboheakwakatuagwama? ei Jesus'ga.

A'ero ga ei ga pe:

—Orepojkaharetero ko nde, ei ga. Orogwerovia ore.

²⁹ A'ero ga pokogi gandeakwara rehe javo.

—Pejiko pe ji rehe. Nurā pe ndeakwakaturo, ei ga ga pe.

³⁰ Gandeakwara ma'egatui a'ero. A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji rendu katu ti. Tapemombe'ui ti nhiremimboheakwakatua. Ndapotahetei ji a'ea mombe'ua, ei Jesus'ga ga pe.

³¹ Ombojoapiapi ga reki imombe'gwombe'gwovo ogwyripeve'ga pe nhaporemo nahā Jesus'ga ore mboheakwa katu javo.

Jesus'ga ombojipe'a anhaga onhi'ige'ŷva'ea hugwi

³² Ga horame onga hugwi ojipe'ga onhi'ige'ŷve'ga reruri Jesus'ga pyri. Tegwete ganhi'ihava anhaga ga pojykaro gwaramo Diabo'gapyriva'ea.

³³ Jesus'ga anhağa mbojipe'ai ga hugwi. Nurã onhi'ige'ÿve'ga nhi'igi. A'ero pevove'ga nhimomby'ai onhimongyavo.

—Ndihepiangavi koi nhande ġwihã jipi nhandegwyri pe Israel pe, ei ġa.

³⁴ Fariseus'ga e'i reki:

—Anhağa ruvihavuhu'ga Diabo'ga Jesus'ga pojyka ga mbopopoaka. Nurã Jesus'ga anhağa mbojipe'ai ga hugwi ġa mondovouka, ei ġa o'mbero.

Jesus'ga ahe porogwety

³⁵ Aerẽ Jesus'ga imbojoapiapi cidades repiaga cidades'ia repiaga no. Ga mbo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe ga hogahoi ġajatykahai pe. Pyryva'ea ga imombe'ui Tupana'ga pe poko katu pota okovo pota penduvihavuhetero javo.

—Perojijyjijyuka ti pejeaporoġita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehẽ imomboia pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhetero nehẽ, ei Jesus'ga ġa pe.

Karugwara Jesus'ga imombipavi itetirũave'ġa hugwi. Ipopoakare'ÿve'ġa ga ġa mbopopoakapavi no. Nahã ga rekorekoi ġapyteri pe.

³⁶ Ojatykave'ga ndepiagame Jesus'ga ġa porogwetyġi. A'ereki ġa he'ouhũ onhimongyavo tiruahũro ġwaramo ojive. Ndipokohavi ġa no. Nahanahã ġa ndekoi ovelhas ja – kiroki ovelhas ndogwerekoi ġwepiakatuhara'ga.

³⁷ A'ero Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—Ga ko koapora ja ġanemimondoroġwerĩva'ea ja. He'yi hete koapora gworygworyvamo. Imondorove'ga ndohygi reki hehe. A'ereki ġa ndahe'yi. A'ero ahe ei koapora jara'ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja ġa pyri imondorove'ga imondoroguka ko pe.” A'ea ahe ei koapora jara'ga pe, ei Jesus'ga.

—Na jitehe avove'ga koapora ja. A'ereki ġa he'yjuhu ranuhũ. Ndahe'yi reki imondorove'ga jave'ga – kiroki ġa oporavyky imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga ġa pe tojiko ti ġa Tupana'ga rehe javo, ei Jesus'ga.

³⁸ Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero. Gaha ko koapora jara'ga ja. Pe'ji ti ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja ġa pyri ejiheve'ga. Tomombe'u ti ġa nenhi'iga he'yjuhuve'ga pe tojiko ti ġa Tupana'ga rehe javo. A'ero po ti ġa ndekoi upa avuirama nde pyri nehẽ.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

10

Dozeve'ea Jesus'ga remimbo'eharava'ea gamoirũharava'ea (Marcos 3.13-19; Lucas 6.12-16)

¹ ġwemimbo'ehara'ga dozeve'ga mbuhurukarame ojipyri, kiro Jesus'ga ġa mbopopoakari tombojipe'a ti ġa anhağa ojipe'ga hugwi javo. Kiro ġa ġa mbopopoakari tokwaha pa ti ġa karugwara imombiga itetirũave'ġa hugwi javo. Kiro ġa ġa mbopopoakari tokwaha pa ti ġa ipopoakare'ÿve'ġa mbopopoaka javo.

² Dozeve'ga ko Jesus'ga remimbo'ehara'ga gamoirũhara'ġa. Ga ko nahã: Mokonha'ga ko Simão'ga André'ga pavẽi onhoirũ'ġa. Pedro irũa Simão'ga rera. Ga ko Jesus'ga moirũhara'ga ypy. Mokonha'ga ko Tiagova'ea João'ga pavẽi onhoirũ'ġa. Ga ko Zebedeu'ga ra'ya'ġa.

³ Mokonha'ga ko Filipe'ga Bartolomeu'ga pavẽi. Mokonha'ga ko Tomẽ'ga Mateus'ga pavẽi. Mateus'ga ko itambere'ia mono'õharagwera'ga governo pe. Mokonha'ga ko Tiago'ga Tadeu'ga pavẽi. Tiago'ga ko Alfeu'ga ra'ya'ġa.

4 Mokonha'ga ko Simão'ga Judas Iscariotesva'ea pavēi. Simão'ga ko zelotes'ga nde'yja'ga – kiroki ga ndokoi governo rehe romanos'ga ndehe. Judas Iscariotesva'ea aerē Jesus'ga mondouka okote'varuhuve'ga pe ga pyhyguka ga pe.

Nahā ko dozeve'ga nhaporemō Jesus'ga remimbo'ehara'ga gamoirūhara'ga.

*Jesus'ga remimbo'eharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga
(Marcos 6.7-13; Lucas 9.1-6)*

5 Gahā dozeve'ga Jesus'ga ga mondoukari tomombe'u ti ga Tupana'ga nhi'iga javo. Ga mondoukaramē ga ei ga pe:

–Tapehoi ti nhandere'yja'garūive'ga cidades pe judeus'garūive'ga cidades pe, ei Jesus'ga. Tapehoi ti pevo. Tapehoi ti samaritanos'ga cidades pe no, ei Jesus'ga.

6 –Nhandere'yja'ga pyri jate israelitas'ga pyri jate ti peho. Ga ko ovelhas ja. Ovelhas oka'nhy jipi herekoe'ymame gwepiakatuhamo. Akoja ja ko nhandere'yja'ga ika'nhyva'ea ja, ei Jesus'ga.

7 Pehorame ga pyri ti pemombe'u katu ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Tupana'ga oko gweri nhanderuvihavuhuhetero nhande repiakatuavo vyva koty nhande mongovo onhi'iga rupi.” A'ea ti pe'ji ga pe, ei Jesus'ga.

8 Pemombi ti karugwara itetirūave'ga hugwi. Pemoka'ē ti gajagwa ijai-jauhuve'ga hugwi. Pembogwera ti omanove'ga gamanoa hugwi. Pembojipe'a ti Diabo'gapyriva'ea anha'ga ojipe'ga hugwi. Nahanahā ti pepokopoko nhandere'yja'ga.

–Ji pe mbopopoaka topoko ti ga ga javo, ei Jesus'ga. Ji nda'ei pe me: Opombopopoaka ji ko. Nūrā ti pembuhu ji ve itambere'ia mbatera reheve. A'ea rūi ji a'e pe me, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. A'ero ga pokogame ti tape'ei ga pe: “Pembuhu ore ve itambere'ia mbatera reheve.” A'ea rūi ti pe'ji, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

9 –Taperohoi ti itambere'ia pehorame, ei Jesus'ga.

10 Taperohoi ti sacola pehorame. Taperohoi ti irūa tapy'ynhapira camisa'java'ea. Taperohoi ti irūa sapatos. Taperohoi ti vyvra pejikohavamo. A'ea nhaporemō ti taperohoi. Pevove'ga po pe poraka pe pokoga hamo, ei Jesus'ga ga pe.

11 –Pevahemame gacidades pe gacidades'i pe no pe'ji ti cidadespeve'ga pe: “Ma'ga pyry avova'ero? Ga pyri ore pytapotari.” A'ea ti pe'ji. Pyryve'ga repiagame ti peju ga pyri jate pejiyye'yma garonga hugwi. Aerē po ti pe hoi ojipe pe cidade pe nehē. A'ero jate ti pejiyyi garonga hugwi pejiywovo a'ero nehē, ei Jesus'ga.

12 Pepytarame ganonga pype ti pe'ji ongapypeve'ga pe pendoryvamo ga ndehe. Pe'ji ti ga pe: “Tu katu ti pepy'a!” A'ea ti pe'ji ga pe.

13 Po ga pyryvamo, a'ero po ti gapy'a rukatui tuhē nehē.

–Po ga ndapyryvi, a'ero ti pe'ji ga pe: “A'e tehe ji pe me pepy'a ti tu katu javo.” A'ea ti pe'ji ga pe tukatuyme ti gapy'a javo, ei Jesus'ga ga pe.

14 Po ongapypeve'ga ndohoryvi pe ndehe tapepytai ore pyri javo, a'ero ti tapepytai ganonga pype. Po ga nohendupotari pe imombe'urame Tupana'ga nhi'iga ga pe, a'ero ti tapepytai ganonga pype, ei Jesus'ga.

–Na jitehe ti tapepytai cidade pe ga ndoryve'ymame pe ndehe hendupotare'yma Tupana'ga nhi'iga, ei Jesus'ga. Pehorame ga hugwi pemonduru ti otimbuguhua pejiypa hugwi oropohi ore pe hugwi javo, ei Jesus'ga.

15 Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē mbapava koty po ti ga hepiagi hahyva'ea ojihe Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame ga ndeheve nehē. Ga mono'ombavame po ti ga ei ga pe nhaporemō nehē peko

te'varuhu pe javo. A'ereki ġa nohendukatupotari ganhi'ġa. Koji'i po ti hahy ġa pe Sodomapeve'ġa hohe Gomorrapeve'ġa hohe no, ei Jesus'ġa ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Omondo ahe hahyva'ea ahe ve
(Marcos 13.9-13; Lucas 21.12-17)*

¹⁶—Ji rendu ti, ei Jesus'ġa ġwemimbo'ehara'ġa pe. Kiro po ti ji pe mondoi okote'varuhuve'ġa pyteri pe. Peko po ti pe ovelhas ja ipopoakare'ŷva'ea ja pejigwovo ġapyteri pe nehē. Onharō ja'ġwara'java'ea lobos ovelhas pyhyga otiruahūro jupe. Na jitehe po ti okote'varuhuve'ġa tiruahūro pe me nehē, ei Jesus'ġa ġa pe. Nurā po ti mboja ja penhimboko'i hete ikwahaheteavo penhimombaragwahava ġa ndehe nhaneirūa rūi ko ġa javo. Inambua nomondoi hahyva'ea nhande ve. Inambua ja ti tapemondoi hahyva'ea ojipe'ġa pe. Peko katu katu ti ojipe'ġa pe, ei Jesus'ġa ġa pe.

¹⁷—Penhimboko'i ti okote'varuhuve'ġa hugwi pejikovo. A'ero po ti ġa pe pyhygi pe nderohoahyavo imohiġatuhara'ġa ndovai pyteri pe ojatykahai pe nehē. Pevo po ti ġa pe nupanupāi yvyra pyvō, ei Jesus'ġa ġa pe.

¹⁸ Governador'ġa ndovai pyteri pe po ti ġa pe nderohoukari gwuvihavuhu'ġa ndovai pyteri pe no. Gandovai pyteri pe po ti ġa pe nderohoukari nehē timboja tehe ti ġa ndehe javo. Nahā po ti ġa ndekote'varuhui pe me nehē pendekoro ġwaramo jireheva'ero, ei Jesus'ġa. A'ea rupi po ti pe ji momba'ukatui ġa pe judeus'ġarūive'ġa pe nhaporemō tojiko ti ġa Jesus'ġa rehe javo, ei Jesus'ġa ġwemimbo'ehara'ġa pe.

¹⁹—Ga pe nderohoukaramo ġandovai pyteri pe ti tape'ei na'ē pejiyvyteri pe: “Maramarā po ti nhande nhi'ġi ġa pe nehē? Gara po ti nhande ei ġa pe nehē?” A'ea ti tape'ei pejivy'are'yma, ei Jesus'ġa ġa pe. Ga pe nderohoukaramo ġandovai pyteri pe po ti Tupana'ġa penduvete'ġa okwahaheteuka pe me nehē nahanahā ti pe'ji ġa pe javo.

²⁰ Hehe po ti gara'uva pe monhi'ġuka pe mbo'eavo nehē. Nurā po ti penhi'ġa rūi pe imombe'ui ġa pe nehē, ei Jesus'ġa ġa pe.

²¹ Aerē po ti peirū'ġa pe nderohoahyukari gwuvihava'ġa pe nehē tojuka ti ġa ġa javo. Penduva'ġa no, ġa po ti pe nderohoahyukari gwuvihava'ġa pe nehē no tojuka ti ġa ġa javo. Penda'yra'ġa vehevi po ti napearōa'javi pe nderohoahyuka gwuvihava'ġa pe nehē no tojuka ti ġa ġa javo, ei Jesus'ġa ġwemimbo'ehara'ġa pe.

²² Ga nhaporemō po ti oko pa pe ndehe pe arōe'ŷheteavo pejikoga ġwaramo ji rehe. Pō ti pe nhimboitai avuirama pepohire'yma ji hugwi, a'ero po ti ji pe nderohoi yvagi pe pe mongovo avuirama jijipyri nehē, ei Jesus'ġa ġwemimbo'ehara'ġa pe.

²³—Ga ndekote'varuhurame pe me ti penhiminhimi ġa hugwi. Pejijyijiyi ti pejigwovo ojipejipe pe cidades pe. A'ero he'yjuhuva'e pe cidades pe po ti pe hoi ji momba'gwovo ġa pe nehē, ei Jesus'ġa. Pehoa renonde cidades pe nhaporemō Israelpeve'ġa gwyrī pe po ti ji ajora'ja yvya koty yvyakotyva'ero yvagipeva'ero nehē, a'e ji pe me imombe'ukatuavo, ei Jesus'ġa ġwemimbo'ehara'ġa pe.

²⁴—A'e ji kiro pe me: Gambo'ehara'ġa koji'i garemimbo'ehara'ġa hohe, ei ga. Na jitehe ġapoykahara'ġa koji'i ġapyrive'ġa hohe, ei Jesus'ġa.

²⁵ Po ġa jigwarai gambo'ehara'ġa rehe, a'ero po na jitehe ġa jigwarai garemimbo'ehara'ġa ndehe no. A'ero po a'ea pyry garemimbo'ehara'ġa pe hamo, ei Jesus'ġa. Ga erame Belzebu onga jara'ġa pe ġa ete'varuhui pe po oġigwaraita ga rehe. A'ereki Belzebu irūa Diabo'ġa rera. Po ġa ei Belzebu onga jara'ġa pe, a'ero koji'i po ti ġa ete'varuhui ġarongapypeve'ġa pe ġapyrive'ġa pe oġigwaraita ga ndehe nehē, ei Jesus'ġa ġwemimbo'ehara'ġa pe.

*Tapekyhyji ti ɣa hugwi, ei Jesus'ga
(Lucas 12.2-7)*

²⁶ –Tapekyhyji ti ɣa hugwi, ei Jesus'ga. A'ereki ji a'e pe me: Tupana'ga po ti imboukwahavi onhimiva'ea hepiuka ikwahavuka henduvukapava nehē, ei Jesus'ga.

²⁷ –Kiroki a'ea ji amombe'u ypytunimo pe me – a'ea ti pemombe'u arimo ojipe'ga pe nehē, ei Jesus'ga. A'ea ji ei javo: Kiroki a'ea ji amombe'u nhimi pe me – a'ea jitehe ti pemombe'u gandovaki tohendu pa ti ɣa javo, ei Jesus'ga ɣa pe.

²⁸ –Tapekyhyji ti pejukapotave'ga hugwi. Pe jukarē tegwete pemondo-havaɣwama hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga. Tupana'ga hugwi ti pekyhyji. Gaha ipopoaka hete ahe jukavo ahe momboa tata pype hahyva'ea ruvihava pype ipotarame, ei Jesus'ga ɣwemimbo'ehara'ga pe.

²⁹ –Maramomi itambere'ia gwyr'a'ia rehe? Ndahe'yi po hehe. Dois rehe gwyr'a'ia rehe po ojipeji'i jate itambere'ia. Tupana'ga gwepia katu gwyr'a'ia penduvete'ga. Ga ipotare'ymame gwyr'a'ia ndohiri'i'i. Ga ipotarame jate gwyr'a'ia ihiri vyvvo omanomo, ei Jesus'ga ɣwemimbo'ehara'ga pe.

³⁰ –Koji'i hete reki Tupana'ga pe ndepiakatui. A'ereki ga okwaha jitehe reki pe'ava nhaporemo he'yjuhuva'ea. Okwaha pa ga pe'ava nhaporemo he'yje'yva'ea. Nahā ga pe kwahahetei pe ndepiakatuavo.

³¹ Tapekyhyji ti a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Ahepia katu ji gwyr'a'ia he'yjuhuva'ea. Koji'i ji rekoi pe ndehe pe ndepiakatuavo,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga ɣwemimbo'ehara'ga pe.

*Po nahā ahe ji mombe'ui, ei Jesus'ga
(Lucas 12.8-9)*

³² –E'i po ahe ji mombe'gwovo a'ero, ei Jesus'ga. “Ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe. Ga oko jipojykaharetero.” A'ea po ahe ei ojipe'ga pe hamo. Po nahā ahe ji mombe'ui, a'ero po ti ji ahe mombe'ui jiruva'ga pe yvagipeve'ga pe nehē ɣa ko jireheva'ero javo ga pe nehē, ei Jesus'ga ɣwemimbo'ehara'ga pe.

³³ –E'i po ojipe'ga ji mombe'gwovo: “Ndajikogi ji Jesus Cristo'ga rehe. Ga ndokoi jipojykaharetero.” A'ea po ɣa ei ojipe'ga pe. Po nahā ɣa ji mombe'ui, a'ero po ti ji ɣa mombe'ui jiruva'ga pe yvagipeve'ga pe nehē ɣa ndokoi jireheva'ero javo ga pe nehē, ei Jesus'ga ɣa pe.

*Ojogwayva po ti ɣa ji rehe nehē, ei Jesus'ga
(Lucas 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ –Marāi pe ji mombe'gwovo? ei Jesus'ga ɣwemimbo'ehara'ga pe. “Jesus'ga rura ɣwaramo po ti vyvakotyve'ga py'a rukatui nehē.” Nahā po pe ei pejiyvyteri pe naerū? Tape'e'i ti a'ea. Jirura ɣwaramo po ti ɣapy'a ndukatui nehē. Ojogwayva po ti ɣa ji rehe nehē, ei Jesus'ga.

³⁵ Ojipe'ga po ti ji arōhetei nehē. Ojipe'ga po ti nanhiarōi nehē. Nurā po ti ɣa jogwayvari ji rehe nehē.

“Akwaimbae'ga po ti gwayva uva'ga nehē.

Kunhangwera'ga po ti gwayva oy'ga nehē.

Kunhangwera'ga po ti gwayva ɣwembireko'ga y'ga nehē.

³⁶ Ongapypeve'ga po ti nonhoarōhetei nehē,” ei Jesus'ga ɣwemimbo'ehara'ga pe.

³⁷ –Kiroki ɣa oarō hete uva'ga nhiarōa hohe – ɣahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo. A'ereki nanongara'ga ndapyryvi. Kiroki ɣa oarō hete oy'ga nhiarōa hohe – ɣahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo no, ei Jesus'ga. A'ereki nanongara'ga ndapyryvi. Kiroki ɣa oarō hete gwa'ykwaimbe'ga nhiarōa hohe – ɣahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo, ei Jesus'ga. A'ereki

nanongara'ga ndapyryvi. Kiroki ga oarō hete gwa'ykunha'ga nharōa hohe – gahā ti tokoyme nhiremimbo'eharamo no. A'ereki nanongara'ga ndapyryvi. A'ea Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe koji'i ti ga tanhiarō hete javo.

³⁸ –Kiroki ga oko pota nhiremimbo'eharamo – po ti ojipe'ga imbo-hahyukari ga pe ga jukavo vehevi nehē peko pe Jesus'ga reheva'ero javo ga pe, toko jitehe ti ga nhiremimbotarimova'ea rehe opohire'yma ji hugwi. Okoe'ymame nhiremimbotarimova'ea rehe, ga ti tokoyme nhiremimbo'eharamo nehē. A'ereki nanongara'ga ndapyryvi, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

³⁹ –Kiroki ga ndokopotari nhiremimbo'eharamo tajijukayme ti ga javo – ga po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

–Kiroki ga ojipe'ga ga jukai ga jikoga gwaramo ji rehe – omanorē po ti ga oho upa avuiraama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

Tupana'ga po ti omondo ikwepykava nehē (Marcos 9.41)

⁴⁰ –Kiroki ga horyory pe ndehe ga ko Jesus'gareheva'ero javo – ga ndoryndoryvamo ji rehe reki, ei Jesus'ga. Kiroki ga horyory ji rehe nde ko Tupana'ga repykaramo javo – ga ndoryndoryvamo nhimbuhurukara'ga rehe reki, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

⁴¹ –Po Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga ruri ga pyri. Po ga ndoryndoryvamo ga rehe ga ko omombe'u Tupana'ga nhi'iga javo, a'ero po ti ga pe Tupana'ga imondoi ikwepykava nehē. Nanongara jitehe po ti Tupana'ga imondoi ikwepykavamo ga pe nehē – kiroki ikwepykava Tupana'ga omondo onhi'iga mombe'uhara'ga pe no, ei Jesus'ga. Kiroki ga horyory pyryve'ga rehe ga ko oko Tupana'ga nhi'iga rupi javo – ga pe po ti Tupana'ga imondoi ikwepykava nehē. Nanongara jitehe po ti Tupana'ga imondoi ikwepykavamo ga pe nehē – kiroki ikwepykava Tupana'ga omondo pyryve'ga pe no, ei Jesus'ga.

⁴² –Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Po ga omondo yhya vehevi iroyxagahiva'ea ipyahuve'ga pe nhiremimbo'ehara'ga pe to'u ti ga javo. Po ga imondoi ga pe ga ko oko Jesus'ga remimbo'eharamo javo – ga pe po ti Tupana'ga ikwepykava imondoi a'ero nehē, ei Jesus'ga.

11

João Batistava'ea omondo gwemimbo'eharava'ea Jesus'ga pyri (Lucas 7.18-35)

¹ Aerē gwemimbo'ehara'ga mbo'epavirē dozeve'ga mbo'epavirē Jesus'ga hoi. Imbojoapiapiavo ga hoi cidades pe pevove'ga mbo'embo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe imombe'ukatuavo ga pe.

²⁻³ A'ea rupi João Batistava'ea reko'i cadeia pype a'itituhēva'ea momba'ua rehe. Okwaha ahe Cristo'ga rembiapoa garemimomhimomby'ava'ea. A'ea kwahavame João Batistava'ea ei gwemimbo'ehara'ga pe mokonha'ga pe:

–Peho ti Jesus'ga pyri. Pe'ji ti ga pe: “Ymyahū Tupana'ga nhi'iga momba'uharava'ea e'i: ‘Aerē po ti Tupana'ga remimbuhurukara'ga ruri nhande pyri nehē: Nahā ahe ei. Ma'ga po ymyahū ahe omombe'u? Mara'ngu po ndehe? Mara'ngu po ojipe'ga? Nahā ore ei aheremimombe'uhara'ga rura pota ga mbuhua.” A'ea momba'gwovo katu ti pe'ji Jesus'ga pe: “Marāi nde a'ero?” ei João Batistava'ea mokonha'ga pe gwemimbo'ehara'ga pe.

–Kwa, ei ga.

A'ero ga hoi ogwovo Jesus'ga pyri ovahema. João Batistava'ea nhi'igagwera ga imombe'ui Jesus'ga pe.

⁴ Henduvirē Jesus'ga ei mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe:

—Pejivyra'ja ti pejigwovo João Batista'ga pyri. Pemombe'u ti ga pe penhimbepiagi penhimienduva. Pe'ji ti ga pe imombe'gwovo:

⁵ “Oma'egatu kiro heakwagweve'ga okovo. Opo'agatu kiro ipyka'naka'nauhūve'ga ogwovo katu. Oka'ē gajagwa ijaijauhuve'ga hugwi. Gwendu katu kiro japyakware'yve'ga okovo. Okwera kiro omanove'ga okovo. Imbatere'yve'ga gwendū kiro pyryva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua.” A'ea nhaporemo ti pemombe'u João Batista'ga pe, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ga pe Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo aheremimombe'uhara'ga.

⁶ “Pyry hete ga pe – kiroki ga ndojikopigi ji rehe.” Nahā ti pe'ji João Batista'ga pe, ei Jesus'ga mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe.

⁷ A'ero ga hoi javo katu João Batistava'ea pe.

Ga horame Jesus'ga ei pevove'ga pe he'yjuhuve'ga pe João Batistava'ea mombe'gwovo. Ga pe ga ei:

—Ymya'i pe peho ongae'yī me. Pevo pe pehepia João Batista'ga. Marāi pe pejiyvyteri pe pea rupi pejigwovo garepiagi renonde? Pe'e po pe: “Xaho hepiagi nhungwava – kiroki okooko'ihu yvytua remimbotarimova'ea rehe onhimbovavaguka vyvutua pe.” Pe ndape'ei tuhē reki a'ea. A'ereki João Batista'ga ko nhungwava ja rūi. Ga ndokondoko'ihuui ojipe'ga remimbotarimova'ea rehe. Ga ko onhimboita Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga pevove'ga pe.

⁸ —Marāi pe a'ero pejiyvyteri pe garepiagi renonde? Pe'e po pe: “Xaho ga repiagi – kiroki ga omongi tapy'ynhapipyryva. Gweroho pa po itambere'ia gapira.” A'ea pe ndape'ei oji'i, ei Jesus'ga. A'ereki João Batista'ga ndokohetei mbatera rehe. Ji rendu ti! João Batista'ga nomongi tapy'ynhapipyryva. Kiroki ga omongi pyryheteva'ea – gahā u huvihavuhu'ga nonga pype.

⁹ —Marāi pe a'ero pejiyvyteri pe? Pe'e po pe: “Xaho Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga repiagi.” A'ea pe ekatui, ei Jesus'ga. Kiro ji ei pe me: João Batista'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga tuhē. Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga jate rūi ko ga, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁰ —Ymyahū Tupana'ga okwatjaruka ahe ve João Batista'ga mombe'gwovo hako ga po ti nhinhi'iga mombe'ui nehē javo, ei Jesus'ga. Aherembikwatijara e'i:

“Nahā Tupana'ga ei Cristo'ga pe: 'Ji rendu ti!

Nde renonde ti ji ga mondoi imombe'uuka nhinhi'iga nehē.

Tomboavujikwe ti ga nderura renonde,' ei Tupana'ga,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga ga pe.

¹¹ —Imombe'ukatuavo ji ei pe me: João Batista'ga ko koji'i huvihava ymyahūva'ea hohe pa, ei Jesus'ga. Aḡwamo turī Tupana'ga rembiepiakatuhava apiavo. Aḡwamo po ti Tupana'ga he'yjuhuve'ga nduvihavuhete'ga nehē, ei Jesus'ga. A'ero ji ei: Ymyahūva'ea hohe pa João Batista'ga koji'i huvihava. Aḡwamove'ga ki a'e te Tupana'ga rembiepiakatuhara'ga ko koji'i huvihava João Batista'ga hohe. Kiroki gapyteripeve'ga huvihava rūi – ga vehevi koji'i huvihava João Batista'ga hohe, ei Jesus'ga ga pe.

¹² —João Batista'ga ga mbo'eypyagwera jate pyryva'ea rehe, garenduve'ga ojirokwa heroviapotaheteavo ganhi'iga. A'ero ga ei: “Kwa. Kiro ti Tupana'ga toko oreruvihavuhetero ore repiakatuavo.” A'ea ga ei ipotaheteavo ojikoga Tupana'ga rehe. Aḡwamo na jitehe ga ei a'ea jitehe ipotaheteavo, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ —Nahā ga ndekoi ikwahava. A'ereki ymyahūva'ea omombe'u nanongara no. “Aerē po ti Tupana'ga oko ḡanduvihavuhetero ga ndepiakatuavo

nehê.” Nahã Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea epaepavi Moisés'va'ea pavêi, ei Jesus'ga ãa pe.

14 Ahe e'i: “Tupana'ga po ti oko gãnduvihavuhuhetero nehê. Elias'ga po ti uhu na'ê nehê,” ei ahe, ei Jesus'ga. Omombe'u ahe João Batista'ga Elias'va'ea mombe'urame. Agwamo João Batista'ga ruri oji'i ahe nhi'ipo'ruavo a'ero. Marã? Perovia pota pe a'ea a'ero naerũ? ei Jesus'ga.

15 Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga ãa pe.

16 –Ga pe Jesus'ga ei: Marã po ti ji ei pe me agwamova'ea pe a'ero nehê? Gara ja pe ndekoi a'ero? Kiro ji pe mombe'ui pe me. Tayri'ga ja ko pe ndekoi. Oapy tayri'ga ima'ehai pe feira pe. A'ero ga hapukai ojipe'ga pe tayri'ga pe – kiroki ga ojikoty'a ga pavêi. Onhi'iga mondovo ga pe ga ei:

17 “Oropy ore jiru'a pe me xajory ti nhanerembirekoa rehe javo.

Pe ki a'e te ndapeyrerupypotari henduvame.

Xajehe'o ti nhanenhikamombava rehe, oro'e ore pe me. A'ero ore jehe'oi.

Pe ki a'e te ndapejehe'oi ore pyri. A'ereki pe ndapepotariuhu.”

Nahã tayri'ga ei, ei Jesus'ga.

18 –Tayri'ga ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e João Batista'ga pe jipi. A'ereki ga rurame pe pyri ga ndo'uahivuhui mbatera vinho reheve tambohete ji Tupana'ga javo, ei Jesus'ga. A'ero pe epe'ei ga mombe'gwovo: “Anhaã opyhy ga.” Nahã pe João Batista'ga mombe'ute'varuhui ga arõe'yma, ei Jesus'ga ga pe.

19 –Tayri'ga ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e ji ve no, ei Jesus'ga ga pe. Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero ji ajo pe pyri mbatera i'gwovo vinho i'gwovo no. A'ero pe epe'ei ji mombe'gwovo: “Ehepia Jesus'ga! O'uheteuhu ga. Ga ko heagwryv'e'ga vinho gwovo,” pe'e pe ji ve, ei Jesus'ga. “Ite'varuhuve'ga – kiroki ga omonoguhũ itambere'ia governo pe – ga pavêi Jesus'ga ojikoty'a ojipe'ga pavêi okote'varuhuve'ga pavêi,” pe'e pe. Nahã pe euhui ji mombe'gwovo ji arõe'yma, ei Jesus'ga.

–Ojipe'ga ndekokatua repiaga gwaramo nhande ei: Tupana'ga reki okwahavuka ga pe ga mongokatuavo, ei Jesus'ga. Ojipe'ga ndekote'varuhua repiaga gwaramo nhande ei: Tupana'ga rui omongo ga ite'varuhua rehe, ei Jesus'ga pevove'ga mbo'eavo he'yjuhuve'ga mbo'eavo.

Tiruahũagwama cidadepeve'ea pe

(Lucas 10.13-15)

20 Kiro Jesus'ga nhi'igahyi cidadepeve'ga pe. A'ereki gacidades pe ga japorame ahemonhimomby'aheteva'ea ga ndopohiri ote'varuhua hugwi. Ndogwerojijyi ga ojeaporogita ojikoge'yma ga rehe. Nurã ga ei ga pe:

21 –Tiruahũ ti pe me Corazimmeva'ea pe nehê! ei Jesus'ga. Tiruahũ ti pe me Betsaidapeve'ea pe nehê! ei ga. A'ereki pe ndapepohiri pejikote'varuhua hugwi. Pehepia ko pe Tupana'ga popoakara novã ji japorame ahemonhimomby'aheteva'ea. Hepiagame po pe pepohi pejite'varuhua hugwi hamo.

A'ea Jesus'ga ei cidadepeve'ga pe Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no.

–Ymyahũ Tiropeva'ea Sidommeva'ea pavêi ndohepiagi Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiage'yma, ei Jesus'ga. Po ymyahũ ji japo ahemonhimomby'ava'ea ahepyteri pe, po kotihĩ ahe pohiri okote'varuhua hugwi po raka'e hamo. Omongi po ahe opite'varuhua imondovo tanimbuga oakaãa rehe po raka'e hamo ndorovy'ari ore orerekote'varuhua rehe javo, ei Jesus'ga.

22 –Ymyahũ Tiropeva'ea ndohepiagi reki Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiage'yma Sidommeva'ea pavêi, ei Jesus'ga. Ndopohiri ahe a'ero okote'varuhua hugwi. Nurã po ti ahe hepiagi hahyva'ea ojihe nehê Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame ahe reheve nehê. Ga

mono'ombavame po ti ga ei ahe ve nhaporemo nehē peko te'varuhu pe javo, ei Jesus'ga cidadepeve'ea mombe'gwovo.

—Pe me, Corazimmeve'ea pe Betsaidapeve'ea pe no, pe me ji ei: A'ea rupi koji'i po ti hahy pe me nehē. Igwyre'i po ti hahy Tiropeve'ea pe Sidommeve'ea pe nehē no, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga popoakara repiakaturame pe ndapepohiri reki pejikote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no.

²³ Cidadepeve'ga pe Cafarnaummeve'ga pe Jesus'ga ei:

—Pehe marāi pe pejive naerū? Pe'e pe: “Nhande huvihava jara'ga hohe pa.” Nahā ko pe ei pejohupe penhimboheteavouhu pejikovo. Pe peho hete tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga. A'ereki pe ndapepohiri reki pejikote'varuhua hugwi. Pehepia pe Tupana'ga popoakara ji japoramame ahemonhimomby'aheteve'ea. Hepiagame po pe pepohi pejite'varuhua hugwi hamo. Po ymyahū ji japo ahemonhimomby'ava'ea Sodomapeve'ea pyteri pe, a'ero po uveji cidade Sodoma hamo ikaje'yama hamo, ei Jesus'ga.

²⁴ —Ymyahū Sodomapeve'ea ndohepiagi reki Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea. Ndopohiri ahe a'ero okote'varuhua hugwi. Nurā po ti ahe hepiagi hahyva'ea ojihe nehē Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame ahe reheve nehē. Ga mono'ombavame po ti ga ei ahe ve nhaporemo nehē peko te'varuhu pe javo, ei Jesus'ga Sodomapeve'ea mombe'gwovo. Pe me, Cafarnaummeve'ea pe, pe me koji'i po ti hahy Sodomapeve'ea pe hohe a'ea rupi nehē, ei Jesus'ga Cafarnaummeve'ga pe.

*Pejo ti ji pyri, ei Jesus'ga ahe pokapavame
(Lucas 10.21-22)*

²⁵ Onhi'igahypavame ga pe nhaporemo Jesus'ga ei Tupana'ga pe:

—Apī, ei ga Tupana'ga pe. Ndepyry hete nde ekovo yvagipeve'ga nduvihavuhetero yvyakotyve'ga nduvihavuhetero no. A'ereki nde nderekwahavukari a'itituhēva'ea ikwahapyra'ga pe heaporogitave'ga pe no. Onhimbo'ee'yve'ga pe tayri'ga'jave'ga pe nde erekwahavuka a'itituhēva'ea.

²⁶ Na tuhē, Apī. A'ereki nahā nde erepota, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

²⁷ Kiro Jesus'ga ei:

—Jiruva'ga ombuhu pa ji ve ji mbopopoaka. A'ero ji popoakaramo ojipe'ga hohe pa. Gaha jate ji kwaha hete. Ojipe'ga ndajikwahakatui. Jihi jate ji akwaha hete jiruva'ga. Okwaha ga ga ji ga mboukwahapotaramame jate ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

²⁸ —Pepoka pa po pe. Pekwerai po pe no. A'ereki pe pe'agata hete tiruahū ji ve javo. Po nahā pe ndekoi, a'ero ti pejo ji pyri. Jihi ti topopoko inogatuavo pepy'a nehē.

²⁹ Peko ti nhiremimbo'ea rehe. Nahā po ti ji pe mbo'ei nehē. A'ereki ji ako nhyrō nhinhimbohete'e'yama jireaporogitapyryvamo jitekovo. Ji ve penhimbo'eukaramame nhiremimbo'ea rehe po ti pe ikwahavi pejipy'a nogatua nehē.

³⁰ Ndapekwerai po ti pe pendekorame nhiremimbo'ea rehe nonhimimiva'ea rehe penhimbo'euka hehe pejikovo nehē. A'ero po ti pe ndaperekouhui pejivy'are'yama nehē ji nhi'ipo'ruavo nehē.

12

*Nahanahā ti ahe toko sábadu rupi, ei Jesus'ga
(Marcos 2.23-28; Lucas 6.1-5)*

¹ Aerē judeus'ga poravykye'yama rupi sábadu rupi Jesus'ga hoi kohoa rupi okovo. Gareximbo'ehara'ga hoi ga rupi. Trigo kopeve'ea pevo inhimongyi.

Ojuka ty'ara garemimbo'ehara'ga. Nurā ohorame ga ika'mbika'mbigi trigo i'gwovo.

² Hepiagame fariseus'ga ei Jesus'ga pe:

—Ymyahū Moisésva'ea e'i ikwatija hako: “Tapeporavykyi ti sábadu rupi.” Nahā ahe ei hako. Ehepia ti neremimbo'ehara'ga! Ga nohendukatui reki. A'ereki ga oporavykyi ika'mbika'mbiga trigo sábadu rupi, ei fariseus'ga Jesus'ga pe.

³ Aero Jesus'ga ei fariseus'ga pe:

—Napehendukatui pe Tupana'ga nhi'iga. Garembikwatijarukara omombe'u Daviva'ea. A'ea onhi'i pe me novia. Ymyahū ty'ara ojuka Daviva'ea onhipavēiva'ea no hako.

⁴ A'ea rupi ahe hoi Tupana'ga rongu pype tenda pype. Ipye ikwava'ehara'ga omondo pāo Tupana'ga rovai pyteri pe jipi. Ga ikwava'egirē Tupana'ga pe ga gwerohouka ga pe gahā jate ti to'u jirovai pyteripeva'eagwera javo. Ojipe'ga po ndo'ui hamo. Daviva'ea reki i'ui onhipavēiva'ea pavēi hako, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

⁵ —Tupana'ga rembikwatijarukara onhi'i pe me novia, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Ymyahū Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve hako. Ahe ve ga ei: “Nhimbohete'hava pype ti ikwava'ehara'ga toporavykyi ikwava'ega ji ve jukapyra. Oporavykye'yma rupi sábadu rupi ti ga tokwava'ē ipype. Nahā ti ga toko katu. Nahā pyry ji ve.” Ymyahū Tupana'ga ei a'ea Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve hako, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Tupana'ga ei ga pe: “Pyry.” Ndojari ga ndehe a'ero gaporavykyia sábadu rupi, ei Jesus'ga.

⁶⁻⁸ —Jihi reki kiro a'e pe me: Tupana'ga ei ji ve kaitu pyry, ji erame: Nahanahā ti vvyakotyve'ga toko sábadu rupi. Nurā vvyakotyva'ero yvagi'peva'ero ji ei pe me: Tape'epe'ei ti nhiremimbo'ehara'ga pe ga ika'mbigame trigo sábadu rupi a'ero, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Ymyahū Tupana'ga ei hako:

“Peru pe mbatepyryva tokwava'ē ti ikwava'ehara'ga Tupana'ga pe javo.

A'ea ji ei pe me novia.

Emo koji'i ji apota penemimombyryva ojipe'ga pe,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

Tupana'ga nhi'iga pe ndapekwahakatui, ei Jesus'ga ga pe. Po pe ikwahakatui, a'ero po pe napembojari ite'varuhuva'ea okokatuve'ga ndehe hamo, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

*Jesus'ga iponhimamava'ea pavēi
(Marcos 3.1-6; Lucas 6.6-11)*

⁹ Aerē Jesus'ga hoi ogwovo gwe'yja'ga jatykai pe ovahema.

¹⁰ Ipye iponhimamave'ga rekoi. Ojipe'ga ndeaporo'gitate'varuhuro okovo ūmbotegwete ti Jesus'ga javo. A'ero ga ei ojohupe:

—Mara'ngu po ti Jesus'ga oporavykyavo gapoa mbokatua'java nhandeporavykye'yma rupi sábadu rupi? Ga gapoa mbokatua'javame po ti nhande Jesus'ga mbotegwetei nehē, ei ga ojohupe.

Nurā ga ei Jesus'ga pe:

—Marāi Moisésva'ea rembikwatijara nhandeporavykye'yma mombegwovo sábadu mombegwovo? Marāi ikwatijara? Pyry nhande nimombigi gatetirūa nhandeporavykye'yma rupi sábadu rupi? Marāi? ei ga Jesus'ga pe.

¹¹ Imombe'gwovo Jesus'ga ei ga pe:

—Erereko po nde ovelha ojipejiva'ea. Po nerenymbava ovelha ihiri ikwaruhua pype nhandeporavykye'yma rupi sábadu rupi, a'ero po nde ipyhygi ovelha henohema jugwi. Nahã nde ovelha rerekokatui. A'ereki pyry ovelha nde ve, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Koji'i avove'ga pyryvamo Tupana'ga pe vyvakotyve'ga. Nurã ji ei: Pyry nhande ga pokogame sábadu rupi, ei Jesus'ga. Aherembikwatijara e'i no pyry javo.

¹³ A'ea erame Jesus'ga ei akoja'ga pe iponhimamave'ga pe:

—Ejipoapyho!

A'ero ga jipoapyhoi. Ikatua'ja gapoa a'ero ojipea ja gapoa ja.

¹⁴ A'ea fariseus'ga hoi Jesus'ga hugwi onhimono'oga. Ojohupe ga ei onhimonha'ngavo:

—Maranuhũ po ti nhande Jesus'ga jukaukari nehẽ naerũ? ei ga ojohupe.

Tupana'ga omongo Jesus'ga ganduvihavuhuhetero

¹⁵ Ga'ea kwahavame Jesus'ga hoi pea hugwi ogwovo. He'yjuhuve'ga nhimono'ogi ogwovo ga rupi. A'ero ga imombipavi gatetirũa ga hugwi.

¹⁶ Kiro ga ehetei ga pe:

—Tapemombe'ui ti ojipe'ga pe Jesus'ga imombigi oretetirũa javo.

¹⁷ A'ea Jesus'ga ei ga pe. Nahã hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahũva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Isaiasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo. Ahe e'i hako:

¹⁸ “Pehepia ti nhipavẽive'ga

– kiroki ga pe ji a'e eko ti ganduvihavuhuhetero javo,” ei Tupana'ga,” ei ahe.

“Ga ko nhiremia'nguhete'ga.

Anhimohẽ hete ji ga rehe,” ei Tupana'ga.

'Amondouka po ti ji jira'uva ga pyri ga pojykatuuka jupe nehẽ.

A'ero po ti ga nhiremimbotarimova'ea mombe'ui judeus'garũive'ga pe nahanahã pyry Tupana'ga pe javo,” ei Tupana'ga.

¹⁹ 'Nhipavẽive'ga po ti ndogwayvari ga nehẽ.

Ndohapukai po ti ga ga pe nehẽ.

Ndahyhivi po ti ganhi'iga ga pe cidade rapea rupi nehẽ,” ei Tupana'ga.

²⁰ 'Ga po ti oko nhyrõ he'ouhũve'ga pokoga nehẽ.

Pyry po ti ga ndipopoakarive'ga pe nehẽ.

Nahã po ti ga reki hendukatuuka ga pe nhinhi'iga ga mongovouka nhinhi'iga rupi,” ei Tupana'ga.

²¹ 'Ga rehe po ti judeus'garũive'ga jikogi nehẽ,” ei Tupana'ga,” ei Isaiasva'ea hako.

O'mbero ahe e'i: Belzebu'ga opoko Jesus'ga (Marcos 3.20-30; Lucas 11.14-23)

²² Aerẽ ojipe'ga heakwagweve'ga reruri Jesus'ga pyri tombojipe'a ti Jesus'ga anhağa ga hugwi javo. Ndohepiagi heakwagweve'ga. Ga nonhi'igi no. A'ereki anhağa ndohepiukari ga pe. Nomonhi'igukari ga pe no. Ga ga reruri Jesus'ga pyri. Igwete Jesus'ga anhağa mbojipe'ai ga monhimohigatuavo. A'ero ga nhi'iga'javi. Gwepiaga'ja ga no.

²³ A'ero pevove'ga nhimomby'ahetei onhimongyavo. A'ero ga eğa'ei:

—Mara'ngu po Jesus'ga Daviva'ea rymyminoa?

A'ea ga ei. A'ereki ga e'i ovytyeri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ganduvihavuhuhetero javo.” A'ea ga ei nurã Jesus'ga popoakaro javo.

²⁴ Henuvame fariseus'ga ei:

—Aherymyminoā rūi po ga. Belzebu'ga anhağa ruvihavuhu'ga Jesus'ga pokogame jate ga popoakaro. Nurā Jesus'ga anhağa mbojipe'ai ga hugwi imondovouka, ei ға o'mbero.

Belzebu, ei ға Diabo'ga pe. Irūa garera Satanás.

²⁵ Jesus'ga okwaha fariseus'ga ndeaporogitate'varuhua. A'ero ga ei ға pe:

—Po gagwyripeve'ga otavuka ojohupe, a'ero po ti ға nhomoka'nhymbavi nehē. Po cidapeve'ga otavuka ojohupe, a'ero po ti ға nhomoka'nhymbavi nehē no. Po ongapyveve'ga otavuka ojohupe, a'ero po ti ға nhomoka'nhymbavi nehē no, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

²⁶ Po Satanás'gapyriva'ea nhombojipe'ai nahā otavuka ojohupe, a'ero po ti inhomoka'nhymbavi jovai nehē no. Marā po ti Satanás'ga huvihava a'ero ojipyryva'ea ahana'javame nehē? ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

A'ea Jesus'ga ei. A'ereki fariseus'ga e'i o'mbero:

—Belzebu'ga Jesus'ga pokogi ojipyryva'ea mbojipe'auka ga pe.

²⁷ A'ero Jesus'ga ei fariseus'ga pe:

—Ma'ga ombojipe'auka Satanás'gapyryva'ea pendeheve'ga pe naerū? ei Jesus'ga. Ndape'ji reki pe ға pe: “Belzebu'ga ombojipe'auka ға pe.” A'ea rūi pe ei, ei Jesus'ga. Po ga rūi ға poko ojipyryva'ea mbojipe'auka ға pe, a'ero ga rūi ji poko no, ei Jesus'ga. Tape'ei ti ji ve a'ero: “Belzebu'ga Jesus'ga poko.” Po pe'ji a'ea ji ve, a'ero po ti pendeheve'ga ete'varuhui pe me nehē no pe'mbe pe javo pe me nehē, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

²⁸ —Tupana'ga ra'uva reki ombojipe'auka Satanás'gapyryva'ea ji ve, ei Jesus'ga. Pekwaha pe a'ero Tupana'ga ko nhandervihavuhuhetero kiro javo, ei Jesus'ga.

²⁹ —Po ojipe'ga kipotari ipopoakave'ga rongā pype gambatera rerogwovo ga hugwi, a'ero ga ipopoakave'ga pokwapokwari na'ē, ei Jesus'ga. Aerē ga ipyhygi gambatera herogwovo a'ero. Nahā ga koji'i ipopoaka hete reki ipopoakave'ga hohe.

A'ea Jesus'ga imombe'ui nahā Tupana'ga ipopoaka Satanás'ga hohe javo.

³⁰ —Kiroki ga ndajirepygi – gaha ji movahī, ei Jesus'ga. Kiroki ga nomono'oği ji pavēi – gaha ombokwaki'o.

A'ea Jesus'ga ei ga nombojikogukari ға ji rehe javo.

³¹ —Pe'e pe: “Belzebu'ga opoko Jesus'ga.” Nahā pe erame ji ve pe Tupana'ga ra'uva mbotegwetei. A'ereki Tupana'ga ra'uva tuhē ji poko, ei Jesus'ga. Tupana'ga ti omombo pa ға hugwi gandekote'varuhua ға ete'varuhagwera ojive nehē, ei Jesus'ga. Po Tupana'ga ra'uva pe ға ete'varuhui Tupana'ga ra'uva mbotegweteavo nahā okote'varuhuaavo, a'ero po ti Tupana'ga nomombori gandekote'varuhua ға hugwi nehē, ei Jesus'ga.

³² Po ға ete'varuhui ji ve vehevi okote'varuhuaavo, a'ero po ti Tupana'ga imombori gandekote'varuhua ға hugwi nehē, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero vyagipeva'ero no. Po ға ete'varuhui Tupana'ga ra'uva pe reki okote'varuhuaavo, a'ero po ti Tupana'ga nomomborağwami gandekote'varuhua nehē. Nomombori po ti ga kiro. Aerē po ti ga nomombori nehē no, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

I'yva yva'ia pavēi

(Lucas 6.43-45; Mateus 7.15-20)

³³ —Pejapyka ti nhinhi'iga rehe, ei Jesus'ga fariseus'ga pe. Po i'yva ikatu, a'ero yva'ia ikatu. Po i'yva ite'varuhu, a'ero yva'ia ite'varuhu. Ahe okwaha i'yva. A'ereki ahe gwepia herekorame yva'ia ojihe, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

³⁴ Peko te'varuhu pe! ei Jesus'ga ға pe. Nurā pe ete'varuhui ojipe'ga pe. A'ereki pejiyvyteri pe pe peko te'varuhu hete, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

³⁵ Pyryve'ga, nane'yimi ga reaporogitaro pyryva'ea rehe. Nurā ga ekatui jipi, ei Jesus'ga. Ite'varuhuve'ga, nane'yimi ga reaporogitaro ite'varuhuva'ea rehe. Nurā ga ete'varuhui, ei Jesus'ga.

³⁶ —Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē mbapava koty po ti hahy hete ġa pe Tupana'ga erame ġa pe nhapremo gandeaporogita rehe nehē. Ga pe po ti ga ei: “Penhi'iteheuhu pe nahanahā javo. Maraname pe nhi'inhi'itehei?” Nahā po ti ga ei ġa pe nehē.

³⁷ A'ereki ga ġwendu pa nenhi'itehea nenhi'ipyryva reheve. A'ero nde nhi'ipyryvame po ti ga ei nde ve nehē: “Pry nenhi'īga. Ereko katu nde a'ero,” e po ti ga nehē. Nde nhi'iteheuhurame ga henduvi no. A'ero po ti ga ei nde ve nehē: “Ndapryryvi nenhi'īga. Ereko te'varuhu nde a'ero,” e po ti ga nde ve nehē. A'ero po ti ga imondo'i hahyva'ea nde ve nehē nde ete'varuhuro ġwaramo, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ga pe.

*Jesus'ga okwahava'javuka Jonasva'ea ahe ve
(Marcos 8.11-12; Lucas 11.29-32; 12.54-56)*

³⁸ A'ero judeus'ga mbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe fariseus'ga pavēi:

—Ahembo'eharamo eapo ti ahemonhimomby'ava'ea torohepia ti, ei ġa.

³⁹ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Peko te'varuhu pe aġwamova'ero! ei Jesus'ga. Ndapekoi pe Tupana'ga nhi'īga rehe pejikoge'yima ga rehe. A'ero pe ei: “Jesus'ga japoramē jate nhande ve ahemonhimomby'ava'ea, a'ero po ti nhande ei ikwahava nehē: Tupana'ga ga poko. A'ea po ti nhande xa'e hepiagame nehē.” A'ea pe ei, ei Jesus'ga.

—Ndoapoukari po ti Tupana'ga ojipea ahemonhimomby'ava'ea pe me nehē. Ojikwe ga oapo ahemonhimomby'ava'ea Jonasva'ea mohemukarame hako. A'ea jate po ti ga ikwahavukara'javi pe me nehē, ei Jesus'ga. Ymyahū Jonasva'ea ko Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea hako.

⁴⁰ Mokōi okira rupi Jonasva'ea reko'i piraruvihavuhua revegi pe. Kirē pira ahe mbojivrya'javi gwevega hugwi. Aerē ahe hoi Tupana'ga nhi'īga mombe'gwombe'gwovo Nínivepeva'ea pe a'ero hako, ei Jesus'ga.

—Jonasva'ea javijitehe mokōi jikira rupi po ti ji reko'i vyva pype hete nehē. Kirē po ti ji hemi jugwi nehē vyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga. A'ero po ti pe ikwahavi Tupana'ga opoko Jesus'ga javo, ei Jesus'ga.

⁴¹ —Aerē mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ga mono'ono'ombavi aġwamove'ga ndeheve nehē, ei Jesus'ga. Ga mono'ombavame po ti ga ei ġa pe nhapremo nehē peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti Nínivepeva'ea kweravi nehē no. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari aġwamove'ga ndekote'varuhua nehē. A'ereki a'ea renonde ymyahū Nínivepeva'ea ġwendu katu Tupana'ga nhi'īga hako. Opohi ahe okote'varuhua hugwi ymyahū hendukatuavo Tupana'ga nhi'īga Jonasva'ea imombe'uro ġwaramo hako, ei Jesus'ga ġa pe imombe'gwovo.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ġa pe. Jihi kaitu amombe'u katu Tupana'ga nhi'īga Jonasva'ea hohe, ei Jesus'ga. Aġwamove'ga nohendupotari nhinh'īga opohire'yima okote'varuhua hugwi. Nurā po ti Nínivepeva'ea imboukwahavukari aġwamove'ga ndekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

⁴² —Mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ga mono'ono'ombavi aġwamove'ga ndeheve, ei Jesus'ga. Ga mono'ombavame po ti ga ei ġa pe nhapremo nehē peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea kweravi nehē no kunhangwera'ea. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari aġwamove'ga ndekote'varuhua nehē. A'ereki a'ea renonde ymyahū tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea uhu Salomāova'ea pyri hako tahendu ti ganhi'īga javo. “A'ereki ga okwaha hete,” ei ahe ua.

Paivouhu hete ahegwya. Paivouhua hugwi ahe ruri hako tahendu ti ga javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ga pe.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ga pe. Jihi kaitu akwaha hete Salomãova'ea hohe, ei Jesus'ga. Agwamova'ero napehendupotari nhinhi'iga ikwahapotare'yma a'itituhêva'ea. Nurã po ti ahe imboukwahavukari pendekote'varuhua nehê, ei Jesus'ga.

Ojivy anhaga ahe pyri
(Lucas 11.24-26)

⁴³—Kiro po ti ji imombe'ui Diabo'gapyriva'ea rembipyhyga'ga anhaga rembipyhyga'ga pe me, ei Jesus'ga. Na ja agwamove'ga ndekoi ite'varuhuve'ga – kiroki ga opohi okote'varuhua hugwi novia ojikoge'yma ji rehe, ei Jesus'ga. Anhaga ite'varuhu hete akwaimbae'ga pyhyga otiruahũro ga pe. Aerê anhaga jipe'ai ga hugwi ogwovo yhye'yi me okwaokwava. “Mome po ti ji ruvi nehê?” e'i oyvyteri pe heka. Ndohepiagi reki.

⁴⁴Nurã i'ei: “Ajivy po ti ji nhironga pe ipojykaa'java akwaimbae'ga pojykaa'java,” e'i anhaga. Akwaimbae'ga pe anhaga e'i nhironga.

—A'ero ituri ojivya akwaimbae'ga pyri. Ovahemame ga pyri anhaga i'ei: “Ndogwerekoi ve ongapypeve'ga ipype imboavujkeripyra pype,” e'i akwaimbae'ga mombe'gwovo.

⁴⁵“Taru ti jara ji pyri a'ero,” e'i.

—A'ero ihoi anhaga rerua seteva'ea rerua. Akoja hohe seteva'ea tiruahũ hete, ei Jesus'ga. Ovahemame akwaimbae'ga pyri ga pojykai otiruahũro ga pe. A'ero kiro koji'i tiruahũ hete akwaimbae'ga pe. Ymya tiruahũ ga pe ojipejiva'ea ga pojykarame. Aerê koji'i tiruahũ hete ga pe seteva'ea ga pojykarame, ei Jesus'ga.

—Na jitehe tiruahũ agwamo ite'varuhuve'ga pe. Aerê koji'i po ti tiruahũ hete ga pe nehê. A'ereki opohi'rãrame okote'varuhua hugwi novia ga nde'i ji ve: “Herejo ejikoty'a ji pavêi.” A'ea ga nde'i ji ve. Aerê koji'i ga ndekote'varuhui a'ero, ei Jesus'ga.

Jesus'ga yembora gairũva'ea pavêi
(Marcos 3.31-35; Lucas 8.19-21)

⁴⁶Jesus'ga imombe'urame pevove'ga pe nanime Jesus'ga yembora ruri gairũ'ga pavêi o'ama okari pe. Onhi't pota ga ga pe.

⁴⁷Pevove'ga pyteripeve'ga e'i Jesus'ga pe:

—Neyhêa uhu nde repiaga neirũ'ga pavêi. Pevo ga ami okari pe.

⁴⁸A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji erame nhiyhêa, marãve'ga pe ji ei? ei ga. Ji erame nhiiirũ'ga, marãve'ga pe ji ei? Kiro ji imombe'ukatui nde ve, ei Jesus'ga.

⁴⁹A'ero Jesus'ga pova'e'gi gwemimbo'ehara'ga pe. Gwemimbo'ehara'ga mombe'gwovo ga ei:

—Pehepia! Ga pe ji ei nhiy'ga. Ga pe ji ei nhiiirũ'ga, ei Jesus'ga.

⁵⁰Kiroki ga jiruva'ga nhi'tpo'ru yvagipeve'ga nhi'tpo'ru – ga pe ji ei nhiiirũ'ga. A'e ji ga pe no nhirendyra'ga. Nhiiy'ga a'e ji ga pe no, ei Jesus'ga.

13

Ha'yinha mohãihara'ga
(Marcos 4.1-9; Lucas 8.4-8)

¹Onhi'imbavame Jesus'ga hoi onga hugwi ogwovo ypiahu pe. Pevo ga apygi oina.

²He'yjuhuve'ga nduri onhimbotymbotyva ga pyri tihendu katu ti ga javo. Nurã ga hoi o'ava yharuhua pype oina. A'ero ga ami yembeyvri pe.

³ Ojo'java'ea pyvō ga ǵa mbo'embo'ei imombe'gwovo ǵa pe he'yjuhuva'ea. Ga e'i:

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga. Ha'ynha mohāihara'ga hoi ko pe ityma, ei ga.

⁴ Pevo ga imohāi ha'ynha. Nahā ga itymi ha'ynha. Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi pehea rembeyvra rupi. Ua gwyrā'ia i'ui imokona, ei Jesus'ga.

⁵ —Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi yja rehe ita arimo. A'ereki ita onhimongyhetehu pevo. Xunhi yja a'ero ha'ynha pe. Kotihī henhunhamo novīa. A'ereki nianami yja ita rehe.

⁶ Kwarahyahiva imbokai garemityma a'ero. He'ouhū omanomo. A'ereki ndokihetei hapoa yvya pype, ei Jesus'ga.

⁷ —Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi nhungwava ra'ynha pyteri pe hatīava'ea ra'ynha pyteri pe. Aerē ga'apoa ha'ynha renhunhamo nhungwava ra'ynha pavēi. A'ero nhungwava nhambyguhui garemityma, ei Jesus'ga.

⁸ —Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi yjakatua pype. A'ero henhunhamo o'ao'aheteramo. He'yjuhu ahara a'ero. Jara pype ahara pype turi cem ha'ynha. Jara pype ahara pype turi sessenta ha'ynha. Jara pype ahara pype turi trinta ha'ynha.

Nahā Jesus'ga ei imombe'gwovo ha'ynha mohāihara'ga mombe'gwovo.

⁹ —Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga pevove'ǵa pe imombe'gwovo ojo'java'ea.

*Nurā ji amombe'u ojo'java'ea, ei Jesus'ga
(Marcos 4.10-12; Lucas 8.9-10)*

¹⁰ Jesus'ga remimbo'ehara'ǵa nduri ga pyri javo ga pe.

—Maraname nde imombe'ui ojo'java'ea ǵa pe ǵa mbo'erame? ei ǵa Jesus'ga pe.

¹¹ A'ero Jesus'ga ei ǵa pe:

—Pe me Tupana'ga ei tokwaha ti ǵa onhimiva'ea nhirembiepiakatuhava javo, ei Jesus'ga. Marā hekoi kiro Tupana'ga yvyakotyve'ǵa ndepiakaturame okovo ǵanduvihavuhetero? A'earupiva'ea kiro ga ikwahakwahavukari pe me. Ojipe'ǵa pe po ti ga ndokwahavukari tuhē a'ea nehē, ei Jesus'ga ǵwemimbo'ehara'ǵa pe. Nurā ji imombe'ui ojo'java'ea ǵa pe ǵa mbo'erame, ei Jesus'ga.

¹² —Kiroki ga okwaha - ga pe po ti Tupana'ga ikwahavukari koji'iva'ea nehē. A'ero po ti ga ikwahahetei nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndokwahavi - po ga ikwahavi xunhiva'ea, a'ea vehevi po ti Tupana'ga imoka'nhyrbavukari ga pe nehē, ei Jesus'ga.

¹³ —Nurā ji imombe'ui ojo'java'ea ǵa pe. A'ereki "hepiagame ǵa gwepia tehe reki.

A'ereki ǵa nombaragwahapotari hehe.

Henduvame ǵa ǵwendu tehe reki.

A'ereki ǵa ndokwahapotari", ei Jesus'ga.

¹⁴ —Nahā ǵa ndekoi hepiage'yma henduve'yma no, ei Jesus'ga. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'īga mombe'gwovo. Ahe e'i hako:

“Henduvame ǵa ndokwahavagwami reki.

Hepiagame ǵa nombaragwahavagwami reki hehe," ei Tupana'ga.

¹⁵ Nahā ǵa. A'ereki ǵa noangarihu tiandeapyakwapupugyme ti javo.

Ndiapyhai ǵa okovo

tikwahavyme ti Tupana'ga nhi'īga javo.

Ndojapyakai ǵa

xambaragwahavyme ti a'itituhēva'ea rehe javo.

Nahā ga ndekoi

tirojijjyme ti nhandereaporogita javo.

Tomomboryme ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi nehē, ei ga,' ei Tupana'ga."

Ymyahū Isaiasva'ea ei a'ea mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga.

16—Pe me ki a'e te pyry hete. A'ereki pe pejirokwa ikwahava aherembik-wahavipyre'yma Tupana'ga rembiapoa repiaga ganhi'iga rendukatavo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. Pyry hete pe me, a'e ji.

17 A'ereki ymyahū ko ahe gwepia pota hete penembiepiaga Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ganhi'igareheva'ea pavēi. He'yiva'ea gwepia pota. Ahe ndohepiagi reki. Gwendu pota hete ahe penemienduva no. Ahe nohenduvi reki, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Jesus'ga okwahavuka ha'yinha mohāihara'ga mombe'ua

(Marcos 4.13-20; Lucas 8.11-15)

18—Pehendu ti a'ero ikwahava ojo'java'ea, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. Kiro po ti ji imombe'ukatui pe me nehē ikwahavuka ha'yinha mohāihara'ga mombe'ua nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

19—Kiro Tupana'ga rekoi vvyakotyve'ga nduvihavuhetero ga ndepiakutuavo, ei Jesus'ga. Kiroki ga gwendu a'ea mombe'ua novia ikwahave'yma - ga pyri ahemoandyandiyihara'ga Diabo'ga ruri a'ero ipe'avo imombe'ua gapy'a hugwi imoka'nhyrbavuka ga pe, ei Jesus'ga. Ga pe ji ei a'ero ji imombe'urame ha'yinha indurugagwera pehea rembeyvyra rupi.

20—Amombe'u jipe ko ji ha'yinha indurugagwera - kiroki onduru ita rehe, ei Jesus'ga. Kotihī henhui ha'yinha novia. A'ereki kwarahya rerekovo gwaramo nonhimomiranami a'ero omanomo, ei ga. A'ereki ndokihetei hapoa vyva pype.

—A'ea ja ga ndekoi - kiroki ga gwendu nhanderuvihavuhete'ga mombe'ua. Kotihī ga ndoryndoryvamo hehe novia.

21 Aerē ojipe'ga omodo hahyva'ea ga pe ndoropotari pe henduvame gamombe'ua javo. Hahyro gwaramo ga pe ga nonhimomiranami a'ero kotihī opohia nhanderuvihavuhete'ga mombe'ua hugwi. A'ereki ndokihetei gamombe'ua gayvyteri pe.

22—Amombe'u jipe ko ji ha'yinha indurugagwera - kiroki onduru nhungwava ra'yinha pyteri pe hatīava'ea ra'yinha pyteri pe. Aerē igwaigwavete hatīava'ea nhambyguhui garemityma jukavo, ei Jesus'ga.

—A'ea ja ojipe'ga ndekoi nhungwava pyteripeva'ea ja. Ga gwendu ojipe'ga erame ga pe: "Tupana'ga nhande poko katu kiro nhanderuvihavuhete'ga." A'ea ga gwendu katu. Aerē ga agataruhuramo ojihe javo: "Maramarā po ti nhande rekoi nehē naerū?" ei ga ovyteri pe. A'ea nonogatuukari gapy'a. Ga ipotapavuhui itambere'ia a'ero, ei Jesus'ga. "Koji'i nhande ipotaruhu itambere'ia a'ero ti pyryvamo nhande ve javo," e'ihu ga, ei Jesus'ga. A'ero igwaigwavete ga ndojapyakaa'javi nhanderuvihavuhete'ga mombe'ua rehe. A'ereki ga'agatarahivuhua nohenduva'javukari a'ea ga pe. A'ero ga ndokoa'javi reki gamombe'ua rupi okokatue'yma ojipe'ga pe oporavykye'yma ga pe.

23—Amombe'u jipe ko ji ha'yinha indurugagwera - kiroki onduru yjakatua pype, ei Jesus'ga. A'ea ja ojipe'ga ndekoi yjakatuapypeva'ea ja. Gwendu katu ga nhanderuvihavuhete'ga mombe'ua ikwahava. Japyakwapupu ga henduvame. Oko katu ga okovo gamombe'ua rupi a'ero. Nahā ga ha'yinha mohāihara'ga remitymipyra'ea ja. Ojipea pype garemitymipyra pype turi cem ha'yinha ahara pype. Ojipea pype turi sessenta ha'yinha ahara pype. Ojipea pype turi trinta ha'yinha ahara pype. Na jitehe ko ga - kiroki

ga japyakwapupu. Ombojoavyavy gaporavykya Tupana'ga pe okokatuavo ojipe'ga pe. Jara'ga he'yjuhu gaporavykya. Jara'ga koji'i gaporavykya. Nahanahā ga ndekoi.

A'ea Jesus'ga ei imombe'gwovo pa ojo'java'ea ikwahavuka gwemimbo'ehara'ga pe.

Nhungwava trigo'java'ea

²⁴ Ojipea pyvō ojo'java'ea pyvō Jesus'ga ga mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marā hekoi kiro vvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Akwaimbae'ga imohāi ha'ynhapyryva trigo ra'ynha ko pe ityma.

²⁵ Aerē ypytunimo ga kipavame ga arōe'yve'ga ruri imohaina nhungwava ra'ynha trigo'java'ea ra'ynha ko pe trigo pyteri pe. Kirē ga hoi a'ero ojip-iukare'yma ogwovo.

²⁶ —Aerē jate trigo henhunhamo nhungwava pavēi. I'ai herekovo ahara. I'arame jate kohoa jara'gapyrive'ga mbaragwahavi nhungwava rehe trigo pyteri pe a'ea ko trigo rūi reki javo.

²⁷ A'ero ga hoi kohoa jara'ga pyri javo ga pe: “Orepojkaharamo eretȳ nde trigo ra'ynhapyryva ko pe. Maraname gwereko nhungwava trigo pyteri pe? Ma'ga omohāi naerū nhungwava ra'ynha trigo'java'ea ra'ynha a'ero trigo pyteri pe raikwehe?” ei ga ijara'ga pe.

²⁸ —A'ero ga ei ga pe: “Ma'ga po? Ojipe'ga nanhiarōi a'ero imohaina nhungwava ra'ynha ipype raikwehe,” ei ga.

—A'ero ga ei: “Marā a'ero? Toroho ti nhungwava mondoroga? Marā?” ei ga.

²⁹ —“Tapemondorogi na'ē,” ei ga. “Nhungwava mondorogame mara'ngu po ti pe imondoroga trigo jajuve'yva'ea nhungwava reheve nehē?

³⁰ Na inhimomboakari ojogweheve,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. “Aerē trigo jajuvame po ti ji ei trigo mono'ohara'ga pe nehē: Nhungwava na'ē ti pemondoro trigo'java'ea jugwi imono'o'ga nehē. Peapyti ti jajurupya pe herogwovo imbokaita. Nahā po ti ji ei ga pe nehē,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. “A'ea py'rovo gwe ti pemono'ō trigo herua imondovo hyrua pype jia'poa pype. Nahā po ti ji ei ga pe nehē,” ei kohoa jara'ga.

Nahā Jesus'ga ei imombe'gwovo ojo'java'ea.

Mostarda ra'ynha xunhiheteva'ea

(Marcos 4.30-32; Lucas 13.18-19)

³¹ Ojipea pyvō ojo'java'ea pyvō Jesus'ga ga mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marā hekoi kiro vvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Akwaimbae'ga gwereko mostarda ra'ynha. A'ea ga itymi ko pe, ei Jesus'ga.

³² Mostarda ra'ynha ko jara gwyre'i pa xunhi hete. Henhunhame mostarda roryroryvamo. Aerē yvovouhuro. A'ero koji'i hehanhuhū oji'java'ea hohe yvovouhuro. A'ero gwyra'ia ruri onhimongyavo upa hakā rehe japovo gwaityga, ei Jesus'ga he'yje'yve'ga po ti he'yjuhu nehē javo.

Pāo imbovuhava

(Lucas 13.20-21)

³³ Ojipea pyvō ojo'java'ea pyvō Jesus'ga ga mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marā hekoi kiro vvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Kunhahēa opyhy he'yiva'ea vinte e cinco

quilos de farinha de trigo, ei ga. Trigo pype hēa imbojihe'ari imbovuhava ta'apo ti ji pāo javo. A'ero hēa igwaragwarai humbirimbiriga trigo ru'uma. Igwaigwavete imbovuhava onhinhamba trigo ru'uma pype imbovuvupava, ei Jesus'ga igwaigwavete po ti ga herojijyi ojeaporogita nehē javo.

Nahā hekoi Tupana'ga nhi'īpo'ruavo

(Marcos 4.33-34)

³⁴ A'ea pa Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea pevove'ga pe he'yjuhuve'ga pe. A'ea jate ga imombe'ui ga pe ga mbo'eavo.

³⁵ Nahā hekoi Tupana'ga nhi'īpo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'reki ymyahū Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea a'ea mombe'u. A'ea rupi ahe ei Tupana'ga nhi'īga mombe'gwovo hako:

“Amombe'u po ti ji ga pe ojo'java'ea nehē.

Kiroki onhimi vyva apopyyagwera jate

– kiro po ti ji a'ea kwahavukari imombe'gwovo ga pe nehē,” ei ahe hako.

Jesus'ga okwahavuka trigo'java'ea mombe'ua

³⁶ Pevove'ga mondoukarama ojihugwi Jesus'ga hoi onga pype. A'ero garemimbo'ehara'ga nduri ga pyri javo ga pe:

–Ore mbo'e ti ojo'java'ea rehe ikwahavuka ore ve nhungwava mombe'ua trigo'java'ea mombe'ua, ei ga Jesus'ga pe.

³⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Kwa. Kiro po ti ji imombe'ukatui pe me nehē. Jijive vyvakotyva'ero yvagipeva'ero ji ei ji ga mombe'urame ha'ynhapyryva mohāihara'ga, ei Jesus'ga.

³⁸ Kohoa a'e ko ji vyvakotyva pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe. Ha'ynhapyryva a'e ko ji jireheve'ga pe. Ga e'i Tupana'ga pe: “Ndehe ko oreruvihavuhetero.” Nhungwava trigo'java'ea a'e ko ji ite'varuhuve'gareheve'ga pe Diabo'gareheve'ga pe. Ga e'i Diabo'ga pe: “Ndehe ko oreruvihavamo.”

³⁹ Ha'ynhapyryva mohāihara'ga arōe'ŷve'ga – kiroki ga otŷ nhungwava gakohoa pype – ga'arōe'ŷve'ga a'e ko ji Diabo'ga pe nhiarōe'ŷve'ga pe, ei Jesus'ga. Koapora mondorohava a'e ko ji mbapavakotyva pe. Koapora mondorohara'ga a'e ko ji Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁴⁰ –Koapora mondorohara'ga imondorogi nhungwava trigo'java'ea imbokaita, a'e ko ji ko, ei Jesus'ga. Na jitehe mbapava koty po ti ji ite'varuhuve'ga mondoukari hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

⁴¹ Vyvakotyva'ero yvagipeva'ero po ti ji jipyrive'ga mondoi vyva koty nehē yvagipeve'ga. A'ero jireheve'ga ndeja po ti ga ite'varuhuve'ga nderohopavi nehē – kiroki ite'varuhuve'ga ombo'e ite'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga. Okote'varuhuve'ga nhaporemō po ti jipyrive'ga ga nderohoi jireheve'ga pytera hugwi nehē no, ei Jesus'ga.

⁴² A'ero po ti jipyrive'ga okote'varuhuve'ga mombori hahyva'ea ruvihava pype. Tataheteuhua koi hahyva'ea ruvihava. Pevo po ti ga jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehē, ei Jesus'ga.

⁴³ –A'ero po ti Tupana'ga nhi'īgareheve'ga popoakara jukwahahetero nehē. Ikatu katu po ti ga gworygworyvamo nehē – perope gānduvete'ga ojikoty'a ga pavēi Tupana'ga, ei Jesus'ga. Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga imombe'gwovo katu gwemimbo'ehara'ga pe ojo'java'ea.

Akwaimbae'ga gwepia pyryheteva'ea ko pe

⁴⁴ –Marā hekoi kiro vyvakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhanderu-vihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe

me imombe'gwovo a'ea'java'ea nehē, ei ga. Akwaimbae'ga hepiagi pyryheteva'ea ko pe. A'ereki a'ea ojipe'ga omi jipe vvykwara pype tohepiagyime ti ga javo. Gareminimipyra repiagame akwaimbae'ga heja pevo imima'java. Horyory ga hehe. Nurā ga imondopavi ombatera ojihugwi tombuhu ti ga ji ve itambere'ia mbatera pe javo. A'ero ga itambere'ia rerohoi imondopava kohoa jara'ga pe ipyhyga kohoa ga hugwi. “Nahā ji ipojykai nhirembiepi-agipyra,” ei ga ovyvteri pe, ei Jesus'ga. Nahā hekoi vvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhandervihavuhuhetero oko javo.

A'ea Jesus'ga ei imombe'gwovo gwemimbo'ehara'ga pe ojo'java'ea ikwahavuka ga pe na jitehe pyryheteva'ea tuhē ko aharekoa Tupana'gareheva'ero javo.

Ita'ia'java'ea pyryheteva'ea pérola

45 —Marā hekoi kiro vvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhandervihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea nehē, ei Jesus'ga. Ima'ehara'ga hogahoi ojipe'gape'ga pyri ipyhypota ita'ia'java'ea pyryheteva'ea pérolas ijara'ga hugwi.

46 A'ero ga hepiagi ita'ia'java'ea pyryheteva'ea ijara'ga pyri. He'yi itambere'ia hehe. A'ero ga hoi imondopava ombatera ojihugwi tombuhu ti ga ji ve itambere'ia mbatera pe javo. A'ero ga itambere'ia rerohoi imondovo ijara'ga pe imbuhuruka ojive ita'ia'java'ea pyryheteva'ea pérolapyryhetea ipojykavo, ei Jesus'ga na jitehe pyryheteva'ea tuhē ko aharekoa Tupana'gareheva'ero javo.

Pira mboahava

47 —Marā po ti hekoi nehē vvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhandervihavuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea nehē, ei Jesus'ga. Pira mboahava pirareheve'ga imombori ypiahu pe imbo'aparavuhupava pira, ei Jesus'ga.

48 Imboahava tynahē hete. A'ero yembeyvyri pe ga heruri ino'ga. Oapy ga imo'emo'eamo. Pirapyryva ga imondoi hyrua pype imohina. Pirate'varuhua ga imombori, ei Jesus'ga.

49 —Aerē na jitehe po ti Tupana'ga vvyakotyve'ga nderekoukari mbapava koty nehē. Mbapava koty po ti gapyryve'ga nduri ite'varuhuve'ga nderogwovo Tupana'ga nhi'igareheve'ga pytera hugwi nehē, ei Jesus'ga.

50 Hahyva'ea ruvihava pype po ti ga ite'varuhuve'ga mombori nehē. Tataheteuhua koi hahyva'ea ruvihava. Pevo po ti ga jeh'eoi ojihe onhi-monha'ngavo hahyrame ojive nehē, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga omombe'u ojo'java'ea.

A'itituhēva'ea ko ymyahūva'ea ipyahuva'ea no

51 —Marā? Pekwaha pe penhimombaragwahava nhiremimbo'eagwera rehe nhapremo ji pe mbo'erame ojo'java'ea pyvō? Marā? ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

—Orokwha pa ore akoja neremimbo'eagwera, ei ga.

52 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Judeus'ga mbo'ehara'ga ikwahaparavuhui ji ombo'erame, ei Jesus'ga. A'ereki ga okwahavypy ymyahūva'ea aheremimbo'eagwera. Aerē ji ga mbo'ei ipyahuva'ea rehe javo ga pe: Nahanahā hekoi vvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhandervihavuhuhetero oko javo. A'ero ga ikwahavi a'ea no. Ga ko onga jara'ga ja a'ero, ei Jesus'ga. A'ereki onga jara'ga gweno'ē ymyahūva'ea ipyahuva'ea reheve ombaterahetea hugwi ombatera rerekokatuhava hugwi, ei Jesus'ga ga pe.

*Jesus'ga oko ocidade de Nazaré pe
(Marcos 6.1-6; Lucas 4.16-30)*

⁵³ Ga mbo'epavame ojo'java'ea pyvõ Jesus'ga hoi pea hugwi ogwovo.

⁵⁴ Ogwyri pe ga ruri ocidade de Nazaré pe ovahema. Pevo ga ga mbo'ekaturakutai gajatykahava pype. A'ero ga nhimomby'ai ga rehe. A'ero ga ei ojohupe:

—Ma'ga po ga mbo'ehetei ikwahavukaheteavo ga pe? Ma'ga po ga mbopopoaka japovouka ga pe ahemonhimomby'ava'ea? ei ga.

⁵⁵ Ga onga apohara'ga ra'ya'ga rui naerü? ei ga. Gayhêa, hêa ko Mariahêa. Gairü'ga ko Tiago'ga, José'ga, Simão'ga, Judas'ga. Tikwaha pa nhande ga.

⁵⁶ Garendyra'ga u pa nhande pyri. Ymyava'ea atyvi ga aḡwamo. Maraname ga ikwahapavi naerü? ei ga.

⁵⁷ Igwaigwavete ga ndokoi ga rehe ga arõ'e'yma a'ero.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ojipe'ga gwyriveve'ga omondo gweapogita imohina Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga ndehe. Gagwyripeve'ga jate nomondoi imohina ga ndehe ganongapypeve'ga pavêi, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁸ Ndahe'yi reki Jesus'ga rembiapoa a'ero ahemonhimomby'ava'ea pevo ga pe. A'reki ga ndojikogi ga rehe.

14

*João Batistava'ea omano
(Marcos 6.14-29; Lucas 9.7-9)*

¹ Aerê Herodes'ga hendupavi ga Jesus'ga mombe'urame. Ga omombe'u Jesus'ga remimonhimomby'ava'ea mombe'urame no. Herodes'ga ko omondomondo Galiléiapeve'ga gwemimbotarimova'ea rupi gagwyri pe.

² Jesus'ga mombe'ua renduvame Herodes'ga etehei ojipyrive'ga pe:

—Jesus'ga ko João Batista'ga. Ovy João Batista'ga gwvyva hugwi okwerava, ei ga. Nurã ga japoi ahemonhimomby'ava'ea, e'i tehe Herodes'ga.

³ Nahã Herodes'ga ei. A'reki João Batistava'ea manoa renonde Herodes'ga João Batistava'ea pyhyguka ahe kwaruka itanhuramuhã pyvõ ahe mongiuuka cadeia pype. Herodiashêa rehe Herodes'ga opyhyguka João Batistava'ea raikwehe. Herodiashêa ko Herodes'ga irü'ga rembirekoro na'ê oko, Filipe'ga rembirekoro. Kirê Herodes'ga hêa rereko raikwehe.

⁴ Nurã João Batistava'ea e'ie'i Herodes'ga pe:

—Maranameuhü nde hêa rereko? Po ahe ndogwerekoi te hêa! ei João Batistava'ea Herodes'ga pe.

⁵ Ndopotari Herodes'ga ahe'ea ojive. Nurã ga ahe mongiuuka cadeia pype ahe jukapota. Ndojukaukari reki ga ahe. A'reki ga okyhyji judeus'ga hugwi. A'reki ga e'i:

—João Batista'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga, ei ga onhi-mongyavo.

⁶ Aerê o'aragwera rupi Herodes'ga oapo toryva. A'ero Herodiashêa ra'yrahêa tehe ojiroky gandovai pyteri pe – kiroki ga uhu toryva repiaga. Ikatu Herodes'ga pe hêajirokya.

⁷ A'ero ga e'i hêa pe:

—Gara nde erepota imondoa ejive? ei ga. Amondo tuhê po ti ji nde ve nehê. Tupana'ga ji'ea renduvame ji ei poro nde ve.

A'ea Herodes'ga e'i Herodiashêa ra'yrahêa pe.

⁸ A'ero hêayhêa e'i hêa pe:

—Ere ti Herodes'ga pe: “Embuhu ti ji ve kiro João Batista'ga akaḡa nhaem-beva pype.” Nahã ti ere ga pe, ei hêa gwa'yrahêa pe hêa mbo'eavo.

—Kwa, ei hēa oyhēa pe.

Nurā kiro hēa e'i Herodes'ga pe:

—Embuhu ti ji ve kiro João Batista'ga akağa nhaembeva pype, ei hēa.

⁹ A'ea renduvame Herodes'ga ndovy'ari. Toryvarupive'ga gwendu ga'eagwera hēa pe ga erame: “Gara nde erepota imondoa ejive? Amondo tuhē po ti ji nehē. Tupana'ga ji'ea renduvame ji ei poro nde ve.”

Nurā ga e'i kiro ojipyrive'ga pe:

—Peko ti hēanhi'i'ga rupi a'ero.

¹⁰ Peho ti cadeia pype ga jukavo ga'akağa momboa herua hēa pe, ei ga.

¹¹ A'ero ga oho João Batista'ea jukavo aheakağa rerua nhaembeva pype imondovo hēa pe. Hēa gweroho oyhēa pe a'ero herovahema.

¹² João Batista'ea'ereheve'ga uhu a'ero ahera'oa rerogwovo ityma. Aerē ga oho Jesus'ga pyri imombe'gwovo ahemanoa ga pe.

Nahā ko João Batista'ea manoa raikwehe.

Herodes'ga nomoka'nhyimi kiro João Batista'ea akağa imomborukaragwera. Nurā henduvame Jesus'ga remimonhimomby'ava'ea Herodes'ga ei:

—Jesus'ga ko João Batista'ga. Ovy João Batista'ga gwyvyva hugwi okwerava, ei Herodes'ga.

Jesus'ga omondouka mbatera cinco milva'ea pe

(Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17; João 6.1-14)

¹³ Herodes'ga nhi'i'ga kwahavame Jesus'ga hoi yhara pype ypihua aherovai ogwovo ongae'yi me tajipe'a ti ji avove'ga hugwi javo.

Gahoa kwahavame he'yive'ga hoi opyvo cidades hugwi ogwovo ypihua rembeyvyra rupi. Nahā ga vahemypy'i aherovai Jesus'ga rovatiamo tihendu ti ga javo.

¹⁴ Jesus'ga ga ndepiagi pevo ohemame yhara hugwi a'ero. Oporogwety ga ga. Omombi ga karugwara gapyteripeve'ga hugwi itetirūave'ga hugwi.

¹⁵ Ka'arugame dozeve'ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri ga pyri. Ga pe ga ei a'ero:

—Ka'aru hete kiro. Agwa'ga ndo'ui ve reki. Nurā ti emondouka ga avo hugwi, ei ga. Ahā onga avo. Toho ti ga cidades'i pe ira'agweva'pe pe ipyhyga mbatera. Pevo po ti ga hoi i'gwovo nehē.

A'ea Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe ga mondouka pota ga pe.

¹⁶ —Tohoyme po ti ga hamo, ei Jesus'ga ga pe. Pehe ti pemondo mbatera ga pe to'u ti ga javo, ei Jesus'ga.

¹⁷ A'ero ga ei ga pe:

—Ndorogwerekoi te! ei ga. Cinco pães orogwerekoi dois pira reheve. Ndohygi'i'i po ti ga ndehe nehē, ei ga.

¹⁸ —Peru ti ji ve a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

—Kwa, ei ga herua.

¹⁹ Pevove'ga pe Jesus'ga ei:

—Peapy ti yvyvo nhungwava rehe, ei ga ga pe.

Oapy ga a'ero.

²⁰ Kiro ga ipyhygi mbatera – kiroki cinco pães dois pira reheve. Ojovavu ga yvaga repiaga.

—Ndepyry hete nde imbhua ore ve, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

Kiro Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi pães imondomondovo gwemimbo'ehara'ga pe pira reheve. Kiro ga imondomondi ga pe.

²¹ Kiro ga nhaporemō i'ui onhimoytaromouka.

Ga i'urē Jesus'ga remimbo'ehara'ga imono'ogi hembyruera imondovo yrua pype. He'yjuhuva'ea hembyruera opyta reki garembihaygwe'rogawera. A'ereki ga ndo'upavi. He'yjuhuva'ea dozeva'ea

yrua tynahē. Kiroki ġa o'u pevo Jesus'ga pyri – ġa ko he'yjuhu hete ranuhū. Cinco milve'ġa o'u akwaimba'ero. Kunhangwera'ġa tayri'ġa pavēi i'ui no. Nahā Jesus'ga japoi ahemonhimomby'ava'ea he'yje'yva'ea imbovua imondovo ġa pe.

Jesus'ga oho yhya arimo
(Marcos 6.45-52; João 6.15-21)

²² Ga imono'ombavirē hembyruera Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe ġa mondovouka:

–Pe'a ti yharuhua pype, ei ga. Peho ti ji renonde ypiahua aherovai, ei ga ġa pe. Apyta na'ē po ti ji avo agwa'ġa mondovo nehē, ei Jesus'ga.

–Kwa, ei ġa.

A'ero ġa avi herogwovo.

²³ Jesus'ga pytai a'ero pevove'ġa mondovo ġanonga pe. Ga horame ga tehe oho yvytyruhua rupi opytavo pevo tanhi'i ti Tupana'ga pe javo. Pevo ga pytai onhi'ġa Tupana'ga pe imongaruheteavo.

²⁴ A'ea rupi garemimbo'ehara'ġa ndekoi ypiahua pyteri pe. Ombohemohe hete yharuhua yvytua rerekovo. Yvytua ipopoaka yhara mondukare'yma aherovai.

²⁵ Ko'eġwerirame Jesus'ga hoi yhya arimo ogwovo ga pyri.

²⁶ Garemimbo'ehara'ġa garura repiagame ġapy'a omyi.

–Anhaġa po uhu yhya arimo! ei ġa.

Hahēahē ġa okyhyjiavo.

²⁷ Kotihī Jesus'ga ei a'ero:

–Penogatu ti pejipy'a. Tapekyhyjia'javi ti. A'ereki ji tuhē ako, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁸ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

–Po nde Jesus Cristoramo hamo, yhya arimo po ti nde ji mbuhuri ejipyri nehē hamo, ei ga.

²⁹ –Ejo ti, ei Jesus'ga ga pe a'ero.

A'ero Pedro'ga hemi yhara hugwi ogwovo yhya arimo ogwovo Jesus'ga pyri.

³⁰ Aerē ga kyhyji reki. A'ereki ipopoaka yvytua. A'ero ypy pe ohoġwerirame ga hapukai Jesus'ga pe:

–Ji pyhy! ei ga Jesus'ga pe opojykaharete'ga pe.

³¹ Kotihī Jesus'ga opoa mondoi ga pe ga pyhyga.

–Nderejikogi nde ji rehe, ei Jesus'ga ga pe. Garamo nde ndajireroviarihu Jesus'ga po nanhimondokatui yhya arimo javo? ei Jesus'ga Pedro'ga pe. Nurā nde hoi gwerevi ypy pe, ei Jesus'ga.

³² Jesus'ga avame yhara pype Pedro'ga pavēi ndura'javi yvytua.

³³ Jara'ġa yhara pypeve'ġa nduri Jesus'ga pyri ga mboheteavo.

–Tupana'ga ra'yra tuhē ko nde, ei ġa ga pe ġwenypy'amo ga pyri.

Jesus'ga omombi ahetetirūa Genesaré pe
(Marcos 6.53-56)

³⁴ Ogwovo Jesus'ga herohoi ypiahua aherovai a'ero herovahema Genesarépeve'ġa gwyrri pe.

³⁵ Ikwahavame Jesus'ga ndura pevove'ġa omondomondo onhi'ġa ojohupe ga momb'gwovo ogwyrripeve'ġa pe nhaporemō. Nahā ġa ga momorandupavi. Henduvame ġa itetirūave'ġa mbojatykapavi ġa nderua Jesus'ga pyri ga nderovahema.

³⁶—Na ti itetirūave'ġa pokogi ndepira rembeyvyra rehe nehē, ei ġa. Po ti ġa pokogi hehe vehevi, a'ero po ti ġatetirūa ipigi ġa hugwi nehē, ei ġa Jesus'ga pe.

Kiroki ġa opoko gapira rehe – ġa hugwi ġatetirūa pigi a'ero.

15

*Jesus'ga onhi'ġ judeus'ga namonhava'ea remimbo'eagwera rehe
(Marcos 7.1-13)*

¹ Aerē ġa nduri Jesus'ga pyri Jerusalēm hugwi fariseus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. Ovahemame ġa ei Jesus'ga pe:

²—Maranameuhū neremimbo'ehara'ga nohendukatui nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera naerū? Nhaneramonhava'ea e'i: “Nahanahā nhande xajipogwei katu. Nhandejipogweikaturo ġwaramo nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe.” Nahā nhaneramonhava'ea ei nhande mbo'embo'eavo. Na rūi neremimbo'ehara'ga jipogwei i'ua renonde nahā ojkwakuve'yma, ei ġa Jesus'ga pe.

³—Pehe no, ei Jesus'ga ġa pe. Maranameuhū pe napehendukatui Tupana'ga nhi'ġa? ei Jesus'ga. Tupana'ga erame nahanahā ti peko javo pe ndapekoi ganhi'ġa rupi. Penhimimbo'ea rupi jate reki pe ndekoi pejikovo Tupana'ga nhi'ġaatyviva'ea rupi, ei Jesus'ga.

⁴Ymyahū Tupana'ga ei:

“Pemondo ti pejeaporogita imohina pejuva'ga ndehe penhy'ga ndehe no,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

“Kiroki ġa e'i te'varuhu uva'ga pe oyhēa pe no
– tojukauka ti ġa ga a'ero,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga.

⁵—Pe ki a'e te Tupana'ga nhi'ġaatyviva'ea rehe pe ġa mbo'ei, ei Jesus'ga. Po ġa ei uva'ga pe oy'ġa pe no: “Apoko pota ji imondovo mbatera pe me novīa. Emo ji amondo akoja Tupana'ga pe,” ei ġa ġa pe.

⁶Pe'e pe ġa pe a'ero: “Nanongara pyri!” Nahā pe ġa mbo'ei pejikoe'yma Tupana'ga nhi'ġa rehe, ei Jesus'ga ġa pe. A'ereki ġa erame a'ea ġa nomondoi ojeaporogita imohina uva'ga ndehe oy'ġa ndehe no. Ndopokogi ġa uva'ga oy'ġa ndeheve a'ero imondoe'yma ġa pe. Nahā ġa ndekote'varuhui, ei Jesus'ga.

⁷—Pehe ko pekokatu'āva'ero, a'e ji pe me a'ero, ei Jesus'ga ġa pe. Ymyahū Isaíasva'ea pe mombe'u katu jipe Tupana'ga nhi'ġa mombe'urame hako. A'ereki ahe e'i:

⁸“‘Avove'ga onhi'ġatu tehe ji ve
torombohete Tupana'ga javo,’ ei Tupana'ga.

‘Emo ġa nanhiarōi imondoe'yma gweaporogita imohina ji rehe.

⁹Ji mbohete tehe ġa.

A'ereki nhinhi'ġa rehe rūi ġa omb'o'e.

Vvyakotyve'ga nemimbo'ea rehe ġa ġa mbo'ei

a'ea ko Tupana'ga nhi'ġa javo tehe jupe,’ ei Tupana'ga,” ei ahe hako, ei Jesus'ga fariseus'ga pe judeus'ga mbo'ehara'ga pe no.

*Ahereaporogitate'varuhua ahe mbote'varuhu
(Marcos 7.14-23)*

¹⁰Jesus'ga ġa mbuhuri ojpyri pevove'ga he'yjuhuve'ga. A'ero ga ei ġa pe:

—Pehendu ti ikwahava, ei ga.

¹¹Kiroki oki nhandejurua pype – a'ea nianembote'varuhui. Kiroki ohē nhandejurua hugwi – a'ea nhande mbote'varuhu, ei Jesus'ga ġa pe.

¹²A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri ga pyri javo ga pe:

—A'ea nde erame fariseus'ga nhimonha'ngai nenhi'iga arõe'yama. Erek-waha nde? ei ga Jesus'ga pe.

13 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Jiruva'ga yvagipeve'ga po ti o'o pa gwemitymipyarũiva'ea nehẽ, ei Jesus'ga.

Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea pe ganemimbo'ea pe Jesus'ga ei: Tupana'ga remitymipyarũiva'ea. Tupana'ga po ti omombi pa ganemimbo'ea nehẽ.

14 —Na ga ndekojate a'ero fariseus'ga, ei Jesus'ga. Ga ko heakwagweve'ga ja - kiroki ga gweroho pota oji'jave'ga, ei Jesus'ga. Po heakwagweve'ga gweroho ojipe'ga - kiroki ga ja ndohepiagi, a'ero po ti ga memei ohi ikwara pype nehẽ. A'ereki ga memei ndohepiagi, ei Jesus'ga.

15 A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Ore mbo'e katu ti ojo'java'ea rehe. A'ereki ndorokwahavi a'ea. Maraname nde ei akoja ore ve? “Kiroki oki nhandejurua pype - a'ea nianem-bote'varuhui. Kiroki ohẽ nhandejurua hugwi - a'ea nhande mbote'varuhu,” ere nde. A'ea rehe ti ore mbo'e katu a'ero, ei Pedro'ga.

16 A'ero Jesus'ga ei Pedro'ga pe:

—Maranuhũ pehe ndapekwahavi no? ei Jesus'ga.

17 Kiroki oki nhandejurua pype - a'ea oho nhanderevega pype ohema nhande atarame.

—Maranuhũ pe ndapekwahavi naerũ? ei Jesus'ga.

18 Kiroki ohẽ nhandejurua hugwi - a'ea ohẽ nhandevvytera hugwi nhande mbote'varuhuavo, ei Jesus'ga.

19 Po pejiyvyteri pe pe ndeaporoğitate'varuhuro, a'ero pejiyvyteri pe pe ei na'ẽ penhimonha'ngavo tijuka ti ga javo ga pe. A'ero po pe ga jukai. Pe ei na'ẽ pejiyvyteri pe tiroho ti garembirekohẽa ga hugwi javo hẽa pe. A'ero po pe hẽa rerohoi pejive. Pejiyvyteri pe pe ei na'ẽ tireko te'varuhu ti ga javo ga pe. A'ero po pe ga nderekote'varuhui, ei Jesus'ga. Pe'e pe: Timi ti. Pe'e pe: Xa'mbe ti ga pe. Pe'e pe: Timbotegwete ti ga. A'ea nhaporemo pe ei pejiyvyteri pe. Nahã pe ndekote'varuhui a'ero, ei Jesus'ga.

20 Pendeaporoğitate'varuhua nhaporemo pe mbote'varuhu, ei Jesus'ga.

—Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea fariseus'ga omombe'u ahembo'ehara'ga pavẽi ga erame: “Nahanahã po ti nhande xajipogwei xanhimombyry ti Tupana'ga pe javo.” Gahã e'i a'ea. Jihi ki a'e te a'e pe me: Po nhande ndi-ajipogwei i'gwovo, a'ero nhande nianhimbote'varuhui, ei Jesus'ga. A'ereki nhandejipogweja nomombyryvi nhandereaporoğita, ei Jesus'ga.

Judeurũiva'ea

(*Marcos 7.24-30*)

21 Aerẽ Jesus'ga hoi pea hugwi ogwovo. Cidades koty Tiro koty Sidom koty ga hoi ogwovo yhya rembeyvrya rupi.

22 Pea hugwi hẽa ruri Jesus'ga rovatiamo - kiroki cananẽahẽa judeurũivehẽa.

—Jipojkaharetero ko nde Daviva'ea rymyminoru no! ei hẽa Jesus'ga pe.

A'ea hẽa ei ga pe. A'ereki hẽa e'i ovyteri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ganduvihavuhetero javo.”

—Ji porogwety! ei hẽa Jesus'ga pe. Anhağa opojyka jira'yrahẽa okote'vate'varuhuavo hẽa pe, ei hẽa.

23 Jesus'ga nonhi'igi reki hẽa pe. A'ero garemimbo'ehara'ga nduri ga pyri javo ga pe:

—Emondo ti hẽa nhande hugwi. A'ereki hẽa uhuruhu nhande reviri ohapukaita okovo ji poko javo, ei ga Jesus'ga pe.

24 A'ero Jesus'ga ei:

—Tupana'ga ji mbuhuruka jigwyrivepe'ga pyri israelitas'ga pyri. “Ga pyri jate ti eho ga pokoga,” ei Tupana'ga ji ve, ei Jesus'ga. “Ga ko ovelhas ja. Ovelhas oka'nhy jipi herekoe'ymame gwepiakatuharamo. Akoja ja ko ga ika'nhyva'ea ja,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga. Judeus'garũive'ga pyri rũi Tupana'ga ji mbuhurukari, ei Jesus'ga.

²⁵ Gwendu po hẽa Jesus'ga nhi'iga ua Jesus'ga pyri gwenypy'amo garovai pyteri pe nde ko jihoheva'ero javo.

—Ji poko ti! ei hẽa Jesus'ga pe.

²⁶ A'ero ga ei hẽa pe:

—Ndapyryvi ji ipyhygi tayri'ga mbatera imomboha nhaḡwatiḡa pe to'u ti javo.

Nahã Jesus'ga ei ndapyryvi ji judeus'garũive'ga pokogi javo.

²⁷ —A'ti a, ei hẽa. Emo nhaḡwatiḡa vehevi reki o'u hembyrue'ria – kiroki ohi ijara'ga i'urame, ei hẽa.

Nahã hẽa ei aerẽ po ti nde judeus'garũive'ga pokogi no javo.

²⁸ A'ero Jesus'ga ei hẽa pe:

—Kui'i, ei ga hẽa pe. Erejiko hete nde ji rehe ji poko po ti ga nehẽ javo, ei Jesus'ga. Oropoko ti jiji kiro, ei ga hẽa pe.

Nanime Jesus'ga anhaḡa mbojipe'ai hẽara'yrahẽa hugwi nahã hẽa pokoga.

Jesus'ga omombi he'yjuhuva'ea tetirũa

²⁹ Aerẽ Jesus'ga hoi pea hugwi ogwoogwovo ypihua rembeyvyri Galilẽa rembeyvyri okovo. Yvytyruhua arimo ga hoi oapyga oina.

³⁰ Ga pyri he'yjuhuve'ga nduganduri itetirũave'ga nderunderua. Gweru ga ipyka'naka'nave'ga heakwagweve'ga ndeheve onhi'ige'yve'ga ndeheve ika'naka'nave'ga ndeheve ojipe'ga ndeheve he'yive'ga. Gahã ga ga nderuri ga mondovo ga noḡa Jesus'ga pyri topohano ti ga ga javo.

A'ero Jesus'ga imombigi gatetirũa ga hugwi.

³¹ A'ero ga nhimomby'ai hepiaga gatetirũa mombiga. A'ereki onhi'ige'yve'ga onhi'i reki. Gwepia ga Jesus'ga ika'naka'nave'ga nda'oa imombyryvame. Ipyka'naka'nave'ga ami ogwovo reki. Heakwagweve'ga gwepia reki. A'ero pevove'ga Tupana'ga mbohetei onhimongyavo okwaha hete Tupana'ga Israelva'ea rakykwepohara'ga nduvihavuhuhete'ga javo.

Jesus'ga omondouka mbatera quatro milva'ea pe

(Marcos 8.1-10)

³² Aerẽ Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Pejo ti ji pyri.

Ga ndurame ga pyri ga ei ga pe:

—Iporia'i ga ji ve avove'ga he'yjuhuve'ga. A'ereki ga ndogwerekoe'javi mbatera dois okira ḡwaramo ji pyri, ei Jesus'ga. Namondoukapotari ji ga ḡanonga pe ga i'ue'ymame. A'ero po ti ga pytupavamo pehea rupi gwe'ouhũro nehẽ, ei Jesus'ga.

³³ Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Ma hugwi po ti nhande ipyhygi he'yjuhuva'ea mbatera ga pe avo ongae'y'i me tokogahi ti ga javo? ei ga.

³⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Maramomi pe herekoi pães?

—Sete, ei ga ga pe. Moko'i'i pira'ia orogwereco no, ei ga.

³⁵ Pevove'ga pe Jesus'ga ei:

—Peapy ti vyvyvo, ei ga ga pe.

³⁶ Kiro ga ipyhygi mbatera – kiroki sete pães pira'ia reheve. A'ea rehe ga nhi'igi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhuruka javo.

A'ero ga haygwe'rogwe'rogi pāes pira'ia reheve imondomondovo gwemimbo'ehara'ga pe. Kiro ga imondomondoi pevove'ga pe.

³⁷ A'ero ga nhaporemō i'ui onhimoytaromo.

Ga i'urē Jesus'ga remimbo'ehara'ga imono'ogi hembyruera imondovo yrua pype. He'yjuhuva'ga tayri'ga pavēi i'ui no. Nahā garembyhaygwe'rogawera. A'ereki ga ndo'upavi. He'yjuhuva'ea seteva'ea yrua tynahē.

³⁸ Kiroki ga o'u pevo Jesus'ga pyri – ga ko he'yjuhu hete ranuhū. Quatro milve'ga ko o'u akwaimba'ero. Kunhangwera'ga tayri'ga pavēi i'ui no. Nahā Jesus'ga japo ahemonhimomby'ava'ea he'yje'yva'ea imbovua imondovo ga pe.

³⁹ A'ero Jesus'ga pevove'ga mondoukari ganonga pe. Ga horame ga avi yharuhua pype herogwovo aherovai herovahema ypihua rembe'yi pe cidade de Magadā me.

16

*Eapo ti ahemonhimomby'ava'ea, ei ahe Jesus'ga pe
(Marcos 8.11-13; Lucas 12.54-56)*

¹ Aerē fariseus'ga nduri Jesus'ga pyri saduceus'ga pavēi ovahema.

–Tihepia ti gapoakara, ei ga ojohupe. Mara'ngu po Tupana'ga okovo ga pyri ga mbopopoaka? Tupana'ga ga mbopopoakare'ymame po ti nhande ga mbotegwetei, ei ga ojohupe.

Nurā ga ei Jesus'ga pe:

–Eapo ti ahemonhimomby'ava'ea. Torohepia ti, ei ga ga pe.

² A'ero Jesus'ga ei reki ga pe:

–Ka'aru igwa'gahivame yvaga pe ei: “Ko'emame po ti kwara ima'egatui nehē.” Nahā pe ei, ei Jesus'ga ga pe.

³ –Ypyhajive igwa'gahivame yvaga hovapitymbyguhurame pe ei: “Amana po ti ikyri nehē.” Nahā pe ei, ei Jesus'ga.

–Pehepia pe yvaga ikwahava aerēva'ea ima'egatua. Hepiaga'javame pe pekwaha aerēva'ea ikyra. A'ea pe pekwaha katu, ei Jesus'ga ga pe. Emo imbaragwahave'yve'ga ja po pe reki. Pehepia tehe pe ojipeva'ea agwamova'ea – kiroki a'ea okwahavuka aerēva'ea. Emo pe napembaragwahavi reki aerēva'ea rehe, ei Jesus'ga.

⁴ –Agwamova'ero peko te'varuhu pa pe, ei Jesus'ga ga pe. Ndapekoi pe Tupana'ga nhi'iga rehe pejikoge'yma ga rehe. Pe'e pe: “Jesus'ga japorame jate nhande ve ahemonhimomby'ava'ea, a'ero po ti nhande ei ikwahava nehē: Tupana'ga poko. A'ea po ti nhande xa'e hepiagame nehē.” A'ea pe ei, ei Jesus'ga. Ndoapoukari po ti Tupana'ga ojipea ahemonhimomby'ava'ea pe me nehē. Ojikwe ymyahū ga oapo ahemonhimomby'ava'ea Jonasva'ea mohemame onhi'iga mombe'uharava'ea mohemame. A'ea jate po ti ga ikwahavukara'javi pe me nehē ji Jesus'ga poko javo.

A'ea erame Jesus'ga hoi ga hugwi ogwovo.

*Penhimboko'i ti, ei Jesus'ga gwemimbo'eaatyviva'ea rehe
(Marcos 8.14-21)*

⁵ Ogwovo ga hugwi Jesus'ga herohoi herogwovo ypihua aherovai gwemimbo'ehara'ga pavēi. Omoka'nhy ga pāo herohoe'yma ojupi.

⁶ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Penhimboko'i ti pāo mbovuhava rehe fariseus'ga apoa rehe saduceus'ga apoa rehe no, ei Jesus'ga.

⁷ Garemimbo'ehara'ga nhomonhi'igi a'ero.

–Jesus'ga ei na. A'ereki nhande ndiheruri pāo nhande rupi, ei ga ojohupe.

⁸ Ganhi'iga kwahavame Jesus'ga ei ga pe:

—Maraname pe nhomonhi'iguhūi nhande ndiheruri pāo javo? Ndapejikogi'i'i pe ji rehe ndirekoi pāo javo, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ Napenhimombaragwahakatui pe ji'ea rehe? Ndapekwahava'javi pe cinco pāes – akoja ji ahaygwe'rogwe'ro imondomondouka cinco milve'ga pe? Ndapekwahava'javi pe hembyruera? Maramomi yrua pype pe imono'ono'ogi hembyruera?

¹⁰ Ndapekwahava'javi pe sete pāes? Akoja ji ahaygwe'rogwe'ro imondomondouka quatro milve'ga pe. Ndapekwahava'javi hembyruera? Maramomi yrua pype pe imono'ono'ogi hembyruera?

¹¹ Maraname pe napenhimombaragwahavihu ji erame pe me kiro? Pāo pe rūi ji ei pe me. A'e ji pe me: Penhimboko'i ti fariseus'ga apoa rehe saduceus'ga apoa rehe no. A'ereki ga'apoa ko pāo mbovuhava ja, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

¹² A'ero Jesus'ga nemimbo'ehara'ga nhimombaragwahavi ga'ea rehe.

—Pāo mbovuhava pe rūi Jesus'ga ei, ei ga a'ero. Fariseus'ga nemimbo'ea pe Jesus'ga ei. Saduceus'ga nemimbo'ea pe Jesus'ga ei no penhimboko'i ti ganemimbo'ea rehe javo, ei ga.

Nde ko Cristoramo, ei Pedrova'ea Jesus'ga pe

(Marcos 8.27-30; Lucas 9.18-21)

¹³ Aerē Jesus'ga hoi cidade koty Cesaréia de Filipe koty. Ovahemame pevove'ga gwyri pe Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Marāi ga ji ve jipi? ei Jesus'ga ga pe okovo vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

¹⁴ A'ero garemimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

—Ojipe'ga ei nde ve: “Ga ko João Batista'ga,” ei ga nde ve, ei ga Jesus'ga pe. Ojipe'ga ei nde ve: “Ga ko Elias'ga.” Ojipe'ga ei nde ve: “Ga ko Jeremias'ga. Po Jeremiasva'ea rūi ga rekoi, a'ero ga oko ojipe'ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea pyteripeve'ga.” Nahā ga ei nde ve, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga Jesus'ga pe.

¹⁵ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pehe, marāi pe ji ve jipi?

¹⁶ A'ero Simão Pedro'ga ei ga pe:

—Nde ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo ereko. Nde ko Tupana'ga ra'yramo avuiramave'ga ra'yramo ereko, ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

¹⁷ A'ero Jesus'ga ei:

—Simão, João'ga ra'yra, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe. Pyry hete nde ve nde a'ea kwahavame Jesus'ga ko Cristoramo Tupana'ga ra'yramo javo. A'ereki vyakotyve'ga rūi okwahavuka nde ve. Jiruva'ga reki yvagipeve'ga ikwahavukari nde ve ga ko Cristo'ga jira'yra'ga javo, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. A'itituhēva'ea pe nde ei.

¹⁸ —Jihi a'e nde ve a'itituhēva'ea pe kiro no. Nderera ko Pedro. Ita xa'e nhande jupe. Ita ndojijyi upa. Na jitehe po ti jireheve'ga nhaporemo ndogwerojijyi ojeaporogita ojlkopige'yma ji rehe nehē. A'ereki ji ambojiko hete ga ji rehe tophiryme ti ga ji hugwi javo nehē. Omanorame vehevi po ti ga kweravi mbapava koty okovo avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

¹⁹ —Na tuhē. Tupana'ga rekorame vyakotyve'ga nduvihavuhetero avo vyva koty ga mongovo onhi'iga rupi, a'ero po ti ji nde mbopopoakari nehē, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. A'ero po ti nde ei jireheve'ga pe nehē: “Nahanahā ti tapekoi.” Po a'ea nenhi'iga, a'ea ko Tupana'ga nhi'iga no, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. Ojipea po ti nde ei nehē: “Nahanahā ti peko.” Po a'ea nenhi'iga, a'ea ko Tupana'ga nhi'iga no.

²⁰ A'ea mombe'urē Pedro'ga pe Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

–Tapemombe'ui ti ġa pe Jesus'ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo jawo, ei Jesus'ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'u omanoagwama

(Marcos 8.30-9.1; Lucas 9.22-27)

²¹ Kiro Jesus'ga nhimombe'ua'jaa'jawi ġwemimbo'ehara'ga pe nahanahā po ti ji ve nehē jawo.

–Taho ti ji cidade de Jerusalēm me, ei Jesus'ga ġa pe. He'yiva'ea po ti ġa imondomondo hahyva'ea ji ve nehē xava'evē'ga ikwawa'ehara'ga nduvi-hava'ga pavēi judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi no. A'ero po ti ġa ji jukaukari nehē. Mokōi ji kirirē po ti nhimbogwerahava nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

Nahanahā Jesus'ga imombe'ui aerēva'ea onhimombe'gwovo ġa pe.

²² A'ero Pedro'ga ga rerohei irupe'i onhi'igahyavo Jesus'ga pe.

–Na rūi po ti nde ve hahyhetea nehē! ei Pedro'ga ġa pe. Tupana'ga ti to-mombi ġa tandejukaukaryme ġa pe jawo, ei ga Jesus'ga pe opojykaharete'ga pe.

²³ Opyryrj Jesus'ga jawo Pedro'ga pe:

–Ejipe'a ti ji hugwi! A'ereki Satanás'ga nde monhi'ī. Nurā nde ei nanon-gara, ei Jesus'ga Pedro'ga pe. Eremombi pota nde jirekoa Tupana'ga nhi'iga rupi. Tupana'ga reaporoġita atyvi ndeaporoġita. A'ereki Tupana'ga opota reki nhimanoa. Yvyakotyve'ga ndeaporoġita rehe nde ereko, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

²⁴ Kiro Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

–Kiroki ġa oko pota nhiremimbo'eharamo – tokoyme ti ġa ġwemimbotarimova'ea rupi okovo nhiremimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga ġa pe. Po ti ojipe'ga imbohahyukari ġa pe ġa jukavo vehevi nehē peko pe Jesus'ga reheva'ero jawo ġa pe, toko jitehe ti ġa nhiremimbotarimova'ea rupi opohire'yma ji hugwi.

²⁵ –Kiroki ġa ndokopotari nhiremimbo'eharamo tajijukayme ti ġa jawo – ġa po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga.

–Kiroki ġa ojipe'ga ġa jukai ġa jikoga ġwaramo ji rehe – omanorē po ti ġa oho upa avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

²⁶ –Ojipe'ga – kiroki ġa e'i: “Ndakoi ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo ta-mono'ono'ō ti ji mbatera jijive jawo” – po ġa imono'ono'ombavi mbatera ojive avo vyva koty, a'ero ġa imono'ono'ōtehei ojive novia ogwovo hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga. A'ereki ahā ġa pe ġahohava Tupana'ga pyri. A'ereki ahe nomondo mbatera ohohava kwepykavamo ohorame Tupana'ga pyri, ei Jesus'ga.

²⁷ –Aerē po ti ji rura'jawi avo vyvakotyve'ga pyri Tupana'gapyrive'ga pavēi vyagipeve'ga pavēi nehē. Jiruva'ga rendy'jandy'java pyteri pe po ti ji rekojijioa nehē vyvakotyva'ero vyagipeva'ero no. A'ero po ti ji ikwepygi vyvakotyve'ga pe nehē. Po ġa ndekokatui nhinhi'iga rendukatukatuavo, a'ero po ti ji rekokatui ġa pe nehē, ei Jesus'ga. Po ġa ndekote'varuhui nhinhi'iga renduve'yma, a'ero po ti ji imondo hahyva'ea ġa pe nehē, ei Jesus'ga.

²⁸ Kiroki ġa o'ā Jesus'ga pyri – ġa pe Jesus'ga ei:

–Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Omanoe'ymame ti agwa'ga pyteripeve'ga ji repiagi ji rurame kokoty penduvihavuhhetero jitekovo nehē.

A'ea Jesus'ga ei okovo vyvakotyva'ero vyagipeva'ero no.

17

Jesus'ga ra'oa ojirojijyi aherovaki

(Marcos 9.2-13; Lucas 9.28-36)

¹ Aerē seis okirirē Jesus'ga ḡa nderohoi ojupi Pedro'ga Tiagova'ea reheve João'ga reheve no. João'ga ko Tiagova'ea irū'ga. Jesus'ga ḡa nderohoi ḡa nderojiupia vvytyruhua arimo yvateuhuva'ea arimo. Ga tehe oko pevo a'ero Jesus'ga pavēi.

² Pevo Jesus'ga ra'oa jirojijyi ḡapyteri pe. Garova hendy'jandy'jahetero kwara ja. Ga'apoa tapy'ynhapira tiḡahivuhuro ḡwendy'jandy'javamo kwara ja.

³ Nanime ahe jipiukari ḡa pe onhi'ḡa Jesus'ga pe Moisésva'ea Eliasva'ea pavēi – kiroki ahe ymyahū hete omano.

⁴ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe ga renoina nde ko orepojkaharetero javo. –Pyry nhanderekoa avo, ei ga Jesus'ga pe. Nde ipotarama po ti ji jipoi tapyimbovyra pe me: ojipeji nde ve, ojipeji Moisés'ga pe, ojipeji Elias'ga pe, ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

⁵ Ga nhi'ḡame yvagatiḡa iyyvi ḡa arimo ḡa mongovo o'aḡi pe. Hendy'jandy'ja yvagatiḡa. Nanime yvagatiḡa hugwi Tupana'ga nhi'ḡi Jesus'ga mombeḡwovo:

–Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga. Anhimohē hete ko ji ga rehe. Pehendu katu ti ganhi'ḡa, ei Tupana'ga.

⁶ Tupana'ga nhi'ḡa renduvame Jesus'ga remimbo'ehara'ga ari ojavapyvo okyhyjiheteavo.

⁷ A'ero Jesus'ga ruri ḡa pyri opokoga ḡa ndehe.

–Pepo'ā ti, ei ga ḡa pe. Tapekyhyji ti, ei ga.

⁸ Ojavavurame Jesus'ga jate ḡa ga repiagi. A'ereki ahe oho jipe.

⁹ Jesus'ga jyvi vvytyruhua hugwi ḡwemimbo'ehara'ga pavēi ogwovo. Ojyame ga ei ḡa pe:

–Pehepia pe jira'oa jirojijyirame. A'ea tapemombe'ui na'ē. Aerē ji kweravame gwe nhimanoa hugwi ti pemombe'u.

A'ea Jesus'ga ei ḡa pe okovo vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

¹⁰ A'ero garemimbo'ehara'ga ei ga pe:

–Nderura renonde ti Elias'ga tuhu nehē, ei ḡa Jesus'ga pe. A'ea ahembo'ehara'ga ei. Maraname ḡa ei na? ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga Jesus'ga pe.

¹¹ A'ero Jesus'ga ei ḡa pe:

–Omombe'u katu ḡa, ei Jesus'ga. Eliasva'ea uhu na'ē ḡandeaporoḡita rerojijyipava, ei Jesus'ga ḡa pe.

¹² Jihi ki a'e te a'e pe me: Eliasva'ea uhu jipe ikwehe. Nonhi-mombaragwahavi ḡa ahe rehe ahe kwahave'yma, ei Jesus'ga. Okovo ḡwemimbotarimova'ea rupi ḡa ndekote'varuhuro ahe ve reki. Na jitehe po ti ḡa imondo'i hahyva'ea ji ve nehē no, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

¹³ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga ikwahavi. “João Batistava'ea pe Jesus'ga ei Eliasva'ea mombe'urame nhande ve,” ei ḡa oyvyteri pe.

Jesus'ga ombojipe'a anhaḡa ahera'yrava'ea hugwi

(Marcos 9.14-29; Lucas 9.37-43a)

¹⁴ Aerē Jesus'ga ndurame he'yive'ga pyri a'ero akwaimbae'ga ruri ḡwenyppy'anduruga Jesus'ga rovai pyteri pe jijoheva'ero ore poko ti javo.

¹⁵ –Eporogwety jira'yra'ga, ei ga Jesus'ga pe. Heagwry hete ga karugwate'varuhua ga rerekoro ḡwaramo. Tiruahū ga pe. O'ao'a ga tata pype jipi hyha pype jipi no, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁶ Aru ji ga neremimbo'ehara'ga pyri tomombi ti ḡa karugwara ga hugwi javo novia, ei ga. Ga nomombigi reki ga hugwi. A'ereki ḡa ndipopoakari jupe, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe nhaporemō:

—Ndapejikogiuhu pe ji rehe pejikote'varuhuavo. Pe ji mombitu pejjupa. Manameuhū po ti pe jikogi ji rehe nehē naerū? ei Jesus'ga ga pe. Peru ti tayri'ga avo ji pyri, ei Jesus'ga.

¹⁸ Ga tayri'ga rerurame Jesus'ga e'iahy Diabo'gapyriva'ea pe anhağa pe imbojipe'avo tayri'ga hugwi. Oho hete anhağa tayri'ga hugwi a'ero. A'ea rupi jitehe tayri'ga nhimohigatui a'ero.

¹⁹ Aerē Jesus'ga tehe ga rekorame garemimbo'ehara'ga nduri ga pyri. A'ero ga ei ga pe:

—Maraname anhağa ndojipe'ai tayri'ga hugwi ore erame jupe ko?

²⁰ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Napembojipe'ai pe ga hugwi. A'ereki xunhi hete tuhē pe pejiko Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga. Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Po pe jikogi gwere jitehe Tupana'ga rehe, a'ero po pe ei agwava'ea pe vytyruhua pe eho agwa hugwi egwovo pevo javo, a'ero ihoi. Po pe jikogi gwere jitehe Tupana'ga rehe tegwete onhimiva'ea pe me, ei Jesus'ga ga pe.

²¹ Nanongarava'ea anhağa po ti pe imbojipe'ai nehē penhi'inhi'igame jate Tupana'ga pe pe i'ue'ymane jate tanhi'inhi'i ti Tupana'ga pe javo no, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama

(Marcos 9.30-32; Lucas 9.43b-45)

²² Ga nduvame Galiléiapeve'ğa gwyrī pe Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Uhu gwerī nhimondohava apiavo gāpo pe. Ji pyhy po ti ga nehē, ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

²³ A'ero po ti ga ji jukai nehē. Mokōi ji kirirē po ti nhimbogwerahava nhimanoa hugwi nehē, ei Jesus'ga.

Henduvame garemimbo'ehara'ga ndovy'arihu a'ea rehe.

Omono'ō ahe itambere'ia ojatykahavuhua pe

²⁴ Aerē Jesus'ga ruri cidade de Cafarnaum me gwemimbo'ehara'ga pavēi. Ga vahemame ga nduri Pedro'ga pyri - kiroki ga opyhy itambere'ia judeus'ga hugwi imono'onō'oga tiapokatua'ja ti nhandejatykahavuhua javo. A'ero ga ei Pedro'ga pe:

—Marā? Nembo'ehara'ga po nombuhuri jipi itambere'ia toapokatua'ja ti ga ojatykahavuhua javo? ei ga Pedro'ga pe.

²⁵ —Omondo ga jipi, ei Pedro'ga ga pe.

Aerē Pedro'ga hoi ogwovo onga pype. Ga vahemame pevo Jesus'ga pyri Jesus'ga eypyī ga pe:

—Simão, ei Jesus'ga ga pe. Marāi nde? Avo yvya koty ma'ga hugwi ganduvihavuhu'ga ipyhygukari itambere'ia imono'onō'oga ojive? Mara'ngu po nde javo: “Ogwyrīpeve'ğa hugwi po ga ipyhygi”? Mara'ngu po nde javo: “Hajiheve'ga hugwi po ga ipyhygi”? Marāi nde naerū? ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe.

²⁶ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Hajiheve'ga hugwi ga ipyhygi, ei ga.

Henduvame Jesus'ga ei:

—A'ero ti gāgwyrīpeve'ga tomondoyme, ei Jesus'ga.

²⁷ Nhande ko Tupana'ga gwyrīpeva'ea. Nurā po ti nhande nimondoi ga pe hamo nehē, ei Jesus'ga. Tihayvayme ti ga hehe javo timondo ti nhande ga pe nehē. Eho ti ypiahu pe pira mbo'a a'ero. Kiroki o'u ypy - epyhy ti imbojurujaita. Jurua pype po ti nde hepiagi itambere'ia nehē. Ehekyi ti itambere'ia jurua hugwi itambere'ia rerua imondovo ga pe - kiroki ga omono'onō'ō itambere'ia tiapokatua'ja ti nhandejatykahavuhua javo. Ere ti

ga pe: “Koro ko Jesus'ga remimondoa nhiremimondoa no.” A'ea ti ere ga pe imondovo ga pe, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

A'ero Pedro'ga hoi pira mbo'a hepiaga itambere'ia jurua pype herua imondovo itambere'ia ga pe a'ero.

18

*Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe
(Marcos 9.33-37; Lucas 9.46-48)*

¹ Aereŋ Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri Jesus'ga pyri. Kiro ga ei ga pe: –Tupana'ga oko vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero kiro. Manamo nhandejoheva'ero huvihavamo ga pyri? ei ga.

² Kiro Jesus'ga tayri'ga mbuhurukari ojipyri a'ero epo'ā ti gapyteri pe javo.

³ A'ero ga ei gwemimbo'ehara'ga pe: –Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Perojijyi ti pejeaporogita penhimbo-hetee'yma tayri'ga ja, ei Jesus'ga. Po pe ndaperojijyi pejeaporogita nehē, a'ero po ti Tupana'ga ndokoi penduvihavuhuhetero nehē.

⁴ Kiroki ga tayri'ga ja nonhimbohetei – gahā ko koji'i huvihava ojipe'ga hohe Tupana'ga pyri huvihavuhuhete'ga pyri, ei Jesus'ga ga pe.

⁵ –Kiroki ga jireheva'ero gwaramo gwereko katu tayri'ga'jave'ga ga oko Jesus'gareheva'ero javo – jihi tuhē reki ga ji rerekokatui, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Tiruahū hete ga pe, ei Jesus'ga
(Marcos 9.42-48; Lucas 17.1-2)*

⁶ –Tiruahū hete po ti ga pe nehē – kiroki ga ombote'va tayri'ga'jave'ga jireheve'ga ga mbopogweavo ite'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga. Omano jipe po ga hamo tombote'varyme ti ga jireheve'ga, ei Jesus'ga. Po ahe nhapyŋ gajura rehe itaruvihavuhua ipohyiva'ea yngu'a'javuhuva'ea ga momboa ypihua ruvihava pype ga mbotypyvyga, a'ea ko tiruahūhetero ga pe. Koji'i tiruahū hete ga pe ga jireheve'ga mbote'varuhurame huvihava'garūive'ga, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

⁷ –Tiruahū hete vvyakotyve'ga pe. A'ereki jara'ga ombote'varuhu ojipe'ga jipi. Na tuhē po ti jipi nehē, ei Jesus'ga. Ga pe po ti tiruahū hete nehē no – kiroki ga ga mbote'varuhu, ei Jesus'ga ga pe.

⁸ –Nurā ji ei nde ve: Po epoa pyvō ojipejiva'ea pyvō nde rekote'varuhui, a'ero ti ehaygwe'ro epoa ejihugwi imombora nahā imombiga ejekote'varuhua! Na jitehe nde ejekote'varuhurame epoa pyvō ojipejiva'ea pyvō ehaygwe'ro ti epya nahā imombiga ejekote'varuhua, ei Jesus'ga. Tiruahū po ti nde ve ndepoa mombora nehē ojipejijatero gwaramo ndepoa avuirama, ei Jesus'ga. Tiruahū po ti nde ve ndepya mombora nehē no nde po'ame'yma gwaramo avuirama, ei Jesus'ga.

–Emo po imombore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero koji'i po ti tiruahū nde ve nehē Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde rekote'varuhuro gwaramo. Pevō po ti nde ruvi avuirama herekote-heavo epoa mokōiva'ea epya mokōiva'ea no novia nehē, ei Jesus'ga.

–A'ero ji ei nde ve: Koji'i pyri nde imomborame epoa epya reheve ejekote'varuhua mombiga egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe, gambote'varuhua mombora pe javo.

⁹ –Po ejeakwara pyvō ojipejiva'ea pyvō nde rekote'varuhui, a'ero ti ehakyi ejeakwara imombora nahā imombiga ejekote'varuhua! ei Jesus'ga. Tiruahū nde ve ndereakwara mombora nehē ojipeji jatero gwaramo ndereakwara avuirama.

—Emo po imombore'yma nde neremombigi ejekote'varuhua, a'ero po ti koji'i tiruahũ nde ve nehẽ Tupana'ga nde momborame hahyva'ea ruvihava pype nde te'varuhuro ġwaramo. Pevo po ti nde ruvi avuirama herekoteheavo ejeakwara mokõiva'ea novĩa nehẽ, ei Jesus'ga.

—A'ero ji ei pe me: Koji'i pyry nde imomborame ejeakwara ejekote'varuhua mombiga egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

Gambote'varuhua mombora pe Jesus'ga ei imombe'urame ġandeakwara mombora.

Ovelha ika'nhympyra (Lucas 15.3-7)

¹⁰—Pearõ hete ti tayri'ga'jave'ga. Tape'eagwami ti: “Ga koty po ti ji nda-jirovagi nehẽ.” Na rũi ti peko, ei Jesus'ga. A'e ji pe me: Ganderekokatuhara'ga ko Tupana'gapyryve'ga yvagipeve'ga. Gahã omombe'u pa Tupana'ga pe nahanahã ga oko te'varuhu tayri'ga'jave'ga pe javo. Nane'ymi tayri'ga'jave'ga nderekokatuhara'ga ndekoi yvagi pe jiruva'ga pyri yvagipeve'ga pyri javo ga pe. A'ero Tupana'ga tayri'ga'jave'ga pokogukari ġa a'nguavo, ei Jesus'ga.

¹¹Pearõ ti tayri'ga'jave'ga. A'ereki ji ajo yvya koty tamombo ti ji vyakotyve'ga ndekote'varuhua ġa hugwi ġa mbojikoguka ji rehe javo. Kiroki ġa ndogwerekoi ġwepiakatuhara'ga oka'nhyve'ga ja – ġandekote'varuhua ti ji tamombo, a'e ji jijoã jitekovo yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

¹²—Po akwaimbae'ga gwereko ġwencymbava cem ovelhas. Po ojipeji oka'nhy ga hugwi, ndohoi re po ga heka naerũ? Gweja po ga he'yiva'ea noventa e nove ovelhas ogwovo vytyruhua rupi hekaheteavo ojipe'ia.

¹³Po ga hepiagi ovelha, a'ero po ga roryroryvamo hehe. Hory po ga jara rehe noventa e nove ovelhas rehe ika'nhyve'yva'ea rehe novĩa. Koji'i po ga roryroryvamo akoja rehe ojipejiva'ea rehe, ei Jesus'ga. Ndototari po ga ojipejiva'ea vehevi ika'nhyname, a'e ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga.

¹⁴—Na jithe yvagipeve'ga penduvete'ga roryroryhetero tayri'ga'jave'ga ndehe. Ndototari ga ġa ndekote'varuhurame. A'ereki okote'varuhurame ga oko oka'nhyve'ga ja ga pe, ei Jesus'ga.

Po ndekotyve'ga ite'varuhu nde ve, ei Jesus'ga

¹⁵—Po ndekotyve'ga ite'varuhu nde ve – kiroki ga ojiko ji rehe nde ja – po ga ite'varuhu nde ve, a'ero ti eho ga pyri. Ojipe'ga ndovakie'y ti eho ga pyri, ei Jesus'ga. Ere ti ga pe: “Nahanahã nderekote'varuhua ji ve.” A'ea ti ere ga pe, ei Jesus'ga. Po ga nenhi'iga rendu katu opohia okote'varuhua hugwi nehẽ, a'ero po ti nde jikoty'ara'javi ga pavẽi nehẽ, ei Jesus'ga.

¹⁶—Po ga nohendukatui nenhi'iga nehẽ, a'ero ti eroho ojipe'ga ejupi ga rerovahema ga pyri. Doisve'ga vehevi pyry nde ġa nderohoi ga pyri ġa nderovahema nehẽ, ei Jesus'ga. Erea'ja ti ga pe ejupive'ga henduvame: “Nahanahã nderekote'varuhua ji ve.” A'ea ti erea'ja ga pe, ei Jesus'ga. Ga ti tohendu pa nenhi'iga doisve'ga. Pyry ojipe'ga henduvi no nde erame ga pe. A'ero po ti ġa ikwahavi nehẽ nahanahã akoja'ga rekote'varuhui ga pe javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti ġa ei ga pe nehẽ: “Nahanahã nderekote'varuhua ga pe.”

¹⁷—Po ga nohendukatui ve ġanhi'iga vehevi no, a'ero ti emombe'u ġa pe nhaporemõ – kiroki ga ojiko ji rehe ojatykavo jipi tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iga javo. A'ero po ti ġa ei ga pe nehẽ: “Nahanahã nderekote'varuhua ga pe.”

—Po ga nohendukatui ġanhi'iga no, a'ero ti ere ga pe: “Itambere'ia mono'õhara'ga ja ko ga ji ve.” A'ea ti ere ga pe.

A'ea Jesus'ga e'i. A'ereki judeus'ga ndojihe'ari itambere'ia mono'ōhara'ga ndehe ga ite'varuhu javo – kiroki ga omono'ō itambere'ia governo pe.

Aerē po ti pe ei nehē, ei Jesus'ga

18 –Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē po ti pe ei nehē: “Nahanahā ti tapekoi.” Po a'ea nenhi'iga, a'ea ko Tupana'ga nhi'iga no, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

–Aerē po ti pe ei nehē: “Nahanahā ti peko.” Po a'ea nenhi'iga, a'ea ko Tupana'ga nhi'iga no, ei ga ga pe.

19 –Ojipea ji imombe'ukatuavo pe me, ei Jesus'ga. Po yvya koty doisve'ga pepyteri'peve'ga ei: “Nahanahā ti xa'e Jesus'ga ruva'ga pe yvagipeve'ga pe nahanahā ore ipotari javo.” Ojo'ja pe erame nahā ga pe po ti ga penhi'iga rendukatui, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

20 A'ereki ji ako jireheve'ga pyteri pe ga pokoga nhinhi'iga Tupana'ga pe ga pavēi – kiroki doisve'ga onhi'ī Tupana'ga pe nhinhi'iga rupi ga ndekopotaro gwaramo. Po ojipe'ga ei a'ea jitehe no, a'ero po ti ji rekoi gapyteri pe nhinhi'iga Tupana'ga pe ga pavēi no, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Ite'varuhu ahepyriva'ea

21 A'ero Pedro'ga ruri Jesus'ga pyri hete ga renoina nde ko jipojykaharetero javo ga pe. Ga e'i:

–Nhiirū'ga rekote'varuhurame ji ve, maramomi po ti ji ndahaykai ga garekote'varuhua renonhe'yma a'ero hamo? Seterame ti ji tahaykayme ga? Maramomi? ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

22 –Seterame jate rūi, a'e ji, ei Jesus'ga. Koji'iheterame ti terehaykai ga garekote'varuhua renonhe'yma. Quatrocentos e noventarama ti terehaykai ga, ei Jesus'ga Pedro'ga pe terehaykaagwami tuhē ti ga a'ero javo.

23 A'ereki nahā Tupana'ga opota.

–Marā hekoi kiro vyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nanderuvi-havuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea pe me kiro, ei Jesus'ga. Ganduvihavuhu'ga ei: “Maramomi itambere'ia ji imbuhu'ra'gi jipyri'ga pe ikwehe? Tamonhi'ī ti ji ikwatijara ikwahava,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

24 –Ga ikwatijara monhi'igame gapyri'ga gweru ojipe'ga rerovahema ga pyri. Ga ko gapyri'ga jitehe. Gaha ga gweru oreruvihavuhu'ga ombuhu'rā ga pe ikwehe javo. He'yjuhuheteve'ea reki itambere'ia milhōes ga ombuhu'rā ojipyri'ga pe.

25 Opo'ru pa gapyri'ga itambere'ia. Nurā tegwete imondoa'java gwuvihavuhu'ga pe.

–A'ero garuvihavuhu'ga ei ga pe: “Peroho ti ga mondovo ojipe'ga pe itambere'ia kwepyga ga rehe itambere'ia rerua ji ve. Garembirekohēa ti peroho gara'yra'ga ndeheve ga mondovo ojipe'ga pe itambere'ia kwepyga ga ndehe itambere'ia rerua ji ve. Peroho ti gambatera imondopava ojipe'ga pe itambere'ia kwepyga itambere'ia rerua ji ve. A'ereki ga gweroho hete itambere'ia ji hugwi imbuhura'jave'yma ji ve,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

26 –A'ero gapyri'ga ei gwerohopotarama: “Jiruvihavuhuro terenhim-baekwahivi ji rehe. A'ero po ti ji imondopava'javi itambere'ia nde ve nehē.” Nahā ga etehei gwuvihavuhu'ga pe gwenypy'anduruga ga pyri ndehe ko ji hohe javo, ei Jesus'ga.

27 –A'ero garuvihavuhu'ga ei ga pe: “Kiro ji nahenonha'javi embuhu itambere'ia jave'yma,” ei ga ojipyri'ga pe ga porogwetyga, ei Jesus'ga.

–Ojipe'ga pe ojipyri'ga pe ga ei: “Taperohoa'javi ti ga,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

28 —Ndogwerohoa'javi ga ga a'ero. Kiro ga hoi ga hugwi ogwovo ojipe'ga repiaga gwuvihavuhu'gapyrive'ga repiaga - kiroki ga gweroho'ā ndahe'yiva'ea dez itambere'ia ga hugwi tuhē imondoa'jave'yima ga pe. Opyhygahy ga ga juvyga. Kiro ga ei ga pe: “Embuhura'ja ji ve itambere'ia - kiroki nde ereroho'ā ji hugwi ikwehe,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

29 —Ga gwenypy'anduru gapya pyri a'ero nde ji hohe javo. Kiro ga ehetei ga pe: “Terenhimbaekwahivi ji rehe. A'ero po ti ji imondopava'javi itambere'ia nde ve nehē,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

30 —“Embuhu tuhē kiro ji ve,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

—A'ero ga ga rerohoi ga mondovo cadeia pype, ei Jesus'ga. “Cadeia pype po ti nde pytai nehē,” ei ga. “Nde imondopava'javame jate itambere'ia ji ve po ti nde hemi jugwi a'ero nehē,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

31 —Ganduvihavuhu'gapyrive'ga hepiagi ga okote'varuhurame ga pe. Ndovy'ari ga ga repiaga. A'ero ga hoi gwuvihavuhu'ga pyri imombe'upava, ei Jesus'ga.

32 A'ero ganduvihavuhu'ga ga mbuhurukari ojipyri - kiroki ga omongi ojipe'ga cadeia pype ji ndaporogwetygi ga javo. A'ero ga ruri gwuvihavuhu'ga pyri ovahema.

—Kiro garuvihavuhu'ga ei ga pe a'ero: “Ereko te'varuhu nde,” ei ga ojipyri'ga pe. “Nde ere'e ji ve oji'i terenhimbaekwahivi ji rehe javo. Nurā ji ei nde ve: Nahenonha'javi nde ve embuhu ji ve itambere'ia jave'yima.

33 Na jitehe po nde nerehenonha'javi ga pe hamo,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

34 —Onhimonha'ngavo ojipyri'ga rehe ga ga mondoi ga pe - kiroki ga omondo hahyva'ea okote'varuhuve'ga pe jipi, ei Jesus'ga. “Tomondo ti ga hahyva'ea nde ve nehē,” ei ga ojipyri'ga pe, ei Jesus'ga. “Nde imbuhupava'javame jate itambere'ia ji ve po ti ga nomondoa'javi hahyva'ea nde ve nehē,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

35 —Na jitehe po ti jiruva'ga yvagipeve'ga pe nderekopavi nehē pe henonha'javame peirū'ga ndekote'varuhua pejive jireheve'ga ndekote'varuhua pejive. Pe'ji hete ti pejiyvyteri pe: “Nahenonha'javi ti gandekote'varuhua,” ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

19

Ahepohira hembirekoa hugwi

(Mateus 5.31-32; Marcos 10.1-12; Lucas 16.18)

1 Aerē a'ea mombe'upavame Jesus'ga hoi Galilēiapeve'ga gwyrā hugwi ua Judēiapeve'ga gwyrā pe. Pevo ga vahemi rio Jordāo aherovaja hugwi.

2 He'yjuhuve'ga nduri ga reviri ovahema ga pyri. Pevo ga imombigi karugwara itetirūave'ga hugwi a'ero.

3 Kiro fariseus'ga nduri ga pyri no.

—Tihepia ti gareaporogita, ei ga ojohupe. Mara'ngu po ga nhande nhi'ipondekwakatuavo imombe'gwovo nehē? Tihepia ti ganhimbotegwetea a'ero, ei ga ojohupe.

Nurā ga ei Jesus'ga pe:

—Marāi naerū? ei ga. Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi ga ndekoi opohirame gwembireko'ga hugwi kunhangwera'ga hugwi jipi naerū? ei fariseus'ga Jesus'ga pe.

4 A'ero Jesus'ga ei:

—Pekwaha pe Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe. A'ea e'i: “Jypya Tupana'ga oapo akwaimbae'ga kunhahēa reheve,” e'i.

5 “Nurā akwaimbae'ga ja'ogi uva'ga hugwi oy'ga hugwi no gwembirekokaturo.

Ga ojogwerekoro gwaramo ojipejiva'ea'java'ea akwaimbae'ga kunhahēa pavēi," e'i Tupana'ga ikwatijaruka hako, ei Jesus'ga.

⁶ A'ero mokonha ja rūi akwaimbae'ga garembirekohēa pavēi. Ojipejiva'ea ja ga ndekoi gwembirekorame. A'ero ti ga topohiryme ojohugwi. A'ereki Tupana'ga ga mohembirekoi, ei Jesus'ga.

⁷ A'ero fariseus'ga ei Jesus'ga pe:

—Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i hako: "Opohipotarame ti akwaimbae'ga tokwatija kunhangwera'ga pe apohi ji kiro nde hugwi javo. Ikwatijarame jate po ti ga gwembireko'ga mondoi ojihugwi," ei Moisésva'ea hako, ei ga.

—Tupana'ga ipotare'ymame gapohira, maraname Moisésva'ea ei a'ea nhande mbo'eavo hehe? ei fariseus'ga Jesus'ga pe.

⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Napeangarihu pe penhimbireko'ga nderekokatue'yma. Nurā a'ea Moisésva'ea ei, ei Jesus'ga. Jypya ko Tupana'ga nomboja'ogukari ga, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ —Jihi a'e pe me: Kiroki ga opohi gwembirekohēa hugwi ojipe'ga hēa rerohoro gwaramo ojihugwi hēa rerekovo - a'ero po ti ga topohi hēa hugwi opohipotarame. Po ojipe'ga ndogwerohoi hēa hēarembireko'ga hugwi hēa rerekoe'yma, a'ero ti hēarembireko'ga topohiryme tuhē hēa hugwi. Po ga opohi tehe hēa hugwi ojipe'ga hēa rerohoe'ymame, a'ero po ti ga ajaujuri ojipehēa rerekoro gwaramo nehē. Nahā po ti ga rekote'varuhui nehē oajuajuro gwaramo. Kiroki ga hēa rereko hēarembireko'ga pohirirē hēa hugwi - gaha hēa mboajuaju hēa rerekoro gwaramo nahā okote'varuhuavo nehē, ei Jesus'ga.

¹⁰ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Po nahā tegwete akwaimbae'ga pohihava gwembireko'ga hugwi, a'ero koji'i pyry ga nahembirekoi tuhē! ei ga Jesus'ga pe.

¹¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Penhi'iga pyry ga pe jate - kiroki ga Tupana'ga ga poko nahā ti peko javo. Ojipe'ga ndekoi penhi'iga rehe, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Jara'ga nahembirekoi. A'ereki tegwete ga hēaavykya ojihute'varuhuro gwaramo. Jara'ga nahembirekoi. A'ereki ojipe'ga ga hapīambo tahembirekoagwamyme ti ga javo. Jara'ga nahembirekoi. A'ereki ga e'i: "Ahoaho po ti ji Tupana'ga nhi'iga mombegwovo nehē kiro Tupana'ga reko nhanderuvihavuhuhetero javo ga pe." A'ea ga ei nanhirembirekoi po ti ji a'ero javo, ei Jesus'ga. Kiroki ga nahembirekopotari tamombe'u ti Tupana'ga nhi'iga javo - Tupana'ga ga poko ga mohembirekougare'yma. Kiroki ga ombaragwaha hehe - gaha ti te'i a'ea ko pyry javo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Jesus'ga omomyry tay'riva'ea pe
(Marcos 10.13-16; Lucas 18.15-17)*

¹³ Aerē ojipe'ga tayri'ga nderuri Jesus'ga pyri.

—Topoko ti Jesus'ga ga'aka'ga rehe onhi'iga Tupana'ga pe tomomyry ti ga ga pe javo, ei ga.

Tayri'ga nderura repiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Taperuri tayri'ga Jesus'ga pyri, ei ga.

¹⁴ —Tuhu tuhē ti tayri'ga ji pyri, ei Jesus'ga. Tapemombigi ti gandura. A'ereki nanongara'gajave'ga pe Tupana'ga pyry hete okovo ganduvihavuhuhetero ga jikogame ojihe, ei Jesus'ga.

¹⁵ Opoko Jesus'ga tayri'ga aka'ga rehe a'ero onhi'iga Tupana'ga pe emomyry ti ga pe javo. Onhi'imbavame ga hoi pea hugwi ogwovo.

*Imbateheteva'ea nomondopapotari**(Marcos 10.17-31; Lucas 18.18-30)*

¹⁶ Nanime ipyahuve'ga ruri Jesus'ga pyri. Ga e'i:
 –Marāva'ea rupi pyryva'ea rupi pō ti ji rekoi nehē jirekoagwamamo avuirama Tupana'ga pyri nehē? ei ga Jesus'ga pe nde ko orembo'eharamo javo ga pe.

¹⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Maraname nde ei pyryva'ea rehe? Tupana'ga nhi'iga jate ko pyry, ei Jesus'ga. Po nde rekopotari Tupana'ga pyri avuirama, a'ero ti eko pa Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi – kiroki Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ikwatijaruka, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁸ –Marāva'ea Tupana'ga remimbotarimova'ea? ei ga Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Nahā ko garemimbotarimova'ea:

“Terejukai ti ojipe'ga.

Tererekoi ti ojipe'ga nembireko'ga.

Teremimi ti ojipe'ga hugwi,” ei ahe.

“Tane'mbei ti ojipe'ga mombe'gwovo tehe.

¹⁹ Emondo ti ejeaporoḡita imohina ejuva'ga rehe eyhēa rehe no.

Erenhiarō hete nde.

Na jitehe ti earō hete ejikotyve'ga,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga ipyahuve'ga pe.

²⁰ A'ero ipyahuve'ga ei Jesus'ga pe:

–Jivoja'irame ji hendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Kiro ji heronhimomboakari ahendu katu ve ji, ei ga. Marā koji'i pō ti jipyryhetea nehē? ei ga.

²¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Po nde ereko katu pa pota, a'ero ti eho embatera imondopava itambere'ia pyhyga. A'ero ti emondo eitambere'ia imbatere'ive'ga pe, ei Jesus'ga. A'ero po ti Tupana'ga imombyryvi nde ve yvagi pe nehē, ei Jesus'ga. Nurā ji ei nde ve: Emondo pa ti eitambere'ia kiro. Imondopavirē ti ejo ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo ejikoga ji rehe jate, ei Jesus'ga ipyahuve'ga pe.

²² Jesus'ga renduvame ga ndovy'ari ogwovo Jesus'ga hugwi. A'ereki ga nomondopapotari ombatehetero ḡwaramo.

²³ A'ero Jesus'ga ei ḡwemimbo'ehara'ga pe:

–Imombe'ukatuaovo ji ei pe me: Hahy imbateve'ga pe ḡa erame Tupana'ga pe eko ti oreruvihavuhetero javo. Po ga nde'ipotari te a'ea. Ndokopotari ḡa garemimbo'ea rupi okoheteavo ombatera rehe, ei Jesus'ga.

²⁴ A'ea'ja ji pe me: Tegwete yuranuhūa'javuhuva'ea hohava camelo hohava agulha kwa'ria rupi. Tegwete hete imbateheteve'ga hohava Tupana'ga nhi'iga rupi okoheterame ombatera rehe. Nurā po ti ḡa ndojikogi te ga rehe ga mongoe'yma gwuvihavuhetero, ei Jesus'ga.

²⁵ Ganhi'iga renduvame Jesus'ga remimbo'ehara'ga nhimomby'ahetei hehe. A'ero ḡa ei:

–Ma'ga po ti oho Tupana'ga pyri yvagi pe nehē naerū?

²⁶ Ga ndepiagateavo Jesus'ga ei:

–Na tuhē vyyakotyve'ga nonhimondoi yvagi pe. A'ereki tegwete ḡa pe. Tupana'ga jate ḡa mbojiko ojihe ḡa mbuhuruka ojipyri. A'ereki nonhimimi ga pe. Ikarakatu pa hete ga, ei Jesus'ga ḡa pe.

²⁷ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

–Ji rendu ti, ei ga. Ore oropohi pa ombatera hugwi orojikovo neremimbo'eharamo. Gara po ti Tupana'ga imbuhuri ore ve a'ero nehē? ei ga Jesus'ga pe.

²⁸ A'ero Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē po ti Tupana'ga japoī vvyapyahua nehē. A'ea rupi jitekovo vvyakotyva'ero yvagipeva'ero po ti ji rekoī vvyakotyve'ga nduvihavuhetero jiapya oina jiapyakakatuhetea rehe ta'e ti ji ga pe gāndekoa rehe javo, ei Jesus'ga. Peko pe jireheva'ero, ei Jesus'ga. A'ero ji rekorame gānduvihavuhetero po ti pe ndekoi peje'yja'ga nduvihavuhuro Israelva'ea rakykwepohara'ga nduvihavuhuro nehē. Doze ko ga oko huvihavamo ojiheve'ga pavēi pende'yja'ga israelitas'ga, ei Jesus'ga. Pehe ti peapy oina dozeva'ea rehe pejiapykakaturā rehe nehē xa'e ti ga pe gāndeporogita rehe javo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

²⁹—Pejikogame ji rehe pe pepohi penhimbatera hugwi pende'yja'ga hugwi no xaho ti Jesus'ga rupi gareheva'ero javo, ei Jesus'ga. Kiro ji ei pe me pe'jave'ga pe no a'ero: Pyry hete po ti ga pe ga naḡanani nehē - kiroki ga opohi gwonga hugwi ogwyrā hugwi, ei Jesus'ga. Po ga pohirame a'ea hugwi, a'ero po ti Tupana'ga imombyryhetei ga pe nehē. Koji'i vehevi po ti Tupana'ga imombyryvi ga pe nehē, ei Jesus'ga. Po ga pohirame oirū'ga hugwi okuvyra'ga hugwi gwendyra'ga hugwi uva'ga hugwi oy'ga hugwi gwembireko'ga hugwi, gwa'yra'ga hugwi, a'ero po ti Tupana'ga imombyryhetei ga pe nehē, ei Jesus'ga. Tupana'ga po ti ga mongoi ojipyri ga mombytavo avuirama nehē, ei Jesus'ga.

³⁰—Kiroki ga huvihava aḡwamo - he'yive'ga po ti ndokoa'javi huvihavamo onhimongyavo nehē. Kiroki ga huvihava rūi aḡwamo - gaḡā po ti huvihava nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

20

Oporavykyve'ga oporavyky garemitymipyra pype

¹Ojo'java'ea pyvō Jesus'ga ga mbo'e. A'ero ga ei:

—Marā hekoī kiro vvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga ga pe. Ypyhajive akwaimbae'ga hoi taru ti ji oporavykyve'ga jivive javo. “Toporavyky ti ga itambere'ia rehe ko pe nhiremitymipyra pype uva tymipyra pype,” ei akwaimbae'ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

²A'ero ga hoi ovahema ga pyri. “Peporavyky ti ji ve nhiremitymipyra pype videira repiakatuavo. Amondo katu po ti ji itambere'ia um dia rupiara ikwepykava pe me a'ero nehē,” ei ga ga pe.

—“Pyry,” ei ga.

—A'ero ga hoi ko pe oporavykyavo ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³—Aerē nove horas rupi ga hoa'javi ogwovo ima'ēhai pe feira pe, ei Jesus'ga. Pevo ga ojipe'ga ndepiagi. Ndoporavykyi ga o'ama.

⁴Nurā ga ei ga pe: “Pe na jitehe ti peho uva tymipyra pype pejiporavykyavo ji ve no. Amondo katu po ti ji pe me itambere'ia peporavykyā kwepykava nehē,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

—“Pyry,” ei ga.

—Ko pe ga hoi oporavykyavo ga pe, ei Jesus'ga.

⁵—Aerē ahaji katu ga hoa'javi ojipe'ga mondouka ga mboporavykyavo ojive, ei Jesus'ga. Aerē ka'aru gwere rupi ga hoa'javi ojipe'ga mondouka ga mboporavykyavo ojive, ei Jesus'ga.

⁶Ka'aruva'ea rupi ga hoa'javi ojipe'ga ndepiagi, ei Jesus'ga. Ndoporavykyi ga o'ama. A'ero ga ei ga pe: “Gara rehe pe ātehei agwa ara rupi ve pejiporavykye'yma?” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

⁷—A'ero ga ei ga pe: “Ndoroporavykyi ore ga pe. A'ereki ga nde'i ve ore ve,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

—Nurā ga ei ga pe: “Pe na jitehe ti peho uva tymipyra pype pejipo-ravykyavo ji ve no. Amondo katu po ti ji pe me itambere'ia peporavykya ikwepykava nehē,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

—A'ero ga hoi oporavykyavo.

8 —Kwara ihorē kohoa jara'ga ei ojipyri'ive'ga pe – kiroki ga omboporavykyuka ko pe oporavykyve'ga – ga pe ga ei: “Embuhuruka ti oporavykyve'ga ejipyri. Emondo ti ikwepykava ga pe mbapavava'earupive'ga pe – kiroki ga ka'aru oporavykyahi'vi tehe – ga pe ti emondo ypy. Aerē ka'arugwererupive'ga pe ti emondo. Aerē ahajikaturupive'ga pe ti emondo. Aerē nove horasrupive'ga pe ti emondo. Mbapavamo ti emondo jypyve'ga pe – kiroki ga oho ypy ypyhajive oporavykyppyavo ji ve,” ei ga ojipyri'ive'ga pe, ei Jesus'ga.

9 —A'ero ga ga mbuhurukari ojipyri. Ga ndurame – kiroki ga oporavyky ka'aruva'ea rupi – ga pe ga nağanani ga imondoi itambere'ia um dia rupiara ikwepykava, ei Jesus'ga. Na jitehe um dia rupiara ikwepykava ojo'jajo'ja ga imondoi ka'arugwererupive'ga pe ahajikaturupive'ga pe no nove horasrupive'ga pe no. Ga pe ga nağanani ga imondoi ga ndurame ojipyri, ei Jesus'ga.

10 —Mbapavamo jypyve'ga nduri no. Oyvyteri pe ga ei: “Um dia rupiara ikwepykava ga imondoi ga pe – kiroki ga oporavykyahi'vi ga pe. Nurā po ti ga imbuhuri koji'iva'ea nhande ve kiro nehē. A'ereki ypyhaji hete nhande poravykyhetei ka'aru nhandepohia jugwi,” ei ga oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

—Ojo'jaime reki ga imondoi um dia rupiara ikwepykava jypyve'ga pe ga nağanani, ei Jesus'ga.

11 Ipyhygame itambere'ia ga hugwi ga ijara'ga rayvari okoe'yma hehe, ei Jesus'ga.

12 Ga pe ga ei: “Mbapavava'earupive'ga – kiroki ga uhu ka'aruva'ea rupi – gahā oporavyky uma hora rupi jate. Ojo'jaime nde eremondo ga pe ore ve no. Ypyhaji hete ore poravykyi ka'aru hete oropohia jugwi kwarahyahiva po'ruavo,” ei ga ijara'ga pe, ei Jesus'ga.

13 —Oporavykyve'ga pyteripeve'ga pe ijara'ga ei reki:

—“Kwāi,” ei ga. “Ndakote'varuhui ji nde ve. Ypyhajive ji a'e nde ve: Eporavyky ti ji ve, a'ero po ti ji imondokatui um dia rupiara ikwepykava nde ve nehē. A'ero nde ei: ‘Pyry.’ A'ea nde ei ji ve ypyhajive,” ei ga oporavykyve'ga pe, ei Jesus'ga.

14 “Eroho ti itambere'ia um dia rupiara ikwepykava herogwovo tuhē,” ei ijara'ga ga pe.

—Ojirova ijara'ga mbapavava'earupive'ga pyteripeve'ga repiaga. “Ga pe mbapavava'earupive'ga pe – kiroki ga uhu ka'aruva'ea rupi oporavykavo – ga pe ojo'jaime ji imondopotari um dia rupiara ikwepykava,” ei ga jypyve'ga pe.

15 “Pyry ji imondoi ga pe nhiremimbotarimova'ea rupi. A'ereki jiapoa tuhē ko ji amondo ga pe. Erenhimyrō nde ga rehe a enhimonha'ngavo ji rehe. A'ereki ji jipyry ga rerekokatuaivo,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

16 —A'ea ji amombe'u ikwahavuka ojo'java'ea pe me, ei Jesus'ga. Kiroki ga huvihava rūi aḡwamo – gahā po ti huvihava nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ga huvihava aḡwamo – gahā po ti ndokoa'javi huvihavamo nehē, ei Jesus'ga. Nombojoavyvyi ti Tupana'ga ga nderekokatuaivo a'ero, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i he'yjuhuve'ga pe: “Herejo. Ejiko ti ji rehe ekovo jireheva'ero. Tako ti ji nderuvihavuhuhetero,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Ndahe'yive'ga reki ojiko Tupana'ga rehe okovo gareheva'ero, ei Jesus'ga.

*Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama
(Marcos 10.32-34; Lucas 18.31-34)*

17 Jesus'ga hoi ogwovo cidade de Jerusalém me. Gweroho ga dozeve'ga gwemimbo'ehara'ga ojupi. Irupe'i ga ga nderohoi ojipe'ga hugwi onhi'iga ga pe ga horame pea rupi.

18 Kiro ga ei ga pe a'ero:

—Ji rendu ti, ei Jesus'ga ga pe. Kiro nhande hoi cidade de Jerusalém me. Aerē po ti jipyhygukahava ga pe ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pe ahembo'ehara'ga pe nehē no, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ero po ti ga ei nehē tomano ti Jesus'ga javo, ei Jesus'ga.

19 A'ero po ti ga ji mondoukari judeus'garūive'ga pe nehē tojigwarai ti ga ga rehe javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti judeus'garūive'ga ji rerekomemui okote'varuhuavo ji ve nehē. Ipira apopyra pyvō po to ti ga ji nupanupāi ji mondohondohoga nehē, ei Jesus'ga. Kirē po ti ga ji mbovyri yva rehe nahā ji jukavo nehē. Ko'emameva'ea py'rovo mokōi jikira py'rovo po ti ji kweravi nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Zebedeua'ea ra'yra'ea oko pota memei huvihavamo
(Marcos 10.35-45)*

20 Kiro Zebede'u'ga rembirekohēa ruri Jesus'ga pyri. Gweru hēa gwa'yra'ga mokonha'ga akoja'ga - kiroki ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga dozeve'ga nde'yja'ga. Ga nderovahemame hēa renypy'andurugi Jesus'ga pyri ga mboheteavo.

—Tandepyry ti ji ve, ei hēa Jesus'ga pe.

21 A'ero ga ei hēa pe:

—Gara nde erepota?

A'ero hēa ei ga pe:

—Ekorame yvyakotyve'ga nduvihavuhetero ti ere agwa'ga pe jira'yra'ga pe toko memei ti ga huvihavamo nde pavēi. Nahā ti ere ga pe ga mboapyga nde pyri aheapykakatuva'ea rehe ojipe'ga kikoty ejohukoty ojipe'ga kokoty ejohukoty rūi nde pyri nehē, ei hēa Jesus'ga pe.

22 Hēara'yra'ga pe Jesus'ga ei reki:

—Ndapekwahavi pe pe'erame toroapy ti Jesus'ga pyri orokovo huvihavamo javo, ei Jesus'ga ga pe. Aerē po ti hahy hete ji ve nehē. Po pe ji moirūi, a'ero hahy hete pe me nehē no. Marā a'ero? Peko pe nanongara rehe naerū? ei Jesus'ga mokonha'ga pe hēara'yra'ga pe.

Igwete hēara'yra'ga ei Jesus'ga pe:

—Toronhimboita ti ore jupe, ei ga.

23 A'ero ga ei ga pe:

—Penhimboita tuhē po ti pe hahyheterame pe me nehē pejikoga gwaramo ji rehe. Ji rūi reki a'e ga pe ga tobojogwovai ji rehe yvyakotyve'ga nduvihavamo javo. Jiruva ga jate omboavujikweripe ga pe avo po ti ga apygi nehē javo, ei Jesus'ga hēara'yra'ga pe mokonha'ga pe.

24 Aerē jara'ga dezve'ga ikwahavi hēa'ea Jesus'ga pe.

—“Toko ti jira'yra'ga huvihavamo ga pyri,” ei hēa, ei ga.

A'ero ga ndopotari a'ea onhimonha'ngavo hēara'yra'ga ndehe.

25 A'ero Jesus'ga ga mbuhurukapavi ojipyri dezve'ga mokonha'ga ndeheve. A'ero ga ei ga pe:

—Judeus'garūive'ga nduvihava'ga ipopoaka ogwyrive'ga mboporavykyheteavo ojipe ga mondondovovo gwemimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe dozeve'ga pe.

26 Ga ja rūi ti pejogwerekoko pejikovo gwaramo jireheva'ero. Po pe peko pota jireheve'ga nduvihavamo penhiirū'ga nduvihavamo, a'ero ti peko katu ga pe ga pokoga, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

²⁷ Po pe peko pota ga hohe pa okovo ganduvihavuhuro, a'ero koji'i ti peko katu ga pe ga pokoheteavo.

²⁸ Ji ja ti pepoko ga pejikorame ganduvihavamo, ei Jesus'ga ga pe. Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero jirurame yvya koty nda'ei ji ga pe: Ji poko ti. A'ea rūi ji ei. A'ereki tapoko ti ga javo ji ajo. Tamano ti ji he'yjuhuve'ga ndepyga ga mbopiro'yavo gandekote'varuhua hugwi. A'ero po ti ga ndohoi hahyva'ea ruvihava pype nehē, a'e ji jioja, ei Jesus'ga ga pe.

*Jesus'ga ombokatu mokonhava'ea reakwara
(Marcos 10.46-52; Lucas 18.35-43)*

²⁹ Jesus'ga hoi cidade hugwi Jericó hugwi ogwovo gwemimbo'ehara'ga pavēi. Ga horame he'yjuhuve'ga hoi ga ndupi.

³⁰ Nanime pea rembeyvyri pe mokonha'ga apygi heakwageweve'ga. Ga ikwahavi Jesus'ga kiro okwa javo. A'ero ga hapukai torerendu ti Jesus'ga javo.

—Orepojykaharetero ko nde Daviva'ea rymyminoru no! ei ga Jesus'ga pe. Nahā ga ei Jesus'ga pe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ganduvihavuhuhetero javo.”

—Ore poko ti! ei ga Jesus'ga pe.

³¹ A'ero he'yjuhuve'ga ei ga pe:

—Tapehapukai ti, ei ga ga pe tonhi'imbi ga javo.

Koji'i heakwageweve'ga hapukaja'javi reki.

—Orepojykaharetero Daviva'ea rymyminoru ore poko ti! ei ga ga pe.

³² A'ero Jesus'ga pytai ga nderuruka ojipyri. Kiro ga ei ga pe:

—Pejo ti avo. Marā po ti ji pe nderekoi nehē? Gara pe pepota? ei ga ga pe.

³³ A'ero ga ei ua Jesus'ga pyri:

—Orepojykaharetero ore mboheakwa katu, ei ga ga pe.

³⁴ A'ero Jesus'ga ga porogwetygi. Opoko ga gandeakwara rehe. Nanime pyry gandeakwara. Kiro ga hoi Jesus'ga rupi a'ero.

21

*Jesus'ga ovahē Jerusalém me Domingo dos ramos
(Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40; João 12.12-19)*

¹ Ohorame cidade de Jerusalém me Jesus'ga ovahē cidade'ia kotyi ve Betfagé kotyi ve gwemimbo'ehara'ga pavēi. Ohī Betfagé vytyra rembeyvyri pe monte das Oliveiras rembeyvyri pe.

Kiro Jesus'ga ei mokonha'ga pe gwemimbo'ehara'ga pe ga mondouka.

² —Peho ti cidade'i pe pendovai pyteripeva'ea pe, ei ga ga pe. Pevahemame kotihī po ti pe hepiagi yuhua'javuhuva'ea jumenta nehē. Ojugwa ga imo'ama yva rehe. Jumenta ra'yra oko ipyri no. Pekwahara memei ti herua ji ve.

³ Po ti ga ei pe me nehē: “Maraname pe ikwaharavi?” Po ti ga ei na, a'ero ti pe'ji ga pe: “Gaha - kiroki ga pe nhande ei: Nhandepojykaharete'ga - gaha e'i: Tareko'ā ti ji taho ti ji i'arimo javo'.” A'ea ti pe'ji ga pe. Kotihī po ti ga imbuhurukari nhande ve a'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁴ A'ero ga ndekoi Jesus'ga nhi'iga rupi ga nhi'ipo'rupava. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo. Ymyahū ahe ei hako:

⁵ “Ere ti cidadepeve'ga pe Siāopeve'ga pe:

‘Pehepia ti! Penduvihavuhuhete'ga uhu pe pyri.

Ga ko oko nhyrō.

Ga po ti oho yuhua'javuhuva'ea arimo jumenta ra'yra arimo ua nehē’,” ei ahe Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo hako.

⁶ Jesus'ga remimbo'ehara'ga hoi Jesus'ga nhi'iga po'ruavo ipyhyga jumenta jumenta ra'yra reheve.

⁷ Gweru ga jumenta jumenta ra'yra reheve Jesus'ga pyri herovahema. Oapoa tapy'ynhapira i'arimova'ea ga heropori inoga ikupepytera rehe eho i'arimo javo Jesus'ga pe.

A'ero ga hoi i'arimo.

⁸ Ga rerohorame pea rupi he'yjuhuheteve'ga heroporopori oapoa opira i'arimova'ea pea rupi timbojigwa ti pehea ga pe javo. Jara'ga okytkytki hakā yva hugwi heroporopoa pea rupi imbokatuavo. Nahā ga Jesus'ga mbojiroviari ga rerua nhandervihavuhuhete'ga u kiro javo.

⁹ Jara'ga oho ga renonde. Jara'ga oho ga reviri. Nahā he'yjuhuheteve'ga hoi ga rupi. Hahyahi hete ganhi'iga ga erame:

—“Timbohete ti Daviva'ea rymymino'ga!” ei ga ga ko nhanderuvihavuhuhete'ga javo.

“Ga pe ti nhandepojy kaharete'ga tomomybyri.

A'ereki nhandepojy kaharete'ga ga mbuhuruka avo,” ei ga.

“Timbohete ti Tupana'ga yvagipeheteve'ga!”

Nahā ga ei Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo.

¹⁰ Jesus'ga rerovahemame cidade de Jerusalém me ipypeve'ga py'a myi.

—Mome ahe ga? ei ga Jesus'ga repiagame.

¹¹ A'ero he'yjuhuve'ga ei ga pe:

—Ga ko Jesus'ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga. Gagwyrā ko Galiléia. Pevo ga ruvi cidade de Nazaré pe, ei ga ga pe.

*Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi
(Marcos 11.15-19; Lucas 19.45-48; João 2.13-22)*

¹² Kiro Jesus'ga hoi oje'yja'ga jatykahavuhu pe Tupana'ga mbohetehai pe ovahema. Pevo okara hugwi mytu'eva'ea hugwi ga ga mo'embavi ima'ehara'ga ipyhyhara'ga ndeheve – kiroki ga oma'ē mbatera ipyhyga no – perope Tupana'ga mbohete'ha pyri. Pevo ga imbojirevi ga'apoa mesas – kiroki ga hājiheve'ga itambere'ia pyhy judeus'ga itambere'ia mondovo nahā ikwepyga. Ga'apykava no – kiroki ga omondo inambua itambere'ia rehe – ga'apykava ga imbojirevi.

¹³ Ga pe ga ei:

—Ymyahū Tupana'ga ei ikwatijaruka hako:

“Tonhi'ī ti ga ji ve nhironga pype vyva koty ji mboheteavo,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga ga pe.

—Pe ki a'e te pe'ji pejohupe: “Timoandyandyujuhu ti ga ikwepykwepyga mbatera pyvō Tupana'ga ronga pype,” pe'ji, ei Jesus'ga. Nahā pe Tupana'ga ronga mongoukari iporomive'ga nduhavamo, ei Jesus'ga ikwepykara'ga pe.

¹⁴ Heakwagweve'ga nduri oje'yja'ga jatykahavuhua pype ipyka'naka'nauhūve'ga pavēi. Jesus'ga pyri ga nduri ovahema a'ero. A'ero ga imomyryvi ga pe ga mboheakwatuavo ipyka'nave'ga mopo'agatua'java.

¹⁵ Ikwava'ehara'ga nduvihava'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi gwepia ahemonhimomy'ava'ea Jesus'ga imomyryvame ga pe. Gwendu ga tayri'ga Jesus'ga mboheterame ojatykahavuhua pype javo:

—Timbohete ti Daviva'ea rymymino'ga!

Nahā tayri'ga ei. A'ereki ga e'i ovytyeri pe: “Ga pe Tupana'ga e'i eko ti ganduvihavuhetero javo.” A'ero ikwava'ehara'ga nduvihava'ga nhimbohavi Jesus'ga pe judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi.

¹⁶ A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Erehendu nde tayri'ga ea?

Jesus'ga ei ga pe:

—Ahendu ji. Napemonhi'igi pe Tupana'ga rembikwatijarukara naerũ? E'i: "Tupanetero nde tayri'ga mbo'ekatui ipita'ngive'ga ndeheve. 'Ji mbohete ti,' ere nde ga mbo'eavo. A'ero ga nde mbohete katukatu." Nahã ikwatijari pyra i'ei Tupana'ga mombe'gwovo, ei Jesus'ga ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pe júdeus'ga mbo'ehara'ga pe no.

¹⁷ O'erame a'ea Jesus'ga hoi ga hugwi a'ero ogwovo cidade de Jerusalém hugwi. Oho ga cidade'i pe Betânia pe. Pevo ga kiri ppytunimo.

*Tande'aa'javi ti! ei Jesus'ga figo'yva pe
(Marcos 11.12-14, 20-24)*

¹⁸ Ko'emame ppyhajive Jesus'ga hoa'javame cidade de Jerusalém me ty'ara ga jukai.

¹⁹ Pea rupi ga hepiagi figo'yva figueira ogwovo ipyri ta'u ti yva'ia javo. Ndi'ai reki ka'atehea herekovo. A'ero ga ei jupe:

—Tande'aa'javi ti! ei ga jupe.

Nimbegwei he'ouhũro omanomo figo'yva a'ero.

²⁰ He'õa repiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ga nhimomby'ai. A'ero ga ei:

—Kotihĩ figo'yva he'ouhũro omanomo! ei ga.

²¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Po pe jikohetei Tupana'ga rehe, a'ero ji ja po ti pe imohe'õi i'yva. Koji'i po ti pe popoakaramo nehẽ no. Po ti pe ei avova'ea pe vvytyra pe nehẽ: "Ejipe'a ti enhimomboo ypiahua pype." Po ti pe ei na nehẽ, a'ero po ti vvytyra ihoi ypiahua pype nehẽ, ei Jesus'ga.

²² Po pe jigoki Tupana'ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga penhi'iga rendukatu pe erame ga pe nahanahã ore oropota javo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Ma'ga nde mbuhurukaruho avo? ei ahe Jesus'ga pe
(Marcos 11.27-33; Lucas 20.1-8)*

²³ Kiro Jesus'ga hoi cidade de Jerusalém me ovahema ogwovo ja oje'yja'ga jatyahavuhua pype templo pype. Ga ga mbo'erame Tupana'ga nhi'iga rehe ikwava'ehara'ga nduvihava'ga nduri ga pyri xava'eve'ga pavẽi. A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Ma'ga nde mbuhurukaruho avo nahanahã ti eko javo? Ma'ga e'i a'ea nde ve? ei ga Jesus'ga pe.

²⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji nhi'ĩpondekwa na'ẽ ti. Pe ji nhi'ĩpondekwakaturame a'ero po ti ji na jitehe ga mombe'ui pe me no - kiroki ga ji mbuhu avo ji rerekovo, ei Jesus'ga ga pe.

²⁵ Pemombe'u ti ji ve a'ero. Ma'ga ombuhuruka João Batistava'ea tomobaliza ti ga ga javo? "Tupana'ga yvagipeve'ga ombuhuruka ahe," pe'ji po pe. "Yvyakotyve'ga ombuhuruka ahe," pe'ji po pe. Marã pendeaporogita a'ero naerũ? ei Jesus'ga ga pe.

A'ero ga ega'ei ojohupe:

—Po ti nhande ei nehẽ: Tupana'ga ombuhuruka ahe, a'ero po ti Jesus'ga ei nhande ve nehẽ: "Maraname pe ndaperoviari João Batistava'ea nhi'igagwera naerũ?" Nahã po ti Jesus'ga ei nhande ve nehẽ.

²⁶ Po ti nhande ei: Vvyakotyve'ga ombuhuruka João Batistava'ea, a'ero po ti nhandegwryripeve'ga henduvi nhanenhi'iga okote'varuhavovo nhande ve nehẽ, ei ga xakyhyji nhande ga hugwi javo. A'ereki nhandegwryripeve'ga epavi: "João Batistava'ea ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo. Tupana'ga ahe mbuhuruka nhande pyri. A'iti a," ei nhandegwryripeve'ga, ei ga ojohupe.

²⁷ Nurã ga ei Jesus'ga pe:

—Ma'ga po ombuhuruka João Batistava'ea tomobatiza ti ga ga javo? Ndorokwahavi, ei ga javo tehe ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji po ti na jitehe namombe'ui ga pe me a'ero nehē no – kiroki ga ji mbuhu avo ji rerekovo, ei Jesus'ga.

Gara'ya'ga mokonha'ga

²⁸ —Marā pendeaporoḡita? ei Jesus'ga ga pe. Kiro po ti ji imombe'ui pe me, a'ero ti ji nhi'ipondekwa nehē, ei Jesus'ga.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea.

—Mokōi ko akwaimbae'ga ra'ya'ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Gwa'ya'ga pe ga ei: “Pi'a, eho ti kiro eporavykyavo ko pe nhiremitymipyra pype uva tymipyra pype,” ei ga gwa'ya'ga pe.

²⁹ —Emo gara'ya'ga e'i: “Ndahoi tuhē po ti ji nehē,” ei ga uva'ga pe. Aerē ga japyakakatui. A'ero ga herojijyi ojeaporoḡita ogwovo oporavykyavo uva'ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³⁰ —Aerē garuva'ga hoi ojipe'ga pyri gwa'ya'ga pyri, ei Jesus'ga. Na jitehe ga ei ga pe eho ti kiro eporavykyavo ko pe javo.

—“Ji po ti aho tuhē nehē, apī,” ei gara'ya'ga ga pe. Ndohoa'javi reki ga oporavykye'yma, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³¹ —Manamo gara'ya'ga oko ganhi'iga rupi? ei Jesus'ga ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pe xava'eve'ga pe no.

A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Akoja ga – kiroki ga oho ko pe oporavykyavo gara'ya'ga, ei ga.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Kiroki ga omono'oḡuhū itambere'ia governo pe – ḡahā akwaimbae'ga upahara'ga pavēi ojiko Tupana'ga rehe kiro eko ti oreruvihavuhetero javo ga pe. Ojigogypy ga pe nenonde a'ero, ei Jesus'ga ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pe xava'eve'ga pe no.

³² —Ymyaī João Batistava'ea ruri pe pyri ikwahavuka pe me nahanahā Tupana'ga opota javo ikwehe. Ndaperoviari pe ga pejikokatue'yma, ei Jesus'ga. Itambere'ia mono'ōhara'ga akwaimbae'ga upahara'ga pavēi ga reroviari reki ojeaporoḡita rorojijyita. Gandeaporoḡita rorojijyia pe hepiagi. Hepiagirē vehevi pe ndaperojijyi ve pejeaporoḡita ga reroviare'yma, ei Jesus'ga ga pe. Nurā ji ei: Okogypy ga Tupana'ga rehe pe nenonde, ei Jesus'ga ga pe.

Garemitymipyra repiakatuhara'ga okote'varuhuve'ga

(Marcos 12.1-12; Lucas 20.9-19)

³³ —Ojipea rehe kiro po ti ji pe mbo'ei ojo'java'ea pyvō. Pehendu ti, ei Jesus'ga ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pe xava'eve'ga pe no. Kohoa jara'ga itymi yhyppoa'javuhuva'ea uva'yva ko pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Aerē ga ḡwemityama rokairugi, ei Jesus'ga. Aerē ga japoi uva mu'umu'ūhava tyhya rupiaramo. Aerē ga japoi tapyjo'ara ko pe. “A'ea hugwi po ti ḡa hepiakatui nhiremitymipyra videira ji ve nehē,” ei ga.

—A'ero ga ei ga pe: “Pehepia katu ti nhiremitymipyra jikoa. A'ero jykyhava rupi he'yjuhu po ti yva'ia peapoaramo ikwepykavamo a'ero nehē. He'yjuhu po ti yva'ia jiapoaramo a'ero nehē no,” ei kohoa jara'ga ga pe, ei Jesus'ga.

—“Pyry,” ei ga opytavo ko pe hepiakatuvavo ga pe, ei Jesus'ga.

—Paivohu kohoa jara'ga hoi a'ero mbaigwehu po ti jijivya'java nehē javo, ei Jesus'ga.

³⁴ Aerē kiro jykyhava reki, ei Jesus'ga. A'ero kohoa jara'ga ei ojipyryve'ga pe: “Peho ti ga pyri nhiremitymipyra repiakatuhara'ga pyri. Toyky ti ga yva'ia imbuhuruka jiapoia ji ve,” ei ga.

—“Kwa,” ei ga. Ogwovo ga vahemi ga pyri imombe'gwovo ganhi'iga ga pe.

35 Emo ġa nomondopotari yva'ia ġa pe okote'varuhuavo ġa pe, ei Jesus'ga. Jara'ga ġa ga nupanupā. Jara'ga ġa ga juka. Jara'ga rehe ġa omombomombo ita, ei Jesus'ga. Nahā garemitymipyra repiakatuhara'ga jigwarai gapyrive'ga ndehe, ei Jesus'ga.

36 –A'ero kohoa jara'ga ojipe'ga mondoi ojipyrive'ga. Ga ko he'yi ohoypyve'ga hohe. A'ero ga ġa mondoi togweru ti ga yva'ia ġa hugwi javo novīa. Ga vahemame pevo garemitymipyra repiakatuhara'ga ndekote'varuhui ga pe no.

37 –A'ero kohoa jara'ga gwa'yra'ga mondoi gaha ti togweru yva'ia ġa hugwi javo novīa. “Ga pe po ti ġa ndekokatui nehē,” ei ga, ei Jesus'ga.

38 Kiro gara'yra'ga vahemi yva'ia tymipyra repiakatuhara'ga pyri. Ga repiagame ġa ei ojohupe: “Avova'ea ko gayvyaġwama. He tijuka ti ga. A'ero po ti nhande tireko pa yvya nehē,” ei ġa.

39 A'ero ġa gara'yra'ga pyhygi ga momboa kohoa hugwi ga jukavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

40 –A'ero kohoa jara'ga vahemame marā po ti ga ġa nderekoi nehē? ei Jesus'ga ġa pe.

41 A'ero ġa ei ga pe:

–Omoka'nhyamba ranuhū po ti ga ġa gwa'yra'ga repyga nehē, ei ġa. Ojipe'ga pe po ti ga ei nehē: “Pehepia katu ti nhiremitymipyra jikoa,” e po ti ga nehē. A'ero po ti ga imondokatui yva'ia ga pe jykyā nanani nehē, ei ġa Jesus'ga pe.

42 –Na tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga. Napemonhi'igi pe Tupana'ga rembik-watijarukara naerū? A'ea e'i:

“Onga apohara'ga japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ġa imombori ipo'rue'yma tiruahū javo jupe.

Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe
opyryhetero onga pyhykatuavo.

Nhandepojykaharete'ga reki omongo huvihavamo.

Hepiagame nhande nhimomby'ai
nanongara ko pyry hete javo.”

A'ea ikwatijaripyra i'ei, ei Jesus'ga oarōe'yma mombe'gwovo ġa pe.

43 –Nurā ji ei pe me: Tupana'ga ndokoa'javi penduvihavuhetero judeus'ga nduvihavuhetero pe ndepiakatua'jave'yma nehē, ei Jesus'ga. Oko po ti ga ojipe'ga nduvihavuhetero – kiroki ġa ga nhi'ipo'ru ojikoga ga rehe, ei Jesus'ga.

44 –Kiroki ġa o'a akoja rehe ita rehe – ġahā po ti onhika'mbika'mbi nehē, ei Jesus'ga. Po ti akoja ita ihiri ġa ndehe nehē, a'ero po ti ita ġa ka'mbika'mbigi ga mongu'ihuavo nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka oarōe'yve'ga moka'nhyambava.

45 Ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga henduvi fariseus'ga pavēi Jesus'ga imombe'urame ojo'java'ea. A'ero ġa ikwahavi Jesus'ga nhande mombe'ui reki javo. Jesus'ga arōe'yma a'ero ġa ei:

–Jesus'ga nhande mombe'u o'ete'varuhuavo nhande ve imombe'umbe'urame ojo'java'ea peko akoja'ga ja javo nhande ve, ei ġa Jesus'ga mbotegwetepota.

46 Nurā ġa Jesus'ga pyhypotarahivi novīa. Emo ġa okyhyji pevove'ga hugwi. A'ereki pevove'ga oarō hete Jesus'ga onhimongyavo ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga javo.

22

Hehanhuhū toryva
(Lucas 14.15-24)

1 Jesus'ga ḡa mbo'ea'javi he'yiva'ea pyvō ojo'java'ea pyvō javo ḡa pe:

2 —Marā hekoi kiro Tupana'ga rekorame yvyakotyve'ḡa nduvi-havuhuhetero ḡa nderekovo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga. Ganduvihavuhu'ga japoī toryva tahembireko ti jira'yra'ga javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

3 Ojipyrive'ḡa pe ḡanduvihavuhu'ga ei: “Peho ti javo ḡa pe – kiroki ḡa ji ḡa momoranduvipe – tuhu ti ḡa kiro toryvi pe javo.”

—“Kwa,” ei ḡa ogwovo. Ga vahemame ḡa pyri imombe'gwovo ḡa ndo-hopotari reki toryvi pe, ei Jesus'ga.

4 —A'ero ikwahavame ḡanduvihavuhu'ga ojipe'ḡa mbuhurukari ojipyri ojipyrive'ḡa jitehe. “Peho ti javo ḡa pe – kiroki ḡa ji ḡa momoranduvipe. Tuhu ti ḡa kiro toryvi pe. Ga pe ti pe'ji: ‘Pehendu ti! ei ga pe me. Amboavujikeruka ji toryva. Ajuka ji yuranuhū'javuhuva'ea bois bezerros reheve – kiroki a'ea ji amboky'rauhu. Amboavujikwepavuka ji mbatera, ei ga pe me. Kiroḡwe tuhē ti pejo toryvi pe hepiaga jira'yra'ga hambirekorame, ei ga pe me.’ Nahā ti pe'ji ḡa pe,” ei ga ojipyrive'ḡa pe ḡa mondovo, ei Jesus'ga. —“Kwa,” ei ḡa ogwovo.

5 Ga pyri ḡa vahemi imombe'gwovo ḡa pe a'ero. Ndojapyakai ḡa ḡanhi'ḡa rehe ohoe'yma toryvi pe, ei Jesus'ga. Oporavykyā rehe reki ḡa hoi. Ojipe'ḡa oho ko pe. Ojipe'ḡa oho ima'eamo mbatera, ei Jesus'ga.

6 Ojipe'ḡa, ojigwaraita ḡwuvihavuhu'gapyrive'ḡa ndehe, ḡa ḡa pyhygi ḡa jukavo, ei Jesus'ga.

7 —Ikwahavame ḡanduvihavuhu'ga nhimonha'ngai. A'ero ga osoldados'ḡa mondoi ḡa pyri ḡa moka'nhyimbavuka imbokajuka ḡacidade, ei Jesus'ga.

8 —Ojipe'ḡa pe ojipyrive'ḡa pe ḡanduvihavuhu'ga ei: “Amboavujikwe pa ji toryva novia. Kiroki ḡa pe ji a'e tuhu ti ḡa javo – ḡahā oko te'varuhu reki upotare'yma,” ei ga, ei Jesus'ga.

9 “Peho ti pepukuhua rupi nanani a'ero,” ei ga. “Pe'ji ti pevove'ḡa pe: ‘Pejo ti toryvi pe. Nhanderuvihavuhu'ga oapo toryva tahembireko jira'yra'ga javo.’ Nahā ti pe'ji ḡa pe nhaporemō ḡa ndepiagame,” ei ga, ei Jesus'ga.

10 —“Kwa,” ei ga. Pepukuhua rupi ḡa hoi a'ero ḡa ndepiaga ḡa mono'ono'ombava, ei Jesus'ga. Ite'varuhuve'ḡa ḡa omono'ō pyryve'ḡa nde-heve ḡa nderovahema toryvi pe. Nahā he'yjuhuve'ḡa nduri hepiaga toryva. Ohyahi ḡa toryva rehe gara'yra'ga hambirekorame, ei Jesus'ga.

11 —Toryva repiave'ḡa pyri ḡanduvihavuhu'ga hogahoi ḡwonga pe ḡa ndepindepiaga onhi'ḡa ḡa pe, ei Jesus'ga. Ga ndepindepiagame ga ojipe'ḡa repiagi. Gapira ko tapy'ynhapipyryva rūi – kiroki toryva repiagame ḡa ndopo'rui, ei Jesus'ga.

12 Nurā ḡanduvihavuhu'ga ei ga pe: “Kwāi,” ei ga ga pe. “Tapy'ynhapipyryva rūi ko nde eremongi. Marā nde ruri avo ekiavo toryva repiaga naerū?” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

—Nonhi'igi reki ga.

13 A'ero ḡanduvihavuhu'ga ei ojipyrive'ḡa pe: “Pekwa ti gapya gapoa reheve! Peroho ti ga agwa hugwi ḡa momboa ypytunahiva pype. Pevō po ti ga jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehē,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

14 —A'ea ji amombe'u ikwahavuka pe me, ei Jesus'ga. Nahā Tupana'ga ḡa nderekoukari okorame yvyakotyve'ḡa nduvihavuhuhetero, ei Jesus'ga imombe'gwovo. A'ereki he'yjuhuve'ḡa pe Tupana'ga ei: “Herejo. Ejiko ti

ji rehe ekovo jireheva'ero. Tako ti ji nderuvihavuhuhetero," ei Tupana'ga, ei Jesus'ga. Ndahe'yive'ga reki ojiko Tupana'ga rehe okovo gareheva'ero, ei Jesus'ga.

César'ga rembiapoa itambere'ia
(*Marcos 12.13-17; Lucas 20.20-26*)

¹⁵ Fariseus'ga ndopotari Jesus'ga imombe'urame nahã hekoi kiro Tupana'ga rekorame ganderuvihavuhuhetero javo. A'ero ãga hoi Jesus'ga hugwi. Ojohupe ãga nhi'inhi'igi.

—Tihepia ti Jesus'ga reaporoãita. Mara'ngu po ti ga onhimbotegweteavouka nhande ve ga nhi'igame nehẽ? ei ãga ojohupe.

¹⁶ A'ero ãga gwemimbo'ehara'ãga mondoi Jesus'ga pyri Herodes'gareheve'ãga ndeheve nahanahã ti pe'ji Jesus'ga pe javo.

—Kwa, ei ãga. Nahã po ti ore ga moandyandyi nehẽ.

Kiro ãga hoi a'ero Jesus'ga pyri. Ovahemame ãga nhi'igatui Jesus'ga pe timoandyandyi ti ga javo.

—Orembo'eharamo nde eremombe'ukatu mbatera, ei ãga ga pe. A'itituhẽva'ea rehe nde ore mbo'e. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nde erembo'e katu, ei ãga Jesus'ga pe. A'ea rehe jate nde rekoi ekyhyjie'yma ojipe'ãga hugwi ekoe'yma huvihava'ãga ndehe jate. Nderekoi nde emboheteheha rehe no, ei ãga ga pe.

¹⁷ Nurã ore ei nde ve torembo'e ti javo. Marã ndereaporoãita? César'gareheve'ãga e'i: "Pemondomondo ti itambere'ia César'ga pe nhanderuvihavuhu'ga pe ga imono'ogukarame," ei ãga. Mara'ngu po nde javo: "Timondo ti"? Mara'ngu po nde javo: "Timondoyme ti"? ei ãga Jesus'ga pe.

¹⁸ Ojohupe ga ei:

—"Tapemondoi ti César'ga pe," e po ti ga nhande ve nehẽ hamo, ei ãga ojohupe. A'ero po ti nhande ga'eagwera mombe'ui César'ga pe nehẽ. A'ero po ti César'ga onhimonha'nga ga rehe nehẽ, ei ãga ojohupe.

Jesus'ga ombaragwaha omoandyandyipotara rehe. Nurã ga ei ãga pe:

—Ahemoandyiva'ero maranameuhũ pe ipotari nhimbote'vara nhirembi'ea rupi? ei Jesus'ga ãga pe.

¹⁹ Pehepiuka ti ji ve itambere'ia - akoja pe ãga ei: "A'ea ti pemondomondo nhanderuvihavuhu'ga pe." A'ea pehepiuka ji ve, ei Jesus'ga ãga pe.

A'ea ãga heruri ga pe a'ero.

²⁰ Kiro Jesus'ga ei ãga pe:

—Ma'ãga ra'angava hehe? Ma'ãga ndera ãga okwatija inoãga hehe? ei Jesus'ga.

²¹ A'ero ãga ei:

—César'ga ra'angava. Garera tuhẽ ãga okwatija inoãga hehe, ei ãga.

A'ero Jesus'ga ei ãga pe:

—Pemondoa'ja ti César'ga rembiapoa ga pe a'ero. Tupana'ga rembiapoa ki a'e te pemondoa'ja Tupana'ga pe, ei ãga ãga pe.

Yvyakotyve'ãga pe Jesus'ga ei Tupana'ga rembiapoa tonhimondo ti ãga onhikwava'eãga ga pe javo.

²² Henduvame ãga nhimomby'ai tegwete gamoandyihava javo. A'ero ãga hoi ga hugwi ogwovo.

Ombogwerahavirẽ omanove'ga nahembirekoa'javi
(*Marcos 12.18-27; Lucas 20.27-40*)

²³ A'ea rupi jitehe saduceus'ga nduri Jesus'ga pyri. Saduceus'ga ndogweroviari omanove'ga mbogwerahava. Kiro ãga nduri Jesus'ga pyri ova-hema. A'ereki ãga e'i ojohupe:

—Mara'ngu po ti Jesus'ga onhimbote gweteavouka nhande ve ga nhi'igame nehē? ei ga ojohupe.

²⁴ A'ero, orembo'eharamo javo, ga ei Jesus'ga pe:

—Ymyahū Moisésva'ea okwatija hako tokwaha ti ga javo. Aherembikwatijara e'i:

“Po akwaimbae'ga manoi ta'yre'ymame gwembirekohēa pe, a'ero ti gairū'ga tahembireko hēa pavēi.

Ta'y ti ga hēa pe nhiirūva'ea togwereko gwakykwepohara'ga javo.”
A'ea Moisésva'ea ikwatijari hako, ei ga Jesus'ga pe.

Kiro ga imombe'ui omanove'ga Jesus'ga pe.

²⁵ —Ymya seteva'ea ruvi avo onhoirūva'ea kako, ei ga Jesus'ga pe. Ojihuyypva'ea rembirekoro kako. Ndata'yri ahe kunhangwerava'ea pe. Aerē akwaimba'eva'ea manoi, ei ga. A'ero aheakoindava rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavēi oirūva'ea py'rovo Moisésva'ea nhi'ipo'ruavo.

²⁶ Na jitehe aheakoindava pe a'ero. Omano ahe ta'yre'yma aherembirekokwerava'ea pe, ei ga. Na jitehe jarava'ea onhoirūva'ea nhapremo ahe rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavēi. Ndata'ypavi reki seteva'ea aherembirekokwerava'ea pe. Omanomba ahe kako. Nahā ahe rekoi ojopy'ropy'rovo.

²⁷ Aerē mbapavamo aherembirekokwerava'ea manoi kako kunhangwerava'ea, ei ga Jesus'ga pe.

²⁸ —Marā po ti a'ero nehē? ei ga Jesus'ga pe. Omanove'ga mbogweravame po ti Tupana'ga seteva'ea mbogweravi kunhangwerava'ea reheve nehē. Ma'ga nembirekoro po kunhangwerava'ea rekoi nehē ahe kwerava'javame nehē? A'reki seteva'ea onhoirūva'ea hembireko kunhangwerava'ea pavēi, ei ga. Emombe'u ti ore ve. Marā po ti a'ero nehē? ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ga imombe'utehei heroviare'yma gwaramo omanove'ga mbogwerahava.

²⁹ Kiro Jesus'ga ei ga pe:

—Pendeaporogita ko Tupana'ga reaporogita atyvi pe Tupana'ga nhi'iga roviare'ymame nahembogweravi po ti ga nehē javo. A'reki pe ndapekwahakatui Tupana'ga rembikwatijarukara, ei Jesus'ga. Ndapekwahavi Tupana'ga popoakara no, ei ga ga pe.

³⁰ Nahā ji ei pe me, ei Jesus'ga. Tupana'ga ga mbogweravame gamanoa hugwi po ti akwaimbae'ga nahembirekoa'javi nehē. Ojipe'ga po ti nomohembirekoa'javi kunhangwera'ga nehē no. Yvagi pe Tupana'gapyrive'ga oko gwembirekoe'ymamo. Tupana'gapyrive'ga ja yvagipeve'ga ja po ti ga nahembirekoi nehē no, ei Jesus'ga saduceus'ga pe.

³¹ —Pemonhi'pe Tupana'ga rembikwatijarukara novīa – kiroki omombe'u ahembogwerahava. Abraōova'ea manorē Tupana'ga ei ikwatijaruka hako:

³² “Jihi ko Tupanamo.

Abraōo'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete,” ei ga hako.

—Ikwatijarukara rupi Tupana'ga ei pe me, ei Jesus'ga saduceus'ga pe. O'erame nahā Tupana'ga ikwahavukari pe me ga okoji javo. A'reki Tupana'ga nde'i: “Abraōova'ea ji mbohete.” A'reki Tupana'ga pe ga okoji, ei Jesus'ga saduceus'ga pe.

A'ea Jesus'ga ei ga okwerava'ja omanorē javo.

³³ Jesus'ga nhi'iga renduvame he'yive'ga nhimomby'ai garemimbo'ea rehe onhimongyavo.

Manamo Moisésva'ea remimbo'eagwera huvihavamo joheva'ero? ei ahe (Marcos 12.28-34; Lucas 10.25-28)

³⁴⁻³⁵ Fariseus'ga ikwahavi Jesus'ga ea saduceus'ga pe.

—Jesus'ga omombi saduceus'ga nhi'iga ga omoandyandyipotarama, ei ga ojohupe.

Kiro gapyteripeve'ga judeus'ga mbo'ehara'ga ei:

—Mara'ngu pò ti ga onhimbotegweteavouka nhande ve ga nhi'igame a'ero nehè? ei ga a'ea pota.

Nurā ga nhimbojatykatykai ogwovo ovahema Jesus'ga pyri. A'ero ga ei Jesus'ga pe:

³⁶ —Orembo'eharamo emombe'u ti ore ve, ei ga Jesus'ga pe. Manamo Moisésva'ea remimbo'eagwera huvihavamo joheva'ero? ei ga Jesus'ga pe.

³⁷ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i:

“Pearō hete tuhē ti pepojykaharete'ga Tupana'ga.

Pearō hete tuhē ti ga pejipy'a pe.

Pearō hete tuhē ti ga imondovo pejeaporogita imohina ga rehe.

Pearō hete tuhē ti ga tako ti ji garemimbotarimova'ea rupi jate javo,” e'i, ei Jesus'ga ga pe.

³⁸ A'ea ko joheva'ea huvihava Moisésva'ea remimbo'eagwera, ei Jesus'ga.

³⁹ —Hehohyva'ea ko a'ea'java'ea Moisésva'ea remimbo'eagwera. A'ea e'i:

“Penhiarō hete pe.

Na jitehe ti pearō hete pejikotyve'ga”, ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe.

⁴⁰ A'ea memei huvihava. A'ero hehe nhanderekorame nhande rekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe nhaporemō nhandekovo Tupana'ga nhi'iga momba'uharava'ea remimbo'eagwera rehe nhaporemō no, ei Jesus'ga ga pe.

Cristo'ga ko Daviva'ea rymyminoa ahepojykaharetea no (Marcos 12.35-37; Lucas 20.41-44)

⁴¹ Fariseus'ga nhimbojatykarame Jesus'ga pyri Jesus'ga ei ga pe:

⁴² —Marā pendeaporogita Tupana'ga remimbuhurukara'ga rehe Cristo'ga rehe? Ma'ga rymyminoa po ti ga uhurame nehè? ei Jesus'ga ga pe.

A'ero fariseus'ga ei:

—Ga po ti Daviva'ea rymyminoa nehē, ei ga Jesus'ga pe.

⁴³ Kiro Jesus'ga ei ga pe:

—Na tuhē. Cristo'ga ko Daviva'ea rymymino'ga. Emo Tupana'ga ra'uva ombo'e Daviva'ea Cristo'ga ko ndepojykaharetero oko javo ga pe. Maraname Daviva'ea e'i Cristo'ga pe ga ko jipojykaharetero oko javo Cristo'ga rekorame Daviva'ea rymymino'ga? Ymyahū Daviva'ea okwatija a'ea momba'gwovo inoga. Ikwatijarama ahe ei hako:

⁴⁴ “Tupana'ga e'i jipojykaharete'ga pe:

Eapy na'ē ti ji pyri jiohukoty rūi ekovo huvihavamo epytavo.

Tamongo ti ji nearōe'ŷve'ga neremimbotarimova'ea rehe nehē, ei Tupana'ga,” ei Daviva'ea ikwatija hako, ei Jesus'ga.

⁴⁵ —A'ea Daviva'ea ei imombe'gwovo Cristo'ga ko jipojykaharetero oko javo. Ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rūi naerū, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ga pe ga mbojapyakavo.

Ga mbojapyakavo Jesus'ga ei a'ea onhimombe'gwovo ikwahavipeavo Cristo'ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rūi javo.

⁴⁶ Ga pe tegwete Jesus'ga nhi'ipondekwava. A'ero kiro ga nde'ia'java'gwami Jesus'ga pe: “Maramarā?” A'reki ga ga pojihu.

23

*Ahembo'eharava'ea onhimbohete fariseusva'ea pavēi
(Marcos 12.38-39; Lucas 11.43-46; 20.45-46)*

¹ A'ero Jesus'ga ei he'yive'ga pe gwemimbo'ehara'ga pe no.

² Ga e'i'ga pe:

—Judeus'ga mbo'ehara'ga fariseus'ga pavēi ombo'e Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe Moisésva'ea py'rovo ga nhande mbo'erame.

³ Nurā ga pe mbo'erame nahanahā ti peko javo, a'ero ti peko pa ganhi'iga rupi, ei Jesus'ga. Emo gāndekote'varuhua rupi ti tapekoi. A'ereki'ga e'i pe me novīa: “Pehendu katu ti Moisésva'ea remimbo'eagwera.” Ga ki a'e te nohendukatui a'ea, ei Jesus'ga.

⁴ Ga e'i: “Nahanahā ti peko pejikorame Moisésva'ea nhi'igagwera rupi,” e'ie'i'ga nhande ve, ei Jesus'ga. Emo ga ndokopavi Moisésva'ea nhi'igagwera rupi, ei Jesus'ga. Oko pa po ga hupi hamo. Onhi'iga rupi ga ndokopavi no. Ga ko ga ja - kiroki ga omondo ipohyjuhuvua'ea ojipe'ga arimo ga pokoge'yama, ei Jesus'ga.

⁵ —Okokaturame ga ei oyvyteri pe: “Pyru ojipe'ga nhande rekokatua repiagi. A'ero po ti ga nhande mbohetei'ga oko hete Tupana'ga nhi'iga rupi javo.” Nahā ga ete'varuhui oyvyteri pe imondoe'yama ojeaporo'gita Tupana'ga rehe jate, ei Jesus'ga.

—Ombohetea potaruhuro gwaramo hehāi'ihūva'ea ga japoi Tupana'ga rembikwatijara ryruhu'ia inoga ojihe ejetovapya rehe. Ono ga irūa hyruhu'ia ojyva rehe no, ei Jesus'ga. Judeus'ga omongi hyruhu'ia okovo Tupana'ga nhi'iga rupi jipi. Na tuhē. Emo judeus'ga mbo'ehara'ga apoa fariseus'ga apoa pavēi koji'i hehāi ojipe'ga apoa hohe hyruhu'ia tianembohete ti ga javo.

—Franjas ipukupukuhu'iva'ea ga japoi omboja opira rembeyvyra rupi imondovo, ei Jesus'ga. Jatu'riva'ea franjas judeus'ga omboja hupi okoheterame Tupana'ga rehe. Na tuhē. Emo judeus'ga mbo'ehara'ga apoa fariseus'ga apoa pavēi koji'i ipukuhu ojipe'ga apoa hohe. Nahā ga japoi ojikhahavuka ojipe'ga pe tianembohete ti ga javo, ei Jesus'ga.

⁶ —O'u pota ga toryva jara'ga pyri toryva repiagame. Na jitehe ga apy-potaruhui nhandervihava'ga apykava rehe nhandejatykahava pype, ei Jesus'ga. A'ereki'ga e'i te'varuhu oyvyteri pe: “Nhande mboheteavo ti ga tianderepia pa. A'ereki nhande gānduvihavuhuhetero xako,” ei ga oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

⁷ —Ikatuuhu ga pe ojipe'ga mbaragwahavame ga ndehe ima'ēhai pe feira pe onhi'igatuavo ga pe pe ko orembo'eharamo javo ga pe, ei Jesus'ga.

⁸ Gwemimbo'ehara'ga pe Jesus'ga ei:

—Pe ki a'e te ga ja rūi peko, ei Jesus'ga. A'ereki jiji jate ako pembo'eharamo Cristoramo, ei Jesus'ga. Pe reki penhoirū. A'ereki pe pejiko Tupana'ga rehe. A'ero ojo'javuhu pe hoi. Nurā ti tape'ei pejohupe pe ko orembo'eharamo javo. A'ea ti tape'ei pejohupe penhimbohete'yama, ei Jesus'ga.

⁹ —Tape'ei ti avove'ga pe yvyakotyve'ga pe - kiroki ga oko peirū'ga ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe - ga pe ti tape'ei apī javo. A'ea ti tape'ei ga pe. A'ereki ojipeji ko ga penduvetero Tupana'ga yvagipeve'ga, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

¹⁰ —Te'iyme ti ga pe me pe ko oreruvihavamo javo. A'ea ti ga te'iyme pe me pe mbohete'yama, ei Jesus'ga. A'ereki jiji jate ako penduvihavuhuhetero Cristoramo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

¹¹ Po ti pe ndekopotari jireheve'ga nduvihavamo penhiirū'ga nduvihavamo, a'ero ti peko katu ga pe ga pokoga, ei Jesus'ga.

12 —Po pe ei: “Jihi ko huvihavamo ojipe'ga hohe pa.” Po pe ei a'ea penhimboheteavo pejikovo aha huvihavamo, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehē: “Ndapekoi pe huvihavamo. Tapenhimbohetei ti!” A'ea po ti Tupana'ga ei pe me nehē, ei Jesus'ga. Po pe napenhimbohetei pejikokatuavo ojipe'ga pe, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehē: “Peko ti huvihavamo.” A'ea po ti ga ei pe me nehē, ei Jesus'ga.

*Tiruahū ti pe me, ei Jesus'ga fariseusva'ea pe
(Marcos 12.40; Lucas 11.39-42, 52; 20.47)*

13 —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahū ti pe me! A'ereki pe napembo'ekatui Tupana'ga nhi'iga rehe herojijyita. Nurā hajihea rehe pe ga mbo'ei ga moandyandyita, ei Jesus'ga ga pe. Pereko pe Tupana'ga nhi'iga aherembikwatijara novia timonhi'i javo. A'ereki pe ndapekoi Tupana'ga nhi'iga rupi pejikoge'yma ga rehe. Ga ndekopotarame ganhi'iga rupi pe napemombe'ukatui ga pe, ei Jesus'ga. Nahā pe napemongi'ga ganhi'iga rupi ga mbojikoge'yma ga rehe. A'ero pe ja ga nde'i Tupana'ga pe nde oreruvihavuhuhetero ereko jave'yma, ei Jesus'ga ga pe.

14 —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahū ti pe me! A'ereki pe pepojyukaahy mbatera aherembirekokwera'ga hugwi, ei Jesus'ga. Penhi'imbukuhoro tehe pe Tupana'ga pe. Pe'e pe pejiyvyteri pe: “Nhande renduvame po ti ojipe'ga ei nhande ve oarō hete ga Tupana'ga javo.” Nurā jate pe nhi'inhi'igi Tupana'ga pe ga arōe'yma, ei Jesus'ga. Kaitu po ti hahy hete pe me a'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

15 —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahū ti pe me! A'ereki pe pejiheve'ga mbote'va hete. A'ero ga ko koji'i oko te'varuhu pe hohe duas vezes pe hohe. Pe po ti peho hahyva'ea ruvihava pype nehē pendekote'varuhuro gwaramo. Ga kaitu po ti oho hahyva'ea ruvihava pype nehē okote'varuhuhetero gwaramo, ei Jesus'ga. “Pyry,” pe'e pe ga ndekorame pe ja. A'ereki pe peporavyky hete ojipeji'ga mbote'varuhuavo. Pehopeho pe ga rehe ya rupi pea rupi no tiroviaruka ti pevove'ga pe nhanenhi'iga javo. Nahā pe ga mbote'varuhui. Nurā po ti tiruahū pe me nehē, ei Jesus'ga ga pe.

16 —Heakwagweve'ga'java'ero pe peko! A'ereki pe ndapekwahavi, ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Pe peroho ojipe'ga penhinhi'iga rupi no. Tiruahū ti pe me! Nahā ji ei pe me. A'ereki Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe pe ojipe'ga mbo'ei.

—Nahā pendeaporo'gita te'varuhuro. Po ojipe'ga ehetei: “Nahanahā po ti ji rekoi nehē. Tupana'ga ronga renoina nhandejatykahavuhua renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iga javo,” ei ga, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame Tupana'ga ronga renoina po ga etehei a'ero. Ga okopotare'ymame onhi'iga rupi, na ga ndokoi hupi a'ero,” pe'ji tehe pe, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe pe ga mbo'ei, ei Jesus'ga.

—Po ojipe'ga ehetei: “Nahanahā po ti ji rekoi nehē. Ouro renoina nhandejatykahavuhua pypeva'ea renoina ji ei a'iti hete nhinhi'iga javo,” ei ga, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame ouro renoina, a'ero ti ga toko tuhē onhi'iga rupi,” pe'e pe, ei Jesus'ga ga pe.

17 —Ikwahave'ya'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Ndapekwahavi'i'i! Tupana'ga ronga nhandejatykahavuhua koji'i pyry hete Tupana'ga pe. Ga ouro po'rurame jate Tupana'ga ronga pype nhandejatykahavuhua pype Tupana'ga omombyry ouro, ei Jesus'ga.

—Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe pe ga mbo'ei, ei Jesus'ga.

18 Po ға eheti ojipe'ga pe: “Nahanahã po ti ji rekoï nehê. Ikwawa'êhava renoina ji ei a'iti hete nhinhi'ïga javo,” e po ға, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame ikwawa'êhava renoina po ға eheti a'ero. Ga okopotare'ymame onhi'ïga rupi, na ga ndokoi hupi a'ero,” pe'ji tehe pe, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'ïgaatyviva'ea rehe pe ei ға mbo'eavo, ei Jesus'ga.

—Po ға eheti ojipe'ga pe: “Nahanahã po ti ji rekoï nehê. Kiroki a'ea ji amondo ikwawa'êhava rehe – a'ea renoina ji ei a'iti hete nhinhi'ïga javo,” e po ға, ei Jesus'ga. A'ero pe ei: “O'erame ikwawa'êhavareheva'ea renoina, a'ero ti ға toko tuhê onhi'ïga rupi,” pe'e pe, ei Jesus'ga ға pe.

19 —Ikwahave'ÿva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ға pe fariseus'ға pe no. Ndapekwahavi'i'i! Ikwawa'êhava koji'i pyry hete Tupana'ға pe. Ga nhaneremimondoa nogame jate ikwawa'êhava rehe Tupana'ға omomyry nhaneremimondoa, ei Jesus'ға ға pe.

20 —Po ға eheti: “Nahanahã po ti ji rekoï nehê. Ikwawa'êhava renoina ji ei a'iti hete nhinhi'ïga javo.” Po ға ei nahã, a'ero ға eheti ikwawa'êhava pe a'earheva'ea pe nhaporemno, ei Jesus'ға ға pe.

21 —Po ға eheti: “Nahanahã po ti ji rekoï nehê. Tupana'ға ronga renoina nhandejatykahavuhua renoina ji ei a'iti hete nhinhi'ïga javo.” Po ға ei nahã, a'ero ға eheti garonga pe ipypeve'ға pe no Tupana'ға pe, ei Jesus'ға ға pe.

22 —Po ға eheti: “Nahanahã ti ji rekoï. Yvaga renoina ji ei a'iti hete nhinhi'ïga javo.” Po ға ei nahã, a'ero ға eheti Tupana'ға apykava pe. A'ereki yvagi pe Tupana'ға oko nhandervihavuhetero oapyga. A'ero o'erame yvaga pe ға ei Tupana'ға pe tuhê a'ero, ei Jesus'ға ға pe.

23 —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ға mbo'ehara'ға pe fariseus'ға pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe ndapekokatui pejikokatue'yma ojipe'ға pe. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe peko tehe Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi, ei Jesus'ға.

—Petÿ pe imboheva'ea: hortelã erva-doce reheve cominho reheve. Pe herekorame dez itympyra pe pemondo ojipeji Tupana'ға pe pejikovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ea pyry Tupana'ға pe novã, ei Jesus'ға. Emo pe ndapekokatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ereki pe ndapekokatui pejikokatue'yma ojipe'ға pe, ei Jesus'ға.

—Peko katu po pe hamo pejikokatuavo ojipe'ға pe hamo, ei Jesus'ға. Penemimondoa ojive Tupana'ға ipotari. Emo ға pe koji'i huvihava pen-dekokatua. Pe ndapeporogwetygi ojipe'ға. Paporogwety po pe ға hamo, ei Jesus'ға. Penemimondoa Tupana'ға pe pyry ға pe. Emo ға pe koji'i huvihava gaporogwetyga, ei Jesus'ға.

—Napembojikogukari ojipe'ға pejihe penhi'mberame ға pe. Pembojikoguka po pe ға pejihe hamo penhi'mbee'yma hamo, ei Jesus'ға ға pe. Penemimondoa pyry Tupana'ға pe. Emo ға pe koji'i huvihava gambojikogukara pejihe. Peko ti gareaporogita rehe. Tapemondopigi ti ға pe no, ei Jesus'ға.

24 —Heakwagweve'ға'java'ero pe peko! A'ereki pe ndapekwahavi, ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ға pe fariseus'ға pe no. Pe peroho ojipe'ға penhinhi'ïga rupi. Pembogwambogwa pe mberu'i'ia ta'uyme ti ji ite'varuhuva'ea javo. Emo pe pe'u reki ite'varuhuheteva'ea hehanuhũva'ea yuranuhũa'javuhuva'ea jaimo camelo jaimo. Nahã ji ei pe me. A'ereki pe peko hete a'ea rehe – kiroki huvihava gwere Tupana'ға pe. Kiroki huvihava hete Tupana'ға pe – a'ea rehe pe ndapekoi, ei Jesus'ға ға pe.

25 —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ға mbo'ehara'ға pe fariseus'ға pe no. Tiruahũ ti pe me! A'ereki pe'ara tehe oko Tupana'ға nhi'ïga rupi pe jikoe'ymame ganhi'ïga rupi pejiyvyteri pe, ei Jesus'ға. A'ea pe ji ei erame pe me: Copo ara prato ara reheve pepyhei hete pe. Gwaimbya pe

ndapepyhei reki. Nahā ji ei. Peyvytera ite'varuhu pa. A'ereki pe pepotaruhu pa ipyhygahyavo mbatera pejive pejikote'varuhuavo, ei Jesus'ga.

²⁶ —Heakwagweve'ga'java'ero nde ereko, fariseu! ei Jesus'ga gapyteripeve'ga pe. Epohi ti ejekote'varuhua hugwi ejeaporogitakuro. A'ero po ti nde rekokatui ejikokatuavo ojipe'ga pe nehē, ei Jesus'ga. A'ea pe ji ei ji erame nde ve: Epyhei copo pype prato pype reheve. A'ero copo ara ikatu no prato ara reheve, ei Jesus'ga.

²⁷ —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahū ti pe me! A'ereki pe aheryvya ja, ei Jesus'ga. Ikatu tehe tapyja ita apopyra novā – kiroki oko aheryvya rehe. A'ereki ga omotiguhū imbokatuavo tapyja. Ipype reki ite'varuhu herekovo inema aheka'ga reheve, ei Jesus'ga.

²⁸ —Na jitehe pe ndekoi. Ojipe'ga ei pe mombe'gwovo novā: “Ehepia ga! Pyry hete ga okovo Tupana'ga nhi'iga rupi.” Ikwahave'yma ga ei nahā pe mombe'gwovo, ei Jesus'ga. A'ereki pe ojipe'ga moandyandyi. A'ereki peyvyteri pe reki pendeaporogita ite'varuhu, ei Jesus'ga ga pe.

*Tiruahū ti pe me ahemoandyandyiva'ea pe! ei Jesus'ga
(Lucas 11.47-51)*

²⁹ —Ahemoandyandyiva'ero pe peko! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahū ti pe me! A'ereki ymyahū penamonhava'ea ojukajuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea pyryva'ea. Pe reki japokatu tapyja aheryvya rehe. A'ea pe imbokatui, ei Jesus'ga ga pe.

³⁰ Pe pe'e: “Po ymyahū nhande rekoī nhaneramonhava'ea pyri, a'ero po nhande ndiahoī ahe rupi Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea jukavo hamo.”

³¹ —A'ea pe erame pe pejikwahavuka ojipe'ga pe ore ko aherakykwepo-haramo javo – kiroki ahe ojukajuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea, ei Jesus'ga.

³² Ndojukapavi ahe ganhi'iga mombe'uhara'ga. Pejuka pota po ti pe hembyruera'ga naerū? ei Jesus'ga. Ga jukarame po ti pe ndekote'varuhuhetei penhamonhava'ea ja imbuhuruka hahyhetea pejihē nehē, ei Jesus'ga ga pe.

³³ Itē'varuhuva'ero pe peko! ei Jesus'ga ga pe. Itē'varuhuva'ea ra'yro pe peko! ei ga ga pe. Tegwete peka'nhyhava hahyva'ea hugwi. Tupana'ga po ti pe mondo tuhē hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga ga pe.

³⁴ —Pejuka pota pe ga. A'ero kiro ji amondouka ga pe pyri nehē nhinhi'iga mombe'uhara'ga Tupana'ga remimbotarimova'ea kwahapya'ga ndeheve jireheve'ga mbo'ehara'ga ndeheve nehē no, ei Jesus'ga. Ojipe'ga po ti pe ga jukai nehē. Ojipe'ga po ti pe ga mondoi yva rehe ga mbovya hehe nehē, ei Jesus'ga. Ojipe'ga po ti pe ga nupanupāi ipira apopyra pyvō ga mondohondohoga pejatykahavuhua pype nehē, ei Jesus'ga. Peko te'varuhu po ti pe ga pe pejigwojigwovo ga ndeviri nahā ga monhamonhana ojipejipe pe cidades pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

³⁵ —Ga nhaporemo po ti ji ga mondoukari pe pyri nehē Tupana'ga ti tomondo hahyva'ea pe me nehē pe ga jukarame nehē javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti ga imondoi hahyva'ea pe me okokatuva'ea repypava nehē.

—Ymyahū ahe ojiko Tupana'ga rehe okokatuavo. Nurā ymyahū penamonhava'ea ojuka ahe, ei Jesus'ga. Penamonhava'ea ojuka ypy Abelva'ea. Abelva'ea ko okokatuva'ea. Aerē penamonhava'ea he'yiva'ea jukai. Mba-pavamo ahe ojuka Zacariasva'ea Baraquiasva'ea ra'yrava'ea. Omano Zacariasva'ea nhandejatykahavuhua pyri templo pyri okara mbyteri pe ikwava'ehava pyri, ei Jesus'ga.

³⁶ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Tupana'ga po ti imondoi hahyva'ea pe me nehē. A'ereki penamonhava'ea ojukajuka ahe, ei Jesus'ga ga pe.

*Jesus'ga oarō hete cidade de Jerusalém**(Lucas 13.34-35)*³⁷ Kiro Jesus'ga ei:

—Jerusalémmeva'ero pe pejuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea jipi, ei Jesus'ga cidadepeve'ga pe Jerusalémmeve'ga pe. Tupana'ga ahe mondoukarama pe pyri pe peapiapi ahe jipi ahe jukavo, ei Jesus'ga. Inamuti'ga omono'ono'ō gway'ria opepoa gwyri pe. Na jitehe ji pe mono'ombotara'jara'javi ji pyri inamuti'ga ja pe nderekokatupota novia. Emo pe ndapepotaruhui reki, ei Jesus'ga.

³⁸ —Pehendu ti a'ero! ei Jesus'ga. Kiro po ti Tupana'ga pohiri pe hugwi nehē. Ga ndohepiakatua'javi pejatykahavuhua a'ero nehē. Pe tehe po ti peko a'ero nehē.

³⁹ Pe ndajirepiaga'javi nehē, a'e katu ji pe me, ei Jesus'ga. Aerē jate po ti ji rura'javi nehē. A'ea rupi po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ti tomomyry Jesus'ga pe. Gaha ko Tupana'ga ga mbuhuruka,” pe'e po ti pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

24*Judeusva'ea jatykahavuhua mondurupavagwama**(Marcos 13.1-2; Lucas 21.5-6)*

¹ Kiro Jesus'ga hemi gwe'yja'ga jatykahavuhua hugwi ogwovo. Gareximbo'ehara'ga nduri ga pyri.

—Ehepia nhandere'yja'ga jatykahavuhua ongare'yjuhua ita apopyra, ei ga pe a'ero.

Nahā ga ei ga pe hepiuka ga pe.

² A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pehepia pe nhandejatykahavuhua nhaporemo avo, ei ga ga pe. Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē po ti ndojikojikoga'javi ojogwehe itauhua nehē. Omonduru pa po ti ga ino'ga nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

*Hahyhetagwama Jesus'gareheve'ga pe**(Marcos 13.3-13; Lucas 21.7-19)*

³ Aerē Jesus'ga hoi ogwovo vytyruhu pe oliveiras ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe. Pevo ga apygame gareximbo'ehara'ga nduri ga pyri ojipe'ga ndovakie'y. Kiro ga ei ga pe:

—Emombe'u ti ore ve. Maname po ti ga imondurugi nhandejatykahavuhua nehē? Marāva'ea po ti Tupana'ga hepiukari na'ē ahemonhi-momby'ava'ea nehē ikwahavuka nhande ve nehē? A'ero po ti nhande ikwahavi nehē Jesus'ga uhura'ja gweri javo. Gara na'ē po ti Tupana'ga gwepiuka ikwahavuka nhande ve nehē? A'ero po ti nhande ikwahavi nehē kiro mbapava koty javo, ei ga Jesus'ga pe.

⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Penhimboko'i ti! Tapenhimoandyandyjukari ti ga pe.

⁵ Aerē po ti he'yjuhuve'ga uhu ji ra'āra'āteheavo javo nehē: “Jihi ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo.” A'ea po ti ga ei o'mbero nehē, ei Jesus'ga. He'yjuhuve'ga po ti heroviari ga'mbea nehē, ei Jesus'ga.

⁶ —Aerē po ti ojipe'ga tavukari ojipe'ga pe nehē. A'ero po ti ga ei pe me: “Ira'agwe ga tavukari. Paivouhu ga ndekoi otavuka no,” e'i po ti ga pe me nehē. Ga a'ea imombe'urame pe me ti tapemomynhukari ga pe pejipy'a penhimonghyjiukare'yma nehē. Otavuka tuhē po ti ga nehē. A'ea rupi rūi po ti mbapavakotyva'ea nehē, ei Jesus'ga.

⁷ —Gagwyripeve'ga po ti oko na'ē ojipe'ga gwyripeve'ga ndehe otavuka nehē. Ojipe'ga nduvihavuhua'ga po ti omondo ojigwyripeve'ga otavuka

ojipe'ga nduvihavuhu'ga gwyrivepe'ga pe nehē, ei Jesus'ga. Ahā po ti ga pe mbatera avo nehē. Pevo po ti ty'ara ga jukai nehē no, ei Jesus'ga. Omyomyi po ti yvya avo nehē. Pevo po ti yvya imyimy nehē no, ei Jesus'ga.

⁸ Nahā ypy po ti nehē. Aerē po ti koji'i tiruahū nehē, ei Jesus'ga.

⁹ –A'ea renonde po ti ga pe pyhygi pe nderohoahyavo huvihava'ga pyri nehē tomondo ti ga hahyva'ea ga pe javo. A'ero po ti ga imondoi hahyva'ea pe me pe jukavo nehē. Nahā po ti vyvakotyve'ga ndekopavi pe ndehe pe arōe'yheteavo nehē pejikoga gwaramo ji rehe, ei Jesus'ga.

¹⁰ –A'ero po ti he'yjuhuve'ga jireheve'ga pohiri ji hugwi okote'varuhuavo hendukatue'yma nhinhi'iga nehē hahyro gwaramo ojive, ei Jesus'ga. Onhokwawa'eguka po ti ga nhiarōe'yve'ga pe nehē tomondo ti ga hahyva'ea ga pe javo, ei Jesus'ga. Nonhoarōi hete po ti ga okovo opohirame nhinhi'iga hugwi nehē, ei Jesus'ga.

¹¹ Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga nduri he'yjuhuve'ga nehē. Ganhi'iga rūi po ti ga imombe'ui he'yjuhuve'ga moandyandyita, ei Jesus'ga.

¹² Jypya jireheve'ga onhoarō hete. Aerē po ti igwaigwavete gambyteripeve'ga nonhoarōi onhimongyavo nehē. A'ereki igwaigwavete vyvakotyve'ga okote'varuhu, ei Jesus'ga.

¹³ –Kiroki ga onhimboita avuirama opohire'yma ji hugwi – gaha po ti ji ga reroho yvagi pe ga mongovo avuirama jijiipyri nehē, ei Jesus'ga.

¹⁴ A'ea pyryva'ea po ti nhinhi'igareheve'ga imombe'umbe'ui vyvakyve'ga pe nhaporemo mbapava renonde. Ga po ti e'i ga pe nehē: “Perojijyjijyuka ti pejeaporogita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imomboia pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhetero nehē.” A'ea po ti ga imombe'ui ga pe nhaporemo tokwaha pa ti ga javo. Vyvakotyve'ga gwyrivepe'ga nhaporemo henduvame ganhi'iga po ti ji rura'javi nehē mbapava koty nehē, ei Jesus'ga.

Jesus'ga omombe'u aerēva'ea hahyheteva'ea

(Marcos 13.14-23; Lucas 21.20-24)

¹⁵ –Aerē po ti pe hepiagi ite'varuhuheteheteva'ea jipiukarame o'ama Tupana'ga apoa pype ipojykahava pype. Ymyahū ite'varuhuheteheteva'ea ahe imombe'ui ikwatija Danielva'ea Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea hako, ei Jesus'ga.

(Kiroki ga omonhi'i aga ikwatijara – tokwaha ti ga.)

¹⁶ –Pe hepiagame ite'varuhuheteheteva'ea jipiukari. A'ea rupi ti Judēiapave'ga toka'nhy onhana vytyruhu pe onhimima nehē xamanoyme ti javo, ei Jesus'ga.

¹⁷ Kiroki ga oko ongapereuhuva'ea arimo – gahā ti kotihī toka'nhy onhana. Tokiyme ti ga gwonga pype ombatera renoheme'yma jugwi, ei Jesus'ga.

¹⁸ Kiroki ga oko ko pe – gahā ti kotihī toka'nhy onhana. Tokiyme ti ga gwonga pe opira renoheme'yma, ei Jesus'ga.

¹⁹ Iporia'i po ti ipuru'ave'ga a'ea rupi oka'nhyopotarame nehē. Iporia'i po ti ga nehē no – kiroki ga omoka'mbuka'mbu gwa'yra'ga ga nenonhapotarame, ei Jesus'ga.

²⁰ –Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ite'varuhuheteheteva'ea jipiukarame po ti ore noroka'nhyotari yapouhua rupi. A'ereki a'ea rupi hahy ore ve ore horame. Nurā ti teremuhurukari ite'varuhuheteheteva'ea yapouhua rupi.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga. Pe'ji ti ga pe: “Noroka'nhyotari ore sábadō rupi oreporavykye'yma rupi. A'ereki Moisésva'ea e'i irupe rūi ahe toho nhandeporavykye'yma rupi javo. A'ea rupi rūi ti toroka'nhy. Nurā ti teremuhurukari ite'varuhuheteheteva'ea sábadō rupi.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

21 —A'ea ji ei pe momoranduva penhimboko'i ti aerēva'ea hugwi tiruhūheteve'a'ea hugwi javo. Ite'varuhuheteheve'a'ea jipiukarama po ti tiruahūhete tuhē pe me nehē. Tupana'ga rembiapoypyagwera jate ndogwerekoi a'ea'java'ea. Aerē po ti ndogwerekoi'java'ea'java'ea nehē no, ei Jesus'ga.

22 —Aerē po ti Tupana'ga omombi tiruahūheteve'a'ea nehē. A'ereki ga e'i jipe: “Momi po ti ġakira hehe nehē. A'ero kirupi!” ei ga. Po ti mbegwe ga imombigi tiruahūheteve'a'ea nehē, a'ero po ti vvyakotyve'ga manombavi nehē. “Tahahya'javyme ti nhiremimo'ēhara'ga pe,” ei ga. Nurāro ġwaramo po ti ga imombigi nehē, ei Jesus'ga.

23 —Aerē po ti ojipe'ga ei pe me nehē: “Pehepia! Avo ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga.” Po ti ga ei a'ea, a'ero ti taperoviari ga'mbea, ei Jesus'ga. Po ti ga ei pe me nehē: “Pehepia! Pevo ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga.” Po ti ga ei a'ea, a'ero ti taperoviari ga'mbea, ei Jesus'ga.

24 —Aerē po ti ojipe'ga ei nehē: “Jihi ko Cristoram Tupana'ga remimbuhurukaramo,” e po ti ga o'mbero nehē, ei Jesus'ga. Ojipe'ga ei nehē: “Jihi ko Tupana'ga nhi'iga momb'uharamo,” e po ti ga o'mbero nehē, ei Jesus'ga. A'ea rupi po ti ga ei nehē: “Tiapoapo tuhē ti ahemonhimomby'aheteve'a'ea ga pe hepiuka ga moandyandiyita, Tupana'ga remimo'ēhara'ga vehevi po.” A'ea po ti ga ei japovo nehē, ei Jesus'ga.

25 Pehendu ti! ei Jesus'ga. Opomomorandu ji ko nahā po ti tiruahūva'ea nehē javo, ei Jesus'ga.

26 —Nurā ti tapehenduvi ġanhi'iga. Po ti ga ei pe me nehē: “Pehepia! Cristo'ga oko ongae'yi me.” Ga erame na, a'ero ti tapehoi ongae'yi me hepiaga. A'ereki ġa i'mbe. Ji rūi po ti nehē, ei Jesus'ga. Po ti ga ei pe me nehē: “Pehepia! Cristo'ga oko oki pe ġandovakie'ÿ.” Ga erame na, a'ero ti taperoviari ġanhi'iga, ei Jesus'ga. A'ereki ga i'mbe.

27 —Ji rura'javame tupā veraverava ja po ti ji reki nehē. Tupā veraveravame kwara ipora koty ombokojaha pa yvaga kwara ihoa koty vehevi, ei Jesus'ga. A'ero ahe gwepia pa kojahua. Na jitehe po ti ga ji repiapavi jirura'javame yvaga hugwi nehē vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

28 —Jukwaha po ti nehē, ei Jesus'ga. Ahe manorame ti huruvua onhimongy ahera'oa pyri nehē ti'u javo.

A'ea Jesus'ga ei na jitehe po ti jukwaha jirura'javame nehē javo.

*Jesus'ga rura'javaġwama
(Marcos 13.24-27; Lucas 21.25-28)*

29 —Ga tiruahumbavirē pe me

“po ti kwara igwevi nehē”, ei Jesus'ga.

“Jahya po ti nombokojahua'java'nehē no.

Jaytata'ia po ti indurundurugi yvaga hugwi nehē.

Yvagipeva'ea po ti iġwyġwymi ipopoakava'ea nehē”, ei Jesus'ga.

30 A'ero po ti Tupana'ga hepiukari yvagipeva'ea nehē tokwaha ti vvyakotyve'ga Jesus'ga ruraġwama javo, ei Jesus'ga. A'ero po ti vvyakotyve'ga gwyrive'ga jehe'oi ovy'are'yma nehē. A'ero po ti ga ji repiagi ji rura'javame yvagatiġa pyteri pe vvyakotyva'ero yvagipeva'ero nehē, ei Jesus'ga. Jipopoakara po ti ga gwepia nehē no. Nhirendy'jandy'java po ti ga hepiagi nehē no jikatuhetea, ei Jesus'ga.

31 —Nanime trombeta ipyhava nehē, ei Jesus'ga. Hahyahi ipyambua nehē. Trombeta renduvame po ti jipyrive'ga hoġahoi vvyakotyve'ga gwyrī pe nhapremo okovo nhinhi'iga rupi nehē. Pevopevo po ti ga nhiremimo'ēhara'ga monhimono'ono'oġi ga nderua ji pyri nehē, ei Jesus'ga.

Nahã po ti ga ga nderuri kwara ipora hugwi kwara ihoa hugwi no tyapyra hugwi no nhimbya hugwi nehê no, ei Jesus'ga.

Figo'yva figueira ahe mbo'e
(*Marcos 13.28-31; Lucas 21.29-33*)

³²—Kiro po ti ji pe mbo'ei ojo'java'ea pyvõ, ei Jesus'ga. Hepiagame figo'yva pe pekwaha. A'ereki henhunhame huangyra pe ei: “Kwaria gweri kiro,” pe'e pe.

³³ Na jitehe hepiapavame tiruahüva'ea pejive po ti pe ikwahavi nehê kiro mbapava koty javo, ei Jesus'ga.

³⁴ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Agwamove'ga ndekojirame po ti akoja ihopavi japiavo nehê, ei Jesus'ga.

³⁵ Opa po ti yvaga yva pavêi nehê. Nhinhi'iga po ti ndopavagwami opopoakapige'yma okovo a'itituhêva'ero avuirama nehê, ei Jesus'ga.

Maname po ti Jesus'ga rura'javi nehê?
(*Marcos 13.32-37; Lucas 17.26-30, 34-36; 12.39-40*)

³⁶ —“Maname po ti nde rura'javi nehê?” pe'e pe ji ve, ei Jesus'ga. A'ea vvyakotyve'ga ndokwahavi, ei Jesus'ga. Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga ndokwahavi no. Ji vehevi Tupana'ga ra'yramo ndakwahavi no, ei Jesus'ga. Jiruva'ga jate okwaha jirura'jahava nehê, ei Jesus'ga.

³⁷ —Noéva'ea nhinhağa renondehava yhara ruvihavuhua pype ojo'ja jirura'java renondehava pavêi, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

³⁸ Ymyahü Noéva'ea nhinhağa renonde yhararuvihavuhua pype ahegwyrive'ea i'ui'ui jipi gworygworyvamo hako. Ahegwyrive'ea rembirekoro akwaimba'eva'ea jipi no. Ojipeva'ea kunhava'ea mohembirekoi no. Nahã ahegwyrive'ea rekoï okovo Noéva'ea avame yharuhua pype hako.

³⁹ A'ea rupi ahegwyrive'ea ndokwahavi yharehanhuhüa rurağwama - kiroki ahegwyrive'ea ndo'avi yharuhua pype. Ahegwyrive'ea mbotypyvpava yhya nhatymbavi hako. Na jitehe po ti vvyakotyve'ga ndokwahavi jirurağwama nehê, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

⁴⁰ —A'ero po ti akwaimbae'ga mokonha'ga oko ko pe nehê. Kiro po ti ojipe'ga rerohohava nehê. Kiro po ti ojipe'ga rejahava nehê, ei Jesus'ga.

⁴¹ —Kunha'ga mokonha'ga po ti ombo'i imbo'ihava pyvõ. Kiro po ti ojipehêa rerohohava nehê. Kiro po ti ojipehêa rejahava nehê, ei Jesus'ga.

⁴² —Penhimboko'i ti jipi ite'varuhuva'ea hugwi pejikokatuavo ji mboha'uva. A'ereki pe ndapekwahavi maranime po ti nhandepojykharete'ga rura'javi nehê javo ji ve, ei Jesus'ga.

⁴³ Onga jara'ga ndokwahavi iporomive'ga rura gwonga pe, ei Jesus'ga. Po ga okwaha, gwepia katu po ga gwonga a'ea rupi hamo iporomive'ga mongiukare'yma hamo, ei Jesus'ga. A'ea pe pekwaha, ei Jesus'ga.

⁴⁴ —Nurã ji ei pe me: Penhimboko'i ti a'ero penhimboavujikwea jirura'java pota ji mbuhua, ei Jesus'ga. Pe ji mboha'uve'ymame kiro po ti ji ruri vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

Nahã ahe ombojikoguka ojihe
(*Lucas 12.41-48*)

⁴⁵ —Kiroki ga ombojikoguka opojykhara'ga ojihe gweaporogitakuro - marã ga rekokatui? ei Jesus'ga ga pe. Kiro po ti ji garekokatua mombe'ukatui pe me ojo'java'ea mombe'gwovo. Gwepia katu ga opojykhara'ga mbatera, ei Jesus'ga. Ga pe gapojykhara'ga ei a'ero ohorame: “Nde po ti jipyryve'ga ndepiakatuharamo. Ema'ê ti nhimbatera ga pe gandetakwera ja jipi to'u ti ga javo.” Nahã ga ei ojipyryve'ga pe ogwovo.

⁴⁶ —A'ero gapyrive'ga jara'ga ndepiakatui imondovo ga pe ga nderekovo gandepiakatuharamo ga horame. Aerë gapojyakahara'ga jivyri ga ndepiaga. Ga e'i: "Ga ndepia katu reki ga imondovo ga pe," ei ga.

—Pyrý hete gandepiakatuhara'ga pe a'ero, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

⁴⁷ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerë po ti gapojyakahara'ga ei ga pe nehë: "Ehepia katu pa ti a'ero nhironga jigwyrá reheve nhimbatera reheve no." Nahã po ti ga ei nehë toko ti ga herekohavamo ji ve javo, ei Jesus'ga.

⁴⁸ —Po gandepiakatuhara'ga rekote'varuhui, a'ero po ga ei oyvyteri pe opojyakahara'ga rure'ymame: "Mbaigwe po ti jipojyakahara'ga jivyri nehë," e po ga.

⁴⁹ A'ero po ga ndohepiakatui opojyakahara'gapyrive'ga, ei Jesus'ga. Onupã po ga ga ga poravykyrame. O'u hete po ga gambatera gweagwyrývamo no heagwyrýve'ga pavëi, ei Jesus'ga.

⁵⁰ Oyvyteri pe ga ei upa nduri po ti jipojyakahara'ga kiro nehë javo.

—A'ea rupi po ti gapojyakahara'ga ruri ovahema nehë, ei Jesus'ga.

⁵¹ Gapojyakahara'ga ga rovaja'rogukari nehë. A'reki ga ndokoi opojyakahara'ga nhi'iga rupi. Nahã po ti gapojyakahara'ga ga mongokari ahe-moandyandyiva'ea pyri nehë, ei Jesus'ga. Hahyva'ea ruvihava pype po ti ga jehe'oi ojihe a'ero onhimonha'ngavo hahyrame ojive nehë, ei Jesus'ga.

25

Kunhangwera'ga ivojave'ga dezve'ga

¹ —Ji rura'jahava koty marã po ti hekoi nehë vyvakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhandervihavuhuhetero oko javo? ei Jesus'ga ga pe. A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea java'ea, ei Jesus'ga. Kunhangwera'ga ivojave'ga ipyhygi lamparinas dezve'ga, ei Jesus'ga. A'ea ga herohoi ga rovatiamo – kiroki ga hembireko a'ea rupi.

² —Jara'ga cincove'ga okwaha hete gweaporogitakaturu kunhangwera'ga. Jara'ga cincove'ga ndokwahahetei gweaporogitate'varuhuavo kunhangwera'ga, ei Jesus'ga.

³ Ikwahave'yve'ga ndogwerohoi querosene'java'ea herohorame lamparinas.

⁴ Ikwahave'ga ki a'e te gweroho querosene'java'ea nhumbi'a pype herohorame lamparinas.

⁵ Mbaigwe ga ruri – kiroki ga hembireko. A'ero kunhangwera'ga kiri gwopehyiro, ei Jesus'ga.

⁶ —Ypyhaji katu ga henduvi gani'ga. "Poró ga ruri. Peho ti ga rovatiamo," ei ga.

⁷ —A'ea henduvame kunhangwera'ga vyri ikytiavo imondyhava pavio japokatuavo tombokojahu katu ti javo, ei Jesus'ga.

⁸ A'ero ikwahave'yve'ga ei ikwahave'ga pe: "Pembuhu ore ve querosene'java'ea. A'reki ogwe oreapoa lamparinas," ei ga.

⁹ A'ero ikwahave'ga ei: "Noromondo po ti ore nehë. A'reki oreapoa querosene'java'ea ndohygi nhandeapoa rehe nhaporemó lamparinas rehe nhaporemó. Peho ti ima'ehara'ga pyri ipyhyga pejive," ei ga ikwahave'yve'ga pe, ei Jesus'ga.

¹⁰ —A'ero ikwahave'yve'ga hoi toropyhy ti javo. Gandakykweri ga ruri reki – kiroki ga hembireko. Onhimboavujikweve'ga hoi ga rupi torývi pe okiavo onga pype. Gwovapyty'ga a'ero, ei Jesus'ga.

¹¹ —Aerë ikwahave'yve'ga nduri javo: "Ehovapytymba'vo ti ore ve. Toroki," ei ga.

12 —A'ero ga ei ġa pe: “Nahovapytymba'vogi po ti ji pe me nehē. Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoan-gave'yma jireheva'ero,” ei ga ġa pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

13 —Nahā po ti hekoi nehē. Nurā nane'ymi ti pepota jirura'java penhi-momiranama ji mbuhua, ei Jesus'ga. A'ereki pe ndapekwahavi maranime po ti nhandepojykaharete'ga rura'javi nehē javo, ei Jesus'ga vyvakotyva'ero vvagipeva'ero no.

*Huvihava'ga omondo oitambere'ia trēsve'ġa pe
(Lucas 19.11-27)*

14 —Jirura'jahava koty marā po ti hekoi vyvakotyve'ġa pe ġa erame Tupa-na'ga nhanderuvihavuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga. Akwaimbae'ga hoi paivouhu ojipe'ġa gwyrī pe. Oho renonde ga ojipyrive'ġa mbuhurukari ojipyri. Ga omondondo ġa pe ombatera oitambere'ia no tomohe'yjuhu ti ġa ji ve javo, ei Jesus'ga.

15 —A'ero cinco itambere'ia hehanhuhūva'ea ga imondoi ojipe'ga pe ġa hohe ga ombohe'yi kwaha javo. Dois itambere'ia hehanhuhūva'ea ga imon-doi ojipe'ga pe ga gwyrē'i ga ombohe'yi kwaha javo. Ojipeji itambere'ia hehanhuhūva'ea ga imondoi ojipe'ga pe ġa gwyrē'i ga ombohe'yi kwaha javo. A'ero ga ei: “Pepyhyhy ti mbatera nhiitambere'ia pyvō. Aerē ti pema'ema'ē mbatera itambere'ia ipyhyga koji'iva'ea,” ei ga ġa pe. “Na-hanahā ti peporavyky nhiitambere'ia pyvō koji'iva'ea imono'ono'oga aerē imuhua ji ve,” ei ga ġa pe, ei Jesus'ga.

—Kiro ga hoi ġa hugwi a'ero ogwovo paivouhu hete ojipe'ġa gwyrī pe, ei Jesus'ga.

16 —A'ero gapyrive'ga – kiroki ga opyhy cinco itambere'ia ga hugwi – gaha nambegei'ti ogwovo ipyhypyhyga mbatera ipyvō. Aerē ga ima'ema'ēi mbatera ipyhypyhyga koji'iva'ea itambere'ia. Ima'ema'embavirē ga gwereko dez itambere'ia hehanhuhūva'ea gwuvihava'ga pe, ei Jesus'ga.

17 —Na jitehe ojipe'ga – kiroki ga opyhy dois itambere'ia gwuvihava'ga hugwi. Ga oho ipyhypyhyga mbatera ipyvō. Aerē ga ima'ema'ēi mbatera ipyhypyhyga koji'iva'ea itambere'ia. Ima'ema'embavirē ga gwereko quatro itambere'ia hehanhuhūva'ea gwuvihava'ga pe, ei Jesus'ga.

18 —Ojipe'ga ki a'e te – kiroki ga opyhy ojipeji itambere'ia gwuvihava'ga apoa – gaha gwvykoitambere'ia inoġa vykwara pype imima tareko katu ti javo, ei Jesus'ga.

19 —Aerē mbaigwehu ganduvihava'ga rura'java paivohua hugwi ua, ei Jesus'ga. Ovahemame ogwyrī pe kiro ga ojipyrive'ġa mbuhurukari ojipyri – kiroki ġa pe ga omondo oitambere'ia tomohe'yjuhu ti ġa ji ve javo. Ga ġa mbuhuruka ojipyri. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Maramomi kiro nhiitambere'ia ġa imbohe'yjuhurame? Koji'i po ġa ipyhygi ji ve jirakykweri,” ei ga oyvyteri pe, ei Jesus'ga.

20 —A'ero ga ruri ga pyri – kiroki ga opyhy cinco itambere'ia gwuvi-hava'ga hugwi, ei Jesus'ga. Ga gweru gwuvihava'ga pe dez itambere'ia. “Jiruvihavamo erembuhu nde ji ve cinco itambere'ia ikwehe'i. Ehepia! Ikwepygame ji ipyhygi dez,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

21 —A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Ereporavyky katu nde! Ndepyry nde eporavykykatuavo ji ve. Mbohapyrete'i nde erembohe'yjuhu ji ve. Nurā po ti ji imondoi he'yiheteva'ea nde ve nehē embohe'yjuhu ti ji ve javo. Ejo ti ejoryjoryvamo ji pavēi,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

22 —Aerē ojipe'ga ruri – kiroki ga opyhy dois itambere'ia gwuvihava'ga hugwi, ei Jesus'ga. “Jiruvihavamo erembuhu nde ji ve dois itambere'ia ikwehe'i. Ehepia! Ikwepygame ji ipyhygi quatro,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

23 –A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Ereporavyky katu nde! Ndepyry nde eporavykykatuavo ji ve. Mbohapyrete'i nde erembohe'yjuhu ji ve. Nurā po ti ji imondoi he'yiheteva'ea nde ve nehē embohe'yjuhu ti ji ve javo. Ejo ti ejoryjoryvamo ji pavēi,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

24 –A'ero ojipe'ga ruri – kiroki ga opyhy ojipeji itambere'ia gwuvihava'ga hugwi, ei Jesus'ga. “Jiruvihavamo ko nde,” ei ga. “Akwaaha ji nderea-porogitate varuhua. Nde ndereporavykyi. Emo nde erepyhy ojipe'ga hugwi ejive. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ga nemitymipyra ejive,” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

25 –Akyhyji ji nde hugwi. A'ero ji hoi imima neitambere'ia vvy pe – akoja nde erembuhu ji ve ikwehe'i. Ehepia neitambere'ia – akoja jitehe!” ei ga ga pe, ei Jesus'ga.

26 –A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Ereko te'varuhu nde evevugwero. Nde tuhē ere'ere'e ji ve: 'Erepyhy nde ejive eporavykye'yma. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ga nemitymipyra ejive.’ Nahā nde ei ji ve. Nde ji kwahavipe ji imondorame nhiitambere'ia nde ve embohe'yi ti javo, ei ga.

27 Nurā po nde eremondo nhiitambere'ia ikwepykara'ga pe banco pype hamo. A'ero imbuhragirē ojipe'ga pe po ga ombuhu koji'iva'ea nde ve hamo, ei ga ga pe. Nahā po nde herekoi nhiitambere'ia jirakykweri hamo. A'ero ji rura'javame po ji ipyhyga'javi nde hugwi nhiitambere'ia irūa reheve hamo,” ei ga ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga.

28 –Ojipe'ga pe ga ei: “Pepyhy ti nhiitambere'ia ga hugwi imondovo akoja'ga pe – kiroki ga ombohe'yi nhiitambere'ia nahā herekovo dez itambere'ia,” ei garuvihava'ga, ei Jesus'ga.

29 –A'ero ji ei pe me, ei Jesus'ga. Kiroki ga gwereko a'ea pyvō oporavyky pota ji ve – ga pe po ti ji koji'iva'ea imondoi toporavyky ti ga a'ea pyvō javo. Gwereko ranuhū po ti ga nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndogwerekoi gwerevi oporavykypotare'yma – aru po ti ji ga hugwi a'ero toporavykya'javyme ti ga ji ve javo, ei Jesus'ga.

30 –Nurā ganduvihava'ga ei javo ojipyrive'ga pe: “Akoja'ga – kiroki ga nombohe'yi nhiitambere'ia – gaha ti toporavykya'javyme ji ve ipotare'yma gwaramo. Pemombo ti ga ypytunahiva pype. Pevō po ti ga jehe'oi ojihe onhimonha'ngavo hahyrame ojive a'ero nehē,” ei ga, ei Jesus'ga ojo'java'ea imombe'gwovo.

Mbapava koty po ti Tupana'ga e'i ga pe nehē

31 –Aerē vvyakotyva'ero vvagipeva'ero po ti ji rura'javi vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero nehē, ei Jesus'ga. Nhirendy'javuhua pyteri pe jikatukatuva'ea pyteri pe po ti ji rura'javi nehē, ei Jesus'ga. Pyryve'ga pavēi nhaporemo po ti ji rura'javi nehē Tupana'gapyrive'ga pavēi vvagipeve'ga pavēi.

–A'ea rupi po ti ji reni jiapykakatua rehe javo vvyakotyve'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

32 Amono'ono'oḡuka po ti ji vvyakotyve'ga gwyrive'ga jirovai pyteri pe nehē. Ovelhas repiakatuhara'ga ope'a ovelhas cabritos hugwi jipi. Na jitehe po ti ji vvyakotyve'ga pe'ai nehē, ei Jesus'ga.

33 Tupana'ga nhi'igarupive'ga pe po ti ji ei nehē: Pejo ti ji pyri kokoty jijohukoty rūi, a'e po ti ji ga pe nehē, ei Jesus'ga. Ojipe'ga pe po ti ji ei nehē: Peho ti kikoty jijohukoty, a'e po ti ji nehē, ei Jesus'ga. Nahā po ti ji Tupana'ga nhi'igarupive'ga pe'ai ojipe'ga hugwi avo vvyakotyve'ga pe po ti ji ei nehē, ei Jesus'ga.

34 –Tupana'ga nhi'igarupive'ga pe po ti ji ei ganduvihavuhetero nehē jijohukotyruive'ga pe nehē: Tupana'ga jiruva'ga omombyry pe me. Nurā ti pejo pejikovo ganduvihavamo Tupana'ga pyri ga rekorame

ganduvihavuhetero, ei Jesus'ga. Ymyahū yvya aporame Tupana'ga omboavujikwe pe me toko ti ɣa ɣanduvihavamo javo.

—Nahā ji ei pe me.

³⁵ A'ereki ty'ara ji jukarame pe pembuhu mbatera ji ve, a'e po ti ji Tupana'ga nhi'igarupive'ga pe nehē, ei Jesus'ga. Ji ygweirame pe pembuhu yhya ji ve, a'e po ti ji ɣa pe nehē, ei Jesus'ga. Ji hajiheva'ea pe me. Emo pe pe'e ji ve: “Eapy ti ore pyri i'gwovo. Eki ti oreronga pype.” A'ea pe pe'e ji rerekokatuavo, a'e po ti ji ɣa pe nehē, ei Jesus'ga.

³⁶ Ji pire'ymame pe pemondo jipira ji ve, a'e po ti ji ɣa pe nehē. Ji tetirūarame pe pejo ji pyri ji pokoga. Ji imombe'urame Tupana'ga nhi'iga ɣa ji mongi cadeia pype. Pevo pe nduri ji pyri ji pokoga, a'e po ti ji Tupana'ga nhi'igarupive'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

³⁷ —A'ero po ti ganhi'igarupive'ga ei ji ve nehē opojykaharetea pe nehē: “Maranime ore nde repiagi ty'ara nde jukarame?” e po ti ɣa nehē. “Ndorohapiagi tuhē reki ore! Nurā ore noromondo mbatera nde ve,” e po ti ɣa ji ve nehē, ei Jesus'ga. “Maranime ore nde repiagi nde ygweirame? Ndorohapiagi tuhē reki ore! Nurā ore noromondo yhya nde ve,” e po ti ɣa ji ve nehē, ei Jesus'ga.

³⁸ “Maranime ore nde repiagi nde rekorame hajiheva'ero ore ve? Ndorohapiagi tuhē reki ore! Nurā ore ndoro'ei nde ve a'ero: Ejo ti i'gwovo ore pyri ekiavo oreronga pype. Na rūi ore ei nde ve,” e po ti ɣa nehē. “Maranime ore nde repiagi nde pire'ymame? Ndorohapiagi tuhē reki ore! Nurā ore noromondo ndepira nde ve,” e po ti ɣa ji ve nehē, ei Jesus'ga.

³⁹ “Maranime ore nde repiagi nde tetirūarame? Ndorohapiagi tuhē reki ore nde tetirūarame. Nurā ore ndoropokogi nde,” e po ti ɣa nehē. “Maranime ore nde repiagi nde rekorame cadeia pype? Ndorohapiagi ore nde rename cadeia pype. Nurā ore ndoropokogi nde,” e po ti ɣa ji ve nehē, ei Jesus'ga.

⁴⁰ —A'ero po ti ji ei ɣa pe jirekorame ganduvihavuhetero nehē: Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Pe nhiirū'ga pokokaturame jihi tuhē pe ji poko katu a'ero. Po okoteheva'ero ga rekoī novīa nhiirū'ga jireheve'ga. Pe ɣa pokokaturame jihi tuhē pe ji poko katu a'ero, a'e po ti ji Tupana'ga nhi'igarupive'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

⁴¹ —Ojipe'ga pe jijohukotyve'ga pe po ti ji ei nehē: Pejipe'a ti peji gwovo ji hugwi. Pendekote'varuhua ko pehoagwama tata pype. Nurā ti peho hahyva'ea ruvihava pype tata pype – kia Tupana'ga oapo toho ti Diabo'ga gapyriva'ea pavēi ipype nehē javo, a'e po ti ji nehē, ei Jesus'ga. Pevo tata pype po ti hahy avuirama pe me nehē, a'e po ti ji jijohukotyve'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

—Nahā ji ei pe me.

⁴² A'ereki ty'ara ji jukarame pe napembuhuri mbatera ji ve, a'e po ti ji ɣa pe nehē, ei Jesus'ga. Ji ygweirame pe napembuhuri yhya ji ve, a'e po ti ji ɣa pe nehē, ei Jesus'ga.

⁴³ Ji hajiheva'ea pe me. Ndape'ei pe ji ve: “Eapy ti ore pyri i'gwovo. Eki ti oreronga pype.” A'ea rūi pe'e pe ji rerekokatue'yma, a'e po ti ji ɣa pe nehē, ei Jesus'ga. Ji pire'ymame pe napemondo jipira ji ve, a'e po ti ji ɣa pe nehē. Ji tetirūarame pe ndapejori ji pyri ji pokoge'yma. Pe ndajipokogi ji rekorame cadeia pype, a'e po ti ji ɣa pe nehē, ei Jesus'ga.

⁴⁴ —A'ero po ti ɣa ei ji ve nehē opojykaharetea pe nehē: “Maranime ore nde repiagi ty'ara nde jukarame?” e po ti ɣa nehē. “Ndorohapiagi tuhē reki ore. Maranime ore nde repiagi nde ygweirame? Maranime ore nde repiagi nde rekorame hajiheva'ero ore ve? Ndorohapiagi tuhē reki ore,” e po ti ɣa ji ve nehē, ei Jesus'ga. “Maranime ore nde repiagi nde pire'ymame? Maranime ore nde repiagi nde tetirūarame?” e po ti ɣa ji ve nehē, ei Jesus'ga. “Maranime

ore nde repiagi nde rekorame cadeia pype? Nahannahā nde rekorame ore ndorohepiagi tuhē reki. Nurā ore ndoropokogi nde,” e po ti ḡa ji ve nehē, ei Jesus'ga.

⁴⁵—A'ero po ti ji ei ḡa pe nehē: Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Pe nhiirū'ga pokokatue'ymame jiji tuhē pe ndajipokokatui a'ero. Po okoteheva'ero ga reko'i novīa nhiirū'ga jireheve'ga. Pe ga pokokatue'ymame jiji tuhē pe ndajipokokatui a'ero, a'e po ti ji ḡa pe nehē, ei Jesus'ga.

⁴⁶—Ga po ti oho hahyva'ea ruvihava pype tata pype upa avuirama nehē, ei Jesus'ga. Tupana'ga nhi'igarupeve'ga po ti oho yvagi pe okovo avuirama Tupana'ga pyri upa nehē, ei Jesus'ga.

26

Ojuka pota ahe Jesus'ga

(Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2; João 11.45-53)

¹ A'ea mombe'upavirē Jesus'ga ei ḡwemimbo'ehara'ga pe:

²—Mokōi po ti pe kiri nehē. A'ero po ti nhandere'yja'ga japoi toryva i'gwovo nehē – kiroki toryva pe nhande ei: Páscoa, ei Jesus'ga ḡa pe. A'ea rupi po ti nhikwava'ēhava ḡa pe nehē. Ji pyhi ti ḡa ji mbovyva yva rehe ji jukavo nehē, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

³ A'ea rupi ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga ojatyka judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi xava'eve'ga pavēi no. Ojatyka ḡa Caifás'ga rongauhua pype. Caifás'ga ko ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga.

⁴ Kiro ḡa eḡa'ei ojohupe:

—Marā po ti nhande Jesus'ga pyhynhimimukari ga jukauka nehē? ei ḡa.

⁵ Toryva rupi rūi ti nhande ga pyhygukari nehē he'yjuhuve'ga ti tojogway-vayvaryme ga rehe onhimongyavo nehē, ei ḡa ojohupe.

Nahā ḡa ei. A'ereki Páscoa rupi judeus'ga ojatyka gwe'yjuhuro tikwaha'ja ti nhaneramonhava'ea reruragwera Egito hugwi javo.

Gweka'vo ahe nhandya Jesus'ga akaḡa rehe

(Marcos 14.3-9; João 12.1-8)

⁶ Aerē Jesus'ga reko'i Simão'ga rongga pype cidade'i pe Betânia pe. Simão'ga ko ijaijauhugwera'ga.

⁷ Garonga pe Jesus'ga i'urame kunhangwerahēa heruri perfume nhandya hyrua pype. He'yi hete itambere'ia perfume rehe. Hyrua ko alabastrova'ea ita apopyra. Jesus'ga pyri hēa heruri herovahema. Hēa heka'vogi perfume Jesus'ga akaḡa rehe. A'ereki hēa ga arō hete.

⁸ Hepiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ga onhimonha'nga.

—Maranameuhū hēa jigwarai perfume rehe heka'voteheavo ga'akaḡa rehe? ei ḡa.

⁹ Omondo po hēa ima'ēhara'ga pe ramo ipyhyga itambere'ia he'yiva'ea imonondo imbatere'ỹve'ga pe ramo. A'ereki he'yi itambere'ia hehe, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga.

¹⁰ Jesus'ga okwaha ḡa'ea. A'ero ga ei ḡa pe:

—Maraname pe hēa mbote'varuhu pota? Pepi ti. A'ereki hēa oko katu katu ji ve heka'voga nhiakaḡa rehe, ei Jesus'ga ḡa pe.

¹¹ Nane'ymi imbatere'ỹve'ga oko pe pyri. A'ero ipotaramē nane'ymi pe imondoi ḡa pe. Ji po ti a'ea nakombegwei pe pyri nehē, ei Jesus'ga ḡa pe.

¹² Heka'vogame perfume jira'oa rehe hēa ji mboavujikweri nhitymaḡwama pe, ei Jesus'ga.

¹³ Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Aerē po ti ojipe'ga imombe'ui pyryva'ea ji mombe'gwovo vvyakotyve'ga pe nhaporemō, ei Jesus'ga. A'ea rupi po ti ga hēa mombe'ui nehē no tokwaha pa ti ga hēaremimbuhuragwera, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Judasva'ea e'i apyhyguka Jesus'ga javo

(Marcos 14.10-11; Lucas 22.3-6)

¹⁴ Kiro Judasva'ea hoi ogwovo ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pyri. Judas Iscariotes ei ga ahe ve. Ahe ko Jesus'ga remimbo'eharava'ea dozeve'ga pyteripeva'ea. Kiro Judasva'ea hoi ovahema ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pyri.

¹⁵ Ga pe ahe ei:

—Maramomi po ti pe imbuhuri ji ve itambere'ia nehē? A'ero po ti ji ga pyhyguka pe me nehē, ei ga ga pe.

A'ero ga ei ahe ve:

—Toromondo ti momi trinta nde ve itambere'ia prata apopyra, ei ga.

—Kwa, ei ahe. Apyhyguka po ti ji Jesus'ga pe me nehē, ei ahe.

A'ero ga imo'emo'ei itambere'ia imondovo ahe ve.

¹⁶ Herogwovo ahe ea'jaa'javi ovytyteri pe gweaporoōgitaro: “Marā po ti ji Jesus'ga rerekoukari ga pyhygauka ga pe nehē?” ei ahe ovytyteri pe.

Garemimbo'eharava'ea oapo mbatera Páscoa rupi

(Marcos 14.12-21; Lucas 22.7-14, 21-23; João 13.21-30)

¹⁷ Aerē kiro toryva Páscoa. A'ea rupi nanani judeus'ga i'ui pāo ndovuriva'ea. Nurā Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri Jesus'ga pyri javo ga pe:

—Mome po ti ore hoi mbatera mboavujikwea nde ve Páscoa rupi nehē tere'u ti javo? ei ga.

¹⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Peho ti cidade pe pejigwovo akoja'ga pyri. Pe'ji ti ga pe: “Nhanembo'ehara'ga ei nde ve: ‘Kiro po ti nhimanohava nehē. A'u po ti ji mbatera Páscoa rupi neronga pype nhiremimbo'ehara'ga pavēi nehē. Nahā nhanembo'ehara'ga ei nde ve.’” A'ea ti pe'ji akoja'ga pe, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

¹⁹ —Kwa, ei ga. Ogwovo ga hoi japovo mbatera imboavujikwea Páscoa rupi okovo Jesus'ga nhi'iga rupi.

²⁰ Aerē Jesus'ga ruri ovahema. Kwara horē Jesus'ga apygi mesa pyri gwemimbo'ehara'ga pavēi dozeve'ga pavēi.

²¹ Ga i'urame Jesus'ga ei ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Pepyteripeve'ga po ti ji pyhyguka jijukahara'ga pe nehē, ei ga.

²² Ndovy'arihu ga a'ero. Ga nağanani ga ei ga pe:

—Ji rūi re po? ei ga Jesus'ga pe ga renoina jipojykaharetero javo ga pe.

²³ A'ero ga ei ga pe:

—Kiroki ga omonde pāo tyhya pype i'gwovo ji pavēi – gaha po ti ji pyhyguka jijukahara'ga pe nehē, ei Jesus'ga.

²⁴ Amano tuhē po ti ji nehē. Nahā Tupana'ga rembikwatijarukara ei ji mombe'gwovo, ei Jesus'ga. Ga pe – kiroki ga ji pyhyguka ji mondovouka jijukahara'ga pe – ga pe po ti tiruahū hete nehē. Po gayhēa nombo'ari ga hamo, a'ero po koji'i pyry ga pe hamo, ei Jesus'ga vvyakotyva'ero vyagipeva'ero no.

²⁵ Judasva'ea ko aerē Jesus'ga pyhyguka gajukahara'ga pe. Kiro ahe ei:

—Ji rūi re po? ei ahe Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ahe ve:

—Ndehe ko ere poha, ei ga Judasva'ea pe.

Jesus'ga omondo ahe ve pãõ vinho reheve

(Marcos 14.22-26; Lucas 22.14-20; 1 Coríntios 11.23-25)

²⁶ Ga i'urame Jesus'ga ipyhygi pãõ. Kiro ga nhi'igi Tupana'ga pe hehe ndepyyri hete nde imbuhua ore ve javo. Onhi'igirê ga haygwe'rogwe'rogi pãõ imondomondovo gwemimbo'ehara'ga pe.

—Pepyhy ti i'gwovo pãõ. A'ea ko jira'oa, ei Jesus'ga ga pe.

A'ea ga ei ga pe aere'ĩ po ti hajiheve'ga jigwarai jira'oa rehe ji jukavo nehê javo. Ga hugwi ga ipyhygi pãõ i'gwovo.

²⁷ Ga i'urame ga ipyhygi copo. Oko vinho ipype. Hehe ga nhi'igi Tupana'ga pe ndepyyri hete nde imbuhua ore ve javo. A'ero ga imondoi vinho ga pe.

—Pe napenani ti pe'u, ei ga ga pe.

²⁸ A'ereki a'ea ko jirekoa, ei Jesus'ga. Aheka'voguka po ti ji jirekoa ga pe jijijukauka nehê. Nahã po ti ji manoi vyakotyve'ga ndepyyga. A'ereki Tupana'ga e'i ipyahuva'ea mombegwovo: “Garekoa reka'vogame po ti ji imombori gandekote'varuhua ga hugwi,” ei ga. Nurã jirekoa reka'voga gwaramo a'iti hete tuhê po ti Tupana'ga imombori he'yjuhuheteve'ga ndekote'varuhua ga hugwi nehê gwembi'ea rupi nehê, ei Jesus'ga.

²⁹ —A'e ji pe me: Kiro po ti ji nda'apoa'javukari nanongara toryva vinho gwovo pe nderekovo nehê, ei Jesus'ga. Aerê po ti nhanderuvihavuhuhetero Tupana'ga japoukari ji ve toryva gwonga pe yvagi pe nehê. A'ea rupi po ti ji japo toryva a'ero hajiheva'ea ipyahuva'ea nehê jiroryvamo pe pavêi nehê, ei Jesus'ga ga pe.

³⁰ Onhimby'yirame ga hoi onga hugwi ogwovo oliveiras ndyvi pe monte das Oliveiras pe.

Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahã ti ne'mbe javo

(Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34; João 13.36-38)

³¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pe nhaporemo po ti pe pohiri ji hugwi penhana kiro ppytunimo ga ji pyhyga gwaramo. A'ereki nahã Tupana'ga imombe'ui ikwatijarukarame nako. Garembikwatijarukara e'i:

“Ajukauka po ti ji ovelhas repiakatuhara'ga nehê,' ei Tupana'ga. ‘Onhigwahe'gwahê ovelhas hepiakatuhara'ga renymbava nehê,' ei Tupana'ga,” e'i ikwatijaripyra, ei Jesus'ga.

Ji ve Tupana'ga ei ovelhas repiakatuhara'ga. Pe me ga ei ovelhas, ei Jesus'ga.

³² —Tupana'ga ji mbogwera'javame ji na'ẽ po ti aho Galiléiapeve'ga gwyrri pe pe nenonde nehê, ei Jesus'ga.

³³ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Jara'ga po ti opohipavipe nde hugwi nehê. Jihi po ti ndapohira'gwami nde hugwi nehê, ei ga.

³⁴ A'ero Jesus'ga ei Pedro'ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei nde ve: Kiro ppytunimo po ti nde ei ji ve nehê: “Ji ndakwahavi Jesus'ga.” Três po ti nde ea'jaa'javi a'ea ji ve inamutiga nhi'iga renonde nehê, ei Jesus'ga ga pe.

³⁵ —Nda'ei tuhê po ti ji nanongara nehê, ei Pedro'ga Jesus'ga pe. Po ti ga ji juka vehevi nde reheve, a'ero po ti ji nda'ei nanongara nehê, ei Pedro'ga Jesus'ga pe.

A'ea jitehe Jesus'ga remimbo'ehara'ga epavi Jesus'ga pe no.

Jesus'ga oko matetyhava pype Getsêmani pe

(Marcos 14.32-42; Lucas 22.39-46)

³⁶ A'ero Jesus'ga ga nderovahemi Getsêmani pe.

—Peapy ti avo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. Hehemo'i po ti ji hoi nhinhi'iga Tupana'ga pe, ei ga.

³⁷ Hehemo'i ga hoi a'ero Pedro'ga rerogwovo ojupi mokonha'ga ndeheve Zebedeu'ga ra'ya'ga ndeheve. Ndovy'ahetei Jesus'ga opy'a mbojuavo.

³⁸ A'ero ga ei ga pe:

—Jivy'are'yma ji juka pota. Pepyta ti avo. Tapekiri ti ji reheve ji moiruomo, ei ga ga pe.

³⁹ Hehemo'i ga hoi ga hugwi onhinoğa ojavapyvo onhi'iheteavo Tupana'ga pe ji ndavy'ahetei javo.

—Apī, ei ga gwuva'ga pe Tupana'ga pe. Nde ipotarame terembuhurukari ti hahyva'ea ji ve ji jukaukare'yma ga pe. Emo nhiremimbotarimova'ea rupi rūi ji tako, a'e reki nde ve. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

⁴⁰ Kirē ga ruri gwemimbo'ehara'ga pyri trēsve'ga pyri ga ndepiaga. Oki ga upa. A'ero ga ei Pedro'ga pe:

—Napenhimomiranami'i'i pe pejopehyja pe naerū? Ndepekiri po pe hamo ji moiruharamo, ei Jesus'ga ga pe.

⁴¹ Penhi'i ti Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti.” Nahā ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga. A'reki pe peko pota Tupana'ga nhi'iga rupi novīa. Emo pe napenhimomiranami pejkote'varuhua pe Tupana'ga pe pokoge'ymame, ei Jesus'ga.

⁴² Aerē ga hoa'javi hehemo'i onhi'iga'java Tupana'ga pe.

—Apī, ei ga gwuva'ga pe Tupana'ga pe. Po ti nde ipotari nhimanoa, a'ero po ti ji manoi nde nhi'ipo'ruavo nehē, ei Jesus'ga.

⁴³ Kirē ga ruri gwemimbo'ehara'ga pyri trēsve'ga pyri ga ndepiaga. Okira'ja ga upa. A'reki ga hopehyi hete.

⁴⁴ Aerē ga hoa'javi hehemo'i ga hugwi onhi'iga'java Tupana'ga pe.

—Apī, ei ga. Po ti nde ipotari nhimanoa, a'ero po ti ji manoi nde nhi'ipo'ruavo nehē, ei'ia'ja ga Tupana'ga pe.

⁴⁵ Kirē ga ruri gwemimbo'ehara'ga pyri. Ga e'i ga pe:

—Peki jitehe pe kiro pejipytu'uro naerū? ei ga ga pe. Ji rendu ti! Kiro ihoi japiavo nhikwava'ega okote'varuhuve'ga po pe! ei Jesus'ga vvyakotyva'ero vyagipeva'ero no.

⁴⁶ Pevy ti pepo'ama, ei ga. Pehepia! Kiro ga ruri – kiroki ga ji pyhyguka jujukahara'ga pe. He xaho tuhē ga rovatiamo a'ero, ei Jesus'ga.

Opyhyguka ahe Jesus'ga

(Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53; João 18.3-12)

⁴⁷ Jesus'ga nhi'igame ga pe nanime Judasva'ea ruri ovahema Jesus'ga pyri dozeve'ga pyteripeva'ea Jesus'ga remimbo'eharava'ea. Judasva'ea rupi he'yive'ga nduri herua itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve herovahema. Ikwava'ehara'ga nduvihava'ga xava'eve'ga pavēi omondouka ga topyhy ti ga Jesus'ga javo.

⁴⁸ Kiro Judasva'ea Jesus'ga kwahavukari ga pe Jesus'ga pyhyguka ga pe. A'reki ahe e'i jipe ga pe:

—Jivahemame Jesus'ga pyri po ti ji ga beijai nehē. A'ero po ti pe ga kwahavi nehē gaha ko Jesus'ga javo. Pepyhygahy ti ga a'ero, e'i jipe Judasva'ea ga pe.

⁴⁹ A'ero kiro Jesus'ga pyri katu Judasva'ea vahemi.

—Kiro ji ruri nde pyri, ei ahe Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe javo tehe ga pe. A'ero ahe Jesus'ga beijai.

⁵⁰ —Kwāi, ei Jesus'ga ahe ve. Eho ti ejeaporoğita rupi, ei Jesus'ga Judasva'ea pe.

A'ero ikwava'ehara'ga nduvihava'gandeheve'ga nduri Jesus'ga pyhyga.

51 Nanime Jesus'gapavēive'ga pyteripeve'ga ipyhygi oitaky-hea'javuhuva'ea. A'ea ga imondoi ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'gapyrive'ga apiavo ga nambi'oga.

52 A'ero Jesus'ga ei onhipavēive'ga pe:

—Emondoo'ja ti eapoa eku'avviri, ei Jesus'ga. Kiroki ga otavuka ojipe'ga pe ga jukavo – ga pe po ti ojipe'ga otavuka ga jukavo, ei Jesus'ga.

53 Po ti ji ei jiruva'ga pe nehē ji poko javo, a'ero kotihī po ti ga ojipyrive'ga mondoukari ji pyri he'yjuhuheteve'ga yvagipeve'ga doze exércitos nehē koji'ive'ga vehevi nehē topoko ti ga Jesus'ga javo, ei Jesus'ga ga pe.

54 Po ti ji ei ga pe embuhu ti ga javo, a'ero po ti ndohoi Tupana'ga rembikwatijarukarā apiavo kiros. A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i: "Tomano ti ga." Ymyahū Tupana'ga ei a'ea ji mombe'gwovo ikwatija hako, ei Jesus'ga.

55 A'ea mombe'urē Jesus'ga ei ikwava'ēhara'ga nduvihava'gandeheve'ga pe:

—Amovahī po ji governo naerū? Nurā pe heruri itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve ji pyhyga naerū? Nane'ymi ji rekoji pe pavēi pe mbo'eavo nhandejatykahavuhua pype ikwehe'i. A'ea rupi pe ndajipyhygi, ei Jesus'ga.

56 Kirogwe jate pe nduri tipyhy ti Jesus'ga javo. Nahā hekoji Tupana'ga nhi'po'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo – kiroski Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea rembikwatijara, ei Jesus'ga.

Nanime Jesus'ga remimbo'ehara'ga pohipavi Jesus'ga hugwi onhana.

Jesus'ga oko ahemogitaharava'ea rovai pyteri pe

(Marcos 14.53-65; Lucas 22.54-55, 63-71; João 18.12-14, 19-24)

57 Kiro Jesus'ga pyhyhara'ga ga rerohoi Caifás'ga rongauhu pe ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga rongauhu pe. Pevo judeus'ga mbo'ehara'ga ojatyka xava'eve'ga pavēi.

58 Pedro'ga hoi Jesus'ga reviri onhimboyha'avo ga hugwi tajipyhygyime ti ga javo. Ovahē ga Caifás'ga rongauhua pyri okari pe. Pevo ga apygi guardas'ga pavēi marā po ti ga Jesus'ga rerekoi nehē javo.

59 Judeus'ga mogitaharamo ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga xava'eve'ga pavēi jara'ga pavēi no – ga nhaporemo ojuka pota Jesus'ga. Ga nhaporemo gweka i'mbeve'ga ti'mbe ti ga Jesus'ga oko te'varuhu javo. Ga'mbea rendu pota ga. A'ereki ga gwepiuka pota Jesus'ga rekote'varuhua tijuka ti ga a'ero javo.

60 He'yive'ga nduri ga pyri o'mbero novīa. Emo ganhi'iga ndojo'jajo'javi reki. Nurā tegwete Jesus'ga jukahava nanongara rehe. Aerē mbapavamo mokonha'ga nduri. O'mbero ga ei Jesus'ga nhi'iga mombe'gwovo.

61 —Agwa'ga, ei ga Jesus'ga mombe'gwovo. Gaha e'i: "Jipopoaka ji. Nurā nonhimimiva'ea ji ve. Ipotarame po ti ji imoka'nhymbavi Tupana'ga ruhava nehē aerē japokatua'java mokōi rupi jikira rupi nehē." A'ea Jesus'ga ei, e'i tehe mokonha'ga.

62 A'ero Caifás'ga ei Jesus'ga pe opo'ama:

—Nde nerenhi'igi a? Marāi nde a'ero? A'iti nde ere poha? ei ga Jesus'ga pe.

63 Nonhi'igi Jesus'ga onhi'ipotare'yma gwaramo. Caifás'ga ei a'ero:

—Enhimombe'u katu ti ji ve kiroski Tupana'ga nenhi'iga renduvame avuiramave'ga. Ma gara ndehe? Nde ko Cristo Tupana'ga remimbuhurukara? Nde ko Tupana'ga ra'yra naerū? ei Caifás'ga Jesus'ga pe.

64 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe ko ere poha. A'e ji pe me: Aere'i po ti pe ji repiagi ji apygame ipopoakaheteve'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rūi jitekovo huvihavamo nehē. Pe po ti ji repiagi ji rura'javame yvagatiga pyteri pe ua vyva koty nehē no vyvakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

⁶⁵ A'ero Caifás'ga opira mbotararagi anhimboahi ji javo. E'i ga:

—Jesus'ga onhimongouhu Tupana'ga'java'ero. Kirupi ojipe'ga nemimbojara Jesus'ga rehe a'ero! A'ereki Jesus'ga tuhê okote'varuhua repiuka nhande ve. Pehendu pe ga ko, ei Caifás'ga ģa pe.

⁶⁶ Marā pendeaporogita? Marā pe ga pe? ei ga ģa pe.

A'ero ģa ei:

—Oko te'varuhu tuhê ga. Tomano ti ga, ei ģa.

⁶⁷ A'ero ģa nyvuni Jesus'ga rova rehe ga nupanupamo. Ojipe'ga ga petegi opovo.

⁶⁸ —Tupana'ga okwahapavuka nde ve nde ko Cristo ģwaramo, e'i tehe ģa Jesus'ga pe. Emombe'u katu ti ore ve a'ero. Ma'ga okwa nde rehe? ei ģa Jesus'ga pe.

Nahā ģa ga rerekomemui okote'varuhuavo ga pe.

Ji ndakwahavi Jesus'ga, ei Pedrova'ea

(Marcos 14.66-72; Lucas 22.56-62; João 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ A'ea rupi Pedro'ga apygi okari pe Caifás'ga ronga pyri. Caifás'gapyrivehēa ruri Pedro'ga pyri.

—Ndehe ko Jesus'ga pavēiva'ea Galiléiapeve'ga pavēiva'ea, ei hēa Pedro'ga pe.

⁷⁰ Pedro'ga nanhimombe'ui reki. Gandovaki nhaporemo ga ei:

—Gara pe nde ei? A'ereki ji ndakwahavi, ei ga ogwovo.

⁷¹ Ga horame porta rupi – kiroki a'ea oho pehea pe – ojipehēa Caifás'gapyrivehēa Pedro'ga repiagi. Pevove'ga pe hēa ei:

—Agwa'ga ko Jesus'ga pavēive'ga no Nazarépeve'ga pavēive'ga, ei hēa.

⁷² A'ero Pedro'ga ei hēa pe:

—Ji ndakwahavi akoja'ga, ei ga o'mbero. A'ea ji amombe'u katu nde ve Tupana'ga nhinhi'iga renduvame, ei Pedro'ga o'mbero.

⁷³ Aere'i pevove'ga nduri Pedro'ga pyri – kiroki ģa o'ā pevo – javo ga pe:

—Nde tuhê ko Jesus'ga pavēiva'ea. A'iti a. A'ereki nenhi'iga ko Galiléiapeve'ga nhi'iga ja. Nurā ore nde kwahavi, ei ģa Pedro'ga pe.

⁷⁴ A'ero Pedro'ga ei:

—Ji ndakwahavi tuhê akoja'ga, ei Pedro'ga o'mbero. A'ea ji amombe'u katu pe me Tupana'ga nhinhi'iga renduvame. Po ji mbero a'ea rehe, a'ero po ti Tupana'ga tomondo hahyva'ea ji ve, ei Pedro'ga ģa pe.

Nanime inamutiģa nhi'igi.

⁷⁵ A'ero Pedro'ga ikwahava'javi Jesus'ga eagwera ojive. A'ereki Jesus'ga e'i jipe ga pe: “Inamutiģa nhi'iga renonde po ti trêš nde ea'jaa'javi ji ve ji ndakwahavi Jesus'ga javo.” e'i jipe Jesus'ga ga pe. Jesus'ga eagwera kwahava'javame Pedro'ga hoi ogwovo. Ga ojehe'o ranuhū.

27

Gweroho ahe Jesus'ga Pilatosva'ea pyri

(Marcos 15.1; Lucas 23.1-2; João 18.28-32)

¹ Ko'emame ikwava'ēhara'ģa nduvihava'ģa nhomonhi'inhi'igi xava'eve'ģa pavēi.

—Marā po ti nhande ei Jesus'ga jukauka nehē? ei ģa. Nahanahā po ti nhande ei imboja ga rehe nehē. A'ero po ti ģa ga jukai nehē, ei ģa ojohupe.

² A'ero ģa ga pokwarukari ga rerohouka ga mo'amuka governador'ga rovai pyteri pe Pilatos'ga rovai pyteri pe.

Judasva'ea ojijuka

(Atos 1.16-19)

³ Judasva'ea gwendu ga erame tomano ti Jesus'ga javo. Ahe ko opyhyguka Jesus'ga ga pe. Henduvame ganhi'iga ahe ei ovyvteri pe: "Mbaria po ji ga pyhygukaruhui!" ei ahe. A'ea rehe ojapyakavo ahe rekoovevuhui a'ero hero-hoa'java trinta itambere'ia prata apopyra ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pe xava'eve'ga pe no.

⁴ Ga pe ahe ei:

—Ako te'varuhu ji Jesus'ga pyhyguka pe me oji'i. A'ereki ga oko katu. Omano po ti ga jite'varuhua rehe nehē, ei ahe.

Kiro ga ei:

—Ndorokoi ore hehe. Ndehe ti eko hehe! ei ga Judasva'ea pe.

⁵ A'ero Judasva'ea imombori itambere'ia prata apopyra yvyvo gajatykahavuhua pype ogwovo ojijugwa onhūmbohaekovo ojurimo ojijukavo.

⁶ Ikwava'ehara'ga nduvihava'ga opyhy itambere'ia. A'ero ga ei ojohupe:

—Marā po ti nhande herekoi naerū? Timondo nhande a'ea Judas'ga pe ikwehē'i topyhyguka ti ga Jesus'ga nhande ve javo. A'ereki nhande tujuka Jesus'ga, xa'e nhande ikwehē'i. Nurā ti kirotimbojihe'aryme ti a'ea ojipea pyvō itambere'ia pyvō nhandere'ya'ga remimbuhutehea pyvō – kia ga ombuhumbuhu Tupana'ga pe toapo katu ti ga Tupana'ga ronga nhandejatykahavuhua javo. A'ereki nanongara imbojihe'ara Moisésva'ea ndopotari ymyahū ikwatijarame, ei ga ojohupe.

⁷ A'ero ga nhomonhi'inhi'igi kohoa tipyhy a'ea pyvō javo. A'ea ga imondoi a'ero ipyhyga kohoa hyrua apohara'ga hugwi – kiroki ga oapo tujuga hyruro. Opyhy ga kohoa gandyvya gwama rupiara toroty ti judeus'garūive'ga pevo nehē javo.

⁸ Nurā akoja pe kohoa pe judeus'ga ei jipi Aherekoa gwyrā.

⁹ Nahā ga ipyhygi kohoa. Nahā hekoi Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Jeremiasva'ea a'ea mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo. Ymyahū ahe ei hako:

"Ga ipyhygi trinta itambere'ia prata apopyra.

'Momi ga rehe itambere'ia,' ei Israelva'ea rakykwepohara'ga.

¹⁰ A'ea ga ipyhygi imondovo ipyhyga kohoa hyrua apohara'ga hugwi – kiroki ga oapo tujuga hyruro.

Nahā Tupana'ga ei ji ve nahanahā ti eko javo," ei Jeremiasva'ea hako.

*Jesus'ga oko Pilatosva'ea rovai pyteri pe
(Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5; João 18.28-38)*

¹¹ Kiro ga Jesus'ga mo'amukari governador'ga rovai pyteri pe Pilatos'ga rovai pyteri pe. A'ero Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

—Marāi nde? Ndehe ko judeus'ga nduvihavuhetero? ei ga.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe ko ere poha, ei Jesus'ga.

¹² Ikwava'ehara'ga nduvihava'ga omboja Jesus'ga rehe xava'eve'ga pavēi. Ga ega'erame na Jesus'ga pe ga nonhi'igi ga pe onhi'ipotare'yma gwaramo ga pe.

¹³ A'ero Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

—Marāi nde? Nerehenduvi nde ga ega'erame nde ve naerū? Nerenhi'igi po ti nde imombe'ukatuavo ji ve nehē? Marāi nde? ei ga.

¹⁴ Jesus'ga nde'i'i onhi'ipotare'yma ga'eagwera rehe ojive. A'ero Pilatos'ga nhimomy'ahetei ga rehe.

*Pilatosva'ea ojukauka Jesus'ga
(Marcos 15.6-15; Lucas 23.13-25; João 18.38b-19.16)*

¹⁵ Toryva rupi nanani Páscoa rupi nanani Pilatos'ga ombopiro'y cadeiapypeve'ga mohemuka – kiroki ga pe judeus'ga e'i.

¹⁶ Cadeia pype Barrabás'ga rekoiki kiro. Judeus'ga nhaporemo ga kwaha hete.

¹⁷ Kiro he'yjuhuheteve'ga nduri Pilatos'ga pyri onhimongyavo. Ga jatykarame Pilatos'ga ei ga pe:

–Ma'ga po ti ji amohemuka pe me toryva rupi? Mara'ngu po Barrabás'ga pe pe javo? Ojipe'ga Jesus'ga – kiroki ga pe ga ei: Cristo Tupana'ga remimbuhurukara – mara'ngu po ga pe pe javo?

¹⁸ A'ea ga ei ga pe. A'ereki ga okwaha gapy'a. Ga ei oyvyteri pe: “Ik-wava'ehara'ga nduvihava'ga xava'eve'ga pavē onhimyrō Jesus'ga rehe. Nurā ga ga rerurukari ji pyri te'i ti ga ga pe javo,” ei ga oyvyteri pe.

¹⁹ Juizes'ga apykava rehe Pilatos'ga apygame ta'e ti kiro gareaporogita pe javo, kiro garembirekohēa imondoi onhi'iga ga pe javo:

–Akoja'ga oko katu Jesus'ga. Terekote varuhui ti ga pe a'ero. A'ereki ji aayvahi te'varuhu ga rehe ppytunimo. Omyi jipy'a kiro.

A'ea hēa ei imondovo onhi'iga Pilatos'ga pe.

²⁰ Ikwava'ehara'ga nduvihava'ga xava'eve'ga pavē ombo'e he'yive'ga ite'varuhua rehe. E'i ga:

–Pe'ji ti Pilatos'ga pe tomothemuka ti ga Barrabás'ga, ei ga ga pe. Pe'ji ti ga pe tojukauka ti ga Jesus'ga.

A'ea ga ei ga pe te'i ti ga embovyruka ti Jesus'ga yva rehe javo. Nahā ga nhimbopogweukari pevove'ga pe.

²¹ Kiro Pilatos'ga ei pevove'ga pe:

–Marāve'ga po ti ji amohemuka pe me? ei ga ga pe.

A'ero ga ei ga pe:

–Barrabás'ga ti tohē.

²² Pilatos'ga ei:

–Oro ga – kiroki ga pe ga ei: Cristo Tupana'ga remimbuhurukara – marā po ti ji ga rerekoi naerū Jesus'ga?

Ga nhaporemo ga ei:

–Embovyruka ga!

A'ea ga ei tomano ti Jesus'ga yva rehe javo.

²³ A'ero Pilatos'ga ei:

–Maranameuhū naerū? Gara garekote'varuhua naerū? ei ga ga pe.

Emo koji'i ga hapukapukajahivi.

–Embovyruka ga! ei ga ohapukaita.

²⁴ Gapopoakara repiagame Pilatos'ga nde'ia'javi ga pe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Nambegwei po ti ga tavukari ga rehe nehē.” A'ero ga herurukari yhya ojipogweita ipyvō ga hepiagame. Ojipogwei ga ndojari tuhē po ti ji rehe Jesus'ga manoa javo.

–Oko katu ga, ei Pilatos'ga ga pe. Ji rūi ti ajukauka ga, ei ga ojipogweita. Po pe gamanoa pota, pehe ti pereko ga a'ero, ei Pilatos'ga.

²⁵ A'ero ga epavi:

–Toja ti orē rehe gamanoa a'ero nehē nhanderakykwepohara'ga ndehe nehē no, ei ga.

²⁶ A'ero Pilatos'ga Barrabás'ga mohemukari cadeia hugwi okovo ganhi'iga rupi. Onupanupāuka ga Jesus'ga ipira apopyra pyvō ga mondohondohoguka. A'ero ga Jesus'ga mondoukari soldados'ga pe tombovyruka ti ga ga jukavo javo.

*Soldadosva'ea gwerekomemua Jesus'ga
(Marcos 15.16-20; João 19.2-3)*

²⁷ A'ero Pilatos'gapavēive'ga soldados'ga Jesus'ga rerohoi garonga pype governador'ga ronga ruvihava pype. Soldados'ga nhaporemo ga jatykai Jesus'ga pyri.

²⁸ Gapira ga hekyi imongiuka ga pe tapy'ynhapiḡwaḡahiva ipukuhuva'ea aheruvihava'ga pira'java'ea.

²⁹ Ga opyhy yhyppoa hatiuhūva'ea. A'ea ga ipovāpovani japovo onhatimagatuva'ea akanitara inoga Jesus'ga akaḡa rehe aḡa ko huvihava'ga akanitara javo tehe jupe. Yvyra ga imondoi gapo pe gajohukoty rūi ga ko huvihava javo. Gwenyppy'amo garovai pyteri pe ga e'i tehe Jesus'ga pe ga rerekomemuamo ga jaita. Ga e'i:

–Judeus'ga nduvihavuhetero ko nde! Ejoryjory ti! ei ḡa ga pe.

³⁰ Ga rehe ga nyvuni. Ipyhyga vyvra ga hugwi ḡa ga'akaḡa nupāi.

³¹ Ga rerekomemuarē ga hekyi tapy'ynhapiḡwaḡahiva ga hugwi imongiukara'java gapira tuhē ga pe.

Kiro ḡa ga rerohoi timbovyruka ti ga yva rehe javo.

*Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovyra
(Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43; João 19.17-27)*

³² Jesus'ga rerohorame ga Simão'ga rovatī cidadepeve'ga Cirenepeve'ga. A'ero ḡa herohoukarahai ga pe yva Jesus'ga jukahava rupiara.

³³ A'ero ḡa Jesus'ga rerohoi vytyri pe Gólgota pe ga rerogwovo i'arimo. Xa'e nhande Gólgota pe Aheapindava.

³⁴ Kiro ḡa imondoi ikotimbyra Jesus'ga pe. Ikotimbyra ko vinho tyarovahiva'ea pavēi. Otyku ga hepiaga. A'ero ga ndo'ui.

³⁵ Kiro ḡa ga kutugi yva rehe ga mbovyra hehe.

Kirē ga Jesus'ga pira ma'ema'ei ojive. Ojohupe ga ei: “Manamo nhande tipojyka Jesus'ga pira?” Tikwaha javo ga imombomombori ita'javuhuva'ea dados'java'ea. Nahā ga ima'ema'ei gapira ojive. Nahā hekoī Tupana'ga nhi'ipo'ruavo ymyahūva'ea po'ruavo. A'ereki ymyahū Tupana'ga nhi'iga momba'uharava'ea a'ea momba'u. Imomba'gwovo ahe e'i hako:

“Oma'ē ḡa jipira ojohupe.

Ojipea rehe i'arimova'ea rehe ḡa imombori ita'java'ea

a'ea ko jiapoa javo jipira pe,” ei ahe hako.

³⁶ Pevo Jesus'ga pyri soldados'ga apygi ga repiaga tohekyjyme ti ḡa ga yva hugwi javo.

³⁷ Yva rehe ga imondoi ikwatijaripyra Jesus'ga akaḡa arimo. Ikwatijaripyra ko imbojahava Jesus'ga rehe nurā ore ga jukai javo. E'i:

–Agwa'ga ko Jesus'ga judeus'ga nduvihavuhuhete'ga.

A'ea i'ei.

³⁸ Ga mokonhava'ea mbovyri yva rehe pevo no. Ga ojipeva'ea mbovyri Jesus'ga pyri gajohukoty rūi. Ga ojipeva'ea mbovyri Jesus'ga pyri gajohukoty. Ahe memei ko governo movahīva'ea.

³⁹ Kiroki ḡa okwa Jesus'ga pyvō – ḡa Jesus'ga rerekomemui. Ombovava ḡa oakaga nahā ga mbotegweteavo. Ga pe ga ei:

⁴⁰ –Ere'e nde: “Tamonduru ti Tupana'ga ruhava aerē japokatua'java mokōi rupi jikira rupi nehē.” A'ea nde ei. Po nde rekoī Tupana'ga ra'yramo, a'ero ti ejy yva hugwi tajijukayme ti ḡa javo, ei ḡa Jesus'ga pe.

⁴¹ Na jitehe ikwava'ēhara'ḡa nduvihava'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi xava'eve'ga pavēi no. Ga rerekomemuamo ḡa ei:

42 —Jesus'ga opoko ojipe'ga tomanoyme ti ga javo, ei ga. Tegwete gajipokohava tomanoyme ti ga. Po ga rekoï nhandervihavuhuhetero tuhê israelitas'ga nduvihavuhuhetero tuhê, a'ero po ti ga tojy yva hugwi. A'ero po ti nhande ga reroviari nehê, ei ga Jesus'ga rerekomemuamo.

43 Ojiko ga Tupana'ga rehe ji ko Tupana'ga ra'yramo javo, ei ga. Mara'ngu po ti Tupana'ga ga pokopota tomanoyme ti ga javo? ei ga Jesus'ga rerekomemuamo.

44 A'ea jitehe ahe ei no governo movahîva'ea ãanemimbovyva'ea Jesus'ga mbotegweteavo.

Jesus'ga omano

(Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49; João 19.28-30)

45 Ahaji katu kwara igwehetei reki ipyryrymame. Ypytunahimba hete vyva koty nhaporemõ. Ka'aru ãweri às três horas kwara imbokojahua'javi.

46 Nanime Jesus'ga onhi'iga mondoahyahivi Tupana'ga pe.

—Eli, Eli, lemá sabactani? ei ga Tupana'ga pe.

A'ea ko: “Tupana, Tupana, ajiko hete ji ndê rehe. Maraname nde pohiri ji hugwi?”

47 Jararamo pevove'ga ga renduvi novîa. A'ero ãa ei:

—Agwa'ga onhi'iga mondo Eliasva'ea pe tuhu ti ga ji pokoga javo, ei ga.

48 Nanime ãapyteripeve'ga nhani ipyhyga jyruhuva'ea imondeva vinho pype tajahiva'ea pype imoakymbava. Yvyra rehe ga ipimombygi jyruhuva'ea imondovo Jesus'ga pe topyte ti ga javo.

49 Jara'ga ki a'e te e'i:

—Teremondõ na'ê. Tihepia ti Eliasva'ea Jesus'ga mbojyvi nehê, ei ga.

50 Ohapukahyva'javame Jesus'ga pytupavamo omanomo.

51 Nanime ãajatykahavuhua pype tapy'ynhapira hovapiahava itararagi mbytera rupi yvatea hugwi ua yvyvo. Yvya igwyãgwymi. Ita i'gwyãgwyrî.

52 Ahemanoa ryvya jipe'ai. Gahã - kiroki ãa ojiko Tupana'ga rehe aerê omanomo - ãa okwerava'ja omanoa hugwi.

53 Oho ãa gwyvyva hugwi. Aerê Jesus'ga kwerava'javirê omanoa hugwi ãa oho Jerusalém me ojipiuka he'yjuhuvê'ga pe.

54 Soldados'ga nduvihava'ga gapavêive'ga pavêi - kiroki ãa gwepia katu Jesus'ga tohekyjyme ti ga Jesus'ga yva hugwi javo - ãahã gwepia vyva ãwyãgwyma Jesus'ga manoa reheve. Hepiapavame ãa kyhyjihetei. A'ero ãa ei:

—Agwava'ea ko Tupana'ga ra'yrava'ea tuhê! ei ga.

55 Kunhangwera'ga o'ã irupe Jesus'ga hugwi okovo hepiaga he'yive'ga - kiroki ãa ojikoty'a Jesus'ga pavêi. Oho ãa Jesus'ga rupi Galiléiapeve'ga gwyrâ hugwi ga pokoga jipi.

56 Ojipehêa ko Maria Madalahêa. Ojipehêa ko Mariahêa - kiroki hêa Tiago'ga yhêa José'ga yhêa reheve jitehe. Ojipehêa ko Zebedeu'ga rembirekohêa. Ojipe'ga ami pevo no kunhangwera'ga.

Oho ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56; João 19.38-42)

57 Kwara hoãwerîrame imbateve'ga hoi. Ga ko José'ga cidapeve'ga Arimatéiapeve'ga. Ga oko Jesus'ga remimbo'eharamo no.

58 Kiro ga hoi Pilatos'ga rongã pe ovahema javo ga pe:

—Tarohe ti Jesusva'ea ra'oa, ei ga Pilatos'ga pe.

—Kwa, ei Pilatos'ga.

Osoldados'ga pe ga ei a'ero:

—Togweroho ti José'ga Jesusva'ea ra'oa, ei ga ġa pe.

⁵⁹ A'ero José'ġa hoi ua Jesus'ga pyri. Yva hugwi Jesus'ga ra'oa mbojvame José'ġa gara'oa uvani tapy'ynhapirapyryva pyvõ linho apopyra pyvõ ndiky'aiva'ea pyvõ.

⁶⁰ A'ero ġa gara'oa rerohei inoġa itaruvihavuhua kwaruhua pype ipyahuva'ea pype. José'ga ombogwambogwajukaripe itaruvihavuhua japovouka ikwaruhua imohinuka. “Aerë ji manorame po ti ġa jira'oa mondoid inoġa ipype,” ei ga japoukaramë. Jesus'ga ra'oa noġame ipype José'ġa itauhua moanhani imohina ikwaruhua hovapytyma. A'ero ġa hoi jugwi ogwovo.

⁶¹ Maria Madalenahëa oapy pevo Jesus'ga ryvya rovai pyteri pe Mariahëa pavëi.

Gwepia katu ahe Jesus'ga ryvya

⁶² A'ea ko sexta-feira mbatera mboavujikwehava. Ko'emame ikwava'ëhara'ġa nduvihava'ġa nduri Pilatos'ga pyri fariseus'ga pavëi.

⁶³ Kiro ġa ei Pilatos'ga pe gwuvihava'ga pe.

—Orokwahava'ja ore akojava'ea nhi'ġa imoandyandyiharava'ea nhi'ġa, ei ġa Jesus'ga mombe'gwovo tehe. Ahe e'i omanoe'yname: “Mokõi jikirirë po ti ji kwerava'javi nhimanoa hugwi nehë.” A'ea ahe ei.

⁶⁴ Nurã ti ere esoldados'ġa pe: “Pehepia katu ti aheryvya kiro pekira rupi no.” A'ea ti ere ġa pe tuhuryme ti aheremimbo'ehara'ġa ypytunimo ahera'oa mima aheryvya hugwi nehë. Po ti ġa ahera'oa mimi, a'ero po ti ġa ei gwe'ya'ġa pe nehë: “Okwerava'ja Jesus'ga omanoa hugwi.” A'ea po ti ġa ei o'mbero nehë, ei ġa Pilatos'ga pe. Po ti ġa ei a'ea ahera'oa mimirë, a'ero po ti ġa koji'i ojipe'ġa moandyandyi nehë. A'ereki ġa ġa moandyandyi jipe ikwehe o'erame: “Jesus'ga pe Tupana'ga e'i eko ti ganduvihavuhuhetero javo,” ei ikwava'ëhara'ġa nduvihava'ġa Pilatos'ga pe fariseus'ga pavëi.

⁶⁵ A'ero Pilatos'ga ei ġa pe:

—Peroho ti soldados'ġa a'ero. Pekwaha ti hepiakatuuka ġa pe aheryvya, ei Pilatos'ga ġa pe.

⁶⁶ A'ero ġa hoi imondovo inimboa tujuga apopyra pyvõ ikwaruhua rembeyvya rehe inoġa imbogwava itauhua rehe hovapytymbava rehe inoġa hehe no jukwaha a'ero ġa a'ea avykyrame javo. Ga soldados'ġa mo'ami ipyri no tohepia katu ti ġa aheryvya javo.

28

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12; João 20.1-10)

¹ Judeus'ġa poravykye'yma py'rovo sábadu py'rovo iko'ë ġweri domingo. A'ea rupi Maria Madalenahëa ruri Mariahëa pavëi tihepia ti Jesusva'ea ryvya javo.

² Kotihĩ vyva iġwyġwyhetei. A'ereki Tupana'gapyrive'ga oyy yvaga hugwi ovahema vyva koty Jesus'ga ryvya pyri. Itauhua ġa imoanhani ikwaruhua hugwi oapyga hehe.

³ Ga hendy'jandy'ja hete overava ja. Ga'apoa tapy'ynhapira itiguhũ hete tuhë!

⁴ Soldados'ġa hyhyihetei okyhyjiavo ġwaramo ġa hugwi. Omanove'ġa ġa ġa ndekoi a'ero omyha'jave'ymanoteheavo.

⁵ Tupana'gapyrive'ga ei kunhangwera'ġa pe:

—Pehe ti tapekyhyji. Peheka pe Jesus'ga ġanemimbovyve'ga, ei ġa.

⁶ Nduvi Jesus'ga avo onongavagwera pype okwerava gwaramo! Ymya ga ei pe me: “Nhimonorē po ti ji kwerava'javi nehē,” ei ga. Na tuhē. Ovy ga okwerava'java. Pejo ti hepiaga ganongavagwera pepojykaharete'ga nongavagwera, ei Tupana'gapyrive'ga kunhangwera'ga pe.

⁷ A'ero kotihī ti peho imombe'gwovo garemimbo'ehara'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Okwerava'ja Jesus'ga omanoa hugwi. Pehendu ti! Oho na'ē ti ga Galiléiapeve'ga gwyri pe pe nenonde nehē. Pevo po ti pe ga repiagi nehē.” A'ea ti pe'ji ga pe, ei Tupana'gapyrive'ga. A'ea ko ji amombe'u pe me, ei ga kunhangwera'ga pe.

⁸ Kotihī ga hoi a'ero Jesus'ga ryvyagwera hugwi ogwovo. Okyhyji ga novīa. A'ereki ga hory hete Jesus'ga kwerava kwahava. A'ero ga nhani ogwovo timombe'u ti Jesus'ga kwerava garemimbo'ehara'ga pe javo.

⁹ Nanime Jesus'ga jipiukari ga pe ga novatiamo.

—Pejoryjory ti! ei ga ga pe.

Jesus'ga pyri ga nduri gapy pyhyga onhino'ga nahā ga mboheteavo.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Tapekyhyji ti. Peho ti imombe'gwovo nhiirū'ga pe nhiremimbo'ehara'ga pe. Pe'ji ti ga pe toho ti ga Galiléiapeve'ga gwyri pe ji repiaga pevo nehē, ei Jesus'ga kunhangwera'ga pe.

Soldadosva'ea remimombe'ua

¹¹ Kunhangwera'ga horame soldados'ga - kiroki ga gwepia katu Jesus'ga ryvya - jararamo ga oho cidade pe. Ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pyri ga hoi imombe'upava Jesus'ga ryvya pe'ahava.

¹² A'ero ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga jatykai xava'eve'ga pavēi onhi'inhi'iga ojohupe.

—Marā pendeaporogita? ei ga ojohupe.

—Nahā po ti nhande ga nderekoi a'ero nehē, ei ga.

A'ero ga imondoi itambere'ia he'yjuhuva'ea soldados'ga pe pe'mbe ti ojipe'ga pe javo.

¹³ Soldados'ga pe ga ei:

—Oromondo ore itambere'ia pe me ko. Nurā ti pe'ji imombe'gwovo ojipe'ga pe pe'mbero. Pe'ji ti: “Ndrohepiakatui reki ore Jesusva'ea ryvya ypytunimo orokia. A'ero Jesusva'ea remimbo'ehara'ga nduri ahera'oa mima.” A'ea ti pe'ji pe'mbero.

¹⁴ Po ti Pilatos'ga henduvi ikwahava pekira nehē, a'ero po ti ore ga ma'ngoma'ngogi tonhimonha'ngayme ti ga peporavykykatue'yma rehe nehē, ei ga soldados'ga pe ga mbo'eavo mbehea rehe.

¹⁵ A'ero soldados'ga ipyhygi itambere'ia okovo ikwava'ēhara'ga nhi'iga rupi xava'eve'ga nhi'iga rupi no mbehea mombe'gwovo. A'ero ga'mbea judeus'ga heroviari imombe'gwombe'gwovo ojohupe jipi.

—Jesusva'ea remimbo'ehara'ga omi ahera'oa aheryvya hugwi soldados'ga kirame ypytunimo, ei ga.

Jesus'ga ojipiuka gwemimbo'eharava'ea pe

(Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49; João 20.19-23; Atos 1.6-8)

¹⁶ Aerē Jesus'ga remimbo'ehara'ga onzeve'ga hoi Galiléiapeve'ga gwyri pe. Pevo ga hoi vytyri pe. A'ereki Jesus'ga omombe'u jipe ga pe pevo ti peho javo. A'ero ga hai ovahema.

¹⁷ Ga repiagame pevo ga ga mbohetei. Ojipe'ga ndogweroviari. “Mara'ngu po Jesus'ga tuhē?” ei ga ovytyteri pe.

¹⁸ A'ero Jesus'ga ruri ga pyri katu javo ga pe:

—Tupana'ga e'i ji ve: “Eko ti yvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero yvagipeve'ga nduvihavuhuhetero no. Ndepopoaka hete nde ga hohe pa,” ei Tupana'ga ji ve, ei Jesus'ga.

¹⁹—Nurã ji ei pe me: Peho ti yvyakotyve'ga gwyrivepeve'ga pyri nhaporemo ga mbo'eavo toko ti ga Jesus'ga remimbo'eharamo javo, ei Jesus'ga. Pemo-batiza ti ga. Ga mobatizaramo ti pe'ji ga pe: “Kiro pe penhimboukwaha Tu-pana'gareheva'ero penduvete'gareheva'ero. Kiro pe penhimboukwaha Tu-pana'ga ra'yra'gareheva'ero Jesus'gareheva'ero. Kiro pe penhimboukwaha Tupana'ga ra'uvapyryvareheva'ero.” A'ea ti pe'ji ga pe ga mobatizaramo, ei Jesus'ga ga pe.

²⁰Pembo'e ti ga nhiremimbo'ea rehe nhaporemo tohendu katu ti ga javo – akoja rehe ji pe mbo'ei. Pehendu katu ti! ei ga. Nane'ymi po ti ji reko'i pe pyri mbapava rurame nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

MARCOSVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de Marcos

¹ Nahanypy koi Jesus Cristo'ga mombe'upyryva Tupana'ga ra'ya'ga mombe'upyryva. Gaha ko Tupana'ga ombuhuruka vyva koty nhande pyri ikwehe. ¹ Igwete Tupana'ga ga mongoi nhanderekote'varuhua mombomharamo ikwehe.

*João Batistava'ea uhu Jesus'ga renonde
(Mateus 3.1-12; Lucas 3.1-18; João 1.19-28)*

² Jesus'ga rura renonde João Batistava'ea rekoi ikwehe. A'ea mombe'unhogwenondeavo Isaíasva'ea ikwatijari inoḡa ymyahũ hako. Ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga hako. Nahã Tupana'ga ei gwa'ya'ga pe: "Nde renonde ti ji ojipe'ga mondoi imombe'uuka ga pe nhinhi'iga nehẽ toamboavujikwe pa ti ga nde ve nehẽ," ei Tupana'ga gwa'ya'ga pe hako. A'ea Isaíasva'ea okwatija imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga hako.

³ Igwete Isaíasva'ea ikwatijara'javi inoḡa hako. Ahe omombe'ua'ja Tupana'ga ra'ya'ga renondeva'ea. "Hahyahi po ti ganhi'iga

ga erame ḡa mbo'eavo ongae'yi me nehẽ," ei Isaíasva'ea ikwatija.

"E'i po ti ga:

'Pemboavujikwe ti pehea huvihava'ga pe
tuhu ti ga nhande pyri javo.

Pembohupi katu ti pehea ga pe, 'e po ti ga nehẽ," ei ahe hako.

Tupana'ga ra'ya'ga renondeva'ea e'i nhandepojykaharete'ga ruraḡwama pe tonhimboavujikwe ti ḡa garura renonde javo. A'ea pe ahe ei togwerojijyi ti ḡa gweaporoḡita a'ea renonde javo.

⁴⁻⁶ Na tuhẽ reki. Jesus'ga rura renonde João Batistava'ea rekoi ikwehe. Igwete ahe ei javo ḡa pe ongae'yi me. Yuranuhũ'javuhuva'ea rava camelo rava ahe oapo opiramo. Ipira ahe oapo oku'ayviramo. O'u ahe tukura hehira reheve. Igwete ahe ei ḡa pe:

—Perojijijiyi ti pejeaporoḡita pejipohia pejikote'varuhua hugwi Tupana'ga remiarõ'e'yma hugwi, ei ahe. Peko ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ero po ti ji pe mobatizai nehẽ, ei ahe. Igwete po ti Tupana'ga imombohete'i pendekote'varuhua pe hugwi nehẽ, ei João Batistava'ea.

Igwete ḡa hopavi ojigwya hugwi Judéia hugwi ahenhi'iga renduva. Cidade de Jerusalém hugwi ḡa hopavi ahe pyri. Igwete ḡa imohemi okote'varuhua Tupana'ga pe ojipe'ḡa ndovaki toropohi ti jugwi javo. A'ero João Batistava'ea ḡa mobatizai rio Jordão pype.

⁷ Igwete ahe ei ḡa pe jipi:

—Jihoheteve'ga po ti uhu huvihavuhetero. Ji ki a'e te ako tehe reki, ei ahe.

⁸ Ji opomobatiza yhya pyvõ kiro. Ga ki a'e te pe pojykauka Tupana'ga ra'uva pe, ei João Batistava'ea ḡa pe.

*Ahe omobatiza Jesus'ga
(Mateus 3.13-17; Lucas 3.21-22)*

⁹ A'ea rupi Jesus'ga ruri Galiléiapeve'ḡa gwya hugwi cidade de Nazaré hugwi. Igwete João Batistava'ea ga mobatizai rio Jordão pype.

¹⁰ Ohemame yhya hugwi Jesus'ga hepiagi yvaga jipe'a. Igwete ga hepiagi Tupana'ga ra'uva ijyva yvaga hugwi. A'ereki inambua ja o'jy Jesus'ga rehe o'a.

11 Igwete Tupana'ga onhi'iga mbuhuri yvaga hugwi.

–Nde ko jira'yra nhiremia'nguhetea, ei Tupana'ga ga pe. Anhimohē hete ji nde rehe, ei ga Jesus'ga pe.

Satanás'ga omongo te'varuhu pota Jesus'ga

(Mateus 4.1-11; Lucas 4.1-13)

12 Igwete Tupana'ga ra'uva Jesus'ga rerohoi ongae'yi me.

13 Quarenta ga kiri pevo. A'ea rupi Satanás'ga – ga ko anhağa ruvi-havuhu'ga Tupana'ga arõe'yve'ga – a'ea rupi ga rekoi Jesus'ga pavēi ga mon-gote'varuhupota novīa. Mbatara onharōva'ea pevo u. Igwete yvagipeve'ga Tupana'gapyrive'ga Jesus'ga pokopokogi imondovo mbatera ga pe.

Jesus'ga ombuhuruka pira mboaharava'ea ojiheva'ero

(Mateus 4.12-22; Lucas 4.14-15; 5.1-11)

14 Ga João Batistava'ea mongirē cadeia pype Jesus'ga hoi Galilíapeve'ga gwyrri pe. Igwete ga imombe'ui ga pe pyryva'ea Tupana'ga remimombe'ua.

15 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Kirogwe Tupana'ga ei pe me toko ti ga jireheva'ero javo, ei Jesus'ga. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi imombiga, ei ga ga pe. Perovia ti pyryva'ea Tupana'ga mombe'ua pejikovo garemimbotarimova'ea rehe. A'ero po ti ga rekoi penduvihavuhuhetero pe mongovo onhi'iga rupi nehē, ei Jesus'ga ga pe.

16 Aerē Jesus'ga hoi ypiahua rembeyvyri Galilíapeve'ga gwyrri pe. Igwete ga Simão'ga repiagi gareki'yra'ga no André'ga. Pira mboahava ga omombo ypiahua pype. A'ereki ga pira mboaharamo.

17 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Pejijo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga ga pe. A'ero po ti pe ji mombe'ui ojipe'ga pe nehē no, ei Jesus'ga. Pira pe peru kirogwe jipi. Ji pe mbo'erame po ti pe ojipe'ga nderuri ji pyri nehē toko ti ga Jesus'ga nhi'iga rupi javo nehē, ei Jesus'ga ga pe.

18 Nambegwei Simão'ga hejari pira mboahava a'ero Jesus'ga rupi ogwovo garemimbo'eharamo okovo.

19 Hehemo Jesus'ga hoi ga ndepiaga Zebedeu'ga ra'yra'ga Tiagova'ea João'ga no. Ombojoapyapy ko ga pira mboahava oyhara pype.

20 Ga ndepiagame Jesus'ga onhi'iga mondoi ga pe.

–Pejijo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga ga pe.

Igwete ga uva'ga rejari yhara pype oporavykyhara'ga ndeheve Jesus'ga rupi ogwovo gareheva'ero.

Jesus'ga ombojipe'a anhağa ahe hugwi

(Lucas 4.31-37)

21 Igwete Jesus'ga hoi cidade de Cafarnaum me. Judeus'ga poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga hoi judeus'ga mbo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe gajatykahava pype.

22 Igwete ga nhimomby'ai ombo'ea repiaga upa. A'ereki judeus'ga mbo'ehara'ga atyvi ga ga mbo'ei. Ga hete okwaha Tupana'ga nhi'iga oakagi pe.

23 Nanime ga ruri gajatykahava pype – kiroki ga anhağa opojyka ga. A'ea rembipojykaro gwaramo ga onhi'iga mondo Jesus'ga pe.

24 –Jesus, maranuhūrame nde ore avykyuhui? ei ga. Ore mombapava nde ruri naerū? ei ga. Orokwaha hete ndehe. Nde ko pyryheteva'ero ereko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ga Jesus'ga pe Nazarépeve'ga pe.

25 A'ero Jesus'ga nhi'igahyi jupe terenhi'igi javo.

—Ejipe'a ga hugwi, ei Jesus'ga jupe.

²⁶ A'ero anhağa ga moğwýgwymahyi ohapukaita ojipe'avo ga hugwi. Anhağa jipe'aramé ga hugwi ga pyryhetero a'ero.

²⁷ Igwete pevove'ga nhimomby'apavi Jesus'ga rehe upa. Igwete ға ei ojohupe:

—Marağatu? ei ға. Hajiheva'ea rehe ga nhande mbo'ei, ei ға. Okwaha hete ga okovo. Ga erame anhağa vehevi ғwendu katu ga, ei ға ojohupe.

²⁸ Kotihī ga Jesus'ga mombe'umbe'ui ға pe nhaporemó ojigwryi pe Galiléia pe.

Jesus'ga omombi ahetetirūa

(Mateus 8.14-17; Lucas 4.38-41)

²⁹ Igwete Jesus'ga hoi gajatykahava hugwi. Tiagova'ea oho ға ndupi no João'ga pavéi. Igwete ға jogwerohoi ojogwerovahema Simão'ga ronga pe. Pevo Simão'ga ruvi André'ga pavéi.

³⁰ Kotihī ga hēa mombe'ui Jesus'ga pe Simão'ga rembirekohēa yhēa. Onhino hēa upa. A'ereki o'a hete hēa rehe. Igwete ға hēa mombe'ui Jesus'ga pe.

³¹ Igwete ga hoi hēa popyhyga hēa mbovyā hēa mopo'ama. Omombi pa ga karugwara hēa hugwi. A'ero hēa hoi herua mbatera ға pe to'u ға javo.

³²⁻³³ Kwara hoa rupi cidadepeve'ga jogwerupavi onga pe Jesus'ga pyri. Gwerugweru ға ga pyri anhağa rembipojykahara'ga Diabo'gapyriva'ea rembipojykahara'ga. Itetirūave'ga ға gwerugweru pa ға noğa Jesus'ga pyri no.

³⁴ Igwete Jesus'ga imombigi ғatetirūa joparaparava ға hugwi. He'yjuhuva'ea anhağa ga imbojipe'ai ға hugwi. Igwete ga nomonhi'igukari anhağa onhimombe'uukare'yma jupe. A'ereki a'ea okwaha ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo ga pe.

Jesus'ga omombe'u pyryva'ea ojipeva'ea pe

(Lucas 4.42-44)

³⁵ Ko'eğatue'yma rupi Jesus'ga vyri ogwovo. Ga tehe oho cidade hugwi. Pevo ga nhi'inhi'igi Tupana'ga pe.

³⁶ Aerē Simão'ga hoi Jesus'ga reka onhipavēive'ga pavéi.

³⁷ Ga repiagame ға ei ga pe:

—Cidadepeve'ga nhaporemó nde reka okovo novīa, ei ға.

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ға pe:

—Akwaha hete ji novīa, ei ga. Emo ojipe'ipe'i pe ira'agweva'e pe po ti nhande xaho hamo. Tamombe'u ti Tupana'ga nhi'iga pevove'ga pe no, ei ga. A'ereki a'ea rehe ji ajo yvya koty, ei ga ға pe.

³⁹ A'ero ga imbojopiapi ogwovo cidades pe Galiléiapeve'ga gwrya rupi imombe'gwovo gajatykahava pype. Igwete ga anhağa mbojipe'ape'ai ға hugwi imondovuka.

Jesus'ga omoka'ē ahejagwa

(Mateus 8.1-4; Lucas 5.12-16)

⁴⁰ Aerē ga ruri Jesus'ga pyri ijaijauhuve'ga. Igwete ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri jihoheva'ero ji poko javo ga pe.

—Jesus, ei ga. Nde eremoka'ē kwaha jijagwa ji hugwi. Po nde imoka'ēpotari, a'ero po ti nde imoka'ēi nehē, ei ga Jesus'ga pe.

⁴¹ Iporia'i hete ga Jesus'ga pe. Nurā Jesus'ga jipoapyhoi opokoga ga rehe.

—Apota ji, ei ga ga pe. Eka'ē ga hugwi! ei ga a'ero jupe.

⁴² Kotihī gajagwa ika'embavi ga hugwi.

⁴³⁻⁴⁴ Igwete Jesus'ga eahyi ga pe:

—Ehendu tuhē ti nhinhī'iga, ei ga. Teremombe'uuhui ti ға pe ndejagwa moka'ēagwera. Heregwovo kiro ejipiuka mbatera kwava'ehara'ga pe, ei

Jesus'ga ga pe. Moisésva'ea e'i po rimba'e: "Ika'ẽrame pe hugwi ti pemondo mbatepyryva ikwava'ẽhara'ga pe tokwava'ẽ ti ga Tupana'ga pe a'ero nehẽ," ei ahe, ei Jesus'ga ga pe. Enhi'ipo'ru ti ahe a'ero. Emondo ti mbatera ikwava'ẽhara'ga pe tokwaha pa ti ẽga ndejagwa moka'ẽagwera, ei ga. Heregwovo kiro a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁵ Ohorame ga imombe'umbe'ui reki ojipe'ga pe Jesus'ga omoka'ẽ jijagwa ji hugwi javo. Nurã Jesus'ga ndohoa'javi cidades pe ẽandovaki. Ongae'yi me ga hoi okovo a'ero tonhimono'ono'o'ogyme ga ji rehe javo. Emo ga ohooho reki pevo ga pyri ocidades hugwi nhaporememo.

2

Jesus'ga omopo'ã nomyiva'ea
(Mateus 9.1-8; Lucas 5.17-26)

¹ Aerẽ Jesus'ga jivvra'javi cidade de Cafarnaum me.

—Jesus'ga ko pevo u onga pe, ei ẽga ga mombe'gwovo.

² Igwete ẽga jatykai onhimongyavo ga pyri. Tegwete reki ẽandupava onga pype. Tegwete ẽanduva jurukwara pyri no. A'ereki ẽga he'yjuhu hete ua ga pyri. Igwete Jesus'ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'ĩga ẽga pe.

³ Igwete ẽga nomyive'ga reruri ga pyri novĩa. Quatro ko ẽga ojopokopokoga ga rehe ga rerua.

⁴ Tegwete reki garerohohava Jesus'ga ypyvo he'yjuhuve'ga mbytera rupi. Nurã ẽga ga reruri ga rerojiupia onga arimo iperehuva'ea arimo ipe'ape'avo tujuga apopyra Jesus'ga rehei katu. Ikwara rupi ẽga ga mbojyvi ga mbuhua Jesus'ga pyri a'ero gakupeupava reheve.

⁵ Hepiagame ẽajikoga ojihe Jesus'ga ei nomyive'ga pe:

—Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi.

⁶ Gwino ga neni upa judeus'ga mbo'ehara'ga – kiroki ẽga ombo'embo'e ga Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe. Jesus'ga nhi'ĩga renduvame ga ei ovyvteri pe:

⁷ “Maranuhũrame ga euhui poa?” ei ẽga. “Onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero. A'ereki Tupana'ga jate omombo aherekote'varuhua,” ei ẽga ovyvteri pe.

⁸ Kotihĩ Jesus'ga ikwahavi ovyvteri pe gandeaporoẽgita. Igwete ga ei ẽga pe: —Maranuhũrame pe ndeaporoẽgitate'varuhuro pejiupã? ei ga ẽga pe.

⁹ A'e ko ji ga pe ko: “Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi.” Emo pe ndapehepiagi aherekote'varuhua mombora. A'ero pe ndaperoviari jipopoakara, ei ga ẽga pe. Po ji ei ga pe: “Epo'ã, epyhy ejikupeupava herogwovo”, a'ero po ti pe ga repiagi herohorame nehẽ. A'ero po ti pe jipopoakara heroviari nehẽ, ei ga ẽga pe.

¹⁰ Tupana'ga ji mbuhuruka yvya koty, ei Jesus'ga. Gaha omomboruka ji ve aherekote'varuhua ahe hugwi, ei ga ẽga pe. Amopo'ã ti ji nomyive'ga kiro a'ero nehẽ tapekwaha ti jipopoakara nehẽ. A'ero po ti pe ei nehẽ: “Tupana'ga ombuhuruka tuhẽ Jesus'ga avo yvya koty,” ei ga. Nurã ji ei kiro ga pe, ei ga.

¹¹ —Nde ve ji ei, ei Jesus'ga nomyive'ga pe. Epo'ã. Epyhy ekupeupava herogwovo enhonga pe, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Gandovaki ga po'agatui a'ero ipyhyga okupeupava herokwava. Ga repiagame ga nhimomby'apavi. Igwete ẽga ei:

—Pyry hete ko Tupana'ga. Pyry hete ko ga. Ymyagwera jate ko nhande ndihepiagangavi nanongara, ei ẽga ojohupe.

Jesus'ga omongo Leviva'ea ojiheva'ero
(Mateus 9.9-13; Lucas 5.27-32)

¹³ Aerē Jesus'ga hoa'javi ypihua rembeyvyri. A'ero he'yjuhuve'ga jatykai ogwovo ga pyri. Igwete ga ga mbo'ei Tupana'ga nhi'iga rehe.

¹⁴ Hehemo ga hoi. Igwete ga Levi'ga repiagi. Ga ko Alfeu'ga ra'yra'ga. Itambere'ia ryrua pype Levi'ga reni. A'ereki ga omono'ō itambere'ia ipyhyga pevove'ga hugwi tamondo ti governo pe javo. Igwete Jesus'ga ga repiagi javo ga pe.

—Herejo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga Levi'ga pe.

Igwete ga po'ami ogwovo Jesus'ga rupi garemimbo'eharamo.

¹⁵ Aerē Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga nderohoi Levi'ga ronga pe. Igwete ga i'ui he'yjuhuve'ga pavēi. A'ereki he'yjuhu ga okovo Jesus'ga pyri jipi itambere'ia mono'ōhara'ga. Gahā oko ga pyri no - kiroki ga pe ojipe'ga e'i ite'varuhu ga javo. A'ereki ga nohendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera jipi.

¹⁶ Igwete Jesus'ga i'ui ga pavēi. A'ero judeus'ga mbo'ehara'ga nduri no. Ga ko fariseus'ga. Ga e'i tihendu katu pa Moisésva'ea remimbo'eagwera javo novīa. A'ero ga nduri Jesus'ga ndepiaga ga i'urame jara'ga pavēi. Nurā ga ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe:

—Maranuhūrame Jesus'ga jihe'aruhui itambere'ia mono'ōhara'ga ndehe okote'varuhuve'ga ndehe no i'gwovo ga pavēi, ei ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe.

¹⁷ Henduvame ganhi'iga ojije Jesus'ga ei javo ga pe:

—Tamombe'u katu ti pe me a'ero jijihe'ara nanongara'ga ndehe, ei ga. Ji ko ahepohanohara'ga ja, ei ga. Kiroki ga e'i ojive: “Nanhitirūi ji” - gahā ahepohanohara'ga ndopokogi ga pohano'ge'yma. Kiroki ga e'i ojive: “Nhititirūa ji” - gahā ahepohanohara'ga ga pokogi ga pohano'ga. Na jitehe ji okote'varuhuve'ga pokogi jijihe'a ga ndehe topohi ti ga okote'varuhua hugwi javo, ei Jesus'ga ga pe. A'ereki a'ea rehe ji ajo yvya koty tapoko ti ga javo - kiroki ga e'i ojive: “Ako te'varuhu ji. Marā po ti ji ve a'ero nehē?” ei ga. Ojipe'ga pyri rūi ji ajo javo - kiroki ga e'i ojive: “Jipyry hete ji,” ei Jesus'ga.

Ndo'ui ahe mbatera xanhi'ī Tupana'ga pe javo

(Mateus 9.14-17; Lucas 5.33-39)

¹⁸ Aerē ojipe'ga nduri Jesus'ga pyri xa'e ti ga pe javo. A'ereki João Batista'ea remimbo'ehara'ga, amoamome ga ei ojihupe: “Ti'uyme ti mbatera xanhi'īnhi'ī Tupana'ga pe javo,” ei ga. Fariseus'ga na jitehe amoamome ga ei xanhi'ī Tupana'ga pe i'ue'yma javo. Igwete ojipe'ga nduri Jesus'ga pyri javo ga pe.

—Ndo'ui ko João Batista'ga remimbo'ehara'ga xanhi'ī Tupana'ga pe javo, ei ga. Fariseus'ga nemimbo'ehara'ga na jitehe ndo'ui mbatera onhi'iga ga pe. Neremimbo'ehara'ga ki a'e te o'uo'u mbatera jipi, ei ga. Maraname nanuhū ga ndekoi a'ero naerū jara'ga atyvi? ei ga Jesus'ga pe.

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Nhiremimbo'ehara'ga ko ga javijitehe - kiroki ga oko hēarembirekoruama'ga pavēi, ei ga. Gapavēive'ga ko o'u tuhē mbatera gworygworyvamo ga pavēi okovo gwaramo, ei ga ga pe. Nhiremimbo'ehara'ga na jitehe a'ero.

²⁰ Ga ko o'u ji pavēi okovo gwaramo, ei Jesus'ga ga pe. Aerē po ti okote'varuhuve'ga ji roerohi ga hugwi nehē. A'ea rupi po ti ga ndo'ui mbatera nehē no ovy'are'yma gwaramo, ei ga ga pe.

²¹ Igwete Jesus'ga ei no:

—Tamombe'u ti pe me ojipea ojo'java'ea no. Po ahe oapokatua'ja pota tapy'ynhapiramyana, nomondo po ahe tapy'ynhapirapyahua ndotyryrygiva'ea itararagawera rehe imboja, ei ga. Kia pyvō imbojaramo pe jiky ymyahūva'ea hugwi ityryrygame. A'ero po ijovaja'rokatui, ei Jesus'ga ga pe.

²² —Irūa tamombe'u pe me no, ei Jesus'ga. Vinho aporame ahe nonhagi hyruymyana pype mbiara pirymyana pype tireko katu javo. A'ereki vinhopyahua ombotyjutyjui ovuvua, ei ga. Inhaḡame mbiara pirymyana pype vinhopyahua vuvuvuvuri a'ero imombuga ipira otururupava jugwi. Onhimomby hete a'ero. Ombote'varuhu mbiara pira no, ei ga ḡa pe. Ipiipyahua pype reki ahe onha vinhopyahua a'ero, ei ga ḡa pe.

Gwemimbo'ea pe Jesus'ga ei a'ea. A'ereki garemimombe'ua ndojihe'ari ganamonhava'ea remimombe'uagwera rehe.

Nahanahā ti ḡa toko sábadu rupi, ei Jesus'ga

(Mateus 12.1-8; Lucas 6.1-5)

²³ Aerē judeus'ḡa poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ḡa hoi pea rupi ogwovo. Igwete ḡa hoi kopytera rupi ogwovo. Ohorame garemimbo'ehara'ḡa ika'mbika'mbigi trigo i'gwovo.

²⁴ A'ero fariseus'ḡa ei Jesus'ga pe:

—Ehepia ḡa, ei ga. Moisésva'ea e'i ikwatija nhande ve hako: “Sábadu rupi nhande ndiaporavykyi hamo,” ei ahe, ei ga. Maranuhūrame ḡa trigo ika'mbika'mbigi sábadu rupi naerū Moisésva'ea remimbo'eagwera ren dukatue'yma naerū? ei ḡa Jesus'ga pe.

²⁵⁻²⁶ Igwete Jesus'ga ei ḡa pe:

—Tupana'ga rembikwatijarukara onhi'i pe me novīa Daviva'ea mombe'gwovo, ei ga. Ymyahū ko Daviva'ea hoi Tupana'ga rongga pype tenda pype hako. A'ea pype ikwava'ēhara'ḡa ono pāo imondovo Tupana'ga pe jipi, ei ga. Ikwava'ēhara'ḡa jate po o'u a'ea hamo. “Ojipe'ḡa po to'uyme hamo,” e'i ikwatijara novīa Tupana'ga nhi'iḡa mombe'gwovo, ei Jesus'ga. Igwete Daviva'ea hoi Tupana'ga rongga pype. Ahe ndogwerekoi mbatera ojive. Ahepavēiva'ea ndogwerekoi no. Nurā ty'ara ahe jukai, ei ga ḡa pe. A'ero Abiatarva'ea ikwava'ēhara'ḡa nduvihavuhuaḡwamava'ea ahe imondoi akoja Daviva'ea pe to'u ti ḡa javo. Igwete Daviva'ea i'ui hako imondovo onhipavēiva'ea pe hako, ei Jesus'ga ḡa pe. Tupana'ga nde'i reki Daviva'ea pe hako: “Pe napehendukatui nhinhi'ḡa i'gwovo.” Ga nde'iahyi ahe ve, ei Jesus'ga. Oro pē, ei ga, maranuhūrame pe euhui nhiremimbo'ehara'ḡa pe naerū? ei ga fariseus'ḡa pe.

²⁷ Igwete Jesus'ga ei ḡa pe no:

—Tupana'ga nde'i hako: “Kiro po ti ji yvyakotyve'ḡa apoi tokwaku ti ḡa sábadu javo.” A'ea ga nde'i, ei Jesus'ga. Nahā ga ei reki hako: “Kiro po ti ji sábadu apoi ḡa pe tipokapa pi ti ḡa javo,” ei ga ḡa pe.

²⁸ Tupana'ga ji mbuhuruka yvya koty, ei ga. Nurā jihi a'e nahanahā ti ḡa toko javo. Sábadu pe vehevi ji ei no nahā ti ḡa toko a'ea rupi javo, ei Jesus'ga ḡa pe.

3

Iponhimamava'ea

(Mateus 12.9-14; Lucas 6.6-11)

¹ Aerē Jesus'ga hoa'javi ḡajatykahava pype. Pevo ga reko iponhimamave'ga.

² Igwete fariseus'ḡa Jesus'ga repiahetei timbotegwete ga javo.

—Kiro sábadu, ei ga ojohupe. Mara'ngu po ti ga gapoa mbokatua'java nehē kiro nhandeperavykye'yma rupi? ei ḡa. Gapoa mbokatua'javame po ti nhande ei ga pe: “Nerehendukatui nde Moisésva'ea remimbo'eagwera,” xa'e ti ga pe, ei ḡa ojohupe.

³ Igwete Jesus'ga ei iponhimamave'ga pe:

—Epo'ã ejoa ġapytera rupi.

⁴ Jara'ġa pe Jesus'ga ei:

—Pe'ji ti ji ve. Marā po nhande rekoï nhandeporavykye'yma rupi hamo? Gara Moisés'va'ea ei nhandeporavykye'yma mombe'gwovo sábadu mombe'gwovo po rimba'e naerū? ei ga. E'i po ahe naerū: “Timbote'varuhu ti ojipe'ġa pe sábadu rupi hamo?” A'ea po ahe ei naerū? Pe'ji katu ti ji ve a'ero, ei Jesus'ga ġa pe. “Timombyry ti ġa pe a'ea rupi hamo.” A'ea ahe ei po rimba'e? ei ga. Gara Moisés'va'ea ei sábadu mombe'gwovo naerū? “Tijuka ti ġa a'ea rupi hamo.” A'ea po ahe ei naerū? Pe'ji katu ti ji ve a'ero, ei ga ġa pe. “Timomanoukaryme ti ġa a'ea rupi hamo,” e po ahe? ei Jesus'ga ġa pe.

Igwete ġa nonhi'ġa'javi ga pe.

⁵ A'ero Jesus'ga ġa ndepiapavi onhimonha'ngavo. Okoveveuhu ga ġa ndehe. A'ereki ġa noangarihu ojipe'ġa porogwetyge'yma. Igwete ga ei iponhimamave'ga pe:

—Epyho epoa.

A'ero ga jipoapyhokatui. A'ereki gapoa ikatua'ja ga Jesus'ga nhi'ġo'rurame.

⁶ Igwete ġa ěi fariseus'ġa. Kotihĭ ġa Herodes'gareheve'ġa monhi'inhi'ġi a'ero. Igwete ġa ei:

—Maranuhū po ti nhande Jesus'ga jukaukaruhui nehē? ei ġa ojohupe.

Oho pa ahe Jesus'ga pyri

⁷ Igwete Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa nderohoi ypihua rembe'yi pe. He'yjuhu hete ġa ua ga pyri ojigwyrá hugwi. Galiléia hugwi ġa ndupavi Judéia hugwi no Iduméia hugwi no.

⁸ Cidade de Jerusalém hugwi ġa nduri no. Rio Jordão kikoty aherovaja hugwi ġa nduri Jesus'ga pyri no. Cidadepyrive'ġa uhu pa no Tiropyrive'ġa Sidompyrive'ġa. A'ereki ġa ġwendu ġa imombe'urame Jesus'ga rembiapoa ahemonhimomby'ava'ea. A'ero ġa ndupavi ga pyri onhimongyavo.

⁹⁻¹⁰ Igwete ga imombimombigi karugwara he'yjuhuve'ġa hugwi. Nurā itetirūave'ġa Jesus'ga mbotymbotyvahivi tomombi ti ga ji hugwi javo. Nurā Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ġa pe:

—Peru ti yhara ji ve. Ta'a ti ipype ġa hugwi tanhimbotymbotyvahyyme ti ġa onhimongyavo, ei ga ġa pe.

¹¹ Igwete ġa nduri jipi – kiroki ġa anhaġa opojyka ġa. Jesus'ga repiagame ġa nenypy'andurugi ga pyri o'eahyavo nde ko Tupana'ga ra'yramo javo.

¹² A'ero ga nhi'ġahyi ġa pe tanhimombe'uyme ti ġa javo.

Jesus'ga omo'emo'ē dozeva'ea onhimoirūharamo (Mateus 10.1-4; Lucas 6.12-16)

¹³ Aerē Jesus'ga jiuipiri vytyruhua rupi ogwovo. Igwete ga ġa mbuhurukari ojipyri ġwemimbotarimo.

¹⁴ Doze ko ġa, ga ġa mo'emo'ēi ojiheva'ero. (Nhimoirūhara ei ga ġa pe.) A'ero ga ei ġa pe:

—Topomondo ti imombe'gwovouka nhinhi'ġa ojipe'ġa pe nehē.

¹⁵ Tambojipe'auka ti ji pe me anhaġa Diabo'ġapyriva'ea ġa hugwi nehē, ei ga ġa pe.

¹⁶⁻¹⁹ Dozeve'ġa ko: Simão'ga, Tiagova'ea, aheirū'ga João'ga, André'ga, Filipe'ga, Bartolomeu'ga, Mateus'ga, Tomé'ga, Tiago'ga – kiroki ga Alfeu'ga ra'ya'ga – Tadeu'ga, Simão Zelote'ga, Judas Iscariotes'ga – ga ko aerē omondouka Jesus'ga ga arōe'ġve'ġa po pe ga pyhygauka. Gaġā Jesus'ga omo'emo'ē ġwemimbo'eharamo dozeve'ġa. Ojipea Jesus'ga ono Simão'ga rehe. Pedro

Jesus'ga ono ga rehe. Tiagova'ea ko Zebedeu'ga ra'yrava'ea João'ga pavēi. Ojipea Jesus'ga ono ga ndehe ganderaramo Boanerges. Boanerges pe nhande ei: Ga ko tupanarağa ja.

*Belzebu'ga opojyka Jesus'ga, e'i tehe ahe
(Mateus 12.22-32; Lucas 11.14-23; 12.10)*

²⁰ Igwete Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga nderohoi onga pe. Kiro he'yjuhuve'ga jatykai ga pyri a'ero. Ndo'uukari ga mbatera Jesus'ga pe u'ua ga pyri.

²¹ Ikwahavame Jesus'ga re'yja'ga hoi ga pyri. Igwete ga ei:

–Tipyhy ti Jesus'ga rerogwovo ga hugwi. A'ereki ga'akağa mbipehu kiro ovuhu, e'i tehe ga Jesus'ga pe.

²² Igwete judeus'ga mbo'ehara'ga ei – kiroki ga u Jerusalém hugwi – igwete ga ei ojohupe:

–Belzebu'ga opojyka Jesus'ga ojive, e'i tehe ga. Nurā Jesus'ga ombojipe'auka anhağa ga hugwi, ei ga. A'ereki Belzebu'ga anhağa ruvihavuhuro. A'ero ga anhağa mbojipe'aukari Jesus'ga pe, e'i tehe ga ojohupe.

Satanás'ga pe ga ei Belzebu'ga. Diabo'ga ei ga ga pe no.

²³ A'ero Jesus'ga ga mbuhurukari ojipyri judeus'ga mbo'ehara'ga. Igwete ga imombe'umbe'ui ojo'java'ea ga pe.

–Mbipehu reki pendeaporoğita, ei ga ga pe. Satanás'ga ndajipojykai tuhē jihi. Satanás'ga ga pojykarame ojive nombojipe'aukari ga pe ojipyri'ava'ea. A'ereki ga nombojogwayvayvari reki ojive'ga, ei Jesus'ga ga pe.

²⁴ Tamombe'u ti ojo'java'ea pe me a'ero, ei ga. Po gawryripeve'ga ojogwayvayva hete, a'ero po ga nhombojipe'apavi ojohugwi.

²⁵ Po ongapypeve'ga ojogwayvayva, a'ero po ga nhombojipe'apavi ojohugwi no.

²⁶ Po Satanás'ga ojipyri'ava'ea mbojogwayvayva hamo, a'ero po gapyri'ava'ea nhombojipe'apavi ojohugwi, ei ga. A'ero po Satanás'ga ndogwerekoa'javi ojive'ga. Ndokoa'javi po ga huvihavamo a'ero, ei Jesus'ga ga pe. Na rüi reki Satanás'ga reki, a'e ji, ei ga. Ga nombojogwayvayvari ojipyri'ava'ea. Ga rüi reki ombojipe'auka ji ve anhağa ojipe'ga hugwi a'ero, ei ga ga pe.

²⁷ Igwete Jesus'ga ei no:

–Ojipe'ga ndoki ipopoakave'ga rongga pype gambatera rerogwovo ga hugwi. Gahoheve'ga jate oki ipype opopoakahetero gwaramo. Igwete ga ga kwana'ei gambatera ipe'avo herogwovo ga hugwi, ei ga ga pe.

Nahā Jesus'ga ei ga pe jihi ko Satanás'ga hohe gapyri'ava'ea mbojipe'avo javo.

²⁸⁻³⁰ Igwete ga ei ga pe:

–“Anhağa opojyka ga ojive,” pe'euhu tehe pe ji ve, ei ga javo ga pe. Nurā ti ji ei pe me imombe'ukatuavo: Tupana'ga po ti omombo pa ahe hugwi aherekote'varuhuparavuhua. Ombotegwetea vehevi po ti Tupana'ga omombo pa ahe hugwi, ei ga. Emo gwa'uva mbotegwetea po ti Tupana'ga nomombori tuhē ahe hugwi. A'ea ndojihyva'javi ahe hugwi avuirama, ei ga ga pe.

*Jesus'ga re'yjava'ea
(Mateus 12.46-50; Lucas 8.19-21)*

³¹⁻³² Kiro ga vahemi a'ero Jesus'ga yhēa gareki'ya'ga pavēi. Okari pe ga pytai o'ama. A'ereki he'yjuhuve'ga u ga pyri oapypyga. Igwete Jesus'ga re'yja'ga imondoi onhi'iga ga pe tuhu ti ga ore pyri javo. A'ero ga imombe'ui ga pe:

—Jesus, okari pe ġa ndekoi neyhēa neirū'ġa pavēi. “Tuhu ga ore pyri,” ei ġa nde ve, ei ġa ga pe.

³³ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Marāve'ġa pe ji ei naerū nhiy'ġa nhiirū'ġa?

³⁴ Gweroapyve'ġa ndepiagame ga ei ġa pe a'ero:

—Agwa reki ġa nhiy'ġa nhiirū'ġa, ei ġa.

³⁵ Kiroki ġa oko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe – ġa pe ji ei nhiirū'ġa nhirendyra'ġa. Nhij'ġa a'e ji ġa pe, ei Jesus'ga ġa pe.

4

Ha'yinha mohāihara'ga

(Mateus 13.1-9; Lucas 8.4-8)

¹ Aerē Jesus'ga ġa mbo'ea'javi ypihua rembe'yi pe. He'yjuhu ġa ojatykavo ga pyri yembe'yi pe onhimongyavo. Nurā ga avi yhara pype oina imoanha'ndiavouka tohendu pa ti ġa nhinhi'ġa javo.

² Igwete ga ġa mbo'ea'javi imombe'gwombe'gwovo ojo'java'ea ġa pe.

³ —Pehendu ti, ei ġa. Imohāihara'ga gweroho ha'yinha ko pe imohaina ityama, ei ġa.

⁴ Imohāirame mokonhete indurugi pea rembeyvira rupi. Igwete gwyrā'ia ruri imokokona jupava, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

⁵ —Jara onduru yja rehe, ei ġa. Xunhi reki yja ita arimo. Kotihī henhunhamo a'ero novā. A'ereki nianami yja.

⁶ Emo kwarahyahivame ombokai imonhymbava hohova. Garemity'mbia ipavi a'ero onhimomiranama'jave'yama. A'ereki hapoa ndokihetei yvya pype, ei ga imombe'gwovo.

⁷ —Jara onduru nhungwava ra'yinha pyteri pe haṭṭava'ea ra'yinha pyteri pe. Igwete ga'apoa ha'yinha henhunhamo nhungwava ra'yinha pavēi. Igwete nhungwava nhambyguhui garemityama herekovo imonhimom-boakare'yama. Igwete ndi'ai upa, ei ga ġa pe.

⁸ —Jara reki onduru vykatua rehe. A'ea henhunhamo onhimomboaka gworyvamo. O'arame he'ye'yi ha'yinha trinta ahara pype. Jara pype koji'i tehe ha'yinha sessenta. Jara pype ha'yinha he'yjuhuro cem ipype, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

⁹ Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero, ei ga ġa pe.

Jesus'ga omombe'u morogita

(Mateus 13.10-23; Lucas 8.9-15)

¹⁰ Garenduhara'ga horame ga hugwi gapavēive'ġa nhi'igi ga pe dozeve'ga pavēi. Igwete ġa ei ġa pe:

—Gara pe nde ei poro morogita mombe'gwovo ore ve? ei ġa. A'ereki ore ndorokwahavi a'ea, ei ġa ga pe.

¹¹ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Amombe'u katu ji kiro pe me. A'ereki Tupana'ga opota penembikwaha, ei Jesus'ga ġa pe. Okwahavuka ga pe me onhimiva'ea nahā po ti ji rekoj ojiheve'ġa nduvihavamo nehē javo, ei ga ġa pe. Pe me jate ga okwahavuka nanongara. Ga ki a'e te – kiroki ġa ndokoi gareheva'ero – ga pe ji amombe'u ojo'java'ea ikwahavukare'yama ġa pe, ei ga ġa pe.

¹² Ojo'java'ea ji amombe'u ġa pe a'ero
“tonhimombaragwahavyme ti ġa hepiepiagame.
Tokwahavyme ti ġa henduenduvame.

A'ereki ġa ndogwerojijyipotari gweaporogita.
Nomomborukapotari ġa Tupana'ga pe okote'varuhua”, ei ga ġa pe.

13 Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

–Ndapekwahavi pe ji imombe'urame pe me garemitymagwera? Marā po ti pe ikwahapavi ojo'java'ea naerū? ei ga.

14 Tamombe'u katu ti kiro itymagwera pe me a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

–Kiroki ga omombe'u Tupana'ga – ga ko ha'ynha mohāihara'ga ja, ei ga.

15 Mokonhete'i ha'ynha onduru pehea rembeyvryi. Igwete gwya'ia imokokombavi ha'ynha imohāirame, ei ga. Na jitehe ojipe'ga henduvame Tupana'ga mombe'ua Satanás'ga imoka'nhymbavi a'ea ġa hugwi, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

16 –Jara ha'ynha onduru yja rehe ita arimo. Nurā ġwenhunhame kotihī nonhimimiranami, ei ga. Na jitehe ojipe'ga henduvi Tupana'ga mombe'ua kotihī gworygworyvamo hehe novīa.

17 Gwendu katu na'ē ġa gamombe'ua novīa. Aerē ojipe'ga imbohahyukari ġa pe ġa ndekoro ġwaramo Tupana'ga mombe'ua rupi, ei ga. Hahyrame ġa pe ġa nonhimimiranama'javi a'ero kotihī opohia Tupana'ga mombe'ua hugwi. A'ereki gamombe'ua ndokikatui ġayvyteri pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

18 –Jara onduru nhungwava ra'ynha pyteri pe hatīava'ea ra'ynha pyteri pe – a'ea oambyguhu garemityma imonhimomboakare'yma, ei ga. Na jitehe ojipe'ga henduna'ēi Tupana'ga mombe'ua novīa.

19 Aerē ġapy'a rekotehei. A'ereki ġa nhaġataruhu ojihe marā po ti ji ve nehē javo, ei ga. Igwete ga nhimoandyandyi itambere'ia potaruhuavo a'ea po ti ji mbohoryhetei nehē javo tehe. Igwete ġa ipotaparavuhui mbatera, ei ga. Hatīava'ea oamby imohāihara'ga remityma. A'ero ndi'ai, ei ga. Na jitehe ganemimbotaruhua nohenduva'javukari ġa pe Tupana'ga mombe'ua. A'ero ġa ndokoi gamombe'ua rupi okokatue'yma ojipe'ga pe japoe'yma pyryva'ea, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

20 –Jara onduru vvykatua rehe ġwenhukaturu gworygworyvamo, ei ga. Na jitehe jara'ga henduvi Tupana'ga mombe'ua herovia tuhē okokatuavo, ei ga. Jara'ga oapo hete pyryva'ea a'ero. Jara'ga koji'i ġa oapo pyryva'ea. Jara'ga koji'iete'i ġa oapoapo pyryheteva'ea jipi okokatuavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

A lamparina

(Lucas 8.16-18)

21 Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

–Herurame lamparina oki pe po ahe ndohovapygi hyrua pyvō. Ahe nomondoi onhinongava gwyrri pe cama gwyrri pe. Ahe gweru imondovo pyte'mbia rehe imohina tamomytu'emba nhande ve javo, ei ga.

22 Na jitehe Tupana'ga wenoṭi na'ē ġwemimbo'eagwera tamomytu'emba ti ġa'akaġi pe aerē nehē javo, ei ga.

23 Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero, ei ga ġa pe.

24 Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

–Henduvame nhinhi'īga pehendu katu ti a'ero, ei ga. Po ti xunhi pe henduvi nhinhi'īga, a'ero po ti xunhi pe ikwahavi nehē. Po ti pe hendukatui nehē, a'ero po ti pe ikwahahetei nehē. Koji'i po ti Tupana'ga pe mbo'ea'javi a'ero nehē no, ei ga.

25 Po ti pe ikwahavi nhinhi'īga rendukatuavo nehē, a'ero po ti pe ikwahahetei nehē, ei ga. Po ti xunhi pe ikwahavi nhinhi'īga hendupotare'yma, a'ea vehevi po ti Tupana'ga imoka'nhymbavukari pe me nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Ha'ynha henhui onhimomboaka

26 Igwete Jesus'ga ei no:

—Ojipea tamombe'u pe me ojo'java'ea tapekwaha hete ti Tupana'gareheve'ga jikoheteagwama ga rehe. A'reki Tupana'ga hete ga mbojikojikogukari ojihe jipi ganduvihavamo. Na ja a'ero, ei ga. Ha'yinha mohāihara'ga omohāi ha'yinha vvyvo.

²⁷ He'yi ga kiri henhunhame ogwovo hepiaga. Igwete garemityma nhimomboakari. “Marā po nhiremityma renhunhamo onhimomboaka a'ero?” ei ga jupe ikwahave'yma, ei ga.

²⁸ A'reki a'ea tehe henhui ohema vvyva hugwi. Aerē nhimomboakari oharamo. Aerē itiniği, ei Jesus'ga.

²⁹ A'ero ga ġa mondoukari imondohondohogauka haimbeva'ea pyvō foice pyvō. A'reki oho japiavo imondohokava, ei Jesus'ga ġa pe imombe'gwovo.

Mostarda ra'yinha

(Mateus 13.31-32, 35; Lucas 13.18-19)

³⁰ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Marāva'ea ti ji imombe'ui kiro pe me ojo'java'ea tapekwaha ti Tupana'gareheve'ga nde'yjuhuagwama? ei ga. A'reki jypy ġa ndahe'yi. Aerē reki ġa nde'yjuhuro – kiroki ġa e'i: “Tupana'ga ko nhanderuvihavamo”, ei Jesus'ga ġa pe. Na ja a'ero, ei ga.

³¹ Otȳ ga mostarda ra'yinha, ei ga. Xunhiete'i ko nanongara ra'yinha jara gwyre'i pa.

³² Itymirē reki onhimomboaka hete huvihavuhuro oji'java'ea hohe pa, ei ga. Huvihavuhu hakā oja'oja'oga. Nurā gwyrā'ia turi japovo gwaityga hakā rehe upa i'aği pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

³³ Nanongara ga imombe'umbe'ui he'yjuhuve'ga pe ojo'java'ea mombe'gwovo. Ga ikwahavame koji'i ga imombe'ui ġa pe a'ero.

³⁴ Ojo'java'ea jate ga omombe'umbe'u he'yjuhuve'ga pe ġa mbo'erame Tupana'ga nhi'ġa rehe. Emo ġandovakie'ȳ ga imombe'ukatupavi ġwemimbo'ehara'ga pe tokwaha tuhē ga javo.

Jesus'ga omombi vvyruhua

(Mateus 8.23-27; Lucas 8.22-25)

³⁵ Ka'arugame Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—Xaho ti aherovai.

³⁶ Igwete ġa hoi he'yjuhuve'ga hugwi. Jesus'ga oapy oina yhara pype. Igwete ġa ga rerohoi ypihua aherovai. Ojipe'ga oho oyhara pype ġa ndupi no.

³⁷ Ga horame turi vvyruhua. Vvyturanuhūa ombo'ambo'a typepemuhūa yhara pype. Kiro tynahē ġwerī yhara a'ero.

³⁸ Jesus'ga oki reki yhara revira rehe oakaga noġa aheakaga jikokava rehe. Igwete ġa ga moma'ei javo ga pe.

—Jesus, kiro nhande hoi ypy pe, ei ġa. Nane'aġataruhui nde nhandepapa rehe naerū? ei ġa ga pe.

³⁹ Igwete ga ma'ei onhi'ġahyavo vvytua pe. Igwete ga ei ypihua pe:

—Epi! ei ga. Tanetymyi ti.

A'ero ipigi vvytua. Notymynha'javi.

⁴⁰ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—Maraname pe kyhyjiuhui? ei ga. Ndapejikogi ve tuhē pe ji rehe naerū? ei ġa ga pe.

⁴¹ Igwete ġa nhimomby'ahetei a'ero javo ojohupe:

—Marā te ga rekoi naerū? Vvytua vehevi re po ġwendu katu ganhi'ġa ypihua pavēi, ei ġa javo ojohupe.

5

*Jesus'ga ombojipe'a anhağa ahe hugwi
(Mateus 8.28-34; Lucas 8.26-39)*

1 Igwete Jesus'ğa vahemi ypiahua aherovai Gerasapeve'ğa gwyri pe.

2 Jesus'ğa ěrame ga ruri - kiroki ga anhağa opojyka ga ojive.

3-4 Itaruvihavuhua kwaruhua pyteri pe ga u jipi aheryvya pyteri pe. Okwaokwa ğa ga itanhuramuhġa pyvġ novġa. Igwete ga imondohondohogi opoa hugwi opya hugwi ikaikavo. Nurġ ğa ndokwara'javi ga a'ero itanhuramuhġa pyvġ. Ndipopoakari ğa ga monhyromo.

5 Arimo ypytunimo na jitehe ga rahěrahemamo jipi aheryvy pe vytyruhua rehe. Ojikytyki ga ita pyvġ herokwarokwavame ojihe. A'ereki anhağa opojyka ga ojive.

6 Jesus'ga repiagame irupe kiro ga ruri onhana itaruvihavuhua kwaruhua pytera hugwi ga rovatiamġ. Igwete ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri nderuvihavuhu nde javo.

7-8 Igwete Jesus'ga ei anhağa pe:

—Ejipe'a ga hugwi.

Igwete ga hapukajahivi.

—Tajivvyki ti, Jesus, ei ga. Nde ko Tupana'ga ra'yramo huvihavuhu'ġahoheve'ga ra'yramo. Ere ti Tupana'ga renoina tahahyyme ti ji ve, ei ga ga pe.

9 —Gara nderera? ei Jesus'ga ga pe.

—He'yjuhu, ei ga. Poro ko jirera, ei ga.

A'ereki he'yjuhuv'a anhağa opojyka ga.

10 Igwete i'ehetei Jesus'ga pe:

—Toremondoukari ti irupe avo hugwi, e'i ga pe.

11 Pevo tuvi ojipe'ğa nenymbava porcos i'gwovo vytyruhua pyri. He'yjuhu hete onhimongyavo.

12 Igwete anhağa ei Jesus'ga pe:

—Ore mondouka ti porcos pyri toropojyka ti a'ea orojive, e'i anhağa ga pe.

13 —Hepejigwovo a'ero, ei Jesus'ga jupe.

Igwete anhağa jipe'ai ġwembipojykhara'ğa hugwi ogwoogwovo porcos ipojykavo. He'yjuhu ranuhġ porcos dois mil. Igwete anhağa opojykame porcos inhainhani ogwovo ojyva vyty'ramuhġa rupi opoa ypiahua pype otypyvpyvya.

14 Igwete porcos repiakatuhara'ğa nhani ogwovo timombe'u javo. Igwete ga imombe'umbe'ui porcos typyvygagwera cidapeve'ğa pe cidadeko'tyve'ğa pe no. A'ero ğa nduġanduri torohepia katu javo.

15 Urame Jesus'ga pyri ğa akoja'ğa repiagi anhağa rembipojykaagwera'ğa. Ipikatu ga kiro oina. Gweaporoġita katu reki ga a'ero no. Ga repiagame ğa kyhyji Jesus'ga popoakara hugwi.

16 Kiroki ğa ġwepia tuhě anhağa mondoagwera - kiro ğa ei imombe'gwovo ga pe:

—Jesus'ga ombojipe'a ga hugwi anhağa mondovouka porcos pyri a'ea pojkauka, ei ğa. Igwete porcos inhainhambavi ogwovo y pe otypyvpyvya, ei ga imombe'gwovo ga pe.

17 Igwete ğa epavi Jesus'ga pe:

—Heregwovo oregwya hugwi! ei ğa javo ga pe.

18 Jesus'ga avame yhara pype kiro anhağa rembipojykaagwera'ğa ehetei ga pe:

—Kiro ji hoi nde rupi nde rerekovo.

19 —Ndorogwerohoi ji ji rupi, ei Jesus'ga ga pe. Heregwovo enhonga pe. Ere ti eje'yja'ga pe: “Tupana'ga pyry hete ji ve,” ere ti ga pe. “Nahanahā ga imombyryvi ji ve ji porogwetyga,” ere ti imombe'gwovo ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

20 Igwete ga hoi Dez Cidades pe imombe'gwombe'gwovo ga pe. —Jesus'ga pyry hete ji ve, ei ga ga pe. Ombojipe'a ga anhağa mondovouka ji hugwi. Nahā ga imombyryvi ji ve, ei ga ga pe.

Igwete ga nhimomby'apavi ganhi'iga renduva.

Jairova'ea ra'yrava'ea

(Mateus 9.18-19; Lucas 8.40-42)

21 Igwete Jesus'ga hero'yahava'javi yhara herojivya. Ypiahua rembe'yi pe ga rekoï. Igwete he'yjuhuve'ga jatykai ga pyri.

22 Igwete ga ruri Jairo'ga. Ga ko huvihavamo oko judeus'ga jatykahava pype. Jesus'ga repiagame ga ruri gwenypy'anduruga ga pyri jihoheva'ero ji poka javo ga pe.

23 —Omano gweri jira'yrahēa, ei ga Jesus'ga pe. Herejo ji rupi epokoga hēa rehe tomanoyme ti hēa, ei Jairo'ga ga pe.

24 Igwete Jesus'ga hoi ga rupi. He'yjuhuve'ga oho Jesus'ga rupi no ga mbotymbotyvahiva.

Gwypova'ea opoko Jesus'ga pira rehe

(Mateus 9.20-22; Lucas 8.43-48)

25 Ga horame kiro ojipehēa hoi Jesus'ga reviri opokoga gapira rehe topi ti nhitetirūa ji hugwi javo. A'ereki hēa gwyporo. He'yjuhu doze kwara hēatetirūa rehe.

26 He'yjuhu hēapohanohara'ga novīa. Igwete hēa pohanogame hahyhetero hēa pe. Omondo pa hēa oitambere'ia ga pe novīa. Emo ndopigi hēa hugwi. Igwaigwavete hēa tetirūahetero.

27-28 Igwete ga Jesus'ga mombe'urame hēa ei oyvyteri pe: “Po ti ji pokogi gapira rehe vehevi nehē, a'ero po ti ipigi ji hugwi nehē,” ei hēa oyvyteri pe javo. Kiro hēa hoi Jesus'ga reviri a'ero he'yjuhuve'ga pytera rupi opokoga Jesus'ga pira rehe.

29 Kotihī hēa ndagwypora'javi. A'ea hēa ikwahavi oyvyteri pe.

30 Igwete Jesus'ga pyryrymi he'yjuhuve'ga koty javo ga pe. A'ereki ga okwahavipe opopoakara hoa ga ndehe.

—Ma'ga opoko jipira rehe ra'e? ei ga ga pe.

31 Igwete garemimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Avi nde erehepia pa ga enhimbotymbotyvahiva, ei ga. Maraname nde euhui naerū: “Ma'ga opoko ji rehe ra'e?” ei ga ga pe.

32 Emo Jesus'ga oharekoreko ga ndehe tahepia tuhē javo.

33 Hēa okwaha Jesus'ga rembiapoa ojive. A'ero hēa ruri okyhyjiavo ohyhyipava. Ojovapyvo hēa rekoï Jesus'ga pyri onhimombe'upava ga pe.

34 Igwete ga ei hēa pe:

—Kui'i, nde erejiko ji rehe. Nurā ipigi nde hugwi, ei ga. Enogatu ti epy'a egwovo, ei ga. Momina tuhē nde hugwi netetirūa, ei ga hēa pe.

Jesus'ga ombogwera Jairova'ea ra'yrava'ea

(Mateus 9.23-26; Lucas 8.49-56)

35 Jesus'ga nhi'igame kiro ga nduri Jairo'ga rongapypeve'ga. Igwete ga ei Jairo'ga pe:

—Omano jipe ndera'yrava'ea, ei ga imombe'gwovo ga pe. Tererura'javi ahembo'ehara'ga a'ero, ei ga Jairo'ga pe.

36 Jesus'ga ombogwavete reki ganhi'iga. Igwete ga ei Jairo'ga pe:

–Teremomyi ti epy'a. Ejiko hete ji rehe, ei Jesus'ga ga pe.

³⁷ Igwete Jesus'ga ga nderohoi ojupi Pedro'ga João'ga no Tiagova'ea no –kiroki ahe João'ga reki'yramo. Jara'ga ga nomondoukari ojupi.

³⁸ Igwete ga Pedro'ga nderohoi ga nderovahema Jairo'ga rongga pe. A'ero Jesus'ga henduvi gajehe'oranuhūa. A'ereki hahyahi gajehe'oa hēamanoa rehe.

³⁹ Igwete ga hoi onga pe javo ga pe.

–Maranuhūrame pe nanuhū pejehe'gwoe'gwovo pejiijupa? ei Jesus'ga ga pe. Tayrihēa nomanoi. Hēa oki reki upa, ei ga ga pe.

A'ereki ga okwaha hēambogweravagwama.

⁴⁰ Igwete ga ga jai omano tuhē ahe javo. A'ero ga ga mo'emomembavi onga hugwi. Igwete ga ga nderohoi okipe tayrihēa ruva'ga hēayhēa no. Pedro'ga ga gweroho hēanongava pype no.

⁴¹ Igwete ga hēa popyhygi javo hēa pe.

–Talitá cumi! ei ga. (A'ea ko: “Kui'i, epo'āi!”)

⁴² Kotihī hēa po'ami a'ero okovo. Doze kwara hēa rehe. Igwete ga nhimomby'ahetei hēa repiaga.

⁴³ Igwete Jesus'ga ehetei ga pe:

–Tapemombe'ui ti nhiremimbogweravahēa, ei ga. Pemondo ti kiro mbatera hēa pe to'u hēa, ei ga ga pe.

6

Nazaré pe ahe ndojikogi Jesus'ga rehe (Mateus 13.53-58; Lucas 4.16-30)

¹ Aerē Jesus'ga hoi pea hugwi gwemimbo'ehara'ga pavēi. Igwete ga hoi cidade de Nazaré pe –perope Jesus'ga onhimomboaka.

² Judeus'ga poravykye'yma rupi sábadu rupi ga hoi gajatykahava pype pevove'ga mbo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe. Igwete ga nhimomby'ai ganhi'iga renduva onhimongyavo. A'ero ga ei ojohupe:

–Marā akoja'ga ikwahavuhui nanongara naerū? ei ga. Ma'ga ombo'e ga? A'ereki ahemonhimomby'ava'ea ga oapoapouhu, ei ga ojohupe.

³ Ga ko onga apohara'ga rūi naerū Mariahēa ra'yra'ga? ei ga. Tikwaha tuhē nhande gareki'yra'ga Tiago'ga José'ga no Judas'ga Simão'ga. Garendyra'ga ko oko avo nhande pyri no, ei ga ojohupe.

Igwete ga nhimonha'ngai okoe'yma ga rehe tihenduva'javyme ga javo.

⁴ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Ojipe'ga gwyriveve'ga omondo gweaporogita imohina Tupana'ga nhi'igaombe'uhara'ga rehe, ei ga. Gagwyriveve'ga jate nomondoi imohina ga rehe. Gare'yja'ga nomondoi imohina ga rehe no. Garongapypeve'ga nomondoi imohina ga rehe no, ei ga ga pe.

⁵ Igwete Jesus'ga ndoapoi gwerevi ahemonhimomby'ava'ea pevo. A'ereki ga ndojikogi ga rehe. Mokoheteve'ga ndehe jate ga pokogi imombiga gatetirūa ga hugwi.

⁶ Igwete ga nhimomby'ai ga jikoge'yma gwaramo ojihe.

Jesus'ga remimbo'ehara'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga (Mateus 10.5-15; Lucas 9.1-6)

Igwete Jesus'ga imbojapiapi ogwovo cidades pe pevove'ga mbo'eavo.

⁷ Igwete ga gwemimbo'ehara'ga mbuhurukari ojipyri dozeve'ga. Igwete ga ei ga pe:

–Topomondomondo ti kiro ojipe'ga cidades pe, ei ga. Mokomokōi ti pejogweroho imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga ga pe. Ape'akwahavuka ti ji pe me anha'ga ga hugwi nehē, ei ga ga pe.

⁸ Pepojate ti toho kiro pea rupi. Taperohoi ti pāo itambere'ia reheve, ei ga. Taperohoi ti sacola no. Pejijihokava jate ti peroho, ei ga ġa pe.

⁹ Pemongi ti sandalias. Taperohoi ti ojipea tapy'ynhapira, ei ga ġa pe.

¹⁰ Igwete ga ei no:

—Pe vahame cidade pe po ti ojipe'ga ei pe me nehē: “Hepejijo pejiptavo nhironga pe,” e po ti ga pe me nehē. Pejogweroho ti ga pyri pejiġupa a'ero, ei Jesus'ga ġa pe. Tapeġijyjijyi ti ojipe'ga nonga pe, ei ga. Ga pyri jate ti peju. Aerē ti pea hugwi pe hoi cidade hugwi a'ero pejogwerogwovo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹¹ Po ti pevove'ga napembuhurukari ojipyri hendupotare'yma penhi'iga a'ero po ti pe hoġipei pea hugwi nehē, ei ga. Pehōrame ti pemonduru otimbuguhua peġipya hugwi toropohi ti pe hugwi javo ġa pe. Pe'ġi ti ġa pe: “Peko te'varuhu pe hendupotare'yma Tupana'ga nhi'iga,” pe'ġi ti ġa pe, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Nahā Jesus'ga dozeve'ga mondomondoukari ojipe'ga pyri. Igwete ga hoi imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga ġa pe. Igwete ga ei ġa pe:

—Perojijyi ti pejeaporogita peġipohia peġikote'varuhua hugwi, ei ġa ġa pe.

¹³ Igwete dozeve'ga imboġipe'ape'ai anhaġa Diabo'gapyriva'ea ojipe'ga hugwi. Igwete ga imongyi ikava he'yjuhuvē'ga akaġa rehe imombiġa ġatetirūa ġa hugwi.

João Batistava'ea omano

(Mateus 14.1-12; Lucas 9.7-9)

¹⁴ Igwete pevove'ga Jesus'ga mombe'umbe'ui. A'ero ga henduvi ġanhi'iga Herodes'ga ġanduvihavuhu'ga. Ojipe'ga e'i tehe Jesus'ga mombe'gwovo:

—Ga ko João Batista'ga reki, e'i tehe ga. Okwera po ga kiro oyvya hugwi. Nurā po ga japohetei ahemonhimomby'ava'ea naerū, e'i tehe ga.

¹⁵ Ojipe'ga e'i tehe:

—Jesus'ga po Elias'ga ura'java.

Ojipe'ga:

—Ga po Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo oko ahe ja - kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga ojopy'rovo hako, e'i tehe ġa.

¹⁶ Igwete Herodes'ga henduvi ġanhi'iga Jesus'ga rehe. Igwete ga etehē:

—Ga ko João Batista'ga tuhē. Akamomboruka ġi ga ikwehe novā. Kiro ga kwerava'javi reki, e'i tehe ga.

¹⁷⁻¹⁹ Nahā Herodes'ga ahe akamomborukari raikwehe. Herodiashēa rehe ga ahe pyhyġukari ahe mongiuca cadeia pype. Hehā ko Filipe'ga rembirekohēa naē Herodes'ga reki'yra'ga rembirekohēa. Aerē Herodes'ga hēa rerekoi reki.

Igwete João Batistava'ea ei Herodes'ga pe ġipi: “Maranuhūrame nde eirū'ga rembirekohēa rerekoi? Na rūi ko ahe rekoī,” ei ahe ga pe ġipi.

Nurā Herodiashēa rehe Herodes'ga ahe pyhyġukari ahe apyūiuka ahe mongiuca cadeia pype. A'ereki hēa onhimboahi ahe ve tajukauka ti ga javo novā.

²⁰ Emo Herodes'ga ahe a'ngui naē. Ga ndojukaukapotari ahe. A'ereki ga okyhyġi ikwahava Joāova'ea rekokatua. Okwaha ga Joāova'ea pyryhetea ahe reko ro ġwaramo Tupana'ga rehe. Nurā Herodes'ga ahe a'ngui. Joāova'ea nhi'inhi'igame ga pe oko tehe gapy'a novā. Emo ga ġwendu pota Joāova'ea nhi'iga novā.

²¹ Aerē o'aragwera rehe Herodes'ga ġipoi toryva omoirūhara'ġa pe soldados'ga nduvihavuhu'ga pe no imbateheteve'ga pe no - kiroki ġa u gagwyri pe Galilēia pe. A'ea rupi Herodiashēa ġirokwari João Batistava'ea rehe ahe ġukauka.

²² Hēara'yrahēa tehe oho Herodes'ga pyri ojirokyavo ġapyteri pe. Igwete ġa nhimohēhetei kujahēa rehe Herodes'ga gapavēive'ġa pavēi. A'ero ga ei hēa pe:
 –Gara nde erepota imondoa ejive? Tamondo ti nde ve, ei ga hēa pe.

²³ Tupana'ga henduvame nhirembi'ea ji ei nde ve: Tamondo pa tuhē ti nde ve neremimbotarimova'ea javoji. Nhimbatera ti tamondojija'ro vehevi nde ve javoji, ei ga hēa pe.

²⁴ A'ero hēa hoi imombe'gwovo oyhēa pe.

–Gara re po ji aru ga hugwi nehē? ei hēa hēa pe.

–João Batista'ga akaġa pe ere, ei hēayhēa hēa pe.

²⁵ Kotihī hēa jivyri nhandaibe ogwovo javo Herodes'ga pe.

–Apota ji João Batista'ga akaġa, ei hēa, kiroġwe nhaembeva pype, ei hēa ga pe.

²⁶ Henduvame hēanhi'ġa Herodes'ga rekoveveuhuhetei a'ero. A'reki ga ndojukaukapotari João'va'ea novīa. Emo ga e'i jipe reki Tupana'ga ġwendu nhirembi'ea javo. Gapavēive'ġa ġwendu ganhi'ġa no ga erame hēa pe tamondo tuhē ti nde ve javo. Nurā ga nde'ia'uva'javi kiro hēa pe: “Namondoa'javi ji nde ve.”

²⁷ Nurā ga soldado'ga mondoukari cadeia pype togweru ti ga João'ga akaġa javo.

²⁸ Igwete soldado'ga hoi ahe akamomboa cadeia pype aheakaġa rerua nhaembeva pype. Igwete ga imondoi kujahēa po pe hēa herohoi oyhēa pe heroviaruka hēa pe João'va'ea jukaagwera.

²⁹ Nahā Herodes'ga ahe akamomborukari raikwehe. Ikwahavame João'va'ea remimbo'ehara'ġa hoi ahera'oa pyhyga herogwovo inoġa ityma raikwehe.

*Jesus'ga ombohe'yi mbatera cinco milva'ea pe
 (Mateus 14.13-21; Lucas 9.10-17; João 6.1-14)*

³⁰ Aerē dozeve'ġa jivyri Jesus'ga pyri a'ero – ġahā Jesus'ga omondondouka Tupana'ga nhi'ġa mombe'uuka. Ojivyrame ġa imombe'upavi Jesus'ga pe ġwemimbo'eagwera. Gatetirūa mombigagwera ġa omombe'u ga pe no.

–Orombojipe'a ore anhaġa ġa hugwi, ei ġa imombe'gwovo ga pe no.

³¹ A'ea rupi he'yjuhuve'ġa nhopondekwandekwavi ua Jesus'ga pyri onhimongyavo. Igwete ġa ndo'uukari Jesus'ga pe. Nurā Jesus'ga ei dozeve'ġa pe:

–Nhande tehe ti xaho ongae'yi me tapepytu'uahi'vi ti javoji, ei ga ġa pe.

³² Jesus'ga tehe ġa avi yhara pype a'ero ogwovo ongae'yi me.

³³ Emo pevove'ġa gwepia ġahoa. Igwete ġa ei ojohupe onhimongyavo:

–Kiro ġa hoi Jesus'ga. Pea rupi ti xaho ġa ndeviri a'ero, ei ġa ojohupe.

Igwete ġa hoi nhandaibe ypiahua rembeyvira rupi ogwovo cidades hugwi nhaporemō. Igwete ġa na'ē ġa vahemi pevo Jesus'ga nenonde.

³⁴ Ohemame Jesus'ga he'yjuhuve'ġa ndepiagi. Igwete ġa poria'iro ga pe onhimongyavo. A'reki ga pe ko ġa ovelhas ja ovelhas gwepiakatuhara'ga rerekoe'ymane. Na jitehe ndipokokavi ga. Igwete Jesus'ga ġa mbo'embo'ei.

³⁵ Kwara hogwerīa rupi garemimbo'ehara'ġa nduri ga pyri javo.

–Kiro ihohetei kwara. Ndogwerekoi onga avo ġa pe, ei ġa.

³⁶ Ere ti ġa pe a'ero toho ti ġa kopeve'ġa pyri cidades'i pe ira'agweva'e pe. Pevo po ti ġa ipyhygi mbatera ojive i'uhavamo, ei ġa Jesus'ga pe.

³⁷ Igwete ga ei ġa pe:

–Pehe ti pemondo mbatera ġa pe to'u ti ġa javoji.

–Maranuhū naerū? ei ġa. He'yjuhuva'ea duzentos itambere'ia po ti ore herohoi imondovo pāo rehe ġa pe naerū? ei ġa ga pe.

38 Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Maramomi pe herekoi pāes? Peho hepiaga.

Igwete ġa hoi hepiaga, ġa nduri imombe'gwovo ga pe.

—Cinco, ei ġa. Dois ġa gwereko pira no, ei ġa ga pe.

39 Igwete Jesus'ga he'yjuhuve'ġa mbojatykapavi ġa mboapyga ġa noġa nhungwa'via rehe.

40 Ojopyri ġa apyapygi upa a'ero. Pea hovai ġa cem. Ga hovai cinquenta. Hovaive'ġa cem no. Nahã ġa apyapygi ojogwerojuva.

41 Igwete Jesus'ga ipyhygi pāes pira reheve. Igwete ga jovavuri onhi'iga Tupana'ga pe.

—Ndepyry hete nde imbuhua mbatera ore ve, ei ga Tupana'ga pe.

Igwete Jesus'ga haygwe'rogwe'rogj pāes imondovo ġwemimbo'ehara'ga pe pema'ema'ē ġa pe javo. Na jitehe ga ima'ema'ēukari pira imondovouka ġa pe nhaporemō.

42 Igwete ġa nhaporemō i'ui'ui onhimoytaromouka jupe. A'reki Jesus'ga ombohe'yjuhu hete mbatera ġa pe.

43-44 He'yjuhu hete ko ġa cinco mil akwaimba'ero. Kunhangwera'ga na jitehe he'yjuhu tayri'ga pavēi. Igwete Jesus'ga remimbo'ehara'ga imono'ono'oġi pāes rembyruera pira'ia rembyruera reheve imondovo inoġa yrua pype. Dozeva'ea ġa imotynāhenahembavi yrua.

Jesus'ga oho yjapea rehe

(Mateus 14.22-33; João 6.15-21)

45-46 Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—He peji'ava yharuhua pype, ei ga. Pero'yaha ti aherovai ji renonde herogwovo cidade de Betsaida pe, ei ga ġa pe.

He'yjuhuve'ġa pe ga ei:

—Kiro ji hoi na'ē nhinhi'iga Tupana'ga pe, ei ga. He pejigwovo a'ero pejivyva penhonga pe kiro, ei ga ġa pe.

Igwete ga hoi vvytyruhua rupi.

47 Ypytunimo ga tehe ga rekoj vvytyruhua arimo. Garemimbo'ehara'ga ki a'e te oko yhara pype pyyteri pe.

48 Igwete ga hepiagi ġa ipyvupyvurahyrame. A'reki vvyturanuhūa ġwovatifvatī ġa. Ko'eġatue'yma rupi ga hoi ġa pyri a'ero opyruġa yhya rehe ogwovo. Okwa ġweri ga ġandova vvyri novia.

49 Emo hepiagame gapyruġa yhya japea rehe ġa nahenahemamo upa.

—Anhaga po, e ko ġa novia.

50 A'reki ġa nhaporemō gwepia ga. Gapy'a juahi a'ero. Emo kotihī ga nhi'igi ġa pe.

—Penogatu ti pejipy'a, ei ga. Jihi ko koro ako. Tapekyhyjia'javi ti, ei ga ġa pe.

51 Igwete ga avi yhara pype ġa pohe. Kiro ipigi vvyturanuhūa. Igwete ġa nhimomby'ahetēi a'ero.

52 A'reki ġa ndaheaporogitakatui pāes mbohe'yjuhuagwera rehe. Noan-gari ġa ikwahave'yma Jesus'ga popoakara.

Jesus'ga omombi ahetetirūa Genesaré pe

(Mateus 14.34-36)

53 Igwete Jesus'ga hero'yahavi herovahema Genesarépeve'ġa gwyrī pe nhapytiamō.

54 Ga ērame yhara hugwi pevove'ġa nhimombaragwahavipei Jesus'ga rehe.

⁵⁵ Igwete ġa hogahoi ogwyrā rupi itetirūave'ġa nderunderua ġakupeupava rehe ġa noġa Jesus'ġa pyri. Henduvame Jesus'ġa hoa jipi, pevo ġa ġa nderuri ġa pyri.

⁵⁶ Igwete ġa imbojopiapi ogwovo cidades pe. Nhu me ġa hogahoi no. Perope ġa oho – pevo nħapōremo ġa itetirūave'ġa nderuri ġa noġa mytu'ē me – perope ġa ojatyka jipi. Igwete ġa eġa'ei Jesus'ġa pe:

–Na ġa pokogi ndepira rembe'yva rehe vehevi.

Ġa pokogame hehe a'ero ipipavi ġatetirūa ġa hugwi.

7

Judeus'ġa nħanħava'ea remimbo'eagwera (Mateus 15.1-9)

¹ Igwete fariseus'ġa jatykai ua Jesus'ġa pyri judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi. Uhu ġa ġa pyri Jerusalēm hugwi.

² Igwete ġa hepiagi Jesus'ġa remimbo'ehara'ġa jikwakuve'yma.

–Ndokoi ġa nħaneramonħava'ea remimbo'eagwera rupi, ei ġa. A'ereki ġa ndojikwakuvi ojipogweja rehe mbatera ua renonde, ei ġa ojhupe.

³ A'ereki judeus'ġa namonħava'ea koi na ojikwaku ymya vehevi. I'ua renonde ahe jipogwepogwei jipi. A'ereki ahe e'i tehe: “Nħandejipogwepogweje'ymame po ti nħande nianħimombyryvi Tupana'ġa pe,” e'i tehe ahe. Nurā ko judeus'ġa – kiroki ġa fariseusramo – ġa ko koji'i e'i: “Xajikwaku hete nħandekovo nħaneramonħava'ea remimbo'eagwera rehe,” e ko ġa. Nurā ġa ojipogweje'ymame ndo'ui mbatera jipi.

⁴ Herurame mbatera ima'ēħava hugwi na jitehe ġa ndo'ui ojipogweje'ymame. I'uhava ġa ipyhepyhei imboapykava. Nahā ġa jikwakukwakuvi jipi ġwamonħava'ea remimbo'eagwera rehe okovo xanħimombyry ti Tupana'ġa pe javo novīa.

⁵ Igwete fariseus'ġa jatykai Jesus'ġa pyri judeus'ġa mbo'ehara'ġa pavēi. A'ero ġa hepiagi Jesus'ġa remimbo'ehara'ġa jikwakuve'yma. Igwete ġa ei Jesus'ġa pe:

–Neremimbo'ehara'ġa ndojipogwejuhu i'ua renonde, ei ġa. Maraname ġa ndokoi nħaneramonħava'ea remimbo'eagwera rupi ojikwakuve'yma? ei ġa.

⁶⁻⁸ Nahā Jesus'ġa ei javo ġa pe a'ero:

–Pehe ko pekokatu'āva'ero peko! ei ġa. Penħi'ġpo'ru hete pe Isaiāsva'ea kiro. Ymya Isaiāsva'ea okwatija Tupana'ġa nħi'ġa ahe mombe'gwovo hako, ei Jesus'ġa. Nahā Tupana'ġa ei hako:

“Avoje'ġa onħi'ġatu tehe

torombohete Tupana'ġa javo,” ei ġa.

“Emo ġa nanħiarōi

imondoe'yma ġweaporoġita imohina ji rehe,” ei Tupana'ġa hako, ei ġa.

“Ji mbohete tehe ġa.

A'ereki nħinħi'ġa rehe rūi ġa ombo'e,” ei ġa.

“Yvyakotyve'ġa nemimbo'eteheha rehe ġa ġa mbo'ei

a'ea ko Tupana'ġa nħi'ġa javo tehe jupe,” ei Tupana'ġa hako.

Nahā Isaiāsva'ea ikwatijari ahe mombe'gwovo hako, ei Jesus'ġa ġa pe.

Igwete ġa ei ġa pe a'ero:

–Aħemombe'ua ko pemombe'uaġwama reki. A'ereki ahe javijitehe ko pe peko pekokatu'āġuhūva'ero. Pemoandyandyi pe ojipe'ġa jipi orombohete Tupana'ġa javo tehe, ei Jesus'ġa ġa pe. Pepohi reki pe Tupana'ġa nħi'ġa hugwi. Emo vyvyakotyve'ġa nemimbo'eagwera pe peħendu katu, ei ġa.

⁹ –Pyry hete reki pe me pe imbogwavame Tupana'ġa nħi'ġa xako ti nħaneremimbo'eagwera rehe javo, ei ġa onħi'ġahyavo ġa pe.

¹⁰ Moisésva'ea okwatija Tupana'ga nhi'iga imombe'ukatuavo hako, ei ga ga pe. Igwete ahe ei:

“Pemondo ti pejeaporogita imohina pejuva'ga rehe penhyhëa rehe no,” ei ahe.

Igwete ahe ei no ikwatijarame Tupana'ga nhi'iga:

“Kiroki ga e'i te'varuhu uva'ga pe oyhëa pe no

– tojukauka ti ga ga a'ero,” ei Moisésva'ea hako, ei Jesus'ga ga pe.

¹¹ Pe ki a'e te ahe atyvi ga mbo'ei, ei Jesus'ga. Pepyteripeve'ga po e'i uva'ga pe oyhëa pe no: “Opopoko pota ji imondovo mbatera pe me novia. Emo ji amondo reki akoja Tupana'ga pe,” e po ga, ei ga.

¹² Ga erame a'ea ga pe pe'ji tehe reki pe: “Pyry ga nomondoi mbatera uva'ga pe a'ero,” pe'ji tehe pe, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ Nahã ko pe ga mbo'ei hendukatuuka ga pe penamonhava'ea remimbo'eagwera hendukatuukare'yma ga pe Tupana'ga nhi'igagwera, ei ga. Nahanahã pe ndekouhui jipi, ei Jesus'ga ga pe.

Ahereaporogitate'varuhua ahembote'varuhuva'ea

(Mateus 15.10-20)

¹⁴ A'ero Jesus'ga he'yjuhuve'ga mbuhurukara'javi ojipyri imombe'gwovo ojo'java'ea ga pe.

–Pe me nhaporemō ji ei: Pehendu ti ikwahava, ei ga.

¹⁵ Mytu'emahugwiva'ea – kiroki mbatera ahe o'u jipi – a'ea okirame ahe pype nahembote'varuhui. Aheyvyterahugwiva'ea ki a'e te ahe mbote'varuhu, ei ga.

¹⁶ Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁷ Igwete Jesus'ga hoi onga pe ga hugwi. Igwete garemimbo'ehara'ga hoi javo ga pe.

–Gara pe nde ei ojo'java'ea mombe'gwovo? ei ga ga pe.

¹⁸⁻¹⁹ Igwete ga ei ga pe:

–Jara'ga ja pe ndapekwahavi naerũ? ei ga. A'ereki mytu'emahugwiva'ea aherembi'ua nahembote'varuhui tuhë. A'ereki a'ea nombote'varuhui ahereaporogita. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ? ei ga ga pe. Aherembi'ua oho aherevegi pe. Kirë ko ahe imbo'apavi ojihugwi, ei ga. Aherembi'ua nahembote'varuhui tuhë a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

O'erame a'ea ga ei pe'u pa ti mbatera a'ero javo.

²⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe no:

–Peyvyterahugwiva'ea reki ko pe mbote'varuhu.

²¹ A'ereki peyvyteri pe pendeaporogita te'varuhu, ei ga. Pejeaporogitate'varuhurame ko pe ojipe'ga nderekoreko'ihu. Pemi pe ojipe'ga mbatera. Peporojuka pe, ei ga. Ojipe'ga nembireko'ga pavëi pe pëko.

²² Pepotaruhu pe ojipe'ga mbatera. Peko te'varuhu pe, ei ga ga pe. Pemoandandyi pe ojipe'ga. Peakwahavihu pe. Penhimyrõ pe ojipe'ga dehe, ei ga. Pembotegwete pe ojipe'ga. Penhimbohete pe. Pearuivehü pe, ei ga.

²³ Nanongara nhaporemō pendekote'varuhuva'ea ko peyvyterahugwiva'ea. A'ea reki pe mbote'varuhu, ei Jesus'ga ga pe.

Judeurüiva'ea ojiko Jesus'ga rehe

(Mateus 15.21-28)

²⁴ Igwete pea hugwi Jesus'ga hoi cidade de Tiro koty. Igwete ga ki onga pe tokwahavyme ti ga jiruva avo javo novia. Emo ga okwaha reki.

²⁵⁻²⁶ Igwete hëa ruripei Jesus'ga pyri. A'ereki pevove'ga omombe'u ga hëa pe. Hëara'yrahëa anhağa opojyka ojive. Nurã hëa ruri gwenypy'anduruga

Jesus'ga pyri jihoheva'ero ji poko javo. Hēa ko judeu rūi reki. A'ereki hēa sirofeníciapeve'ga gwyrivevehēa. Nanongara'ga - ga ko judeus'ga rūi - judeus'ga e'i nhaḡwatiḡa ga pe okoe'yma ga ndehe. Igwete hēa ruri javo Jesus'ga pe:

—Embojipe'a ti anhaḡa jira'yrahēa hugwi, ei hēa ga pe.

²⁷ Igwete Jesus'ga ei hēa pe:

—Ndapyryvi ji nde pokoga. A'ereki nde judeu rūi, ei ga. Ndapyryvi ahe ipyhygi tayri'ḡa nemb'ua imomboha nhaḡwatiḡa pe, ei ga. Tayri'ḡa ppy o'u, ei ga hēa pe.

²⁸ —Na tuhē, ei hēa. Emo nhaḡwatiḡa vehevi turi mesa gwyr'i'gwovo hembyrue'ria tayri'ḡa nemb'ua ndurugagwera, ei hēa. Nurā nhaḡwatiḡa javijitehe ji ruri nde pyri ji poko javo.

²⁹ —Ji nhi'lkwepy katu nde, ei Jesus'ga hēa pe. Nurā heregwovo enhonga pe kiro a'ero, ei ga. A'ereki anhaḡa ojipe'a reki ndera'yrahēa hugwi, ei ga hēa pe.

³⁰ Igwete hēa jivyri onga pe tayrihēa repiaga. Anhaḡa ojipe'a tuhē hēa hugwi. A'ero hēa nhinoḡatui upa opiro'yro jugwi.

Jesus'ga ḡwendukatuuka ndiapyakwariva'ea pe

³¹ Igwete Jesus'ga jivyri cidade de Tiro hugwi ogwovo. Igwete ḡa hoi okwava cidade de Sidom rupi Dez Cidades mbytembytera rupi no. Igwete ḡa hoi ypihua pyri Galiléiapeve'ga gwyr'i pe.

³² Igwete pevove'ga ga reruri Jesus'ga pyri ndiapyakwarive'ga. Nhi'indy'ndyguhu ga. Igwete ḡa ei Jesus'ga pe:

—Epoko ga rehe hendukatuuka ga pe ga monhi'igatuavo.

³³ A'ero Jesus'ga ga rerohoi he'yjuhuve'ga hugwi opūa mondovo gapyakwari pe. Igwete ga nyvuni opokoga gakūa rehe.

³⁴ Gwovavuramo Jesus'ga pytuhemamo. Igwete ga ei ga pe:

—Efatá! ei ga. (A'ea ko: “Pepe'a, gapyakwara!”)

³⁵ A'ero gapyakwara jipe'ai. Gakūa pyryva'javamo no. Igwete ga nhi'igatui reki a'ero.

³⁶ Igwete Jesus'ga ei ḡa pe:

—Tapemombe'ui ti a'ea ojipe'ga pe, ei ga ḡa pe novía.

Emo ḡa omombe'u reki. Igwaigwavete ga ei ḡa pe tapemombe'ui ti javo novía. Emo igwaigwavete ḡa oho imombe'gwombe'gwovo reki.

³⁷ Igwete ḡa nhimomby'ahetei.

—Okwaha pa hete ga ḡa nderekokatuavo, ei ḡa. Ndiapyakwarive'ga pe ga ḡwendukatuuka reki. Onhi'ige'yve'ga ga ḡa monhi'igatu no.

8

Jesus'ga ombohe'yi mbatera quatro milva'ea pe

(Mateus 15.32-39)

¹ Aerē he'yjuhuve'ga jatykaa'javi Jesus'ga pyri. Mominame ḡa hugwi mbatera i'uhavamo Jesus'ga ḡwemimbo'ehara'ga mbuhurukari ojipyri. Igwete ga ei ḡa pe:

² —Iporia'i ḡa ji ve onhimongyavo, ei ga. A'ereki mokōi ḡa kiri ji pyri. Kiro momina mbatera ḡa hugwi a'ero, ei ga ḡa pe.

³ Po ti ji ḡa mondoukari ḡanonga pe ḡa mbatera ue'ymame, a'ero po ti ḡa pytupavahivuhuro ogwovo pea rupi nehē. A'ereki jara'ḡa nonga paivohu, ei ga ḡwemimbo'ehara'ga pe.

⁴ Igwete ḡa ei ga pe:

—Maranuhū po ti nhande ipyhygi pāes ḡa pe avo ongae'yī me nehē? ei ga.

⁵ Igwete ga ei ḡa pe:

—Maramomi pe herekoi pāes? ei ga ḡa pe.

—Sete ore herekoi, ei ga.

⁶ Igwete Jesus'ga ga mboapypavi ga noğa vyvyvo. Igwete ga ipyhygi pães seteva'ea. Igwete ga nhi'igi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo ga pe. Igwete Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi imondomondovo gwemimbo'ehara'ga pe.

—Pema'ema'ē kiro he'yjuhuve'ga pe to'u ga, ei ga ga pe.

A'ero ga ima'ema'ēi ga pe.

⁷ Mokoi't te ga herekoi pira'ia no. Igwete Jesus'ga nhi'igi Tupana'ga pe ndepyry hete nde pira mbuhua ore ve javo. Igwete ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Pema'ema'ē pira'ia ga pe no.

⁸⁻⁹ Ga ima'ērame ga nhaporemō i'ui a'ero onhimoytaromouka jupe. A'ereki Jesus'ga ombohe'yjuhu mbatera ga pe nhaporemō. He'yjuhu ko ga - kiroki ga o'u - quatro milve'ga. Aerē garemimbo'ehara'ga imono'ono'ogi haygwegwera rembyruera imondovo inoga yrua pype. Seteva'ea ga imotynahenahembavi a'ero.

Aerē Jesus'ga ga mondoukari ganonga pe.

¹⁰ Igwete ga gwemimbo'ehara'ga ndero'avi yhara pype ga nderogwovo Dalmanutapeve'ga gwyri pe ga nderovahema.

Fariseusva'ea e'i ahemonhimomby'ava'ea pe

(Mateus 16.1-4)

¹¹ Igwete fariseus'ga nduri onhi'igayva Jesus'ga pe.

—Timbopoyjayjaryme ti nhande ga ga ikwahave'yname, ei ga ojohupe.

Igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Eapo ti ore ve ahemonhimomby'ava'ea Tupana'ga popoakara repiuka ore ve, ei ga ga pe. A'ero po ti ore nde roerovari nehē Tupana'ga ga mbuhuruka tuhē javo nehē, e'i tehe ga ga pe.

¹² Igwete Jesus'ga pytuhemamo upa okovevehuro.

—Maranuhūrame agwamove'ga hepiapotaruhui ahemonhimomby'ava'ea? ei ga. Tamombe'u katu ji pe me: Ndahepiukari tuhē po ti ji nhimbuhurukara kwahavuka agwamove'ga pe! ei ga ga pe.

¹³ A'ero Jesus'ga hoi fariseus'ga hugwi.

Penhimboko'i ti, ei Jesus'ga gwemimbo'eaatyviva'ea rehe

(Mateus 16.5-12)

Igwete ga gwemimbo'ehara'ga ndero'avi yhara pype ga nderogwovo xaho aherovai javo.

¹⁴ Gareimbo'ehara'ga ndogwerohoi pāo imoka'nhyma. Ojipeji jate ga gwereko yhara pype.

¹⁵ Igwete yhara pype Jesus'ga imomranduvi ga pe.

—Penhimboko'i ti pāo mbovuhava rehe fariseus'ga apoa rehe Herodes'ga apoa rehe no, ei ga ga pe.

¹⁶ A'ero ga nhi'igi ojohupe.

—Maraname ga ei pāo mbovuhava pe? ei ga. Ndirekoi nhande pāo nhandejupi. Nurā po ga ei poro, e'i tehe ga ojohupe.

Ndokwahavi ga Jesus'ga rembi'ea. A'ereki gwemimbo'eaatyviva'ea pe ga ei fariseus'ga nemimbo'ea pe. Herodes'ga nemimbo'ea pe ga ei no a'ea ikwahy hete imbovuhava javijitehe javo.

¹⁷ Jesus'ga okwaha ganhi'iga ojohupe. A'ero ga ei ga pe:

—Maranuhūrame pe nhi'igi pāo rerekoe'yma rehe? ei ga. Ndapekwhavi ve pe jipopoakara naerū? Napeangari pe? ei ga ga pe.

18 Pendeakwa pe novĩa. Ndapehepiagi pe ikwahava naerũ? ei ga. Peapyakwa pe novĩa. Napehendukatui pe naerũ? Pemoka'nhy pe a'ero nhirembiapoagwera pães mbohe'yjuhuagwera? ei ga.

19 Cincova'ea ji ahaygwe'rogwe'ro pães ima'eamouka cinco milve'ga pe ikwehe, ei ga. Aerẽ pe imono'ono'ogi haygwera yrua imotynahema. Maramomi pe imotynahemi yrua naerũ? ei ga ga pe.

—Dozeva'ea ore imotynahenahemi ikwehe, ei ga ga pe.

20 Igwete ga ei:

—Aerẽ seteva'ea ji haygwe'rogwe'rogi pães ima'eamouka quatro milve'ga pe oji'i, ei ga. Maramomi pe imotynahenahemi yrua haygwera imondovo ipype? ei ga ga pe.

—Seteva'ea ore imotynahemi oji'i, ei ga ga pe.

21 Igwete ga ei ga pe:

—Pe ndapekwahavi ve naerũ? ei ga ga pe.

Jesus'ga omboheha katu ahe

22 Igwete Jesus'ga heruri herovahema cidade de Betsaida pe. Igwete pevove'ga heha'e'ye'ga reruri ga pyri.

—Epoko ti ga rehe ga mbohehakatuavo, ei ga ga pe.

23 Igwete Jesus'ga hoi ga popyhyga ga rerogwovo cidade hugwi. A'ero Jesus'ga nyvuni gareakwari pe ga pokogi hehe. Igwete ga ei:

—Erehepia nde mo? ei ga ga pe.

24 Igwete ga ma'ei.

—Ahepia ji ga novĩa, ei ga. Yva ja ko ga. Emo ga ohooho ogwovo, ei ga Jesus'ga pe.

25 A'ero Jesus'ga pokoga'javi gareakwara rehe. Igwete ga hepiahetei gwihakaturamo.

26 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Eho enhonga pe kiro. Terehoi ti imombe'gwovo enhimbohehaagwera cidadepeve'ga pe, ei ga.

Nde Ko Cristoramo, ei Pedrova'ea Jesus'ga pe

(Mateus 16.13-20; Lucas 9.18-21)

27 Igwete Jesus'ga hoi gwemimbo'ehara'ga pavẽi imbojoapiapiavo ogwovo cidades pe – kiroki cidades ira'agwe cidade de Cesaréia de Filipe hugwi. Pea rupi ga horame ga ei ga pe:

—Marãi ga ji ve jipi? ei ga.

28 —“Ga ko João Batista'ga,” ei ga nde ve, ei ga. Jara'ga e'i: “Ga ko Elias'ga.” Jara'ga e'i nde ve: “Ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ahepyteripeve'ga – kiroki ahe Tupana'ga nhi'iga omombe'u ojopy'rovo hako. Okwera ga kiro omanoa hugwi,” ei ga nde ve, ei ga Jesus'ga pe.

29 —Oro pe, ei ga ga pe, marãi pe ji ve a'ero?

Igwete Pedro'ga ei ga pe:

—Nde ko Cristoramo ereko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ga.

30 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Teremombe'ui ti a'ea ojipe'ga pe, ei ga.

Jesus'ga omombe'u omanoagwama

(Mateus 16.21-28; Lucas 9.22-27)

31 Igwete Jesus'ga ga mbo'embo'ei.

—Tupana'ga ji mbuhuruka avo teremano ti javo ji ve, ei ga. Ndokoi po ti ga ji rehe nehẽ xava'eve'ga ahembo'ehara'ga pavẽi. Mbatara kwava'ehara'ga nduvihava'ga po ti ndokoi ji rehe nehẽ no, ei ga ga pe. He'yjuhuva'ea po ti ga

imbuhurukari hahyva'ea ji ve nehē. Igwete po ti ġa ji jukaukari nehē. Mokōi pe kirirē po ti ji kwerava'javi nehē, ei ga ġa pe.

³² Jesus'ga omombe'u katu ġa pe okoagwama. Igwete Pedro'ga ga rerohei' onhi'igahyavo ga pe.

—Na rui po ti nde reaporoġitaro hamo, ei ga Jesus'ga pe.

³³ Emo Jesus'ga opyryr̄ ġwemimbo'ehara'ga ndepiaga onhi'igahyavo Pedro'ga pe.

—Ejipe'a ti ji hugwi, ei ga. A'ereki Satanás'ga nde monhi'ĩ poro. Tupana'ga opota reki nhimanoa, ei ga. Nde nderekoi Tupana'ga reaporoġita rehe. Vyakotyve'ga ndeaporoġita rehe nde ereko, ei ga Pedro'ga pe.

³⁴ Igwete Jesus'ga ġa mbuhurukari ojipyri ġwemimbo'ehara'ga he'yjuhuvē'ga pavēi. Igwete ga ei ġa pe:

—Pe ndekopotarame nhiremimbo'eharamo pepohi ti penhimimbotarimova'ea hugwi tako ti Jesus'ga remimbotarimova'ea rupi javo, ei ga. Po ti ġa imbohahyukari pe me pe jukavo vehevi nehē jireheva'ero pejikovo ġwaramo nehē, peko jitehe ti nhiremimbotarimova'ea rupi pejipohire'yma ji hugwi. Peko tuhē ti nhinhi'iga rupi, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁵ Igwete ga ei no:

—Po ti ġa pe jukai jireheva'ero ġwaramo, a'ero po ti pe ndekoi Tupana'ga pyri avuirama nehē. Po ti ġa pe jukai ji mombe'uro ġwaramo, a'ero po ti pe ndekoi Tupana'ga pyri pejikovo nehē, ei ga ġa pe. Po ti pe ei: “Ndakoi po ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tajjukayme ti ġa”, a'ero po ti pe manoi pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei ga.

³⁶ —Po pe ei: “Ndakoi po ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tapyhy pa ti mbatera jijiive”, a'ero po ti pe herekotehei penhimbaterahetea aerē pejigwovo reki hahyva'ea ruvihava pype, ei ga.

³⁷ A'ereki ahe nomondoi mbatera ohohava ikwepykavamo ohorame Tupana'ga pyri, ei ga ġa pe.

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ġa pe no:

—Aġwamove'ga opohi Tupana'ga hugwi okote'varuhuavo, ei ga. Po ġapyteripeve'ga ei: “Ji Jesus'ga remimbo'eharamo rui ako heroviare'yma ganhi'iga.” Po ġa ei poro, a'ero jirura'javame po ti ji ei ġa pe nehē: “Ga ko nhiremimbo'eharamo rui oko”, ei ga. Ajivyra'ja po ti ji Tupana'gapyrive'ga pavēi Tupana'ga popoakara rerekovo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

9

¹ —Amombe'u katu ji pe me, ei Jesus'ga ġa pe. Omanoe'ymame po ti agwa'ga pyteripeve'ga hepiagi Tupana'ga popoakara nehē ji rekorame ganduvihavuhuhetero nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Jesus'ga ra'oa ojirojiji aherovaki

(Mateus 17.1-13; Lucas 9.28-36)

² Seis okirirē Jesus'ga trêsvē'ga nderohoi ojupi. Pedro'ga ga gweroho Tiagova'ea João'ga no. Ga tehe ga gweroho vytyruhua rupi yvateuhuva'ea rupi ġa nderojiupia. Igwete Jesus'ga ra'oa jirojiji ġandovaki.

³ Gapira hendy'jandy'ja, tiġahivuhu hete. Nanongara tegwete nhande ve ipotukarame tapy'ynhapira imotiġahivuhuavo.

⁴ Igwete ahe jipiukari ġa pe Eliasva'ea Moisésva'ea pavēi - kiroki ahe myyahū hete omano. Onhi'inh'ĩ ahe Jesus'ga pe.

⁵⁻⁶ Igwete Pedro'ga ei oyvyteri pe: “Marā po ti ji ei a'ero?” ei ga. A'ereki gapy'a juahi ġa nhimomby'arame ahe repiaga. Igwete Pedro'ga ei:

—Jesus, pyry nhande rekoi avo, ei ga. Na ore japoi na'ë tapyimbovyra pe me a'ero trêsva'ea. Ojipeji po ti ore japoi nde ve, ojipea po ti ore japoi Moisés'ga pe, ojipea po ti Elias'ga pe nehê nõhõ, ei ga Jesus'ga pe.

⁷ Nanime ijyvi yvagatiga ga arimo ga mongovo o'agi pe. Igwete Tupana'ga nhi'igi yvagatiga hugwi.

—Gaha ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga, ei ga Jesus'ga mombe'gwovo. Pehendu katu ti ganhi'iga, ei Tupana'ga ga pe.

⁸ Nanime Jesus'ga remimbo'ehara'ga harekoi novia. Emo ga ndohepi-aga'javi ahe. Jesus'ga tehe ga gwepia ojipyri.

⁹ Igwete ga jyvi vyvtyruhua hugwi ojivya. Igwete Jesus'ga ei trêsv'e'ga pe: —Tapemombe'ui na'ë ti ga pe nenhimbiepiaga, ei ga. Ji kweravirê gwe nhimanoa hugwi, a'ea rupi ti pemombe'u a'ero, ei ga ga pe.

¹⁰ Ojapyaka ga ganhi'iga rehe. Igwete ga ei ojohupe:

—Gara pe ga ei: “Akwera po ti ji nhimanoa hugwi”? ei ga ojohupe.

¹¹ Aerê ga ei Jesus'ga pe:

—Marã a'ero? ei ga. Orembo'ehara'ga e'i: “Elias'ga na'ë uhu, aerê Cristo'ga ruri a'ero,” ei ga, ei ga. Maraname ga ei a'ea? ei ga Jesus'ga pe.

¹² Igwete ga ei ga pe:

—A'iti tuhê Eliasva'ea uhu na'ë gandeaporoğita rorojijyipava, ei Jesus'ga ga pe. Pejapyaka ti kiro nhimombe'uagwera rehe no, ei ga. A'ereki ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve ji mombe'gwovouka hako no. Nahã ahe ei: “He'yiva'ea po ti ga imondoï hahyva'ea ga pe okote'varuhuaivo nehê ndorokoi ore nde rehe javo nehê.” Poha ahe ei ji mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ Kiro ji ekatui pe me a'ero, ei Jesus'ga. Eliasva'ea uhu reki ikwehe. A'ero ga ndekote'varuhui ahe ve gwemimbofarimova'ea rehe okovo gwaramo, ei ga. Na tuhê Tupana'ga rembikwatijarukara ahe mombe'u nhogwenonde hako, ei Jesus'ga ahe ko João Batistava'ea javo ga pe.

Jesus'ga ombojipe'a anhağa ahera'yrava'ea hugwi (Mateus 17.14-21; Lucas 9.37-43a)

¹⁴ Igwete Jesus'ga jivyra'javi trêsv'e'ga pavêi gwemimbo'ehara'ga pavêi. Igwete ga nduri jara'ga pyri noveve'ga pyri. Urame ga he'yjuhuve'ga ndepiagi noveve'ga pyri Jesus'ga remimbo'ehara'ga pyri. A'ereki judeus'ga mbo'ehara'ga ga nhi'igayva.

¹⁵ Nanime he'yjuhuve'ga Jesus'ga repiagi onhimomby'avo ga mboha'uveyama.

—Kiro ga ruri Jesus'ga, ei ga ojohupe.

Igwete ga nhani ogwovo ga pyri.

¹⁶ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Manongara rehe pe nhonhi'igayvayvaruhui?

¹⁷ Igwete gapyteripeve'ga ei ga pe:

—Jesus, ei ga. Aru ji jira'yra'ga nde pyri ko novia. A'ereki anhağa opojyka ga jipi, ei ga. Nomonhi'igukari jira'yra'ga a'ero, ei ga ga pe.

¹⁸ Ga pojykarame ga mbo'ambo'ari ga noğa. Hendyjuiporuhu ga. Haingryngryri ga no. A'ero ga yvyrakwenamo, ei ga. Igwete ji ei neremimbo'ehara'ga pe: “Pembojipe'a anhağa ga hugwi,” a'e ji ga pe novia. Tegwete reki ga pe ipe'ahava ga hugwi, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Pe ndapejikoguhui ji rehe jipi, ei ga. Manamehũ po ti pe jikogi ji rehe nehê naerũ? A'ereki ji jikwerajahivuhu pe ndehe, ei Jesus'ga ga pe. Peru ga ji pyri a'ero, ei ga ga pe.

²⁰ Igwete ga tayri'ga reruri Jesus'ga pyri. Anhağa Jesus'ga repiagame tayri'ga moheo'ari. Igwete ga ari vvyvo ojovajirejireva. Hendyjuipo hete ga.

²¹ Igwete Jesus'ga ei garuva'ga pe:

—Maramomi kwara ga pojyka rehe?

—Gavoja'iagwera jate ga pojykai, ei ga.

²² Igwete ga mombomombori tata pyteri pe jipi. Ypy pe ga mombomombori no tajuka ga javo novia, ei ga. Po nde ikwahavi ore pokoga, ore porogwety ti a'ero, ei ga Jesus'ga pe.

²³ —“Po nde ikwahavi,” ere nde ji ve naerũ? ei Jesus'ga ga pe. Tupana'ga okwaha pa ga pokoga jipi – kiroki ga ojiko ga rehe, ei ga.

²⁴ Igwete garuva'ga ei:

—Ajiko ji ga rehe novia. Ji poko ti a'ero ji mbojikoheteavo Tupana'ga rehe nehẽ, ei ga.

²⁵ Igwete he'yjuhuve'ga nhani ojatykavo ga pyri. Gandura repiagame Jesus'ga nhi'igahyi anhağa pe – kiroki nomonhi'iga'javi tayri'ga mboapyagweva no. Igwete ga ei jupe:

—Jihi a'e nde ve: Ejipe'a ga hugwi. Terepojykaa'javi ti ga, ei Jesus'ga jupe.

²⁶ Igwete anhağa hapukai tayri'ga momanoahiva ojipe'avo ga hugwi. Omanova'ea ja ga rekoj upa. Nurã he'yive'ga etehei ga pe:

—Omano ga upa.

²⁷ A'ero Jesus'ga ga popyhygi ga mbovyva. Igwete ga po'ami okovo. A'ereki ga pyry hete kiro.

²⁸ Aerẽ Jesus'ga hoi onga pype. Igwete garemimbo'ehara'ga hoi javo ga pe ojipe'ga ndovakie'y.

—Marã ore norombojipe'akwahavi anhağa ga hugwi? ei ga Jesus'ga pe.

²⁹ —Penhi'igame jate Tupana'ga pe po ti pe imbojipe'aukari nanongara, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama

(Mateus 17.22-23; Lucas 9.43b-45)

³⁰ Aerẽ Jesus'ga hoi pea hugwi ogwoogwovo Galilíapeve'ğa gwyra rupi. Jesus'ga ndopotari ohoa kwahava.

³¹ A'ereki ga gwemimbo'ehara'ga mbo'e pota omanoagwama rehe.

—Ji mondouka po ti ga nhiarõe'yve'ğa po pe nehẽ ji jukavouka nehẽ, ei ga. Mokõi ti pe kiri ji jukarẽ nehẽ. Kirẽ ti ji kwerava'javi nehẽ, ei ga ga pe novia.

³² Emo ga ndokwahavi garembe'ea ma gara pe ga ei javo ojohupe. Ga pe ga nde'ia'uvi reki.

Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe

(Mateus 18.1-5; Lucas 9.46-48)

³³⁻³⁴ Pea rupi Jesus'ga hoi ogwovo. Oro Jesus'ga remimbo'ehara'ga, onhi'igayva ga ojohupe.

—Manamo nhandejoheva'ero? Ji ko koji'i pe hohe, ei ga ojohupe.

Igwete ga nduri ovahema cidade de Cafarnaum me. Ohorame onga pe Jesus'ga ei ga pe:

—Manongara rehe pe nonhi'igayvavari nhande rurame pea rupi? ei ga.

Igwete ga nonhi'igi opoyjayjare'ymamo. A'ereki ga onhonhi'igayva onhimboheteavo pea rupi ogwovo ji ko pe hohe javo ojohupe.

³⁵ A'ero Jesus'ga apygi ga mbuhurukapava ojipyri. Igwete ga ei ga pe:

—Pejikopotarame gahoheva'ero penhimongo naẽ ti okoteheva'ero ojipe'ga pokopokoga jipi, ei ga ga pe.

³⁶ A'ero ga tayri'ga mbuhurukari ga rerua gapyteri pe ga anhuvana. Igwete ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

³⁷ —Pehepia tayri'ga, ei ga. Kiroki ga oko nanongara'ga ndehe ga ko Jesus'gareheva'ero javo – ga oko ji rehe no, ei ga. Kiroki ga oko ji rehe nde ko Tupana'ga repykaramo javo – ji rehe jate rūi ga oko. Ga oko nhimbuhurukara'ga rehe no, ei Jesus'ga ga pe.

*Gahā nhande repy, ei Jesus'ga
(Lucas 9.49-50)*

³⁸ Igwete João'ga ei Jesus'ga pe:

—Orohepia ore hajiheve'ga oji'i, ei ga. Ombojipe'a ga anhağa ojipe'ğa hugwi. Ombojipe'a ga ndepopoakara pyvō nde renoina, ei ga Jesus'ga pe. Nurā ore ei ga pe: “Terembojipe'ai anhağa ga hugwi Jesus'ga renoina,” oro'e ore ga pe. A'ereki ga nhandereheva'ea rūi, ei João'ga ga pe.

³⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tape'ei poa ga pe, ei ga. Japovame ahemonthimomby'ava'ea jipopoakara pyvō po ti ga nanhimboteqwetei kotihī nehē, ei ga.

⁴⁰ Kiroki ga nianemovahī – gahā nhande repy a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

⁴¹ Amombe'u katu ji pe me, ei ga. Kiroki ga pe poko ga ko Cristo'gareheve'ğa javo – ga pe po ti Tupana'ga ikwepygi imondokatuavo nehē. Yhya vehevi ga imbuhurame pe me pey'gwavamo, a'ero po ti ga ikwepykatui tuhē ga pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

*Tiruahū hete ga pe, ei Jesus'ga
(Mateus 18.6-9; Lucas 17.1-2)*

⁴² Igwete Jesus'ga ei no:

—Tapembo'e ti ji ojipe'ga rehe kiro. Po ga nhapyti itaruvihavuhua gajura rehe ga momboa ypy pe, a'ero po tiruahū ga pe, ei ga. Koji'i hete po ti tiruahū ga pe ga jireheve'ğa mbote'varuhurame tayri'ğa huvihava'garūive'ğa, ei Jesus'ga ga pe.

⁴³⁻⁴⁴ Igwete ga ei no:

—Po pe ndekote'varuhui pejipoa pyvō, marā re po ti pe napemondohoguhui pejipoa imomboa a'ero torokote'varuhua'javyme ti javo? ei ga ga pe. Tiruahū po pe me pe ojipeji herekorame pejipoa novīa, ei ga. Po ti pe mokōi pejipoa rerohoi hahyva'ea ruvihava pype pejikote'varuhua pige'yma gwaramo nehē, a'ero po ti koji'iete'i tiruahū pe me nehē. A'ereki pevova'ea tata ndogweva'javi nehē, ei ga. Koji'i pyry po ti pe herohoi pejipoe'yma vehevi yvagi pe Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁵⁻⁴⁶ —Po pe hoi pejikote'varuhua'javyme pejikovo, marā re po ti pe napemondohoguhui pejipya imomboa a'ero torokote'varuhua'javyme ti javo? ei ga ga pe. Tiruahū po pe me pe herekorame ojipeji pejipya novīa, ei ga. Po ti pe mokōi pejipya rerohoi hahyva'ea ruvihava pype pejikote'varuhua pige'yma gwaramo nehē, a'ero po ti koji'iete'i tiruahū pe me nehē, ei ga. Koji'i pyry po ti pe herohoi yvagi pe pejipye'yma vehevi nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁷ —Po pe pejeakwara pyvō hepiagi ite'varuhuva'ea – kiroki onhimbohepia'ngi pe me, marā re po ti pe ndapehekyjuhui pejeakwara torokote'varuhua'javyme ti javo? ei ga ga pe. Tiruahū po pe me pe ojipeji herekorame pejeakwara novīa, ei ga. Po ti pe mokōi pejeakwara rerohoi hahyva'ea ruvihava pype nehē pejikote'varuhua pige'yma gwaramo nehē, a'ero po ti koji'iete'i tiruahū pe me nehē, ei ga. Koji'i pyry po ti pe herohoi ojipeji vehevi nhandervihava'ga pyri Tupana'ga pyri nehē, ei ga ga pe.

⁴⁸ A'ereki

“hahyva'ea ruvihava pype ndopiga'javi ahe hugwi hahyhetea. Ndogweva'javi tata”, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁹ —Nhande nhikwava'egame Tupana'ga pe po ti tata'java'ea hahyva'ea nhande rerekoi nehē, ei ga. Peko tuhē ti ji pavēi jireheva'ero. Tapepohiri ti ji hugwi, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁰ —Pyry ko jukyra, ei ga. A'ereki a'ea oko mbatera pavēi heheva'ero. Pyryve'ymame ndikwahya'javi. Nurā ji ei pe me: Peko pyry ti ji pavēi jireheva'ero. Pejikoty'a tuhē ti ji pavēi. Pejogwereco katu ti no, ei Jesus'ga ga pe ogwovo pea hugwi.

10

Ahepohira hembirekoa hugwi (Mateus 19.1-12; Lucas 16.18)

¹ Aerē Jesus'ga hoi Judēiapeve'ga gwyrā rupi. Igwete ga herohoi rio Jordāo aherovai herogwovo. A'ero pevove'ga jatykaa'javi Jesus'ga pyri onhimongyavo. Igwete ga ga mbo'ei. A'ereki na tuhē ga ga mbo'embo'ei jipi ga nderekovo.

² Igwete fariseus'ga nduri. “Tihendu ganhi'iga nhande ve. A'ero po ti nhande ga mbotegwetei nehē,” ei ga ojohupe. Igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Marā naerū? ei ga. Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi ga ndekoi opohirame gwembireko'ga hugwi kunhangwera'ga hugwi naerū? ei ga ga pe.

³ Igwete Jesus'ga ei:

—Marā Moisésva'ea ikwatijari pe me gwemimbo'eagwera no'ga hako naerū? ei ga ga pe.

⁴ Igwete ga ei:

—Moisésva'ea e'i:

“Tokwatija na'ē ti ga inoga kunhangwera'ga pe apohi ji kiro nde hugwi javo,” ei ahe.

“A'ero po ti ga pohiri gwembireko'ga hugwi,” ei ahe ikwatija hako, ei ga Jesus'ga pe.

⁵ —Napeangarihu pe pejikoe'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ga ga pe. Nurā Moisésva'ea okwatija a'ea pe me gwemimbo'eagwera no'ga, ei ga.

⁶ Jypya ko na rūi reki hako. Jypya vvyakotyve'ga aporame

“Tupana'ga ga apoi akwaimbae'ga kunhahēa reheve”, ei Jesus'ga.

Nahā e'i Tupana'ga rembikwatijarukara, ei ga.

⁷ “Nurā ko akwaimbae'ga ja'ogi uva'ga hugwi oy'ga hugwi gwembirekokaturo.

⁸ Igwete ga ojogwerekoro gwaramo ojipejiva'ea ja akwaimbae'ga garem-birekohēa pavēi,” ei ikwatijara, ei ga.

A'ero ga mokonha ja rūi. Ojipejiva'ea ja reki ga ndekoi, ei ga ga pe.

⁹ Tupana'ga ko ga mbojogwerekouka. Nurā po ga ndopohiri ojohugwi hamo, ei ga ga pe.

¹⁰ Aerē onga pe Jesus'ga remimbo'ehara'ga ea'javi ga pe:

—Marāi re ko nde imombe'gwovo ga pe ko?

¹¹ Igwete ga ei ga pe:

—Kiroki ga opohi gwembirekohēa hugwi ojipehēa rerekovo – oajuajuro gwaramo ga rekote'varuhui gwembirekopyvehēa pe, ei ga.

¹² Na jitehe hēa opohirame gwembireko'ga hugwi ojipe'ga rerekovo hēa rekote'varuhui gwembirekopyve'ga pe a'ero. A'ereki hēa ajuajuri, ei Jesus'ga ga pe.

*Jesus'ga omombyry tay'riva'ea pe
(Mateus 19.13-15; Lucas 18.15-17)*

¹³ Igwete pevove'ga tayri'ga nderunderuri Jesus'ga pyri topoko ti ga ga ndehe javo.

—Ere ti Tupana'ga pe tomombyry ga ga pe javo, ei ga ga pe.

Emo Jesus'ga remimbo'ehara'ga e'i ga pe:

—Taperuruhui ga ga pyri, ei ga.

¹⁴ Hepiagame Jesus'ga nhimonha'ngahetei o'ama. Igwete ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—“Taperuruhui ga,” tape'euhui ga pe, ei ga. Tuhu tuhē ti ji pyri tayri'ga. A'ereki nanongara'ga'jave'ga pe Tupana'ga pyry hete okovo ga jikogame ojihe, ei ga ga pe.

¹⁵ Tamombe'u katu ti pe me: Tayri'ga ojiko uva'ga ndehe okovo ganemimbotarimova'ea rehe, ei ga. Kiroki ga oko tayri'ga ja rūi – ga ndojikogi Tupana'ga rehe okoe'yama garemimbotarimova'ea rehe. Ga po ti nomongoi Tupana'ga gwuvihavuhuhetero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁶ Igwete ga tayri'ga anhuveni opokoga ga ndehe. Igwete ga ei Tupana'ga pe:

—Emombyry ga pe, ei Jesus'ga javo ga pe.

*Imbateheteva'ea nomondopapotari
(Mateus 19.16-30; Lucas 18.18-30)*

¹⁷ Jesus'ga horame pea rupi kiro ojipe'ga ruri onhana. Igwete ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri ta'e ti gambo'ehara'ga pe javo.

—Jesus, ei ga. Marāva'ea rupi pyryva'ea rupi po ti ji rekoj nehē jirekoagwamamo Tupana'ga pyri avuirama nehē? ei ga ga pe.

¹⁸ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Maraname nde ei pyryva'ea rehe? Tupana'ga nhi'iga jate ko pyry, ei ga ga pe.

¹⁹ Nde erekwaha Tupana'ga remimbo'eagwera Moisés'va'ea pe hako, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i:

“Terejukai ojipe'ga.

Tererekoj ojipe'ga nembireko'ga.

Teremimi ojipe'ga mbatera.

Tane'mbei ojipe'ga mombe'gwovo.

Teremoandyandyi ojipe'ga gambatera rerogwovo.

Emondo ejeaporo'gita imohina ejuva'ga rehe eyhēa rehe no,” ei Tupana'ga, ei ga ga pe.

²⁰ Igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Jivoja'irame vehevi ji hendukatupavi garemimbo'eagwera jipi, ei ga.

²¹ Ga repiagame Jesus'ga ga arōhetei. Igwete ga ei ga pe:

—Nahā na'ē po ti nde rekoj a'ero hamo. Eho na'ē ti embatera imondopava itambere'ia rehe imondovo itambere'ia imbatere'ive'ga pe nehē, ei ga. A'ero po ti Tupana'ga imombyryvi nde ve yvagi pe nehē, ei ga ga pe. Imondopavirē embatera ti ejo ji pyri ekovo nhiremimbo'eharamo. Ji rehe jate ejiko, ei Jesus'ga ga pe.

²² Jesus'ga nhi'iga renduvame ga ndovy'ari ogwovo. A'ereki he'yjuhu gambatera.

²³ Igwete Jesus'ga jirovagi javo gwemimbo'ehara'ga pe.

—Kiroki ga imbate hete – hahy ga pe ga erame Tupana'ga pe eko ti oreruvihavuhuhetero javo. A'ereki ga okoheterame ombatera rehe ndokoi garembi'ea rupi, ei ga ga pe.

²⁴ Henduvame ganhi'iga garemimbo'ehara'ga nhimomby'ai a'ero. Igwete Jesus'ga ea'javi ga pe:

—Hahy imbateheteve'ga pe ga erame Tupana'ga pe eko ti oreruvi-havuhuhetero javo, ei ga ga pe.

²⁵ Tegwete yuranuhūa'javuhuva'ea camelo ikihava agulha kwa'ria rupi. Tegwete hete reki imbateheteve'ga hohava Tupana'ga rembi'ea rupi okoheterame ombatera rehe, ei Jesus'ga ga pe.

²⁶ Kiro ga nhimomby'ahetei a'ero. Igwete ga ei ojohupe:

—Ma'ga po ti oho Tupana'ga pyri yvagi pe nehē naerū?

²⁷ Igwete Jesus'ga ga ndepiagi javo ga pe.

—Tegwete tuhē ganhimondohava ga pyri, ei ga. Tupana'ga jate ga mon-doukari ojipyri. A'ereki Tupana'ga ikarakatu pa hete, ei ga ga pe.

²⁸ Igwete Pedro'ga ei ga pe:

—Jesus, ei ga. Oropohi katu ore orombatera hugwi orogwovo nde rupi neremimbo'eharamo, ei ga.

²⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu ti ji pe me: Okopotarame jireheva'ero ga pohiri tuhē tamombe'u ti Jesus'ga ojipe'ga pe javo, ei ga ga pe. Jara'ga opohi gwonga hugwi, ei ga. Jara'ga opohi oirū'ga hugwi. Jara'ga opohi okuvyra'ga hugwi. Jara'ga opohi gwendyra'ga hugwi, ei ga. Jara'ga opohi oy'ga hugwi uva'ga hugwi no tamombe'u Jesus'ga ojipe'ga pe javo, ei ga. Jara'ga opohi gwa'ya'ga hugwi. Jara'ga opohi ogwya hugwi tamombe'u Jesus'ga ga pe javo, ei ga.

³⁰ Kiroki ga jireheva'ero opohi ombatera hugwi, gwe'ya'ga hugwi - gw-ereko po ti ga he'yjuhuheteve'ea agwamo nehē gwonga oirū'ga no oku-vyra'ga gwendyra'ga no oy'ga no gwa'ya'ga no ogwya nehē no, ei ga ga pe. Aerē po ti ga hohetei Tupana'ga pyri nehē no. Nane'ymi po ti ga ndekoi ga pyri a'ero nehē, ei ga. Emo nhiarōe'yve'ga po ti imbohahyukari na'ē ga pe agwamo nehē, ei ga ga pe.

³¹ Kiroki ga huvihava agwamo - he'yive'ga po ti ndokoa'javi huvihavamo onhimongyavo aerē nehē. Kiroki ga huvihava rūi agwamo - gahā po ti huvihavamo oko nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama

(Mateus 20.17-19; Lucas 18.31-34)

³² Igwete Jesus'ga hoi pea rupi ogwovo Jerusalém me. Ga na'ē oho dozeve'ga nenonde. Igwete ga nhimomby'ai ga rehe ogwovo. Ojipe'ga oho gandeviri okyhyjiavo ogwovo. Igwete Jesus'ga dozeve'ga nderohoi'ga hugwi aerēva'ea mombe'gwovo ga pe. Igwete ga ei ga pe:

³³ —Pehendu ti nhinhi'iga, ei ga. Kiro po ti nhande hoi Jerusalém me nehē, ei ga. Igwete po ti ga ji mondoukari ahembo'ehara'ga po pe nehē ikwava'ehara'ga nduvihava'ga po pe nehē no, ei ga ga pe. “Eremano po ti nde hamo,” e po ti ga ji ve nehē, ei ga. Nurā po ti ga ji mondoukari judeus'garūive'ga pe a'ero nehē, ei ga ga pe.

³⁴ Gahā po ti ji rerekomemuahū nehē, ei ga. Onyvū po ti ga ji rehe ji nupanupamo ipira apopyra pyvō nehē. Igwete po ti ga ji jukai nehē, ei ga. Emo mokōi pe kirirē po ti ji kwera'javi nhimanoa hugwi nehē, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ga pe.

Zebedeuva'ea ra'yra'ea oko pota memei huvihavamo

(Mateus 20.20-28)

³⁵ Aerē Zebedeu'ga ra'yra'ga nduri Jesus'ga pyri Tiagova'ea João'ga pavēi. Igwete ga ei ga pe:

—Jesus, oropota ore nderekoagwama oreremimbotarimova'ea rehe, ei ga ga pe.

³⁶ —Gara pe pepota naerū? ei ga ga pe.

37 —Toromoirū ti nde vyvakotyve'ga nduvihavamo nde rekorame ga mondomondovo nehē. Toroapy ti ore nde pyri nde mbojogwovaita a'ea rupi nehē, ei ga Jesus'ga pe.

38-39 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Ndapekwahavi pe nanongara pe'erame, ei ga ga pe. Aerē po ti hahy hete ji ve nehē. Po pe ji moirūi, a'ero hahy hete pe me nehē no, ei ga. Marā a'ero? Peko pe nanongara rehe naerū? ei ga ga pe.

—Toronhimboita ti ore jupe, ei ga.

—Aerē po ti ga ji jukai nehē no. A'ero po ti ga pe jukapotari nehē no. Marā a'ero? ei ga ga pe.

—Na ga ore jukai nehē no, ei ga.

—Ombuhu tuhē po ti ga hahyva'ea ji ve ji jukavo nehē. Na tuhē po ti ga pe nderekoi nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

40 Emo ji rūi po ti amboapyguka ga jijipyri nehē tombojogwovai ga ji rehe javo, ei ga. A'ereki ymya Tupana'ga omboavujikwe gandekohavagwama ji pyri. Gahā po ti ji moirū ga mondomondovo a'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

41 Jara'ga dezve'ga henduvame João'ga nhi'iga Jesus'ga pe ga nhimonha'ngai ga ndehe.

42 Igwete Jesus'ga ga mbuhurukapavi ojipyri gwemimbo'ehara'ga. Igwete ga ei ga pe:

—Pejapyaka ti nhinhi'iga rehe, ei ga. Pekwaha pe hajiheve'ga ndeaporoḡita - kiroki ga e'i ore ko ganduvihava javo. Ga omboporavykyuhu ogwyriveve'ga jipi ga mbovavaguhuavo ga nderekovo, ei ga ga pe.

43 Pe po na rūi pejogwerekoko hamo jireheva'ero gwaramo, ei ga ga pe. Po ti pe ndekopotari jara'ga nduvihavamo, a'ero po ti pe ga pokogi hamo.

44 Po ti pe ndekopotari gahohepava'ero, koji'i po ti pe ga pokopahetei hamo, ei ga.

45 A'ereki ji vehevi ajo tapoko pa ti ga javo. Ji ndajori ji pokopoko javo ga pe, ei ga. Tamano javo ji ruri ga ndepyga vyva koty. Nahā po ti ji he'yjuhuve'ga mbopiro'yi ga ndekote'varuhua hugwi nehē, ei ga ga pe.

Jesus'ga omboheha katu Bartimeuva'ea

(Mateus 20.29-34; Lucas 18.35-43)

46 Aerē Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga nderohoi ga nderovahema cidade de Jericó pe ga nderokwava hupi. He'yjuhu ga ogwovo ga ndupi no. Ga horame jugwi Bartimeu'ga onhi'iga mbuhuri Jesus'ga pe. A'ereki Bartimeu'ga heakwagweva'ero oko Timeu ga ra'yra'ga. A'ero ga apygi pea rovai itambere'ia rehe oporanduranduva upa.

47 Igwete pevove'ga ei:

—Kiro ki ga u Jesus'ga Nazarépeve'ga.

Henduvame Bartimeu'ga onhi'iga mbuhuri Jesus'ga pe a'ero.

—Jesus, nde ko Daviva'ea rymyminoa Tupana'ga remimbuhurukara, ei ga ga pe. Ji porogwety ti, ei ga.

48 Igwete ga nhi'igahyi ga pe onhimongyavo epi te javo. Igwaigwavete reki ga onhi'iga mbuhuri ga pe.

—Nde ko Daviva'ea rymyminoa Tupana'ga remimbuhurukara. Ji porogwety ti, ei ga ga pe.

49 Igwete Jesus'ga pytai.

—Pe'e ga pe tuhu ga ji pyri a'ero, ei ga ga pe.

Igwete ga ei heakwagweve'ga pe:

—Enogatu ti epy'a, ei ga ga pe. Epo'ã ejoa ga pyri. “Tuhu ga ji pyri,” ei ga nde ve, ei ga ga pe.

50 Igwete ga po'ami hekyita opira i'arimova'ea nhandaipe ua Jesus'ga pyri.

51 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Gara nde erepota?

—Jesus, tajireha katu ti, ei ga ga pe.

52 —Heregwovo a'ero, ei Jesus'ga ga pe. Nde erejiko ji rehe. Nurã nde reharo kiro, ei ga.

Igwete ga reakwakaturo a'ero. Jesus'ga rupi ga hoi a'ero pea rupi ogwovo.

11

Jesus'ga ovahẽ Jerusalém me Domingo dos ramos

(Mateus 21.1-11; Lucas 19.28-40; João 12.12-19)

1 Ohorame Jerusalém me vvytyruhu pe na'ẽ Jesus'ga vahemi oliveiras ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe. Ira'agwe cidades ojopyjopyri tuvi Betfagẽ Betânia pavẽi. Igwete Jesus'ga ei mokonha'ga pe gwemimbo'ehara'ga pe:

2 —Hepejigwovo cidade pe penhinondeva'e pe, ei ga. Pevahemame ti pe hepiagi jumentinho i'ama nehẽ, ei ga ga pe. Ojugwa ga imo'ama yva rehe. Ndohoi ve ga i'arimo, ei ga. Pekwahara ti herua, ei ga.

3 Po ti ga ei pe me: “Maraname pe ikwaharavi a'ea?”, pe'ji ti ga pe: “Nhandepojkaharete'ga ti togwereko'ã na'ẽ. Kotihĩ po ti ga imbuhura'javi avo nehẽ,” pe'ji ti ga pe, ei ga ga pe.

4 Igwete ga hoi hepiagi jumentinho. A'ereki pevove'ga ojugwa imo'ama pea rupi onga jurukwara pyri. Kiro ga ikwaharavi a'ero.

5 Pevove'ga ga ndepiagame e'i ga pe:

—Maranuhũrame pe ikwaharavuhui ta'ya'a?

6 Igwete ga imombe'ui ga pe Jesus'ga rembi'ea.

—Peroho ti ga pe a'ero, ei ga ga pe.

7 Igwete ga heruri jumentinho Jesus'ga pe. Igwete ga inoĩ oapoa tapy'ynhapira ikupepytera rehe. A'ero Jesus'ga hoi i'arimo.

8 Igwete he'yive'ga heroporopori opira i'arimova'ea pea rupi inoĩga timbojigwa pehea ga pe javo. Ojipe'ga omondohondoho pindova rohova nhu me herua. Igwete ga imondomondoi pea rupi imbokatavovo ga pe. Nahã ga Jesus'ga mbojiroviari ga rerua nhanderuvihavuhuhete'ga kiro u javo.

9 Kiro garenondeva'ga hapukai garevirive'ga pavẽi.

“Timbohete Tupana'ga!” ei ga.

“Nhandepojkaharete'ga ti tomomyry ga pe

– kiroki ga nhandepojkaharete'ga ombuhuruka nhande pyri ga mongovouka nhanderuvihavuhuhetero,” ei ga.

10 “Tupana'ga tomomyry nhaneramonhava'ea'jave'ga pe Daviva'ea'jave'ga pe kiro ga rurame nhanderuvihavuhuhetero,” ei ga.

“Timbohete Tupana'ga yvagipeheteve'ga a'ero!” ei ga.

11 Igwete Jesus'ga vahemi Jerusalém me ogwovo gajatykahavuhua rokari pe o'ama. Oharekorẽ mbatera rehe nhaporemo Jesus'ga dozeve'ga nderohoi Betânia pe ga nderokia. A'ereki oho kwara.

Jesus'ga e'i figueira pe

(Mateus 21.18-19)

12 Ko'emame Jesus'ga jivyri Betânia hugwi. Igwete ga jukai ty'ara.

13 Irupe ga hepiagi figo'yva figueira ka'a rerekoiiperame. Igwete ga hoi tahapia yva'ia javo novia. Ovahemame ga ka'atehea hepiagi. A'ereki a'ea rupi ndi'ai ve tuhẽ jipi yva'ia.

14 Igwete ga ei yva pe:

—Ndehe po ti nande'aa'javi nehẽ ganembi'uhavamo nehẽ, ei ga jupe.

Garemimbo'ehara'ga ġwendu ganhi'iga a'ero.

*Jesus'ga omo'emba ahe jatykahavuhua hugwi
(Mateus 21.12-17; Lucas 19.45-48; João 2.13-22)*

15 Aerē Jesus'ga vahemi ua Jerusalēm me. Igwete ġa nduri ġajatykahavuhua rokari pe. Pevove'ga oma'ema'ē mbatepyryva ojipe'ga pe jipi inambu'ia no. A'ereki a'ea ġa omondo ikwava'ehara'ga pe tomondo ti ġa Tupana'ga pe javo. Itambere'ia rehe ġa oma'ema'ē ġa pe ġa moandyandyjuhuavo jipi. Mesas pyri ojipe'ga neni hajiheve'ga itambere'ia pyhypyhyga judeus'ga itambere'ia kwepykwepyga imondovo ġa pe. Igwete Jesus'ga nduri okari pe ġa ndepiaga. Kiro ġa nhimonha'ngai ġa ndehe a'ero ġa mo'emo'embava pea hugwi. Igwete ġa imbojirejirevi itambere'ia kwepykara'ga mesas. Ga imbojirejirevi ġa'apykava ġa hugwi no - kiroki ġa oma'ema'ē inambu'ia oina.

16 Igwete ġa ndogwerokwarokwarukari mbatera ġajatykahavuhua rokara pytera rupi.

17 A'ero ġa ei ġa pe ġa mbo'eavo.

–Tupana'ga okwatjaruka onhi'iga hako, ei ġa. Nahā Tupana'ga ei a'ero hako:

“Vvyakotyve'ga nhaporemō ti tonhi'ī ji ve nhironga pype,” ei Tupana'ga hako, ei ġa.

Pe ki a'e te pe'e pejohupe: “Timoandyandyjuhu ti ġa ikwepykwepygame Tupana'ga ronga pype,” pe'e pe, ei Jesus'ga. Nahā pe Tupana'ga ronga mongoukari iporomive'ga nduhavamo, ei Jesus'ga ġa pe.

18 Aerē ikwava'ehara'ga nduvihava'ga ikwahavi Jesus'ga nhi'iga ġa pe judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. Igwete ġa ei:

–Marā re po ti nhande ġa rerekoi ġa jukavo nehē? ei ġa ojohupe. Tijukaukaryme ti ġa he'yjuhuve'ga ndovaki, ei ġa. A'ereki ġa onhimomby'a pa garemimbo'ea repiaga, ei ġa ojohupe.

Nurā ġa kyhyji ġa pyhyge'yma.

19 Ka'aru hete Jesus'ga hoajavi cidade de Jerusalēm hugwi ogwovo Betânia pe okia.

*Pejiko ti Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga
(Mateus 21.20-22)*

20 Ko'emame ojivryame Jesus'ga kwavi pea rupi. Igwete ġa hepiagi akoja figo'yva. Inhymba reki. Hapoa vehevi inhymba.

21 A'ero Pedro'ga ikwahava'javi Jesus'ga nhi'iga jupe. Igwete ġa ei ġa pe:

–Jesus, ehapia! ei ġa. Erenhi'igahy nde figo'yva pe kirame oji'i. Kiro inhymbavamo a'ero, ei ġa ġa pe.

22 Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

–Pejiko ti Tupana'ga rehe, a'e ji pe me, ei ġa.

23 Tamombe'u katu ti pe me: Ga jikogame Tupana'ga rehe oporanduva ġa pe Tupana'ga po ti ġwendu katu nhinhi'iga javo, na ja po ti hekoi ġa pe a'ero nehē, ei ġa. Po ti ġa ei Tupana'ga pe tojipe'a ti vvytyruhua onhimomboia ypiahua pype javo, a'ero po ti Tupana'ga imbojipe'ai ġa pe, ei ġa. Po ti ġa ndogweroviarihihū mara'ngu po ti ojipe'avo javo, a'ero po ti Tupana'ga nombojipe'a ukari ġa pe nehē, ei ġa.

24 A'ero ji ei pe me: Peporanduvame Tupana'ga pe penhimimbotari-mova'ea rehe, perovia ti garemimbuhuraġwama pe me. A'ero po ti ġa imbuhuri pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

25 Po ojipe'ga oko te'varuhu pe me. A'ero po pepy'a heahemuhūro ġa rehe. Penhi'igame Tupana'ga pe penhi'ama tapekwahava'javi ti akoja'ga rekote'varuhua, ei ġa. Pe ikwahava'jave'yname garekote'varuhua

henonhe'yma po ti nhandervete'ga yvagipeve'ga ndokwahava'javi pendekote'varuhua imomboia pe hugwi nehē, ei ga. [

²⁶ Pe ikwahava'javame akoja'ga rekote'varuhua po ti nhandervete'ga nomombori pendekote'varuhua nehē no.]

Ma'ga nde mbuhurukaru? ei ahe Jesus'ga pe

(Mateus 21.23-27; Lucas 20.1-8)

²⁷ Igwete Jesus'ga hoa'javi Jerusalem me. Gajatykahavuhua rokara rupi Jesus'ga hoi okovo. A'ero ikwava'ehara'ga nduvihava'ga nduri ga pyri judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi xava'eva'ga pavēi.

²⁸ Igwete ga euhui ga pe:

—Ma'ga nde mbuhurukaru raji'i? Ma'ga e'i nde ve: “Emo'emo'ē ti ga mondovo jugwi?” ei ga Jesus'ga pe. Here javo ore ve, ei ga.

²⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Pe na'ē ti pe'ji ji ve, ei ga. Pe ji nhi'ipondekwakaturame po ti ji nhimbuhurukara'ga mombe'ukatui pe me nehē no, ei ga ga pe.

³⁰ Pe'ji ti ji ve a'ero: Ma'ga João Batistava'ea mbuhuruka ga mobatizavouka raikwehe? ei ga. Tupana'ga yvagipeve'ga ombuhuruka ahe? Ma'ga e'i ahe ve teremobatiza ga javo? Yvyakotyve'ga ombuhuruka ahe naerū? ei ga. Pe'ji ti javo ji ve! ei Jesus'ga ga pe.

³¹ Igwete ga nhombo'embo'ei upa.

—Marāi po ti nhande a'ero nehē? ei ga. Po ti nhande ei ga pe: “Tupana'ga po ombuhuruka João Batistava'ea ga mobatizauka raikwehe”, a'ero po ti Jesus'ga ei nhande ve nehē: “Maraname pe ndaperoviarihu ahenhi'igagwera naerū?” e po ti ga nhande ve nehē, ei ga ojohupe.

³² Po ti nhande ei ga pe: “Yvyakotyve'ga po ahe mbuhuruka raikwehe”, a'ero po ti avove'ga nhimboahivuhupavi nhande ve nehē, ei ga ojohupe.

Okyhyji ga he'yjuhuve'ga hugwi. A'ereki ga e'i pa João Batistava'ea pe: “Tupana'ga tuhē ahe mbuhuruka onhi'iga mombe'uharamo raikwehe,” ei ga.

³³ Nurā ga ei reki Jesus'ga pe:

—Ma'ga po ombuhuruka ahe raikwehe? Ndorokwahavi ore, ei ga ga pe.

—Napemombe'ujuhu pe ji ve João Batistava'ea mbuhurukara'ga, ei Jesus'ga ga pe. Nurā po ti ji na jitehe namombe'ui ga pe me nehē no - kiroki ga e'i ji ve: “Emo'emo'ē ga onga hugwi,” ei Jesus'ga ga pe.

12

Garemitymipyra repiakatuhara'ga okote'varuhuve'ga

(Mateus 21.33-46; Lucas 20.9-19)

¹ Igwete Jesus'ga imombe'ui ga pe ojo'java'ea. Igwete ga ei imombe'gwovo:

—Kohoa jara'ga ot'ot'ŷ ko pe yhyppoa'javuhuva'ea uva'yva videira. “Aerē ti ta'u yva'ia ryhya,” ei ga, ei Jesus'ga ga pe. Igwete ga hokairugi gwemityma. Aerē ga japoi uva mu'umu'uhava tyhya rupiaramo. Tapyjo'ara ga japoi ita pyvō imondovo imohina ko pe hepiakatuhavamo. Igwete ga ei ojipe'ga pe: “Kiro po ti ji hoi paivouha mbaigwe jitua nehē,” ei ga. “Pehepia katu ti nhiremityma ji ve,” ei ga ga pe. “A'ero po ti pe imboja'ogi yva'ia pejive nehē. Jara ti pemombyta ji ve nehē,” ei ga ga pe, ei ga. “Kwa,” ei ga. Igwete ijara'ga hoi ga ndeja, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

² Aerē yva'ia jykylhava rupi ga ojipyryve'ga mondoukari hepiakatuhara'ga pyri togweru ti ga yva'ia ji ve javo novia.

³ Emo hepiakatuhara'ga ga pyhy ga nupanupamo ga momboia. Gapojate ojivy a'ero, ei ga.

4 Aerē ijara'ga ojipe'ga mondoi yva'ia reruruka novīa. Igwete ġa ga akanupanupāi ojigwaraita ga rehe, ei ga.

5 Aerē ga ojipe'ga mondoukari ġa pyri. Igwete ġa ga jukai, ei ga. Koji'ive'ga ga ga mondomondoi ġa pyri. Igwete jara'ga ġa ġa nupanupāi. Jara'ga ġa ġa jukahetei, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

6 –Mbapavamo ijara'ga gwa'ya'ga mondoi ġa pyri. A'ereki ga jate oko ga pyri gara'ya'ga garemia'nguhete'ga. “Omondo po ti ġa imohina jira'ya'ga rehe,” ei ga ovyvteri pe novīa, ei Jesus'ga.

7 –Igwete ijara'ga gwa'ya'ga mondoi ġa pyri mbapavamo. Ga repi-agame hepiakatuħara'ga ei ojohupe: “Kiro ga ruri ijara'ga ra'ya'ga,” ei ġa. “Avova'ea po ti gagwya'gwama nehē,” ei ġa. “Tijuka ti ga a'ero. Aerē po ti nhande ipojoykai vyva nhandejive nehē,” ei ġa ojohupe, ei ga.

8 Igwete ġa ga pyhygi ga jukavo ga momboa garuva'ga remityma hugwi. A'ea Jesus'ga e'i ġa pe ojo'java'ea mombe'gwovo.

9 Igwete Jesus'ga ei no:

–Marā po ti ijara'ga reki a'ero nehē? ei ga. Uhu po ti ga ga jukavo nehē gwa'yra'va'ea repyga nehē, ei ga. Igwete ojipe'ga po ti ga ga mongoi gwemityma repiakatuħaramo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

10 Nonhi'igi pe me Tupana'ga rembikwatijarukara naerū? ei ga. Nahā i'ei a'ero:

“Onga apohara'ga japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ġa imombori ipo'rue'yma tiruahū javo jupe,” e'i.

“Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo,” e'i, ei ga.

11 “Nhandepojoykaharete'ga reki omongo huvihavamo.

Hepiagame nhande nhimomby'ai

nanongara ko pyry hete javo,” e'i ikwatijara, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

12 A'ea Jesus'ga omombe'u judeus'ga nduvihava'ga pe ojo'java'ea. Igwete ġa ga pyhypotari novīa. A'ereki ġa okwaha reki onhimombe'ua. A'ereki ga yva'ia repiakatuħara'ga ja. Onga apohara'ga ja ko ġa no. A'ereki ġa Jesus'ga mombo pota. Kiro ga Jesus'ga pyhypotari a'ero novīa. Emo ġa okyhyji he'yjuhuvē'ga hugwi – kiroki ġa e'i: “Jesus'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo oko.” Nurā judeus'ga nduvihava'ga ga rejari ogwovo.

César'ga rembiapoa itambere'ia

(Mateus 22.15-22; Lucas 20.20-26)

13 Aerē judeus'ga nduvihava'ga fariseus'ga mondoukari Jesus'ga pyri. Herodes'gareheve'ga ġa ġa mondoi ga pyri no. “Pemonhi'i te'varuhu ti Jesus'ga tombotegwete ti ga nhanderuvihavuhu'ga,” ei ġa ġa pe ġa mondo-rame.

14 Igwete ġa nduri javo Jesus'ga pe.

–Orokwaha ore neremimbo'ekatua. A'ereki a'itituhēva'ea rupi katu nde eremombe'u, ei ġa ga pe. Nde eremohemba ġa pe nhaporemo. A'ereki nde nderepojihuvi ġa javo ġa pe. Nde nderekoi huvihava'ga ndehe jate. A'ereki ahe ojo'jajo'ja nde ve, ei ġa. Erembo'e katu nde Tupana'ga remimbotari-mova'ea rehe. Marā ndereaporogita a'ero? ei ġa ga pe. César'gareheve'ga e'i: “Pemondomondo ti itambere'ia César'ga pe nhanderuvihavuhu'ga pe ga imono'ogukarame,” ei ġa, ei ġa. Marā naerū? Timondo po nhande ga pe hamo ga poranduvame nhande ve? Mara'ngu po nde javo timondoyme po ga pe hamo? ei ġa Jesus'ga pe.

15 Jesus'ga okwahavipe reki ġandeaporogitate'varuhua.

—Maranuhūrame pe nhinhi'iga mbote'varuhupotari? ei ga ga pe. Peru itambere'ia moeda, ei ga.

¹⁶ Igwete ga heruri a'ero.

—Pemombe'u kiro ji ve a'ero, ei ga ga pe. Ma'ga ra'angava agwa? Ma'ga ndera ga okwatija inoga hehe? ei ga.

A'ero ga ei ga pe:

—César'ga ra'angava, ei ga. Garera ga okwatija inoga hehe no, ei ga ga pe.

¹⁷ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Pemondoa'ja ti César'ga rembiapoa ga pe a'ero. Tupana'ga rembiapoa ki a'e te pemondoa'ja Tupana'ga pe, ei ga ga pe.

Yvyakotyve'ga pe Jesus'ga ei Tupana'ga rembiapoa tonhimondo ti ga onhikwava'e'ga ga pe javo.

Igwete ga nhimomby'ai ga rehe onhi'igatu reki ga javo.

Ombogweravirē omanove'ga nahembirekoa'javi

(Mateus 22.23-33; Lucas 20.27-40)

¹⁸ Aerē saduceus'ga nduri Jesus'ga pyri. Saduceus'ga ndogweroviari omanove'ga mbogwerahava novia. Igwete ga nduri Jesus'ga pyri a'ero tihepia ti ganhi'igatua nhande ve javo. Igwete ga ei ga pe:

¹⁹ —Jesus, Moisésva'ea okwatija inoga nhande ve hako. Nahã ahe ei hako: “Po ga manoi gwa'yre'ymame gwembirekohëa momytavo gairü'ga po hëa rerekoi a'ero hamo,” ei ahe.

“Gaha po ta'y hëa pe nhiirüva'ea togwereco gwakykwpohara'ga javo,” ei Moisésva'ea hako, ei ga Jesus'ga pe.

²⁰ Oro marã a'ero? ei ga. Sete ahe onhoirüramo, ei ga. Igwete ojihuvypyva'ea rembirekoro. Igwete omanorame ahe ndata'yri, ei ga.

²¹ Igwete aheakoindava rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavëi oirüva'ea py'rovo. Igwete ahe manoi gwa'yre'ymame. Igwete ahe mbyteramo ahe javijitehe kunhangwerava'ea rerekoi, ndata'yri ve omanomo.

²² Jarava'ea na jitehe no, ei ga ga pe. Seteva'ea gwereco pa ahe ojopy'ropy'rovo novia omanombava gwa'yre'ymamo. Aerë kunhangwerava'ea manoi no, ei ga.

²³ Marã a'ero? ei ga Jesus'ga pe. Ma'ga nembirekoa po ti kunhangwerava'ea reki nehë ahe kwera'javame nehë? A'ereki seteva'ea gwereco pa kunhangwerava'ea, ei ga ga pe.

²⁴ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tupana'ga nhi'iga atyvihu ko penhi'iga, ei ga saduceus'ga pe. A'ereki pe ndapekwahavihu Tupana'ga rembikwatijarukara. Ndapekwahavi pe Tupana'ga popoakara no, ei ga.

²⁵ Okwerava'japavame po ti ga nahembirekoa'javi nehë. Tupana'gapryive'ga ja yvagipeve'ga ja ga ndekoi gwembirekoe'ymamo nehë, ei Jesus'ga ga pe.

²⁶ Gakwerava pe pe ei, ei ga. Napenhi'igi pe Moisésva'ea rembikwatijara pe naerü? A'ereki Tupana'ga i'ya hugwi ikaja pytera hugwi onhi'iga mondo Moisésva'ea pe hako, ei ga. A'ero Moisésva'ea ikwatijari Tupana'ga nhi'iga ojive inoga. Tupana'ga e i ahe ve:

“Jihi ko Tupanamo ako.

Abraão'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete,” ei Tupana'ga ahe ve, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

²⁷ Abraão'va'ea manorë reki Tupana'ga ei Moisésva'ea pe: “Abraão'ga ji mbohete,” ei ga. Ga nde'i: “Ahe ji mbohete.” A'ereki ga okoji Tupana'ga pe, ei

Jesus'ga. Tupana'ga nhi'iga atyvi ko penhi'iga a'ero pe erame omanove'ga ndokwerava'javi nehē, ei Jesus'ga saduceus'ga pe.

Manamo Tupana'ga remimbo'eagwera joheva'ero?

(Mateus 22.34-40; Lucas 10.25-28)

²⁸ Igwete judeus'ga mbo'ehara'ga ruri. Gwendu ga ġa Jesus'ga monhi'inh'i'igame. "Jesus'ga onhi'ikwepy katu reki ga," ei ga ovyvteri pe. Igwete ga ruri javo Jesus'ga pe:

—Jesus, ei ga, manamo Tupana'ga remimbo'eagwera huvihavuhu joheva'ero?

²⁹⁻³⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Moisésva'ea omombe'u ikwatija hako, ei ga. Jara hoheva'ea ko nahā: "Israelitas, pehendu katu ti!

Nhandepojy kaharete'ga ko Tupana'ga.

Gaha jate ko nhandepojy kaharetero," ei ahe, ei ga.

"Pearō hete tuhē ti pejipojy kaharete'ga Tupana'ga.

Pearō hete tuhē ti ga pejipy'a pe.

Pearō hete tuhē ti ga imondovo pejeaporoġita imohina ga rehe.

Pearō hete tuhē ti ga tako ti ji garemimbotarimova'ea rupi javo.

Pearō hete tuhē ti pejirokwa pejikovo ga nhi'ipo'ruavo," ei Moisésva'ea, ei Jesus'ga ga pe.

³¹ Moisésva'ea omombe'u hehohyva'ea no, ei ga.

"Penhiarō pe.

Na jitehe ti pearō hete pejikotyve'ga no," ei ahe, ei ga.

A'ea memei Tupana'ga remimbo'eagwera jara hoheva'ero, ei Jesus'ga ga pe.

³² Igwete judeus'ga mbo'ehara'ga ei ga pe:

—Na tuhē. A'itituhēva'ea nde ei ji ve, ei ga. A'ereki gaha jate oko Tupanamo tuhē. Ahā ojipe'ga Tupanamo, ei ga Jesus'ga pe.

³³ Nhande mbatera kwava'egame ga pe pyry ga pe novā, ei ga. Emo pyryheteva'ea ga pe ko na: Tiarō hete tuhē nhande Tupana'ga nhandepy'a pe hamo, ei ga ga pe. Tiarō hete tuhē nhande ga nhandekovo garemimbotarimova'ea rupi hamo, ei ga. Tiarō hete nhande ojipe'ga nhanenhiarōhetea javijitehe hamo. A'ereki nhaneremiarōa koji'iete'i pyry Tupana'ga pe nhanerembikwava'ega hohe, ei ga Jesus'ga pe.

³⁴ Jesus'ga gwendu onhi'igatua upa. Igwete ga ei ga pe:

—Erenhimongo gweri'nde Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi kiro, ei Jesus'ga ga pe.

Kirē ojipe'ga ndopojihuva'javi javo Jesus'ga pe a'ero.

Daviva'ea rymymino'ga ko ahepojy kaharetero

(Mateus 22.41-46; Lucas 20.41-44)

³⁵ Igwete Jesus'ga ġajatykahavuhupeve'ga mbo'embo'ei okari pe ġa mbojapyakavo. Igwete ga ei:

—Pe'ji ji ve a'ero. Marā ahembo'ehara'ga ei Cristo'ga pe Tupana'ga remimbuhurukara'ga pe ga ko Daviva'ea rymymino'ga javo? ei Jesus'ga ga pe.

³⁶ A'ereki Daviva'ea tuhē omombe'u nhogwenonde hako. Nahā ahe ei hako:

"Tupana'ga e'i jipojy kaharete'ga pe:

'Eapy ji pyri ekovo huvihavamo,' ei ga," ei ahe.

"Tamongo ti nearō'e'vve'ga neremimbotarimova'ea rehe.'

A'ea Tupana'ga ei jipojy kaharete'ga pe," ei Daviva'ea ikwatija hako, ei Jesus'ga.

A'ereki Tupana'ga ra'uva Daviva'ea mbo'euka a'ea rehe ikwatijaruka hako, ei ga ġa pe.

³⁷ Daviva'ea e'i Cristo'ga pe jipojykaharete'ga a'ero, ei ga. Ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rüi naerü, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ga pe ga mbojapyakavo.

Oarö hete ga ganhi'iga a'ero onhimongyheteavo.

Judeus'ga mbo'eharava'ea onhimbohete tehe

(*Mateus 23.1-36; Lucas 20.45-47*)

³⁸ Igwete Jesus'ga ei ga mbo'eavo:

—Ahembo'ehara'ga ja rüi ti peko, ei ga. A'ereki ga onhimbohete hete. Oko hete ga opipukuhua rehe tajirepia ga javo, ei ga. Opota hete ga ojipe'ga nhi'igaturame ojive ima'ëhai pe pe ko orembo'ehara javo ga pe.

³⁹ Gajatykahava pype ga apypotari huvihava'ga apykava rehe. Toryva jara'ga pyri ga o'u pota toryvi pe oina, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁰ Opojyka ga aherembirekokwera'ga mbatera. Igwete ga nhi'imbukuhui Tupana'ga pe novia ojipe'ga ti te'i pyry ore ve javo. Hahyva'ea po ti kaitu Tupana'ga imondoi ga pe a'ero nehë, ei Jesus'ga ga pe.

Aherembirekokwerava'ea remimondoa

(*Lucas 21.1-4*)

⁴¹ Igwete Jesus'ga apygi upa gajatykahavuhua pype itambere'ia rryru'ia pyri. He'yjuhuve'ga ga gwepia ga inoGAME itambere'ia Tupana'ga pe hyru'ia pype. Imbateheteve'ga he'yi inoGI ipype novia.

⁴² Nanime imbatere'yvehëa ruri aherembirekokwerahëa. Igwete mokoi'i hëa inoGI itambere'ia moedas ipype.

⁴³ Igwete Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Hepejijo aherembirekokwerahëa repiaga imbatere'yvehëa, ei ga ga pe. Tamombe'u katu ti pe me: Hëaremimondoa koji'i pyry Tupana'ga pe ojipe'ga nemimondoa hohe.

⁴⁴ A'ereki he'yiva'ea ga omombyta ojive itambere'ia imondorame, ei ga. Hëa ki a'e te mokoi'i jate gwereko itambere'ia novia. Emo hëa omondo pa ipype, ei Jesus'ga ga pe.

13

Judeusva'ea jatykahavuhua mondurupavagwama, ei Jesus'ga

(*Mateus 24.1-2; Lucas 21.5-6*)

¹ Jesus'ga horame gajatykahavuhua hugwi garemimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Jesus, ehapia! Ikatu hete nhandejatykahavuhua, ei ga. Itaruvihavuhua pyvö ga japoja poi po raka'e, ei ga Jesus'ga pe.

² Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Erehepia nde nhandejatykahavuhua novia? ei ga. Aerë po ti ndojikojikoga'javi ojogwehe itaruvihavuhua nehë. Omonduru pa po ti ga ojohugwiugwi inoGA nehë, ei Jesus'ga ga pe.

Hahyheteagwama Jesus'gareheve'ga pe

(*Mateus 24.3-14; Lucas 21.7-19*)

³ Aerë Jesus'ga hoi vyvtyruhu pe - perope oliveiras ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe. Pevo ga apygi oina gajatykahavuhua rovai pyteri pe. Igwete ga nduvi ga pyri Pedro'ga Tiagova'ea no João'ga André'ga. Jara'ga ndovakie'y'ga ei Jesus'ga pe:

⁴ —Emombe'u ti ore ve, ei ga. Maname po ti ga nhandejatykahavuhua mondurundurupavi inoGA nehë? Maräva'ea po ti Tupana'ga hepiukari na'ë ahemonhimomby'ava'ea nehë ira'agwe hekopavame nehë? ei ga ga pe.

⁵ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Penhimboko'i ti pejikovo penhimoandyandyja hugwi.

6 Aerē po ti ға nduganduri onhimongyavo javo tehe nehē. Nhira'āra'āteheavo po ti ға ei: “Jihi ko Cristoramo ako Tupana'ga remimbuhurukaramo,” e'i tehe po ti ға nehē, ei ga. A'ea rehe po ti ға he'yjuhuvē'ga moandyandi nehē, ei ga.

7 Nahā po ti nehē no. Aerē po ti ға imombe'ui nehē: “Ira'agwe ға otavuka ға pe kiro. Paivohu ojipe'ға tavukari ға pe no,” e'i po ti ға pe me nehē, ei ga. Tapembojui ti pejipy'a a'ea rehe, ei Jesus'ға ға pe. Na tuhē ti hekoi nehē. Emo po ti a'ea rupi mbapavakotyva'ea rūi nehē, ei ға ға pe.

8 Ojipe'ға gwyrivepe'ға po ti otavukavuka ojipe'ға gwyrivepe'ға pe nehē, ei ga. Omyomyi po ti vyva avo nehē. Pevo po ti vyva imyimi nehē no. Momina po ti mbatera l'uhavamo nehē, ei ga. Nahā po ti hahy rambugwe vyvakotyve'ға pe nehē, ei ga. Kunhangwera'ға gwa'yra'ға mbo'agwerīrame hahy rambugwe ға pe. Na jitehe po ti hahy rambugwe vyvakotyve'ға pe nehē mbapava koty nehē no, ei Jesus'ға imombe'gwovo ға pe.

9 –Penhimboko'i ti, ei ға ға pe. Pe jireheva'ea ғwaramo po ti nharōe'yve'ға pe pyhygi pe nderogwovo imohigatuhara'ға pyri nehē. Ojatykahava pype po ti ға pe nupanupai nehē, ei ga. Ga po ti pe nderohoi gwuvihavuhu'ға pyri govandores'ға pyri nehē no ға ko Jesus'garehe'ero javo nehē. Pevo po ti pe ami a'ero penhimombe'ukatuavo ға pe nehē, ei ga.

10 Jireheve'ға po ti imombe'umbe'ui na'ē pyryva'ea ojipe'ға gwyrivepe'ға pe nhaporemō ji mombe'gwovo ға pe nehē. Aerē po ti ihoi mbapavakotyva'ea apiavo nehē, ei Jesus'ға ға pe.

11 Ga po ti pe pyhy pe nderogwovo imohigatuhara'ға pyri nehē. Pe nderohorame tapemomyi ti pejipy'a penhi'igagwama rehe nehē marāi po ti ji ға pe javo nehē, ei ға ға pe. Ihorame penhi'iga apiavo po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari pe me pe mbo'eavo nehē, ei ga. A'ero po ti pehe jate rūi pe nhi'igi nehē. Tupana'ga ra'uva pe monhi'ī nehē, ei Jesus'ға ға pe.

12 –Gwe'yja'ға vehevi po ti ға ға mondoukari ғapo pe nehē tojuka ti ға ға javo nehē. Jara'ға po ti oirū'ға mondoukari ғapo pe nehē, ei ga. Jara'ға po ti gwa'yra'ға mondoukari tojuka ға javo. Jara'ға po ti ға nhimonha'ngai uva'ға ndehe ға jukavouka nehē, ei Jesus'ға ға pe.

13 Okouhu pa po ti ға pe ndehe nehē pe jireheva'ero ғwaramo nehē. Po ti pe nhimboitai avuirama pejipohire'yma ji hugyi nehē, a'ero po ti Tupana'ga pe mongoi ojipyri nehē, ei Jesus'ға imombe'gwovo ға pe.

Jesus'ға omombe'u aerēva'ea hahyheteva'ea
(Mateu 24.15-28; Lucas 21.20-24)

14 Igwete Jesus'ға ei ғwemimbo'ehara'ға pe no:

–Aerē po ti pe hepiagi ite'varuhuheteheteva'ea i'ama nehē – pevo po no'amuhūi ramo, ei ga. Tupana'ga noaronhuhū a'ea opohia judeus'ға jatykahavuhua hugyi a'ea rehe nehē, ei ga. (Kiroki ға onhi'ī kiro ikwatijara pe – tokwaha ti ға a'ea.) Aerē po ti pe a'ea repiagi pevo nehē, ei Jesus'ға ға pe. Pe hepiagame Judéiapeve'ға ti toka'nhyka'nhy onhana vytyruhu pe xamanoyme ti javo nehē, ei ga.

15 Kiroki ға oko ongapereuhuva'ea arimo a'ea rupi – tojyvipe ti ға ogwovo okie'yma onga pype ombatera rerogwovo nehē. Toka'nhyimipe ti ға onhana, ei ga.

16 Kiroki ға oporavyky ko pe a'ea rupi – tojivyryme ti ға onga pe tapy'ynhapira rerogwovo nehē, ei Jesus'ға ға pe.

17 –Iporia'i po ti ipuru'ave'ға a'ea rupi oka'nhypotarame nehē. Iporia'i po ti omoka'mbuve'ға no gwa'yra'ға nenonhobotarame nehē, ei ga.

18 Pe'ji ti Tupana'ға pe a'ero turyme ti akoja hahyva'ea yapohua rupi. A'ereki ahe nonhani gwerevi oka'nhyuma a'ea rupi, ei Jesus'ға ға pe.

¹⁹ Ite varuhuheteheteve'a urame po ti hahy hete ga pe nehē. Nanongara ndogwerekoa'javi Tupana'ga rembiapoagwera jate hako. Aerē po ti ndogwerekoa'javi nanongara nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

²⁰ Hahyheteva'ea po ti tiruahū ranuhū ga pe nehē, ei ga. Hahyheteva'eagwama rehe ojapyakarama Tupana'ga ei hako: "Po ti okombegwe hahyheteva'ea ga pe nehē, a'ero po ti ga papavi nehē," ei ga hako, ei Jesus'ga ga pe. Tupana'ga nhağataruhu a'ero ga ndehe okovo – kiroki ga ga omo'emo'ē ojive. Nurā ga ei: "Namombegweukari ti ji hahyva'ea ga pe a'ero nehē," ei Tupana'ga hako, ei ga imombe'gwovo ga pe.

²¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe no:

–Po ti ojipe'ga etehei pe me nehē: "Pehepia. Agwa ko Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga." Taperoviari ti ga a'ero nehē, ei ga ga pe. Po ti ojipe'ga etehei pe me nehē: "Pehepia. Cristo'ga ko pevo u." Taperoviari ti ga na jitehe no, ei Jesus'ga ga pe.

²² Aerē po ti ojipe'ga nduganduri nehē jihi ko ako Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo javo tehe nehē. Ojipe'ga po ti ga nduganduri nehē no jihi Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo javo tehe nehē, ei ga. Ahemonhimomby'ava'ea po ti ga japoapoi hepiuka nehē timoandyandyi ti ga javo nehē. Tupana'ga remimo'ehara'ga vehevi po ti ga ga moandyandyipotari nehē novia, ei ga ga pe.

²³ Penhimboko'i ta'ero pejikovo. A'ereki ji amombe'u jipe pe me pe momoranduva tapemoandyandyjukaryme ti ga javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

Jesus'ga rura'javagwama
(Mateus 24.29-31; Lucas 21.25-28)

²⁴ Igwete Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe no:

–Hahypavirē

"po ti igwevi kwara nehē.

Jahya po ti nombokojahua'javi nehē no", ei ga.

²⁵ "Jaytata'ia po ti indurundurugi yvaga hugwi nehē.

Yvagipeva'ea po ti igwygwymi nehē ipopoakava'ea", ei Jesus'ga ga pe.

²⁶ A'ero po ti yvyakotyve'ga jirura'java repiagi nehē. Yvağatiga pype po ti ji ruri nehē jipopoakahetea pyvō. Nhirendy'ja hete po ti ji jitua nehē, ei Jesus'ga ga pe.

²⁷ A'ero po ti ji ei jipyrive'ga pe yvagipeve'ga pe nehē: "Peho ti kiro nhiremimo'ehara'ga nderua nehē," a'e po ti ji javo ga pe nehē, ei ga. A'ero po ti ga hoi ga mono'oga ga nderupava gagwyğagwyrā hugwi nhaporemo nehē. Gheru po ti ga ga kwara pora hugwi kwara hoa hugwi no tyapyra hugwi nhimbya hugwi no, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

Figo'yva figueira ahe mbo'e
(Mateus 24.32-35; Lucas 21.29-33)

²⁸ Igwete Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe no:

–"Maname po ti ihoi japiavo nehē?" pe'ji ko pe ji ve ko. Penhimbo'e ti a'itituhēva'ea rehe figo'yva repiaga a'ero, ei ga ga pe. Pe hepiagame figo'yva huangy'ria, a'ero pe ei jipi: "Kwaria gweri kiro."

²⁹ Na jitehe hepiagame hahyheteva'ea po ti pe ei nehē: "Kiro mbapava koty," ei Jesus'ga ga pe.

³⁰ Amombe'u katu ji pe me, ei ga. Ağwamove'ga ndekojirame po ti akoja ihopavi japiavo nehē, ei ga.

³¹ Aerē po ti ahana'ja kwara. Yvya po ti ahana'ja nehē no. Nhirembi'ea ki a'e te okoe'ymi a'itituhēva'ero opopoakaramo avuirama nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

Maname po ti Jesus'ga rura'javi nehē?

(Mateus 24.36-44)

³² Igwete Jesus'ga ei ɣa pe no:

—Ahe ndokwahavi kwara jirura'javame nehē marananime po ti nehē javo, ei ga. Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga ndokwahavi. Ji vehevi Tupana'ga ra'yramo ndakwahavi no, ei ga. Jiruva'ga jate okwaha jirura'jahava, ei ga ɣa pe.

³³ Penhimboko'i ti. Pejirokwa ti nhinhi'iga rendukatua rehe ji mboha'uva. A'ereki pe ndapekwahavi jirura'jahava, ei ga ɣa pe.

³⁴⁻³⁶ Igwete ga ei ɣa pe no:

—Tamombe'u ti pe me jirura'java javijiteheva'ea a'ero, ei ga. A'ereki ji ko onga jara'ga ja - kiroki ga oho ojipe'ga gwyrri pe. Ohorame ga ei ojipyrive'ga pe: “Pereko katu ti nhimbatera ji ve jirakykweri,” ei ga ɣa pe, ei ga. Ga mbojogwetavamo ga ɣa mboporavykyi a'ero ɣa mbojogwerekovo. Ojipe'ga pe ga ei: “Mytu'ē me e'ā hepiakatuavo nhironga,” ei ga, ei ga. Ga ndokwahavi reki ijara'ga ruraɣwama, ei Jesus'ga ɣa pe. Po ti hepiakatu'hara'ga ndohepiakatu'i garonga okia ga rura'javame nehē, a'ero po ti ijara'ga hepiagi ga kirame nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ɣa pe.

—Na jitehe ji ei pe me a'ero: Pejirokwa ti nhinhi'iga rendukatua rehe, ei Jesus'ga ɣa pe. A'ereki pe ndapekwahavi jirura'jahava nehē. Mara'ngu po ti ppytunimo jitua nehē ppyhaji katu nehē? ei ga. Mara'ngu po ti ko'egatue'yma rupi jitua nehē? ei ga ɣa pe. Pe nhimboha'uve'ymame po ti ji rura'javame nehē, ei ga. Po ti pe ndapejirokwari nhinhi'iga rendukatua rehe ji rura'javame nehē, a'ero po ti ji hepiagi pejirokware'yma nehē! ei ga.

³⁷ Pejirokwa ti hehe a'ero, a'e ji pe me, ei ga. Poro jitehe ji ei jireheve'ga pe nhaporemo no. Pejirokwa tuhē ti hehe, ei Jesus'ga ɣa pe.

14

Ojuka pota ahe Jesus'ga

(Mateus 26.1-5; Lucas 22.1-2; João 11.45-53)

¹ Aerē judeus'ga japoɣwerirame toryva ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga nhomonhi'igi ojogwerekovo judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. Yapoa rupie'yimi judeus'ga mokōi japo'i toryva. A'ea rupi memei ɣa japyakai ɣwamonhava'ea ruragwera rehe Egitopeve'ga gwyrri hugwi. Ojipejiva'ea pe ga ei Páscoa. Ojipea rupi toryva rupi ko ɣa i'ui pāo ndovuriva'ea jipi. Kiro judeus'ga toryva japoɣwerirame ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga nhomonhi'igi judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi ojogwerekovo.

—Marā re po ti nhande Jesus'ga pyhynhimimukari ga jukavouka nehē? ei ga ojohupe. Mokōi nhande kirame po ti nhande japoukari toryva nehē, ei ga.

² A'ea rupi rūi po ti nhande ga pyhygukari he'yjuhuve'ga ti tojogwayvayvayrime ga rehe, ei ga ojohupe.

Gweka'vo ahe nhandya Jesus'ga akaɣa rehe

(Mateus 26.6-13; João 12.1-8)

³ Igwete Jesus'ga rekoi cidade de Betânia pe. Igwete ga i'ui mbatera ijaijauhugwera'ga ronga pe Simão'ga ronga pe. Nanime hēa heruri perfume nhandya hyru'ia pype. He'yjuhu hēa omondo itambere'ia nhandya rehe imombaravipyre'yva'ea rehe. Igwete hēa heruri ika'mbiga hovapytymbava heka'voga Jesus'ga akaɣa rehe.

⁴ A'ero jara'ga nhimonha'ngai hēa rehe.

—Maranuhūrame hēa jigwaraitehuhui nhandya rehe? ei ga ojohupe.

⁵ He'yjuhuva'ea itambere'ia trezentos po ga ikwepygi hēa pe nhandya rehe ramo. A'ero po hēa imondoi itambere'ia imbatere'yve'ga pe ramo, ei ga. Emo hēa gweka'vopavipe reki Jesus'ga akağa rehe, ei ga ojohupe.

Igwete ga nhimboahivi onhi'igahyavo hēa pe.

⁶ Emo Jesus'ga e'i ga pe:

—Na hēa rekoi jate. Maranuhūrame pe hēa mbote'varuhu pota? ei ga ga pe. A'ereki hēa oko katu katu imbuhua ji ve, ei ga.

⁷ Nane'yimi po ga ndekoi pe pavēi imbatere'yve'ga jipi. Pe ga pokopotarame po pe ga pokogi jipi. Ji po ti a'ea nakombegwei pe pyri nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁸ Nanongara jate hēa gwereko, nanongara hēa ombuhu ji ve. Ji manoa renode hēa imongyi nhandya jira'oa rehe nhit'yhava rupiaramo, ei ga.

⁹ Tamombe'u katu ti pe me: Yvyakotyve'ga pe nhaporemō ti ga imombe'ui pyryva'ea ji mombe'gwovo nehē. A'ea rupi ti ga hēa mombe'ui nehē no tokwaha pa ti ga hēaremimbuhuragwera, ei Jesus'ga ga pe.

Tapyhyguka ti Jesus'ga pe me, ei Judasva'ea

(Mateus 26.14-16; Lucas 22.3-6)

¹⁰ Aerē Judas Iscariotesva'ea – ahe ko dozeve'ga pyteripeva'ea Jesus'ga remimbo'eharava'ea novia – kiro ahe hoi ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pyri. Igwete ahe ei ga pe:

—Tapyhyguka ti Jesus'ga pe me, ei Judas Iscariotesva'ea ga pe.

¹¹ Igwete ga ndoryndoryvamo ahe renduvame.

—Toromondo ti itambere'ia nde ve gapyhygukara ikwepykavamo a'ero, ei ga ahe ve.

Aerē ahe jirokwapotari hehe a'ero, marā po ti ji ga pyhygukari ga pe javo.

Jesus'ga o'u gwemimbo'eharava'ea pavēi Páscoa rupi

(Mateus 26.17-25; Lucas 22.7-14, 21-23; João 13.21-30)

¹² Kiro Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduri Jesus'ga pyri. A'ereki judeus'ga oapouka kiro toryva – kiroki a'ea rupi ga o'u pāo ndovuriva'ea. A'ea rupi jitehe judeus'ga ojuka cordeiros Páscoa rupiaramo ti'u javo. Cordeiros jukahava rupi garemimbo'ehara'ga nduri Jesus'ga pyri. Igwete ga ei ga pe:

—Mome po ti ore hoi Páscoa rupiara imboavujikwea nde i'ui nehē? ei ga ga pe.

¹³ Igwete ga ei mokonha'ga pe:

—Hepejigwovo cidade pe. A'ero po ti pevove'ga pe novati'yhya rerua hyrua pype nehē, ei ga. Peho ti ga reviri.

¹⁴ Ga horame onga pype ti pe'ji onga jara'ga pe, ei ga. Pe'ji ti ga pe: “Nhanembo'ehara'ga e'i nde ve: ‘Mome i'ukava ruvi? Ta'u ti mbatera pevo nhiremimbo'ehara'ga pavēi,’ ei ga nde ve.” Peho ti javo ga pe a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁵ A'ero ti ga hepiukari pe me i'ukavuhua onga jo'aripeva'ea. Pevo gwereko jipe mesa aheapykava. Pevo ti pemboavujikwe mbatera nhande ve a'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁶ Nahā ga mokonha'ga mondoukari cidade pe. Igwete ga hepiapavi garemimombe'ua. Igwete ga imboavujikweri mbatera inoğa Páscoa rupiara.

¹⁷ Ypytunimo Jesus'ga dozeve'ga nderohoi pevo ga nderokiavo.

¹⁸ Igwete ga i'ui ojopyri upa. Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Amombe'u katu ji kiro pe me: Pepyteripeve'ga po ti ji pyhyguka ji mondovouka ga pe nehē, ei ga. O'u ga kiro ji pavēi, ei ga ga pe.

¹⁹ A'ero ga ndovy'ari okovo. Onhinanhinani ga ei ga pe:

—Ji rūi re po? ei ga ga pe.

20 –Ga ko opymi pão tyhya pype ji pavêi i'gwovo pepyteripeve'ga, ei Jesus'ga dozeve'ga pe.

21 Kiro po ti ji manoi nehê. A'ereki kiro oho japiavo nhimombe'upyra – kiroki a'ea ahe okwatija ji mombe'gwovo hako, ei ga. Emo tiruahũ hete ti ga pe – kiroki ga ji mondouka gapo pe. Po ga ndojihuvi hamo, a'ero po koji'i pyra ga pe hamo. Tupana'ga po ti ombohahy hete ga pe nehê, ei ga.

Jesus'ga omondo ahe ve pão vinho reheve

(Mateus 26.26-30; Lucas 22.15-20; 1 Coríntios 11.23-25)

22 Ga i'urame Jesus'ga ipyhygi pão. Igwete ga nhi'igi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. A'ero ga haygwe'rogi ima'ema'eamo gwemimbo'ehara'ga pe. Igwete ga ei ga pe:

–Pepyhy i'gwovo. A'ea ko jira'oa, a'e ji jupe, ei ga.

23 Aerê ga ipyhygi copo – kiroki gwereko vinho. Igwete ga nhi'igi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua javo. A'ero ga imondoi ga pe. Igwete ga nhaporemô i'ui jugwi a'ero upa.

24 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Aea ko jirekoa, a'e ji jupe, ei ga. Aheka'voguka po ti ji jirekoa ga pe jijijukauka nehê, ei ga. Nahã po ti ji manoi yvyakotyve'ga ndepyga. A'ereki Tupana'ga e'i ipyahuva'ea mombe'gwovo: “Garekoa reka'vogame po ti ji imombori gãdekote'varuhua ga hugwi,” ei ga. Nurã jirekoa reka'voga gwaramo a'iti hete tuhê po ti Tupana'ga imombori he'yjuhuve'ga ndekote'varuhua ga hugwi nehê gwembi'ea rupi nehê, ei Jesus'ga ga pe.

25 Amombe'u katu ji pe me: Kiro ti ji nda'apoa'javukari nanongara toryva vinho gwovo pe nderekono nehê. Aerê po ti nhanderuvihavuhuhetero Tupana'ga japoukari ji ve toryva gwonga pe yvagi pe nehê. A'ea rupi po ti ji japo toryva nhande ve a'ero nehê hajiheva'ea ipyahuva'ea, ei Jesus'ga ga pe.

26 Igwete ga nhimby'yi Tupana'ga mboheteavo aerê ogwovo monte das Oliveiras pe.

Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahã ti ne'mbe javo

(Mateus 26.31-35; Lucas 22.31-34; João 13.36-38)

27 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Pepohi pa ti pe ji hugwi nehê, ei ga. A'ereki Tupana'ga rembikwati-jarukara omombe'u nho'gwenonde a'ea, ei ga. Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga hako.

“Tupana'ga e'i:

“Tajukauka ti ovelhas repiakatuhara'ga nehê,” ei ga.

‘Ga jukarame po ti ovelhas nhigwahe'gwahemi nehê,’ ei Tupana'ga hako,” ei ga.

Igwete Jesus'ga ei no:

–Pe po ti na jitehe a'ero nehê no. Ga ji jukarame po ti pe nhigwahembavi nehê no, ei ga.

28 Emo nhimbogweravirê nhimanoa hugwi po ti ji hoi Galiléiapeve'ga gwryi pe jitekovo pe nenonde nehê, ei ga ga pe.

29 Igwete Pedro'ga ei ga pe:

–Jara'ga po ti opohipavipe nde hugwi. Jihi po ti ndapohiragwami nde hugwi, ei ga Jesus'ga pe novia.

30 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–A'itituhêva'ea ti ji ei nde ve: Kiro'gwe ppytunimo inamutiga nhi'iga renonde po ti nde ei ji ve nehê: “Ji ndakwahavi Jesus'ga.” Três po ti nde ea'jaa'javi ji ve nehê. Kirê po ti mokoi inhi'iga'javi inamutiga nehê, ei Jesus'ga ga pe.

³¹ Igwete Pedro'ga nhi'igahyi ga pe:

—Po ti ga ji jukai nde reheve, a'ero po ti ji nda'ei tuhē te a'ea nde ve nehē, ei ga.

A'ea jitehe jara'ga ei Jesus'ga pe no.

Jesus'ga oko matet'ihava pype Getsēmani pe

(Mateus 26.36-46; Lucas 22.39-46)

³² Igwete Jesus'ga hoi Getsēmani pe. Igwete ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Avo pejuvete pejiapyapyga, ei ga. Taho na'ē ti nhinhi'iga Tupana'ga pe, ei ga ga pe.

³³ Igwete ga ga nderohoi Pedro'ga Tiagova'ea. João'ga ga gweroho no. Kiro omboju hete Jesus'ga opy'a. Ndovy'arihu hete ga.

³⁴ Igwete ga ei ga pe:

—Jivy'are'yima ji juka gweri, ei ga. Avo ti pepyta pejikire'yima, ei Jesus'ga ga pe.

³⁵ Hehemo'i ga hoi a'ero. Igwete ga nhinoḡi oiovapyvo onhi'iga Tupana'ga pe.

—Nde ipotarama terembuhurukari hahyva'ea ji apiavouka, ei Jesus'ga ga pe.

³⁶ Apī, ei ga, nde erekwaha imongopava neremimbotarimova'ea rehe. Nurā ji ei nde ve: Terembuhurukari hahyva'ea ji ve a'ero, ei ga. Emo nhiremimbotarimova'ea rupi rūi ti eko. Enhimimbotarimova'ea rupi ti eko, ei Jesus'ga ga pe.

³⁷ Kirē ga jivyra'javi ua trēsve'ga ndepiaga. Oki pa reki ga upa. Igwete ga ei Pedro'ga pe:

—Simāo Pedro, ei ga. Ereki nde ejupa? Nerenhimomiranami'i'i nde ejopheja pe naerū? ei ga ga pe.

³⁸ Tapekiri ti, a'e ko ji pe me ko, ei ga. Penhi'i ti Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti ore,” pe'ji ti Tupana'ga pe, ei ga. Peko pota pe Tupana'ga nhi'iga rupi novia. Emo Tupana'ga pe pokoge'ymame pe napenhimomiranami pete'varuhuro gwaramo, ei Jesus'ga ga pe.

³⁹ Igwete Jesus'ga hoa'javi onhi'iga Tupana'ga pe.

—Nde ipotarama terembuhurukari hahyva'ea ji ve, e'ia'ja ga Tupana'ga pe.

⁴⁰ Aerē ga rura'javi trēsve'ga pyri. Okipava'ja ga upa. A'ereki ura'ja ga pe ga ndopehyihetea. Nonhi'iga'uvi ga ga pe a'ero.

⁴¹ Igwete ga hoa'javi onhi'iga Tupana'ga pe. Aerē ga jivyra'javi trēsve'ga pyri.

—Pekirijiuhu pe pejiupa? ei Jesus'ga ga pe. Kirupi pekiratete, ei ga. Kiro ihoi japiavo ji pyhygukahava. Kiro po ti ga ji kwava'egi okote'varuhuve'ga po pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁴² Pevy kiroḡwe. Pehepia. Kiro ki ga u jipyhygukahara'ga. Xaho ga rovatiame a'ero, ei ga ga pe.

Opyhyguka ahe Jesus'ga

(Mateus 26.47-56; Lucas 22.47-53; João 18.3-12)

⁴³ Jesus'ga nhi'igame gwemimbo'ehara'ga pe kiro Judasva'ea ruri pea rupi – kiroki ahe dozeve'ga pyteripeva'ea garemimbo'eharava'ea novia. He'yjuhuve'ga ahe gweru ojupi. A'ereki xava'eve'ga ikwava'ehara'ga nduvi-hava'ga no judeus'ga mbo'ehara'ga no – judeus'ga mogitahara'ga nhaporemo ombuhuruka he'yjuhuve'ga Judasva'ea rupi topyhi ti ga Jesus'ga javo. Ga gweru itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve a'ero.

⁴⁴ Judasva'ea e'i jipe ga pe:

—Tabeija na'ē ti Jesus'ga repiuka pe me. A'ero ti pepyhygahy ga rerogwovo, ei ahe ġa pe.

⁴⁵ Kiro Judasva'ea ruri a'ero ogwovo Jesus'ga rehei katu.

—Kiro ji ruri nde pyri, ei ahe Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

Igwete ahe Jesus'ga beijai.

⁴⁶ Kiro ġa Jesus'ga pyhygi a'ero.

⁴⁷ Pevo Jesus'gareheve'ga rekoi o'ama Jesus'ġa pavēi. Igwete ga ipyhygi oitakyhea'javuhuva'ea takyti ġa javo novīa. A'ea ga imondoī ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'gapyrive'ga rehe ga nambi'oga novīa.

⁴⁸ Igwete Jesus'ga ei pevove'ga pe:

—Amovahī po ji governo naerū? ei ga. Nurā pe heruruhui itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve ji pyhyga naerū? ei ga ġa pe.

⁴⁹ Nane'y mi ji rekoi pe pavēi nhandejatykahavuhua rokari pe ġa mbo'eavo jipi, ei ga. A'ea rupi pe ndajipyhyguhui oji'i. Emo pe ji pyhyguka kiro aherembikwatijaragwera rupi ahenhi'ipo'ruavo, ei Jesus'ga ġa pe.

⁵⁰ Igwete Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pohipavi ga hugwi onhana oka'nhy ma. A'ero Jesus'ga pyhyhara'ġa ga rerohoi ga rerekovo.

⁵¹ Igwete ipyahuve'ga ruri Jesus'ga reviri. Ojipeji opira ga omongi herua i'arimova'ea jate. Igwete Jesus'ga pyhyhara'ġa ga pyhypotari novīa. Emo gapirotehea ġa opyhy.

⁵² Igwete ga hemi jugwi taka'nhy ti ġa hugwi javo. Igwete ga henonhani opire yma rerogwovo a'ero.

*Jesus'ga oko judeusva'ea moġitaharava'ea rovai pyteri pe
(Mateus 26.57-68; Lucas 22.54-55, 63-71; Joāo 18.13-14, 19-24)*

⁵³⁻⁵⁶ Igwete ġa Jesus'ga rerohoi ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga ronga pe Caifās'ga ronga pe. Oro Pedro'ga, irupe ga ruri Jesus'ga reviri okari pe ovahema. Pevo ga apygi guardas'ġa pavēi ojipe'eavo tata ppyvo.

Igwete ġa Jesus'ga rerohoi onga pe. A'ero judeus'ga moġitahara'ga jatykatykapavi ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa jara'ga pavēi. Gahā tuhē ojatyka jipi henduva judeus'ga nhi'īga ġa imbojarame mbatera ojipe'ga ndehe. Igwete judeus'ga moġitahara'ga nhapremo ojipe'ga ndekari kiro tombojamboja ti ġa ite'varuhuva'ea Jesus'ga rehe javo. A'ereki ġa ojukauka pota ga. He'yi reki ġa novīa - kiroki ġa u o'mbeo'mbero nahā Jesus'ga rekote'varuhui javo tehe. Emo ndojo'jajo'javi reki ġanhi'īga. Nurā gamoġitahara'ga nde'i: "A'iti gamombe'ua. Nurā tjuka ga," nde'i ġa.

⁵⁷⁻⁵⁸ Aerē ojipe'ga po'ami o'mbero ġa pe. Igwete ġa etehei:

—Orohendu ore Jesus'ga nhi'īga ikwehe, ei ġa. "Tamondurunduru ti aġa Tupana'ga ruhava," e ko ga ikwehe, e'i tehe ġa. "Akwaimbae'ga oapo agwa," ei ġa. "Emo mokōi ti ji herokiri japopava irūa nehē - kiroki vyvakytyve'ga ndoapokwahavi," ei ġa, ei ġa imombe'uteheavo ġa pe novīa.

⁵⁹ Emo ġanhi'īga vehevi ndojo'javi.

⁶⁰ Igwete Caifās'ga po'ami ua ġandovai pyteri pe. Igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Marāi nde a'ero ejihe ġa imbojambojarame naerū? ei ga. Nerenhimombe'uuhui nde ekovo naerū? ei ga Jesus'ga pe.

⁶¹ Jesus'ga nonhi'īgi reki upa onhi'ipotare'y ma ġwaramo. Igwete ga ea'javi Jesus'ga pe:

—Ndehe re ko i Cristoramo ereko naerū Tupana'ga remimbuhurukaramo? Nde ereko nhaneremimbohethara'ga ra'yramo Tupana'ga ra'yramo? ei ga. Enhimombe'u katu ti ore ve a'ero, ei ga ġa pe.

⁶² —A'ea ko ji. Tupana'ga ji mbuhuruka avo yvya koty, ei Jesus'ga ga pe. Igwete po ti pe ji repiagi nehē ji apygame ipopoakaheteve'ga pyri Tupana'ga

pyri jitekovo huvihavamo nehē, ei ga. Pehepia po ti pe ji rura'javame vvaḡatiḡa pype ua yvya koty nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

⁶³ Igwete Caifás'ga nhimboahihetei Jesus'ga nhi'igā henduvame. Nurā ga imbotararagi opira onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero javo. Igwete ga ei jara'ḡa pe:

—Kirupi tuhē ojipe'ḡa nemimombe'ua nhande ve. A'ereki ga tuhē e'iuhu ojive, ei ga.

⁶⁴ Pehendu ko pe ganhi'igā ko. Onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero, ei ga. Marā po ti nhande ga rerekoi naerū? Marāi pe ga pe? ei ga jara'ḡa pe.

Igwete ḡa epavi ga pe:

—Oko te varuhu tuhē ga. Tomano po ga hamo! ei ḡa.

⁶⁵ Kiro ga nyvuni ga rehe. Igwete ḡa hovapiari gareakwara tapy'ynhapira pyvō. Igwete ḡa kwaḡakwari ga rehe.

—Ma'ga okwa nde rehe? Ekwaha ti, ei ḡa ga pe ga rerekomemuamo.

Igwete guardas'ga ga rovpapetepetegi no.

Ndakwahavi ji Jesus'ga, e'ia'jaa'ja Pedrova'ea

(Mateus 26.69-75; Lucas 22.56-62; João 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ A'ea ja okari pe Pedro'ga apyḡi guardas'ḡa pavēi ojipe'eavo. Igwete Caifás'gapyrivēhēa ruri.

⁶⁷ Pedro'ga repiagame hēa ga repiahetei.

—Nde ko Nazarépeve'gapavēiva'ea Jesus'gapavēiva'ea, ei hēa ga pe.

⁶⁸ —A'ea rūi ji! ei Pedro'ga o'mbero. Gara pe nde ei? ei ga hēa pe.

A'ero ga hoi ahehohava rupi. Nanime inamutiḡa nhi'igā.

⁶⁹ Igwete hēa ga repiagi pevo. Hēa ea'javi pevove'ḡa pe:

—Aḡwa'ga ko Jesus'gapavēive'ga.

⁷⁰ Igwete Pedro'ga ea'javi o'mbero:

—A'ea rūi ko ji!

Aere'ḡi pevove'ḡa ea'javi Pedro'ga pe:

—A'iti nde gapavēiva'ea. A'ereki nde Galiléiapeva'ea no, ei ḡa ga pe.

⁷¹ Igwete Pedro'ga nhi'igāhyi ḡa pe:

—A'itituhēva'ea ji a'e pe me. Ji ndakwahavi tuhē akoja'ga, ei ga ḡa pe. Ji mberame pe me po ti Tupana'ga imbohahyi ji ve hamo, ei Pedro'ga ḡa pe novā.

⁷² Nanime inamutiḡa nhi'igā'javi. A'ero Pedro'ga ikwahava'javi Jesus'ga nhi'igāgwera ojive. A'ereki opyhyga renonde Jesus'ga omombe'u jipe ga pe javo. “Inamutiḡa nhi'igā'java rupi po ti trēs nde ea'jaa'javi ji ve: ‘Ji ndakwahavi Jesus'ga,’ e'i jipe Jesus'ga Pedro'ga mbeaḡwama mombe'gwovo ga pe.

Kiro Pedro'ga ikwahava'javi ganhi'igāgwera. Omboju Pedro'ga py'a. A'ero ga jehe'ohetei o'ama.

15

Pilatosva'ea eagwera Jesus'ga pe

(Mateus 27.1-2, 11-14; Lucas 23.1-5; João 18.28-38)

¹ Ypyhajive judeus'ga mogitahara'ḡa jatykatykaa'javi ikwava'ēhara'ḡa nduvihava'ḡa xava'eve'ḡa pavēi judeus'ga mbo'ehara'ḡa pavēi. Igwete ḡa nhapremo ga jatykai nahanahā ti tireko Jesus'ga a'ero javo. Igwete ḡa Jesus'ga kwarukari ga rerogwovouka governador'ga pyri Pilatos'ga pyri.

² Igwete Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

—Nde ko judeus'ga nduvihavuhuhetero ereko naerū?

Igwete Jesus'ga ei:

—Ndehe ko ere poha.

³ Igwete ikwawa'ēhara'ğa nduvihava'ğa imbojambojatehei Jesus'ga rehe. Emo Jesus'ga nonhi'ṭkwepyi ға onhi'ṭpotare'yma ғwaramo ға pe.

⁴ Igwete Pilatos'ga ea'javi ға pe:

—Nerenhi'igihū nde ға pe naerū? ei ға. Erehendu nde ғанemimbojaruhua ejihe, ei ға Jesus'ga pe novīa.

⁵ Emo Jesus'ga nonhi'ṭkwepyi ға no. Nurā Pilatos'ga nhimomby'ai ға rehe.

Pilatosva'ea ojukauka Jesus'ga

(Mateus 27.15-26; Lucas 23.13-25; João 18.39-19.16)

⁶⁻¹¹ Kiro he'yjuhuve'ğa nduri javo Pilatos'ga pe.

—Páscoa japoa nanani nde cadeiapypeve'ға mbopiro'yi ға mohema cadeia hugwi oreremimbotarimo. Emohemuka ға kiro a'ero, ei ға Pilatos'ga pe.

Igwete Pilatos'ga ei ға pe:

—Tamohemuka ti ға a'ero - kiroki ға pe ға ei judeus'ğa nduvihavuhuhete'ға, ei ға. Ga mohema pe pepota a'ero? ei ға ға pe.

A'ea Pilatos'ga ei he'yjuhuve'ға pe. A'ereki ға e'i ovvyteri pe: “Ik-wava'ēhara'ğa nduvihava'ğa onhimyrō reki Jesus'ga rehe,” ei ға. “Nurā ға ға pyhygokari ға reruruka ji pyri,” ei Pilatos'ga. Nurā ға ei he'yjuhuve'ға pe: “Gamohema pe pepota?” Emo ikwava'ēhara'ğa nduvihava'ға omomymoyi he'yjuhuve'ға Barrabás'ға pe pe'ji javo. A'ea ja Barrabás'ға oko cadeia pype ojipe'ға pavēi. A'ereki ға otavuka gwuvihava'ға pe. Igwete Barrabás'ға gwuvihava'gareheva'ea jukai. Emo ikwava'ēhara'ğa nduvihava'ға omomyi he'yjuhuve'ға Barrabás'ға pe pe'ji javo Pilatos'ga pe. Nurā ға ega'ei ға pe:

—Barrabás'ға koi emohemuka ore ve, ei ға ға pe.

¹² Igwete Pilatos'ga ea'javi ға pe:

—Oro ға - kiroki ға pe pe ei oreruvihavuhuhete'ға - marā po ti ji ға rerekoi nehē naerū?

¹³ —Ekutuguka ға yva rehe ға mbovyruka tomano ға, ei ға onhi'iga mbuhua ға pe.

¹⁴ —Maranuhūrame ti ji ға kutugukari naerū? Marā tuhē garekote'varuhua naerū? ei Pilatos'ga ға pe.

Igwaigwavete reki ға onhi'iga mbuhuri ға pe a'ero.

—Embovyruka tuhē ға.

¹⁵ Nurā Pilatos'ga Barrabás'ға mohemukari tonhimohē ti ға ji rehe javo. Igwete ға Jesus'ga nupanupāukari ipira apopyra pyvō ға mondovo soldados'ға po pe tokutu ға ға yva rehe a'ero javo.

Soldadosva'ea gwerekomemua Jesus'ga

(Mateus 27.27-31; João 19.2-3)

¹⁶ Igwete soldados'ға Jesus'ga rerohoi okihavuhua pype governador'ға rongaruvihava pype. Igwete ға jara'ға mbuhurukapavi tirekomemua ға javo.

¹⁷ A'ero ға imongiukari ға pe tapy'ynhapiğwaga'hiva'ea nanongara huvihava'ға omongi javo ға pe. Igwete ға ipovāpovani yhypoa hatihūva'ea onhatimağatuva'ea apovo inoğa Jesus'ga akağa rehe ağa huvihava'ға akanitara javo tehe jupe.

¹⁸ Igwete ға ega'ei ға pe:

—Ejoryjory ti judeus'ğa nduvihavuhuhetero, ei ға ға pe ға rerekomemuamo.

¹⁹ Ojopy'rupy'ru ға ға akanupanupamo yvyra pyvō. Onyvunyvū ға ға rehe. Igwete ға nenypy'andurundurugi ға pyri timbohete ға javo tehe.

20 Nahā ǵa ga rerekomemui. Aerē ǵa hekyi igwaǵahiva'ea ga hugwi gapiretea mongirukara'java ga pe. Igwete ǵa ga rerohoi tikutu ga yva rehe kiro javo.

*Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mboyya
(Mateus 27.32-44; Lucas 23.26-43; Joāo 19.17-27)*

21 Kiro ǵa Jesus'ga rerohoi cidade hugwi. Nanime Simāo'ga ruri cidade pe. Ga ko cidade de Cirenepeva'ero. Alexandre'ga ko gara'yra'ga Rufo'ga pavēi. Kiro Simāo'ga ruri nhuūa hugwi. A'ero soldados'ǵa herohoukarahai Simāo'ga pe yva Jesus'ga jukahava rupiara.

22 Igwete ǵa Jesus'ga rerohoi ga rerogwovo vytyruhua arimo Gólgota arimo. Gólgota pe nhande ei Aheapindava.

23 Igwete ǵa imondoi ga pe vinho mohaga pavēi mirra pavēi tahahyyme ti ga pe javo novīa. Emo ga ndo'ui.

24 Igwete ǵa ga nogi yva rehe ga kutukutuga hehe. A'ero ǵa ga mboyyri ga mo'ama. Kiro soldados'ǵa ipyhygi Jesus'ga pira tima'ē ti javo. A'ero ǵa imombori ita'java'ea dados'java'ea ji koha javo jupe. Nahā ǵa ima'ēi tapy'ynhapira ojojupepe.

25 Nove horas rupi ǵa ga kutugi yva rehe.

26 Igwete ǵa ikwatijari ǵanemimbojaragwera Jesus'ga rehe. “Agwa'ga ko judeus'ǵa nduvihavuhuhete'ga,” e'i ikwatijara. Nahā ǵa ikwatijari imbojaragwera yva raygwera rehe ikutuga ga arimo yva rehe inoǵa.

27 Igwete soldados'ǵa mokonhava'ea jukai ojipea rehe yva rehe ahe monguva no. A'ereki ahe ko governo movahiuūva'ea. Igwete ǵa ahe mbojogwovai Jesus'ga rehe ahe mo'ama.

[

28 Na tuhē Tupana'ǵa rembikwatijarukara ga mombe'unhogwenondei hako. A'ereki omombe'u ǵanhi'iga ga pe. “Oko te'varuhu ko ga,” ei ǵa ga pe, e'i ikwatijara hako. Na tuhē reki ǵa ei Jesus'ga pe a'ero.]

29 Igwete ǵa - kiroki ǵa okwa ga pyvō - ǵa nhakambovavagi ga rerekomemuamo ga mbotegweteavo ga rerekovo. Igwete ǵa ei ga pe:

—Eh! Ere tuhē nde raikwehe: “Tamondurundururu ti nhandejatykahavuhua mokōi herokia japopava irūa,” ere nde raikwehe novīa, ei ǵa.

30 Epopoakaro ǵwaramo ejy ti yva hugwi a'ero teremanoyme ti, ei ǵa Jesus'ga pe ga rerekomemuamo.

31 Na jitehe ikwava'ēhara'ǵa nduvihava'ǵa ga rerekomemui onhi'iga ojojupe judeus'ǵa mbo'ehara'ǵa pavēi. Igwete ǵa ei:

—Ojipe'ǵa ga nomomanoukari. Emo re ki ga omano kiro a'ero! ei ǵa ojojupe.

32 E'i tehe ga ojive: “Tupana'ga ji mbuhuruka yvya koty. Ji ko ǵanduviavuhuhetero israelitas'ǵa nduvihavuhuhetero ako,” e'i tehe ga ojive, ei ǵa. Na ga jyvi kiro yva hugwi a'ero, ei ǵa. Ga jyvame po ti nhande ga repiagi ga rerovia nehē! ei ǵa ojojupe.

Igwete ahe Jesus'ga mbotegwetei no - kiroki ahe o'ā yva rehe omanomo Jesus'ga pyri.

*Jesus'ga omano
(Mateus 27.45-56; Lucas 23.44-49; Joāo 19.28-30)*

33 Ahaji katu igwehetei kwara ipyryrime. Ypytunahimba hete ǵagwyri pe nhaporemō imonga'aruga. Trēs horas rupi kwara imbokojahua'javi.

34 Trēs horas rupi jitehe Jesus'ga onhi'iga mondoahyavi Tupana'ga pe. —Eloí, Eloí, lemá sabactani? ei ga.

A'ea ko: “Tupana, Tupana, ajiko hete ji nde rehe. Maraname nde pohiri ji hugwi?”

A'ea Jesus'ga ei ga pe.

³⁵ Jararamo pevove'ga gwendu ganhi'igahyahiva novia. Emo ga e'i tehe:

—Pehendu. E'i po ga Eliasva'ea pe tuhu ti ga ji pyri ji pokoga javo, e'i tehe ga ojuhupe.

³⁶ Igwete ojipe'ga nhani ipyhyga jyruhu'iva'ea imondeva vinho pype taja'iva'ea pype herua. Igwete ga ipimombygi yvyra rehe imbovya imondovo Jesus'ga juru pe topyte ga javo. Igwete ga ei jara'ga pe:

—Tihepia na'ë ti Eliasva'ea rura ga mbojyva naerü, ei ga.

³⁷ Igwete Jesus'ga hapukajahivi omanomo.

³⁸ Nanime gajatykahavuhua pype tapy'ynhapira hovapiakava itararagi mbytera rupi yvatea hugwi ojyva ua yvyvo.

³⁹ Jesus'ga rovai pyteri pe soldados'ga nduvihava'ga ami. Igwete ga hepiagi gamanoa.

—Tupana'ga ra'yra tuhë po ahe, ei ga javo.

⁴⁰⁻⁴¹ Irupe kunhangwera'ga hepiagi gamanoa no – kiroki ga ohooho Jesus'ga rupi. Galiléiapeve'ga gwyrä rupi ga horame ga hoi ga rupi imondomondovo mbatera ga pe jipi. Ga ko Maria Madalenahëa Saloméhëa no Mariahëa no. Hëara'yra'ga ko José'ga Tiago'ga no ipyahuve'ga. Ojipe'ga pevo u gamanoa repiagi onhimongyavo no kunhangwera'ga – kiroki ga uhu Jerusalém me Jesus'ga rupi.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(Mateus 27.57-61; Lucas 23.50-56; João 19.38-42)

⁴² Kiro ka'aru hete. A'ero judeus'ga imboavujikweri mbatera. A'ereki ga e'i: “Ko'emame ko sábado. A'ea rupi po ti nhande ndiaporavykyi mbatera apovo,” ei ga.

⁴³ Igwete José'ga cidade de Arimatéiapeve'ga ndopojihuvi ogwovo Pilatos'ga pyri oporanduva Jesus'ga ra'oa rehe. José'ga ko judeus'ga moğitahara'ga pyteripeve'ga. Ojipe'ga e'i ga pe pyri hete ga javo. Ymya ga Cristo'ga rura pota toko ti ga nhanderuvihavuhetero javo. Igwete ga ndopojihuvi oporanduva Jesus'ga ra'oa rehe.

—Tarohe ti Jesusva'ea ra'oa yva hugwi? ei ga Pilatos'ga pe.

⁴⁴ Igwete Pilatos'ga ei ovytyeri pe: “A'iti re po ahe manojipei?” Igwete ga ga mbuhurukari ojipyri soldados'ga nduvihava'ga javo ga pe.

—Omano Jesusva'ea a'ero?

⁴⁵ —Omano tuhë ko ahe, ei ga imombe'gwovo ga pe.

Henduvame ganhi'iga Pilatos'ga ei José'ga pe:

—Eroho ti ahera'oa a'ero.

⁴⁶ Igwete José'ga hoi ipyhyga tapy'ynhapipyryva herogwovo Jesus'ga ra'oa pyri. A'ero José'ga gara'oa mbojyvi yva hugwi imamana tapy'ynhapira pyvõ. Igwete ga gara'oa rerohoi herokia itaruvihavuhua kwaruhua pype imbogwaipyra pype inoga heja. Igwete ga hovapytymi ikwaruhua itauhua moanhana imohina jurukwari pe.

⁴⁷ Maria Madalena'ga gwepia gara'oa nongava. Mariahëa gwepia no – kiroki hëa Tiago'ga yhëa.

16

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Mateus 28.1-8; Lucas 24.1-12; João 20.1-10)

¹ Ithopavame kwara sábadó rupi ġaporavykye'yma rupi, a'ero kunhangwera'ġa hoi ipyhyga nhandya'java'ea perfume timongy ti ahera'oa rehe javo. Maria Madalenahēa hoi Saloméhēa no Mariahēa no – kiroki hēa Tiago'ġa yhēa.

² Ko'emame domingo rupi ġa herohoi a'ero itaruvihavuhua kwaruhu pe gara'oa nongai pe. Ppyhajiġe ġa herohoi kwara po'ria rupi.

³ Herohorame ġa ei ojohupe:

–Ma'ġa po ti ope'a itauhua nhande ve nehē imoanhana jurukwara imongovo nehē? ei ġa. A'ereki ipohyi hete nhande ve, ei ġa ojohupe novia.

⁴ Hepiakaturame ġa nhimombaragwahavi reki imoanhanipyra rehe itauhua rehe.

–Ope'a jipe ġa jugwi ra'e, ja'gwy, ei ġa.

⁵ Igwete ġa ki ikwaruhua pype. A'ero ġa ipyahuve'ġa repiagi. Kokoty ga reni ipype. Ipukuhu gapira. Tiġahivuhu hete. Onhimomby'a hete ġa ga repiagame okyhyjiavo.

⁶ Igwete ga ei ġa pe:

–Tapenhimomby'aa'javi, ei ga. Peheka pe Jesus'ga Nazarépeve'ga – gaha ġa ojuka yva rehe oji'i novia, ei ga ġa pe. Ga okwerava'ja. Avo rūi ga rekoji kiro. Pehepia ganongavagwera, ei ga kunhangwera'ġa pe.

⁷ Hepejigwovo kiro gakwerava mombegwovo garemimbo'ehara'ġa pe Pedro'ġa pe, ei ga ġa pe. Pe'ji ti ġa pe: “Oho ti Jesus'ga Galiléia pe ġa nenonde. Pevo ti ġa ga repiagi nehē. E'i jipe ga a'ea ġa pe ikwehe!” A'ea ti pe'ji Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe, ei ga kunhangwera'ġa pe.

⁸ A'ero ġa ēi ikwaruhua hugwi onhana ohyhyipava. A'ereki ġa omboju opy'a. Nomombe'ui ve ġa Jesus'ga kwerava ojipe'ġa pe okyhyjihetero ġwaramo.

*Jesus'ga ojipiuka Maria Madalena'ea pe
(Mateus 28.9-10; Joāo 20.11-18)*

⁹ Domingo rupi ko'eġatue'yma rupi Jesus'ga kwerava'javi omanoa hugwi. Okweravirē ga jipiukari Maria Madalenahēa pe ypy – hehā hugwi Jesus'ga ombojipe'ape'a anhaġa seteva'ea. Igwete Jesus'ga jipiukari hēa pe.

¹⁰⁻¹¹ A'ero hēa hoi Jesus'gapavēive'ġa pyri tamombe'u ġa pe javo. Ojehe'o hete ġa upa okovevehuro omano Jesusva'ea javo tehe. Igwete hēa ei ġa pe: –Okwerava'ja ga kiro, ei hēa. Ahepia ji ga ko, ei hēa ġa pe novia. Emo ġa ndogweroviarihu reki hēanhi'ġa.

*Jesus'ga ġwupiti mokonhava'ea ogwovo Emaús pe
(Lucas 24.13-35)*

¹² Aerē mokonha'ġa horame nhu me Jesus'ga jipiukari ġa pe ojirojijyita.

¹³ Igwete ġa jivyri a'ero imombe'gwovo Jesus'ga remimbo'ehara'ġa pe.

–Jesus'ga okwerava'ja kiro, ei ga. Orohepia ore ga ko, ei ġa ġa pe novia.

Emo ġa ndogweroviari jitehe ġa.

*Jesus'ga ojipiuka onzeva'ea pe
(Mateus 28.16-20; Lucas 24.36-49; Joāo 20.19-23; Atos 1.6-8)*

¹⁴ Aerē mbatera ua rupi Jesus'ga jipiukari onzeve'ġa pe no ġwemimbo'ehara'ġa pe. Igwete ga nhi'igahyi ġa pe.

–Napeangarihu pe heroviare'yma, ei ga. A'ereki pe ndaperoviarihu ġa – kiroki ġa ji repia ji kweravirē, ei ga ġa pe.

¹⁵ Igwete ga ei ġa pe no:

–Peho ti ojipe'ġa ġwvri pe nhaporemo, ei ga. Pemombe'u hete ti pyryva'ea ji mombe'gwovo vyakotyve'ġa pe nhaporemo, ei ga ġa pe.

¹⁶ Po ti ға jikogi ji rehe onhimobatzavouka nehē, a'ero po ti ға hoi Tupana'ga pyri okovo avuirama nehē, ei ga. Po ti ға ndojikogi ji rehe, a'ero po ti Tupana'ga ei peko te'varuhu pe javo ға pe nehē. A'ero po ti ға hoi hahyva'ea ruvihava pype avuirama nehē, ei Jesus'ga ға pe.

¹⁷ Kiroki ға ojiko ji rehe – ға pe po ti Tupana'ga japoukari ahemonhi-momby'ava'ea nehē. Ombojipe'a po ti ға anhaға Diabo'gapyriva'ea ojipe'ға hugwi jipopoakarimo nehē. Tupana'ga po ti omongo ғанhi'ға hajiheva'ero nehē aherembikwahavipyre'ymano nehē, ei ga ға pe.

¹⁸ Po ti ға ipyhygi mboja nehē, a'ea po ti nombote'varuhui ға manoukare'yma nehē. Po ti ға i'ui ahejukava'ea nehē, ndikwahyi po ti ға pe nehē, ei ga. Po ti ға pokogi itetirūave'ға ndehe nehē, a'ero po ti ға nhimohigatui nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ға pe.

Jesus'ga rerohohava yvaga pype

(Lucas 24.50-53; Atos 1.9-11)

¹⁹ Igwete Jesus'ga ғаpojykaharete'ga nhi'imbavi gwemimbo'ehara'ға pe. A'ero Tupana'ga ga rupirukari yvagi pe ga mbuhuruka. Pevo ga apygi oina Tupana'ga pyri ga moiruamo.

²⁰ Aerē Jesus'ga remimbo'ehara'ға hoi Jesus'ga mombe'gwovo ojipe'ғаpe'ға gwyrī pe. Igwete Jesus'ga ғаpojykaharete'ға ға pokopokogi japovouka ahemonhimomby'ava'ea ға pe. Nahā ga heroviarukari ғанemimombe'ua ojipe'ға pe a'itituhēva'ea javo jupe.]

LUCASVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de Lucas

Lucasva'ea okwatija Teófilova'ea pe

¹ Kiro ji ikwatijari nde ve, Teófilo, terekwaha hete ti huvihavamo javo. Ojikwe he'yive'ga okwatija imombe'gwovo orerembikwahava nahanahã Cristo'ga oko ojiheve'ga pyteri pe ga mbojikoguka ojihe javo.

² Okwatija ga Jesus'garupive'ga nemimombe'ua - kiroki a'ea ga omombe'u ore ve Jesus'gareheva'ea pe. Ga omombe'u Jesus Cristo'ga rura avo yvya koty garuva ahe pyri no. Ga omombe'u Jesus'ga remimbo'ea ojive no. Ganemimombe'ua he'yive'ga okwatija a'ero.

³ Jihi no, ji ikwahapavi, Teófilo. A'ereki ymyahũ ji anhimbo'e Jesus'ga rura rehe gareaporogita rehe no garemimbo'ea rehe no. Ajapyaka ji hendukat-uavo Jesus'garupive'ga ga mombe'urame. Pyry ji ve no ji ikwatijari Jesus'ga rehe terekwaha ti javo. Kiro po ti ji ikwatijapavi Jesus'ga mombe'ukatuavo nehẽ.

⁴ Nahã po ti ji nde mbo'epavi Jesus'ga rehe nehẽ. Ymya nde henduvi Jesus'ga mombe'ua. Kiro po ti ji ikwahaheteukari nde ve ikwatijarame imombe'upava nde ve nehẽ.

Tupana'gapyrive'ga omombe'u João Batistava'ea aragwama

⁵ Ymyahũ Herodesva'ea rekoï israelitas'ga nduvihavuhuro gagwryi pe Judéia pe. A'ea rupi Zacariasva'ea rekoï ikwava'eharamo Tupana'ga pe. A'ereki aheremboypy Abiasva'ea. A'ero ahe poravykyi Abiasva'ea rakyk-wepohara'ga pavêi gwe'yja'ga jatykahavuhua pype templo pype. Zacari-asva'ea rembirekova'ea ko ikwava'eharava'ea rakyk-wepoharamo oko no. Aherera Isabel.

⁶ Ahe memei Tupana'ga reroviahetei ga nhi'ïpo'rupava Zacariasva'ea Isabelva'ea pavêi. Ahe oko katu jipi.

—Pepyry pe, ei Tupana'ga ahe ve a'ero.

⁷ Ahe ndata'yri. Ahe jogwerekopyrame Isabelva'ea ndata'yri. Aerẽ ahe memei ixava'e, a'ero kaitu ahe ndata'yri.

⁸ Kiro Zacariasva'ea poravykyi gwe'yja'ga jatykahavuhua pype templo pype Abiasva'ea rakyk-wepohara'ga pavêi jara'ga py'ruavo ikwava'eharamo.

⁹ Ojopy'rupyru ga imbokaita incenso perfume apopyra Tupana'ga pe jipi ojatykahavuhua pype. A'ero kiro Zacariasva'ea herohoi perfume apopyra imbokaita Tupana'ga pe.

¹⁰ Ahe imbokairame he'yjuhuve'ga nduvi onhimongyavo okari pe ojatyka-havuhua pyri templo pyri onhi'ïga Tupana'ga pe.

¹¹ Kotihĩ Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari ua o'ama Zacari-asva'ea pyri. Perfume apopyra kaihava pyri ojohukoty rui ga ruri Zacari-asva'ea imbokairame perfume apopyra hehe.

¹² Zacariasva'ea py'a oko tehe ga repiagame. Okyhyji hete ahe ga hugwi. Ovyteri pe ahe ei: “Marã po ti ji rekoï nehẽ naerũ?” ei ahe.

¹³ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei:

—Terekhyji, ei ga Zacariasva'ea pe. A'ereki Tupana'ga gwendo katu nde nhi'ïgame ga pe. Nurã po ti nde ra'yramo enhimbirekohẽa pe Isabelhẽa pe nehẽ, ei ga Zacariasva'ea pe. João ti pemondo inoğa gareraramo peja'yrã ga reraramo, ei ga.

14 Ga arame po ti nde vy'ari ejoryjoryvamo nehē. He'yjuhuve'ga po ti ov'y'a gworygworyvamo nehē no.

15 —Aerē po ti Tupana'ga ei ga pe nehē: “Huvihava ko ga.” Nahā po ti Tupana'ga ei ndera'ya'ga pe nehē, ei Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga. Nurā po ti pe ndoryndoryvamo nehē. Ndo'ui po ti ga vinho nehē. Ojipe'ia no ahemboheagwryryva'ea po ti ga ndo'ui nehē. Tupana'ga ra'uva po ti ndojipe'ai ga hugwi ga pojykavo nehē ga arypyrame nehē ga nhimom-boakarama nehē no.

16 —Gaha po ti e'i israelitas'ga pe nehē: “Penhi'ipo'rua'ja ti Tupana'ga,” e po ti ga nehē. A'ero po ti he'yive'ga Tupana'ga nhi'ipo'rui ojikoga ga rehe nehē ndehe ko orepojy kaharetea javo ga pe, ei Tupana'gapyrive'ga.

17 —Ndera'ya'ga po ti oho nhandepojy kaharete'ga renonde nehē, ei ga Zacariasva'ea pe. Ymyahū Tupana'ga ra'uva opojyka Eliasva'ea ahe moirumo ga mbopopoaka, ei Tupana'gapyrive'ga. Na jitehe po ti Tupana'ga ra'uva ndera'ya'ga pojykai ga moirumo ga mbopopoaka nehē. A'ero po ti ndera'ya'ga akwaimbae'ga mbo'embo'ei nehē. “Pearō ti peja'ya'ga.” A'ea po ti ga ei ga arōukara'java ga pe nehē, ei ga. Kiroki ga ndokoi Tupana'ga nhi'iga rupi - gahā po ti ga ombojapyaka katu nehē. Pyyrve'ga ja po ti ga oko a'ero gweaporogitakaturō nehē. Nahā po ti ndera'ya'ga ga mboavujkweri Tupana'ga pe nehē toko ti ga Tupana'gareheva'ero javo. O'arame nahā po ti ga rekoi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga Zacariasva'ea pe.

18 —Marā po ti ji heroviari tayri'ga rehe nehē? ei Zacariasva'ea. A'ereki ji jixava'e nhirembirekohēa pavēi, ei ahe.

19 A'ero Tupana'gapyrive'ga ei ahe ve:

—Jirera ko Gabriel. Jihi Tupana'gapyriva'ea jitekovo ga pyri jipi, ei ga Zacariasva'ea pe. Gaha Tupana'ga ji mbuhurukari nde pyri emombe'u ti Zacarias'ga pe javo. A'ero ji ruri imombe'ukatuavo nde ve pyryva'ea.

20 Nahā po ti ndera'ya'ga, a'e ko ji nde ve ko, ei ga Zacariasva'ea pe. Aerē Tupana'ga erame po ti ji'eagwera apiavo ihoi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga. Nde ndereroviari reki ji'ea, ei ga. Nurā po ti nde nerenhi'iga'javi nehē, ei ga. Ji rendu ti! Ndera'ya'ga arirē jate po ti nde nhi'iga'javi nehē, ei ga Zacariasva'ea pe.

21 Ojatykahavuhua pyri templo pyri Zacariasva'ea re'yja'ga nduvi okari pe Zacarias'ga ti tohē jugwi kiro javo. Oyvyteri pe ga ei: “Maraname ga nohemuhūi naerū ore ve?” ei ga onhimomby'avo.

22 Aerē ahe hemame gajatykahavuhua hugwi ua ga pyri tegwete ganhi'ihava ga pe. A'ero ga ei:

—Mara'gatu ga nonhi'iga'javi? ei ga. Po Tupana'ga gwepiuka mbatera ga pe, ei ga.

A'ereki opoa pyvō ahe nhi'inhi'ipotari ga pe. Nohema'javi ve reki ahenhi'iga ahe hugwi. A'ero ga hoi ogwovo.

23 Aerē Zacariasva'ea poravykya'javi ojatykahavuhua pype templo pype. Mbohapyra te ahe kiri oporavykyavo. Oporavykypavirē ahe jivyri ogwovo gwonga pe.

24 Aerē Zacariasva'ea rembirekova'ea Isabelva'ea puru'aro. Isabelva'ea ndohoi gwonga hugwi. Cinco ahe jahya mondoi ohoe'ymame gwonga hugwi. Ahe e'i:

25 —Ji poko Tupana'ga. A'ereki ga ombuhu jira'ya'ga ji ve nhirembireko'ga pe no, ei ahe. Ymya ga ji jai nanderayri javo. Kiro po ti ga nde'ia'javi ji ve nehē, ei ahe.

Tupana'gapyrive'ga omombe'u Jesus'ga aragwama

²⁶ Oporu'aramē seis Isabelva'ea jahya mondoi. A'ea rupi Tupana'ga ojipyrive'ga mondoukari Gabriel'ga cidade de Nazaré pe - perope Galiléiapeve'ga gwyri pe.

²⁷ Pevo Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga hoi ojyva imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga Mariava'ea pe. Akwaimbae'ga ndogwerekoi ve ahe.

—Hehā ti tahembireko tuhē Daviva'ea rymymino'ga pavēi nehē José'ga pavēi nehē, ei ahepo'ria.

Mariava'ea nahembirekoi ve Joséva'ea pavēi Tupana'gapyrive'ga rurame Mariava'ea pyri.

²⁸ Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri Mariava'ea pyri javo ahe ve:

—Ejoryjory ti, ei ga. A'ereki Tupana'ga omomyry nde ve okovo nde pyri. Koji'i Tupana'ga imomyryvi nde ve kunhangwera'ga pe hohe, ei ga Mariava'ea pe.

²⁹ Omyi Mariava'ea py'a Tupana'gapyrive'ga imombe'urame ahe ve. Ovyvteri pe ahe ei: “Maragatu ga ei ji ve ra'e?” A'ea ahe ei ojapyakavo hehe ikwahave'yma.

³⁰ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei:

—Maria, ei ga ahe ve. Terekyhyji! A'ereki Tupana'ga imomyryvi nde ve.

³¹ Ji rendu ti! Ndepuru'a po ti nde nehē, ei ga. A'ero po ti nde eja'yra'ga mbo'ari nehē, ei ga Mariava'ea pe. Jesus emondo ti inoga gareraramo.

³² Huvihavuhu hete po ti ga nehē, ei ga. Nhandepojykaharete'ga Tupana'ga koji'i ipopoaka hete ga hohe pa. Jesus'ga pe po ti ga ei nehē jira'yra'ga. Tupana'ga tuhē po ti ga mongoi nehē eko ti huvihavuhuhetero javo. Nahā po ti ga huvihavuhuhetero gwamonhava'ea py'rovo Daviva'ea py'rovo nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

³³ Nane'yimi jipi po ti ga rekoī Jacóva'ea rakykwepohara'ga nduvihavuhuhetero gwe'yja'ga nduvihavuhuhetero nehē. Avuirama po ti ga rekoī huvihavamo nehē, ei Tupana'gapyrive'ga Mariava'ea pe.

³⁴ Kiro Mariava'ea ei:

—Akwaimbae'ga ndajirerekoi ve, ei ahe Tupana'gapyrive'ga pe. Ma po ti ji puru'aro nehē naerū? ei ahe ga pe.

³⁵ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei ahe ve:

—Pyri hetē Tupana'ga ra'uva. Tupana'ga ipopoaka hete ojipe'ga hohe pa. Aerē po ti gara'uva jyvi ua nde pyri nehē. Opopoakara pyvō po ti Tupana'ga tayri'ga mondoi nde pype a'ero nehē. Nahā po ti ga ndera'yra'ga apoī nde ve nehē, ei ga Mariava'ea pe. Nurā ombo'aramē po ti ndera'yra'ga pyryhetero nehē. “Tupana'ga ra'yra'ga,” e po ti ga ga pe nehē, ei ga ahe ve.

³⁶ —Ji rendu ti! ei ga ahe ve. Erekwaha nde eje'yjahēa Isabelhēa. Hēa ipuru'a no. Igwaivī hēa kiro a. Ymya ga ei: “Ndata'yri tuhē hēa.” Nahā ga ei. Emo seis hēa omondo jahya opuru'aramē. Kiro po ti hēa gwa'yra'ga mbo'ari nehē.

³⁷ A'ereki Tupana'ga pe ahā onhimiva'ea, ei ga imombe'gwovo.

³⁸ A'ero Mariava'ea ei Tupana'gapyrive'ga pe:

—Ji ko Tupana'gareheva'ea. Na ti ji puru'aro a'ero nehē ganhi'iga rupi nehē - kiroki a'ea nde eremombe'u ji ve, ei ahe ga pe.

A'ero Tupana'gapyrive'ga hoi ahe hugwi.

Mariava'ea oho Isabelva'ea repiaga

³⁹ Aerē Mariava'ea herekokatui ombate'ria. Kotihī ahe herohoi vvytryhua rupi Judéiapeve'ga gwyri pe vvytryhupeve'ga gwyri pe ogwovo pevove'ga cidade pe.

⁴⁰ Pevo Zacariasva'ea rongā pe ahe hoi ogwovo Isabelva'ea pyri.

—Kirogwe ji ruri, ei ahe Isabelva'ea pe.

⁴¹ A'ero Isabelva'ea ra'yrava'ea Isabelva'ea avykyi ahevyvteri pe ahe Mariava'ea nhi'iga renduvame. Kiro Tupana'ga ra'uvapyryva ruri Isabelva'ea pyri ahe pojykavo.

⁴² Nurā Isabelva'ea nhi'iga hahyahi hēa erame:

—Koji'i Tupana'ga imombyryvi nde ve kunhangwera'ga pe hohe, ei Isabelva'ea Mariava'ea pe. Aerē po ti Tupana'ga imombyryvi ndera'yra'ga pe nehē no.

⁴³ Nde ko jipojykaharete'ga yhēa reki. Kiro po ti nde ga mbo'a nehē. A'ero nde huvihava. Jih okoteheva'ea ko ji. Emo nde erejo jitehe ji repiaga! ei ahe Mariava'ea pe onhimomby'avo.

⁴⁴ Nenhi'iga ji henduvame kotihī jira'yra'ga roryroryvamo ji avykyavo jiyvteri pe ko, ei ahe Mariava'ea pe.

⁴⁵ Pyry hete nde ve. A'ereki nde Tupana'ga nhi'iga rerovia na tuhē po ti a'ero nehē javo, ei Isabelva'ea Mariava'ea pe. Tupana'ga po ti nopiriani tuhē onhi'iga nde ve nehē, ei Isabelva'ea.

Mariava'ea ombohete Tupana'ga

⁴⁶ A'ero Mariava'ea ei:

—Ambohete tuhē ji Tupana'ga jipojykaharete'ga jipy'a pe. Huvihavuhu ko nde epyryvamo, a'e ji ga pe.

⁴⁷ Tupana'ga ji mbohoryory ojihe, ei ahe. Jiyvteri pe ji jiroryrory.

A'ereki ga nhimbopiro'yharamo oko.

⁴⁸ Ji ko gareheva'ero, ei ahe. Ji rendu ti! Kiro ji ndakotehea'javi reki. A'ereki ga ji repia katu ji moka'nhyme'yma.

Nurā kiro po ti vvyakotyve'ga epavi nehē pyry hete hēa pe javo ji ve, ei Mariava'ea.

⁴⁹ A'ereki Tupana'ga ipopoakaheteve'ga ji poko hete. Anhimomby'a ji ga rehe.

Pyry hete tuhē ga.

⁵⁰ Nane'yimi ga ga arōhetei ga pokoga

– kiroki ga ganhi'iga rupi oko ga mboheteputa.

Oporogwety ga ganda'yra'ga ganymymino'ga no

– kiroki ga ganhi'iga rupi oko ga mboheteputa.

Oporogwety ga ganamonha'ga no

– kiroki ga ganhi'iga rupi oko ga mboheteputa, ei Mariava'ea.

⁵¹ Ga okwahavuka opopoakara.

Ombokwaki'o ga onhimboheteve'ga.

⁵² Ga omombo huvihava'ga

tapekoa'javi ti huvihava kiro javo ga pe.

Okoteheve'ga ga omongouka reki

eko ti huvihavamo kiro javo ga pe, ei Mariava'ea.

⁵³ Ga omondo pyryva'ea imbatere'yve'ga pe.

Imbateve'ga ga omondouka reki ojihugwi.

Gapojate oho a'ero.

⁵⁴ Tupana'ga nomoka'nhyimi onhi'igagwera ojiheva'ea pe israelitasva'ea pe.

Oko ga gwembi'ea rupi ahe pokoga, ei Mariava'ea.

⁵⁵ Ymyahū ga nhi'igatui nhaneramonhava'ea pe Abraāova'ea pe.

Aerē ga nhi'igatui aherakykwepoharava'ea pe israelitasva'ea pe.

“Nane'yimi ji pe pokogi jipi,” ei Tupana'ga ahe ve.

“Penymymino'ga po ti ji ga pokogi nehē no,” ei ga. Na tuhē reki.

Nomoka'nhyimi ga ahe pokoga.

Ga po ti nhande pokogi nehē no, ei Mariava'ea.
 Nhanenymymino'ga po ti ga ga pokogi nehē no.
 Ganymymino'ga po ti ga ga pokogi nehē no, ei Mariava'ea.

⁵⁶ Kirē Mariava'ea trēs jahya mondoi gwerevi opytavo Isabelva'ea pyri.
 Aerē ahe jivryi ogwovo gwonga pe.

João Batistava'ea o'a

⁵⁷ Kiro Isabelva'ea ra'yrava'ea ahava. A'ero ahe gwa'yrava'ea mbo'ari.

⁵⁸ Aherongapypeve'ga okwaha ahere'yja'ga pavēi Tupana'ga pyryhetea ahe ve ga ahera'yrava'ea mbo'arukaro gwaramo ahe ve. A'ero ga ndoryn-doryvamo Isabelva'ea pavēi.

⁵⁹ Sete tay'riva'ea kiri o'arirē. Ko'emame aherakwanhapi'ria kytihava. A'ero gande'yja'ga nduri hepiaga. Tay'riva'ea rehe ga inombotari aher-eraramo ahepo'ria rera Zacarias po ti garera nehē javo.

⁶⁰ A'ero ahe'yembora ei:

—Ahā te! Poi rūi po ti garera nehē. Garera po ti João nehē, ei Isabelva'ea.

⁶¹ A'ero ga ei ahe ve:

—Maraname nde ei nahā? Ndogwerekoi ndere'yja'ga a'ea gwera, ei ga.

⁶² Opoa pyvō ga ei tay'riva'ea po'ria pe marāva'ea nde erepota garera naerū javo.

⁶³ A'ero Zacariasva'ea poeruri peru ti ji ve ikwatijahava javo. A'reki ahe nonhi'igi. Ga imondorame ikwatijahava ahe ve, ahe ikwatijari inoḡa: “Garera ko João.” Ga nhimomby'apavi aherera repiaga.

⁶⁴ Kiro kotihī Zacariasva'ea nhi'iga'javi a'ero.

—Pyry hete Tupana'ga, ei ahe ga mboheteavo.

⁶⁵ Zacariasva'ea nhi'igame ahekotyve'ga kyhyjipavi. Hehe ga nhomonhi'inhi'igi imombe'gwombe'gwovo pa vytyvytyruhupeve'ga pe nhaporemō Judēiapeve'ga pe.

⁶⁶ Kiroki ga gwendo Zacariasva'ea mombe'ua tay'riva'ea mombe'ua no – ḡa nhaporemō ojapyaka hehe. A'ero ga ei:

—Tayri'ga po ti oko huvihavuhuro a'ero nehē! ei ga.

A'reki Tupana'ga popoakahetea oko tay'riva'ea rupi.

Zacariasva'ea omombe'u gwa'yrava'ea

⁶⁷ Tay'riva'ea po'ria Zacariasva'ea, ahe kiro Tupana'ga ra'uva ahe pojykai. A'ero ahe imombe'ui Tupana'ga rembikwahavukara javo:

⁶⁸ —Timbohete ti nhandepojykaharete'ga israelitas'ga pojykaharete'ga Tupana'ga!

A'reki ga uhu nhande pokoguka ojiheva'ea pokoguka nhande mbopiro'yavouka, ei Zacariasva'ea.

⁶⁹ Ga ombuhuruka ipopoakaheteve'ga toko ti ga ḡambopiro'yharamo javo.

Garamonhava'ea ko Daviva'ea Tupana'gareheva'ea, ei Zacariasva'ea.

⁷⁰ Ymyahū hete Tupana'ga omombe'u jipe ipopoakaheteve'ga rura pyryva'ea pe onhi'iga mombe'uharava'ea pe.

A'ero Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea garura mombe'ui nhaneramonhava'ea pe.

⁷¹ Ahe e'i: “Tianembopiro'y ti ipopoakaheteve'ga nhanearōe'yve'ga hugwi nehē.”

A'ea Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ei nhaneramonhava'ea pe Tupana'ga remimbotarimova'ea mombe'gwovo, ei Zacariasva'ea.

⁷² A'reki ymyahū Tupana'ga e'i hete nhaneramonhava'ea pe: “Amombyry po ti ji pe me

imoka'nhyme'yma nhinhi'iga Abraãova'ea pe nehê," ei Tupana'ga, ei Zacariasva'ea.

⁷³ Ymyahû Tupana'ga onhi'ĩ nhaneramonhava'ea pe Abraãova'ea pe, ei Zacariasva'ea.

⁷⁴ Abraãova'ea pe ga ei:

"Ambopiro'y po ti ji nderakykwepohara'ga ga'arõe'ÿve'ga hugwi nehê.

A'ero ti ga toko nhinhi'iga rupi ji mboheteavo okyhyjie'yma nehê," ei Tupana'ga.

⁷⁵ "Nane'yumi ti nderakykwepohara'ga toko pyry okovo jireheva'ero ji mboheteavo okokatuavo jipi nehê," ei Tupana'ga nhaneramonhava'ea pe, ei Zacariasva'ea imombe'gwovo ga pe.

⁷⁶ –Tapihã, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

Nde ypy ti ereho Tupana'ga renonde nehê imboavujikwea ga pe garura renonde nehê.

Nurã po ti ga ei nde ve nehê

ereko ti nde nhinhi'iga mombe'uharamo nehê jawo.

Gaha oko ojipe'ga hohe pa Tupana'ga, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

⁷⁷ Nde po ti eremombe'u pyryva'ea Tupana'ga nhi'iga gareheve'ga pe ga moġitavo nehê.

A'ero po ti nde ei ga pe nehê:

"Uhu po ti ipopoakaheteve'ga nhande mbopiro'yavo nhanderekote'varuhua hugwi nehê.

A'ereki ga a'ea omombo nhande hugwi ikwahava'jave'yma."

A'ea po ti nde ei ga pe nehê, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

⁷⁸ Nahã po ti nehê. A'ereki Tupana'ga omombyry nhande ve nhande repiakatuavo.

Opyryvamo ġwaramo po ti ga ipopoakaheteve'ga mbuhurukari nhande pyri yvaga hugwi nehê.

⁷⁹ Urame po ti ipopoakaheteve'ga ei ikwahavuka nhande ve nehê.

"Pejiko ti ji rehe imomboruka pejikote'varuhua ji ve.

A'ero po ti ji pe nderohoukari yvagi pe

pe mombytavo avuirama Tupana'ga pyri nehê.

A'ero po ti pe ndapehoi hahyva'ea ruvihava pype nehê."

A'ea po ti ga ei ikwahavuka nhande ve nehê.

A'ereki nhande ndikwahavi nhandekote'varuhuavo

nhandekyhyjiavo hahyva'ea ruvihava hugwi okovo ga ja

– kiroki ga oho ypytuna rupi.

"Mome po pehea?" ei ga ikwahave'yma.

Ipopoakaheteve'ga po ti ikwahavukari nhande ve

imbokojahuavo nhaneakagi pe inogatuavo nhandepy'a

ji rupi po ti pe hoi yvagi pe nehê jawo, ei Zacariasva'ea gwa'yrava'ea pe.

⁸⁰ Aerê tay'riva'ea nhimomboakari oky'rahu'iro Zacariasva'ea ra'yrava'ea. Pyry hete tuhê tay'riva'ea reaporoġita okovo. Aerê oyvuakarama ahe ruvi ongae'ÿi me upa. Aerê ahe oje'ÿja'ga moġitai israelitas'ga moġitai Tupana'ga nhi'iga rehe.

2

Jesus'ga aragwera (Mateus 1.18-25)

¹ João Batistava'ea arirê César Augustova'ea oko huvihavuhuro tuhê romanova'ea. A'ero ahe ei ogwyripeve'ga pe nhaporemõ ga mondovouka ikwatjaruka ġandera.

² A'ea rupi ga hoypyi ikwatija. A'ea rupi Cirênio'ga oko governador'ga Síriapeve'ga gwyri pe.

³ Ga nhaporemô ga hoġahoi ġwamônha'ea cidade pe ġwamônha'ea aragweri pe imondovo gwera.

⁴ Nurã Joséva'ea hoi cidade de Nazaré hugwi. Ogwyrã hugwi ahe hoi Galiléia hugwi ogwovo. Judéiapeve'ga gwyri pe ahe hoi cidade de Belém me – perope ymyahũ Daviva'ea o'a Joséva'ea ramônha'ea.

⁵ Nurã pevo Belém me Joséva'ea hoi imondovo gwera Mariava'ea pavêi. Mariava'ea aherembirekoruama, ymya ahe ipuru'a okovo.

⁶ Kiro aherã'yrã'ga ahava reki ahe vahemame pevo.

⁷ A'ero ahe gwa'yrã'ga mbo'ari upa. Gaha aherã'yrypya. Ahe ga magatui tapy'ynhapira pyvô ipukuġuva'ea pyvô ga mondovo ga noġa yuranuhũa poitava pype – perope ga omondo mbatera yuranuhũa pe. A'ereki ahã ahe ve ahekihava pevo ġanonga pype. Nurã yuranuhũa rókaja pype Mariava'ea ombo'a gwa'yrã'ga.

Ovelhas repiakatuharava'ea Tupana'gapyrive'ga pavêi

⁸ Belém kotyi ve ġa nduvi nhuhũ me ovelhas repiakatuhara'ga. Gwepia katu ka ovelhas he'yjuġuva'ea ypytunimo okovo.

⁹ Kotihĩ hete nhandepoġykaharete'gapyrive'ga Tupana'gapyrive'ga ġipiukari ġa pe yvaga hugwi. Nhandepoġykaharete'ga rendy'jandy'java imboġahupavi ġa pe. Ohyhyi ġa okyhyjiavo.

¹⁰ A'ero Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga ei ġa pe:

–Tapekyhyji te, ei ġa ġa pe. Ji rendu ti! Aġo ġi tamombe'u Tupana'ga nhi'ġa pe me pyryva'ea pe me, ei ġa. Henduvame horyory pa hete po ti ġa nehê pegwyriveve'ga israelitas'ga.

¹¹ Kiro ġi imombe'ui pe me pyryva'ea. Ga o'a ko nhandepoġykaharete'ga Cristo'ga. Ga ko pembopiro'yharamo oko, ei ġa. Daviva'ea cidade pe ga ari ko.

¹² Kiro ġi ga mombe'ukatui pe me. Nurã po ti pe mbaragwahavi ga rehe nehê ga rekaramo nehê. Yuranuhũa poitava pype po ti pe ga repiagi nehê. Tapy'ynhapira pyvô hêã ga mamani ga noġa ipype, ei Tupana'gapyrive'ga ġa pe.

¹³ Kotihĩ he'yjuġuve'ga yvagipeve'ga ġipiukari yvaga hugwi Tupana'gapyrive'ga pyri. Ga ko Tupana'gapyrive'ga soldados'ga'jave'ga. Tupana'ga mboġeteavo ġa ei:

¹⁴ –Kiro yvagi pe hete yvagipeve'ga ombohete Tupana'ga tayri'ga rehe, ei ġa. Yvaga gwyrã yvya koty kiro u katu pa yvyakotyve'ga py'a no tayri'ga rehe. A'ereki Tupana'ga hory ġa ndeġe, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁵ Onhi'imbavirê Tupana'gapyrive'ga ġivypavi ogwovo oġiupia yvagi pe. Ga horame ovelhas repiakatuhara'ga ei oġohupe:

–Tupana'ga ombuhuruka ġa nhande pyri ikwahavuka nhande ve ipita'ngive'ga ara. He xaho pevo cidade de Belém me ga repiagi a'ero nehê, ei ġa.

¹⁶ A'ero ġa ovelhas rejari nhuhũ me onhana pea rupi ua Belém me. Pevo ġa ga rekari ga repiagi a'ero Mariava'ea reheve Joséva'ea reheve. Ipita'ngive'ga ġa ga repiagi yuranuhũa poitava pype.

¹⁷ Ga repiagame ovelhas repiakatuhara'ga imombe'umbe'upavi Tupana'gapyrive'ga nhi'ġa.

–“Belém me pepoġykaharete'ga Cristo'ga ari pembopiro'yharamo,” ei ga tayri'ga mombe'gwovo, ei ovelhas repiakatuhara'ga.

¹⁸ Onhimomby'a pa ġa – kiroki ġa ġwendu ġanhi'ġa.

19 Mariava'ea reki ahe japyakapavi hehe oyvyteri pe. Nomoka'nhymbavi ahe.

20 Aerē ovelhas repiakatuhara'ga jivyri ogwovo gwenymbava pyri Tupana'ga mboheteavo.

—Pyry hete Tupana'ga, ei ga. Gaha ahe mbojiko ojihe. A'ereki ga okwahavuka tayri'ga ara nhande ve. A'ero nhande tayri'ga repiagi reki. Tupana'gapyrive'ga omombe'u katu nhande ve, ei ga Tupana'ga mboheteavo.

Jesus ko garera

21 Aerē sete tayri'ga kiri o'arirē. Kiro Mariava'ea garakwanhapi'ria kytiukari Joséva'ea pavēi. Jesus ahe inoḡi gareraramo ga rehe. A'ereki Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga e'i jipe: “Eno ti gareraramo ga rehe Jesus.” A'ea ga e'i Mariava'ea pe ahe ra'yre'yname.

Gweroho ahe Jesus'ga gwe'yjava'ea jatykahavuhu pe

22-24 He'yiva'ea quarenta okirirē Mariava'ea gwa'yra'ga rerohoi cidade de Jerusalém me Joséva'ea pavēi thihepiuka ti ga Tupana'ga pe javo. A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve nahā kunhangwera'ga ti toko gwa'yrypyve'ga arirē nehē javo.

“He'yiva'ea quarenta okira rupi ti hēa tojikwaku gwa'yra'ga arirē,” ei Tupana'ga ikwatijaruka.

“Quarenta okirirē mokōi ti hēa togweru ji pyri pykahu'ia ikwava'eḡa ji ve. Herekoe'yname pykahu'ia mokōi ti hēa togweru pykahu'java'ea ra'yra ji ve nehē.

A'ea rupi po ti ji ga mombyryvi a'ero nehē,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka.

E'i ga no:

“Akwaimba'eva'ea ojihuvypyva'ea jiapoa tuhē ḡanenymbava.

Akwaimbae'ga ojihuvypyve'ga jiapoa tuhē no ḡanda'yrypyve'ga.

Nurā ti ga tombuhu ojihuvypyve'ga ojihuvypyva'ea reheve ji ve nehē,” ei

Tupana'ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka.

Nurā Moisésva'ea rembikwatijara rendukatuavo ḡwaramo Mariava'ea gwa'yra'ga rerohoi cidade de Jerusalém me ojikwakupavame. Ogwyriveve'ga jatykahavuhua pype templo pype ahe gwa'yra'ga rerohoi pykahu'ia reheve. Ovahemame ahe mokōi imondo'i pykahu'ia ikwava'ehara'ga pe.

—Ekwava'ē ti Tupana'ga pe, ei Mariava'ea Joséva'ea pavēi ga pe. Xako ti Tupana'ga rembikwatijarukara rupi, ei ahe.

—Kwa, ei ga ahe ve ikwava'eḡa.

25 Nanime Tupana'ga ra'uva Simeāova'ea reruri ahewyryveve'ga jatykahavuhua pype templo pype. Oko katu Simeāova'ea Tupana'ga rendukatuavo. Jerusalém me ahe ruvi. Ymya Simeāova'ea e'i: “Ymya ji ei garura pota: Aerē po ti ga ruri nehē - kiroki ga onoḡatu nhandepy'a nehē israelitas'ga py'a nehē, a'e ji,” ei ahe. A'ereki ymya Tupana'ga ra'uva opojyka Simeāova'ea.

26 A'ero i'ei ahe ve: “Nde manoe'yname po ti Tupana'ga Cristo'ga repiukari nde ve nehē. Gaha Tupana'ga ombuhu toko ti ga nderuvihavuhuhetero javo,” e'i Tupana'ga ra'uva ymya ahe ve.

27 Kiro Tupana'ga ra'uva Simeāova'ea reruri ahe rerovahema ahewyryveve'ga jatykahavuhua pype templo pype a'ero. A'ea rupi Mariava'ea tayri'ga reruri ga rerovahema pevo Joséva'ea pavēi thihepiuka ti ga Tupana'ga pe nhandekovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi javo.

28 Kiro Simeāova'ea Jesus'ga pyhynhyrōi opoti'a rehe ga mondovo ga noḡa. Tupana'ga pe ahe ei ga mboheteavo:

29 —Jipojykaharetero ndepyry hete nde.

Eremombe'u katu ko nde ji ve, ei ahe.

Na ti ji manoi kiro a'ero.

A'ereki jipy'a u katu kiro, ei ahe.

A'ereki nde ere'e ji ve ejiheva'ea pe:

“Nde manoe'ymame po ti ji ga repiuga nde ve nehē.” Nahā nde ei.

³⁰ Kiro ji ga repiagi tuhē.

Ga po ti ore mbopiro'yi okovo nenhi'iga rupi.

³¹ Gaha nde eremongo

eko ti gambopiro'yharamo javo ga pe, ei Simeãova'ea.

Yvyakotyve'ga po ti gwepia pa ga nehē

ga ko nhanembopiro'yharamo oko javo.

³² Ji rupi ahe oho Tupana'ga pyri javo,

gaha po ti oko hyapehava ja hepiuka ndeviara judeus'garũive'ga pe gentios'ga pe nehē, ei ahe.

Ore ko ndereheva'ero israelitasva'ero.

Ore mboheteuka po ti ga nehē, ei Simeãova'ea Tupana'ga pe.

³³ Onhimomby'a Jesus'ga yembora Joséva'ea pavēi Jesus'ga mombe'ua renduvame.

³⁴—Tupana, ei Simeãova'ea Tupana'ga pe. Emombyry ti José'ga pe Mariahēa pe no tayri'ga pe no, ei ahe.

Mariava'ea pe Simeãova'ea ei:

—Ji rendu ti! ei ahe Jesus'ga yembora pe. Agwa'ga ko ji amombe'u kiro nde ve ndera'ya'ga. Ymyahũ Tupana'ga ei ga mombe'gwovo: “Nahā po ti ga pe nehē. Ga rehe po ti jara'ga nduri ji pyri he'yive'ga israelitas'ga nehē xako ti gareheva'ero javo. Nduri po ti jara'ga ji pyri ga rehe jave'yma he'yive'ga israelitas'ga nehē. Ga po ti ndokopotari gareheva'ero nehē,” ei Tupana'ga. “Tohepiuka ti ga jireaporogita ga pe nhaporemo nehē. A'ero po ti he'yive'ga nhi'ite'varuhui ga pe okote'varuhuro ga pe nehē.

³⁵ Nahā po ti ndera'ya'ga pe nehē tomboukwaha ti ga he'yive'ga ndea-porogita nehē,” ei Tupana'ga, ei Simeãova'ea Mariava'ea pe. Ndehe, ei ahe Mariava'ea pe, hahy hete po ti nde ve nehē no, ei Simeãova'ea ahe ve.

³⁶⁻³⁸ Simeãova'ea nhi'imbavame nanime Anava'ea ruri ahe pyri. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Anava'ea. Fanuelva'ea ahepo'ria. Nūrā ahe Aserva'ea rakykwepoharamo. Sete ahe ombokwara'a gwembirekova'ea rerekorame. Aerē ahe omano Anava'ea hugwi. Nahembirekoa'javi Anava'ea a'ero. Aerē kiro he'yi ahe imbokwara'ara'ari oitenta e quatro anos ahe imbokwara'ari. Igwaivĩ hete ahe. Nane'ymi ahe hoi oje'yja'ga jatykahavuhua pype templo pype. Ipye ahe ndo'ui onhi'iga Tupana'ga pe ypytunimo arimo no tambohete ji ga javo.

Kiro ahe ruri Mariava'ea pyri Joséva'ea pyri no ahe Jesus'ga rerekorame ippe.

—Ndepyry hete nde, ei Anava'ea Tupana'ga pe. A'ereki nde erembuhu tayri'ga Cristo'ga, ei ahe Tupana'ga pe.

A'ero ahe hoi tayri'ga mombe'gwombe'gwovo Jerusalémmeve'ga pe – kiroki ga ombopiro'yhara'ga rura pota tuhu ti ga javo.

—Uhu nhanembopiro'yhara'ga, ei Anava'ea ga pe nhaporemo imombe'gwovo.

Ojivy Mariava'ea cidade de Nazaré pe

³⁹ Mariava'ea onhi'ipo'ru pa Tupana'ga nhandepo'ykaharete'ga Joséva'ea pavēi – kiroki Tupana'ga nhi'iga Moisésva'ea okwatija. Aerē ahe jivyri ogwovo ogwryri pe Galiléia pe. Ocidade pe ahe hoi Nazaré pe.

⁴⁰ Pevo tayri'ga nhimomboakari Jesus'ga. Oata'i ga. Pyry hete tuhē gareaporogita. Okwaha pa ga. Tupana'ga imombyryvi ga pe.

Jesus'ga oko gwe'yjava'ea jatykahavuhu pe

⁴¹ Ano nanani Jesus'ga yembora oho Jerusalém me gapo'ria pavēi. “Ti'u toryvi pe Páscoa pe pevo ojipe'ga pavēi,” ei ahe. “Timoka'nhymyme ti Tupana'ga pyryvagwera nhande ve. A'ereki ymyahū Tupana'ga ombogwavuka nhaneramonhava'ea pyvō ahera'yrypyva'ea jukaukare'yma,” ei ahe.

⁴² Nurā ahe hoi ano nanani Jerusalém me i'gwovo toryvi pe.

Kiro ahe hoa'javi Páscoa repiaga Jesus'ga vojaramē. Doze anos Jesus'ga imbokwara'ari kiro. Jesus'ga rerogwovo ojupi ahe hoi ovahema i'gwovo toryvi pe.

⁴³ Aerē Páscoa mominirē ahe jivyri pehea rupi ua gwonga pe. Opyta Jesus'ga Jerusalém me. Ahe ndokwahavi reki ga pytarame.

⁴⁴ “Po ga ruri nhandere'ya'ga ndupi,” ei ahe ua. “Po nhanerembikwahave'ga ndupi ga ruri,” ei ahe. A'ereki he'yive'ga ojivy Jerusalém hugwi pea rupi ua gwonga pe. Ndokiri ve ahe mbytera rupi ve. Ka'arugame ahe ei: “Mome po ga rekoī naerū?”

Oje'ya'ga ma'ō me ahe ga rekarekari novīa onhimbikwahave'ga ma'ō me no.

⁴⁵ Ga repiagē ymame ahe jivyri Jerusalém me a'ero ga reka.

⁴⁶ Dois okirirē ahe ga repiagi ogwyriveve'ga jatykahavuhua pype. Ahēgwyriveve'ga mbo'ehara'ga ma'ō me ga apygi ga nendukatuavo. Tupana'ga nhi'iga rehe ga ombo'e.

—Marā po? Emombe'u katu ti ore ve, ei gambo'ehara'ga Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga imombe'ukatui ga pe. Kirē ga ei ga pe:

—Marā po? Pemombe'u katu ti ji ve kiro, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁷ Onhimomby'a pa reki garenduve'ga ga okwaha hete Tupana'ga nhi'iga javo.

⁴⁸ Ga repiagame ga'yembora nhimomby'ahetei Joséva'ea pavēi.

—Pi'a, ei Jesus'ga yembora Jesus'ga pe. Maranameuhū nde orep'ya momynhuhūi? Ndavy'ari ji nderuva'ga pavēi nde rekaramē! Momeuhū ga? oro'e ore nde ve.

⁴⁹ A'ero Jesus'ga ei ahe ve:

—Maraname pe ji rekari? Po ji rekoī avo jiruva'ga ronga pe hamo nhande-jatykahavuhu pe. Avo Tupana'ga nhi'iga rupi ji rekoī. Ndapekwahavi naerū? ei ga ahe ve.

⁵⁰ Ndokwahavi tuhē reki ahe gwa'yra'ga ea Mariava'ea Joséva'ea pavēi. A'ero ahe ei oyvyteri pe: “Marāi ganhi'iga ga erame po ji rekoī jiruva'ga ronga pe hamo? Maraname ga ei a'ea?” ei ahe oyvyteri pe.

⁵¹ Kiro ga jivyri o'yembora rupi Joséva'ea rupi ua cidade de Nazaré pe. Opyta ga upa aheronga pe okovo ahenhi'iga rupi jipi. Ga'yembora ojapyaka oyvyteri pe ga'ea rehe. Nomoka'nhymi ahe.

⁵² Aerē Jesus'ga imbokwara'ara'ari. Igwaigwavete Jesus'ga reaporogitakaturō. Okwaha pa ga okovo. Jyvuaka ga kiro onhimomboakaruhavo. Tupana'ga oarō hete ga. Yvyakotyve'ga ga arō hete no.

3

João Batistava'ea remimombe'ua

(Mateus 3.1-12; Marcos 1.1-8; João 1.19-28)

¹⁻² Aerē João Batistava'ea pe Zacariasva'ea ra'yrava'ea pe Tupana'ga imbuhurukari onhi'iga imombe'gwovouka ahe ve.

—Emombe'u ti nhinhi'iga ga pe, ei Tupana'ga João Batistava'ea pe.

Tupana'ga nhi'iga renduvame João Batistava'ea ruvi ongae'yi me upa.

Tupana'ga imbuhurukarame onhi'iga João Batistava'ea pe Tibério César'ga he'yjuhuve'ga nduvihavuhuro tuhê oko. Kiro César'ga he'yi quinze anos gweri imbokwara'ari ganduvihavuhuro. Pôncio Pilatos'ga ko governador'ga Judéiapeve'ga gwryi pe. Herodes'ga omondomondo Galiléiapeve'ga gwemimbotarimova'ea rupi gagwryi pe. Herodes'ga irũ'ga Filipe'ga. Filipe'ga omondomondo Ituréiapeve'ga gwemimbotarimova'ea rupi gagwryi pe. Omondomondo ga Traconitespeve'ga gagwryi pe no. Lisânias'ga ko omondomondo Abilenepeve'ga gwemimbotarimova'ea rupi gagwryi pe. Tibério César'ga gwereko pa ga ganduvihavuhuro okovo.

A'ea rupi ikwava'ehara'ga nduvihavuhuru'ga ko Anás'ga Caifás'ga pavêi.

A'ea rupi kiro João Batistava'ea pe Tupana'ga imbuhurukari onhi'iga imombe'gwovouka emombe'u ti nhinhi'iga ga pe javo.

³Nurã João Batistava'ea hoi gagwryi pe nhaporemio Jordão rembeyvyra rupi imombe'gwovo hete Tupana'ga nhi'iga ga mbo'eavo.

—Pepohi tuhê ti pejikote'varuhua hugwi, ei ahe. Perojijijiyi ti pejeaporogita pejikokatuavo Tupana'ga nhi'iga rendukatuavo. Aero po ti ji pe mobatizai yhya pype rio pype nehê, ei ahe. Aero po ti Tupana'ga imombohetei pendekote'varuhua pe hugwi nehê imoka'nhyma nehê, ei João Batistava'ea ga pe ga moġitavo.

⁴Ymyahũ Isaías'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea. Isaías'ga João Batistava'ea mombe'u nhogwenonde. Isaías'ga e'i ikwatija hako: “Hahyahi po ti ganhi'iga

ga erame ga mbo'eavo ongae'yi me nehê,” ei Isaías'ga'ea.

“E'i po ti ga nehê:

'Pemboavujikwe ti pehea huvihava'ga pe
tuhu ti ga nhande pyri javo.

Pembohupi katu ti pehea ga pe,' e po ti ga nehê,” ei ahe javo gandeaporogita rerojijija pe nhandepojykaharete'ga rura renonde.

⁵“ ‘Omoypehỹ ti Tupana'ga nhyvyapỹapy'ndiuhua gwaimbya nehê,' e po ti ga nehê.

'Ombo'gwy'gwyruru po ti ga jvy'gwavy'gwajuhua vytyra reheve imboj'jakatuavo nehê.

Omohigatu po ti ga pehea nhikotĩkoti'ĩuhua nehê imondovo nehê.

Onogatu po ti ga nhyvyapỹapy'ndiuhua pea rupi nehê.

⁶Tupana'ga po ti gwepiuka vvyakotyve'ga mbopiro'yhara'ga nehê,' e po ti ga nehê.”

A'ea Isaías'ga'ea ei ymyahũ ikwatija hako João Batistava'ea nhi'iga mombe'unhogwenondeavo hako.

⁷Kiro João Batistava'ea ruvi ongae'yi me ogwovo rio Jordão rembeyvyri. Aero he'yjuhuve'ga nduri onhimonono'oguhũavo João Batistava'ea pyri tianemobatiza ti javo ahe ve. Aero João Batistava'ea ei ga pe:

—Tiruahũ pendeaporogita! Pe'euhu pe pejohupe pejikokatupotare'yma gwaramo. Pe'e pe: “Haite! Xaho João Batista'ga pyri tianemobatiza ti ga. Nurã po ti Tupana'ga nonhimonha'ngaa'javi nhande rehe nehê. Ndahahyi po ti nhande ve a'ero nehê.” Nahã pe pe'e, ei João Batistava'ea. Maraname pe euhui nanongarava'ea naerũ? Pe tuhê penhimbo'e nava'ea rehe, ei João Batistava'ea ga pe.

⁸—Ji a'e pe me: Po pe ndapepotari hahyva'ea Tupana'ga nhimonha'ngarame pe ndehe, a'ero ti peko katu, ei João Batistava'ea. Tapembopogwea'javi ti pejite'varuhua pejikovo. Pe pohirame jugwi po ti

Tupana'ga ei pe me nehē: “Ndovy'ari ǵa okote'varuhua rehe kiro opohia jugwi herojijyita ojeaporogita. Nanhimonha'ngaa'javi ji ǵa ndehe a'ero.” Nahā po ti Tupana'ga ei pe me a'ero nehē, ei João Batistava'ea ǵa pe.

–Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Abraãova'ea nhaneramonhamo oko. Tupana'ga oarō hete Abraãova'ea. Nurā po ti Tupana'ga nonhimonha'ngai nhande rehe nehē.” A'ea ti tape'ei. A'ereki Tupana'ga ndokoi reki Abraãova'ea rymymino'ǵa ndehe ǵa ndekote'varuhurame. Po Tupana'ga ojipe'ǵa pota, a'ero Tupana'ga oapo kwaha aǵa ita Abraãova'ea rymyminorō ǵa mongovo, ei João Batistava'ea ǵa pe.

⁹ Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ǵa pe. Ga mbo'eavo ga ei:

–Akwaimbae'ga ombogwa ǵwerī jykwa'ria pyvō tambo'aruka javo. Po i'yva ndogwerekoi yva'ikatua, a'ero po ti ga imbo'ari imondovo tata pype nehē. Na jitehe Tupana'ga pe nderekoǵwerī pe momboa tata pype hahyva'ea ruvihava pype pe pohire'yma ǵwaramo pejikote'varuhua hugwi pejikokatue'yma, ei João Batistava'ea ǵa pe imombe'gwovo.

¹⁰ João Batistava'ea renduvame ǵa ei ahe ve onhimongyavo:

–Marā po ti ore rekokatui a'ero nehē?

¹¹ A'ero ahe ei ǵa pe:

–Kiroki ga gwereko mokōi tapy'ynhapira – gaha ti tomondo ojipeji herekoe'yve'ga pe. Kiroki ga gwereko mbatera – gaha ti tomondo herekoe'yve'ga pe to'u ti ga javo. Nahā ji ei pe me pemondo ti javo, ei ga ǵa pe.

¹² Kiro itambere'ia mono'ono'ōhara'ǵa nduri João Batistava'ea pyri. Omono'oguhū ǵa itambere'ia governo pe. Ga uhu tianemobatiza ti João Batista'ga javo.

–Nhanembo'eharamo emombe'u ore ve, ei ǵa ga pe. Marā po ti ore rekokatui a'ero nehē? ei ǵa.

¹³ A'ero ahe ei ǵa pe:

–Penhi'īpo'ru ti penduvihava'ǵa. Ganhi'īga rupi te ti pemono'ono'ogatu itambere'ia ahe hugwi, ei ahe. Tape'ei ti ahe ve: “Koji'i ti embuhu ji ve.” A'ea ti tape'ei, ei João Batistava'ea ǵa pe.

¹⁴ Kiro soldados'ǵa nduri João Batistava'ea pyri no. Ahe ve ǵa ei:

–Oro ore, marā po ti ore rekokatui nehē? ei ǵa.

A'ero ahe ei ǵa pe:

–Tapepojykai ti ojipe'ǵa itambere'ia ǵa hugwi. Tapenupanupāi ti ǵa ǵaitambere'ia rerohoahae'yma nehē. Tape'ei ti ojipe'ǵa pe: “Pembuhu ti ore ve itambere'ia. Po pe napembuhuri ore ve, a'ero po ti ore imbojari pe ndehe nehē.” Tape'mbei ti javo nanongara pe ǵa mongyhyjiavo imbuhuruka pejive. Pejoryjory ti peitambere'ia rehe – kiroki a'ea penduvihava'ǵa imondo'i pe me peporavyka repyra, ei ahe ǵa pe.

¹⁵ João Batistava'ea renduvame ǵa epavi oyvyteri pe: “Mara'ngu po João Batista'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga Cristo'ga? Ga tuhē po,” ei ǵa oyvyteri pe ipota garura.

¹⁶ A'ero João Batista'ga ei ǵa pe:

–Uhu po ti ga nehē – kiroki ga ji hohe hete huvihavuhetero ǵwaramo, ei João Batistava'ea. Ji ki a'e te ako tehe. Jihi opomobatiza yhya pyvō jate. Nahā ji ikwahavukari ǵa pe pepohira pejikote'varuhua hugwi pendeaporogita rorojijyja reheve pendekokatua reheve. Gaha po ti pe pojykauka Tupana'ga ra'uvapyryva pe aerēve'ga nehē. Nahā po ti ga pendekote'varuhua mombigukari pe mombyryvuka nehē, ei João Batistava'ea ga mombe'gwovo ǵa pe.

¹⁷ Kiro João Batistava'ea imombe'ui ojo'java'ea ǵa pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Trigo jara'ga gwereko japira mbovevehava opo pe tamboveve ti ji japira trigo hugwi jawo, ei João Batistava'ea imombe'gwovo. Omono'ono'õ po ti ga oapoa trigo inhağa hyrua pype nehë. Japira po ti ga imbokai tata pyvõ nehë. Ndogwevi po ti tata upa nehë, ei João Batistava'ea.

—Na jitehe po ti jihoheheteve'ga huvihavuhuhete'ga imboja'oja'ogukari pyryve'ga okote'varuhuve'ga hugwi okovo pyryve'ga pojkaharetero nehë, ei João Batistava'ea ga pe. “Tuhu ti pyryve'ga ji pyri yvagi pe upa avuairama nehë,” e po ti jihoheheteve'ga nehë. “Toho ti okote'varuhuve'ga ji hugwi ogwovo tata pype hahyva'ea ruvihava pype opytavo pevo avuairama nehë ojivyre'yma,” e po ti jihoheheteve'ga nehë, ei João Batistava'ea Cristo'ga mombe'gwovo ga pe.

¹⁸ Ojipea rehe he'yiva'ea rehe João Batistava'ea ga mbo'embo'ei. Nahã ahe imombe'ukatui pyryva'ea Jesus'ga mombe'ua ga pe.

¹⁹ Ojikwe João Batistava'ea onhi'igahy Herodes'ga pe. Herodes'ga omondondo Galilëapeve'ga gwemimbotarimova'ea rupi gagwyri pe. Herodiashëa rehe Herodes'ga irũ'ga rembirekohëa rehe João Batistava'ea onhi'igahy ga pe. Herodes'ga tiruahũ ranuhũ. Nurã João Batistava'ea ei ga pe:

—Nane'yimi nde ereko te'varuhu. Kiro nde neirũ'ga rembirekohëa rerekoi no. Gwia ahe ndoapoi te ite'varuhuva'ea, ei João Batistava'ea ga pe.

²⁰ Koji'i Herodes'ga tiruahũ a'ero. A'ereki kiro ga João Batistava'ea momboruka cadeia pype.

João Batistava'ea omobatiza Jesus'ga
(Mateus 3.13-17; Marcos 1.9-11)

²¹ Cadeia pype Herodes'ga João Batistava'ea momborukare'ymame ahe he'yive'ga mobatizapavi. Ahe Jesus'ga mobatizai no. A'ea rupi Jesus'ga nhi'igame Tupana'ga pe Tupana'ga ipe'ai yvaga.

²² Tupana'ga ra'uva jyvi yvaga hugwi Jesus'ga rehe. Inamburo gara'uva nhimbotei ua Jesus'ga rehe. Yvaga hugwi Tupana'ga nhi'igi jawo:

—Ndehe ko jira'yra nhiremia nguhetea, ei Tupana'ga Jesus'ga pe. Anhi-mohë hete ko ji nde rehe, ei ga.

Jesus'ga ramonhava'ea
(Mateus 1.1-17)

²³ He'yiva'ea trinta anos Jesus'ga imbokwara'ara'ari vvyakotyve'ga mbo'eypyrame Tupana'ga nhi'iga rehe. Jawo tehe ga ei ga pe:

—Po Jesus'ga José'ga ra'yra'ga, ei ga.

Joséva'ea Eliva'ea ra'yrava'ea.

²⁴ Eliva'ea Matateva'ea ra'yrava'ea.

Matateva'ea Leviva'ea ra'yrava'ea.

Leviva'ea Malquiva'ea ra'yrava'ea.

Malquiva'ea Janaiva'ea ra'yrava'ea.

Janaiva'ea Joséva'ea ra'yrava'ea.

²⁵ Joséva'ea Matatiasva'ea ra'yrava'ea.

Matatiasva'ea Amósva'ea ra'yrava'ea.

Amósva'ea Naumva'ea ra'yrava'ea.

Naumva'ea Esliva'ea ra'yrava'ea.

Esliva'ea Nagaiva'ea ra'yrava'ea.

²⁶ Nagaiva'ea Maateva'ea ra'yrava'ea.

Maateva'ea Matatiasva'ea ra'yrava'ea.

Matatiasva'ea Semeiva'ea ra'yrava'ea.

Semeiva'ea Joséva'ea ra'yrava'ea.

Joséva'ea Jodava'ea ra'yrava'ea.

27 Jodava'ea Joanãva'ea ra'yrava'ea.
 Joanãva'ea Resava'ea ra'yrava'ea.
 Resava'ea Zorobabelva'ea ra'yrava'ea.
 Zorobabelva'ea Salatielva'ea ra'yrava'ea.
 Salatielva'ea Neriva'ea ra'yrava'ea.

28 Neriva'ea Melquiva'ea ra'yrava'ea.
 Melquiva'ea Adiva'ea ra'yrava'ea.
 Adiva'ea Cosãva'ea ra'yrava'ea.
 Cosãva'ea Elmadãova'ea ra'yrava'ea.
 Elmadãova'ea Erva'ea ra'yrava'ea.

29 Erva'ea Josuéva'ea ra'yrava'ea.
 Josuéva'ea Eliézerva'ea ra'yrava'ea.
 Eliézerva'ea Jorimva'ea ra'yrava'ea.
 Jorimva'ea Matateva'ea ra'yrava'ea.
 Matateva'ea Leviva'ea ra'yrava'ea.

30 Leviva'ea Simeãova'ea ra'yrava'ea.
 Simeãova'ea Judáva'ea ra'yrava'ea.
 Judáva'ea Joséva'ea ra'yrava'ea.
 Joséva'ea Jonãva'ea ra'yrava'ea.
 Jonãva'ea Eliaquimva'ea ra'yrava'ea.

31 Eliaquimva'ea Meleáva'ea ra'yrava'ea.
 Meleáva'ea Menava'ea ra'yrava'ea.
 Menava'ea Matatava'ea ra'yrava'ea.
 Matatava'ea Natãva'ea ra'yrava'ea.
 Natãva'ea Daviva'ea ra'yrava'ea.

32 Daviva'ea Jesséva'ea ra'yrava'ea.
 Jesséva'ea Obedeva'ea ra'yrava'ea.
 Obedeva'ea Boazva'ea ra'yrava'ea.
 Boazva'ea Salava'ea ra'yrava'ea.
 Salava'ea Nassomva'ea ra'yrava'ea.

33 Nassomva'ea Aminadabeva'ea ra'yrava'ea.
 Aminadabeva'ea Admimva'ea ra'yrava'ea.
 Admimva'ea Arniva'ea ra'yrava'ea.
 Arniva'ea Esromva'ea ra'yrava'ea.
 Esromva'ea Peresva'ea ra'yrava'ea.
 Peresva'ea Judáva'ea ra'yrava'ea.

34 Judáva'ea Jacóva'ea ra'yrava'ea.
 Jacóva'ea Isaqueva'ea ra'yrava'ea.
 Isaqueva'ea Abraãova'ea ra'yrava'ea.
 Abraãova'ea Terava'ea ra'yrava'ea.
 Terava'ea Nacorva'ea ra'yrava'ea.

35 Nacorva'ea Seruqueva'ea ra'yrava'ea.
 Seruqueva'ea Ragaúva'ea ra'yrava'ea.
 Ragaúva'ea Falequeva'ea ra'yrava'ea.
 Falequeva'ea Éberva'ea ra'yrava'ea.
 Éberva'ea Salava'ea ra'yrava'ea.

36 Salava'ea Cainãva'ea ra'yrava'ea.
 Cainãva'ea Arfaxadeva'ea ra'yrava'ea.
 Arfaxadeva'ea Semva'ea ra'yrava'ea.
 Semva'ea Noéva'ea ra'yrava'ea.
 Noéva'ea Lamequeva'ea ra'yrava'ea.

³⁷ Lamequeva'ea Metusalémva'ea ra'yrava'ea.

Metusalémva'ea Enoqueva'ea ra'yrava'ea.

Enoqueva'ea Jareteva'ea ra'yrava'ea.

Jareteva'ea Maleleelva'ea ra'yrava'ea.

Maleleelva'ea Caináva'ea ra'yrava'ea.

³⁸ Caináva'ea Enosva'ea ra'yrava'ea.

Enosva'ea Seteva'ea ra'yrava'ea.

Seteva'ea Adãova'ea ra'yrava'ea.

Adãova'ea Tupana'ga ra'yrava'ea.

Nahã ko Jesus'ga ramonhava'ea.

4

Diabo'ga omongo te'varuhu pota Jesus'ga

(Mateus 4.1-11; Marcos 1.12-13)

¹ Aerê João Batistava'ea omobatizarame Jesus'ga hoi rio de Jordão hugwi ojivya. Tupana'ga ra'uva ga pojykahetei ga rerogworogwovo ongae'yi me.

² Okote'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga ko Diabo'ga. Satanás garera no. He'yiva'ea quarenta ga kiri ogwoogwovo Jesus'ga rupi Jesus'ga mongote'varuhupota novã. A'ea rupi Jesus'ga ndo'ui. Quarenta Jesus'ga kirirê pevo ty'ara ga jukai.

³ A'ero Diabo'ga ei Jesus'ga pe:

—Ere jipe ndehe: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga. Gara'yramo ti ere kia pe ita pe a'ero: “Enhimbote ti pãoramo nhirembi'uramo.” A'ea ti ere jupe, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁴ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Nda'ei po ti ji jupe nehê, ei ga. Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoguka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Mbatera ua pyvõ jate rũi nhande rekoi.

Tupana'ga nhi'imbava rendukatua pyvõ nhande rekoi,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

⁵ Aerê Diabo'ga ga rerohoi ga roerojupia vyvytyruhua rehe. Pea hugwi kotihĩ Diabo'ga hepiukapavi vyvakotyve'ga nduvihavuhu'ga gwyra Jesus'ga pe.

⁶ Kiro ga ei Jesus'ga pe:

—Kia jãpoa tuhê gagwyra. Nurã ji imondopotarama ahe ve amondo po ti ji nehê, ei ga. Nde ve tuhê po ti ji imondopavi nehê. A'ero po ti nde ganduvihavuhuro nehê, ei Diabo'ga. A'ero po ti nde roryroryvamo herekopava nehê.

⁷ Po nde ji mbohetei nde ko Tupanamo javo, a'ero po ti ji imondopavi nde ve nehê, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

⁸ —Satanás, ei Jesus'ga Diabo'ga pe. Ymyahũ Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoguka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Embohete ti Tupana'ga.

Gaha ndepojykaharete'ga.

Gaha jate ti embohete

ejikovo ganhi'iga rupi jate,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

⁹ Aerê Diabo'ga Jesus'ga rerohoi cidade de Jerusalém me a'ero. Yvate ga ga roerojupiri garê'vja'ga jatykahavuhua rehe templo rehe ga mo'ama japyra rehe. Ga rerovahemame pevo ga ei Jesus'ga pe:

—Ere jipe nde: “Jihi ko Tupana'ga ra'yramo.” A'ea nde ei, ei Diabo'ga. Gara'yramo ti epo avo hugwi japyra hugwi ehia a'ero. Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga po ti nanembohrukarahyi vyvyvo nehê. A'ero po ti ndahahyi nde ve nde porame japyra hugwi nehê.

10 A'ereki ymyahū a'ea Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoꝯuka hako, ei Diabo'ga Jesus'ga pe. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga po ti ojipyrive'ga mondoukari nde pyri nehē yvagipeve'ga. 'Pea'ngu ti ga repiakatuavo,' e po ti ga ojipyrive'ga pe nehē.

11 'Pepyhy katu ti ga rerogwovo tahahyyme'i ti ga pe javo,' e po ti Tupana'ga ojipyrive'ga pe nehē," e'i aherembikwatijara, ei Diabo'ga Jesus'ga pe.

12 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Ymyahū Tupana'ga okwatijaruka ahe ve inoꝯuka hako. Aherembikwatijara e'i:

“Tupana'ga ko ndepojoykaharete'ga.

Gareaporogita rehe jate ti eko.

A'ero po ti ga nde pokogi nehē.

Ejeaporogitateha rehe rūi ti eko

ji poko ti kiro javo tehe Tupana'ga pe," e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga Diabo'ga pe.

13 Diabo'ga Jesus'ga mongote'varuhupotara'jara'ja novīa. Aerē Diabo'ga hoi ga hugwi ogwovo.

–Aerē po ti ji ga mongote'varuhui nehē, ei ga novīa.

Jesus'ga ombo'e Galilíapeva'ea na'ē

(Mateus 4.12-17; Marcos 1.14-15)

14 Tupana'ga ra'uva popoakara Jesus'ga pojyka. Nahā Jesus'ga hoi ongae'yma hugwi ojivya Galilíapeve'ga gwyri pe ovahema ga pyri. Pevove'ga ga mombe'umbe'upavi ogwyripeve'ga pe nhaporemo.

15 Tupana'ga nhi'iga rehe ga ga mbo'embo'ei ġajatykahava pype. Ombohete pa ga ga a'ero.

Jesus'ga oko ocidade de Nazaré pe

(Mateus 13.53-58; Marcos 6.1-6)

16 Kiro ga ruri ua cidade de Nazaré pe. Pevo ganhimomboakahava ymya. Nane'y mi ga oho ġajatykahai pe judeus'ga poravykye'y ma rupi sábadu rupi jipi. Kiro ga hoi jupe a'ero sábadu rupi. Tanhi'i Tupana'ga rembikwatijarukara pe javo ga ami.

17 A'ero ġajatykahava repiakatuhara'ga imondoi Jesus'ga pe Isaiasva'ea rembikwatijara. Ymyahū Isaiasva'ea ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea. Kiro Jesus'ga ipyhygi aherembikwatijara ga hugwi ipe'avo. Tohendu ti ga javo ga nhi'igi jupe – perope e'i:

18 “Tupana'ga ra'uva ji pojyka.

A'ereki Tupana'ga a'ea mongo ji pyri ikwehe'i.

A'ero ga ei ji ve: 'Emombe'u ti pyryva'ea iporia'ive'ga pe.

Kiroki ga ndovy'ari – ga pe ti ere:

Kiro ji pe mbovy'ari pe nderekokatuavo. A'ea ti ere ga pe.

Eho ti imombe'gwombe'gwovo aherembipyhyhara'ga pe,' ei ga ji ve. 'Ere ti ġa pe:

Pepiro'y pe pepyhyhara'ga hugwi. A'ea ti ere ġa pe.

Heakwagweve'ga pe ti ere:

Kiro ji pe mboheakwakatui. A'ea ti ere ġa pe.

Kiroki ga hahyva'ea kwaha – ġa pe ti ere:

Kiro ji pe mbopiro'yi hahyva'ea hugwi. A'ea ti ere ġa pe.

19 Eho ti imombe'gwombe'gwovo yvyakotyve'ga pe. Ere ti ġa pe:

Kiro po ti Tupana'ga pepojoykaharete'ga imombryvi pe me nehē. A'ea ti ere ġa pe,' ei ga ji ve.”

A'ea Jesus'ga ei onhi'iga Isaiasva'ea rembikwatijara pe tohendu ti ġa javo.

20 Onhi'imbavame jupe Jesus'ga imbotyva'javi Isaiasva'ea rembikwati-jara imondoa'java gajatykahava repiakatuhara'ga pe. A'ero Jesus'ga apygi tambo'e ti ga javo. Nurā gajatykahavapypeve'ga nhaporemō ga repiahetei.

21 —Kirogwe pe henduvi Tupana'ga nhi'iga Isaiasva'ea pe ymyahūva'ea pe ji nhi'igame jupe, ei Jesus'ga ga pe. Kirogwe pe henduvame, Isaiasva'ea rembikwati-jara po'rua japiavo ihoi, ei Jesus'ga ga pe imombe'gwombe'gwovo ga pe.

22 Jesus'ga renduvame ga ei:

—Maraname Jesus'ga omombe'u kwaha naerū? ei ga onhimomby'avo. A'ereki ga José'ga ra'yra'ga jate reki, ei ga.

23 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Aerē po ti pe ji moġitai ikwahapyra'ga eagwera rehe nehē. A'ero po ti pe ei tuhē ji ve nehē: "Ahepohanoharamo enhipohanogatu ti enhimbogwera-ava." Nahā po ti pe ji moġitai ikwahapyra'ga na'ana'aga pe'erame ji ve nehē, ei ga. Pe'e tuhē po ti pe ji ve nehē: "Ojipe'ga nde mombe'u ore ve. 'Cidade de Cafarnaum me Jesus'ga japoi ahemonhimomby'ava'ea he'yive'ga pohanoga,' ei ga ore ve. Kiro na jitehe ti eapo ahemonhimomby'ava'ea orepyteri pe nhandegwyri pe." Nahā po ti pe ei ji ve nehē, ei Jesus'ga ga pe ikwahavipeavo gandeaporogita.

24 —Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga gwyrivepeve'ga nohendukatui gandeaporogita ga arōe'yma, ei Jesus'ga ga pe.

25 Pehepia ti Eliasva'ea. Kiro ji imombe'ui a'itituhēva'ea pe me, ei Jesus'ga. Ymyahū Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Eliasva'ea oko israelitasva'ea gwyrī pe upa, ei ga. Trēs anos e meio rupi ndokyra'javi israelitas'ga gwyrī pe. Nurā ahā mbatera ahe ve. Ty'ara ahe jukai, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe. A'ea rupi he'yjuhu kunhangwerava'ea israelitasva'ea aherembirekokwera'ea.

26 Tupana'ga nomondoukari reki Eliasva'ea israelitasva'ea pyri epoko ti ga javo. Sidompeva'ea pyri jate aherembirekokwerava'ea pyri ga ahe mondoukari epoko ti hēa javo. Perope cidade de Sarepta pe ahe rui Sidompeva'ea gwyrī pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

27 —Eliseuva'ea oko no Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Ymyahū ahe oko israelitasva'ea gwyrī pe upa. A'ea rupi he'yjuhu ijaijauhuva'ea pevo. Eliseuva'ea nomonhimohigatui reki israelitasva'ea ijaijauhuva'ea. Sírīapeva'ea tehe Naamāva'ea tehe ahe ahe monhimohigatui, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

28 Jesus'ga renduvame ga nhimboahipavi gajatykahavapypeve'ga.

29 A'ero ga po'ami ga pyhyga ga rerogwovo mytu'ē me cidade hugwi. Cidade oko vvytyra rehe gwerevi. Vvytyra rehe ga ga rerohoi timombo ti ga jugwi javo novīa.

30 Gapytera rupi reki ga hoi ogwovo ga hugwi.

Jesus'ga ombojipe'a anhaġa ahe hugwi

(Marcos 1.21-28)

31 A'ero Jesus'ga hoi cidade de Cafarnaum me. Cafarnaum oko Galliléiapeve'ga gwyrī pe. Pevo ga ga mbo'ei sábadō rupi gajatykahava pype.

32 Ga ga mbo'ekatui huvihava'ga ja. Nurā ga nhimomby'ai.

33 Pevo gajatykahava pype ojipe'ga rekoi anhaġa rembipojy kahara'ga Diabo'gapyriva'ea rembipojy kahara'ga. Haahyahī gahapukaja ga erame:

34 —Ah! Jesus, Nazarēpeva'ero, maranameuhū nde ore avykyi? e'i anhaġa Jesus'ga pe. Ore mombapava nde ruri naerū? e'i Jesus'ga pe. Orokwaha ji. Ndehe ko pyryheteva ero Tupana'ga remimbuhurukaramo, e'i anhaġa Jesus'ga pe.

³⁵ A'ero Jesus'ga ei anhağa pe:

—Terenhi'iga javi! Ejipe'a ti ga hugwi!

Jesus'ga mbyteri pe anhağa akaja'ga mombori yvyvo. Ga momborame ijipe'ai ga hugwi imondoe'yma hahyva'ea ga pe.

³⁶ Onhimomby'a pa ға hepiaga. A'ero ға ei ojohupe:

—Maraname Jesus'ga popoakaruhuro javo? A'ereki ga omondouka huvi-havuhu'ga ja, ei ға. E'i ga anhağa pe pejipe'a ti javo. A'ero ijipe'ai tuhē reki ға hugwi, ei ға onhimomby'avo.

³⁷ Ojipe'gape'ga pe ға Jesus'ga mombe'ui ga kwahavukapava ojigwyrri pe.

Jesus'ga omombi pa he'yjuhuva'ea tetirūa

(Mateus 8.14-17; Marcos 1.29-34)

³⁸ Gajatykahava hugwi Jesus'ga hemi ogwovo Simão'ga ronga pe ovahema. Pevo Simão'ga rembirekohēa yhēa itetirūa. O'a hete hēa rehe. A'ero ға hēa mombe'ui Jesus'ga pe epohano ti hēa javo.

³⁹ A'ero ga hoi hēa pyri o'ama.

—Epi hete, ei ga karugwara pe.

A'ero ipigi hēa hugwi. Kotihī hēa vyri reki ogwovo herua mbatera ға pe to'u ға javo.

⁴⁰ Aerē kwara ihoi. A'ea rupi ға ға nderupavi itetirūave'ga omby-teripeve'ga Jesus'ga pyri topohano ti ga ға javo. Ojoparapara ғatetirūa. Itetirūave'ga ndehe nanani Jesus'ga pokopokogi ға ndehe nhaporemō imombimbipava karugwara ға hugwi.

⁴¹ Jesus'ga anhağa mbojipe'ai jara'ga hugwi. Ohapukapukai anhağa ojipe'avo ға hugwi onhimongyavo. Hahyahi inhi'iga i'erame Jesus'ga pe:

—Ndehe ko Cristo Tupana'ga ra'yra, e'i Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei jupe:

—Tapenhi'iga javi! ei ga imombiga inhi'iga.

A'ereki anhağa ga kwaha ga ko Cristoramō Tupana'ga remimbuhurukaramō javo.

Jesus'ga omombe'u pyryva'ea ojipeva'ea pe

(Marcos 1.35-39)

⁴² Aerē ppyhaji ve ga hoi cidade hugwi ogwovo ongae'yi me. Pevove'ga gweka ga repiaga onhimongyavo. Terehoi ti ore hugwi javo ға hoi opytavo ga pyri.

⁴³ A'ero Jesus'ga ei ға pe:

—Tamombe'u tuhē ti ji pyryva'ea ojipe'ga pe no cidadespeve'ga pe. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: “Eho ti ji mombegwovo ға pe nhaporemō. Tako ti ji ganduvihavuhuhetero,” ei Tupana'ga ji ve, ei Jesus'ga.

⁴⁴ A'ero Jesus'ga hogahoi judeus'ga gwyri pe Judéia pe. Pevo ga ға mbo'epavi Tupana'ga nhi'iga rehe ғajatykahava pype.

5

Jesus'ga omo'emo'ē ypy gwemimbo'eharamo

(Mateus 4.18-22; Marcos 1.16-20)

¹ Aerē Jesus'ga hoi o'ama okovo ypiahua rembeyvyri pe Genesaré rembeyvyri pe. Ga pyri he'yjuhuve'ga nduvi. Onhombotymbotyvahi ға upa ga mbotyva no tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iga javo.

² O'amame pevo mokōi Jesus'ga hepiagi yharuhua ypiahua rembeyvyri pe. Ahā ga ipype. A'ereki ga oheohei pira mboahava upa.

³ Simão Pedro'ga yharuhua pype Jesus'ga avi javo ga pe:

—Emoanha'ndi eyharuhua yembe'yva hugwi, ei ga Simão Pedro'ga pe.

A'ero ġa herojipe'ai yembe'yva hugwi. Yharuhua pype Jesus'ga reni yembeyvripeve'ġa mbo'eavo.

⁴ Aerē ġa mbo'epigame ga ei Simāo'ġa pe:

—He xaho herogwovo ppyteri pe. Pemombo ti ipypira imboahava, ei ga Simāo'ġa pe.

⁵ A'ero Simāo'ga ei:

—Oroho jipe ore ppytunimo pira rehe ko. Oromogo'ē ore. Norombo'ari reki ore! Emo kiro nde ei ore ve pembo'a ti pira javo. Nurā po ti ji hoa'javi kiro imombo nenhi'ġa rupi nehē, ei ga Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

⁶ A'ero ġa hoi ppyteri pe imombo ipypira imboahava. Imotynyhemi reki pira mboahavuhua. Otatararara gwere pira pohyja rerekovo.

⁷ Nurā ġa jipoerueruri onhimoiruhara'ġa pe jara pype yharuhua pype togweru ti ġa ore pokoga javo. A'ero ġa heruri oyharuhua ovahema ġa pokoga. Oyharuhua memei ġa imotynyhenyhemī pira pyvō. A'ero ġa nderohoi gwerevi ppy pe!

⁸ Hepiagame Simāo Pedro'ga renypy'andurugi Jesus'ga pyri.

—Jipoykaharetero ejipe'a ti ji hugwi. A'reki nde ndepyry hete ekovo Tupana'ga nhi'ġa rupi. Jihi reki ndajipoyjayari jirekote varuhua vo ġwaramo. A'reki ji ndakopavi Tupana'ga nhi'ġa rupi.

⁹ Nahā Pedro'ga ei. A'reki ga onhimomby'a pira mbo'aruhua rehe. Onhimomby'a pa gapavēive'ġa hehe no.

¹⁰ Simāo Pedro'ga moiruhara'ġa Zebedeu'ga ra'ya'ġa onhimomby'a no Tiagova'ea João'ga pavēi.

A'ero Jesus'ga ei Simāo'ga pe:

—Terekyhyji, ei Jesus'ga. Pira nde ereru oji'i. Kiro nane'ymi po ti nde ji mombe'ui ojipe'ġa pe nehē ġa mbuhuruka ji pyri nehē toko ti ġa Jesus'ga nhi'ġa rupi javo, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

¹¹ A'ero ġa heruri yharuhua memei inoġa imboja yembe'yi pe. Ombatera ġa hejapavi. Jesus'ga remimbo'eharamo ġa ondekoī kiro ogwovo ga rupi jipi.

Jesus'ga omoka'ē ahejagwa

(Mateus 8.1-4; Marcos 1.40-45)

¹² Aerē Jesus'ga ruvi cidade pe pevo. Kiro ijaijauhuve'ga ruri. Ohy ga rehe gajagajauhua gara'oa rehe. Jesus'ga repiagame ga hoi onhinoġa ojovapyvo yvyvo Jesus'ga pyri jihoheva'ero ji poko javo. Ga e'i:

—Nde eremoka'ē kwaha jijagwa ji hugwi jipoykaharetero. Po nde imoka'ēpotari jijagwa, a'ero po ti nde imoka'ēi nehē, ehetei ga Jesus'ga pe.

¹³ A'ero Jesus'ga jipoapyhoi opokoga ga rehe javo ga pe:

—Apota ji. Eka'ē ga hugwi! ei Jesus'ga.

Kotihī ika'ēi ga hugwi a'ero.

¹⁴ Jesus'ga e'i ga pe:

—Teremombe'ui tuhē ti ojipe'ġa pe, ei ga. Eho ti ejipiuka ikwava'ēhara'ga pe oka'ē jijagwa javo. Emondo tehe ti mbatepyryva ga pe tokwava'ē ti ga Tupana'ga pe okovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi - kiroki a'ea omombe'ui ika'ēagwera. Nde imondorame ga pe po ti pevove'ġa nde repiagi nehē. A'ero po ti ġa ikwahavi nehē gajagwa oka'ē javo.

Nahā Jesus'ga ei po ġa nanhimombe'umbe'ui ojipe'ġa pe hamo javo novīa.

¹⁵ Emo ġa omombe'ui umbe'ui ojipe'ġa pe. Kotihī a'ero he'yjuhuve'ġa ikwahavi. Koji'i reki ga uhu Jesus'ga rendupota onhipohanoanoġuka ga pe.

¹⁶ Aerē Jesus'ga hoi ġa hugwi ogwovo ongae'yi me. Pevo ga nhi'ġi Tupana'ga pe okovo.

Jesus'ga omopo'ã nomyiva'ea
(Mateus 9.1-8; Marcos 2.1-12)

¹⁷ Aerē Jesus'ga ga mbo'ea'javame fariseus'ga apygi ga pyri upa judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. Gambo'ehara'ga ombo'e jipi Moisésva'ea rembikwati-jara rehe. Uhu ga Galiléiapeve'ga cidade hugwi nanani Judéiapeve'ga cidade hugwi nanani no. Uhu ga cidade hugwi Jerusalém hugwi no. Opopoakara pyvō Tupana'ga imombigukari Jesus'ga pe karugwara itetirūave'ga hugwi.

¹⁸ Nanime jara'ga ga reruri itetirūave'ga nomyive'ga gakupeupava pype. Gweroho pota ga ga onga pype Jesus'ga pyri novia.

¹⁹ Ga ndogwerohoi ga ipype reki Jesus'ga pyri. A'ereki he'yjuhuve'ga on-hombotymbotyvahi onga pype. Nurā ga ga rerojiupiri gajiuupihava rupi onga arimo iperehuva'ea arimo. Ga ipe'ape'ai tujuga apopyra onga arimova'ea japovo ikwara. Ikwara rupi ga ga mbojyvi Jesus'ga pyri gakupeupava pype he'yjuhuve'ga mbyteri pe.

²⁰ Ga ndepiagame Jesus'ga ei ovytyteri pe: "Ojiko hete ga ji rehe ga rerua ji pyri tomopo'ã ti ga ga javo," ei Jesus'ga ovytyteri pe.

—Kwāi, ei Jesus'ga nomyive'ga pe. Kiro nderekote'varuhua mombora nde hugwi.

A'ea Jesus'ga ei jihi amombo nderekote'varuhua javo.

²¹ Kiro judeus'ga mbo'ehara'ga noarōi Jesus'ga ea fariseus'ga pavēi.

—Maranuhū po Jesus'ga naerū? ei ga ojohupe. Onhimongouhu ga Tupana'ga'java'ero! ei ga. A'ereki Jesus'ga e'i nomyive'ga pe: "Amombo ji nderekote'varuhua." Tupana'ga jate e'i a'ea, ei ga. A'ea po Jesus'ga nde'i hamo, ei ga.

²² Jesus'ga ikwahahetei ga nhi'igame ojohupe. A'ero ga ei ga pe:

—Maraname pe japyakauhui javo? "Maranameuhū Jesus'ga euhui a'ea? A'ereki ga Tupana'ga rūi." Nahā pe pe'e.

²³ A'e ji nomyive'ga pe ko: Amombo ji nderekote'varuhua nde hugwi, ei Jesus'ga ga pe. Emo pe ndapehepiagi aherekote'varuhua mombora. A'ero pe ndaperoviari jipopoakara, ei ga ga pe. Po ji ei ga pe nehē: Epo'ã egwovo, a'ero po ti pe hepiagi gahoa nehē. A'ero po ti pe heroviari jipopoakara nehē.

²⁴ —Nurā po ti ji ga mopo'ami kiro tapekwaha ti javo, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero vyagipeva'ero no. A'ero po ti pe ei nehē: "Tupana'ga ombuhuruka tuhē Jesus'ga avo yvya koty ga mongovouka vyakotyve'ga ndekote'varuhua momboharamo," ei Jesus'ga ga pe.

Nurā Jesus'ga ei nomyive'ga pe:

—Kiro ji ei nde ve: Epo'ã ti ejikupeupava rerogwovo enhonga pe, ei Jesus'ga ga monhimohigatuavo.

²⁵ Nanime nomyive'ga po'ami pevove'ga gwepiagame onhimongyavo. Ga ipyhygi ojikupeupava herogwovo gwonga pe Tupana'ga mboheteavo.

²⁶ Onhimomby'a pa ga okyhyjiheteavo. A'ero ga Tupana'ga mbohetei.

—Korogwe nhande hepiagi ahemonhimomby'ava'ea, ei ga ojohupe.

Jesus'ga Leviva'ea pavēi
(Mateus 9.9-13; Marcos 2.13-17)

²⁷ Aerē Jesus'ga hoi cidade hugwi. Ogwovo Jesus'ga gwepia itambere'ia mono'ohara'ga Levi'ga. Itambere'ia ryrua pype Levi'ga ōi ipyhyga itambere'ia judeus'ga hugwi imono'oga governo pe. Ga pe Jesus'ga ei:

—Herejo ti ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo.

²⁸ A'ero Levi'ga oapoa rejapavi opo'ama ogwovo Jesus'ga rupi okovo garemimbo'eharamo. Nomono'oga'javi ga itambere'ia governo pe.

²⁹ Jesus'ga pe ga japoi toryva gwonga pype. Hehanhuhūva'ea ga oapo. He'yjuhuve'ga nduri itambere'ia mono'ohara'ga ojipe'ga pavēi. A'ero ga

apygi i'gwovo Jesus'ga pyri Levi'ga pyri no. Judeus'ga e'i ga pe jipi ga ko okote'varuhuva'ero hendukatue'yma Moisés'va'ea remimbo'eagwera javo. Gahā uhu Jesus'ga pyri i'gwovo.

³⁰ A'ero fariseus'ga ndopotari judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi. Gambo'ehara'ga ko fariseus'ga no. Fariseus'ga ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe:

—Maranameuhū pe i'uuhui nanongara'ga pyri itambere'ia mono'ōhara'ga pyri okote'varuhuve'ga pyri no? ei ga.

³¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Kiroki ga e'i ojive: “Nanhitetirūi ji” – gahā ahepohanohara'ga ndopokogi ga pohanoge'yma. Kiroki ga e'i ojive: “Nhitetirūa ji” – gahā ahepohanohara'ga ga pokogi ga pohanoga. Na jitehe ji okote'varuhuve'ga pokogi jijihe'a ga ndehe topohi ti ga okote'varuhua hugwi javo, ei Jesus'ga.

³²—A'ereki a'ea rehe ji ajo yvya koty tapoko ti ji ga javo – kiroki ga e'i ojive: “Ako te'varuhu ji. Marā po ti ji ve a'ero nehē?” Ta'e ti ji ga pe: Perojijiyi ti pejeaporogita a'ero. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Tupana'ga rehe. Nahā ti ji ta'e okote'varuhuve'ga pe. Ojipe'ga pyri rūi ji ajo javo – kiroki ga e'i ojive: “Jipyry hete ji.”

*Ndo'ui ahe xanhi'ī ti Tupana'ga pe javo
(Mateus 9.14-17; Marcos 2.18-22)*

³³ Ga e'i ga pe:

—Nane'yimi João Batista'ga remimbo'ehara'ga ndo'ui xanhi'ī ti Tupana'ga pe javo. Na jitehe fariseus'ga nemimbo'ehara'ga ndo'ui xanhi'ī ti Tupana'ga pe javo. Neremimbo'ehara'ga ki a'e te nane'yimi o'u reki. Maraname ore ja rūi ga ndekoi? ei ga Jesus'ga pe.

³⁴ A'ero Jesus'ga ei a'ea kwahavuka ga pe:

—Kiro ji hēarembirekoruama'ga mombe'ui pe me, ei Jesus'ga. Uhu hēarembirekohava apiavo. A'ero ga i'ui gworygworyvamo ga rehe okovo ga pyri toryva rupi – kiroki ga ojikoty'a ga pavēi. Po ahe nde'ī te ga pe a'ero: “Tape'ui ti.” Ahe erame a'ea po ga ndokoi ahenhi'īga rupi, ei Jesus'ga.

³⁵ Aerē po ti tiruahūve'ga hēarembirekoruama'ga rerohoi nehē. Kiroki ga ojikoty'a ga pavēi – ga hugwi po ti ga ga rerohoi nehē. A'ero po ti ga ndo'ua'javi nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ga pe onhimombe'gwovo gwemimbo'ehara'ga mombe'gwovo no.

³⁶ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea ga pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Po ahe oapokatua'ja pota tapy'ynhapirymyana, a'ero ahe ndohaygwe'rogi tapy'ynhapirapyahua imondovo tapy'ynhapirymyana itararaga rehe imboja hehe, ei Jesus'ga. Ahe haygwe'rogame ipyahuva'ea tamboja myahūva'ea rehe javo, a'ero ahe imbotegwetei ipyahuva'ea. Ipyahuva'ea ndojihe' akatujuhu myahūva'ea rehe no, ei Jesus'ga.

³⁷ —Vinho aporame ahe ndoheka'vogi vinhopyahua hyruymyana pype mbiara pirymyana pype, ei Jesus'ga. Po ahe heka'vogi vinhopyahua ipirymyana pype, a'ero vinho imombugi ipirymyana otururupava jugwi. Nahā vinho imbotegwetei mbiara pira.

³⁸ Ipiyahua pype tuhē ahe toheka'vo vinhopyahua, ei Jesus'ga.

³⁹ Kiroki ga o'uo'u vinhoymyana – ga ndougwei vinhopyahua. A'ereki ga e'i: “Pyry hete nhymyana,” ei ga, ei Jesus'ga.

A'ea ojo'java'ea Jesus'ga omombe'u ahe ndopotari morogitapyahua morogitapymyana ipotarame javo.

6

Nahanahā ti ahe toko sábadō rupi, ei Jesus'ga

(Mateus 12.1-8; Marcos 2.23-28)

¹ Judeus'ga poravykye'yma rupi sábadō rupi Jesus'ga hoi kohoa rupi garemimbo'ehara'ga pavēi. Trigo kopeva'ea pevo onhimongy. Ohorame garemimbo'ehara'ga ika'mbika'mbigi trigo jykyavo ikytykytygi jape'ia opovo i'gwovo.

² A'ero fariseus'ga ei ga pe:

—Ymyahū Moisésva'ea e'i ikwatija hako: “Tapeporavykyi ti sábadō rupi.” Nahā ahe ei hako. Pe napehendukatui reki. A'ereki pe peporavykyi ika'mbika'mbiga trigo sábadō rupi, ei fariseus'ga ga pe.

³ A'ero Jesus'ga ei fariseus'ga pe:

—Napehendukatui pe Tupana'ga nhi'iga. Garembikwatijarukara omombe'u Daviva'ea. A'ea onhi'i pe me novia. Ymyahū ty'ara ojuka Daviva'ea onhipavēiva'ea pavēi hako.

⁴ A'ea rupi ahe hoi Tupana'ga ronga pype tenda pype. Ipype ikwava'ehara'ga omondo pāo Tupana'ga rovai pyteri pe jipi. Ga ikwava'egirē Tupana'ga pe ga gwerohouka ga pe gahā jate ti to'u jirovai pyteri'peva'eagwera javo. Ojipe'ga po ndo'ui hamo novia. Emo Daviva'ea hoi Tupana'ga ronga pype ipyhyga pāo i'gwovo. Onhipavēiva'ea pe ahe imondoi to'u ti ga no javo hako, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ga pe.

⁵ —Yvyakotyva'ero vyagipeva'ero jihi ta'e: Nahanahā ti ahe toko sábadō rupi. Nurā ji ei pe me: Tape'epe'ei ti nhiremimbo'ehara'ga pe a'ero ga ika'mbigame trigo sábadō rupi, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga iponhimamava'ea pavēi

(Mateus 12.9-14; Marcos 3.1-6)

⁶ Irūa rupi judeus'ga poravykye'yma rupi Jesus'ga hoi gajatykahava pype. Okiavo ga ga mbo'ei Tupana'ga nhi'iga rehe. Ipype iponhimamave'ga rekoi. Ojohukoty rūi ga iponhimama.

⁷ Pevo ga ndekoi no judeus'ga mbo'ehara'ga fariseus'ga pavēi. Jesus'ga repiaheteavo ga ei ovytyteri pe: “Mara'ngu po ti Jesus'ga oporavykyavo gapoa mbokatua'java nhandeporavykye'yma rupi sábadō rupi? Ga gapoa mbokatua'javame po ti nhande Jesus'ga mbotegweteuhui nehē,” ei ga ovytyteri pe gweaporogitate'varuhavo.

⁸ Gayvytera rehe Jesus'ga ombaragwaha javo ovytyteri pe: “Omboja pota ga ite'varuhuva'ea ji rehe,” ei ga.

Iponhimamave'ga pe Jesus'ga ei:

—Epo'ā ejoa avo orepyteri pe e'ama.

A'ero ga ruri o'ama gapyteri pe.

⁹ A'ero Jesus'ga ei fariseus'ga pe judeus'ga mbo'ehara'ga pe no:

—Ojipeji jate po ti ji ei pe me kiro. Pemombe'u ti ji ve. Marā nhande xako nhandeporavykye'yma rupi hamo? Marāi Moisésva'ea rembikwatijara nhandeporavykye'yma mombe'gwovo sábadō mombe'gwovo? Pyry nhande imombyryvi ahe ve sábadō rupi? Marāi? Pyry nhande nimombyryvi ahe ve sábadō rupi? Marāi? Pyry nhande imbote'varuhui ahe ve sábadō rupi? Marāi? Pyry nhande nimbote'varuhui ahe ve sábadō rupi? Marāi? Pyry nhande nimomanoukari ahe sábadō rupi? Marāi? Pyry nhande ahe moka'nhymbavi sábadō rupi? Marāi ikwatijara? ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga ei ga pe tojapyaka katu ti ga javo.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ga ndepiahetei. Iponhimamave'ga pe ga ei:

—Ejipoapyho!

A'ero ga jipoapyhokatui. A'ereki gapoa ikatua'ja ga Jesus'ga nhi'ipo'rurame.

¹¹ A'ero ga nhimboahivi onhimonha'ngavo hepiagame. Ojohupe ga ei:
—Maranuhū po ti nhande Jesus'ga rerekouhui nehē naerū? ei ga.

Jesus'ga omo'emo'ē dozeva'ea onhimoirūharamo
(Mateus 10.1-4; Marcos 3.13-19)

¹² Aerē Jesus'ga hoi ojiupia vvytyvytyruhua rupi tanhi'i ti Tupana'ga pe javo. Oho ga opytavo pevo. Ypytunimo ga nhi'inhi'igi Tupana'ga pe imoġo'eamo.

¹³ Iko'emame ga ga mbuhurukari ojipyri ġwemimbo'ehara'ga. Ġwemimbo'ehara'ga hugwi Jesus'ga dozeve'ga mo'emo'ei toko ti ga nhimoirūharamo javo. Ga ko nahā:

¹⁴ Mokonha'ga ko Simāo'ga André'ga pavēi onhoirū'ga. Pedro irūa Simāo'ga rera. A'ereki ga rehe Jesus'ga ono Pedro.

Mokonha'ga ko Tiagova'ea Joāo'ga pavēi.

Mokonha'ga ko Filipe'ga Bartolomeu'ga pavēi.

¹⁵ Mokonha'ga ko Mateus'ga Tomé'ga pavēi.

Mokonha'ga ko Tiago'ga Simāo'ga pavēi. Tiago'ga ko Alfeu'ga ra'yra'ga. Simāo'ga ko zelotes'ga nde'yja'ga – kiroki ga ndokoi governo rehe romanos'ga ndehe.

¹⁶ Mokonha'ga ko Judas'ga Judas Iscariotesva'ea pavēi. Judas'ga ko Tiago'ga irū'ga. Judas Iscariotesva'ea aerē Jesus'ga mondouka okote'varuhuve'ga pe ga pyhyguka ga pe.

Nahā dozeve'ga nhaporemo Jesus'ga moirūhara'ga.

Jesus'ga omb'o'ae imombiga karugwara
(Mateus 4.23-25)

¹⁷ Aerē Jesus'ga jivyri ojyva vvytyruhua hugwi omoirūhara'ga ndupi. Uhu ga nhuhū me – perope ga opyta o'ama. He'yjuhu garemimbo'ehara'ga onhimonho'oga perope ga pyri. Ojipe'ga ndupavi ogwyrā hugwi Judéia hugwi Jesus'ga pyri. Cidadespeve'ga nduri Jerusalém hugwi Tiro hugwi no Sidom hugwi no. Oko cidades Tiro Sidom pavēi ypihua ruvihava rembeyvyri pe. He'yjuhu hete ko ga ua Jesus'ga pyri tihendu ti ga javo.

Itetirūave'ga nduri no emombi karugwara ore hugwi javo ga pe.

¹⁸ Kiroki ga anhaġa oavykyuhu – ga hugwi Jesus'ga anhaġa mbojipe'ai. Tiruahū anhaġa Diabo'gapyri'va'ea.

¹⁹ Opoko pota pa pevove'ga Jesus'ga rehe onhimongyavo. A'ereki Tupana'ga omondo opoġakara Jesus'ga hugwi imombipavuka Jesus'ga pe karugwara ga hugwi.

Pyry hete pe me, ei Jesus'ga
(Mateus 5.1-12)

²⁰ Kiro Jesus'ga hepiagi ġwemimbo'ehara'ga ga nhimongyrame pevo. Ga pe ga ei:

—Pyry hete pe me peporia'iva'ea pe!

A'ereki penduvihavuhetero Tupana'ga pe ndepia katu imombryva pe me, ei Jesus'ga.

²¹ Pyry hete pe me okoteheva'ea pe!

A'ereki a'ea Tupana'ga remimondoaġwama pe me.

Pyry hete pe me pejehe'ova'ea pe!

A'ereki a'ea penembipukaġwama.

²² Pyry hete pe me ojipe'ga pe arōe'ymame pe ndekoro ġwaramo jireheva'ero, ei Jesus'ga ga pe vvyakotyva'ero vvyagipeva'ero no.

Ga euhurame pe me pe mondovo ojihugwi pe ndekoro gwaramo jireheva'ero, pyry hete pe me.

Ga pe mbotegweterame petiruahū pe javo o'mbero pe ndekoro gwaramo jireheva'ero, pyry hete pe me, ei Jesus'ga.

²³ —Pejoryjory ti ga ndekote'varuhurame pe me nahā. Pepopepo tuhē ti pendoryndoryva gwaramo.

A'ereki Tupana'ga gwereko katu pe me yvagi pe ikwepykavuhua pyryheteva'ea.

Aerē po ti ga imondoi pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe. A'ereki pe peko ymyahūva'ea ja Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea ja hahyrame pe me. A'ereki ymyahū agwamove'ga namonhava'ea gwereko te'varuhu Tupana'ga nhi'īga mombe'uharava'ea no, ei Jesus'ga ġa pe.

Tiruahū pe me, ei Jesus'ga

²⁴ —Tiruahū hete pe me pembateva'ea pe! ei Jesus'ga. A'ereki avo jate yvyva koty jate pe pendoryndory.

Aerē po ti pe ndapehoryvi nehē, ei Jesus'ga.

²⁵ Tiruahū hete pe me herekopava'ea pe!

Aerē po ti ahana'ja pe me nehē.

Tiruahū hete pe me pepukava'ea pe!

Aerē po ti pe jehe'oi pejikovevuhuheteavo nehē, ei Jesus'ga.

²⁶ Tiruahū hete pe me ojipe'ga ekatupavame pe me pe mboheteavo! Ymyahū na jitehe ganamonhava'ea e'i katu pa Tupana'ga nhi'īgaatyviva'ea mombe'uharava'ea pe ahe mboheteavo, ei Jesus'ga.

Pearō hete ti penhiarōe'ŷve'ġa, ei Jesus'ga

(Mateus 5.38-48)

²⁷ —Kiro nhirenduva'ea pe ji ei, ei Jesus'ga. Pearō hete ti penhiarōe'ŷve'ġa. Peko katu ti ġa pe ġa pe arōe'ymame.

²⁸ Po ġa ei pe me: “Tuhu ti hahyva'ea pe me.” Ga euhurame na pe me pe'ji ti ġa pe: “Tupana'ga ti tomomyry pe me.” Nahā ti pe'ji ġa pe. Po ġa jigwarai pe ndehe, a'ero ti penhi'ī Tupana'ga pe emomyry ti ġa pe javo, ei Jesus'ga.

²⁹ —Po ojipe'ga kwari nderetyvapea rehe, a'ero ti ejirova ga pe tokwa ti ga ojipea rehe no javo jiretyvapea rehe javo. Po ojipe'ga hekyi ndepaletó nde hugwi, a'ero na ga hekyi ojipea ndecamisa nde hugwi no, ei Jesus'ga.

³⁰ Po ojipe'ga ei nde ve embuhu ji ve javo, a'ero ti emondo ga pe. Po ojipe'ga ipyhygahyi ndeapoa nde hugwi, a'ero ti terei ga pe embuhura'ja ti jiapoa ji ve javo.

³¹ —Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Po ojipe'ga oko katu nhande ve hamo.” Po nahā pe ei, a'ero na jitehe tuhē ti peko katu ġa pe, ei Jesus'ga.

³² —Po pe pearō hete penhiarōheteve'ġa jate, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ġa ja reki.” Nahā ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ġa oarō oarōheteve'ġa jate, ei Jesus'ga.

³³ —Po pe peko katu pejerekokatuve'ġa pe jate, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ġa ja.” Nahā ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ġa oko katu ojerekokatuve'ġa pe jate, ei Jesus'ga.

³⁴ —Po pe ei pejiyvyteri pe imondorame ojipe'ga pe: “Aerē po ti ġa imbuhuri nhande ve nehē no.” Po pe ei na, a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe okote'varuhuve'ġa ja.” Nahā ga ei pe me. A'ereki okote'varuhuve'ġa omondo ojipe'ga pe okote'varuhuve'ġa pe tombuhu ti ġa nhande ve nehē no javo, ei Jesus'ga.

³⁵ —Pearō hete ti penhiarōe'ŷve'ġa pejikokatuvavo ġa pe. Pemondo'ā ti ġa pe ġa erame pe me. Imondorame ġa pe, tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Aerē po ti ġa

imbuhuri nhande ve nehẽ no.” Pe ee'ymame ga arõheteavo po ti Tupana'ga imbuhuhetei pe me nehẽ. Tupana'ga ra'yramo po ti pe ndekoi nehẽ no gahoheve ga ra'yramo nehẽ. Nde'i he'yjuhuve'ga Tupana'ga pe: “Ndepyry nde ore rerekokatuavo.” A'ea ga nde'i Tupana'ga pe. Tupana'ga opoko reki ga okote'varuhuve'ga ndeheve.

³⁶ Tupana'ga penduvete'ga oporogwety ga. A'ero ga ga pokogi. Na jitehe ti peporogwety ga. Pepoko ti ga a'ero, ei Jesus'ga.

Tape'epe'ei ti ga pe, ei Jesus'ga
(Mateus 7.1-5)

³⁷ —Tape'epe'ei ti ojipe'ga pe: “Nahanahã ga okote'varuhu.” Tape'euhui ti a'ea. A'ero po ti Tupana'ga nde'i a'ea pe me nehẽ no. Tape'ei ti ojipe'ga pe: “Oko te'varuhu tuhẽ ga. Oja ga ndehe.” Tape'ei ti a'ea. A'ero po ti Tupana'ga nde'i a'ea pe me nehẽ no. Tapehenonha'javi gandekote'varuhua. A'ero po ti Tupana'ga ndokwahava'javi pendekote'varuhua nehẽ no, ei Jesus'ga.

³⁸ —Pemondo ti ojipe'ga pe. Aerẽ po ti Tupana'ga imbuhukatui pe me nehẽ. Hupi hete po ti ga ombuhuruka saca pype imbohgyahivuka imbovavaguka saca tamotynahẽ tuhẽ javo imoakağa nehẽ. Nahã po ti ga imbuhukatui pe me nehẽ. Pemondo ti ga pe a'ero. Xunhiva'ea pe imondorame ga pe xunhiva'ea po ti Tupana'ga imbuhuri pe me nehẽ no. He'yjuhuva'ea pe imondorame ga pe he'yjuhuva'ea po ti Tupana'ga imbuhuri pe me nehẽ no, ei Jesus'ga ga pe.

³⁹ Kiro Jesus'ga ga mbo'ei ojo'java'ea pyvõ. A'ea pyvõ ga ei:

—Po heakwagweve'ga gweroho ojipe'ga – kiroki ga ga ja ndohepiagi, a'ero po ti ga memei ohi ikwara pype nehẽ. A'ereki ga memei ndohepiagi, ei Jesus'ga.

⁴⁰ —Gambo'ehara'ga koji'i garemimbo'ehara'ga hohe. Ga ga mbo'epavame ga ga javijitehe, ei Jesus'ga.

⁴¹ Ga mbo'eavo Jesus'ga ei:

—Ererekouhu nde ejikotyve'ga. A'ero nde ei ga pe: “Hay'iuhua oko ndereakwari pe,” ere nde. Maranameuhũ nde euhui a'ea ga pe ndokokatui ga javo? Jihi a'e reki nde ve: Okyta reki oko ndereakwari pe, ei Jesus'ga. Nahã ji ei nde ve nde koji'i ereko te'varuhu ga hohe javo. Nde nderekwahavi reki ejekote'varuhua naerũ? ei Jesus'ga.

⁴² Maranameuhũ nde euhui ejikotyve'ga pe naerũ? Tere'ei ti ga pe a'ero: “Na ji hekyi hay'iuhua ndereakwara hugwi.” Tere'ei ti nahã okyta repi-age'ymame ejeakwara pype naerũ. A'ereki nde nderehepiakatui ve hekyita gareakwara hugwi okyta pytarama ejeakwari pe. Okokatu'ava'ero ko nde! A'ereki okyta rerekoe'yve'ga ja nde ere'e: “Ji ndarekoi jireakwari pe,” ere nde. Ehekyi na'ẽ ti okyta ejeakwara hugwi. A'ero po ti nde hepiakatui hekyita hay'iuhua gareakwara hugwi nehẽ, ei Jesus'ga.

I'yva yva'ia pavẽi
(Mateus 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ —I'yvakatuapora ko yva'ikatua. I'yvate'varuhuapora ko yva'ite'varuhua.

⁴⁴ Ahe okwaha i'yva. A'ereki ahe gwepia herekorame yva'ia ojihe, ei Jesus'ga. A'ereki ahe ndoykyi figo gwakağwa'yva hugwi. A'ereki gwakağwa'yva figo'yva rũi figueira rũi. Na jitehe ahe ndoykyi uva ka'api'iuhua hugwi. A'ereki ka'api'iuhua uva'yva rũi videira rũi, ei Jesus'ga.

⁴⁵ —Nane'yumi pyryve'ga reaporoğitaro pyryva'ea rehe. Nurã ga ekatui jipi, ei Jesus'ga. A'ereki ovytyteri pe ga pyry hete, ei Jesus'ga ga pe. Nane'yumi ite'varuhuve'ga reaporoğitaro ite'varuhuva'ea rehe. Nurã ga ete'varuhui, ei Jesus'ga. A'ereki ovytyteri pe ga ite'varuhu hete, ei Jesus'ga ga pe.

*Ahe ko onga apohara'ga ja
(Mateus 7.24-27)*

⁴⁶ Kiro Jesus'ga ei:

–Pe'e pe ji ve: “Ga ko nhandepojykaharetero.” Nahã pe ji renoi novia. Emo pe ndapekoi nhinhi'iga rupi, ei Jesus'ga.

⁴⁷ –Kiroki ga uhu ji pyri ji rendukatuavo okovo nhinhi'iga rupi – gaha ji ga mombe'ui pe me kiro, ei Jesus'ga.

⁴⁸ Gaha onga apohara'ga ja – kiroki ga oapo onga hyvykoita vvy pe. Ipukuhu ga imondoi hyvykoita vvy pe itauhua apiavo. Itauhua rehe ga imondoi okyta ikwara pype. Nahã ga japoi onga imohina, ei Jesus'ga. Aerẽ hehanhuhũ yhya ua onhimombomombo onga rehe novia. Yhya nomogatã onga. A'ereki imondovo itauhua rehe ga oapo imohina, ei Jesus'ga.

⁴⁹ –Jara'ga ji rendu novia. A'ereki ga ndokoi nhinhi'iga rupi. Gaha onga apohara'ga ja – kiroki ga oapo onga hyvykoje'yma imbovyre'yma okyta ikwara pype, ei Jesus'ga. Yvya rehe jate ga japoi onga imohina. Aerẽ hehanhuhũ yhya ua onhimombomombo onga rehe imogatagamato. Kotihĩ onga o'arahy upa opepẽpepenuhãvo, ei Jesus'ga ga mbo'eavo.

7

*Jesus'ga omombi karugwara soldadova'eapyriva'ea hugwi
(Mateus 8.5-13)*

¹ Imombe'upavirẽ ga pe Jesus'ga hoi ga hugwi ogwovo cidade de Cafarnaum me.

² Pevo soldados'ga nduvihava'ga ruvi judeu'garũive'ga romano'ga. Gapyrive'ga itetirũa. Omano gwerĩ ga. Soldados'ga nduvihava'ga ga arõhetei.

³ Nurã Jesus'ga rura kwahavame Cafarnaum me ga ei xava'eve'ga pe:

–Peho ti Jesus'ga pyri. Pe'ji ti ga pe tuhu ti ga jipyrive'ga pyri karugwara mombiga ga hugwi, ei ga xava'eve'ga pe.

⁴ A'ero xava'eve'ga hoi Jesus'ga pyri ovahema javo ga pe:

–“Tuhu ti ga,” ei soldados'ga nduvihava'ga nde ve. “Tuhu ti ga jipyrive'ga pyri karugwara mombiga ga hugwi,” ei ga nde ve, ei xava'eve'ga Jesus'ga pe. Eho tuhẽ ti a'ero, e'i hete xava'eve'ga Jesus'ga pe. Emombo ti karugwara gapyrive'ga hugwi. A'ereki ga pyri hete soldados'ga nduvihava'ga.

⁵ Pyry hete ga nhandere'ya'ga pe ga arõheteavo ga nderekokatuavo. Ga oapouka onga nhandejatykahava, ei xava'eve'ga Jesus'ga pe.

⁶ A'ero Jesus'ga hoi ga ndupi tahepia ti ga javo. Ovahẽ gwerĩ ga soldados'ga nduvihava'ga ronga pe. Kiro soldados'ga nduvihava'ga ei ga pe – kiroki ga ojikoty'a ga pavẽi – ga pe ga ei ga mondouka Jesus'ga rovatiamouka.

–Peho ti Jesus'ga rovatiamo, ei ga ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Omondo soldados'ga nduvihava'ga onhi'igagwera nde ve. Ga e'i: 'Jipojykaharetero nde ereko huvihavamo ji hohe. Nurã po ti nde nderejori ji pyri nehẽ hamo.

⁷ Ji tuhẽ ndahoa'uvi nde pyri nde huvihavuhuro gwaramo ji hohe. Irupeuhu ti embuhu epopoakara nhironga pe imombiguka karugwara jipyrive'ga hugwi. A'ero po ti ga nhimohigatui nehẽ.

⁸ Akwaha ji ndepopoakara mondoa irupeuhu. A'ereki na jitehe ji amondo soldados'ga jipi. Jiruvihava'ga ji mondoi no nahanahã eapo javo. A'ero ji rekoi ganhi'iga rupi. Jihi soldados'ga nduvihavamo ako no. Ojipe'ga pe ji ei: Eho nahanahã japovo pevo ji ve. A'ero ga hoi okovo nhinhi'iga rupi. Ojipe'ga pe ji ei: Ejo nahanahã japovo avo ji ve. A'ero ga ruri okovo nhinhi'iga rupi. Jijipyrive'ga pe ji ei: Nahã eapo. A'ero ga japoi, ei ga.” A'ea ti pe'ji Jesus'ga pe, ei soldados'ga nduvihava'ga ga pe imondovouka onhi'igagwera.

⁹ A'ero ga hoi okovo ganhi'iga rupi Jesus'ga rovatiamo. Ga omombe'u pa ganhi'igagwera Jesus'ga pe. Ganhi'igagwera renduvame Jesus'ga nhi-momby'ai. Opyryrj' Jesus'ga. Pevove'ga pe - kiroki ga oho ga rupi onhi-mongyavo - ga pe Jesus'ga ei:

—Soldados'ga nduvihava'ga ojiko hete tuhē ji rehe! Jire'yja'ga hohe israeli-tas'ga hohe ga ojiko ji rehe! a'e ji pe me, ei Jesus'ga.

¹⁰ Kiroki ga ojikoty'a soldados'ga nduvihava'ga pavēi - gahā jivyra'javi soldados'ga nduvihava'ga rongga pe. Ovahemame ga gapyrive'ga repiagi. Onhiomohigatua'ja ga!

Jesus'ga ombogwera aherembirekokwerava'ea ra'yra'va'ea

¹¹ Aerē Jesus'ga hoi cidade de Naim me. Garemimbo'ehara'ga hoi ga rupi. Ojipe'ga hoi ga rupi no he'yjuhuve'ga.

¹² Ovahē gweri ga cidade apoa pe portāo pe.

Nanime ojipe'ga ivojave'ga ra'oa rerohoi pea rupi cidade hugwi Jesus'ga rovatiamo. Gweroho ga ivojave'ga ra'oa gakupeupava pype tity ti javo. Oho hēa ga ndupi ivojave'ga yhēa. Ga tehe ko hēara'yramo. A'ero kiro hēa tehe hēa rekoī aherembirekokwerahēa. He'yjuhuve'ga oho hēa rupi cidade hugwi.

¹³ Hepiagame Jesus'ga nhandepojykaharete'ga hēa porogwetygi. A'ero ga ei hēa pe:

—Terejehe'oa'javi.

¹⁴ Hēara'yra'ga pyri ga hoi opokoga gakupeupava rehe. Nurā gara'oa rerohohara'ga heropytai o'ama.

—Tapihā, ei ga ivojave'ga pe. A'e ji nde ve: Evy! ei Jesus'ga.

¹⁵ A'ero ga vyri onhi'iga oina okwerava'java. Jesus'ga okwerava'jave'ga mondo gayhēa pe.

¹⁶ Okyhyji hete pa pevove'ga onhimomby'avo ga repiagame. A'ero ga Tupana'ga mbohetei. A'ereki ga e'i ojohupe Jesus'ga mombe'gwovo:

—Tupana'ga nhi'iga mombe'uharuhu'ga ruri kiro ojipiuka nhande pyteri pe upa, ei ga. Nahā Tupana'ga nhande pokogi, ei ga.

¹⁷ A'ero ga Jesus'ga mombe'ukatui jara'ga pe garembiapoa reheve Jesus'ga ga mbogwerava'javi javo. Nahā Judēiapave'ga hendupavi Jesus'ga mombe'ua Judēia rembeyvyripeve'ga pavēi.

João Batistava'ea remimbo'eharava'ea oho Jesus'ga pyri

(Mateus 11.2-19)

¹⁸ Aerē João Batistava'ea remimbo'ehara'ga Jesus'ga mombe'upavi João Batistava'ea pe. Jesus'ga rembiapoa garemimomby'ava'ea ga imombe'ui ahe ve no.

¹⁹ A'ero João Batistava'ea mokonha'ga mbuhurukari ojipyri gwemimbo'ehara'ga. Ga pe ahe ei:

—Peho ti Jesus'ga pyri. Pe'ji ti ga pe: “Ymyahū Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea imombe'ui aerē po ti Tupana'ga remimbuhurukara'ga ruri nhande pyri nehē javo. Ma'ga po ahe omombe'u ymyahū? Mara'ngu po ndehe? Mara'ngu po ojipe'ga? Nahā ore ei aheremimombe'uhara'ga rurapota.” A'ea mombe'gwovo katu ti pe'ji Jesus'ga pe: “Marāi nde a'ero?” ei João Batistava'ea mokonha'ga pe gwemimbo'ehara'ga pe.

²⁰ —Kwa, ei ga.

A'ero ga hoi ogwovo Jesus'ga pyri ovahema.

—João Batista'ga ore mondoukari nde pyri, ei ga Jesus'ga pe. Ga e'i ore ve: “Pe'ji ti Jesus'ga pe: ‘Ymya Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea imombe'ui aerē po ti Tupana'ga remimbuhurukara'ga ruri nhande pyri nehē javo. Ma'ga po ahe omombe'u ymyahū? Mara'ngu po ndehe? Mara'ngu po ojipe'ga? Nahā ore ei aheremimombe'uhara'ga rurapota.’ Nahā ti pe'ji

Jesus'ga pe,” ei João'ga ore ve ore mondouka nde pyri, ei mokonha'ga Jesus'ga pe.

²¹ Emo Jesus'ga nomondoi ve onhi'iga João Batistava'ea pe. Oapo na'ë ga ahemonghimomby'ava'ea. Oapo ga ikwahavuka João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe a'ea ti pemombe'u João'ga pe javo.

Kiro Jesus'ga imombigi karugwara he'yjuhuve'ga hugwi. Ojipe'ga pe hahy hete. Ga hugwi ga imombipavi karugwaretea. Anha'ga ga ga mbojipe'ai ojipe'ga hugwi no. Heakwagweve'ga ga ga moma'e'gatuhetei he'yive'ga.

²² Kiro Jesus'ga ei mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe: —Pejivya'ja ti pejigwovo João Batista'ga pyri. Pemombe'u ti ga pe penhimbipiaga penhimienduva. Pe'ji ti ga pe imombe'gwovo: “Oma'e'gatu kiro heakwagweve'ga okovo. Opo'agatu kiro ipyka'naka nauhūve'ga ogwovo katu. Oka'ë gajagwa ijaijauhuve'ga hugwi. Gwendu katu kiro japyakware'yve'ga okovo. Okwera tuhē omanove'ga kiro okovo. Imbatere'yve'ga gwendu kiro pyryva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua.” A'ea nhaporemo ti pemombe'u João Batista'ga pe.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka ga pe Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhrukara'ga javo - kiroki ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea omombe'u ymyahū.

²³ —“Pyri hete ga pe - kiroki ga ndojikopigi ji rehe.” A'ea ti pe'ji João Batista'ga pe, ei Jesus'ga mokonha'ga pe João Batistava'ea remimbo'ehara'ga pe.

²⁴ A'ero ga hoi javo katu João Batistava'ea pe.

Ga horē Jesus'ga ei pevove'ga pe he'yjuhuve'ga pe João Batistava'ea mombe'gwovo. Ga e'i:

—Ymya'i pe peho ongae'yi me. Pevo pe pehepia João Batista'ga. Marāi pe pejiivyteri pe pea rupi pejigwovo garepiaga renonde? Pe'e po pe: “Xaho hepiaga nhungwava - kiroki okooko'ihu yvytua remimbotarimova'ea rehe onhimbovavaguka yvytua pe.” Pe ndape'ji tuhē reki a'ea. A'ereki João Batista'ga ko nhungwava ja rūi. Ga ndokondoko'ihuui ojipe'ga remimbotarimova'ea rehe. Ga ko onhimboita Tupana'ga rehe, ei Jesus'ga pevove'ga pe.

²⁵ —Marāi pe a'ero pejiivyteri pe garepiaga renonde? Pe'e po pe: “Xaho ga repiaga - kiroki ga omongi tapy'ynhapipyryva. Gweroho pa po itambere'ia gapira.” A'ea pe ndape'ei oji'i, ei Jesus'ga. A'ereki João Batista'ga ndokohetei mbatera rehe. Ji rendu ti! João Batista'ga nomongi tapy'ynhapipyryva. Kiroki ga omongi ikatuheteva'ea - gahā u huvihavuhu'ga nonga pype. He'yjuhu gambatekatua no.

²⁶ —Marāi pe a'ero pejiivyteri pe? Pe'e po pe: “Xaho Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga repiaga.” A'ea pe ekatui, ei Jesus'ga. Kiro ji ei pe me: João Batista'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga tuhē. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharu'ga jate rūi ko ga, ei Jesus'ga ga pe.

²⁷ —Ymyahū Tupana'ga okwatijaruka ahe ve João Batista'ga mombe'gwovo hako ga po ti nhinhi'iga mombe'ui nehē javo, ei Jesus'ga. Aherembikwatijara e'i:

“Nahā Tupana'ga ei Cristo'ga pe:

‘Nde renonde po ti ji ga mondoi imombe'uuka nhinhi'iga nehē.

Tomboavujikwe ti ga nderura renonde,’ ei Tupana'ga,” e'i aherembikwatijara, ei Jesus'ga.

²⁸ —Agwamo Tupana'ga rembiepiakatuhava. Agwamo po ti Tupana'ga he'yjuhuve'ga nduvihavuhete'ga nehē, ei Jesus'ga. A'e ji pe me: João Batista'ga ko koji'i huvihava ymyahūva'ea hohe pa. Emo agwamove'ga reki Tupana'ga rembiepiakatuhara'ga ko koji'i huvihava João Batista'ga

hohe. Kiroki gapyteripeve'ga huvihava rūi – ga vehevi koji'i huvihava João Batista'ga hohe, ei Jesus'ga ga pe.

²⁹ Jesus'ga nhi'iga rendupavame ga ei Tupana'ga pe itambere'ia mono'ohara'ga pavēi:

–Ndehe ko erekwaha hete epyryvamo João Batista'ga mbuhua ore pyri te'i ti ga ga pe javo.

A'ea ga ei. A'ereki ga onhimobatizauka João Batistava'ea pe opohia okote'varuhua hugwi ahe erame.

³⁰ Fariseus'ga ki a'e te judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi nohendukatui João Batistava'ea nhi'iga ikwahapotare'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea ojive. A'ereki ga nonhimobatizaukari ahe ve opohire'yma okote'varuhua hugwi.

³¹ –Marā po ti ji ei pe me agwamova'ea pe a'ero nehē? ei Jesus'ga. Gara ja pe ndekoi a'ero? ei ga.

³² Kiro ji pe mombe'ui pe me. Tayri'ga ja ko pe ndekoi. Oapy tayri'ga ima'ehai pe feira pe. A'ero ga hapukai ojohupe. Onhi'iga mondovo ga ei:

“Oropy ore jiru'a pe me xajory ti nhanerembirekoa rehe javo.

Pe ki a'e te ndapeyrerupypotari henduvame.

Xajehe'o ti nhanenhikamombava rehe, oro'e ore pe me. A'ero ore jehe'oi.

Pe ki a'e te ndapejehe'oi ore pyri. A'ereki pe ndapepotariuhu.”

Nahā tayri'ga ei ojohupe, ei Jesus'ga.

³³ –Tayri'ga ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e João Batista'ga pe jipi. A'ereki ga rurame pe pyri ga ndo'uahivuhui mbatera vinho reheve tambohete ti ji Tupana'ga javo, ei Jesus'ga. A'ero pe epe'ei ga mombe'gwovo: “Anha'ga opyhy ga.” Nahā pe João Batista'ga mombe'ute'varuhui ga arōe'yma, ei Jesus'ga ga pe.

³⁴ –Tayri'ga ja pe ndekoi. A'ereki pe pe'epe'e ji ve no, ei Jesus'ga ga pe. Yvyakotyva'ero yvagipeva'ero ji ajo pe pyri mbatera i'gwovo vinho i'gwovo no. A'ero pe epe'ei ji mombe'gwovo: “Ehepia Jesus'ga! O'uheteuhu ga. Ga ko heagwryrve'ga vinho i'gwovo,” pe'e pe ji ve, ei Jesus'ga. “Kiroki ga omono'ō itambere'ia governo pe ite'varuhuve'ga – ga pavēi Jesus'ga ojikyot'a ojipe'ga pavēi no okote'varuhuve'ga pavēi,” pe'e pe. Nahā pe euhui ji mombe'gwovo ji arōe'yma, ei Jesus'ga.

³⁵ –Ojipe'ga ndekokatua repiaga gwaramo nhande ei: Tupana'ga reki okwahavuka ga pe ga mongokatuavo, ei Jesus'ga. Ojipe'ga ndekote'varuhua repiaga gwaramo nhande ei: Tupana'ga rūi omongo ga ite'varuhua rehe, ei Jesus'ga ga mbo'eavo.

Jesus'ga pyheja fariseuva'ea ronga pype

³⁶ Aerē Simão'ga fariseu'ga ei Jesus'ga pe:

–Ejo ti nhironga pype i'gwovo ji pyri.

–Kwa, ei Jesus'ga.

A'ero Jesus'ga hoi ga rupi garonga pype oapyga mesa pyri ga pavēi.

³⁷ Nanime cidadepevehēa – kiroki hēa oko te'varuhu – hēa ikwahavi Jesus'ga hoa fariseu'ga ronga pype. Ga i'urame hēa heruri perfume nhandya hyrua pype. Hyrua ko alabastrova'ea ita apopyra.

³⁸ Gapyga koty hēa ami ga reviri ojehe'gwovo okote'varuhua rehe. Hēareahya imoakymi gapyga. A'ero hēa gapyga monduvynduyryri o'ava pyvō gapyga beijavo. A'ero perfume hēa imongyi gapyga rehe. A'ereki hēa ga arō hete.

³⁹ Hēa repiagame fariseu'ga – kiroki ga e'i Jesus'ga pe ejo ti i'gwovo ji pyri javo – kiro ga ei ovytyeri pe: “Hēhā okote'varuhuvehēa. Mara'ngu po Jesus'ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara naerū? Po Jesus'ga Tupana'ga nhi'iga

mombe'uhara tuhē, a'ero po ga ombaragwaha hēa rehe hamo. Po ga ei hēa pe hamo: 'Tanhimbote'vayme ti epokoga ji rehe,' e po ga okote'varuhuvehēa pe hamo. Jesus'ga nombaragwahavi reki hēa rehe," ei fariseu'ga oyvyteri pe.

⁴⁰ A'ero Jesus'ga ei fariseu'ga pe:

—Simão, ei Jesus'ga. Tamombe'u ti nde ve.

—Orembo'eharamo emombe'u ti ji ve a'ero, ei Simão'ga Jesus'ga pe.

⁴¹ Ga mbo'eavo Jesus'ga imombe'ui ga pe. Ga e'i:

—Itambere'ia mondo'āhara'ga pe mokonha'ga ei momi ti embuhu'rā itambere'ia ore ve javo. A'ero ga imondo'agi ġa pe tombuhura'ja ti ġa koa irū reheve ji ve nehē javo. He'yiva'ea quinhentos itambere'ia ga imondo'agi ojipe'ga pe. Ndahe'yiva'ea cinquenta itambere'ia ga imondo'agi ojipe'ga pe. Ga memei gweroho ga hugwi a'ero.

⁴² Aerē ġa ipo'rupavi herekoe'yama. Nurā ġa ndogwerekoi ikwepykavamo. A'ereki ahā ġa pe. Itambere'ia mondo'āhara'ga oporogwety reki ġa. Nurā ga ihypavi reki ġaconta hugwi tapembuhura'javi ti itambere'ia ji ve a'ero javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

—Manamo ġa ga arōhetei? Manamo ġa ga aroi'ī? ei Jesus'ga Simão'ga pe.

⁴³ A'ero Simão'ga ei ga pe:

—Po ga – kiroki ga gweroho koji'iva'ea ga hugwi quinhentos itambere'ia – po gaha itambere'ia mondo'āhara'ga arō hete. A'ereki gaconta hugwi imondo'āhara'ga ohy he'yiva'ea, ei ga.

—Na tuhē, ei Jesus'ga. Kiroki ga gweroho koji'iva'ea – gaha oarō hete itambere'ia mondo'āhara'ga.

⁴⁴ Kiro Jesus'ga ojirova hēa koty. Simão'ga pe ga ea'javi:

—Erehepia nde hēa? Ji ruri nenonga pype nde repiaga. Ndehe nerembuhuri yhya ji ve jipyheitava ekoe'yama nhaneramonhava'ea moġitagwera rehe – kiroki a'ea e'i nahanahā ahe omboapy ojipe'ga javo. Hēa ki a'e te hēareahya omoak'y jipya. Omondvyndivy hēa jipya o'ava pyvō. Nahā hēa roryroryvamo ji rehe, ei Jesus'ga.

⁴⁵ —Ndehe nanhibeijai tuhē ekoe'yama nhaneramonhava'ea moġitagwera rehe – kiroki a'ea e'i nahanahā ahe omboapy ojipe'ga javo. Hēa ki a'e te jipya nobeijabeijapigi ji rurirē nenonga pype. Nahā hēa roryroryvamo ji rehe, ei Jesus'ga.

⁴⁶ —Ndehe neremongyi ikava nhiakaġa rehe ekoe'yama nhaneramonhava'ea moġitagwera rehe – kiroki a'ea e'i nahanahā ahe omboapy ojipe'ga javo. Hēa ki a'e te omongy perfume jipya rehe. Nahā hēa roryroryvamo ji rehe, ei Jesus'ga fariseu'ga pe.

⁴⁷ —Nurā ji ei nde ve: Tupana'ga ihyjipei hēarekote'varuhua ikwahava'jave'yama. He'yjuhu hēarekote'varuhua, ei Jesus'ga. Hēa hugwi Tupana'ga imombori. Nurā hēa Tupana'ga arōhetei gworygworyva repiuka nhandepyteri pe, ei Jesus'ga. Po ojipe'ga okote'va gwere. Tupana'ga garekotev'ria hypavame oarō gwere ga Tupana'ga gwory'viro ga rehe, ei Jesus'ga Simão'ga pe.

⁴⁸ Hēa pe Jesus'ga ei kiro:

—Amomboripe ji nderekote'varuhua nde hugwi, ei ga.

⁴⁹ Kiroki ġa oapy mesa pyri ga pavēi – ġa ei oyvyteri pe: “Ma'ga Jesus'ga naerū? Maranuhūrame ga hēarekote'varuhua mombori naerū?” ei ġa.

⁵⁰ A'ero Jesus'ga ei hēa pe:

—Nde jikoga gwaramo ji rehe ji imombori nderekote'varuhua nde hugwi. Tu katu ndepy'a nde horame a'ero, ei ga.

8

Kunhangwerava'ea oho Jesus'ga rupi

¹ Aere'i Jesus'ga imbojoapiapi cidades repiapava cidades'ia repiapava. He'yjuhu cidades cidades'ia pavēi. Pyryva'ea ga imombe'ui cidadespeve'ga pe. Ga pe ga ei:

—Perojijyjijyuka ti pejeaporoğita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imomboia pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehē.

Nahā Jesus'ga ei ga pe ogwovo ġa pyğapyri. Ga rupi dozeve'ga hoğahoi.

² Kunhangwera'ga ġa hoğahoi ga rupi no. Jara'ga hugwi Jesus'ga ombojipe'a jipe anhağa. Jara'ga hugwi ga imombigi karugwara. Mariahēa hugwi Jesus'ga ombojipe'a jipe sete anhağa Diabo'gapyriva'ea. Mariahēa pe ahe ei: Madalapevehēa.

³ Ojipehēa rera Joana. Joana hēa rembireko'ga ko Cuza'ga. Ga ko Herodes'ga mbatera repiakatuhara'ga. Ojipehēa rera Susana. Gahā oho Jesus'ga rupi. Ojipe'ga kunhangwera'ga hoi ga rupi no. Imondovo ga pe ombatera ġa Jesus'ga repiakatui. Dozeve'ga pe ġa imondoi no.

Ha'ynha mohāihara'ga

(Mateus 13.1-9; Marcos 4.1-9)

⁴ Cidades nanani ojipejipea hugwi he'yjuhuve'ga nduri Jesus'ga pyri. Ojo'java'ea pyvō ga ġa mbo'embo'ei. Ga pe ga ei:

⁵ —Ha'ynha mohāihara'ga hoi ko pe imohaina ha'ynha. Nahā ga itymi ha'ynha. Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi pehea rembeyvyra rupi. A'ero ahe pyruği hehe ohorame pehea rupi. Ua gwyrā'ia i'ui imokona, ei Jesus'ga.

⁶ —Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi yja rehe ita arimo. A'ereki ita onhimongyhetehu pevo. Xunhi yja a'ero ha'ynha pe yhya no. Henhunhame kotihī he'ouhū omanomo. A'ereki ahā yhya jupe.

⁷ —Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi nhungwava ra'ynha pyteri pe hatīava'ea ra'ynha pyteri pe. Aerē ga'apoa ha'ynha renhunhama nhungwava ra'ynha pavēi. A'ero nhungwava nhambyguhui garemityamo, ei Jesus'ga.

⁸ —Ga imohāirame ha'ynha jara indurugi yjakatua pype. A'ero henhunhamo o'ao'aheteramo. He'yjuhu ahara a'ero. Ahara pypē turi cem ha'ynha, ei Jesus'ga ha'ynha mohāihara'ga mombe'gwovo.

Onhi'iga mondovo Jesus'ga ei ġa pe:

—Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga ġa pe imombe'gwovo ojo'java'ea.

Jesus'ga okwahavuka ha'ynha mohāihara'ga mombe'ua

(Mateus 13.10-23; Marcos 4.10-20)

⁹ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

—Orohendu ore novīa nde'eagwera ojo'java'ea. Ndorokwahavi reki ore. Ore ve ti emombe'u a'ea.

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Pe me Tupana'ga ei tokwaha ti ġa onhimiva'ea nhirembiepiakatuhava javo, ei Jesus'ga. Marā hekoi kiro Tupana'ga vvyakotyve'ga ndepiakaturame okovo ġanduvihavuhuhetero? A'earupiva'ea kiro ga ikwahakwahavukari pe me, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe. Ojipe'ga pe ji imombe'ui ojo'java'ea. A'ero

“hepiagame ġa gwepia tehe reki.

A'ereki ġa nombaragwahapotari hehe. Henduvame ġa ġwendu tehe reki.

A'ereki ġa ndokwahapotari”, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ga pe.

11-12 —Kiro po ti ji imombe'ukatui pe me ikwahavuka ha'yinha mohāihara'ga mombe'ua nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

—Ha'yinha ko Tupana'ga nhi'iga, ei Jesus'ga. Kiroki ga gwendu Tupana'ga nhi'iga novia ikwahave'yma - ga pyri ahemoandyandiyihara'ga Diabo'ga ruri a'ero ipe'avo imombe'ua gapy'a hugwi imoka'nhyimbavuka ga pe tomomborukaryme ti ga Tupana'ga pe okote'varuhua javo, ei Jesus'ga. Ga pe ji ei a'ero imombe'urame ha'yinha indurugagwera pehea rembeyvyra rupi.

13 —Amombe'u jipe ko ji ha'yinha indurugagwera - kiroki a'ea onduru ita rehe. Henhui ha'yinha novia. A'ereki yhya rerekoe'yma gwaramo, kotihī nonhimomiranami a'ero omanomo, ei ga. A'ereki ndokihetei hapoa vyva pype.

—A'ea ja ga ndekoi - kiroki ga gwendu nhanderuvihavuhuhete'ga mombe'ua gworygworyvamo hehe novia. Aerē ojipe'ga mbote'varuhu pota ga imohepia'ngiavo ite'varuhuva'ea ga pe. Nurāro gwaramo ga nonhimomiranami a'ero kotihī opohia nhanderuvihavuhuhete'ga mombe'ua hugwi. A'ereki ndokihetei nhanderuvihavuhuhete'ga mombe'ua gayvyteri pe.

14 —Amombe'u jipe ko ji ha'yinha indurugagwera - kiroki a'ea onduru nhungwava ra'yinha pyteri pe hatia'ava'ea ra'yinha pyteri pe. Aerē igwaigwavete hatia'ava'ea nhambyguhui garemityma jukavo, ei Jesus'ga.

—A'ea ja ojipe'ga ndekoi nhungwava pyteripeva'ea ja. Ga gwendu ojipe'ga erame ga pe: “Tupana'ga nhande poko katu kiro nhanderuvihavuhuhete'ga.” A'ea ga gwendu katu novia. Aerē ga agataruhuramo ojihe javo: “Maramarā po ti nhande rekoi nehē naerū?” ei ga ovyteri pe. A'ea nonogatuukari gapy'a. A'ereki ga opotaruhu itambere'ia a'ero, ei Jesus'ga. “Koji'i nhande tipotaruhu itambere'ia,” e'iuhu ga, ei Jesus'ga. Toryva rehe ikatuv'a'ea rehe ga japyakauhui. A'ea nhaporemo nohenduva'javukari nhanderuvihavuhuhete'ga mombe'ua. A'ero igwaigwavete ga ndojapyakaa'javi tuhē gamombe'ua rehe. A'ero ga ndokoa'javi reki gamombe'ua rupi okokatue'yma ojipe'ga pe oporavykye'yma ga pe.

15 —Amombe'u jipe ko ji ha'yinha indurugagwera - kiroki onduru yjakatua pype. A'ea ja ojipe'ga ndekoi yjakatuapypeva'ea ja. Gwendu katu ga nhanderuvihavuhuhete'ga mombe'ua ojikohefeavo ga rehe gweaporo'gitakaturō. Onhimomirana hete ga oporavykyavo ga pe ga nhi'ipo'rupava okokatua'vo ojipe'ga pe.

A'ea Jesus'ga ei imombe'gwovo pa ojo'java'ea ikwahavuka gwemimbo'ehara'ga pe.

A lamparina

(Mateus 5.15; Marcos 4.21-25; Lucas 11.33)

16 —Imondygame lamparina nhande ndihovapygi hyrua pyvō, ei Jesus'ga. Nimondoi nhande lamparina nhanenhinongava gwyrī pe cama gwyrī pe. Pyte'mbia rehe nhande timondo lamparina. Nurā okirame onga pype ojipe'ga gwepia kojahua.

17 —Na jitehe po ti Tupana'ga imboukwahavi nehē. Onhimiva'ea po ti ga hepiukari ikwahavuka henduvukapava nehē.

18 —Ji rendu katu ti a'ero pejeaporo'gitaro. Kiroki ga okwaha - ga pe po ti Tupana'ga ikwahavukari koji'iva'ea nehē. A'ero po ti ga ikwahahetei nehē, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndokwahavi - po ga ikwahavi xunhiva'ea, a'ea vehevi po ti Tupana'ga ikwahava'jave'ymukari ga pe nehē, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga mbo'eavo.

Jesus'ga yembora gairūva'ea pavēi

(Mateus 12.46-50; Marcos 3.31-35)

19 Kiro Jesus'ga yembora ruri Jesus'ga repiaga gairū'ga pavēi. Ndoki ga onga pype ga pyri. A'ereki pevove'ga ga mbotymboty gwe'yjuhuro.

²⁰ Gapyteripeve'ga e'i Jesus'ga pe:

—Neyhēa uhu nde repiaga neirū'ga pavēi. Pevo ga ami okari pe.

²¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Kiroki ga Tupana'ga nhi'iga rendu katu ga nhi'ipo'ruavo – ga pe ji ei nhiy'ga. A'e ji ga pe no nhiirū'ga, ei Jesus'ga.

Jesus'ga omombi vyvtua typepemuhūa reheve

(Mateus 8.23-27; Marcos 4.35-41)

²² Aerē Jesus'ga avi yharuhua pype gwemimbo'ehara'ga pavēi. Ga pe ga ei:

—He xaho ypiahua aherovai.

A'ero ga imoanhani herogwovo.

²³ Ga gwerohorame Jesus'ga ropehyiro okia. Vyvturanuhūa ruri ojyva ypiahua rehe. Yharuhua pype vyvtua yhya mbo'ambo'avi. Gweroho gweri ppy pe.

²⁴ A'ero ga hoi Jesus'ga pyri ga mongirahiva.

—Kiro nhande hoi ppy pe nhandepapava nehē! ei ga ga pe ombo'ehara'ga pe.

A'ero ga ma'ēi onhi'iga vyvturanuhūa pe typepemuhūa pe no topi ti javo. A'ero vyvtua ipigi. Notymynha'javi yhya no.

²⁵ Ga pe Jesus'ga ei:

—Ndapejikogi ji rehe naerū? ei ga.

A'ero ga kyhyji onhimomby'avo javo ojohupe:

—Marā te ga rekoi naerū? Vyvtua vehevi re po gwendū katu ganhi'iga yhya pavēi, ei ga.

Jesus'ga ombojipe'a anhağa ahe hugwi

(Mateus 8.28-34; Marcos 5.1-20)

²⁶ Aerē ga hoi ypiahua aherovai Galilēia aherovai ovahema Gerasapeve'ga gwyrī pe.

²⁷ Jesus'ga hemame yharuhua hugwi cidadepeve'ga ruri Jesus'ga repen-hana. He'yjuhu anhağa Diabo'gapyriva'ea onhimongyavo ga pojykavo. Ymyahū ga ndipiri. Ga nduva'javi onga pype. Itaruvihavuhua kwaruhua pyteri pe ga ruvi aheryvya pyteri pe.

²⁸ Jesus'ga repiagame ga hapukai gwenypy'anduruga Jesus'ga rovai pyteri pe. Ga hapukajahivi javo:

—Jesus! ei ga. Terejori ji avykyavo Tupana'ga ra'yramo huvihavuhu'gahoheve'ga ra'yramo? ei ga Jesus'ga pe. A'e hete ji nde ve: Terembuhuri ti hahyva'ea ji ve.

²⁹ A'ea ga ei. A'ereki Jesus'ga e'i jipe anhağa pe:

—Ejipe'a ga hugwi.

Ymyahū anhağa ga pyhypokāpokaği ga pojykavo jipi. Nurā pevove'ga itanhuramuhūa pyvō gapoa kwari. Ga gapya kwari no. Nahā ga ga momby-tapotari ga repiakatuavo novīa. Ga omondohondoho itanhuramuhūa reki. Anhağa ga pojykai ga renonhaheteavo ga mondovo ongae'yi me. Nahā ga rekoi ymya.

³⁰ Kiro Jesus'ga ei ga pe:

—Gara nderera?

A'ero ga ei:

—He'yjuhu.

Nahā garera. A'ereki he'yjuhuva'ea anhağa opojyka ga.

³¹ Anhağa e'i hete Jesus'ga pe:

—Toremondoi ti vyvkwara ruvihavuhua pype hahyva'ea ruvihava pype, e'i ga pe.

³² Yvytyra rehe porcos tuvi i'gwovo onhimongyavo. He'yjuhu hete porcos. Jesus'ga pe anhağa ehetei:

—Ore mondouka ti porcos pojkauka ore ve, e'i.

—Peho ti a'ero, ei Jesus'ga jupe.

³³ Cidadepeve'ga hugwi anhağa jipe'ai a'ero ogwovo Jesus'ga nhi'po'ruavo porcos pojkavo herogwovo. Porcos nhaporemō inhahetei ojyva vyty'ramuhña hugwi ogwovo ypiahua pype otypvygamo omanomo.

³⁴ Porcos manoa repiagame porcos repiakatuhara'ğa nhani ogwovo jugwi. Ogwovo ға imombe'upavi cidadepeve'ға pe cidadekotyive'ға pe no.

³⁵ A'ero pevove'ға nduri ua torohēpia katu javo. Ovahemame Jesus'ga pyri ға ga repiagi anhağa rembipojykaagwera'ga. Oapy ga Jesus'ga pya pyri tapy'ynhapira mongijipeavo ojapyakakatuavo. A'ero ға kyhyji.

³⁶ Kiroki ға gwepia Jesus'ga anhağa mbojipe'arame ga hugwi – ға imombe'upavi ға pe javo:

—Ga pyryvamo reki kiro. A'ereki Jesus'ga ombojipe'a anhağa ga hugwi imondovo, ei ға ga mombe'gwovo ға pe.

³⁷ Okyhyji hete pa ға Gerasapeve'ға. Nurã ға ei Jesus'ga pe:

—Heregwovo ore hugwi!

A'ero Jesus'ga avi yharuhua pype tajivy javo.

³⁸ A'ero anhağa rembipojykaagwera'ga ehetei Jesus'ga pe:

—Taho ti nde rupi jijikoty'a nde pavēi! ei ga.

Jesus'ga ndogwerohoi ga reki. A'ereki ga e'i ga pe:

³⁹ —Epyta. Ejivy ti enhonga pe imombe'gwovo. Ere ti ға pe: “Tupana'ga ipoaka hete. Ji poko hete ga!” Nahã ti ere ға pe, ei Jesus'ga ga pe.

A'ero ga hoi imombe'gwovo ға pe nhaporemō cidadepeve'ға pe.

—Pyry hete Jesus'ga ji ve ji pokoga anhağa mbojipe'avo ji hugwi. Ga popoakahetero, ei ga imombe'gwovo.

Jesus'ga opoko Jairova'ea ra'yrava'ea gwypova'ea reheve

(Mateus 9.18-26; Marcos 5.21-43)

⁴⁰ Gerasapeve'ға hugwi Jesus'ga jivyri ua ovahema aherovai. Ga nhaporemō ga repenhanı gworygworyvamo ga rehe. A'ereki pevo ға oko tuhu tuhē ti ga javo.

⁴¹ Nanime ga pyri Jairo'ға ruri. Jairo'ға ko huvihavamo oko judeus'ға jatykahava pype. Ga ruri onhinoga ojovapyvo vyvyvo Jesus'ga pya pyri jihoheva'ero ji poko javo.

—Herejo nhironga pe, ei ga Jesus'ga pe.

⁴² A'ereki jira'yrahēa omano gweri, ei ga.

Hehã jate ko gara'yra. Ivoja hēa. Doze anos hēa imbokwara'ari ojihe.

Jesus'ga horame tahepia ti ji tayrihēa javo, he'yive'ға ga mbotyvahivi ua ga rupi onhimongyavo.

⁴³ Ga reviri hēa ruri no itetirūavehēa gwypovehēa. He'yi doze anos hēatetirūa imbokwara'ari hēa rehe opige'yma hēa hugwi. Omondo pa hēa opohanohara'ға pe novia. A'ereki ga nomombigi reki hēatetirūa.

⁴⁴ Kiro hēa ruri Jesus'ga reviri opokoga gapira rembeyvra rehe. Kotihĩ hēa ndagwypora'javi a'ero.

⁴⁵ —Ma'ға opoko ji rehe? ei Jesus'ga.

A'ero ға epavi:

—Ore rūi! Ndoropokogi nde rehe, ei ға.

—Nde mbotymboty pa ға nde atimana he'yive'ға! Nde mbotyva gwaramo ға pokogi nde rehe.

Nahã Pedro'ға ei Jesus'ga pe ombo'ehara'ға pe.

⁴⁶ A'ero Jesus'ga ei:

—A'ea rui. Opoko aha ga ji rehe. Akwaha ji jiyvyteri pe. A'ereki ji hugwi ihoi jipopoakara ga ndehe, ei ga.

⁴⁷ A'ero hēa ei ovyvyteri pe: “Okwaha reki ga ji pokogame ga rehe.” A'ero hēa ruri ohyhyipava okyhyjiavo gwenyppy'anduruga vyvo garovai pyteri pe onhimombe'gwovo gandovaki pa. Hēa e'i:

—Ymyahū ji tetirūaramo gwyporo. Nurā ji pokogi nde rehe tomombi ti ga ji hugwi javo. Kotihī nhitetirūa pigi tuhē ko, ei hēa.

⁴⁸ —Kui'i, ei Jesus'ga hēa pe. Erejiko nde ji rehe. Nurā netetirūa pigi nde hugwi. Ndepy'a rukaturo gwaramo kiro heregwovo katu, ei ga.

⁴⁹ Jesus'ga nhi'imbige'ymame hēa pe Jairo'ga rongapypeve'ga ruri javo Jairo'ga pe:

—Ndera'yrava'ea omano. Tohoa'javyme ti nhanembo'ehara'ga kiro neronga pe. A'ereki ahe omano jipe.

⁵⁰ Ga renduvame Jesus'ga ei Jairo'ga pe:

—Teremomyi ti epy'a. Ejiko hete jitehe ji rehe. A'ero po ti hēa kwerava'javi nehē, ei Jesus'ga.

⁵¹ Ovahemame Jairo'ga ronga pe Jesus'ga ga mongiuikari ojupi onga pype Pedro'ga João'ga no Tiagova'ea no. Kujahēa ruva'ga ga ga mongiuikari kujahēa yhēa no. Ojipe'ga pe Jesus'ga ei:

—Tapeki ti onga pype, ei ga ga pe.

⁵² Ojehe'o hete pevove'ga kujahēa rehe okovo. A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Tapejehe'oi! Nomanoi hēa. Oki reki hēa upa.

⁵³ A'ero ga ga jai ga rerekovo ga rerekomemuo. A'ereki ga okwaha ahemanoa.

⁵⁴ Ga mondopavirē onga hugwi ga kujahēa popyhygi. Hēa pe ga ei:

—Kui'i! Epo'ā!

⁵⁵ Kiro hēa kweravi. Kotihī hēa po'ami. A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pemondo ti mbatera hēa pe to'u ti hēa.

⁵⁶ Onhimomby'a hēaruva'ga hēayhēa pavēi. Jesus'ga ei ga pe:

—Tapeombe'ui tuhē ti nhiremimbogweravahēa nhiremimonhi-momby'ava'ea ojipe'ga pe, ei ga.

9

Jesus'ga remimbo'eharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga

(Mateus 10.5-15; Marcos 6.7-13)

¹ Aerē Jesus'ga ga mbuhurukari ojipyri gwemimbo'ehara'ga dozeve'ga ga mbopopoaka. Ga ombopopoaka ga tombojipe'a ti ga anhağa Di-abo'gapyriva'ea ojipe'ga hugwi javo. Nahā ga popoakarama anhağa hohe pa. Ga ombopopoaka ga tokwaha pa ti ga karugwara imombiga itetirūave'ga hugwi javo.

² —Kiro po ti ji pe mondoi ojipe'ga pyri nehē, ei Jesus'ga. Pemombe'u katu ti Tupana'ga ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Tupana'ga oko gweri nhanderuvi-havuhetero nhande repiakatuavo vyva koty nhande mongovo onhi'iga rupi.” A'ea ti pe'ji ga pe, ei Jesus'ga dozeve'ga pe. Pemombi ti karugwara itetirūave'ga hugwi.

³ Taperohoi ti mbatera pejive pehorame imombe'gwovo ga pe. Taperohoi ti vyva pejikohavamo. Taperohoi ti sacola, pāo, itambere'ia. Taperohoi ti irūa tapy'ynhapira camisa'java'ea, ei Jesus'ga dozeve'ga pe.

⁴ —Pe vahemame gacidades pe po gande'yja'ga ei pe me: “Hepejijo pejipy-tavo nhironga pype.” Ga erame na pe me peho ti garonga pe a'ero, ei Jesus'ga ga pe. Ga pyri jatē ti peju. Aerē po ti pe hoi ojipe pe cidade pe nehē. A'ero jate po ti pejijyi garonga hugwi pejigwovo a'ero nehē, ei Jesus'ga.

⁵ Po ongapypeve'ga ndohoryvi pe ndehe tapepytai ti javo pe me pe vahe-mame gacidade pe. Pehorame gacidade hugwi ti pemonduru otimbuguhua pejipya hugwi oropohi ore pe hugwi javo. Pe'ji ti ga pe: "Peko te'varuhu pe hendupotare'yma Tupana'ga nhi'iga," ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

⁶ Kiro ga hoi a'ero Jesus'ga nhi'iga rupi cidades pe imbojoapiavi. Pevove'ga pe ga imombe'ui pyryva'ea Jesus'ga mombe'ua. Itetirüave'ga hugwi ga imombimombigi karugwara.

*Marã Jesus'ga naerü? ei Herodesva'ea
(Mateus 14.1-12; Marcos 6.14-29)*

⁷ A'ea rupi Herodes'ga hendupavi Jesus'ga rembiapoa mombe'ua garemimonhimomby'ava'ea mombe'ua. Herodes'ga omondomondo gwemimbotarimova'ea rupi Galiléiapeve'ga gwyri pe.

—Marã Jesus'ga naerü? ei ga.

A'ea ga ei ikwahave'yma. A'ereki jara'ga e'i:

—Jesus'ga ko João Batista'ga reki. João Batista'ga ovy gwyvya hugwi, ei ga.

⁸ Jara'ga e'i:

—Jesus'ga ko Elias'ga. Elias'ga ojipiuka ore ve ko, ei ga.

Ojipe'ga e'i:

—Jesus'ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea pyteripeve'ga – kiroki ymyahüve'ga. Ovy ga gwyvya hugwi, ei ga.

⁹ A'ero Herodes'ga ei:

—Jesus'ga ko João Bativava'ea rüi. A'ereki ji Joãova'ea akağa momboruka ikwehe'i. Maranuhü Jesus'ga naerü? Omombe'u ga ji ve garemimonhimomby'ava'ea. Tahepia ji gara'oa a'ero, ei ga.

Herodes'ga gwepia pota hete Jesus'ga okovo.

*Jesus'ga omondouka mbatera cinco milva'ea pe
(Mateus 14.13-21; Marcos 6.30-44; João 6.1-14)*

¹⁰ Aerë ojivyrame Jesus'ga pyri Jesus'ga moirühara'ga dozeve'ga imombe'upavi gwembiapoa ga pe. Ojupi Jesus'ga ga nderohoi jara'ga hugwi a'ero ga nderogwovo ongae'yi me cidade kotyi ve Betsaida kotyi ve.

¹¹ Gahoa kwahavame he'yive'ga hoi gareviri tihendu ti ga javo. Ga ndurame ga pyri ga roryvamo ga ndehe Tupana'ga mombe'gwovo ga pe. Ga e'i:

—Perojijyjijyjuka ti pejeaporoğita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehë imomboia pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhuhetero nehë, ei Jesus'ga ga pe.

Itetirüave'ga hugwi Jesus'ga imombigi karugwara.

¹² Ka'arugame dozeve'ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga, kiro ga nduri Jesus'ga pyri javo:

—Ahã onga avo. A'ero ti toho agwa'ga cidades'i pe kopeve'ga pyri no. Pevo ti ga to'u okia.

A'ea Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe ga mondoukapota ga pe.

¹³ —Pehe ti pemondo mbatera ga pe to'u ti ga javo, ei Jesus'ga ga pe.

A'ero ga ei:

—Ndorogwerekoi te! Cinco pães orogwerekoi dois pira reheve. Ndohygi'i'i po ti ga ndehe nehë. Toropyhy po ti ore nehë naerü? Orohorame jate ipyhyga mbatera nehë itambere'ia rehe ga pe nehë, po ti ore imbohygi mbatera ga ndehe nehë to'u pa ti ga javo, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga Jesus'ga pe.

¹⁴ A'ereki he'yjuhuve'ga cinco milve'ga uhu pevo Jesus'ga pyri akwaimba'ero. Kiro Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Pemboapy ti ға vvyvo ға mbojatykavo. Cinquentave'ға ti pemboapy avo. Cinquentave'ға ti pemboapy pevo. Cinquentave'ға ti pemboapy irupe'i. Nahā ti pemboapy pa ға ojohugwi, ei ga.

¹⁵ Ganhi'iga rupi ға ға mboappavi a'ero.

¹⁶ Kiro ga ipyhygi mbatera - kiroki cinco pães dois pira reheve. Ojovavu ga yvaga repiaga.

—Ndepyry hete nde imbuhua ore ve, ei Jesus'ga Tupana'ға pe.

Kiro Jesus'ga haygwe'rogwe'rogi pães pira reheve imondomondovo ғwemimbo'ehara'ға pe tomondo ti ға ға pe javo. A'ero ға imondomondoi ға pe.

¹⁷ Ga nhaporemo ға i'ui onhimoytaromouka.

Ga i'urē Jesus'ga moirūhara'ға imono'ogi hembyruera imondovo yrua pype. He'yjuhuva'ea hembyruera opyta reki garembihaygwe'rogagwera. A'ereki ga ndo'upavi. He'yjuhuva'ea dozeva'ea yrua tynahē. Nahā Jesus'ga japoi ahemonhimomby'ava'ea he'yje'ŷva'ea imbovua imondovo ға pe.

*Nde ko Cristoramo, ei Pedrova'ea Jesus'ga pe
(Mateus 16.13-19; Marcos 8.27-29)*

¹⁸ Aerē Jesus'ga hoi he'yjuhuve'ға hugwi. Ga jate ga nhi'igi Tupana'ға pe. Ga nhi'igame garemmimbo'ehara'ға oko ga pyri. Ga pe ga ei:

—Marāi ға ji ve jipi?

¹⁹ A'ero garemmimbo'ehara'ға ei ga pe:

—“Ga ko João Batista'ға,” ei ға nde ve, ei ға Jesus'ga pe. Ojipe'ға e'i nde ve: “Ga ko Elias'ға.” Ojipe'ға e'i nde ve: “Ga ko Tupana'ға nhi'iga mombe'uharava'ea pyteripeve'ға - kiroki ga ovy gwyvya hugwi myyahūve'ға.” Nahā ға ei nde ve, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ға Jesus'ga pe.

²⁰ A'ero Jesus'ga ei ға pe:

—Pehe, marāi pe ji ve jipi?

A'ero Pedro'ға ei:

—Nde ko Cristoramo Tupana'ға remimbuhurukaramo ereko.

*Jesus'ga omombe'u omanoagwama
(Mateus 16.20-28; Marcos 8.30-9.1)*

²¹ A'ero Jesus'ga ei ға pe:

—A'e tuhē ji pe me: Tape'ei tuhē ti ojipe'ға pe ga ko Cristo'ға Tupana'ға remimbuhurukara'ға javo. A'ea ti tape'ei ji mombe'gwovo.

²² He'yiva'ea po ti ға imondomondoi hahyva'ea ji ve nehē ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no. Nanhariōi po ti xava'eve'ға ikwava'ehara'ға nduvihava'ға pavēi judeus'ға mbo'ehara'ға pavēi, ei ga. Nanhariombavi po ti ға ji rendukatue'yma nehē. A'ero po ti ға ji jukaukari nehē. Mokōi ji kirirē po ti nhimbogwerahava nehē, ei Jesus'ga ға pe.

²³ Kiro Jesus'ға ei ғwemimbo'ehara'ға pe he'yjuhuve'ға pe no. Ga pe nhaporemo ga ei:

—Kiroki ға oko pota nhiremimbo'eharamo - tokoyme ti ға ғwemimbotarimova'ea rupi okovo nhiremimbotarimova'ea rupi, ei Jesus'ға ға pe. Po ti ojipe'ға imbohahyukari ға pe ға jukavo vehevi nehē peko pe Jesus'gareheva'ero javo ға pe, toko jitehē ti ға jipi nhiremimbotarimova'ea rupi opohire'yma ji hugwi, ei Jesus'ға.

²⁴ —Kiroki ға ndokopotari nhiremimbo'eharamo tajjukayme ti ға javo - ға po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ға.

—Kiroki ға ojipe'ға ға jukai ғajikoga ғwaramo ji rehe - omanorē po ti ға oho upa avuirama Tupana'ға pyri nehē, ei Jesus'ға.

²⁵ —Ojipe'ға - kiroki ға e'i: “Ndakoi ti ji Jesus'ға remimbo'eharamo tamo'ono'ō ti ji mbatera jijive javo” - po ға imono'ono'ombavi mbatera

ojive avo yvya koty, a'ero ga imono'ono'otehei ojive novia ogwovo hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga.

²⁶ –Aerē po ti ji rura'javi avo vvyakotyve'ga pyri nehē. Orerendy'jandy'java pyteri pe po ti ji reko'i jjoa nehē vvyakotyva'ero vvyagipeva'ero no, ei Jesus'ga. Orerendy'jandy'java ko jikatua, jiruva'ga katua, gapyrive'ga katua. Po pe ei: “Ji Jesus'ga remimbo'eharamo rūi ako,” heroviare'yma nhinhi'iga, a'ero jirura'javame po ti ji ei nehē: Ga ko nhiremimbo'eharamo rūi oko, ei Jesus'ga.

²⁷ –Kiroki ga o'ā Jesus'ga pyri – ga pe Jesus'ga ei: A'itituhēva'ea mombe'ukatuavo ji ei pe me: Omanoe'ymame po ti agwa'ga pyteripeve'ga ikwahavi nehē Tupana'ga oko vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero kiro javo, ei Jesus'ga ga pe nhaporemō.

Jesus'ga ra'oa ojirojiji aherovaki

(Mateus 17.1-13; Marcos 9.2-8)

²⁸ Aerē oito gweri okirirē Jesus'ga ga nderohoi ojupi Pedro'ga João'ga reheve Tiagova'ea reheve no. Jesus'ga ga nderohoi ga nderojiupia vvytyruhua rupi tanhi'i ti ji Tupana'ga pe javo.

²⁹ Pevo Jesus'ga nhi'igame Tupana'ga pe Jesus'ga rova jirojiji. Ga'apoa tapy'nyhapira hendy'jandy'ja otigahivuhuhetero.

³⁰ Nanime mokonhava'ea jipiukari yvagahugwiva'ea Moisésva'ea Eliasva'ea pavēi onhi'iga Jesus'ga pe.

³¹ Ahe katukaturō gwendy'jandy'javamo. Jesus'ga pe ahe ei:

–Nahanahā po ti ga manoi cidade de Jerusalém me nehē, ei Tupana'ga nde mombe'gwovo ore ve.

Nahā ga ei onhomonhi'iga Jesus'ga pavēi.

–Nahā tuhē po ti nehē, ei Jesus'ga ikwahavipeavo.

³² Pedro'ga hopehyi okia reki. Kiro ga ma'e'gatui hepiaga Jesus'ga katua garendy'jandy'java. Gwepia ga mokonhava'ea amame Jesus'ga pyri.

³³ Kiro ahe hoi Jesus'ga hugwi. Ahe horame Pedro'ga ei Jesus'ga pe ga renoina nde ko orembo'eharamo javo:

–Pyry nhanderekoa avo, ei Pedro'ga. Na ore japoi trēs tapyimbovyra pe me: ojipeji nde ve, ojipeji Moisés'ga pe, ojipeji Elias'ga pe.

A'ea Pedro'ga ei kotihī onhi'inhi'iga ikwahave'yma.

³⁴ Ga nhi'igame yvagatiga ijyvi ga arimo ga mongovo o'agi pe ua tuhē. A'ero Pedro'ga kyhyjihetei.

³⁵ Kiro yvagatiga hugwi Tupana'ga nhi'igi. Jesus'ga mombe'gwovo ga ei:

–Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga. Pehendu katu ti ganhi'iga, ei Tupana'ga.

³⁶ Ga nhi'im'avame Jesus'ga jate Pedro'ga ga repiagi. Ojipe'ga pe ga nonhi'igi a'ea rehe. Manameuhū ga imombe'ui onhimbiepiaga.

Jesus'ga ombojipe'a anha'ga ahera'yra'va'ea hugwi

(Mateus 17.14-21; Marcos 9.14-29)

³⁷ Ko'emame Jesus'ga jyvi vvytyra hugwi gwemimbo'ehara'ga pavēi ogwovo. Ga jyviri'ē he'yive'ga Jesus'ga repenhani.

³⁸ Nanime gapyteripeve'ga hapukai Jesus'ga pe.

–A'e hete ji nde ve ahembo'ehara pe, ei ga Jesus'ga pe. Ehepia ti jira'yra'ga ga monhimohigatuavo. A'ereki gaha jate jira'yra'ga, ei ga Jesus'ga pe.

³⁹ Ji rendu ti. Anha'ga ga pojyka jipi Diabo'gapyriva'ea. Opojykarame kotihī ga ohapukai. Anha'ga omombomombo ga mohendyipoipoa okote'varuhuavo ga pe. Ndojipe'apotari ga hugwi. Ga mu'umu'umbavame jate ihoi ga hugwi, ei ga Jesus'ga pe.

40 –Neremimbo'ehara'ga pyri ji ga reruri. A'e hete ji ga pe novia: Pembojipe'a ti anhağa jira'yra'ga hugwi. Nombojipe'ai reki ga ga hugwi. A'reki ga ndipopoakari jupe, ei ga Jesus'ga pe imombe'gwovo.

41 A'ero Jesus'ga ei pevove'ga pe nhaporemo:

–Ndapejikogiuhu pe ji rehe pejikote'varuhuavo. Pe ji mombitu pejijuva. Manameuhũ po ti pe jikogi ji rehe nehẽ naerũ? ei Jesus'ga ga pe.

A'ero Jesus'ga ei garuva'ga pe:

–Eru ti ndera'yra'ga avo ji pyri.

42 Gara'yra'ga rurame anhağa ga mbo'ari ga moheõ'a. A'ero Jesus'ga ei jupe: –Ejipe'a ga hugwi.

Nahã Jesus'ga ga monhimohigatui ga mondoa'java garuva'ga pe.

43 A'ero pevove'ga nhimomby'ai Tupana'ga popoakahetea rehe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama

(Mateus 17.22-23; Marcos 9.30-32)

Ga nhimomby'apavame Jesus'ga rembiapopava rehe, Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

44 –Pehe ti peapyakwapupu hete ninhĩ'iga rehe. Ji rendu ti kiro. Uhu gwerĩ nhimondohava apiavo gapo pe nehẽ. Ji pyhy po ti ga nehẽ, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

45 Jesus'ga remimbo'ehara'ga ndohekatui ga'ea rehe. A'reki onhimiva'ea ganhimombe'ua ga pe. Nurã ga ei oyvyteri pe: “Ma gara pe ga ei?” Oyvyteri pe ga ei a'ea. A'reki Jesus'ga pe ga nde'ia'uvi: “Ore mbo'e ti nde'ea rehe.” Nde'i ga a'ero.

Manamo nhandejoheva'ero? ei ahe

(Mateus 18.1-5; Marcos 9.33-37)

46 Aerẽ garemimbo'ehara'ga nhomonhi'igi. Ojohupe ga ei:

–Manamo nhande joheva'ero huvihavamo?

Oyvyteri pe ga ei ojive: “Jihi ko.”

47 Jesus'ga okwaha ga erame nahã oyvyteri pe. A'ero ga tayri'ga pyhygi ga rerekovo ojipyri.

48 A'ero ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

–Kiroki ga jireheva'ero gwaramo gwereko katu tayri'ga – jihi tuhẽ reki ga ji rerekokatui. Kiroki ga ji rereko katu nde ko Tupana'ga repykaramo javo – ga nhimbuhurukara'ga rerekokatui reki. Pepyteri'peve'ga – kiroki ga nonhimbohetei tayri'ga ja – ga pe po ti Tupana'ga ei nehẽ: “Gaha huvihavuhua.” Nahã po ti Tupana'ga ei ga pe ga mboheteavo nehẽ, ei Jesus'ga.

Gaha nhande repy, ei Jesus'ga

(Marcos 9.38-40)

49 Jesus'ga pe Joã'o'ga ei:

–Oji'i ore orohepia akwaimbae'ga. Ombojipe'ape'a ga anhağa Diabo'gapyriva'ea ojipe'ga hugwi ndepopoakara pyvõ nde renoina. Jupe ga ei: “Jesus'ga pe mondo pe mbojipe'avo ga hugwi.” Nurã ore ei ga pe: Terei ti nahã Jesus'ga renoina, oro'e ore. A'reki ga nhandereheva'ea rui, ei ga Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

50 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Tapemombigi ga. A'reki kiroki ga nianemovahĩ – gaha nhande repy a'ero, ei Jesus'ga.

Topytayme ti Jesus'ga avo, ei Samariapeva'ea

51 Aerẽ oho gwerĩ Jesus'ga hohava agwa hugwi yvya hugwi yvagi pe. Nurã ga ei:

–Aho aha po ti ji kiro Jerusalém me na'ẽ nehẽ, ei ga.

⁵² A'ero ga jara'ga mondoi gwenonde. A'ero ga hoi ga renonde ovahema Samariapeve'ga cidade pe timboavujikwe ti Jesus'ga pe javo.

⁵³ Cidadepeve'ga ndohoryoryvi Jesus'ga rehe reki. A'reki ga e'i ojohupe:

—Aerē po ti ga hoi Jerusalēm me nehē ta'u ti ji Páscoa pevo javo, ei ga.

Nurā ga ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe:

—Topytayme ti Jesus'ga avo a'ero, ei ga ga pe.

⁵⁴ Ikwahavame ga'ea Jesus'ga remimbo'ehara'ga hoi imombe'gwovo Jesus'ga pe Tiagova'ea João'ga pavēi. Nde ko orepojkaharetero javo ga ei Jesus'ga pe:

—Orombojy pota ore tata yvaga hugwi ga ndehe ga mbokaipava a'ero. Ymyahū nahā Eliasva'ea ombojy. Marā po? A'ea pyry nde ve?

⁵⁵ A'ero Jesus'ga pyryrymi ga novatiamo javo hete ga pe:

—Ndapyryvi ji ve! ei ga. Napembaragwahavi pejihe.

⁵⁶ Tapoko yvyakotyve'ga javo ji ruri imombo'a gandekote'varuhua ga hugwi. Ga jukae'yma ji ruri yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga ga pe.

Ojipe pe cidade pe ga hoi ogwovo a'ero.

Oko pota ahe Jesus'ga remimbo'eharamo

(Mateus 8.18-22)

⁵⁷ Ga horame pea rupi ojipe'ga ei Jesus'ga pe:

—Ji po ti neremimbo'ehara'ga nehē. Ndehoa nanani po ti ji hoi nde rupi nehē.

⁵⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ereho pota tuhē nde ji rupi? ei Jesus'ga. Ja'gwara'java'ea raposas gwyvykoi okwara yvy pe okia ipype. Gwyrā'ia ikiri hakā rehe, ei Jesus'ga. Jihi reki ndarekoi jiki'hava yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga ga pe. Nde horame ji rupi ji javijitehe po ti nde ndererekoi nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁹ Ojipe'ga pe Jesus'ga ei:

—Ji rupi nanani ti ejo, ei Jesus'ga.

A'ero ga ei reki Jesus'ga pe:

—Aerē po ti ji hoi ndehoa nanani nehē. Na ji hoi na'ē jipo'ria tyma, ei ga nde ko jipojkaharetero javo Jesus'ga pe.

⁶⁰ Emo Jesus'ga ei ga pe:

—Terehoi ti pevo. Omanove'ga'jave'ga – kiroki ga noarōi Tupana'ga nhi'iga – ga tuhē ti toty' gwe'ya'ga. Ndehe, ehoeho ti imombe'gwombe'gwovo he'yjuhuvē'ga pe. Ere ti ga pe: “Perojijyjijyuka ti pejeaporogita Tupana'ga pe pejikoga ga rehe. A'ero po ti ga pe pokokatui nehē imombo'a pendekote'varuhua pe hugwi okovo penduvihavuhetero nehē.” A'ea ti ere ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

⁶¹ Kiro ojipe'ga ei Jesus'ga pe:

—Ji po ti neremimbo'ehara'ga nehē. Na ji hoi na'ē nhirongapypeve'ga pe javo. Kiro ji hoi, ta'e ti ji ga pe, ei ga nde ko jipojkaharetero javo Jesus'ga pe.

⁶² Emo Jesus'ga ei ga pe:

—Oporavykyrame ji ve ahe tomohepia'ngiukaryme ti ojipea ojive. Ojipea imohepia'ngiukarame ojive ahe ndapyryvi nhirembipo'ruhavamo. Ndapo'rui ji ahe a'ero.

10

Setentava'ea oko Jesus'ga nhi'iga rupi

¹ Aerē Jesus'ga nhandepojkarete'ga ga mo'emo'ēi ojipe'ga setentave'ga. Ga pe ga ei:

—Penhomoirũ ti Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo ojipe'ga pe.

A'ea ga ei mokonha'ga mondomondovo gwenonde. Cidades pe nanani - perope ga oho pota - pevo nanani ga setentave'ga mondoi. Mokomokõi ga hoi onhomoiruamo a'ero.

² Gahoa renonde Jesus'ga ei ga pe:

—Pevove'ga ko koapora ja ganemimondoroḡwerĩva'ea ja - kiroki ga tohendu Tupana'ga nhi'iga, ei Jesus'ga ga pe. He'yi hete koapora gworygworyvamo. Imondorove'ga ndohygi reki hehe. A'reki ga ndahe'yi. A'ero ahe ei koapora jara'ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja imondorove'ga ga pyri imondoroguka ko pe.” A'ea ahe ei koapora jara'ga pe, ei Jesus'ga.

—Na jitehe pevove'ga koapora ja. A'reki ga he'yjuhu ranuhũ. Ndahe'yi reki imondorove'ga'jave'ga - kiroki ga oporavyky imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga ga pe tojiko ti ga Tupana'ga rehe javo, ei Jesus'ga. Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero koapora jara'ga'jave'ga pe: “Koji'i jitehe ti embuhurukara'ja ejiheve'ga ga pyri. Tomombe'u ti ga nenhi'iga he'yjuhuvve'ga pe tojiko ti ga nde rehe. A'ero po ti ga ndekoi nde pyri upa avuirama nehẽ.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

³ —Kiro po ti ji pe mondoi nehẽ. Ji rendu ti. Jihi kiro po ti pe mondo okote'varuhuve'ga pyteri pe. Peko po ti pe cordeiros ja ipopoakare'yva'ea ja pejigwovo gapyteri pe nehẽ. Onharõ ja'gwara'java'ea lobos cordeiros pyhyga otiruahũro jupe. Na jitehe po ti okote'varuhuve'ga tiruahũro pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

⁴ —Taperohoi ti sacola, itambere'ia, sandálias irũa. Tapepytai'i ti pea rupi penhinhi'ige'yma ojipe'ga pe.

⁵ Pevahemame onga pe ti pe'ji na'ẽ ongapypeve'ga pe: “Tu katu ti pepy'a!”

⁶ Po ongapypeve'ga ipota tu katu ti jipy'a a'ero javo, a'ero po ti gapy'a rukatui tuhẽ nehẽ, ei Jesus'ga. Po ongapypeve'ga ndopotari, a'ero po ti gapy'a ndukatui nehẽ, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

⁷ —Ongapypeve'ga ipotarama pekia gwonga pype ti pepyta ganonga pype a'ero. Pe'u ti gambatera - kiroki a'ea ga ombuhu pe me. A'reki po ga pe poraka pe pokoga hamo. Pepyta ti ganonga pype jate pejiyyjiyyje'yma ojipejipea pype onga pype, ei Jesus'ga.

⁸ —Po ga horyory pe ndehe pe mboapyga imondovo pe me pe vahemame cidade pe, a'ero ti pe'u gambatera - kiroki a'ea ga ombuhu pe me.

⁹ Pemombi ti karugwara itetirũave'ga hugwi pevo. Pe'ji ti ga pe: “Koro Tupana'ga gwepiuka opopoakara pe me okovo ḡwerĩ penduvihavuhuhetero.” A'ea ti pe'ji ga pe imombe'gwovo, ei Jesus'ga.

¹⁰ —Po ga ndohoryoryvi pe ndehe pe mboapyge'yma imondoe'yma pe me pe vahemame cidade pe, a'ero ti peho pehea rupi cidade rapea rupi. Pe'ji ti:

¹¹ “Pehepia ti otimbuguhua orepya rehe pecidadeva'ea. Koa otimbuguhua ore ihvyi kiro javo: Napehendupotari pe Tupana'ga nhi'iga ore imombe'urame pe me. Pe hendupotare'yname ti pekwaha: Koro Tupana'ga gwepiuka opopoakara okovo ḡwerĩ huvihavuhuhetero pe pyri.” A'ea ti pe'ji ga pe, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

¹² —A'e ji pe me, ei Jesus'ga. Aerẽ mbapava koty po ti ga hepiagi hahyva'ea ojihe Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame ga ndeheve nehẽ. Ga mono'ombava po ti ga ei ga pe nhaporemõ peko te'varuhu pe javo. A'reki ga nohendupotari ganhi'iga. Koji'i po ti hahy ga pe Sodomapeve'ga pe hohe, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

*Tiruahũaḡwama cidadespeva'ea pe
(Mateus 11.20-24)*

13 Kiro Jesus'ga nhi'igahyi cidadespeve'ga pe Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no. Javo ga pe ga ei:

–Tiruahū ti pe me nehē! ei Jesus'ga. A'ereki pe ndapepohiri pe-jikote'varuhua hugwi. Pehepia ko pe Tupana'ga popoakara novia ji japoramē ahemonhimomby'aheteve'a. Hepiagame po pe pepohi pe-jite'varuhua hugwi hamo.

A'ea Jesus'ga ei cidadespeve'ga pe Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no.

–Ymyahū Tiropeve'a Sidommeve'a pavēi ndohepiagi Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiagē'yma, ei Jesus'ga. Po ymyahū ji japo ahemonhimomby'ava'ea ahepyteri pe, po kotihī ahe pohiri okote'varuhua hugwi po raka'e hamo. Omōngi po ahe opite'varuhua imondovo tanimbuga oakaga rehe po raka'e hamo ndorovy'ari ore orerekote'varuhua rehe javo, ei Jesus'ga.

14 –Ymyahū Tiropeve'a ndohepiagi reki Tupana'ga popoakara ahemonhimomby'ava'ea repiagē'yma Sidommeve'a pavēi, ei Jesus'ga. Ndopohiri ahe a'ero okote'varuhua hugwi. Nurā po ti ahe hepiagi hahyva'ea ojihe nehē Tupana'ga omanove'ga mono'ombavame nehē ahe reheve nehē. Ga mono'ombavame po ti ga ei ahe ve nhaporemo nehē peko te'varuhu pe javo, ei Jesus'ga cidadepeve'a hamombe'gwovo.

–A'ea rupi koji'i po ti hahy pe me nehē, a'e ji pe me, ei Jesus'ga Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no. Igwyre'i po ti hahy Tiropeve'a pe Sidommeve'a pe nehē no, ei Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga popoakara repiakaturame pe ndapepohiri reki pejikote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga Corazimmeve'ga pe Betsaidapeve'ga pe no.

Kiro Jesus'ga ei ojipe'ga pe cidadepeve'ga pe Cafarnaummeve'ga pe. E'i'ga:

15 –Marāi pe pejive? “Nhande huvihava jara'ga hohe pa.” Nahā ko pe ei pejohupe penhimboheteavouhu pejikovo. Pe peho hete hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga Cafarnaummeve'ga pe.

16 Setentave'ga pe Jesus'ga ei:

–Kiroki ga pe nendu – gaha ji rendu reki. Kiroki ga napenendukatui pe arōe'yma – gaha nanhirendukatui reki. Kiroki ga nanhirendukatui ji arōe'yma – gaha nohendukatui nhimbuhurukara'ga, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

Ojivy setentava'ea

17 Kiro setentave'ga hogahoi a'ero ogwovo Jesus'ga nhi'ipo'ruavo imombe'gwombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga. Aerē ga jivyri Jesus'ga pyri gworygworyvamo. Orepojkaharetero javo Jesus'ga pe ga ei:

–Nderera pyvō ore erame anha'ga pe Diabo'gapyriva'ea pe a'ea oko orenhi'iga rupi ojipe'avo ga hugwi.

18 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Kwa. Ahepia katu ji Satanás'ga hira yvaga hugwi okote'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga hira. Kotihī ga hihetei overavava'ea ja.

19 Ji rendu ti. Opombopopoaka ji. Nurā pe pyrugame mboja rehe jagwa'jyra rehe po ti ndahahyi pe me nehē. Opombopopoaka ji. Nurā pe popoakaramo Satanás'ga hohe Diabo'ga hohe. A'ero Satanás'ga imondorame hahyva'ea pe me po ti pe nhimomiranami nehē, ei Jesus'ga ga pe.

20 –Pe nhi'iga rupi anha'ga rekoro gwaramo rūi ti pejory. Tupana'ga okwatija pendera inoga ga'apoa rehe livro rehe yvagi pe. Pendera no'ga gwaramo ti pejoryjory, ei Jesus'ga setentave'ga pe.

Horyory Jesus'ga
(Mateus 11.25-27; 13.16-17)

²¹ A'ea rupi Tupana'ga ra'uva Jesus'ga mbohoryoryvi. A'ero Jesus'ga roryroryvamo Tupana'ga mboheteavo javo ga pe:

—Apī, ei ga. Ndepyry hete nde ekovo yvagipeve'ga nduvihavuhuhetero yvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero no. A'ereki nde nderekwahavukari a'itituhēva'ea ikwahapya'ga pe heaporogitave'ga pe no. Onhimbo'ee'ŷve'ga pe tayri'ga'jave'ga pe nde erekwahavuka a'itituhēva'ea. Na tuhē, Apī. A'ereki nahā nde erepota, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

²² Kiro Jesus'ga ei:

—Jiruva'ga ombuhu pa ji ve ji mbopopoaka. A'ero ji popoakaramo ojipe'ga hohe pa. Gaha jate ji kwaha hete. Ojipe'ga ndajikwahakatui. Jihi jate ji akwaha hete jiruva'ga. Okwaha ga ga ji ga mboukwahapotarame jate ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

²³ A'ero Jesus'ga pyryrymi gwemimbo'ehara'ga pe. Onhi'iga ga pe jate ga ei:

—Pe me pyry hete. A'ereki pe pejirokwa ikwahava aherembikwahavipyre'yma Tupana'ga rembiapoa repiaga. Pyry hete ti ga pe no – kiroki ga gwepia penembiepiaga ikwahava, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

²⁴ A'ereki ymyahū ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea gwepia pota hete penembiepiaga aheruvihavuhuva'ea pavēi. He'yiva'ea gwepia pota. Ahe ndohepiagi reki. Gwendu pota hete ahe penemienduva no. Ahe nohenduvi reki, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Pyry hete Samariapeva'ea ahe hohe

²⁵ Aerē judeus'ga mbo'ehara'ga o'ā Jesus'ga pyri. “Tahepia ti Jesus'ga reaporogita,” ei ga ovytyteri pe. “Mara'ngu po ti ga onhimbotegweteavouka ji ve ga nhi'igame nehē?” ei ga.

A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Marā po ti jipyryhetea hamo nehē? A'ero po ti ji rekoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei ga Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe.

²⁶ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Marāi Moisésva'ea rembikwatijara? Marā nde imonhi'igi aherembikwatijara?

²⁷ A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Nahā Moisésva'ea rembikwatijara e'i: “Pearō hete tuhē ti pejipojykaharete'ga Tupana'ga.

Pearō hete tuhē ti ga pejipy'a pe.

Pearō hete tuhē ti ga imondovo pejeaporogita imohina ga rehe.

Pearō hete tuhē ti ga pejirokwa pejikovo ga nhi'ipo'ruavo.

Pearō hete tuhē ti ga tako

ti ji garemimbotarimova'ea rupi jate javo.

Penhiarō hete pe.

Na jitehe ti pearō pejikotyve'ga.”

A'ea Moisésva'ea rembikwatijara ei, ei gambo'ehara'ga Jesus'ga pe.

²⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Na tuhē. Eko pyry ti Moisésva'ea rembikwatijara rendukatuavo, a'ero po ti nde rekoi Tupana'ga pyri avuirama nehē, ei Jesus'ga ga pe.

²⁹ Ovytyteri pe gambo'ehara'ga ei: “Po nhirenduve'ga ei ji mombe'gwovo hamo gaha okwaha hete javo ji ve hamo,” ei ga ovytyteri pe. Nurā ga ei Jesus'ga pe:

—“Pearō ti pejikotyve'ga,” ei Moisésva'ea, ei ga. Ma'ga ko jikotyve'ga naerū? Ta'arō ji ga a'ero, ei ga Jesus'ga pe.

³⁰ A'ero Jesus'ga ei imombe'gwovo ga pe ga mbo'eavo.

–Judeu'ga hoi pea rupi cidade de Jerusalém hugwi ogwovo, ei Jesus'ga. Ojipe pe ga hoi cidade de Jericó pe. Ga horame pea rupi iporomive'ga ndekoi ga rehe imima ga hugwi ga mu'umu'uma ga no'ga. Gwekyi ga gapira vehevi ga hugwi herogwovo ga reja. Kiro ga manogweri.

³¹ –Kiro ikwava'ehara'ga ruri pea rupi judeu'ga. Imu'umu'umbyra'ga repiagame ga hoi pea aherovai ga hugwi okwava ogwovo.

³² Na jitehe levita'ga rekoi judeu'ga. Uhu ga pea rupi. Urame ga imu'umu'umbyra'ga repiagi no. Pea aherovai ga hoi ga hugwi okwava ogwovo.

³³ –Aerē Samariapeve'ga ruri pea rupi no, ei Jesus'ga.

Samariapeve'ga noarōi judeus'ga.

–Emo imu'umu'umbyra'ga repiagame Samariapeve'ga ga porogwetygi reki. “Po hahy hete ga pe,” ei ga, ei Jesus'ga.

³⁴ Uhurame ga pyri ga ga pohano'gi a'ero. Gweka'vo ga óleo vinho reheve gamohumbygagwera rehe ga pohano'ga. Ouvā ga gamohumbygagwera tapy'ynhapira pyvō. A'ero ga ga mondoi gwenymbava arimo yuhua'javuhua'ea arimo ga rerogwovo. Onga pype ahekihavuhua pype ga ga rero'hoi ga repiakatuavo pevo.

³⁵ –Ko'emame ohorame ga ipe'ai oitambere'ia hugwi mokōi moeda pratava'ea. He'yi hehe moeda rehe itambere'ia rehe. Onga jara'ga pe ga imondoi. “Ehepia katu ti ga,” ei ga imondovo ga pe. “Mara'ngu po ti mokōi itambere'ia ihye'yma nehē nde ipyhygame mbatera ga pe nehē? Po ti ndohygi itambere'ia ndehe ipyhygame mbatera ga pe nehē, a'ero po ti ji imondoi koji'iva'ea nde ve nehē jirura'javame nde pyri nehē,” ei Samariapeve'ga onga jara'ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo gambo'ehara'ga pe.

³⁶ –Ejapyaka ti. Manamo trêsv'e'ga – kiroki ga gwepia imu'umu'umbyra'ga pea rupi – manamo ga gwereko katu ga gakotyva'ero? ei Jesus'ga ga pe.

³⁷ A'ero gambo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

–Kiroki ga ga pohano – gaha oko gakotyva'ero ga pokoga.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Ga ja ti eko ojipe'ga pokoga – kiroki ga iporia'i.

Jesus'ga Martava'ea pavēi Mariava'ea pavēi

³⁸ Aerē Jesus'ga hogahoi gwemimbo'ehara'ga pavēi pea rupi ogwovo cidade'i pe. Pevō Marta'ga nonga pe ga hoi ovahema. Martahēa ga mboapygi gwonga pype gworygworyvamo ga rehe.

³⁹ Gwereco hēa oirūhēa. Hēarera ko Maria. Mariahēa apygi Jesus'ga pyri gapya koty hendukatuavo ganhi'iga.

⁴⁰ Kiro Martahēa nhimbaekwahivi japovo mbatera ti'u ti javo. Nurā hēa ruri opytaahi'viavo Jesus'ga pyri javo ga pe:

–Pyry nde ve nhūrūhēa ji pokoge'ymame? Jihi jate ji poravykyi. Orepo-jykaharetero ere hēa pe a'ero tajipoko hēa japovo.

⁴¹ A'ero Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ei:

–Marta! ei ga hēa pe. Nda'ei po ti ji nahā hēa pe nehē. Ndehe, terenhim-baekwahivuhui ti ejapyakauhuavo mbatera rehe! ei Jesus'ga Martahēa pe.

⁴² Koji'i ko pyryvamo ahe nhinhi'iga renduvi. Mariahēa ji rendu potaripe okovo. Na hēa ji renduvi a'ero, ei ga Martahēa pe.

Ga ndepiapavirē ga oho ogwovo.

11

*Marā ore nhi'igi Tupana'ga pe? ei ahe
(Mateus 6.9-13; 7.7-11)*

1 Aerē Jesus'ga nhi'igi Tupana'ga pe okovo. Ga nhi'imbavirē garemimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

—João'ga ombo'e gwemimbo'ehara'ga nahanahā ahe nhi'igi Tupana'ga pe javo. Oro ore, marā ore nhi'igi Tupana'ga pe? Ndehe ore mbo'e ti hehe jipojykaharetero, ei ga Jesus'ga pe.

2 A'ero Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Kwa. Opombo'e po ti ji kiro. Penhi'igame Tupana'ga pe ti pe'ji ga pe: “Apī, nde ereko katu hete.

Tanerenoiġatu ti ġa nhaporemō a'ero

nde mboheteavo ga ko Tupanete'ga javo nde ve.

Herejo ti vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero ekovo.

3 Nane'yimi ti embuhu ore ve mbatera toro'u ti.

4 Ore ndorokwahava'javi ojipe'ga ndekote'varuhua orojive henonhe'yima ga pe nhaporemō.

Na jitehe ti orerekote'varuhua emombo ore hugwi ikwahava'jave'yima henonhe'yima.

Ore poko ti toronhi'īpo'ruyme ti Satanás'ga orokoe'yima garemimbotarimova'ea rupi.”

A'ea Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga mbo'eavo nahā ti penhi'īTupana'ga pe javo.

5-6 Koji'iva'ea ga ei ga pe:

—Po ga – kiroki ga ojikoty'a pe pavēi – po ga uhu penonga pe ohoa pyteri pe ppyhaji katu pe ndepiaga, ei Jesus'ga. Momina po pembatera. Nurā ahā imondoa ga pe. Marā po pe ndekoi a'ero? Peho po pe ojipe'ga rongā pe – kiroki ga ojikoty'a pe pavēi no. Pe'e po pe ga pe: “Embuhu'ri ore ve trēs pās. A'ereki ojipe'ga uhu oreronga pe ohoa pyteri pe – kiroki ga ojikoty'a ore pavēi. Ndorogwerekoi ore mbatera to'u ti ga javo.”

7 —A'ero po ga ei pe me: “Ndavypotari ji jikira gwaramo. Ahovapytymbavipe ji. Anhino ji jira'yra'ga pavēi. Nurā ji ndavyri imondovo pe me,” e po ga pe me, ei Jesus'ga.

8 —A'e ji pe me, ei Jesus'ga. Pe pavēi ojikoty'aro gwaramo rūi ga vyri imondovo pe me. Pe porandupige'yima gwaramo ga hugwi ga vyri imondopava penemimbotarimova'ea, ei Jesus'ga.

9 —Penhi'igame Tupana'ga pe na jitehe ti peporandurandu ga pe pejikovo. A'ero po ti Tupana'ga imondoukari pe me nehē. Pehekaeka ti tihepia ti javo. A'ero po ti pe hepiagi nehē. Pekwapekwa ti porta rehe pejikovō taho ti ji jurukwara rupi javo. A'ero po ti pe hoi hupi nehē, ei Jesus'ga.

10 A'ereki kiroki ga onhi'īTupana'ga pe ore poko javo – ga pe nhaporemō Tupana'ga omondouka okovo imombyryva oporanduve'ga pe hekahara'ga pe okwaokwave'ga pe, ei Jesus'ga.

11 —Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve pira javo, a'ero mboja rūi po pe imondoi ga pe.

12 Po penda'yra'ga ei pe me embuhu ji ve hupi'a javo, a'ero jagwa'jyra rūi po pe imondoi ga pe.

13 —Ite'varuhue'ŷve'ga ja po pe pekwahe imondovo peja'yra'ga pe. Peko te'varuhu pe reki. Po pe ġanduvamo pekwahe imondovo peja'yra'ga pe, a'ero koji'ī penduvete'ga yvagipeve'ga pyryheteve'ga ikwahahetei gwa'uva mondovouka pe me pe poranduvame ga pe. Pyry hete gara'uva, ei Jesus'ga ġa pe.

*O'mbero ahe e'i: Belzebu'ga opoko Jesus'ga
(Mateus 12.22-30; Marcos 3.20-27)*

14 Aerē anhağa opoյկա akwaimbae'ga okovo. Nonhi'igi anhağa Diabo'gapyriva'ea. Nurā nomonhi'igukari akwaimbae'ga pe. Jesus'ga anhağa mboյipe'aramē ga hugwi akwaimbae'ga nhi'igi reki. A'ero pevove'ga nhi-momby'ai onhimongyavo.

15 Hepiaga jara'ga ei:

—Belzebu'ga anhağa ruvihavuhu'ga opokogame Jesus'ga popoakaro. Nurā Jesus'ga anhağa mboյipe'ai ցa hugwi imondovouka, ei ցa o'mbero.

Belzebu, ei ցa Diabo'ga pe. Irūa garera Satanás.

16 Ojohupe ojipe'ga ei:

—Tihepia ti Jesus'ga popoakara, ei ցa. Mara'ngu po Tupana'ga okovo ga pyri ga mbopopoaka? Tupana'ga ga mbopopoakare'ymame po ti nhande ga mbotegwetei nehē, ei ցa ojohupe. Nurā ցa ei Jesus'ga pe:

—Eapo ti ahemonhimomby'ava'ea. Mara'ngu po Tupana'ga japouka nde ve nde pokoga? Torohepia ti, ei ցa ga pe.

17 Jesus'ga okwaha gandeaporoցitate'varuhua. A'ero ga ei ցa pe:

—Po ցagwyrivepe'ga otavuka ojohupe, a'ero po ti ցa nhomoka'nhymbavi nehē. Po ongapypeve'ga otavuka ojohupe, a'ero po ti ցa nhomoka'nhymbavi nehē no, ei Jesus'ga ցa pe.

18 Po na jitehe Satanás'gapyriva'ea otavuka ojohupe, a'ero po ti inhomoka'nhymbavi jovai nehē no. Marā po ti Satanás'ga huvihava a'ero ojipyryiva'ea ahana'javame nehē? ei Jesus'ga ցa pe. A'ea ji ei. A'ereki pe pe'e: “Belzebu'ga Jesus'ga pokogi ojipyryiva'ea mboյipe'auka ga pe.” Nahā pe pe'e, ei Jesus'ga ցa pe.

19 —Ma'ga omboյipe'auka Satanás'gapyriva'ea pendeheve'ga pe naerū? ei Jesus'ga. Ndape'ji reki pe ցa pe: “Belzebu'ga omboյipe'auka ցa pe.” A'ea rūi pe ei, ei Jesus'ga. Po ga rūi ցa poko ojipyryiva'ea mboյipe'auka ցa pe, a'ero ga rūi ji poko no, ei Jesus'ga. Tape'ei ti ji ve a'ero: “Belzebu'ga Jesus'ga poko.” Po pe'ji a'ea ji ve, a'ero po ti pendeheve'ga ete'varuhui pe me nehē no pe'mbe pe javo pe me nehē, ei Jesus'ga ցa pe.

20 —Tupana'ga ipopoaka hete. Gapopoakara omboյipe'auka Satanás'gapyryiva'ea ji ve, ei Jesus'ga. Pekwaha pe a'ero Tupana'ga ko nhandervuhavuhetero kiro javo, ei Jesus'ga.

21 Kiro Jesus'ga Tupana'ga popoakara mombe'ui ga ojipe'ցa hohe javo. Imombe'gwovo ga ei ցa pe ցa mbo'eavo:

—Ipopoakave'ga opyhy pa gwy'yva toavykyyme ti ojipe'ga nhironga javo. Ga hepiakaturame ցwonga u katu gambatera.

22 Oյiko ga gwy'yva rehe. Aerē ojipe'ga ruri otavuka ipopoakave'ga pe. Gaha koji'i ipopoaka ipopoakave'ga hohe. Nurā ga gapopoakara mombigi ipyhyypava gary'yva ga hugwi gambatera no. A'ero ga ima'ei gambatera.

A'ea Jesus'ga imombe'ui nahā Tupana'ga ipopoaka Satanás'ga hohe javo.

23 —Kiroki ga ndajirepygi – gaha ji movahī, ei Jesus'ga. Kiroki ga monono'oցi ji pavēi – gaha ombokwaki'o.

A'ea Jesus'ga ei ga nomboյikogukari ցa ji rehe javo.

Oյivy anhağa ahe pyri (Mateus 12.43-45)

24 —Kiro po ti ji imombe'ui anhağa rembipyhyga'ga pe me, ei Jesus'ga. Nahā ja aցwamove'ga ndeko'i ite'varuhuve'ga – kiroki ցa opohi okote'varuhua hugwi novia ojikoցe'yma ji rehe, ei Jesus'ga. Anhağa Diabo'gapyryiva'ea ite'varuhu hete akwaimbae'ga pyhyga otiruahūro ga pe. Aerē anhağa jipe'ai ga hugwi ogwovo yhye'yi me okwaokwava. “Mome po ti ji rui nehē?” e'i ovytyteri pe heka. Ndohepiagi reki. Nurā i'ei: “Ajivy po ti ji

nhironga pe ipojykaa'java akwaimbae'ga pojykaa'java," e'i. Akwaimbae'ga pe anhağa i'ei nhironga.

²⁵—A'ero ituri ojivya akwaimbae'ga pyri. Ovahemame ga pyri anhağa i'ei: "Ikatu hete nhironga imboavujikweripyra," e'i anhağa.

²⁶—A'ero ihoi seteva'ea rerua anhağa rerua. Akoja hohe seteva'ea tiruahū hete, ei Jesus'ga. Ovahemame akwaimbae'ga pyri ga pojykai otiruahūro ga pe. A'ero kiro koji'i tiruahū hete akwaimbae'ga pe. Ymya tiruahū ga pe ojipejiva'ea ga pojykarame. Aerē koji'i tiruahū hete ga pe seteva'ea ga pojykarame, ei Jesus'ga.

Horyory tuhē ahe

²⁷ Ga nhi'igame hahyahi pevove'ga pyteripevehēa nhi'igā ga pe:

—Pyry hete hēa pe – kiroki hēa nde mbo'a nde moka'mbuka'mbuavo, ei hēa.

²⁸ A'ero Jesus'ga ei:

—Na tuhē. Emo koji'i pyry hete ға pe – kiroki ға Tupana'ga nhi'igā rendu katu okovo ganhi'igā rupi, ei ga.

Jesus'ga okwahava'javuka Jonasva'ea ahe ve (Mateus 12.38-42; 16.1-4; Marcos 8.11-12)

²⁹ He'yive'ga nhombotymbotyvame Jesus'ga pyri ga ei ға pe:

—Peko te'varuhu pe agwamova'ero! A'ereki pe pe'e: "Jesus'ga japorame jate nhande ve ahemonhimomby'ava'ea, a'ero po ti nhande ei ikwahava nehē: Tupana'ga ga poko. A'ea po ti nhande xa'e hepiagame nehē." A'ea pe ei, ei Jesus'ga ға pe.

—Ndoapoukari po ti Tupana'ga ojipea ahemonhimomby'ava'ea pe me nehē. Ojikwe ga oapo ahemonhimomby'ava'ea Jonasva'ea mohemukarame ymyahū hako. A'ea jate po ti ga ikwahavukara'javi pe me nehē jihi Jesus'ga poko javo, ei Jesus'ga. Ymyahū Jonasva'ea kō Tupana'ga nhi'igā mombe'uharava'ea hako.

³⁰ Pekwahava'ja ti Jonasva'ea pejapyakavo. Ymyahū Tupana'ga Jonasva'ea mondoukari cidadepeva'ea pyri Nínivepeva'ea pyri tokwaha ti ға jipopoakara javo. Na jitehe Tupana'ga ji mbuhurukari pe pyri agwamova'ea pyri tokwaha ti ға jipopoakara javo, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

Nahā Jesus'ga Jonasva'ea mombe'ui ahe ve tokwahava'ja ti ға Tupana'ga popoakara Jonas'ga mbogwerava reheve javo. A'ero ga ei:

³¹ —Aerē mbapava koty po ti Tupana'ga omanove'ga mono'ono'ombavi nehē pe ndehevē nehē, ei Jesus'ga. Pe mono'ombavame po ti ga ei pe me ға pe nhaporemo nehē peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea kweravi nehē no kunhangwerava'ea. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari pendekote'varuhua nehē. A'ereki ymyahū ahe uhu Salomāova'ea pyri paivohuhetea hugwi hako tahendu ti ganhi'igā javo. "A'ereki ga okwaha hete," ei ahe ua, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ға pe. Jihi kaitu akwaha hete Salomāova'ea hohe, ei Jesus'ga. Agwamova'ero pe napehendupotari nhinhi'igā ikwahapotare'yma a'itituhēva'ea. Nurā po ti tyapyrakotyva'ea ruvihavuhuva'ea imboukwahavukari pendekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga.

³² —Mbasava koty po ti Tupana'ga omanove'ga mono'ono'ombavi pe ndehevē nehē, ei Jesus'ga. Pe mono'ombavame po ti ga ei pe me ға pe nhaporemo nehē peko te'varuhu pe javo. A'ea rupi po ti Nínivepeva'ea kweravi nehē no. Ojipiukarame po ti ahe imboukwahavukari pendekote'varuhua nehē. A'ereki ymyahū Nínivepeva'ea gwendu katu Tupana'ga nhi'igā hako. Opohi ahe okote'varuhua hugwi ymyahū hendukatavo Tupana'ga nhi'igā Jonasva'ea imombe'uro gwaramo hako, ei Jesus'ga ға pe imombe'gwovo.

—Ji rendu ti! ei Jesus'ga ga pe. Jih kaitu amombe'u katu Tupana'ga nhi'iga Jonasva'ea hohe, ei Jesus'ga. Agwamova'ero pe napehendupotari nhinhi'iga pepohire'yma pejikote'varuhua hugwi. Nurā po ti Nínivepeva'ea imboukwahavukari pendekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga.

Kojahuva'ea'javuhuva'ea
(Mateus 5.15; 6.22-23; Lucas 8.16)

³³ —Imondygame lamparina ahe nomondoi imihava pype. Ndohovapygi ahe lamparina hyrua pyvō. Pyte'mbia rehe ahe omondo lamparina. Nurā okirame onga pype ahe gwepia kojahua, ei Jesus'ga.

³⁴ —Ndereakwara ko lamparina ja nde ve. Ejeakwakaturame po ti nde hepiakatui egwovo kojahua rupi ikwahava nehē. Na jitehe ejeaporogitaturame ekovo pota Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde rekokatukwahavi nehē, ei Jesus'ga.

—Ejeakwate'varuhurame po ti nde nderehepiagi egwovo ypytuna rupi ikwahave'yma nehē. Na jitehe ejeaporogitate'varuhurame ekopotare'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po ti nde nderekokatukwahavi nehē, ei Jesus'ga.

³⁵ —Ekwaha ti a'ero imbaragwahava mara'ngu po ji jireaporogitakatue'yma javo. Ejeaporogita katu ti takote'varuhuyeme ti javo.

³⁶ Lamparina imbokojahuheterame nde ve nde hoi pehea rupi katu ikwahava. Na jitehe ekokatukwahavame po ti nde ikwahahetei nehē nahanahā Tupana'ga opota ji ve javo. Po nandereaporogitate'varuhui'i'i, a'ero po ti nde rekokatukwahapavi nehē.

Tiruahū ti fariseusva'ea pe
(Mateus 23.1-36; Marcos 12.38-40)

³⁷ Jesus'ga nhi'igirē fariseu'ga ei ga pe:

—Herejo nhironga pype i'gwovo ji pyri.

A'ero Jesus'ga hoi ga rupi garonga pype oapyga mesa pyri.

³⁸ Jesus'ga ndojipogwei na'ē ojikwakuve'yma. A'ero fariseu'ga ei ovyteri pe: “Garamo Jesus'ga nohendukatui nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera naerū? Nhaneramonhava'ea e'i: 'Nahanahā nhande xajipogwei katu. Nhandejipogweikaturo gwaramo nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe,' ei ahe.” A'ea ga ei ovyteri pe onhimomby'avo Jesus'ga rehe ga ndojipogwei i'ua renonde javo.

³⁹ A'ero Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ei fariseu'ga pe:

—Pe'ara tehe oko Tupana'ga nhi'iga rupi pendekoe'ymame ganhi'iga rupi pejiyvyteri pe fariseusva'ero, ei Jesus'ga. A'ea pe ji ei ji'erame pe me: Copo ara prato ara reheve pepyhei hete pe. Gwaimbya pe ndapepyhei reki. Nahā ji ei, ei Jesus'ga. Peyvytera ite'varuhu pa. A'reki pe pepotaruhu pa ipyhygahyavo mbatera pejive pejikote'varuhua.

⁴⁰ Peko ikwahave'ymuhūva'ero! ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ga pe.

—Tupana'ga oapo pa. Oapo ga ahe'ara. Oapo ga aheyvytera no.

⁴¹ Po peyvytera ikatu, a'ero po ti pe ima'ēi jara penhimbatera imbatere'ŷve'ga pe nehē. A'ero po ti pyrypavamo pembatera pe me nehē. A'ero po ti ndapejikwakuva'javi nehē, ei Jesus'ga.

⁴² —Tiruahū ti pe me! A'reki fariseusva'ero pe ndapekokatui pejikokatue'yma ojipe'ga pe. Tiruahū ti pe me. A'reki napearōi Tupana'ga. Pemondo pe Tupana'ga pe novīa. Petŷ imboheva'ea: hortelā, arruda, verduras. Pe herekorame dez itymipyra pe pemondo ojipeji ga pe. A'ea pyri Tupana'ga pe. Emo pe ndapekokatupavi pejikokatue'yma ojipe'ga pe, ei Jesus'ga. A'ea ndapyryvi Tupana'ga pe. Peko katu po pe pejikokatuaavo ojipe'ga pe hamo. Pearō hete po pe Tupana'ga hamo no. Pemondo ti

Tupana'ga pe pejikokatuavo ojipe'ga pe no Tupana'ga arōheteavo no. Nahā pyry hete Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

43 –Tiruahū ti pe me! ei Jesus'ga. A'ereki fariseusva'ero pe pe'e: “Tian-derepia pa ti ga nhande mboheteavo. A'ereki nhande gānduvihavuhuro zako,” pe'e pe pejivyteri pe. Nurā pe apyotaruhui nhanderuvihava'ga apykava rehe nhandejatykahava pype, ei Jesus'ga. Ikatuuu pe me ga mbaragwahavame pe ndehe ima'ēhai pe feira pe onhi'igatuavo pe me pe ko orembo'eharamo javo pe me, ei Jesus'ga.

44 –Pe ko ahemoandyandyiva'ero! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe fariseus'ga pe no. Tiruahū ti pe me nehē! A'ereki pe aheryvya ja. Ndiukwahavame aheryvya ahe ndohepiagi. A'ero ahe pyruği hehe ikwaha've'yma inema ipype. Na jitehe pe kwavame ahe ndokwahavi pendekote'varuhua peyvvyteri pe, ei Jesus'ga ga pe.

45 A'ero judeus'ga mbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe:

–Orembo'eharamo nde erame na ga pe, ore ve nde ei nava'ea rehe no ore mbotegweteavo.

46 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Pe me ti tiruahū no! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe. A'ereki pe ojipe'ga mbo'e hahyva'ea rehe. A'ereki penhi'iga rupi ga ndekorame hahy ga pe. Pe'e pe ga pe: “Nahanahā ti peko Moisésva'ea nhi'igagwera rupi orenhi'iga rupi no,” pe'e hete pe ga pe. Pe tuhē ndapekopavi ahenni'igagwera rupi reki. Peko pa po pe hupi hamo. Penhimbī'eagwera pe pepiria reki no. Ga ja pe peko – kiroki ga omondo ipohyjuhuva'ea ojipe'ga arimo ga pokoge'yma, ei Jesus'ga.

47 –Tiruahū ti pe me! A'ereki pe peapo katu tehe tapyja aheryvya rehe Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ryvya rehe. Ymyahū penamonhava'ea Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea jukai.

48 Pehe peapo katu aheryvya. Jukwaha reki ahemanoa pyryvamo pe me. A'ereki pe napehendukatui imombe'uharava'ea nhi'iga no, ei Jesus'ga.

49 –Nurā ymyahū Tupana'ga reaporogitaro. Ga e'i: “Amondouka po ti ji ga pyri nhinhi'iga mombe'uhara'ga nhimoirūhara'ga ndeheve nehē. Jara'ga po ti ga ga jukai nehē nhinhi'iga mombe'uhara'ga nhimoirūhara'ga ndeheve nehē. Jara'ga po ti ga ga monhani okote'varuhuavo ga pe nhinhi'iga mombe'uhara'ga pe nhimoirūhara'ga pe nehē no ogwovo ga ndeviri nehē,” ei Tupana'ga ymyahū, ei Jesus'ga.

50 –A'ero ahemanoa rehe nhaporemō po ti Tupana'ga imondoi hahyva'ea pe me nehē, ei Jesus'ga ga pe. “Pejuka pa pe nhinhi'iga mombe'uharava'ea,” e po ti Tupana'ga pe me agwamova'ea pe nehē. “Ji japopyrē yvya yvaga reheve penamonhava'ea ahe jukai.

51 Penamonhava'ea ojuka ypy Abelva'ea. Aerē penamonhava'ea he'yiva'ea jukai. Mbapavamo ahe ojuka Zacariasva'ea ymyahū hako. Omano Zacariasva'ea pejatykahavuhua pyri templo pyri okara pyteri pe ikwava'ēhava pyri.” Nahā po ti Tupana'ga ei pe me imondovo hahyva'ea pe me imboja ahejukaagwera pe ndehe nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

52 –Tiruahū ti pe me nehē! ei Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pe. A'ereki pe napembo'ekatui Tupana'ga nhi'iga rehe herojijyita. Nurā hajihea rehe pe ga mbo'ei ga moandyandyita. Perekō pe Tupana'ga nhi'iga aherembikwatijara novīa timonhi'i javo. A'ereki pe ndapekoi Tupana'ga nhi'iga rupi pejikoge'yma ga rehe. Ga ndekopotarame ganhi'iga rupi pe nape-mombe'ukatui ga pe. Nahā pe napemongoi ga ganhi'iga rupi ga mbo-jikoge'yma ga rehe, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

⁵³ Nanime ġambo'ehara'ġa ndekote'varuhui ga pe ga arō'e'yma fariseus'ġa pavēi. A'ero ġa ei ga pe:

—Herejo ore mbo'eavo he'yiva'ea rehe. Maramarā po? Koji'i ore mbo'e.

Nahā ġa ei ga pe.

⁵⁴ A'ereki ġa e'i ojohupe:

—He timombe'uuka ti ga pe. Po ti ga nde'ikatui he'yjuhuva'ea mombe'urame nehē, a'ero po ti ore ga mbotegwetei nehē, ei ġa ojohupe.

12

Tupana'ga omboukwaha onhimiva'ea nehē

(Mateus 10.26-27)

¹ A'ea rupi he'yjuhuranuhūve'ġa nduġanduri onhimono'ono'oġa tihendu Jesus'ga javo. Opyrūpyrū ġa ojogwehe onhimongyavo.

Kiro Jesus'ga nhi'ina'ēi ġwemimbo'ehara'ġa pe. A'ero ga ei ġa pe:

—Penhimboko'i ti pāo mbovuhava rehe fariseus'ġa apoa rehe. A'ea ji ei tapehendukatui ti fariseus'ġa nemimbo'ea javo. A'ereki ġa ahe moandyandyi ojihe. Nurā ahe ei pyry hete ġa javo novīa. Emo ġa oko te'varuhu reki. Ga ja rūi ti peko. Pāo mbovuhava onhinhamba pāo pype. Na jitehe fariseus'ġa ndekote'varuhua oki pa peyvvyteri pe ġa pe mbo'erame.

² —Jahovipyra ahe ohaja'vo hepiuka. Na jitehe po ti Tupana'ga imboukwahavi nehē. Onhimiva'ea po ti ga hepiukari ikwahavuka henduvukapava nehē, ei Jesus'ga.

³ Kiroki a'ea pe pemombe'u pyytunimo ahe ve - a'ea jitehe po ti ahe imombe'ui arimo ojipe'ġa pe nehē. Kiroki a'ea pe pemombe'u nhimi okipe ahe ve - a'ea jitehe ti ahe imombe'uahyahivi gandovaki tohendu pa ti ġa javo.

Tapekyhyji ti ġa hugwi, ei Jesus'ga

(Mateus 10.28-31)

⁴ —Pejikoty'a pe ji pavēi, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe. A'e ji pe me: Tapekyhyji ti pejukapotave'ġa hugwi. Pe jukarē tegwete ġa pemondo-havagwama hahyva'ea ruvihava pype, ei Jesus'ga.

⁵ Kiro ji Tupana'ga mombe'ui pe me. Ga hugwi ti pekyhyji. Gaha ipopoaka hete. Ahe jukarē ga omombo ahe tata pype hahyva'ea ruvihava pype ipotarame. A'e ji pe me: Ga hugwi ti pekyhyji, ei Jesus'ga ġa pe.

⁶ —Maramomi itambere'ia gwyrā'ia rehe? Ndahe'yi po hehe. Cinco rehe gwyrā'ia rehe po ojipeji'i jate itambere'ia. Tupana'ga gwyrā'ia repiapavi herekovo ikwahapava. Nurā ga nomoka'nhymi ojipeji gwyrā'ia!

⁷ —Koji'i hete reki Tupana'ga pe ndepiakatui. A'ereki ga okwaha jitehe reki pe'ava nhaporemo vehevi he'yjuhuva'ea. Okwaha pa ga pe'ava nhaporemo vehevi he'yje'ŷva'ea. Nahā ga pe kwahahetei pe ndepiakatuavo. Tapekyhyji ti a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: "Ahepia katu ji gwyrā'ia he'yjuhuva'ea. Koji'i ji rekoi pe ndehe pe ndepiakatuavo," ei Tupana'ga, ei Jesus'ga ġwemimbo'ehara'ġa pe.

Po nahā ahe ji mombe'ui, ei Jesus'ga

(Mateus 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ —Ġwemimbo'ehara'ġa pe Jesus'ga ei: A'e ji pe me: Po ahe ei ji mombe'gwovo: "Ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe. Ga ko jipojykaharetero." Po nahā ahe ji mombe'ui, a'ero po ti ji ei Tupana'gapyryve'ġa pe yvagipeve'ġa pe nehē: Ga oko jireheva'ero. A'ea po ti ji ei ahe mombe'gwovo nehē, ei Jesus'ga yvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

9 —Po ojipe'ga ei ji mombe'gwovo: “Ndajikogi ji Jesus'ga rehe. Ga ndokoi jipojykaharetero.” Po nahā ga ei ji mombe'gwovo, a'ero po ti ji ei Tupana'gapyryve'ga pe yvagipeve'ga pe ga mombe'gwovo nehē: Ga ndokoi jireheva'ero. A'ea po ti ji ei nehē, ei Jesus'ga ga pe.

10 —Po ga ete'varuhui ji ve vehevi okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga imombori gādekote'varuhua ga hugwi nehē, ei Jesus'ga vyvakyva'ero yvagipeva'ero no. Po ga ete'varuhui Tupana'ga ra'uva pe reki okote'varuhuavo, a'ero po ti Tupana'ga nomomboraḡwami tuhē gādekote'varuhua nehē, ei Jesus'ga.

11 —Aerē po ti ojipe'ga pe nderohoahyi ahejatykahava pype ipypeve'ga nduvihava'ga ndovai pyteri pe governador'ga ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ga ndovai pyteri pe nehē no. Gandovai pyteri pe po ti ga pe nderohoi timboja tehe ti ga ndehe javo.

—Ga pe nderohorame tape'ei naē ti pejiyvyteri pe: “Maramarā po ti nhande nhi'iḡi ga pe nehē? Gara po ti nhande ei ga pe nehē?” A'ea ti tape'ei pevy'are'yma.

12 Ga pe nderohorame po ti Tupana'ga ra'uva pe mbo'euka nehē nahanahā ti pe'ji ga pe javo.

Jesus'ga omombe'u imbateve'ga okote'varuhuve'ga

13 Kiro he'yjuhuve'ga pyteripeve'ga ei Jesus'ga pe:

—Ahembo'eharamo ere ti nhiirū'ga pe ima'ēuka ga pe. Toma'ē ga orepo'ria mbateragwera ore ve memei.

14 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji rūi ko ima'ēharamo ahe ve.

15 Pevove'ga pe Jesus'ga ei:

—Penhimboko'ī ti! Tapepotaruhuhetei itambere'ia mbatera reheve. A'reki mbaterahetea ḡwaramo rūi pe ndekoi, ei Jesus'ga ga pe.

16 Kiro Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea ga pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Imbateve'ga gwereko vyvkatua. Horyory garemityma. Ohy hete!

17 Oyvyteri pe ga japyakai javo: “Marā re po ti ji herekoi koapora a'ero nehē? Mome po ti ji imondoī hepiakatuavo nehē imono'ono'ogame nehē?” ei ga ojapyaka.

18 —Aerē ga ei oyvyteri pe: “Nahā po ti ji rekoī a'ero nehē,” ei ga. “A pivohi po ti ji nhimbatera tuha'via nehē. A'ero po ti ji japoi hehanhuhūva'ea tuhava nehē. A'ea pype po ti ji rekoī nehē i'uheteavo vinho ḡwovo jiroryoryvamo nehē. Nahā po ti ji ei jiyvyteri pe nehē,” ei imbateve'ga.

19 A'ero po ti ji ei jiyvyteri pe nehē: Mbaterahetea ji herekoi hepiakatuavo. Mbaigwe po ti ipavi nhimbatera nehē. Nurā po ti ji ndaporavykya'javi nehē. Tiryva rehe jate po ti ji rekoī nehē i'uheteavo vinho ḡwovo jiroryoryvamo nehē. Nahā po ti ji ei jiyvyteri pe nehē,” ei imbateve'ga.

20 —A'ero Tupana'ga ei ga pe: “Kiro ppytunimo po ti nde manoi nehē ikwahave'ymuhūva'ero! Oro nembatera po ti nehē naerū? – kiroki a'ea nde eremono'ono'oguhū. A'ea po ti ojipe'ga gwereko nde manorame nehē,” ei Tupana'ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

21 —Na jitehe ga rekoī – kiroki ga omono'ono'oguhū mbatera ojive jate okoe'yma Tupana'ga nhi'iḡa rupi. Oko tehe po ti ga Tupana'ga rovai pyteri pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Tape'agataruhui ti mbatera rehe, ei Jesus'ga

(Mateus 6.25-34)

22 Kiro Jesus'ga ei ḡwemimbo'ehara'ga pe:

—Nurā ji ei pe me: Tape'agataruhui ti mbatera rehe. Tape'ei ti: “Maramarā po ti ji rekoī nehē? Gara po ti ji a'u nehē? Ahā po ti ji ve mbatera nehē.

Gara po ti ji amongi nehē? Aerē po ti jipira itoropavi nehē.” Tape'ei ti nahā penhi'agataruhue'yma.

23 —Tapekouhui ti penhimbua'ua rehe, ei Jesus'ga. Tupana'ga pe apo. A'ero po ti ga imondoukari pe me mbatera nehē to'u ti ga javo. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry pendekoa. Tapekouhui ti pepira rehe. Oapo ga penda'oa. A'ero po ti ga imondoukari pepira pe me nehē. A'ereki Tupana'ga pe koji'i pyry penda'oa, ei Jesus'ga.

24 —Pehepia te gwyrā'ia corvos ikwahava. Notymi ojive corvos. Ndohetygi gwemityma i'gwovo a'ero. Nomono'ogi mbatera opoitava ryrua pype aerē po ti ti'u javo. O'u reki corvos. A'ereki Tupana'ga ouka jupe. Pe me ga ei: “Koji'i ji rekoi pe ndehe,” ei Tupana'ga pe me. Nurā po ti ga imondoi pe me nehē no, ei Jesus'ga.

25 —Pe'agataruhu po pe javo: “Koji'i po ji nhimomboakari hamo. Um meio metro po ti ji nhimomboakara'javi nehē.” Nahā po pe ei. Pe'agataruhu po pe a'ea rehe javo novīa. Napenhimomboakara'javi tuhē po ti pe nehē, ei Jesus'ga.

26 Nenhimomboakahava nonhimimi'i'i Tupana'ga pe. Pehe reki ndapekwahavi a'ea pejikovo. A'ero ti ojipea rehe tape'agataruhui no!

27 —Pehepia ti vyoty'ria. Henhui onhimomboaka onhimongyavo vyoty'ria. Ndooravykyi ipyhyga i'gwovo. Ndoapoi opi'ria. A'e ji pe me: Ymya aheruvihavuhuva'ea Salomā'ova'ea omongi tapy'ynhapipyryva jipi. Ikatu hete tuhē ahepipryva onhimongyavo. Ahepipryva hohe reki vyoty'ria ikatuhetero.

28 Tupana'ga ombokatu ipira nhungwavuhua pira okovo hehe. Nhungwavuhua horyory nhuhū me kiro. Ko'emame ahe omombo nhungwavuhua tata pype tamohendy ti tata javo. Nombokwara'ari nhungwava.

—Koji'i Tupana'ga pe arōi imondoukari tapy'ynhapira pe me pemongi ti javo. Xunhi hete pe pejiko ga rehe! ei Jesus'ga.

29 —Tape'agataruhui ti penhimbua'ua rehe! Tape'agataruhui ti hehe pejipy'a no'gatuukare'yma.

30 A'ereki vyakotyve'ga gwyrive'ga nha'agataruhu a'ea rehe nhaporemo —kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe. Tape'agataruhui ti hehe a'ero. A'ereki gaha penduvete'ga okwaha pe mbatere'ymame togwereco ti ga gwi'gwia javo, ei Jesus'ga.

31 —Tupana'ga ko penduvihavuhuhete'ga. Pejirokwa ti pejikovo ganhi'iga rupi gaha ko jiruvihavuhuhete'ga javo, ei Jesus'ga. Pe ndekorame ganhi'iga rupi po ti Tupana'ga imbuhupavi mbatera pe me nehē togwereco paravuhu ti ga javo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Ikatuheteva'ea yvagi pe (Mateus 6.19-21)

32 Kiro Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

—Pe ko napende'yi jireheva'ero. Tapekyhyji ti. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Opomongo pota ji huvihavamo ji pavēi.”

33 Pemondo ti penhimbatera ojipe'ga pe itambere'ia pyhyga ga hugwi. Itambere'ia ti pemondo a'ero imbatere'ive'ga pe. Po nahā pe ndekokatui, a'ero po ti pe herekoi pejive yvagi pe nehē. Ikatu hete po ti peapoa pevo gwe'yjamo a'ero nehē. Niymyani po ti nehē. Namomini po ti nehē. Iporomive'ga ndohoi yvagi pe imima aheapoa. Mbatera nombote'vari aheapoa yvagi pe.

34 —Nurā ji ei pe me: Penhiitambere'ia ti pemondo imbatere'ive'ga pe. Po avo yvagi koty peapoa uvame, a'ero vvyakotyva'ea rehe pe pemondo pejeaporogita jipi. Po yvagi pe peapoa uvame, a'ero vvyagipeva'ea rehe pe pemondo pejeaporogita imohina jipi, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Ndokiri huvihava'gapyrive'ga
(Mateus 24.43-44)

35 —Peko katu ti jirura'jahava pota. Peko ti ga ja - kiroki ga omongi oku'ayvira xanhimboavujikwe ti javo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. Peko ti ga ja no - kiroki ga ombojapy' u lamparina tihepia katu ti ikwahava javo.

36 Peko ti ga ja - kiroki ga e'i: "Aerē po ti nhandepojyakahara'ga ruri. Uhu po ti ga toryva hugwi ojipe'ga mohembirekohava hugwi," ei ga gajivyhava pota. Ga rurame okwaokwa porta rehe, kotihī ga ipe'ai ga pe.

37 —Pyrū hete po ti ga pe nehē - kiroki ga ndokiri opojyakahara'ga rurame, ei Jesus'ga ga pe. Amombe'u katu ji pe me: Onhimboavujikwe ti gapojyakahara'ga imongiavo oku'ayvira nehē ta'apo ti ji mbatera ga pe javo. A'ero po ti ga ga mboapygi mesa pyri herua mbatera imondovo ga pe nehē to'u ti ga javo. "Pepyry hete pe jirura potari," e po ti ga nehē imondovo ga pe nehē.

38 —Po gapojyakahara'ga jivyrāme toryva hugwi ppyhaji'i, pyrū hete po ti ndokirive'ga pe nehē. A'ereki ga gwepia gakire'yma. Pyrū hete po ti ndokirive'ga pe nehē ga jivyrāme ko'ema koty. A'ereki ga gwepia gakire'yma, ei Jesus'ga ga pe ga mbo'eavo ojo'java'ea pyvō.

39 —Onga jara'ga ndokwahavi iporomive'ga rura gwonga pe, ei Jesus'ga. Po ga okwaha, gwepia katu po ga gwonga a'ea rupi hamo iporomive'ga mongiuakare'yma hamo, ei Jesus'ga. A'ea pe pekwha, ei Jesus'ga.

40 —Nurā ji ei pe me: Penhimboko'i ti a'ero penhimboavujikwea jirura'java pota ji mbuhua, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe. Pe nhimboha'uve'ymame po ti ji ruri vyvakotyva'ero vyagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

Nahā ahe ombojikoguka ojihe
(Mateus 24.45-51)

41 A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Ma'ga pe nde imombe'ui a'ea ojo'java'ea? Mara'ngu po ore ve jate nde imombe'gwovo torohendu katu ti? Mara'ngu po ojipe'ga pe no nde imombe'gwovo tohendu katu ti ga ore pavēi? ei ga Jesus'ga pe.

42 A'ero Jesus'ga nhandepojyakaharete'ga ei Pedro'ga pe:

—Kiroki ga ombojikoguka opojyakahara'ga pe ojihe gweaporogitakaturo - marā ga rekokatui? ei Jesus'ga. Kiro po ti ji garekokatua mombe'ukatui pe me pe mbo'eavo ojo'java'ea pyvō. Gwepia katu ga opojyakahara'ga mbatera, ei Jesus'ga. Ga pe gapojyakahara'ga ei a'ero ohorame: "Nde po ti jipyrive'ga ndepiakatuharamo. Ema'ē ti nhimbatera ga pe gandetakwera ja jipi to'u ti ga javo." Nahā ga ei ojipyrive'ga pe ogwovo.

43 —A'ero gapyrive'ga jara'ga ndepiakatu imondovo ga pe ga nderekovo gandepiakatuharamo ga horame.

—Aerē gapojyakahara'ga jivyri ua. Ga ndepiagame ga ei: "Ga ndepia katu reki ga imondovo ga pe," ei ga.

—Pyrū hete gandepiakatuhara'ga pe a'ero, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

44 Imombe'ukatua vo ji ei pe me: Aerē po ti gapojyakahara'ga ei ga pe nehē: "Ehepia katu pa ti a'ero nhironga jigwrya reheve nhimbatera reheve no." Nahā po ti ga ei nehē toko ti ga herekohavamo ji ve javo, ei Jesus'ga.

45 —Po gandepiakatuhara'ga ei oyvyteri pe opojyakahara'ga rure'ymame: "Mbaigwe po ti jipojyakahara'ga jivyri nehē," e po ga. A'ero po ga ndohepiakatui opojyakahara'gapyrive'ga, ei Jesus'ga. Onupā po ga ga akwaimbae'ga kunhangwera'ga ndeheve ga poravykyrame. O'u hete po ga gambatera. Heagwry po ga no.

46 Nomboha'uvi ga ga upa nduri po ti jipojyakahara'ga kiro nehē javo.

—A'ea rupi po ti gapojykahara'ga ruri ovahema nehē, ei Jesus'ga. Gapojykahara'ga ga rovaja'rogukari. A'ereki ga ndokoi ganhi'iga rupi. Nahā po ti gapojykahara'ga ga mongoukari ahe pyri nehē – kiroki ahe nōhendukatui, ei Jesus'ga imombe'gwovo gwemimbo'ehara'ga pe.

⁴⁷ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea ga pe. Ga mbo'eavo ga ei:

—Ojipe'ga okwaha opojykahara'ga remimbotarimova'ea. Emo ga ndokoi ganhi'iga rupi onhimboavujikwere'yma. A'ero po ti gapojykahara'ga ga nupanupāheteukari nehē, ei Jesus'ga.

⁴⁸ Ojipe'ga ndokwahavi opojykahara'ga remimbotarimova'ea. Ga rekote'varuhurame po ti gapojykahara'ga ga nupāi hamo. Emo po ti gapojykahara'ga ga nupa'ukari nehē, ei Jesus'ga.

—Na tuhē. Kiroki ga pe ahe omondo hete – ga na jitehe po ti tomondo hete hamo. Kiroki ga pe ahe koji'i omondo – ga po ti koji'i tomondo hamo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

Ojogwayva po ti ga ji rehe nehē, ei Jesus'ga
(Mateus 10.34-36)

⁴⁹ —Ajo ji vyva koty jitekovo tamboukwaha vvyakotyve'ga ndeaporoḡita javo. Po kiro gandeaporoḡita ji amboukwaha ojikwe ramo. A'ereki nahā jiporavykyhava, ei Jesus'ga.

⁵⁰ Tupana'ga e'i ji ve: “Aerē po ti ojipe'ga imondoi hahyva'ea nde ve nde jukavo nehē,” ei ga ji ve. Tuhu ti hahyva'ea ji ve a'ero. A'ereki ji ga nhi'ipo'ru pota. Anhimbaekwahi ji jivy'are'yma hahyva'ea imbuhua.

⁵¹ —Marāi pe ji mombe'gwovo? ei Jesus'ga. “Jesus'ga rura ḡwaramo po ti vvyakotyve'ga py'a rukatui nehē.” Nahā po pe ei pejiyvyteri pe naerū? A'e ji pe me: Tape'e'i ti a'ea. Jirura ḡwaramo po ti ḡapy'a ndukatui nehē. Ojogwayva po ti ga ji rehe nehē, ei Jesus'ga.

—Ojipe'ga po ti ji arōhetei nehē. Ojipe'ga po ti nanhiarōi nehē. Nurā po ti ga jogwayvari ji rehe nehē.

⁵² Kiro po ti ongapypeve'ga cincove'ga jogwayvari nehē.

Trēsve'ga po ti doisve'ga rayvari nehē.

Doisve'ga po ti trēsve'ga rayvari nehē.

⁵³ Akwaimbae'ga po ti gwayva gwa'yra'ga nehē.

Gara'yra'ga po ti ga rayva nehē no.

Kunhangwerahēa po ti gwayva gwa'yrahēa nehē.

Hēara'yrahēa po ti hēa rayva nehē no.

Gwayva po ti kunhangwerahēa o'aihēa nehē.

Hēa'aihēa po ti hēa rayva nehē no, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Ikwahavukahava
(Mateus 16.2-3)

⁵⁴ Kiro Jesus'ga ei pevove'ga pe:

—Po kwara ihoa koty hovagwevagwe ḡweri kwara, a'ero pe ei: “Nimbegwei amana,” pe'e pe. Ōky tuhē a'ero.

⁵⁵ Po nhimbya hugwi vvytua uhu, a'ero pe ei: “Kwarahyahi po ti nehē.” Kwarahyahi tuhē a'ero.

⁵⁶ Pe pehepia yvaga ikwahava aerēva'ea. Nurā pe ei: “Aerē po ti ikyri nehē.” Pe pehepia avova'ea ikwahava aerēva'ea. Nurā pe ei: “Aerē po ti kwarahyahi nehē.” A'ea pe pekwaha katu.

—Emo imbaragwahave'yve'ga ja po pe reki. Pehepia tehe pe ojipeva'ea aḡwamova'ea – kiroki a'ea ikwahavuka aerēva'ea. Emo pe napembaragwahavi reki aerēva'ea rehe, ei Jesus'ga ga pe. Pe ko ahemoandyandiyiva'ero! ei Jesus'ga. Maranameuhū pe napembaragwahavi aḡwamova'ea rehe nhinhi'iga renduvame! Onhimiva'ea nhinhi'iga pe me naerū?

Pejeaporogita ti, ei Jesus'ga
(Mateus 5.25-26)

⁵⁷—Pe tuhē pekwha hamo! ei Jesus'ga. Maranameuhū pe napendeaporogitakatu naerū ikwahave'yma? Pekwha ti! ei Jesus'ga.

⁵⁸Kiro po ti ji imombe'ui pe me ikwahavuka pe me nahā ti pejeaporogita katu javo. Ji rendu ti a'ero.

—Po nde te'varuhuro ojipe'ga pe, a'ero po ti ga ei nde ve nehē: “Xaho tuhē ji rupi juiz'ga pyri,” e po ti ga nehē. “Ga pe po ti ji nderekote varuhua mombe'ui nehē te'i ti ga nhandeaporogita pē javo,” e po ti ga nde ve nehē. Ga nde rerohorame juiz'ga pyri ejirokwa ti javo ga pe ga ma'ngoma'ngoga ga rupi egwovo. Ere ti ga pe: “Nhande tuhē ti xanhimbovyvy na'ē.” A'ea ti ere ga pe. Po ti nde nerema'ngoma'ngogi ga pehea rupi nehē, a'ero po ti ga nde rerohoahi juiz'ga pyri. A'ero po ti juiz'ga nde mondokari guarda'ga pe nehē. Guarda'ga po ti nde mongi cadeia pype nehē.

⁵⁹A'e ji pe me: A'ea pype po ti nde pytai nehē. Nde imondokatu-pave'ymame ikwepykava, a'ero po ti guarda'ga nanerenoHEMA'javi nehē, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

13

Pemano pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē

¹A'ea Jesus'ga imombe'urē pevove'ga pyteripeve'ga ei Jesus'ga pe:

—Pilatos'ga ahe jukaukari ojiheva'ea Galiléiapeva'ea ko. Okwava'ē pota Galiléiapeva'ea mbatepyryva ikwava'ēhava rehe Tupana'ga pe okovo. Ahe mbatepyryva jukarame Pilatos'ga ahe jukaukari. Aherekoa ono'ō mbatepyryva rekoa pavēi ga ahe jukaukarama, ei ga Jesus'ga pe.

²A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Tiruahū ahe Galiléiapeva'ea ogwyrivepe'ga hohe. Nurā Pilatos'ga ahe jukaukari.” A'ea po pe ei naerū? ei Jesus'ga ga pe.

³—A'e ji pe me: Pe ndapekwahavi pe'era me nanongara. A'ereki ahewyrivepe'ga oko te'varuhu ahe ja. Pepohi ti pejikote varuhua hugwi pejikovo. Pepohire'ymame jugwi pe nhaporemo po ti pemano no pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē.

⁴—O'a onga jo'ajo'ara Jerusalémmeva'ea rehe dezoitova'ea rehe ahe jukavo Siloépeve'ga gwyrī pe. Pe'e po pe pejiyvyteri pe: “Tiruahū dezoitova'ea ojipe'ga hohe Jerusalémmeve'ga hohe. Nurā ahe rehe onga jo'ajo'ara ari.” A'ea po pe ei naerū?

⁵—A'e ji pe me: Pe ndapejapykakatu ahe rehe. A'ereki Jerusalémmeve'ga oko te'varuhu ahe ja. Pepohi ti pejikote varuhua hugwi. Pepohire'ymame jugwi pe nhaporemo po ti pemano no pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Ahā yva'ia figueira rehe

⁶Kiro Jesus'ga imombe'ui ga pe ojo'java'ea. Ga mbo'eavo ga ei ga pe:

—Akwaimbae'ga oho ko pe uva tymipyra pype. Pevo i'yva ami figueira. Oho ga heka hehe yva'ia figo ta'u ti javo. Ndogwerekoi yva'ia figo hehe reki.

⁷A'ero ga ei gwemitymipyra repiakatuhara'ga pe: “Três anos imbokwara'ari ji rujirurame avo heka figo figueira rehe. Ahā reki. Eha ti a'ero. A'ereki o'ā novīa vyva po ruavo,” ei ga.

⁸—A'ero garemitymipyra repiakatuhara'ga ei: “Na ti ojipeji um ano imbokwara'ari hehe nehē. Kiro po ti ji hyvykoi vyva imondovo i'atagwera yvapo pyri nehē.

⁹ Po i'a nehē, a'ero pyry. Po ndi'ai nehē, a'ero ti emboharuka," ei ga ga pe, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

Jesus'ga omombi onhimombe'ea karugwara

¹⁰ Aerē sábadu rupi kiro Jesus'ga ġa mbo'ei gwe'yja'ġa jatykahava pype.

¹¹ Ipye kunhangwerahēa reko. He'yiva'ea dezoito anos imbokwara'ari hēatetirūa rehe. A'ea rupi hēa nopo'agatui. Onhimombe hēa okovo. A'ereki anhaġa nomopo'agatuukari hēa pe.

¹² Hēa repiagame Jesus'ga ei hēa pe:

—Kunha, ei ga. Avo ejo.

Hēa rurame ga pyri ga ei hēa pe:

—Ndepiro'y nde netetirūa hugwi kiro, ei ga.

¹³ Hēa rehe ga pokogi kiro. A'ero kotihī hēa po'agatui. Tupana'ga mboheteavo hēa ei:

—Pyry hete Tupana'ga ji ve, ei hēa gworygworyvamo ga rehe.

¹⁴ Kiro huvihava'ga judeus'ga jatykahava pype ga nhimboahivi Jesus'ga pe. A'ereki sábadu rupi Jesus'ga omombi hēatetirūa judeus'ga poravykye'yma rupi. A'ero huvihava'ga ei ipypeve'ġa pe:

—Oporavyky po ahe ojipea rupi seis dias rupi hamo. A'ea rupi ti pejo tomombi ga petetirūa. Sábado rupi rūi po ti ga tomombi petetirūa nehē, ei ga ġajatykahava jaramo.

¹⁵ A'ero Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ei ijara'ga pe ipypeve'ġa pe no:

—Pe'e pe ji ve: “Okokate'varuhu ga. A'ereki ga oporavyky sábadu rupi.” Nahā pe ei ji ve, ei Jesus'ga. Pehe reki okokatu'ava'ero peko. Pe nhaporemō peporavyky sábadu rupi no! A'ereki sábadu rupi pembopiro'y penhenymbava boi burro reheve hapyja hugwi herogwovo y pe imboy'gwovo.

¹⁶ —Hēa reki, Abraāova'ea rakykwepoharamo ko hēa, ei Jesus'ga. Sa-tanás'ga okote'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga anhaġa ruvihavuhu'ga, gaha hēa pojykauka ojipyriva'ea pe. Nurā hēa nopo'agatua'javi. He'yiva'ea dezoito anos imbokwara'ara'ari hēa pojykaukaramo. Jihi a'e: Pyry ji imbopiro'yi karugwara hēa hugwi sábadu rupi, ei Jesus'ga.

¹⁷ Ga nhi'igame ga'arōe'yve'ġa ndipoyjayjari. Ipyeve'ġa reki ġa ndoryndo-ryvamo Jesus'ga rehe onhimongyavo. A'ero ġa ei:

—Oapo hete Jesus'ga ahemonhimomby'ava'ea pyryva'ea. Ipopoaka hete ga, ei ġa gworyvamo garembiapopava rehe.

Mostarda ra'ynha xunhieteva'ea

(Mateus 13.31-32; Marcos 4.30-32)

¹⁸ Ojo'java'ea pyvō Jesus'ga ġa mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marā hekoī kiro vvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvi-havuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga.

¹⁹ Akwaimbae'ga gwereko mostarda ra'ynha. A'ea ga itymi ko pe, ei Jesus'ga. Henhunhame mostarda roryroryvamo. Aerē yvovouhuro tuhē. A'ero gwyra'ia ruri onhimongyavo upa hakā rehe japovo gwaityga, ei Jesus'ga he'yje'yve'ġa po ti he'yjuhu nehē javo.

Pão imbovuhava

(Mateus 13.33)

²⁰ Ojipea pyvō ojo'java'ea pyvō Jesus'ga ġa mbo'ei. A'ero ga ei:

—Marā hekoī kiro vvyakotyve'ġa pe ġa erame Tupana'ga nhanderuvi-havuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei ga.

²¹ Kunhangwerahēa opyhy he'yiva'ea vinte e cinco quilos de farinha de trigo, ei ga. Trigo pype hēa imbojihe'ari imbovuhava ta'apo ti ji pāo javo. A'ero hēa igwaragwarai humbirimbiriga trigo ru'uma. Igwaigwavete imbovuhava onhinamba trigo ru'uma pype imbovuvupava, ei Jesus'ga igwaigwavete po ti ga herojijyi ojeaporogita nehē javo.

Porta'ia ndipypiriva'ea
(Mateus 7.13-14, 21-23)

²² Aerē Jesus'ga hogahoi ojipejipe pe cidades pe. Cidades'i pe ga hoi no. Pevopevo ga ga mbo'embo'eavo ogwovo Jerusalém me.

²³ Pevove'ga e'i Jesus'ga pe:

—Orepojkaharetero emombe'u ore ve. Tupana'ga omombo aherekote'varuhua ahe hugwi okovo. Maramomi ga hugwi po ti Tupana'ga imombori gandekote'varuhua ga nderogwovo yvagi pe nehē toko ti ga jireheva'ero javo? Ndahe'yi po ga? ei ga Jesus'ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

²⁴ —Ndipypiriva'ea ko porta Tupana'ga ronga apoa. Pejirokwa hete ti penhimongiavo Tupana'ga ronga pype porta'ia rupi ndipypiriva'ea rupi ga pyri. A'e ji pe me: Pejirokwa hete ti penhimongiavo. A'ereki he'yjuhuve'ga oki pota garonga pype novia. Emo ga ndoki.

²⁵ —Aerē po ti Tupana'ga po'ami hovapytyma porta nehē. Po pe ami mytu'ē me a'ea rupi, a'ero po ti pe kwapekwari porta rehe novia nehē. A'ero po ti pe ei nehē: “Ehovapytymba'vo ti porta ore ve orepojkaharetero.”

—A'ero po ti ga ei pe me nehē: “Nahovapytymba'vogi po ti ji pe me nehē. Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoangave'yma jireheva'ero,” e po ti ga nehē.

²⁶ —A'ero po ti pe ei nehē: “Oro'u ko ore nde pyri ikwehe. Erembo'e nde pehea rupi oreidade rapea rupi ikwehe.”

²⁷ —A'ero po ti ga ei pe me nehē: “A'e ji pe me: Peko pe ambotehero ji hugwi pejikoangave'yma jireheva'ero. Pejipe'a pa ti ji hugwi pejigwovo. A'ereki nane'ymi pe pekote'varuhu.” A'ea po ti ga ei pe me nehē, ei Jesus'ga ga pe.

²⁸ A'ea rupi po ti pe ga ndepiagi nehē: Abraão'ga, Isaque'ga, Jacó'ga nehē. Pe ga ndepiapavi Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga nehē no. Okipavipe po ti ga Tupana'ga ronga pype pe ga ndepiagame nehē. Tupana'ga nape-mongiukari gwonga pe nehē. A'ea rupi po ti pe jehe'oi pejihe penhimonha'ngavo hahyrame pejive pevo nehē, ei Jesus'ga.

²⁹ —Uhu po ti ojipe'ga nehē. Kwara ipora hugwi po ti ga nduganduri kwara ihoa hugwi no, tyapyra hugwi no, nhimbya hugwi no. Ga uhu oapyga nehē ti'u ti Tupana'ga ronga pype javo, ei Jesus'ga ga pe.

³⁰ —Pehendu ti! ei Jesus'ga. Kiroki ga huvihava rūi agwamo - jara'ga po ti huvihava nehē. Kiroki ga huvihava agwamo - jara'ga po ti ndokoa'javi huvihavamo nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga oarō hete Jerusalém
(Mateus 23.37-39)

³¹ Kiro fariseus'ga nduri ovahema Jesus'ga pyri. Ga pe ga ei:

—Heregwovo avo hugwi. A'ereki Herodes'ga nde juka pota, ei ga.

³² A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ga ko huvihavatehea jagwa'ria'java'ea ja raposa ja. Peho ji mombe'gwovo ga pe. Pe'ji ti ga pe: “‘Ehendu ti!’ ei Jesus'ga nde ve. ‘Kiro ji ambojipe'ape'a ahe hugwi anhağa Diabo'gapyriva'ea. Amombimombi ji aheteriŕa ahe hugwi no agwamo. Nahā ji poravykyi kiro. Ko'emame na jitehe ti. A'ea py'rovo po ti ji poravykypavi nehē.’ A'ea Jesus'ga ei nde ve.” A'ea ti pe'ji Herodes'ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

33 –Pe'e katu pe pe'era me jji ve: “Heregwovo.” Na tuhē. Taho ti jji jigwovo pea rupi kiro ko'emame no a'ea py'rovo no jigwovo cidade de Jerusalém me. A'ereki Jerusalém me jate ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea juka pota jipi. Pevo jitehe po ti ga tajijuka nehē naerū! ei Jesus'ga ga pe.

Kiro Jesus'ga ei cidadepeve'ga pe Jerusalémmeve'ga pe:

34 –Jerusalémmeve'ero pe pejuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea jipi, ei Jesus'ga. Tupana'ga ahe mondoukarama pe pyri pe peapiapi ahe jipi ahe jukavo, ei Jesus'ga. Inamuti'ga omono'ono'ō gway'ria opepoa gwyri pe. Na jitehe he'yjuhuvava'ea rupi jji pe mono'ombotara'jara'javi jji pyri inamuti'ga ja pe nderekokatupota novia. Emo pe ndapepotaruhui, ei Jesus'ga.

35 –Pehendu ti a'ero! Kiro po ti Tupana'ga pohiri pe hugwi nehē. Ga ndohepiakatua'javi pejatykahavuhua a'ero nehē. Pe tehe po ti peko a'ero nehē. Pe ndajirepiaga'javi nehē, a'e katu jji pe me. Aerē jate po ti jji rura'javi nehē. A'ea rupi po ti pe ei nehē: “Tupana'ga ti tomomyry Jesus'ga pe. Gaha Tupana'ga ga mbuhuruka,” pe'e po ti pe nehē, ei Jesus'ga.

14

Jesus'ga omombi ahevuvura ahe hugwi

1 Aerē sábadu rupi Jesus'ga hoi fariseus'ga nduvihava'ga ronga pe ta'u jji pevo javo. Ga vahemame garonga pe ga Jesus'ga repiahetei fariseu'ga fariseu'ga pavēive'ga pavēi javo ojohupe:

–Mara'ngu po ti Jesus'ga okote'varuhua vo nehē? Po nahā, a'ero po ti nhande ga mbotegwetei nehē, ei ga ojohupe.

2 Jesus'ga rovai pyteri pe oko itetirūave'ga. Ovuvu pa ga hugwi gapya gajyva.

3 Kiro Jesus'ga ei judeus'ga mbo'ehara'ga pe a'ero – kiroki ga ombo'e jipi Moisésva'ea rembikwatijara rehe. Ga pe fariseus'ga pe no Jesus'ga ei:

–Mahā po pyry? Mara'ngu po sábadu rupi ahe imombiga gatetirūa ga hugwi? Mara'ngu po ahe imombige'yma gatetirūa sábadu rupi? Mahā po pyry?

A'ea Jesus'ga ei ga pe tonhi'ipondekwa ti ga javo.

4 Emo ga nonhi'ipondekwavi. A'ero Jesus'ga pokogi itetirūave'ga rehe imombiga gavuvura ga mondouka garonga pe.

5 Ga pe Jesus'ga ei:

–Erereko po nde jumento. Boi po nde erereko. Po nerenymbava ihiri ikwaruhua pype, a'ero po kotihī nde ipyhygi enhenymbava henohema jugwi sábadu rupi. Nahā nde enhenymbava rereko katu. A'ereki pyry nerenymbava nde ve.

A'ea Jesus'ga ei fariseus'ga pe judeus'ga mbo'ehara'ga pe no pyry jji itetirūave'ga pokogi sábadu rupi no javo.

6 Nonhi'ipondekwavi ga. A'ereki ga gwenohē tuhē sábadu rupi.

Nonhimbohetei po ahe hamo

7 Kiro ga nduri fariseus'ga ojipe'ga ndeheve – kiroki ga fariseu'ga ga mono'oguka ga mbuhuruka gwonga pe i'gwovouka ga pe. Oapy ga huvihava'ga apykava rehe ikatuva'ea rehe. “Tianderepia pa ti ga nhande mboheteavo,” ei ga. “A'ereki nhande ga hohe,” ei ga oyvyteri pe.

Ga apygame hehe Jesus'ga ga ndepiagi. A'ero ga ei imombe'gwovo ojo'java'ea ga pe. Ga pe ga ei:

8 –Po toryva jara'ga pe mono'ogukari pe'u ti javo toryvi pe gamohembirekohai pe. Pehorame toryva repiaga ti tapeapygi huvihava'ga

apykava rehe ikatuva'ea rehe tianderepia pa ti ġa jave'yma. Mara'ngu po ijara'ga javo ndehoheve'ga pe: "Herejo toryva repiaga"?

⁹ A'ero po ti ga ruri nehē. Nurā po ti ijara'ga ei pe me nehē: "Na ga apygi pe py'rovo huvihava'ga apykava rehe ikatuva'ea rehe." Ga erame na pe me, a'ero po ti pe ndapepoyjayari nehē pejigwovo peapyga irupe okoteheve'ga apykava rehe nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹⁰ —Po toryva jara'ga pe mono'ogukari toryva repiagauka pe me nehē. Peapy na'ē ti okoteheve'ga apykava rehe. Aerē po ti ijara'ga ruri javo pe me nehē. "Pejikoty'a pe ji pavēi," e po ti ga pe me nehē. "Ikatuva'ea rehe ti peapy huvihava'ga apykava rehe." Ga erame na, po ti ojipe'ga ga renduvi – kiroki ġa oapy pe pyri. A'ero po ti ga ei pe mombe'gwovo: "Ġahā ore hohe." Nahā po ti ga ei pe mboheteavo nehē, ei Jesus'ga.

¹¹ —Po pe ei: "Jihi ko huvihavamo ojipe'ga hohe pa." Po pe ei a'ea penhimbotehavo pepoakaramo pejikovo aha huvihavamo, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehē: "Pe ndapekoi huvihavamo. Napenhimbotehi po pe hamo a'ero!" A'ea po ti Tupana'ga ei pe me nehē, ei Jesus'ga. Po pe napenhimbotehi ojipe'ga pokokatuavo, a'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehē: "Peko ti huvihavamo." A'ea po ti ga ei pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

¹² Jesus'ga ei fariseu'ga pe – kiroki ga ombuhuruka ga ġwonga pe e'u ti ji pyri javo. Ga pe Jesus'ga ei:

—Nde japorame mbatera to'u ti ġa javo, terembuhurukari ti ġa ejipyri – kiroki ġa ojikoty'a nde pavēi. Terembuhurukari ti neirū'ġa, eje'yja'ga, imbateve'ga. Terembuhurukari ti nanongara'ga arimo ypytunimo no to'u ti ġa javo. Po nde ġa mbuhurukari, aerē po ti ġa ei nde ve nehē: "Herejo i'gwovo kiro oreronga pe." Nahā po ti ġa toryva kwepygi nde ve nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ —Po nde japorame toryva koji'i pyry nde ġa mbuhurukari imbatere'yve'ga, ika naka'nauhūve'ga, ipyka naka'nave'ga, heakwagweve'ga. Nanongara'ga embuhuruka ti to'u ti ġa ji pyri javo.

¹⁴ A'ero po ti pyryhetero nde ve nehē. Ga po ti ndokwepgyi toryva nde ve nehē. Tupana'ga reki ga pyryhetero nde ve nehē omanove'ga mbogweravame pyryve'ga mbogweravame nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Hehanhuhū toryva (Mateus 22.1-10)

¹⁵ Jesus'ga pyri ġa i'ui oapyga mesa pyri Jesus'ga renduva. Gapyteripeve'ga ei Jesus'ga pe:

—Horyory po ti ga nehē – kiroki ga o'u Tupana'ga ruhava pype Tupana'ga rekame nhanderuvihavuhetero, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁶ A'ero Jesus'ga ga mbo'ei ojo'java'ea pyvō. Imombe'gwovo ga ei ga pe:

—Marā Tupana'ga yvyakotyve'ga nderekoukari okorame ġanduvihavuhuhetero? A'ea rehe po ti ji nde mbo'ei ikwahavuka nde ve imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga ga pe. Akwaimbae'ga ei he'yjuhuve'ga pe: "Kiro po ti ji japoukari toryva. Pe'u ti ji pyri," ei ga ġa pe. A'ero ga hoi japovouka, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

¹⁷ Omboavujikwepavuka ga inoġuka. A'ero ga ojipyryve'ga mondoukari ġa pyri. Ga pe ga ei: "Eho javo ġa pe: 'Hepejijo kiroġwe. A'ereki ga omboavujikwepavuka mbatera pe me'."

—"Kwa," ei ga ogwovo javo ġa pe.

¹⁸ —Ġanhi'ġa renduvame ġa ndohopotari toryvi pe. Ga pe ġa ega'ei: "Ndorohoi ore. A'ereki nahanahā ore oroko," ei ga.

—Peropero gapyryve'ga hoi ġa momorandupava novīa a'ero. Ojipe'ga pyri na'ē gapyryve'ga hoi javo ga pe: "Herejo i'gwovo. Omboavujikwepavuka jiruvihava'ga nde ve."

—Emo ga ei gapyrive'ga pe: “Apyhy ko ji kohoa itambere'ia mondovo. Taho ji hepiaga. Nurā ji ei nde ve: Ji mombe'u katu ti nderuvihava'ga pe tonhimonha'ngayme ti ga ji hoe'ymame i'gwovo ga pyri.”

—“Kwa,” ei ga a'ero ogwovo.

19 —Ojipe'ga pyri ga hoi ovahema a'ero javo: “Herejo i'gwovo.”

—Emo ga ei gapyrive'ga pe: “Apyhy ko ji he'yiva'ea nhirenymbava dez boi itambere'ia mondovo. Taho ti ji hepiaga ipopoakara toporavyky boi ji ve. Nurā ji ei nde ve: Ji mombe'u katu ti nderuvihava'ga pe tonhimonha'ngayme ti ga ji hoe'ymame i'gwovo ga pyri.”

—“Kwa,” ei ga a'ero ogwovo.

20 —Ojipe'ga pyri ga hoi ovahema a'ero.

—Emo gaha e'i gapyrive'ga pe: “Nhirembireko ji hēa pavēi ko. Nurā ji ndahoi i'gwovo ga pyri,” ei ga gapyrive'ga pe.

21 —A'ero gapyrive'ga jivryi ua gwuvihava'ga pyri. Omombe'u pa ga ga pe ganhi'igagwera. “Nduri tuhē ġa,” ei ga. “A'ereki nahanahā ġa oko.”

—A'ero garuvihava'ga nhimboahivi ganhi'igagwera renduvame. A'ero ga ei ojipryive'ga pe: “Haite! Eho ti pehea rupi cidade rapea rupi ja'oga rupi cidade pe. Eru ti ġa: imbatere'ÿve'ġa, ika'naka'nauhūve'ġa, ipyka'naka'nave'ġa, heakwagweve'ġa. Emongi ti ġa nhironga pype to'u ti ġa.”

22 —Kotihī gapyrive'ga hoi ga nhi'ipo'ruavo. Iporia'ive'ġa pe nhaporemo ga ei: “Hepejijo ji rupi. Pe'u ti jiruvihava'ga pyri.” Nahā ga ġa nderuri gwuvihava'ga rongā pe ġa nderovahema ġa mōngiavo ipype. A'ero ga hoi gwuvihava'ga pyri javo: “Aru pa ji ġa. Ndohygi reki ġa mesa rehe,” ei ga gwuvihava'ga pe.

23 —A'ero garuvihava'ga ei ga pe: “Eho ti cidade hugwi pepukuhua rupi pehe'ia rupi no pevove'ġa mbuhuruka tuhē nhironga pe. Ohygahi ti ġa nhironga rehe nehē.

24 A'ereki ji a'e nde ve: Jypyve'ġa - kiroki ġa nde hoypyrame nduri - ġa ndo'ui'i'i po ti nhiremimboavujikwerukava'ea. Iporia'ive'ġa jate po ti o'u,” ei ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo ġa pe.

Jesus'ga arōheterame ahe oko garemimbo'eharamo (Mateus 10.37-39)

25 Aerē Jesus'ga hogahoi pehea rupi tahō ti ji Jerusalēm me javo. Ga rupi he'yjuhuve'ġa hogahoi. Opyryryma Jesus'ga ei ġa pe:

26 —Po ga uhu ji pyri tako ji neremimbo'eharamo javo. Ji arōheterame po ti ga rekoī nhiremimbo'eharamo nehē. Koji'i ti ga tanhiarō hete gwuva'ga arōa hohe, oyhēa arōa hohe, ġwembirekohēa arōa hohe, gwa'yra'ġa arōa hohe, oirū'ġa arōa hohe, okuvyra'ġa arōa hohe ġwendyra'ġa arōa hohe. Koji'i ji arōheterame ġa'arōa hohe po ti ga rekoī nhiremimbo'eharamo nehē. Koji'i ga ġa arōrame nhiarōa hohe, namongoi po ti ji ga nhiremimbo'eharamo nehē. Gwemimbotarimo rehe ga rekorame po ti ji namongoi ga nhiremimbo'eharamo nehē. Ji rehe jate ti ga toko ji arōheteavo, ei Jesus'ga.

27 —Po ti ojipe'ga imbohahyukari ga pe ga jukavo vehevi nehē ereko nde Jesus'gareheva'ero javo ga pe, toko jitehe ti ga nhiremimbotarimova'ea rehe opohire'yma ji hugwi. Okoe'ymame nhiremimbotarimova'ea rehe ti ga tokoyme nhiremimbo'eharamo nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

28 —Po peapo pota onga jo'ara, a'ero pe peapyna'ēi pejapyakakatuavo hehe. Pejivytyteri pe pe ei nehē: “Marā? Ohy re po ti hehe nhiitambere'ia ikwepykavamo ji japorame nehē? Marā? Ndohygi po ti nhiitambere'ia hehe ikwepykavamo nehē?” A'ea pe ei pejapyakakatuavo ikwahava. Ihygame jate po ti pe japoi nehē, ei Jesus'ga.

29 —Pejapyakakatue'ymame ikwahave'ymame po ti pe imbovyri okyta tehe japopave'yma nehē herekoa'jave'ymame itambere'ia nehē. Hepiagame ga nhaporemō ga e'ie'i pe me pe jaita a'ero nehē.

30 “Pehepia ti ga! Ndoapoi gweuhu ga,” e po ti ga pe mombe'gwovo nehē, ei Jesus'ga.

31 —Po huvihavuhu'ga oho pota ojipe'ga nduvihavuhu'ga rovatiamo ga rurame otavuka ga pe, a'ero ga apyna'ēi ojapyakakatuavo hehe. Ovyvyteri pe ga ei nehē:

—“Nhipavēive'ga ko he'yive'ga dez milve'ga soldados'ga. Emo vinte milve'ga soldados'ga ko gapavēive'ga. Gapavēive'ga he'yjuhu hete nhipavēive'ga hohe reki. Marā po ti nhipavēive'ga ga nderekoi ga novatiamo ga ndurame otavuka ji ve nehē? Mara'ngu po ti ga ga jukavo nehē?” ei ga ovyvyteri pe.

32 —Ojapyakarē hehe ga ei ovyvyteri pe: “Nhipavēive'ga po ti ndipopoakari ga pe nehē. Nduri ve ga. Irupe hete ga ji hugwi. Amondouka po ti ji ojipejipejiteve'ga nhipavēive'ga ga pyri nehē te'i katu ti ga ga pe ga ma'ngoma'ngoga. Nurā ndura'javi po ti ga otavuka ji ve nehē.” A'ea huvihavuhu'ga ei ikwahava ojapyakakatuavo, ei Jesus'ga.

33 —Na jitehe penhimbopiro'y ti pejeaporogita hugwi peapoa hugwi no pejapyakakatuavo na'ē. Pe'ji ti: “Kiro ti ji tako Jesus'ga remimbotarimova'ea rupi jate. Jiapoa ko ga'apoa kiro.” Po pe ndape'ei a'ea penhimbopiro'ye'yma pejeaporogita hugwi, a'ero po ti pe ndapekoi nhiremimbo'eharamo nehē, ei Jesus'ga.

Jukyra ndogwerekokatua'javi mbatera (Mateus 5.13; Marcos 9.50)

34 —Jukyra ko pyry. A'ereki omongo katu mbatera imonemukare'yma jupe. Pyry mbatera a'ero, ei Jesus'ga. Po jukyra ndapyryva'javi, marā po ti ahe imombyryva'javi jukyra a'ero nehē? Ahe nombyryva'javi tuhē jukyra! ei Jesus'ga.

35 A'ero ahe ndopo'rua'javi jukyra. Ahe nomondo yja pype tombohory nhiremityma javo. A'ereki nombhoryvi aheremityma. Ahe nombojihe'arukari i'atagwera rehe imondovo yja pype nhiremityma tombohory javo. A'ereki jukyra ndapyryva'javi. Omombo ahe a'ero.

—Po na jitehe pe ndapepyryva'javi, maranuhū pe ojipe'ga mongokatui naerū? Maranuhū po ti ji nhimoirūkara'javi pe me nehē pehepiuka ti Tupana'ga pyryva ga pe javo pe me naerū? Peapyakwa pe. Pehendu katu ti ji'ea a'ero! ei Jesus'ga ga pe.

15

Ovelha ika'nhympyra (Mateus 18.12-14)

1 Aerē itambere'ia mono'ōhara'ga nduganduri Jesus'ga pyri okote'varuhuve'ga pavēi. Ga uhu pa onhimono'oga Jesus'ga pyri tihendu Jesus'ga javo.

2 Fariseus'ga gambo'ehara'ga pavēi ndopotari okote'varuhuve'ga ndurame Jesus'ga pyri. A'ero ga ei:

—Ojijhe'a Jesus'ga okote'varuhuve'ga ndehe gworygworyvamo ga ndehe! Ga pyri ga i'ui no, ei ga.

3 Nurā Jesus'ga imombe'ui fariseus'ga pe ojo'java'ea. Ga mbo'eavo ga ei:

4 —Po pe pereko penhenymbava cem ovelhas. Po ojipeji oka'nhy pe hugwi, ndapehoi re po pe heka naerū? Peheja po pe naerū he'yiva'ea noventa e

nove ovelhas ongae'yi me pejigwovo hekapige'yma ojipeji ika'nhymava'ea repiaga.

⁵ Hepiagame po pe imondoi peahavi pejoryjoryvamo herua.

⁶ Pevahemame penhonga pe po pe ga mbuhurukari pejiyryi pejikoty'ave'ga pejikotyve'ga ndeheve. Pe'e po pe ga pe: "Pejoryjory ti ore pavēi. A'ereki ore orohepia orerenyumbava ovelha ika'nhymipyra." Nahā po pe ei, ei Jesus'ga.

⁷ —Na jitehe yvagipeve'ga ndoryndoryhetero yvagi pe okote'varuhuve'ga pohirame okote'varuhua hugwi. Tupana'ga ga rerura'ja ojipyri. Noka'nhyma'javi ga Tupana'ga hugwi. Oka'nhyve'ga ja rūi noventa e nove pyryve'ga ndekoi, ei Jesus'ga. A'e ji pe me: Koji'i yvagipeve'ga ndoryndoryvamo ojipeji'ga rehe oka'nhymipyra'ga rehe ga pohirame okote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga ga pe.

Itambere'ia ika'nhymipyra

⁸ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Po kunhangwerahēa gwereko itambere'ia dez moedas de prata, ei Jesus'ga. Po hēa omoka'nhy ojipeji gwonga pype, a'ero po hēa imondygi lamparina tahepia ti itambere'ia javo. Opehipēhi katu po hēa gwonga pype tyta mbojatyka itambere'ia rekapige'yma hepiaga, ei Jesus'ga.

⁹ Itambere'ia repiagame po hēa ga mbuhurukari ojipyri ojikoty'ave'ga okotyve'ga no. A'ero po hēa ei ga pe: "Pejoryjory ti ji pavēi. A'ereki ji ahepia itambere'ia nhiremimoka'nhymipyra," e po hēa, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

¹⁰ —Na jitehe Tupana'gapyryve'ga yvagipeve'ga ndoryndoryvamo okote'varuhuve'ga pohirame okote'varuhua hugwi ojipejive'ga. Noka'nhyma'javi ga Tupana'ga hugwi. A'ereki Tupana'ga ga rerura'ja ojipyri, ei Jesus'ga imombe'gwovo fariseus'ga pe.

Gara'ya'ga oka'nhymipyra'ga

¹¹ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Mokōi akwaimbae'ga ra'ya'ga.

¹² Uva'ga pe ipyahuve'ga ei: "Apī," ei ga. "Aheruva'ga ti tomo'ē ombatera gwa'ya'ga pe ga yvuakaramē. Emo'ē ti kiro a'ero. Embuhu ji ve kiro jia'poa," ei ga. A'ero garuva'ga imo'embavi ombatera he'yiva'ea gwa'ya'ga pe imondovo, ei Jesus'ga.

¹³ —Aere'ī ipyahuve'ga imono'ombavi ombatera. Kiro ga herohoi. Paivo ga hoi upa. Pevo gwe ga hogahoi hepia'ngia rehe. Nharuiveuhū ga okovo.

¹⁴ —Oitambere'ia ga imondopavi a'ero hehe. A'ea rupi tiruahū gagwryi pe. A'ereki itymipyra nahenhuī. Ahā tuhē mbatera pevo a'ero. Kiro ga jukapahetei ty'ara. Ga ndogwerecoa'javi ojive no. A'ero ty'ara ga jukai.

¹⁵ Nurā ga hoi oporavykavo pevove'ga pe tapyhy mbatera jijive javo. Pevove'ga omboporavyky ga a'ero ga mondovo nhuhū me. "Ehepia katu ti porcos tohoyme ti a'ea hugwi i'urame," ei ga ga pe.

¹⁶ —A'ero ga hepiakatui porcos ga pe okovo. Ougwei ga ipoitava reki tanhimoytaromuka javo novia. A'ereki ga nomondoi ga pe, ei Jesus'ga.

¹⁷ —Aerē ga japyakwapupugamo. "Garamo ji pytauhui avo naerū?" ei ga ovytyteri pe. "O'u katu ga mbatera – kiroki ga oporavyky jiruva'ga pe. Ga ndohygi reki hehe. He'yiva'ea hembyruera ga gwereko a'ero. Emo jihi kiro po ti amano avo jitekovo. A'ereki ji juka hete ty'ara," ei ga ovytyteri pe.

¹⁸ —"Aho aha po ti ji nhivahema apina'ga pyri nehē. A'e po ti ji ga pe nehē: Apī, ji rekote'varuhui Tupana'ga pe yvagipeve'ga pe. Nde ve ji rekote'varuhui no.

¹⁹ Ere'e po nde ji ve hamo: 'Jira'yra'ga rūi kiro ga rekoi ji ve.' A'ea po nde ei ji ve hamo. Na ji poravykyi nde ve nehē oporavykyve'ga ja a'ero nehē. A'ea po ti ji ei jiruva'ga pe nehē." A'ea ga ei ovyteri pe ojapyakavo oina, ei Jesus'ga.

²⁰ Ovy ga a'ero opohia oporavykyia hugwi porcos reja ua pea hugwi.

—Ovahē gwerī ga uva'ga rongga pe ua. Irupe garuva'ga gwa'yra'ga repiagi. "Kirogwe jira'yra'ga jivyra'javi ji pyri. Aporogwety ji ga," ei ga. A'ero ga nhani ga repenhana. Obeija ga ga gworygworyvamo ga rehe ga anhuvana.

²¹ —Kiro ipyahuve'ga ei uva'ga pe: "Apī," ei ga. "Ji rekote'varuhui Tupana'ga pe yvagipeve'ga pe oji'i. Nde ve ji rekote'varuhui no. Ere'e po nde ji ve hamo: 'Jira'yra'ga rūi kiro ga rekoi ji ve.' A'ea po nde ei ji ve hamo," ei ga.

²² —Emo garuva'ga e'i ojipyrive'ga pe: "Haite! Peru ti tapy'ynhapikatua – kiroki a'ea koji'i ikatu. Pemongiuka ti ga pe. Pemondo ti gapoakagareheva'ea gapoaka'ga rehe. Pemondo ti ga pe sandálias no," ei ga ga pe.

²³ "Peho ti herua imboky'rauhu'iva'ea bezerro yuranuhūa ra'yra. A'ea nhande iporakahetei. A'ea pejuka ti," ei ga. "Ti'u ti. Tiapo ti toryva.

²⁴ A'ereki jira'yra'ga horame ji hugwi ji ei: Omano ga. A'ereki ji a'e ikwehe'i: Ji ndahepiaga'javi po ti ga nehē. Kiro ga jivyra'javame ji pyri ji ei: Okwerava'ja ga. Oka'nhymypy ko ga ji hugwi ohorame ji hugwi. Kiro ji ga repiaga'javi," ei ga ojipyrive'ga pe.

—"Kwa," ei ga ogwovo. Kiro gā japo toryva.

²⁵ —Ojihuvypyve'ga rekoi ko pe. Kiro ga ruri ojivya onga pe. Ovahemame ga henduvi. A'ero ga ei ovyteri pe: "Opy po gā imonhi'iga," ei ga.

²⁶ —Ojipyri ga ojipyrive'ga mbuhurukari javo ga pe: "Maraname gā japo toryva?" ei ga.

²⁷ —"Neirū'ga uhu," ei gapyrive'ga ga pe. "Nderuva'ga ga rerekokatua'ja. 'Nitetirūi ga,' ei nderuva'ga. 'Okoji jira'yra'ga,' ei ga. Nurā nderuva'ga ojuka'ga imboky'rauhu'iva'ea bezerro," ei ga.

²⁸ —Ojihuvypyve'ga onhimonha'nga henduvame. Ndokipotari tuhē ga onga pype toryva repiaga. A'ero garuva'ga hemi ua ga pyri. "Herejo tuhē," ei ga gwa'yra'ga pe. A'ea ga ega'ei ga pe.

²⁹ —A'ero ojihuvypyve'ga ei uva'ga pe: "Ji rendu ti! Imbokwara'ara'aramé jihi aporavykyi hete nde ve jitekovo. Nane'ymi nenhi'iga rupi ji ako katu. Ji ve nde nerembuhuri'i'i xunhiva'ea cabrito. Poi nde nerembuhuri ji ve toapo ti ga toryva javo ojikoty'ave'ga pavēi.

³⁰ Gaha reki, ndera'yra'ga, ga jigwaraipavi neitambere'ia rehe imondovo ahe'upahara'ga pe. Ga rura'javame nde ijukaukari ga pe imboky'rauhu'iva'ea bezerro," ei ojihuvypyve'ga uva'ga pe.

³¹ —"Pi'a," ei garuva'ga ga pe. "Nane'ymi nde ruvi ji pyri. Nhimbatepava nembatera tuhē okovo.

³² Pyri nhande roryroryvamo. Nurā ti tiapo toryva. A'ereki neirū'ga horame nhande hugwi nhande ei: Omano ga. A'ereki nhande xa'e ikwehe'i: Ndihepiaga'javi po ti nhande ga nehē. Kiro ga jivyra'javame nhande pyri nhande ei: Okwerava'ja ga. Oka'nhymypy ko ga nhande hugwi ohorame nhande hugwi. Kiro nhande ga repiaga'javi," ei garuva'ga, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

16

Akwaimbae'ga omoandyandyi gwuvihava'ga

¹ Kiro Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe imombe'gwovo ojipea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Imbateheteve'ga ei ojipyriye'ga pe: “Ehepia katu nhimbatera ji ve ima'eamo ipyhyga itambere'ia ji ve,” ei ga ga pe.

—“Kwa,” ei ga.

—Aerē imbateve'ga pyri ga uhu javo ga pe: “Ndepyriye'ga ojigwarajuhu nembatera rehe,” ei ga imbateve'ga pe.

2 —Imbateve'ga ombuhuruka ojipyriye'ga a'ero. Ga pe ga ei: “Garamo nde rekouhui? Nde mombe'u ga ji ve. Maraname nde jigwarai nhimbatera rehe? Ekwatija ti ji ve imombe'gwovo enhimima'ëa. Tahesia ji. Nde po ti ndereporavykya'javi ji ve hepiage'yama nhimbatera ji ve nehë,” ei ga ga pe.

3 —A'ero gapyriye'ga ei oyvyteri pe: “Marã po ti ji rekoï a'ero nehë? Kiro po ti jiruvihava'ga ji mondohetei ojihugwi ji mboporavykya'jave'yama ojive nehë. Ndajipopoakari ji. Nurã ndahyvykoï ko pe. Naporanduva'uvi ji mbatera ojipe'ga hugwi. Marã po ti ji rekoï ipyhyga mbatera jijive nehë?” ei ga.

4 Ojapyaka ga. “Ah! Kiro ji akwaha!” ei ga. “Nahanahã po ti ji rekoï ga mbohoryoryva ji rehe nehë. A'ero po ti ga ji mboapygi gwonga pype ji rerekokatuavo nehë ji poravykya'jave'ymame ga pe nehë,” ei ga oyvyteri pe.

5 —A'ero ga mbojopy'rupy'ruavo ga ga mbuhupavukari ojipyri - kiroki ga ndokwepyi ve garuvihava'ga pe. Urypyve'ga rurame ga ei ga pe: “Maramomi nde nderekwepyi ve jiruvihava'ga pe?” ei ga.

6 —A'ero ga ei gapyriye'ga pe: “He'yiva'ea ikava cem tambores de azeite,” ei ga.

—A'ero gapyriye'ga ei ga pe: “Koro neconta ikwatijara. Haite! Eapy ti ikwatijara'java he'yiva'ea rerojijyita. Ndahe'yiva'ea cinquenta tambores jate ti ekwatija. A'ea po ti nde ikwepyi ga pe nehë,” ei ga. A'ero a'ea ga ikwatijari.

7 —Ojipe'ga pe ga ei ga rurame: “Maramomi nderekwepyi ve jiruvihava'ga pe?”

—A'ero ga ei ga pe: “He'yiva'ea ha'ynha cem alqueires de trigo.”

—A'ero gapyriye'ga ei ga pe: “Koro neconta ikwatijara. Haite! Eapy ti ikwatijara'java he'yiva'ea rerojijyita. Ndahe'yiva'ea oitenta alqueires jate ti ekwatija. A'ea po ti nde ikwepyi ga pe nehë,” ei ga. A'ero a'ea ga ikwatijari.

8 —Aerë ikwahavame garuvihava'ga ei: “Heaporogita jipyriye'ga ojapyakaheteavo ji moandyita ikwahava.” A'ea ga ei ojipyriye'ga omoandyirame, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

—A'erë okote'varuhuve'ga okwaha ojogwerekovo gweaporogitaro. A'ea ga ikwahavi pyryve'ga hohe jireheve'ga hohe kojahuarupive'ga hohe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

9 —Jihi a'e pe me, ei Jesus'ga ga pe. Pemondo ti iporia'ive'ga pe penhiitam-bere'ia tohoryory ti ga pejihe. A'ero aerë pe manorame ipyhyga'jave'yama itambere'ia, po ti ga ndoryndoryvamo jitehe pe ndehe nehë pe mboapyga ojipyri pevo yvagi pe nehë - kiroki a'ea ndopavi nehë. Pevo nane'yami po ti nde rui ga pyri nehë, ei Jesus'ga.

10 —Kiroki ga ndahe'yiva'ea repia katu - gaha he'yjuhuva'ea repia katu no ahe mbojikoga ojihe. Kiroki ga ndahe'yiva'ea rehe omotetirua - gaha he'yjuhuva'ea rehe omotetirua no ahe mbojikoge'yama ojihe, ei Jesus'ga.

11 Po pe ndapepo'rukutui vyakotyva'ea penhiitam-bere'ia, a'ero po ti Tupana'ga nomondoi oapoa pyryheteve'ea yvagipeva'ea pe me nehë topo'ruyme ti ga javo.

12 Po pe ndapehepiakatui aheapoa ahe ve ahe mbojikoge'yama ojihe, a'ero po ti Tupana'ga nomondoi peapoa pe me nehë, ei Jesus'ga.

13 —Kiro po ti ji ga mombe'ui mokonha'ga ahepojykahara'ga pe me pe mbo'eavo, ei Jesus'ga. Tiruahū ahe poravykyrame mokonha'ga pe opojykahara'ga pe. Po ahe oporavyky mokonha'ga pe, a'ero po ahe ojipe'ga arōhetei ojipe'ga arōe'yma. Ovy'a hete po ahe onhimiarōve'ga rehe ojipe'ga koty ojirovage'yma.

—Na jitehe ahe nonhi'īpo'rukaturi Tupana'ga ovy'aheterame itambere'ia rehe. Tupana'ga potaheterame ahe ndovy'ahetei itambere'ia rehe. Itambere'ia potaheterame ahe ndojirovagi Tupana'ga koty, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Tupana'ga okwaha aherekote'varuhua

(Mateus 11.12-13; 19.9; 5.31-32; Marcos 10.11-12)

14 Jesus'ga imombe'urame gwemimbo'ehara'ga pe fariseus'ga ga rendupavi. Fariseus'ga opotaruhu itambere'ia. Nurā ga ndopotari Jesus'ga remimombe'ua. A'ero ga Jesus'ga jaihetei ga rerekomemuamo.

15 Kiro Jesus'ga ei fariseus'ga pe:

—Pehe peko katu ahe pejepiagame jate. A'ero ahe ei: “Tupana'ga roryoryvamo ga ndehe gandekokatua rehe.” Ikwahave'yma ahe ei nahā ombaragwahave'yma gwaramo pendekote'varuhua rehe. Tupana'ga ki a'e te okwaha pendekote'varuhua. Aheremimboheteve'a pe Tupana'ga ei: “Ite'varuhu hete!” ei ga.

16 —Ymyahū ymyahūva'ea ahe mbo'ei Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'igagwera rehe no. A'ea rehe ymyahūve'ga ga mbo'ei ikwehe'i no nahanahā ti peko katu javo. Kiro João Batista'ga agwamove'ga mbo'ei pyryva'ea rehe ji pavēi, ei Jesus'ga. Ga mbo'eavo ore ei ga pe: Kiro Tupana'ga oko nanderuvihavuhuhetero nhande repiakatuavo. Orenduve'ga heroviapotahetei orenhi'iga. A'ero ga ei: “Toko ti ga oreruvihavuhuhetero.” A'ea ga ei ipotaheteavo ojikoga Tupana'ga rehe.

17 —Po yvaga opa. Po yvya opa. Moisésva'ea remimbo'eagwera ki a'e te ndopavi'īi. Xunhi'īva'ea rūi po ti ipavi jugwi nehē, ei Jesus'ga.

18 —Kiroki ga opohi gwembirekohēa hugwi hēa monдохeteavo – gaha ite'varuhu ojipehēa rerekorame. Tupana'ga ndopotari ga ojipehēa rerekorame. Hēa rerekorame ga ajuajuri. A'ereki ga hēmbireko jitehe jypyvehēa pavēi. Na jitehe – kiroki ga gwereko garembirekoypyvehēa ga pohirame hēa hugwi – gaha ite'varuhu hēa rerekorame. A'ereki ga gwereko garembirekohēa. Tupana'ga ndopotari nanongara, ei Jesus'ga ga mbo'eavo.

Imbateheteve'a Lázaro'ea pavēi

19 Kiro Jesus'ga imombe'ui ga mbo'eavo. A'ero ga ei:

—Ahe gwereko pa imbateheteve'a. Nane'yimi ahe omongi tapy'ynhapipyryva ikatuheteve'a. He'yi hehe. Huvihava'ga pira'java'ea ko ahēpira hovy'iva'ea linho apopyra no pyryva'ea. Nane'yimi ahe herekoi ikatukātuva'ea jate i'gwoi'gwovo gworygworyvamo.

20 —Aherongauhua apoa pyri porta pyri Lázaro'ea nhinoḡi. Ono ga ahe pevo jipi. Iporia'ī Lázaro'ea ombatere'ymano o jagwuhuro. He'yjuhu ahejagwa.

21 Ougwei ahe imbateve'a rembi'uagwera. “Po ga imbuhurukari ji ve hamo – kiroki ohiohi gajurua hugwi yvyvo ga i'urame,” ei ahe ovytyteri pe. Nhaḡwatiga uhu ahejagwa rererereva okovo!

22 —Aerē iporia'iva'ea manoi Lázaro'ea. A'ero Tupana'gapyrive'ga ahera'uva rerohoi imondovo Abraā'ova'ea pyri yvagi pe.

—Imbateve'a manoi no. A'ero ga ahe tyimi.

²³ Omanove'ga gwyri pe imbateva'ea ra'uva rekoi. Hahy hete imbateva'ea pe pevo. Kiro ahe jovavuri. Paivo ihoi ahema'ëa Abraãova'ea repiaga. Ahe gwepia Lázarova'ea rekorame Abraãova'ea pyri hete.

²⁴ A'ero imbateva'ea onhi'iga mondoi: “Amoi! Abraão!” ei ahe. “Ji porogwety po nde hamo! Embuhuruka ti Lázarova'ea ji pyri. Tomonde ti ahe opoakãtiapy'ria yhya pype herua imbuhua nhiküa rehe imbohakuvia nhiküa. A'ereki hahyuhu ji ve tata pype.”

²⁵ —A'ero Abraãova'ea ei: “Pi'a,” ei ahe. “Nahembuhurukari ji. Ekwahava'ja ti. Emanoe'ymame nde erereko embatera ikatuva'ea ejoryjoryvamo. Lázarova'ea pe ki a'e te ite'varuhu hete omanoe'ymame. Kiro Lázarova'ea py'a u katu avo ji pyri. Nde ve kiro hahy hete.

²⁶ Nhanema'õ me oko yvya kwaruhua. Nurã ahe ndohahavi ore hugwi pe pyri. Na jitehe ahe ndohahavi pe hugwi ore pyri,” ei Abraãova'ea ahe ve.

²⁷⁻²⁸ —A'ero imbateva'ea ei: “Amoi!” ei ga. “Ji rendu! Emondouka ti Lázarova'ea jiruva'ga ronga pe a'ero nhiirũ'ga pyri cincove'ga pyri. Tomombe'u ti ahe ga pe jirekote'varuhua kwepykava topohi ti ga okote'varuhua hugwi. A'ero nduri po ti ga avo ji pyri hahyva'ea ruvihava pype nehë,” ei imbateva'ea Abraãova'ea pe.

²⁹ —A'ero Abraãova'ea ei: “Gwereco ga Moisésva'ea remimbo'eagwera aherembikwatijara. Gwereco ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'igagwera aherembikwatijara. Na ga aherembikwatijara rendukatui xako hehe javo,” ei Abraãova'ea ahe ve.

³⁰ —“Amoi,” ei ahe Abraãova'ea pe. “Nohenduvi po ti ga aherembikwatijara okoe'yma hehe. Po ti ahe vyri omanoa hugwi ogwovo ga pyri imombe'gwovo ga pe nehë, a'ero po ti ga pohiri okote'varuhua hugwi nehë,” ei imbateva'ea.

³¹ —A'ero Abraãova'ea ei ahe ve: “Po ga nohendukatui Moisésva'ea remimbo'eagwera Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'igagwera reheve, a'ero po ti ga ndogweroviari ahe vyrame omanoa hugwi ogwovo ga pyri imombe'gwovo ga pe nehë. Nurã po ti ji namondoukari ahe pevo nehë,” ei Abraãova'ea imbateva'ea pe.

A'ea Jesus'ga imombe'ui fariseus'ga pe ga mbo'eavo.

17

Tiruahũ hete ga pe, ei Jesus'ga

(Mateus 18.6-7, 21-22; Marcos 9.42)

¹ Gwemimbo'ehara'ga pe Jesus'ga ei:

—Jara'ga ombote'varuhu jipi. Na tuhë po ti jipi nehë, ei Jesus'ga. Ga pe ti tiruahũ hete nehë – kiroki ga ombote'va ojipe'ga mbopogweavo ite'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga.

² Omano jipe po ga hamo tombote'varyme ti ga jireheve'ga – kiroki jireheve'ga agwamo gwe ojiko Tupana'ga rehe ikwahapave'yma Tupana'ga nhi'iga, ei Jesus'ga. Po ahe opytĩ gajurimo itaruvihavuhua ipohyiva'ea yngu a'javuhuva'ea ga momboa ypiahua ruvihava pype ga mbotypyvyga, a'ea ko tiruahũhetero ga pe. Koji'i tiruahũ hete ga pe ga jireheve'ga mbote'varuhurame, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

³ —Eko katu ti! Po ndekotyve'ga ite'varuhu nde ve – kiroki ga ojiko ji rehe nde ja. Po ga ite'varuhu nde ve, a'ero ti ere ga pe: “Nahanahã nderekote'varuhua ji ve. Na rüi ahe japoi.” A'ea ti ere ga pe, ei Jesus'ga.

—Po ga ei nde ve: “Jite'varuhu ko ji ko. Ndajite'varuhua'javi po ti ji nde ve a'ero nehë,” e po ga nde ve. Po ga pohiri okote'varuhua hugwi, a'ero terehenonha'javi ti garekote'varuhua.

4—Po he'yjuhurame po seterame ga te'varuhua'jaa'javamo nde ve ara rupi ve. Po he'yjuhurame po seterame ga ea'jaa'javi nde ve: “Jite'varuhu ko ji ko,” e po ga nde ve. “Ndajite'varuhua'javi po ti ji nde ve a'ero nehë. Apohi ji kiro jirekote'varuhua hugwi,” e po ga. A'ero he'yjuhurame seterame ti erea'jaa'ja ga pe: “Nahenonha'javi po ti ji nderekote'varuhua nehë.” Nahã ti ere ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

Nahã oko ahe jikogame Tupana'ga rehe

5 A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga – kiroki gamoirũhara'ga – ga ei Jesus'ga pe nhandepojykaharete'ga pe:

—Orojiko ore Tupana'ga rehe gapopoakara rehe no. Ore poko ti. Koji'i ti embojikoguka ore ve.

6 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Po pe jikogi gwere jitehe Tupana'ga rehe gapopoakara rehe no, a'ero po pe ei agwava'ea pe i'yva pe figueira brava pe: “Ipya rehe vehevi ti ejijyi enhityma'java typya pype ypiahua ruvihava pype.” Po pe ei a'ea, a'ero ijijyi onhityma'java typya pype, ei Jesus'ga ga pe.

Gapyriva'ero po ga oporavyky ga pe hamo

7 Kiro Jesus'ga ei:

—Po pepyrive'ga gwyvykoi ko pe oporavykyavo. Po ga penenymbava repia katu ovelhas repia katu oporavykyavo. Ga rurame onga pe oporavykyhava hugwi pe ndape'ei ga pe: “Haite! Herejo eapyga mesa pyri. E'u ti.” Pe ndape'ei na ga pe.

8 Pe pe'e ga pe: “Emboavujikwe pa ti mbatera ji ve ta'u. A'ero ti enhimboavujikwe herua mbatera imbuhua ji ve. Ji i'urë po ti nde i'ui ji py'rovo nehë,” pe'e pe pepyrive'ga pe, ei Jesus'ga.

9—Pe ndape'ei ga pe: “Ndepyry hete nde eporavykyavo ji ve ekoheteavo nhinhi'iga rupi.” A'ea rui pe ei ga pe. Pepyriva'ero gwaramo oporavyky po ga pe me hamo.

10—Na jitehe pepyrive'ga ja pe tuhë ti peko. Pekopavame Tupana'ga nhi'iga rupi ti pe'ji Tupana'ga pe: “Ore rekopavame enhi'iga rupi, terei ti ore ve pepyry hete pe javo. Ndepyriva'ero gwaramo oroporavyky po ore nde ve hamo.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omombi dezva'ea hugwi ahejagwa

11 Aerë Jesus'ga hogahoi taho ji Jerusalém me javo. Ohorame ga okwa Galiléiapeve'ga gwyrri pe Samariapeve'ga gwyrri pe no.

12 Pevo ga vahemi cidade'i pe. Cidade'ia rembeyvyri pe ijaijauhuve'ga ga rovatĩ dezve'ga. Irupe ga pytai ga hugwi.

13 Jesus'ga pe ga onhi'iga mondoi javo:

—Jesus! ei ga ga pe. Ore porogwety po nde hamo, ei ga Jesus'ga pe ga renoina nde ko orembo'eharamo javo ga pe.

14 Ga ndepiagame Jesus'ga ei ga pe:

—Peho ti pepiipiuka ikwava'ehara'ga pe pejjigwa repiuka ga pe.

Ga horame gajagwa pigi ga hugwi.

15 Ojagwapihava repiagame ojipeji'ga jivyri Jesus'ga pyri. Hahyahi ganhi'iga ga erame Tupana'ga mboheteavo gworygworyvamo ga rehe.

16—Ndepyry hete nde! ei ga Jesus'ga pe. Erephano kwaha hete nde.

A'ea ga ei onhinoga upa ojavapyvo Jesus'ga pyri ndehe koji'i ji hohe javo. Ga ko Samariapeve'ga.

17-18 Nurã Jesus'ga ei:

—Nhandegwyrive'ga rui – gaha jate ga jivyri ji pyri gworygworyvamo Tupana'ga rehe ga mboheteavo. Amombi ji dezve'ga jagwa ga hugwi. Ma

jara'ga naerũ, noveve'ga judeus'ga? Po a jivyri Tupana'ga mboheteavo hamo!

¹⁹ Samariapeve'ga pe Jesus'ga ei:

—Epo'ā heregwovo enhonga pe. Erejiko nde ji rehe. Nurā ndejagwa pigi nde hugwi.

Maname po ti Tupana'ga oko aheruvihavuhuhetero nehē?

(Mateus 24.23-28, 37-41)

²⁰ Aerē fariseus'ga ei Jesus'ga pe:

—Maname po ti Tupana'ga oko nhanderuvihavuhuhetero avo vyva koty nehē?

A'ero Jesus'ga ei a pe:

—Ndiukwahavi Tupana'ga rekorame huvihavuhuhetero vyva koty nehē.

²¹ Nurā po ti a nde'i nehē: “Pehepia! Avo ko ga reko i huvihavuhuhetero! Pehepia! Pevo ko ga reko i huvihavuhuhetero!” A'ea rūi po ti a ei nehē. A'ereki Tupana'ga oko jipe huvihavuhuhetero ahevytyeri pe ahe jikogame ga rehe, ei Jesus'ga fariseus'ga pe.

²² Gwemimbo'ehara'ga pe Jesus'ga ei:

—Aerē po ti pe ei nehē: “Po ti ga rura'javi opytaahi'viavo nhande pyri nehē hamo.” Nahā po ti pe ei ji repiaga'japotaheteavo nehē novia. Pe ndajirepiagi nehē, ei Jesus'ga vyvakotyva'ero yvagipeva'ero no.

²³ —O'mbero po ti a ei pe me nehē: “Pehepia! Pevo ko Cristo'ga! Pehepia! Avo ko Cristo'ga!” Nahā po ti a ei pe me o'mbero nehē. Tapehoi ti a ndupi hepiaga. Taperoviari ti a.

²⁴ —Jijiipiukarame ji rura'jahava rupi tupā verava ja po ti ji reko i nehē. Tupā veraveravame kikoty yvaga rehe ombokojahu pa kokoty yvaga rehe no. A'ero ahe gwepia pa kojahua. Na jitehe po ti a nhaporemo ji repiagi ji rura'javame yvaga hugwi nehē, ei Jesus'ga vyvakotyva'ero yvagipeva'ero no.

²⁵ Kiro po ti a imbuhuna'ēi he'yiva'ea hahyva'ea ji ve avo nehē. Agwamove'ga po ti nanhiarōi ji reroviare'yma kiro nehē.

²⁶ —Noéva'ea nhinhaa renondehava yhara ruvihavuhua pype ojo'ja jirura'java renondehava pavēi, ei Jesus'ga vyvakotyva'ero yvagipeva'ero no.

²⁷ Ymyahũ Noéva'ea nhinhaa renonde yhara ruvihavuhua pype ahegwyrripeva'ea i'ui'ui jipi gworygworyvamo hako. Ahegwyrripeva'ea rembirekoro akwaimba'eva'ea jipi no. Ojipeva'ea kunhava'ea mohembirekoi no. Nahā ahegwyrripeva'ea reko i okovo imboha'uve'yma Noéva'ea avame yhara ruvihavuhua pype yha hehanhuhũa rurame ahegwyrripeva'ea mbotyppypava nhatymbava hako - kiroki ahegwyrripeva'ea ndo'avi yhara ruvihavuhua pype.

²⁸ —Na jitehe Lóva'ea hoa renondehava Sodoma hugwi. Sodomapeva'ea i'ui'ui jipi gworygworyvamo. Mbatara ahe ipyhygi itambere'ia pyvō aerē imondovo mbatara itambere'ia rehe. Ko pe ahe itymi. Onga ahe japoi. Nahā Sodomapeva'ea reko i okovo ikwahave'yma ombokajawama.

²⁹ Lóva'ea hemame cidade hugwi Sodoma hugwi ogwovo Tupana'ga imbohirukari yvaga hugwi tata enxofre reheve ojapy'uva'ea reheve Sodomapeva'ea rehe ahe jukapavuka.

³⁰ —Na jitehe po ti vyvakotyve'ga ndeko i okovo ikwahave'yma jirura'javawama nehē, ei Jesus'ga vyvakotyva'ero yvagipeva'ero no.

³¹ —Ji jipiukarame ti ga tokiyeme wonga pype ombatera renoheme'yma jugwi - kiroki ga oko ongapereuhua arimo. Na jitehe ti ga tohoa'javyme wonga pe nehē - kiroki ga oko ko pe ji jipiukarame nehē, ei Jesus'ga.

³² Tapemokan'hymi ti Lóva'ea rembirekova'ea! Ohoa'ja pota ahe gwonga pe omanomo, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

³³ Kiroki ga e'i: "Ndakoi ti ji Jesus'ga remimbo'eharamo tajjukayme ti javo" – a'ero po ti ga manoi ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehë, ei Jesus'ga. Kiroki ga ojipe'ga ga jukai ga jikoga gwaramo ji rehe – omanorë po ti ga oho upa avuirama Tupana'ga pyri nehë, ei Jesus'ga.

³⁴ –A'e ji pe me, ei Jesus'ga. Ji rura'javame po ti mokonha'ga kiri onhinongava rehe ppytunimo. Ojipeji ganhinongava. Kiro po ti ojipe'ga rerohohava nehë. Kiro po ti ojipe'ga rejahava nehë, ei Jesus'ga.

³⁵ Kunhangwera'ga mokonha'ga po ti ombo'i ombo'ihava pyvö ojopyri. Kiro po ti ojipehëa rerohohava nehë. Kiro po ti ojipehëa rejahava nehë, ei Jesus'ga.

³⁶ Mokonha'ga po ti oko ko pe akwaimbae'ga nehë. Kiro po ti ojipe'ga rerohohava nehë. Kiro po ti ojipe'ga rejahava nehë, ei Jesus'ga ga pe.

³⁷ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

–Nhandepojkaharetero emombe'u ti ore ve. Mome po ti nanongara nehë?

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Jukwaha po ti nehë. Ahe manorame po ti huruvua onhimongy ahera'oa pyri nehë ti'u javo.

A'ea Jesus'ga ei na jitehe po ti jukwaha ji rura'javame nehë javo.

18

Aherembirekokwerava'ea juizva'ea pavëi

¹ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea ga pe. A'ea pyvö ga ga mbo'ei ganhi'iga rehe Tupana'ga pe tapenhi'i jipi pejikweraje'ymamo javo ga pe.

² Ga mbo'eavo hehe ga ei:

–Juiz'ga oko cidade pype upa. Ndokoi ga Tupana'ga nhi'iga rupi okyhyjie'yma ga hugwi. Ndojirovagi ga akwaimbae'ga koty no okyhyjie'yma ga hugwi.

³ Aherembirekokwera'hëa oko akoja pype cidade pype upa no. Uhuuhura'ja hëa juiz'ga pyri jipi ja'javo ga pe: "Ji repy ti ga rehe. A'ereki ga ite'varuhu ji ve," ei hëa juiz'ga pe jipi.

⁴ –Ndohepypotari ga hëa. Ga ndopokona'ëi hëa. Aerë reki ga ei ovyvteri pe: "Ndakyhyji ji Tupana'ga hugwi akwaimbae'ga hugwi no ga mbopogwee'yma. Jikyhyjiavo gwaramo rui po ti ji aherembirekokwera'hëa pokogi nehë.

⁵ Nhimbokweraja gwaramo po ti ji hëa pokogi nehë. Po ti ji ndahepygi hëa nehë, a'ero po ti hëa ji mohe'ouhü u'ua ji pyri nehë. Kiro po ti ji hëa repygi a'ero," ei ga ovyvteri pe, ei Jesus'ga.

⁶ –Pejapayaka ti juiz'ga nhi'iga rehe ndapyryvive'ga nhi'iga rehe, ei Jesus'ga nhandepojkaharete'ga.

⁷ Marä po ti Tupana'ga hekoi gwemimo'ëhara'ga nderekovo nehë? Gwepy po ti ga ga naerü? – kiroki ga onhi'i hete ga pe arimo ppytunimo no ore poko ti javo. Maräi pe? Mbegwe po ti ga ga pokoga nehë naerü? Maräi pe?

⁸ A'e ji pe me: Ga kaitu ga pokogi kotihï nehë ji mbuhura'java avo yvya koty nehë. Ji rura'javame mara'ngu po ti vvyakotyve'ga ojikoga ji rehe nehë? ei Jesus'ga vvyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

Fariseu'ga itambere'ia mono'ö'hara'ga pavëi

⁹ Kiro Jesus'ga imombe'ui ojipea ojo'java'ea jara'ga pe – kiroki ga e'i ovyvteri pe: "Orepyri hete ore. Ojipe'ga tiruahumba." A'ea ga ei ojirovage'yma ga koty. Ga pe Jesus'ga ei pehe po ti ji pe mombe'ui kiro javo.

10 –Mokonha'ga oho ojatykahavuhua pype templo pype xanhi'i ti Tupana'ga pe javo. Ojipe'ga ko fariseu'ga. Ojipe'ga ko itambere'ia mono'ohara'ga, ei Jesus'ga.

11 –Fariseu'ga o'a onhi'iga ovyvyteri pe. “Tupana,” ei ga Tupana'ga pe. “Jiroryrory ji nde rehe. A'ereki nde ji mongo ojipe'gahoheva'ero. Nurā ga ja rūi ji reko. A'ereki gahā ahe moandyandyi ipyhyga gambatera. Ndapyryvi ga. Gwerekō ga ojipe'ga nembireko'ga. Avo'e'ga ja rūi itambere'ia mono'ohara'ga ja rūi ji reko nohō.

12 A'u ji cinco jikira rupi. Dois jikira rupi ji nda'ui tanhi'i Tupana'ga pe javo. Nahā ji reko jipi. Amondo ji nde ve nhimbatera jipi. Ji herekorame dez mbatera ji amondo nde ve ojipeji,” ei fariseu'ga, ei Jesus'ga ga mombe'gwovo ga mbo'eavo.

13 –Itambere'ia mono'ohara'ga ki a'e te irupe ga o'a ojipe'ga hugwi. Ndojovavuri ga hepiage'yma yvaga koty. Onupanupā ga opoti'a opoa pyvō ovy'are'yma gwaramo. Tupana'ga pe ga ei: “Tupana, ako te'varuhu ji. Terenhimonha'ngai ji rehe. Ji porogwety kiro!” ei itambere'ia mono'ohara'ga Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

14 –A'e katu ji pe me, ei Jesus'ga. Itambere'ia mono'ohara'ga hugwi Tupana'ga imombori garekote'varuhua. A'ero ga jivyrane gwonga pe Tupana'ga ei ga mombe'gwovo: “Pyry kiro itambere'ia mono'ohara'ga.”

–Ojipe'ga pe fariseu'ga pe Tupana'ga nde'i: “Ndepyry nde.” A'ea rūi Tupana'ga ei. Kiroki ga e'i jiji ko huvihavamo ojipe'ga hohe pa javo – po ga ei a'ea onhimboheteavo onhimongovo aha huvihavamo, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehē: “Ndereko nde huvihavamo. Nerenhimbohetei po nde hamo a'ero.” A'ea po ti Tupana'ga ei ga pe nehē, ei Jesus'ga.

–Po ga nonhimbohetei ojipe'ga nderekokatuavo, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehē: “Eko ti huvihavamo.” A'ea po ti Tupana'ga ei ga pe nehē, ei Jesus'ga.

Jesus'ga omombyry tay'riva'ea pe

(Mateus 19.13-15; Marcos 10.13-16)

15 Aerē tayri'ga no, ojipe'ga ga nderuri Jesus'ga pyri topoko ti ga ga ndehe imombyryva ga pe javo. Tayri'ga nderura repiagame Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

–Taperuri tayri'ga Jesus'ga pyri, ei ga.

16 Jesus'ga ki a'e te e'i:

–Tuhu tuhē ti tayri'ga ji pyri, ei ga. Tapemombigi ti gandura. A'ereki Tupana'ga pyry hete nanongara'ga'jave'ga pe okovo ganduvihavuhuhetero ga jikogame ojihe, ei Jesus'ga.

17 Imombe'ukatuavo ji ei pe me: Tayri'ga ojiko uva'ga ndehe okovo ganemimbotarimova'ea rehe. Kiroki ga oko tayri'ga ja rūi – ga ndojikogi Tupana'ga rehe okoe'yma garemimbotarimova'ea rehe. Ga po ti nomongoi Tupana'ga gwuvihavuhuhetero a'ero nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Imbateheteva'ea nomondopapotiari

(Mateus 19.16-30; Marcos 10.17-31)

18 A'ero huvihava'ga ei Jesus'ga pe ombo'ehara'ga pe:

–Marāva'ea rupi pyryva'ea rupi po ti ji reko nehē jirekoagwamamo Tupana'ga pyri avuirama nehē? ei ga Jesus'ga pe.

19 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

–Maraname nde ei pyryva'ea rehe? Tupana'ga nhi'iga jate ko pyry, ei Jesus'ga.

20 Erekwaha ko nde Tupana'ga remimbo'eukaragwera Moisésva'ea pe ymyahū. Ga e'i ahe ve:

“Tererekoi ti ojipe'ga nembireko'ga.

Terejukai ti ojipe'ga.

Teremimi ti ojipe'ga hugwi.

Tane'mbei ti ojipe'ga mombe'gwovo tehe.

Emondo ti ejeaporogita imohina ejuva'ga rehe eyhēa rehe no,” ei Tupana'ga, ei Jesus'ga.

²¹ A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Jivoja'irame ji hendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Kiro ji heronhimomboakari ahendu katu ve ji, ei ga.

²² Ga renduvame Jesus'ga ei ga pe:

—Ojipeji rehe nderehygi ve Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Emondo pa ti embatera itambere'ia pyhyga. Kirē ti ema'ē eitambere'ia imbatere'ive'ga pe, ei Jesus'ga. A'ero po ti Tupana'ga imombyryvi nde ve yvagi pe nehē, ei Jesus'ga. Nurā ji ei nde ve: Emondo pa ti eitambere'ia kiro. Imondopavirē ti ejo ji rupi ekovo nhiremimbo'eharamo ejikoga ji rehe jate, ei Jesus'ga ga pe.

²³ Jesus'ga renduvame ga ndovy'ahetei. A'ereki ga nomondopapotari ombatehetero gwaramo.

²⁴ Gavy'are'yoma repiaga Jesus'ga ei:

—Hahy imbateve'ga pe ga erame Tupana'ga pe eko ti oreruvihavuhuhetero javo. Po ga nde'ipotari te a'ea. Ndokopotari ga garemimbo'ea rupi okoheteavo ombatera rehe, ei Jesus'ga.

²⁵ Tegwete yuranuhūa'javuhuva'ea hohava camelo hohava agulha kwa'ria rupi. Tegwete hete imbateheteve'ga hohava Tupana'ga nhi'iga rupi okoheterame ombatera rehe. Nurā po ti ga ndojikogi ga rehe, ei Jesus'ga.

²⁶ A'ero garenduve'ga ei:

—Ma'ga po ti oho Tupana'ga pyri yvagi pe nehē naerū?

²⁷ A'ero Jesus'ga ei:

—Na tuhē vvyakotyve'ga nonhimondoi yvagi pe. A'ereki tegwete ga pe. Tupana'ga pe reki nonhimimi. A'ereki ga ga mbojiko ojihe ga mbuhuruka ojipyri, ei Jesus'ga.

²⁸ A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Ji rendu ti, ei ga. Ore oropohi pa ore orombatera hugwi orojikovo neremimbo'eharamo.

²⁹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei pe me pe'jave'ga pe no - kiroki ga pe ja opohi ombatera hugwi gwe'yja'ga hugwi no xako ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi javo. A'e ji: Pyri hete po ti ga pe nehē - kiroki ga opohi gwonga hugwi, gwuva'ga hugwi, oyhēa hugwi, oirū'ga hugwi, gwembirekohēa hugwi, gwa'yra'ga hugwi.

³⁰ Po ga opohi pa gwonga hugwi ga hugwi no taho ti Jesus'ga rupi javo, a'ero agwamo koji'i Tupana'ga imombyryhetei ga pe nehē. Aerē po ti Tupana'ga ga mongoi ojipyri ga mombytavo avuirama nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga omombe'ua'ja omanoagwama

(Mateus 20.17-19; Marcos 10.32-34)

³¹ Kiro Jesus'ga dozeve'ga nderohoi irupe'i jara'ga hugwi. Dozeve'ga pe ga ei a'ero:

—Ji rendu ti. Kiro nhande hoi cidade de Jerusalém me. A'ero ihoi Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea rembikwatijapava rupi - kiroki a'ea ji mombe'u, ei Jesus'ga.

³² Aerē Jerusalém me po ti nhimondoukahava judeus'garūive'ga pe nehē. A'ero po ti ga ji rerekomemui okote'varuhuavo ji ve onyvuna ji rehe nehē.

³³ Ipira apopyra pyvõ po ti ga ji nupanupãi ji mondohondohoga nehẽ. Kirẽ po ti ga ji jukai nehẽ. Ko'emameva'ea py'rovo mokõi jikira py'rovo po ti ji kweravi nehẽ vyvakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga dozeve'ga pe.

³⁴ Dozeve'ga nombaragwahavi ganhimombe'ua rehe reki. A'ereki onhimiva'ea ga pe. Oyvyteri pe ga ei:

—Marã ga'ea? Maraname ga ei na onhimombe'gwovo? ei ga.

Jesus'ga omboheakwa katu heakwagweva'ea

(Mateus 20.29-34; Marcos 10.46-52)

³⁵ Aerẽ Jesus'ga hogahoi. Kiro ga vahemi gwerĩ cidade de Jericó pe. Pevo heakwagweve'ga apygi pehea rembeyvyri pe oporanduva itambere'ia rehe.

³⁶ Gwendu ga he'yive'ga kwavame onhipyvõ onhimongyavo. A'ero ga ei:

—Maraname ga kwağakwavi?

³⁷ A'ero ga ei ga pe:

—Jesus'ga kwavi kiro Nazarépeve'ga.

³⁸ A'ero ga onhi'iga mondoi tanhirendu ti Jesus'ga javo.

—Jesus! Nde ko Daviva'ea rymyminoru! ei ga.

Nahã ga ei Jesus'ga pe. A'ereki ga e'i oyvyteri pe: “Jesus'ga pe Tupana'ga e'i eko ti ganduvihavuhetero javo.”

—Ji poko ti! ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ga ei tanhimboheakwa katu ti ga opopoakara pyvõ javo.

³⁹ A'ero tenondeve'ga ei ga pe:

—Epi! ei ga ga pe tonhi'imbi ga javo.

Koji'i ga onhi'iga mondoi reki.

—Daviva'ea rymyminoru ji poko ti! ei ga Jesus'ga pe.

⁴⁰ A'ero Jesus'ga pytai ga reruruka ojipyri. Ga rurame Jesus'ga ei ga pe:

⁴¹ —Marã po ti ji nde rerekoi nehẽ? Gara nde erepota?

A'ero ga ei:

—Ji mboheakwa katu jipojykaharetero, ei ga.

⁴² —Ehepia ti a'ero! ei Jesus'ga ga pe. Erejiko nde ji rehe. Nurã nde rekwakaturu kiro, ei Jesus'ga.

⁴³ Kotihĩ hete ga hepiagi a'ero. Ogwovo Jesus'ga rupi ga Tupana'ga mbohetel.

—Ndepyry hete nde ji ve, ei ga Tupana'ga pe.

Pevove'ga na jitehe ga ei gareakwakatua repiagame:

—Ndepyry hete nde ga mboheakwakatuavo! ei ga Tupana'ga pe onhimongyavo.

19

Jesus'ga Zaqueu'ga pavẽi

¹ Kiro Jesus'ga hoi ovahema cidade de Jericó pype ogwovo mbytera rupi.

² Pevo Zaqueu'ga ruvi itambere'ia mono'ohara'ga nduvihava'ga. Imbate hete ko ga.

³ Ga Jesus'ga repia pota. “Marã po ga rekoi?” ei ga oyvyteri pe. Zaqueu'ga yvyive. Nurã ga ndohepiagi Jesus'ga he'yive'ga ga mbotyvahivame.

⁴ Nurã ga nhani ga pyvõ okwava ogwovo ga nenonde ojiupia i'yva rehe amoreira rehe. “Avo hugwi po ti ji Jesus'ga repiagi nehẽ,” ei ga oyvyteri pe. A'ereki Jesus'ga okwa gwerĩ i'yva pyvõ.

⁵ Ovahemame Jesus'ga rovavuri Zaqueu'ga koty ga repiaga javo ga pe:

—Zaqueu! Haite! Eji! Agwamo ji tapyta neronga pype, ei Jesus'ga.

⁶ Kotihĩ ga jyvi i'yva hugwi a'ero gworygworyvamo Jesus'ga rehe ga rerogwovo g'wonga pype.

⁷ A'ea ojipe'ga ndopotaruhui onhimongyavo. A'ero ga ei:

—Maranameuhū okote'varuhuve'ga rongya pype Jesus'ga oki opyapota pevo?

⁸ Aerē Zaquee'ga ami onhi'iga nhandepojykaharete'ga pe Jesus'ga pe.

—Ji rendu jipojykaharetero, ei ga Jesus'ga pe. Ambohovaja ti nhimbat-pava imondovo hovajara imbatere'ye'ga pe nehē. Ji ojipe'ga moandyandyi ipyhygahyavo ga hugwi ikwehe. Kiro po ti ji imondoa'javi ga pe a'ero nehē. Po ojipeji mbatera ji apyhygahy ga hugwi, a'ero po ti ji imondoio quatro ga pe nehē. Nahā po ti ji imondoa'javi koji'i hete ga pe nehē, ei ga Jesus'ga pe.

⁹ —Zaquee, ei Jesus'ga ga pe. Agwamo pe pejiko ji rehe, ndehe nenon-gapyupe'ga pavēi, imomboruka ji ve pejikote'varuhua pe hugwi. Orombo-jkoguka ji jijihe. A'ereki nde ko Abraāova'ea rakykwepohara no, ei Jesus'ga Zaquee'ga pe.

¹⁰ A'ereki ji ajo vyva koty taheka ti ji vvyakotyve'ga imomboia gandekote'varuhua ga hugwi ga mbojikoguka jijihe javo. Kiroki ga ndogwerekoi gwepiakatuhara'ga oka'nhyve'ga ja – gandekote'varuhua ti ji tamombo, a'e ji jijoa vvyakotyva'ero vyvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

Huvihava'ga omondo oitambere'ia dezve'ga pe
(Mateus 25.14-30)

¹¹ Ga gwenduvame ga imombe'ui ojo'java'ea. A'ereki ga uhu gweri Jerusalēm me. Omombe'u katu ga ga pe. A'ereki ga e'i ovytyeri pe: “Nambeg-wei po ti Tupana'ga oko vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero Jerusalēm me ore pyri nehē,” ei ga hepiapota.

¹² Nurā Jesus'ga ei ga pe:

—Marā po ti hekoi vvyakotyve'ga pe ga erame Tupana'ga nhanderuvi-havuhuhetero oko javo? A'ea rehe po ti ji pe mbo'ei ikwahavuka pe me imombe'gwovo a'ea'java'ea, ei Jesus'ga. Huvihava'ga hoi paivouhu ojipe'ga gwyri pe. A'ereki ga e'i: “Pevove'ga huvihavuhu'ga ti te'i ji ve eko ti kiro ejigwyrivepe'ga nduvihavuhuro javo,” ei ga.

¹³ —Ohoa renonde ga ga mbuhurukari ojipyri dezve'ga ojipyrive'ga. Ga pe ga imondomondoio ojipeji itambere'ia ga ndetakwera'ja tombohe'yjuhu ti ga ji ve javo. A'ero ga ei ga pe: “Pepyhyphy ti mbatera nhiitambere'ia pyvō. Aerē ti pema'ema'ē mbatera itambere'ia pyhyga koji'iva'ea. Nahanahā ti peporavyky nhiitambere'ia pyvō koji'iva'ea imono'ono'oga aerē imbuhua ji ve,” ei ga ga pe.

—Kiro ga hoi ga hugwi a'ero ogwovo paivouhu ojipe'ga gwyri pe, ei Jesus'ga.

¹⁴ —Gagwyrivepe'ga noarōhetei ga. Nurā ga ei: “Tokoyme ti ga oreruvi-havuhuro. Jararamo nhande xaho ga reviri javo a'ea huvihavuhu'ga pe,” ei ga. A'ero paivouhu ga hoi ovahema imombe'gwovo huvihavuhu'ga pe novia.

¹⁵ A'ereki ga e'i jipe ga pe eko ti ganduvihavuhuro javo.

—A'ero ganduvihavuhuro ga jivyri paivouhua hugwi ua ogwyri pe. Ova-hemame kiro ga ojipyrive'ga mbuhurukari ojipyri – kiroki ga pe ga omondoio ojipeji oitambere'ia. A'ereki ga e'i ovytyeri pe: “Maramomi kiro nhiitam-bere'ia ga imbohe'yjuhurame? Koji'iva'ea po ga ipyhygi ji ve jirakykweri,” ei ga ovytyeri pe, ei Jesus'ga.

¹⁶ —Kiro gapyrive'ga ruri ga pyri javo ga pe: “Jipojykaharetero nde erem-buhu ji ve ojipeji itambere'ia ikwehe'i. Ikwepygame ji ipyhygi dez,” ei ga.

¹⁷ —A'ero ga ei ojipyrive'ga pe: “Ereporavyky katu nde! Ndepyry nde eporavykykatuavo ji ve. Ojipeji te nde erembohe'yjuhu ji ve. Pevo ko dez cidades teni. Akojapeve'ga nduvihavamo ti eko kiro,” ei ga ojipyrive'ga pe.

18 —Kiro ojipe'ga gapyrive'ga ruri ga pyri javo ga pe: “Jipojykaharetero nde erembuhu ji ve ojipeji itambere'ia ikwehe'i. Ikwepygame ji ipyhygi cinco,” ei ga.

19 —A'ero ga ei ojipyrive'ga pe:

—“Kwa. Pevo ko cinco cidades teni. Akojapeve'ga nduvihavamo ti eko kiro,” ei ga ojipyrive'ga pe.

20 —Kiro ojipe'ga gapyrive'ga ruri ga pyri javo ga pe: “Jipojykaharetero nde erembuhu ji ve ojipeji itambere'ia ikwehe'i. Ehepia neitambere'ia – akoja jitehe!” ei ga opojykahara'ga pe. “Auvã ji neitambere'ia tapy'ynhapira pyvõ hepiakatuavo.

21 A'ereki ji akyhyji nde hugwi. A'ereki nde netiruahũ. Nde nderepo-ravykyi. Emo nde erepyhy ojipe'ga hugwi ejive. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ga nemitymipyra ejive,” ei ga opojykahara'ga pe.

22 —A'ero ga ei ojipyrive'ga pe: “Ereko te'varuhu nde! Oja nde rehe nde ero gwaramo ji ve. Nde tuhẽ ere ji ve: 'Netiruahũ nde ipyhyga ejive eporavykye'yma. Nde neretymi. Emo nde eremondoro ojipe'ga nemitymipyra ejive.' Nahã nde ei ji ve. Nde ji kwahavipe ji imondorame nhiitambere'ia nde ve embohe'yi ti javo.

23 Maraname nde neremondoi nhiitambere'ia ikwepykara'ga pe banco pype? A'ero imbuhu ragirẽ ojipe'ga pe po ga ombuhu koji'iva'ea nde ve ramo. Nahã po nde herekoi nhiitambere'ia jirakykweri ramo. A'ero jirura'javame po ji ipyhyga'javi nde hugwi nhiitambere'ia koji'iva'ea reheve ramo,” ei ga ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga.

24 —Ga pe – kiroki ga o'ã ga pyri – ga pe ga ei: “Pepyhy nhiitambere'ia ga hugwi imondovo akoja'ga pe – kiroki ga ombohe'yi nhiitambere'ia nahã herekovo dez itambere'ia,” ei gapojykahara'ga, ei Jesus'ga.

Kiro Jesus'ga renduve'ga ei Jesus'ga pe:

25 —Tere'ei na orepojkaharetero. Gwereco jipe ga dez itambere'ia.

26 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—A'e ji pe me: Kiroki ga gwereco a'ea pyvõ oporavykypota ji ve – ga pe po ti ji koji'iva'ea imondoi toporavyky ti ga a'ea pyvõ javo, ei Jesus'ga. Kiroki ga ndogwerekoi gwerevi oporavykypotare'yma – aru po ti ji ga hugwi a'ero toporavykya'javyme ti ga ji ve javo, ei Jesus'ga.

27 —Nurã gapojykahara'ga ei javo ojipyrive'ga pe, ei Jesus'ga. Koji'iva'ea ga ei javo: “Nhiarõe'ÿve'ga – kiroki ga ndopotari tokoyme ti ga nhanderuvi-havuhuro javo ji ve – peho ti ga nderua avo ga jukavo jirovai pyteri pe,” ei ga, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga imombe'ui ga pe ojo'java'ea.

Jesus'ga ovahẽ Jerusalém me Domingo dos ramos

(Mateus 21.1-11; Marcos 11.1-11; João 12.12-19)

28 Imombe'urẽ ga hoi ga nenonde taho ji Jerusalém me javo.

29 Ogwovo ga vahemi cidades'ia kotyi ve. Mokõi cidades'ia teni pevo. Ojipea ko Betfagé. Ojipea ko Betânia. Ohĩ cidades'ia vvytyra rembeyvyri pe monte das Oliveiras rembeyvyri pe.

Kiro ga ei mokonha'ga pe gwemimbo'ehara'ga pe ga mondouka.

30 —Peho ti cidade'i pe pendovai pyteripeva'e pe, ei Jesus'ga. Pevahemame po ti pe hepiagi yuhua'javuhuva'ea ra'ÿra jumentinho nehẽ. Ojugwa ga imo'ama yva rehe pevo. Ahe ndohoi ve i'arimo. Pekwahara ti herua avo.

31 Po ti ga ei pe me nehẽ: “Maraname pe ikwaharavi?” Po ga ei na, a'ero ti pe'ji ga pe: “Gaha – kiroki ga pe nhande ei nhandepojykaharete'ga – gaha e'i: 'Tareko'ã ti ji taho ti ji i'arimo javo.'” Nahã ti pe'ji ga pe imbuhuruka, ei Jesus'ga ga pe.

32—Kwa, ei ga. Ogwovo ga vahemi hepiapava garemimombe'ua.

33 Ga jumentinho kwaharavame ijara'ga ga ndepiagi. A'ero ijara'ga ei:
—Maraname pe ikwaharavi ta'yra?

34 A'ero ga ei:

—Gaha - kiroki ga pe nhande ei nhandepojkaharete'ga - gaha e'i:
“Tareko'ã ti ji taho ti ji i'arimo javo.”

—Kwa, ei ga.

35 Jesus'ga pe ga heruri a'ero herovahema. Oapoa tapy'ynhapira i'arimova'ea ga heropori inoga ikupepytera rehe eho i'arimo javo Jesus'ga pe. A'ero ga hoi i'arimo.

36 Kiro ta'yra ga rerohoi pea rupi. Ga rerohorame ga heroporopori opira i'arimova'ea pea rupi imbokatuavo pehea ga pe. Nahã ga Jesus'ga mbojiroviari ga rerua nhanderuvihavuhuhete'ga kiro u javo.

37 Nahã Jesus'ga rerohoi pea rupi ga rerogwovo yvytyra hugwi ga rerojyva gweri monte das Oliveiras hugwi. Nahã ga rorovahemi gweri Jerusalém me. A'ea rupi garemimbo'ehara'ga ndoryndoryvamo Tupana'ga mboheteavo he'yjuhuve'ga. Hahyahi hete ganhi'iga ga erame ga mboheteavo garemimonhimomby'aheteva'ea rehe nhaporemogapopoakara rehe gwembiepiaga rehe nhaporemogapopoakara.

38 Ga e'i:

—“Ga pe ti nhandepojkaharete'ga tomombyry!
A'ereki nhandepojkaharete'ga ga mbuhuruka avo eko ti
ganduvihavuhuhetero javo ga pe,” ei ga.

“U katu yvagipeve'ga py'a ga rehe.

Timbohete ti Tupana'ga yvagipeheteve'ga!” ei ga.

39 He'yive'ga pyteri pe fariseus'ga oko. Ndototari jara'ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga erame Jesus'ga mboheteavo. Nurã ga ei Jesus'ga pe:

—Ahembo'eharamo emombi ti neremimbo'ehara'ga, ei fariseus'ga.

40 A'ero Jesus'ga ei fariseus'ga pe:

—A'e ji pe me: Po ga ji mbohete'pigi jave'yma, a'ero hahyahi po ti ita nhi'iga a'ea tuhe i'erame ji mboheteavo nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga ojehe'o Jerusalém rehe ipypeva'ea rehe

41 Kiro Jesus'ga vahẽgweri cidade de Jerusalém me. Hepiagame ga jehe'oi rehe ipypeve'ga ndehe no.

42 Ojehe'gwovo ga ei:

—Jerusalémmeva'ero po agwamo vehevi pe pemongiuka Tupana'ga nhi'iga pejipype ramo nahã imbaragwahava pepy'a nogatua rehe ramo. A'ea ji apota novia. Emo pe napehendukatui. A'ero kiro pepy'a nogatua onhimiva'ea pe me, ei Jesus'ga.

43—Aerẽ po ti pearõ'e'yve'ga picidade apẽi yja japovo hovapiaramo picidade rekihyma nehẽ. Nahã po ti ga pe atimani pe mohemukare'yma jugwi otavuka pe me nehẽ, ei Jesus'ga.

44 A'ero po ti ga imondurupavi picidade pe moka'nhymbava ipype nehẽ. Ndojikojikoga'javi ita ojogwehe penonga rehe ita apopyra rehe. Tupana'ga ji mbuhuruka pe pyri emombo ti gandekote'varuhua ga hugwi javo. Emo pe napemomborukari ji ve pejikote'varuhua pemongiukare'yma Tupana'ga nhi'iga pejipype penhimombaragwahapotare'yma pepy'a nogatupotara rehe. Nurã po ti ga pe moka'nhymbavukari ga pe nehẽ, ei Jesus'ga.

*Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi
(Mateus 21.12-17; Marcos 11.15-19; João 2.13-22)*

⁴⁵ Kiro Jesus'ga hoi oje'yja'ga jatykahavuhu pe Tupana'ga mbohetehai pe ovahema. Pevo okara hugwi mytu'eva'ea hugwi ga ga mo'embavi ima'ehara'ga ipyhyhara'ga ndeheve - kiroki ga oma'e mbatera ipyhyga pevo ojatykahavuhua pyri.

⁴⁶ Ga pe ga ei:

—Ymyahū Tupana'ga ei ikwatijaruka hako:

“Tonhi'i ti ga ji ve nhironga pype vyva koty ji mboheteavo,” ei Tupana'ga hako, ei Jesus'ga ga pe.

—Pe ki a'e te pe'ji pejohupe: “Timoandyandyjuhu ti ga ikwepykwepyga mbatera pyvō Tupana'ga ronga pype,” pe'ji pe, ei Jesus'ga. Nahā pe Tupana'ga ronga mongoukari iporomive'ga nduhavamo, ei Jesus'ga ikwepykara'ga pe.

⁴⁷ Nane'ymi Jesus'ga judeus'ga mbo'embo'ei gajatykahavuhua pype. Emo ikwava'ehara'ga nduvihava'ga ojuka pota Jesus'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi huvihava'ga pavēi no.

⁴⁸ —Maramarā po ti nhande ga jukai nehē? ei ga ojohupe.

Ndohekatui ga gajukahava rehe. A'ereki pevove'ga gwendu pota hete Jesus'ga nhi'iga ovy'aheteavo ga rehe onhimongyavo.

20

*Ma'ga nde mbuhurukaruhu avo? ei ahe Jesus'ga pe
(Mateus 21.23-27; Marcos 11.27-33)*

¹ Aerē Jesus'ga ga mbo'ei gajatykahavuhua pype templo pype. Omombe'u katu ga ga pe pyryva'ea onhimombe'ua. Ga nhi'igame uhu ikwava'ehara'ga nduvihava'ga judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi xava'eve'ga pavēi no.

² Jesus'ga pe ga ei:

—Emombe'u ti ore ve. Ma'ga nde mbuhurukaruhu avo nahanahā ti eko javo? Ma'ga e'i a'ea nde ve? ei ga Jesus'ga pe.

³ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji nhi'ipondekwa ti imombe'gwovo ji ve.

⁴ Ma'ga ombuhuruka João Batistava'ea? A'ero ga ga mobatiza okovo garemimbotarimova'ea rupi. “Tupana'ga vyagipeve'ga ombuhuruka ahe,” pe'ji po pe. “Vvyakotyve'ga ombuhuruka ahe,” pe'ji po pe. Marā pendea-poroğita a'ero naerū? ei Jesus'ga ga pe.

⁵ A'ero ga ega'ei ojohupe:

—Po ti nhande ei: Tupana'ga ombuhuruka ahe, a'ero po ti Jesus'ga ei nhande ve nehē: “Maraname pe ndaperoviari João Batistava'ea nhi'igagwera naerū?” Nahā po ti Jesus'ga ei nhande ve nehē.

⁶ Po ti nhande ei: Vvyakotyve'ga ombuhuruka João Batistava'ea, a'ero po ti nhandegwyripeve'ga henduvi nhanenhi'iga imombomomboo ita nhande rehe nhande jukavo ipyvō nehē. A'ereki nhandegwyripeve'ga e'i ovyvteri pe: “João Batistava'ea ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo. Tupana'ga ahe mbuhuruka nhande pyri. A'iti a.” Nahā nhandegwyripeve'ga heroviari javo ahe ve ovyvteri pe, ei ga ojohupe.

⁷ Nurā ga ei Jesus'ga pe:

—Ma'ga po ombuhuruka João Batistava'ea? Ma'ga e'i ga pe, a'ero ga omobatiza ga? Ndorokwahavi, ei ga javo tehe ga pe.

⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ji po ti na jitehe namombe'ui ga pe me a'ero nehē - kiroki ga ji mbuhu avo ji rerekovo - gaha po ti ji namombe'ui pe me nehē, ei Jesus'ga.

*Garemitymipyra repiakatuhara'ga okote'varuhuve'ga
(Mateus 21.33-46; Marcos 12.1-12)*

⁹ A'ero pevove'ga pe Jesus'ga imombe'ui ojo'java'ea. Ga mbo'eavo ga ei:

—Akwaimbae'ga itymi yhypoa'javuhuva'ea uva'yva ko pe, ei Jesus'ga. Aerē ga ei ojipe'ga pe: “Pehepia katu ti nhiremitymipyra jikohoa. A'ero jykyhava rupi he'yjuhu po ti yva'ia peapoaramo ikwepykavamo a'ero nehē. He'yjuhu po ti yva'ia jiaapoaramo a'ero nehē no,” ei kohoa jara'ga ga pe.

—“Pyry,” ei ga. A'ero ga pytai ko pe hepiakatuavo ga pe, ei Jesus'ga.

—Paivohu kohoa jara'ga hoi a'ero mbaigwehu po ti jijivyra'java nehē javo, ei Jesus'ga.

¹⁰—Aerē kiro jykyhava reki, ei Jesus'ga. A'ero kohoa jara'ga ei ojipyryve'ga pe: “Eho ti ga pyri nhiremitymipyra repiakatuhara'ga pyri. Toyky ti ga yva'ia imbuhuruka jiaopo ji ve,” ei ga.

—“Kwa,” ei ga. Ogwovo ga vahemi ga pyri imombe'gwovo ganhi'iga ga pe.

—Emo ga nomondopotari yva'ia ga pe ga nupanupamo ga mondovo ojihugwi. Gapojate oho ga hugwi a'ero.

¹¹—Aerē kohoa jara'ga ojipe'ga mondoi ojipyryve'ga togweru ti ga yva'ia ga hugwi javo novia. A'ero gapyryve'ga hoi. Ga vahemame pevo garemitymipyra repiakatuhara'ga ga nupanupai ojigwaraita ga rehe ga mondovo ojihugwi. Gapojate oho ga hugwi a'ero.

¹²—Aerē kohoa jara'ga ojipe'ga mondoi ga pyri novia ojipyryve'ga. Gapyryve'ga vahemame ga pyri ga kyti ga mu'umu'uma ga momboa.

¹³—A'ero kohoa jara'ga ei: “Marā po ti ji nhiremitymipyra repiakatuhara'ga nderekoi? Amondo po ti ji jira'yra'ga ga pyri nhiremia'nguhete'ga nehē. Po ti ga ga rerekokatui imondovo ga pe ga repiagame nehē,” ei ga gwa'yra'ga mondovo novia.

¹⁴—Ogwovo gara'yra'ga vahemi yva'ga remitymipyra repiakatuhara'ga pyri. Gara'yra'ga repiagame ga ei ojohupe: “Avova'ea ko gayvyagwama. Tijuka ti ga. A'ero po ti nhande tireko pa vyva nehē,” ei ga.

¹⁵—A'ero ga gara'yra'ga mombori kohoa hugwi ga jukavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo. Marā po ti kohoa jara'ga ga nderekoi a'ero nehē?

¹⁶ Ovahē po ti ga onhimitymipyra repiakatuhara'ga moka'nhybava gwa'yra'ga repyga nehē. A'ero ga ojipe'ga mongoi gwemitymipyra repiakatuharamo, ei Jesus'ga.

Jesus'ga nhi'iga renduvame pevove'ga ei:

—Po ti na rūi nehē hamo!

¹⁷ Ga ndepiaheteavo Jesus'ga ei ga pe:

—Nahā tuhē po ti nehē. Tupana'ga rebimbkwatijarukara e'i:

“Onga apohara'ga japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ga imombori ipo'rue'yma tiruahū javo jupe.

Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo.”

A'ea ikwatijaripyra e'i, ei Jesus'ga oarōe'yma mombe'gwovo ga pe.

¹⁸—Kiroki ga o'a akoja rehe ita rehe – gahā po ti onhika'mbika'mbi nehē, ei Jesus'ga. Po ti akoja ita ihiri ga ndehe nehē, a'ero po ti ita ga ka'mbika'mbigi ga mongu'iuhuavo nehē.

A'ea Jesus'ga ei ikwahavuka oarōe'yve'ga mbote'vara.

Césarva'ea rembiapoa itambere'ia

(Mateus 22.15-22; Marcos 12.13-17)

¹⁹ A'ea rupi ga ei ojohupe Jesus'ga mombe'gwovo judeus'ga mbo'ehara'ga ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pavēi. Ga arōe'yva ga ei:

—Jesus'ga nhande mombe'u o'ete'varuhuavo nhande ve imombe'urame ojo'java'ea peko akaja'ga ja javo nhande ve, ei ga.

Nurã ġa Jesus'ga pyhypotarahivi kiro. Emo ġa okyhyji pevove'ġa hugwi. A'ereki pevove'ġa oarõ hete Jesus'ga onhimongyavo ga ko Tupana'ġa nhi'ġa mombe'uhara'ġa javo.

20 Nurã ġambo'ehara'ġa ikwava'ehara'ġa nduvihava'ġa pavēi Jesus'ga rapekouhui okovo ganhi'ġa rerōjiji pota. Ojipe'ġa pe ġa enhimimi:

–Peho ti Jesus'ga pyri ga renduva. Pekokatu'ã ti ga pyri tokwahavyme ti ga omoandyandyja. Po ti ga nomombe'ukatui a'itiheteve'a, a'ero po ti ore ga mbotegwetei ga mondovo governador'ga pyri nehē. A'ero po ti ga pyhygukari ga rerekovo nehē, ei ġa ġa mondovouka Jesus'ga pyri.

–Kwa, ei ġa ogwovo.

Ovahē ġa Jesus'ga pyri.

21 Kiro ġa ei Jesus'ga pe:

–Hupi hete nde eremombe'u orembo'eharamo. A'ituhēva'ea rehe nde ore mbo'e. A'ea rehe jate nde reko i ekyhyjie'yma ojipe'ġa hugwi ekoe'yma huvihava'ġa ndehe jate. Ndereko i nde embohetetehea rehe no. Tupana'ġa remimbotarimova'ea rehe nde ore mbo'e katu, ei ġa Jesus'ga pe.

22 Marã ndereaporōġita? César'ġareheve'ġa e'i: “Pemondomondo ti itambere'ia César'ga pe nhandervihavuhu'ga pe ga imono'ogukarame,” ei ġa. Mara'ngu po nde javo: “Timondo ti”? Mara'ngu po nde javo: “Timondoyme ti”? Marãi nde? ei ġa Jesus'ga pe.

23 Ojohupe ġa ei:

–“Tapemondoi ti César'ga pe,” e po ti ga nhande ve nehē hamo, ei ġa ojohupe. A'ero po ti nhande ga'eagwera mombe'ui César'ga pe nehē. A'ero po ti César'ga onhimonha'nga ga rehe nehē, ei ġa ojohupe.

Jesus'ga ombaragwaha omoandyandyipotara rehe. Nurã ga ei ġa pe:

24 –Pehepiuka ti ji ve itambere'ia moeda.

A'ero ġa hepiukari ga pe. A'ero ga ei:

–Ma'ġa ra'angava hehe? Ma'ġa ndera ġa okwatija inoġa hehe? ei Jesus'ga.

A'ero ġa ei:

–César'ga ra'angava. Garera tuhē ġa okwatija inoġa hehe.

25 A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

–Pemondoa'ja ti César'ga rembiapoa ga pe a'ero. Tupana'ġa rembiapoa ki a'e te pemondoa'ja Tupana'ġa pe, ei Jesus'ga ġa pe.

Yvyakotyve'ġa pe Jesus'ga ei Tupana'ġa rembiapoa tonhimondo ti ġa onhikwava'eġa ga pe javo.

26 Hupi hete Jesus'ga imombe'ui tomondo ti ġa César'ga pe javo. A'ero tegwete ġa pe Jesus'ga moandyandyihava pevove'ġa ga renduvame a'ero. Onhimomb'y'avo Jesus'ga nhi'ġa rehe ġa nonhi'ġa'javi.

Ombogwerahavirē omanove'ġa nahembirekoa'javi

(Mateus 22.23-33; Marcos 12.18-27)

27 Kiro saduceus'ġa nduri Jesus'ga pyri. Saduceus'ġa ndogweroviari omanove'ġa mbogwerahava. Ua ġa ei ojohupe:

–Mara'ngu po ti Jesus'ga onhimbotegweteavouka nhande ve onhi'ġame nehē?

A'ea ġa ei ojohupe ua ovahema Jesus'ga pyri.

28 Nde ko orembo'eharamo javo, ġa ei Jesus'ga pe:

–Ymyahū Moisés'va'ea okwatija hako tokwaha ti ġa javo. Aherembikwati-jara e'i:

“Po akwaimbae'ga irū'ġa manoi ta'yre'yname ġwembirekohēa pe, a'ero ti ga tahembireko hēa pavēi.

Ta'y ti ga hēa pe nhiirūva'ea togwereko gwakykwepohara'ġa javo.”

A'ea Moisésva'ea ikwatijari hako, ei ға Jesus'ga pe.

²⁹ Kiro ға imombe'ui omanove'ға Jesus'ga pe. Ga e'i:

—Ymya seteva'ea onhoirūva'ea hako, ei ға Jesus'ga pe. Ojihuvypyva'ea rembirekoro kako. Ndata'yri ahe kunhangwerava'ea pe. Aerē akwaimba'eva'ea manoi.

³⁰ A'ero aheakoindava rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavēi oirūva'ea py'rovo Moisésva'ea nhi'īpo'ruavo. Ndata'yri ahe aherembirekokwerava'ea pe. Aerē ahe manoi no.

³¹ Na jitehe aheakoindava pe a'ero. Omano ahe ta'yre'yma aherembirekokwerava'ea pe, ei ға. Na jitehe jarava'ea onhoirūva'ea nhaporemō ahe rembirekoro aherembirekokwerava'ea pavēi. Ndata'ypavi reki seteva'ea aherembirekokwerava'ea pe. Omanomba ahe kako. Nahā ahe rekoī ojopy'ropy'rovo.

³² Aerē mbapavamo aherembirekokwerava'ea manoi kunhangwerava'ea kako, ei ға Jesus'ga pe.

³³ —Marā po ti a'ero nehē? ei ға Jesus'ga pe. Omanove'ға mbogweravame po ti Tupana'ga seteva'ea mbogweravi kunhangwerava'ea reheve nehē. Ma'ға nembirekoro po kunhangwerava'ea rekoī nehē ahe kwerava'javame nehē? A'ereki seteva'ea onhoirūva'ea hembireko kunhangwerava'ea pavēi, ei ға. Emombe'u ti ore ve. Marā po ti a'ero nehē? ei ға Jesus'ga pe.

A'ea ға imombe'utehei heroviare'yma ғwaramo omanove'ға mbogwerahava.

³⁴ Kiro Jesus'ga ei ға pe:

—Avo yvya koty akwaimbae'ға nembirekoro. Ojipe'ға kunhangwera'ға mohembirekoī no.

³⁵ Jara'ға pe po ti Tupana'ga ei nehē: “Jihi a'e pe me: Pepyry pe. A'ero po ti ji pe mbogweravi omanove'ға mbogwerahava rupi pe mombytavo ji pyri nehē.” Nahā po ti Tupana'ga ei ға pe nehē. Gahā kirē nahembirekoa'javi nehē akwaimbae'ға kunhangwera'ға no.

³⁶ Tegwete ғamanoa'java no. A'ereki ға oko Tupana'gapyrive'ға ja yvagipeve'ға ja. Yvagi pe Tupana'gapyrive'ға oko omano'e'yma. Na jitehe po ti Tupana'ga remimbogwerave'ға nomanoa'javi nehē no. Tupana'ga ra'yramo ға ndekoī Tupana'ga remimbogwerava'ero ғwaramo, ei Jesus'ga.

³⁷ —Moisésva'ea vehevi imboukwahavi nhande ve ikwahavuka ahembogwerahava ikwatijarame i'yva mombe'ua ikaja pyteripeva'ea mombe'ua. A'ereki imombe'urame a'ea ahe okwatija javo:

“Tupana'ga ei: ‘Jihi ko Tupanamo.

Abraão'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete.’”

A'ea Moisésva'ea okwatija Abraōva'ea manorē Isaqueva'ea manorē Jacóva'ea manorē. Ikwatijarame nahā Moisésva'ea ikwahavukari nhande ve ға okoji javo.

³⁸ A'ereki Moisésva'ea nde'i: “Tupana'ga ei: ‘Abraōva'ea ji mbohete.’” A'ea rūi ahe e'i ikwatija. A'ereki Tupana'ga pe ға okoji. “Oko pa ға avuirama,” ei Tupana'ga ikwahava, ei Jesus'ga saduceus'ға pe.

³⁹ Kiro judeus'ға mbo'ehara'ға ei Jesus'ga pe:

—Ahembo'eharamo hupi hete hete nde nhi'īgi ahembogwerahava mombe'gwovo, ei ға Jesus'ga pe.

⁴⁰ A'ero ға nhaporemō nde'ia'javagwami tuhē Jesus'ga pe maramarā jave'yma. A'ereki ға okyhyji ga hugwi ga okwaha pa javo.

Cristo'ga ko Daviva'ea rymyminoa ahepojkaharetea no
(Mateus 22.41-46; Marcos 12.35-37)

⁴¹ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—He'yive'ga ei: “Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga ko Daviva'ea rymyminoa.” A'ea ga ei, ei Jesus'ga. Maraname ga ei a'ea ga pe?

⁴² A'ereki ymyahũ Daviva'ea tuhẽ okwatija inoġa livro de Salmos rehe. Ikwatijarame ahe ei hako:

“Tupana'ga e'i jipojkaharete'ga pe:

'Eapy na'ẽ ji pyri jijohukoty rui ekovo huvihavamo epytavo.

⁴³ Tamongo ti ji nearõe'yve'ga neremimbotarimova'ea rehe nehẽ,' ei Tupana'ga,” ei Daviva'ea ikwatija hako, ei Jesus'ga.

⁴⁴ A'ea Daviva'ea ei imombe'gwovo Cristo'ga ko jipojkaharetero oko javo. Ga ko Daviva'ea rymymino'ga jate rui naerũ, ei Jesus'ga onhimombe'gwovo ga pe ga mbojapyakavo.

Judeusva'ea mbo'eharava'ea onhimbohete tehe
(Mateus 23.1-36; Marcos 12.38-40)

⁴⁵ Pevove'ga nhaporemõ gwenduvame Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

⁴⁶ —Penhimboko'i ti. Tapekoi ti judeus'ga mbo'ehara'ga ja. A'ereki ga onhimboheteuhu. Omongĩ pota ga opipukuhua tianderepia ti ga nhande mboheteavo javo. Ikatuuhu ga pe ojipe'ga mbaragwahavame ga ndehe ima'ẽhai pe feira pe onhi'igatuavo ga pe orembo'ehara javo ga pe.

—Nhandejatykahava pype ga oapy nhanderuvihava'ga apykava rehe. A'ereki ga e'i ovyteri pe: “Tianderepia pa ti ga nhande mboheteavo,” ei ga. “A'ereki nhande ġanduvihavuhetero xako.” Na jitehe ga ei ovyteri pe i'upota toryva jara'ga pyri toryva repiagame.

⁴⁷ —Opojykaahy ga mbatera aherembirekokwera'ga hugwi, ei Jesus'ga. Onhi'imbukuhu tehe ga Tupana'ga pe. Ovyteri pe ga ei: “Nhande renduvame po ti ojipe'ga ei nhande ve oarõ hete ga Tupana'ga javo,” ei ga ovyteri pe. Nurã jate ga nhi'inhi'igi Tupana'ga pe ahe moandyandyita, ei Jesus'ga. A'ero kaitu po ti hahy hete ga pe nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

21

Aherembirekokwerava'ea remimondoa
(Marcos 12.41-44)

¹ Kiro judeus'ga jatykahavuhu pe Jesus'ga imbateve'ga ndepiagi ga imondorame itambere'ia hyrua pype.

² Ga aherembirekokwerahẽa repiagi hẽa imondorame oitambere'ia ipype imbatere'yvehẽa. Mokõi itambere'ia hẽa imondoi ipype duas moedas.

³ A'ero Jesus'ga ei:

—A'e katu ji nde ve: Kia aherembirekokwerahẽa remimondoa imbatere'yvehẽa remimondoa koji'i pyry Tupana'ga pe ġanemimondoa hohe pa.

⁴ A'ereki he'yiva'ea ga omombyta itambere'ia ojipe imondorame Tupana'ga pe hyrua pype. Hẽa ki a'e te mokoi'i te hẽa herekoi itambere'ia. Hẽa imondopavi reki oapoa ipype, ei Jesus'ga.

Judeusva'ea jatykahavuhua mondurupavagwama
(Mateus 24.1-2; Marcos 13.1-2)

⁵ Aerẽ ojipe'ga ei:

—Ikatu hete nhandejatykahavuhua ita apopyra. Omondo ga itauhua pyryva'ea japokaturame ymyahũ. Ombojigwa ga ojatykahavuhua a'ea pyvõ ojipe pyvõ no timbohete Tupana'ga javo.

A'ero Jesus'ga ei:

6 —Pehepia pe nhandejatykahavuhua avo. Aerë po ti ndojikojikoga'javi ojogwehe itauhua nehë. Omonduru pa po ti ga inoga nehë, ei Jesus'ga ga pe.

*Hahyheteagwama Jesus'gareheve'ga pe
(Mateus 24.3-14; Marcos 13.3-13)*

7 A'ero ga ei ga pe:

—Orembo'eharamo emombe'u ore ve, ei ga Jesus'ga pe. Maname po ti ga imondurugi nhandejatykahavuhua nehë? Mar'ava'ea po ti Tupana'ga hepiukari na'ë ahemonhimomby'ava'ea nehë ikwahavuka nhande ve nehë? A'ero po ti nhande ikwahavi imondurugwerihava po ti kiro javo, ei ga.

8 A'ero Jesus'ga ei:

—Penhimboko'i ti! Tapenhimoandyjukari ti ga pe. Aerë po ti he'yjuhuve'ga uhu ji ra'ära'âteheavo javo nehë: “Jihi ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo. Kiro mbapava uhu ahemoka'nhyambahava a'ero,” e'i po ti ga o'mbero nehë, ei Jesus'ga. Tapehendukatui ti ga a'ero.

9 —Aerë po ti ojipe'ga tavukari ojipe'ga pe nehë. Ojipe'ga po ti ndokopotari gwuvihavuhu'ga nhi'iga rupi nehë. A'ero po ti ga ndekoi ojogwehe nehë. Imombe'urame pe me ti tapenhimongyhyjiukari ga pe. Otavuka tuhë po ti ga nehë. A'ea rupi rüi po ti mbapavakotyva'ea nehë, ei Jesus'ga.

Ojipea Jesus'ga ei ga pe:

10 —Gagwyrripeve'ga po ti oko na'ë ojipe'ga gwyrripeve'ga ndehe otavuka ga pe nehë. Ojipe'ga nduvihavuhu'ga po ti omondo ojigwyrripeve'ga otavuka ojipe'ga nduvihavuhu'ga gwyrripeve'ga pe nehë, ei Jesus'ga.

11 Omyomyi po ti yvya avo nehë. Pevo po ti yvya imyimi nehë no, ei Jesus'ga. Ahã po ti ga pe mbatera avo nehë. Pevo po ti ty'ara ga jukai nehë no, ei Jesus'ga. Itetiruamba po ti ga nehë. Opihipihi po ti ga karugwara ojohugwi nehë, ei Jesus'ga. Yvaga hugwi ahemongyhyjiva'ea jipiukari ikwahavukava'ea ahe mongyhyjiavo nehë, ei Jesus'ga.

12 —A'ea renonde po ti ga pe pyhygi okote'varuhuavo pe me nehë. Ga po ti pe nderohoahyi pende'yja'ga jatykahai pe ipypeve'ga nduvihava'ga ndovai pyteri pe no. Itetiruamba pe me po ti ga nehë. Ga po ti pe nderohoukari huvihavuhu'ga ndovai pyteri pe nehë governador'ga ndovai pyteri pe no. Gandovai pyteri pe po ti ga pe nderohoukari nehë timboja tehe ti ga ndehe javo. Nahã po ti ga ndekote'varuhui pe me pejikoga gwaramo ji rehe nehë, ei Jesus'ga.

13 —A'ea rupi po ti pe ji mombe'ui ga pe nehë tojiko ti ga Jesus'ga rehe javo. Nahã po ti pe pyryva'ea mombe'ui ga pe nehë.

14 Tape'ei na'ë ti pejiyvyteri pe: “Maramarã po ti nhande nhi'igi ga pe nehë?” A'ea ti tape'ei pevy'are'yma. Pe'ji ti kiro pejiyvyteri pe: “Ndiajapyakai nhande nhanenhi'iga rehe.” A'ea ti pe'ji, ei Jesus'ga ga pe.

15 Jihi po ti akwahaheteuka pe me pe mbo'eavo nehë. Nurã po ti pe ekatui penhiarõe'yve'ga pe nehë. A'ero po ti ga ndipopoakari pe me pe nhi'igame nahã. Tegwete po ti ga'ete'varuhua penhi'iga pe nehë, ei Jesus'ga.

16 —Penduva'ga vehevi po ti pe pyhygukari pey'ga vehevi peirü'ga vehevi pende'yja'ga vehevi. Kiroki ga ojikoty'a pe pavëi - gahã pe pyhyguka no. Ga nhaporemo po ti pe pyhygukari pe mondouka gwuvihavuhu'ga pe nehë. Jararamo pe ga pe jukauka nehë.

17 Nahã po ti ga ndekopavi pe ndehe pe arõhete'e'yma nehë pendekoro gwaramo jireheva'ero, ei Jesus'ga.

18 —A'ero po ti Tupana'ga pe pokogi pe moka'nhymbavukare'yma ga pe nehë. Pe'ava vehevi po ti Tupana'ga hepiakatui nehë.

19 Penhimboitaro gwaramo pejikoga ga rehe po ti pe ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehë, ei Jesus'ga.

Jesus'ga omombe'u Jerusalém mondurugaŵama

(Mateus 24.15-21; Marcos 13.14-19)

²⁰—Aerē po ti pe hepiagi soldados'ga cidade de Jerusalém atimaname nehē. Nahā po ti he'yjuhuve'ga tavukari Jerusalémmeve'ga pe nehē. A'ea repiagame po ti pe ikwahavi Jerusalém mondurugwerihava nehē, ei Jesus'ga.

²¹A'ero Judéiapeve'ga ti toka'nhy onhana vvytyruhu pe onhimima nehē xamanoyme ti javo, ei Jesus'ga. Jerusalémmeve'ga ti toho Jerusalém hugwi nehē. Nhuhumeve'ga ti tokiyime Jerusalém me nehē xamanoyme ti javo, ei Jesus'ga.

²²A'ereki Jerusalém monduruga rupi po ti Tupana'ga jipygi nehē. Nahā po ti heko'i Tupana'ga nhi'ipo'ruavo pa ymyahūva'ea po'ruavo pa. A'ereki ymyahū ga e'i ikwatijaruka nahanahā po ti ji jipygi nharōe'yve'ga ndehe nehē javo, ei Jesus'ga.

²³—Iporia'i po ti ipuru'ave'ga a'ea rupi oka'nhyotaramame nehē. Iporia'i po ti ga nehē no – kiroki ga omoka'mbuka'mbu gwa'yra'ga nenonhapotaramame, ei Jesus'ga.

—Tiruahū hete po ti judeus'ga pe nehē. Ndukatui po ti gapy'a nehē. Onhimonha'nga hete po ti Tupana'ga okouvouka ga ndehe nehē.

²⁴Judeus'garūive'ga pe ti Tupana'ga ga jukaukari nehē. Itaky-hea'javuhuva'ea pyvō po ti judeus'garūive'ga jara'ga jukai nehē. Ga po ti opyhy jara'ga nderogwovo ogwyrī pe nhaporemo nehē no. Nahanahā po ti ga ga mbokwaki'opavi Jerusalém hugwi nehē. A'ero Jerusalém ga imondurupavi nehē. Nahanahā po ti Tupana'ga Jerusalém rerekote'vate'varuhuukari judeus'garūive'ga pe nehē. Emo po ti aerē ga ndogwerecoa'javukari ga pe ga mombiguka nehē, ei Jesus'ga.

Jesus'ga rura'javaŵama

(Mateus 24.29-31; Marcos 13.24-27)

²⁵—Aerē po ti ahemonghyhyjiva'ea jipiukari okovo kwara rehe jahya rehe jaytata'ia rehe ikwahavuka nehē. A'ero po ti vvyakotyve'ga gwyrīpeve'ga py'a ndukatui nehē. Ndovy'arihu po ti ga nehē.

—Ipyambu paranauhūa nehē. Moumbe hete po ti typepemuhūa nehē. A'ero po ti ga nhimomby'ai ikwahave'yama javo nehē: “Maraname po?” e po ti ga.

²⁶—Ogwygwy po ti ipopoakava'ea yvagipeva'ea nehē, ei Jesus'ga. A'ero po ti vvyakotyve'ga maño'ātehei okyhyjiavo nehē. “Marā po ti nhande reko'i nehē?” e po ti ga onhimboko'iaivo nehē.

²⁷—A'ero po ti ga ji repiagi ji rura'javame yvaŵatiŵa pyteri pe nehē vvyakotyva'ero yvagipeva'ero. Jipopoakara po ti ga gwepia nehē no. Nhirendy'jandy'java po ti ga hepiagi nehē no jikatuhetea, ei Jesus'ga.

²⁸Ahemonghyhyjihava ugwerīrame Tupana'ga po ti pe mbopiro'ygwerī pendekote'varuhua hugwi nehē. Nurā po ti pepo'ā pejovavua tahepia ti ji Jesus'ga rura javo pejoryjoryvamo nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Figoyva figueira ahe mbo'e

(Mateus 24.32-35; Marcos 13.28-31)

²⁹Kiro Jesus'ga ga mbo'ei ojo'java'ea pyvō. Imombe'gwovo ga ei:

—Pekwahava'ja ti figoyva ojipea'yva reheve nhaporemo.

³⁰Henhunhame huangyra pe tuhē pe'e hepiaga: “Kwaria gwerī kiro,” pe'e pe.

³¹Na jitehe hepiagame akoja ahemonghyhyjiva'ea po ti pe ikwahavi nehē, kiro Tupana'ga oko gwerī vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero javo, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

³² —Imombe'ukatuavo ji ei pe me, ei Jesus'ga. Agwamove'ga ndekojirame po ti akoja ihopavi japiavo, ei Jesus'ga.

³³ Opa po ti yvaga yvya pavēi nehē. Nhinhi'īga po ti ndopavagwami opopoakapige'yma okovo a'itituhēva'ero avuirama nehē, ei Jesus'ga.

Ji mboha'u ti, ei Jesus'ga

³⁴ —Penhimboko'i ti ite'varuhuva'ea hugwi pejikokatuavo ji mboha'uva. Tape'ui ti aheboheagwuryva'ea pejigwojigwovo toryvi pe. A'ereki i'urame ahe ndojapyakakatui jirura'java rehe. Tape'ei ti pejiyvyteri pe: “Maramarā po ti nhande rekoi nehē?” Tape'ei ti na. Tapejapyakauhui ti pejihe mbatera rehe no. A'ereki hehe pa pejapyakauhurame pe napenhimboko'i ji mboha'uve'yma. Naname po ti ji pe mo'magi a'ero ji rurame pendekote'varuhua repiaga nehē.

³⁵ Nahā po ti vyakotyve'ga pe nhapremo ga ji mboha'uve'ymame. Noka'nhyimi ga ji hugwi jirura'javame nehē, ei Jesus'ga.

³⁶ —Penhimboko'i ti ite'varuhuva'ea hugwi pejikokatuavo ji mboha'uva. Pe'ji ti Tupana'ga pe jipi nehē: “Ore mbopopoaka ti toromboita ti oroka'nhyima hahyva'ea hugwi nehē aerēva'ea hugwi nehē. Ore mbopopoaka ti torepoyja hete ti oro'ama Jesus'ga rovai pyteri pe orokoheteavo gwaramo ganhi'īga rupi.” Nahā ti pe'ji Tupana'ga pe jipi nehē, ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

³⁷ Nane'yimi arimo Jesus'ga ga mbo'ei gajatykahavuhua pype templo pype. Ypytuna nanani ga hoi Jerusalém hugwi ogwovo vytyri pe monte das Oliveiras pe opytavo pevo ypytunimo.

³⁸ Ypyhajive ojatykave'ga uhu pa ga pyri ojatykahavuhua pype tihendu ti ganhi'īga javo.

22

Ojuka pota ahe Jesus'ga

(Mateus 26.1-5; Marcos 14.1-2; João 11.45-53)

¹ Kiro judeus'ga japoī gweri toryva – kiroki toryva pe ga ei: Páscoa. Toryvi pe ga i'ui pāo ndovuriva'ea.

² Ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga e'i judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi:

—Marā po ti nhande Jesus'ga jukaukari nehē?

Nahā ga ei novīa. Emo ga okyhyji ojatykave'ga hugwi. A'ereki ojatykave'ga oarō hete Jesus'ga onhimongyavo.

Judasva'ea e'i apyhyguka Jesus'ga javo

(Mateus 26.14-16; Marcos 14.10-11)

³ Kiro Satanás'ga Judasva'ea pojykai. Judas Iscariotes, ei ga ahe ve. Ahe ko Jesus'ga remimbo'eharava'ea dozeve'ga pyteripeva'ea novīa.

⁴ Judasva'ea hoi Jesus'ga hugwi ogwovo ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pyri guardas'ga pyri no – kiroki guardas'ga gwepia katu judeus'ga jatykahavuhua. Ovahemame ga pyri ahe ei ga pe:

—Tapyhyguka ti ji Jesus'ga mondovouka pe me. Marā po ti a'ero nehē?

A'ea ahe ei ga pe ga monhi'īga a'ea rehe.

⁵ Horyory ga ahe renduvame. A'ero ga ei ahe ve:

—Toromondo ti itambere'ia nde ve a'ero.

⁶ —Kwa, ei ahe. Apyhyguka po ti ji ga pe me nehē, ei ahe herogwovo.

Aerē ahe ei ovytyteri pe gweaporoġitaro: “Maraġatu po ti ji Jesus'ga rerekoukari ga pyhygauka ga pe ojatykave'ga ndakykweri nehē?” ei ahe ovytyteri pe.

Garemimbo'eharava'ea oapo mbatera Páscoa rupi
(Mateus 26.17-25; Marcos 14.12-21; João 13.21-30)

⁷ Aerē kiro toryva Páscoa. A'ea rupi jitehe nanani judeus'ga i'ui pão ndovuriva'ea. A'ea rupi jitehe ga ojuka mbatepyryva cordeiro.

⁸ Nurã Jesus'ga ei Pedro'ga pe João'ga pe no:

—Peho ti imboavujikwea mbatera nhande ve ti'u ti Páscoa rupi, ei ga.

⁹ A'ero ga ei ga pe:

—Mome po ti ore hoi mbatera mboavujikwea nehê?

¹⁰ A'ero ga ei ga pe:

—Ji rendu ti. Peho ti cidade pe. Pe horame po ti akwaimbae'ga pe novatĩ huya rerua yhya reruhava pype nehê. Peho ti ga reviri. Ga horame onga pype ti peho ga reviri ipype no.

¹¹ Pe'ji ti onga jara'ga pe: "Nhanembo'ehara'ga ei nde ve: 'Mome po hyrua ruvi? Ta'u ti mbatera ipype nhiremimbo'ehara'ga pavêi Páscoa rupi,' ei nhanembo'ehara'ga nde ve." A'ea ti pe'ji ga pe, ei Jesus'ga.

¹² A'ero po ti ga hepiukari pe me hyruhua i'ukava ruhava onga jo'ari pe nehê. Pevô ti pemboavujikwe.

A'ea Jesus'ga ei Pedro'ga pe João'ga pe ga mondovo.

¹³ A'ero ga hoi cidade pe hepiapava garemimombe'ua. A'ero ga japoi mbatera imboavujikwea Páscoa rupi okovo Jesus'ga nhi'iga rupi. A'ero Jesus'ga hoi pevô no ovahema.

Jesus'ga omondo ahe ve pão vinho reheve

(Mateus 26.26-30; Marcos 14.22-26; 1 Coríntios 11.23-25)

¹⁴ Kiro ga o'u gwerĩ. A'ero Jesus'ga apygi mesa pyri. Dozeve'ga gamoirũhara'ga oapy ga pyri mesa pyri.

¹⁵ Kiro ga ei ga pe:

—Kirogweva'ea rupi ji a'u pota hete mbatera pe pavêi Páscoa rupi jijukahava renonde.

¹⁶ A'ereki a'e ji pe me: Kirē po ti ji nda'ua'javi te Páscoa rupi nehê. Aerē nhanderuvihavuhetero Tupana'ga imondopavame gwemimbotarimova'ea rupi jate po ti gareheve'ga mbopiro'ypahava apiavo ihoi nehê. A'ea rupi po ti ji japoi toryva jiroryvamo ga pavêi nehê, ei Jesus'ga.

¹⁷ Copo ga ipyhygi. Ipype oko vinho. Hehe ga nhi'igi Tupana'ga pe nde pyri hete nde imbuhua ore vë javo. Onhi'igirē ga pe ga ei omoirũhara'ga pe:

—Koro, ei ga ga pe imondovo copo ga pe. Pema'ema'ê ti pejive igwoi'gwovo, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁸ A'e ji pe me: Nda'ua'javi te po ti ji vinho nehê, ei Jesus'ga. Aerē huvihavuhetero Tupana'ga imondopavame gwemimbotarimova'ea rupi jate po ti ji japoi toryva jiroryvamo gareheve'ga pavêi nehê, ei Jesus'ga.

¹⁹ Kiro ga ipyhygi pão. Hehe ga nhi'igi Tupana'ga pe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. Onhi'igirē ga haygwe'rogwe'rogi pão imondomondovo omoirũhara'ga pe pe'u ti javo. A'ero ga ei:

—A'ea ko jira'oa, ei ga imondomondovo pão ga pe. Aereĩ po ti hajiheve'ga ji pyhygi nehê ojigwaraita jira'oa rehe ji jukavo nehê. Nahã po ti ji manoi pe me pendepykaramo nehê. Ji manorē nahã ti pe'ua'ja'ja ojipea pão imoka'nhyme'yma nhimanoa pe me nehê, ei Jesus'ga.

²⁰ Aerē ga i'ui mbatera imboavujikweva'ea. Ga i'urē mbatera ga ipyhygi copo. Oko vinho ipype. Kiro ga imondoi vinho ga pe. A'ero ga ei:

—A'ea ko jirekoa, ei ga imondovo vinho ga pe. Aheka'voguka po ti ji jirekoa ga pe jijukauka nehê. Nahã po ti ji manoi vvyakotyve'ga ndepyga nehê. A'ereki Tupana'ga ipyahuva'ea mombe'gwovo e'i: "Garekoa reka'voga po ti ji imombori gandekote'varuhua ga hugwi," ei ga. Nurã jirekoa reka'voga

gwaramo a'iti hete tuhê po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi nehê gwembi'ea rupi nehê, ei Jesus'ga.

²¹—Pehepia ti! Kiroki ga ji pyhyguka gweri jujukahara'ga pe – gaha oapy ji pyri imondovo opoa mesa rehe!

²²A'iti a. Tamano ti ji vyakotyva'ero yvagipeva'ero no. A'ereki Tupana'ga e'i myyahû aerê ti emano javo ji ve. Ga pe – kiroki ga ji pyhyguka ji mondovouka jujukahara'ga pe – ga pe po ti tiruahû hete nehê, ei Jesus'ga ga pe.

²³A'ero ga ega'ei ojohupe:

—Manamo po ti nhande Jesus'ga pyhygukari nehê? ei ga ojohupe onhi-momby'avo.

Manamo nhande joheva'ero? ei ahe

²⁴Aere'ĩ Jesus'ga moirûhara'ga jogwayvari ojogwehe. Ojohupe ga ei:

—Manamo nhande johe?

²⁵A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Judeus'garûive'ga nduvihavuhu'ga ipopoaka okote'varuhuavo ogwyrive'ga pe ga mboporavykheteevo ojive. Jara'ga inogi ojihe Ahepokohara. Nahâ ga ipotari ojeramo onhimboheteavo ji apoko jigwyrive'ga javo tehe, ei Jesus'ga ga pe.

²⁶—Ga ja rûi ti pejogwereko pejikovo gwaramo jireheva'ero. Kiroki ga oko penduvihavamo jireheva'ero – gaha ti toko pejipyrive'ga ja, ei Jesus'ga.

²⁷Manamo ga johe? ei Jesus'ga. Mara'ngu po pe javo: “Kiroki ga oapy na'ê i'gwovo mbatera ojipyrive'ga imboavujikerirê ga pe”? Mara'ngu po pe javo: “Kiroki ga omboavujikwe mbatera imondovo mesa rehe to'u na'ê ojipe'ga aerê jiji javo”? Marâi pe? ei Jesus'ga. Manamo ga johe?

—Jiji amombe'u pe me: Gaha – kiroki ga oapy i'gwovo na'ê – gaha oko ga hohe pa. Na tuhê. Jiji ako penduvihavamo. Emo pepyrive'ga ja reki ji pe pokogi, ei Jesus'ga.

²⁸—Pehe agwamo vehevi pepyta ji moiruamo jipi pepohire'yma ji hugwi hahyrame ji ve.

²⁹Nurâ po ti ji tuhê pe mongoi nehê peko ti huvihavuhuro javo. Tupana'ga jiruva'ga ei ji ve: “Ereko ti nde ganduvihavuhuhetero nehê.” Nahâ ga ei ji ve. Na jitehe po ti ji pe mongoi nehê peko ti huvihavuhuro javo.

³⁰—A'ero po ti pe i'ui jiapoa pyri mesa pyri ji rekorame vyakotyve'ga nduvihavuhuhetero nehê. Pe po ti peapy ikatuva'ea rehe huvihavuhu'ga apykava rehe nehê pejikovo peje'yja'ga nduvihavuhuro Israelva'ea rakyk-wepohara'ga nduvihavuhuro. Doze ko ga oko huvihavamo ojiheve'ga pavêi pende'yja'ga israelitas'ga. Pehe po ti peapy oina nehê xa'e ti ga pe gandeaporogita rehe javo, ei Jesus'ga omoirûhara'ga pe.

Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahâ ti ne'mbe javo

(Mateus 26.31-35; Marcos 14.27-31; João 13.36-38)

³¹Kiro Jesus'ga ei Simão Pedro'ga pe:

—Simão, ei Jesus'ga. Ehendu hete. Ombogwa ahe trigo yrupema pyvô tape'a ti ji ite'varuhuva'ea ikatuva'ea hugwi javo. Na jitehe Satanás'ga pe nderekopotari tahepia ti ji gajikoga Jesus'ga rehe javo. A'ero Tupana'ga ei Satanás'ga pe: “Ehepia ti gajikoga a'ero,” ei ga. Kiro po ti Satanás'ga pe ndereko'i pe mbopohipota ji hugwi a'ero nehê ojigwaraita pe ndehe nehê, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe.

³²—Ji ikwahavame Satanás'ga penderekopotara, ji nhi'igi Tupana'ga pe nde mombe'gwovo ga pe nde repyga, ei Jesus'ga Simão'ga pe. A'e ji ga pe: Tojiko hete jitehe ti Simão'ga ji rehe nehê. Terembojikopigukari ti ga

Satanás'ga pe a'ero. A'ea ji ei Tupana'ga pe, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe. A'ereki hahy hete nde ve Satanás'ga nde mbopohirame. Aerē po ti nde reaporogitakatua'javamo ejikoga ji rehe nehē. Kirē ti enhī'ī ga pe nemoirūhara'ga pe ga mbovy'a ga monhimomiranama - kiroki avove'ga nhiremimbo'ehara'ga, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe.

³³ A'ero Simão'ga ei Jesus'ga pe opojoykaharete'ga pe:

—Nde pavēi po ti ji hoi nehē. Po ti ga nde mongi cadeia pype nehē, na ga ji mongi a'ero nehē no. Po ti ga nde jukai nehē, na ga ji jukai a'ero nehē no, ei ga.

³⁴ —Pedro, ei Jesus'ga Simão Pedro'ga pe. A'e ji nde ve: Kiro ypytunimo po ti nde ei ji ve nehē: “Ji ndakwahavi Jesus'ga.” Trēs po ti nde ea'jaa'javi a'ea ji ve inamuti'ga nhi'iga renonde nehē, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

Peroho ti, ei Jesus'ga javo ga'apoa pe

³⁵ Kiro Jesus'ga ei omoirūhara'ga pe:

—Ymya'ī ji pe mondoukari Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovouka ahe ve. A'ea rupi a'e ji pe me: Taperohoi ti itambere'ia, sacola, sandálias irūa. Marā pe me a'ea rupi raikwehe? Napembateri? Marā pe ndekoi raikwehe?

A'ero ga ei ga pe:

—Orogwereco ore a'ea rupi, ei ga.

³⁶ —Kiro hajihea ji imombe'ui pe me, ei Jesus'ga ga pe. Po pe pereko itambere'ia, a'ero ti peroho. Po pe pereko sacola, a'ero ti peroho. Po pe ndaperekoi itakyhea'javuhuva'ea, a'ero ti pemondo peapoā pepira arimova'ea paletō ipyhyga itambere'ia. A'ero ti pepyhy itakyhea'javuhuva'ea pejive itambere'ia rehe.

³⁷ A'ereki ji a'e pe me: Kiro po ti nhimombe'ua po'ruavo toho nehē - kiroki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i: “Ga jukauka po ti ga ei nehē: ‘Ga ko okōte'varuhu.’” A'ea ikwatijaripyra e'i ji mombe'gwovo, ei Jesus'ga. Nahā kiro hekoi nehē. A'ereki ji ahygahi pa gwerī nhimombe'ua rehe, ei Jesus'ga.

³⁸ A'ero Jesus'ga moirūhara'ga ei Jesus'ga pe:

—Ehepia orepojoykaharetero, ei ga. Agwa ko mokōi itakyhea'javuhuva'ea.

A'ero ga ei ga pe:

—Kirupi te!

Jesus'ga oko oliveiras ndyvi pe monte das Oliveiras pe (Mateus 26.36-46; Marcos 14.32-42)

³⁹ Kiro ga hoi ogwovo vvytyri pe oliveiras ndyvi pe monte das Oliveiras pe. Oho ga pevo jipi. Kiro garemimbo'ehara'ga hoi ga rupi.

⁴⁰ Ovahemame pevo Jesus'ga ei ga pe:

—Penhi'ī ti Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote'varuhupotaryme ti.” Nahā ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

⁴¹ Hehemo'i ga hoi ga hugwi gweny'anduruga tanhi'ī ti Tupana'ga pe javo. Onhi'ī ga ga pe a'ero.

⁴² —Apī, ei ga Tupana'ga pe. Nde ipotaramē ti terembuhurukari hahyva'ea ji ve ji jukaukare'yma ga pe. Emo nhiremimbotarimova'ea rupi rūi ji tako, a'e reki nde ve. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

⁴³ Kiro Tupana'gapyrive'ga jipiukari Jesus'ga pe ua yvaga hugwi Jesus'ga mbopopoaka.

⁴⁴ Hahy hete Jesus'ga vvyteri pe ga rekoveveuhuavo gwaramo. Nurā ga nhi'ihetei Tupana'ga pe. Gwy'ajyguhu ga. Otururu hete ga hugwi vvyvo gary'aja. Garekoa ja hete itururui.

45 Aerē ga nhi'imbavi Tupana'ga pe opo'ama'java ojivya gwemimbo'ehara'ga pyri ga ndepiaga. Oki ga gwe'ouhūro okoveveuhavo gwaramo.

46 A'ero ga ei ga pe:

—Maraname pe kiri? Pevy ti penhinhi'iga Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Ore poko ti torokote varuhupotaryme ti.” Nahā ti pe'ji Tupana'ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

Opyhyguka ahe Jesus'ga

(Mateus 26.47-56; Marcos 14.43-50; João 18.3-11)

47 Ga nhi'imbige'ymame nanime he'yive'ga nduri. Judasva'ea ruri ga nenonde ga nderua ga nderovahema. Judasva'ea ko Jesus'ga remimbo'eharava'ea dozeve'ga pyteripeva'ea. Kiro ahe ruri Jesus'ga beijavo.

48 —Judas, ei Jesus'ga ahe ve. Ji beijavo nde ruri. Nahā nde ji repiukari ga pe naerū togweroho ti ga ga javo? ei Jesus'ga vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.

49 Hepiagame Jesus'gapavēive'ga ei oyvyteri pe: “Kiro po ti ga Jesus'ga pyhygi!” ei ga. A'ero ga ei Jesus'ga pe:

—Marā? Torokyti ga itakyhea'javuhuva'ea pyvō a'ero naerū? ei ga Jesus'ga pe.

50 Nanime Jesus'gapavēive'ga pyteripeve'ga imondoi itakyhea'javuhuva'ea ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'gapyrive'ga apiavo ga nambi'oga gajohukoty rūi.

51 A'ero Jesus'ga ei onhipavēive'ga pe:

—Kirupi te!

Jesus'ga pokogi ganamihymuhūa rehe ganambia apokatua'java.

52 Kiro Jesus'ga nhi'igi ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pe xava'eve'ga pe no guardas'ga pe no – kiroki guardas'ga gwepia katu judeus'ga jatykahavuhua. A'ereki ga nhaporemo uhu ga pyri tipyhy ti ga javo. Ga pe Jesus'ga ei:

—Amovahi po ji governo naerū? Nurā pe heruri itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve ji pyhyga naerū?

53 Nane'ymi ji reko pe pavēi nhandejatykahavuhua pype templo pype ikwehe'i. A'ea rupi pe ndajipyhygi, ei Jesus'ga. Korogwe Tupana'ga ji pyhygukari pe me. Diabo'ga omondomondo ppytunarupive'ga'jave'ga. Gaha pe mbuhu ji pyhypota, ei Jesus'ga ga pe.

Ji ndakwahavi Jesus'ga, ei Pedrova'ea

(Mateus 26.57-58, 69-75; Marcos 14.53-54, 66-72; João 18.12-18, 25-27)

54 A'ero ga ga pyhygi ga rerogwovo. Ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga rongauhu pe ga ga rerohoi ga rerovahema.

—Ga reviri Pedro'ga hoi onhimboyha'iavo ga hugwi tajipyhygyme ti ga javo.

55 Imondygirē tata okara pyteri pe ga oapy ojogwerekovo ipyri. A'ero Pedro'ga oapy ga pyri no.

56 Ga apygame pevo tata pyri ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'gapyrivehēa ga repiagi. Hēa gwepia hete ga. A'ero hēa ei ga mombe'gwovo:

—Agwa'ga ko Jesus'ga pavēive'ga no, ei hēa.

57 Pedro'ga nonhimombe'ui reki.

—Kunha, ei ga hēa pe. Ji ndakwahavi ga, ei ga o'mbero.

58 Aere'i ojipe'ga ga repiagi. Pedro'ga pe ga ei:

—Ndehe no Jesus'ga pavēiva'ea.

A'ero Pedro'ga ei ga pe o'mbero:

—Ji rūi ko! ei ga.

59 Aerē uma hora ikwavame ojipe'ga ehetei Pedro'ga mombe'gwovo:

—Ga tuhē Jesus'ga pavēive'ga no. A'iti a. A'ereki ga Galiléiapeva'ero oko, ei ga.

⁶⁰ A'ero Pedro'ga ei:

—Gara pe nde ei? A'ereki ji ndakwahavi, ei ga.

Ga nhi'imbige'ymame kotihī inamutiġa nhi'iġi.

⁶¹ A'ero nhandepojykaharete'ga Jesus'ga pyryrymi Pedro'ga repiaga. A'ero Pedro'ga ikwahava'javi ga'eagwera ojive. A'ereki Jesus'ga e'l jipe ga pe: “Kiro pyytunimo po ti nde ei ji ve nehē ji ndakwahavi Jesus'ga javo. Trēs po ti nde ea'jaa'javi a'ea ji ve inamutiġa nhi'iġa renonde nehē,” e'i jipe Jesus'ga ga pe.

⁶² Jesus'ga eagwera kwahava'javame Pedro'ga hoi ogwovo. Ga ojehe'o ranuhū.

Soldadosva'ea ombotegwete Jesus'ga
(*Mateus 26.67-68; Marcos 14.65*)

⁶³ Kiroki ġa Jesus'ga mombyta ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga ronga pype – kiro ġa eġa'ei ga pe ga jagajaita ga nupanupamo.

⁶⁴ Tohepiagyme ti ga javo ġa ga reakwapygi. A'ero garova nupārame ġa ei ga pe:

—Eko ti Tupana'ga nhi'iġa mombe'uhara'ga ja. Emombe'u ti mbatera ore ve a'ero. Ma'ġa nde nupā?

⁶⁵ Nahanahā ġa ete'varuhui Jesus'ga pe ga mbotegweteavo.

Jesus'ga oko judeusva'ea mogitaharava'ea rovai pyteri pe
(*Mateus 26.59-66; Marcos 14.55-64; João 18.19-24*)

⁶⁶ Iko'emame xava'eve'ga nhimono'ogi ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi judeus'ga mbo'ehara'ġa pavēi no. Ga ko judeus'ga mogitahara'ġa. Kiro ġa Jesus'ga mbuhurukari gwovai pyteri pe. Ga pe ġa ei:

⁶⁷ —Enhimombe'u ti ore ve. Ma gara ndehe? Nde ko Cristo Tupana'ga remimbuhurukara? Nde ko Cristo rūi? Emombe'u ti ore ve, ei ġa.

A'ero Jesus'ga ei ġa pe:

—Po ji ei pe me: Jihi Cristoramo, a'ero po ti pe ndaperoviari nhinhi'iġa nehē.

⁶⁸ Po ji ei pe me: Pemombe'u ti mbatera ji ve, a'ero po ti pe napemombe'ui ji ve nehē. Pe naphimohemukari nehē no.

⁶⁹ Aere'ī po ti ji apygi avuirama ipopoakaheteve'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rūi jitekovo huvihavamo nehē vyakotyva'ero yvagipeva'ero no, ei Jesus'ga.

⁷⁰ A'ero ġa epavi ga pe:

—Marāi po nde? Nde ko Tupana'ga ra'yra a'ero naerū? ei ġa.

A'ero ga ei ġa pe:

—Pehe ko pe'ji poha, ei Jesus'ga.

⁷¹ A'ero ga ei ojohupe:

—Kirupi ojipe'ġa nemimbojara Jesus'ga rehe a'ero! Ore tuhē ga rendu ko. Ga e'i ji Tupana'ga ra'yramo ako javo, ei ġa ojohupe.

23

Jesus'ga oko Pilatosva'ea rovai pyteri pe
(*Mateus 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; João 18.28-38*)

¹ A'ero ga po'ambavi Jesus'ga rerogwovo Pilatos'ga rovai pyteri pe ga rerovahema. Pilatos'ga ko governador'ga Judéiapeve'ga gwyrī pe.

² Kiro ġa imbojambojari ite'varuhuva'ea Jesus'ga rehe Pilatos'ga rovai pyteri pe. O'mbero ġa ei ga pe:

—Oropyhy ore Jesus'ga ga orere'yja'ga mongoukarama oreruvihava'ga nhi'iga rupi rüi. E'i ga ga pe: “Tapemondoi ti itambere'ia César'ga pe nhande ruvihavuhu'ga pe.” A'ea ga ei, ei ga. Ojipea ga ei: “Ji tuhē ko Cristo huvihavuhuhetea.” A'ea Jesus'ga ei ga pe, ei ga Pilatos'ga pe o'mbero.

³ A'ero Pilatos'ga ei Jesus'ga pe:

—Marāi nde? Ndehe ko judeus'ga nduvihavuhuhetero ra'e?

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe ko ere poha, ei Jesus'ga.

⁴ A'ero Pilatos'ga ei ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pe pevove'ga pe no:

—Kiro ji ga mohemukari. A'ereki ndojari ga rehe. Ga ndokote'varuhui governo pe, ei Pilatos'ga.

⁵ Koji'i ga ega'ehetei reki Pilatos'ga pe:

—Nombuhukatuukari ga orere'yja'ga py'a pe ga mbo'eavo gwaramo. Ga ombo'e pa Judéiapeve'ga. Galiléiapeve'ga na'ē ga ga mbo'ei. Avo've'ga vehevi ga ga mbo'ei agwamo, ei ga Pilatos'ga pe.

Jesus'ga oko Herodesva'ea rovai pyteri pe

⁶ A'ea renduvame Pilatos'ga ei ga pe:

—Ga po Galiléiapeve'ga ra'e?

⁷ —Pevove'ga tuhē ko, ei ga.

A'ea kwahavame Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari Herodes'ga pyri. A'ereki Herodes'ga omondomondo Galiléiapeve'ga gwemimbotarimova'ea rupi gagwryi pe. A'ea rupi ga opytaahi'vi Jerusalém me no.

⁸ Kiro Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari Herodes'ga pyri a'ero. Horyory Herodes'ga Jesus'ga repiagame. A'ereki ymya ga ga repia pota gamombe'umbe'ua renduva gwaramo. Ga gwepia pota Jesus'ga remimonhimomby'ava'ea no.

⁹ A'ero ga nhi'imbukui Jesus'ga pe. “Maramarã?” ei ga ga pe novia. Jesus'ga nonhi'igi reki ga pe.

¹⁰ Kiro ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga ami judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi onhi'Iranuhūavo imbojamboja Jesus'ga rehe.

¹¹ A'ero Herodes'ga Jesus'ga mbotegwetei ga jagajaita onhipavēive'ga pavēi soldados'ga pavēi. Omongiuka ga Jesus'ga pe tapy'ynhapipyryva i'arimova'ea hendy'java'ea tirekomemua Jesus'ga javo. Aerē ga Jesus'ga mondoukari ga mbojivryuka Pilatos'ga pyri.

¹² Ga nonhoarōhetei ymya Herodes'ga Pilatos'ga pavēi. Kiro ga nhoarōi Jesus'ga arōe'yma gwaramo.

Pilatosva'ea ojukauga Jesus'ga

(Mateus 27.15-26; Marcos 15.6-15; João 18.39-19.16)

¹³ Kiro Pilatos'ga ga mono'ono'o'gukari ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga judeus'ga nduvihava'ga ndeheve ojipe'ga ndeheve.

¹⁴ Ga pe ga ei:

—Pe Jesus'ga reruri jirovai pyteri pe tokwaha ga garekote'varuhua javo. A'ereki pe pe'e: “Ga he'yjuhuve'ga pe a gwanduvihava'ga hugwi,” pe'e tehe pe. Ji rendu! Ji pendovaki pe nendupavirē ji ei ga pe: Marāi nde naerū? a'e ji ga pe. Erepe'a nde ga gwanduvihava'ga hugwi? Marāi? Nanongara ji eji'ei ga pe takwaha ti ji garekote'varuhua javo. Akwaha ji a'ero. Ndojari ga rehe a'ea – kiroki a'ea pe ei imbojateheavo ga rehe.

¹⁵ Herodes'ga na jitehe ga ei no ndojari ga rehe javo. A'ereki ga omondoukara'ja Jesus'ga nhande pyri imbojare'yma ga rehe.

—Ji rendu ti! ei Pilatos'ga. Jukwaha Jesus'ga pyryva. Tojukayme ti ahe Jesus'ga a'ero.

¹⁶ Nurā po ti ji ndajukaukari ga nehē. Anupanupāuka po ti ji ga mbo'eavo nehē tokote'varuhua'javyme ti ga nehē javo.

A'ea Pilatos'ga ei ġa pe ġa mbohorypota ojije.

—A'ero po ti ji ga mohemukari ga mondouka garonga pe nehē, ei ga.

¹⁷ A'ereki ga ombopiro'y cadeiapypeve'ga mohemuka toryva rupi nanani Páscoa rupi nanani. A'ereki ymyahū judeus'ġa e'i ga pe: “Emohemuka ti ore ve cadeiapypeve'ga Páscoa rupi nanani tojivrya'ja ti ga ġwonga pe,” ei judeus'ġa ymyahū.

Nurā kiro Pilatos'ga ei amohemuka po ti ji Jesus'ga nehē javo.

¹⁸ A'ero ga nhapremo hapukai.

—Ejukauka Jesus'ga, ei ġa. Emohemuka Barrabás'ga ore ve, ei ġa oha-pukaita.

¹⁹ Omongia renonde Barrabás'ga ahe juka. Omovahī Barrabás'ġa gwuvihavuhuva'ea cidade de Jerusalém me no. Nurā Pilatos'ga ga mondoukari cadeia pype.

²⁰ Kiro Pilatos'ga ea'javi ġa pe. A'ereki ga Jesus'ga mohemuka pota.

²¹ Ga renduvame ġa hapukajahiva'javi ga pe:

—Embovyruka ga! Embovyruka ga!

A'ea ġa ei ga pe tomano ti Jesus'ga yva rehe javo.

²² Mokōi Pilatos'ga onhi'igipe ġa pe. Kiro ga ea'javi:

—Maranameuhū naerū! Gara garekote'varuhua naerū? Ndojari ga rehe, a'e ji pe me ko. Tojukayme ti ahe Jesus'ga. A'ereki ga pyry. Nurā po ti ji ndajukaukari ga nehē. Anupanupāuka po ti ji ga mbo'eavo nehē tokote'varuhua'javyme ti ga nehē javo. A'ero po ti ji ga mohemukari nehē, ei ga.

²³ Koji'i ġa hapukapukajahivi a'ero ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pavēi. Ga nhi'igayvayvari ko ġa.

—Embovyruka ga! Embovyruka ga!

A'ea ġa ei oha-pukaita tomano ti Jesus'ga yva rehe javo. Ga hapukapukaita gwaramo Pilatos'ga ei:

—Kwa.

²⁴ Na tuhē po ti a'ero nehē naerū! ei ga okovo ġanhi'igā rupi.

²⁵ Nurā Pilatos'ga Barrabás'ga mohemukari cadeia hugwi ga mondovo ġa pyri - kiroki ga ahe juka gwuvihavuhuva'ea movahī no. Ga rehe ġa oporandu tomoheureka ga javo. Soldados'ġa pe Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari reki tojuka ti ġa ga javo. A'ereki judeus'ġa nduvihava'ġa ġandeheve'ġa pavēi e'ie'i embovyruka ga javo.

Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mboyya

(Mateu 27.32-44; Marcos 15.21-32; João 19.17-27)

²⁶ Kiro soldados'ġa Jesus'ga rerohoi a'ero tijuka ti ga javo. Uhu Simão'ga cidadepeve'ga Cirenepeve'ga pea rupi nhuñā hugwi. Ga rurame ġa ga pyhyguhui imondovo yva ga arimo Jesus'ga jukahava rupiara togweroho ti ga Jesus'ga reviri javo.

²⁷ He'yjuhuve'ġa hoi Jesus'ga reviri. Kunhangwera'ġa hoi ġa pavēi ga reviri no ojehe'oranuhūavo kiro po ti ga manoi nehē javo.

²⁸ A'ero Jesus'ga pyryrymi ġandovai.

—Kunha, Jerusalémmeva'ero ti tapejehe'oi ji rehe. Pejihe ti pejehe'o peja'ya'ġa ndehe no.

²⁹ Ji rendu! Aerē po ti avove'ga ei nehē: “Pyrý hete kunhangwera'ga ndekorame ndata'yiriva'ero ġambo'are'ýva'ero ġamoka'mbue'ýva'ero,” e po ti ġa nehē.

³⁰ Aerē po ti avove'ga manopotari hahyhetero ġwaramo ġa pe nehē. A'ero po ti ġa ei yvytyruhua pe nehē: “E'a ore rehe.” Nhyvyapyna pe po ti ġa ei nehē: “Ore t'ý ti,” e po ti ġa jupe nehē, ei Jesus'ga.

³¹ Po aġwamo ji ve okopyryva'ea pe turi hahyva'ea, a'ero kaitu po ti hahy-heteve'a'ruri pe me penda'yra'ġa pe nehē no, ei Jesus'ga kunhangwera'ġa pe.

³² Jesus'ga reheve soldados'ġa mokonhava'ea rerohoi no tijuka ti ġa javo. A'ereki mokonhava'ea ndokoi gwuvihava'ga nhi'ġa rupi okote'varuhuavo.

³³ A'ero ġa ahe rerohoi pevo yvytyri pe A Caveira pe ahe rerogwovo i'arimo Jesus'ga reheve. Xa'e nhande A Caveira pe Aheapina. Pevo ġa Jesus'ga kutugi yva rehe ga mbovya hehe. Ombovy ġa mokonhava'ea yva rehe no – kiroki mokonhava'ea okote'varuhu. Soldados'ġa ojipeva'ea mbovyri Jesus'ga pyri ġajohukoty rūi. Ġajohukoty ġa ojipeva'ea mbovyri.

³⁴ Kiro Jesus'ga nhi'ġi Tupana'ga pe.

—Apī, ei ga Tupana'ga pe. Emombo ġandekote'varuhua ġa hugwi ikwaha'java'yma. A'ereki ġa ndokwahavi okote'varuhuavo ji ve, ei Jesus'ga.

Kiro soldados'ġa ima'ēi Jesus'ga pira imombomomba ita'java'ea dados'java'ea manamo nhande tipojyka ġapira javo. Nahā ġa ima'ēi ġapira ojive.

³⁵ Kiro he'yjuhuv'e'ġa ndekoi hepiaga onhimongyavo. Ganduvihava'ġa ete'varuhui Jesus'ga rerekomemuamo no javo ga pe:

—Jesus'ga opoko ojipe'ġa tomanoyme ti ġa javo, ei ġa. Po ga oko tuhē Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo, a'ero po ga pe Tupana'ga e'i katu eko ti nhiremimbotarimova'ea rupi javo. Po nahā ġa reko, a'ero po ti ga tojipoko kiro tamanoyme ti ji javo, ei ġa.

³⁶ Ga pavēi soldados'ġa Jesus'ga rerekomemui no herua vinho tajahiva'ea ga pe e'y'u ti javo.

³⁷ —Po nde ereko judeus'ġa nduvihavuhuhetero, a'ero ejipoko tamanoyme ti ji javo, ei soldados'ġa Jesus'ga pe.

³⁸ Okwatjaripe ko ġa imondovo Jesus'ga akaġa arimo yva rehe. Ikwatjaripyra omombe'u Jesus'ga. Imombe'gwovo i'ei:

—Aġwa'ga ko judeus'ġa nduvihavuhuhete'ga.

Nahā ġa imondoi ikwatija gregos'ġa nhi'ġimo romanos'ġa nhi'ġimo no hebreus'ġa nhi'ġimo no Jesus'ga mombe'gwovo.

³⁹ Ojipeva'ea ġanemimbovyva'ea ete'varuhui Jesus'ga mbotegweteavo. Jesus'ga pe ahe ei:

—Po nde Cristo Tupana'ga remimbuhurukara, ejipoko ti naerū. Ore poko no xamanoyme ti, ei ahe heroviam'e'yma.

⁴⁰ Ojipeva'ea ġanemimbovyva'ea, ahe ki a'e te e'i ga pe:

—Tere'ei ti a'ea Jesus'ga pe! Nderekyhyji nde Tupana'ga hugwi naerū? Po nde erekyhyji ga hugwi hamo. A'ereki ġa nhande mbovyruka yva rehe ga reheve peko te'varuhu pe javo.

⁴¹ Oja hete tuhē nhande rehe. Pyry hahyro nhande ve a'ero. A'ereki nhande xako te'varuhu. Jesus'ga ki a'e te ndokote'varuhui, ei ahe.

⁴² Jesus'ga pe ga ei:

—Ġipojykaharetero ji kwahava'ja ti imombyryva ji ve ekorame huvihavuhuhetero nehē, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴³ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Imombe'ukatuavo ji ei nde ve: Aġwamo po ti nde reko ji pyri ahererekokatuha pe yvagi pe nehē, ei Jesus'ga ga pe.

*Jesus'ga omano**(Mateus 27.45-56; Marcos 15.33-41; João 19.28-30)*

⁴⁴⁻⁴⁵ Ahaji katu kwara igwehetei reki ipyryrymame. Ypytunahimba hete vyva koty nhaporemō. Ka'arugwerĩa rupi às três horas kwara imbokojahua'javi. Gajatykahavuhua pype tapy'ynhapira hovapiahava itararagi mbytera rupi.

⁴⁶ Tupana'ga pe Jesus'ga hapukajahivi.

—Api, ei ga Tupana'ga pe. Kiro ji imondoukari jira'uva nde ve herekokatuuka.

Onhi'igirẽ ga pytupavamo omanomo.

⁴⁷ Soldados'ga nduvihava'ga gwepia pa hahyhava Jesus'ga pe gajukahava. Hepiagame ga ei:

—Ahe ko pyryheteva'ea. A'iti a! ei ga Tupana'ga mboheteavo.

⁴⁸ Kiroki ga uhu tihepia katu gajukahava javo – ga gwepia pa. Ojivy ga kiro ogwovo gwonga pe. Ojipotĩ'a rehe okwaokwa ga opoa pyvõ okoveveuhuavo gwaramo.

⁴⁹ Jesus'ga kwahakatuve'ga nhaporemō ga ami irupe Jesus'ga hugwi hep-iapava kunhangwera'ga pavẽi – kiroki kunhangwera'ga uhu Jesus'ga rupi Galilíapeve'ga gwyrã hugwi ga pokoga.

*Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype**(Mateus 27.57-61; Marcos 15.42-47; João 19.38-42)*

⁵⁰ Kiro José'ga hoi Pilatos'ga pyri. José'ga ko judeus'ga moġitaharamo. Ojihe'a ko ga judeus'ga moġitahara'ga ndehe javo judeus'ga pe nahanahã ti peko javo ga pe. Piry hete gareaporoġita. A'ereki ga oko Tupana'ga nhi'ĩga rupi.

⁵¹ Nurã ga noarõĩ ojipe'ga ndeaporoġita judeus'ga moġitahara'ga ndeaporoġita ga erame ojohupe tijukauka Jesus'ga javo. Ga nde'i a'ea. A'ereki ga ndopotari gajukahava. Ga Jesus'ga jukaukarame ga nomoirũĩ ga no. Nahã José'ga oko. Gacidadegwera ko Arimatéia gwe'yja'ga cidade judeus'ga cidade. Ymyã José'ga Cristo'ga rura pota aerẽ po ti ga rekoi nhanderuvihavuhetero avo vyva koty nehẽ javo.

⁵² Kiro José'ga hoi Pilatos'ga pyri ogwovo ovahame javo ga pe:

—Tarohe ti Jesusva'ea ra'oa, ei ga Pilatos'ga pe.

—Kwa. Eroho ti, ei ga José'ga pe.

⁵³ A'ero José'ga jivyri ua Jesus'ga pyri. Yva hugwi José'ga Jesus'ga ra'oa mbojyvi. A'ero ga gara'oa uvani tapy'ynhapipyryva pyvõ linho apopyra pyvõ. A'ero ga gara'oa rerohei inoġa itaruvihavuhua kwaruhua pype imbogwaipyra pype. Ndogwerekoi ve ojipeva'ea ra'oa ipype. Kiro ga Jesus'ga ra'oa rerohei inoġa ipype.

⁵⁴ Mbatara mboavujkwehava sexta-feira ga inoġi ipype ka'arugame. A'ero ġaporavykye'yma ġwerĩ sãbado ġwerĩ.

⁵⁵ Kunhangwera'ga – kiroki ga uhu Jesus'ga rupi Galilíapeve'ga gwyrã hugwi – ġahã oho José'ga rupi ikwaruhu pe. A'ero ga hepiagi ikwaruhua Jesus'ga ra'oa nongava. José'ga gara'oa noġame ipype kunhangwera'ga hepiakatui nahã ga ono ahera'oa javo.

⁵⁶ Aerẽ ga jivyri ogwovo gwonga pe imboavujkwea perfume timo-ny ti ahera'oa rehe imbojigwaga javo. Perfume ko mohaga'java'ea nhandya'java'ea reheve.

Oporavykye'yma rupi sãbado rupi ga pytu'ui oporavykyhava hugwi. A'ereki myyahũ Tupana'ga e'i judeus'ga mbo'eavo tapeporavykyi ti sãbado rupi javo.

24

*Jesus'ga okwera omanoa hugwi
(Mateus 28.1-10; Marcos 16.1-8; João 20.1-10)*

¹ Gaporavykye'yma py'rovo domingo rupi kunhangwera'ga heruri Jesus'ga ra'oa nongai pe itaruvihavuhua kwaruhu pe. Ypyhajive kwara ipogwerĩrame ġa heruri pevo perfume – kiroki a'ea ġa omboavujikweripe.

² Herovahemame ġa hepiagi ikwaruhua rovapytymbava imoanhanipyra. Irupe'i ikwaruhua hugwi reki iteni hovapytymbava.

³ A'ero ġa ki ikwaruhua pype. Ga ndohepiagi reki Jesus'ga ra'oa nhandepojykaharete'ga ra'oa ipype.

⁴ –Marā naerũ? Mome ahera'oa? ei ġa ojohupe.

Nanime mokonha'ga jipiukari ġa pe o'ama akwaimbae'ġa'jave'ġa. Overavera ġa'apoa tapy'ynhapira.

⁵ A'ero kunhangwera'ga nhova'apỹhetei ġandovai pyteri pe okyhyjiavo ġwaramo. A'ero ġa ei kunhangwera'ga pe:

–Po pe ndapehekari okojive'ga omanove'ga nongai pe hamo.

⁶ Nduvi Jesus'ga avo onongavagwera pype. Ovy reki ga jugwi. Pekwahava'ja ti ganhi'igawera. Ymya uvame Galiléia pe ga omombe'u pe me.

⁷ Ga e'i pe me: “Okote'varuhuve'ga po pe ti ġa tanhimondouka nehē. Ga ti tajijuka ji mbovyruka yva rehe nehē. Nhimanorē mokōi jikira py'rovo ti ji takwera nehē vyakotyva'ero yvagipeva'ero no.” A'ea Jesus'ga e'i onhimombe'gwovo pe me ikwehe'i, ei ġa kunhangwera'ga pe.

⁸ A'ero kunhangwera'ga ikwahava'javi Jesus'ga nhi'igawera.

⁹ Ga hemi ikwaruhua hugwi Jesus'ga ryvyagwera hugwi ogwovo onzeve'ga pyri Jesus'ga moirũhara'ġa pyri. Ovahemame ġa imombe'upavi ġa pe Jesus'gareheve'ga pe nhaporemo no.

¹⁰ Maria Madalenahēa omombe'u Joanahēa pavēi. Tiago'ga yhēa Mariahēa omombe'u ġapavēive'ga pavēi kunhangwera'ġa. Ga nhapōremo omombe'u Jesus'ga moirũhara'ġa pe.

¹¹ Emo ġa ndogweroviari kunhangwera'ga remimombe'ua.

–Onhi'ĩ tehe ġa, ei ġa.

¹² Pedro'ga ki a'e te ga vyri onhana ogwovo ikwaruhua pyri Jesus'ga ryvyagwera pyri tahepia ti ji jivo. Ovahemame ga apyni hepiaga ikwaruhua pype. A'ero ga hepiagi Jesus'ga ra'oa hokava. Linho apopyra Jesus'ga ra'oa hokava. A'ea jate ga hepiagi ipype. A'ero ga hoi ġwonga pe ojapyakaheteavo hehe onhimomby'avo.

*Jesus'ga gwupiti mokonhava'ea ogwovo Emaús pe
(Marcos 16.12-13)*

¹³ A'ea rupi te kiro Cleopas'ga homemei cidade'i pe Emaús pe Jesus'gareheve'ga. Emaús oko irupe dez quilômetros gwerevi cidade de Jerusalém hugwi.

¹⁴ Ohorame ġa nhomonhi'imbavi Jesus'ga rehe ġajukahava rehe onhonhi'ĩpondekwa hehe.

¹⁵ Ga nhomonhi'igame Jesus'ga tuhē ġa ndupitigi ogwovo ġa ndupi.

¹⁶ Ga nombaragwahavi Jesus'ga rehe.

¹⁷ Kiro Jesus'ga ei ġa pe:

–Gara rehe pe nhonhi'ĩpondekwavi pejigwovo ve pea rupi pevy'are'yma? ei Jesus'ga.

A'ero ġa pytai.

¹⁸ Kiro Cleopas'ga ei Jesus'ga pe:

—Nde ko ojipeahugwiva'ero erepytaahi'vi kiro Jerusalém me ikwahave'yoma tiruahūva'ea aḡwamova'ea Jerusalém me naerū? Nde jate po nderekwahavi! ei ga.

19 —Gara pe pe ei? ei Jesus'ga.

Ombaragwahave'yoma ga rehe ḡa ei:

—Tiruahūva'ea Jesusva'ea pe Nazarépeva'ea pe, ei ḡa. Jesusva'ea ko Tupana'ga nhi'ḡa mombe'uharava'ea, ei ḡa. Ipoaka hete ahe japovo ahemonhimomby'ava'ea nhandegwyripeve'ḡa mbo'eavo Tupana'ga nhi'ḡa rehe. Jukwaha a'ero Tupana'ga nhimohema ahe rehe. Horyory nhandegwyripeve'ḡa ahe rehe no ga ipoaka hete javo.

20 Ikwava'ehara'ḡa nduvihava'ḡa nhanderuvihava'ḡa pavēi omondo Jesusva'ea Pilatos'ga po pe te'i ti ga pembovy ti Jesus'ga javo. Ga ahe mbovyruka yva rehe ahe jukauka.

21 —Ore ki a'e te ore roryroryvamo ahe rehe novīa. Oroyvyteri pe ore ei: Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri israelitasva'ea pyri embopiro'y ti ḡa javo. A'ea ore ei novīa. A'ereki ḡa ahe jukauka. Kiro mokōi ahe kiri omanorē.

22 —Oro kunhangwera'ḡa – kiroki ga ojiko Jesusva'ea rehe ore ja – ḡahā ore monhimomby'a hete oji'i. Oho jipe ḡa ypyhaji ve ovahema itaruvihavuhua kwaruhu pe ahenongai pe oji'i.

23 Ndohepiagi ḡa Jesusva'ea ra'oa ipype. A'ero ḡa jivyri ore pyri imombe'gwovo. E'i ḡa: “Yvagipeve'ḡa Tupana'gapyrive'ḡa ojipiuka ore ve Jesus'ga mombe'gwovo!” ei ḡa. “‘Okoji Jesus'ga, ei Tupana'gapyrive'ḡa ore ve.” A'ea kunhangwera'ḡa ei oji'i.

24 A'ero orepyteripeve'ḡa hoi ikwaruhu pe ahenongai pe hepiaga. “Kunhangwera'ḡa omombe'u katu reki ahenongavagwera ore ve ko,” ei ḡa imombe'gwovo ore ve. Ga ndohepiagi Jesusva'ea, ei mokonha'ḡa Jesus'ga pe imombe'gwovo.

25 —Ikwahave'ymuhūva'ero pe ndaperoviapapotari Tupana'ga nhi'ḡa mombe'uharava'ea nhi'ḡa, ei Jesus'ga mokonha'ḡa pe.

26 Ymyahū ahe e'i ganhi'ḡa mombe'gwovo: “‘He'yiva'ea ti tahahy Cristo'ga pe nehē. Toki ti ga yvagi pe okovo ḡanduvihavuhuhetero ji pavēi nehē, ei Tupana'ga,” ei ahe. A'ea Tupana'ga opota, ei Jesus'ga imombe'gwovo ḡa pe. A'ea pe ndaperoviari naerū? ei Jesus'ga.

27 A'ero ogwovo ve ḡa pavēi pea rupi Jesus'ga ḡa mbo'e ypy Moisésva'ea rembikwatijara rehe – kiroki a'ea omombe'u ga. Aerē ga ḡa mbo'ei Tupana'ga nhi'ḡa mombe'uharava'ea rembikwatijara rehe nhaporemo – kiroki a'ea omombe'u ga no.

28 Kiro ḡa nduḡwerī cidade'i pe. A'ea pe mokonha'ḡa ei toropyta avo javo. Jesus'ga oho ḡwerī a'ero ḡa hugwi.

29 A'ero ga eḡa'ei ga pe:

—Epyta ore pyri. A'ereki ka'aru hete kiro. Ypytū ḡwerī.

A'ea ḡa ei ga pe ga mombytavo ojipyri. Oki ga ḡanonga pype ḡa ndupi a'ero opytavo ḡa pyri.

30 Aerē oapygame mesa pyri ḡa pavēi ga ipyhygi pāo onhi'ḡa Tupana'ga pe hehe ndepyry hete nde imbuhua ore ve javo. Kirē ga hayḡwe'rogwe'rogi pāo imondomondovo ḡa pe.

31 Kiro ḡa mbaragwahavi ga rehe a'ero ga repiaga ve.

—Jesus'ga tuhē reki! ei ḡa.

Nanime ga ndiukwahavi oka'nhyoma ḡa hugwi.

—Tenagwe! e te ga.

32 Ojohupe ḡa ei:

—Ikatu hete nhandevytereri pe nhande mbohoryoryva ga nhi'igame nhande ve onhimombe'gwovo pea rupi nhande mbo'eavo Tupana'ga rembikwatijarukara rehe, ei ga.

³³ Kotihĩ ga po'ami ojivya ogwovo Jerusalém me. Ovahemame ga onzeve'ga ndepiagi.

Onhimonon'ogipe onzeve'ga onhipavēive'ga pavēi. Mokonha'ga pe ga ei:

³⁴ —Nhandepojykaharete'ga okwera tuhē ovya onongava hugwi Jesus'ga. A'iti a! Okoji ga. Ojipiuka ga Simão Pedro'ga pe heaji'i, ei ga mokonha'ga pe.

³⁵ A'ero mokonha'ga ei ga pe:

—Ore ga repia no. Ore horame pea rupi Jesus'ga hoi ore rupi onhimombe'gwovo ore mbo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe. A'ea rupi ore norombaragwahavi ve ga rehe. Aerē ga haygwe'rogame pāo ore mbaragwahavi ga rehe, ei ga imombe'gwovo.

Jesus'ga ojipiuka gwemimbo'eharava'ea pe

(Mateus 28.16-20; Marcos 16.14-18; João 20.19-23; Atos 1.6-8)

³⁶ Ga a'ea mombe'urame nanime Jesus'ga jipiukari o'ama gapyteri pe. Ga e'i:

—Tupana'ga ti tonogatu pepy'a! ei ga ga pe.

³⁷ Anhağa po javo ga piryiro okyhyjiheteavo.

³⁸ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Maraname pepy'a oko tehe? A'ero pe kyhyjihetei. Maraname pe ndaperoviari? “Marā'ngu po Jesus'ga tuhē?” pe'e pe pejiyvytereri pe, ei Jesus'ga ga pe.

³⁹ Pehepia ti jipoa jipya reheve. Hepiagame po ti pe mbaragwahavi ji rehe a'ero. Pepyhy ti jira'oa nhikağa reheve ji kwahava. A'ereki anhağa ndaha'oi. Nikaği. Ji ki a'e te ji ra'oro. Ji kağamo, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁰ Onhi'igirē ga hepiukari ga pe opoa opya reheve.

⁴¹ Gworygworyva gwaramo ga ndogweroviari ve. A'ereki ga e'i oyvytereri pe onhimomby'avo: “Po Jesus'ga tuhē, a'ero pyry hete!” ei ga. Ga nhi-momby'arame Jesus'ga ei ga pe:

—Ndaperekoi pe mbatera? Ta'u ji.

⁴² Pira ga imondoi ga pe a'ero hehyripyra heiretea reheve.

⁴³ Ipyhyga ga i'ui ga gwepiagame.

⁴⁴ Aerē ga ei ga pe:

—Ymyaĩ ji nhimombe'umbe'ui pe me jiruvame pe pyri. A'e ji pe me: Moisés'va'ea remimbo'eagwera aherembikwatijariipyra ji mombe'u Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea rembikwatijariipyra pavēi, a'e ji pe me. Ji mombe'ui no ikwatijariipyra Salmos, a'e ji ikwehe. Tako pa ti ji ikwatijariipyra rupi nehē - kiroki a'ea ji mombe'u, a'ea'e ji pe me ikwehe, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁵ Kiro ga ikwahavukari ga pe Tupana'ga nhi'iga aherembikwatijariipyra.

⁴⁶ Imombe'gwovo ga ei:

—Ikwatijariipyra e'i: “Tahahy ti Cristo'ga pe. Omano po ti ga nehē. Mokōi okira py'rovo ti ga tokwerava'ja gwyvyagwera hugwi.

⁴⁷ Cristo'gareheva'ero ti ga tomombe'u katu Cristo'ga yvyakotyve'ga gwyrivepe'ga pe nhaporemō. Te'i ti ga ga pe: ‘Tapevy'ari ti pejikote'varuhua rehe pejipohia jugwi herojijyjijiyita pejeaporoğita. A'ero po ti Tupana'ga imombohetei pendekote'varuhua pe hugwi nehē ikwahava'jave'yma nehē.’ A'ea po ti ga tomombe'u katu Jerusalémmeve'ga pe na'ē. Aerē po ti ga tomombe'u katu ojipe'ga pe nhaporemō.” A'ea ikwatijariipyra e'i, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁸ —Oro pe, ei Jesus'ga ga pe. A'ea pe ikwahapavi. A'ero ti pemombe'u.

⁴⁹ Ji rendu ti! ei Jesus'ga. Ymyahũ Tupana'ga ei: “Jira'uva po ti pe pojkai nehẽ,” ei jiruva'ga pe me, ei Jesus'ga. Pepyta ti cidade de Jerusalém me gara'uva rura pota aerẽ po ti gara'uva tuhu nehẽ javo. A'ero jihi po ti gara'uva mondoukari yvaga hugwi pe pojykauka jupe pe mbopopoakaruka nehẽ, ei Jesus'ga ға pe.

*Jesus'ga reroihova yvaga pype
(Marcos 16.19-20; Atos 1.9-11)*

⁵⁰ A'ero Jesus'ga hoi ға nenonde ға nderogwovo cidade de Betânia kotyi ve. Opoa mondovo ға pe ga ei Tupana'ga pe:

—Emombyry ti ға pe.

⁵¹ Onhi'iga ve Tupana'ga pe ga hoi ға hugwi. Kiro gareroihova yvaga pype.

⁵² Ombohete ға ga. Kirẽ ға jivyri ogwovo Jerusalém me gworygworyhetero.

⁵³ Nane'ymi ға hoi opytavo ojatykahavuhua pype Tupana'ga mboheteavo ndepyry hete nde javo.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U JESUS CRISTO'GA O Evangelho de João

Jesus Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga nhande ve

¹ Jyppya vyva apoa renonde Tupana'ga reaporogita kwahavukahara'ga rekojipei hako. Tupana'ga pyri ga ruvi ga rerekovo. Ga ko Tupanamo tuhê oko.

² Vyva apoa renonde akoja'ga rekoj Tupana'ga pavêi gawkwahavukahara'ga.

³ Ga pe Tupana'ga oapopavuka mbatera. Ojipe'ga pe rûi Tupana'ga oapouka. Okwahavukahara'ga pe jate ga oapouka mbatera hako.

⁴ Tupana'ga kwahavukahara'ga tuhê oko po rimba'e. A'ero ga jara'ga mongopavi ga monguva. Ga vvyakotyve'ga mongoi. A'ero ga Tupana'ga kwahavukahara'ga pe no. Arimo nhande tihepia katu mbatera kwahavaḡwama mytu'êro ḡwaramo. Na ja ga imomytu'êi vvyakotyve'ga akaḡi pe tokwaha ti ga Tupana'ga javo.

⁵ Ypytunarupive'ga ndokwahavi hepiage'yma ḡwaramo. Ypytunarupive'ga'jave'ga - ḡa ndokwahavi Tupana'ga okote'varuhuavo - ḡa pe ga Tupana'ga mombe'umbe'ui no tokwaha ti ḡa ga javo. Ga omombi pota Tupana'ga kwahavaḡwama novia. Ndopigi reki. A'ereki Tupana'ga mombe'ua ikwahy ve ojipe'ga ndehe ga kwahavuka ḡa pe.

⁶ Nahã ko ahe ikwehe. Ahe ve ḡa ei João Batista. Tupana'ga e'i ahe ve:

—Emombe'u ti ḡa pe jikwahavukahara'ga, ei Tupana'ga ahe ve.

⁷ A'ero João'va'ea ruri ga mombe'gwovo ikwehe.

—Tamombe'u ti ga pe me tapejiko pa ti ga rehe javoji, ei ahe, kiroki ga Tupana'ga kwahavuka nhande ve, ei João'va'ea ikwehe.

⁸ Ahe ko imomytu'êhara'ga rûi.

—Akoja'ga mombe'gwovo reki ji ruri, ei ahe, kiroki ga omomytu'ê Tupana'ga kwahavuka nhande ve, ei João'va'ea ikwehe.

⁹ Gaha ko imomytu'êharetero. A'ero ga ruri imomytu'embava vvyakotyve'ga akaḡi pe tokwaha pa ti ḡa Tupana'ga javo.

¹⁰ Vyva koty ga ruvi ikwehe. A'ea tuhê Tupana'ga oapouka ga pe hako vvyakotyve'ga ndeheve. Vvyakotyve'ga ki a'e te ndogweroviari ga.

¹¹ Ogwyri pe ga ruri ikwehe gwe'yja'ga pyri judeus'ga pyri. Ga ki a'e te ndokoi ga rehe.

¹² Kiroki ḡa oko reki ga rehe - ḡa pe ga ei a'ero: "Pejiko pe ji rehe," ei ga. "Kiro ji pe mongoi Tupana'ga ra'yramo a'ero," ei ga ḡa pe.

¹³ Vvyakotyve'ga ko na ta'y. Akwaimbae'ga ta'y pota ḡwembireko'ga nderekovo. Aerê ganda'yra'ga ari ḡa hugwi a'ero. Na rûi reki ga nhande mongoi Tupana'ga ra'yramo. Nhande xajiko Tupana'ga kwahavukahara'ga rehe. A'ero Tupana'ga ei nhande ve: "Jira'yramo ko pe ndekoi kiro pejikoga ḡwaramo ga rehe," ei Tupana'ga.

¹⁴ Tupana'ga kwahavukahara'ga onhimongouka vvyakotyve'a'ero a'ero ikwehe Jesus Cristo'ga. Igwete ga ruvi orepyteri pe ikwehe. Ga nhande arô hete imombyryva nhande ve. Ga okwahavuka katu Tupana'ga nhande ve no. A'ereki ga jate ko Tupana'ga ra'yretero. Igwete ore nhimombaragwahavi garuvihavuhuhetea rehe garuva'ga ruvihavuhuhetea rehe.

¹⁵ João Batista'va'ea omombe'umbe'u ga ikwehe. Ahe e'iahy ga pe ikwehe:

—Gaha ji amombe'u pe me oji'i, ei ahe. "Aerê po ti ga ruri pe nderekovo nehê," a'e ji oji'i, ei ahe. "Ga huvihavuhuhetero. Ji ki a'e te ako tehe reki.

Jypya vehevi ji rekoe'ymame ga okoe'ymi," a'e ji pe me oji'i, ei Joãova'ea ikwehe.

¹⁶ Ga pyry hete tuhê nhande aromo. A'ero nhande ve nhaporemo ga imombyryvi jipi. Igwaigwavete ga imombyryva'ja'javi nhande ve.

¹⁷ Moisésva'ea pe Tupana'ga ombuhuruka onhi'iga hako tohendu katu ti ga javo. Jesus Cristo'ga pe ki a'e te Tupana'ga nhande arôheteuka.

—Emombyry ti ga pe, ei Tupana'ga ga pe. Ji kwahavuka katu ti ga pe no, ei ga Jesus Cristo'ga pe.

Na tuhê Jesus Cristo'ga rekoi a'ero.

¹⁸ Yvyakotyve'ga ndohepiagangavi Tupana'ga. Gara'yra'ga jate – ga tehe ko Tupana'ga ra'yretero – gaha jate koi ojikoty'a Tupana'ga pavêi. Gaha okwahakatuuka Tupana'ga nhande ve a'ero.

João Batistava'ea onhimombe'u

¹⁹⁻²⁸ Igwete judeus'ga nduvihava'ga ga mbuhurukari ojipyri mbatera kwava'ehara'ga – ga okwava'ê mbatera Tupana'ga pe jipi. Igwete ga ei ga pe gapokohara'ga pe no levitas'ga pe. Ga pe – ga ko fariseus'ga – ga pe judeus'ga nduvihava'ga ei:

—Peho ti João Batista'ga pyri tonhimombe'u ti ga pe me nehê, ei ga ga pe.

A'ero ga hoi cidade de Jerusalém hugwi ogwovo João Batistava'ea pyri – perope ahe ga mobatiza paranahua aherovai Jordão aherovai. Cidade de Betânia ira'agwe te jugwi. Pevo ga hoi javo Joãova'ea pe.

—Mome ahe nde? ei ga ahe ve. Enhimombe'u ti ore ve torokwaha ti nde, ei ga.

Ahe ni'mbei ga pe a'ero. Onhimombe'u katu ahe ga pe tajikwaha ti ga javo.

—Ji ko ga rüi – kiroki ga pe Tupana'ga e'i: “Amondo po ti ga vyvakotyve'ga pyri ganduvihavuhetero nehê Cristo'ga,” ei ga. Ji ko ga rüi, ei ahe.

—Marã naerü? ei ga ahe ve. Nde po Eliasva'ea ekwerava ejyvyva hugwi? ei ga.

—Ji ko ahe rüi, ei ahe.

—Nde ereko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo a'ero – kiroki ga Moisésva'ea omombe'u hako uhu ti ga javo hako? ei ga ahe ve.

—A'ea rüi ko ji, ei ahe.

—Mome ahe nde naerü? Enhimombe'u ti ore ve toromombe'u ti ga pe – kiroki ga ore mbuhu nde pyri, ei ga. Marã ti nde nhimombe'ui ore ve nehê? ei ga ahe ve.

—Pehendu ti nhinhi'iga a'ero, ei ahe. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Isaíasva'ea omombe'u nhogwenonde ojipe'ga rembi'eagwama hako, ei Joãova'ea. Nahã Isaíasva'ea ei hako:

“Ojipe'ga nhi'iga po ti hahyahi
ga erame ga mbo'eavo ongae'yi me nehê,” ei ahe.

“E'i po ti ga ga pe:

‘Pemboavujikwe ti pehea imbohupikatuavo huvihava'ga pe

tuhu ti ga nhande pyri javo,' e po ti ga,” ei Isaíasva'ea hako, ei ahe.

Jihi ko a'ea, ei Joãova'ea onhimombe'gwovo ga pe. A'eahy ji javo ojipe'ga pe:

“Penhimboavujikwe ti pejipohia pejikote'varuhua hugwi tuhu ti nhandepo-jyaharete'ga nhande pyri javo,” a'e ji, ei Joãova'ea onhimombe'gwovo ga pe.

A'ero ga ei ahe ve:

—Marã a'ero? Nahã nde ei ore ve: “Ji ko Cristo'ga rüi Tupana'ga remim-buhurukara'ga rüi,” ere ko nde, ei ga. “Eliasva'ea rüi ko ji no,” ere ko nde, ei ga. “Ji ko akoja'ga rüi Tupana'ga nhi'iga mombe'uharaga rüi,” ere ko nde ore ve, ei ga. Maranuhũrame nde okoteheva'ero ga mobatizai naerü? ei ga Joãova'ea pe.

–Jihi amobatiza ga yhya pyvõ jipi, ei ahe. Pepyteri pe ojipe'ga ami okovo. Emo pe ndapekwahavi ga, ei ahe ga pe. Gaha po ti oko pe pyri huvihavuhuhetero nehë, ei ahe. Huvihavuhu hete tuhë ga, ei ahe. Ji ki a'e te okoteheva'ea, ei Joãova'ea ga pe.

Nhanderekote'varuhua mombohara'ga

²⁹ Ko'emame Joãova'ea Jesus'ga repiagi ga rurame ojipyri. A'ero ahe ei jara'ga pe:

–Pehepia ga! ei ahe. Pevo ga rekoi – kiroki ga cordeiro ja, ei ahe. Ikwava'ehara'ga ojuka cordeiros jipi Tupana'ga ti tomombo nhanderekote'varuhua a'ero javo, ei ahe. Cordeiro ja po ti ga manoi nehë no. A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri tomano ti ga imomboavyakotyve'ga ndekote'varuhua javo, ei Joãova'ea ga pe.

³⁰ Amombe'u ji ga pe me oji'i cordeiro'jave'ga, ei ahe. “Pe pyri po ti ga rekoi jihoheva'ero. A'ereki jypya vehevi ji rekoeymame ga okoe'ymi po rimba'e,” a'e ji pe me oji'i, ei ahe Jesus'ga mombe'gwovo ga pe.

³¹ –Ymya ji ei: “Ma'ga po ti Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri nehë tomombo ti ga gandekote'varuhua javo?” ei ahe. Kirogwe ji ga kwahavi. A'ero ji ga kwahavukari jire'yja'ga pe israelitas'ga pe. Nurã ji ruri pe mobatizavo yhya pyvõ tapekwaha ti ga javo, ei Joãova'ea ga pe.

³²⁻³³ Igwete Joãova'ea Jesus'ga mombe'ukatui ga pe:

–Ndakwahavi ypy ji ga ma'ga po ti Tupana'ga ombuhuruka javo, ei ahe. Emo Tupana'ga – gaha ji mbuhuruka ga mobatizauka yhya pyvõ – ga e'i ji ve: “Erehepia po ti nde jira'uva rura ga pyri nehë. Ojy po ti jira'uva opytavo ga pyri nehë,” ei Tupana'ga ji ve, ei ahe. “Gaha po ti aerë pe pojyauka jira'uva pe nehë a'ea ti tapemongo Jesus'gareheva'ea javo,” ei Tupana'ga ji ve, ei ahe. Ahepia tuhë ji Tupana'ga ra'uva rura a'ero oji'i, ei ahe. Inambua ja koi ijyvi yvaga hugwi opytavo ga pyri oji'i.

³⁴ Ahepia tuhë ko ji oji'i, a'e ji, ei ahe. Nurã ji ei pe me: Akoja'ga tuhë koi Tupana'ga ra'yra'ga, ei Joãova'ea.

Jesus'ga remimbo'eppyharava'ea

³⁵ Ko'emame Joãova'ea rekoa'javi onhi'iga mokonha'ga pavëi gwemimbo'ehara'ga pavëi o'ama.

³⁶ Igwete ahe hepiagi Jesus'ga kwava.

–Pevo ga hoi cordeiro'jave'ga! ei Joãova'ea ga mombe'gwovo ga pe. Cordeiro ja po ti ga manoi nehë. A'ereki Tupana'ga ombuhuruka ga nhande pyri tomano ti ga gandekote'varuhua imomboavya javo, ei ahe.

³⁷⁻⁴⁰ Joãova'ea remimbo'ehara'ga gwendu memei ahenhi'iga André'ga. A'ero ga hoi Jesus'ga reviri. Igwete Jesus'ga jirovagi ga ndepiagi gweviri.

–Gara? ei ga.

–Mome nde ruvi? ei ga ga pe.

–He pejiyo hepiaga, ei ga ga pe.

A'ero ga hoi ga rupi garuhava repiagi. Ka'aru quatro horas rupi ga hoi. Igwete ga nhomonhi'inh'i'igi upa kwara hoa rupi.

⁴¹ Kiro André'ga hoi na'ë oirũ'ga pyri Simão Pedro'ga pyri.

–Orohepia ore Messias'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga, ei ga Simão'ga pe. (Cristo'ga pe judeus'ga e'i Messias.)

⁴² A'ero André'ga Simão'ga reruri Jesus'ga pyri. Simão'ga repiagame Jesus'ga ei ga pe:

–Ndehe ko Simão João'ga ra'yra, ei Jesus'ga ga pe. Cefas po ti nderera nehë, ei ga Simão'ga pe. (Cefas'ga pe judeus'ga e'i Pedro. A'ea ko Ita.)

Jesus'ga ombuhuruka ahe ojiheva'ero

⁴³ Ko'emame Jesus'ga ei:

—Taho ti Galiléiapeve'ğa gwyri pe.

Oho na'ê ga Filipe'ga pyri.

—Herejo ji rupi nhiremimbo'eharamo, ei ga Filipe'ga pe.

⁴⁴ Filipe'ga ko cidade de Betsaidapeve'ga – perope André'ga u Pedro'ga pavêi.

⁴⁵ Aerê Filipe'ga hoi Natanael'ga pyri javo.

—Orohepia ore ga – kiroki ga Moisésva'ea omombe'u ikwatijarame gwemimbo'eagwera hako, ei Filipe'ga ga pe. Tupana'ga nhi'ğa mombe'uharava'ea okwatija ga no ga mombe'gwovo hako, ei ga. Ga tuhê ore orohepia. Ga ko Jesus'ga Joséva'ea ra'yra'ga. Cidade de Nazaré pe ga ruvi, ei ga Natanael'ga pe.

⁴⁶ —Nazaré! ei Natanael'ga. Imombyryva'ea nduri tuhê pea hugwi, ei ga ga pe.

—Herejo xaho ji rupi a'ero terehepia ti ga, ei Filipe'ga ga pe.

⁴⁷ Natanael'ga rurame Jesus'ga ga repiagi.

—Kiro ki ga u israelitapyryvamo, ei Jesus'ga ga mombe'gwovo. Ga ni'mbeangavi jipi ojipe'ga moandyje'yma, ei ga Natanael'ga mombe'gwovo.

⁴⁸ —Marã nde ikwahavi jireaporoğita naerü? ei Natanael'ga ga pe.

A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Irupe ko nde rekoji oji'i novia, ei ga. Filipe'ga ea renonde nde ve ji orohepia reki. Figueira ağı pe nde reni, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁹ —Jesus, ei Natanael'ga. Tupana'ga ra'yra tuhê ko nde! ei ga. Nde ko israelitas'ga nduvihavuhuhetea tuhê! ei ga Jesus'ga pe.

⁵⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe a'ero:

—A'e ko ji nde ve ko: “Orohepia ko ji nde rename figueira ağı pe.” A'ero nde jikogi ji rehe, ei Jesus'ga ga pe. Aerê po ti ji koji'iheteva'ea japo nehe ahemonhimomby'aheteva'ea nehê. A'ea po ti nde erehepia nehê no, ei ga Natanael'ga pe.

⁵¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu tuhê kiro pe me, ei ga. Tamombe'u ti jijihe'ara Tupana'ga rehe, ei ga. A'ea'java'ea ko nahã a'ero. Pehepia po ti pe yvaga rovapytymba'vogipyra, ei ga. Pehepia po ti pe Tupana'gapyrive'ga jiupi- upira gajivyjivrya ji pyri nehê no, ei ga. Nahã ko ji ajihe'a Tupana'ga rehe nhiremimbuhurukara'ga rehe, ei Jesus'ga. Oronhomonhi'inh'i'ige'ymi ore orojgwerekokatuavo ga pavêi. Nahã po ti pe me nehê no, ei Jesus'ga ga pe.

2

Jesus'ga ombote yhya vinhoramo

¹⁻² Mokôï Jesus'ga kiri ogwovo torvyi pe cidade de Caná pe – perope Galiléiapeve'ğa gwyri pe. A'ereki ga Jesus'ga mondouka ganembirekohava repiagauka. Ga Jesus'ga remimbo'ehara'ğa mondouka no. Igwete Jesus'ga hoi hepiaga torvyi. Jesus'ga yembora pevo oko ga pyri no. Toryva apopave'ymame momina ga hugwi vinho.

³ A'ero Jesus'ga yembora ei Jesus'ga pe:

—Momina kiro vinho ga hugwi, ei ahe Jesus'ga pe.

⁴ —Maraname nde ei ji ve kiro a'ea rehe? ei ga ahe ve. A'ereki ndohoi ve hepiukara apiavo. Agwamo rüi po ti ji hepiukapavi Tupana'ga popoakara ga pe nehê, ei ga o'yembora pe.

⁵ Igwete ahe ei ga pe – kiroki ga opoko toryva repiakatuhara'ga – ga pe ahe ei:

—Jira'yra'ga erame pe me penhi'ïpo'ru ti ga, ei ahe ga pe.

⁶ Pevo gwereko yhya ryrua ita apopyra. A'ereki judeus'ga nane'ymi ojipyhepyhei. Oheohei ga mbatera jipi no nahã nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe javo. Nurã gwereko pevo mbohapyrete seis yhya ryrua. Inanani gwereko he'yjuhu cem litros gwerevi ipype tyinahemame.

⁷ Igwete Jesus'ga ei hepiakatuhara'ga pokohara'ga pe a'ero:

—Peheka'voka'vo ti yhya ipype. Pemotynahẽ hete ti imohina, ei ga.

A'ero ga imotynahenahẽhetei ino'ga hyrua pype.

⁸ Igwete ga ei ga pe:

—Pejara ti kiro yhya herogwovo toryva repiakatuhara'ga pe, ei ga ga pe.

A'ero ga herohoi yhya ga pe to'u ti ga hepiaga javo.

⁹ Yhya rui reki ga i'urame. Vinho reki yhya mbotepyra ga i'ui hepiaga. Ndokwahavi ga yhya mbotea vinhoramo. Gapokohara'ga ki a'e te okwaha hete Jesus'ga remimbotea. Igwete ga i'ui hepiaga. A'ero ga hambirekove'ga mbuhurukari ojipyri javo ga pe.

¹⁰ —Nde ko ore atyvi, ei ga hambirekove'ga pe. Ore oromondo ypy vinho heheva'ea toryvarupive'ga pe, ei ga. Kirẽ ga i'uheterame ore imondo'i ndaheiva'ea ga pe. A'ereki i'uheterame ga nonhimombaragwahavi ndaheiva'ea rehe. Nde ki a'e te nerembuhuri ypy heheteve'ea kiro'gwe imbuhua ore ve, ei ga ga pe.

¹¹ Jesus'ga ombote yhya vinhoramo cidade de Caná pe Galiléiapeve'ga gwyri pe ikwehe. A'ea ypy ga oapo ahemonhimomby'ava'ea hepiuka ga pe gweaporo'gita Tupanamo. Nurã garemimbo'ehara'ga jikohetei ga rehe.

¹² Aerẽ Jesus'ga hoi cidade de Cafarnaum me. Ga'yembora oho gairũ'ga pavẽ. Garemimbo'ehara'ga oho ga ndupi no. Pevo ga pytaahi'vi upa.

Jesus'ga omo'emba ahe ahejatykahavuhua hugwi

(Mateus 21.12-13; Marcos 11.15-17; Lucas 19.45-46)

¹³ Aerẽ Jesus'ga hoi cidade de Jerusalém me. A'ereki judeus'ga toryva gwereko gweri. Páscoa ei ga akoja pe. A'ea rupie'ymi judeus'ga japyakai uragwera rehe Egitopeve'ga gwyrã hugwi.

¹⁴ Igwete Jesus'ga hoi judeus'ga jatykahavuhua rokari pe ga ndepiaga. Pevo ga ndekoi ima'ema'eamo mbatepyryva itambere'ia pyhyga ga hugwi. Yuranuhã bois ga ima'ema'ei ovelhas. Inambu'ia ga ima'ema'ei upa. Mesa pyri jara'ga neganeni hajiheve'ga itambere'ia ipyhypyhyga judeus'ga itambere'ia ikwepykwepyga imondovo ga pe.

¹⁵ Ga ndepiagame Jesus'ga japo'i yhypohama ga nupanupamo ipyvõ ga mo'embava ga mondovo ojatykahavuhua rokara hugwi. Ovelhas ga imo'emo'ei, bois ga imo'emo'ei imonhamonhana imondovo. Ombojirejire ga itambere'ia kwepykara'ga mesa heka'voka'vogauka gaitambere'ia jugwi.

¹⁶ Igwete ga ei ga pe – kiroki ga oma'ema'ẽ inambu'ia:

—Peroho ti kia jugwi! a'e te ji, ei ga. Tapema'ema'ẽa'javuhui mbatera avo jiruva'ga ronga pe! ei ga ga pe.

¹⁷ A'ero garemimbo'ehara'ga ikwahava'javi Tupana'ga rembikwatarukara. Igwete ga ei ojohupe:

—A'ea pe reki ikwatijara i'ei Cristo'ga nhi'iga mombe'gwovo, ei ga. Nahã Cristo'ga nhi'iga Tupana'ga pe hako:

“Nhi'agataruhu ji neronga rehe jipi toko katu ti ga ipype javoji,” ei ga.

“Nhi'agataruhua ji juka hete,” ei ga, ei ga.

Ikwatijara omombe'u jipe Cristo'ga nhi'iga'gwama, ei Jesus'ga remimbo'ehara'ga.

¹⁸ Kiro judeus'ga nduvihava'ga nduri javo Jesus'ga pe a'ero.

—Ma'ga nde mbuhurukaruha ga mo'ẽukara'gwama avo hugwi? ei ga. Po Tupana'ga nde mbuhurukari, a'ero po ti nde hepiukari gapopoakara ore ve

ahemonhimomby'ava'ea japovo, ei ga. A'ero po ti ore nde reroviari nehê Tupana'ga tuhê ga mbuhuruka javo, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe a'ero:

—Po ti pe imbojypavi a'ga Tupana'ga ruhava imbote'varuhavavo nehê, aerê mokô: nhande kirame ti ji imbovyra'javi imohina nehê, ei Jesus'ga ga pe.

²⁰ Igwete judeus'ga nduvihava'ga ei ga pe:

—Nde ki ere'eteheuhu, ei ga. He'yjuhuva'ea rupi quarenta e seis anos rupi ga poravykyvykyi japovo a'ga Tupana'ga ryrua, ei ga. Marã po nde gwehu kotihî japoa'javuhui imohina mokô: nhande kirame naerû? ei ga ga pe.

²¹ Gwa'oa pe reki Jesus'ga ei a'ea ko Tupana'ga ruhava javo.

²² Aerê Jesus'ga vyrame omanoa hugwi garemimbo'ehara'ga ikwahava'javi ga'eagwera. A'ero ga heroviari ga'eagwera Jesus'ga onhimombe'u katu javo. Igwete ga heroviari Tupana'ga rembikwatijarukara ahe ve no Jesus'ga ahe omombe'u ga kwatija javo.

Jesus'ga okwaha vvyakotyve'ga py'a

²³ Toryva rupi Páscoa rupi Jesus'ga reko: cidade de Jerusalém me a'ero. Igwete ga hepiukari Tupana'ga popoakara ga pe ahemonhimomby'ava'ea japovo. Nurã ga jikojikogi ga rehe onhimongyavo.

²⁴ Jesus'ga ki a'e te ndojikogi ga ndehe a. A'ereki ga okwahapavipe vvyakotyve'ga py'a.

²⁵ Ga nde'i ojipe'ga pe: “Marã gandeaporogita?” A'ea ga nde'i. A'ereki ga okwahapavipe ga a.

3

Nicodemosva'ea uhu Jesus'ga pyri

¹⁻² Aerê Nicodemos'ga ruri Jesus'ga pyri ypytunimo. Ga ko judeus'ga mo'githara'ga fariseu'ga. Aerê ga ruri Jesus'ga pyri xanhomonhi'ĩ ti javo.

—“Gaha ko nhanembo'ehara,” oro'e ore nde ve, ei ga Jesus'ga pe. “A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri tombo'e ti ga ga javo,” oro'e ore nde ve, ei ga. Tupana'ga opokogame jate ga hepiukari Tupana'ga popoakara nde ja ahemonhimomby'ava'ea japovo, ei ga ga pe. Nurã ore ei: “Tupana'ga ombuhuruka ga rerekovo,” oro'e ore, ei Nicodemos'ga ga pe.

³ Igwete Jesus'ga ei ga pe a'ero:

—Tamombe'u katu tuhê kiro nde ve, ei ga. Kiroki ga ojihuva'ja - ga pe jate po ti Tupana'ga ei: “Jihi ko ganduviavuhuhetero,” ei Jesus'ga ga pe.

⁴ Igwete Nicodemos'ga ei a'ero:

—Marã po jyvuakave'ga jihuvi naerû? ei ga. Maranuhû po ga kia'javi oy'ga vvyteri pe o'ara'java naerû? ei ga Jesus'ga pe.

⁵ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu tuhê nde ve. Penhimobatzauka po pe yhya pyvõ imomboruka pejikote'varuhua pejihugwi hamo, ei ga. Tupana'ga ra'uva po pe mboheaporogita pyahu hamo no, ei ga. Nane'ymame po ti Tupana'ga ndokoĩ penduviavuhuhetero nehê penhimobatzaukarê'ymame yhya pyvõ gara'uva pe mboheaporogitapyahue'ymame nehê no, ei Jesus'ga ga pe.

⁶ Nhaney'ga nhande mbojihuvame nhande mbo'a, nhandera'o nhande a'ero vvyakotyva'ero, ei ga. Tupana'ga ra'uva nhande mboheaporogitapyahurame jate nhande reaporogitapyahuro a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

⁷ Terenhimomby'auhui ti nhiremimombe'uagwera rehe ji erame nde ve: “Pejihuva'ja ti.” Nahã ti pe ndeaporogitapyahuro nehê. Erovia ti nhinhi'iga, ei ga Nicodemos'ga pe.

8 Nahã ko vvytua, ei ga. Gwemimbotarimo uhu okookovo. Pehendu pe tura novĩa. Emo pe ndapekwahavi ma hugwi te turi javo. “Mome po ti ihoi nehẽ?” pe’ji pe no, ei ga. A’ea javijitehe ko Tupana’ga ra’uva ahe mboheaporogitapyahurame, ei ga. Gwemimbotarimo gara’uva rekorekoi. Emo pe ndapekwahavi marã javo. “Ma’ga po ti gara’uva ga mboheaporogitapyahu kiro nehẽ?” pe’ji pe, ei Jesus’ga ga pe.

9 –Maranuhũ nanongara? ei Nicodemos’ga. Ndakwahavi ji a’ea, ei ga ga pe.

10 –Ndehe ko israelitas’ga mbo’ehara novĩa. Nde nderekwahavi a’ea naerũ? ei ga Nicodemos’ga pe.

11 Tamombe’u katu tuhẽ nde ve, ei ga. Oromombe’u ore pe me orerembikwahavipyra. Orerembiepiagipyra ore oromombe’u pe me novĩa. Emo pe ndaperoviarihu oreremimombe’uagwera, ei Jesus’ga ga pe.

12 Vvyakotyva’ea ji amombe’u pe me. Emo pe ndaperoviari, ei ga. Ndaperoviari kaitu po ti pe nhinhi’iga nehẽ ji imombe’urame yvagipeva’ea pe me nehẽ, ei ga Nicodemos’ga pe.

13 Ndajiupihavi yvagi pe ikwahava mbatera ojyva imombe’gwovo, ei ga. Jihi jate reki ajy pea hugwi imombe’gwovo a’itũtuhẽva’ea pe me. A’ereki Tupana’ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus’ga imombe’gwovo Nicodemos’ga pe.

14 Igwete Jesus’ga Moisésva’ea mombe’ui no. A’ereki ymya Tupana’ga e’i Moisésva’ea pe hako:

“Eapouka ti mboja ra’angava imbovyva yva rehe imo’ama,” ei ga ahe ve hako. Ongae’yi me ahe mbovyri ha’angava imohina a’ero tohepia ti mboja rembihu’upya’ga javo. Kiroki ahe ojovavu hepiaga imohinipyra – oka’ẽ ahe hugwi. Nomanoi ahe a’ero. Aerẽ Tupana’ga ei: “Moisésva’ea ombovyruka mboja ra’angava yva rehe hako,” ei ga. “Na jitehe po ti ga ga mbovyri yva rehe no. A’ero po ti ga ga jukai nehẽ,” ei Tupana’ga gwa’ya’ga mombe’gwovo hako.

15 Nahã Tupana’ga ga momanoukari toko pyahu ti ga javo – kiroki ga ojiko ga rehe. Aerẽ po ti ga ndekoi Tupana’ga pyri yvagi pe nehẽ no.

16 A’ereki Tupana’ga oarõ hete vvyakotyve’ga. A’ero ga gwa’ya’ga mbuhuri vvyakotyve’ga pyri ikwehe. Gara’ya’ga ko ojipeji hete ko ga rekoiki ga pe. Emo Tupana’ga ga mbuhuri nhande pyri ga momanomouka nhande repyga toho ti ga yvagi pe nehẽ javo. Nurã nhandejikogame Tupana’ga ra’ya’ga rehe po ti nhande rekoiki Tupana’ga pyri avuirama nehẽ. Ndiahoi po ti nhande hahyva’ea ruvihava pype a’ero nehẽ nhanemanorame nehẽ.

17 Gwa’ya’ga mbuhurame nhande koty Tupana’ga nde’i ga pe: “Eho ti ga pyri peko te’varuhu pe javo ga pe.” Tupana’ga nde’i a’ea gwa’ya’ga mbuhurukarame nhande koty. A’ereki ga gwa’ya’ga mbuhuruka avo togweru po ti ga ga ji pyri nehẽ javo.

18 Ga jikogame gara’ya’ga rehe Tupana’ga nde’ia’javi ga pe: “Peko te’varuhu pe.” Ga jikoge’yname Tupana’ga e’i jipe a’ea ga pe. Oko te’varuhu tuhẽ nanongara’ga. A’ereki ga ndojikogi Tupana’ga ra’ya’ga rehe – ga ojipeji oko gara’yretero.

19 Nahã a’ero. Mytu’ẽrame nhande ve nhande hepiagi mbatera ikwahava. A’ea’java’ea pe Cristo’ga ei a’ero urame yvya koty. “Tamomytu’ẽ ti ga pe, ei ga. A’ero po ti ga Tupana’ga kwahavi okovo katu nehẽ,” ei ga novĩa. Emo ga ndokwahapotari Tupana’ga. A’ereki ga okote’varuhue’yimi. Oko hete ga okote’varuhua rehe jate a’ero – a’ea ppytuna ja ndokwahavukari ga pe. Nurã ko Tupana’ga ea’gwama ga pe.

20 Okote’varuhurame ga ndokoi ga rehe – kiroki ga omomytu’ẽ ahe ve Cristo’ga. Ga ndokopotari tuhẽ ga pavẽi. A’ereki ga e’i ojive: “Po ti ji rekoiki

Cristo'ga pavêi, a'ero po ti ga imboukwahavi jirekote'varuhua nehê," ei ga ojive.

²¹ Jararamo ki ga a'e te oko Tupana'ga reaporoğita rupi okovo katu. Nanongara'ga oko pota tuhê Cristo'ga pavêi - gaha okwahapavuka ahe ve. A'ereki ga e'i: "Ji rekorame Cristo'ga pavêi po ti ojipe'ga ikwahavi jirekokatua nehê. A'ero po ti ga ei ji mombe'gwovo: 'Tupana'ga ga poko ga mongovo gwemimbotarimova'ea rehe,' e po ti ga ji mombe'gwovo a'ero nehê," ei ga. Nanongara Jesus'ga imombe'umbe'ui Nicodemos'ga pe ikwehe.

João Batistava'ea omombe'ua'ja Jesus'ga

²² Aerê Jesus'ga hoi Judéiapeve'ga gwyri pe gwemimbo'ehara'ga pavêi. Igwete Jesus'ga pytaahi'vi pevove'ga pavêi ga mobatizativavo.

²³ A'ea rupi João Batistava'ea rekoï ojipe'ga mobatizavo cidade de Enom me - a'ea ojopyri u cidade de Salim pavêi. A'ereki gwereko hete yhya pevo. Igwete pevove'ga hogahoi ahe pyri a'ero onhimobativavouka ahe ve.

²⁴ A'ereki a'ea rupi soldados'ga nomongiukari ve João'va'ea cadeia pype.

²⁵ Aerê jararamo João'va'ea remimbo'ehara'ga nhi'igayvari ojipe'ga pavêi judeu'ga pavêi.

—João'ga ga mobatizaramo pyry hete okwahyro ga ndehe, ei aheremimbo'ehara'ga ga pe.

A'ero judeu'ga ei ga pe:

—A'ea hohe te ikwahyro ga ndehe Jesus'ga ga mobatizaramo, ei ga ga pe.

²⁶ Nurâ João'va'ea remimbo'ehara'ga hoi ahe pyri javo ahe ve.

—Akoja'ga, ei ga, kiroki ga oko nde pyri paranauhã aherovai Jordão aherovai - kiroki ga nde eremombe'u ore ve oji'i, ei ga, kiro ga ga mobatizavuhui no. Ohopavuhu reki ga ga pyri a'ero, ei ga imombe'gwovo ahe ve novã.

²⁷ Igwete João'va'ea ei ga pe a'ero:

—Pyry hete reki ji ve ga hopavame ga pyri, ei ahe. Tupana'ga jate ombopopoakaramo ahe popoakaramo a'ero okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ahe. Nurâ ga hopavi ga pyri. A'ea ko pyry hete ji ve, ei ahe ga pe.

²⁸ Pehe tuhê pehendu nhinhi'igagwera oji'i, ei ahe. A'ereki ji a'e katu nhinhimombe'gwovo pe me oji'i. "Ji ko Cristo'ga rui nhanderekote'varuhua mombohara'ga rui," a'e ko ji pe me oji'i, ei ahe. Ga renonde Tupana'ga ji mbuhurukari, ei João'va'ea ga pe.

²⁹ —Nahã ga nembirekorame jipi, ei João'va'ea. Hêapotahara'ga tuhê gwereko hêa, ei ahe. Gairũ'ga reki hêapotahara'ga pokogi ganembirekoagwama. A'ero ga roryvamo hêapotahara'ga nhi'iga renduva hêa rerekoa mombe'urame, ei ahe ga pe. Hêapotahara'ga irũ'ga ja ko ji, a'e ji pe me. A'ereki ji Jesus'ga poko. A'ero ji roryhetero ga hopavame Jesus'ga pyri ga rerekovo, ei ahe ga pe.

³⁰ A'ea ko pyry a'ero, ei ahe. Igwaigwavete po ti ga rekoï tuhê huvihavuhuhetero nehê. Ji ki a'e te igwaigwavete ji rekotehei tuhê nehê, ei João'va'ea gwemimbo'ehara'ga pe.

Tupana'ga ombuhu Jesus'ga yvaga hugwi

³¹ Yvateahugwive'ga ko huvihavuhuhetero oko vvyakotyve'ga hohe. Vvyakotyve'ga vvyakotyva'ea rehe jate ga ndekoï. A'ea rehe jate ga nhi'igi no. Yvagahugwive'ga ko huvihavuhuhetero tuhê oko ga hohe pa.

³² Ga omombe'u gwembiepiagipyra gwemienduvipyra reheve. Ga ki a'e te ndogweroviarihu ganhi'iga.

³³ Kiroki ga gwerovia ganhi'iga - ga e'i a'ero: "A'itituhêva'ea tuhê Tupana'ga nhi'iga," ei ga.

³⁴ A'ereki Tupana'ga remimbuhurukara'ga omombe'u katu Tupana'ga nhi'iga. A'ereki Tupana'ga omondo gwa'uva ga pyri a'ea ti tokwahavuka pa ga pe javo. Nurã ga omombe'u katu Tupana'ga nhi'iga.

³⁵ Tupana'ga oarõ hete gwa'yra'ga. A'ero ga ga mbopopoakarukari togw-ereko pa ti ga gwemimbotarimo.

³⁶ Kiroki ga ojiko Tupana'ga ra'yra'ga rehe hendukatuavo ganhi'iga – ga ndeaporoğitapyahuro a'ero aerẽ okovo Tupana'ga pyri nehẽ. Kiroki ga nohendukatui ganhi'iga ojikoge'yma ga rehe – ga po ti ndohoi yvagi pe upa Tupana'ga pyri nehẽ. Ga e'i ga pe jipi peko te'varuhu pe javo.

4

Samariapeve'ea

¹ Aerẽ Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga nderohoi Judéiapeve'ga gwyra hugwi. A'ereki ga okwaha ojipe'ga nhi'iga fariseus'ga pe. A'ereki ga e'iuhu fariseus'ga pe:

–João'ga omongo ojipe'ga ojiheva'ero ga mobatizavo, ei ga. João'gareheve'ga hohe'i tehe reki Jesus'gareheve'ga nde'yjuhuro – kiroki ga Jesus'ga omobatizauhu, e'iuhu ga ga mombe'gwovo fariseus'ga pe.

² Jesus'ga nomobatizai reki ga. Ga omobatizauka ga gwemimbo'ehara'ga pe.

³ Ganhi'iga ikwahavame Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga nderohoi Judéiapeve'ga gwyra hugwi a'ero.

–Xajivy ti Galiléiapeve'ga gwyri pe a'ero, ei ga.

⁴ Ga horame Jesus'ga ei:

–Samariapeve'ga gwyra rupi po ti nhande hona'ei nehẽ hamo, ei ga ga pe.

⁵ Aerẽ ga nduri cidade de Sicar pe a'ero Samariapeve'ga gwyri pe. Ira'agwe u Jacóva'ea koagwera hugwi. Jacóva'ea omondo a'ea gwa'yrava'ea pe Joséva'ea pe hako.

⁶ Jacóva'ea apoagwera ykwara pevo u no. Ahaji katu ga nduri. Igwete Jesus'ga apygi oina ykwara pyri. A'ereki ga ipykanẽ'õ.

⁷⁻⁸ Igwete garemimbo'ehara'ga hoi cidade pe mbatera pyhyga. Nanime Samariapevehẽa ruri yhya ti tajara javo. Igwete Jesus'ga ei hẽa pe:

–Embuhu ji ve ya tay'u, ei ga hẽa pe.

⁹ –Garamo judeuramo nde euhui ji ve embuhu yhya javo ji ve? Ji ki a'e te Samariapeve'ea, ei hẽa ga pe. (A'ereki judeus'ga ndojihe'ari Samariapeve'ga ndehe ga arõ'e'yma.)

¹⁰ A'ero Jesus'ga ei hẽa pe:

–A'e ji nde ve: “Embuhu ji ve ya.” Emo nde ndajikwahavi, ei ga. Nde nderekwahavi Tupana'ga remimbuhutehea no, ei ga hẽa pe. Po nde ikwahavi hamo a'ero po nde ei ji ve embuhu ji ve akoja javo hamo, ei ga. A'ero po ji imondoi yhya ahemongohara nde ve hamo, ei ga hẽa pe.

¹¹ A'ero hẽa ei ga pe:

–Ndererekoi reki nde ijarahava, ei hẽa. Irupehu yhya reni ykwara pype. Ma hugwi nde hereki yhya a'ero ahemongohara? ei hẽa ga pe.

¹² Nhaneramonhava'ea Jacóva'ea gweja aga imohina nhandeygwavamo hako, ei hẽa. Ahe tuhẽ oy'u avova'ea pyvõ gwa'yrava'ea pavẽi hako. Gwenymbava yuranuhã ahe omboy'u ipyvõ no, ei hẽa. “Ji ko koji'i tehe jiruvihavuhu nhaneramonhava'ea hohe'i tehe,” ere po nde ji ve naerũ? ei hẽa ga pe.

¹³ Igwete Jesus'ga ei hẽa pe:

–Aga pyvõ oy'urẽ po ti ga ygweja'javamo nehẽ, ei ga.

14 Nhiremimondoa herekorame po ti ġa ndiygweja'javi nehē. Nhiremimondoa po ti ikwahy hete ġa ndehe nehē okookovo gayvyteri pe nehē, ei ga. A'ero po ti ġa mboheaporogitapyahui nehē, ei ga. A'ero po ti ġa mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehē no, ei Jesus'ga hēa pe.

15 —Embuhu ji ve nanongara yhya a'ero tajjygweja'javyme ti a'ero nehē, ei hēa ga pe. A'ero po ti ji ndajora'javi avo ijara jipi nehē, ei hēa ga pe.

16 —Eho ti enhimbireko'ga rerua, ei ga hēa pe.

17 —Ji ko nanhirembirekoi, ei hēa.

—Erenhimombe'u katu nde ji nanhirembirekoi javo, ei ga hēa pe.

18 A'ereki cinco nerembirekokwera'ga. Korogweve'ga nde erereko tehe, ei ga. Nde nane'mbei tuhē javo ji ve, ei ga hēa pe.

19 —Kiroġwe ji nde kwahavi, ei hēa. Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara ndehe. Nurā nde ikwahahetei mbatera, ei hēa ga pe.

20 Marā naerū? Emombe'u ti ji ve, ei hēa. Samariapeva'ero oreramonha'ea ei pea pe vytyruhua pe hako: “Avo jate po nhande Tupana'ga mbohetei hamo,” ei ahe hako, ei hēa ga pe. Pehe judeusramo pe'ji: “Jerusalém me jate po nhande Tupana'ga mbohetei hamo,” pe'ji pe, ei hēa ga pe.

21 Igwete Jesus'ga ei hēa pe a'ero:

—Erovia ti nhinhi'iga, ei ga. Aerē po ti ġa nde'i avova'ea pe avo ti timbohete nhanderuvete'ga nehē javo. Jerusalém me po ti ġa nde'i nehē no pevo ti timbohete ga javo, ei ga.

22 Samariapeva'ero pemboheteteheuhu pe ga kwahave'yma. Ore judeusramo orokwaha Tupana'ga mboheteavo, ei ga. Ore ve ga ojikwahavuka. Tupana'ga e'i ore ve hako: “Vyvakotyve'ga ndekote'varuhua mombohara'ga po ti o'a judeuramo,” ei Tupana'ga, ei ga. “Gaha po ti pe nderu ji pyri yvagi pe nehē,” ei Tupana'ga ore ve hako, ei Jesus'ga imombe'gwovo hēa pe.

23 Aerē po ti ġa nhanderuvete'ga mbohetekatui a'ero nehē, ei ga. Aġwamo vehevi po ti ġa ga mbohetei ga kwahaheteavo nehē. Gara'uva po ti ġa mboheteukari ġa pe nehē. A'ea Tupana'ga opota nanongara'ga omboheterame, ei Jesus'ga hēa pe.

24 Ndaha'oi Tupana'ga, ei ga. Kiroki ġa ga mbohete – tojipokoguka ti ġa gara'uva pe a'ero ga mboheteavo. Tokwaha hete ti ġa ga mboheteavo, ei Jesus'ga imombe'gwovo hēa pe.

25 A'ero hēa ei ga pe:

—Messias'ga po ti uhu tuhē nehē Tupana'ga remimbuhurukara'ga Cristo'ga, ei hēa. Urame po ti gaha imombe'upavi mbatera nhande ve nehē, ei hēa Jesus'ga pe.

26 —Ji tuhē Messiasramo kiro ji nhi'igi nde ve, ei ga onhimombe'gwovo hēa pe.

27 Nanime Jesus'ga remimbo'ehara'ga jivyri cidade hugwi ua ga pyri. Igwete ġa nhimomy'ai ga repiaga hēa monhi'igame. A'ereki judeus'ga mbo'ehara'ga nonhi'igi kunhangwera'ga pe jipi. A'ero ġa nhimomy'ai Jesus'ga repiaga. Ga nde'i reki ga pe: “Maraname nde nhi'iguhūi hēa pe?” nde'i ġa. “Gara nde erepota hēa hugwi?” A'ea ġa nde'i Jesus'ga pe.

28 Kiro hēa hejari imohina yhya ryrua a'ero ojivya ogwovo cidade pe. Igwete hēa ei ga mombe'gwovo pevove'ga pe:

29 —He pejjo xaho ji rupi ga repiaga, ei hēa. A'ereki ga omombe'u pa ji ve jirekoagwera, ei hēa ġa pe. Mara'ngu po Messias'ga tuhē Tupana'ga remimbuhurukara'ga tuhē? ei hēa ġa pe ga mombe'gwovo.

30 A'ero ġa nduri cidade hugwi ua Jesus'ga pyri tihepia ti ga javo.

31 Ga vahema renonde Jesus'ga remimbo'ehara'ga eġa'ei ga pe:

—Jesus, here i'gwovo.

32—Nhirembi'ua pe ndapekwahavi reki, ei ga ga pe.

33—Marā? ei ga ojohupe a'ero. Mara'ngu po ga herua mbatera ga pe ra'e garembi'uramo? ei ga ojohupe.

34 Igwete ga ei ga pe:

—Garemimbotarimova'ea rehe ji rekoī – kiroki ga ji mbuhuruka yvya koty, ei ga. Ga ji mboporavyky avo. A'ero ji taporavyky pa katu ga pe, ei ga. A'ea pe ji ei a'ero nhirembi'ua. A'ereki ji rekorame garemimbotarimova'ea rehe a'ea ji mbopopoaka nhirembi'ua ja, ei Jesus'ga ga pe.

35—Pe'ji pe: “Quatro jahya ipora rehe po ti itinigi koapora nehē,” pe'ji pe, ei ga. Ji ki a'e te a'e pe me: Pehepia ti kohoa. Kirogwe tuhē itinigi koapora. Kirogwe po ahe imopeni herua hamo, ei ga ga pe. Tamombe'u katu pe me, ei ga. Ji rehe gambojikoga pe ji ei reki koapora imopena imombe'urame, ei Jesus'ga. Nahā ji ei a'ero: Pe'ji pe pejiyvyteri pe: “Aerēji po ti nhande ga mbojikojikogi Jesus'ga rehe nehē,” pe'ji pe, ei ga. Ji ki a'e te a'e pe me: Tape'ei poro. Pehepia ti ga. Kirogwe ga jikogi gweri ji rehe, a'e ji, ei ga. Kirogwe tuhē po pe ga mbojikojikogi ji rehe hamo, ei ga ga pe.

36—Kiroki ga omopemopē koapora herua – ga mbohory a'ero koapora, ei ga. Ga javijitehe ojipe'ga roryvamo no – kiroki ga otỹ na'ē, ei ga. Ga memei hory hete a'ero ojogwerekovo itỹhara'ga imopēhara'ga pavēi, ei ga. Imopēhara'ga javijitehe ko ga ndoryvamo no – kiroki ga ombojiko ojipe'ga ji rehe. Ojikogame ji rehe po ti ga ndekoi yvagi pe nehē no, ei ga ga pe. Kiroki ga ji mombe'u ypy ojipe'ga pe tojiko ti ga ga rehe javo – itỹhara'ga javijitehe ko ga ndoryvamo gambojikohara'ga pavēi. Ga hory hete a'ero ojogwerekovo nhimombe'uypyhara'ga gambojikohara'ga pavēi, ei Jesus'ga ga pe.

37—Nahā ko nhanenhi'iga jipi, ei ga. “Gaha otỹ. Ojipe'ga reki omopē herua ojive,” xa'e nhande, ei ga. A'itituhēva'ea tuhē ko nhanenhi'iga.

38 A'ereki na ja jara'ga ji mombe'umbe'u tojiko ti ga ga rehe javo. Pehe reki ga mbojikojiko ji rehe, ei ga. Ymya pe nanhimombe'ui pejikovo, ei ga. Aerē ji pe mondoukari ga mbojikojikogukaragwama jijihe, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

39-40 Kiro Samariapeve'ga nduri ovahema Jesus'ga pyri a'ero. A'ereki Samariapevehēa omombe'u jipe ga ocidadepeve'ga pe. “Jesus'ga omombe'u pa ji ve jirekoagwera,” ei hēa ga mombe'gwovo ga pe. Hēanhi'iga renduva gwaramo ga jikojikogi Jesus'ga rehe a'ero onhimongyavo. Kiro ga nduri Jesus'ga pyri a'ero tihepia ti ga javo.

—Epytaahi'vi ti ore pyri, e'ie'i ga ga pe.

—Kwa, ei ga.

Mokōi ga kiri ga pyri a'ero.

41 Igwete ga nhimombe'umbe'ui ga pe. Ganhi'iga renduva gwaramo jara'ga jikojikogi ga rehe no onhimongyheteavo.

42 A'ero ga ei hēa pe:

—Nenhi'iga renduva gwaramo jate rūi ore jikogi ga rehe kiro, ei ga hēa pe. Ganhi'iga tuhē ore orohendu ikwahava kiro, ei ga. Nurā ore ei: “Ga ko vvyakotyve'ga ndekote'varuhua momboharamo tuhē,” ei ga hēa pe.

Kiro ndera'yra'ga nhimohigatui, ei Jesus'ga ahe ve

43 Mokōi Jesus'ga kiri pevo. A'ero ga hoi Galilēiapeve'ga gwyrī pe upa.

44 A'ereki Jesus'ga e'i jipe: “Kiroki ga pevo u Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga gwyrī pe – ga nomondoi imohina ga rehe jipi,” ei ga.

45 A'ero Jesus'ga hoi Galilēiapeve'ga gwyrī pe. Ga repiagame ga ndoryndoryvamo ga rehe. A'ereki ga gwepia na'ē Jesus'ga cidade de Jerusalém me. A'ereki ga oho na'ē pevo toryva repiaga. Pevo ga hepiapavi Jesus'ga

japoparavuhurame ahemonhimomby'ava'ea. Nurã ga ndoryndoryvamo Jesus'ga rehe ga repiaga ogwryi pe.

⁴⁶ Aerê Jesus'ga hoa'javi cidade de Caná pe Galiléiapeve'ga gwyri pe jitehe – perope ga ombote yhya vinhoramo ikwehe. A'evo jitehe Jesus'ga hoi. A'ero ga ruri Jesus'ga pyri g'anduvihava'gareheve'ga. Gara'yra'ga itetirúa hete ojipe'ga cidade pe Cafarnaum me.

⁴⁷ Galiléiapeve'ga e'i ga pe a'ero:

–Uhu Jesus'ga kiro nhande pyri Judéiapeve'ga gwyrá hugwi, ei ga ga mombe'gwovo ga pe.

A'ero ga ruri Jesus'ga pyri javo.

–Herejo xaho ji rupi jira'yra'ga repiaga teremombi ti karugwara ga hugwi, ei ga. A'ereki ga omano gweri, ei ga Jesus'ga pe.

⁴⁸ Igwete Jesus'ga ei:

–Hepiage'yname ahemonhimomby'aheteva'ea po pe ndapejikogi tuhê ji rehe, ei ga ga pe.

⁴⁹ –Xaho tuhê ti ji rupi, ei ga Jesus'ga pe. Nde hoe'yname po ti jira'yra'ga manoi a'ero nehê, ei ga.

⁵⁰ –Kiro ndera'yra'ga nhimohigatu, ei Jesus'ga ga pe. Heregwovo ga pyri a'ero ga repiaga, ei ga.

Gwerovia ga Jesus'ga nhi'iga a'ero ogwovo tahepia ti javo.

⁵¹ Ga horame pea rupi gapyrive'ga nduri ga rovatiamo.

–Onhimohigatu kiro ndera'yra'ga, ei ga ga pe.

⁵² –Marananime kwara nhimonaname ga rehe raji'i? ei ga ga pe.

–Kirame ahaji katu nhimonaname ga rehe oji'i, ei ga imombe'gwovo ga pe.

⁵³ A'ero ga ikwahavi javo.

–A'ea rupi tuhê Jesus'ga ei ji ve oji'i: “Kiro ndera'yra'ga nhimohigatu,” ei ga.

A'ero ga jikopavi Jesus'ga rehe gaha gwongapeve'ga pavêi.

⁵⁴ Mokôï a'ero Jesus'ga rura'java Galiléiapeve'ga gwyri pe Judéiapeve'ga gwyrá hugwi. Urypyrame ga ojipeji oapo ahemonhimomby'ava'ea hepiuka ga pe. Kiro ura'javame ga ojipea oapo imombiga karugwara ga hugwi.

5

Jesus'ga omopo'ã ahe

¹ Aerê judeus'ga japoi toryva Jerusalém me. A'ero Jesus'ga hoi tahepia javo. Igwete Jesus'ga ipyka'nauhüve'ga repiagi ypia'ia pyri.

² Jerusalém jupihava pyri ypia'ia u – perope hovapytymbava pyri. Juru kwara rupi ga heno'eno'êi ovelhas jipi. Betezata ei judeus'ga ypia'ia pe. Gwereco mbohapyrete cinco tapyi'ia ypia'ia pyri.

³ A'ea gwyri pe itetirüave'ga nhinogi upa ypia'ia pyri onhimongyavo jipi. Hehae'yve'ga ko pevo u jipi ipyka'naka'nauhüve'ga pavêi nomyive'ga pavêi. [⁴ A'ereki amoamome Tupana'gapyrive'ga oiy yhya pype ya momyina. Kirê kiroki ga oho ppy yhya pype – gahã onhimohigatu a'ero. Nahã ga horame ipype ga rugarurirê gatetirüaparavuhua ipigi ga hugwi a'ero. Nurã itetirüave'ga nhinogi upa ypia'ia pyri jipi taho ppy ti ipype javo.]

⁵⁻⁶ Igwete Jesus'ga ipyka'nauhüve'ga repiagi pevo. “Ymyahü hete ga ka'nauhüro,” ei Jesus'ga. A'ereki he'yjuhu trinta e oito kwara gaka'na rehe. Ikwahavame Jesus'ga ei ga pe:

–Ndepyry hete pota nde? ei ga.

7—Jipyry pota ji novĩa, ei ipyka'nauhũve'ga ga pe. A'ereki nanhimbojyhavi ipype ya momyiname jipi, ei ga. Ji hopotarama ipype ojipe'ga hojipei ipype ji renonde jipi, ei ga Jesus'ga pe.

8 A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Epo'ã! Epyhy ti ejikupeupava herogwovo, ei ga.

9 Kotihĩ ga pyryvamo a'ero opo'ama herogwovo. A'ea ko sábadu judeus'ga poravykye yma.

10 Nurã judeus'ga nduvihava'ga ei ika'nauhũgwera'ga pe:

—Kirogwe ko sábadu, ei ga. Ndapyryvi nde herohoi ejikupeupava kirogwe, ei ga ga pe. A'ereki Moisés'va e'i: “Po ahe ndogwerohei te mbatera sábadu rupi nhandeporavykye yma rupi,” ei ahe ikwatija, ei ga ga pe.

11 Igwete ga ei:

—Akoja'ga - kiroki ga ji mopo'ã ko - gaha e'i ji ve: “Epyhy ti herogwovo,” ei ga ga pe.

12 —Ma'ga e'iuhu nde ve naerũ herohoukara gwama? ei ga ga pe.

13 Ika'nauhũgwera'ga ndokwahavi reki Jesus'ga. A'ereki Jesus'ga oho jipe gande'yjuhua pytera rupi ogwovo.

14 Aerẽ Jesus'ga ga repiagi judeus'ga jatyahavuhua pype. Igwete ga ei ga pe:

—Ji rendu ti, ei ga ga pe. Erepo'agatu nde kiro, ei ga. Terekote'varuhua'javi ti a'ero, ei ga. Po ti nde nderepohiri ejikote'varuhua hugwi, a'ero po ti koji'i tehe nde mbatera rahya hepiãgi nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

15 A'ero ika'nauhũgwera'ga hoi imombe'gwovo judeus'ga nduvihava'ga pe.

—Gaha ji mopo'ã Jesus'ga, ei ga ga pe.

16 Nurã ga imbote'varuhupotari Jesus'ga pe. A'ereki ga omombimombi gatetirũa ga hugwi sábadu rupi jipi.

17 Igwete Jesus'ga ei:

—Jiruva'ga oporavykye'yimi jipi ga pokopokoga, ei ga. Ga javijitehe ji aporavykye'yimi ga pokoga no, ei Jesus'ga.

18 Ganhi'iga renduvame koji'i ga Jesus'ga jukapotari a'ero.

—A'ereki sábadu rupi ga oporavykyuhu imombiga gatetirũa ga hugwi nhaneramonhava'ea nhi'iga rendukatue'yima, ei ga. Johe'i tehe garekote'varuhua. Jiruva'ga ei ga Tupana'ga pe no, ei ga. Nahã ga nhimongopotaruhui Tupanamo a'ero, ei ga.

Nurã ga Jesus'ga jukapotari a'ero.

Tupana'ga gwa'ya'ga mongoi gwemimbotarimova'ea rehe

19 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Jihi Tupana'ga ra'yramo ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe. Akwaha ji Tupana'ga reaporogitakatua jitekovo. A'ea rehe jate ji reaporogitaro a'ero, ei ga. Okoe'yimi ga gwemimbotarimova'ea rehe. Gareximimbotarimova'ea rehe javijitehe ji reko'e'yimi no gara'yramo, ei Jesus'ga.

20 A'ereki jiruva'ga ji arõ hete, ei ga. A'ero ga ikwahapavukari ji ve gweaporogitakatua, ei ga. Koji'i po ti ga ikwahavukari ji ve nehẽ no, ei ga. “Nahanahã po ti nde reko'i ga monhimomby'avo nehẽ,” e po ti ga ji ve nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

—Pyry hete tuhẽ ji ika'nauhũve'ga mopo'ami, ei ga. Johe'i tehe po ti ji japoi pyryhete'va'ea nehẽ. A'ero po ti pe nhimomby'ahetei a'ea rehe nehẽ, ei ga.

21 A'ereki jiruva'ga omanove'ga mbogwera ga mongovo, ei ga. Ga javijitehe jiji gara'yramo ga mbogwerapotarama ji ga mbogweravi ga mongovo no, ei Jesus'ga.

22-23 Jihhi a'e jara'ga pe: "Ereko te'varuhu nde. Eho ti hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehê," a'e ji, ei ga. Jara'ga pe ji ei: "Ndepyry nde ejikoga ji rehe. Yvagi pe ti nde ruvi avuirama nehê," a'e ji, ei ga. Tupana'ga tuhê nde'i ga pe. A'ereki ga e'i ji ve gwa'yramo: "Ndehe ti ere ga pe tanembohete ti ga," ei ga ji ve a'ero, ei Jesus'ga. Ombohete ga Tupana'ga. Na jitehe po ti ga tanhimbohete nehê no, ei ga. Kiroki ga nanhimbohetei - ga nombohetei jiruva'ga no nhimbuhurukara'ga, ei Jesus'ga ga pe.

24 —Tamombe'u katu tuhê pe me, ei ga. Ga hendukaturame nhinhi'iga ojikoga Tupana'ga rehe nhimbuhurukara'ga rehe, gweaporogita pyahu ko ga a'ero, ei ga. A'ero po ti ga ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehê no, ei ga. Nda'ei po ti ji ga pe nehê: "Peko te'varuhu pe," ei ga. A'ereki ga ndohoa'javi kiro hahyva'ea ruvihava viara rupi. Yvaga viara rupi ga hoi a'ero Tupana'ga pyri nehê, ei ga.

25 Tamombe'u katu tuhê pe me, ei Jesus'ga. Ji ko Tupana'ga ra'yramo ako. Okote'varuhuve'ga po ti henduvi nhinhi'iga nehê agwamo vehevi reki. Hendukaturame po ti ga ndeaporoğitapyahuro nehê, ei ga.

26 Tupana'ga hete ahe mongoi ahe monguva. Ga javijitehe ji gara'yramo ahe mongoi no. A'ereki ga ahe mongokari ji ve.

27 Na jitehe Tupana'ga ei ji ve: "Ndehe ti ere okote'varuhuve'ga pe peko te'varuhu pe javo," ei ga ji ve, ei Jesus'ga. A'ereki ji ko yvagipeva'ea. Yvyakotyva'ea ko ji no, ei ga.

28 —Taphimomby'auhui ti nhinhi'iga renduva, ei ga. Aerê po ti ahe nhaporemu henduvi nhinhi'iga nehê.

29 Henduvame po ti omanove'ga kwerava'javi nehê. Okokatuve'ga po ti okwera okovo Tupana'ga pyri avuirama nehê, ei ga. Okote'varuhuve'ga po ti okwera nehê no. A'ero po ti ji ei ga pe: "Pendekote'varuhuro gwaramo po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehê," a'e po ti ji ga pe nehê, ei Jesus'ga ga pe.

A'iti tuhê Tupana'ga Jesus'ga mbuhuruka

30 Igwete Jesus'ga ei ga pe no:

—Nhiremimbotarimo rûi ji ei ga pe peko te'varuhu pe javo. Tupana'ga ji mbo'euka. Gareximbo'ea rupi jate ji ei a'ero, ei Jesus'ga. Nurâ hupi katu ji ei jara'ga pe peko te'varuhu pe javo. Hupi katu ji ei jara'ga pe no pepyry hete pe javo, ei ga. A'ereki nhireximbotarimova'ea rehe rûi ji reko. Jiruva'ga remimbotarimova'ea rehe ji reko nhimbuhurukara'ga rehe, ei Jesus'ga ga pe.

31 —Po ti jihhi tehe anhimombe'u pe me, a'ero po ti pe ndajireroviari nehê hamo ga hete onhimombe'u javo ji ve, ei ga.

32 Ojipe'ga ji mombe'u no jiruva'ga, ei ga. Akwaha hete ji nhimombe'ukatua. A'ereki a'itituhêva'ea gareximombe'ua, ei ga ga pe.

33 —Pehe pemondo ga João Batista'ga pyri raikwehe tonhimombe'u ti ga javo, ei ga. Onhimombe'urame a'ero ga ei a'itituhêva'ea pe. A'ereki ga ji mombe'u katu no, ei ga.

34 Ji ve rûi po ojipe'ga ji mombe'ukatui hamo, a'e ji. Pe me po ga ji mombe'ukatui hamo tokwaha ti ga ga javo, ei ga ga pe. Nurâ ji ei João'ga remimombe'uagwera pe taperovia ti. Heroviarame po ti pe jikogi ji rehe nehê pejigwove'yma hahyva'ea ruvihava pype nehê, ei Jesus'ga ga pe.

35 —João'ga ko hyapehava ja. A'ea hendy'javame gwepiuka nhande ve tokwaha ti ga javo, ei ga. Na jitehe João'ga ji repiukari pe me ikwehe tokwaha ti ga Jesus'ga javo, ei ga. Ga pe mbo'e katu novia. A'ero pe ndoryvamo jiji gareximbo'ea rehe novia, ei Jesus'ga ga pe.

36—A'apo ji ahemonhimomby'ava'ea jipi. A'ereki Tupana'ga oapoapouka ji ve, ei ga. Nhirembiapoa tuhê ji kwahavukari pe me a'ero, ei Jesus'ga. João'ga nhi'iga ji kwahavukari pe me no. Koji'i reki nhirembiapoa ji kwahavuka pe me João'ga nhi'iga hohe, ei Jesus'ga. Nhirembiapoa repiaga gwaramo po pe'ji hamo: “Tupana'ga ga mbuhuruka tuhê kokoty a'ea apouvouka ga pe,” pe'ji po pe hamo, ei Jesus'ga ga pe.

37 Nhimbuhurukara'ga jiruva'ga ji mombe'u katu no, ei ga. Ndapehepiagangavi pe gara'oa. Pejiapyakwara pyvô pe napehenduvangavi ga nhi'igame no, ei ga.

38 Pe ndapekopotari ganhi'iga rupi, ei ga ga pe. A'ereki pe ndaperoviari nhinhi'iga. Gaha reki ji mbuhuruka kokoty, ei ga.

39 Pehepiepia katu pe aherembikwatijara novia Tupana'ga mombe'uhara, ei ga. “A'ea repiagame po ti nhande ikwahavi nhanderekoagwama yvagi pe Tupana'ga pyri nehê,” pe'ji po pe pejohupe novia, ei ga. Aherembikwatijara jitehe reki ji mombe'u pe me novia, ei Jesus'ga ga pe.

40 Emo pe ndapejikopotari ji rehe. Ndapejori ko pe ji pyri toroko ti Tupana'ga pyri nehê jave'yma ji ve, ei ga.

41—Ji nda'ei ahe ve tanhimbohete ti ga javo, ei Jesus'ga.

42 Pe ki a'e te ji atyvihu, ei ga. Anhimombaragwaha ji pe ndehe. Pe napearô ti tuhê Tupana'ga, ei ga ga pe.

43 Ajo ji jiruva'ga hugwi. A'ereki gaha ji mbuhuruka pepyteri pe ji mombe'u ti ga pe javo, ei ga. Pe ki a'e te ndapekoi ji rehe. Ojipe'ga ko onhimbuhuteheuhu pepyteri pe. Ga ndehe pe ndekoi a, ei Jesus'ga ga pe.

44 Piry pe me pe nhomboheteheteuhui a. Pe ndapekoi reki Tupana'ga remimbohetea rehe. Ga jate ko Tupanamo, ei ga. Emo pe ndape'ei: “Xako katu ti Tupana'ga ti tianembohete.” A'ea pe ndape'ei. Nurã tegwete pe me pejikoga ji rehe, ei ga ga pe.

45—Ji rui po ti imombe'umbe'ui Tupana'ga pe pendekote'varuhua nehê, ei Jesus'ga ga pe. Moisés'va'ea po ti imombe'ui a'ea ga pe nehê, ei ga ga pe. Pe'ji po pe novia: “Aerê po ti Moisés'va'ea vavagahivi nhande rehe Tupana'ga pyri nehê,” pe'ji po pe novia, ei ga. Emo po ti ahe omombe'u Tupana'ga pe pendekote'varuhua nehê, a'e ji, ei ga ga pe.

46 Moisés'va'ea ji mombe'ukatui reki ji kwatija hako. Po pe Moisés'va'ea nhi'iga reroviari tuhê hamo, a'ero po pe nhinhi'iga reroviari hamo no, ei ga.

47 Pe ndaperoviari reki ahenhi'iga – kiroki a'ea ahe okwatija inoga. Nurã pe ndaperoviari tuhê nhinhi'iga no, ei Jesus'ga ga pe.

6

Jesus'ga ombohe'yi mbatera cinco milva'ea pe (Mateus 14.13-21; Marcos 6.30-44; Lucas 9.10-17)

1 Aerê Jesus'ga hero'yahavi ypiahua aherovai Galiléiapeva'ea aherovai. Tiberiadespeva'ea ei ga ypiahua pe no.

2 He'yjuhu hete ko ga ogwoogwovo Jesus'ga ndeviri. A'ereki ga gwepigwepia ahemonhimomby'ava'ea – kiroki Jesus'ga oapoapouka imombiga gatetirua ga hugwi.

3 Igwete Jesus'ga hoi yvytyruhua rehe oina gwemimbo'ehara'ga pavêi.

4 A'ea rupi judeus'ga oapo gweri toryva cidade de Jerusalém me. Páscoa ko torova rera.

5 Igwete Jesus'ga jovavuri he'yive'ga ndepiaga – kiroki ga u ga pyri okovo. A'ero ga ei Filipe'ga pe:

—Mome po ti nhande ipyhygi mbatera akoja'ga nembu'uağwama nehê? ei Jesus'ga ga pe.

⁶ Jesus'ga okwahavipe reki ġwemimondoagwama ġa pe. Emo ovytyteri pe ga ei tahendu ti Filipe'ga nhi'iga ji ve jawo. Nurã ga ei Filipe'ga pe: “Mome po ti nhande ipyhygi mbatera ganembu'uağwama?”

⁷ Igwete Filipe'ga ei ga pe:

—Po ti he'yjuhuva'ea duzentos nhande imondoi itambere'ia hehe nehê ndohygi'i'i po ti mbatera ġa ndehe nehê, ei ga. A'ereki ġa he'yjuhu hete.

⁸ Igwete André'ga – ga ko Jesus'ga remimbo'eharamo no Simão Pedro'ga irũ'ga – igwete ga ei Jesus'ga pe:

⁹ —Avo tapihama'ga mbohapyrete cinco herekoi pães trigo'java'ea apopyra cevada apopyra, ei ga imombe'gwovo Jesus'ga pe. Dois ga pira'ia herekoi no. Emo mbohapyretero ġwaramo ndohygi tuhê ġa ndehe nhaporem, ei ga ga pe.

¹⁰ Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—Pe'ji ti ġa pe toapyapy ti ġa upa, ei ga.

Ga erame ġa pe ġa apygi nhungwa'via rehe a'ero. A'ereki nhungwava gwereko pa pevo. He'yjuhu hete ko akwaimbae'ga cinco mil. Kunhangwera'ga ndehe koji'i tehe ga nde'yjuhuhetero tayri'ga ndehe no.

¹¹⁻¹² Kiro Jesus'ga ipyhygi tapihama'ga apoa pães jawo Tupana'ga pe.

—Ndepyry hete nde imbuhuruka pão ore ve, ei ga ga pe.

A'ero ga ima'ema'ëukari imondovouka ġapo pe – kiroki ġa opapy upa. Na jitehe ga ipyhygi pira'ia jawo Tupana'ga pe. A'ero ga ima'ema'ëukari ġa pe. Ombohe'yjuhu hete reki ga pães pira'ia reheve ga moytaromouka. Aerê Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—Pemono'ono'õ ti hembyruera tipo'ru ti aerê nehê jawo, ei ga.

¹³ Kiro ġa hoi imono'ono'oğa hembyruera a'ero imotynahema yrua. He'yiva'ea doze ġa imotynahemi yrua. A'ereki he'yi pães rembyruera cincova'ea rembyruera ġa i'upavirê.

¹⁴ Hepiagame pevove'ga ei a'ero:

—Ahemonhimomby'ava'ea Jesus'ga oapo pão imbohe'yja nhande ve, ei ġa. Ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga tuhê! Moisés'va'ea omombe'u ga hako uhu po ti ga yvya koty jawo. Ga tuhê reki, ei ġa ojojupe.

¹⁵ Jesus'ga okwahavipe gandeaporogita. A'ero ga ei ovytyteri pe: “Kiro po ti ġa nduri ji pyhygahyavo ji rerogwovo oreruvihavuhuhetero ti eko jawo ji ve nehê,” ei ga. “A'ea rehe rui ji ruri yvya koty,” ei ga ovytyteri pe.

Nurã Jesus'ga hoaj'avi ogwovo ġa hugwi. Ga tehe oho a'ero vvytyruhua rupi.

Jesus'ga oho yjapea rupi

(Mateus 14.22-33; Marcos 6.45-52)

¹⁶ Ka'aruheterame Jesus'ga remimbo'ehara'ga hoi ypiahu pe.

¹⁷ Igwete ġa avi yhara pype xajivy ti Cafarnaum me jawo. Ypytunamo ġa pe a'ero ġa horame. Jesus'ga nduri ve ġa pyri.

¹⁸ Kiro vvyruhua ruri imotypepemuhuamo ġa pe.

¹⁹ Igwete ġa ipyvupyvuri a'ero. Irupe cinco quilômetros ġa hoi ypytyteri pe. A'ero ġa Jesus'ga replagi ga rurame. Yhya japea rehe ga pyrũpyruği ua yhara pyri.

—Gara katu? ei ġa.

A'ereki ġa okyhyji hete hepiagame garura yjapea rupi.

²⁰ —Tapekyhyji ti, ei Jesus'ga ġa pe. Jihi ko koro ako, ei ga.

²¹ A'ero ġa ndoryvamo here'ava ipype jawo ga pe. Nanime ġa vahemi aherovai a'ero.

Tiheka ti Jesus'ga, ei ahe

22-23 Ko'emame jara'ga ei – kiroki ga opyta ypiahua aherovai – perope ga o'u pão Jesus'ga nhĩ'igirẽ Tupana'ga pe hehe. Ko'emame ga ei o'ama:

–Mome po Jesus'ga hoi? ei ga ojohupe. A'ereki ojipeji ga herekoi yhara oji'i. Jesus'ga remimbo'ehara'ga avame ipype herogwovo Jesus'ga ndohoi ga ndupi kirame oji'i. Ahã ojipea yhara gahohava, ei ga. Mome po ga rekoi a'erõ? ei ga ojohupe.

Ojipe'ga gweru yhara cidade de Tiberiades hugwi kiro imboja pevo ga pyri.

24 Gayhara pype ga a'ga'avi upa a'ero xajivy javo. A'ereki ga ndohepi-aga'javi Jesus'ga pevo. Aerẽ ga vahemi cidade de Cafarnaum me tiheka ti Jesus'ga avo javo.

Jesus'ga ko pãohetea'jave'ga

25 Jesus'ga repiagame ga ei a'ero:

–Jesus, maname nde ruri kokoty raji'i? ei ga ga pe.

26 Igwete Jesus'ga ei:

–Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Ahemonhimomby'ava'ea repiaga pe ndape'ei reki ji ve: “Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukaramo oko. Nurã ti tiheka ga repiaga ga kwahava.” Ndape'ei pe a'ea, ei ga. Pe'uuhu pe pão nhiremimondoa penhimoytaromouka oji'i. Nurã ko pe ji rekaruhui toro'ua'ja ti javo, ei ga ga pe.

27 Tape'agatarahivuhui po pe mbatera rehe hamo tiugweugwei nhande javo. Nanongara mbatera opa pa jipi. Tamombe'u katu ti pe me, ei Jesus'ga ga pe. A'ea rehe po pe agatarahivamo hamo – kiroki a'ea ahe mboheaporo'gita pyahu avuïrama ahe mongoa'gwama – a'ea rehe po pe agatarahivamo hamo a'ea tipota hete javo, ei ga. Pejikogame ji rehe po ti ji pe mboheaporo'gitapyahui pe mongovo Tupana'ga pyri a'ero nehẽ. A'ereki Tupana'ga jiruva'ga ji mbopopoaka ahemonhimomby'ava'ea japovouka ji ve, ei ga. Nahã ga hepiukari pe me jiji Jesus'ga mondouka pe pyri javo pe me, ei Jesus'ga ga pe.

28 A'ero ga ei ga pe:

–Marã po ti ore rekoi jipi nehẽ Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe orokovo nehẽ? ei ga.

29 Igwete Jesus'ga ei:

–Nahã po pe ndekoi hamo, ei ga. Pejiko ti ji rehe. A'ereki Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga. Nahã po ti pe ndekoi garemimbotarimova'ea rehe nehẽ, ei ga ga pe.

30 A'ero ga ei ga pe:

–Marãva'ea po ti nde ereapo ore ve ore monhimomby'avo nehẽ ndereroviaragwama nehẽ? ei ga Jesus'ga pe. Gara ti nde ereapo hepiuka ore ve nehẽ? ei ga.

31 Nhaneramonhava'ea o'uo'u manã mbeju'ia'javuhuva'ea pãoramo on-gae'yi me hako. Nahã ikwatijara ei imombe'gwovo: “Yvaga hugwi ahe imbuhurukari pão ahe ve to'u ga javo,” e'i, ei ga.

32 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Tamombe'u katu tuhẽ pe me, ei ga. Moisésva'ea rüi ombuhuruka pe me pão yvaga hugwi. Jiruva'ga ko ombuhuruka pe me pãohetea yvaga hugwi, ei ga ga pe.

33 A'ereki Tupana'ga remimbuhura oiy yvaga hugwi vyvakotyve'ga mboheaporo'gitapyahuavo ga mongovo avuïrama, ei ga ga pe.

34 A'ero ga ei ga pe:

–Kotihĩtihĩ ti embuhu a'ea ore ve a'ero, ei ga.

35 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Jijive ko ji ei pãohetea. A'ereki jiji aji Tupana'ga hugwi ikwehe, ei ga. Jiji po ti ga mboheaporogitapyahui ga mongovo nehê. Ga i'urame pão avova'ea po ti ga jugweja'javi nehê. Oy'urame po ti ga ygweja'javame nehê, ei ga. Po ti ji rehe ga jikogame a'ero po ti ga ndopotara'javi hajiheve'ga omombyryharamo. “Jesus'ga jate nhande mombry nhande mboheaporogitapyahuavo,” e po ti ga nehê. Ga po ti horyoryve'ymi a'ero jireheva'ero nehê, ei ga ga pe.

³⁶—A'e ko ji pe me ko, ei ga. Ji repia ko pe novãa. Emo pe ndapejikogi ji rehe, ei ga.

³⁷Jiruva'ga ombuhurukarama ji pyri po ti ga nduri ojikoga ji rehe. Kiroki ga uhu toroko ti ndereheva'ero javo ji ve – ji ti nda'eagwami ga pe ji ndopopotari pe jireheva'ero javave'yma ga pe, ei ga.

³⁸A'ereki ji aji yvaga hugwi tako ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe javo. A'ereki gaha ji mbuhuruka kokoty, ei ga. Ji ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe a'ero, ei ga ga pe.

³⁹Nahã ga ei ji ve nhimbuhurukara'ga: “Kiroki ga ji ga mondouka nde pyri ndereheva'ero – ereko katu pa ti ga tohoyme ti ga hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehê,” ei ga ji ve, ei Jesus'ga. “Embogwera pa ti ga gamanoa hugwi ejivyra'javame yvya koty nehê,” ei ga ji ve, ei ga.

⁴⁰“Kiroki ga nhimombaragwahavi nde rehe ojikoga – ga po ti oko pyahu okovo ji pyri nehê,” ei jiruva'ga ji ve, ei ga ga pe. Jiji po ti ambogwera ga a'ero jijivyra'javame nehê, ei Jesus'ga ga pe.

⁴¹Kiro judeus'ga nduvihava'ga ete'varuhui ga mombe'gwovo ojohupe a'ero.

—Maranuhũrame ga euhui jiji ko pãohetea javo? “Yvaga hugwi ji jvyi ikwehe,” e'ihu ga, ei ga.

⁴²Ga ko Jesus'ga rũi naerũ José'ga ra'yramo? Orokwaha memei ore ga garuva'ga gayhêa reheve, ei ga. Maraname te ga euhui naerũ: “Ji ko aji yvaga hugwi ikwehe”? ei ga.

⁴³Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Pepi ti pe'ete'varuhua hugwi, ei ga.

⁴⁴Jiruva'ga ombojikoge'ymame po ga ndojikogi ji rehe a'ero. Ga jikogame ji rehe po ti ji ga mbogweravi gamanoa hugwi jijivyra'javame nehê, ei ga.

⁴⁵Nahã Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ei ikwatija hako: “Tupana'ga po ti ga mbo'epavi nehê,” ei ahe hako, ei Jesus'ga. Kiroki ga gwendu katu jiruva'ga nhi'iga ga ombo'erame – ga ojiko ji rehe a'ero, ei ga ga pe.

⁴⁶Ji nda'ei: “Gwepia ga jiruva'ga.” A'ereki ndohepiagi tuhê ga ga a, ei ga. Jiji jate ahepia jiruva'ga. A'ereki Tupana'ga hugwi ji ruri ikwehe, ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁷—Tamombe'u katu tuhê pe me, ei ga. Kiroki ga ojiko ji rehe – ga heaporogita pyahu kiro. Aerê po ti ga ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehê no, ei ga.

⁴⁸Jiji ko pãoheteramo ako. Jiji amboheaporogita pyahu ga mongovo avuirama, ei ga.

⁴⁹Penamonhava'ea o'uo'u maná pãoramo ongae'yi me jipi, ei ga. Emo ahe omano, ei ga.

⁵⁰Pãohetea ki a'e te oji yvaga hugwi. Nanongara i'urame po ti ga ndekoi Tupana'ga pyri okovo nehê, ei ga.

⁵¹Jiji ko pãoheteramo ako jijyva yvaga hugwi ga mongouvouka. Po ga jikogame ji rehe a'ero po ti ga ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehê, ei ga. Pãohetea – akoja ti ji amondo pe me nehê tape'u ti javo – a'ea ko jira'oramo,

ei ga. A'ea po ti ji imondoi vvyakotyve'ga ndepyyga ga mongouvouka nhi-manorame nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁵² Ganhi'iga renduvame judeus'ga nduvihava'ga nhonhi'igayvari a'ero.

—Marā po ti ga imbuhurukaruhui gwa'oa nhande ve nehē tape'u ti javo? ei ga ojohupe.

⁵³ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Tupana'ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga ga pe. Po ti pe i'ue'ymame jira'oa jirekoa reheve, a'ero po ti pe napendeaporogitapyahui avuirama nehē, ei ga.

⁵⁴ Kiroki ga o'u jira'oa jirekoa reheve – ga ko heaporogita pyahu avuirama. Aerē po ti ji ga mbogweravi jijivyra'javame nehē, ei ga. A'ero po ti ga ndekoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei ga.

⁵⁵ A'ereki jira'oa ganembi'ua tuhē jirekoa pavēi.

⁵⁶ Kiroki ga o'u jira'oa jirekoa reheve – gahā ojihe'a hete ji rehe. Jihi ajihe'a hete ga ndehe no, ei ga.

⁵⁷ Jiruva'ga ji mbuhuruka kokoty. Gaha ojipe'ga mongouka. Gaha ji mongouka no, ei ga. Na jitehe kiroki ga o'u jira'oa – jihi ti ga mongo pyahu nehē no, ei ga ga pe.

⁵⁸ Jira'oa ko pāoheteramo – a'ea ogy yvaga hugwi. A'ea ko akoja atyvi – kiroki penamonhava'ea o'u aerē omanomo hako, ei ga. Pāohetea ga i'urame po ti ga ndeaporogitapyahuro nehē. Aerē po ti ga ndekoi Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁹ A'ea Jesus'ga ei judeus'ga jatykahava pype Cafarnaum me. Onhimi reki Jesus'ga nhi'iga ga pe ga erame to'u ti ga jira'oa jirekoa reheve javo. A'ereki Jesus'ga e'i reki gajikoga pe ojihe.

Opohi ahe Jesus'ga hugwi

⁶⁰ Nahā Jesus'ga he'yive'ga mbo'embo'ei ga nderekovo. Henduvame ganhi'iga ga ei ojohupe:

—Onhimi hete ganhi'iga nhande ve, ei ga. Nohendukatui po ahe a'ea, ei ga.

⁶¹ Jesus'ga oyvyteri pe okwahavipe ga'ete'varuhua ojive. A'ero ga ei ga pe:

—Nhinhi'iga pe monhimboahivuhui naerū? ei ga.

⁶² Po ti pe hepiagi jijiupira yvagi pe nehē – perope ji ajuvypy – marāi po ti pe nehē naerū? ei ga ga pe.

⁶³ Tupana'ga ra'uva omboheaporogita pyahu vvyakotyve'ga mongovo. Vvyakotyve'ga nomboheaporogitapyahui ojipe'ga mongovo, ei ga. Pe nhinhi'iga rendukaturamē ji pe mboheaporogitapyahuukari Tupana'ga ra'uva pe pe mongouvouka.

⁶⁴ Jararamo ko pe ndaperoviari nhinhi'iga, ei ga ga pe.

A'ereki Jesus'ga okwahavipe gandeaporogita. Ga mbo'eypyrame vehevi ko ga okwahavipe gweroviare'yve'ga. Okwahavipe ga ga no – kiroki ga aerē ga mondouka guardas'ga po pe ga pyhygauka ga pe.

⁶⁵ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Jararamo pe ndaperoviari nhinhi'iga, ei ga. Nurā ji ei pe me ko: “Jiruva'ga ombojikoge ymame po ga ndojikogi ji rehe,” ei ga ga pe.

⁶⁶ A'ero jara'ga pohiri Jesus'ga hugwi onhimongyavo. Ombo'embo'e ga ga novia. Kiro ga ndohopotara'javi ga rupi.

⁶⁷ A'ero Jesus'ga ei dozeve'ga pe gwemimbo'ehara'ga pe:

—Pehe peho pota ji hugwi no? ei ga ga pe.

⁶⁸ Igwete Simão Pedro'ga ei ga pe:

—Jesus, ma'ga pyri po ore hoi? ei ga. Ndehe jate ere'e ore ve: “Nahā ti pe ndeaporogitapyahuro pejikovo nehē,” ere ko nde ore ve, ei ga.

⁶⁹ Orokwaha hete ore nde rerovia. Nde ko pyryheteva'ero ereko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei Pedro'ga ga pe.

⁷⁰ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Opomo'emo'ē ji jivive dozeva'ero ikwehe novīa, ei ga ġa pe. Pepy-teripeve'ga reki Diabo'gareheva'ero oko, ei Jesus'ga ġa pe.

⁷¹ Judasva'ea pe Jesus'ga e'i Simão Iscariotes'ga ra'yrava'ea pe. Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ko dozeve'ġa novīa. Judasva'ea ki a'e te aerē Jesus'ga pyhyguka ga mondovouka.

7

Jesus'ga irūva'ea

¹ Aerē Jesus'ga hoi imbojoapiapiavo cidades repirepiaga Galilíapeve'ġa gwyri pe. Ga ndohopotari Judéiapeve'ġa gwyri pe. A'ereki pevove'ġa nduvihava'ġa e'i tijuka ga javo.

² A'ea rupi ko judeus'ġa oapo ġwerī toryva huvihava. A'ea japorame ġa oapo tapyi'ia okihavamo.

³ Igwete Jesus'ga irū'ġa ei ga pe:

—Pevo ti eho Judéiapeve'ġa gwyri pe, ei ġa. Nde erembo'embo'e ġa pevo ikwehe. Ehoa'ja ti ġa pyri a'ero tohepia ti ġa nerembiapoa ahemonhimomby'ava'ea, ei ġa Jesus'ga pe.

⁴ Oukwahahetepotarama po ahe hepiukari ojipe'ġa pe ġwembiapoa hamo. Nde japorame ahemonhimomby'ava'ea ejipiuka ti ġa pe nhaporemō a'ero, e'i tehe ġa Jesus'ga pe.

⁵ A'ereki gairū'ġa vehevi ndojikogi reki ga rehe.

⁶ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Ndohoi ve jihohava apiavo toryvi pe, ei ga. Kiromo jate pyryvamo pehoa, ei ga ġa pe.

⁷ Kiroki ġa noarōi Tupana'ga – ġa nonhimonha'ngai pe ndehe. Emo ji rehe ko ġa nhimonha'ngauhui jipi. A'ereki ji amombe'u katu ġa pe jipi gandekote'varuhua, ei Jesus'ga ġa pe.

⁸ Pehe ti peho toryvi pe a'ero, ei ga. Jihi ndahoi ve kiro. A'ereki ndohoi ve jihohava apiavo, ei Jesus'ga ġa pe.

⁹ Onhi'igirē ġa pe Jesus'ga pytaahi'vi pevo a'ero Galilíapeve'ġa gwyri pe.

Jesus'ga hoa toryvi pe

¹⁰ Igwete Jesus'ga irū'ġa hoi toryvi pe. Aerē Jesus'ga hoi no. Ojipiukare'yma ga hoi ojipe'ġa ndovakie'ŷ.

¹¹ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa ga rekarekaruhui toryva rupi mahā akoja'ga naerū javo.

¹² Igwete he'yive'ġa nnonhi'igayvayvari Jesus'ga rehe. Jara'ga ei:

—Pyry hete ga.

Jara'ga etehei ga pe:

—Ga iporomoandyandyjuhu, ei ġa o'eavo tehe ga pe.

¹³ Okyhyji reki judeus'ġa gwuvihava'ġa hugwī. Nurā ġa nonhi'igi ojipe'ġa ndovaki Jesus'ga mombe'gwovo tianerenduvyme ti ġa javo ġwaramo.

¹⁴ Três Jesus'ga kiri ġa japorame toryva. Japopave'ymame ga hoi ġajatykahavuhua pyri pevove'ġa mbo'eavo.

¹⁵ Igwete judeus'ġa nduvihava'ġa nhimomby'ai ganhi'igā renduva.

—Marā po ga ikwahahetei mbatera? ei ġa. A'ereki ikwahavipyra'ga nombo'eangavuhui ga, ei ga.

¹⁶ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Nhiremimbo'ea rüi reki. A'ea ko Tupana'ga remimbo'ea nhimbuhurukara'ga remimbo'ea, ei ga ga pe.

¹⁷ Kiroki ga oko pota Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe – gahã po ti onhimombaragwaha Tupana'ga remimbo'ea rehe ji imombe'urame ga pe nehë, ei ga. “Tupana'ga remimbo'ea tuhë ga imombe'ui,” e po ti ga ji ve nehë, ei ga. “Gwemimbo'etehea rüi ga omombe'u,” e po ti ga nehë ji mombe'urame ga pe nehë, ei Jesus'ga.

¹⁸—Kiroki ga omombe'u gwemimbo'etehea – gahã e'i ji mbohete ti javo, ei ga. Jara'ga ki a'e te e'i: “Gaha ti pembohete ga – kiroki ga ji mbuhuruka avo.” Kiroki ga e'i poro – ga nomoandyandyi ojipe'ga. A'itituhëva'ea ga omombe'u, ei ga.

¹⁹ Moisésva'ea okwatija Tupana'ga nhi'iga inoğa pe me hako. Emo pe napehendukatupavi aheremimbo'eagwera, ei ga. Maraname pe ji jukapotaruhutehei? ei Jesus'ga ga pe.

²⁰ A'ero he'yjuhuve'ga ei ga pe:

—Anhaga nde pojykauhu nde mboheagwryva Diabo'gapyriva'ea! Nurã po nde ei poro, ei ga. Ma'ga nde juka potaruhu naerü? e'i tehe ga Jesus'ga pe. A'ereki ga ndokwahavi ve gwuvihava'ga nembijukapotara ga rehe.

²¹ Igwete Jesus'ga ei:

—Ojipeji ji japoi ahemonthimomby'ava'ea sábadu rupi, ei ga. Hepiagame pe euhui ji ve: “Maraname ga japouhui sábadu rupi nhandeporavykye'yma rupi?” pe'euhi pe ji ve, ei ga.

²² Pehe na jitehe peapo mbatera sábadu rupi no. A'ereki a'ea rupi pe peja'yra'ga nakwanha ikyti no Moisésva'ea nhi'ipo'rurame, ei ga. Moisésva'ea rüi reki e'i ypy jupe. Aherenondeva'ea penemboypya e'i ypy jupe hako, ei ga. “Pekyti ti peja'yra'ga nakwanha pi'ria sete pekirirë ga'ara rehe,” ei ahe hako, ei ga.

²³ Po pekipava horame sábadu apiavo a'ero sábadu rupi tuhë pe ga kyti tihendu katu ti Moisésva'ea remimbo'eagwera javo. Ji ki a'e te sábadu rupi amombi pa akoja'ga ka'nahüa gara'oa hugwi, ei ga. Maraname pe nhimonha'ngauhui ji rehe naerü? ei ga ga pe.

²⁴ Tape'euhui ti ikwahahete'ymame i'ara tehe hepiagame. A'itituhëva'ea rupi katu po pe ei hamo, ei ga ga pe.

Jesus'ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo

²⁵ Igwete jara'ga Jerusalémmeve'ga ei ojohupe:

—Akoja'ga rüi naerü – kiroki ga nhandervihava'ga ojuka potaruhu ga? ei ga.

²⁶ Pehepia ti, ei ga. Gandovaki hete ga nhi'inhi'igi. Emo ga nde'i reki ga pe, ei ga. Mara'ngu po ga javo kiro ga pe: “Ga ko Cristoramo tuhë Tupana'ga remimbuhurukaramo?” Poha po ga euhui ga pe naerü? ei ga ojohupe.

²⁷ Ga ko a'ea rüi reki. Cristo'ga jipiukarame po ti nhande ndikwahavi garura ma hugwi po ga ruri javo, ei ga. Akoja'ga gwyruera reki nhande tikwaha hete, ei ga ojohupe.

²⁸ A'ero Jesus'ga eahyahivi ga mbo'eraime gajatykahavuhua pype.

—“Tikwaha hete nhande ga,” pe'jiuhu pe ji ve naerü? ei Jesus'ga. “Tikwaha hete nhande gagwyruera,” pe'jiuhu pe no, ei ga. Nhiremimbotarimo rüi reki ji ruri. Kiroki ga ji mbuhuruka kokoty – ga ko a'itituhëve'ga. Gaha pe ndapekwahavihu, ei ga.

²⁹ Jihi reki akwaha ga. A'ereki ga hugwi ji ajo. Gaha ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ga pe.

³⁰ A'ero jara'ga Jesus'ga pyhypotari. Ndopokogi reki ga ga rehe ga pyhyga. A'ereki ndohoi ve gapyhyhava apiavo.

³¹ He'yjuhu hete reki ga – kiroki ga ojiko Jesus'ga rehe. A'ero ga ei ojohupe: –Jesus'ga oapo pa ahemonhimomby'ava'ea, ei ga. Ndia'ei po nhande a'ero: “Cristo'ga rurame koji'i tehe po ti ga japo'i ahemonhimomby'ava'ea Jesus'ga hohe nehē.” Poa po nhande ndia'ei, ei ga. A'ereki Jesus'ga oapopavipe ahemonhimomby'ava'ea jipi, ei ga. Ga ko Cristoramo tuhē a'ero, ei ga.

Guardasva'ea uhu tipyhy Jesus'ga javo

³² Igwete he'yjuhuve'ga imombe'ui nahanahã ko Jesus'ga reko'i javo. Ganhi'iga renduvame fariseus'ga ei a'ero ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pavēi:

–Tipyhyguka ti Jesus'ga.

A'ero ga ei guardas'ga pe – kiroki ga gwepia katu judeus'ga jatykahavuhua. A'ero ga ei ga pe:

–Pepyhy ti Jesus'ga rerua ore pyri, ei ga.

³³ Igwete Jesus'ga ei onhimombe'gwovo pevove'ga pe:

–Apytaahi'vi po ti ji pe pyri nehē, ei ga. A'ero po ti ji hoa'javi ga pyri nehē – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei ga.

³⁴ Pe po ti ji rekarekari nehē tiandepoko ti ga javo ji ve nehē novia. Emo po ti pe ndajirepiaga'javi nehē, ei ga. A'ereki tegwete pehohava ji pyri – perope ji aju, ei ga ga pe.

³⁵ Igwete judeus'ga nduvihava'ga ei ojohupe:

–Marã ga euhui ndajirepiaga'javi po ti pe nehē javo? Mome tuhē po ti ga houhui a'ero nehē naerũ? ei ga. Nhandere'ya'ga pyri po ti ga hoi nehē naerũ? ei ga, kiroki ga okwaki'o judeus'garũive'ga gwyrì pe? ei ga. Ombo'e po ti ga judeus'garũive'ga pevo nehē naerũ? ei ga novia.

³⁶ A'ereki ga e'i: “Ji rekareka po ti pe nehē novia. Emo po ti pe ndajirepiaga'javi tuhē nehē,” ei ga, ei ga. “Tegwete pehohava ji pyri – perope ji aju,” ei ga, ei ga. Gara pe po ga euhui naerũ? ei ga ojohupe.

Yhya'java'ea

³⁷ Okioki ga toryva apovo. Aerē mbapavava'ea rupi huvihava rupi Jesus'ga po'amì onhi'iga hahyahi ga pe:

–Kiroki ga yhya pota oygwejamo – tuhu ti ga ji pyri oy'gwovo a'ero, ei ga ga pe. Nahã a'ero, a'e ji, ei ga. Kiroki ga opota Tupana'ga ra'uva rekoa onhipavēi – tojiko ti ga ji rehe a'ero. A'ero po ti ga hereko'i a'ea nehē yhya'java'ea – kiroki a'ea ga mboheaporoğita pyahu ga mongovo, ei ga ga pe.

³⁸ Ga jikogame ji rehe po ti ga herekohetei yhya'java'ea nehē. Ji mombe'umbe'u po ti ga ojipe'gape'ga pe nehē, ei ga. Henduvame po ti ga jikogi ji rehe no herekoheteavo yhya'java'ea. A'ea po ti ga mboheaporoğitapyahui ga mongovo Tupana'ga pyri nehē no, ei ga. A'ea jitehe Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u no, ei Jesus'ga ga pe.

³⁹ Tupana'ga ra'uva pe Jesus'ga ei a'ero a'ea ko yhya'java'ea javo. A'ereki ga e'i:

–Ga jikogame ji rehe yhya'java'ea po ti ji imondo'i ga pyri nehē a'ea ti togwereco katu ga javo nehē, ei ga.

A'ea rupi Jesus'ga nomondo'i ve gara'uva ojiheve'ga pyri. A'ereki ga nomanoi ve. A'ero Tupana'ga nombogweravi ve ga rupia ojipyri ga mboheteavo. Ohoe'ymame Jesus'ga nomondo'i ve gara'uva ojiheve'ga pyri.

Onhonhi'igayva ahe Jesus'ga rehe

⁴⁰ He'yive'ga gwendu Jesus'ga nhi'igame. A'ero jara'ga ei:

—Ga ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo tuhê Moisésva'ea remimombe'uhara'ga, ei ga.

⁴¹ Jara'ga ei:

—Ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo.

—Ahã, e'i tehe jara'ga ga pe. Jesus'ga ko Galiléiapeve'ga. Cristo'ga po ti Galiléiapeve'ga rui nehê! ei ga.

⁴² Tupana'ga rembikwatijarukara e'i: “Cristo'ga po ti oko Daviva'ea rymyminoro nehê,” e'i. “O'a po ti ga cidade de Belém me – perope Daviva'ea uvypy,” e'i ikwatijara, ei ga.

⁴³ Nahã ga nhonhi'igayvayvari Jesus'ga rehe upa.

⁴⁴ Jara'ga ga pyhy pota novia. Emo ga ndopokogi ve ga rehe a.

Judeusva'ea ruvihavava'ea ndojikogi Jesus'ga rehe

⁴⁵ A'ero guardas'ga jivyri ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pyri fariseus'ga pyri no. Igwete ga ei guardas'ga pe:

—Maranuhurame pe ndapepyhygi Jesus'ga rerua ra'e? ei ga ga pe.

⁴⁶ Igwete guardas'ga ei:

—A'ea ko jara'ga nhi'iga ja rui ga nhi'igame, ei ga. Norohenduvangavi ore nanongara, ei ga ga pe.

⁴⁷ Igwete fariseus'ga ei ga pe:

—Pehe na jitehe ga pe moandyandyjuhu?

⁴⁸ Ndapekwahavihu pe? ei ga ga pe. Judeus'ga nduvihava'ga ndojikogi pa ga rehe. Ore na jitehe fariseusramo ndorojikogi pa ga rehe no, ei ga.

⁴⁹ A'ove'ga ki a'e te okoteheuhu onhimongyavo. Gahã ndokwahavihu Moisésva'ea remimbo'eagwera, ei ga ga pe. Nanongara'ga reki ojiko Jesus'ga rehe. Tupana'ga po ti imbohahyi ga pe nehê peko te'varuhu pe javo, etehei ga guardas'ga pe.

⁵⁰ Igwete Nicodemos'ga ei fariseus'ga pe javo. Nicodemos'ga ko fariseuramo oko no. Gaha ko oho na'ê Jesus'ga pyri raikwehe tahendu ti ganhi'iga javo. Igwete ga ei ga pe:

⁵¹ —Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i nhande ve: “Pehendu na'ê ti ga nhimombe'urame pe me. Ikwahavirê gandeaporoigita ti pyry pe ei ga pe,” e'i aherembikwatijara nhande ve, ei ga ga pe. Jesus'ga nhi'iga renduve'yname xa'ete'varuhuyme ti ga pe a'ero, ei Nicodemos'ga ga pe.

⁵² Nurã ga ei Nicodemos'ga pe:

—Nde ko Galiléiapeva'ero jitehe naerũ? Nurã nde vavagahivuhui ga rehe a, ei ga Nicodemos'ga pe. Ehepia ti Tupana'ga rembikwatijarukara ikwahava a'ero, ei ga. A'erekí a'ea nde'iangavi: “Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga Galiléiapeva'ero oko,” nde'i, e'i tehe ga. Jesus'ga ki a'e te Galiléiapeva'ero, ei ga ga pe.

⁵³ Igwete ga kwaki'opavi ogwovo gwonga pype upa.

8

Ahe gwereko gwembirekova'earũiva'ea

¹ Kiro Jesus'ga hoi oliveira ndyvuhu pe monte das Oliveiras pe.

² Ppyhajive ga rura'javi judeus'ga jatyahavuhua rokari pe. Kiro ga ndupavi a'ero onhimongyavo ga pyri. A'ero ga reni ga mbo'embo'eavo.

³ A'ea rupi judeus'ga mbo'ehara'ga hã pyhygi hã rerua fariseus'ga pavê. Hã gwembireko'garũive'ga rerekorame ga hã pyhygi hã rerua hã mo'ama Jesus'ga pyteri pe.

⁴ Igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Jesus, gwereko hēa gwembireko'garūive'ga. Nurā ore hēa pyhygi hēa rerua, ei ga.

⁵ Ahe mbo'erame Moisésva'ea ei ikwatija hako: “Peapi ti nanongara'ga jukavo kunhangwera'ga,” ei ahe hako. Oro nde? ei ga Jesus'ga pe. Marāi re po nde naerū? Toroapi ti hēa naerū? ei ga.

⁶ A'ereki ga e'i jipe ojohupe:

—Tihendu ti ganhi'iga, ei ga. Ga nhanenhi'ipondekwate'varuhurame po ti nhande imombe'ui nhanderuvihava'ga pe nehē. “Nohendukatui ga Moisésva'ea nhi'iga,” xa'e ti ga mombe'gwovo a'ero ga pe nehē, ei ga ojohupe. Nurā ga ei Jesus'ga pe: “Marāi re po nde naerū?” Kiro Jesus'ga nhova'apyni oina opūa pyvō ikwatija yvya rehe.

⁷ Ndopigi reki ga ja'javo ga pe. A'ero ga po'ami javo ga pe:

—Kiroki ga ndokote'varuhuangavi – ga ypy ti toapi hēa, ei Jesus'ga ga pe.

⁸ Igwete ga nhova'apyna'javi oina a'ero yvya rehe ikwatijara'java.

⁹ Ganhi'iga renduvame kiro onhinanhinani ga hogahoi. Xava'eve'ga ypy oho. A'ero ga hopavi Jesus'ga reja – kiroki ga gweru hēa. Pevo hēa ami a'ero ga pyri jara'ga pyteri pe.

¹⁰ Kiro Jesus'ga po'ama'javi javo hēa pe.

—Mahā akoja'ga naerū? ei ga. Ga nde'ia'javi nde ve teremano javo? ei ga hēa pe.

¹¹ —Ahā tuhē, ei hēa.

—Ji na jitehe nda'ei nde ve, ei ga. Heregwovo a'ero, ei ga. Epohi ti kiro ekote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga hēa pe.]

Jesus'ga omomytu'ē nhande ve

¹² Aerē Jesus'ga nhi'iga'javi he'yive'ga pe:

—Arimo ko nhande hepiakatui mbatera ikwahava'gwama. A'ereki mytu'ē nhande ve, ei ga. Na jitehe ji amomytu'ē vyakotyve'ga pe. A'ereki ji akwahavuka Tupana'ga ga pe, ei Jesus'ga ga pe. Kiroki ga ojiko ji rehe ji nhi'ipo'ruavo – ga po ti nde'ia'javi: “Ndakwahavi ji Tupana'ga,” ei ga. Okwaha tuhē po ti ga Tupana'ga gweaporo'gitapyahuro nehē, ei ga ga pe.

¹³ Igwete fariseus'ga ei ga pe:

—Nde tehe erenhimombe'u, ei ga. Nurā ore ndorogweroviari nenhi'iga ndetehero gwaramo, ei ga ga pe.

¹⁴ A'ero ga ei ga pe:

—A'iti ji tehe anhimombe'u pe me. Emo a'itituhēva'ea rupi katu nhinhi-mombe'ua a, ei ga. A'ereki ji hete tuhē akwaha jiruhava – perope ji ajo jugwi – perope ji aho jupe no, ei ga. Pe ki a'e te ndapekwahavi pea – perope ji ajo jugwi – perope ji aho jupe, ei ga ga pe.

¹⁵ Ojipe'ga ara tehe pe pehepia. Ikwahahetee'yama pe etehei ga pe a'ero peko te'varuhu pe javo, ei ga. Nahā ko vyakotyve'ga jipi. Ji ki a'e te nda'ei poa ojipe'ga pe, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁶ Ji erame poa ga pe a'itituhēva'ea rupi katu nhirembi'ea a'ero. A'ereki ji tehe rūi a'e. Ore memei oro'e jiji jiruva'ga pavēi nhimbuhurukara'ga pavēi, ei ga.

¹⁷ Peapoa aherembikwatijara e'i no: “Mokonha'ga imombe'urame mbatera na tuhē javo a'ero hupi katu ganembi'ea,” e'i. “A'ereki ga memei e'i a jupe,” e'i ikwatijara, ei Jesus'ga.

¹⁸ Jiji anhimombe'u, ei ga. Jiruva'ga ji mombe'u jitehe no nhimbuhurukara'ga, ei ga. Ore memei ji mombe'u a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁹ A'ero ga ei ga pe:

—Mahā nderuva'ga naerū? ei ga ga pe.

—Pe ndajikwahavi tuhê, ei Jesus'ga. Ndapekwahavi jitehe pe jiruva'ga a'ero, ei ga ga pe. Po pe ji kwahavi tuhê hamo, a'ero po pe jiruva'ga kwahavi hamo no, ei Jesus'ga ga pe.

²⁰ A'ea Jesus'ga ei ga mbo'erame judeus'ga jatykahavuhua pype – perope hyru'ia pyri. A'ea pype judeus'ga omondomondo itambere'ia Tupana'ga pe jipi. Pevo Jesus'ga ei ga pe ga mbo'eavo. A'ero jara'ga ga pyhypotari novia. Emo ga ndopyhygi ga. A'ereki ndohoi ve gapyhyhava apiavo.

Jesus'ga onhimombe'u ahe ve

²¹ Aerê Jesus'ga nhi'iga'javi judeus'ga nduvihava'ga pe:

—Aho po ti ji avo hugwi nehê, ei ga. Ji reka po ti pe nehê ore poko ti javo nehê novia. Pejikote'varuhua momborukare'ymame po ti pe manoi pejigwovo hahyva'ea ruvihava pype nehê, ei ga. Perope ji aho – pevo ki a'e te tegwete pehohava ji pyri, ei Jesus'ga ga pe.

²² Igwete judeus'ga nduvihava'ga ei ojuhupe:

—Marâi ga a'ero? Ojjjukauhu po ti ga nehê naerû? ei ga. A'ereki ga e'i: “Perope ji aho – tegwete pehohava ji pyri,” ei ga, ei ga. Gara pe po ga ei? ei ga ojuhupe.

²³ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Pe ko vvyakotyva'ea. Ji ki a'e te vyagipeva'ea, ei ga. Pendeaporogita te'varuhu pe vvyakotyva'ero gwaramo. Ji ko na rûi, ei ga ga pe.

²⁴ Nurâ ji ei pe me ko: “Pemano po ti pe imomborukare'ymame pejikote'varuhua nehê,” ei ga ga pe. Na tuhê, ei ga. Ji ko Tupanamo ako. Po ti pe ndaperoviari a'ea nehê, a'ero po ti pe manoi pejikote'varuhuro gwaramo nehê, ei Jesus'ga ga pe.

²⁵ —Mome ahe tuhê nde naerû? ei ga ga pe.

—A'ea ppy tuhê ko ji a'e pe me, ei Jesus'ga ga pe.

²⁶ Opomombe'uahivuhu tuhê po ji hamo pe ndekote'varuhuro gwaramo. Emo ganhi'iga jate ko ji amombe'u vvyakotyve'ga pe nhiremienduvamo, ei ga. Ganhi'iga ko a'itituhêva'ea nhimbuhurukara'ga nhi'iga, ei Jesus'ga ga pe.

²⁷ Gwuvu'ga pe Tupana'ga pe Jesus'ga ei gaha ji mbuhuruka javo. A'ea onhimi reki judeus'ga nduvihava'ga pe ga erame ga pe.

²⁸ Nurâ Jesus'ga ei ga pe:

—Ji ko Tupana'ga remimbuhurukara, ei ga. Pe ji mbovyrame ji mo'ama yva rehe po ti pe ji kwahavi nehê, ei ga. “Ga ko Tupanamo tuhê oko,” pe'ji po ti pe ji ve nehê, ei ga. “Ga ko ndokoi gwemimbotarimova'ea rehe. Uva'ga remimbo'ea jate ga omombe'u okovo,” pe'ji po ti pe ji ve nehê, ei ga ga pe.

²⁹ Kiroki ga ji mbuhuruka – gaha ji pavêi oko jipi. Ga ndopohiri ji hugwi, ei ga. A'ereki ji ako garemimbotarimova'ea rehe jipi ganhimohema gwama ji rehe, ei Jesus'ga ga pe.

³⁰ Henduvame ganhi'iga jara'ga jikogi ga rehe onhimongyavo.

Ipiro'y ahe

³¹ Igwete Jesus'ga ei judeus'ga pe – kiroki ga ojiko ga rehe:

—Po ti pe ndekoi nhinhi'iga rupi jipi jireheva'ea tuhê po ti pe ndekoi nehê, ei ga.

³² Igwete po ti pe Tupana'ga kwahavi nehê a'itituhêve'ga. Ga kwahava gwaramo po ti pe piro'yro nehê, ei ga ga pe.

³³ Igwete ga ei ga pe:

—Maraname nde euhui poha ore ve? ei ga ga pe. Oreremimbotarimova'ea rehe jate tuhê ore reki. Ore ko Abraãova'ea rymymino oro, ei ga. Orepiro'y tuhê ore ojipe'ga hugwi jipi. Ndipopoakari tuhê ga ore rehe, ei ga. Marâi nde ore ve naerû: “Pepiro'y po ti pe nehê”? ei ga ga pe.

³⁴ Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Tamombe'u katu tuhē pe me, ei ga. Kiroki ġa oko te'varuhu jipi – ġa ndipiro'yi tuhē okote'varuhua hugwi. Gandekote'varuhua ipopoaka hete ġa ndehe a'ero, ei ga ġa pe.

³⁵ Nahā aherongapypeve'ġa, ei ga. Xava'eve'ga po omondomondo ojipyrive'ġa okoteheve'ġa jipi. Ga potara'jave'ymame ga ġa mondohetei ojihugwi, ei ga. Gwa'yra'ga ki a'e te ga nomondo tuhē. Gae'ÿe'ymi opyta uva'ga pyri gara'yra'ga ġwaramo, ei ga.

³⁶ Ji ko Tupana'ga ra'yramo, ei ga ġa pe. Gara'yra ġwaramo ji imombigi aherekote'varuhua popoakara ahe hugwi. Po ti ji imombigi pe hugwi nehē, a'ero po ti ndipopoakari tuhē pe ndehe nehē, ei ga.

³⁷ Pe ko Abraão'va'ea rymyminoru peko novīa. Emo pe ji juka pota reki. A'ereki pe me ndatekwavi nhiremimbo'ea rehe, ei ga.

³⁸ Ahepia ji jiruva'ga rekoa. Nhirembiepiaga ji amombe'u katu pe me a'ero, ei ga. Pehe pehendu penduva'ga Diabo'ga. Penemienduva pe pehendu katu a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

³⁹ —Abraão'va'ea ko oreramonhava'ea, ei ġa ga pe.

Igwete Jesus'ga ei:

—Abraão'va'ea rymyminoru po pe ndekoi, a'ero po ahe javijitehe pe ndekokatui hamo, a'e ji pe me, ei ga ġa pe.

⁴⁰ Pe ki a'e te ji juka potaruhu, ei ga. Amombe'umbe'u ji pe me a'itituhēva'ea Tupana'ga remimombe'ua. Pe ki a'e te ji juka potaruhu, ei ga. Na rūi ko Abraão'va'ea rekoi hako!

⁴¹ Pejijuvete'ga javijitehe ko pe ndekote'varuhui! ei ga ġa pe.

A'ero ġa ei ga pe:

—Tupana'ga ra'yreteramo jate ore rekoi, ei ġa. Ndorogwerekoi ore jara'ga orjuvetero, ei ġa ga pe.

⁴² Igwete Jesus'ga ei ġa pe:

—Po Tupana'ga penduvetero oko hamo, a'ero po pe ji arōhetei hamo, ei ga ġa pe. A'ereki ji Tupana'ga hugwi ajo. Ji nanhimbuhuri avo. Gaha ji mbuhuruka kokoty, ei ga ġa pe.

⁴³ Marā pe ndapekwahavihu nhinhi'īga naerū? ei ga. Pe napehendupotari nhiremimombe'ua. Nurā pe ndapekwahavihu, ei ga ġa pe.

⁴⁴ Pe ko Diabo'ga ra'yramo tuhē peko okote'varuhuve'ga ra'yramo. A'ero pe ndekote'vapotaruhui Diabo'ga remimbotarimova'ea rehe pejikovo, ei ga ġa pe. Tupana'ga rembiapopyagwera jate Diabo'ga ahe mo-manomanoukari kiromo jate. Ga ndokoi a'itituhēva'ea rehe. A'ereki a'itituhēva'ea rehe ndatekwava'javi ga pe, ei ga ġa pe. O'mberame ga rekoi gweaporoġita rupi. A'ereki ga i'mbeuhuve'ga tuhē. Gaha ahe mo'mbeuhu okovo no, ei ga.

⁴⁵ Peroviaruhu pe ga'mbea jipi. Nurā ko pe ndajireroviarihu reki a'ero. A'ereki ji a'itituhēva'ea mombe'u pe me, ei ga ġa pe.

⁴⁶ Manamo po ti pe hepiukari jirekote'varuhua naerū? Ndapehepiukari tuhē po ti pe jirekote'varuhue'yma ġwaramo, ei ga. Marā naerū? Ji a'itituhēva'ea mombe'urame pe me maraname pe ndajireroviarihu naerū? ei ga ġa pe.

⁴⁷ Tupana'gareheve'ga ġwendu katu ganhi'īga. Pe ki a'e te napehendukatui ganhi'īga gareheva'ero pejikoe'yma ġwaramo, ei ga ġa pe.

Abraão'va'ea renonde Jesus'ga oko

⁴⁸ Igwete judeus'ga nduvihava'ga ei Jesus'ga pe:

—Nde ko judeuramo rui reki, e'i tehe ga. Nde ko Samariapeva'ea ekote'varuhuva'ea. Anhağa nde pojykauhu Diabo'gapyriva'ea, ei ga. Oromombe'u katu nde a, e'i tehe ga Jesus'ga pe.

⁴⁹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Anhağa ndajipojyкаи tuhê, ei ga. Jih ambohete jiruva'ga. Pe ki a'e te ji mbotegweteuhu, ei ga ga pe.

⁵⁰ Ji nda'ei reki ojipe'ga pe tanhimbohete ti ga javo. Ojipe'ga e'i nhimbohetea rehe tombohete ti ga ga javo. Gaha okwaha hete javo a'itituhêva'ea rupi katu Tupana'ga, ei ga ga pe.

⁵¹ Tamombe'u katu tuhê pe me, ei ga. Kiroki ga gwendu katu nhinhi'iga – okoe'ymi po ti ga nehê, ei ga ga pe.

⁵² Igwete ga ei Jesus'ga pe:

—Nurã ore kiro ikwahahetei a'ero. Anhağa nde pojyka tuhê, ei ga ga pe. Abraõova'ea omano hako. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea na jitehe omanomba hako, ei ga. Marã kiro nde euhui naerũ? “Kiroki ga gwendu katu nhinhi'iga – ga po ti okoe'ymi nehê,” ereteheuhu nde, ei ga ga pe.

⁵³ Omano ko oreramonhava'ea Abraõova'ea hako. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea omano jitehe no, ei ga. Nde po nderuvihavuhu Abraõova'ea hohe naerũ nhirendukatuve'ga po ti okoe'ymi javo naerũ? ei ga. Mome ahe tuhê nde naerũ poha nde eagwama? ei ga ga pe.

⁵⁴ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Po jiteheuhu anhimbohete, a'ea po ndapyryvi hamo, ei ga. Jiruva'ga reki ji mbotehe Tupana'ga – ga pe jitehe pe'e tehe reki orombohete ore ga javo tehe, ei ga ga pe.

⁵⁵ Pe ndapekwahavi reki ga. Ji ki a'e te akwaha ga. Po ji ei hamo ji ndakwahavi ga javo, a'ero po ji mbero pe javijitehe hamo no, ei ga ga pe. Ji ki a'e te akwaha tuhê ga. Igwete ji hendukatui ganhi'iga no, ei ga.

⁵⁶ Penamonhava'ea Abraõova'ea jirurağwama gwepia potarahi hete hako. Igwete ahe hepiagi reki gworygworyvamo hehe, ei Jesus'ga ga pe.

⁵⁷ Igwete ga ei ga pe:

—Nandexava'ejuhu nde. Cinquenta kwara ndohoi ve nde rehe, ei ga. Marã nde Abraõova'ea repiaguhui naerũ? ei ga ga pe.

⁵⁸ —Tamombe'u katu tuhê ti pe me, ei Jesus'ga ga pe. Abraõova'ea are'ymame kiromo tuhê ji rekoĩ Tupanamo, ei ga ga pe.

⁵⁹ A'ero ga ipyhygi ita tiapi ti ga javo. “A'ereki ga onhimongo Tupanamo o'mbero,” ei ga ojohupe. Kiro Jesus'ga nhimimi ga hugwi a'ero ogwovo judeus'ga jatyahavuhua rokara hugwi.

9

Jesus'ga ahe mboheha katu

¹ Aerê ohorame Jesus'ga hehae'ÿve'ga repiagi. O'arypyrame vehevi ga ndahehai.

² Kiro Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei Jesus'ga pe a'ero:

—Ma'ga ndekote'varuhua ga mbohehate'varuhui? Garekote'varuhua tuhê? ei ga. Mara'ngu po garuva'ga ndekote'varuhua ga mbohehate'varuhua? Marã? ei ga ga pe.

³ A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Garekote'varuhua rui ga mbohehate'varuhui, ei ga ga pe. Garuva'ga ndekote'varuhua rui ga mbohehate'varuhui no, ei Jesus'ga. Tupana'ga omboukwaha pota nhande ve opopoakara ga rehe nehê. Nurã ga ndahehai, ei ga.

⁴ Igwete Jesus'ga ei no:

—Kiro arimo nhande poravykyi nhandekovo, ei ga. A'ereki aerē ypytunimo tegwete nhandeporavykyhava. A'ea rupi nhande ndiaporavykyajavi a'ero, ei ga. Na jitehe agwamo ti xaporavyky a'ero. Timboukwaha ti ga pe Tupana'ga popoakara nhimbuhurukara'ga popoakara, ei ga. A'ereki aerē nhande manorē tegwete nhande ve Tupana'ga mboukwahahava, ei ga ga pe.

⁵ Arimo mytu'ē nhande ve. Nurā nhande hepiagi ikwahavaḡwama. Na jitehe ji ruvame yvya koty ji imomytu'ēi vyvakotyve'ga akaḡi pe tokwaha ti ga Tupana'ga javo.

⁶ Onhi'igirē Jesus'ga nyvuni yja rehe ikotiamo. A'ea ga imongyi hehae'ŷve'ga ropepira rehe a'ero.

⁷—Heregwovo ejovaheita kiro, ei Jesus'ga ga pe. Pevo ypia'i pe Siloé pe ti eho, ei ga. (Siloé ko Imondopyra.)

Pevo hehae'ŷve'ga hoi a'ero. Ojovaheirē ga hepiakatui ua. Judeus'ga poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga japoi yja kotimbyra a'ea pyvō ga mbohehavo katu.

⁸ Aerē hehae'ŷgwera'ga rongakotyve'ga ga repiagi. Igwete ga ei jara'ga pavēi – kiroki ga hehae'ŷve'ga repia ga poranduranduvame itambere'ia rehe jipi – igwete ga ei:

—Akoja'ga rūi novīa? ei ga ojohupe, kiroki ga oporandurandu itambere'ia rehe jipi oina, ei ga.

⁹—Ga tuhē, ei jara'ga.

Emo jara'ga e'i:

—Akoja'ga jave'ga tehe, ei ga.

Hehae'ŷgwera'ga e'i ga pe a'ero:

—Ji tuhē ko a'ea, ei ga.

¹⁰—Marā nde rehakaturamo kiroḡwe a'ero? ei ga ga pe.

¹¹—Uhu ga ji pyri – Jesus ei ga ga pe, ei ga. Igwete ga ikotī yja ḡwendya pyvō imongyavo jiropepira rehe, ei ga. A'ero ga ji mondoi ypia'i pe Siloé pe ji mbojovaheita, ei ga. Ganhi'iga rupi ji hoi a'ero. Jijovaheipavame kiro ji ma'egatui, ei ga ga pe.

¹²—Mahā ga naerū? ei ga ga pe.

—Ji ndakwahavi, ei ga.

Fariseusva'ea e'ie'i hehae'ŷgwera'va'ea pe

¹³⁻¹⁴ Judeus'ga poravykye'yma rupi sábadu rupi Jesus'ga japoi yja kotimbyra a'ea pyvō ga mbohehavo katu. Kiro ga hehae'ŷgwera'ga rerohoi fariseus'ga pyri a'ero.

¹⁵ Igwete fariseus'ga ei ga pe no:

—Marā nde rehakaturamo agwamo naerū?

—Omongy ga yja kotimbyra jiropepira rehe, ei ga. Igwete ji jovahei nhima'egatuagwama, ei ga ga pe.

¹⁶ Jararamo ga ei ga pe a'ero:

—Akoja'ga koi Tupana'ga nombuhurukari ga, ei ga. A'ereki ga oapo mbatera sábadu rupi nhaneramonhava'ea nhi'ipo'rue'ymamo. Oko te'varuhu ga a'ero, ei ga.

Jara'ga e'i:

—Po ga rekote'varuhui hamo, a'ero po ga ndoapoi nanongara ahemonhi-momby'ava'ea jipi hamo, ei ga.

A'ero ga nhonhi'igayvari ga rehe.

¹⁷ Igwete ga ea'javi hehae'ŷgwera'ga pe:

—Oro nde? ei ga ga pe. Po ga nde mbohehakatui marāi re po nde ga pe a'ero? ei ga.

—Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga po, a'e ji, ei ga ga pe.

¹⁸ Emo judeus'ga nduvihava'ga ndogweroviapotari ga mbohehakatua.

—Ndahehai po ga raji'i, ei ga novia.

A'ero ga hehae'ygwera'ga ruva'ga mbuhurukari ojipyri gayhëa reheve.

¹⁹ —Pe'ji katu ti ore ve, ei ga ga pe. Gaha ko ndera'yramo? A'iti ga ndahehai o'arame novia? ei ga. Pe'ji ti ore ve. Marã kiro ga rehauhuro naerũ? ei ga ga pe.

²⁰ —Ga orera'yra'ga tuhë, ei ga. A'iti tuhë ko ga ndahehai o'arame ikwehe novia. A'ea ore orokwaha hete, ei ga ga pe.

²¹ Emo gambohehakatuagwera – a'ea ore ndorokwahavi. Marã po ga ma'egatui kiro? oro'e ore, ei ga. Ma'ga omboheha katu ga naerũ? oro'e ore. A'ereki ore ndorokwahavi gambohehakatuagwera, ei ga ga pe. Pe'ji ti ga pe a'ero. A'ereki ga yvuakaruhu. Gaha po ti onhimombe'u pe me nehë, ei ga ga pe.

²² A'ea ga ei okyhyjiavo. A'ereki ojikwe judeus'ga nduvihava'ga e'i ojo-hupe: “Kiroki ga e'i Jesus'ga pe: ‘Ga ko Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo’ – timo'ëuka hete ti ga mondovouka avuirama nhandejatykahava hugwi nehë tura'javyme ti ga ipype javo nehë,” e'i jipe judeus'ga nduvi-hava'ga ojo-hupe.

²³ Nurã hehae'ygwera'ga ruva'ga ei ga pe: “Orera'yra'ga yvuakaruhu. Pe'ji ti ga pe a'ero tomombe'u ti ga ombohehakatuagwera javo,” ei ga ga pe. A'ereki ga okyhyji hete gwuvihava'ga hugwi.

²⁴ Kiro fariseus'ga hehae'ygwera'ga mbuhurukara'javi ojipyri a'ero.

—Ere ti kiro ore ve: “A'itituhëva'ea jate ti ji amombe'u. A'ereki Tupana'ga ji rendu.” Ere ti poro kiro, ei ga ga pe. A'ereki ore orokwaha hete akoja'ga rekote'varuhua, ei ga.

Jesus'ga pe ga ei o'mbero oko te'varuhu ga javo.

²⁵ —A'ea ji ndakwahavi, ei ga. Mara'ngu po ga okote'varuhuavo? ei ga. Emo myya ji ndajirehai hepiage'yma. Agwamo ji rehakaturo hepiakatuavo. A'ea ji akwaha hete reki jitekovo, ei ga ga pe.

²⁶ Igwete ga ei ga pe:

—Marã ga nde rerekoi nde mbohehakatuavo? ei ga ga pe.

²⁷ —Amombe'u ko ji pe me ko, ei ga ga pe. Pe ki a'e te napehendukatui, ei ga ga pe. Maranuhrame pe hendupotara'javuhui naerũ? Peko pota pe gareheva'ero no naerũ? ei ga ga pe.

²⁸ A'ero ga ete'varuhuhetei ja'javo ga pe.

—Ndehe tehe reki erekouhu akoja'gareheva'ero, ei ga ga pe. Ore ki a'e te Moisésva'eareheva'ero oroko, ei ga.

²⁹ Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe ahe rerekovo hako. A'ea ore orokwaha orokovo, ei ga. Akoja'ga reki ma'ga e'i ga pe ga mbuhurukaragwama? A'ea ore ndorokwahavi, ei ga ga pe.

³⁰ —Mbiperanuhũ ko a'ea! Anhimomby'a hete ji pe nenduvame, ei ga ga pe. Ga ji mboheha katu. Emo pe ndapekwahavi ga ma'ga ga mbuhuruka javo, ei ga ga pe ga nderekomemuamo.

³¹ Tupana'ga nohenduvi te okote'varuhuve'ga nhi'iga jipi. Tikwaha pa nhande a'ea, ei ga. Ga ki a'e te – kiroki ga ga mbohete tuhë okovo garemimbotarimova'ea rehe – nanongara'ga Tupana'ga gwendu katu, ei ga ga pe.

³² Yvya apoagwera jate ahe nohenduvangavi hehae'yve'ga moma'egatua – kiroki ga ndahehai o'arame. Kiromo jate nhande nihenduvi no, ei ga ga pe.

³³ Po Tupana'ga rüi ga mbuhuruka hamo, a'ero po ga ndoapoi ahemonhi-momby'ava'ea hepiuka nhande ve hamo, ei ga ga pe.

³⁴ Igwete ga ei ga pe:

—Na tuhê ko nde e'a ereko te'varuhu, ei ga. Kiro nde ore mbo'epotaruhui naerũ? ei ga ga pe.

A'ero ga ga mombori pea hugwi.

Hehae'ÿve'ga'jave'ga

³⁵ Aerê Jesus'ga henduvi ga mombe'ua.

—Omombo ga hehae'ÿgwera'ga onga hugwi, ei ga ga mombe'gwovo.

Igwete Jesus'ga hoi ga reka. Ga repiagame ga ei ga pe:

—Erejiko pota nde Tupana'ga remimbuhurukara'ga rehe? ei Jesus'ga ga pe.

³⁶ —Ma'ga naerũ? ei hehae'ÿgwera'ga. Tajiko ti ga rehe a'ero javoji, ei ga ga pe.

³⁷ —Erehepia nde ga'ama ejipyri a, ei Jesus'ga. Erehendu nde ganhi'iga no, ei ga. Jihî ko a'ea, ei ga ga pe.

³⁸ —Ajiko ji nde rehe, ei ga Jesus'ga pe a'ero.

Igwete ga Jesus'ga mbohetei jipojykhara'ga javo ga pe.

³⁹ Aerê Jesus'ga ei:

—Jirura gwaramo ti ji avove'ga mboja'oja'ogi ojohugwi, ei ga. Jara'ga po ti ojiko ji rehe. Jara'ga po ti ndojikogi ji rehe, a'e ji, ei ga. Jukwaha reki gandekote'varuhua a'ero, ei ga. Nahâ, ei Jesus'ga. Hehae'ÿve'ga ndokwahavi jipi hepiage'yma gwaramo. Yvyakotyve'ga hehae'ÿve'ga ja a'ero, ei ga ga pe. Jara'ga e'i reki: “Ore ko hehae'ÿve'ga ja ikwahave'yma. Ekwhavuka ti ore ve a'ero,” ei ga ji ve, ei ga. Nurâ po ti ga Tupana'ga kwahavi tuhê a'ero nehê ojikogame ji rehe nehê, ei ga. Jara'ga ki a'e te e'i tehe ojive: “Ore ko hehae'ÿve'ga ja rûi oroko. Orokwaha hete ore,” ei ga novia, ei ga. Ki ga tuhê po ti ndokwahavi Tupana'ga a'ero nehê. A'ereki ga ndojikopotari ji rehe. Ga nde'i ji ve: “Ekwhavuka ti ore ve,” ei Jesus'ga ga pe.

⁴⁰ Jararamo fariseus'ga gwendu ganhi'iga okovo ga pyri. Igwete ga ei ga pe:

—Ore ve po nde ei naerũ: “Ga ko hehae'ÿve'ga ja ndokwahavi”? ei ga ga pe.

⁴¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Pyry po pe ei hamo: “Ore ko hehae'ÿve'ga ja ndorokwahavi. Ekwhavuka ti ore ve a'ero,” pe'ji po pe hamo, ei ga ga pe. Po pe ei poha hamo, a'ero po pe napenhimongote'varuhui hamo. Emo pe pe'ji: “Ore ko hehae'ÿve'ga ja rûi. Orokwaha hete ore,” pe'ji pe, ei ga. A'ero pe nhimon-gote'varuhui jipi, ei ga. Naname Tupana'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

10

Ovelhas repiakatuhara'ga

¹⁻² Igwete Jesus'ga ei ga pe ga mbo'eavo:

—Tamombe'u katu tuhê ti pe me, ei ga. Ovelhas repiakatuhara'ga oki ogwovo ovelhas rokaja pype jurukwara rupi, ei ga. Kiroki ga jurukwara rupi rûi oki ipype – ga ko ipromive'ga ahe moandyandyita. Ojiupi ga hokairun-gava rehe tapyhygahyahi ti herogwovo javo, ei ga. Hepiakatuhara'ga ki a'e te uhu hovapyymbava rerekohara'ga pyri.

³ A'ero ga hovapyymba'vogi hepiakatuhara'ga pe toki ti ga ipype javo, ei ga. Igwete hepiakatuhara'ga ki ua gwenymbava pyri hera nanani henoina heno'eamo tokaja hugwi herogwovo, ei ga. A'ea gwendu katu ganhi'iga.

⁴ Herohorame ga hoi henonde okovo ji reviri tuhu katu javo. A'ereki garenymbava okwaha ganhi'iga, ei ga.

⁵ Hajiheve'ga reviri ovelhas ndohoi tuhê. A'ereki ndokwahavi hajiheve'ga nhi'iga. Oka'nhy reki nanongara'ga hugwi a'ero, ei ga ga pe.

6 Nahã Jesus'ga ei morogitapyahua mombe'gwovo ojo'java'ea mombe'gwovo ga pe. Emo ga ndokwahavi okovo.

—Maraname ga imombe'ui poa nhande ve? ei ga ojohupe.

Jesus'ga ko jurukwara'jave'ga

7 A'ero Jesus'ga ei ga pe no:

—Tamombe'u katu tuhê pe me, ei ga. Jurukwara rupi ovelhas oho okovo tokaja pype. A'ea rupi jitehe hepiakatuhara'ga hoi ovelhas pyri herekovo, ei ga. Ji kô jurukwara'java'ea, ei Jesus'ga. A'ereki ji rupi jate vvyakotyve'ga oho Tupana'ga viara rupi. A'ereki jihi jate ga mongo gareheva'ero, ei ga. Jihi jate ga mbo'euka gandepiakatuhara'ga pe no, ei ga.

8 Kiroki ga ji renonde oko timbo'e ti Tupana'gareheve'ga javo novã – iporomive'ga ja ga ahe moandyandyi pota, ei ga. Onhimbuhu tehe ga Tupana'gareheve'ga pyri ga nderekote'varuhuavo. Tupana'gareheve'ga ki a'e te nohenduvi ganhi'iga, ei ga ga pe.

9 Ji ko jurukwara'java'ea, a'e ji, ei Jesus'ga ga pe. Ji pyri ga nduri javo. “Nde rupi ti toroho Tupana'ga pyri,” ei ga ji ve, ei ga. Ga erame ji ve po ti ji ga mongoi Tupana'gareheva'ero ga nderekokatuavo nehê. A'ero po ti ga inogatui opy'a okovo nehê, ei ga. Igwete po ti ji imombyryvi ga pe nehê ga ndepiakatuavo ga nderekovo nehê, ei ga ga pe.

10 Iporomive'ga uhu jipi tapyhy ti herogwovo javo. “Tajuka ti,” ei ga. A'ea rehe jate ga nduri. Ji ki a'e te ajo tamboheaporoçita pyahu ti ga mbohoryva javo, ei ga. Tamongo ti ga Tupana'ga pyri nehê no, a'e ji, ei ga ga pe.

Jesus'ga ko ovelhas repiakatuharete'ga'jave'ga

11 —Ji ko ovelhas repiakatuhara'ga'java'ea jipyryheteva'ea jitekovo, ei Jesus'ga javo ga pe. A'ereki ji ahepia katu jijiheve'ga. Gandepykavamo po ti ji manoi nehê tomanoyme ti ga javoji, ei Jesus'ga ga pe.

12 Ji ko ojipe'ga ja rûi – kiroki ga e'i tehe ovelhas repiakatuhara'ga pe tahepia ti nerenymbava nde ve javo tehe, ei ga. Gwenymbava rûi gwaramo ga ndogwerekokatui reki ovelhas. Nurã ja'gwara'java'ea lobo rurame hehe ta'u javo, kiro ga pohipavi ovelhas hugwi a'ero onhana ogwovo, ei ga. A'ero lobo ruri ipyhyga ovelhas herogwovo ojive. Jara okwaki'o pa ojohugwiugwi, ei ga.

13 Oka'nhy ga ogwovo ovelhas reja. A'ereki ga ni'agataruhui ovelhas rehe hepiakatuhara'ga rûi okovo gwaramo, ei ga ga pe. Ji ko ga ja rûi a'ero, ei Jesus'ga.

14-15 —Jihi ko hepiakatuhara'ga'java'ea jipyryheteva'ea, ei Jesus'ga. Jiruva'ga ji kwaha hete. Akwaha hete ji ga no, ei ga. Na jitehe ji akwaha hete jijiheve'ga. Ga ji kwaha hete no. Aerê ti ji manoi gandepykavamo nehê no, ei ga.

16 Ga ndeheve ji areko hajiheve'ga jijiheva'ero no. Ga ko judeus'garûive'ga, ei ga. Ambojikoguka po ti ji ga jijihe nehê. A'ero po ti ga hendukatui nhinhi'iga nehê, ei ga. A'ero po ti ga nhaporemô ga ndekoi jireheva'ero nehê ojihe'ae'a ojogwehe ojipenhindyvamo nehê judeus'ga judeus'garûive'ga, ei ga. Ji tehe po ti gandepiakatuhara nehê ga ndepiakatupava nehê, ei ga ga pe.

17 —Jiruva'ga ji arô hete, ei ga. A'ereki ji a'e: Ji ti amano jiji gandepykavamo nehê takwerava'ja ti ji javo, ei ga.

18 Ji jujukaukare'ymame nharô'e'ÿve'ga pe po ti tegwete ga pe jujukahava nehê. Emo nhiremimbotarimo po ti ji jujukaukari ga pe nehê, ei ga. Jipopoaka ji jijjukavouka nhinhimbogweravuka no, ei ga. A'ereki jiruva'ga e'i ji ve a'ea rehe: “Nahã po ti nde rekoï nehê,” ei Jesus'ga ga pe.

19 Kiro judeus'ga nduvihava'ga nhonhi'igayvara'javi Jesus'ga nhi'iga renduva. Jara'ga e'i onhimongyavo:

20 –Anhağa opojoyka ga mboheagwryvuhua vo Diabo'gapyriva'ea, ei ga. Maraname pe henduvuhui ganhi'iga naerü? ei ga jara'ga pe.

Jara'ga ki a'e te e'i:

21 –Ga nde'i te nanagara pe anhağa opojoykame, ei ga. Anhağa nomoma'egatui reki hehae'ÿve'ga a, ei ga.

Nahã judeus'ga nduvihava'ga nhonhi'igayvari Jesus'ga nhi'iga rehe.

Ahe ndokoi Jesus'ga rehe

22-23 Aerë Jesus'ga rekoï judeus'ga jatykahavuhua pype. Igwete ga hoi okovo onga rembe'ÿvuhu pe gãmbõ ehai pe – a'ea pe ga ei Salomãova'ea apoa. Kiro yapouhua. Igwete judeus'ga japoï toryyva pevo cidade de Jerusalém me. A'ea rupi ga ojapyakaaka ojatykahavuhua apopava rehe. A'ereki mya onga apopavame ahe okwava'ë Tupana'ga pe g'wino teni javo ga pe.

24 Igwete Jesus'ga hoi okovo onga rembe'ÿvuhu pe. A'ero judeus'ga nduvihava'ga nduri Jesus'ga pyri ga atimana javo ga pe.

–Manamehü po ti nde nhimombe'ui ore ve nehë? ei ga Jesus'ga pe. Po nde Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo, enhimombe'ui katu ti ore ve a'ero tonhimimye ti ore ve, ei ga ga pe.

25 –Anhimombe'u tuhë ko ji pe me jipi, ei Jesus'ga ga pe. Emo pe ndaperoviapotaruhui nhinhi'iga. Nhirembiapoa – a'ea Tupana'ga oapouka ji ve – a'ea po ji kwahavukari pe me hamo, ei ga ga pe.

26 Emo pe ndaperoviapotari. A'ereki pe jireheva'ea rüi, ei ga.

27 Jireheve'ga g'wendu katu nhinhi'iga, ei ga. Akwaha hete ji ga. Igwete nhiremimbotarimova'ea rehe ga ndekoi jipi, ei ga ga pe.

28 Amboheaporogita pyahu ko ji ga kiro, ei ga. Aerë po ti ji ga nderohoi yvagi pe ga mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehë no. A'ero po ti ga ndohoa'javi hahyva'ea ruvihava pype nehë, ei ga ga pe. Ndipe'akavi ga ji hugwi, ei ga.

29 Jiruva'ga – gaha ga mbojikoguka ji rehe – ga popoakahetero jara'ga hohe pa. Nurã ndipe'akavi ga ga hugwi, ei ga.

30 Ojipeji ko ore rekoï Tupanamo jihi jiruva'ga pavëi, ei ga ga pe.

31 A'ero judeus'ga nduvihava'ga ipyhygi ita tiapi ti ga javo.

32 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Pehepiepia pe nhirembiapoa novã, ei ga. He'yiva'ea Tupana'ga oapouka ji ve pyryva'ea. Marãva'ea rehe pe ji apipotaruhui naerü? ei Jesus'ga ga pe.

33 –Pyryva'ea rehe rüi ore nde apipotari, ei ga ga pe. Nde euhurame ite'varuhuva'ea rehe ore nde apipotari. A'ereki nde Tupana'ga mbotegwetei javo tehe ga pe. A'ereki nde yvyakotyva'ero tehe erenhimongo potaruhu Tupanamo, ei ga ga pe.

34-35 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Pekwaha pe pejiapoa ikwatijara novã. Kiha ko omombe'u Tupana'ga nhi'iga ahe ve hako, ei ga ga pe. A'ereki Tupana'ga e'i ahe ve hako: “Pe'e ti ojipe'ga pe ji py'rovo,” ei ga. Ahe ve jitehe ga ei a'ero: “Pe ko tupanamo,” ei ga. Ikwatijara – kiroki omombe'u Tupana'ga nhi'iga – kia koi a'itituhëva'ea, ei Jesus'ga ga pe. Tupana'ga e'i ahe ve hako pe ko tupanamo javo.

36 Maranahürame pe euhui ji ve naerü ji nhimombe'urame ji ko Tupana'ga ra'yramo javo, ei ga ga pe. “Nde erembotegwete Tupana'ga,” pe'ji tehe pe ji ve, ei ga. Emo ji ve tuhë Tupana'ga ei: “Ndehe ti eho yvya koty ekovo nhiremimbotarimova'ea rehe nehë,” ei ga ji ve, ei ga.

37-38 Pe ndaperoviarihu nhinhi'iga, ei ga. Ji ko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ako tuhë javovo ahemonhimomby'ava'ea. Po ji japo'eymame taperoviari ti nhinhi'iga a'ero. Ji japoramé ahemonhimomby'ava'ea po pe hepiagame heroviari hamo, ei ga. Perovia ti a'ero tapekwaha orejikoty'ara

onhopavēi jihi jiruva'ga pavēi. A'ereki jiruva'ga ojikoty'a ji pavēi okovo. Jihi ajikoty'a jiruva'ga pavēi no, ei ga ga pe.

³⁹ Kiro ga Jesus'ga pyhypotara'javi a'ero novīa. Igwete ga nhimbojirevi ogwovo ga hugwi.

⁴⁰ Igwete Jesus'ga jivrya'javi rio Jordão aherovai opytavo – perope Joãova'ea gamobatizagweri pe.

⁴¹ Kiro he'yjuhuve'ga nduri Jesus'ga pyri. Igwete ga ei ojohupe:

–João'ga ndoapoangavi ahemonhimomby'ava'ea, ei ga ahe mombe'gwovo. Emo Jesus'ga mombe'urame ga omombe'u katu pa, ei ga ojohupe.

⁴² A'ero pevove'ga jikogi Jesus'ga rehe onhimongyavo.

11

Lázaro'ea manoagwera

¹⁻² Ojipe'ga kiro itetirūa. Garera ko Lázaro. Cidade de Betânia pe ga ruvi gwendrya'ga pavēi. Ga ko Martahēa Mariahēa pavēi. (Mariahēa ko akojahēa – kiroki hēa aerē omongy nhandya perfume nhandepojoykaharete'ga pya rehe Jesus'ga pya rehe. A'ero hēa imomikaği gapya o'ava pyvō.) Hēakuvrya'ga Lázaro'ga kiro itetirūa.

³ Nurā Maria'ga ojipe'ga mondoukari Jesus'ga pyri.

–Ere ti nhandepojoykaharete'ga pe itetirūa hete kiro garemiarōhara'ga javo ga pe, ei ga ga pe imondovouka onhi'iga Jesus'ga pe.

A'ero ga hoi ganhi'iga imombe'gwovo Jesus'ga pe.

⁴ Henduvame Jesus'ga ei:

–Lázaro'ga tetirūa nomomanoukarağwami ga, ei ga. Gatetirūa ko Tupana'ga ruvihavuhuhetea repiukarağwama tokwaha ti ga jiruvihavuhuhetea no, ei ga. Gatetirūaro gwaramo po ti ga ei ji ve nehē ipoopa ka hete Tupana'ga ra'yra'ga javo ji ve nehē, ei Jesus'ga.

⁵ Jesus'ga oko hete Marta'ga ndehe gakuvyra'ga rehe no Lázaro'ga rehe.

⁶ Emo imombe'urame Lázaro'ga tetirūa ga pe Jesus'ga opytaahi'vi na'ē pevo upa. Mokōi ga kiri pevo jitehe.

⁷ Kirē ga ei gwemimbo'ehara'ga pe a'ero:

–Xajivy ti kiro Judéiapeve'ga gwryi pe a'ero, ei ga ga pe.

⁸ –Jesus, ei ga. Judéiapeve'ga nde apipotaruhi pevo oji'i. Kiro nde hopotara'javamo pevo jitehe naerū? ei ga Jesus'ga pe.

⁹⁻¹⁰ Igwete Jesus'ga ei nahā javo ga pe:

–Ara rupi ve gwereko doze horas, ei ga. Arimo nhandehorame nhandekovo nhande ndi'ari vyva rehe hepiakatuavo gwaramo. A'ereki nhanderyapehava omomytu'ē nhande ve, ei ga ga pe. Ypytunimo nhandehorame nhande ari a'ero hepiage'yma gwaramo. Tegwete nhande ve a. A'ereki nianderyapehavi ypytunimo, ei ga ga pe. Ağwamo ko arimova'ea ja nhande ve. Ağwamo nhande rekorame Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ni-anemombikavi, ei ga. A'ereki Tupana'ga omomytu'ē gwemimbotarimova'ea nhaneakaği pe nhande pokoga jipi, ei ga. Aerē po ti ypytuna ja nhande ve nehē. A'ereki aerē nhande manorame tegwete nhande ve, ei ga. Xaho tuhē ti kiro a'ero. A'ereki ndohoi ve nhimomanohava apiavo, ei ga ga pe imombe'gwovo.

¹¹ Aerē Jesus'ga ei ga pe no:

–Nhaneremiarōhara'ga kiro oki upa Lázaro'ga, ei ga. Taho ti ga moma'eamo a'ero, ei ga ga pe.

¹² Igwete garemimbo'ehara'ga ei:

—Po ga kirame kiro a'ero po ti ga nhimohigatui nehê, ei ga ga pe novîa.

¹³ “Lázaro'ga kira pe po ga ei ra'e,” ei ga oyvyteri pe. Lázaro'ga manoa pe Jesus'ga ei reki. A'ero ga imombe'ukatui ga pe:

¹⁴ —Lázarova'ea omano ra'e, ei ga ga pe.

¹⁵ Ji rekoa'yma gwaremo ahe pyri ahe manorame a'ero po ti ji pe monhimomy'ahetei nehê tapejiko hete ti ji rehe javo. Nurã ji roryvamo jirekoa'yma rehe pevo, ei Jesus'ga. Xaho ti kiro ahe pyri a'ero, ei ga ga pe.

¹⁶ Igwete Tomé'ga – o Gêmeo ei ga ga pe – igwete ga ei jara'ga pe:

—Xaho ti Jesus'ga rupi xamano ti ga pavêi a'ero nehê, ei Tomé'ga ga pe.

A'ero ga hoi cidade de Betânia pe pea rupi ogwovo.

Jesus'ga ko gambogwerahavamo

¹⁷ Jesus'ga horame Betânia pe ga imombe'ui Lázaro'ga manoagwera ga pe.

—Mbohapy'ri quatro ore kiri kiro ahera'oa mongirê itaruvihavuhua kasaruhua pype ahe noğa, ei ga imombe'gwovo Jesus'ga pe.

¹⁸ Jerusalém ko ira'agwe Betânia hugwi três quilômetros.

¹⁹ Pevove'ga ohooho a'ero Martahêa pyri Mariahêa pyri no ga porogwetyga.

²⁰ Igwete Martahêa henduvi Jesus'ga rura mombe'urame. A'ero hêa hoi tahovatî ti ga javo. Mariahêa ki a'e te onga pype hêa reni upa.

²¹ Igwete Martahêa hoi ovahema Jesus'ga pyri.

—Jesus, ei hêa ga pe. Avo po nde rekoï raji'i hamo, a'ero po jikuvyrava'ea nomanoi raji'i hamo! ei hêa Jesus'ga pe.

²² Kirogwe vehevi nde erame Tupana'ga pe po ti ga nde rendukatui hamo, ei hêa ga pe. A'ea ji akwaha hete, ei hêa ga pe.

²³ —Okwera po ti ndekuvyrava'ea nehê, ei Jesus'ga hêa pe.

²⁴ —Akwaha ji ahekweravagwama aerê mbapava koty Tupana'ga omanove'ga mbogwerapavame nehê, ei hêa.

²⁵ Igwete Jesus'ga ei hêa pe:

—Jihi ko ga mbogweraharamo ako ga mongovo, ei ga. Kiroki ga ojiko ji rehe – omanorame vehevi po ti ga ndekoï avurama Tupana'ga pyri nehê, ei ga hêa pe.

²⁶ Kiroki ga heporogita pyahu ojikoga ji rehe – gahã po ti ndohoi tuhê hahyva'ea ruvihava pype nehê. Oko hete po ti ga Tupana'ga pyri avuirama okovo nehê, ei ga. Ererovia nde a'ea? ei Jesus'ga hêa pe.

²⁷ —Arovia ji, ei hêa ga pe. A'ereki nde ko Tupana'ga remimbuhurukaramo ereko Tupana'ga ra'yramo ereko, ei hêa. A'ereki nde ve ko Tupana'ga e'i hako toho ti ga yvya koty javo, e ko ga nde ve, ei hêa ga pe.

Jesus'ga ojehe'o

²⁸ O'erê Jesus'ga pe Martahêa jivyri ua onga pe. Igwete hêa hoi oirũhêa pyri Mariahêa pyri. Gandovakie'ÿ hêa hoi javo hêa pe.

—Uhu ga nhanembo'ehara'ga, ei hêa. “Tuhu ti hêa ji pyri,” ei ga nde ve, ei hêa Mariahêa pe.

²⁹ A'ea renduvame kotihî hêa po'ami ogwovo ga pyri Mariahêa.

³⁰ Jesus'ga novahemi ve cidade pe. A'êvo ga rekoï – perope Martahêa oho ga rovatiamo.

³¹ Kiroki Mariahêa po'ami nhandaipe ogwovo ga pyri a'ero. Kiroki ga hêa pavêi oko onga pype hêa porogwetyga – gwepia ga hêahoa. Nurã ga ei ojohupe novîa:

—Kiro hêa hoi aheryvy pe tajehe'o ti ahe pyri javo, ei ga novîa. Xaho ti hêa reviri a'ero, ei ga ojohupe a'ero.

³² Kiro Mariahêa hoi Jesus'ga pyri a'ero. Ga repiagame hêa ndurugi gwenypy'amo gapya pyri.

—Jesus, ei hêa. Avo po nde rekoï raji'i hamo, a'ero po jikuvyrava'ea nomanoi raji'i hamo! ei hêa ga pe.

³³ Jesus'ga gwepia hêajehe'oa gajehe'oa reheve – kiroki ãa uhu hêa rupi. Omynhete gapy'a a'ero.

³⁴ Igwete ga ei:

—Mome pe ahe noçi raji'i? ei ga ãa pe.

—Herejo hepiaga, ei ãa ga pe.

³⁵ Igwete Jesus'ga jehe'oi.

³⁶ —Pehepia. Ga oarõ hete ahe! ei ãa gajehe'oa repiaga.

³⁷ Jara'ga ki a'e te e'i:

—Ga omoma'egatu hehae'ÿve'ga raji'i, ei ãa. Tegwete po ga pe naerũ Lázaro'va'ea manoagwama mombiga raji'i naerũ? ei ãa ojohupe.

Ombogwera ga Lázaro'va'ea

³⁸ Jesus'ga py'a omynhete'ja. Igwete ga ruri garyvy pe ikwaruhu pe. Jurukwara pype u itauhua imohinipyra hovapytymbavamo.

³⁹ —Pepe'a ti itauhua, ei Jesus'ga pevove'ga pe.

A'ero Martahêa ei ga pe:

—Ah, Jesus, kiro inemahivamo jikuvyrava'ea ra'oa. A'ereki he'yi'i quatro ore kiri ahe manorê, ei hêa ga pe.

⁴⁰ Igwete Jesus'ga ei hêa pe a'ero:

—A'e ko ji nde ve ko: “Po ti nde jikogi ji rehe, a'ero po ti nde hepiagi Tupana'ga ruvihavuhuheta nehê,” ei ga hêa pe.

⁴¹ A'ero ãa ipe'ai itauhua jugwi. Igwete Jesus'ga jovavuri yvagi pe javo.

—Apĩ, ei ga. Ndepyry hete nde ji rendukatuavo kiro, ei ga Tupana'ga pe.

⁴² Nde ji rendu katu tuhê jipi. Emo ji a'e poa nde ve avove'ga ndovaki togwerovia ti ga neremimbuhuragwera ji rehe, ei ga Tupana'ga pe.

⁴³ Onhi'igirê Tupana'ga pe Jesus'ga ea'hyi:

—Lázaro, ei ga. Here ehema! ei ga ga pe.

⁴⁴ A'ero Lázaro'ga vyri omanoa hugwi ohema ikwaruhua hugwi. Imamanipyra ga gweru opya opoa reheve. Ga'akaga na jitehe gwereko tapy'ynhapira ojihe no. A'ereki judeus'ga omamamama ahera'oa tapy'ynhapipukuhua pyvõ jipi ahe mondorame ahe noga ita kwaruhua pype jipi.

—Pemama'ndo ti ga hugwi tapy'ynhapira kwaharava ga hugwi toho ti ga, ei Jesus'ga ãa pe.

Ahe ojuka pota Jesus'ga

(Mateus 26.1-5; Marcos 14.1-2; Lucas 22.1-2)

⁴⁵ Kiro he'yjuhuve'ga jikogi Jesus'ga rehe a'ero judeus'ga – kiroki ãa uhu Mariahêa pyri. A'ereki ãa gwepia Jesus'ga remimbogwera.

⁴⁶ Jara'ga ki a'e te oho fariseus'ga pyri imombe'gwovo.

—Jesus'ga ombogwera Lázaro'ga gamanoa hugwi! ei ãa ãa pe Jesus'ga mombe'gwovo.

⁴⁷ A'ero fariseus'ga ei ikwava'êhara'ga nduvihava'ga pavêi:

—Timbojatyka jara'ga a'ero gamogitahara'ga.

Igwete judeus'ga mogitahara'ga jatykapavi javo ojohupe.

—Marã po ti nhande rekoï nehê naerũ? ei ãa ojohupe. A'ereki he'yjuhu akoja'ga oapoapouhu ahemonhimomby'ava'ea jipi, ei ãa Jesus'ga mombe'gwovo.

48 Po ti nhande nimombigi ga, a'ero po ti ga nhaporemogã jikogi ga rehe nehê, ei ga. “Gaha jate kiro oko nhanderuvihavuhuhetero,” e po ti ga ga pe a'ero nehê, ei ga ojohupe. Huvihavuhu'ga ikwahavame cidade de Roma pe po ti ga ei nehê: “Judeus'ga po ti nanhirendukatua'javi kiro a'ero nehê,” e po ti ga nehê, ei ga. A'ero po ti ga soldados'ga mbuhurukari nhande pyri tapemomba pa ti pe judeus'ga javo. “Gajatykahavuhua po ti pemomba pa nehê no,” e po ti ga soldados'ga pe nehê, ei ga ojohupe.

49 A'ero Caifás'ga – ga ko ikwava'êhara'ga nduvihavuhu'ga a'ea rupi – kiro ga ei ga pe:

–Ndapekwahavihu pe! ei ga.

50 Omano po ga hamo, ei ga javo. A'ero po ti ga nianemomanoukari pa nehê. Na ti ojipejive'ga manoi nhande py'rovo a'ero xamanombavyme ti nhande judeusramo, ei ga ga pe. Nanongara po ti pyry pe me nehê, ei ga. Pejapyaka katu ti a'ea rehe a'ero, a'e ji, ei Caifás'ga ga pe.

51 Ga rui onhimbo'e a'ea rehe javo. Tupana'ga reki ombo'euka ga hehe. A'ereki a'ea rupi Caifás'ga ikwava'êhara'ga nduvihavamo oko. Tupana'ga ombo'euka ga gwemimbotarimova'ea rupi. A'ero Caifás'ga ei ga pe imombe'gwovo Jesus'ga manaogwama judeus'ga ndepykavamo.

52 Judeus'ga pe jate rui reki Jesus'ga manoi. He'yjuhuve'ga pe judeus'garuive'ga pe ga manoi no – kiroki ga ojiko Tupana'ga rehe ogwryri pe nhaporemogã. Omano ga Tupana'gareheve'ga pe nhaporemogã tojihe'ae'a ti ga ojogwehe ojipenhindyvamo javo.

53 Igwete Caifás'ga ei ga pe imombe'gwovo Jesus'ga manaogwama. A'ero judeus'ga nduvihava'ga nhomonhi'igi javo jipi.

–Marã po ti nhande Jesus'ga jukaukari nehê? ei ga javo ojohupe.

54 Nurã Jesus'ga ndokoa'javi judeus'ga ndovaki. Pea hugwi ga hoi cidade de Efraim me a'ero upa ongae'yma koty. Efraim me ga pytai a'ero gwemimbo'ehara'ga pavêi.

55 Kiro judeus'ga oapo gweri toryva. Páscoa ei ga jupe. A'ero ga hogahoi kiro ogwrya hugwi onhimongyavo tihepia ti toryva javo. Toryva renonde ga hoi Jerusalém me onhimboavujikwejikwea nahanahã nhande nhimombyryvi Tupana'ga pe javo.

56 A'ero ga Jesus'ga rekarekari novia. Igwete ga nhomonhi'inhi'igi ojatykahavuhua pype o'ama.

–Marã pe a'ero naerũ? ei ga ojohupe. Uhu po ti ga toryvi pe nehê? ei ga. Mara'ngu po ti ga ure'yma nehê? ei ga ojohupe.

57 Ojikwe vehevi ikwava'êhara'ga nduvihava'ga ei ga pe fariseus'ga pavêi:

–Po ti pe ikwahavi garekohava, pemombe'u ti ore ve toropyhy ti ga, e'i jipe ga ga pe.

12

*Gweka'vo ahe nhandya Jesus'ga pya rehe
(Mateus 26.6-13; Marcos 14.3-9)*

1 Aerẽ Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

–Mbohapyrete cinco po ti nhande kiri. A'ero po ti ga japoi toryva Páscoa Jerusalém me nehê, ei ga ga pe. Xaho na'ẽ ti Betânia pe, ei ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Igwete ga hoi Lázaro'ga pyri – akoja'ga Jesus'ga ombogwera gamanoa hugwi.

² A'ero pevove'ga japoi mbatera Jesus'ga pe to'u katu ti ga ore pyri javo. Igwete Martahēa herueruri mbatera ga pe. Lázaro'ga oapy oina Jesus'ga pyri jara'ga pavēi. Igwete ga i'ui.

³ Kiro Mariahēa heruri perfume nhandya. Nardo ei ga jupe nomom-baraviva'ea. He'yjuhuva'ea itambere'ia hēa omondo hehe. Meio litro hēa gwereko. Kiro hēa heruri heka'voga Jesus'ga pya rehe. A'ero hēa imomikagi gapya o'ava pyvō. Ikatigahiva ohygahi onga rehe.

⁴ A'ero Jesus'ga remimbo'eharava'ea Judas Iscariotesva'ea – ahe ko aerē opyhyguka Jesus'ga – a'ero ahe ei:

⁵ –Maranuhūrame hēa nomondojuhu kia itambere'ia kwepygauka ga pe? ei ahe. He'yjuhuva'ea itambere'ia trezentos po ga ikwepygi hēa pe nhandya rehe ramo, ei ahe. Imbatere'ŷve'ga pe po hēa imondoi itambere'ia a'ero ramo, ei ahe ga pe.

⁶ Judasva'ea ni'agataruhui reki imbatere'ŷve'ga ndehe Mariahēa pe ja'javo. Ahe ko iporomiva'ea. Gwereco ahe Jesus'ga pe gaitambere'ia ryrū'ia herekokatuhava. A'ero ahe ipyhygi itambere'ia jugwi imima ojive jipi. Nurā ahe nhi'igahyi Mariahēa pe itambere'ia potaruhuavo.

⁷ A'ero Jesus'ga ei:

–Na hēa rekoi jate gwemimbotarimo, ei ga. Hēa gwereco a'ea nhitŷhava rupiaramo, ei Jesus'ga.

⁸ Okoe'ymi imbatere'ŷve'ga pe pyri. Imondopotarame po pe imondoi a'ero ga pe jipi hamo, ei ga. Ji po ti a'e nakombegwei pe pyri nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Ahe ojuka pota Lázaro'va'ea

⁹ Kiro judeus'ga ikwahavi Jesus'ga ruva pevo Betânia pe. A'ero ga nduri ga repiaga onhimongyavo. Lázaro'ga repiaga ga nduri no – akoja'ga Jesus'ga ombogwera.

¹⁰ Nurā ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga – ga e'i jipe tijuka ti Jesus'ga javo – igwete ga ei ojohupe kiro:

–Tijuka ti Lázaro'ga no, ei ga.

¹¹ A'ereki he'yjuhuve'ga judeus'ga opohi kiro ga hugwi Jesus'ga rehe okovo. Lázaro'ga mbogwerava gwaramo ga jikogi Jesus'ga rehe a'ero opohia ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga hugwi. Nurā ga Lázaro'ga jukapotari kiro.

Jesus'ga ovahē Jerusalém me Domingo dos ramos (Mateus 21.1-11; Marcos 11.1-11; Lucas 19.28-40)

¹²⁻¹⁸ Ko'emame Jesus'ga ipyhygi jumentinho taho ti Jerusalém me i'arimo javo. A'ea ja Jerusalém me ga Jesus'ga mombe'ui.

–Kiro po ti ga ruri nehē, ei ga.

A'ero he'yjuhuve'ga – kiroki ga uhu toryva repiaga Páscoa repiaga – a'ero ga ei:

–Xaho ti ga rovatiamo, ei ga.

A'ereki ojipe'ga omombe'umbre'u Lázaro'ga mbogwerava ga pe.

–Orohepia ore Jesus'ga oji'i, ei ga. Lázaro'ga manorame Jesus'ga hoi ikwaruhua pyri. Ga onhi'iga mondoi ga pe ga mbojipe'avo ga mbuhua jugwi, ei ga. Nahā ga ga mbogweravi gamanoa hugwi oji'i, ei ga imombe'gwovo ga pe.

A'ea renduvame he'yjuhuve'ga ei a'ero:

–Jesus'ga oapo hete ahemonhimomby'ava'ea, ei ga. Xaho ti ga repiaga a'ero Lázaro'ga mbogwerahara'ga, ei ga ojohupe.

Nurã Jesus'ga rura kwahavame ga hoi ga rovatiamo. Igwete ga hakã vondogi pindova rova ipyhyga herogwovo imbovavaga timbohete ti Jesus'ga javo. Igwete ga ga mbojiroviari ga rerua ga rerovahema. A'ero ga ei ga mombe'gwovo:

“Timbohete ti Tupana'ga,” ei ga.

“Nhandepojykaharete'ga ti tomomyry ga pe

– kiroki ga nhandepojykaharete'ga Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri,” ei ga.

“Tupana'ga ti tomomyry hete ga pe

– kiroki ga oko nhanderuvihavuhuhetero israelitas'ga nduvihavuhuhetero,” ei ga.

Kiro Jesus'ga ruri jumentinho arimo ua a'ero. A'ereki na tuhẽ Tupana'ga rembikwatijarukara ahe ve imombe'ujipei garuragwama.

“Tapekyhyji ti Jerusalémmeva'ero,” ei ahe.

“Pehepia. Kiro ki ga u penduvihavuhuhete'ga jumenta ra'yra arimo oina,” ei ahe ikwatija hako.

Jesus'ga rurame garemimbo'ehara'ga nonhimombaragwahavi garura rehe.

–Maraname tuhẽ Jesus'ga ruri nahã naerũ? ei ga ojohupe.

Jesus'ga kweravirẽ ogwovo Tupana'ga pyri, a'ea rupi ga ikwahava'javi Tupana'ga rembikwatijarukara ahe ve. A'ero ga ei: “Aherembikwatijara omombe'u jipe tuhẽ reki Jesus'ga ruragwama,” ei ga ikwahava. “Na tuhẽ ga ruri Jerusalém me a'ero ikwehe,” ei ga. “Na tuhẽ nhande rekoiki ga rerekovo ahe nhi'ipo'ruavo no ikwehe,” ei ga ojohupe. Emo ga rurame ga nonhimombaragwahavi hehe maraname ga ruri nahã javo.

¹⁹ Igwete fariseus'ga ei ojohupe:

–Pehepia pe gahoahivuhua ga pyri, ei ga ojohupe. Xa'exa'e nhande ga pe novia tapejikogi ga rehe javo ga pe novia. Emo ga oho pa ga pyri ga rehe gworygworyvamo, ei ga ojohupe.

Gregosva'ea gwepia pota Jesus'ga

²⁰ Jararamo gregos'ga uhu Jerusalém me ga ndupi no – kiroki ga uhu toryvi pe timbohete ti Tupana'ga javo. Gregos'ga ko judeus'garũve'ga.

²¹ Kiro ga hoi javo Filipe'ga pe. Filipe'ga cidade ko Betsaida Galiléiapeva'ea. Igwete gregos'ga hoi javo ga pe.

–Filipe, ei ga, orohepia pota ore Jesus'ga.

²² Igwete Filipe'ga hona'ei imombe'gwovo André'ga pe. A'ero ga jogwero-hoi Jesus'ga pyri imombe'gwovo gregos'ga nhi'igagwera ga pe.

²³ A'ero Jesus'ga ei pevove'ga pe:

–Ji ko Tupana'ga remimbuhurukara, ei ga. A'ero oho gwerĩ kiro japiavo jiruvihavuhuhetea ukwahava apiavo. A'ereki ji amano gwerĩ, ei Jesus'ga ga pe.

²⁴ Tamombe'u katu tuhẽ pe me. Ha'ynha ityme'ymame a'ea tehe opyta ojipeji jate, ei ga. Ga itymame ha'ynha omano ramenhumu. Omano'agirẽ henhunhamo. Kirẽ po o'aramo ha'ynha herekoahivuhui, ei ga ga pe.

Omanoagwama pe Jesus'ga ei ha'ynha mombe'urame. A'ereki omanorẽ ga okwera'ja. He'yjuhu gareheve'ga a'ero ga ga mboheaporoğitapyahurame.

²⁵ Igwete Jesus'ga ei:

–Kiroki ga oko hete ojihe ji arõe'yma – ga po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihavea pype nehẽ, ei ga ga pe. Kiroki ga ndokohetei ojihe agwamo ji arõheteavo – ga po ti oko hete aerẽ ogwovo Tupana'ga pyri nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

²⁶ Kiroki ga jireheva'ero oko – nhiremimbotarimova'ea rehe po ga ndekoi hamo. Peropẽ ji ako a'ero – pevo jitehe po ti ga ndekoi ji pyri nehẽ no, ei

Jesus'ga. Kiroki ga jireheva'ero oko - ga pe po ti jiruva'ga ei pepyry hete pe javo nehê, ei ga ga pe.

Jesus'ga omombe'u omanoagwama

²⁷ Igwete Jesus'ga ei:

—Omynhete jipy'a kiro, ei ga. Marã po ti ji a'ero nehê? Nda'ei po ti ji Tupana'ga pe: Apĩ, terembohahyukari ti ji ve nehê. Poa po ti ji nda'ei ga pe nehê, ei ga. A'ereki a'ea rehe tuhê ji ajo yvya koty tapo'ru ti ji hahya nhimanomo javo, ei Jesus'ga.

²⁸ Apĩ, ehepiuka ti ga pe ejuvihavuhuhetea, ei ga Tupana'ga pe.

A'ero ga ei Jesus'ga pe yvaga hugwi:

—Ahepiuka ko ji ikwehe, ei ga. Aerê po ti ji hepiukara'javi nehê no, ei ga Jesus'ga pe.

²⁹ Yvagahugwiva'ea renduvame he'yjuhuve'ga ei ojohupe o'ama:

—Gara poro?

Jara'ga e'i ojohupe:

—Onaraguhũ po.

Jara'ga e'i:

—Tupana'gapyrive'ga po onhi'ĩ Jesus'ga pe, e'i tehe ga ojohupe.

³⁰ Jesus'ga e'i ga pe:

—Ji ve rui ko Tupana'ga ei, ei ga ga pe. Pe me ko ga ei tokwaha ti ga javo, ei ga.

³¹ Kirogwe po ti ihoi japiavo Tupana'ga nhi'iga nhiarõe'yve'ga pe nehê. “Oko te'varuhu pa ga,” e po ti ga ga pe nehê, ei ga. Kirogwe po ti Tupana'ga imombigi nhiarõe'yve'ga nduvihavuhu'ga popoakara Diabo'ga popoakara ga hugwi nehê, ei ga.

³² Nhimbovyrame yva rehe po ti ji imbuhurukapavi vyakotyve'ga ndea-porogita tojiko ti ga ji rehe javo, ei Jesus'ga ga pe.

³³ A'ea erame ga imombe'ui ga pe omanoagwama nahã po ti ga ji jukai yva rehe nehê javo.

³⁴ Igwete he'yjuhuve'ga ei ga pe:

—Marã naerũ? ei ga ga pe. Ere'e ko nde ore ve: “Ji ko Tupana'ga remimbuhurukaramo,” ere ko nde ore ve. “Ji mbovy po ti ga yva rehe ji jukavo nehê,” ere ko nde ore ve, ei ga ga pe. Nhandeapoa ikwatijara ki a'e te omombe'u Cristo'ga okoji po ti ga avuirama nehê javo. Nomanoi po ti ga a'ero nehê, ei ga. Marã po nde imombe'ui ore ve Tupana'ga remimbuhurukara'ga manoaagwama naerũ? Ga ko Cristo'ga rui naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

³⁵ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Amomytu'ẽ ji jiji tapekwaha ti a'itituhêva'ea javo, ei ga. Kirê po ti ji namomytu'êa'javi pe me nehê. Imomytu'êrame ti pekwaha a'itituhêva'ea a'ero pejikoga ji rehe, ei ga. Ji imomytu'êe'ymame po ti pe pyytunahivarupive'ga ja ndapekwahahetei. A'ereki pyytuna rupi ohorame ahe ndokwahavi tuhê hepiage'yma, ei Jesus'ga ga pe.

³⁶ Ji imomytu'êrame pe me ti pe jikogi ji rehe. A'ero po ti pe ikwahapyramo tuhê jireheva'ero nehê, ei Jesus'ga ga pe.

Judeusva'ea ndojikogi Jesus'ga rehe

Jesus'ga epavame ga hoi onhimima ga hugwi.

³⁷⁻³⁸ Ojikwe Jesus'ga oapoapo ahemonhimomby'ava'ea gapyteri pe novia. Ndojikogi reki ga ga rehe Isaíasva'ea nhi'igagwera po'ruavo. Ahe ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea. Igwete ahe ikwatijari onhi'iga Tupana'ga pe hako.

“Ndiroviahavi oreremimombe'ua,” ei ahe Tupana'ga pe.

“Ndepopoakara ndiukwahavi ġa pe nħaporemo,” ei Isaiásva'ea ikwatija hako.

³⁹ Tegwete ġa pe ġajikohava Jesus'ga rehe. A'ereki ġa Isaiásva'ea nhi'ġpo'ru. A'ereki ahe e'ia'ja ikwatija hako:

⁴⁰ “Tupana'ga omotiruahū ġa'akaġa,” ei ahe.

“Ga nómombugi ġa'apyha.

A'ereki ġa e'iuhu ġipi

tokiyme ti ganhi'ġa nhande py'a pe jawo,” ei ahe.

“ Tikwahavyme ti nhande a'ea,' ei ġa,” ei ahe.

“ Tirojijjyyme ti nhandereaporoġita

tomomboryme ti ga nhanderekote'varuhua jawo,' ei ġa,” ei ahe hako.

⁴¹ Isaiásva'ea omombe'u reki Jesus'ga a'ea ikwatijarama hako. A'ereki ahe ġwepia nħoġwenonde Jesus'ga ruvihavuhuheteaġwama.

⁴² Gande'yjuhua ojiko reki Jesus'ga rehe judeus'ġa nduvihava'ġa. Nonhi-mombe'ui reki ga ojipe'ġa ndovaki. A'ereki ga okyhyji fariseus'ġa hugwi. Nomombe'ui ġa ojikoga Jesus'ga rehe tianemo'eħuukaryme ti ġa nhande-jatykahava hugwi jawo.

⁴³ Tupana'ga omboheterame ġa ndokoi hihū hehe. Koji'i pyry hete ġa pe ojipe'ġa ġa mboheterame.

Jesus'ga nhi'ġa omboukwaha aherokote'varuhua

⁴⁴ Aerē Jesus'ga eaħyahivi ġa pe:

–Kiroki ġa ojiko ġi rehe – ġi rehe jate rūi ġa ġikogi. Ga rehe ġa ġikogi no – kiroki ġa ġi mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁵ Kiroki ġa ġi repia ġi kwahava ga ko Tupana'ga ra'yramo jawo ġi ve – ġa okwaha ga no – kiroki ġa ġi mbuhuruka kokoty, ei ga.

⁴⁶ Ajo ġi vyva koty ikwehe tamomytu'ē ti ġa pe jawo, ei ga. Kiroki ġa ojiko ġi rehe a'ero – ppytunarupive'ġa ja rūi po ġa toko a'ero hamo, a'e ġi. Tokwaha hete ti ġa okokatuavo a'ero. A'ereki mytu'ē ġa'akaġi pe, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁷ Kiroki ġa ġwendu tehe nhinhi'ġa okoe'yma hehe – ġi nda'ei te ġa pe oko te'varuhū ġa jawo, ei ga. A'ereki a'ea rehe rūi ġi ajo jawo vyvakotyve'ġa pe. Ajo ġi tamombo ti ġi pendekote'varuhua pe hugwi jawo ġa pe, ei ga.

⁴⁸ Kiroki ġa ndokoi ġi rehe nhinhi'ġa rehe okoe'yma – ġandekote'varuhua po ti jukwahavamo nehē ġa nhinhi'ġagwera rendukatue'yma ġwaramo nehē, ei ga. Nhinhi'ġagwera ġitehe po ti ġandekote'varuhua mboukwaha-hetei ġi ġivyra'javame nehē mbapava koty nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

⁴⁹ ġi nanhi'ġi nħiremibotarimo, ei ga. ġiruva'ga nħimbuhurukara'ga ġi mbo'e ġi monhi'ġa, ei ga.

⁵⁰ ġiruva'ga nhi'ġa rendukatua ko ġandekoagwama ga pyri. A'ea ġi akwaha hete, ei ga. Nħirembi'ea ko a'ea ġitehe – kiroki a'ea rehe ġiruva'ga ġi mbo'ei no, ei Jesus'ga ġa pe.

13

Jesus'ga ohei ġwemimbo'eharava'ea pya

¹ Aerē Jesus'ga ei ovytyteri pe: “Kiro po ti ġa ġapoi toryva Páscoa nehē,” ei ga. “Oħo kiro a'ero nħimanoa apiavo. Aero po ti ġi hoi yvagi pe ġiruva'ga pyri nehē,” ei ga ovytyteri pe.

Oarōhete'e'y mi ko Jesus'ga oġiħeve'ġa. Omanorame ga ġwepiuka hete ġa pe ġwemiarōhetea a'ero.

² Kiro Jesus'ga i'ui mbatera ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Oġikwe Diabo'ga omboheaporoġita te'varuhu Judas Iscariotesva'ea Simāo'ga ra'yrava'ea raikwehe. Nurā ahe ei ovytyteri pe:

–Tamondouka ti Jesus'ga guardas'ga po pe topyhy ti ga ga javoji, ei ahe.

³ Kiro Jesus'ga i'ui gwemimbo'ehara'ga pavêi. Igwete ga ei ovytyteri pe: “Tupana'ga ji mbopopoakaruka togwerekko pa ti ga gwemimbotarimo javo,” ei Jesus'ga. “Ajo ji Tupana'ga hugwi ikwehe. Kiro po ti ji hoa'javi ga pyri jitehe nehê no,” ei Jesus'ga ovytyteri pe.

⁴ A'ea kwahava Jesus'ga po'ami hekyita opira i'arimova'ea ojihugwi. Igwete ga ipyhygi imomikâhava a'ea pyvô onhimamana oku'a rupi.

⁵ Igwete ga heka'vogi yhya nhaembeva pype gwemimbo'ehara'ga pya iheiheita imomikamika'ga tapy'ynhapira pyvô oku'arupiva'ea pyvô.

⁶ Igwete ga ruri Simão Pedro'ga pyri tahei ti ndepya kiro javo. A'ero Pedro'ga ei ga pe:

–Jesus, ji ako tehe tuhê. Nderehei po ti nde jipya hamo, ei Pedro'ga ga pe.

⁷ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Kirogwe nde nderekwahavi maraname nde ihejuhui jipya javo, ei ga. Aerê gwe po ti nde ikwahavi a'ea nehê, ei Jesus'ga ga pe.

⁸ –Nderehei tuhê po ti nde jipya nehê, ei Pedro'ga ga pe.

–Ji ndepya heje'ymame po ti nde jireheva'ea rûi a'ero nehê, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ –Jesus, jipya jate rûi ti ehei a'ero. Jipoa ti ehei no nhiaka'ga reheve, ei Pedro'ga ga pe.

¹⁰ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Kiroki ga ojahu – ndojipyheipava'javi a'ero, ei ga. Opya jate ga ihei a'ero. A'ereki ga ndiky'ai'i'i, ei ga. Na jitehe pe pepyry kiro. A'ereki ji amombo pendekote'varuhua pe hugwi, ei ga Pedro'ga pe. Pe hugwi nhaporemô rûi reki ji amombo. A'ereki ojipejive'ga hugwi ji namombori garekote'varuhua, ei ga ga pe.

¹¹ Jesus'ga okwahavipe reki ojipeva'ea rekote'varuhua. Ovytyteri pe ga ei a'ero: “Ji mondouka po ti ga guardas'ga po pe ji pyhygauka nehê,” ei ga ovytyteri pe. Nurã ga ei Pedro'ga pe: “Pe hugwi nhaporemô rûi ji amombo pendekote'varuhua,” ei ga javo ga pe.

¹² Gapy iheipavirê Jesus'ga imongia'javi opira ojivyra'java mesa pyri oina. Igwete ga ei gwemimbo'ehara'ga pe:

–Ndapekwahavi pe maranuhûrame ga ihejuhui nhandepya javo, ei ga. Tamombe'u ti kiro pe me a'ero, ei ga.

¹³ Pe'ji pe ji ve nhanembo'ehara'ga. Nhandepojykaharete'ga pe'ji pe ji ve no, ei ga ga pe. Pyry hete pe ei poa ji ve. A'ereki na tuhê ko ji, ei ga.

¹⁴ Ji pepya ihei reki pe pokoga pepojykaharetero pembo'eharamo. Ji javijitehe po pe jopokopokogi hamo, ei ga.

¹⁵ Opopoko ji hepiuka pe me tapepoko ti ojipe'ga ji javijitehe, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁶ Tamombe'u katu tuhê pe me: Okoteheve'ga ko garuvihava'ga hohe rûi. Kiroki ga oho okovo okoteheva'ero – ga ko omondohara'ga hohe rûi, ei Jesus'ga ga pe. Pepojykaharetero ji pe pokogi nhinhimbohete'e'yma, ei ga. Pe ko ji hohe rûi reki. Nurã ti tapenhimbohetei a'ero ndorojopokogi po ti ore jave'yma, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁷ Pekwaha pe nhinhi'iga kiro. Pe ji nhi'ïpo'rurame po ti pyryvamo pe me nehê, ei ga gwemimbo'ehara'ga pe.

¹⁸ –Pe nhaporemô rûi ji opomombe'u pyry po ti pe me javo, ei Jesus'ga. A'ereki ji akwaha pa pendeaporogita pemo'êrame ikwehe, ei ga. Akwaha ji okote'varuhuve'ga reaporogita a'ero. Opo'ru ti ga Tupana'ga rembikwatijarukaragwera, ei ga. Nahã ko Tupana'ga okwatijaruka ahe ve nhinhi'igagwama mombe'gwovo hako:

“Kiroki ga o'u pão ji pavêi – oko te'varuhu reki ga ji ve,” ei ahe ikwatija nhinhi'igagwama mombe'gwovo hako, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁹ Amombe'u jipe ko ji pe me kiro garekote'varuhua, ei ga. A'ero ga rekote'varuhurame ji ve po ti pe heroviari nhiremimombe'uagwera nehê. A'ero ti pe ei pa ji ve ga ko Tupanamo tuhê javo nehê, ei ga.

²⁰ Tamombe'u katu tuhê pe me: Kiroki ga oko nhiremimondohara'ga rehe – ga oko ji rehe no, ei ga. Kiroki ga oko ji rehe – ga oko nhimbuhurukara'ga rehe no, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

Jesus'ga omombe'u jipe opyhygukaharava'ea

(Mateus 26.20-25; Marcos 14.17-21; Lucas 22.21-23)

²¹ Jesus'ga erame ga pe omyi hete gapy'a. Igwete ga ekatui gwemimbo'ehara'ga pe:

–Tamombe'u katu tuhê pe me, ei ga. Pepyteripeve'ga tuhê po ti ji mondouka ga pe ji pyhygauka nehê, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

²² A'ero garemimbo'ehara'ga nhimomby'ahetei onhi'iga renduva ojogwepigwepiaga ma'ga pe Jesus'ga ei javo ojohupe.

²³ Jesus'ga remiarohara'ga oko Jesus'ga ppyvo mesa pyri.

²⁴ Ga pe Simão Pedro'ga pova'egi javo.

–Ere ti Jesus'ga pe ma'ga nde eremombe'u javo, ei Pedro'ga ga pe.

²⁵ A'ero ga jitygi Jesus'ga pyri javo ga pe.

–Jesus, ei ga. Ma'ga nde eremombe'u ore ve ko? ei ga.

²⁶ –Ga pe po ti ji imondoi pão raygwe'ria imondevirê tyhya pype, ei Jesus'ga ga pe. Ga pe ko ji ei ko: “Gaha po ti ji pyhyguka ga pe nehê,” ei ga.

A'ero Jesus'ga imondevi pão raygwe'ria tyhya pype imondovo Judasva'ea pe Simão Iscariotes'ga ra'yrava'ea pe.

²⁷ A'ero Judasva'ea ipyhygi ga hugwi. Ipyhygame Satanás'ga ahe pojykai ahe rerekovo. A'ero Jesus'ga ei ahe ve:

–Haite a'ero. Heregwovo ekovo enhimimbotarimova'ea rupi naerũ, ei ga Judasva'ea pe.

²⁸ Igwete jara'ga ei – kiroki ga u mesa pyri ga pavêi – igwete ga ei ovyteri pe: “Maraname po Jesus'ga ei poro ga pe naerũ?” ei ga.

²⁹ “Mara'ngu po ga ga mondovo mbatera pyhygauka toryva rupiaramo?” e'i tehe ga ovyteri pe. “Mara'ngu po Jesus'ga ga mondovo imbatere'yve'ga pyri tomondo ti ga itambere'ia ga pe javo?” e'i tehe ga ovyteri pe. A'ereki Judasva'ea gwereko ga pe gaitambere'ia jipi. Nurã ga etehei a'ea ovyteri pe Jesus'ga ahe mondorame.

³⁰ Ipyhygame pão raygwe'ria Jesus'ga hugwi Judasva'ea hoi ga hugwi ogwovo. Kiro pyytunimo a'ero.

Jesus'ga omombe'u ipyahuva'ea

³¹ Judasva'ea horê Jesus'ga ei jara'ga pe:

–Kiro po ti ji manoi nehê, ei ga. Ji manorame po ti jukwahavamo pe me jiruvihavuhuhetea Tupana'ga apoa'java'ea nehê. Amboukwaha po ti ji Tupana'ga ruvihavuhuhetea no, ei Jesus'ga ga pe.

³² Ji imboukwahavame Tupana'ga ruvihavuhuhetea po ti ga tuhê imboukwahavi jiruvihavuhuhetea nehê. Kotihĩ tuhê po ti ga imboukwahavi a'ea nehê, ei Jesus'ga ga pe.

³³ –Kiro ji ei pe me jira'yra'java'ea pe, ei ga. Kotihĩ po ti ji hoi pe hugwi kiro, ei ga. Ji reka tehe po ti pe a'ero nehê novã, ei ga. A'e ko ji judeus'ga nduvihava'ga pe ikwehe. Kiro ji ei a'ea pe me no: Tegwete pehohava pevo – perope ji aho kiro, ei Jesus'ga ga pe.

34 —Ipyahuva'ea ji imombe'ui pe me kiro, ei Jesus'ga ġa pe. Penhoarō hete ti, a'e ji pe me a'ero, ei ga. Ji opoarō hete pe nderekokatuavo. Na jitehe ti penhoarōarō hete a'ero pejogwerekokatuavo, ei ga ġa pe.

35 Penhoarōheterame po ti ojipe'ga epavi Jesus'gareheve'ga javo pe me nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

*Jesus'ga omomorandu Pedrova'ea nahā ti ne'mbe javo
(Mateus 26.31-35; Marcos 14.27-31; Lucas 22.31-34)*

36 Igwete Simão Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Jesus, mome po ti nde hoi nehē? ei ga ġa pe.

—Tegwete ndehohava ji pyri kiro – perope ji aho, ei Jesus'ga ġa pe. Aerē po ti nde hoi tuhē ji pyri nehē, ei ga ġa pe.

37 —Jesus, maranuhūrame tegwete jihohava nde pyri naerū? ei Pedro'ga ġa pe. Po ti nhimanoa jihoagwamamo nde pyri nehē, a'ero po ti ji manoi nderepykavamo nehē, e'i tehe ga Jesus'ga pe.

38 —“Amano po ti ji nde repykavamo nehē,” ere tehe nde ji ve? ei Jesus'ga ġa pe. Tamombe'u katu tuhē nde ve: Inamutiġa nhi'ġa renonde po ti trēs nde ea'jaa'javi ji ve nehē: “Ji ndakwahavi Jesus'ga,” ei ga Pedro'ga pe.

14

Jesus'ga ko Tupana'ga viaramo

1 Igwete Jesus'ga ei ġwemimbo'ehara'ga pe:

—Tapemomyi ti peji'pya, ei ga ġa pe. Pejiko ti Tupana'ga rehe. Ji rehe ti pejiko no, ei Jesus'ga ġa pe.

2 He'yjuhu hete aheruhava jiruva'ga rongu pype, ei ga. Aho po ti ji imboavujikwea penduhava a'ero pe nenonde nehē. Po na rūi hamo a'ero po ji namombe'ui nanongara pe me hamo, ei ga ġa pe.

3 Jihorē penduhava imboavujikwea po ti ji jivyra'javi pe nderogwovo pe noġa jiji'pyri nehē. A'ero po ti ji pyri tuhē pe nduvi nehē, ei Jesus'ga ġa pe.

4 Pekwaha pe pevova'ea viara – perope ji aho kiro, ei ga.

5 Igwete Tomé'ga ei a'ero:

—Jesus, mome nde hoi? Ndorokwahavi tuhē ore, ei ga. Marā po ore ikwahavi pevova'ea viara rekoa naerū? ei Tomé'ga ġa pe.

6 Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Jihi ko jiruva'ga viaramo. A'ereki ji rupi vyakotyve'ga hoi ga pyri, ei ga. Jihi amboukwaha vyakotyve'ga pe a'itituhēva'ea jiruva'ga mombe'gwovo. Jihi amboheaporoġita pyahu'ga mongovouka, ei ga ġa pe. Ojikoty'arame jate ji rehe ġa ndekoi jiruva'ga pavēi, ei ga Tomé'ga pe.

7 Po pe ji kwahavi, a'ero po pe jiruva'ga kwahavi no, ei ga ġa pe. Kiro po ti pe jiruva'ga kwahavi tuhē a'ero nehē. Ji repiaga ġwaramo pe ga repiagi nehē, ei ga ġa pe.

8 Igwete Filipe'ga ei ga pe:

—Jesus, ehapiuka na'ē ti ejuva'ga ore ve. A'ero ti toroko jate, ei ga Jesus'ga pe.

9 —Ymya ji rekoji pe pavēi, Filipe, ei ga. Nde ndajikwahavi ve tuhē naerū? ei Jesus'ga ġa pe. Kiroki ġa ji repia – ki'ga gwepia jiruva'ga no, ei ga. Marā nde euhui ji ve naerū: “Ehapiuka ti ejuva'ga ore ve”? ei Jesus'ga ġa pe.

10 Ji ko ako Tupana'ga pavēi. Tupana'ga oko ji pavēi no. Ndereroviari nde a'ea naerū? ei ga Filipe'ga pe.

—Nhinhi'igame pe me ji ndakoi nhiremimbotarimova'ea rehe, ei Jesus'ga ġa pe. Tupana'ga reki ji monhi'ī. Jipavēiva'ero ga ji mongo ġwemimbotarimo jipi, ei ga ġa pe.

11 Ji ko ako Tupana'ga pavēi, a'e ko ji pe me, ei ga. Tupana'ga oko ji pavēi no, a'e ko ji no, ei ga. Perovia ti a'ea a'ero. Nhinhi'iga reroviare'ymame perovia ti nhirembiapoa repiagame a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

12 Tamobe'u katu tuhē pe me, ei ga. Kiroki ga ojiko ji rehe – ji javijitehe po ti ga hepiukari ahemomby'ava'ea nehē no. Koji'i tehe po ti ga ga monhimomby'ai hepiuka ga pe nehē, ei ga. A'ereki ji kiro aho jiruva'ga pyri jitupa, ei Jesus'ga ga pe.

13 Pe poranduvame ji hugwi pejikovo jireheva'ero, a'ero po ti ji hendukatu-pavi penhi'iga nehē takwahavuka ti ga pe jiruva'ga ruvihavuhetea javo. A'ero po ti ga ga mbohetei nehē, a'e ji, ei Jesus'ga.

14 A'ea ja ji pe me: Pe poranduvame ji hugwi pejikovo jireheva'ero, a'ero po ti ji hendukatui penhi'iga nehē, ei ga gwemimbo'ehara'ga pe.

Amondouka ji Tupana'ga ra'uva pe pyri, ei Jesus'ga

15 –Ji arōheterame po ti pe hendukatui nhinhi'iga nehē, ei Jesus'ga ga pe.

16 A'ero po ti ji ei jiruva'ga pe tombuhu ti ga irūa ji'java'ea pe pyri nehē. A'ea po ti ga imbuhuri a'ero pepokohara nehē topyta hete ti ga pyri avuirama nehē javo, ei Jesus'ga ga pe.

17 A'ea ko Tupana'ga ra'uva – a'ea omboukwaha a'itituhēva'ea Tupana'ga kwahavuka, ei ga. Tegwete Tupana'ga arō'e'ŷve'ga ndehe gara'uva rembipokoga. A'ereki ga ndokwahavi a'ea rekoa. A'ea onhimi ga pe, ei ga. Pe ki a'e te pekwha Tupana'ga ra'uva, ei ga. A'ereki a'ea ko opyta pe pyri. Igwete po ti a'ea jikoty'ari pe pavēi nehē opohira'jave'yma pe hugwi nehē, ei Jesus'ga ga pe.

18 –Ji horame po ti pe ndapeporia'i nehē. A'ereki ji ajivyra'ja pe pyri, ei Jesus'ga ga pe.

19 Kotihī po ti nhiarō'e'ŷve'ga ndajirepiaga'javi nehē. Pe ki a'e te ji repiaga'ja nehē, ei ga ga pe. Akwerava'ja po ti ji jitekovo nehē. A'ero po ti pe kweravi pejikovo nehē no, ei Jesus'ga.

20 Ji kweravirē po ti pe ikwahavi jijikoty'ara jiruva'ga pavēi, ei ga. Pejikoty'a po ti pe ji pavēi nehē no. Ji po ti ajikoty'a pe pavēi nehē no. Pekwha po ti pe nhandejikoty'ara onhopavēi a'ero nehē, ei ga ga pe.

21 –Kiroki ga oko nhinhi'iga rehe hendukatuavo – gaha ji arō hete, ei ga. Kiroki ga ji arō hete – Tupana'ga oarō hete ga no. Igwete po ti ji nanongara'ga arōhetei nhinhimboukwahava ga pe nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

22 Igwete Judas'ga ei – kiroki ga Judas Iscariotesva'earūive'ga – igwete ga ei Jesus'ga pe:

–Jesus, maraname po ti nde nhimboukwahavi ore ve jate earō'e'ŷve'ga pe enhimboukwahave'ymame nehē naerū? ei Judas'ga ga pe.

23 Igwete Jesus'ga ei:

–Kiroki ga ji arō hete – ga po ti gwendu katu nhiremimbo'ea nehē. Igwete po ti jiruva'ga ga arōhetei nehē, ei ga. Igwete po ti ore jogweruri ga pyri nehē jiji jiruva'ga pavēi nehē. Igwete po ti ore ruvi ga pyri oropytavo avuirama nehē, ei Jesus'ga ga pe.

24 Kiroki ga nanhiarōi – ga nohendukatui nhiremimbo'ea nehē, ei ga. Nhiremimbo'ea rūi reki pe pehendū. Ji amombe'u pe me jiruva'ga remimbo'ea nhimbuhurukara'ga remimbo'ea, ei Jesus'ga ga pe.

25 –Amombe'u pa ko ji a'ea pe me jitekovo pe pyri, ei Jesus'ga ga pe.

26 Aerē po ti jiruva'ga imbuhurukari gwa'uva pe pyri ji py'rovouka jupe nehē, ei ga. Pepokohavamo po ti a'ea pe mbo'epavi nehē ikwahava'javuka pe me nhiremimombe'uagwera nhaporemō nehē, ei Jesus'ga ga pe.

27 –Anogatu po ti ji pepy'a nehē, ei Jesus'ga ga pe. Jipy'a u katu jipi. Jipy'a javijitehe ti ji inogatui pepy'a nehē, ei ga ga pe. Yvyakotyve'ga ko e'i tehe

poa pe me toronogatu ti ore pepy'a javo tehe pe me, ei ga. Ji ko na rui. Anogatu tuhē ti ji pepy'a nehē, ei ga ga pe. Tapemomynhyme ti pejipy'a a'ero. Penhimboitakwerimo ti peko, ei ga ga pe.

²⁸—Pehendu pe ji erame pejive ra'e. “Kiro po ti ji hoi nehē. Ajora'ja ti ji pe pyri nehē,” a'e ko ji pe me ko, ei Jesus'ga ga pe. Ji arō hete po pe hamo, a'ero po pe ndoryndoryvamo jihoa rehe hamo. A'ereki jiruva'ga pyri ji aho kiro jihoheheteve'ga pyri, ei ga.

²⁹ Amombe'u jipe ko ji kiro pe me jihoagwama ji horē ti pe perovia nhinhi'iga nehē javo, ei Jesus'ga ga pe.

³⁰ Nanhithetei po ti ji pe me nehē. Nharōe'yve'ga nduvihavuhu'ga po ti uhu kiro ji pyri nehē Satanás'ga, ei ga. Ndipopoakari reki ga ji rehe.

³¹ Emo ti ji manoi tuhē a'ero nehē vyvakotyve'ga ti tokwaha jireaporogita javo. “Oarō hete ga uva'ga ganhi'iga rendukatupava,” te'i ti ga ji ve a'ero nehē. Ji manorame ti ga te'i ji ve nehē, ei ga.

—Xaho ti a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

15

Jesus'ga ko iyvetea'jave'ga

¹—Pekwaha pe uva'yva videira, ei Jesus'ga ga pe. Nanongara'java'ea ko ji imombe'ui pe me kiro. I'yvetea'java'ea ko ji a'ero videiretea'java'ea, a'e ji pe me, ei ga. Jireheve'ga ko videira rakā'jave'ga, ei ga. Jiruva'ga ko videira repiakatuhara'ga'jave'ga a'ero, ei ga.

² Videira repiakatuhara'ga gwakāvondo imondovo yva hugwi - kiroki hakā ndi'aiva'ea. Na jitehe Tupana'ga omondo hete ga ji hugwi - kiroki ga e'i tehe ji ve: “Ore ko Jesus'gareheva'ea,” ei Jesus'ga. Videira rakā i'agwereuhurame videira repiakatuhara'ga gwaygwe'rogwe'ro hakā jahykavipeva'ea ti'a hete ti aerē javo, ei ga ga pe. Na jitehe jireheve'ga ndekokatuhihūe'ymame Tupana'ga ga mbopohirikari gandekote'varuhua hugwi toko katu hete ti ga javo.

³ Pe nhinhi'iga rendukaturō gwaramo jiruva'ga omomboripe pendekote'varuhua pe hugwi, ei Jesus'ga ga pe.

⁴—Pejikoty'a tuhē ti ji pavēi pejikoga ji rehe. A'ero po ti ji jikoty'ari pe pavēi nehē no, ei ga. Hakā jikoty'aramē jate yva pavēi, a'ero jate ko i'aramo. Hakā tehe ndi'ai, ei ga. Na jitehe peteherame ndapekokatui pejikove'y Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ga. Ji pavēi pe jikoty'aramē jate pe ndekokatui a'ero pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei Jesus'ga ga pe.

⁵—Ji ko videira'java'ea, a'e ji, ei Jesus'ga. Pe ko videira rakā'java'ea, ei ga. Kiroki ga ojikoty'a ji pavēi, ji ajikoty'a ga pavēi no - gaha po ti oko katu hete okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ereki ji pe pokoge'ymame ndapekokatui'i a'ero pejikove'y Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe, ei ga.

⁶ Hakā i'ae'ymame hepiakatuhara'ga gwakāvondo imomboja jugwi. A'ero hakā itiniḡame ga imbojatykai imomboja tata pe imbokaita, ei ga. A'ea ja ko ga - kiroki ga ndojikoty'ari ji pavēi, ei ga.

⁷ Pejikoty'aramē ji pavēi hendukatuavo nhinhi'iga po ti pe poranduvi penhimimbotarimova'ea rehe nehē. A'ero po ti Tupana'ga rekopavi penhi'iga rupi nehē, ei Jesus'ga ga pe.

⁸ Pendekokatua po ti hepiukari Tupana'ga ruvihavuhuhetea ojipe'ga pe nehē. A'ero po ti ga ei pe me nehē: “Ga ko Jesus'ga remimbo'ehara'ga,” e po ti ga pe mombe'gwovo nehē, ei ga.

⁹ Tupana'ga ji arō hete, ei Jesus'ga. Na jitehe ji pe arōhetei no, ei ga. Pejikoty'a ti ji pavēi. A'ero po ti ji pe arōhetei, ei ga.

10 Ji ahendu katu jiruva'ga nhi'iga jijikoty'a ga pavēi. Nurā ga ji arōhetei, ei Jesus'ga. Na jitehe po ti pe nehē. Po ti pe hendukatui nhinhi'iga pejikoty'a ji pavēi nehē, a'ero po ti ji pe arōhetei nehē no, ei ga ga pe.

11 —Amombe'u pa ji poha pe me pendory hete ti pe ji javijitehe nehē javo, ei Jesus'ga ga pe.

12 Opoarō hete ji. Na jitehe ti penhoarō hete jipi. Poha ji ehetei pe me, ei ga.

13 Nhande manorame nhaneremiarōhara'ga ndepykavamo a'ero nhande hepiukari nhaneremiarōhetea ga pe, ei ga ga pe.

14 Pe hendukaturame nhinhi'iga nhiremiarōhara ko pe a'ero, ei ga.

15 Ji nda'ea'javi pe me okoteheva'ea. A'ereki okoteheve'ga pe gapojykahara'ga nde'i: “Nahanahā po ti ji japoi nehē.” Ji a'e pe me nhiremiarōhara. A'ereki ji amombe'u pa pe me jiruva'ga nhi'igagwera nhiremianduva, ei Jesus'ga ga pe.

16 Pe ndape'ei ji ve: “Ndereheva'ero po ti ore rekoï nehē.” Jihi ypy koi a'e pe me: “Pe po ti jireheva'ero nehē,” ei Jesus'ga ga pe. Ji opomo'ē tapeho ti ojipe'ga mbojikoga ji rehe nehē javo. Ojikoge'ymi po ti ga ji rehe a'ero nehē, a'e ji, ei ga. A'ero pe poranduvame jiruva'ga hugwi po ti ga hendukatupavi penhi'iga nehē pe jireheva'ero gwaramo nehē, ei Jesus'ga ga pe.

17 Penhoarōarō hete ti a'ero, a'e ji pe me, ei ga ga pe.

Tupana'ga arōe'ŷve'ga noarōi Jesus'gareheve'ga

18 —Tupana'ga arōe'ŷve'ga po ti napearōi okote'varuhuavo pe me nehē, ei Jesus'ga ga pe. Ji ypy nanongara'ga nanhiarōi okote'varuhuavo ji ve no. Pekwahava'ja ti a'ea ga pe arōe'ymame a'ero nehē, ei ga ga pe.

19 Po pe Tupana'ga arōe'ŷve'gandeheva'ero hamo, a'ero po ga pe arō hete hamo ga ko orereheva'ea javo pe me hamo, ei Jesus'ga ga pe. Ji opomo'ē reki jijive Tupana'ga arōe'ŷve'ga hugwi pe ko gandeheva'ea rui kiro javo. Nurā Tupana'ga arōe'ŷve'ga napearōi okote'varuhuavo pe me, ei ga.

20 Pekwahava'ja ti nhinhi'igagwera pejive. A'ereki ji a'e pe me oji'i: Okoteheve'ga ko huvihava'ga hohe rui, a'e ko ji pe me oji'i, ei ga. Na jitehe ko pe ji hohe rui. Ojipe'ga ombohahy ji ve oji'i. Nurā po ti nanongara'ga imbohahy pe me na jitehe nehē no, ei Jesus'ga ga pe. Ojipe'ga ki a'e te nhinhi'iga rendu katu. Nurā po ti nanongara'ga penhi'iga rendukatui na jitehe nehē no, ei ga.

21 Pe jireheva'ero gwaramo po ti Tupana'ga arōe'ŷve'ga imbohahy pe me nehē. A'ereki ga ndokwahavi Tupana'ga nhimbuhurukara'ga, ei ga.

22 Po ji ndajori Tupana'ga nhi'iga mombegwovo ga pe hamo, a'ero po ganembikwahave'yma ndojari ga ndehe hamo, ei Jesus'ga ga pe. Okwaha tuhē reki ga novia. A'ereki ji ajo imombegwovo ga pe ikwehe novia, ei ga. Nurā po ga nde'ia'javi hamo: “Ndorokwahavi ore Tupana'ga nhi'iga. Nurā ore ndorokoi hupi.” Nde'ia'javi po ga hamo, ei Jesus'ga ga pe.

23 —Kiroki ga nanhiarōi - ga noarōi jiruva'ga no, ei ga.

24 A'apo hete ko ji gapyteri pe ahemonhimomby'ava'ea ikwehe. Ojipe'ga nhaporemo ko ndoapoangavi reki nanongara, ei ga. Po ga ndohepiagi nhirembiapoa hamo, a'ero po ga ei ji ve hamo: “Ndorogweroviari ore Jesus'ga popoakara hepiage'yma garembiapoa,” e po ga a'ero hamo, ei Jesus'ga ga pe. Ga ko gwepia reki nhirembiapoa. Émo ga nanhiarōi jihi jiruva'ga reheve, ei ga.

25 Nahā ga ndekouhui Tupana'ga rembikwatijarukara rupi. A'ereki mya ga'apoa aherembikwatijara omombe'u jipe nhinhi'igagwama hako. Igwete i'ei: “Ga nanhiarōi tehe,” e'i jipe aherembikwatijara, ei Jesus'ga. Igwete ga nanhiarōi kiro ahe nhi'ipo'ruavo, ei ga ga pe.

26 —Tupana'ga hugwi po ti ji amondouka pe pyri pepokohara nehë Tupana'ga ra'uva. A'ea omboukwaha a'itituhëva'ea Tupana'ga kwahavuka vvyakotyve'ga pe, ei Jesus'ga ga pe. Urame Tupana'ga hugwi po ti a'ea ji mombe'ui pe me nehë, ei ga.

27 Pehe po ti ji mombe'u ojipe'ga pe nehë no. A'ereki ji pavëi pe peko ji ahe mbo'epyrame kiromo jate pejikovo ji pavëi, ei Jesus'ga ga pe.

16

1 —A'e ko ji poha pe me tapejikopigyme ti ji rehe, ei Jesus'ga ga pe.

2 Aerë po ti ga pe mondoukahetei pejatykahava hugwi nehë. Aerë po ti ga pe jukai nehë no nahã nhande tipoko Tupana'ga javo tehe nehë, ei ga.

3 Nahã po ti ga ndekote'varuhui pe me nehë. A'ereki ga ndokwahavi jiruva'ga okoe'yma ga pavëi. Ga ndajikwahavi okoe'yma ji pavëi no, ei Jesus'ga ga pe.

4 A'e ko ji poa pe me kiro tapekwahava'ja ti nhinhi'iga aerë nehë. Ihorame gandekote'varuhua japiavo po ti pe ei a'ero nehë: “Jesus'ga omombe'u nhogwenonde a'ea nhande ve,” pe'ji po ti pe nehë, ei ga.

Tupana'ga ra'uva rekoa

Igwete Jesus'ga ei:

—Pe mbo'epyrame ji nda'ei poa pe me ikwehe, ei Jesus'ga ga pe. A'ereki a'ea rupi pe pavëi ji rekoï ikwehe, ei ga.

5 —Ağwamo po ti ji hoi ga pyri nehë – kiroki ga ji mbuhuruka kokoty, ei Jesus'ga ga pe. Emo pe ndape'ei pa ji ve: “Mome tuhë po ti nde hoi nehë?”

6 Jihoa imombe'uro gwaramo pe me pekoveveuhu pe a'ero, ei ga.

7 A'itituhëva'ea ji imombe'ui pe me. Jihoa po ti pyry hete tuhë pe me nehë, ei ga. Ji hoe'ymame nduri po ti pepokohara pe pyri nehë Tupana'ga ra'uva. Ji horame po ti ji a'ea mbuhurukari pe pyri nehë, ei ga ga pe.

8-11 Urame po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhiarõe'yve'ga pe gandekote'varuhua rehe. A'ereki ojikoge'ymame ji rehe ga oko te'varuhu a'ero, ei Jesus'ga. Urame po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari ga pe gandeaporogitakatue'yma jipyryhetea rehe no. A'ereki jipyryva gwaramo jiruva'ga ji mbuhurukari kiro ojipyri. A'ero po ti pe ndajirepiaga'javi nehë, ei ga ga pe. Tupana'ga ra'uva urame po ti ikwahavukari nhiarõe'yve'ga pe gandeaporogitakatue'yma Tupana'ga ea rehe no. A'ereki Tupana'ga e'i jipe gandevihavuhu'ga pe Satanás'ga pe: “Ereko te'varuhu nde. Ereho po ti nde hahyva'ea ruvihava pype ejiheve'ga pavëi nehë,” e'i jipe Tupana'ga ga pe, ei ga. A'ea nhaporemō po ti Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhiarõe'yve'ga pe nehë a'ea urame hepiuka nehë, ei Jesus'ga ga pe.

12 —Koji'i tehe po ji imombe'ui pe me hamo. Emo ağwamo ndoki a'ea peakaï pe, ei Jesus'ga ga pe.

13 Tupana'ga ra'uva urame pe pyri po ti okwahavuka pa a'itituhëva'ea pe me a'ero Tupana'ga mombe'gwovo nehë, ei ga ga pe. Gweaporogita pyvõ rûi po ti gara'uva nhi'igi nehë. Gwemienduva ti imombe'ui nehë. Aerëva'ea po ti a'ea imombe'ui pe me nehë no, ei Jesus'ga ga pe.

14 Tupana'ga ra'uva po ti henduvi nhinhi'iga ji imombe'urame jupe jireaporogita Tupanamō nehë, ei ga. A'ero po ti gara'uva imombe'ui a'ea jitehe pe me nehë. Nahã po ti imboukwahavi pe me jiruvihavuhuhetea Tupana'ga ruvihavuhuhetea nehë, ei ga ga pe.

15 Jireaporogita ko jiruva'ga reaporogita javijitehe, ei ga. Nurã ji ei pe me ko: “Tupana'ga ra'uva po ti henduvi nhinhi'iga ji imombe'urame jireaporogita jupe nehë,” a'e ji. “A'ero po ti imombe'ui a'ea jitehe pe me nehë,” a'e ko ji pe me ko, ei Jesus'ga ga pe.

Aheroryvagwama

16 –Kotihĩ po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerẽ po ti pe ji repiaga'javi nehẽ, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

17 Nurã jararamo Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ojohupe:

–Marãĩ ga poro javo nhande ve? ei ga. A'ereki ga e'i: “Kotihĩ po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerẽ po ti pe ji repiaga'javi nehẽ,” e ko ga ko, ei ga. “A'ereki ji aho kiro jiruva'ga pyri,” e ko ga nhande ve ko, ei ga ojohupe.

18 Gara pe po ga ei kotihĩ po ti nahã nehẽ javo? ei ga. A'ereki nhande ndikwahavi a'ea, ei ga.

19 Jesus'ga okwahavipe ganhi'iga ojohupe. “Toro'e po ga pe,” ei ga ji ve novia, ei ga ovyvteri pe.

Nurã ga ei ga pe:

–“Marãĩ ga?” pe'ji pe ojohupe ra'e, ei Jesus'ga ga pe. A'ereki ji a'e pe me ko: “Kotihĩ po ti pe ndajirepiagi jiji. Aerẽ po ti pe ji repiaga'javi nehẽ,” a'e ko ji pe me ko, ei ga.

20 Tamombe'u katu tuhẽ pe me a'ero, ei ga. Pejehe'o hete po ti pe ji rehe nehẽ pejikovevehuro ji manorame nehẽ. Nhiarõe'ÿve'ga po ti a'ea horyory ji manorame nehẽ, ei ga. Pekovevehu jiji po ti pe nehẽ. Emo kotihĩ po ti pendekovevehua ipigi pe hugwi nehẽ. A'ero po ti pe ndoryva'javamo nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

21 –Tamombe'u ti pe me a'ea javijiteheva'ea, ei ga. Kunhahã gwa'yra mbo'agwerĩrame okovevehu jiji a'ero hahya rehe. Aerẽ gwa'yra mbo'arirẽ hã roryva'javamo okovo ipita'ngia rehe, ei ga. Omoka'nhy hã hahya a'ero. A'ereki hã hory hete gwa'yra rehe, ei ga ga pe.

22 Na jitehe po ti pe peko a'ero nehẽ, ei Jesus'ga ga pe. Kirogwe pe ndekovevehu jiji. Emo aerẽ ji pe ndepiaga'javame po ti pe ndoryva'javamo nehẽ. A'ero po ti ga nomombigi tuhẽ pendoryva pe hugwi nehẽ, ei ga ga pe.

23 –A'ea rupi po ti pe ndape'ea'javi ji ve nehẽ marã nanongara javo nehẽ, ei Jesus'ga ga pe. Tamombẽ'u katu tuhẽ pe me. Pe poranduvame jiruva'ga hugwi pejikovo jireheva'ero a'ero po ti ga pe nhi'ïpo'ruĩ nehẽ, ei ga ga pe.

24 Jireheva'ero pe napeporanduvi ve ga hugwi. Peporandurandu ti kiro. A'ero po ti Tupana'ga pe nhi'ïpo'ruĩ nehẽ, ei ga. A'ero po ti pe ndoryndoryhetero pejikovo nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

Penhimboitakwerimo ti peko

25 –Opombo'embo'e ji jipi ojo'java'ea pyvõ onhimiva'ea pyvõ, ei Jesus'ga ga pe. Aerẽ po ti ji a'ea pyvõ rui pe mbo'ei nehẽ. Amombe'u katu po ti ji jiruva'ga pe me nehẽ, ei ga ga pe.

26 A'ea rupi po ti pe poranduvi jiruva'ga hugwi pejikovo jireheva'ero nehẽ, ei ga. Ji rui po ti aporandu ga hugwi pe ndepyga nehẽ, a'e ji, ei ga.

27 Pe tuhẽ po ti peporandu pejive ga hugwi nehẽ. A'ero po ti ga pe nhi'ïpo'ruĩ nehẽ. A'ereki jiruva'ga jitehe pe arõ hete. A'ereki pe ji arõ hete herovia jiruragwera Tupana'ga hugwi, ei ga ga pe.

28 Ajo tuhẽ ko ji jiruva'ga hugwi ua yvya koty ikwehe. Kiro po ti ji hoa'javi yvya hugwi nhimanorame nehẽ jigwovo jiruva'ga pyri jitehe nehẽ, ei Jesus'ga ga pe.

29 Igwete Jesus'ga remimbo'ehara'ga ei ga pe:

–Kirogwe nonhimimi ore ve nenhi'iga, ei ga ga pe. Eremombe'u katu nde kiro.

30 Nurã ore ei nde ve: Erekwaha pa nde mbatera. A'ereki nde erekwahavipe orereaporogita ore epotarama nde ve marã javo, ei ga. Nurã ore heroviahetei nderuragwera Tupana'ga hugwi, ei ga Jesus'ga pe.

31 –A'iti pe perovia kiro pejikoga ji rehe naerũ? ei Jesus'ga ga pe.

³² Kirogwe tuhē po ti pe nhigwahembavi ji reja penhinhana pejigwovo penhonga pe nehē. Emo ji tehe rūi ako. Tupana'ga okoe'ymi ji pavēi jipi, ei ga ga pe.

³³ Amombe'u ji a'ea pe me tu katu ti pepy'a ji rehe pejikoty'aro gwaramo, ei ga. Nhiarōe'ýve'ga po ti okwahavuka hahyva'ea pe me nehē, ei ga. Penhim-boitakwerimo ti peko, ei ga. A'ereki ji amombi nhiarōe'ýve'ga nduvihava'ga popoakara, ei Jesus'ga ga pe.

17

Jesus'ga nhi'iga Tupana'ga pe

¹ Onhi'imbavame gwemimbo'ehara'ga pe Jesus'ga jovavuri yvagi pe tanhi'ĩ Tupana'ga pe javo.

—Apĩ, ei Jesus'ga ga pe. Oho kiro japiavo jiruvihavuhuhetea repiukara apiavo, ei ga. Ehepiuka ti kiro ga pe jiruvihavuhuhetea ji tahepiuka nderuvihavuhuhetea ga pe nehē no, ei Jesus'ga Tupana'ga pe. Ndera'yramo ji ei poro nde ve.

² A'ereki nde ere'e jipe ji ve: “Emongo pa ti vvyakotyve'ga enhimimbota-rimova'ea rehe teremboheaporoğita pyahu ti ga - kiroki ga ji ambojikoguka nde rehe,” ere ko nde ji ve, ei Jesus'ga javo uva'ga pe.

³ Nahā ga ndeaporoğitapyahurame a'ero, ei ga. Ga nde kwaha hete ojikoga nde rehe gaha jafe ko Tupanamo javo. Ga ji kwaha hete ojikoga ji rehe no ga ko Jesus Cristoramo Tupana'ga remimbuhurukaramo javo, ei Jesus'ga.

⁴ Ymya nde ei ji ve: “Ji mombe'umbe'u ti eporavykyavo ji ve,” ere ko nde ji ve, ei ga Tupana'ga pe. Kiro ji poravykypavi nde ve a'ero. A'ereki ji oromombe'u pa ga pe, ei ga. Nahā ji hepiukari nderuvihavuhuhetea ga pe avo vyva koty, ei ga Tupana'ga pe.

⁵ Apĩ, ymya vyva apoa renonde ji herekoi nderuvihavuhuhetea hako, ei Jesus'ga. Ereokukara'ja ti ji ve a'ea jitehe ejipyri nehē, a'e ji nde ve, ei ga Tupana'ga pe.

⁶ A'ero Jesus'ga ei gwemimbo'ehara'ga mombe'gwovo Tupana'ga pe:

—Akwahavuka nderuvihavuhuhetea ga pe - kiroki ga nde erembo-jikoguka ji rehe, ei Jesus'ga ga pe. Ga ko ndereheve'ga. Nde eremo'emo'ē ga ejive vvyakotyve'ga hugwi, ei ga. A'ero nde ga mbojikogukari ji rehe. Igwete ga ndekohetei nenhi'iga rupi ji imombe'urame ga pe, ei ga ga pe.

⁷ Kiro ga ei a'ero: “Tupana'ga reki ombō'e Jesus'ga mbatera rehe nhaporemō,” ei ga, ei ga.

⁸ A'ereki ji amombe'u ga pe nenhi'iga. A'ero ga ndekoi nenhi'iga rupi, ei ga ga pe. Okwaha hete ga jiruragwera nde hugwi. Gwerovia hete ga a'ero ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo, ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga mombe'gwovo Tupana'ga pe.

⁹ —Ga ndepya ji nhi'igi nde ve teremombyry ti ga pe javo, ei ga Tupana'ga pe. Ji nanhi'igi nearōe'ýve'ga ndepya, ei ga. Emo kiroki ga nde erembo-jikoguka ji rehe - gahā ko ji ahepy javo nde ve. A'ereki ga ndereheva'ero, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁰ Kiroki ga ojiko ji rehe - ga nhaporemō ko ndereheve'ga. Ndereheve'ga jitehe ko jireheva'ero no, ei ga. Igwete po ti ga hepiukari jiruvihavuhuhetea nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹¹ —Apĩ, kiro po ti ji hoi nde pyri nehē, ei ga ga pe. Ndajuva'javi ji avo vyva koty a'ero. Jireheve'ga ki a'e te u ve kokoty, ei Jesus'ga ga pe. Apĩ, ndepyyri hete nde. Ereko katu ti ga ndepopoakarimo - a'ea nde erembuhu ji ve jipi ejipopoakara, ei ga ga pe. Ereko katu ti ga toko ti ga nhande ja a'ero nehē.

Ojo'ja nhandereaporogita jipi. Gandeaporogita po ti ojo'ja a'ero nehê no, ei Jesus'ga ga pe.

¹² Jiruvame ga pyri ji ga nderekokatui jipi ndepopoakarimo. Ejipopoakara jitehe nde erembuhu ji ve nohõ, ei ga ga pe. A'a'ngu ji ga nderekovo jipi. A'ero po ti ga nhaporemo ndopo'ru hahyva'ea nehê, ei ga. Gaha jate po ti opo'ru hahyva'ea - kiroki ga garekote'varuhua gahoagwama hahyva'ea ruvihava pype. Opo'ru tuhê ti ga nerembikwatijarukara - kiroki ikwatijara ga mombe'u nhogwenonde hako, ei Jesus'ga ga pe.

¹³ —Apĩ, kiro po ti ji hoi nde pyri a'ero nehê, ei ga. Poa nhaporemo ji ei kiro gandovaki jihoa renonde tohoryory hete ti ga. Gandoryhetea po ti jiroryhetea javijitehe nehê, ei ga ga pe.

¹⁴ Amombe'u ji nenhi'iga ga pe jipi, ei ga. A'ero nearõe'yve'ga noarõhetei ga. A'ereki gandeaporogita ko nearõe'yve'ga ndeaporogita ja rui, ei ga. Ga ko ji javijitehe a'ero. A'ereki jireaporogita ko nearõe'yve'ga ndeaporogita ja rui no, ei Jesus'ga ga pe.

Igwete ga ei Tupana'ga pe gwemimbo'ehara'ga mombe'gwovo:

¹⁵ —Apĩ, ji nda'ei nde ve: Eroho ti ga vyva hugwi, ei ga. Nahã ji ei: Ereko katu ti ga Diabo'ga ti tombo'eyme ga okote'varuhuva'ea rehe, ei Jesus'ga.

¹⁶ Jireaporogita ko nearõe'yve'ga ndeaporogita ja rui. Na jitehe jireheve'ga ndeaporogita ko nearõe'yve'ga ndeaporogita ja rui no, ei ga ga pe.

¹⁷ Emongo ti ga enhimimbotarimova'ea rehe enhi'iga pyvõ a'itituhêva'ea pyvõ, ei ga.

¹⁸ Nde ji mbuhuruka avo vyvakotyve'ga pyteri pe tomombe'u ti ga nhinhi'iga ga pe javo. Na jitehe ji nhiremimbo'ehara'ga mondoukari gapyteri pe no tomombe'u ti ga nhinhi'iga ga pe javo, ei ga ga pe.

¹⁹ Anhimongo ji neremimbotarimova'ea rehe nhinhikwava'ega nde ve. Ga ndepyga ji nhimongoi a'ea rehe nhiremimbo'ehara'ga ti toko tuhê neremimbotarimova'ea rehe nehê no, ei Jesus'ga ga pe ga mombe'gwovo.

²⁰ —Apĩ, nhiremimbo'ehara'ga jate rui ji ga ndepygi nhinhi'iga nde ve, ei ga. A'erê po ti nhiremimbo'ehara'ga ji mombe'umbe'ui ojipe'ga pe nehê ga mbojikoguka ji rehe nehê no. Ga jitehe ji ga ndepygi kiro no, ei ga Tupana'ga pe.

²¹ Anhi'ĩ ji nde ve jireheve'ga ndepyga a'ero ga nhaporemo ti toko ojipejiva'ea'java'ero, ei ga. Nde erejikoty'a ji pavêi. Ji ajikoty'a nde pavêi no, ei ga. Nhande pavêi ti jireheve'ga tojikoty'a no nearõe'yve'ga ti togwerovia nhimbuhurukara nde hugwi a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

²² Apĩ, nde ererekouka ji ve ejuvihavuhuhetea. Na jitehe ji arekouka a'ea ga pe no toko ti ga ojipejiva'ea'java'ero nhande javijitehe nehê no, ei ga Tupana'ga pe.

²³ Ji ajikoty'a ga pavêi. Nde erejikoty'a ji pavêi no, ei ga. Nahã ti ga toko hete ojipejiva'ea'java'ero, nearõe'yve'ga ti tokwaha nhimbuhurukara nde hugwi, ei ga. Ga ti toko hete ojipejiva'ea'java'ero nearõe'yve'ga ti tokwaha neremiarõhetea jireheve'ga ndehe, ei ga. A'ereki nde ji arõ hete. Na jitehe nde ga arõ hete no, ei Jesus'ga Tupana'ga pe.

²⁴ —Apĩ, ei Jesus'ga. Nde erembjikoguka ga ji rehe ikwehe, ei ga ojiheve'ga mombe'gwovo. Apota hete ji ganduvagwama jijipyri - perope ji aho kiro jitupa - tohepia ti ga jiruvihavuhuhetea Tupanamo nehê, ei ga. A'ea nde ererekouka ji ve. A'ereki ymya vyva apoa renonde nde ji arõ hete, ei ga Tupana'ga pe.

²⁵ Apĩ, ei Jesus'ga. Erekokatue'yumi ko nde. Nearõe'yve'ga nandekwahavi reki, ei ga. Ji ki a'e te orokwaha nde. Igwete jireheve'ga ikwahavi nhimbuhurukara nde hugwi, ei Jesus'ga ga mombe'gwovo ga pe.

²⁶ Akwahavuka ji ġa pe ndereaporogita. Koji'i po ti ji ikwahavukari a'ea ġa pe nehē no toarō hete ti ġa ojipe'ġa javo, ei ġa. A'ereki nde ji arō hete. Na jitehe po ti ġa ojipe'ġa arōhetei a'ero nehē. Akwahavuka po ti ji ġa pe ndereaporogita tajikoty'a ti ji ġa pavēi nehē no, ei Jesus'ġa ġa pe.

18

Ahe opyhyguka Jesus'ġa

(Mateus 26.47-56; Marcos 14.43-50; Lucas 22.47-53)

¹ Onhi'imbavame Tupana'ġa pe Jesus'ġa hoi cidade hugwi ġwemimbo'ehara'ġa pavēi. Igwete ġa yahavi yakwa'via aherovai Cedrom aherovai. Matet'yhava pype ġa hoi ovahema.

² Kiro Judasva'ea - ahe opyhyguka ġweri Jesus'ġa - kiro Judasva'ea soldados'ġa nderuri Jesus'ġa pyri. A'ereki ahe okwaha hete pea. A'ereki pevo Jesus'ġa onhogwovati jipi gaha ġwemimbo'ehara'ġa pavēi.

³ A'ero Judasva'ea soldados'ġa nderuri guardas'ġa ndeheve - kiroki guardas'ġa gwepia katu judeus'ġa jatykahavuhua jipi. A'ereki mbatera kwava'ehara'ġa nduvihava'ġa omondouka ġa Judasva'ea rupi fariseus'ġa pavēi. Gweru ġa itakyhea'javuhuva'ea mbuahava reheve. Yhyga ġa gweru hyapehava reheve onhimongyavo. Nahā Judasva'ea ġa nderuri Jesus'ġa pyri a'ero.

⁴⁻⁵ Ojikwe Jesus'ġa okwaha opyhygaġwama novia. Igwete ga hoi ġa novatiamo. Ga pyri Judasva'ea rekoi o'ama.

—Mome ahe pe peheka? ei Jesus'ġa ġa pe.

—Jesus'ġa Nazarépeve'ga, ei ġa ġa pe.

—Jihi ko a'ea, ei Jesus'ġa ġa pe.

⁶ Ga erame poro ġa hyrygi ojakykwe koty o'a vvyvo upa.

⁷ Igwete Jesus'ġa ea'javi ġa pe:

—Mome ahe pe peheka naerū? ei ga.

—Jesus'ġa Nazarépeve'ga, ei ġa ġa pe.

⁸ —Ji ko a'ea, a'e ko ji pe me ko, ei ga. Jihi pe ji reka. Na ġa hoi a'ero nhiremimbo'ehara'ġa, ei ġa ġa pe.

⁹ A'ereki ojikwe ga ei Tupana'ġa pe: “Apī, kiroki ġa nde erembojikoguka ji rehe - a'a'ngu ji ġa nderekokatuavo,” ei ga. “Nurā po ti ġa nhaporem ndopo'rui hahyva'ea nehē, a'e ji,” e'i jipe ga Tupana'ġa pe. Nurā ga ei kiro soldados'ġa pe: “Na ġa hopavi a'ero nhiremimbo'ehara'ġa.”

¹⁰ Kiro Simão Pedro'ġa ipyhygi oitakyhea'javuhuva'ea Malco'ġa nambi'oga garovai pytera koty. Malco'ġa oporavyky jipi ikwava'ehara'ġa nduvihavuhu'ġa pe gapyriva'ero. Gaha Pedro'ġa onambi'o.

¹¹ A'ero Jesus'ġa ei Pedro'ġa pe:

—Emondeva'ja ti eitakyhea'javuhuva'ea haimbepirohokava pype, ei ga ġa pe. Apo'ru tuhē ti ji hahyva'ea nehē, ei ga. A'ereki a'ea ko jiruva'ġa remimbotarimova'ea ji ve, ei ga Pedro'ġa pe.

Ahe gweroho Jesus'ġa Anásva'ea pyri

¹² A'ero soldados'ġa nduvihavuhu'ġa Jesus'ġa pyhygi ga rerekovo soldados'ġa pavēi guardas'ġa pavēi no. Igwete ġa ga pokwari ga rerogwovo.

¹³ Anás'ġa pyri na'ē ġa ga rerohoi. Anás'ġa ko Caifás'ġa rembirekohēa ruva'ġa. Caifás'ġa ko ikwava'ehara'ġa nduvihavuhu'ġa a'ea rupi.

¹⁴ Gaha e'i jipe judeus'ġa nduvihava'ġa pe ġa moġitavo: “Ojipejive'ġa po ti omano nhande repykavamo nehē hamo,” e'i jipe Caifás'ġa ġa pe. Anás'ġa pyri na'ē ġa Jesus'ġa rerohoi a'ero.

*Ndakwahavi ji Jesus'ga, ei Pedrova'ea**(Mateus 26.57-58, 69-70; Marcos 14.53-54, 66-68; Lucas 22.54-57)*

¹⁵ Igwete Simão Pedro'ga hoi Jesus'ga reviri. Ga rupi ojipe'ga hoi no Jesus'ga remimbo'ehara'ga jitehe. Ikwava'ëhara'ga nduvihavuhu'ga okwaha hete reki Pedro'garupive'ga. Nurã ga reki garonga rokari pe Jesus'ga reviri.

¹⁶ Pedro'ga ki a'e te opyta jiji o'ama mytu'ë me hokairungava rovapytymbava pyri. A'ero akoja'ga – ga ikwava'ëhara'ga nduvihavuhu'ga okwaha – a'ero ga hoajavi mytu'ë me javo hovapytymbava rerekoharahëa pe emongiuka ti Pedro'ga javo. Igwete hëa Pedro'ga mongiuokari okari pe ga mo'ama.

¹⁷ A'ero hëa ei Pedro'ga pe:

–Nde nderekoi akoja'ga remimbo'eharamo no naerü? ei hëa ga pe.

–Ji ko a'ea rüi, ei ga o'mbero hëa pe.

¹⁸ Pevo ga ami tata rembeyvyri ikwava'ëhara'ga nduvihavuhugareheve'ga guardas'ga pavëi. A'reki iroyxagahi ypytunimo. Nurã ga imondygi tatapyinha xajipe'e javo. Pevo ga ami tata pyri a'ero. Igwete Pedro'ga hoi o'ama ojipe'eavo ga pyri.

*Marã? e'ie'i Anásva'ea Jesus'ga pe**(Mateus 26.59-66; Marcos 14.55-64; Lucas 22.66-71)*

¹⁹ Kiro ikwava'ëhara'ga nduvihavuhu'ga ei Jesus'ga pe:

–Marã neremimbo'ehara'ga ndekoi naerü? ei ga. Gara rehe nde ga mbo'embo'ei jipi? ei ga Jesus'ga pe.

²⁰ –Ojipe'ga pe nhaporemö ji imombe'umbe'ui gandovaki jipi, ei Jesus'ga ga pe. Judeus'ga jatykahava pype ji ga mbo'embo'ei jipi judeus'ga jatykahavuhua pype no. Ji namombe'unhimimi reki ga pe jipi, ei ga ga pe.

²¹ Marã nde euhui ji ve naerü gara rehe nde ga mbo'ei jipi javo ji ve? ei Jesus'ga ga pe. Nhirenduhara'ga koi okwaha nhiremimbo'eagwera. Ga pe ti emombe'uuka nhinhi'iga a'ero, ei Jesus'ga ga pe.

²² A'ea erame guarda'ga – kiroki ga ga ppyvo o'ã – ga Jesus'ga rova petegi.

–Maranuhürame nde ei poa javo ikwava'ëhara'ga nduvihavuhu'ga pe? ei ga Jesus'ga pe.

²³ A'ero Jesus'ga ei:

–Po ji ete'varuhui, emombe'u ti ji'ete'varuhagwera a'ero, ei ga. Ji ekaturame po ga ndajirovapetegi ramo, ei Jesus'ga.

²⁴ Kiro Anás'ga ga rerohoukari Caifás'ga pyri ikwava'ëhara'ga nduvihavuhu'ga pyri. Opokwariji ga Jesus'ga.

*Ndakwahavi ji Jesus'ga, e'ia'ja Pedrova'ea**(Mateus 26.71-75; Marcos 14.69-72; Lucas 22.58-62)*

²⁵ A'ea ja Pedro'ga jipe'ei tata pyri o'ama. Igwete pevove'ga ei ga pe a'ero:

–Nde nderekoi garemimbo'eharamo naerü? ei ga ga pe.

Igwete Pedro'ga ei:

–A'ea rüi ko ji, ei ga o'mbero ga pe.

²⁶ Igwete ojipe'ga ei Pedro'ga pe no – kiroki ga oporavyky ikwava'ëhara'ga nduvihavuhu'ga pe gapyriva'ero. Pedro'ga gare'ya'ga nambi'ogipe itymipyra pyri. Igwete ga ei kiro Pedro'ga pe:

–Orohepia po ji nde Jesus'ga pyri itymipyra pyri raji'i, ei ga ga pe.

²⁷ –Ji rüi tuhë koi oji'i, e'ia'ja Pedro'ga ga pe.

Nanime inamutiğa nhi'igi o'ama.

*Pilatosva'ea e'ia' marã Jesus'ga rekoa javo**(Mateus 27.1-2, 11-14; Marcos 15.1-5; Lucas 23.1-5)*

²⁸ Ypyhajive judeus'ga nduvihava'ga Jesus'ga rerohoi Caifás'ga ronga hugwi. Governador'ga rongaruvihai pe ga ga rerohoi Pilatos'ga rongaruvihai pe. Igwete ga Jesus'ga mondoukari ga mo'amauka Pilatos'ga pyri. Judeus'ga nduvihava'ga ndoki ipype. Aereki judeus'ga ndoki tuhê judeus'garüive'ga nonga pype ojihe'are'yma ga ndehe jipi. "Po ti nhande hoi ipype, a'ero po ti nhande nhimbote'varuhui Tupana'ga pe nehê," ei ga. "Nhanenhibote'varuhurame po ti nhande ndi'ua'javi toryva rupiara nehê," ei ga. Nurã judeus'ga nduvihava'ga ndoki Pilatos'ga ronga pype. Igwete ga Jesus'ga mondoukari Pilatos'ga pyri.

²⁹ A'ero Pilatos'ga ruri mytu'ê me javo ga pe.

—Marã pe'eagwama Jesus'ga pe naerũ? Marã garekote'varuhua naerũ? ei Pilatos'ga ga pe.

³⁰ Igwete ga ei ga pe:

—Po ga ndokote'varuhui jipi hamo, a'ero po ore norokwava'egi ga kiro nde ve hamo, e'i tehe ga Pilatos'ga pe.

³¹ —Pe tuhê ti peroho ga a'ero imbohahyavo ga pe nehê penamonhava'ea nhi'ïpo'ruavo nehê, ei ga judeus'ga nduvihava'ga pe.

Igwete ga ei:

—Torojuka ti ga novã, ei ga. Emo romanosramo pe ndapejukaukari ga ore ve, ei ga Pilatos'ga pe. Pehe ti pejuka ga a'ero romanosramo, ei ga ga pe.

Romanos'ga o'rame oko te'varuhu hete ga javo, a'ero ga ga kutugi yva rehe ga mbovya ga jukavo. Igwete judeus'ga ei Pilatos'ga pe: "Pehe ti pejuka Jesus'ga romanosramo," ei ga.

³² E'i ga a'ea Jesus'ga nhi'ïpo'ruavo. Aereki Jesus'ga omombe'u jipe omanoagwama yva rehe nahã ti ga ji jukai javo.

³³ A'ero Pilatos'ga hoa'javi onga pype Jesus'ga mbuhuruka ojipyri.

—Ndehe ko judeus'ga nduvihavuhuhetero naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

³⁴ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Ndehe tuhê erekwaha nanongara? ei ga. Mara'ngu po nahã ojipe'ga ji mombe'gwovo nde ve ra'e? ei ga ga pe.

³⁵ —Jihi ko nda'ei a'ea, ei ga. Ji ko judeu rüi! ei Pilatos'ga. Ndere'yja'ga tuhê reki nde pyhy nde rerua ji pyri ikwava'êhara'ga nduvihava'ga pavêi, ei ga. Marã nderekote'varuhua naerũ? Nde ganduvihavuhuro tuhê ereko naerũ? ei ga Jesus'ga pe.

³⁶ —Ji ko yvyakotyve'ga nduvihava'ga atyvi, ei Jesus'ga ga pe. Po ji ganduvihava'ga ja hamo, a'ero po jireheve'ga ga avykyi ji repyga hamo tomondoyme ti ga ga judeus'ga nduvihava'ga po pe javo hamo, ei ga. Ji ko avove'ga nduvihava'ga atyvi reki, a'e ji nde ve, ei ga Pilatos'ga pe.

³⁷ A'ero Pilatos'ga ei ga pe:

—Nde ko huvihavuhua tuhê naerũ? ei ga ga pe.

—Nde ere'e katu ji ve nde ko huvihavuhua javo, ei Jesus'ga ga pe. Ajo ji ji'a yvyakotyva'ero kako tamombe'ga ti ga pe a'itituhêva'ea javo, ei ga. Kiroki ga oko hete a'itituhêva'ea rehe – ga gwendu katu nhinhi'iga a'ero, ei ga ga pe.

³⁸ —Manongara tuhê po a'itituhêva'ea naerũ? ei Pilatos'ga ga pe a'ero.

Pilatosva'ea ojukauka Jesus'ga

(Mateus 27.15-31; Marcos 15.6-20; Lucas 23.13-25)

A'ero Pilatos'ga hoa'javi mytu'ê me judeus'ga pyri.

—Ga ndokote'varuhui'ï, a'e ji pe me, ei ga.

³⁹ Nahã ji ei pe me kiro a'ero. Kwara nanani Páscoa aporame pe ei ji ve ipyhygipyra'ga rehe. A'ero ji ga mohemukari cadeia hugwi, ei Pilatos'ga ga pe. Ma'ga ji amohemuka kiro pe me a'ero? Amohemuka po ti ji pe me Jesus'ga penduvihavuhuhete'ga? ei ga ga pe.

⁴⁰ –Ga rûi tuhê! ei ga ohapukaita. Teremohemukari tuhê akoja'ga! ei ga. Barrabás'ga ti emohemuka, ei ga Pilatos'ga pe.

Barrabás'ga ko governo movahîve'ga okote'varuhuve'ga.

19

¹ A'ero Pilatos'ga Jesus'ga kupepytera nupanupâukari ipira'javuhuva'ea pyvô.

² Igwete soldados'ga Jesus'ga rerekomemuapotari. Nurã ãa ipovãpovani yhyppoa hatiuhûva'ea onhatimaãatuva'ea apovo. Igwete ãa inoãi Jesus'ga akaãa rehe nahã huvihava'ga akanitara javo tehe. Igwete ãa imongiukari ga pe tapy'ynhapiãwaãahiva'ea nanongara huvihava'ga omongi javo ga pe.

³ Nahã ãa Jesus'ga rerekomemui u'ua ga pyri.

–Ejory ti judeus'ga nduvihavuhuhetero, e'ïuhu ãa onhi'ïga mondovo ga pe.

Igwete ãa garova petepetegi ga rerekovo.

⁴ Aerê Pilatos'ga hoa'javi mytu'ê me judeus'ga pyri.

–Pehepia ga, ei ga. Kiro ji ga mbuhurukara'javi pe pyri tapekwaha ti ji'ee'yma ga pe. A'ereki ga ndokote'varuhui'i'i reki, ei Pilatos'ga ãa pe.

⁵ A'ero Jesus'ga heruri tapy'ynhapiãwaãahiva'ea rerekovo. Hatiuhûva'ea ga gwereko oakaãa rehe ipovanipyra. Igwete Pilatos'ga ei:

–Kiro ki ga u! Pehepia ga! ei ga ãa pe.

⁶ Kiro ikwava'êhara'ãa nduvihava'ga ga repiagi guardas'ga pavêi. A'ero ãa hapukajahivi javo:

–Ejukauka ga! ei ga. Embovyruka ga yva rehe!

Igwete Pilatos'ga ei ga pe:

–Pe tuhê ti pembovy ga jukavo yva rehe, ei ga ãa pe. Ji ki a'e te a'e pe me: Ga ndokote'varuhui'i'i, ei ga ãa pe.

⁷ Igwete judeus'ga ei ga pe:

–Oreramonhava'ea e'ï ikwatija hako: “Kiroki ga ombotegwete Tupana'ga –pejuka po pe gaha hamo,” ei ahe hako, ei ãa. Nurã reki ore ga jukaukapotari kiro. A'ereki ga e'i: “Ji ko Tupana'ga ra'yramo ako,” ei ga, ei ãa Pilatos'ga pe.

⁸ A'ea renduvame Pilatos'ga kyhyjihetei mara'ngu po ga Tupana'ga ra'ra'ga tuhê javo.

⁹ Igwete ga hoa'javi ongaruvihava pype javo Jesus'ga pe:

–Mome ahe tuhê nde naerû? ei ga ga pe.

Emo Jesus'ga nonhi'ïgi ga pe.

¹⁰ Igwete Pilatos'ga ei ga pe:

–Nerenhi'ïgihû nde ji ve? ei ga. Nderekwahavi tuhê nde jipopoakara naerû? Ganduvihavamo ji erame ãa pe po ti ãa nde mohemi nehê, ei ga. Ji erame ãa pe po ti ãa nde kutugi yva rehe nde jukavo nehê, ei ga Jesus'ga pe.

¹¹ Igwete Jesus'ga ei ga pe:

–Tupana'ga nde mbopopoakaramame jate po nde popoakaramo ji jukavouka ãa pe, a'e ji nde ve, ei Jesus'ga ga pe. Nurã kiroki ga ji mondouka nde ve – nde hohe'i tehe ga rekote'varuhui a'ero, ei ga ga pe.

¹² A'ero Pilatos'ga ei ovytyeri pe: “Tamohemuka tuhê ti Jesus'ga.” Judeus'ga okwaha a'ea. Nurã Pilatos'ga horame ãa pyri ãa hapukajahyahivi ga pe:

–Ga mohemukaramame po ti nde nderekokatua'javi nhanderuvihavuhu'ga pe César'ga pe. A'ereki Jesus'ga e'i tehe: “Jihi ko ganduvihavuhuhetero,” ei ga. Nanongara'ãa ko omovahî César'ga. Jesus'ga mohemukara renduvame po ti César'ga nhimboahihetei nde ve a'ero nehê, ei ãa Pilatos'ga pe.

¹³ A'ea renduvame Pilatos'ga Jesus'ga mbuhurukari onga hugwi. Igwete ga apygi juizes'ga apykava rehe oina – perope ga omondo itapereuhua yja rehe inoga. Judeus'ga nhi'igimo pevova'ea rera ko Gabatá.

¹⁴ Kiro ko sexta-feira. A'ea rupi judeus'ga omboavujikwe mbatera toryva rupiara Páscoa rupiara. Ahaji katu Pilatos'ga apygi a'ero, ta'e ti kiro gareaporoğita pe javo judeus'ga pe.

–Pehepia te pejuviahavuhuhete'ga! ei ga Jesus'ga repiuka ga pe.

¹⁵ Emo ga hapukajahyahivuhui javo ga pe:

–Embovyruka ga! ei ga. Embovyruka ga! Ejukauka ga yva rehe! ei ga ga pe.

–A'iti re po ti ji ga mbovyrukari ga jukavouka penduviahavuhuhete'ga nehê? ei Pilatos'ga ga pe javo.

–César'ga jate ko oreruviahavuhu'ga! ei ga ga pe. Ndorogwerekoi ore ojipe'ga oreruviahavuhuro, ei ikwava'êhara'ga nduvihava'ga ga pe javo.

¹⁶ A'ero Pilatos'ga Jesus'ga mondoukari ġapo pe soldados'ga ti tokutu ga yva rehe ga mbovya javo.

Okutu ahe Jesus'ga yva rehe ga mbovya

(Mateus 27.32-44; Marcos 15.21-32; Lucas 23.26-43)

¹⁷ Igwete soldados'ga Jesus'ga rerohoi a'ero cidade hugwi. Gajati'yva rehe ga herohoukari ga pe yva gajukaha rupiara. Aerê ga Jesus'ga rerovahemi vvytyra rehe. Vvytyra rera ko Aheapindava. Judeus'ga e'i jupe Gólgota.

¹⁸⁻²³ Pevo ga Jesus'ga rerovahemi hekyita gapira ga hugwi. Igwete ga ga kutugi a'ero yva rehe ga mbovya ga mo'ama ga jukavo. Ojikwe Pilatos'ga okwatijarukaripe yva raygwera rehe. Igwete ga imondoukari ikutugauka Jesus'ga arimo. Nahã i'ei ikwatijara: “Agwa'ga ko Jesus'ga Nazarêpeve'ga. Ga ko judeus'ga nduviahavuhuhete'ga,” e'i ikwatijara yva raygwera rehe. Pilatos'ga okwatijaruka a'ea judeus'ga nhi'igimo. Okwatijaruka ga romanos'ga nhi'igimo no. Okwatijaruka ga gregos'ga nhi'igimo no. Igwete Pilatos'ga imondoukari yva raygwera ikutugauka yva rehe Jesus'ga arimo. A'ero he'yjuhuvê'ga nhi'igi jupe judeus'ga. A'ereki ira'agwe Jesus'ga kutuhava cidade hugwi. A'ero ikwava'êhara'ga nduvihava'ga ei Pilatos'ga pe novia:

–Terekwatijarukari: “Ga ko judeus'ga nduviahavuhuhete'ga,” ei ga ga pe. Nahã ekwatijaruka: “Agwa'ga e'i ojive: 'Ji ko judeus'ga nduviahavuhuhetero'.” A'ea ekwatijaruka inoga hehe, ei ga Pilatos'ga pe novia.

Emo Pilatos'ga e'i ga pe:

–Na tu ve te nhirembikwatijarukaragwera, ei ga.

Igwete soldados'ga Jesus'ga kutugi yva rehe ga mbovya ga mo'ama ga jukavo. Igwete ga mokonhava'ea mbojogwovai Jesus'ga rehe ahe mo'ama ojipea rehe yva rehe. Jesus'ga ahepyteri pe o'ã.

Aerê soldados'ga ipyhygi gapira ima'eamo ojohupeupe. Quatrove'ga onhinanhinani ipyhygi ojipeji gapira ojive. Aerê ga ojipea ipyhygi nimbojahaviva'ea kirojateva'ea.

²⁴ Igwete ga ei ojohupe:

–Kia ti timbotararagyme, ei ga ojohupe. Manamo po ti nhande herekoi gapira nehê? ei ga. Timombo'ri ti ita'java'ea herekohavamo, ei ga ojohupe.

Nurã ga imombo'ri gapira rehe. Nahã soldados'ga ndekoi tapy'ynhapira rehe a'ero. Oma'ema'ê ga Jesus'ga pira ga nhi'ipo'ruavo a'ero. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u nhogwenonde Cristo'ga nhi'igagwama hako. Nahã Cristo'ga ei:

“Oma'ê ga jipira ojohupe,” ei ga.

“Ojipea rehe ga imombori ita'java'ea,” ei ga.

Ikwatijara omombe'u ganhi'igagwama hako. Na tuhê reki soldados'ga ndekoi gapira rehe a'ero ipojkavo ojive ikwehe.

²⁵ Kiro Jesus'ga o'yembora repiagi. Pevo ahe ami Jesus'ga kutuhava pyri. Jesus'ga yembora irühêa pevo o'ã ahe pyri no Mariahêa no – kiroki hêa Clopas'ga rembirekohêa. Maria Madalenahêa pevo o'ã ga pyri no.

²⁶ Kiro Jesus'ga o'yembora repiagi a'ero gwemimbo'ehara'ga reheve gwemiarôhara'ga reheve. A'ero ga ei o'yembora pe:

–Ha'i, ei ga. Gaha po ti oko ndera'yra ja nehê ji py'rovo nehê, ei ga ahe ve.

²⁷ Gwemimbo'ehara'ga pe ga ei a'ero:

–Hêa po ti oko ndehya ja nehê, ei ga. Ereko katu ti hêa a'ero eyhêaramo, ei Jesus'ga pe.

A'ero garemimbo'ehara'ga ahe rerohoi gwonga pe. Igwete ga ahe repiakatui jipi.

Jesus'ga omano

(*Mateus 27.45-56; Marcos 15.33-41; Lucas 23.44-49*)

²⁸ Aerê Jesus'ga ei ovyvteri pe: “Anhi'ïpo'ru pa ji Tupana'ga kiro,” ei ga. Kirê ga ei:

–Jiygwei ji.

A'ea erame ga onhi'ïpo'ru ahe. A'ereki Tupana'ga okwatijaruka ahe ve Cristo'ga ygwejağwama mombe'gwovo hako.

²⁹ Gwereco pevo vinho tajahiva'ea ya'ia pype. A'ero ga ipyhygi jyruhuva'ea imondeva vinho pype ipimombyga yvya rehe hissopô rehe. Igwete ga imbovyri imondovouka Jesus'ga juru pe topyte ti ga javo.

³⁰ Ipyterame Jesus'ga ei a'ero:

–Anhi'ïpo'ru pa ji, ei ga.

A'ero ga nhova'apyni omanomo.

Oykikutu ahe Jesus'ga

³¹ Aerê judeus'ga nduvihava'ga hoi javo Pilatos'ga pe:

–Emopenuka ti yvareheve'ga netymakağa tomanoğatu ti ğa, ei ğa ga pe. A'ero po ti ğa ahera'oa mbojyvi herogwovo nehê, ei ğa ga pe.

E'i ğa a'ea Pilatos'ga pe. A'ereki a'ea ko sexta-feira mbatera mboavujikwehava ğa pe. Ndopotari ğa ahera'oa mo'amipyra yva rehe sábadô rupi oporavykye'yma rupi. A'ereki a'ea ko huvihahetea ğa pe sábadô Páscoa rekoro ğwaramo. Nurã ğa hoi javo Pilatos'ga pe tomopenuka ti ga ğanetymakağa ğa jukavouka javo.

³² A'ero Pilatos'ga soldados'ga mondoukari yvareheve'ga pyri. Igwete ga hoi Jesus'ga aherovaive'ga retymakağa nupamo imopena. Kirê ğa hoi ojipe'ga pyri Jesus'ga rovai garetymakağa nupamo imopena.

³³ Urame Jesus'ga pyri ğa ei reki:

–Omano jipe po ahe ra'e, ei ğa.

Nurã ğa nomopeni Jesus'ga retymakağa.

³⁴⁻³⁷ Emo soldado'ga Jesus'ga ykikutugi ta'akwara pyvô. Kiro gara'oa hugwi turi garekoa yhya pavêi. Imopene'ymame Jesus'ga kağa soldados'ga onhi'ïpo'ru ahe. A'ereki nahã Tupana'ga okwatijaruka ahe ve imombe'uuka hako.

“Nomopeni'i'i po ti ğa gakağa nehê,” e'i ikwatijara hako.

Ojipea Tupana'ga rembikwatijarukara e'i no:

“Gwepigwepia po ti ğa gwembikutuhara'ga nehê,” e'i ikwatijara hako.

Kiroki ga omombe'u kiro pe me – gaha gwepia tuhê Jesus'ga manoagwera ikwehe. Omombe'u ga kiro pe me taperovia ti javo. Omombe'u katu ga. Okwaha hete ga a'ea a'itituhêva'ea ji amombe'u javo.

Ono ahe Jesus'ga ra'oa ita kwaruhua pype

(*Mateus 27.57-61; Marcos 15.42-47; Lucas 23.50-56*)

38-39 Aerē José'ga hoi javo Pilatos'ga pe. Cidade de Arimatéia pe José'ga ruvi. Ojiko nhimi ga Jesus'ga rehe. A'ereki ga okyhyji judeus'ga nduvihava'ga hugwi. Igwete ga hoi javo Pilatos'ga pe.

—Taroho ti Jesusva'ea ra'oa, ei José'ga ga pe.

—Kwa, ei Pilatos'ga. Eroho ti a'ero, ei ga pe.

A'ero ga hoi Jesus'ga ra'oa pyri Nicodemos'ga pavēi – gaha ymya oho Jesus'ga pyri ga repiaga ppytunimo raikwehe. Nicodemos'ga gweroho perfume apopyra ojupi. Japopyra ko mirra mohaga'java'ea aloés pavēi yvahugwiva'ea memei. He'yiva'ea ga gweroho trinta e cinco quilos. Ipohyi hete japopyra. A'ero ga hoi ipyhyga Jesus'ga ra'oa.

⁴⁰ Igwete ga a'ea imamani tapy'ynhapipyryva pyvō imondovo perfume apopyra tapy'ynhapira pype ino'ga. A'ereki nahā judeus'ga omboavujikwe ahera'oa jipi ahetyma renonde.

⁴¹ Ira'agwe tuvi itymipyra Jesus'ga jukahava hugwi. Gwereco pevo itaru-vihavuhua kwaruhua ahetyhavamo. Ndogwerecoangavi ve ahera'oa ipype.

⁴² Ira'agwe gwaramo José'ga Jesus'ga ra'oa rerohoi pevo imondovo ino'ga ipype. A'ereki gaporavykye'yma sábado u gweri.

20

Jesus'ga okwera omanoa hugwi

(Mateus 28.1-8; Marcos 16.1-8; Lucas 24.1-12)

¹ Domingo rupi pyyhajive Maria Madalenahēa hoi itaruviavuhua kwaruhu pe hepiaga – perope ga ono Jesus'ga ra'oa. Nako'egatui ve hēa horame. Igwete hēa hepiagi itauhua ikwaruhua rovapytymbava.

—Ope'auhu ga itauhua jurukwara hugwi! ei hēa.

² Igwete hēa jivyrī onhana ua tamombe'u ti Jesus'ga remimbo'ehara'ga pe javo. A'ero hēa ruri Simão Pedro'ga pyri ojipe'ga pyri no Jesus'ga remi-arōhara'ga. Igwete hēa imombe'ui ga pe.

—Gwenohē po ga nhandepojoykahareteva'ea ra'oa ikwaruhua hugwi raji'i, ei hēa. Ore ndorokwahavi kiro aheno'agwera, ei hēa ga pe.

³ Nurā Pedro'ga hoi ojipe'ga pavēi ogwovo itakwaruhu pe hepiaga.

⁴ Onha memei ga ojogwerogwovo. Ojipe'ga koji'i tehe onha Pedro'ga hohe ogwovo. Igwete ga vahemypyri ikwaruhu pe.

⁵ A'ero ga apyni tapy'ynhapipyryva repiaga ipype. Emo ga ndoki ipype.

⁶ Kiro Simão Pedro'ga vahemi ga reviri okiavo ipype. Igwete ga hepiagi tapy'ynhapipyryva no.

⁷ Pevo tuvi Jesus'ga aka'ga mamanipyra no. A'ea ko irupe'i tuvi tapy'ynhapipyryva hugwi onhimamana oina.

⁸ Kiro ojipe'ga reki ipype a'ero hepiaga – kiroki ga urypy ikwaruhu pe novia. Igwete ga hepiagi herovia Jesus'ga kwerava.

⁹ A'ea rupi onhimi ve ga pe ikwatijara remimombe'ua. Tupana'ga rembik-watijarukara e'i jipe: “Okwerava'ja tuhē po ti ga omanoa hugwi nehē,” e'i ikwatijara hako. Emo a'ea onhimi ve ga pe.

¹⁰ Igwete ga jogwerojivyrā'javi onga pe a'ero ojogwerokuva.

Jesus'ga ojipiuka Maria Madalenava'ea pe

(Mateus 28.9-10; Marcos 16.9-11)

¹¹ Aerē Maria Madalenahēa hoa'javi ojehe'gwovo o'ama mytu'ē me ikwaruhua pyri. Ojehe'orame hēa nhova'apyni hepiaga ikwaruhua pype.

¹² Igwete hēa mokonha'ga ndepiagi pevo Tupana'gapyrive'ga. Tigahivuhu gapira. Oapy ga oina Jesus'ga nogaweri pe. Ojipe'ga oapy Jesus'ga aka'agweri pe. Ojipe'ga Jesus'ga pyagweri pe oapy oina.

13 Igwete Mariahêa ga ndepiagi. A'ero ga ei hêa pe:

–Kui'i, maraname nde jehe'oi?

–Gwenohê ga jipojykahareteva'ea ra'oa, ei hêa. Ji ndakwahavi ahenogawera a'ero, ei hêa ga pe.

14 Onhi'igirê hêa jirovagi Jesus'ga repiagi novîa ga mombargwa-have'yama.

15 Igwete ga ei hêa pe o'ama:

–Kui'i, gara rehe nde jehe'oi e'ama? Ma'ga nde ereheka naerû? ei ga hêa pe.

Igwete hêa etehei ovyvteri pe: “Ga ko itymipyra repiakatuhara'ga.” Nurâ hêa ei ga pe:

–Po nde ahera'oa rerohoi raji'i emombe'u ti ji ve ahenogawera taroho ti a'ero, ei hêa ga pe.

16 –Maria, ei Jesus'ga hêa pe.

Kiro hêa jirovapavi ga koty ga repiakatuavo.

–Raboni, ei hêa ga pe. (A'ea judeus'ga e'i ombo'ehara'ga pe.)

17 –Tajipyhygi, ei Jesus'ga hêa pe. A'ereki ji ndajipiri ve jiruva'ga pyri, ei ga. Eho ti nhirû'ga pyri nhiremimbo'ehara'ga pyri. Emombe'u ti nhinhi'iga ga pe tokwaha ti ga javo, ei ga. Kiro po ti ji jipiri jiruva'ga pyri ganduvete'ga pyri. Gaha ji ambohete Tupana'ga. Gaha ga ombohete no, ei ga. Emombe'u ti ga pe tokwaha ti ga jihoağwama ga pyri, ei Jesus'ga hêa pe.

18 Igwete Maria Madalahêa hoi Jesus'ga remimbo'ehara'ga pyri javo.

–Ahepia ko ji nhandepojykaharete'ga ko! ei hêa ga pe.

Igwete hêa imombe'upavi Jesus'ga nhi'iga ojive.

Jesus'ga ojipiuka onzeva'ea pe

(*Mateus 28.16-20; Marcos 16.14-18; Lucas 24.36-49*)

19 A'ea rupi jitehe domingo rupi Jesus'ga remimbo'ehara'ga ndekoi onhimono'oğa onga pype ppytunimo. Hovapytymba katu ga. A'ereki ga okyhyji hete judeus'ga nduvihava'ga hugwi. Emo Jesus'ga uhu o'ama ojipiuka gapyteri pe.

–Tu katu ti pepy'a, ei ga ga pe.

20 Onhi'igame ga pe ga hepiukari opokutugagwera oykikutugagwera reheve. Ga repiagame ga ndoryndoryvamo a'ero.

21 Kiro Jesus'ga ea'javi ga pe:

–Tu katu ti pepy'a, ei ga. Jiruva'ga ji mbuhuruka avo ikwehe tomombe'u ti ga nhinhi'iga javo ji ve ikwehe. Na jitehe po ti ji pe mondoukari nehê no tapemombe'u ti nhinhi'iga ojipe'ga pe nehê no, ei ga ga pe.

22 A'ero ga ipyi ga ndehe.

–Kiro ji imondoi Tupana'ga ra'uva pe me. Peko ti a'ea rehe a'ero, ei ga ga pe.

23 Po ti pe ei ojipe'ga pe Tupana'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi javo, a'ero ga imombori tuhê ga hugwi, ei ga. Po ti pe ei ga pe Tupana'ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi javo, a'ero ga nomombori tuhê, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga ojipiuka Toméva'ea pe

24 Ojipe'ga Jesus'ga remimbo'ehara'ga nduvi pevo jara'ga pyri Jesus'ga jipiukarame ga pe. O Gêmeo ei ga ga pe Tomé'ga pe.

25 Igwete jara'ga ei ga pe:

–Orohepia ore Jesus'ga oji'i, ei ga imombe'gwovo ga pe novîa.

E'ia'jaa'ja ga ga pe novîa. Emo ga ndogweroviarihu ganemimombe'ua ojive. Igwete ga ei ga pe:

—Ji tahepia na'ê ti itaju'ia rembikutugagwera gapo pe, ei ga. Tamondo na'ê ti nhipūa itaju'ia rembikutugagwera rehe. Tapo'ê na'ê ti gaykikutugagwera pype, ei ga. Nhipo'ê'e'ymame po ti ji ndaroviari tuhê gakwerava'java nehê, ei Tomé'ga ġa pe.

²⁶ Irua domingo rupi Jesus'ga remimbo'ehara'ġa nhimono'oga'javi onga pype. A'ea rupi Tomé'ga rekoġi ġa pyri a'ero. Gwovapytymbava'ja ġa onga novīa. Emo Jesus'ga uhu o'ama ġa pyri ojipiukara'java ġa pe.

—Tu katu ti pepy'a, ei ga ġa pe.

²⁷ Igwete ga ei:

—Tomé, embuhu ti epūa jipokutugagwera repiaga, ei ga. Epo'ê ti jiykikutugagwera pype. Erovia tuhê ti jikweravagwera a'ero, ei Jesus'ga ġa pe.

²⁸ A'ero Tomé'ga ei ga pe:

—Nde ko jipojykaharetero tuhê! Tupanamo tuhê ko nde! ei ga. Orombohete ji nde, ei ga.

²⁹ —Ji repiaga ġwaramo nde heroviari a'ero, ei Jesus'ga ġa pe. Emo pyry hete jirepiage'ŷve'ġa pe ġa heroviarame ojikoga ji rehe, ei ga.

Okwatija ahe toko ti ga Tupana'ga pyri javo

³⁰ Jesus'ga oapoapo hete ahemonhimomby'ava'ea ġwemimbo'ehara'ġa pyteri pe jipi. Ji namombe'upavi ikwatijaramé agwa.

³¹ Kia ki a'e te ji akwatija taperovia hete ti Jesus'ga recohava javoji. A'ero po ti pe ei: “Ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo. Ga ko Tupana'ga ra'yramo tuhê,” pe'e po ti pe ġa pe. Akwatija ji pe me tapendeaporogita pyahu ti no pejikogame Jesus'ga rehe. A'ero po ti pe ndekoi avuirama yvagi pe Tupana'ga pyri nehê.

21

Jesus'ga ojipiuka seteva'ea pe

¹ Aerê Jesus'ga jipiukara'javi ġwemimbo'ehara'ġa pe a'ero okweravirê omanoa hugwi. Ypiau pe Tiberiades pe ga jipiukara'javi ġa pe. Nahā a'ero.

² Jesus'ga remimbo'ehara'ġa ojogwereco ojogwerojuva: Simāo Pedro'ga, Zebedeu'ga ra'yra'ġa, Tomé'ga no – ga pe ġa ei o Gêmeo. Natanael'ga oko ġa pyri no – gaha u cidade de Caná pe Galiléiapeve'ġa gwryi pe. Mokonha'ga ojogwereco ga pyri no.

³ Igwete Simāo Pedro'ga ei ġa pe:

—Koro ji hoi imomboā pira mboahava, ei ga.

—Toroho ti nde rupi, ei jara'ġa ga pe.

Igwete ġa jogwerohoi onhinhaġa yharuhua pype ojogwerogwovo. Nombo'ari'i'i reki ga imogo'eamo.

⁴ Kwara po'rirame Jesus'ga jipiukari o'ama yembe'yi pe. Emo garemimbo'ehara'ġa nonhimombaragwahavi ve ga rehe.

⁵ Igwete ga ei ġa pe:

—Napembo'ari pe mo? ei ga.

—Norombo'ari ore, ei ga.

⁶ —Pemombo ti pejovai pytera koty, ei ga. A'ero po ti pe imbo'ari nehê, ei ga ġa pe.

A'ero ġa imombori ojavai pytera koty. Kiro ġa nombo'ava'javi pira mboahava yharuhua pype a'ero. Tegwete ġa pe. A'ereki ipohyi hete ġa pe pirare'yjuhua rerekovo ġwaramo.

⁷⁻⁸ A'ero Jesus'ga remimbo'ehara'ġa garemiarōhara'ga ei Pedro'ga pe:

—Nhandepojykaharete'ga ko kiro oko, ei ga.

A'ea renduvame Simão Pedro'ga imongi opira i'arimova'ea nhapytiamoojihe. A'ereki ga imbo'arame gwekyi opira. Igwete ga pori y pe ua. A'ereki ga ira'agwe u yembe'yva hugwi cem metros. Igwete jara'ga nduri yharuhua pype imoatamo pira mboahava herua pirahetehua reheve.

⁹Jesus'ga omoka'ê pira tatapynha pyvô o'ama yembe'yi pe. Pão ga gwereko no. Igwete ga nduri o'eamo yhara hugwi hepiaga.

¹⁰A'ero Jesus'ga ei ga pe:

—Peru ti mo penhimimbo'aripyra, ei ga ga pe.

¹¹Kiro Simão Pedro'ga henohe mi herohyryryga imboahava herua yembe'yi pe. Tynahê hete imboahava pirahetehua rerekovo. A'ereki he'yjuhu pira cento e cinquenta e três. Huvihaviha hete pira. Emo pira mboahava ndotorogi reki.

¹²Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—He pejijo i'gwovo mo, ei ga.

Garemimbo'ehara'ga opojihu javo ga pe manamo nde javo. A'ereki ga okwahavipe ga ko nhandepojoykaharete'ga javo.

¹³Igwete Jesus'ga hoi ipyhyga pão pira moka'embyra reheve ima'eamo ga pe.

¹⁴Três kiro Jesus'ga jipiukara'javi gwemimbo'ehara'ga pe a'ero okweravirê omanoa hugwi.

Jesus'ga onhi' Pedrova'ea pe

¹⁵Ga i'upavirê Jesus'ga ei Simão Pedro'ga pe João'ga ra'yra'ga pe:

—Simão, ei Jesus'ga. Enhimombe'u ti kiro ji ve. Jara'ga hohe'i tehe nde ji arôhetei? ei ga ga pe.

—Na tuhê. Ji ko oroarô hete nde, ei ga. Nde erekwaha nhiremiarôhetea, ei ga Jesus'ga pe.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Nahã ti a'ero. Ovelhas repiakatuhara'ga gwepia katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ehemia katu jireheve'ga mbojikoheteavo ji rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁶Kirê Jesus'ga ea'javi ga pe:

—Simão, ji arô hete nde? ei Jesus'ga ga pe.

—Oroarô hete ko ji ndehe. Nde erekwaha nhiremiarôhetea, ei Simão Pedro'ga.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Hepiakatuhara'ga gwereko katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ereko katu jireheve'ga mbo'eavo nhinhi'iga rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁷Kirê Jesus'ga ea'javi ga pe:

—Simão, ji arô hete nde?

A'ero Simão Pedro'ga rekoveveuhuro a'ea ero gwaramo ojive. A'ereki três vezes Jesus'ga ea'jaa'javi ga pe: “Ji arô hete nde?” Nurã ga ei Jesus'ga pe:

—Jesus, erekwaha pa nde mbatera. Nde erekwaha nhiremiarôhetea! ei ga Jesus'ga pe.

Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Hepiakatuhara'ga gwepia katu ovelhas jipi. Na jitehe ti ehemia katu jireheve'ga mbojikoheteavo ji rehe, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁸Amombe'u katu tuhê ji nde ve: Evoja'irame nde eremongi epira egwovo enhimimbotarimova'ea rupi ekovo raikwehe, ei Jesus'ga ga pe. Aerê exava'erame po ti nde epoa pyhoi nehê. A'ero po ti ojipe'ga nde kwari nde rerogwovo nehê – perope nde nderehopotari, ei ga Simão Pedro'ga pe.

¹⁹Ga manaogwama pe Jesus'ga ei. Omombe'u ga ga pe nahã po ti nde manoi nehê javo.

—Nde manorame po ti ojipe'ga ei nehê: “Simão Pedrova'ea ndopohiri Tupana'ga hugwi omanorame pyry hete Tupana'ga ji ve javo.” e po ti ga nde mombe'gwovo nehê, ei ga. Nahã po ti nde hepiukari Tupana'ga ruvihavuhetea ga pe emanorame nehê, ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

Kirê Jesus'ga ei ga pe:

—Eko tuhê ti nhiremimbotarimova'ea rupi nehê, ei ga Pedro'ga pe.

Pedrova'ea e'i Jesus'ga pe: Marã po ti ga rekoi nehê?

²⁰ A'ero Simão Pedro'ga jirovagi ojipe'ga repiaga. A'ereki ga ndeviri ga ruri Jesus'ga remiarôhara'ga - gaha ojity Jesus'ga pyri ga i'urame ojogwerojuva Jesus'ga manoa renonde ikwehe. A'ea rupi ga ei Jesus'ga pe ikwehe: “Jesus, ma'ga pe nde ei: ‘Kiro po ti ga ji mondoukari gapo pe topyhy ga ga javo?’” ei ga Jesus'ga pe ikwehe.

²¹ Kiro Pedro'ga jirovagi akoja'ga repiaga ga rurame ojiviri. A'ero Pedro'ga ei Jesus'ga pe:

—Oro ga, marã po ti ga rekoi aerê nehê naerû? ei ga.

²² Igwete Jesus'ga ei ga pe:

—Ji ipotarama po ti ga rekoji jirura'java repiaga nehê, ei ga. Maranuhû nde rekoi a'ea rehe naerû? Ndehe ti eko nhiremimbotarimova'ea rupi, a'e ko ji nde ve, ei Jesus'ga Pedro'ga pe.

²³ Aerê Jesus'gareheve'ga imonhimoanhani javo tehe ojipe'ga pe.

—Akoja'ga po ti nomanoi nehê Jesus'ga remimbo'ehara'ga, e'ie'i tehe ga.

Emo Jesus'ga nde'i reki: “Nomanoi po ti ga nehê.” Nahã ga e'i: “Ji ipotarama po ti ga rekoji jirura'java repiaga nehê. Maranuhû nde rekoi a'ea rehe naerû?” A'ea Jesus'ga ei ga mombe'gwovo Pedro'ga pe.

²⁴ Akoja'ga - ga pe ga e'i tehe nomanoi po ti ga javo - gaha omombe'umbe'u pa Jesus'ga reaporoğita. A'ea jitehe ga okwatijatija inoğa. Orokwaha tuhê ore a'iti tuhê garemimombe'ua javo, a'e ji.

²⁵ Gwereco hete ojipea Jesus'ga rembiapoagwera onhimongyavo. Po ti ahe ikwatijapavi garembiapoagwera a'ero po ti yvya koty ndohypavi aherembikwatijara rehe nehê ovuhu, a'e ji.

JESUS'GA MOIRŪHARAVA'EA REAPOROGITA

Atos dos Apóstolos

¹ Teófilo, ymya ypy ji ikwatijari nde ve imondovo ikwehe. Igwete ji imombe'upavi nde ve Jesus'ga rekohava ga ruvame avo vyva koty ikwehe. Garemino'eagwera ji amombe'u no ikwehe.

²⁻³ Garupiragwera yvagi pe ji amombe'u no.

Omanorē Jesus'ga kwerava'javi raikwehe. A'ero ga ikwahavukavukari okwerava ga pe – kiroki ga ga omo'emo'ē ojive omoirūharamo. He'yjuhu gākira rupi quarenta dias rupi ga jipiukaukari ga pe okovo ga pyri. Igwete ga ga mbo'embo'ei Tupana'ga ra'ua popoakarimo. “Nahanahā a'ero Tupana'ga rekorame ganduvihavuhuhetero,” ei Jesus'ga imombe'gwovo ga pe.

⁴ Aerē okorame ga pyri Jesus'ga ei ga pe no:

–Tapehoi na'ē ti cidade de Jerusalém hugwi, ei ga ga pe. Amombe'u ko ji pe me jiruva'ga nhi'igagwera ikwehe. A'ereki ymya Tupana'ga e'i hako: “Tamondo ti jira'ua ga pyri nehē,” e ko jiruva'ga hako, ei ga ga pe. Tapehoi na'ē ti a'ero gara'ua imboha'ua, ei Jesus'ga.

⁵ João Batistava'ea oko ga pavēi ga mobatizauka yhya pyvō ikwehe. Emo nambegwehetei po ti Tupana'ga oko pe pavēi gwa'ua mondouka pe pyri nehē, ei Jesus'ga ga pe.

Jesus'ga rerohohava yvaga pype

⁶ Aerē Jesus'ga moirūhara'ga jatykatykaa'javi Jesus'ga pavēi. Igwete ga ei ga pe:

–Jesus, agwamo nde rekorame huvihavuhuhetero po ti nhande israelitas-ramo hajiheve'ga mondomondoa'javi nehē? ei ga Jesus'ga pe.

⁷ Igwete Jesus'ga ei:

–Jiruva'ga gwemimbotarimo omongo ymyava'ea aerēva'ea no, ei ga. Ga ndokwahavukari reki a'ea pe me, ei ga ga pe.

⁸ Gara'ua po ti uhu pe pyri pe pojykavo nehē. Nahā po ti Tupana'ga pe mbopopoakarukari tomombe'u ti ga Jesus'ga ojipe'ga pe javo nehē, ei Jesus'ga. Ji mombe'u ti a'ero Jerusalém me Judéiapeve'ga gwyrī pe nhaporemo nehē, ei ga. Samariapeve'ga gwyrī pe ti ji mombe'u nehē no irupeheteve'ga gwyrī pe nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

⁹ Ga nhi'igirē Tupana'ga ga rupiri ga mondovo ojipyri yvagi pe. Ojovavu ga hepiaga gahoa. Yvagati'ga pype ga hoi ogwovo. A'ero ga ndohepiaga'javi ga.

¹⁰ Ga horame ga gwepia hete yvaga novīa Jesus'ga moirūhara'ga. Nanime mokonha'ga jipiukari ga pe o'ama ga pyri. Ipitigahivuhu ga okupa.

¹¹ Igwete ga ei Jesus'ga moirūhara'ga pe:

–Galiléiapeva'ero maranuhūrame pe hepiaguhui yvaga pejjupa? ei ga ga pe. Akoja'ga – kiroki ga Tupana'ga gwupi yvagi pe pe hugwi – ga jitehe ti ojivyrā'ja ua kokoty nehē Jesus'ga, ei ga. Pehepia pe gahoa. Nahā ti ga jivyrā'javi nehē no, ei ga Jesus'ga moirūhara'ga pe.

Judas Iscariotesva'ea rakykwepoharava'ea

¹² Aerē Jesus'ga moirūhara'ga jivyrī vytyruhua hugwi monte das Oliveiras hugwi – perope oliveiras ndyvuhua u. A'ero ga hoi cidade de Jerusalém me. A'ereki Jerusalém ko ira'agwe um quilômetro monte das Oliveiras hugwi.

13 Ovahemame ға hoi onga jo'ari pe – perope ға opytaahi'vi upa. Pevo ға ndekoi Pedro'ga, João'ga, Tiagova'ea, André'ga, Filipe'ga, Tomé'ga, Bartolomeu'ga, Mateus'ga, Tiago'ga – kiroki ға Alfeu'ga ra'yra'ga. Simão'ga zelote'ga pevo oko no Judas'ga pavēi – kiroki ға Tiago'ga ra'yra'ga.

14 Igwete ға jatykatycai jipi onhi'iga Tupana'ga pe ojihe'ae'a kunhangwera'ga pavēi. Jesus'ga yembora Mariava'ea oko ғаpyteri pe Jesus'ga irū'ga no.

15 Ojipea rupi ға jatykaa'javi onhimongyavo Jesus'gareheve'ga. He'yjuhu ko ға cento e vinte. A'ero Pedro'ga po'amī ғаpyteri pe.

16 Igwete ға ei ға pe:

–Nhiirū, ymyahū ko Tupana'ga ra'uva okwatijaruka Daviva'ea pe hako, ei Pedro'ga ға pe. A'ero Daviva'ea ikwatijari aerēva'ea Judasva'ea momb'e'uhogwenondeavo hako – kiroki ahe soldados'ga nderoho Jesus'ga pyhygauka ikwehe, ei ға. Judasva'ea oko tuhē Daviva'ea nhi'ipo'ruavo, ei Pedro'ga ға pe.

17 Judasva'ea ko orepyteripeva'ero oko novīa. A'reki Jesus'ga ore mo'ē ji momb'e'u ti ojipe'ga pe javo, ei ға ға pe.

18 Judasva'ea opyhyguka Jesus'ga ikwehe. Igwete ға ikwepygi itambere'ia imondovo ahe ve garekote'varuhuva'ea rehe Jesus'ga pyhygukara rehe. Kia pyvō Judasva'ea ipyhygukari kohotehea. Igwete ahe hoi pevo ojijugwa ojijuvyga ojijukavo. A'ero ahe hiri. Aherevega ipugi ojikavo. A'ero ihembavi aheryhea ahe hugwi.

19 Jerusalémmeve'ga nhaporemō okwaha pa ahemanoa ikwehe. Igwete ға inoḡi Aherekoa gwyra kohoa rehe. Aceldama ei ға jupe onhi'igimo.)

Koji'i Pedro'ga ei Jesus'gareheve'ga pe ға jatykaramē:

20 –Igwete Daviva'ea ikwatijari aerēva'ea Judasva'ea momb'e'uhogwenondeavo inoḡa hako, ei ға. Salmos ko Daviva'ea rebikwatijara rera, ei ға. Nahā ahe ei ikwatija Judasva'ea momb'e'gwovo hako.

“Tipypiyame po ti aherongagwera oina.

Tuvyme ti ға ipype javoji nehē,” ei aherembikwatijara, ei Pedro'ga ға pe.

Ojipea ahe ei ikwatija no:

“Ojipe'ga ti toporavyky aherakypwepoharamo a'ero nehē,” ei aherembikwatijara, ei ға.

21-22 –Nurā ji ei kiro pe me, ei Pedro'ga ға pe. Ojipe'ga ti toko ore pavēi a'ero tomomb'e'u ti ға Jesus'ga kweravagwera ore pavēi, ei ға. Nahā ko garekoagwera: Ga oko ypy ore pavēi João Batistava'ea ға mobatizaramē ikwehe. Ojikoty'a ға ore pavēi avuirama Jesus'ga rekorame orepyteri pe ore rerekovo ikwehe. Okoji ға ore pavēi hepiaga Tupana'ga Jesus'ga rerohorame yvagi pe no, ei Pedro'ga ға pe. Nanongara'ga ti toko ore pavēi Judasva'ea rakykwepoharamo nehē, ei ға ға pe.

23 Henduvame ganhi'iga ға nanongara'ga mo'ememei José'ga Matias'ga no. Ojipea ko José'ga rera Barsabás. Justo garera no. Jara'ga ko Matias'ga.

24-25 A'ero ға nhi'igi javo opojykaharete'ga pe Tupana'ga pe.

–Ndehe erekwaha pa ahereaporogita, ei ға ға pe. Ma'ga nde erēpota ғаndekoa ore pavēi a'ero? Ehepiuka ға ore ve toporavyky ti ға nemoirūharamo okovo nehē, ei ға. A'reki Judasva'ea opohi oporavykya hugwi kirē ogwovo hahyva'ea ruvihava pype, ei ға. Ekwahavūka ore ve a'ero enhimimbotarimove'ga, ei ға Tupana'ga pe.

26 Igwete ға ikwatijari Matias'ga rera ita'ia rehe. Ojipea rehe ға ikwatijari José'ga rera. A'ero ға inomemei ita yru'ia pype imoḡwyḡwyma. Kiroki ita

jypya ohi jugwi – a'ea gwereko Matias'ga rera. A'ero Matias'ga rekoj Jesus'ga moirūharamo. Nurā gamoirūhara'ga ndekoa'javi dozeramo.

2

Tupana'ga ra'uva ruragwera Jesus'gareheva'ea pyri

¹ Aerē toryva rupi Pentecostes rupi ga jatykapavi onga pe – kiroki ga ojiko Jesus'ga rehe.

² Kotihī ga henduvi vyruhua'java'ea ipopoakava'ea. Kiro turi yvaga hugwi onga pype imotynahema – perope ga ōi.

³ Igwete ga hepiagi tata'java'ea. Kiro turi oja'oga ga ndehe nhaporemo o'a.

⁴ Igwete Tupana'ga ra'uva ga pojykapavi ga nderekovo katu. Igwete a'ea ga monhi'igukari hajihejiheve'ga nhi'igimo.

⁵⁻¹² Henduvame he'yjuhuve'ga jatykatykai judeus'ga. Ga ko pevo u Jerusalém me Tupana'gareheve'ga. Hajihejiheve'ga gwyrā hugwi nhaporemo ga nduri upa. Ga ko Pártiapeve'ga gwyrīpeve'ga. Ojipe'ga ko Médiapeve'ga gwyrīpeve'ga. Ojipe'ga Elāomeve'ga gwyrīpeve'ga, Mesopotāmiapeve'ga gwyrīpeve'ga no Judéiapeve'ga gwyrīpeve'ga, Capadóciapeve'ga gwyrīpeve'ga, Pontopeve'ga gwyrīpeve'ga, Ásiapeve'ga gwyrīpeve'ga, Frigiapeve'ga gwyrīpeve'ga, Panfíliapeve'ga gwyrīpeve'ga, Egítopeve'ga gwyrīpeve'ga, Cretapeve'ga gwyrīpeve'ga, Arábíapeve'ga gwyrīpeve'ga, Líbiapeve'ga gwyrīpeve'ga – kiroki gayvya u cidade de Cirene pyri. Cidade de Roma hugwi ojipe'ga nduri upa Jerusalém me no. Jara'ga ko judeus'ga jara'ga pavēi – kiroki ga onhimongo judeusramo. Henduvame he'yjuhuve'ga jatykatykai a'ero onhimomby'apava. A'ereki ga nhaporemo gwendo ojigwyrīpeve'ga nhi'iga ra'āra'āga.

–Maragatu? ei ga ojohupe. Agwa'ga ko Galiléiapeve'ga nhaporemo. Marā re po ga ndekoi ikwahava nhandegwyrīpeve'ga nhi'iga naerū? ei ga ojohupe. A'ereki nhanenhi'iga nhaporemo reki ga gwa'agwa'ā. Omombe'umbe'u ga nhande ve pyryheteva'ea Tupana'ga rembiapoa, ei ga ojohupe.

¹³ Igwete ojipe'ga Jesus'gareheve'ga nderekomemumemui.

–Agwa'ga ko heagwryrī vinho i'gwoi'gwovo, e'i tehe ga ga pe.

Pedrova'ea nhi'iga ahe ve

¹⁴ Nanime Pedro'ga po'ami onzeve'ga pavēi. Hahyahi ganhi'iga ga erame gwe'yja'ga pe judeus'ga pe:

–Nhiirū, pehendū ti nhinhi'iga Jerusalémmeva'ero, ei ga ga pe.

¹⁵ “Heagwryrī po avove'ga,” pe'ji tehe pe ga pe, ei ga. Avi ga ndaheagwryrīvī reki. Ppyhājīve nove horas rupi ahe ndo'ui jīpi, ei Pedro'ga ga pe.

¹⁶ Penemienduva ko Joelva'ea omombe'u nhogwenonde hako – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga jīpi, ei ga. A'ea pe tuhē ahe e'i Tupana'ga ra'uva po ti oho ga pyri nehē javo, ei ga. Joelva'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga ikwatija hako, ei Pedro'ga ga pe. Nahā Tupana'ga ei a'ero:

¹⁷ “Nahā ti ji rekoj vyvakotyve'ga pavēi mbapava koty nehē,” ei Tupana'ga hako, ei ga.

“Amondo ti ji jira'uva ga pyri nhaporemo.

A'ero po ti penymimino'ga imombe'ui nhinhi'iga nehē akwaimbae'ga kunhangwera'ga nehē no,” ei ga, ei ga.

“Akwahavuka ti ji a'itituhēva'ea hepiuka xava'eve'ga pe ga kirame nehē.

Ipyahuve'ga pe ti ji ikwahavukari hepiuka ga pe gākire'yma rupi nehē no,” ei ga, ei ga.

¹⁸ “Kiroki ga oko nhiremimbotarimova'ea rehe

- ga pyri tuhē ti ji imondoī jira'uva a'ea rupi nehē akwaimbae'ga pyri kunhangwera'ga pyri no," ei ga.

"A'ero ti ga imombe'ui nhinhi'iga nehē," ei ga, ei Pedro'ga imombe'gwovo ga pe.

Joelva'ea omombe'u nhogwenonde Tupana nhi'iga ikwatija hako, ei ga.

¹⁹ "Ahepiuka ti ji ahemonhimomby'ava'ea yvagi pe nehē yvya koty nehē no," ei Tupana'ga, ei Pedro'ga ga pe.

"Ahepiuka ti ji gwyhya'javuhuva'ea no tata no.

Tatatiġahivuhua ti ji ahepiuka nehē no," ei ga.

²⁰ "Ogwe ti kwara nehē," ei Tupana'ga.

"Jahya ti iġwaġahi nehē gwyhyva'ea ja," ei ga.

"Aerē ti ihoi yvyakotyve'ga mboja'ogukahava apiavo nehē.

Huvihavuhuva'ea apiavo oho nehē nhiremimboja'ogukahava.

A'ero po ti ji ei yvyakotyve'ga ndeaporoġita pe nehē," ei ga, ei ga.

²¹ "Kiroki ga e'i ji ve ji poko ti javo

- ga pojkaharetero po ti ji amboheaporoġita pyahu ga mongovo jijipyri avuurama nehē," ei Tupana'ga, ei ga.

Nahā Joelva'ea imombe'ui Tupana'ga nhi'iga kwatija hako. Joelva'ea rem-bikwatijara Pedro'ga omombe'u ga pe no.

²² Igwete Pedro'ga ei no:

- Pejapyaka ti nhinhi'iga rehe, ei ga gwe'yja'ga pe israelitas'ga pe. Jesus'ga pe Nazarépeve'ga pe Tupana'ga oapouka ahemonhimomby'ava'ea ikwehe tokwaha ti ga nhirembiapoukara ga pe javo, ei ga. Pekwaha pe a'ea hepiaga. A'ereki pepyteri pe ga oapouka Jesus'ga pe ikwehe, ei Pedro'ga ga pe.

²³ Ojikwe Tupana'ga ei Jesus'ga pe ġwemimbotarimo: "Aerē ti ji nde mondoukari ġapo pe nehē. A'ero ti ga nde mbovyrukari yva rehe nde jukauka nehē," ei Tupana'ga ga pe, ei ga. Pehe koi Jesus'ga jukaukaha ga mbovyruka yva rehe okotē varuhuve'ga pe ikwehe, ei Pedro'ga ga pe.

²⁴ Emo Tupana'ga Jesus'ga mbogweravi gamanoa hugwi. A'ea ga imombigi gamanoa rahya ga hugwi. A'ereki tegwete Jesus'ga piro'ye'yma gamanoa hugwi, ei ga gwe'yja'ga pe.

²⁵ Ymya Daviva'ea omombe'u Jesus'ga nhi'igaġwama ikwatija hako, ei ga. Tupana'ga rehe Jesus'ga onhi'ī. Nahā Jesus'ga ei a'ero:

"Nane'ymi ko ji jipojkaharete'ga repiagi jirovaki.

Ga ko ji pyri oko jipi ji pokoga

tomomynhyme ti ga ndepy'a javo ji ve," ei ga onhi'iga Tupana'ga rehe, ei Pedro'ga.

²⁶ "Nurā ji roryroryvamo.

Avy'a hete ji nde rehe, a'e ji javo nde ve," ei ga Tupana'ga pe, ei ga.

"Yvyakotyva'ero ko ji rekoi novīa.

Emo ji a'e jipi ombogwera po ti ga jira'oa nehē javo," ei ga Tupana'ga pe, ei ga.

²⁷ "Nderepohiri ti nde ji hugwi

ji mombytavo omanove'ga gwyrī pe nehē," ei ga, ei ga.

"Neremonemukari po ti nde jira'oa nehē no.

A'ereki j anhi kwava'ē nde ve," ei ga pe, ei Pedro'ga.

²⁸ "Nde erekwahavuka ji ve jihoagwama ejipyri," ei ga.

"Ejikota'y aro ġwaramo ji pavēi ko nde ji mbohoryhetei nehē," ei ga Tupana'ga pe, ei ga.

Nahā ko Daviva'ea omombe'u Jesus'ga nhi'igaġwama ikwatija hako, ei Pedro'ga imombe'gwovo gwe'yja'ga pe.

²⁹ - Nhiirū, tamombe'u katu Daviva'ea kiro pe me a'ero nhaneramon-hava'ea, ei Pedro'ga ga pe. Ahe nonhimombe'ui ikwatijarame hako. Jesus'ga

nhi'igagwama Daviva'ea omombe'u nhoḡwenonde, ei ga. A'ereki Daviva'ea omano tuhē, ahera'oa inemba hako, ei ga. Ahe tymi ahe noḡa hako. Kiromo jate tuvi Daviva'ea ryvya nhande pyri, ei Pedro'ga ḡa pe.

³⁰ –Daviva'ea ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo oko, ei ga. Igwete Tupana'ga ikwahavukari aerēva'ea Daviva'ea pe hako. Ga omombe'u nhoḡwenonde ahe ve Cristo'ga rekoagwama a'ero, ei ga. Nahā Tupana'ga ei Daviva'ea pe hako: “Tupanamō ji ei nde ve kiro,” ei ga onhinoinā. “Aerē ti nde javijitehe nerymymino'ga israelitas'ḡa nduvihavuhuhetero toko nehē,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei ga.

³¹ Nurā a'ea kwahavipeavo Daviva'ea imombe'ui Cristo'ga mbogwera-avaḡwama, ei Pedro'ga ḡa pe. Ahe omombe'u Cristo'ga nhi'igagwama Tupana'ga pe a'ero, ei ga. “Nde nderepohiri ti ji hugwi ji mombytavo omanove'ga gwyrī pe nehē. Neremonemukari ti nde jira'oa nehē no,” ei ga, ei Pedro'ga.

³² –Jesus'ga reki ahe omombe'u, ei Pedro'ga. A'ereki gaha Tupana'ga ombogwera omanoa hugwi, ei ga. Ga kweravirē ore nhaporemo ga repiagi ikwehe, ei ga imombe'gwovo ḡa pe.

³³ A'ero Tupana'ga ga mondoi ga mongovo oypyvo yvagi pe moirūharamo ikwehe, ei ga. Igwete ga imondoi gwa'uva Jesus'ga pyri. A'ereki ymya Tupana'ga Jesus'ga ruva'ga e'i Jesus'ga pe: “Tamondo ti jira'uva nde pyri nehē,” e ko ga hako, ei Pedro'ga ḡa pe. Igwete ga imondoi Jesus'ga pyri ikwehe. A'ero Jesus'ga imbuhurukari Tupana'ga ra'uva kiro ore pyri topojoyka ḡa javo, ei Pedro'ga ḡa pe. Pe pehepia tuhē kiro Tupana'ga ra'uva rura. Pehendu pe Tupana'ga ra'uva ḡa monhi'igukarame penhi'igimo no, ei ga ḡa pe.

³⁴ Jesus'ga ko oho yvagi pe ikwehe, ei Pedro'ga. Daviva'ea ra'oa ki a'e te ndohoi, ei ga. Omanoe'ymame Daviva'ea omombe'u opojoykaharete'ga Jesus'ga. Igwete ahe ei hako:

“Tupana'ga e'i jipojoykaharete'ga pe:

‘Eapy ji ppyvo nhimoirūharamo,’ ei Tupana'ga,” ei Daviva'ea.

³⁵ “‘Kiro ti ji nearōe'ŷve'ḡa mongoi neremimbotarimova'ea rehe,’ ei Tupana'ga jipojoykaharete'ga pe,” ei ahe.

Nahā Daviva'ea ei Jesus'ga mombe'gwovo ga ko jipojoykaharete'ga javo, ei Pedro'ga ḡa pe.

³⁶ Igwete Pedro'ga ei no:

–Jesus'ga jitehe pe ga mondouka yva rehe ga jukavouka ikwehe novīa, ei ga. Emo Tupana'ga ga mbogwera reki ga mongovo yvagi pe nhandepojoykaharetero nhandervihavuhuhetero. Pekwaha tuhē a'ea pehe nhaporemo israelitasramo, ei Pedro'ga gwe'ya'ḡa pe.

³⁷ Henduvame Pedro'ga nhi'iga ḡa imbojui opy'a okote'varuhuro ḡwaramo. Igwete ḡa ei Pedro'ga pe:

–Marā po ti ore rekoi ore nehē? ei ga.

³⁸ Igwete Pedro'ga ei ḡa pe:

–Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Jesus Cristo'ga rehe, ei ga. Penhimobatizauka ti Jesus'gareheva'ero. A'ero po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi nehē, ei ga. Igwete po ti Tupana'ga imondoi gwa'uva pe pyri pe moiruamouka pe nderekouvouka nehē.

³⁹ A'ereki Tupana'ga e'i jipe pe me tamondo ti jira'uva ga pyri javo, ei Pedro'ga. “Penymymino'ga pyri ti ji imondoi nehē no,” ei Tupana'ga pe me, ei ga. Irupeve'ga pe Tupana'ga ei na jitehe no judeus'garūive'ḡa pe. Kiroki ḡa ga omo'emo'ē ojive – ḡa pe nhaporemo nhandepojoykaharete'ga ei, ei Pedro'ga imombe'gwovo ḡa pe.

⁴⁰ Pedro'ga ega'ei ḡa pe imombe'ukatuavo. Igwete ga ei:

—Pepohi ti aḡwamove'ga hugwi okote'varuhuve'ga hugwi Tupana'ga ti tombolahyukaryme pe me nehē, ei ga ḡa pe.

⁴¹ Kiroki ga ḡwendu katu Pedro'ga nhi'iga – kiro ḡa nhimobatizaukari Pedro'ga pe. Trēs mil ko ḡa onhimongyavo – kiroki ga ojiko Jesus'ga rehe a'ea rupi Pedro'ga nderekovo.

⁴² Kotihīhī ḡa jihe'akatui ojogweheḡwehe a'ero. ḡwendu hete ḡa Jesus'ga moirūhara'ḡa nemimbo'ea Pedro'ga nemimbo'ea. O'uo'u ḡa mbatera ojopyri no. I'urame ḡa japyakai Jesus'ga manoagwera rehe. Igwete ḡa nhi'inhi'igi Tupana'ga pe jipi.

Jesus'gareheva'ea ojogweroju

⁴³ Tupana'ga oapoapouka ahemonhimomby'ava'ea Jesus'ga moirūhara'ḡa pe.

—Ja'gwy! ei pevove'ga hepiaga. Tupana'ga ipopoaka hete, ei ḡa onhimomby'apava.

⁴⁴ Igwete Jesus'gareheve'ga jihe'akatui jipi ojopokopokoga ombatera rehe.

⁴⁵ Ombatera rerekorame ḡa imondoi ikwepyguka itambere'ia ima'ema'eamo ojipe'ga pe imbatere'ymame.

⁴⁶⁻⁴⁷ Nane'ymi ḡa nhimono'ono'oḡi judeus'ga jatykahavuhua rokari pe. Igwete ga hoḡahoi onhonga pe mbatera i'gwovo ima'ema'eamo ojohupe ḡworyḡworyvamo Tupana'ga mboheteavo. Ojipe'ga nhaporemō e'i ḡa pe pyri hete ḡa javo. Igwete nhandepojykaharete'ga koji'ive'ga mbojiko-jikogukari ojihe jipi. Igwete ga ojiheve'ga mbojihe'apavukari ojogweheḡwehe.

3

Ipyka'nauhūva'ea po'agatua

¹ Aerē Pedro'ga hoi ḡajatykahavuhu pe Joāo'ga pavēi xanhi'ī Tupana'ga pe javo. Ka'aru trēs horas rupi ḡa hoi. A'ereki a'ea rupie'ymi judeus'ga oho onhi'iga Tupana'ga pe.

² Igwete Pedro'ga nduri. A'ea ja ojipe'ga ipyka'nauhūve'ga reruri pea rupi. Nane'ymi ḡa ḡweru ga ojatykahavuhua jurukwara pyri ga mohina. Jurukwara pe ḡa e'i lkatuva'ea. Ipyka'naka'nauhū po ga o'a raka'e. Nopo'ami ga a'ero. Nurā ḡa ga reruri ga mohina toporandu ga itambere'ia rehe javo. Igwete ga poranduranduvi ojipejipe'ga pe ḡa horame onga rokari pe.

³ Kiro Pedro'ga nduri a'ero. Ga vahemame onga pe ipyka'nauhūve'ga ḡa ndepiagi oina. Igwete ga ei ḡa pe:

—Pembuhu ji ve itambere'ia, ei ga.

⁴ Igwete Pedro'ga ga repiahetei Joāo'ga pavēi. Pedro'ga e'i ga pe:

—Ejirova ore koty, ei ga ipyka'nave'ga pe.

⁵ A'ero ga jirovagi ḡa koty ga ndepiagi oina. “Ombuhu po ti ḡa mo ji ve nehē,” ei ga oyvyteri pe.

⁶ Igwete Pedro'ga ei ga pe:

—Itambere'ia ji ndarekoi te novīa. Emo Jesus Cristo'ga popoakara ji areko Nazarēpeve'ga popoakara, ei ga. Nurā ji ei nde ve: Epo'ā egwovo, ei Pedro'ga ga pe.

⁷ Igwete Pedro'ga ga popyhygi ga mopo'ama. Omopo'amame ga pyitaro a'ero ga pynhu'aitaro no.

⁸ A'ero ga pori opo'ama ogwovo. Igwete ga reki onga rokari pe Pedro'ga ndupi okovo. Opoopo ga ogwovo ḡworyḡworyvamo. Igwete ga Tupana'ga mboheteḡhetei.

⁹ Pevove'ga nhaporemo gwepia gahoa henduva ganhi'iga Tupana'ga mboheterame.

¹⁰ —Gaha, ja'gwy! ei ga, kiroki ga ñi itambere'ia rehe jipi jurukwara pyri katuva'ea pyri! ei ga onhimombaragwahava ga rehe.

Onhimomby'a hete reki ga gapyita rehe.

Pedrova'ea omombe'umbe'u ahe ve

¹¹ Igwete ika'nauhügwera'ga Pedro'ga anhuvani. Kiro pevove'ga nhambavi ojatykava upa ga pyri gambo'ehai pe onga rembe'yvuhu pe – a'ea pe ga e'i Salomãova'ea apoa. Igwete ga nhimomby'ahetei ika'nauhügwera'ga repiaga.

¹² —Marã ga po'amuhüi? ei ga ojuhupeupe. Gandura repiagame Pedro'ga ei ga pe israelitas'ga pe:

—Maraname pe ore repiahetei penhimomby'auhuavo gapo'ama rehe? ei ga ga pe. Pe'e hete pe ore ve naerü. “Ipaji hete ga Pedro'ga. Opyryva gwaramo ga agwa'ga mopo'ami ga mondovo.” Poro po pe etehei ore ve naerü? ei Pedro'ga ga pe. Na rüi reki, a'e ji pe me, ei ga.

¹³⁻¹⁶ Jesus'ga reki omopo'amuka ore ve penembiepiaga'ga penembikwahava'ga. A'ereki ore orojiko Jesus'ga rehe. Orejikoga gwaramo ga rehe Jesus'ga ga mopo'agatui pendovaki, ei ga ga pe.

—Nhaneremboypya ojiko hete Tupana'ga rehe hako Abraãova'ea Isaqueva'ea. Jacóva'ea ojiko ga rehe, ei ga. Gaha ombohuvihavuhu hete Jesus'ga omoirühara'ga. Pehe ki a'e te Jesus'ga mondo nhanderuvihava'ga po pe ikwehe, ei Pedro'ga ga pe. Igwete governador'ga Pilatos'ga ei novia: “Amohemuka ji ga cadeia hugwi ga mbopiro'yavouka,” ei ga. Pe ki a'e te pe'e Pilatos'ga pe: “Teremohemukari Jesus'ga. A'ereki ga okote'varuhu,” pe'eteheuhu pe Pilatos'ga pe ikwehe, ei ga. Iporojukave'ga reki pe pepota gaha emohemuka ore ve javo. Pyryheteve'ga ki a'e te pe ndapepotari gahema naerü, ei ga ga pe. Gaha ko vvyakotyve'ga mongo tuhë Jesus'ga. Emo pe pejukauka ga. Tupana'ga ga mbogwera reki gamanoa hugwi ikwehe, ei ga. Ga mbogweravirë ore ga repiaga'javi a'ero, ei Pedro'ga imombe'gwovo ga pe.

¹⁷ Igwete ga ei gwe'yja'ga pe no:

—Nhiirü, pejukauka pe ga ikwehe. A'ereki pe ndapekwahavi tuhë nhanderuvihava'ga pavëi, ei ga ga pe.

¹⁸ Ymyahü Tupana'ga ombo'e nhogwenonde ahe a'ea rehe hako – kiroki ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga jipi, ei ga. Ahe nhaporemo Cristo'ga mombe'u nhogwenonde a'ero okwaha po ti ga hahyva'ea omanomo javo. Pe Cristo'ga jukaukarama nahã Tupana'ga ahe nhi'ipo'ruukari a'ero, ei Pedro'ga ga pe.

¹⁹ —Perojijyi ti pejeaporoğita a'ero. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Tupana'ga rehe tohy ti ga pendekote'varuhua pe hugwi nehë, ei ga.

²⁰ Pepohi ti jugwi pejikoga nhandepojykaharete'ga rehe tomomby ti ga pepy'a nehë. Pepohi ti jugwi pejikoga ga rehe tombuhura'ja ti ga Jesus Cristo'ga pe pyri, ei ga. Ga pe Tupana'ga e'i nhogwenonde tamondo'a'ja ti ga ga pyri nehë javo, ei Pedro'ga ga pe.

²¹ —Jesus'ga opyta tuhë kiro yvagi pe Tupana'ga ti toapokatua'ja na'ë vvyakotyva'ea ji renonde javo, ei ga. Ymyahü ko Tupana'ga imombe'ujipei a'ea onhi'iga mombe'uharava'ea pe hako tapemombe'u ti jara'ga pe javo, ei ga.

²² A'ea ko Moisésva'ea omombe'u a'ero hako. A'ereki ahe e'i:

“Tupana'ga pepojykaharete'ga po ti ji'jave'ga mongoi pepyteri pe nehë,” ei ahe, ei ga.

“Ga po ti pejigwyriveva'ero oko pe pavëi nehë.

Igwete po ti ga imombe'ui Tupana'ga nhi'iga pe me nehē," ei Moisés'va'ea hako, ei ga.

"Pehendu katu pa ti ganhi'iga a'ero nehē," ei ahe.

²³ "Kiroki ga ndohopotari ganhi'iga rupi

– gahā ti ga tombojipe'a Tupana'gareheve'ga hugwi ga jukavo nehē," ei ahe hako, ei Pedro'ga imombe'gwovo ga pe.

²⁴ –Samuel'va'ea omombe'u nhoḡwenonde aḡwamova'ea no hako, ahepy'rovova'ea omombe'u no Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea, ei Pedro'ga ga pe. Tupana'ga imombe'uukarama ahe ve ahe nhaporemomombe'u aḡwamova'ea hako, ei ga.

²⁵ Pe ndepyya reki Tupana'ga omombe'uuka nhoḡwenonde aḡwamova'ea ahe ve hako. Pe ndepyya jitehe Tupana'ga e'i jipe penamonhava'ea pe hako tamombyry ti ga pe nehē javo, ei Pedro'ga ga pe. A'ereki Abraão'va'ea pe ga e'i jipe hako: "Nerymmino'ga po ti imombyryvi yvyakotyve'ga pe nhaporemonehē," ei Tupana'ga ahe ve hako, ei Pedro'ga ga pe.

²⁶ Pe pyri na'ē Tupana'ga Jesus'ga mbuhurukari a'ero ga mongovo omoirūharamo tamombyry ti ga pe javo, ei ga. "Tamombyry ti ga pe ga mbopohiruka pa ḡandekote'varuhua hugwi," ei Tupana'ga pe ndepyya, ei Pedro'ga imombe'gwovo ga pe.

4

Onhi'igahy ahe Pedrova'ea pe

¹⁻⁴ Igwete João'ga pavēi Pedro'ga imombe'ui Jesus'ga kwerava ga manoagwera hugwi. A'ea imombe'urame ga pe ga ei:

–Okwera gwaramo po ti Jesus'ga nhande mbogweravi nehē no, ei ga.

Henduvame Pedro'ga nhi'iga he'yjuhuve'ga heroviari ojikoga Jesus'ga rehe a'ero. Cinco mil ko ga a'ero Jesus'gareheve'ga onhimongyavo. Pedro'ga nhi'inhi'igame ga pe kiro ga nduri ga pyri. Guardas'ga nduvihava'ga uhu – kiroki ga gwepia katu judeus'ga jatykahavuhua guardas'ga. Ganduvihava'ga uhu, mbatera kwava'ehara'ga uhu no saduceus'ga pavēi. Ga ndogweroviari omanove'ga mbogwerava ḡamanoa hugwi. Nurā ga nhimonha'ngai Pedro'ga ndehe ga omanove'ga mbogwerava mombe'urame ojipe'ga pe. Kiro ga nduri a'ero Pedro'ga pyhyga ga nderogwovo ga mongiavo cadeia pype ga mongia. A'ereki kiro ka'aru hete.

⁵ Ko'emame judeus'ga nduvihava'ga jatykai Jerusalém me tihendu ti Pedro'ga nhi'iga javo. Xava'eve'ga oko judeus'ga mbo'ehara'ga pavēi.

⁶ Anás'ga oko ga pyri no ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga. Gare'yja'ga no Caifás'ga João'ga Alexandre'ga jara'ga no.

⁷ Igwete ga jatykai Pedro'ga mbuhuruka ga mo'ama ojipyteri pe tihendu ti ganhi'iga javo. Igwete ga ei Pedro'ga pe:

–Ma'ga popoakara pyvō pe ga mopo'ami ika'nauhūve'ga? Ma'ga e'iuhu pe me: "Pemopo'ā ga"? ei ga ga pe.

⁸ Nanime Tupana'ga ra'uva Pedro'ga pojykapavi. A'ero ga ei xava'eve'ga pe judeus'ga nduvihava'ga pe no:

⁹ –Pe'ji pe ore ve: "Marā pe ika'nauhūve'ga mopo'aḡatui pyryva'ea apovo ga pe?" pe'ji pe ore ve naerū? ei Pedro'ga ga pe.

¹⁰ Pekwaha ti a'ero. Nhandere'yja'ga nhaporemoti tokwaha no israelitas'ga, ei ga. Jesus Cristo'ga reki Nazarépeve'ga – gaha ko omopo'aḡatuuka ika'nauhūve'ga avo pepyteri pe, ei ga. Pehe Jesus'ga mbovy yva rehe ga jukavo ikwehe. Tupana'ga ki a'e te ombogwerava'ja ga gamanoa hugwi, ei Pedro'ga imombe'gwovo ga pe.

¹¹ Tupana'ga rembikwatijarukara ko e'i hako, ei ga.

“Onga apohara’ga japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita. A’ea ga imombori tiruahū javo jupe.

Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe

opyryhetero onga pyhykatuavo,” e’i ikwatijara hako, ei Pedro’ga.

Na jitehe ko pe, ei ga. Pe napearōi Jesus’ga tiruahū ga javo tehe ga pe. Tupana’ga ki a’e te oarō hete reki ga pyry hete ga javo ga pe, ei ga.

¹² Jesus’ga jate reki Tupana’ga ombuhuruka nhande pyri togweru ti ga ga ji pyri javo. A’ereki yvya koty niandererohohavi tuhē. Gaha jate po ti nhande rerohoagwama Tupana’ga pyri nhande mongovo nehē, ei Pedro’ga ga pe.

¹³ Henduvame Pedro’ga nhi’iga ga nhimomby’ ai hehe ojapyaka upa.

—Pedro’ga ndopojihuvi ja’javo João’ga pavēi, ei ga ojohupe. Marā re po ga ikwahahetei mbatera? A’ereki ga ko okoteheve’ga, ei ga. Jesusva’ea pavēi reki ga ndekoi jipi onhimbo’eavo, ei ga ojohupe.

¹⁴ Omboja pota ga mbatera Pedro’ga ndehe novīa. Emo ika’nauhūgwera’ga repiaga ga nde’ia’javi ga agaturo gwaramo ga pyri.

¹⁵ Kiro ga Pedro’ga mondoukari na’ē ojihugwi. Igwete ga nhomonhi’inhi’igi upa.

¹⁶ —Marā po ti nhande ga nderekoi nehē naerū? ei ga ojohupe. A’ereki Pedro’ga oapo tuhē ahemonhimomby’ava’ea Jerusalémmeve’ga ndovaki, ei ga. “Ga ndoapoi,” nhande ndia’ei. A’ereki jukwaha ga pe nhaporemo ika’nauhūve’ga po’agatua, ei ga ojohupe.

¹⁷ Xanhi’igahyahi ti ga pe a’ero ga mombiga tomonhimoanhanyme ti he’yjuhuve’ga pe, ei ga. Xa’e ti ga pe tonhi’iga’javyme ti ga ga pe Jesusva’ea renoina, ei ga ojohupe.

¹⁸ A’ero ga Pedro’ga mbuhura’javi ojipyri. Igwete ga nhi’igahyi ga pe novīa.

—Tapenhi’iga’javi’i ti Jesusva’ea renoina ga mbo’eavo ahe rehe, ei ga Pedro’ga pe novīa.

¹⁹ Emo Pedro’ga e’i ga pe João’ga pavēi:

—Marā naerū? ei ga. Toroko po ti ore penhi’iga rehe orokoe’yma Tupana’ga nhi’iga rehe hamo naerū? A’ea po pyry Tupana’ga pe naerū? Pejapyaka katu ti ikwahava, ei ga ga pe.

²⁰ Oro ore, noromombe’upigi tuhē reki oronhimbiepiaga oronhimienduva no, ei Pedro’ga ga pe.

²¹ Koji’i ga nhi’igahyahivi Pedro’ga pe a’ero.

—Pepige’ymame po ti ore pe nupanupāukari nehē, ei ga ga pe.

Igwete ga ga mo’ēukari ga mondouka. Nonupāukari reki ga ga. A’ereki he’yjuhuve’ga horyory pa Pedro’ga ndehe Tupana’ga mboheteavo ahemonhimomby’ava’ea rehe.

²² A’ereki he’yi kwara quarenta kwara ika’nauhūve’ga rehe Pedro’ga ga mopo’amame.

Jesus’gareheva’ea onhi’i Tupana’ga pe

²³ Igwete ga Pedro’ga mo’ēukari ga mondovo. A’ero Pedro’ga hoi jara’ga pyri Jesus’gareheve’ga pyri. Igwete ga imombe’upavi ga pe ikwava’ēhara’ga nduvihava’ga nhi’iga ojive xava’eva’ga nhi’iga no.

²⁴ Henduvirē onhopavēi ga nhi’igi opojykharete’ga pe Tupana’ga pe.

—Ereapo pa nde yvaga, yvya, paranauhūa, ipypeva’ea reheve po rimba’e, ei ga Tupana’ga pe.

²⁵ Eja’uva pyvō nde ejiheva’ea monhi’i hako Daviva’ea oreramohava’ea. A’ero ahe ei:

“Maraname israelitas’garūive’ga nhimboahivuhui nhandepojykharete’ga pe Tupana’ga pe?

Maraname ға nderaporogitateheuhuro naerũ?" ei Daviva'ea hako, ei ға Tupana'ga pe.

²⁶ “Yvyakotyve'ға nduvihavuhu'ға ojatyka upa.

Omovahĩ ға Tupana'ga remimbuhurukara'ga no Cristo'ga,” ei ahe hako.

²⁷ A'ea Jesus'gareheve'ға ei onhi'igame Tupana'ga pe. Igwete ға ei ga pe no: –A'iti tuhẽ ға jatyka nemoirũhara'ga movahiamo Jesus'ga movahiamo ikwehe. Ga pyry hete reki neremimbuhurukara'ga, ei ға Tupana'ga pe. Emo Herodes'ға ojatyka avo Jerusalém me Põncio Pilatos'ga pavẽi ikwehe. Israelitas'ға ojatyka israelitas'garũive'ға no Jesus'ga movahiamo, ei ға Tupana'ga pe.

²⁸ Ojikwe nde ei: “Nahanahã ti ға nderokouhui nehẽ,” ere nde hako. A'ereki nde nderopopoaka javo jupe, ei ға. Na tuhẽ reki ға nderokoi a'ero, ei Jesus'gareheve'ға Tupana'ga pe.

²⁹ –Ehepia kiro ganhi'igahya ore ve oji'i. “Pe Jesus'ga mombe'upige'ymame toponupanupãuka po ti ore pe nehẽ,” ei ға ore ve oji'i, ei ға Tupana'ga pe. Ore poko ti a'ero toromombe'u katu ti nenhi'iga Jesus'ga mombe'gwovo ға pojihuve'yma nehẽ. A'ereki ore nderheve'a'ero oroko, ei ға ga pe.

³⁰ Ehepiuka ti ejipopoakara imombiga avove'ға tetirũa ға hugwi, ei ға. Eapouka ti ore ve ahemonhimomby'aheteva'ea Jesus'ga popoakarimo. A'ereki ga pyry hete nemoirũhara'ga, ei Jesus'gareheve'ға ga pe.

³¹ Ga nhi'imbavirẽ ға pe kiro igwygwygwygwymi onga – perope ға ojatyka ipype. Igwete Tupana'ga ra'uva ға pojykapavi ға nderokokatuavo. A'ero ға imombe'ui Tupana'ga nhi'iga ojipe'ға pojihuve'yma.

Jesus'gareheve'ea oma'ema'ẽ ombatera ojohupe

³² Kiroki ға ojiko Jesus'ga rehe – kiro ға jihe'akatuheitei ojogwehe onhi-mongyavo. Ojo'jajo'ja hete ғандеаporogita. Nde'i ға ombatera pe nderepoa rũi. A'ereki ға oma'e'gatu ombatera ojohupeupe nhandeapoa javo jupe.

³³ Tupana'ga popoakahetea rerekovo Jesus'ga moirũhara'ға imombe'ui opojykaharete'ga mbogweravagwera Jesus'ga mbogweravagwera. Igwete Tupana'ga imombyryhetei ға pe nhaporemõ.

³⁴⁻³⁵ Kiroki ға gwereko onga, kiroki ға gwereko yvya – ға omondomondo a'ea itambere'ia pyhyga. Igwete ға heruri itambere'ia Jesus'ga moirũhara'ға pe toma'ẽ ti ға imbatere'yve'ға pe javo. Nurã ndogwerekõa'javi ғapyteri pe imbatere'yve'ға. A'ereki ға herekoe'ymame ojipe'ға imondoi mo ға pe.

³⁶ José'ga na jitehe imondoi ogwyrã itambere'ia rehe herua. Ga ko levitaramo ypa'omeva'ero Chiprepeva'ero. Jesus'ga moirũhara'ға ono Barnabé ga rehe. Garera pe nhande ei: Ga mbohory ga.

³⁷ Igwete ga imondoi ogwyrã itambere'ia herua Jesus'ga moirũhara'ға pe toma'ẽ ti ға ga pe javo.

5

Ananiasva'ea Safirava'ea pavẽi

¹ Aerẽ ko Ananiasva'ea na jitehe novia. Ahe imondoi ogwyrã itambere'ia pyhyga ғwembirekova'ea pavẽi Safirava'ea pavẽi.

² Ananiasva'ea opojyka reki jara ojive imombytavõ inõga ojipyri. Jara ahe gweru Jesus'ga moirũhara'ға pe aru pa ji itambere'ia javo tehe ға pe. Aherembirekova'ea Safirava'ea okwaha hete ahe'mbea.

³ Igwete Pedro'ga ei Ananiasva'ea pe:

—Maranuhūrame nde erepojkauka ejeaporogita Satanás'ga pe e'mbero Tupana'ga ra'uva pe? A'ereki nde eremombytauju jara ejive egwyrá kwepykava, ei Pedro'ga ahe ve.

⁴Ndeapoa tuhē ko ndegwyrá imondoa renonde. Imondorē ikwepykava na jitehe ndeapoa no, ei ga ahe ve. Maranuhūrame nde reaporogitate'varuhuro e'mbero aru pa ji javo tehe? ei ga Ananiasva'ea pe. Yvyakotyve'ga pe jate rūi nde mbero. Tupana'ga pe nde mbero, ei Pedro'ga ahe ve.

⁵Henduvame ganhi'íga Ananiasva'ea manoi o'a upa. Okyhyji pa hete ga a'ero ikwahavame ahemanoa.

⁶Igwete ipyahuve'ga nduri ahera'oa mamana tapy'ynhapira pyvō. Igwete ga ahe rerohoi ahe tyma.

⁷Koiramehe aherembirekokwerava'ea ruri Pedro'ga pyri no Safirava'ea. Ndokwahavi ve ahe gwembirekova'ea manoa.

⁸Igwete Pedro'ga ei Safirava'ea pe:

—Emombe'u katu ji ve. Maramomi ikwepykava pe imondorame egwyrá? Momi tuhē oji'i?

—Momi tuhē itambere'ia, ei ahe ga pe o'mbero.

⁹Igwete ga ei:

—Maranuhūrame pe ememei novīa: “Tihepia ti nhande imoandyandyi Tupana'ga ra'uva”? ei Pedro'ga ahe ve. Kiro ki ga u - kiroki ga gweroho nerembirekova'ea tyma, ei ga. Ahe javijitehe po ti ga nde rerohoi nde tyma nehē no, ei Pedro'ga ahe ve.

¹⁰Nanime Safirava'ea manoi o'a upa a'ero gapya pyri. Igwete ipyahuve'ga nduri ahe repiaga. Igwete ga ahe rerohoi ahe tyma aherembirekova'ea pyri ahe mbojoyvya.

¹¹Okyhyji pa hete ga a'ero Jesus'gareheve'ga ojipe'ga no henduvame ahemanoa.

Jesus'ga moirūharava'ea oapo ahemonhimomby'ava'ea

¹²Igwete Jesus'ga moirūhara'ga japojapoi ahemonhimomby'ava'ea pevove'ga pyteri pe. Igwete Jesus'gareheve'ga nhimono'ombavi jipi ojihe'akatuavo ojogwehe ojatykahavuhua pype - perope onga rembe'yvuhu pe Salomāova'ea apoa pe.

¹³Ojipe'ga e'ie'i ga pe pyry hete ga javo novīa. Emo ojikoge'ymame Jesus'ga rehe ga ipojihuvi ojihe'are'yma ga ndehe.

¹⁴Igwaigwavete reki ojipe'ga jikogi Jesus'ga rehe ojihe'a ga ndehe onhimongyavo akwaimbae'ga kunha'ga no.

¹⁵Ahemonhimomby'ava'ea repiaga pevove'ga ga nderuri itetirūave'ga. Igwete ga ga noḡi pea rupi gakupeupava rehe. “Ga ndekorame vehevi Pedro'ga aḡi pe jate ga kwavame, opi po ti gatetirūa ga hugwi nehē,” ei ga.

¹⁶He'yjuhuve'ga gwerugweru itetirūave'ga anhaḡa rembipojkahara'ga no. Gweru ga ga ojipejipea hugwi Jerusalēmpyriva'ea hugwi. A'ero itetirūave'ga nhimohiḡatugatupavi. Anhaḡa jipe'apavi ga hugwi.

Ahe ombohahy Jesus'ga moirūharava'ea pe

¹⁷Igwete ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga nhimyrōi Jesus'ga moirūhara'ga ndehe Pedro'ga ndehe. Gareheve'ga na jitehe onhimyrō ga ndehe no sa-duceus'ga.

¹⁸Nurā ga Pedro'ga pyhygukari ga mongiuca cadeia pype.

¹⁹Emo Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga ruri ypytunimo ga pyri cadeia pype hovapytymba'voga ga pe ga nenohema jugwi. Igwete ga ei Pedro'ga pe:

20 —Hepejigwovo kiro pejatykahavuhua rokari pe penhi'ama. Pe'ji ti pevove'ga pe: Pejikogame Jesus'ga rehe po ti ga imbopyahui pejeaporogita nehē, pe'ji ti ga pe, ei ga Pedro'ga pe.

21 Gwendu katu ga Tupana'gapyrive'ga nhi'iga. Igwete Pedro'ga hoi ko'egatue'yma rupi gajatykahavuhua rokari pe ga mbo'eavo.

A'ea ja ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga ruri ojiheve'ga pavēi. Igwete ga jara'ga mbojatykapavi. Judeus'ga moġitaharamo ga guardas'ga mondoukari cadeia pype togweru ti ga Pedro'ga javo novīa.

22 Emo ovahemame cadeia pe guardas'ga ndohepiagi reki Pedro'ga. A'ero ga jivyri imombe'gwovo.

23 —Avi ga ahā pevo! ei guardas'ga ga pe. Gwovapytyġatu po ga novīa, ei ga. Pero hepiakatuhara'ga ātehei hovapytymbava pyri, ei ga ga pe. Igwete ore hovapytymba'vogi tiroho ti ga javo novīa. Emo ga nduvi reki ipype! ei guardas'ga imombe'gwovo ga pe.

24 Henduvame guardas'ga nduvihavuhu'ga nhimomby'apavi ikwava'ehara'ga nduvihava'ga pavēi.

—Marā po ti nehē naerū? ei ga ojohupe.

25 Nanime ojipe'ga ruri ga pyri Pedro'ga mombe'gwovo ga pe:

—Akoja'ga - kiroki ga pe ga mondouka ga mongiavo cadeia pype kirame raji'i novīa - kiro ga ga mbo'embo'ei o'ama nhandejatykahavuhua rokari pe, ei ga ga mombe'gwovo ga pe.

26 A'ero guardas'ga hoi gwuvihavuhu'ga rupi Pedro'ga nderua. Maymbeve ga Pedro'ga nderuri ga nderekovo. A'ereki ga okyhyji he'yjuhuve'ga hugwi. "Pedro'ga pyhygahyrame po ti ga nhande api nehē," ei ga ojohupe.

27 Igwete ga hoi ga nderua ga mo'ama judeus'ga moġitahara'ga ndovai pyteri pe. A'ero ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga ei Pedro'ga pe:

28 —"Tapembo'ei ti ga Jesusva'ea remimbo'ea rehe," oro'e ko ore pe me oji'i novīa, ei ga. Emo pe pemonhimoanhaanha penhimbī'ea Jerusalēmeve'ga pe nhaporemo, ei ga ga pe. Igwete pe imbojapotaruhui Jesusva'ea manoagwera ore rehe no, ei ga ga pe.

29 Igwete Pedro'ga ei ga pe jara'ga pavēi Jesus'ga moirūhara'ga pavēi:

—Tupana'ga nhi'iga po ore hendukatui vvyakotyve'ga nhi'iga hohe hamo, ei ga.

30 Tupana'ga rehe nhaneramonhava'ea ojiko hako. Gaha koi ombogwera Jesus'ga gamano hugwi pe ga jukarē ga mbovyrukarama yva rehe ikwehe, ei Pedro'ga ga pe.

31 Tupana'ga omongo Jesus'ga ojipyri a'ero ga mongovo nhanderuvi-havuhuhetero. Ga omongo Jesus'ga nhanembopiro'yharamo no, ei ga. Tupana'ga e'i: "Togwerojijijijyuka po ti ga israelitas'ga ndeaporogita topohi ti ga okote'varuhua hugwi. Tomombo po ti ga gandekote'varuhua a'ero ga mbopiro'yavo jugwi," ei Tupana'ga, ei ga ga pe.

32 A'ea ore oromombe'umbe'u ga pe. Tupana'ga ra'uva na jitehe okwahavuka ga pe no. A'ereki gwa'uva Tupana'ga ombuhuruka onhi'iga rendukatuhara'ga pyri, ei Pedro'ga ga pe.

33 Ganhi'iga renduvame judeus'ga moġitahara'ga nhimboahihetei Pedro'ga pe. Igwete ga ei ojohupe:

—Marā po ti nhande ga nderekoi ga jukavo nehē, ei ga ojohupe.

34 Kiro gapyteripeve'ga po'ami a'ero Gamaliel'ga. Ga ko fariseu'ga. Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ga ga mbo'embo'e jipi. Ga nhaporemo e'i pyry hete ga pe. Kiro ga po'ami gapyteri pe a'ero Gamaliel'ga. Igwete ga Pedro'ga mondoukari na ē pea hugwi.

35 Ga horē ga ei jara'ga pe:

—Israelitasramo pejapyaka katu na'ē ti penhimbohovajara rehe, ei ga.

³⁶ A'ereki ymya ko Teudasva'ea uhu ikwehe jiji ko penduvihavamo ako kiro javo. He'yjuhu reki ga quatrocentos ko ga jikogi ahe rehe a'ero okovo ahe rupi, ei ga ga pe. Emo ojipe'ga ahe jukai, ei ga. A'ero ahereheve'ga kwaki'okatukatui ikwehe. Ahana'ja reki ahereheve'ga a'ero, ei Gamaliel'ga imombe'gwovo ga pe.

³⁷ —Aerē Judasva'ea ruri ikwehe Galilēiapeve'ga gwyrivepa'ea ikwehe, ei ga. A'ea rupi huvihavuhu'ga okwatijapavuka nhanderera ino'gauka, ei ga ga pe. Igwete Judasva'ea ruri onhimbopogweuka he'yjuhuve'ga pe timovahi nhanderuvihavuhu'ga javo. Emo ojipe'ga ahe jukai. Ahereheve'ga kwaki'opavi reki ikwehe, ei Gamaliel'ga imombe'gwovo ga pe.

³⁸ Nurā ji ei pe me kiro: Tapeavykyi ti Pedro'ga. Na ga ndekoi jate, ei ga. Po vyakotyve'ga ndeaporo'gita rupi ga ga mbo'ei ga nderekovo, a'ero po ti aerē nomina nehē, ei ga ga pe.

³⁹ Po Tupana'ga reaporogita rupi Pedro'ga ga mbo'ei, a'ero po ti pe napemombigi tuhē Pedro'ga nehē. Pe po ti Tupana'ga movahi nehē, ei ga. Tapeavykyi ti Pedro'ga a'ero, a'e ji pe me, ei Gamaliel'ga ga pe.

Oho reki ga Gamaliel'ga nhi'iga rupi a'ero Pedro'ga jukaukare'yma.

⁴⁰ Igwete ga Pedro'ga mbuhurukara'javi ga nupanupamouka mbiara pira apopyra pyvō.

—Tapevhi'iga'javi ti Jesusva'ea renoina, ei ga ga pe.

Igwete ga ga mo'ēukari a'ero ga mondovo.

⁴¹ Igwete Pedro'ga hoi judeus'ga mo'gitahara'ga hugwi. Horyory reki ga hahyva'ea rehe ogwovo. A'ereki ga e'i ojohupe: “Tupana'ga e'i reki nhande ve: 'Pepyry hete pe. Nurā ko pyry pe ikwahavi hahyva'ea Jesus'ga repyga,' ei Tupana'ga nhande ve,” ei ga. Nurā Pedro'ga ndoryndoryvamo hahyva'ea kwahava ogwovo.

⁴² Nane'ymi ga hogahoi ojipe'ga mbo'eavo Jesus'ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo. Ojatykahavuhua rokari pe ga hoi. Ojipe'gape'ga nonga pe ga hoi no Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ga pe.

6

Seteva'ea opoko Jesus'ga moirūharava'ea

¹ Igwaigwavete ojipe'ga jikogi Jesus'ga rehe onhimongyavo. Aerē ga nhonhi'igayvari reki judeus'ga. Kiroki ga grego ganhi'iga – ga onhi'igahy ga pe – kiroki ga aramaico ganhi'iga.

—Ga ndoporakakatu ahembirekokwera'ga, ei ga ga pe. Nomondokatu ga orere'yja'ga pe mbatera ma'ema'ērame jipi, ei ga – kiroki ga grego ganhi'iga.

² Igwete Jesus'ga moirūhara'ga dozeve'ga henduvi ganhonhi'igayvara. A'ero ga Jesus'gareheve'ga mbojatykapavi ojipyri. Igwete ga ei ga pe:

—Oreirū, ndoropohiri po ore Tupana'ga nhi'iga mombe'ua hugwi hamo ima'ema'eamo mbatera ga pe hamo, ei ga ga pe.

³ Nurā ti pemo'ē nhandere'yja'ga toma'ema'ē ti ga mbatera ga pe, ei ga. Nanongara'ga ti pemo'ē. Ojipe'ga e'i ga pe: “Ga pyry hete ikwahaheteavo,” ei ga. “Tupana'ga ra'uva ga pojyka hete ga mongokatuavo,” ei ga ga pe. Nanongara'ga ti pemo'emo'ē ga mongovo seteve'ga, ei dozeve'ga ga pe. Ga pe po ti ore ima'ēukari a'ero nehē imondokatuuka mbatera ahembirekokwera'ga pe nehē.

⁴ Ore po ti oromombe'u Tupana'ga nhi'iga ojipe'ga pe jipi nehē, ei ga. Oronhi'inhi'i ti ore Tupana'ga pe nehē no, ei dozeve'ga ga pe.

⁵ —Kwa, ei jara'ga ga pe. Toromo'ē ti ga a'ero.

Seteve'ga ga ga mo'ei a'ero. Estêvãova'ea pe ga e'i. A'ereki ahe ojiko hete Jesus'ga rehe. Tupana'ga ra'uva ahe pojyka hete ahe rerekokatuavo. Ojipe'ga ga ga mo'ei no Filipe'ga, Prócoro'ga, Nicanor'ga, Timom'ga, Pármenas'ga, Nicolau'ga. Antioquiaveva'ero ko Nicolau'ga oko. Onhimongo ga judeuramo okovo ikwehe.

⁶ Seteve'ga ga ga mo'ei a'ero. Igwete ga ga nderuri Jesus'ga moirũhara'ga pyri. A'ero ga nhi'igi Tupana'ga pe seteve'ga ndepyga. Igwete ga pokogi seteve'ga akağa rehe toporavyky ti ga mbatera ma'eamo javo.

⁷ Igwaigwavete Jesus'ga moirũhara'ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iga ojipe'ga pe. Igwaigwavete ga hendukatui ganhi'iga a'ero ojikoga Jesus'ga rehe onhimongyavo Jerusalém me. He'yjuhuvẽga ojiko Jesus'ga rehe no mbatera kwava'ẽhara'ga.

Judeusva'ea ruvihavava'ea opyhyguka Estêvãova'ea

⁸ Igwete Tupana'ga imombyryvi Estêvãova'ea pe. Igwete ga ahe mbopopoakarukahetei japovouka ahe ve gamonhimomby'ava'ea gapyteri pe.

⁹ Aerẽ judeus'ga nduri Estêvãova'ea pyri ahe movahiamo – kiroki ga cidade de Cirenepeve'ga cidade de Alexandriapeve'ga no. Gajatykahava pe ga ei Ipiro'yve'ga apoa. Aerẽ ga nduri Estêvãova'ea pyri Cilíciapeve'ga gwyrivepe'ga pavẽi Ásiapeve'ga gwyrivepe'ga pavẽi no. Ga ko judeus'ga jitehe. Igwete ga nhi'igayvari Estêvãova'ea pe.

¹⁰ Emo Estêvãova'ea okwaha hete ga nhi'ikwepyga. A'ereki Tupana'ga ra'uva okwahavuka ga pe. Nurã ga nonhi'igayvara'javi ahe ve.

¹¹ A'ero ga ojipe'ga monhi'igukari ga mo'mbeavouka itambere'ia mondovo ga pe. Nurã ga ei o'mbero:

—Orohendu ore Estêvãova'ea ete'varuhua Moisésva'ea pe Tupana'ga pe no, ei ga o'mbero.

¹² Nahã ga ojipe'ga momymomyi. Ga xava'eve'ga momymomyi, judeus'ga mbo'ehara'ga momymomyi no. Nurã ga nduri Estêvãova'ea pyri ahe pyhyga ahe rerogwovo judeus'ga moğitahara'ga pyteri pe ahe mo'ama.

¹³ Igwete ga ojipe'ga mo'mbeukari. A'ero ga ei o'mbero:

—Estêvãova'ea ndopigi o'ete'varuhuvavo nhandejatykahavuhua pe jipi – a'ea nhaneramonhava'ea okwava'ẽ Tupana'ga pe hako, ei ga. Moisésva'ea remimbo'eagwera pe ga ete'varuhui jipi no, ei ga o'mbero.

¹⁴ Orohendu ore ganhi'iga oji'i, ei ga, ahe mombe'urame oji'i – kiroki ahe Nazarẽpeva'ero oko Jesusva'ea, ei ga. “Jesus'ga po ti omondurunduru nhandejatykahavuhua nehẽ,” ei Estêvãova'ea oji'i, ei ga o'mbero ga pe. “Jesus'ga po ti nhande mongoukari hajiheva'ea rehe. Ga po ti nianemongoukari nhaneramonhava'ea remimbo'eagwera rehe – kiroki a'ea rehe Moisésva'ea ombo'embo'e nhaneramonhava'ea,” ei Estêvãova'ea oji'i, ei ga o'mbero ga pe.

¹⁵ Kiro judeus'ga moğitahara'ga Estêvãova'ea repiaheteti oina. Aherova ko Tupana'gapyrive'ga ndova javijitehe ga pe gwendy'javamo.

7

Estêvãova'ea omombe'u Abraãova'ea

¹ Igwete ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhu'ga ei Estêvãova'ea pe:

—A'iti nde ei poha? ei ga ahe ve.

² Igwete Estêvãova'ea ei ymyahũva'ea mombe'gwombe'gwovo ga pe a'ero:

—Nhiirū, peymyana, pehendu ti nhinhi'iga, ei ahe. Tupana'ga onhim-boukwaha gwuvihavuhuhetero, ei ahe. Igwete ga jipiukari nhaneramon-hava'ea pe Abraãova'ea pe hako. A'ea rupi ahe ndohoi ve cidade de Harã me. Mesopotãmiapeva'ea gwyri pe Abraãova'ea ruvi hako, ei ahe. Igwete Tupana'ga jipiukari Abraãova'ea pe.

³ Igwete ga ei ahe ve: “Heregwovo kiro egwyrā hugwi eje'ya'ga ndeja,” ei ga ahe ve. “Ahepiuka ti ji nde ve hajiheve'ga gwyrā nehē. Pevo ti eho,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

⁴ —A'ero Abraãova'ea hoi Caldéiapeva'ea gwyrā hugwi a'ero hako. Harã me ahe hoi upa, ei ahe. Ahepo'ria manorame Tupana'ga ahe mbuhurukari kokoty – perope xaju, ei Estêvãova'ea ga pe.

⁵ A'ea rupi Tupana'ga ndopojykaukari'i ve Abraãova'ea pe ahegwyrā. Emo Tupana'ga e'i ahe ve: “Aerēji ti ji imondoi avova'ea nde ve ndegwyrāmo nehē nerymimino'ga gwyrāmo nehē no – kiroki ga ndepyrōvove'ga,” ei ga ahe ve, ei ahe. Ahe ra'yre'yame Tupana'ga ei ahe ve, ei ahe imombe'gwovo judeus'ga mogitahara'ga pe.

⁶ —Nahã Tupana'ga ei Abraãova'ea pe no: “Aerēji ti nerymimino'ga hopavi agwa hugwi nehē. A'ero po ti ga nduvi hajiheve'ga gwyrā pe nehē,” ei ga ahe ve, ei ahe. “Pevove'ga po ti ga mboporavykyuhui ojive ojigwaraita ga ndehe nehē ga mbopiro'ye'yma ojihugwi nehē,” ei Tupana'ga. “He'yjuhua rupi quatrocentos kwara rupi po ti ga jigwarajuhui ga ndehe nehē.

⁷ Aerē po ti ji imbohahyi ga pe nerymimino'ga ndepya nehē,” ei ga Abraãova'ea pe. “Aerē po ti nerymimino'ga jivyri ua ji mboheteavo kokoty jitehe nehē,” ei ga ahe ve hako, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

⁸ —Aerē Tupana'ga ea'javi Abraãova'ea pe hako, ei ahe. “Hendukaturame nhinhi'iga ejive po ti nde ikytiukari enhakwanhapira nehē,” ei Tupana'ga. “Ekyti ti eja'ya'ga nakwanha pi'ria no,” ei ga. “Ndera'ya'ga na jitehe tokyti gwa'ya'ga nehē no,” ei Tupana'ga ahe ve, ei ahe. “Nahã ti a'ero,” ei Abraãova'ea ga pe, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo. Aerē Abraãova'ea ra'yramo. Isaque ahe ono gwa'yra'ea rehe, ei ahe. Oito okirirē Abraãova'ea ikyti ipita'ngiva'ea pi'ria a'ero. Aerē Isaqueva'ea na jitehe okyti gwa'yra'ea Jacóva'ea, ei ahe. Aerē Jacóva'ea ta'ya'y no. Doze ko ahera'yra'ea nhaneremboypya, ei ahe. Igwete Jacóva'ea okytikyti gwa'yra'ea no, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

Estêvãova'ea omombe'u Josêva'ea

⁹⁻¹⁰ —Aerē Jacóva'ea ra'yra'ea nhimyrōi oirūva'ea rehe Josêva'ea rehe hako, ei ahe. Nurã ahe Josêva'ea pyhygi ahe mondovo hajiheva'ea pe itambere'ia kwepygauka toporavyky ti ga ga pe javo, ei ahe. Igwete hajiheva'ea Josêva'ea rerohoi a'ero ogwyrā pe Egito pe. Pevova'ea Josêva'ea mboporavykyuhui hako. Ahe jigwarairame Josêva'ea rehe Tupana'ga gwereko katu ahe mbopiro'yavo hahya hugwi nhaporemo, ei Estêvãova'ea ga pe. Faraóva'ea ko Egitopeva'ea ruvihavuhuro oko hako. Josêva'ea kwahavame Faraóva'ea e'i ahe ve: “Pyry hete ga.” A'ereki Tupana'ga ahe arōuka Faraóva'ea pe, ei Estêvãova'ea. Tupana'ga okwahaheteuka mbatera Josêva'ea pe no. Nurã Faraóva'ea ahe mongoi governadorva'ea hako. Igwete ahe ei Josêva'ea pe: “Ji moirū ti ga ndepiakatuavo jigwyrīpeve'ga. Ehepia katu pa ti nhimbatera ji ve no,” ei ahe Josêva'ea pe hako, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo.

¹¹ —Aerē Egito pe ipapavi aheremitymagwera. Canaãmeva'ea gwyrā pe opa pa aheremitymagwera no, ei ahe. Tiruahū hete ahe ve a'ero. Ndogwerekōa'javi mbatera nhaneramonhava'ea pe Canaã me a'ero, ei Estêvãova'ea.

¹² Emo ojipeva'ea omombe'u Joséva'ea ruvava'ea pe Jacóva'ea pe. “Gwereco ga mbatera Egito pe,” ei ahe imombe'gwovo. Nurã Jacóva'ea gwa'yrava'ea mondonga'ei pevo peho ti mbatera pyhygauka nhande ve javo. A'ero ahe hoi herua opo'ria pe, ei ahe.

¹³ Mominame ahe hoaj'avi tipyhy javo. A'ea rupi Joséva'ea jikwahavukari oirüva'ea pe. A'ero Faraóva'ea Joséva'ea re'yjava'ea kwahavi no, ei ahe.

¹⁴ Igwete Joséva'ea oirüva'ea mondonga'avi opo'ria pyri gwe'yjava'ea pyri tuhu pa ti ga ji pyri Egito pe javo. He'yi aheryjava'ea, setenta e cinco ko ahe, ei Estêvão'ea imombe'gwovo ga pe.

¹⁵ Igwete Jacóva'ea hoi Egito pe a'ero. Pevo ahe manoi. Aerë pevo jitehe ahera'yrava'ea manoi no nhaneramonhava'ea, ei ahe.

¹⁶ Aerë aheryminova'ea ahera'oa rerohoi Canã me inoga itaruvi-havuhua kwaruhu pe hako – perope Siquém me Emorva'ea re'yjava'ea gwyrageri pe. Ymya Abraóva'ea opyhy pevova'ea yvya Emorva'ea re'yjava'ea hugwi itambere'ia mondonga ahe ve.

Estêvão'ea omombe'umbe'u judeus'ga mogitahara'ga pe. Igwete ahe ei no:

¹⁷ —Aerë Jacóva'ea rymyminova'ea nhimohemyhã hete onhimongyavo Egito pe hako nhaneramonhava'ea, ei ahe. Kiro ihogweri nhaneramonhava'ea hohava apiavo pea hugwi a'ero. A'reki ymya Tupana'ga omombe'u nhogwenonde Abraóva'ea pe ahehoagwama, ei ahe.

¹⁸ Ahehoa rupi ojipeva'ea ko oko Egitopeva'ea ruvihavuhuva'ea. Ahe ndokwahavi Joséva'ea.

¹⁹ Igwete ahe nhaneramonhava'ea moandyandyi ojigwarajuhavo ahe rehe, ei Estêvão'ea imombe'gwovo. Igwete ahe nhaneramonhava'ea mbopohirukari ahera'yrava'ea hugwi ipita'ngiva'ea hugwi ahe momboruka tomano ti penda'yra'ga javo, ei ahe.

Estêvão'ea omombe'u Moisés'ea

²⁰ —A'ea rupi Moisés'ea ari hako. Ipita'ngiva'ea ikatu'i hete, ei ahe. Três jahya rupi ipita'ngiva'ea ka'mbui opo'ria rongá pype novia.

²¹ Emo ahe'yembora ahe no'game mytu'ë me Faraóva'ea ra'yrava'ea ahe pojykai ojive ahe rerekokatuavo jira'ya'ga javo ahe ve, ei ahe.

²² Aerë Egitopeva'ea Moisés'ea mbo'embo'ei jipi ikwahavuka pa ahe ve. Igwete Moisés'ea ikwahahetei mbatera mombe'gwovo japokatuavo mbatera, ei ahe.

²³ —Aerë he'yi kwara quarenta kwara Moisés'ea rehe, ei ahe. Igwete ahe ei ovyteri pe: “Taho ti ji jire'ya'ga ndepiaga israelitas'ga ndepiaga,” ei Moisés'ea hako, ei ahe.

²⁴ Ahe horame Egitopeva'ea rekote'varuhui Moisés'ea re'yjava'ea rehe. Hepiagame Moisés'ea hoi gwe'yjava'ea pyri ahe repyga Egitopeva'ea juka, ei ahe.

²⁵ A'reki Moisés'ea e'i ovyteri pe: “Jire'ya'ga po okwaha nhiremim-bopiro'ya'gwama Egitopeva'ea hugwi,” ei ahe novia. “E'i po ga ji ve: Moisés'ga pe po ti Tupana'ga nhande mbopiro'yukari Egitopeve'ga hugwi nehë, e po ga ji ve,” ei Moisés'ea novia. Emo Moisés'ea re'yjava'ea ndokwahavi ve a'ea okovo, ei Estêvão'ea imombe'gwovo ga pe.

²⁶ —Ko'emame ohoa'javame Moisés'ea gwe'yjava'ea repiagi ahe jogway-vareme, ei ahe. Igwete Moisés'ea hoi tambojogwereco katu ga javo novia. “Penhoirü pe novia,” ei ahe. “Maranuhrame pe jogwayvaruhui naerü?” ei Moisés'ea gwe'yjava'ea pe, ei ahe.

²⁷ Emo ahe – kiroki ahe oko te'varuhu ojipeve'a pe – ahe Moisésva'ea moanhani ahe mondovo. Igwete ahe ei Moisésva'ea pe: “Nanemongoukaruhui ga oreruvihavamo. Ga nde'i nde ve: 'Juizramo nde reko'i ga pe tere'e katu ti gandeaporogita pe,' jave'yma nde ve,” ei ahe.

²⁸ “Kirame nde Egitopeva'ea jukai oji'i. Kiro nde ji jukapotaruhui no naerū?” ei ahe Moisésva'ea pe, ei ahe.

²⁹ Ahenhi'iga renduvame Moisésva'ea ka'nhymi ahe hugwi ogwovo. Hajiheva'ea gwyr'i pe ahe ruvi a'ero Midiã me, ei ahe. Pevo ahe ra'ya'yramo. Dois ahera'yrava'ea akwaimba'ero, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe.

³⁰ –He'yi kwara quarenta kwara Moisésva'ea ruvame pevo hako, ei ahe. Aerê yvagipeve'ga jipiukari Moisésva'ea pe ongae'yi me vytyruhua ppyvo Sinai ppyvo, ei ahe. I'yva pype ga jipiukari Moisésva'ea pe ikaja pytera pype.

³¹ Hepiagame ahe nhimomby'ai hehe o'ama. “Taho ti jypyvo hepiaga,” ei Moisésva'ea, ei ahe. Ohorame ahe henduvi Tupana'ga nhi'iga a'ero, ei ahe.

³² “Jihi ko Tupanamo ako,” ei ga.

“Neramonha'ga ji mbohete.

A'ereki Abraão'ga ji mbohete.

Isaque'ga ji mbohete.

Jacó'ga ji mbohete,” ei Tupana'ga ahe ve, ei ahe.

A'ero Moisésva'ea hyhyipavi o'ama. Ahe opojihu hepiaga okyhyjiavo gwaramo, ei Estêvãova'ea.

³³ –Igwete Tupana'ga ei ahe ve: “Ehekyi epyruhua e'ama avo. A'ereki avova'ea yvya ji apo'yka jijive ji pyri okovo gwaramo,” ei Tupana'ga ahe ve, ei ahe.

³⁴ Igwete ga ei ahe ve no: “Ahepia ji Egitopeve'ga jigwaraja jireheve'ga ndehe. Ahendu ji jijiheve'ga pytuhemahivuhua hahya rerekovo gwaramo,” ei ga, ei ahe. “Kiro ji jvyi ga mbopiro'yavo Egitopeve'ga hugwi,” ei ga. “Hereg-wovo kiro a'ero. Torombojivy ti nde Egito pe jitehe nehê,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe hako, ei ahe.

Estêvãova'ea omombe'u Moisésva'ea movahĩagwera

³⁵ Igwete Estêvãova'ea ei ga pe no:

–Ahere'yjava'ea omovahĩ a'ero Moisésva'ea hako. “Nanemongoukaruhui ga oreruvihavamo,” ei ahe. “Ga nde'i nde ve: 'Juizramo nde reko'i ga pe tere'e katu ti gandeaporogita pe,' jave'yma nde ve,” ei ahe Moisésva'ea pe hako, ei ahe. Moisésva'ea jitehe reki Tupana'ga ahe mondoi ahe mongovo aheruvihavamo ahe mbopiro'yharamo Egitopeva'ea hugwi, ei ahe. Tupana'ga omondouka Moisésva'ea pyri yvagipeve'ga – kiroki ga ojipiuka ahe ve i'yva pype ikaja pytera pype. Tupana'ga omondouka ga monhi'iga Moisésva'ea pe. Nahã Tupana'ga Moisésva'ea mondoukari terembopiro'yuka ti eje'yja'ga javo, ei ahe.

³⁶ Igwete Moisésva'ea gwe'yjava'ea rerohei gwupi Egito hugwi. Ahe oapoapo ahemonhimomby'ava'ea Egito pe ypiahu pe no Mar Vermelho pe, ei ahe. He'yi kwara rupi quarenta kwara rupi Moisésva'ea ahe monhimomby'ai ongae'yi me po rimba'e, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo.

³⁷ –Moisésva'ea jitehe e'i gwe'yjava'ea pe israelitasva'ea pe hako: “Aerê po ti Tupana'ga ojipe'ga mongoi onhi'iga mombe'uharamo pe me nehê. Nhanerymminoru po ti ga reko'i nehê ji'jave'ga nehê,” ei Moisésva'ea hako, ei ahe.

³⁸ Moisésva'ea oko nhaneramonhava'ea pyteri pe israelitasva'ea pyteri pe a'ero ahe jogwerekorame ongae'yi me hako. Moisésva'ea oko yvagipeve'ga

pyri no – kiroki ga onhi'i ahe ve vvytyruhua rehe Sinai rehe, ei ahe. Igwete Tupana'ga imbuhuri onhi'iga ahe ve teremombe'u ti jara'ga pe javo. A'ero Tupana'ga imbuhurukari a'ea nhande ve no. Ganhi'iga ko okoji avuirama, ei Estêvãova'ea ga pe.

³⁹ –Emo Moisésva'ea nhi'iga nhaneramonhava'ea nohendupotari reki, ei ahe. “Xakoye nhande Moisés'ga rehe,” ei nhaneramonhava'ea hako. “Xajivy po nhande Egitopeve'ga gwryi pe hamo,” ei ahe ojuhupe novã, ei ahe.

⁴⁰ Igwete Moisésva'ea mbegwerame ua vvytyruhua hugwi nhaneramonhava'ea hoi javo Arãova'ea pe Moisésva'ea reki'yrava'ea pe: “Eapoapo ti ha'angava nhaneremimbohete haramo togweroho ti ga nhande renonde,” ei ahe. “A'ereki akoja'ga – kiroki ga nhande reru Egito hugwi ikwehe – mahã po ga kiro naerũ Moisés'ga? Oho hete po ga nhande hugwi,” ei nhaneramonhava'ea novã, ei ahe.

⁴¹ A'ea rupi nhaneramonhava'ea japoi yuranuhã ra'yra ra'angavuhua a'ero gwemimbohete haramo. A'ero ahe ijukai mbiara ikwava'ega jupe, ei ahe. Aerẽ ahe japoi toryva gwembiapoa pe ha'angava pe timbohete ti a'ea javo jupe.

⁴² Nurã Tupana'ga pohiri nhaneramonhava'ea hugwi, ei ahe. “Tombohete tehe ti ga jaytata'ia a'ero. A'ereki a'ea ga opota hete gwemimbohete haramo,” ei Tupana'ga, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo ga pe. A'ea ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea okwatija hako nhaneramonhava'ea mombe'gwovo hako, ei ahe. Tupana'ga nhi'iga ahe omombe'u ikwatijaramo.

“He'yi kwara rupi quarenta kwara rupi pe ndekoi ongae'yi me.

Ji ve rũi reki pe ijukai mbiara ikwava'ega a'ea rupi,” ei Tupana'ga, ei ahe.

⁴³ “Moloque reki pe peroho hyrua pype.

A'ea ko penemimbohete haramo oko,” ei ga.

“Renfã apoa ra'angava jaytata'ia ra'angava pe peroho pejupi penemimbohete haramo no.

A'ereki a'ea pe peapo timbohete ti a'ea javo,” ei Tupana'ga, ei ahe.

“Nurã ti ji pe mondohetei cidade de Babilônia rehemonehẽ,” ei Tupana'ga hako.

Nahã aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga, ei ahe.

Estêvãova'ea omombe'u onga Tupana'gapeva'ea

⁴⁴ Igwete Estêvãova'ea ei judeus'ga mogitahara'ga pe no:

–Ongae'yi me nhaneramonhava'ea gwereko tenda tapyjamo Tupana'ga pe hako – a'ea pype Tupana'ga ojipiuka ahe ve. A'ereki Tupana'ga e'i jipe Moisésva'ea pe toapo ti ga javo, ei ahe. “Tahepiuka ti ji nde ve vyagipeva'ea. A'ea javijithe ti eapo tenda a'ero,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe hako, ei ahe.

⁴⁵ Nhaneramonhava'ea gwereko tenda a'ero. A'ea ahe ra'yrava'ea heruri Josuéva'ea pavẽi ipojykaramo vyva hajiheva'ea hugwi. A'ereki Tupana'ga ondomondo aha hajiheva'ea ahewyrya hugwi ahe monhamonhana nhaneramonhava'ea hugwi, ei ahe. Nurã tenda rekoji avo avuirama hako. U ve ahe pyteri pe Daviva'ea ruvame avo, ei ahe.

⁴⁶ Daviva'ea gweaporogitapyryva gwaramo onhiarõuka Tupana'ga pe. Igwete Daviva'ea ei Tupana'ga pe: “Ta'apo ti onga nde ve. A'ereki nde rehe nhaneremboypya Jacóva'ea ojiko,” ei ahe.

⁴⁷ Daviva'ea ra'yrava'ea ki a'e te oapo onga imohina Tupana'ga pe hako Salomãova'ea, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo.

48 —A'erorame tehe nhandervihavuhuhete'ga Tupana'ga nduvi yvyakotyve'ga nemiapoa pype, ei ahe. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea omombe'u a'ea ikwatija hako. Nahã Tupana'ga ei:

49 “Yvagi pe ji rekoi huvihavuhuro jipi,” ei ga.

“Yvya ko oko tehe ji ve a'ero,” ei ga.

“Marãva'ea pe peapo onga ji ve naerũ topyta ti ga ipype javo?” ei ga.

50 “A'ereki jiji te tuhẽ a'apo pa yvaga yvya no,” ei Tupana'ga nhandepojykaharete'ga hako, ei Estêvãova'ea.

A'ea Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga ikwatija hako, ei Estêvãova'ea judeus'ga moġitahara'ga pe.

51 Igwete Estêvãova'ea ei ġa pe no:

—Napeangarihu pe tuhẽ naerũ, ei ahe. Ndapeapyakwapupugihu pe henduvame Tupana'ga nhi'iga. Penamonhava'ea rupi ko pe hoi. Ndapehopotari pe Tupana'ga ra'uva rupi jipi, ei ahe.

52 Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea rehe nhaporemõ penamonhava'ea jigwarai hako, ei ahe. Igwete penhamonhava'ea ahe jukajukai no - kiroki ahe omombe'u nhogwenõnde pyryheteve'ga ruraġwama Jesus'ga ruraġwama, ei ahe. Kiro pe, pepyhyguka Jesus'ga guardas'ga pe ga jukavouka ikwehe, ei ahe.

53 Pe me Tupana'ga ombuhuruka ġwemimbo'ea novia ga imondorame ojipyrive'ga pe togwerõho ti ġa israelitas'ga pe javo. Emo reki pe napehendukatui, ei Estêvãova'ea imombe'gwovo judeus'ga moġitahara'ga pe.

Ahe ojuka Estêvãova'ea

54 Henduvame Estêvãova'ea nhi'iga judeus'ga moġitahara'ga nhimboahivuhui ranuhũ ahe rehe a'ero.

55 Emo Tupana'ga ra'uva opojyka hete Estêvãova'ea. A'ero ahe rovavuramo hepiakatuavo yvagi pe. Igwete ahe hepiagi Tupana'ga rendy'jahetea. Ahe hepiagi Jesus'ga ama Tupana'ga koty no.

56 Igwete Estêvãova'ea ei:

—Pehepia, ei ahe. Ji ahepia yvaga rovapytymba'vogipyra, ei ahe. Ahepia ji ga no - kiroki ga Tupana'ga ombuhuruka nhande pyri ikwehe. Pevo ga ami Tupana'ga koty, ei Estêvãova'ea ġa pe.

57 Igwete ġa hapukajahyahivi ojapyakwapyga tihenduvyme ga javo. A'ero ga nhambavi ahe rehe.

58 Ga ahe pyhygi ahe rerõgwovo ahe momboa cidade hugwi tiapiapi ga javo. Kiroki ġa e'i oko te'varuhu Estêvãõ'ga javo - kiro ġa hekyi opira i'arimova'ea imondovo inõga Saulõ'ga pyri. A'ero ġa ahe apiapi tijuka ga javo.

59 Oapirame Estêvãova'ea nhi'igi Jesus'ga pe opojykaharete'ga pe.

—Jesus, emondo jira'uva ejipyri yvagi pe, ei ahe.

60 Igwete ahe ndurugi ġwenypy'amo oina onhi'iga mondovo opojykaharete'ga pe.

—Terembojari ti ġa ndehe ġandekote'varuhuva'ea jiapiagwera, ei ahe ga pe.

O'erẽ ahe manõi pa.

8

1-2 Igwete Saulõ'ga ei:

—Na ġa ga jukai tuhẽ, ei ga.

Kiro Tupana'gareheve'ga Estêvãova'ea ra'õa rerõhoi ityma. Igwete ġa jehe'õhetei ahe rehe pa.

Saulova'ea ojigwarai Jesus'gareheva'ea rehe

A'ea rupi tuhē ojipe'ga jigwarai hete Jesus'gareheve'ga ndehe Jerusalém me. Nurā gareheve'ga kwaki'opavi ga hugwi ogwovo Judéiapeve'ga gwyri pe Samariapeve'ga gwyri pe no. Jesus'ga moirūhara'ga jate ndohoi upa.

³ Oro Saulo'ga, ojigwarajuhu hete ga Jesus'gareheve'ga ndehe. Igwete ga imbojoapiapi ogwovo ganonga pype ga pyhyga akwaimbae'ga kunhangwera'ga no. Igwete ga ga nderohyryrygi ga nderogwovo ga mongiavo cadeia pype jipi.

Filipeva'ea omombe'u Jesus'ga Samaria pe

⁴ Okwaki'opavame ogwovo Jesus'gareheve'ga hogahoi Jesus'ga mombe'gwovo ojipe'ga pe ikwehe.

⁵ Igwete Filipe'ga hoi cidade de Samaria pe. Pevo ga Jesus Cristo'ga mombe'umbe'u ga ko Tupana'ga remimbuhurukara'ga javo ga pe.

⁶ Igwete ga jajojapoi ahemonhimomby'ava'ea gapyteri pe no. Igwete pevove'ga henduvi Filipe'ga nhi'iga hepiaga ahemonhimomby'ava'ea. A'ero ga nhaporemo ga japyakahetei ganhi'iga rehe.

⁷ Anha'ga ohapukajahi opohia gwembipojyakahara'ga hugwi he'yjuhuve'ga hugwi. Filipe'ga omopo'agatu nomyive'ga ipyka'nauhūve'ga no.

⁸ A'ero Samariapeve'ga horyory hete a'ea rupi onhimongyavo.

⁹⁻¹⁶ Igwete Filipe'ga Jesus Cristo'ga mombe'umbe'ui ga pe.

—Tupana'ga ombuhuruka ga yvya koty nhande pyri, ei ga. Pejikogame ga rehe po ti Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero nehē, ei Filipe'ga ga pe.

Igwete ga heroviari ganhi'iga ojikoga Jesus'ga rehe akwaimbae'ga kunhangwera'ga no. A'ero ga ga mobatizai yhya pyvō Jesus Cristo'gareheva'ero ga ndekorō gwaramo. A'ea rupi Tupana'ga ra'uva nduri ve ga pyri ga nderekovo.

Kiro ipajive'ga na jitehe heroviari Filipe'ga nhi'iga no Simão'ga. Igwete ga nhimobatizaukari Filipe'ga pe. Ymya Simão'ga omonhimomby'a Samariapeve'ga opajia pyvō jipopoaka hete ji javo novīa. A'ea rupi ga hopavi Simão'ga nhi'iga rupi a'ero huvihava'ga okoteheve'ga pavēi. E'i tehe ga ga pe: “Agwa'ga ko ipopoakaheteve'ga Tupanamo,” e'i tehe ga ga pe. A'ea rupi ga hopavi Simão'ga nhi'iga rupi. Ombokwara'ara'a ga ga monhimomby'avo opajiro gwaramo. Emo kiro hendukaturame Filipe'ga nhi'iga ga gwerovia hete ga onhimobatizauka. Simão'ga ga javijitehe gwerovia no. Igwete ga nhimobatizaukari Filipe'ga pe. A'ero ga reki Filipe'ga pavēi jipi onhimomby'avo hepiaga Filipe'ga jajojaporame ahemonhimomby'ava'ea.

Aerē ojipe'ga Samariapeve'ga mombe'ui Jerusalém me.

—Samariapeve'ga gwendu katu kiro Tupana'ga nhi'iga Jesus'ga mombe'ua, ei ga ga pe.

Jesus'ga moirūhara'ga ikwahavame kiro ga ei Pedro'ga pe a'ero:

—Heregwovo kiro Samaria pe ga ndepiaga a'ero. João'ga ti toho nde rupi no, ei ga ga pe.

—Kwa. Oroho ti a'ero nehē, ei Pedro'ga ga pe.

A'ero ga jogwerohoi Samaria pe Jesus'gareheve'ga pyri. Ga ndepiagame Pedro'ga nhi'igi Tupana'ga pe:

—Embuhi kiro eja'uva ga pyri ga nderekokatuavo. A'ereki nduri ve, ei ga Tupana'ga pe.

¹⁷ Igwete Pedro'ga pokogi ga ndehe João'ga pavēi. Kiro turi Tupana'ga ra'uva ga pyri ga nderekokatuavo a'ero.

¹⁸ Igwete Simão'ga hepiagi no ipajive'ga.

—Nahā, ja'gwy, ei ga. Jesus'ga moirūhara'ġa pokogame ġa ndehe a'ero Tupana'ga imbuhuri gwa'uva ġa pyri imongovo, ei ga.

Igwete ga ei Pedro'ga pe:

—Koro itambere'ia, ei ga.

¹⁹ Ji mbopopoaka ti nanongara rehe no, ei ga. Nurā ji pokogame ojipe'ġa ndehe po ti Tupana'ga imbuhuri gwa'uva ġa pyri nehē, ei ga ġa pe novia.

²⁰ —Ereho ti nde hahyva'ea ruvihava pype eitambere'ia pavēi nehē, ei Pedro'ga ga pe. A'ereki nde ere'euhu: “Tamondo ti nhiitambove'ia Tupana'ga ra'uva mbuhura kwepyguka,” ereuhu nde, ei ga Simāo'ga pe.

²¹ Ore Tupana'ga ra'uva mbuhurukame ko nde orereheva'ea rūi. A'ereki nde ndepy'a te'varuhu Tupana'ga pe, ei Pedro'ga ga pe.

²² Erojijyi ti ejeaporogitate'varuhua. Enhi'ī ti Tupana'ga pe tomombo ti ga nderekote'varuhua nde hugwi nehē, ei ga.

²³ A'ereki ji anhimombaragwaha nenhimyrōuhūhetea rehe. Nandepiro'yi nde ete'varuhua hugwi, ei ga Simāo'ga pe.

²⁴ Igwete ga ei Pedro'ga pe:

—Pehe ti penhi'ī Tupana'ga pe ji repyga tanhimondoukaryme ti ga hahyva'ea ruvihava pype penembi'eagwera rupi nehē, ei Simāo'ga ġa pe.

²⁵ Aerē Pedro'ga imombe'ui ġwembikwahava pevove'ġa pe João'ga pavēi Jesus'ga nhi'ġa imombe'gwovo ġa pe. A'ero ġa jivyri imbojoapiapiavo ogwovo cidades pe Samariapeve'ġa gwyrī pe Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe. Aerē ġa vahemi Jerusalēm me.

Etiópiapeva'ea

²⁶ Aerē nhandepojykaharete'gapyrive'ga yvagipeve'ga ruri javo Filipe'ga pe:

—Heregwovo ypihua koty pehe pe – kiroki pehea oho Jerusalēm hugwi ongae'yma rupi ogwovo cidade de Gaza pe, ei Tupana'gapyrive'ga ga pe.

²⁷⁻²⁸ A'ero Filipe'ga hoi ogwovo. A'ea ja huvihava'ga hoi pea rupi Etiópiapeve'ġa gwyrīpeve'ga. Oporavyky ga Candacehēa pe jipi – kiroki hēa ganduvihavuhuhēa Etiópiapeve'ġa gwyrī pe. Gwepia katu ga itambere'ia hēa pe. Uhu na'ē ga Jerusalēm me Tupana'ga mboheteavo. Kiro ga hoa'javi pea rupi ojivya ojigwyrī pe jitehe Etiópiā pe. Igwete ga reni gwyrūa pype ġwenonhandavuhua pype ogwovo. Ohorame ga nhi'ġi ikwatijara pe oina – kiroki Isaíasva'ea Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharava'ea okwatija inoġa.

²⁹ A'ea ja Filipe'ga hoi pehea rupi ogwovo no. Igwete Tupana'ga ra'uva ei ga pe:

—Heregwovo garyruhua pyri ekovo jypyvo.

³⁰⁻³³ A'ero Filipe'ga hojipei ipyri ogwovo. Igwete Etiópiapeve'ga nhi'inhi'ġi Isaíasva'ea rembikwatijaragwera pe oina – kiroki Tupana'ga okwatijaruka ahe ve hako. Aherembikwatijara e'i:

“Gweroho ġa ovelha tijuka javo,” e'i.

“Cordeiro hava mondohogame nonhi'ġi upa,” e'i ikwatijara.

“T'javijitehe ko ga no.

Gweroho ġa ga tijuka ga javo,” e'i.

“Gwerohorame ga nonhi'ġi upa,” e'i ikwatijara.

“Ga ga mbotegweterame ojipe'ġa ndovavagahivi ga rehe,” e'i.

“Ndahakykwepori ga.

A'ereki ġa ga juka vyakotyve'ġa hugwi,” e'i aherembikwatijara.

Igwete Etiópiapeve'ga nhi'inhi'ġi jupe oina gwyrūa pype. Henduvame ganhi'ġa Filipe'ga ei ga pe:

—Erekwaha po nde aheremimombe'ua? ei Filipe'ga onhi'iga mondovo ga pe.

—Avi ahã novã, ei ga. Marã po ji ikwahavi? A'ereki nimombe'uhavi ji ve, ei ga. Ejiupi ji pyri eina, ei ga Filipe'ga pe.

Igwete Filipe'ga jiupiri oina ga pyri a'ero ga rupi ogwovo.

³⁴ Igwete ga ei Filipe'ga pe:

—Ji mbo'e ti a'ea rehe. Ma'ga pe ahe ei ikwatija Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea? ei ga. Ojive ahe ei? Mara'ngu po ojipe'ga pe javo? ei Etiópiapeve'ga ga pe.

³⁵ —Jesus'ga pe ahe ei gweroho ga ga jukavo javo, ei Filipe'ga ga pe.

Kiro Filipe'ga Jesus'ga mombe'umbe'ui aherembikwatijara mombe'ukatuavo a'ero ga pe.

³⁶⁻³⁸ Ohorame pea rupi kiro ga vahemi ypiahu'ia pyri. Igwete Etiópiapeve'ga ei:

—Agwa reki yhya, ei ga. Nanhimobatzai po ti nde nehê? ei ga ga pe.

Igwete Etiópiapeve'ga imombigukari gwenonhandavuhua. A'ero ga jogwerojyvi ojogwerogwovo y pe. Igwete Filipe'ga ga mobatzai.

³⁹ Ga êrame yhya hugwi nhandepojykaharete'ga ra'uva Filipe'ga rerohojipei. Etiópiapeve'ga ndohepiaga'javi ga a'ero. Igwete ga hoi ogwovo pea rupi gworyvamo Etiópiapeve'ga.

⁴⁰ Kiro Filipe'ga ukwahavi cidade de Azoto pe. Aerê ga imbojopiapi ogwovo cidades pe Jesus'ga mombe'gwovo ga pe. Aerê ga vahemi cidade de Cesaréia pe.

9

Saulova'ea ojiko reki Jesus'ga rehe

¹ A'ea ja ko Saulo'ga nhimbohovajari Jesus'gareheve'ga ndehe ta'apiti pa ga javo. Igwete ga hoi mbatera kwava'êhara'ga nduvihavuhu'ga pyri.

² Igwete ga ei ga pe:

—Ekwatija ti enhi'iga mondovouka judeus'ga pe cidade de Damasco pe ji kwahavuka ga pe, ei ga. Aroho ti ji nerembikwatijara a'ero hepiuka ga pe gajatykahava pype tajipoko ti ga nehê, ei Saulo'ga ga pe. A'ero po ti ji ga ndekari pevo nehê - kiroki ga oho Jesus'ga nhi'iga rupi. Ga ndepiagame po ti ji ga pyhypyhygukari ga nderurahyavouka avo jitehe Jerusalém me nehê akwaimbae'ga kunhangwera'ga no, ei Saulo'ga ga pe.

—Kwa. Takwatija ti ji nde mombe'gwovo ga pe, ei ikwava'êhara'ga nduvihavuhu'ga ga pe.

Igwete ga ikwatijari Saulo'ga pe imondovo togweroho ti ga a'ea javo.

³ Igwete Saulo'ga hoi pea rupi okovo. Ga vahêgwerêrame Damasco pe kotihĩ hendy'javuhuva'ea uhu ga pyri yvaga hugwi. Hendy'javuhuva'ea pyteri pe ga reki a'ero.

⁴ A'ea ga nombori vyvyvo ga noğa. Igwete ga henduvi ganhi'iga.

—Saulo, Saulo! ei ga ga pe. Maraname nde imbohahyukaruhui ji ve?

⁵ —Manamo pe naerũ? ei Saulo'ga ga pe.

—Ji ko Jesus, ei nhandepojykaharete'ga ga pe. Ji ve nde erembohahyukaruhi.

⁶ Emo ji a'e nde ve kiro: Epo'ã egwovo cidade pe, ei ga Saulo'ga pe. Pevove'ga po ti omombe'u nde ve nderekoagwama nehê, ei Jesus'ga ga pe.

⁷ Saulo'garupive'ga nonhi'igi o'ama. A'ereki ga gwenduvipe ojipe'ga nhi'iga. Emo ga ndohepiagi ga.

⁸ Igwete Saulo'ga po'ami. Kiro ga ma'ēi novīa, emo ga ndahehai reki. Igwete ġa ga popyhygi ga rerogwovo Damasco pe.

⁹ Trēs ga gwehae'yma rerokiri. Ndo'ui ga mbatera. Ndoy'ui ga no. Onhi'inhi'ī ga Tupana'ga pe a'ero.

¹⁰ A'ea ja Ananias'ga rekoi Damasco pe. Pevo ga ruvi Jesus'gareheva'ero. Igwete Jesus'ga jipiukari ga pe.

—Ananias, ei ga ga pe.

—Gara? ei ga.

¹¹ —Heregwovo pea rupi kiroġwe – kiroki pehea pe ġa e'i Direita, ei Jesus'ga ga pe. Peho ti Judas'ga ronga pe Saulo'ga reka – kiroki ga cidade de Tarsopeve'ga. Kiro ga nhi'īgi Tupana'ga pe, ei Jesus'ga.

¹² Orohepiuka ji nde ga pe ko. A'ero ga hepiagi nderuraġwama ojipyri, ei ga. Igwete nde pokogi ga rehe ga mboheakwakatuavo. Nahā ti eho ga pyri a'ero, ei ga Ananias'ga pe.

¹³ Igwete Ananias'ga ei:

—Po ahe ndohoi Saulo'ga pyri hamo, ei ga. He'yive'ġa omombe'u gareaporoġita ji ve oji'i. Oko te'varuhu ga ndereheve'ġa pe Jerusalēm me heaji'i, ei ga Jesus'ga pe.

¹⁴ Kiro ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa ga mbuhuri avo ore pyri topyhy ti ga ġa javo – kiroki ġa onhi'inhi'ī nde ve jipi. Ore pyhy pota ga a'ero tomongi ġa cadeia pype javo, ei Ananias'ga Jesus'ga pe.

¹⁵ Emo Jesus'ga e'i ga pe:

—Eho jate ti akoja'ga pyri. A'ereki ji anhimoirūuka ga pe kiro, ei Jesus'ga ga pe. Ji mombe'u po ti ga judeus'garūive'ġa pe ġanduvihava'ġa pe nehē israelitas'ga pe nehē no, ei ga Ananias'ga pe.

¹⁶ Jihi ti tahepiuka hahyaġwama ga pe, ei ga. Nhiarōe'yve'ġa po ti okwahavuka hahyva'ea ga pe ga ji mombe'urame ġa pe nehē. Emo po ti ga onhimomirana jupe nehē tamombe'u tuhē ti Jesus'ga ġa pe javo nehē, ei Jesus'ga ga pe.

¹⁷ A'ero Ananias'ga hoi ogwovo Judas'ga ronga pe okiavo Saulo'ga pyri. Saulo'ga onhi'inhi'ī Tupana'ga pe. Igwete Ananias'ga pokogi ga rehe. Igwete Ananias'ga ei ga pe:

—Nhiirū, ei ga Saulo'ga pe. Nhandepojykaharete'ga – gaha ojipiuka nde ve pea rupi nde rurame Jesus'ga – kiro ga ji mbuhurukari nde pyri teremboheakwa katu ti ga javo ji ve, ei ga. Terepojkauka ga jira'uva pe javo ga ji mbuhurukari nde pyri kiro, ei ga Saulo'ga pe.

¹⁸ Kotihī indurugi Saulo'ga reakwara hugwi pira pea'java'ea. A'ero ga hepiakatua'javi. Kirē Saulo'ga nhimobatizaukari Jesus'gareheva'ero.

¹⁹ T'urame mbatera ga pytupoakaramo.

Saulova'ea omombe'u Jesus'ga Damasco pe

Igwete Saulo'ga pytaahi'vi Jesus'gareheve'ga pyri Damasco pe.

²⁰ Nambegwei ga ogwovo judeus'ga jatykahai pe Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe.

—Jesus Cristo'ga ko Tupana'ga ra'yramo tuhē oko, ei ga ġa pe.

²¹ Ganhi'īga renduvame ġa nhimomby'apavi. Igwete ġa ei ojohupe:

—Marā naerū? Saulo'ga oko te'varuhu hete ġa pe Jerusalēm me heikwehe – kiroki ġa onhi'ī Jesus'ga pe jipi, ei ga. Aerē ga ruruhui kokoty tapyhy ti ga nderogwovo ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ġa pyri javo. Agwa'ga ko ga rūi naerū? ei ġa ojohupe.

—Ki ga tuhē reki a'ea, ei ga.

Onhimomby'a hete ġa a'ero Saulo'ga nhi'īga renduva Jesus'ga mombe'urame.

22 Igwete Saulo'ga ega'ei ga pe:

—A'iti tuhê Jesus'ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei Saulo'ga ga pe.

Igwaigwavete Saulo'ga heroviarukari ga pe Jesus'ga mombe'urame ga pe. Henduvame garemimbo'ekatua judeus'ga nonhi'iga'javi ga pe a'ero Damascopeve'ga.

23 He'yi Saulo'ga kiri. Aerê judeus'ga jatykai marã po ti nhande ga jukai javo ojohupe novia.

24 Igwete ga ami jurukwara pyri – perope jupihavuhua oatima cidade – jurukwara pyri ga ami arimo ypytunimo tipyhy ti Saulo'ga jukavo javo novia. Emo Saulo'ga okwaha ganhi'iga.

25 Nurã garemimbo'ehara'ga ga rerohoi ypytunimo ga rerojiupia jupihavuhua rehe. Igwete ga ga mbo'avi pandyruhua pype ga mbojyva mytu'ê me ga mondovo ga moka'nhyama ga hugwi.

Saulova'ea ojivy Jerusalém me

26 Aerê Saulo'ga jivyri Jerusalém me. A'ero ga hopotari Jesus'gareheve'ga pyri ga nderekovo. Emo ga okyhyji pa ga hugwi. A'ereki ga ndogweroviari Saulo'ga jikoga Jesus'ga rehe.

27 Nurã Barnabé'ga ga rerohoi Jesus'ga moirũhara'ga pyri ovavagahiva ga rehe ga mombe'ukatuavo ga pe. Igwete Barnabé'ga ei ga pe:

—Nhandepojykaharete'ga ojipiuka Saulo'ga pe pehea rupi ga horame heikwehe, ei ga ga pe. Igwete Jesus'ga nhi'igi ga pe, ei ga. A'ero Saulo'ga jikogi ga rehe ga mombe'gwombe'gwovo ojipe'ga pojihuve'yama Damasco pe heikwehe, ei Barnabé'ga ga mombe'gwovo ga pe.

28 A'ero Saulo'ga pytai Jesus'gareheve'ga pyri ogwoogwovo ga ndupi Jerusalém rupi. Igwete ga nhandepojykaharete'ga mombe'ui Jesus'ga mombe'ui Jerusalémmeve'ga pojihuve'yama.

29 Igwete Saulo'ga nhi'igayvari judeus'ga pe – kiroki ga grego ganhi'iga. Ga Jesus'ga mombe'urame ga pe ga ga jukapotari novia.

30 Jesus'gareheve'ga ikwahavame Saulo'ga rerohoi ga hugwi cidade de Cesaréia pe. A'ea hugwi ga ga mondoi cidade de Tarso pe.

31 Kirê ojipe'ga nombohahyukara'javi Jesus'gareheve'ga pe a'ero Judéiapeve'ga gwyri pe Galiléiapeve'ga gwyri pe no Samariapeve'ga gwyri pe no. Igwaigwavete ga jikohetei Jesus'ga rehe a'ero imondovo imohina ga rehe. Tupana'ga ra'uva ga pokopoko jipi. A'ero igwaigwavete ga ojipe'ga mbojikogukari Jesus'ga rehe.

Pedrova'ea omombi Enéias'va ea ka'nauhã

32 Aerê Pedro'ga imbojoapiapi ogwovo cidades pe. Aerê ga vahemi cidade de Lida pe ogwovo Jesus'gareheve'ga pyri.

33 Pevo ga nomyive'ga repiagi gakupeupava rehe Enéias'ga. Oito kwara gamynhe'yama rehe.

34 Igwete Pedro'ga ga repiagi javo ga pe.

—Enéias, Jesus Cristo'ga omombi kiro neka'nauhã nde hugwi, ei ga. Epo'ã ti herekokatuavo ekupeupava, ei Pedro'ga ga pe.

35 Kotihĩ Enéias'ga po'ami a'ero. Igwete ga nhaporemo ga nduri ga repiaga Lidapeve'ga nhumeve'ga no. Saroni ei ga nhuhã pe. Ga repiagame ga jikopavi Jesus'ga rehe a'ero.

Pedrova'ea ombogwera Tabitava'ea

36 A'ea rupi Tabitahã rui cidade de Jope pe. Igwete hãa tetirũaramo upa. Hãa ko Jesus'garehevehã. Dorcas ko hëarera Gréciapeve'ga nhi'igimo.

Gwereco katu katu hēa ojipe'ga jipi. Ombatera hēa omondomondo imbatere'ŷve'ga pe jipi.

³⁷ Igwete hēa tetirūaramo. A'ero hēa manoi hete upa. Igwete hēapavēive'ga ipyhei hēara'oa herojiupia onga jo'ari pe inoga.

³⁸ Igwete Jesus'gareheve'ga mokonha'ga mondoukari Pedro'ga pyri. A'reki ga okwaha garuva cidade de Lida pe – a'ea ojopyri u cidade de Jope pavēi. Igwete ga ga mondoukari Pedro'ga pyri tuhu ti ga kotihī javo.

³⁹ A'ero Pedro'ga ruri ga ndupi. Ga vahemame ga ga rerojiupiri onga jo'ari pe. Igwete aherembirekokwera'ga Pedro'ga atimani o'ama ojehe'gwovo Tabitahēa rehe omano ahe ore hugwi javo. Igwete ga hepiukari opira ga pe hēarembiapoagwera i'arimova'ea igwyriva'ea no. A'ea hēa omboja ga pe jipi okorame ga pavēi.

⁴⁰ Igwete Pedro'ga ga mo'embavi ga mondovo okia hugwi. A'ero ga renypy'andurugi onhi'iga Tupana'ga pe. Igwete ga ami ojirovaga hēara'oa pe. –Tabita, epo'ā, ei ga hēa pe.

Kiro hēa ma'ēi a'ero. Pedro'ga repiagame hēa vyri oina.

⁴¹ Igwete ga hēa popyhygi hēa mopo'ama. A'ero ga Jesus'gareheve'ga mbuhurukara'javi ojipyri aherembirekokwera'ga jara'ga no. Igwete ga hēa repiukari ga pe.

⁴² Aerē ga imonhimoanhambavi imombe'gwovo Jopepeve'ga pe. Ikwahavame he'yive'ga jikogi Jesus'ga rehe a'ero.

⁴³ Igwete Pedro'ga pytai Jope pe Simão'ga ronga pe upa. Simão'ga ko mbiara pira apoharamo oko.

10

Cornélio'ea ombuhuruka Pedrova'ea gwonga pe

¹ A'ea rupi Cornélio'ga rekoī cidade de Cesaréia pe. A'reki ga pevo u soldados'ga nduvihavamo. Soldados'ga ko romanos'ga Itáliapeve'ga gwyrhugwive'ga onhimongyavo.

² Cornélio'ga ojiko Tupana'ga rehe ga mboheteavo jipi gwongapypeve'ga pavēi. He'yi ga omondomondo itambere'ia judeus'ga pe imbatere'ŷve'ga pe. Onhi'inhi'ī ga Tupana'ga pe jipi.

³ Kiro ga rekoī onhi'iga Tupana'ga pe. Ka'aru três horas rupi Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari Cornélio'ga pe. Kiro ga ruri javo ga pe.

–Cornélio, ei ga ga pe.

⁴ Ga repiagame Cornélio'ga kyhyjihetei a'ero.

–Gara? ei ga ga pe.

–Tupana'ga gwendu nenhi'iga ojive, ei Tupana'gapyrive'ga ga pe. Gwepia ga neremimondoa imbatere'ŷve'ga pe a'ea ko pyry hete javo. Nurā ga ji mbuhuri nde pyri, ei ga.

⁵ Kiro ji ei nde ve a'ero: Emondo ti ejipyrive'ga kiro Jope pe Simão Pedro'ga reruruka.

⁶ Mbiara pira apohara'ga ronga pe ga ruvi Simão'ga ronga pe. Ypiahua koty ko tuvi garonga, ei ga Cornélio'ga pe.

⁷ Onhi'imbavirē ga pe Tupana'gapyrive'ga hoi ga hugwi. A'ero Cornélio'ga mokonha'ga mbuhurukari ojipyri – kiroki ga oporavyky ga pe garonga pype. Soldado'ga ga ombuhuruka no – kiroki ga gapyrituhéve'ga. Soldado'ga ga javijitehe ojiko Tupana'ga rehe no.

8 Igwete Cornélio'ga ga mbuhurukari ojipyri imombe'gwovo ga pe Tupana'gapyrive'ga nhi'iga ojive. Igwete ga ga mondoi Jope pe Pedro'ga reruruka.

9 Ko'emame ga vahemi Jope koty. A'ea ja ko Pedro'ga jiuipiri onga arimo ipereuhuva'ea arimo. Ahaji katu ga hoi tanhi'i Tupana'ga pe javo.

10-11 A'ero ty'ara ga jukai. Ga imboavujikwerame mbatera ga pe ga hepiagi yvagipeva'ea. A'ereki Tupana'ga gwepiuka ga pe yvaga rovapytymba'vogipyra. Kiro hyruhua ijyvi ga pyri ta'apynhapira'javuhuva'ea. Quatro ko ipyhykava imbojyhava.

12 Gwereco paravuhu mbatera ipype onhimongyavo ipyva'ea hyryryva'ea ipepova'ea.

13 Igwete Tupana'ga ei ga pe:

—Pedro. Here ijukavo i'gwovo, ei ga ga pe novia.

14 —Avi ahā, ei Pedro'ga. Ji nda'uangavi tuhē mbatete'varuhua, ei ga ga pe.

15 Igwete Tupana'ga ea'javi ga pe:

—Jihi a'e pyry jupe. Ite'varuhu terei jupe a'ero, ei ga Pedro'ga pe.

16 Três vezes ga ea'jaa'javi hepiuka Pedro'ga pe. Aerē hyrua jivyra'javi ogwovo yvagi pe jitehe.

17 Igwete Pedro'ga ei ovyvteri pe:

—Gara rehe Tupana'ga hepiukarhui nanongara ji ve naerū? ei ga. Gara rehe ga ji mbo'e pota a'ea pyvō? ei ga ikwahave'yma.

Ga japyakarama a'ea rehe kiro Cornélio'gahugwive'ga ami jupihava pyri jurukwari pe. A'ereki pevove'ga omombe'u Simão'ga ronga ga pe. Kiro ga ami jurukwari pe a'ero.

18 Igwete ga nhi'iga mondoi ipypeve'ga pe:

—Agwa Simão Pedro'ga ruvi?

—Agwa ko ga ruvi, ei ga ga pe.

19 A'ea ja Pedro'ga japyakai hepiagipyra rehe onga arimo oina. Igwete Tupana'ga ra'uva ei ga pe:

—Uhu kiro trêsve'ga nde reka, e'i.

20 Here ejyva ga pyri a'ero, e'i. Eho tuhē ti ga ndupi ipojihuve'yma. A'ereki jihi amondouka ga nde pyri, e'i Pedro'ga pe.

21 A'ero Pedro'ga jyvi Cornélio'gahugwive'ga pyri javo ga pe.

—Jihi pe ji reka pejikovo, ei ga. Gara rehe pe nduri ji pyri a'ero? ei ga ga pe.

22 —Cornélio'ga ko ore mbuhuruka nde pyri soldados'ga nduvihava'ga, ei ga ga pe. Oko katu ko ga jipi. Tupana'ga rehe ga jikogi ga mboheteavo, ei ga. Judeus'ga nhaporemo e'i ga pe: “Pyry hete,” ei ga Pedro'ga pe. Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga uhu ga pyri heaji'i, ei ga. Igwete ga ei Cornélio'ga pe: “Emondouka ti ga Pedro'ga reruruka ejipyri terehendu ti ganhi'iga,” ei Tupana'gapyrive'ga ga pe heaji'i, ei ga. Nurā ore ruri kiro nde pyri javo nde ve, ei ga Pedro'ga pe imombe'gwovo.

23 A'ero Pedro'ga ga mbuhuri onga pype ga mongiavo ojipyri.

Ypyhajive Pedro'ga ei ga pe:

—Xaho kiro ga pyri Cesaréia pe a'ero, ei ga ga pe.

Igwete ga hoi. Jesus'gareheve'ga oho Pedro'ga ndupi no Jopepeve'ga.

24 Ko'emame ga vahemi Cesaréia pe. Cornélio'ga ombojatyka pa gwe'yja'ga noğa gahā no – kiroki ga ga pavēi ojikoty'a. Garonga pe ga ndekoi Pedro'ga mboha'uva a'ero upa.

25 Pedro'ga vahemame Cornélio'ga ga repenhani gwenypy'anduruga ga pyri tambohete ga javo novia.

26 Emo Pedro'ga ga mopo'ā.

—Tanhimbohetei, ei ga. A'ereki jihi ko vyvakotyva'ea pe javijitehe, ei Pedro'ga ga pe.

²⁷ Onhi'igame ga pe Pedro'ga reki garonga pype ġajatyka repiaga.

²⁸ Igwete Pedro'ga ei ga pe:

—Judeus'garūiva'ero ko pe peko novīa. Pe atyvi ko ji reko judeuramo novīa, ei ga. Pekwaha reki pe oreramonhava'ea nhi'iga ore ve jipi tapehoi judeus'garūive'ga pyri javo. “Tapejihe'ari tuhē ti ga ndehe,” ei ahe, ei Pedro'ga. Emo Tupana'ga okwahavuka ji ve gweaporoġita a'ea rehe oji'i, ei ga ga pe. “Ite'varuhu terei jara'ga pe,” ei Tupana'ga ji ve oji'i, ei ga.

²⁹ Nurā ji ndapojihuvi jijo pe ji pendeheve'ga erame ji ve oji'i, ei ga. Kiro ji ei pe me a'ero: Gara rehe pe ji mbuhurukari kokoty a'ero? ei Pedro'ga ga pe.

³⁰ Igwete Cornélio'ga ei ga pe:

—Tamombe'u ti nde ve a'ero, ei ga. Trēs kiro ji kiri ga jipiukarirē ji ve, ei ga. Ka'aru trēs horas rupi ji nhi'igi Tupana'ga pe avo nhironga pe oji'i. A'ero gapyrive'ga yvagipeve'ga jipiukari ji ve. Hendy'ja hete gapira, ei ga Pedro'ga pe.

³¹ “Cornélio,” ei ga ji ve, ei ga. “Tupana'ga ġwendu nenhi'iga. Gwepia ga neremimondoagwera imbatere'jve'ga pe,” ei ga ji ve, ei Cornélio'ga Tupana'gapyrive'ga nhi'iga mombe'gwovo.

³² “Emondo ti ga Jope pe a'ero Simāo Pedro'ga reruruka ejipyri,” ei ga ji ve. “Mbiara pira apohara'ga rongga pe ga ruvi Simāo'ga rongga pe. Ypiahua koty ko garonga ruvi,” ei ga, ei Cornélio'ga imombe'gwovo.

³³ Kotihī ji ga mondoukari nde pyri a'ero, ei ga Pedro'ga pe. Pyry hete a'ero nde ruri avo. Igwete ore jatykapavi kiro Tupana'ga rovai pyteri pe orokovo. Torohendu pa ti Tupana'ga remimombe'ua nde ve, ei ga Pedro'ga pe.

Pedrova'ea omombe'u Jesus'ga Cornéliova'ea pe

³⁴ Igwete Pedro'ga ei Cornélio'ga pe:

—Kirogwe ji ikwahahetei, ei ga. Judeus'ga ndehe jate rūi Tupana'ga reko. Oko pa ga judeus'garūive'ga ndehe no. A'ereki ġa ojo'ja ga pe.

³⁵ Gagwryi pe nhaporemō Tupana'ga oko ġa ndehe ġa jikogame ga rehe okokatuaivo, ei Pedro'ga ga pe.

³⁶ —Tupana'ga omondouka onhi'iga israelitas'ga pe ikwehe, ei ga. A'ereki Jesus Cristo'ga omanoro ġwaramo Tupana'ga rerekokatuukari nhande ve. A'ereki Jesus'ga nhandepojykaharetero oko, ei Pedro'ga ga pe. Pekwaha pe a'ea, ei ga imombe'gwovo Cornélio'ga pe.

³⁷ João Batistava'ea e'i na'ē ga pe: “Peko ti Tupana'ga nhi'iga rupi,” ei ahe, ei ga. Ga ndekorame hupi ahe ga mobatizai ikwehe, ei Pedro'ga ga pe. Aerē ġa Jesus'ga mombe'ui Galilíapeve'ga gwryi pe na'ē. A'ero Judéiapeve'ga gwryi pe nhaporemō ġa ga mombe'umbe'ui, ei ga ga pe. Pekwaha pe Jesus'ga mombe'ua jipi.

³⁸ Pekwaha pe Jesus'ga reaporoġita no Nazarépeve'ga reaporoġita, ei ga. A'ereki Tupana'ga opojykauka ga gwa'uva pe ga mbopopoaka ikwehe. Nurā Jesus'ga rekokatukatu'ogwovo ġapyteri pe, ei ga. Diabo'ga ga pojykarame Jesus'ga ga pe'ai ga hugwi. A'ereki Tupana'ga Jesus'ga poko ga rerekovo, ei Pedro'ga ga pe.

³⁹ —Orohepia pa ore Jesus'ga reaporoġita Jerusalém me Israelpeve'ga gwryi pe nhaporemō. Igwete ore imombe'ui orerembiepiagawera no, ei ga. Ojuka reki ġa Jesus'ga kutuga ga mo'ama yva rehe.

⁴⁰ Emo mokōi ġa kirirē Tupana'ga ga mbogwera ga repiuka orerovaki, ei ga.

⁴¹ Jara'ga pe – kiroki ga ndojikogi ga rehe – ga pe ga ndohepiukari ga, ei ga. Ore ve jate ga gwepiuka. A'ereki Tupana'ga ore mo'ē jipe tomombe'u ti ga Jesus'ga javo. Igwete ore i'ui mbatera ga pavēi ga kwervirē, ei ga Cornélio'ga pe imombe'gwovo.

⁴² –Jesus'ga e'i ore ve ikwehe: “Jihi po ti a'e gandeaporoğita pe mbapava koty nehē omanove'ga okojive'ga no,” ei ga. “A'ereki Tupana'ga e'i ji ve a'ea rehe hako,” ei Jesus'ga, ei ga. “Ji mombe'umbe'u ti ojipe'ga pe a'ero nehē,” ei ga ore ve ikwehe, ei Pedro'ga ga pe.

⁴³ –Jesus'ga jitehe Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhaporemo omombe'u nhoğwenonde ga kwatija po raka'e, ei Pedro'ga. Igwete ahe ei: “Ga jikogame ga rehe po ti Tupana'ga imombori gāndekote'varuhua ga hugwi nehē ga manoro gwaramo ga ndepyga nehē,” ei ahe Jesus'ga mombe'gwovo po raka'e, ei ga Cornélio'ga pe imombe'gwovo.

Tupana'ga ra'uva uhu Cornéliova'ea pyri

⁴⁴ Pedro'ga nhi'igame ga pe Tupana'ga ra'uva ruri ga pyri nhaporemo ga pojykavo – kiroki ga gwendu Jesus'ga mombe'ua.

⁴⁵⁻⁴⁶ Kiro ganhi'iga aherembikwahave'ŷva'ea a'ero. Igwete ga Tupana'ga mbohetehei upa. Henduvame ganhi'iga judeus'ga nhimomby'ai a'ero – kiroki ga uhu Pedro'ga rupi Jesus'gareheve'ga.

–Iii! Judeus'garūive'ga pyri vehevi Tupana'ga omondo gwa'uva ga pojykvouka no! ei ga ojohupe.

Igwete Pedro'ga ei ga pe:

⁴⁷ –Nhande pyri na'ē ko Tupana'ga ra'uva uhu ikwehe. Kiro gara'uva ruri ga pyri na jitehe no, ei Pedro'ga. Timobatiza ti ga yhya pyvō a'ero, ei ga ga pe.

⁴⁸ A'ero Pedro'ga ga mobatizaukari ga ndekoro gwaramo Jesus Cristo'gareheve'a'ero. Igwete ga ei Pedro'ga pe:

–Pepytaahi'vi ti ore pyri.

A'ero ga pytai ga pyri upa.

11

Pedrova'ea omombe'u pa Jerusalémmeva'ea pe

¹ Aerē ojipe'ga ga mombe'ui javo Judéiapeve'ga gwyrī pe.

–Judeus'garūive'ga gwendu katu kiro Tupana'ga nhi'iga no, ei ga ga mombe'gwovo.

Jesus'ga moirūhara'ga pe ga imombe'ui jara'ga pe no Jesus'gareheve'ga pe.

² Aerē Pedro'ga jivryi ua Jerusalém me. A'ero judeus'ga nhi'igayvari ga pe Jesus'gareheve'ga.

³ –Maranuhū nde houhui judeus'garūive'ga pyri i'gwovo ga pavēi? ei ga ga pe. Judeus'ga ndojihe'ari te ga ndehe, ei ga Pedro'ga pe.

⁴ Igwete Pedro'ga ei ga pe.

–Tamombe'u pa ti kiro pe me.

⁵ Jihi ko ako na'ē Jope pe nhinhi'iga Tupana'ga pe ikwehe, ei ga. Aero ji hepiagi yvagiave'ea. A'ereki Tupana'ga gwepiuka ji ve hyrua tapy'ynhapira javuhuva'ea, ei ga ga pe. Yvaga hugwi ijyvi ua. Quatro ko ipyhykava imbojyhava. Igwete ijyvi ua opiga ji ppyvo, ei ga.

⁶ Hepiakaturame ji hepiagi ipype ipyva'ea onharōva'ea hyryryva'ea. Ipepova'ea ji ahepia no, ei ga.

⁷ Igwete ji henduvi Tupana'ga nhi'iga jijive. “Pedro,” ei ga. “Here ijukavo i'gwovo,” ei ga ji ve, ei ga.

⁸ “Avi ahā,” a'e ji. “Mbatete'varuhua ndokiāngavi jijuru pe,” a'e ji ga pe.

⁹ Emo ga ea'javi ji ve yvaga hugwi: “Jihi a'e pyry jupe. Ite'varuhu terei jupe a'ero,” ei ga ji ve, ei Pedro'ga.

¹⁰ Trêš vezes ga ea'jaa'javi hepiuka ji ve. Kirê hyrua jivyra'javi ogwovo yvagi pe jitehe ikwehe, ei ga imombe'gwovo ġa pe.

¹¹ —Nanime trêšve'ġa nduri ji pyri onga pe – peropeaju. Cornélio'ga ombuhuruka ġa ji pyri Cesaréia hugwi ikwehe, ei ga.

¹² Igwete Tupana'ga ra'uva ei ji ve: “Eho tuhê ti ġa ndupi ipojihuve'yma,” e'i ji ve, ei ga. Agwa'ġa ji aroho ji rupi a'ero Jope hugwi ikwehe. Seis ko ġa Jesus'gareheve'ġa, ei Pedro'ga ġa pe. Aerê ore vahemi Cornélio'ga rongga pe a'ero.

¹³ Igwete ga imombe'ui ore ve: “Tupana'gapyrive'ga uhu ji pyri o'ama nhironga pe oji'i,” ei Cornélio'ga, ei ga. “Igwete ga ei ji ve: ‘Emondouka ti ġa Jope pe Simão Pedro'ga reruruka ejipyri,’ ei Tupana'gapyrive'ga ji ve,” ei ga.

¹⁴ “‘Garemimombe'ua rendukaturu ġwaramo po ti pe hoi yvagi pe a'ero nehê nerongapeve'ġa pavêi nehê no,’ ei Tupana'gapyrive'ga ji ve,” ei Cornélio'ga.

Pedro'ga omombe'u pa Cornélio'ga nhi'ġagwera ojive. Igwete Pedro'ga ei ġa pe no:

¹⁵ —A'erogwe ji Jesus'ga mombe'ui ġa pe. A'ero Tupana'ga ra'uva ruripei ġa pyri ġa pojkavo, ei Pedro'ga. Pehepia ko gara'uva ruri nhande pyri ikwehe. Akoja javijitehe kiro turi ġa pyri nohō, ei ga ġa pe.

¹⁶ A'ea rupi ji ikwahava'javi reki Jesus'ga nhi'ġagwera, ei Pedro'ga. A'ereki ga e'i ikwehe: “João Batista'ga oko ġa pavêi ġa mobatizavo yhya pyvō. Emo po ti Tupana'ga oko pe pavêi nehê imondovouka gwa'uva pe pyri pe pojkauka nehê,” ei Jesus'ga ikwehe, ei ga.

¹⁷ Tupana'ga ombuhuruka gwa'uva nhande ve nhande jikogame nhandepojkaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe. A'ea jitehe ga omondo kiro judeus'ġarūive'ġa pe nohō, ei ga. Tupana'ga imondopotarame ġa pe ji namovahī ga a'ero, ei Pedro'ga ġa pe.

¹⁸ Henduvame Pedro'ga nhi'ġa ġa ndogwayvara'javi ga a'ero. Igwete ġa Tupana'ga mbohetei pyry hete ga javo.

—Judeus'ġarūive'ġa vehevi Tupana'ga ombopohiruka ġandekote'varuhua hugwi ġa mboheporogitapyahuavo, ei ga ogwovo.

Antioquiapeva'ea ojiko Jesus'ga rehe

¹⁹ Estêvãova'ea jukarame judeus'ga ojigwarajuhu Jesus'gareheve'ġa ndehe. Nurã Jesus'gareheve'ġa kwaki'oki'oi a'ero ġa hugwi ogwovo. Jara'ga oho Feníciapeve'ġa gwyri pe. Jara'ga oho ypa'ouhū me Chipre pe okovo. Jara'ga oho cidade de Antioquia pe. A'ero ġa Jesus'ga mombe'umbe'ui ġa pe. Judeus'ga pe jate reki ġa Jesus'ga mombe'ui.

²⁰ Emo jara'ga Chiprepeve'ġa cidade de Cirenepeve'ġa pavêi ohorame Antioquia pe Jesus'ga mombe'umbe'ui judeus'ġarūive'ġa pe.

²¹ Tupana'ga ġa moirū ġa nderekovo. A'ero Antioquiapeve'ġa hendukatui ganhi'ġa. Igwete he'yjuhuve'ġa jikogi opojkaharete'ga rehe Jesus'ga rehe onhimongyavo.

²² Aerê ojipe'ġa hoi Jerusalém me ġa mombe'gwovo Jesus'gareheve'ġa pe.

—Antioquiapeve'ġa ojiko Jesus'ga rehe kiro, ei ġa ġa pe.

Henduvame ġa Barnabé'ga mondoi ġa pyri a'ero Antioquia pe.

²³ Igwete ga hoi ġa ndepiaga.

—Tupana'ga omombyry tuhê pe me, ei ga ġa pe.

Igwete Barnabé'ga roryvamo a'ea rehe. Igwete ga ġa mbojikohetei Jesus'ga rehe.

—Pejikopave'yimi Jesus'ga rehe penhimimbotarimo, ei ga ġa pe.

²⁴ A'ereki Barnabé'ga ko pyry hete. Tupana'ga ra'uva ga pojyka hete ga rerekokatuavo. Ojiko hete ga Jesus'ga rehe. Igwete ga ġa mbojikojikogi ga rehe no. He'yjuhuve'ga kiro ojiko nhandepojykaharete'ga rehe onhi-mongyavo.

²⁵ Aerē Barnabé'ga hoi cidade de Tarso pe Saulo'ga reka.

²⁶ Ga repiagame ga ga reruri Antioquia pe. Ojipeji kwara ġa nduvame pevo. A'evo jitehe ġa Jesus'gareheve'ga nderojatykatykai jipi he'yjuhuve'ga mbo'eavo. Antioquia pe na'ē ġa ono Cristo'gareheve'ga ġa ndehe – kiroki ga ojiko Jesus'ga rehe.

²⁷ A'ea rupi ga pyri Ágabo'ga nduri Jerusalém hugwi – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'ġa aerējiva'ea no. Igwete ga nduri Jesus'gareheve'ga pyteri pe.

²⁸ Igwete Ágabo'ga ami javo ġa pe. A'ereki Tupana'ga ra'uva ga mbo'e. A'ero ga ami javo Antioquiaveve'ga pe ġa momoranduva.

—Aerē po ti ipapavi nhaneremityma nhandegwyriveve'ea nhaporemo nehē, ei ġa.

A'ea Ágabo'ga imombe'ui ġa pe. Aerē na tuhē ihoi ganhi'ġa rupi ikwehe. Opa pa mbatera Cláudio'ga rekorame nhanderuvihavuhuro ikwehe.

²⁹⁻³⁰ Nahā Ágabo'ga imombe'unhogwenondei Jesus'gareheve'ga pe. A'ero ġa ei ojohupe:

—Timondo ti itambere'ia nhaneirū'ġa pokoga Judéia pe a'ero, ei ġa.

A'ero ġa imondomondi. Kiroki ġa he'yi gwereko – he'yi ġa omondo. Kiroki ġa mokonhete gwereko – mokonhete'ġa omondo. Igwete ga imondoi Barnabé'ga pe togweroho ti ġa Judéiaveve'ga gwyripeve'ga pe javo. Aerē Barnabé'ga herohoi Judéia pe Saulo'ga pavēi imondovo Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pe.

12

Koji'i ahe ojigwarai Jesus'gareheve'ea rehe

¹ A'ea rupi ko Herodesva'ea rekoi judeus'ga gwyrri pe huvihavuhuro. Igwete ahe jigwarai Jesus'gareheve'ga pyteripeve'ga ndehe.

² Igwete Tiagova'ea – kiroki João'ga reki'yrava'ea – Herodesva'ea ahe akamomborukari itakyhea'javuhuva'ea pyvō.

³⁻⁴ Ikwahavame judeus'ga mbohoryvukara ahejuka rehe, Herodesva'ea Pedro'ga pyhygukari no. Igwete ahe Pedro'ga mondoukari ga mongiavuoka cadeia pype. Ahe ga mondoukari soldados'ga po pe dezesseisve'ga pe tohemyme ti ga javo. Quatrove'ga gwepia na'ē ga. Kirē ojipe'ga quatrove'ga py'rovo. Quatro vezes ga jopy'rupy'rui ga repiaga ara rupi ppytunimo no. Nahā Herodesva'ea ga mondoukari soldados'ga po pe tapemohemukari ti Pedro'ga javo. A'ea rupi judeus'ga japoī toryva pāo ndovuriva'ea i'gwovo. Igwete Herodesva'ea ei ovyteri pe: “Na judeus'ga i'upavi na'ē Páscoa rupiara,” ei ahe. “Aerē po ti ji Pedro'ga mbuhurukari imbojambojaruka garekote'varuhua ga rehe ġandovaki hete nehē. A'ero po ti ji ga jukaukari nehē,” ei Herodesva'ea ovyteri pe novia.

⁵ Igwete ahe Pedro'ga mombytai cadeia pype. Emo Jesus'gareheve'ga onhi'inhī'ri hete Tupana'ga pe emohemuka ti Pedro'ga cadeia hugwi javo.

Pedrova'ea ohē cadeia hugwi

⁶ Aerē Herodesva'ea ei ovyteri pe: “Ko'emame po ti ji Pedro'ga mbuhurukari ġandovaki nehē,” ei ahe novia. Ppytunimo Pedro'ga kiri soldados'ga pyteri pe mokonha'ga pyteri pe. Soldados'ga opokwa memei ga ojilhe

itanhuramuhūa pyvō ga rerekovo. Ojipe'ga opojyka hovapytymbava o'ama hepiaga. Igwete Pedro'ga kiri upa.

⁷ Kotihī Tupana'gapyrive'ga ukwahavamo o'ama Pedro'ga pyri yvagipeve'ga. Hendy'ja hete cadeia pype a'ero. Igwete ga pokogi Pedro'ga jati'yva rehe toma'e ga javo.

—Haite! Here evya, ei ga javo Pedro'ga pe.

A'ero itanhuramuhūa ihiri Pedro'ga poa hugwi.

⁸ Igwete Tupana'gapyrive'ga ei ga pe:

—Embogwa eku'ayvira. Emongi epyruhua nohō, ei ga javo ga pe.

Igwete Pedro'ga imongi a'ero.

—I'arimova'ea emongi ejoa ji reviri, ei ga ga pe.

⁹ Igwete Pedro'ga hoi ga reviri ogwovo. Ndogweroviari reki ga Tupana'gapyrive'ga rembirohoa novīa. “Jikiri pe ji ga repiagi,” ei ga novīa.

¹⁰ Kiro ga kwavi soldados'ga pyvō. Kiro ga kwavi jara'ga pyvō no. Igwete ga vahemi jupihai pe jurukwara pyri. A'ea rupi ko ahe oho cidade pe. Hovapytymbava ko ferrova'ea. Kiro ga vahemi ipyri. Igwete a'ea nhovapytymba'vogi ga pe. Igwete ga ēi cadeia hugwi a'ero ogwovo cidade rapea rupi onga pyvō okwava. Kotihī Tupana'gapyrive'ga hoi ga hugwi ga reja.

¹¹ Kiro Pedro'ga ikwahavi a'ero. “A'iti tuhē reki!” ei ga. “Tupana'gapyrive'ga ji rerohoi tuhē cadeia hugwi. Jipojykaharete'ga ombuhuruka ga ji pyri,” ei ga. “A'ero ga ji mbopiro'yukari Herodes'ga popoakara hugwi judeus'ga ndeaporo'gitate'varuhua hugwi no,” ei Pedro'ga oyvyteri pe.

¹² Ojapyakarē a'ea rehe kiro ga hoi Mariahēa rongu pe João Marcos'ga yhēa rongu pe. Igwete ga vahemi onga jupihai pe. A'ea ja Jesus'gareheve'ga jatyakapavi onga pe onhimongyavo onhi'inhī'īga Tupana'ga pe.

—Emohemuka ti Pedro'ga cadeia hugwi, e'ie'i ga ga pe.

A'ereki ga ndokwahavi ve Pedro'ga hemagwera jugwi.

¹³ Igwete Pedro'ga vahemi onga jupihai pe okwaokwa hovapytymbava rehe o'ama. A'ero kujahēa ruri henduva Rodehēa.

—Ma'ga pero okwa? ei hēa javo ga pe.

¹⁴ Pedro'ga nhi'igame hēa nhimombaragwahavi hehe. A'ero hēa nhani tamombe'u javo jara'ga pe. Emo hēa omoka'nhy reki hovapytymba'voga ga pe gworygworyva gwaramo ga rura rehe. Igwete hēa nhani javo.

—Pero Pedro'ga ami hovapytymbava pyri, ei hēa ga pe.

¹⁵ Ndogweroviarihu ga hēanhi'īga.

—Ere'eteheuhu nde, ei ga hēa pe.

—Avi ahā, ei hēa. Ki ga jitehe pero o'ā, e'ie'i hēa ga pe novīa.

—Gara'uva po, ei ga a'ero.

¹⁶ Pedro'ga o'amete jiji hovapytymbava rehe okwaokwa. A'ero ga hoi hovapytymba'voga ga pe. Ga replagame ga nhimomby'apavi a'ero upa.

¹⁷ Igwete ga reki onga pype ga pyri. A'ero ga nhipova'egi tapenhi'īgi ti ji renduva javo. Igwete ga imombe'ui ga pe Tupana'ga remimohemukara cadeia hugwi.

—Peho ti imombe'gwovo nhimohemagwera Tiago'ga pe jara'ga pe no nhaneirū'ga pe, ei ga ga pe.

Igwete Pedro'ga hoi ga hugwi a'ero ogwovo.

¹⁸ Ko'egaturame soldados'ga ndekotehei Pedro'ga repiage'yma cadeia pype.

—Mahā Pedro'ga naerū? e'ie'i ga ojohupe novīa.

¹⁹ Igwete Herodesva'ea ga rekarukari cadeia pype novīa. Emo ga ndohēpiagi ga. A'ero Herodesva'ea soldados'ga mbuhurukari ga monhi'īga ma rupi te ga hoi naerū javo ga pe. Emo ga ndokwahavi reki Pedro'ga hoagwera jugwi. Nurā Herodesva'ea soldados'ga jukaukari a'ero.

Aerē Herodesva'ea hoi judeus'ga gwya hugwi Judéia hugwi. Cidade de Cesaréia pe ahe hoi opytavo.

Herodesva'ea manoagwera

²⁰ Herodesva'ea omondondouka mbatera ogwya hugwi cidadespeve'ga pe jipi Tiropeve'ga pe Sidommeve'ga pe no. Aerē ahe nhimboahiahivi reki ga pe. Nurā ga ei ojohupe:

—Timonhyrō ti Herodes'ga kiro. Nhande ga monhyrōe'ymame po ti ga nombuhurukara'javi mbatera nhande ve nehē, ei ga ojohupe.

Nurā ga jogwerohoi naē Herodesva'ea moirūhara'ga pyri Blasto'ga pyri onhi'igatuavo ga pe tovavagahi ti ga nhande rehe javo. Aerē ga jogwerohoi Herodesva'ea pyri.

—Xajogwerēko katu ti, ei ga Herodesva'ea pe.

²¹ Igwete ahe ei:

—Ojipe'ia rupi po ti ji nhi'igi pe me nehē, ei ahe ga pe.

—Kwa, ei ga ogwovo.

A'ea rupi katu Herodesva'ea jigwagi opikatua mongiavo ganduvihavuhuro. Igwete ahe hoi gapyteri pe ojiupia oina gwendava rehe. A'ero ahe nhi'inhi'igi ga pe.

²² Henduvame ahenhi'iga ga javo.

—Herodes'ga ko yvagipeve'ga. Yvyakotyve'ga rūi ko koro, e'i tehe ga ahe ve.

²³ Herodesva'ea nomombigi reki ganhi'itehea ojihe. Nomboheteukari ahe ga pe Tupanete'ga. Nurā nanime Tupana'gapyrive'ga ruri ahe pyri yvaga hugwi ahe moheō'aruka. A'ero hevo'ia ihu'uu'upavi aherevega. Kirē ahe manoi upa.

²⁴ Igwaigwavete Jesus'gareheve'ga imombe'ui Tupana'ga nhi'iga imonhi-moanhana. Igwaigwavete ojipe'ga hendukatui a'ero onhimongyavo.

²⁵ Barnabé'ga gweroho itambere'ia Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pe Jerusalém me Saulo'ga pavēi. Imondopavirē Barnabé'ga jivyri Antioquia pe a'ero. Gweru ga João Marcos'ga ojupi.

13

Ahe omō'ē Barnabéva'ea Saulova'ea no

¹ Kiro Antioquia pe oko Jesus'gareheve'ga pyteri pe gambo'ehara'ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga no. Ga ko Barnabé'ga; Simão'ga – kiroki ga ipiryvytunuhūve'ga; Lúcio'ga – kiroki ga Cirenepeve'ga; Saulo'ga; Manaém'ga – ga ko onhimomboaka governadoragwama'ga pavēi Herodes'ga pavēi.

² Igwete ga Tupana'ga mbohetehelei. Xanhi'ī Tupana'ga pe javo ga ndo'ui mbatera ojogwerekovo. A'ea rupi ko Tupana'ga ra'uva ei ga pe:

—Pemo'ē kirogwe Barnabé'ga Saulo'ga no toporavyky ti ga ji ve Jesus'ga mombe'gwovo, e'i ga pe. A'ereki ji a'e nhi'igwenonde gahā po ti oporavyky ji ve javo, e'i ga pe.

³ A'ero ga nhi'igi Tupana'ga pe i'ue'yma. Kirē ga pokogi Barnabé'ga ndehe pejogweroho ti Jesus'ga mombe'gwovo a'ero javo. A'ero ga ga mondoukari ojihugwi.

Barnabéva'ea oho Chipre pe Saulova'ea pavēi

⁴⁻⁵ A'ero ga jogwerohoi Barnabé'ga Saulo'ga pavēi. A'ereki Tupana'ga ra'uva omondouka ga. João Marcos'ga oho ga ndupi no gamoirūharamo. Igwete ga hoi cidade de Selêucia pe. Pevo ga avi itayharuhua pype ogwovo ypa'ouhū me Chipre pe. Pevo ga jari upa cidade de Salamina pe. Igwete ga

hogahoi judeus'ga jatykahai pe imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga pevove'ga pe.

⁶⁻⁸ Aerē ga hoi ypa'ouhūa rupi ogwovo cidade de Pafos pe. Pevo ga judeu'ga repiagi Barjesus'ga. Ojipe'ga nhi'igimo garera Elimas. Ipaji ko ga huvihava'gareheva'ero.

—Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo ko ji rekoi, ei Elimas'ga ga pe jipi o'mbero.

Igwete Barnabé'ga ga repiagi pevo. Igwete Elimas'ga ruvihava'ga Barnabé'ga mbuhurukari ojipyri Sérgio Paulo'ga – kiroki ga pevove'ga governador'ga. Okwaha hete ga mbatera Sérgio Paulo'ga. Tahendu ti Tupana'ga nhi'iga javo ga Barnabé'ga mbuhurukari ojipyri. Emo Barnabé'ga horame ga pyri Elimas'ga ga movahī tonhi'igyme ga ga pe javo. “Tojikogyme ti jiruvihava'ga Jesus'ga rehe,” ei Elimas'ga ipajive'ga.

⁹ Igwete Saulo'ga – ojipea ko garera Paulo – Tupana'ga ra'uva ga pojyka hete. A'ero ga Elimas'ga repiahetei javo ga pe.

¹⁰ —Netiruahū hete nde Diabo'ga ja! ei ga ga pe. Pyryheteva'ea nde eremovahiuhū. Nde eremoandyandyi paravuhu ekovo, ei ga ga pe. Nane'ymi nde Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'ui! ei Paulo'ga ga pe.

¹¹ Nurā po ti Tupana'ga nde movahiuhūi kiro nehē. Nanderehaahi'vi ti nde kiro hepiage'yma kwara nehē, ei ga Elimas'ga pe.

Kotihī turi ypytunahiva Elimas'ga pe ga mbohehae'yma. Igwete ga reko-reko'ihui ogwovo.

—Pejijo ji popyhyga ji rerogwovo, e'ie'i ga ga pe.

¹² Hepiagirē Elimas'ga rehae'yma Sérgio Paulo'ga jikogi Jesus'ga rehe. A'reki ga onhimomby'a nhandepojykaharete'ga mombe'ua rehe.

Paulova'ea oho Antioquia pe

¹³ Aerē Paulo'ga avi itayharuhua pype ogwovo Pafos hugwi. A'ero ga hoi Panfíliapeve'ga gwyri pe ogwovo cidade de Perge pe. A'ea rupi João Marcos'ga hoi ga hugwi ojivya Jerusalém me.

¹⁴ Aerē Paulo'ga hoi Perge hugwi pea rupi ogwovo. Aerē ga vahemi cidade de Antioquia pe Pisídiapeve'ga gwyrā yvyri pe. Judeus'ga poravykye'yma rupi sábadō rupi ga hoi gajatykahai pe. A'ero ga apygi upa.

¹⁵ Igwete pevove'ga nhi'igi aherembikwatijaragwera pe Moisésva'ea remimbo'eagwera pe. Kirē ga nhi'igi ojipea pe aherembikwatijara pe. A'ea Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea okwatija hako. Aerē huvihava'ga gajatykahava pype ga imondoukari onhi'iga Paulo'ga pe.

—Pe ko orere'yjamo peko israelitasramo, ei ga ga pe. Pe'epotaramo avove'ga pe ga moGITAVO pe'ji ti ga pe a'ero, ei ga Paulo'ga pe.

¹⁶ A'ero Paulo'ga po'ami onhipova'ega tapenhi'igi ti javo. Igwete ga ei:

—Israelitasramo pehendū nhinhī'iga pejiupā, ei ga. Pehendū ti judeus'garūiva'ero nō. A'reki pe pejiko Tupana'ga rehe nō. Pehendū katū ti, ei Paulo'ga ga pe.

¹⁷⁻²⁰ Tamombe'u ti Tupana'ga pe me. Gaha rehe nhaneramonhava'ea ojiko hako. Tupana'ga omo'emo'ē ojive nhaneramonhava'ea hako. Aerē he'yjuhu hete quatrocentos e cinquenta Tupana'ga kwara mbo'ambo'ari, ei ga. A'ea rupi ga imombrymbyryvi ahe ve ahe ruvame hajiheva'ea gwyri pe Egitopeva'ea gwyri pe po rimbā'e. Igwete ga ahe rerurukari pea hugwi opopoakarimo, ei ga ga pe. He'yi kwara rupi quarenta kwara rupi Tupana'ga nhimomiranami aherekote'varuhua pe ahe ruvame ongae'yi me, ei ga. Igwete ga seteva'ea apitipitiukari aheruvihava'ea aherehe'ya'ea reheve Canaãmeva'ea gwyri pe. Ahe moka'nhymbavirē ga ima'ema'ēi ahewyruera imondomondovo nhaneramonhava'ea pe hako, ei Paulo'ga ga pe.

—Aerē Tupana'ga juizva'ea mongoi aheruvihavamo nhaneramonhava'ea pe ahe mbojopy'rupy'ruavo hako, ei Paulo'ga. Aerē ahe py'rovo Samuelva'ea ahe repiakatui Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea, ei ga.

²¹ Aerē nhaneramonhava'ea ruri javo Samuelva'ea pe: “Huvihavuhu'ga ore oropota agwamo toremondomondo ti ga nde py'rovo,” ei ahe Samuelva'ea pe hako, ei ga. Igwete Tupana'ga Saulva'ea mongoi aheruvihavuhuro a'ero. Saulva'ea ko Quisva'ea ra'yrava'ea Benjamimva'ea rymyminova'ea, ei ga. Igwete Tupana'ga Saulva'ea mongokari aheruvihavuhuro he'yi kwara rupi quarenta kwara rupi, ei Paulo'ga ga pe.

²²—Aerē Tupana'ga ei: “Kiro ji Saul'ga pe'ai penduvihavuhua hugwi,” ei ga, ei ga. “Davi'ga Jessē'ga ra'ya'ga oko kiro penduvihavuhuro Saul'ga py'rovo,” ei ga. Daviva'ea mombe'gwovo Tupana'ga ei no: “Jipy'a ja hete ga Davi'ga. Gaha ti oko pa nhiremimbotarimova'ea rehe nehē,” ei Tupana'ga, ei Paulo'ga imombe'gwovo ga pe.

²³ —Daviva'ea rymymino'ga reki Tupana'ga omongouka nhanderekote'varuhua momboharamo heikwehe, ei ga. A'reki ymya Tupana'ga e'i nhandere'yjava'ea pe israelitasva'ea pe: “Aerē ti ji Davi'ga rymymino'ga mongokari pembopiro'yharamo nehē,” ei Tupana'ga, ei ga. Kiro Daviva'ea rymymino'ga tuhē Tupana'ga omongouka a'ero o'eagwera rupi katu. Ga ko Jesus'ga, ei Paulo'ga ga mombe'gwovo ga pe.

²⁴ Jesus'ga rura renonde João Batistava'ea israelitas'ga moġitapavi jipi heikwehe, ei ga. “Perojijyi ti pejeaporogita pejipohia pejikote'varuhua hugwi,” ei ahe. “A'ero po ti ji pe mobatizai nehē,” ei João Batistava'ea, ei Paulo'ga.

²⁵ Oporavykypavame Tupana'ga pe João Batistava'ea ei ga pe: “‘Ndehe ko Cristo,’ pe'ji po pe ji ve novīa? Ji ko a'ea rūi,” ei João Batistava'ea ga pe, ei ga. “Emo po ti Cristo'ga uhu ji py'rovo nehē,” ei ahe, ei ga. “Ga ko huvihavuhu hete. Ji ki a'e te okoteheva'ea,” ei João Batistava'ea heikwehe, ei ga.

²⁶ Igwete Paulo'ga ei ga pe no:

—Nhiirū, Abraāova'ea rymymino'a pe ji ei. Judeus'garūiva'ea pe ji ei no. A'reki pe pejiko Tupana'ga rehe, ei ga. Nhande ve Tupana'ga ombuhuruka onhi'iga Jesus'ga ko pembopiro'yharamo oko javo! ei Paulo'ga ga pe.

²⁷ Jerusalēmeve'ga nonhimombaragwahavi a'ea rehe raikwehe. Ganduvihava'ga na jitehe no, ei ga. Onhi'igame aherembikwatijara pe sábadō nanani ga nonhimombaragwahavi reki Jesus'ga mombe'ua rehe, ei ga. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea Jesus'ga mombe'ukatui reki ikwatija hako novīa. Nahā ahe ei ikwatija hako: “Ojukauka po ti ga ga ereko te'varuhu nde javo,” ei ahe hako, ei ga. Jerusalēmeve'ga ahe nhi'ipo'ru reki ganduvihava'ga pavēi. A'reki ga e te'varuhu Jesus'ga pe ga jukauka, ei Paulo'ga ga pe.

²⁸ Ga jukapotarame ga hekatehei garekote'varuhua hepiage'yma novīa. A'erorame tehe ga ei reki Pilatos'ga pe: “Ejukauka tuhē ti ga,” ei ga ga pe, ei Paulo'ga.

²⁹ Ahe omombe'u pa gajukaagwama ikwatijanhoġwenondeavo hako. Ga ahe nhi'ipo'ru pa reki ga jukavo, ei ga. Kirē ojipe'ga Jesus'ga ra'oa mbojyvi yva hugwi. Igwete ga gara'oa rerohoi itaruvihavuhua kwaruhua pype herokiavo inoġa.

³⁰ Emo Tupana'ga ga mbogwera reki gamanoa hugwi, ei Paulo'ga ga pe.

³¹ Kirē Jesus'ga jipiukaukari ga pe – kiroki ga oho Galiléia hugwi ga rupi ogwovo Jerusalēm me gamanoa renonde. He'yi ga kiri ga repiagawera rupi ga kweravirē. Gahā kiro ga mombe'umbe'u israelitas'ga pe a'ero, ei ga.

32 —Oro ore oromombe'u pyryheteva'ea pe me, ei Paulo'ga. Ymya Tupana'ga e'i nhaneramonhava'ea pe hako: "Nahā po ti ji ga mongoukari nehē," ei ga, ei ga.

33 Kiro na tuhē reki nhande ve aherymyminoa pe. A'ereki o'eagwera rupi katu Tupana'ga Jesus'ga mongouka ga mbogwera gamanoa hugwi, ei Paulo'ga ga pe. A'ea jitehe ahe omombe'u ikwatija hako. Salmo dois aherembikwatijara rera, ei ga. Ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga Jesus'ga pe. "Ndehe ko jira'yra.

Kirogwe ji nhimongoukari nderuvamo," ei ga.
Aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga, ei Paulo'ga ga pe.

34 —Jesus'ga mbogwerava pe Tupana'ga ei no. Gamanoa'jave'yma pe ga ei no, ei ga. Igwete Tupana'ga ei:

"Amombyry po ti ji pe me nehē," ei ga.

"Pyryheteva'ea ji amombe'u Davi'ga pe hako a'itituhēva'ea.

A'ea po ti imombyryva'gwama pe me nehē," ei Tupana'ga Jesus'ga pe, ei ga.

35 Iru'ia Daviva'ea okwatija imombe'gwovo onhi'iga Tupana'ga pe, ei Paulo'ga. Nahā ahe ei ga pe:

"Nde po ti neremonemahivukari ejiheve'ga pyryheteve'ga
ga manorame nehē," ei ahe ikwatija hako, ei ga.

36 —Daviva'ea nonhimombe'ui javo, ei Paulo'ga. A'ereki Daviva'ea opoko na'ē ojupiva'ea Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe okovo. Aerē ahe manoi. A'ero ahere'yjava'ea ahera'oa rerohoi ino'ga aheramonhava'ea ypyvo, ei ga. Kirē inemahivamo ahera'oa upa a'ero.

37 Jesus'ga ra'oa ki a'e te ninemi, ei ga. A'ereki Tupana'ga ga mbogwera. Aerē Jesus'ga nomanoa'javi a'ero avuirama, ei Paulo'ga ga pe.

38 —Nhiirū, pekwaha ti a'ero, ei ga. Jesus'ga rehe ore imombe'ui pe me pendekote'varuhua mombora.

39 Ga rehe pejikogame po ti pe piro'yro pejikote'varuhua hugwi, ei ga ga pe. Hendukaturame Moisésva'ea remimbo'eagwera pe ndapepiro'yi pejikote'varuhua hugwi. Pejikogame jate Jesus'ga rehe po ti pe piro'yro jugwi nehē, ei Paulo'ga ga pe.

40 Penhimboko'i ti a'ero tapepo'ruyme ti hahyva'ea nehē, ei ga. A'ereki nanongara pe ahe e'i hako – kiroki ahe omombe'u nhogwenonde aerēva'ea. Nahā ahe ei Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo hako:

41 "Pehendu ti, a'e ji pe me.

A'ereki pe pe'e te'varuhu nhinhi'iga pe," ei ahe.

"Penhimomby'a ti penhimanomo nehē.

A'ereki ji a'apo ahemonhimomby'ava'ea kiro.

Po ti ga imombe'ui pe me nehē,

ndaperoviarihu po ti pe nehē," ei ahe Tupana'ga nhi'iga imombe'gwovo hako, ei Paulo'ga ga pe.

42 Aerē Paulo'ga horame gajatykahava hugwi kiro ga nduri javo ga pe:

—Irūa rupi sábadō rupi pemombe'ua'ja ti ore ve nanongara jitehe nehē, ei ga ga pe.

—Kwa, ei Paulo'ga ga pe.

43 Igwete judeus'ga hopavi a'ero ojatykahava hugwi. Igwete ga hoi Paulo'ga ndupi onhimongyavo ga pavēi – kiroki ga onhimongo judeusramo. A'ero Paulo'ga nhi'igi ga pe.

—Igwai'gwavete ti pejiko Tupana'ga remimombyryva rehe, ei ga ga pe.

44 Irūa rupi sábadō rupi cidadepeve'ga nhaporemō gwerevi ga jatykai onhimongyavo.

—Torohendu ti Tupana'ga nhi'iga mombe'ua, ei ga.

⁴⁵ Emo judeus'ga onhimyrō hete Paulo'ga rehe hepiagame he'yjuhuve'ga hoa ga pyri. Nurā Paulo'ga ġa mbo'erame ġa etehei ga pe.

–Mbehea ga omombe'uuhu, e'i tehe ġa.

Igwete ġa Paulo'ga mbotegwetei.

⁴⁶ Paulo'ga ndopojihuvi reki ga Barnabé'ga pavēi. Igwete Paulo'ga ei ġa pe: –Tupana'ga e'i: “Judeus'ga na'ē po ġwendu nhinhi'iga hamo,” ei ga, ei ga ġa pe. Nurā ore imombe'ui a'ea pe me na'ē novīa. Emo pe ndaperoviapotari reki Tupana'ga nhi'iga, ei ġa ġa pe. Pe'ji po pe: “Ndapyryvi po ore hoi orojupa Tupana'ga pyrie'yimi nehē.” Pe'ji po pe a'ea. Nurā po ti ore hoi imombe'gwovo kiro judeus'garūive'ga pe a'ero nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

⁴⁷ A'ereki nahā orepojykaharete'ga ore mondouka javo ore ve:

“Oromongo ji nde israelitas'garūive'ga ndyapehava'java'ero

teremomytu'ē ti ġa'akaġi pe ikwahavuka ġa pe nehē,” ei Tupana'ga.

“Gandekote'varuhua mombora po ti nde ikwahavukari vyvakotyve'ga pe nhaporemo nehē,” ei ga, ei Paulo'ga.

⁴⁸ Israelitas'garūive'ga judeus'garūive'ga henduvame Paulo'ga nhi'iga ġa ndoryndoryvamo a'ero. Igwete ġa imbohetei Tupana'ga nhi'iga. A'ero ġa jikogi Jesus'ga rehe – kiroki ġa pe Tupana'ga e'i nhoġwenonde ġahā po ti oko ji pyrie'yimi nehē javo.

⁴⁹ Igwete ġa imombe'umbe'ui nhandepojykaharete'ga nhi'iga imonhi-moanhana ġagwyrā rupi nhaporemo.

⁵⁰ Emo judeus'ga omomymomyi akwaimbae'ga huvihava'ga cidade pe. Judeus'ga omyomyi kunhangwera'ga no imbateve'ga – kiroki ga ojiko Tupana'ga rehe novīa. Igwete judeus'ga ġa momymomyi ġa mongote'varuhuavo Paulo'ga pe. A'ero ġa Paulo'ga mondoahai ogwyrā hugwi ġa mondovo.

⁵¹ Ohorame Paulo'ga ihyvi opya otimbuguhua mondurunduruga jugwi. Nahā ġa hepiukari pevove'ga ndekote'varuhua ihyvame opya. Igwete Paulo'ga hoi cidade de Icônio pe Barnabé'ga pavēi.

⁵² Emo Antioquia pe Jesus'gareheve'ga horyory upa. Igwete Tupana'ga ra'uva ġa pojykahetei okovo ġa moiruamo.

14

Paulova'ea oho Icônio pe

¹ Na jitehe ġa pe ġa horame Icônio pe. Paulo'ga oho judeus'ga jatykahai pe Barnabé'ga pavēi. Pevo ġa Jesus'ga mombe'umbe'ukatui ġa pe. Nurā he'yjuhuve'ga jikogi Jesus'ga rehe judeus'garūive'ga pavēi.

² Emo judeus'ga – kiroki ġa ndojikopotari Jesus'ga rehe – ġa omomy-momyi judeus'garūive'ga oko te'varuhu Paulo'ga javo ġa pe. Ga nhi'igaykaro ġwaramo judeus'garūive'ga nhimboahitehei Jesus'gareheve'ga pe a'ero onhi-mongyavo.

³ He'yi Paulo'ga kiri pevo. Ndogojihuvi reki ġa ġa nhandepojykaharete'ga mombe'gwovo pevove'ga pe.

–Jesus'ga omombyry hete nhande ve, ei ġa ga mombe'gwovo jipi.

A'itituhēva'ea ġanemimombe'ua. Nurā Jesus'ga japoukari ahemonhi-mombe'ava'ea Paulo'ga pe. A'ereki Jesus'ga e'i: “A'ea repiagame po ti ga ei nehē: ‘A'itituhēva'ea reki Jesus'ga remimombyryva mombe'ua,’” ei ga.

⁴ Cidadepeve'ga ndeaporoġita ojoatyvi a'ero. He'yive'ga oho Jesus'ga moirūhara'ga nhi'iga rupi Paulo'ga nhi'iga rupi. Jara'ga oho judeus'ga nhi'iga rupi onhimongyavo.

⁵ Aerē judeus'ga judeus'garūive'ga monhi'igi upa. Gwuvihava'ga pavēi ga ei:

—Xajigwarai ti Paulo'ga ndehe ga apiapiavo nehē, ei ga ojuhupe.

⁶ Igwete Paulo'ga ikwahavipei ganhimbohovajara ojihe. A'ero ga ka'nhymi ga hugwi ogwovo cidade de Listra pe cidade de Derbe pe no Licaôniapeve'ga gwyri pe. Ojipe'ga gwyri pe ga hoi no – kiroki gagwya Licaônia atima.

⁷ Ohoohorame ga pyryva'ea mombe'ui ga pe pevo Jesus'ga mombe'gwovo.

Paulova'ea oho Listra pe

⁸ Ga horame Listra pe Paulo'ga Jesus'ga mombe'ui pevove'ga pe. Igwete ga reni Paulo'ga nhi'iga renduva ipyka'nauhūve'ga. Tegwete gapo'āhava. A'ereki ga na tuhē o'a.

⁹ Kiro ga reni Paulo'ga nhi'iga renduva a'ero. Henduvame Jesus'ga mombe'ua ga ei ovyteri pe: “Jesus'ga po ti ji mopo'ā a'ero naerū.” Paulo'ga gwepia katu ga ikwahava gareaporogita.

¹⁰ Igwete ga eahyahi ga pe:

—Epo'a'gatu, ei Paulo'ga ga pe.

Kiro ipyka'nauhūve'ga po'ami a'ero opoopoa ogwovo.

¹¹ Pevove'ga gwepia Paulo'ga ga mopo'a'gaturame. Nurā ga hapukapukai onhi'igimo. E'i tehe reki ga Paulo'ga mombe'gwovo.

—Yvagipeve'ga onhimongo yvyakotyva'ero ojyva nhande koty, e'i tehe ga ga pe.

Paulo'ga ndokwahavi reki ga etehea ojive. A'ereki hajihe pevove'ga nhi'iga.

¹² Igwete ga hapukapukai javo Paulo'ga pe: “Ga ko yvagipeve'ga aheremimbohete'hara'ga.” Barnabé'ga pe ga etehei: “Ga ko Júpiter'ga huvihavuhete'ga.” Paulo'ga pe ga etehei: “Ga ko Mercúrio'ga. A'ereki ga omombe'umbe'u mbatera,” ei ga.

¹³ Igwete ga Paulo'ga mbohete'potari. A'ero mbatera kwava'ēhara'ga heruri yuranuhūa heno'ama gajatykahava pyri – a'ea pevo u cidade ppyvo. A'ereki a'ea pype ga ojatykatyka jipi Júpiter'ga mbohete'avo. Kiro ikwava'ēhara'ga – gaha ojuka mbatera ikwava'e'ga Júpiter'ga pe jipi – kiro ga heruri jurukwara pyri yuranuhūa heno'ama imbojigwakava reheve ipoty'riva'ea reheve. A'ero ga ijukapotari pevove'ga pavēi ikwava'e'ga Jesus'ga moirūhara'ga pe Paulo'ga pe. A'ereki ga ga mbohete pota ga ko yvagipeve'ga javo tehe.

¹⁴ Ikwahavame Paulo'ga ndovy'ahetei okovo. Nurā ga imbotararagi opira tapenogi yvagipeve'ga ore rehe javo ga pe. Igwete ga nhani gapyteri pe o'eahyahiva ga pe.

¹⁵ —Maranuhūrame pe ore mboheteuhui? Tupana'ga jate ti pembohete, ei Paulo'ga ga pe. A'ereki ore yvagipeva'ea rūi. Pe javijiteheva'ea ko ore, ei ga ga pe. Igwete ore ruri pyryva'ea imombe'gwovo pe me novīa taperojijyi ti pendeaporogita javo. Pepohi ti Tupana'garūiva'ea hugwi, oro'e ore pe me, ei ga. Tupana'ga rehe jate ti pejiko agwamo omanoe'ŷve'ga rehe. A'ereki gaha oapo yvaga, yvya, ypihua. Yvyakotyva'eareheva'ea ga oapo pa po rimba'e, ei ga ga pe.

¹⁶ Ymya Tupana'ga ei: “Na ga ndekoi jate na'ē gwemimbotarimova'ea rehe a'ero judeus'garūive'ga,” ei ga, ei ga.

¹⁷ Emo Tupana'ga gwepiuka gweaporogita pe me. A'ereki ga ombuhu pyryva'ea pe me jipi, ei ga. Amana ga omongy pe me yvaga hugwi. Ombohoryory ga penemitymipyra i'hava rupi, ei ga. Mbatera ga ombuhuruka pe me pe'u javo. A'ero ga pe mbohoryoryvi jipi, ei ga ga pe.

18 Paulo'ga nhi'iga renduvame vehevi ga ikwava'embotari yuranuhūa Paulo'ga pe timbohete ga javo novīa. Emo Paulo'ga ndojukaukari reki ga pe.

19 Aerē judeus'ga nduri Listrapeve'ga pyri. Antioquia hugwi ga nduri Pisídiapeve'ga gwyrā hugwi. Icônio hugwi ga nduri no. Igwete ga ei ga pe:

—I'mbe hete Paulo'ga pe me, e'i tehe ga. Tiapiapi ga, ei ga.

Igwete ga ga mbopogwei Paulo'ga apiavo ga roherhyryryga cidade hugwi ga reja. “A'ereki ga omano,” ei ga ojohupe novīa.

20 Emo Jesus'gareheve'ga oatima ga o'ama. Kiro ga po'ami reki ojivya cidade pe ga ndupi. Ko'emame Paulo'ga hoi cidade de Derbe pe Barnabé'ga pavēi.

Paulova'ea ojivy Antioquia pe

21 Igwete Paulo'ga imombe'ui pyryva'ea Jesus'ga mombe'gwovo Derbepeve'ga pe. A'ero ga he'yive'ga mbojikogukari Jesus'ga rehe ga nderekovo. Aerē ga jivyri Litra pe. Aerē ga jivyri Icônio pe. Aerē ga jivyri Antioquia pe Pisídiapeve'ga gwyrā pe.

22 Ohohorame Jesus'gareheve'ga pyri ga ga mbojikohetei Jesus'ga rehe. Igwete ga ei ga pe:

—Pejikoge'yimi ti Jesus'ga rehe, ei Paulo'ga. Ga rehe nhandejikoga gwaramo po ti ojipe'ga jigwarai nhande rehe nehē novīa, ei ga. Penhimomirana ti jupe a'ero Tupana'gareheve'a'ero. A'ereki na tuhē na'ē. Emo po ti aerē nhande hoi Tupana'ga pyri nhandejupa nehē, ei ga ga pe.

23 Paulo'ga ombojoapiapi ojogwerogwovo Jesus'gareheve'ga pyri a'ero javo ga pe. Ohorame ga pyri Paulo'ga gapyteripeve'ga mo'emo'ēi toko ti ga Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga javo. A'ero Paulo'ga nhi'igi Tupana'ga pe i'ue'yama.

—Ereko katu ti ga. A'ereki ga ojiko nde rehe, ei ga opoijkaharete'ga pe.

24 Aerē Paulo'ga hoi Pisídiapeve'ga gwyrā rupi. Aerē ga hoi Panfiliapeve'ga gwyrā pe.

25 Cidade de Perge pe ga hoi Jesus'ga mombe'gwovo ga pe. Aerē ga hoi cidade de Atália pe.

26 Pevo ga avi itayharuhua pype ogwovo. Igwete ga jivyri Antioquia pe jitehe – kiroki Síriapeve'ga gwyrāpeve'a'ea – perope Jesus'gareheve'ga e'i ypy Tupana'ga pe: “Emombyry ti Paulo'ga pe ga horame oporavykyavo nde ve,” e'i ypy ga ga pe pevo ikwehe.

Oporavyky pa ga Jesus'ga mombe'gwovo a'ero.

27 Igwete ga jivyri kiro pevo. Ovahemame ga hoi Jesus'gareheve'ga ndero-jatykavo imombe'upava ga pe ohagwera.

—Nahanahā Tupana'ga nhimoirūukari ore ve ga pokogauka jipi, ei ga ga pe. Tupana'ga ombojikoguka judeus'garūive'ga Jesus'ga rehe kiro, ei Paulo'ga imombe'gwovo ga pe.

28 He'yjuhu ga kiri pevo Jesus'gareheve'ga pyri a'ero.

15

Ojatyka ahe Jerusalém ce

1 Aerē ko ojipe'ga nduri ogwyrā hugwi Judéia hugwi judeus'ga. Antioquia pe ga nduri Jesus'gareheve'ga pyri ga mbo'eavo. Igwete ga ei ga pe:

—Moisésva'ea ahe mbo'e ymya hako, ei ga. Nahā ahe ei akwaimba'eva'ea pe po raka'e: “Pekytiuka ti penhakwanhapira,” ei ahe, ei ga. Nurā ore ei kiro pe me no: Po ti pe napehendukatui Moisésva'ea nhi'igagwera pe-jikytiukare'yama, a'ero po ti pe ndapehoi Tupana'ga pyri yvagi pe nehē, e'i tehe ga ga pe.

2—Avi na rūi, ei Paulo'ga ġa pe Barnabé'ga pavēi.

A'ea rehe Paulo'ga judeus'ga nhi'igayvahetei ja'javo ġa pe. Nurā pevove'ga ei ojohupe:

—Tikwaha katu ti a'ero. Timondo ti Paulo'ga Jerusalém me, ei ġa. Ojipe'ga ti toho ġa ndupi no. A'ero po ti ġa hoi Jesus'ga moirūhara'ga pyri Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pyri nehē henduva ġanhi'iga, ei ġa. A'ereki jara'ga e'i: “Ojikytiukare'ymame po ti judeus'garūive'ga ndohoi yvagi pe Tupana'ga pyri avuirama nehē,” ei ġa, ei ġa. Tikwaha ti Jerusalémmewe'ga nhi'iga a'ea rehe a'ero Paulo'ga ndurame imombe'gwovo nhande ve nehē, ei ġa ojohupe.

—Kwa, ei jara'ga.

3 A'ero Jesus'gareheve'ga Paulo'ga nderohoi pea rupi ġa mondovouka. Igwete ġa hoi Feníciapeve'ga gwyrā rupi. Samariapeve'ga gwyrā rupi ġa hoi no. Ohorame ġa hoi Jesus'gareheve'ga pyri. Igwete ġa ei ġa pe:

—Judeus'garūive'ga ojiko Jesus'ga rehe kiro nhande javijitehe, ei ġa ġa pe.

Gamombe'ua Jesus'gareheve'ga mbohorypavukari a'ero.

4 Aerē Paulo'ga vahemi Jerusalém me. Igwete Jesus'gareheve'ga ndoryndo-ryvamo ġandura rehe gwepiakatuhara'ga pavēi Jesus'ga moirūhara'ga pavēi. Igwete Paulo'ga imombe'upavi ġa pe.

—Nahanahā Tupana'ga nhimoirūukari ore ve, ei ġa. Nurā judeus'garūive'ga jikogi Jesus'ga rehe kiro a'ero, ei ġa imombe'gwovo ġa pe.

5 A'ero fariseus'ga po'ami ġapyteri pe. Ga ko Jesus'gareheve'ga no. Igwete ġa po'ami javo.

—Judeus'garūive'ga po ojikytiuka hamo Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukatuvavo hamo, ei ġa. Pe'ji po pe ġa pe a'ero hamo, ei ġa jara'ga pe.

6 A'ero Jesus'ga moirūhara'ga jatykai Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pavēi upa.

—Marā po ti nhande ei a'ea pe naerū? ei ġa javo ojohupe.

7 Kiro ġa nhomonhi'inhi'ihetei a'ea rehe upa. Aerē Pedro'ga po'ami javo ġa pe.

—Nhiirū, pekwaha pe Tupana'ga nhi'igagwera ji ve ikwehe. Ji ko pepyteripeva'ea, ei Pedro'ga. Igwete Tupana'ga ei ji ve: “Ndehe ti emombe'u pyryva'ea judeus'garūive'ga pe Jesus'ga mombe'gwovo tohendu ti ġa javo. A'ero po ti ġa jikogi Jesus'ga rehe nehē,” e ko ga ji ve ikwehe, ei Pedro'ga ġa pe. Igwete ji Jesus'ga mombe'ui ġa pe.

8 Ga ji rendukaturame Tupana'ga ei: “Pyry hete ġajikoga Jesus'ga rehe kiro judeus'garūive'ga,” ei ġa. A'ereki ga okwaha pa ahereaporogita okovo, ei Pedro'ga. Nurā ga imondoi gwa'uva ġa pyri, ei Pedro'ga. Pehepia ko ga imbuhuri na'ē gwa'uva nhande ve ikwehe. Na jitehe kiro ga imondoi a'ea judeus'garūive'ga pe no, ei ġa.

9 Tupana'ga pe ore judeusramo ojo'jajo'ja judeus'garūive'ga pavēi, ei ġa. Omombo ġa nhanderekante'varuhua nhande hugwi ikwehe. Na jitehe ġa hugwi ga imombori ġandekote'varuhua ġa jikogame Jesus'ga rehe, ei Pedro'ga ġa pe.

10 Maranuhūrame pe Tupana'ga mbokweraipotari kiro a'ero? ei ġa. Pepotaruhu pe judeus'garūive'ga mbopiro'ye'yma Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi novīa, ei ġa ġa pe. Nhaneramonhava'ea nohendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera raka'e. Nhande na jitehe nihendukatupavi a, ei ġa. Maraname pe euhui judeus'garūive'ga pe naerū tohendu katu ti ġa a'ea javo, ei ġa ġa pe.

11 Nahã reki nhande ei: Jesus Cristo'ga remimombyryva gwaramo nhande ve Tupana'ga nhandeaporoğita mbopyahui. Na jitehe garemimombyryva gwaramo judeus'garũive'ğa pe Tupana'ga gandeaporoğita mbopyahui no, ei Pedro'ga imombe'gwovo ға pe.

12 A'ero ға nonhi'iga'javi onhimongyavo. Kiro Paulo'ga imombe'umbe'ui ға pe ohoagwera Barnabé'ga pavēi.

—Tupana'ga oapouka ore ve ahemonhimomby'ava'ea judeus'garũive'ğa pyteri pe ikwehe, ei ға ға pe.

13 Paulo'ga imombe'upavirē kiro Tiago'ga ei ға pe no:

—Nhiirũ, pejapyaka ti nhinhi'iga rehe, ei ға ға pe.

14 Simão Pedro'ga omombe'u pe me Tupana'ga ağataruhua judeus'garũive'ğa ndehe. Tupana'ga gwepiukarypy o'ğataruhua ға ndehe he'yive'ға mo'emo'eamo ojiheva'ero, ei Tiago'ga ға pe.

15 Nanongara pe tuhē ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ei hako, ei ға. Omombe'u ahe Tupana'ga nhi'iga ikwatija hako.

16 “Ymya ko Daviva'ea aheruvihavamo oko hako.

Aerē ahana'ja ahepy'rovova'ea,” ei Tupana'ga.

“Aerē ti ji jivyri nehē.

Jijivyra'javame po ti ji ға mbojatykaa'javi nehē ganduvihavamo nehē,” ei ға.

17 “Nahã po ti jara'ға nhaporemõ judeus'garũive'ға ji rekari okovo ji rehe nehē

– kiroki ға ji amo'emo'ē jijiheva'ero,” ei Tupana'ga.

18 “Poro ji ei jitekovo.

Jihi akwahavuka nanongara ymya hako,” ei ға.

Nahã ahe omombe'u ikwatija Tupana'ga nhi'iga hako, ei Tiago'ga imombe'gwovo ға pe.

19 Igwete Tiago'ga ei no:

—Nurã jihi a'e pe me kiro: Xa'eyme ti ға pe: “Tojikytiuka ti ға.” Xa'eyme ti a'ea judeus'garũive'ğa pe – kiroki ға gwerojijyi gweaporoğita kiro ojikoga Tupana'ga rehe, ei ға.

20 —Nahã tikwatija javo ға pe:

“Tape'ui ti gambatera ға ikwava'eğame ha'angava pe gwemimbohethara pe,” xa'e ға pe, ei ға.

“Taperekoi ojipe'ға nembireko'ға,” xa'e ға pe.

“Tape'ui mbiara hekoa ipore'ymame jugwi.

Hekoa tape'ui no.”

Nahã ti xa'e ға pe ikwatija nehē, ei Tiago'ga ға pe.

21 A'ereki nanongara rehe Moisésva'ea ombo'e ahe hako, ei ға. Sábado rupi judeus'ға hoi ojatykahai pe jipi imonhi'iga ikwatijara pe Moisésva'ea remimbo'eagwera pe. Cidades pe nhaporemõ ға imombe'ui a'ea ymya hako. Kiro mo jitehe no, ei Tiago'ga ға pe.

Okwatija ahe imondovouka judeus'garũiva'ea pe

22 Kiro Jesus'ga moirũhara'ға nhomonhi'imbavi Jesus'gareheve'ға ndepiakatuhara'ға pavēi jara'ға pavēi no Jesus'gareheve'ға. Igwete ға ei ojo-hupe:

—Timondo ti mokonha'ға Antioquia pe a'ero tomombe'u katu ti ға nhanenhi'iga ға pe, ei ға. Paulo'ga rupi po ti ға hoi Barnabé'ga rupi, ei ға.

—Kwa, ei jara'ға.

Igwete ға ға mo'ēi ojipytera hugwi. Huvihava'ға ға ға mo'ēi Silas'ga Judas'ga no. Ojipea ko Judas'ga rera Barsabás.

²³ Igwete Jesus'gareheve'ga ikwatijari imondovo Judas'ga pe togweroho ti ga javo. Nahā ga ikwatijari inoḡa:

“Kiro ore ikwatijari pe me. Jesus'ga moirūharamo orokwatija Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pavēi,” ei ga ikwatija.

“Pe ko judeus'garūiva'ero peko novīa. Emo nhande xanhomoirūirū aḡwamo nhandejikoga ḡwaramo Jesus'ga rehe,” ei ga. “Igwete pe nduvi Antioquia pe. Jararamo pe nduvi Síriapeve'ga gwyrī pe Cilíciapeve'ga gwyrī pe no. Pe me nhaporemo ore ikwatijari imondovouka orenhi'iga a'ero,” ei ga ikwatija ga pe.

²⁴ “Orepyteripeve'ga oho pe pyri heikwehe. Omomyi ga pepy'a onhi'iteheavo pe me. Emo ore noromondoukari reki ga pe pyri. Ojiroho tehe ga heikwehe,” ei ga ikwatija ga pe.

²⁵ “Nurā ore jatykai oronhomonhi'iga orojupa. Igwete ore ei: ‘Timo'ē ti mokonha'ga mondovouka judeus'garūive'ga pyri Paulo'ga ndupi,’ oro'e ore orojohupe,” ei ga. “Oroarō hete memei ore Paulo'ga Barnabé'ga no.

²⁶ Ndopojihuvi ga omanoa nhandepojykaharete'ga mombe'gwovo Jesus Cristo'ga mombe'gwovo jipi,” ei ga.

²⁷⁻²⁹ “Kiro ore mokonha'ga mo'ēi ga mondovo Paulo'ga ndupi a'ero. Judas'ga ore oromondo. Silas'ga oromondo no. Tomombe'u katu ti ga orenhi'iga pe me orerembikwatijara,” ei ga ikwatija ga pe.

“Kiro ore ei pe me a'ero: Tape'ui ḡambatera ga ikwava'eḡgame ha'angava pe ḡwemimbohete'hara pe. Hekoa tape'ui no. Mbiara tape'ui ga ipore'yname hekoa jugwi. Taperekoī ojipe'ga nembireko'ga. A'ea pe jate oro'e ore ikwatija pe me. Ojipea pe ndoro'ei a'ero,” ei ga ga pe. “A'ereki pyry ore ve oro'ee'yma pe me. Pyry Tupana'ga ra'uva pe no,” ei ga. “Pehendu katu po pe orenhi'iga a'ero hamo.

Ki rupi a'ero.”

³⁰ Nahā ga ikwatijari judeus'garūive'ga pe inoḡa. Igwete ga imondoi ḡwembikwatijaragwera Judas'ga pe togweroho ti ga ga pe javo. A'ero Judas'ga herohoi pea rupi Antioquia pe. Ovahemame ga Jesus'gareheve'ga nderojatykai imondovo ikwatijara ga pe.

³¹ Igwete pevove'ga nhi'igi jupe. A'ero ga ndoryndoryvamo omogita repiaga.

³² Igwete Judas'ga nhi'inhi'igi ga pe Silas'ga pavēi ga moḡitavo no. A'ereki ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo tuhē oko no. Igwete ga Jesus'gareheve'ga mbojikohetei Jesus'ga rehe a'ero ga mbohoryva.

³³⁻³⁵ Opytaahi'vi Judas'ga pevo. Aerē ga ei Jesus'gareheve'ga pe:

—Kiro po ti ore jivyri Jesus'ga moirūhara'ga pyri a'ero. A'ereki ga ore mbuhuruka avo ikwehe.

—Pejivy ti a'ero ga pyri, ei ga ga pe.

Emo Paulo'ga opyta Antioquia pe okovo Barnabé'ga pavēi. He'yive'ga pavēi ga pevove'ga mbo'embo'ei imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga ga pe.

Paulova'ea onhomboja'o Barnabéva'ea pavēi

³⁶ Aerē Paulo'ga ei Barnabé'ga pe:

—Xajivyra'ja ti Jesus'gareheve'ga ndepiaga. Timbojoapiapi pa ti cidades nehē - perope nhande timombe'u ga pe nhandepojykaharete'ga nhi'iga

ikwehe, ei Paulo'ga ga pe. Tihepia ti ġajikoga Jesus'ga rehe aġwamo, ei ga ga pe.

³⁷—Kwa, ei Barnabé'ga. Xahoa'ja ti ġa ndepiaga. Tiroho ti João Marcos'ga nhandejupi, ei ga ga pe.

³⁸—Tirohoyme ti ga, ei Paulo'ga. Opohi ga nhande hugwi Panfiliapeve'ġa gwyrri pe ikwehe. A'ero ga ndohoa'javi nhande rupi Tupana'ga nhi'ġa mombé'gwovo ikwehe, ei ga ga pe.

³⁹—Tiroho jate ti ga nhandejupi, ei Barnabé'ga ga pe.

Igwete ga nhomonhi'ġayvahetei ga rehe. A'ero ġa nhomboja'ogi ojohugwi ogwovo. Barnabé'ga gweroho João Marcos'ga ojupi ga rero'ava itayharuhua pype. Chiprepeve'ġa gwyrri pe ġa hoi a'ero ogwovo.

⁴⁰ Paulo'ga ki a'e te gweroho Silas'ga ojupi ga rerogwovo. Ga horame Jesus'gareheve'ġa ei ġa pe:

—Tupana'ga ti tomomyry pe me pe nderekovo katu, ei ġa Paulo'ga pe.

⁴¹ Igwete Paulo'ga hoi Síriapeve'ġa gwyrri rupi Cilíciapeve'ġa gwyrri rupi no. Igwete ga Jesus'gareheve'ġa mbojikohetei Jesus Cristo'ga rehe.

16

Timóteo'va'ea oho Paulova'ea rupi

¹ Aerē Paulo'ga hoi cidade de Derbe pe Silas'ga pavēi. Aerē ġa hoi cidade de Listra pe. Pevo Paulo'ga Timóteo'ga repiagi. Igwete ga ei taroho ti ga jijupi javo. Timóteo'ga ko Jesus'gareheve'a'ero oko. Gayhēa na jitehe no. Hēa ko judeuramo oko no. Gapo'ria ki a'e te judeu rūi.

²—Pyry hete ko Timóteo'ga, e'i pa Jesus'gareheve'ġa ga pe Listrapeve'ġa Icôniopeve'ġa no.

³ Igwete Paulo'ga ei taroho ti ga javo.

—Xaho ti ji rupi ji moiruamo, ei ga Timóteo'ga pe.

—Aho ti nehē, ei Timóteo'ga ga pe.

Igwete Paulo'ga ikytiukari Timóteo'ga rakwanha pira garerohoa renonde. A'ereki pevo judeus'ġa okwaha Timóteo'ga po'ria. Ahe ko judeu rūi. Nurā ko ahe ndokytiukari gwa'yra'ga gapita'ngia. “Nde jikytiukare'ymame po ti judeus'ġa noarōi nehē,” ei Paulo'ga Timóteo'ga pe. Igwete Paulo'ga ga kytiukari na'ē a'ero ga rerogwovo ojupi.

⁴ Imbojoapiapirame cidades ġa hoi Jesus'gareheve'ġa pyri. Igwete ga imombe'umbe'ui ġa pe Jerusalémmeve'ġa nhi'ġagwera.

—“Nahanahā ti peko,” ei Jesus'ga moirūhara'ġa javo pe me Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa pavēi, ei Paulo'ga imombe'gwovo ġa pe. Pejapyaka katu ti ġanhi'ġa rehe a'ero, ei ġa ġa pe.

⁵ Nahā ko ġa Jesus'gareheve'ġa mbojikohetei Jesus'ga rehe a'ero. Igwaig-wavete ko ojipe'ġa jikogi ga rehe jipi.

Tupana'ga gwepiuka Macedôniapeva'ea Paulova'ea pe

⁶ Aerē Paulo'ga ei ojohupe novia:

—Xaho ti Ásiapeve'ġa gwyrri pe imombe'gwovo Tupana'ga nhi'ġa ġa pe, ei ġa.

Emo Tupana'ga ra'uva nomondoukari ġa pevo. Kiro ġa hoi Frígiapeve'ġa gwyrri rupi a'ero Galáciapeve'ġa gwyrri rupi ogwovo.

⁷ Ga horame Mísiapeve'ġa gwyrri pyri Paulo'ga ei ojohupe:

—Xaho Bitíniapeve'ġa gwyrri pe kiro, ei ġa novia.

Emo Jesus'ga ra'uva nomondoukari ġa pevo.

⁸ Nurā ǵa hoi Mísiapeve'ǵa gwyra rupi ovahema cidade de Trôade pe.

⁹ Ypytunimo Paulo'ga Macedôniapeve'ǵa gwyriveve'ga repiagi okiri pe. Igwete ga nhĩ'igi Paulo'ga pe o'ama.

—Herejo tuhê oregwyrĩ pe Macedônia pe ore pokoga, ei ga ga pe.

¹⁰ Kirê Paulo'ga imombe'ui ǵwembiepiaga ore ve. A'ero ore ei:

—Xaho ti Macedônia pe a'ero Jesus'ga mombe'gwovo pevove'ǵa pe. A'ereki Tupana'ga nhande mondo pota kiro ǵa pyri, oro'e ore orojhupe.

(Jihi Lucas aho ǵa ndupi no ikwehe.) Kotihĩ ore imboavujikweri mbatera hero'ava itayharuhua pype herogwovo a'ero.

Lídiava'ea ojiko Jesus'ga rehe

¹¹ Igwete ore herohoi imoanhana Trôade hugwi. Igwete ore herohoi ypa'ouhũa rehei katu Samotrácia rehei katu. Ko'emame ore herohoi cidade de Neápolis pe.

¹² Pea hugwi ore hoi orokovo pea rupi Macedôniapeve'ǵa gwyri pe. A'ero ore vahemi cidade de Filipos pe. Filipos ko huvihavuhu pevo Macedôniapeve'ǵa gwyri pe. Cidade de Romahugwive'ǵa ko pevo u Filipos pe onhimongyavo. A'ero ore vahemi Filipos pe. Mbohapyrete'i ore kiri pevo oropytavo.

¹³ Sábado rupi ore ei orojhupe:

—Xaho ti cidade hugwi yha rembe'yi pe nhandejupa. Pevo po judeus'ǵa hoi jipi onhi'iga Tupana'ga pe, oro'e ore orojhupe.

A'ero ore hoi kunhangwera'ǵa nhimono'oga repiaga. A'ero ore apygi Jesus'ga mombe'gwovo ǵa pe.

¹⁴ Igwete Lídiáhẽa henduvi orenhi'iga oina. Hẽa ko cidade de Tiatirahugwiva'ero. Ipiǵwaguhũva'ea hẽa oma'ema'ẽ jipi itambere'ia pyhyga. Ojiko hete hẽa Tupana'ga rehe. Igwete hẽa henduvi Paulo'ga nhĩ'iga. A'ero Tupana'ga imomytu'ei hẽa'akaǵi pe toko ti hẽa Paulo'ga nhĩ'iga rupi javo.

¹⁵ Aerê ore hẽa mobatizai a'ero. Ore hẽarongapypeve'ǵa mobatizai no. Aerê hẽa ei ore ve:

—Pekwaha pe kiro jijikoga nhandepojykaharete'ga rehe, ei hẽa. Nurã pejijo tuhê nhironga pype pejipytavo, ei hẽa ore ve.

A'ero ore hẽa mbopogwei orogwovo hẽaronga pe oropytavo.

Ahe omongi Paulova'ea cadeia pype

¹⁶ Ojipe'ia rupi ore ei orojhupe:

—Xahoa'ja ti pevo jitehe - perope ǵa oho onhi'iga Tupana'ga pe jipi.

Ore horame ojipehẽa ore rovatĩ pea rupi. Anhaǵa opojyka hẽa. A'ea omonhi'ĩ hẽa aerẽva'ea imombe'gwovouka. Ojipe'ga he'yi omondo itambere'ia hẽapojykahara'ǵa pe jipi tomombe'u ti hẽa aerẽva'ea ore ve javo.

¹⁷ Kiro hẽa ore rovatĩ pea rupi. A'ero hẽa ruri ore reviri. Paulo'ga reviri hẽa ruri okovo ohapukapukaita.

—Agwa'ga ko oporavyky Tupana'ga pe. Gaha ko huvihavuhu hete jara'ǵa hohe pa, ei hẽa. Nahã ǵa ei pe me: “Tupana'ga imomborame pen-dekote'varuhua po ti pe hoi ga pyri nehẽ,” ei ǵa imombe'gwovo, ei hẽa ohapukaita.

A'ereki anhaǵa opojyka hẽa.

¹⁸ Kotihĩtihĩ hẽa hapukai ore reviri ua. A'ero Paulo'ga kwerajahivamo hẽa rehe. Igwete ga pyryrymi javo anhaǵa pe.

—Jesus Cristo'ga popoakarimo ji ei nde ve kiro: Epohi hẽa hugwi, ei ga jupe. Kotihĩ anhaǵa pohiri hẽa hugwi a'ero.

¹⁹ Ikwahavame anhaǵa pohira hẽapojykahara'ǵa ei ojhupe:

—Nombuhura'javi po ti ojipe'ga itambere'ia nhande ve nehē. A'ereki anhağa opohiruhu hēa hugwi, ei ға. Ndokwahava'javi po ti hēa aerēva'ea imombe'gwovo nehē, ei ға ojohupe.

Igwete ға nhimboahivuhui Paulo'ga rehe Silas'ga rehe ға pyhyga ға nderohyryrga ға nderogwovo okari pe gwuvihava'ға pyri.

²⁰ Ga nderurame ға ei gwuvihava'ға pe:

—Agwa'ға ko judeusramo oko. Igwete ға porayvaruhuro nhandecidadepeve'ға momymomyina upa, ei ға javo tehe ға pe.

²¹ A'ereki ға ombo'embo'e ға ғwamonhava'ea nhi'igagwera rehe, ei ға. Nhande reki Romahugwiva'ero xako ға atyvi. Nurā po nhande ndiakoi nanongara rupi hamo romanosramo, e'i tehe ға ға pe.

²²⁻²³ Kiro pevove'ға nhimbohovajapavi Paulo'ға ndehe a'ero onhimongyavo. Igwete ғanduvihava'ға imbotararararagukari Paulo'ға pirekyitauka ға hugwi. Igwete ға ға nupanupāukari yvyra pyvō ға momboruka cadeia pype ға mongiavo.

—Teremohemukari ti ға ға monguva ipype, ei ға guarda'ға pe.

²⁴ Henduvame ғанhi'iga ға Paulo'ға mondoi ға mohina okia mbyteri pe te. Igwete ға ғаpya mombygi yva pyvō. Ono ға ғаpya yva kwa'ria rehe. A'ero ға inoғi irūa yva ғаpya arimo imombyga.

²⁵ Ypyhaji katu Paulo'ga nhimby'yi onhi'iga Tupana'ga pe ға mboheteavo Silas'ga pavēi. Cadeiapypeve'ға ojapyaka upa ға nhimby'yirame.

²⁶ Kotihī vyva imyimi hete upa. A'ero cadeia gwyriva'ea imyimyimbavi no. Nanime hovapyymbava nhovapytymba'vopavi upa. Igwete itanhura-muhūa jikyipavi cadeiapypeve'ға hugwi.

²⁷ Igwete guarda'ға ma'ēi hepiaga hovapytymba'vogipyra. “O'emba ға ji hugwi ogwovo ra'e,” ei ға novīa. Nurā ға ipyhygi itakyhea'javuhuva'ea tajijuka a'ero javo.

²⁸ Emo Paulo'ga nhi'iga mondoahyi ға pe.

—Terejijukai, ei ға ға pe. A'ereki ore nhaporemō koro oroko, ei Paulo'ға ға pe.

²⁹ A'ero guarda'ға ei onhipavēive'ға pe:

—Eru yhyga ji ve, ei ға.

Igwete guarda'ға nhani ua ohyhyipava okyhyjiavo ғwaramo. Igwete ға renypy'andurugi Paulo'ға pyri pepyry hete pe javo.

³⁰ Aerē ға Paulo'ga nderohoi pea hugwi. Igwete ға ei ға pe:

—Marā po ti ji imomborukari jirekote'varuhua ji hugwi nehē? Marā po ti ji hoi Tupana'ға pyri yvagi pe nehē? ei guarda'ға ға pe.

³¹ Igwete Paulo'ға ei ға pe:

—Ejiko ti nhandepojykaharete'ға rehe Jesus Cristo'ға rehe. A'ero po ti ға imombori nderekote'varuhua nde hugwi nehē. Aerē po ti nde hoi Tupana'ға pyri nehē no, ei ға ға pe. Na jitehe po ti nerongapypeve'ға nehē no, ei ға ға pe.

³² Igwete ға Jesus'ға mombe'umbe'ui ға pe garongapypeve'ға pe no. Igwete ға hendukatui upa.

³³ A'ea rupi jitehe guarda'ға ға nderohoi iheita ғанupāagwera. Nanime Paulo'ға ға mobatizai. Aerē ға garongapypeve'ға mobatizai no.

³⁴ Aerē guarda'ға Paulo'ға nderohoi ғwonga pe. Igwete ға imondoimbatara ға pe to'u ti ға javo. Horyory ға ojikoga ғwaramo Tupana'ға rehe ғwongapypeve'ға pavēi.

³⁵ Ko'emame pevove'ға nduvihava'ға ei soldados'ға pe:

—Peho ti javo guarda'ға pe cadeia pe tomo'ē ti ға Paulo'ға jugwi.

Igwete ға nduri imombe'gwovo ғанhi'iga guarda'ға pe.

³⁶ A'ero ga imombe'ui Paulo'ga pe no.

–Oreruvihava'ga e'i javo pe me to'ē ga jugwi kiro, ei ga. Pejigwovo a'ero. Tupana'ga ti tapenderoho katu, ei ga ga pe.

³⁷ Emo Paulo'ga e'i soldados'ga pe:

–Po na rüi ga ore mondouka, ei ga. Penduvihava'ga gwendu ga'mbea ga imbojateherame ite'varuhuva'ea ore rehe oji'i. Orenhi'iga ki a'e te ga nohenduvi oji'i, ei Paulo'ga ga pe. Ndojari reki ore rehe novia. Emo ga ore nupanupāuka tehe ojipe'ga ndovaki, ei ga. Ore ko romanosramo tuhē oroko. Po ahe nonupauhüi te romanos'ga hamo, ei Paulo'ga. Aerē ga ore mbuhurukatehei avo ore mongiavouka cadeia pype oji'i, ei ga. Kiro ga ore mo'embotari gandovakie'y naerü? Po na rüi te, a'e ji, ei Paulo'ga ga pe. Gahā tuhē ti tuhu ore rerogwovo katu agwa hugwi nehē, ei ga soldados'ga pe.

³⁸ Igwete soldados'ga hoi imombe'gwovo Paulo'ga nhi'iga gwuvihava'ga pe.

–A'iti tuhē ga romanosramo oko? ei ganduvihava'ga ga pe.

–Nahā tuhē re ko ga e'i ore ve, ei ga.

Igwete ga kyhyjihetei henduva.

–Xaho ti Paulo'ga ma'ngoma'ngoga a'ero naerü, ei ga.

³⁹ A'ero ga nduri Paulo'ga pyri ja'javo katu ga pe.

–Oroko te'varuhu ore pe me raji'i, ei ga ga pe.

Igwete ga Paulo'ga nderohoi cadeia hugwi.

–Pejigwovo kiro oreidade hugwi, e'ie i ga onhi'igatuavo Paulo'ga pe.

⁴⁰ Igwete Paulo'ga hoi cadeia hugwi a'ero. Lidiahēa rongga pe na'ē ga hoi. Pevo ga Jesus'gareheve'ga ndepiagi. Igwete Paulo'ga ei ga pe:

–Pejiko hete ti Jesus'ga rehe jipi, ei ga ga pe.

Aerē Paulo'ga hoi ogwovo cidade hugwi.

17

Paulova'ea oho Tessalōnica pe

¹ Igwete Paulo'ga hoi pea rupi cidade de Anfipolis pe aerē Apolōnia pe no. Aerē ga vahemi ojipe'i pe no Tessalōnica pe. Pevo tuvi judeus'ga jatykahava.

² A'ero sábadō rupi Paulo'ga hoi ipype ga pyri a'ero. A'ereki sábadō nanani ga hoi judeus'ga jatykahava pype jipi. Três vezes Paulo'ga hogahoi pevove'ga monhi'inhi'iga aherembikwatijara rehe Tupana'ga mombe'uhava rehe.

³ Igwete ga imombe'ukatui javo ga pe.

–Nahanahā ahe ei ikwatija hako, ei Paulo'ga. Cristo'ga manoa pe ahe ei a'ero tokwaha ti ga hahyva'ea omanomo javo. Cristo'ga kwerava pe ahe ei no tokwerava'ja ti ga omanoa hugwi javo, ei ga. Jesus'ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo. A'ereki gaha ahe nhi'ipo'ru pa ikwehe. Gaha ji amombe'u kiro pe me a'ero Jesus'ga, ei Paulo'ga ga pe.

⁴ Igwete jara'ga Paulo'ga nhi'iga rerovari ga mbopogweavo ojikoty'a Paulo'ga pavēi judeus'ga. Na jitehe ko judeus'garūive'ga – kiroki ga ojiko Tupana'ga rehe. Grego ko ganhi'iga. He'yjuhuve'ga Paulo'ga mbopogwei ojikoty'a ga pavēi. Kunhangwera'ga na jitehe no onhimongyavo imbat-eve'ga.

⁵ Judeus'ga ki a'e te onhimyrō Paulo'ga ndehe hepiagame Paulo'ga mbo-pogwea. Nurā ga okote'varuhuve'ga nderuri ojipyri – kiroki ga okoteheuhu oporavykye'yma jipi. Igwete ga ga mbojatykai ga mbohakupukaita Paulo'ga ndehe cidadepe'ga momymomyinauka. A'ero ga hoahypavi Jasão'ga rongga pe tiheka ti Paulo'ga javo.

–Tiroho ti ga mytu'ē me gandovaki, ei ga ojohupe novia.

⁶ Ndohepiagi reki ga Paulo'ga ipype. Silas'ga ga ndohepiagi no.

–Jasão'ga ti tipyhy a'ero Jesus'gareheve'ga, ei ga ojohupe.

A'ero ga Jasão'ga pyhygi ga nderohyryryga ga nderogwovo huvihava'ga pyri. Igwete ga ei ga pe:

–Paulo'ga iporayvaruhu ogwoogwovo gagwyri pe nhaporemo ga momy-momyina, ei ga o'mbero ga pe. Igwete ga nduruhui kiro nhande pyri no.

⁷ A'ero Jasão'ga ga mbuhurukari gwonga pe ga mombytavo ojipyri, ei ga ga pe. Ga nhaporemo nohendukatui nhanderuvihavuhu'ga nhi'iga César'ga nhi'iga. A'ereki ga e'i: “Hajiheve'ga agwamo nhanderuvihavuhuro oko,” ei ga, ei ga. “Jesus ko garera,” ei Paulo'ga, ei ga ga pe.

⁸ Onhi'igame a'ea rehe ga pe ga imomymomyi huvihava'ga py'a jara'ga py'a no.

⁹ Igwete huvihava'ga ei Jasão'ga pe:

–Imbuhumbuhurame itambere'ia ore ve po ti ore pe mo'ëukari pe mon-dovouka a'ero, ei ga. Pe ndekokaturame po ti ore imbuhura'javi peitam-bere'ia pe me a'ero nehê, ei ga ga pe.

Igwete Jasão'ga imondoï itambere'ia ga pe. A'ero ga Jasão'ga mbopiro'yukari ga mondovouka.

Paulova'ea oho Beréia pe

¹⁰ Kotihĩ ypytunimo Jesus'gareheve'ga Paulo'ga mondoukari cidade hugwi a'ero topyhygye ti ga Paulo'ga javo. Igwete Paulo'ga hoi pea rupi cidade de Beréia pe okovo Silas'ga pavêi. Ovahemame ga jogwerohoi judeus'ga jatykahava pype upa.

¹¹ Igwete Paulo'ga imombe'umbe'ui ga pe Tupana'ga nhi'iga. Beréiapeve'ga koji'i pyry hete reki Tessalônicapeve'ga hohe. A'ereki ga gwendu pota hete Tupana'ga mombe'ua. Paulo'ga imombe'urame ga ei ojohupe: “Tihepia ti imombe'ukatua.” Nurã ga hoi hepiaga aherembikwatijara jipi Tupana'ga mombe'uhava nahã reki ra'e javo.

¹² A'ero ga heroviari ojikoga Jesus'ga rehe onhimongyavo. He'yive'ga kunhangwera'ga ojiko Jesus'ga rehe no imbateve'ga. Grego ko ganhi'iga. Akwaimbae'ga na jitehe grego ganhi'iga. Igwete ga jikogi Jesus'ga rehe onhimongyavo.

¹³ Emo ojipe'ga Paulo'ga mombe'u judeus'ga pe – perope Tessalônica pe.

–Paulo'ga oho Beréia pe raji'i, ei ga. Kiro ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iga ga pe no, ei ga ga pe.

Ikwahavame judeus'ga hoi Beréia pe a'ero. Igwete ga ega'euhui Beréiapeve'ga pe i'mbe hete Paulo'ga pe me javo. Nahã ga he'yjuhuve'ga momymomyi upa.

¹⁴ Nurã Jesus'gareheve'ga Paulo'ga mondoukaripei a'ero toho ti ga ypiahu pe javo. Emo Silas'ga opyta na'ê Beréia pe Timóteo'ga pavêi. Kiroki ga Paulo'ga reroho – gweroho ga ga ypiahu pe.

¹⁵ Aerê ga ga rero'avi ga rerogwovo cidade de Atenas pe ga reja.

–Pejivy kirogwe, ei Paulo'ga ga pe. Pe'ji ti Silas'ga pe Timóteo'ga pe no kotihĩ ti ga tuhu ji pyri avo, ei Paulo'ga ga pe.

A'ero ga reja ga herojivyri herogwovo.

Paulova'ea oho Atenas pe

¹⁶ Igwete Paulo'ga pytai Atenas pe Silas'ga mboha'uva. He'yjuhuheteva'ea cidadepeve'ga gwereko ha'angava gwemimbohethara. Nurã Paulo'ga py'a oko tehe hepiagame. A'ereki pevove'ga nombohetei Tupana'ga.

17 A'ero ga hoi judeus'ga jatykahava pype Jesus'ga mombe'gwovo ga pe. Igwete ga nhi'inhi'igi ga pe judeus'ga pe judeus'garüive'ga pe no - kiroki ga ojiko Tupana'ga rehe. Ima'ëhai pe ga hogahoi jipi ja'javo pevove'ga pe no.

18 A'ero ga nduri Paulo'ga pyri - kiroki ga ombo'e epicureu'ga nhi'igagwera rehe. Kiroki ga ombo'e estóicos'ga nhi'igagwera rehe - ga uhu ga pyri no. Igwete ga Paulo'ga nhi'igayvari a'ero. Jara'ga e'i ojohupe:

—Gara rehe ga onhi'iguhũ naerũ? ei ga.

Jara'ga e'i:

—Omombe'u po ga hajiheve'ga yvagipeve'ga ovuhu, ei ga.

A'ea ga ei. A'ereki Paulo'ga omombe'u Jesus'ga ga pe. Omombe'u ga omanove'ga mbogwerava no.

19 A'ero ga Paulo'ga rerohoi vyvtyruhua rehe Areópago rehe. Igwete ga jatykai tihendu ganhi'iga javo.

—Emombe'u kirogwe ore ve enhimimombe'upyahua torohendu, ei ga ga pe.

20 A'ereki hajiheve'ea nde eremombe'u ore ve ore monhimomby'avo. Nurã torokwaha tuhẽ neremimombe'ua, oro'e ore nde ve, ei ga.

21 A'ereki ga nhaporemom onhomonhi'inhi'ĩ ranuhũ jipi Atenaspeve'ga hajiheve'ga no - kiroki ga u ga pyri upa Atenas pe. Nane'ymi ga imombe'umbe'ui mbaterapyahua ojohupeupe. Nanongara jate ga gwendu pota jipi no. Nurã ga Paulo'ga rerohoi pevo tomombe'u ga mbaterapyahua ore ve javo.

22 A'ero Paulo'ga ami gapyteri pe vyvtyruhua rehe Areópago rehe. Igwete ga ei Atenaspeve'ga pe:

—Pembohete hete po pe yvagipe'ga, ei ga.

23 A'ereki jikwavam pehea rupi ji ahepiepia ha'angavaparavuhua imbohethehava, ei ga ga pe. Igwete ji hepiagi ikwava'ëhava. Igwyrri pe pe ikwatijari inoga. “Oroapo ore agwa yvagipeve'ga pe orerembikwahave'yma'ga pe,” e'i penembikwatijaragwera, ei ga. Gaha pe pembohete ga kwahave'yma - gaha jitehe ji amombe'u kiro pe me. Tupana'ga reki ji amombe'u pe me, ei Paulo'ga ga pe.

24 —Tupana'ga - gaha oapo vyva vyvakotyva'eareheve'ea reheve - yvaga jaramo ko ga reki vyva jaramo no, ei ga. Ga ko nduvi vyvakotyve'ga nembiaipoa pype ombohethehava pype, ei ga ga pe.

25 Ga gwereko pa mbatera ojive. Nurã ga ndojikogi vyvakotyve'ga ndehe ji poko javo ga pe. Gaha ko omongouka pa ahe. Igwete ga imbuhumbuhurukari mbatera ga pe nhaporemom, ei Paulo'ga ga pe.

26 —Tupana'ga oapo na'ë nhaneremboypya ojipejiva'ea hako, ei ga. Aerẽ ga ahe mbohetauhui huvihava'ga mongovo gandeheve'ga pavëi. Igwete ga ga mboja'oja'ogi ga mondovo gagwyrri pe nhaporemom, ei ga. Ga'apoa renonde Tupana'ga e'i jipe oyvyteri pe hako: “Nahanahã po ti ga pe nehẽ. Aerẽ po ti nahã nehẽ,” ei ga. “Pevogwe ti ga toko nehẽ,” ei ga. A'ea Tupana'ga e'i oyvyteri pe hako, ei Paulo'ga ga pe.

27 Nahanahã Tupana'ga japo'i ga nderekovo tajireka ti ga javo. “Ji repia po ti ga ji rekaramenehẽ,” ei Tupana'ga hako, ei ga. Irupe rüi reki Tupana'ga oko nhande hwegü, ei Paulo'ga ga pe.

28 A'ereki “gaha nhande mongo nhande mbovavagauka,” ei ga. A'ea pe pegwyrripeve'ea ei ikwatija no: “Nhande vehevi ko Tupana'ga ra'yramo xako,” ei ahe, ei Paulo'ga ga pe.

29 —Tupana'ga ra'yramo nhande reko ro gwaramo ndia'ei po nhande a'ero hamo: “Tupana'ga ko ganembiaipoa'java'ea ouro apopyra'java'ea prata apopyra'java'ea. Ita apopyra'java'ea ko ga.” Ndia'ei po a'ea ga pe hamo, ei Paulo'ga imombe'gwovo ga pe.

³⁰ Ymya ға erame a'ea Tupana'ga pe ga imbogwawetena'ei ғанһи'ға. A'ereki a'ea rupi ға ndokwahavi ve. Emo ga nombogwawukara'javi ғандекоте'varuhua kiro, ei ga. Kirogwe ga ehetei vvyakotyve'ға pe ғagwryri pe nahapremo: "Perojijyi pejeaporoğita pejipohia pejikote'varuhua hugwi," ei Tupana'ga ға pe, ei ға.

³¹ —Aerē mbapava koty po ti Tupana'ga Jesus'ga mbo'eukari ғандеaporoğita pe nehē. A'ereki ymya ga e'i Jesus'ga pe: "Aerē po ti ndehe ere'e ға pe nehē," ei Tupana'ga ға pe. A'ea rupi katu po ti Jesus'ga ekatui ға pe a'ero nehē ikwahava ғандеaporoğitapyryva ojipe'ға ndeaporoğitate'varuhua nehē, ei Paulo'ga ға pe. Tupana'ga okwahavukaripe Jesus'ga rembi'eagwama vvyakotyve'ға pe ikwehe. A'ereki ga ombogwera Jesus'ga mongovo, ei ga Atenaspeve'ға pe.

³² Henduvame Paulo'ga nhi'iga Jesus'ga kwerava rehe jara'ға ga rerekomemui. Emo jara'ға e'i:

—Torohenduva'ja ti nenhi'iga a'ea rehe nehē.

³³ A'ero Paulo'ga hoi ғapytera hugwi ogwovo.

³⁴ Jara'ға ojikoty'a Paulo'ga pavēi ojikoga Jesus'ga rehe. Dionísio'ga – kiroki ga omogita pevove'ға ojipe'ға pavēi vvytyruhua rehe Areópago rehe jipi – ga ojikoty'a Paulo'ga pavēi ojipe'ға no Damárishēa no.

18

Paulova'ea oho Corinto pe

¹ Aerē Paulo'ga hoi pea hugwi Atenas hugwi ogwovo cidade de Corinto pe.

² Pevo ga Áquila'ga repiagi. Pontopeve'ға gwyri pe Áquila'ga ari kako. Aerē ga hoi Itáliapeve'ға gwyri pe upa. Pevo ga ruvi cidade de Roma pe Áquila'ga. Aerē ғандувihavuhu'ga Cláudio'ga imondoï onhi'iga Romapeve'ға pe. Igwete ga ei:

—Judeus'ға ti toho pa agwa hugwi Roma hugwi, ei ға ға pe.

Áquila'ga ko judeuramo. Nurā ga hoi Itáliapeve'ға gwyrā hugwi a'ero ғwembirekohēa pavēi Priscilahēa pavēi. A'ero ға nduri upa cidade de Corinto pe ikwehe. Pevo Paulo'ga Áquila'ға ndepiagi a'ero.

³ Igwete ga ruvi ға pyri tendas apovo. A'ereki Áquila'ға na jitehe oporavyky a'ea rehe no. Tapy'ynhapira pyvō ga japoi tendas aherapyjamo tipyhy ti itambere'ia a'ea rehe javo. Nurā Paulo'ga ruvi ға pyri tendas apovo jipi.

⁴ Sábado rupie'yimí Paulo'ga hoi ғajatykahava pype. Igwete ga ға monhi'inhi'thetei judeus'ға judeus'garūive'ға no – kiroki ға grego ғанһи'iga.

—Perovia ti nhiremimombe'ua pe me, ei ға ға pe. A'ereki ji amombe'u katu javo.

⁵ Aerē Silas'ga ruri Macedóniapeve'ға gwyrā hugwi Timóteo'ға pavēi. Ga ndurame Paulo'ga pyri Jesus'ga mombe'ua rehe jate Paulo'ga poravykyi a'ero. Igwete ga ei judeus'ға pe:

—Jesus'ga ko Cristoramo oko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ға ға pe.

⁶ Emo judeus'ға Paulo'ga rayvari o'ete'varuhuavo ga pe. Nurā Paulo'ga imbovavagi opira nahā ti ji hepiukari ғандекоте'varuhua javo.

—Napehendupotari pe nhinhi'iga, ei Paulo'ga ға pe. Po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehē, a'ero po ti pe napembojari pejihoa ji rehe nehē. A'ereki ji amombe'u katu pe me pe momoranduva, ei ға. Pe tuhē po ti pe nhimomboruka hahyva'ea ruvihava pype nehē, ei ға. Agwamo po ti ji hoi judeus'garūive'ға pyri a'ero Jesus'ga mombe'gwovo ға pe jipi nehē, ei Paulo'ga ға pe.

⁷ A'ero ga hoi ġa hugwi ogwovo. Igwete ga hoi judeu'garūive'ga ronga pype Tício Justo'ga ronga pype. Garonga judeus'ġa jatykahava ypyvo oko. Ojiko ga Tupana'ga rehe Tício Justo'ga. Igwete Paulo'ga hoi garonga pype.

⁸ Aerē Paulo'ga Jesus'ga mombe'umbe'ui pevove'ga pe. Igwete Crispo'ga – kiroki ga huvihavamo oko ġajatykahava pype – kiro ga jikogi Jesus'ga rehe ġwongapypeve'ga pavēi. Na jitehe Paulo'ga nhi'ġa renduvame he'yive'ga jikogi Jesus Cristo'ga rehe Corintopeve'ġa. A'ero Paulo'ga ġa mobatizaukari ġa nderekovo.

⁹ Aerē Jesus'ga nhi'ġi Paulo'ga pe gakiri pe ypytunimo. Igwete ga ei ga pe: –Terekhyji ti ġa hugwi, ei ga ġa pe. Terepigi ti imombe'gwombe'gwovo ġa pe.

¹⁰ A'ereki jili ko ako nde pyri, ei Jesus'ga. Nombohahyukari po ti ġa nde ve nehē. A'ereki jireheve'ga he'yjuhu avo cidade pe, ei ga Paulo'ga pe.

¹¹ Igwete Paulo'ga ġa mbo'embo'ei Jesus'ga mombe'ua rehe. Ojipeji kwara ġa ruvame pevo.

¹² Irūa mbytera rupi judeus'ġa jatykai Paulo'ga rehe ga pyhyga ga rerogwovo Gálio'ga pyri. Gálio'ga ko pevove'ga governador'ga Acaiapeve'ġa gwryri pe. Igwete judeus'ġa Paulo'ga rerohoi ga pyri te'i ti ga Paulo'ga reaporoġita pe javo.

¹³ Igwete ġa ei Gálio'ga pe:

–Agwa'ga e'i ahe ve: “Nahā po ti pe Tupana'ga mbohetei hamo,” ei Paulo'ga, ei ġa. Na rūi reki oreramonhava'ea ore mbo'ei hako, ei ġa Gálio'ga pe.

¹⁴ Paulo'ga nhi'ġwerīrame kiro Gálio'ga ei judeus'ġa pe:

–Po Paulo'ga rekote'varuhuro, a'ero po ji hendukatui penhi'ġa hamo pe imbojaramo ga rehe hamo, ei ga ġa pe.

¹⁵ Emo pe ga rayva garemimbo'ea rehe penamonhava'ea nhi'ġagwera rehe no, ei ga. Pe tuhē ti pemohiġatu a'ea a'ero. Ji nda'ei tuhē nanongara pe, ei Gálio'ga ġa pe.

¹⁶ Igwete ga ġa momborukari onga hugwi.

¹⁷ A'ero ġa nhaporemō Sóstenes'ga pyhytehei – kiroki ga huvihavamo oko judeus'ġa jatykahava pype. Igwete ġa ga pyhygi ga nupanupamo pevo onga ypyvo. Gálio'ga ombogwavete reki ga nupanupārame.

Paulova'ea ojivrya'ja Antioquia pe

¹⁸ He'yi Paulo'ga pytai pevo Jesus'gareheve'ga pyri. Aerē ga hoi ġa hugwi.

–Xaho ti Síriapeve'ġa gwryri pe, ei ga Áquila'ga pe Priscilahēa pe no.

–Xaho ti a'ero, ei ġa.

Ga horame cidade de Cencreía pe Paulo'ga nhi'ġi Tupana'ga pe a'ero.

–Nahanahā po ti ji rekoi nehē, ei ga Tupana'ga pe. Nahā jirekorame po ti ji ndakytiukara'javi ji'ava nehē, ei ga.

A'ero ga nhiapinukari na'ē pevo. Aerē ġa nhinhaġi itayharuhua pype ogwovo.

¹⁹ Ga vahemame cidade de Éfeso pe Paulo'ga hoi Áquila'ga ndeja. Igwete ga hoi na'ē judeus'ġa jatykahava pype onhi'inhi'ġa ġa pe.

²⁰ Aerē Jesus'gareheve'ga ei Paulo'ga pe:

–Koji'i epyta ore pyri, ei ġa ga pe novia.

²¹ –Kiro ji hoi tuhē, ei ga ġa pe.

Ohorame ġa hugwi ga ei:

–Tupana'ga ipotaramo po ti ji rura'javi pe pyri nehē, ei ga ġa pe.

Igwete ga avi itayharuhua pype ojipe'ga pavēi herogwovo Éfeso hugwi.

²² Aerē Paulo'ga hoi ovahema cidade de Cesaréia pe o'eamo. A'ero ga hoi pea rupi Jerusalém me. Oho ga jiji onhi'íga Jesus'gareheve'ga pe. Aerē ga hoi Antioquia pe Síriapeve'ga gwyri pe.

²³ Mbaigwe ga ruvi pevo ga pyri. Pea hugwi ga hogahoi imbojopiapiavo cidades ogwovo Galáciapeve'ga gwya rupi Frígiapeve'ga gwya rupi no. Igwete ga Jesus'gareheve'ga mbojikohetei Jesus'ga rehe.

Apolova'ea omombe'u Jesus'ga

²⁴⁻²⁵ Aerē Apolo'ga hoi cidade de Éfeso pe. Ga ko judeuramo cidade de Alexandriapeve'ga. Onhi'ígate Apolo'ga imombe'urame mbatera. Ikwatijara ga okwaha hete Tupana'ga mombe'uhara. Ojipe'ga ombo'e ga Jesus'ga nhi'ígarupiva'ea rehe. Emo ga ndokwahapavi ve Jesus'ga mombe'ua. João Batistava'ea nhi'íga rehe jate ga Apolo'ga mbo'e - kia ko João Batistava'ea omombe'u ga pe Jesus'ga mombe'urame ahe ga mobatizaram yhya pyvô jipi. A'ea jate Apolo'ga okwaha a'ero. Igwete Apolo'ga hoi Éfeso pe. Pevo ga gwembikwahava imombe'uhetei ga pe Jesus'ga mombe'gwovo.

²⁶ Aerē ga hoi judeus'ga jatyahava pype ga mbo'embo'eavo ga pojihuve'yma. Igwete Priscilahêa henduvi ganhi'íga Áquila'ga pavêi. A'ero ga Apolo'ga rerohoi gwonga pe. Kiro ga Tupana'ga nhi'ígarupiva'ea mombe'ukatupavi a'ero ga mbo'eavo.

—Nahanahã po Tupana'gareheve'ga ndekoi hamo, ei ga ga pe.

²⁷ Aerē Apolo'ga ei Jesus'gareheve'ga pe:

—Kiro po ti ji hoi Acaiapeve'ga gwyri pe nehê.

—Eho ti a'ero, ei ga ga pe.

Igwete ga ikwatijari imondovouka onhi'íga pevove'ga pe Jesus'gareheve'ga pe.

—Pembuhuruka katu ti Apolo'ga pejipyri, e'i ganembikwatijara.

A'ero Apolo'ga herohoi ganembikwatijara imondovo ga pe. Pevo ga ga pokopokogi ga nderekovo - kiroki ga ojiko Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga remimombyryva gwaramo ojive.

²⁸ Igwete Apolo'ga judeus'ga monhi'inhí'igi ja'javo ga pe pevove'ga ndovaki. Omombe'umbe'u ga ga pe ikwatijara Tupana'ga mombe'uhara.

—“Nahã po ti Cristo'ga rekoí nehê Tupana'ga remimbuhurukara'ga nehê,” e'i ikwatijara, ei ga ga pe. Na tuhê reki Jesus'ga rekoí ikwehe, ei ga. Nurã ore nhimombaragwahavi Jesus'ga rehe ga tuhê ko Cristoramo javo, ei ga ga pe.

A'ea renduvame judeus'ga nonhi'íga'javi a'ero. A'reki ga omombe'u katu.

19

Paulova'ea oho Éfeso pe

¹ Apolo'ga ruvame Corinto pe ko Paulo'ga hoi Galáciapeve'ga gwya rupi Frígiapeve'ga gwya rupi no. Aerē ga vahemi cidade de Éfeso pe. Pevo Paulo'ga ga ndepiagi Jesus'gareheve'ga.

²⁻⁷ Doze ko ga. Igwete Paulo'ga ei ga pe:

—Pe jikogypyrame Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ra'uva uhu pe pyri raikwehe? ei ga ga pe.

—Ndorokwahavi a'ea, ei ga. Norohendunhogwenondei ore Tupana'ga ra'uva mombe'ua, ei ga ga pe.

—Manongara rehe ga pe mobatizai a'ero naerũ? ei ga ga pe.

—João Batistava'ea remimombe'ua rehe ga ore mobatizai ikwehe, ei ga.

Igwete Paulo'ga ei ga pe:

—João Batistava'ea ga mobatizai ga pohirame okote'varuhua hugwi, ei ga. Igwete ahe Jesus Cristo'ga mombe'ui israelitas'ga pe jipi, ei ga. “Pejiko ti ga

rehe - kiroki ga u pe pyri ji py'rovo Jesus Cristo'ga," ei João Batistava'ea ga pe, ei ga ga pe.

A'ea Paulo'ga ei ga pe pejiko jitehe ti Jesus'ga rehe javo.

A'ea renduvame ga nhimobatizaukari opojykaharete'gareheva'ero Jesus Cristo'gareheva'ero. Paulo'ga pokopokogame ga ndehe Tupana'ga ra'uva uhu ga pyri ga nderekokatuavo. A'ero hajihe ganhi'iga aherembikwa-have yva'ea. Tupana'ga nhi'iga ga omombe'u no.

⁸ Aerē Paulo'ga hoi judeus'ga jatykahava pype onhi'inhi'iga ga pe.

—Tupana'ga remimbuhurukara'ga uhu reki raikwehe Jesus'ga. Nurā ti pejiko ga rehe, ei ga. A'ero po ti Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero nehē, ei Paulo'ga ga pe.

Trēs jahya rupi ga hogahoi ipype javo ga pe ga pojihuve'yama.

⁹ Emo jara'ga noangarihu hendukatue'yama ganhi'iga. A'ero ga imbotegwetei Jesus'ga nhi'igarupiva'ea o'ete'varuhuavo jupe he'yjuhuve'ga ndovaki. Nurā Paulo'ga hoi ga ndeja ogwovo. Igwete ga Jesus'gareheve'ga nderohoi ojupi. Ojipea pype ongo pype ga ga nderohoi a'ero ga nderuva - perope Tirano'ga ombo'embo'e ojiheve'ga ga nderekovo. Pevō Paulo'ga ga nderohoi ga monhi'inhi'iga jipi.

¹⁰ Dois ga kwara mbo'ari ga monhi'inhi'iga ga nderekovo. A'ero Ásiapeve'ga nhaporemō henduvi Jesus'ga mombe'ua. Judeus'ga gwendu. Judeus'garūive'ga gwendu jitehe Jesus'ga mombe'ua.

Cevava'ea ra'yra'va'ea

¹¹ Igwete Tupana'ga japoukahetei Paulo'ga pe ahemonhi-momby'aheteva'ea.

¹² Tapy'ynhapira Paulo'ga rembipo'rua ga herohoi ga hugwi. Tapy'ynhapir'ia vehevi ga herohoi inoga itetirūave'ga ndehe kiro ipigi gatetirūa ga hugwi. Anha'ga ga pojykarame ojipe'a ga hugwi no.

¹³ Igwete jararamo judeus'ga - kiroki ga ohooho anha'ga ipe'ape'avo ojipe'ga hugwi jipi - kiro ga ei ojohupe:

—Paulo'ga javijitehe ti tipe'a anha'ga ga hugwi Jesus'ga renoina no, ei ga.

Igwete ga ei jupe a'ero:

—Jesus'ga - kiroki ga Paulo'ga omombe'u jipi - kiro ga ei pe me tojipe'a ti ga hugwi javo.

A'ea ga ei anha'ga pe.

¹⁴ Kiro Ceva'ga ra'yra'ga ei no:

—Nhande ti xa'e anha'ga pe no.

Ceva'ga ko judeuramo oko mbatera kwava'ēhara'ga nduvihavamo. Sete gara'yra'ga. Igwete Ceva'ga ra'yra'ga ei anha'ga pe Jesus'ga renoina tojipe'a ti gwembipojykahara'ga hugwi javo novā.

¹⁵ Igwete anha'ga ei ga pe:

—Ji ndajipe'ai ga hugwi penhi'iga rupi jigwove'y, e'i ga pe. Jesus'ga ji akwaha. Paulo'ga ji akwaha no. Oro pe, ji ndopokwahavi. Ndakoi'i'i ji penhi'iga rupi, e'i ga pe.

¹⁶ A'ero ga - kiroki ga anha'ga opojyka ga - a'ero ga pori Ceva'ga ra'yra'ga ndehe nhaporemō anha'ga popoakara rerekovo gwaramo. Igwete ga jigwarai ga ndehe ga nupanupamo gapira mbotararaga. A'ero ga ka'nhymi ga hugwi opire'yama henonhana.

¹⁷ Igwete Éfesopeve'ga hendupavi ganupanupāagwera judeus'ga judeus'garūive'ga pavēi. Ikwahavame ga kyhyjipavi tihenoiteheyme ti Jesus'ga javo. Igwaigwavete ga Jesus'ga mbohetehe'tei a'ero.

¹⁸ Igwete Jesus'gareheve'ga nduri onhimongyavo okote'varuhua imohema gandovaki.

¹⁹ Kiroki ga ipaji – kiro ga ei a'ero xapohi pa nanongara hugwi javo. Igwete ga herueruri inoga opajia rupiara ikwatijara. Igwete ga imbokaipavi pevove'ga pyteri pe. Hepiagame ojipe'ga ei:

–He'yjuhuheteve'a'ea ga imondomondi itambere'ia a'ea rehe nhaporemoko ikewehe novia cinquenta mil itambere'ia, ei ga imbokaipyra repiaga.

²⁰ Nanongara nhaporemoko gweroviaruka hete Tupana'ga mombe'ua ojipejipe'ga pe. Igwaigwavete he'yjuhuvete'ga hendukatui ojkoga Jesus'ga rehe a'ero.

Éfeso pe ahe onhomomyi Paulo'ea rehe

²¹ Aerē Paulo'ga ei oyvyteri pe: “Kiro po ti ji hoi Macedôniapeve'ga gwyra rupi Acaiapeve'ga gwyra rupi no,” ei ga. “Aerē po ti ji hoi cidade de Jerusalém me nehē. Pea hugwi ti taho tuhē hepiaga cidade de Roma no,” ei Paulo'ga oyvyteri pe.

²² Igwete ga opokohara'ga mondonhoḡwenondei Macedôniapeve'ga gwyriri pe Timóteo'ga Erasto'ga no. A'ea ja ga pytai jiji Ásiapeve'ga gwyriri pe okovo.

²³ A'ea rupi Éfesopeve'ga nhomomomyi Jesus'ga nhi'igarupiva'ea rehe.

²⁴ A'ereki Demétrio'ga onhimonha'nga Paulo'ga rehe. Nurā ga onhipavēive'ga mbojatykai ja'javo ga pe. Demétrio'ga oapoapo pratava'ea ojipe'ga pavēi jipi. Dianahēa ryrua ra'anga'via ga oapoapo. A'ereki Dianahēa oko ganemimbohete'hamo. A'ero ga hugwi ojipe'ga ipyhypyhygi hēaryrua ra'anga'via itambere'ia kwepya ga pe. A'ea rehe gwe Demétrio'ga imono'ono'oguhūi itambere'ia ojive ha'anga'via rehe.

²⁵ Igwete Demétrio'ga onhipavēive'ga mbojatykai jara'ga no – kiroki ga oapo ha'anga'via jitehe prata pyvō. Igwete ga ei ga pe:

–Timono'ono'ō nhande itambere'ia nhandejive nhanerembiapoagwera rehe jipi. Pekwaha pe a'ea, ei ga ga pe.

²⁶ Pe pehepia kiro akoja'ga rura kokoty. Pehendu pe Paulo'ga remimombe'ua no, ei Demétrio'ga ga pe. A'ereki ga e'i: “Aherembiapoa imbohete'hamo ko Tupanamo rūi oko,” e ko Paulo'ga, ei ga. Igwete Paulo'ga heroviarukaruhui onhi'iga he'yjuhuvete'ga pe avo Éfeso pe, ei Demétrio'ga. Ga pe jate rūi reki. Nhandegwyriri pe nhaporemoko ga Paulo'ga mbopogweuhui ogwovo ganhi'iga rupi onhimongyavo Ásia pe nhaporemoko, ei ga ga pe.

²⁷ Kiro po ti ga ete'varuhupavi nhande japorame ha'anga'via a'ero nehē, ei ga. A'ea jate rūi reki. Kiro po ti ga ndokoa'javi Dianahēa ryrua rehe a'ero nehē. Ásiapeve'ga nhaporemoko ombohete hete Dianahēa jipi vvyakotyve'ga nhaporemoko reki. A'ereki hēa huvihavuhu yvagipeva'ero, e'i tehe ga ga pe. Emo ga hopavame Paulo'ga nhi'iga rupi po ti hēa ndahuvihava'javi a'ero nehē, ei Demétrio'ga ga pe.

²⁸ Henduvame Demétrio'ga nhi'iga ga nhimboahivuhui Paulo'ga pe a'ero. Igwete ga eahyahivi.

–Huvihavuhu ko Dianahēa Éfesopevehēa, ei ga.

²⁹ Igwaigwavete ga nhimongyi ohapukapukaita cidade pe onhomomomyina. Igwete ga Gaio'ga pyhygi. Aristarco'ga ga opyhy no. Ga ko Paulo'garupive'ga Macedôniapeve'ga. Igwete ga ga pyhygi ga nderooha'yavo nhandaipe ongauhua pype – perope ga ojatykatyka jipi.

³⁰ Ikwahavame Paulo'ga ei:

–Kiro ji hoi pevoko ga pyri nhinhi'iga ga pe, ei ga novia. Emo Jesus'gareheve'ga nomondoukari ga ḡapyteri pe.

³¹ Ojipe'ga ombuhuruka onhi'iga ga pe no huvihava'ga.

—Terehoi ti ejipiuka ongauhua pype, ei ġa ga pe.

A'ereki ġa oarō hete Paulo'ga.

³² Igwete ġa – kiroki ġa ojatyka pevo – kiro ġa hapukapukaitehei onhomomyina. Ohapukai paravuhu ġa upa. Emo koji'iheteve'ga ei onhi-mongyavo: “Maraname nhande jatykauhutehei kiro nhandejupa naerū?” ei ġa ojohupe.

³³ Igwete judeus'ġa Alexandre'ga moanhani ga mondovo ġapyteri pe. Ga repiagame jara'ġa ei:

—Gaha reki.

Igwete Alexandre'ga pova'egi ġa pe pepi te javo.

—Tamombe'u katu na'ē pe me, ei ga ġa pe novīa.

³⁴ Emo onhimombaragwahavame ga rehe jara'ġa ei:

—Ga ko judeuramo oko. Tihenduvyme ti ga a'ero, ei ġa ojohupe.

A'ero ġa ega'epavi:

—Huvihavuhu ko Dianahēa Éfesopevehēa.

Kwara ipyryryma rupi duas horas rupi ġa jogwerohapukapukai a'ea javo.

³⁵ Aerē tavijara'ga ruri ġa mombiga ikwatijahara'ga. Igwete ga ei Éfesopeve'ġa pe:

—Tikwaha pa ko nhande hēaryrua rerekokatua – kiroki hēa huvihavuhetero oko Dianahēa, ei ga. Éfesopeva'ero nhande tireko katu hēaryrua hēara'angava no – kiroki ita ohi yvaga hugwi imbohetehavamo, ei ga ġa pe.

³⁶ Tikwaha pa nhande a'ea. Nurā po pe pigi hamo. Pejapyaka katu ti, ei ga ġa pe.

³⁷ Agwa'ġa pe peru kiro novīa. Emo ġa nomimi reki mbatera nhandejatyka-hava hugwi. Ga nombotegwetei reki hēa no nhaneremimboheteharahēa, ei ga ġa pe.

³⁸ Po ti Demétrio'ġa imbojapotari ġa ndehe nehē, a'ero po ti ġa ġa nderohoi ġa mombe'gwovo huvihava'ġa pe nehē hamo, ei ga. Huvihava'ġa ndekorame imohigatuavo po ti ġa ġa nderohoi ġa pyri imbojamboja ġa ndehe hamo, ei ga ġa pe.

³⁹ Po ti pe ikwahapotari ojipe'ia mbatera nehē a'ea pe po ti cidadepeve'ġa e'i ojatykarame nehē, ei ga ġa pe.

⁴⁰ A'e ji pe me: Kiro po ti nhanderuvihava'ga e'i nhande ve nehē: “Gara rehe tuhē pe jatykauhui pēhapukapukaita?” e po ti ga nhande ve nehē, ei ga. Marāi po ti nhande ga pe a'ero nehē? ei ga. Nianhi'igi po ti nhande nehē nhandepojjayjare'yma ġwaramo nehē. A'ereki nhande xajatyka tehe reki, ei ga ġa pe.

⁴¹ Aerē ga ei ġa pe a'ero:

—Pekwaki'o ti kiro pejiġwojiġwovo, ei ga.

Cidadepeve'ga opi pa a'ero ogwovo.

20

Paulova'ea ohoa'ja Macedônia pe Grécia pe no

¹ Igwete Paulo'ga Jesus'gareheve'ġa mbuhurukari ojipyri. Igwete ga ġa mbojikohetei Jesus'ga rehe ja'javo ġa pe. Aerē ga ei ġa pe:

—Kiro po ti ji hoi Macedôniapeve'ġa gwyri pe nehē, ei ga ġa pe.

² Igwete ga hoi Jesus'gareheve'ġa pyri Macedôniapeve'ġa gwyra rupi ogwovo. Igwete ga ega'ei ġa pe pejiko hete ti Jesus'ga rehe javo. Aerē ga hoi Gréciapeve'ġa gwyri pe.

³ Trēs jahya rupi ga ruvi pevo.

—Taho ti kiro Síriapeve'ga gwyri pe, ei ga novã.

Ga nhinhangwerĩrame itayharuhua pype ojipe'ga ei ga pe.

—Judeus'ga nde juka pota kiro, ei ga Paulo'ga pe.

Igwete ga ei:

—Pea rupi po ti ji hoi a'ero nehẽ jijivya Macedõniapeve'ga gwyra rupi jikwava nehẽ, ei ga.

⁴ Beréiapeve'ga oho ga rupi Pirro'ga ra'yra'ga Sópatro'ga. Tessalõnicapeve'ga oho ga rupi no Aristarco'ga Segundo'ga pavẽi. Derbepeve'ga oho no Gaiog'a. Timóteo'ga oho no. Ásiapeve'ga oho no Tiquico'ga Trófimo'ga pavẽi.

⁵ Gahã oho na'ẽ ore renonde ore ra'aromo cidade de Trõade pe.

⁶ Ore rekorame cidade de Filipos pe judeus'ga japoi toryva. Nanongara rupi'ymi ga i'ui pão ndovuriva'ea. Japopavirẽ ore avi orogwovo Filipos hugwi. Cinco ore kiri ya rupi. A'ero ore vahemi Trõade pe orenondevẽ'ga ndepiaga. Sete ore kiri pevo orojupa.

Paulova'ea oho Trõade pe mbapavamo

⁷ Sábado rupi ppytunimo ore jatykai Jesus'gareheve'ga pavẽi onga jo'ajo'aruhu pe ti'u ti ojopyri javo. Igwete Paulo'ga nhi'inhĩ'igi ga pe. Igwaigwavete ga nhi'igi ga pe imboopyhajikatuavo. A'ereki ga oho pota pea hugwi ko'emame.

⁸ He'yi jyapehavuhua pevo jo'ajo'aruhu pe – perope ore orojatyka.

⁹ Oapy ga oina jurukwara rehe yvateva'ea rehe ipyahuve'ga Êutico'ga. Igwete ga ropehiyoro Paulo'ga nhi'inhĩ'igame. Igwaigwavete Êutico'ga ropehiyoro okia. Kiro ga hiri mytu'ẽ me vyvvo upa. A'ero ga nhani ojyva ga pyri. Ga pyhygame ga ei:

—Omano ahe.

¹⁰ A'ero Paulo'ga jvyi onhinoğa ga rehe ga anhuvana ga mbogwerava.

—Tapembojui pejipy'a, ei ga ga pe. Okwerava'ja ga kiro.

¹¹ Igwete Paulo'ga jjiupira'javi pevo jitehe jo'ajo'aruhu pe. Igwete ga i'ui ore pavẽi. Kirẽ koji'i ga nhi'inhĩ'igi ga pe imoço'eamo.

¹² A'ero ga hoi ga hugwi. Igwete ga ipyahuve'ga rerohoi onga pe. Horyory ga gambogwerava rehe.

Paulova'ea oho Mileto pe

¹³⁻¹⁴ Aerẽ Paulo'ga ei ore ve:

—Pe na'ẽ ti pe'a pejigwovo cidade de Assõs pe, ei ga. Pevo ti ji mbo'a ji rerogwovo nehẽ. A'ereki ji pea rupi aho pevo, ei ga ore ve.

A'ero ore hoi ga repiaga Assõs pe, ga mbo'avi ga rerogwovo cidade de Mitilene pe.

¹⁵ Pea hugwi ore hoi. Ko'emame ore vahemi ypa'ouhũ me Quios pe. Ko'emame ore hoi ojipe'i pe Samos pe. Ko'emame ore hoi cidade de Mileto pe.

¹⁶ Ndorohoi reki ore cidade de Éfeso pe. A'ereki Paulo'ga ndohopotari pevo.

—Ndajipykopypotari ji Ásiapeve'ga gwyri pe kiro, ei ga. A'ereki ji aho potarahi jigwovo Jerusalém me kiro. Tahepia tuhẽ ti toryva pevo nehẽ Pentecostes, ei ga ore ve.

Paulova'ea onhi'ĩ Éfesopeva'ea pe

¹⁷ Mileto hugwi Paulo'ga onhi'ĩga mondoukari Éfesopeve'ga pe tuhu ti ga ji pyri javo ga pe.

—Tanhi'ĩ na'ẽ ti Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pe, ei ga.

¹⁸ A'ero ga nduri ga pyri ua. Igwete ga ei ga pe:

—Pekwaha pe jireaporogita jirekokatua pe pyri ji rurypyrame avo pegwryi pe Ásia pe ikwehe. Kiromo jate ji rekokaturamo, ei ga ġa pe.

¹⁹ Ji ndavy'ari jitekovo ikwehe. A'ereki judeus'ġa ombohahyuka hete ji ve. A'ereki ġa onhimbohovaja ji rehe, ei ga. Emo ji aporavyky hete jitekovo jipojykaharete'ga pe Jesus'ga pe ga mombe'gwovo pe me. Nanhimbohetei ji pepyteri pe, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁰ Ndapojihuvi reki ji imombe'upava pe me mbatera – kiroki imombe'ua pe poko, ei ga. Ndapojihuvi ji pe mbo'eavo Jesus'ga rehe ġandovaki penonga pype no, ei ga.

²¹ A'ea'e ji pe me nhaporemo jipi judeus'ġa pe judeus'ġarūive'ġa pe no. Perojiji pejeaporogita Tupana'ga rehe, a'e ji pe me, ei ga. Pepohi ti pe-jikote'varuhua hugwi. Pejiko ti nhandepojykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe, a'e ji pe me no, ei Paulo'ga ġa pe.

²² —Kiro po ti ji hoi Jerusalém me a'ero nehē. A'ereki Tupana'ga ra'uva ji mondouka pevo, ei ga. Marā po ti ji rekoj pevo nehē?

²³ Ojigwarajuhu po ti ġa ji rehe ji mondovo cadeia pype nehē, ei ga. A'ea jate ji akwaha. A'ereki a'ea rehe Tupana'ga ra'uva ji momorandu ji imbojoapiapirame cidades jipi, ei Paulo'ga.

²⁴ Na ġa ji jukai a'ero nehē. Jipy'a ndokotehei reki a'ea rehe, ei ga. Nhiremimombe'ua rehe jate ji rekoj. Tamombe'umbe'u pa ti ġa pe. A'ereki Jesus'ga jipojykaharete'ga e'i ji ve ikwehe: “Emombe'u ti ġa pe pyryva'ea. Tupana'ga pyryva ġa pe ti emombe'u ġa pe,” e ko ga ji ve, ei ga. Nurā ji tamombe'u pa na'ē ġa pe Jesus'ga nhi'ġpo'ruavo nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁵ —Ahoaho ko ji pepyteri pe nhaporemo Tupana'ga mombe'gwovo ikwehe. “Peho ti Tupana'ga nhi'ġa rupi gareheva'ero,” a'e ji pe me ikwehe, ei ga. Emo po ti pe ndapehepiaga'javi jira'oa nehē, ei ga. Akwaha ji a'ea.

²⁶ Nurā ji ekatui pe me kiro. Po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehē a'ea po ti pe napembojari ji rehe nehē. A'ereki ji amomorandu pa pe me a'ea rehe, ei ga.

²⁷ Ndapojihuvi ji imombe'upava pe me Tupana'ga remimbotarimova'ea, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁸ Peko katu ti a'ero. Pereko katu pa ti Jesus'gareheve'ġa no, ei ga. A'ereki pe me Tupana'ga ra'uva e'i: “Pehepia katu ti Tupana'gareheve'ġa,” e'i. Pembo'embo'e ti ġa Tupana'ga nhi'ġa rehe jipi, a'e ji pe me, ei ga. A'ereki Tupana'ga opojyka ġa ojive gwa'yra'ga manoro ġwaramo ġa ndepykaramo, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁹ —Tamombe'u ti kiro aerēva'ea pe me, ei ga. A'ereki ji akwaha penderekoagwama. Ji horame pe hugwi po ti hajiheve'ġa nduri pepyteri pe nehē okote'varuhuve'ġa, ei ga. A'ero po ti ġa pe moandyandyi ġwembi'ea pyvō pe nderekote'varuhuavo nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

³⁰ Pepyteripeve'ġa vehevi po ti na jitehe nehē no. Ga po ti i'mbe jara'ġa pe. A'ero po ti ġa nhimbopogweukari Jesus'gareheve'ġa pe nehē, ei ga.

³¹ Pehepia ti a'ero penhimoandyjukare'yma ġa pe nehē, ei ga ġa pe. Tapemoka'nhyimi ti nhinhi'ġagwera pe me. A'ereki trēs ji kwara mondoi pe moġitapava ikwehe. Arimo ji pe moġitai. Ypytunimo na jitehe ji pe moġitai jijehe'gwovo nhi'agataruhuramo pe ndehe, ei ga ġa pe.

³² —Kiro ji ei pe me a'ero: Tupana'ga ti tapendereko katu. Tupana'ga pyryva mombe'ua ti tapendereko katu nohō, ei ga. A'ereki gaha pe mbojiko hete Jesus'ga rehe pe mbo'eavo. Aerē po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehē no ga imombyryvame ojiheve'ġa pe nhaporemo nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

³³ Nahã ko ji rekoï pe pyri ikwehe, ei ga. Ji ndapotari ojipe'ga apoa ouro prata reheve ikwehe. Gapira ji ndapotari no, ei ga.

³⁴ Pekwaha pe jiporavykyagwera. Jipoa pyvõ tuhẽ te ji aporavyky ipyhyga mbatera jijive. A'ero ji imondoi mbatera jijipyri'ga pe no, ei ga.

³⁵ Ahepiuka pa ji pe me ikwehe. Nhandeporavykyagwera ikwepykava pyvõ po nhande imbatere'ÿve'ga pokogi a'ero hamo, ei ga. Timoka'nhymyme ti Jesus'ga nhi'igagwera nhandepojykaharete'ga nhi'igagwera. A'ereki ga e'i ikwehe: "Nhanderory nhande ga imbuhurame mbatera nhandejive. Johe'i tehe nhande roryvamo nhande imondorame mbatera ojipe'ga pe," ei Jesus'ga ikwehe, ei ga.

³⁶ Nahã Paulo'ga ei ga pe. Kirẽ ga renypy'andurugi onhi'iga Tupana'ga pe ga pavẽi.

³⁷ Igwete ga Paulo'ga rorojehe'opavi ga anhuvanhuvana ga rerekovo. Ndov'ahetei ga ganhi'iga renduvame.

³⁸ A'ereki ga e'i ga pe: "Aerẽ po ti pe ndapehepiaga'javi jira'oa nehẽ." Igwete ga ga roroho itayharuhu pe.

21

Paulova'ea oho Jerusalém me

¹ Igwete ore hoi ga hugwi a'ero oro'ava herogwovo ypa'ouhũa rehei katu cidade de Cós rehei katu. Ko'emame ore herohoi ojipe pe ypa'ouhũ me Rodes pe. Pea hugwi ore herohoi heroja cidade de Pátara pe o'eamo.

² Pevo ore hepiagi ojipea itayharuhua – kiroki oho gweri Feníciapeve'ga gwyri pe. Igwete ore avi a'ea pype herogwovo.

³ Aerẽ ore hepiagi ypa'ouhũa Chipre orojhukoty. Igwete ore kwavi ipyvõ orogwovo Síriapeve'ga gwyri pe. Pevo ore herojari cidade de Tiro pe. A'ereki pevo ga gweno'embota mbatera itayharuhua hugwi.

⁴ A'ero ore eï orogwovo Jesus'gareheve'ga ndeka pevo ga ndepiaga. Sete ore kiri ga pyri a'ero. Igwete ga ei Paulo'ga pe tohoye ti ga Jerusalém me nehẽ javo novia. A'ereki Tupana'ga ra'uva omombe'u jipe ga pe. "Tiruahũ po ti Paulo'ga pe Jerusalém me nehẽ," e'i. Emo Paulo'ga e'i ga pe:

—Aho tuhẽ ti pevo nehẽ.

⁵ Aerẽ ihorame orohohava apiavo ore jivyri itayharuhu pe a'ero. Ga nhaporemo ore rorojivyri cidade hugwi akwaimba'ero kunhangwera'ga pavẽi gwa'yra'ga pavẽi no. Nhimbiasi pe ore renypy'andurupavi'yti'ga pype oronhi'iga Tupana'ga pe.

⁶ Aerẽ:

—Kiro ore hoi, oro'e ore ga pe.

Igwete ore ava'javi itayharuhua pype. A'ero ga jivyra'javi gwonga pe ogwovo.

⁷ Igwete ore herohoi Tiro hugwi herogwovo cidade de Ptolemaida pe. A'ero ore hoi Jesus'gareheve'ga ndepiaga ga anhuvanhuvana. Ojipeji ore kiri ga pyri.

⁸ Ko'emame ore hoi. Igwete ore hoi cidade de Cesaréia pe. Igwete ore hoi Filipe'ga rongga pe orojupa. Ymya Filipe'ga ruvi Jerusalém me raikwehe. Gaha ko seteve'ga nde'yja'ga. Ga pe Jesus Cristo'ga moirũhara'ga e'i raikwehe: "Gahã ti toma'ẽ mbatera imbatere'ÿve'ga pe jipi," ei ga ga pe raikwehe. Filipe'ga ohooho Jesus'gaombe'gwovo ojipe'ga pe no.

⁹ Quatro ko gara'yra'ga kunhangwera'ga hembirekoe'ÿve'ga. Ga na jitehe omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga jipi. Igwete ore hoi Filipe'ga rongga pe orojupa.

¹⁰ Mbohapyrete ore kiri pevo ġa pyri. A'ero Ágabo'ga ruri Judéiapeve'ġa gwyra hugwi Tupana'ga nhi'ġa mombe'uhara'ga.

¹¹ Kiro ga ruri ore pyri ipyhyga Paulo'ga ku'ayvira ipukuhuva'ea. A'ea pyvõ ga jikupykwari. Ga jipokwari no. Igwete ga ei ore ve:

—Gaku'ayvira ijar'ga mombe'gwovo ji ei: Nahã ti judeus'ġa ga kwari Jerusalém me nehẽ, ei ga. A'ero po ti ġa ga mondoukari judeus'ġarũive'ġa po pe nehẽ ga pyhygauka nehẽ, ei ga. A'ea Tupana'ga ra'uva e'i, ei Ágabo'ga ore ve.

¹² Henduvame ganhi'ġa ore ehetei Paulo'ga pe pevove'ġa pavẽi:

—Terehoa'javi ti Jerusalém me a'ero, oro'e ore ga pe novã.

¹³ Igwete Paulo'ga ei:

—Maraname pe jeh'e'ouhui ji rehe? Pe ji mbopyagwyruhu javo ji ve novã, ei ga. Na ġa ji kwari ji jukavo vehevi te a'ero nehẽ, ei ga. Ji ti aho jate tuhẽ pe nehẽ Jesus'ga rehe jipojykaharete'ga rehe nehẽ, ei ga.

¹⁴ Ndokoi ga orenhi'ġa rehe.

—Nandejate ti toko Tupana'ga remimbotarimova'ea, oro'e ore.

A'ero ndoro'ea'javi ga pe a'ea rehe.

¹⁵ Aerẽ ore herekokatupavi orombatera herogwovo pea rupi Jerusalém me.

¹⁶ Jara'ga ko oho ore rupi Cesaréia hugwi Jesus'gareheve'ġa. Igwete ġa ore rerohoi Menasom'ga rongga pe. Ga pyri ore pytai. Ga ko Chiprepeva'ero. Ymya ga jikogi Jesus Cristo'ga rehe. Ga pyri ore pytaahi'vi orojupa.

Paulova'ea oho Tiagova'ea pyri

¹⁷ Ore vahemame Jerusalém me Jesus'gareheve'ġa ndoryndoryvamo ore rehe.

¹⁸ Ko'emame Paulo'ga ore rerohoi Tiago'ga repiaga. Jesus'gareheve'ġa ndepiakatuhara'ġa nhaporemome ojatyka upa.

¹⁹ Igwete Paulo'ga nhi'ġi ġa pe. A'ero ga imombe'upavi ġa pe ohoagwera.

—Amombe'umbe'u ji Jesus'ga judeus'ġarũive'ġa pe, ei ga. Nurã Tupana'ga ga mbójikogukari ojihe, ei ga. Nahanahã Tupana'ga rekoji ġapyteri pe a'ero ore horame ġa pyri, ei Paulo'ga imombe'upava ġa pe.

²⁰ Henduvame Paulo'ga nhi'ġa ko ġa Tupana'ga mbohetei a'ero. Aerẽ ga ei Paulo'ga pe:

—Oreirũ, ehepia judeus'ga kiro. He'yjuhu hete ko ġa jikogi Jesus'ga rehe milhares. Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ġa ndekohetei reki tihendu katu pa ti hamo javo, ei ġa Paulo'ga pe.

²¹ Igwete ojipe'ġa mbero nde mombe'gwovo ġa pe, ei ġa. “Paulo'ga ko ombo'e te varuhu judeus'ga nhaporemome – kiroki ġa u judeus'ġarũive'ġa pyteri pe,” ei ġa. “Paulo'ga e'i ġa pe: ‘Pepohi ti Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi,’ ei Paulo'ga ġa pe,” ei ġa heikwehe. “‘Tapekytia'javi ti peja'yra'ga nakwanha pi'ria,’ ei ġa,” ei ġa. “‘Tapekoa'javi ti nhanderamonha'ea nhi'ġagwera rehe,’ ei Paulo'ga ġa pe,” ei ġa heikwehe. Nahã ġa mbero reki nde mombe'gwovo ġa pe, ei ġa imombe'gwovo Paulo'ga pe.

²² —Marã po ti a'ero nehẽ? ei ġa Paulo'ga pe. Okwaha po ti ġa nderura avo nehẽ.

²³ Nahã po ti nde rekoji a'ero nehẽ, ei ġa. Quatrove'ġa oko ore pyri kiro. Ymya'ġa ei Tupana'ga pe: “Nahanahã po ti ore rekoji nehẽ,” ei ġa ġa pe. Kiro ga ndekoi tuhẽ a'ero ġwembi'eagwera rupi katu, ei ġa Paulo'ga pe.

²⁴ Eroho ti quatrove'ġa nhandejatykahavuhua pype a'ero. Ejipyhei ti pevo ġa pavẽi nahã ti xanhimombyry Tupana'ga pe javo, ei ġa. Aerẽ ti epyhy mbiara quatrove'ġa ndepyga eitambere'ia pyvõ. A'ea po ti ġa ikwava'egukari Tupana'ga pe nehẽ. A'ero po ti ġa nhiapinukari nehẽ, ei

ga Paulo'ga pe. Judeus'ga po ti nde repia pevo nehē. A'ero po ti ga epavi nehē: “Nomombe'ukatui reki ga Paulo'ga nhande ve. Oko katu tuhē reki ga Moisés'va'ea remimbo'eagwera rupi okovo,” e po ti judeus'ga nde ve nehē, ei ga Paulo'ga pe.

²⁵ —Oro judeus'garūive'ga pe – kiroki ga ojiko Jesus'ga rehe – ga pe ore ikwatijari ikwehe, ei ga ga pe. Igwete ore ei ga pe: “Nahā po pe ndekoi hamo. Tape'ui ti gambatera ikwava'egame ha'angava pe gwemimbohetechara pe,” oro'e ore. “Hekoa tape'ui no,” oro'e ore ga pe. “Mbiara tape'ui ipore'ymame hekoa jugwi,” oro'e ore. “Taperekoi ojipe'ga nembireko'ga,” oro'e ore ga pe ikwatija, ei ga Paulo'ga pe.

²⁶ Ganhi'iga rupi Paulo'ga quatrove'ga nderohoi ga nderekovo. Ko'emame ga jipyhei ga pavēi xanhimomyry ti Tupana'ga pe javo. Aerē ga ki ojatykahavuhua pype. Igwete Paulo'ga imombe'ui mbatera ikwava'ehara'ga pe.

—Orojipyhei ore kou, ei ga ga pe. Kiro sete po ti ore kiri nehē, ei ga. Aerē po ti ji imondoukari mbiara quatrove'ga ndepyga ikwava'eguka ga pe imondovouka Tupana'ga pe nehē, ei Paulo'ga ga pe.

Ahe opyhy Paulova'ea

²⁷⁻²⁸ Seis ko ga kiri. A'ero judeus'ga Paulo'ga repiagi ojatykahavuhua pype Ásiapeve'ga gwyrivepe'ga. Igwete ga he'yjuhuve'ga monhimboahivukatehei Paulo'ga pe ga momymomyina. A'ero ga Paulo'ga pyhygi ohapukaita gwe'yja'ga pe judeus'ga pe:

—Pejijo ore pokoga, ei ga. A'ereki agwa'ga ko ohooho ga mbo'epavuhuvavo ite'varuhuva'ea rehe, ei ga. Nhande mbotegwete ga ja'javoteheuhu. “Tapehenduva'javi ti Moisés'va'ea remimbo'eagwera,” ei ga ga pe, ei ga. Nhandejatykahavuhua pe ga ete'varuhui no, ei ga. A'ero ga kiro judeus'garūive'ga nderuruhui ipype imbotegweteavo nhandejatykahavuhua Tupana'ga ronga, ei ga ga pe o'mbero.

²⁹ Nahā judeus'ga etehei Paulo'ga mombe'gwovo. A'ereki ga gwepia Trófimo'ga hoa cidade pe Paulo'ga rupi novia. Trófimo'ga ko judeu'garūive'ga Éfesopeve'ga. Hepiagame gahoa Paulo'ga rupi ga etehei a'ero:

—Paulo'ga gweroho ga nhandejatykahavuhua pype, ei ga javo tehe.

³⁰ Nahā judeus'ga ei cidadepeve'ga momymomyimbava Paulo'ga rehe. Igwete ga nhağanhani Paulo'ga pyhyga ga rerohyryryga ojatykahavuhua hugwi. Kotihī ga hovapytymi ga hugwi.

³¹ Kiro ga Paulo'ga juka'weri. Emo ojipe'ga oho imombe'gwovo soldados'ga pe romanos'ga pe. Igwete ga ei soldados'ga nduvihavuhu'ga pe:

—Jerusalémmeve'ga nhaporemō onhimboahivuhu ohapukapukajahyavo, ei ga ga pe.

³² Kotihī ga soldados'ga nderuri ganduvihava'ga pavēi ga nenonhana he'yjuhuve'ga pyteri pe Jerusalémmeve'ga pyteri pe. Soldados'ga ndepiagame ga Paulo'ga nupambigi a'ero opohia ga hugwi.

³³ Igwete soldados'ga nduvihavuhu'ga ruri Paulo'ga pyhygauka ga kwaruka itanhuramuhūa pyvō mokōiva'ea pyvō.

—Ma'ga koro? ei ga. Ma gara rehe pe ga nupanupāuhui? ei ga ga pe.

³⁴ Ojoatytyvi ganhi'iga ga pe ga hapukajahyrame onhimongyavo. A'ero ga ndokwahavi reki maranuhū javo. Nurā ga Paulo'ga rerohoukari soldados'ga nongauhua pype.

³⁵ Ga rerovahemame ojiupihava rehe ga ojatiyvarimo ga rerohoi he'yjuhuve'ga hugwi onhimboahiheteve'ga hugwi topyhygahayme ga ga javo.

³⁶ A'ereki ga ohoohoji ga ndeviri ohapukajahyavo pejuka ga javo novia.

Paulova'ea onhimombe'u judeusva'ea pe

³⁷ Gwerohogwerĩrame ongauhua pype Paulo'ga ei soldados'ga nduvi-havuhu'ga pe:

—Tanhiĩ na'ē ti nde ve, ei ga ga pe.

Igwete ga ei Paulo'ga pe:

—Erekwaha nde Gréciapeve'ga nhi'iga naerũ?

³⁸ Nde ko Egitopeve'ga rui naerũ? – kiroki ga ymya he'yjuhuve'ga monhim-boahivi nhanderuvihava'ga pe ga momymomyina, ei ga. Igwete ga quatro milve'ga nderohoi ongae'yi me iporojukauhuve'ga. Nde ko ga rui naerũ? ei ga Paulo'ga pe.

³⁹ —Ji ko a'ea rui, ei Paulo'ga. Judeuramo ko ji. Cilícia ko jigwyrá, ei ga. Cidade de Tarso pe huvihavuhu pe ji ari kako, ei ga. Na ji nhi'igi kiro gande'yjuhua pe, ei ga ga pe.

⁴⁰ —Enhiĩ ti a'ero ga pe, ei ga ga pe.

A'ero Paulo'ga ami gajupihava rehe. Igwete ga pove'egi ga pe ji rendu ti javo. A'ero ga pipavi upa. Igwete judeus'ga nhi'igimo tuhē ga ei onhi-mombe'gwovo ga pe.

22

¹ Igwete Paulo'ga ei:

—Nhiirũ, peymyana, pejapyaka ti nhinhi'iga rehe ji nhimombe'ukaturame pe me, ei ga. A'ereki ji ndakote'varuhui jitekovo, ei ga ga pe.

² Judeus'ga nhi'igimo tuhē ga ei ga pe. Nurā koji'ĩ ga pigi a'ero ganhi'iga renduva. Igwete ga ei ga pe:

³ —Jihi ko ji judeuramo ako, ei ga. Cilícia ko jigwyrá. Cidade de Tarso pe ko ji ari kako. Aerē ji nhimomboakari avo Jerusalém me kako, ei ga. A'ea rupi Gamaliel'ga ji mbo'embo'ekatuí Moisés'va'ea remimbo'eagwera rehe – kiha tuhē nhaneramonhava'ea omombe'u, ei ga. Nhiremimbotarimo ji poravykyhetei Tupana'ga pe ikwehe. Pehepia ko pe na jitehe peko pa ga rehe, ei Paulo'ga ga pe.

⁴ A'ea rupi ji jigwarajuhui Jesus'ga nhi'igarupive'ga ndehe ga jukauka ikwehe. Akwaakwaruka ji ga mondouvouka cadeia pype ga mongiuika akwaimbae'ga kunhangwera'ga no, ei ga.

⁵ Mbatara kwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga okwaha tuhē jireaporogita ji repiaga ikwehe judeus'ga mogitahara'ga pavēi. Gahā okwatija nhandere'ya'ga pe Damascopeve'ga pe ji mombe'gwovo ikwehe. A'ea ji herohoi tapyhy ti Jesus'gareheve'ga javo. Takwatakwa ti ji ga nderojivya Jerusalém me tambohahyuka ti ga pe nehē javo, a'e ji ikwehe novia, ei Paulo'ga ga pe.

Paulova'ea omombe'u gweaporogita rerojijagwera

⁶ Igwete Paulo'ga ei ga pe:

—Ahaji katu ji vahēgwerĩrame Damasco pe kotihĩ turi ji ve hendy'javuhuva'ea yvaga hugwi, ei ga. Hendy'javuhu hete. Ipyteri pe ji rekoí a'ero, ei ga.

⁷ A'ea ji mombo vvyvo ji noġa. Igwete ji henduvi ganhi'iga jijive, ei ga. “Saulo, Saulo! Maranuhĩrame nde imbohahyukari ji ve?” ei ga ji ve, ei Paulo'ga.

⁸ —“Manamo pe?” a'e ji ga pe.

—“Ji ko Jesusramo Nazarēpeva'ero ako. Ji ve nde erembohahyuka,” ei ga ji ve, ei Paulo'ga ga pe.

⁹ —Jirupive'ga gwepia hendy'javuhuva'ea novia. Emo ga ndokwahavi ganhi'iga ji ve, ei ga.

10 Igwete ji ei Jesus'ga pe: "Marã po ti ji rekoï a'ero nehê?"

—"Epo'ã ti egwovo kiro Damasco pe. Pevove'ga ti omombe'u pa nhiremimbotarimova'ea nde ve nehê nderekoagwama nehê," ei ga ji ve, ei Paulo'ga ga pe.

11 —Hendy'javuhuva'ea ombogwe reki jireakwara, ei ga. A'ero jirupive'ga ji popyhygi ji rerogwovo Damasco pe ikwehe, ei ga imombe'gwovo ga pe.

12-13 Aerê Ananias'ga ruri ji pyri, ei ga. Gwendu katu ga Moisésva'ea remimbo'eagwera jipi. Ombohete hete ga Tupana'ga no, ei ga. "Pyri hete ko Ananias'ga," ei judeus'ga ga pe pevove'ga, ei ga. Igwete ga ruri ji pyri o'ama. "Nhiirũ, Saulo," ei ga ji ve. "Ehepiakatua'ja ti kiro," ei ga, ei ga.

—Kotihĩ ji ga repiakatui reki a'ero, ei Paulo'ga ga pe.

14 Igwete ga ei ji ve: "Tupana'ga nhaneramonhava'ea remimbohete-hara'ga e'i jipe nde ve tokwaha ga nhiremimbotarimova'ea javo," ei ga ji ve. "Tohepia ti ga pyryheteve'ga Jesus'ga ganhi'iga tuhê henduva," e'i jipe Tupana'ga nde ve," ei Ananias'ga ji ve, ei ga.

15 "Kiro po ti nde akoja'ga mombe'umbe'ui a'ero nehê ga pe nhaporemo nehê. Nerembiepiaga po ti nde eremombe'u nehê neremienduva nehê no," ei ga ji ve.

16 "Maraname nde mbegwehuro a'ero kiro?" ei ga ji ve, ei Paulo'ga. "Haite. Enhimobatizauka ti kiro. Ere ti nhandepojykaharete'ga pe tomombo ti ga nderekote'varuhua nde hugwi nehê," ei ga ji ve, ei Paulo'ga ga pe onhimombe'gwovo.

Paulova'ea hoagwera judeus'garũiva'ea pyri

17 Igwete Paulo'ga ei ga pe no:

—Aerê ji jivyra'javi avo Jerusalém me ikwehe, ei ga. Igwete ji hoi nhande-jatykahavuhua pype nhinhi'iga Tupana'ga pe, ei ga.

18 Ji nhi'igame ga pe jipojykaharete'ga jipiukari ji ve. Igwete ga ei ji ve: "Haite ti egwovo Jerusalém hugwi," ei ga. "Avove'ga po ti ndogweroviari nenhi'iga ji mombe'urame nehê," ei ga ji ve, ei Paulo'ga.

19 —Igwete ji ei ga pe: "Gwerovia po ti ga nhinhi'iga nde mombe'urame nehê ovuhu," a'e ji ga pe novia. "A'ereki ga okwaha tuhê jirojijyagwera. A'ereki ji ajigwarajypy ga ndehe – kiroki ga ojiko nde rehe," a'e ji ga pe, ei ga. "Aho ji ojipejipea pype orejatykahava pype ga pyhygauka ga nupanupamouka ga mondovouka cadeia pype ikwehe," a'e ji, ei Paulo'ga.

20 "Oro Estêvãova'ea no," a'e ji. "Ahe nde mombe'urame ga ahe jukai ikwehe. Emo jihi ko a'ã reki pevo ga pyri na ga ga jukai tuhê javo," a'e ji ga pe, ei ga. "Gapira ji areko katu ahe jukarame. A'ereki ga gwekyi opira ita imombo ahe rehe," a'e ji ga pe, ei Paulo'ga ga pe. "Jerusalémmeve'ga okwaha jirekote'varuhagwera a'ero. Kiro ji imombe'ukaturame ga pe jijirojijya po ti ga heroviari nhinhi'iga nde mombe'urame nehê," a'e ji jipojykaharete'ga pe novia, ei Paulo'ga ga pe.

21 —"Ndogweroviari tuhê ti ga nehê," ei jipojykaharete'ga ji ve. "Heregwovo avo hugwi. Jihi nde mondouka kiro irupe judeus'garũive'ga pyri nehê," ei ga ji ve. "Ga pe ti nde ji mombe'ui nehê," ei ga ji ve ikwehe, ei Paulo'ga ga pe onhimombe'gwovo.

22 Nahã Paulo'ga nhimombe'ui ga pe. Ojapyaka na'ê ga Paulo'ga nhi'iga rehe novia. Emo Paulo'ga e'i ga pe: "Ji mondouka po ti ga judeus'garũive'ga pyri nehê," ei ga. Nurã ga nohendupotara'javi ga onhimboahivuhuvavo ga pe. A'ero ga hapukapukajahi.

—Pejuka ga. Omano po ga hamo, ei ga ohapukapukaita upa.

23 Igwete ga tapy'ynhapira imbovavavavagi oko te'varuhu hete ga javo. Otimbyguhua ga omombomombo onhimboahivuhuheteavo.

²⁴ Nurā soldados'ga nduvihavuhu'ga ga rerohoukari ongauhua pype.

–Maranuhūrame ga hapukajuhuatetei ga rehe naerū? ei ga.

Nurā ga ei soldados'ga pe:

–Penupanupā ga mbiara pira apopyra pyvō tomombe'u ti ga nhande ve okote'varuhua, ei ga ga pe.

²⁵ A'ero ga ga pokwari tinupā ga javo. Opokwarame Paulo'ga ei soldados'ga nduvihava'ga pe – kiroki ga o'ā ga ypyvo:

–Tanhinupāi ti, ei ga ga pe. A'ereki ji ko romanoramo,

Romapeve'ga'java'ero ako. Po ahē nonupāi te romanos'ga hamo, ei ga. Pe ndajirerohoi ve juizes'ga pyri tonhimombaragwaha ti ga Paulo'ga rekote'varuhua rehe javo. Ga nde'i tuhē ji ve oja nde rehe jave'yma, ei ga. Tanhinupāi ti a'ero, a'e ji pe me, ei Paulo'ga ga pe.

²⁶ Henduvame ganhi'iga soldado'ga hoi javo gwuvihavuhu'ga pe.

–Terenupāukara'javi ti ga! A'ereki ga romanoramo oko, ei ga.

²⁷ A'ero garuvihavuhu'ga ruri Paulo'ga pyri.

–Enhimombe'u katu ji ve. A'iti romanoramo nde reko? ei ga ga pe.

–A'ea ko ji, ei Paulo'ga ga pe onhimombe'gwovo.

²⁸ Igwete ga ei Paulo'ga pe:

–Na jitehe ko ji romanoramo. A'ereki he'yjuhu reki ji imondoi itambere'ia a'ea rehe ikwehe, ei ga ga pe.

–Ji namondoi tuhē itambere'ia hehe, ei Paulo'ga. Jiruva'ga ko romanoramo. A'ea jitehe ko ji a'ero, ei ga ga pe.

²⁹ Nanime ga jipe'ai Paulo'ga hugwi – kiroki ga onupā gwerevi ga tomombe'u ti ga okote'varuhua javo. Igwete soldados'ga nduvihavuhu'ga e'i:

–Romanoramo reki ga oko, ei ga. Mbaria po ji ga kwarukateheuhi ra'e! ei ga okyhyjiavo.

Paulova'ea e'i judeus'ga mogitaharava'ea pe

³⁰ Ko'emame soldados'ga nduvihavuhu'ga ei:

–Ma gara judeus'ga omboja Paulo'ga rehe naerū? ei ga. Tahendu ti ganhi'iga ikwahava, ei ga.

Igwete ga judeus'ga mogitahara'ga mbojatykaukari. Ga jatykapavame mbatera kwava'ehara'ga nduvihava'ga jara'ga pavēi, kiro ga Paulo'ga kwaharavukari ga reruruka ga mo'ama gapyteri pe.

23

¹ Igwete Paulo'ga ga ndepiahetei judeus'ga mogitahara'ga. Igwete ga ei ga pe onhimombe'gwovo.

–Nhiirū, akokatue'ymi ji Tupana'ga nhi'iga rupi jitekovo kiromo jitehe, ei ga ga pe. Nurā ji poyjahetero jiyvyteri pe, ei Paulo'ga ga pe.

² Igwete Ananias'ga ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga henduvi ganhi'iga onhimboahiva o'ama. A'ero ga ei Paulo'gaypyvove'ga pe:

–Pekwa ti Paulo'ga jurua rehe ga mombiga.

³ Igwete Paulo'ga ei ga pe:

–Tupana'ga ti tombohahy nde ve no. Erekokatu'aguhū nde, ei ga ga pe. Ereapy nde avo javo novīa: “Takwaha ti garemiendukatue'yma Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe,” ere nde novīa, ei Paulo'ga. Emo ndehe reki nerehendukatui reki a'ea ga mbokwaruka jijurua rehe, ei ga ga pe.

⁴ A'ero Paulo'gaypyvove'ga ei ga pe:

–Ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga pe nde ere'e te'varuhu Tupana'ga repykaraga pe!

⁵ Igwete Paulo'ga ei:

—A'iti ga ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga? ei Paulo'ga. Ji ndakwahavi, ei ga. Ikwahavame po ji nda'ei poha ramo. A'ereki Tupana'ga omombe'u onhi'ġa ikwatijaruka. “Tape'ete'varuhui pejuvihava'ga pe,” ei Tupana'ga, ei ga.

6-8 Kirē Paulo'ga eaġi ġa pe o'ama.

—Ji ko fariseuramo ako, ei ga.

A'ereki ga onhimombaragwaha pevove'ġa ndeġe judeus'ġa ndeġe. Jara'ġa ko saduceus'ġa. Jara'ġa ko fariseus'ġa. Paulo'ga okwaha ġanembiroviara no. A'ereki saduceus'ġa ndogweroviari omanove'ġa mbogweravagwama ġamanoa hugwi. “Ndogwerekoi Tupana'ġapyrive'ġa no yvagipeve'ġa,” e ko saduceus'ġa. “Ha'oe'ŷve'ġa ndogwerekoi no,” ei ga.

Fariseus'ġa ki a'e te gwerovia pa a'ea Paulo'ga javijiteġe. A'ero Paulo'ga eaġi judeus'ġa moġitahara'ġa pyteri pe o'ama.

—Ji ko fariseuramo ako, ei ga. Jiruva'ga ko fariseuramo oko no, ei ga. Igwete ji heroviari ġambogweravagwama ġamanoa hugwi, ei ga. A'ea reġe pe euhui ji ve oko te'varuhu ga javo, ei ga.

Henduvame Paulo'ga nhi'ġa ġa nnonhi'ġayvayvari a'ero fariseus'ġa saduceus'ġa pavēi.

9 Igwete ġa hapukapukai a'ero onhimbohovaja ojogweġe. A'ero fariseus'ġa po'ami onhi'ġahyavo – ġa ko judeus'ġa mbo'eharamo oko.

—Ndokote'varuhui reki Paulo'ga, ei ġa ġa pe. Onhi'ġi tuġē po ga pe ha'oe'ŷve'ga. Mara'ngu po yvagipeve'ga Tupana'ġapyrive'ga? ei fariseus'ġa.

10 Igwaigwavete ġa nnonhi'ġayvahetei. Nurā soldados'ġa nduvihavuhu'ga ei:

—Kiro po ti ġa Paulo'ga rovaja'roja'rogi nehē! ei ga.

A'ero ga soldados'ġa mondoukari ga pyri.

—Pepyġahy ga ġapytera hugwi ga rerogwovo ja ongauhua pype ga mongiavo, ei ga ġa pe.

Igwete ġa ga pyġygi ga rerogwovo a'ero.

11 Ypytunimo nhandepojkäharete'ga jipiukari Paulo'ga pe o'ama ga pyvo. Igwete ga ei ga pe:

—Paulo, enhimboitakerimo ti eko, ei ga. Nde ji mombe'u avo Jerusalēm me oji'i. Na jiteġe ti nde ji mombe'ui cidade de Roma pe nehē no, ei Jesus'ga ga pe.

Judeusva'ea ojuka pota Paulova'ea

12 Ko'emame judeus'ġa ei ojohupe:

—Tijuka tuġē ti Paulo'ga, ei ġa. Ti'uyme na'ē ti mbatera kiro, xay'uyme na'ē ti Paulo'ga jukae'ymame, ei ġa. Tupana'ga ġwendu nhanenhi'ġa. Nhande ga jukae'ymame po ti Tupana'ga imbohahyukari nhande ve a'ero nehē, ei ga ojohupe Tupana'ga renoina novā.

13 He'yi ko ġa quarenta ko ġa – kiroki ġa e'i a'ea.

14 Aerē ġa hoi ikwava'ēhara'ġa nduvihava'ga pyri xava'eve'ga pyri no. Igwete ga nhimombe'ui ġa pe.

—Nahā ore ehetei oroġohupe oji'i: “Ti'uyme na'ē ti mbatera Paulo'ga jukae'ymame,” oro'e ore oji'i, ei quarentave'ġa ġa pe.

15 Pemondouka ti kiro penhi'ġa soldados'ġa nduvihavuhu'ga pe. Peġe jara'ġa pavēi nhanemoġitaharamo pemondouka ti penhi'ġa ga pe togweruruka ti ga Paulo'ga ore pyri javo. “Torohenduva'ja ti ganhi'ġa gareaporogita ikwahava,” pe'ji ti ga pe, ei ġa. Nahā ti pemondouka penhi'ġa ga pe ga moandyandyita, ei quarentave'ġa ġa pe. Ga Paulo'ga rerurukarame po ti ore ga jukai ga vaheme'ymame avo nehē, ei ġa ġa pe novā.

16 Emo Paulo'ga kunhamembyra'ga okwaha reki ganembijukapotara Paulo'ga rehe Paulo'ga rendyrahēa ra'ya'ga. Nurā ga hoi ongauhua pype imombe'gwovo Paulo'ga pe.

17 Igwete Paulo'ga onhi'iga mondoi soldados'ga nduvihava'ga pe javo.

—Eroho kwanha'ga ejuvihavuhu'ga pyri tomombe'u ga mbatera ga pe, ei Paulo'ga ga pe.

18 A'ero ga Paulo'ga kunhamembyra'ga rerohoi gwuvihavuhu'ga pyri. Igwete ga ei ga pe:

—Cadeiapypeve'ga Paulo'ga ji mbuhuruka ojipyri ko, ei ga. Nahā ga ei ji ve: “Eroho kwanha'ga ejuvihavuhu'ga pyri tomombe'u ga mbatera ga pe,” ei ga ji ve, ei ga. Nurā ji ga reruri nde pyri kiro, ei ga ga pe.

19 Igwete huvihavuhu'ga ga popyhygi ga rerogwovo gandovakie'y.

—Gara nde eremombe'u pota ji ve? ei ga ga pe.

20 Igwete ga ei:

—Tamombe'u katu ti nde ve, ei ga. Kiro po ti judeus'ga nduvihava'ga nduri nde pyri nehē, ei ga. A'ero po ti ga etehei nde ve nehē tereruruka ti Paulo'ga ko'emame nehē javo. “Judeus'ga mogitahara'ga gwendu potara'ja ganhi'iga ikwahava gareaporogita,” e'i tehe po ti ga nde ve nehē, ei ga soldados'ga nduvihavuhu'ga pe imombe'gwovo.

21 Terembopogwei ti ga erame poha nde ve nehē, ei ga. A'ereki ojipe'ga ojuka pota Paulo'ga. Onhimi po ti ga pea rupi tijuka ga javo, ei ga ga pe. Quarenta ko ga. Igwete ga ei ojohupe oji'i: “T'iyume na'ē ti mbatera, xay'yme na'ē ti Paulo'ga jukae'ymame,” ei ga oji'i. “Tupana'ga gwendu nhanenhi'iga nhande erame na,” ei ga ojohupe, ei ga. Nurā ji ei kiro nde momoranduva. A'ereki ga onhimboavujikwe kiro tijuka ga javo. Igwete ga ei tikwaha ti soldados'ga nduvihavuhu'ga nhi'iga javo nde ve, ei Paulo'ga kunhamembyra'ga ga pe imombe'gwovo.

22 Igwete soldados'ga nduvihavuhu'ga ei ga pe:

—Teremombe'ui ti ojipe'ga pe enhimbi'eagwera ji ve.

A'ero ga ga mondoi ojihugwi.

Ahe omondouka Paulova'ea Félixva'ea pyri

23 Aerē soldados'ga nduvihavuhu'ga mokonha'ga mbuhurukari ojipyri. Ga ko soldados'ga nduvihava'ga memei. Igwete ga ei ga pe:

—Penhimboavujikwe ti kiro jara'ga pavēi soldados'ga pavēi. Ypyhaji katu po ti pe hoi cidade de Cesaréia pe, ei ga. Duzentosve'ga po ti oho pea rupi. Setentave'ga po ti oho cavalo arimo. Ojipe'ga duzentosve'ga po ti gweroho ta'akwara nehē, ei ga ga pe.

24 Peroho ti cavalos Paulo'ga ti toho i'arimo. Peroho katu ti ga governador'ga pyri Félix'ga pyri a'ero nehē, ei ga ga pe.

25 A'ero soldados'ga nduvihavuhu'ga ikwatijari tamondo ti Félix'ga pe javo. Nahā ga ei ikwatija.

26 “Jihi ko Cláudio Lísiasramo,” ei ga ikwatija.

“Kiro ji ikwatijari nde ve, governador Félix. Huvihavuhu'ga oro'e ore nde ve,” ei ga ga pe ikwatija.

27 “Kiro ti ji agwa'ga mombe'ui nde ve a'ero,” ei ga. “A'ereki judeus'ga opyhy ga raji'i. Gajuka'gweria rupi ji soldados'ga nderohoi ga pyhygauka ga hugwi oji'i. A'ereki ga e'i ji ve: ‘Ga ko romanoramo oko,’” ei ga ikwatija ga pe.

28 “Aerē ji ga rerohoi judeus’ga mogitahara’ga pyteri pe takwaha ti ganemimbojara ga rehe javo,” ei ga.

29 “Emo ga omboja tehe reki ga rehe. ‘Ga ndojapyakai oreramonha’ea nhi’igagwera rehe,’ ei ga ga pe,” ei ga. “Nanongara’ga ko ahe ndojukatehei. A’ea rehe ahe nomondoi ga cadeia pype no, a’e ji,” ei ga ikwatija gwuvi-hava’ga pe.

30 “Aerē ojipe’ga e’i ji ve: ‘Judeus’ga ojuka pota Paulo’ga,’ ei ga ji ve oji’i,” ei ga. “Nurā ji ga mondoukaripei nde pyri kiro. Igwete ji ei ga pe oji’i – kiroki ga omboja ga rehe – igwete ji ei ga pe: ‘Pejigwovo tuhē Félix’ga pyri tapemboja ti Paulo’ga rehe garovaki a’ero,’ a’e ji ga pe.

A’ea jate ji akwatija nde ve kiro a’ero,” ei ga Félix’ga pe ikwatijarama.

Igwete ga imondoi gwembikwatijara soldados’ga pe taperoho ti Félix’ga pe javo.

31 Igwete soldados’ga Paulo’ga rerohoi ganhi’ipo’ruavo. Ypytunimo ga ga rerohoi cidade de Antipátride pe.

32 A’ero jara’ga jivryi gwongauhua pype. Ko’emame cavalos’arimove’ga Paulo’ga rerohoi Cesaréia pe.

33 A’ero ga ga mondoi governador’ga pyri Félix’ga pyri ikwatijara reheve.

34 Igwete Félix’ga imonhi’igi ikwatijara. A’ero ga ei Paulo’ga pe:

–Ma’ga gwryi pe nde ari raikwehe?

–Cilíciapeve’ga gwryi pe ji ari ikwehe, ei Paulo’ga ga pe.

35 Igwete Félix’ga ei:

–Aerē po ti ji nenhi’iga renduvi nhinhimombaragwaha ndereaporogita rehe ga ndurame nehē – kiroki ga omboja nde rehe raji’i, ei ga.

Igwete ga Paulo’ga mongiakari Herodesva’ea rongauhuagwera pype ga repiakatuavouka soldados’ga pe ga mombytavo.

24

Judeusva’ea ombojaruhu Paulova’ea rehe

1 Cinco ko ga kiri a’ero. Aerē ikwava’ēhara’ga nduvihavuhu’ga ruri Cesaréia pe Ananias’ga. Ga gweru xava’eva’ga ojupi. Igwete Ananias’ga Tértulo’ga reruri governador’ga pyri Félix’ga pyri tomboja ti ga Paulo’ga rehe javo. Aereki ga e’i: “Tértulo’ga okwaha hete onhi’igatuavo. Gweroviaruka po ti ga Félix’ga pe Paulo’ga rekote’varuhua,” ei ga. Nurā ga Tértulo’ga reruri Félix’ga pyri tomboja ti ga Paulo’ga rehe javo.

2-3 Igwete Félix’ga Paulo’ga mbuhurukari gapyteri pe. A’ero Tértulo’ga imbojambojatehehui Paulo’ga rehe o’mbero. Nahā ga ei Félix’ga pe:

–Nde ko oreruvihavuhua, ei ga. Nde erehepia katu pa nhandegwrya jipi. Nurā ga ymya ndotavukara’javi nhandegwryi pe a’ero, ei ga Félix’ga pe. Nde ereapouka pyryva’ea nhandegwryi pe jipi. Ndepyry hete nde ore ve. Nurā ore epavi nde ve jipi, ei Tértulo’ga ga pe.

4 Norombokwera’javi po ti ore nde rerekovo nehē. Emo ji a’e nde ve kiro: Emombyry na’ē ti ore ve kiro orenhi’iga rendukatuavo. Toronhi’iheteyme ti nde ve, ei ga Félix’ga pe.

5 –Agwa’ga ko oko te’varuhu hete Paulo’ga. Ohoohouhu ga gagwryi pe nhaporemo okovo judeus’ga ndayvayva ga momymomyina nhanderuvi-hava’ga movahivahiamo, e’i tehe ga. Ga ko nazarenos’ga nduvihavamo oko – kiroki ga oho Nazarépeva’ea nhi’iga rupi Jesusva’ea nhi’iga rupi.

⁶ Igwete ga imbote'varuhupotari judeus'ga jatykahavuhua oji'i, ei ga. A'ero ore Paulo'ga pyhyigipei xa'e ti garekote'varuhua pe javo. A'ereki ga nopenhakatui nhaneramonhava'ea nhi'igagwera, ei ga.

⁷ Emo kotihĩ soldados'ga nduvihavuhu'ga ruri ore pyri Lisias'ga. Igwete ga Paulo'ga rerohoahyi ore hugwi, ei ga.

⁸ A'ero Lisias'ga ei ga pe – kirokei ga omboja Paulo'ga rehe – ga pe ga ei toho ti ga ga mombe'gwovo Félix'ga pyri javo. A'ero ore ruri nde pyri kiro, ei ga. Po ti nde ei Paulo'ga pe ga monhimombe'uuka nehẽ, a'ero po ti nde tuhẽ erekwaha pa garekote'varuhua nehẽ. “A'iti ganemimbojara ga rehe,” ere po ti nde nehẽ, e'i tehe Tértulo'ga ga pe.

⁹ Igwete judeus'ga ei no:

–Pohi tuhẽ, ei ga ga pe imboja Paulo'ga rehe no.

Paulova'ea onhimombe'u Félixva'ea pe

¹⁰ Aerẽ Félix'ga jipoeruri Paulo'ga pe:

–Ndehe erenhimombe'u kirogwe, ei ga ga pe.

Igwete Paulo'ga ei:

–Ymyahũ ko nde juizramo ere'e katu jire'yja'ga ndeaporoğita pe judeus'ga ndeaporoğita pe jipi. Nurã jirory hete ji nhinhimombe'gwovo nde ve terekwaha, ei ga Félix'ga pe.

¹¹ Korogweuhunhi ji hoi Jerusalém me oji'i tambohete ti Tupana'ga javo oji'i. A'ereki doze ji kiri kiro. Po ti nde ei ga pe po ti nde ikwahavi nehẽ, ei ga.

¹² Pevo judeus'ga ji repia novĩa. Emo ji nanhi'igayvari pevove'ga pe orejatykahavuhua pe. Namomymomyi ji ga cidade pe no. Orejatykahai pe ji namomyi ga no, ei ga.

¹³ Ombojamboja tehe reki agwa'ga ji rehe. Nurã ga ndohepiukari jirekote'varuhua kiro nde ve, ei Paulo'ga ga pe.

¹⁴ –Emo ji a'e kiro nde ve nhinhimombe'gwovo: Oramonhava'ea javijitehe ji jikogi Tupana'ga rehe. Ajiko ji ga rehe Jesus'ga nhi'iga rupi – Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea, ei ga jupe, ei ga. Arovia pa reki ji Moisésva'ea remimbo'eagwera Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'igagwera no.

¹⁵ Omanove'ga mbogweraagwama ji arovia hete agwa'ga javijitehe, ei ga ga pe. Tupana'ga po ti ga mbogwera pa gamanoa hugwi nehẽ okokatuve'ga. Okote'varuhuve'ga po ti ga ombogwera pa nehẽ no. Oro'e pa ore a'ea, ei ga.

¹⁶ Heroviaro gwaramo ji jirokwari jipi jirekokatuavo tajipoyja hete ti ji javo. Ako katu ji Tupana'ga pe. Ako katu ji ojipe'ga pe no. A'ero ji ikwahavi jiyvyteri pe jirekote'varuhue'yama, ei ga ga pe.

¹⁷ –Ambokwara'ara'ja'ja ji jitekove'y Jerusalém me, ei ga Félix'ga pe. Agwamo jate ji hoa'javi pevo itambere'ia rerogwovo jire'yja'ga pe imbatere'yve'ga pe oji'i. Mbatara ji herohoi no takwava'ẽ ti Tupana'ga pe javo, ei ga ga pe.

¹⁸ A'ea rehe ji hoi orejatykahavuhua pype. Jihoe'ymame ipype ji jipyhei tanhimomyi ti Tupana'ga pe javo, ei ga. Ojipe'ga nonhimongyi ji pyri pevo. Ji nanhi'igayvari ga momyina no. Nahã ji rekorame judeus'ga ji repiagi pevo, ei ga ga pe.

¹⁹ Ásiapeve'ga ko pevo u judeus'ga jitehe. Gahã po uhu nde pyri javo nde ve ramo ga imbojapotaramo ji rehe ramo, ei Paulo'ga.

²⁰ Ga ndure'ymame po agwa'ga omombe'u nde ve jirekote'varuhagwera naerũ hamo. Marã reki ji rekote'varuhagwera oji'i ji nhimombe'urame oremogitahara'ga pyteri pe nhi'ama oji'i? ei ga.

²¹ A'ea rupi ji eahyi ga pe oji'i: "Ji gambogweravagwama reroviaro gwaramo pe ete'varuhui ji ve," a'e ji ga pe oji'i. Pohoa jate ji eahyi nhi'ama gapyteri pe oji'i, ei Paulo'ga ga pe.

²²—Kirupi, ei Félix'ga a'ero.

Okwaha hete ga Jesus'ga nhi'igarupiva'ea novia. Igwete ga ei Paulo'ga pe: —Aerēji ti ji ei ndereaporogita pe a'ero nehē soldados'ga nduvihavuhu'ga rurame nehē Lísias'ga, ei Félix'ga ga pe.

²³ Igwete ga ei soldados'ga nduvihava'ga pe:

—Ehepia katu ti Paulo'ga, ei ga. Na ga rekoi jate reki gwemimbotarimo onga pype. Na gareheve'ga herueruri mbatera ga pe jipi, ei Félix'ga ga pe.

A'ero ga hopavi pea hugwi.

Paulova'ea onhi'iga'ja Félixva'ea pe

²⁴ Aerē Félix'ga rura'javi gwembirekohēa pavēi Drusilahēa pavēi. Hēa ko judeuramo oko. Igwete ga Paulo'ga mbuhurukara'javi ojipyri tahendu ti ganhi'iga javo. A'ero Paulo'ga imombe'ui ga pe ahejikoga Jesus Cristo'ga rehe.

²⁵—Nahanahā po ahe oko katu hamo, ei Paulo'ga ga pe no. Ahe tokoyme gwemimbotarimova'ea rehe jate hamo, ei ga ga pe. Aerē po ti Tupana'ga ga mbuhurukapavi ojipyri javo gandeaporogita pe nehē, ei Paulo'ga ga pe.

A'ea renduvame Félix'ga kyhyji a'ero. Igwete ga ei Paulo'ga pe:

—Heregwovo kiro a'ero, ei ga. Aerē hendupotara'javame po ti ji nde mbuhurukara'javi jijipyri nehē, ei Félix'ga ga pe.

²⁶ Igwete Félix'ga ei ovytyeri pe no novia: "Paulo'ga po ti ombuhu itam-bere'ia ji ve ji mohemuka cadeia hugwi javo ji ve nehē," ei ga novia. Igwete ga Paulo'ga mbuhurukara'ja'javi ojipyri jipi ga monhi'iga ga mongovo.

²⁷ Dois ga kwara mbo'ari. Emo Félix'ga nomohemukari Paulo'ga cadeia hugwi tonhimohē ti judeus'ga ji rehe javo. Aerē Pórcio Festo'ga rekoi Félix'ga py'rovo governadoramo a'ero.

25

Paulova'ea oho pota Césarva'ea pyri

¹ Aerē Festo'ga ruri Cesaréia pe tahepia katu jigwyriveve'ga kiro javo. Moko'i ga kiri pevo. Aerē ga hoi pea rupi Jerusalém me.

² Igwete judeus'ga nduvihava'ga nduri Festo'ga pyri ikwava'ēhara'ga nduvihava'ga pavēi. A'ero ga imbojambojateheuhui Paulo'ga rehe. Igwete ga ehetei Festo'ga pe:

³—Ejapyaka ti orenhi'iga rehe kiro, oro'e ore nde ve. Embuhuruka ti Paulo'ga kokoty Jerusalém me, ei ga ga pe novia.

A'ereki ga e'i nhoḡwenonde: "Tujukauka ti Paulo'ga pea rupi ga rurame Jerusalém me," ei ga novia.

⁴ Nurā ga ei Festo'ga pe tombuhuruka ti ga kokoty javo.

—Nambuhurukari po ti ji ga kokoty nehē, ei Festo'ga ga pe. Pero ga ga mombytai Cesaréia pe ga rerekovo. Kotihī po ti ji jivyra'javi jigwovo pevo nehē no, ei ga.

⁵ Paulo'ga rekote'varuhurame po ti penduvihava'ga hoi ji rupi a'ero imbojamboja ga rehe pevo nehē, ei Festo'ga ga pe.

⁶ Mbohapyrete Festo'ga kiri Jerusalém me. Kirē ga hoa'javi Cesaréia pe opytavo. Kó'emame ga hoi juizes'ga apykava rehe oina - perope ga e'ie'i gandeaporogita pe. Igwete ga Paulo'ga rerurukari ojipyri.

⁷ Paulo'ga rurame judeus'ga – kiroki ga uhu Jerusalém hugwi – kiro ga imbojambojaruhui ite'varuhuheteva'ea ga rehe ga atimana o'ama. Omboja tehe reki ga ga rehe. Emo ga ndohepiukari reki garekote'varuhua.

⁸ A'ero Paulo'ga nhimombe'ui.

–Ji ndakote'varuhui reki judeus'ga namonhava'ea remimbo'eagwera pe, ei ga. Orejatykahavuhua pe ji ndakote'varuhui no. Nhandegwyrivepe'ga nduvihavuhu'ga pe – perope Roma pe – ga pe ji ndakote'varuhui na jitehe no César'ga pe, ei Paulo'ga ga pe.

⁹ Igwete Festo'ga ei ga pe:

–Nderehopotari nde Jerusalém me? ei ga ga pe. Pevo gwe po ti ji ei ndereaporogita pe a'ero nehē henduvame ganemimbojara nde rehe nehē, ei ga ga pe.

A'reki Festo'ga e'i ovytyeri pe: “Nahā po ti judeus'ga nhimohemi ji rehe Paulo'ga rerohorame pevo nehē,” ei ga ovytyeri pe.

¹⁰ Emo Paulo'ga ei Festo'ga pe:

–Ji ndahoi pevo, ei ga. Avo ji ami kiro nde pyri romanoramo. Nhandegwyrivepe'ga nduvihavuhu'ga moiruharamo César'ga moiruharamo po nde ei jireaporogita pe hamo, ei ga Festo'ga pe. Ji ko ndakote'varuhui tuhē judeus'ga pe. Erekwaha tuhē reki nde a'ea, ei ga ga pe.

¹¹ Po a'iti jirekote'varuhuro gwaramo ga ji jukapotari, a'ero po ji jikaukari ga pe hamo. Emo ga omboja tehe ji rehe o'mbero. Nurā po a'ha nanhimondoi gapo pe a'ero hamo, ei ga ga pe. César'ga pyri po ti ji hoi. Gaha ti e'ijireaporogita pe nehē nhandegwyrivepe'ga nduvihavuhu'ga, ei Paulo'ga ga pe.

¹² A'ero Festo'ga hoi jiji onhimožitahara'ga monhi'iga a'ea rehe. Kirē ga rura'javi javo Paulo'ga pe:

–Ehopotaramo po ti nde hoi César'ga pyri a'ero nehē, ei Festo'ga ga pe.

Ahe omombe'u Paulova'ea Agripava'ea pe

¹³ Aerē Agripa'ga ruri Cesaréia pe. Ga ko judeus'ga nduvihavuhuro oko ojipe'ga gwyrī pe. Berenicehēa pavēi ga ruri Festo'ga repiaga.

¹⁴ He'yi ga kiri pevo. Aerē Festo'ga Paulo'ga mombe'ui Agripa'ga pe.

–Ohorame Félix'ga omombyta Paulo'ga cadeia pype ga mongovo, ei Festo'ga ga pe.

¹⁵ Ji horame Jerusalém me judeus'ga ga mombe'ui ji ve ikwehe, ei ga. Ik-wava'ehara'ga nduvihava'ga ombojaruhu ga rehe xava'eve'ga pavēi. Igwete ga ei ji ve: “Ejukauka ga a'ero,” ei ga ji ve ikwehe novīa, ei Festo'ga Agripa'ga pe.

¹⁶ –“Na rūi ore rekoi romanosramo ga jukajipeavo,” a'e ji ga pe, ei Festo'ga. “Omboja na'ē ga ga ndehe ga mo'ama. Henduvame ganemimbojara ojīhe ga nhi'ikwepygi a'ea rehe tuhē onhimombe'gwovo no,” a'e ji. “A'ero ko ore ei gandeaporogita pe javo ga pe,” a'e ji ga pe ikwehe, ei ga Agripa'ga pe.

¹⁷ –Aerē ji jivyra'javame avo judeus'ga nduri ikwehe, ei ga ga pe. Igwete ji nanhimbegwei. Ko'emame ji hoi juizes'ga apykava rehe nhitena takwaha ti Paulo'ga reaporogita javo, ei Festo'ga. Igwete ji Paulo'ga rerurukari ga mo'ama orepyteri pe a'ero.

¹⁸ “Kiro po ti ga imombe'ui garekote'varuhua nehē,” a'e ji jivytyeri pe novīa. Emo hajiheva'ea reki ga omboja ga rehe o'ama, ei ga Agripa'ga pe.

¹⁹ Nahā ga ei: “Paulo'ga nohendukatui oreramonhava'ea nhi'igawera,” ei ga, ei ga. “Paulo'ga omombe'u te'varuhu Jesusva'ea no,” ei ga. “Ga e'i: 'Jesus'ga omano. Aerē ga kwerava'javi omano hugwi,’ ei Paulo'ga,” ei

ga. “I’mbe ko Paulo’ga javo,” ei ga ji ve. “A’ereki Jesusva’ea omano hete okwerava’jave’yma,” ei ga ji ve, ei Festo’ga imombe’gwovo Agripa’ga pe.

²⁰—“Marā po ti ji ikwahahetei nanongara javo jupe naerū?” a’e ji jiyvyteri pe, ei Festo’ga. Nurā ji ei Paulo’ga pe ikwehe: “Nderehopotari nde Jerusalém me nehē?” a’e ji ga pe. “Pevo gwe po ti ji ei ndereaporogita pe nehē henduvame ganhi’iga nehē,” a’e ji ga pe, ei Festo’ga.

²¹ Emo Paulo’ga e’i ji ve: “Ji ndahoi pevo,” ei ga. “Nhandegwyriveve’ga nduvihavuhu’ga pyri ti ji hoi a’ero nehē César’ga pyri. Gaha jate po ti e’i jireaporogita pe a’ero nehē,” ei ga. “Ji mombyta jiji avo a’ero jihoa renonde,” ei Paulo’ga ji ve, ei Festo’ga. Nurā ji ga mombytaukari jiji cadeia pype kiro. Aerē po ti ji ga mondoukari César’ga pyri a’ero nehē, ei ga Agripa’ga pe.

²² Igwete Agripa’ga ei Festo’ga pe:

—Jihi tahendu Paulo’ga nhi’iga no.

—Ko’emame po ti nde henduvi ganhi’iga a’ero nehē, ei Festo’ga ga pe.

Ahe gweru Paulova’ea Agripava’ea pyri

²³ Ko’emame ga hopavi ongauhua pype pevove’ga jatykahava pype. Agripa’ga oho Berenicehēa pavēi. Ojigwajigwa hete pa ga ogwovo ongauhua pype onhimboukwahava. Soldados’ga nduvihavuhu’ga oho ojipe’ga no – kiroki ga huvihavamo oko cidade pe. Igwete ga hopavi ipype. A’ero Festo’ga Paulo’ga rerurukari gapyteri pe.

²⁴ Igwete Festo’ga ei:

—Nde ve ji ei kiro, Agripa. Pe me ji epavi no. A’ereki pe avo peju, ei ga ga pe. Pehepia pe agwa’ga Paulo’ga. Gaha rehe judeus’ga nhaporemo uhuuhu javo ji ve Jerusalém me, avo na jitehe no. “Omano po ga hamo,” e’ie’i ga ohapukapukaita ga pe, ei Festo’ga.

²⁵ Emo ji ndakwahavi garekote’varuhua reki. A’ero po ahe ndojukaukatehei ga, ei ga. Emo Paulo’ga tuhē e’i ji ve: “César’ga pyri po ti ji hoi a’ero. Gaha ti e’i jireaporogita pe nehē,” ei ga ji ve ikwehe, ei Festo’ga ga pe. A’ero po ti ji ga mondoukari ga pyri nehē, ei ga.

²⁶ Emo ji ndakwahavi Paulo’ga mombe’gwovo. Gara po ti ji ikwatijari imondovouka nhandervihavuhu’ga pe a’ero nehē? a’e ji, ei ga ga pe. Nurā ji Paulo’ga mbuhurukari pe pyri kiro – nde pyri kaitu, Agripa, ei Festo’ga – tapehendu ti ganhi’iga a’ero javoji. Hendupavame ti pemombe’u ji ve garekote’varuhua a’ero. A’ea ti ji ikwatijari ga mombe’gwovo César’ga pe a’ero nehē, ei ga.

²⁷ Ikwatijare’ymame ganemimbojara ga rehe, marā po ti ji cadeiapypeve’ga mondoukari ga pe nehē naerū? ei Festo’ga Agripa’ga pe.

26

Paulova’ea onhimombe’u Agripava’ea pe

¹ Igwete Agripa’ga ei Paulo’ga pe:

—Here nhimombe’gwovo kirogwe.

A’ero Paulo’ga jipoapyhoi huvihavuhu’ga pe Agripa’ga pe ta’e ti kiro nde ve javo.

²⁻³ —Pry ji ve ji nhimombe’ui nde ve kiro, ei Paulo’ga ga pe. A’ereki nde erekwaha hete judeus’ga ndeaporogita ekovo. Nde erekwaha ganamonhava’ea nhi’igagwera ganhi’igayvara no, ei ga Agripa’ga pe. Judeus’ga ombojamboja tehe reki ji rehe ikwehe, ei ga. Kiro ti ji nhimombe’ukatui nde ve. Ejapyaka katu ti ji rehe a’ero, a’e ji nde ve, ei Paulo’ga ga pe.

4—Judeus'ga nhaporemo okwaha jireaporogita jivoja'ia rupi. Ga okwaha jireaporogita ymya vehevi ji ruvame jijigwyri pe na'ë aerë Jerusalém me no, ei ga.

5 Jirekoagwera fariseuramo ga ymya ikwahavi no. Fariseus'ga ko koji'i reki gwendu katu gwamonhava'ea nhi'igagwera jara'ga hohe, ei ga. Ji ko na tuhë ahendu katu ahenhi'igagwera jipi. Ipotarame po ga imombe'ui te a'ea hamo, ei Paulo'ga ga pe.

6 Kiro ga ji mo'ami reki avo timbojamboja mbatera ga rehe javo. “Gweroviaruhu ga gambogweravagwama,” ei ga ji ve, ei ga. A'iti tuhë ji imboha'uvi nhanembogweravagwama, a'e ji. A'ereki ymya Tupana'ga e'i tuhë oreramohava'ea pe: “Aerë ti ji ga mbogwerapavi nehë,” ei Tupana'ga ahe ve hako, ei ga.

7 A'ea jitehe orere'yja'ga omboha'u no judeus'ga - kiroki ga doze oko huvihavamo ojiheve'ga pavëi. Igwete ga nhaporemo imboha'uvi ombogweravagwama omanoa hugwi. A'ero ga Tupana'ga mboheteheitei upa arimo ypytunimo no tonhimohë Tupana'ga nhande rehe javo, ei ga. Ombogwerava mboha'uva reki ga ombojamboja ji rehe gweroviaruhu ga a'ea javo ji ve, ei ga Agripa'ga pe.

8 Ah judeus, maranuhũrame tuhë pe ndaperoviarihu Tupana'ga remimbogwerava naerũ? ei Paulo'ga pevove'ga pe.

9 Igwete Paulo'ga ei no:

—Jihi na jitehe a'e na'ë jiyvyteri pe: “Amovahĩ po ji Nazarépeve'ga mombe'ua Jesus'ga mombe'ua imombiga hamo,” a'e ji javo ikwehe novĩa, ei Paulo'ga.

10 Na tuhë ji rekoji a'ero Jerusalém me ikwehe, ei ga. He'yive'ga ji amondouka ga mongiuuka cadeia pype Jesus'gareheve'ga. Ikwava'ëhara'ga nduvihava'ga omongiuka ga ji ve, ei Paulo'ga ga pe. Ga ga jukapotarame ji ei no: “Pejukauka tuhë ga a'ero,” a'e ji ga pe, ei ga.

11 Igwete ji hojihoi nhandejatykahava pype nhaporemo ga nupanupãuka pepohi ti Jesus'ga hugwi javo ga pe, ei ga. Anhimboahi hete ji ga pe, ei ga. A'ero hajihejiheva'e pe cidades pe ji hoi tajjigarai ti ga ndehe javo ikwehe, ei Paulo'ga ga pe.

Paulova'ea omombe'u gweaporogita rorojijyagwera

12 Igwete Paulo'ga ei Agripa'ga pe:

—A'ero ji hoi pea rupi cidade de Damasco pe ikwehe novĩa. Ikwava'ëhara'ga nduvihava'ga ji mondouka pevo topyhyguka ti ga Jesus'gareheve'ga javo ji ve, ei Paulo'ga.

13 Ahaji katu ji hepiagi reki hendy'javuhuva'ea. Yvaga hugwi turi ji ve. A'ea hendy'javuhu hete koji'i kwara hohe. Mbyteri pe ji rekoji a'ero jirupive'ga pavëi, ei ga.

14 A'ea ore mombori vyyvo, ei ga. Igwete ji henduvi ganhi'iga ji ve. Judeus'ga nhi'igimo ga ei ji ve. “Saulo, Saulo!” ei ga ji ve. “Maraname nde imbohahykaruhui ji ve? Tiruahũ nde ve nde naneangarihu,” ei ga ji ve, ei ga Agripa'ga pe.

15 —A'ero ji ei ga pe: “Manamo pe?”

—“Ji ko Jesusramo ako. Ji ve nde erembohahyuka,” ei ga, ei Paulo'ga.

16 “Here epo'ama kirogwe,” ei Jesus'ga ji ve, ei ga. “Ajipiuka ji nde ve toko ti ga jipokoharamo javo nde ve. Eremombe'u po ti nde ga pe enhimbiapiaga nehë,” ei ga, ei ga. “Ji jipiukara'javame nde ve po ti nde a'ea mombe'ui nehë no,” ei Jesus'ga ji ve, ei Paulo'ga.

17 “Judeus’ga jigwarairame nde rehe po ti ji nde mbopiro’yi ga hugwi. Judeus’garüive’ga hugwi po ti ji nde mbopiro’yi nehë no,” ei ga javo ji ve, ei ga. “Ga pyri po ti ji nde mondoukari nehë judeus’garüive’ga pyri.

18 Igwete po ti nde ikwahavukari a’itituhë^{va’ea} judeus’garüive’ga pe nehë,” ei ga ji ve, ei ga. “Igwete po ti nde ga mbopohirikari gandekote’varuhua hugwi ga mongokatuavo nehë. Igwete po ti nde ga mbopiro’yi Satanás’ga popoakara hugwi nehë Tupana’ga popoakara rerekouka ga pe nehë,” ei ga ji ve, ei ga. “A’ero po ti Tupana’ga imombori gandekote’varuhua ga hugwi nehë gajikoga gwaramo ji rehe nehë. Igwete po ti ga nduvi jara’ga pyri nehë – kiroki ga Tupana’ga omo’emo’ë ga ojive no,” ei Jesus’ga ji ve ikwehe, ei Paulo’ga imombe’gwovo ga pe.

Paulova’ea onhimombe’u Jesus’ga pokoharamo

19 Igwete Paulo’ga ei no:

–Ahendu katu ji ga jipiukaramo ji ve yvaga hugwi, ei ga Agripa’ga pe.

20 Igwete ji imombe’ui Jesus’ga nhi’iga Damascopive’ga pe na’ë Jerusalémmeve’ga pe no. Judéiapive’ga gwyrä rupi ji hojihoi imombe’gwovo ga pe. Judeus’garüive’ga pe ji imombe’ui no, ei ga. A’ea’ë ji ga pe jipi: Perojijyi ti pejaporogita pejipohia pejikote’varuhua hugwi pejikoga Tupana’ga rehe. Peko katu ti a’ero hepiuka pejipohiragwera pejikote’varuhua hugwi, a’ë ji ga pe, ei Paulo’ga.

21 Nhirembi’ea rehe judeus’ga ji pyhygi nhandejatykahavuhua rokari pe ji juka pota.

22 Emo kiromo jate Tupana’ga ji pokopoko okovo. Nurä ji ami imombe’ukatuavo kiro ahe ve nhaporemo okoteheve’ga pe huvihava’ga pe no, ei Paulo’ga. Nhiremimombe’ua ko aheremimombe’ua ja reki. A’ereki Moisés^{va’ea} omombe’u aerë^{va’ea}. Tupana’ga nhi’iga mombe’uharava’ea omombe’u a’ea jitehe no. A’ea pe jate ji ei jipi imombe’gwovo no, ei ga ga pe.

23 Nahã ahe ei hako: “Aerë po ti Cristo’ga manoi nehë. Cristo’ga na’ë po ti Tupana’ga ga mbogwera gamanoa hugwi a’ero nehë,” ei ahe. “Nahã po ti Cristo’ga ikwahavukari gambogweravagwama judeus’ga pe judeus’garüive’ga pe no,” ei ahe hako, ei Paulo’ga ga pe.

24 Nahã Paulo’ga nhimombe’umbe’ui. Nanime Festo’ga ea^{hyi} ga pe:

–Paulo, neakäte’varuhu nde. Ikwatijara repiahetea neakaga mbote’varuhui, ei Festo’ga ga pe.

25 –Avi pyry hete nhiakaga, ei Paulo’ga javo ga pe. A’itituhë^{va’ea} ji amombe’u katu, Festo, ei ga.

26 Agripa’ga okwaha hete nanongara. A’ero ji ndapojihuvi nhinhi’iga ga pe, ei ga. A’ereki Jesus’ga mombe’ua nonhimimi’ti ga pe. A’ereki jukwaha hete Jesus’ga rekohava, ei ga Festo’ga pe.

27 Oro nde, Agripa, ei ga. Ererovia nde Tupana’ga nhi’iga mombe’uharava’ea nhi’igagwera? Ki nde ererovia tuhë, a’ë ji, ei Paulo’ga ga pe.

28 Igwete Agripa’ga ei ga pe:

–Kotihĩ nde ji mbojikopotari Jesus’ga rehe naerü? ei ga.

29 Igwete Paulo’ga ei:

–Kotihĩ nde jikogame ga rehe po ti pyryvamo ji ve. Mbaigwe nde jikogame po ti pyryvamo jitehe nehë. A’ereki ji a’ë hete Tupana’ga pe toko ti ga ji javijitehe javo, ei Paulo’ga. Nde ve ji ei, Agripa. Jara’ga pe ji ei no – kiroki ga gwendu nhinhi’iga kiro. Tapejiko pa ti Jesus’ga rehe ji javijitehe, a’ë ji pe me, ei ga. Emo jipoa ja rüi po pepoa hamo. A’ereki ga ji pokwa itanhuramuhüa pyvö, ei ga ga pe.

³⁰ Igwete Agripa'ga po'ami a'ero Festo'ga pavēi. Berenicehēa po'ami no jara'ga pavēi. Igwete ga jogwerohoi pea hugwi onhomonhi'iga.

³¹ —Ndokote'varuhui reki Paulo'ga, ei ga javo ojohupe. Po ahe ndojukatehei te ga, ei ga. Nomondoukari po ahe ga cadeia pype hamo, ei ga ojohupe novia.

³² Igwete Agripa'ga ei Festo'ga pe:

—Ga hopotare'ymame César'ga pyri po ahe omohemuka ga cadeia hugwi ga mondovo hamo, ei ga ga pe.

27

Soldadosva'ea gweroho Paulova'ea Roma pe

¹ Aerē Festo'ga ei soldados'ga pe:

—Pembo'avuka ti kiro cadeiapypeve'ga Paulo'ga kiro itayharuhua pype ga mondovo César'ga gwyri pe Itália pe, ei ga soldados'ga pe.

Igwete ga Paulo'ga nderohoi Júlio'ga pyri. Ga ko soldados'ga nduvihava'ga. Ga oporavyky gwuvihavuhu'ga pe Roma pe onhimongyavo. Igwete soldados'ga Paulo'ga nderohoi javo Júlio'ga pe:

—Embo'a ti cadeiapypeve'ga nderogwovo kiro, ei ga ga pe.

² Jihi Lucasramo aho Paulo'ga ndupi no. Igwete ore avi itayharuhua pype cidades de Adramítiohugwiva'ea pype.

—Toroho ti imbojopiapiavo cidades Ásiapeve'ga gwyri pe, ei ga.

Igwete ore avi ipype orogwovo. Aristarco'ga oho ore rupi no Macedôniapeve'ga gwyripeve'ga cidade de Tessalônicapeve'ga.

³ Igwete ore hoi. Ko'emame ore vahemi cidade de Sidom me. Igwete Júlio'ga pyrvamo Paulo'ga pe javo.

—Eho ti ga pyri, ei ga, ejiheve'ga pyri tomondo ti ga mbatera nde ve, ei ga Paulo'ga pe.

A'ero ore hoi.

⁴ Aerē ore ava'javi orogwovo pea hugwi. Kiro vyvaturanuhūa ruri ore rovatiamo. Nurā ore hoi ypa'ouhū vyvri Chipre vyvri oronhimima vyvtua hugwi.

⁵ Aerē ore yahavi okwava Cilíciapeve'ga gwya pyvō. Panfíliapeve'ga gwya pyvō ore kwavi no. Aerē ore hoi cidade de Mirra pe Líciapeve'ga gwyri pe.

⁶ Pevo Júlio'ga hepiagi ojipea itayharuhua Alexandriahugwiva'ea - kiroki oho gweri Itáliapeve'ga gwyri pe. Nurā Júlio'ga ore nhaği a'ea pype.

⁷ He'yi ore kiri orogwovo. Maymbeve ore hoi orokovo. A'ereki vyvturanuhūa ore ve. Nderohoi gwerevi ore orokovo. Ore vahemame cidade de Cnido vyvri vyvtua noremogwawukari ipyvō. Nurā ore hoi ypa'ouhū vyvri Creta vyvri vyvtue'yma rupi. Igwete ore kwavi Salmona pyvō - perope vyvya oho pyvteri pe.

⁸ Hehemo ore hoi yembeyvyvri. Vyvtua noremovahemukari gwerevi nhimbiari pe Bons Portos pe ira'agwe cidade de Laséia hugwi.

⁹ Aerē Paulo'ga ga moğitai novia. A'ereki maname ore pytai pevo. Okwavipe judeus'ga apoa a'ero i'ue'ŷkava - a'ea rupi ga ikwava'egukari mbiara Tupana'ga pe okote'varuhuva'ea rehe. Okwavipe a'ea. Tiruahū orehoa'javame kiro. A'ereki yapohua u gweri. Nurā Paulo'ga ga moğitai javo ga pe.

¹⁰ —Xahoa'javyme ti kiro, ei ga. Nhande hoaharame kiro po ti imbohahyukari nhande ve nehē, ei ga. Ite'varuhu po ti itayharuhua pe nhanembatera pe no. A'ero po ti nhande manoi nehē no, ei Paulo'ga ga pe.

¹¹ Júlio'ga nohenduvi reki Paulo'ga nhi'iga. Gwerovia ga itayharuhua jara'ga nhi'iga imondohara'ga nduvihava'ga nhi'iga no.

¹² Ojipe'ga e'i no:

—Timbojaryme ti yhara avo, ei ga. A'ereki ite'varuhu nhimbiara yapouhua rupi, ei ga ojohupe. Hehemo'i ti tiroho ypa'ouhū vvyri Creta vvyri imboja. Tihepia ti nhanevahema pevo cidade de Fenice pe nehē, ei ga. Pevo po ti nhande imbojari yhara yapouhua rupi. A'ereki pyry ijahava pevo. Ndipopoakahetei ko vvytua pevo, ei ga ojohupeupe onhimongyavo.

Yvyruhua

¹³ Aerē turi vvytukatua. Nurā ga ei ojohupe:

—Xaho tuhē kirogwe, ja'gwy, ei ga. Kirogwe po pyry ovuhu nhandehohava, ei ga ojohupe novīa.

A'ero ga hupiri yhya hugwi itauhuva'ea ipohyiva'ea - kiroki nomoanhanukari itayharuhua. Igwete ore hoaj'avi Creta rembeyvyri.

¹⁴ Emo kotihī uhu vvyturanuhūa Creta hugwi. Nordeste ko hera vvyturanuhūa rera.

¹⁵ Kiro turahyi itayharuhua pe. Tegwete ore herohohava vvytua ore rovatiamo gwaramo. Vvytua tuhē ore rerohoi ore rerekovo a'ero.

¹⁶⁻¹⁷ Ypa'ō vvyri Cauda vvyri ore hoi. Pevo igwyre'i vvytua ore ve. Igwete ore ipyhygahyi yha'ria hupia. Norombo'avi gwerevi ore itayharuhua pype herokokatuavo. Kirē ga imonhatimatimani itayharuhua ihama rerogwovo nhapytiamo imongovo toandogyeme ti itayharuhua javo. Aerē:

—Kiro po ti nhande herohoi tye'ymuhūa apiavo herotyva y'ytiguhūa rehe nehē, ei ga okyhyjiavo.

A'ereki pevo u y'ytiguhūa ppyteri pe'i Líbiapeve'ga gwyrā ppyvo. Igwete ga imbojyva'javi itayharuhua pype tapy'ynhapiruhuva'ea yhara moanhandava vvytua tomoanhaheteyme ti javo. Gwemimbotarimo vvytua ore rerohoi a'ero.

¹⁸ Ndopigi vvyruhua ore mbojirejireva. Nurā ko'emame ga imombomombori mbatera y pe timbovevujuka ti itayharuhua javo.

¹⁹ Ko'emame ga opoa pyvō imombori y pe itayharuhua rupiara no.

²⁰ He'yi ore kiri ipype. Arimo ore ndorohepiaga'javi kwara. Ypytunimo ore ndorohepiaga'javi jaytata'ia. Igwete vvyruhua ore rerekouhui. Nurā ore ei:

—Kiro po ti nhande papavi tuhē nehē, oro'e ore orojohupe.

²¹ Ymya ga ndo'ukatua'javi mbatera okovo. A'ero Paulo'ga hoi gapyteri pe o'ama.

—Mbaria po pe nanhirenduvi raikwehe, ei ga ga pe. Ndaperuri po pe Creta hugwi ramo. Herure'ymame po ndojigwarajuhui itayharuhua rehe kiro ramo. A'ero po mbatera ndohoi ypy pe ramo, ei Paulo'ga ga pe.

²² Emo kiro ji ei pe me: Penhimboitakwerimo ti peko. Niamanoi po ti nhande nehē. Itayharuhua tehe po ti oho ypy pe nehē, ei ga ga pe.

²³ Akwaha ji a'ea. A'ereki Tupana'ga - ga ji pojyka ojive, gaha ji ambohete hete jipi - gaha ojipyryve'ga mbuhuruka ji pyri ga mo'ama ypytunimo, ei ga.

²⁴ Igwete ga ei ji ve oji'i: “Paulo, terekyhyji ti ekovo. Ereho tuhē ti nde e'ama César'ga pyri nehē,” ei ga ji ve oji'i, ei ga ga pe. “Tupana'ga ti omombyry nde ve. Nurā ti nderupive'ga ndopapavi ypy pe nehē,” ei Tupana'gapyrive'ga ji ve, ei ga.

²⁵ Penhimboitakwerimo ti peko a'ero, ei Paulo'ga ga pe. Ajiko ji Tupana'ga rehe. A'ero ji heroviahetei ganhi'iga jijive. Nurā ji ei pe me: Na tuhē po ti ihoi Tupana'ga rembi'ea rupi nehē, ei ga.

²⁶ A'erorame tehe po ti vvytua nhande rerohoi nhande mbotyva nhande noğa ypa'ouhũa rehe, ei Paulo'ga imombe'gwovo ęa pe.

²⁷ He'yi treze ore kiri vvyruhua rerekovo. Vvytua ore rerohorohoi ypiahua ruvihavuhua pype Mediterrâneo pype. Ypyhaji katu itayharuhua mondohara'ęa ei:

—Ira'agweuhunhi yembe'yva aęwamo, ei ęa ojohupe.

²⁸ Igwete ęa ha'aa'aęi tihepia ti typya a'ero javo.

—Trinta e seis metros, ei ęa.

Hehemo'i ęa herohoi ha'aa'aęa'java.

—Igwyre'i kiroęwe typya vinte e sete metros, ei ęa.

²⁹ Kiro po ti vvytua nhande rerohoi ita rehe nhande noğa nehẽ, ei ęa okyhyjiavo.

Nurã ęa ipohyiva'ea imbojyvi yhara revira hugwi ihamuhũa rehe. Quatro ęa imbojyvi ipohyiva'ea imondovo ppy pe timombyta ti itayharuhua inoğa javo.

—Kotihĩ po ko'ema ruri hamo, ei ęa ojohupe.

³⁰ Emo itayharuhua mondohara'ęa oka'nhy pota jugwi onhimima xam-noyme ti javo ojohupe. A'ero ęa imbojyvi yha'ria y pe. Igwete ęa ei jara'ęa pe o'mbero:

—Torombojy ti ipohyiva'ea itayharuhua tĩa hugwi kiro, ei ęa o'mbero.

³¹ Oka'nhy ęwerĩ reki ęa novĩa. Emo Paulo'ga ikwahavame e'i soldados'ęa pe Júlio'ęa pe:

—Imondohara'ęa pytae'ymame itayharuhua pype po ti pe papavi ppy pe nehẽ, ei ęa.

³² Igwete soldados'ęa ikwahavondogi ihamuhũa imbojyhava yha'ria mbohia y pe tohoyme ti ęa javo.

³³ Ko'ęatue'yma rupi Paulo'ga ei ipyjiara'ęa pe nhaporemo:

—Peji i'gwovo kiroęwe, ei ęa. A'ereki he'yi quatorze pe kiri i'ukatue'yma marã po ti nhande ve javo, ei ęa.

³⁴ Nurã ji ehetei pe me: Pe'u ti mo tapepytujiko tuhẽ ti. Napemanoi po ti pe nehẽ, a'e ji pe me, ei Paulo'ga ęa pe.

³⁵ Onhi'igirẽ ęa ipyhygi pão onhi'iga Tupana'ga pe ęandovaki.

—Pry hete nde imbuhuri mbatera ore ve toro'u, ei Paulo'ga ęa pe.

Igwete ęa jaygwe'rogi i'gwovo.

³⁶ A'ero ęa ndoryvamo i'gwovo no.

³⁷ He'yjuhuva'ero ore rekoi itayharuhua pype duzentos e setenta e seis.

³⁸ I'ukatupavirẽ ęa imombomombori trigo y pe timbovevujuka itayharuhua javo.

Typepemuhũa gwovaja'ro itayharuhua

³⁹ Ko'ęaturame itayharuhua mondohara'ęa hepiagi yvya ikwahave'yma. Kirẽ ęa hepiagi ypia'ia y'tięa hembeyvyri. Nurã ęa ei ojohupe:

—Pevo ti tiroho herohyga y'tięa rehe heroja. Tihepia ti nhande herovahema pevo nehẽ, ei ęa ojohupe.

⁴⁰ A'ero ęa ikwahavondogi ihama imbohia ipohyiva'ea ppy pe. A'ea ja jara'ęa ikwaharavi imopyryngava tiroho katu javo. Igwete ęa imbovyri yva rehe tapy'ynhapiruhuva'ea itayharuhua moanhandava imohina ipyjiara. Itĩa rehe ęa imbovyri imohina a'ea pyvõ ti vvytua tomoanha yhara javo. Nahã vvytua ore rerohoi yembe'yva rehei katu novĩa.

⁴¹ Emo ore rerohy ore noğa ypyjuvuhua rehe ypyteri pe. A'ero itiatykai y'tięa rehe. Ndojipe'aa'javi jugwi. Igwete hevira jovaja'roja'rogi a'ero typepemuhũa rerekouhuavo.

⁴² Igwete soldados'ga ei ojohupe:

–Tijuka pa ti cadeiapypeve'ga a'ero toytavyme ti ga oka'nhyrna nhande hugwi, ei ga ojohupe.

⁴³ Emo Júlio'ga e'i ga pe:

–Tapejukai ti ga, ei ga ga pe.

A'ereki ga ndojukaukapotari Paulo'ga. Kirẽ ga ei ore ve:

–Ikwhavame pejiytavo pe na'ẽ ti pepopepo y pe pejiytavo penhi'eamo yembe'yi pe nehẽ, ei ga.

⁴⁴ Aerẽ ti jararamo pehopheho yva raygwera rehe itayharuhua raygwera rehe nehẽ, ei ga ore ve.

Nahanahã ore hopavi yembe'yi pe a'ero oro'eamo.

28

Paulova'ea opyta Malta pe

¹ Oro'embavame pevove'ga imombe'ui yvya ore ve.

–Agwa ko ypa'ouhũa. Malta ko hera, ei ga ore ve.

² Igwete ga imombyryhetei ore ve ore pokoga. A'ereki iroyxağahi ore ve. Amana okyripe ore ve no. Igwete ga imombyryhetei ore ve japovo tata tapejipe'e ti javo.

³ Igwete Paulo'ga ga ndatahari herua inoğa tata pe. A'ero ihemi mboja jugwi ahejukava'ea hakuva rerekovo gwaramo. Igwete Paulo'ga poa hu'ui ohaekovo gapoa rehe okovo.

⁴ Hepiagame pevove'ga etehei ojohupe:

–Iporojukava'ero po ga oko. Nomanoi ga ypy pe raji'i. Emo kiro aherepykava. Mboja po ti ojuka ga kiro nehẽ, e'i tehe ga ga pe.

⁵ Igwete Paulo'ga opoa mbovavagi imombo mboja imbohia tata pe. Ndahahi reki ga pe.

⁶ Igwete ga ga repiahetei upa.

–Kiro po ti ivuvupavi nehẽ, e'i tehe ga. Mara'ngu po ti ga kotihĩ omanomo nehẽ? ei ga.

Mbaigwe ga nduvi tihepia ti gamanoa javo novĩa. Aerẽ hepiagame hahye'yma ga pe a'ero ga herojijyi gweaporoğita.

–Yvagipeva'ero reki ko ga rekoi, e'i tehe ga ga pe a'ero.

⁷ Igwete Públio'ga ore mbuhurukari ojipyri. Ira'agwe te gagwyrã. Ga ko ganduvihavamo oko pevo ypa'ouhũ me. Igwete ga ore mbuhurukari ojipyri imombyryva ore ve. Trẽs ga ore mongirukari ojipyri.

⁸ A'ea rupi Paulo'ga hoi Públio'ga ruva'ga pyri. A'ereki ga itetirũa onhinoga upa. O'ao'a ga rehe jipi. Gapy'a hahy hete no. Igwete Paulo'ga hoi ga repiaga. Igwete ga ei Tupana'ga pe tomombi ti ga karugwara ga hugwi javo. A'ero Paulo'ga pokogi ga rehe imombiga gatetirũa ga hugwi.

⁹ Ikwhavame jara'ga nduri Paulo'ga pyri ypa'ouhumeve'ga – kiroki ga itetirũa – kiro ga nduğanduri Paulo'ga pyri tomombi ti ga oretetirũa ore hugwi javo. A'ero ga imombimombigi ga hugwi no.

¹⁰⁻¹¹ A'ero ga imbuhumbuhuri mbatera ore ve ore rerekokatuavo.

Paulova'ea oho Roma pe

Trẽs jahya rupi ore pytai pevo orojupa yapohua rupi. A'ero ore nhinagi itayharuhua pype Alexandriahugwiva'ea pype. “Os Deuses Gêmeos,” ei ga jupe. A'ea opyta ypa'ouhũ me yapohua rupi no. A'ea pype ore nhinagi a'ero. Ore herohoğwerĩrame ypa'omeve'ga imbuhumbuhuri ore ve mbatera orehohava rupiara.

¹² Igwete ore hoi orovahema cidade de Siracusa pe oroja. Trêš ore kiri pevo.

¹³ Aerê ore hoi yembeyvyri cidade de Régio pe. Ko'emame turi vyvutakua ore ve ore rerogwovo. Ko'emame ore vahemi cidade de Pozuoli pe oropytavo.

¹⁴ Pevo ore Jesus'gareheve'ga ndepiagi.

—Pepytaahi'vi ti. Sete ti peki ore pyri, ei ga ore ve.

A'ero ore pytai ga pyri. Aerê ore hoi pea rupi orogwovo Roma pe.

¹⁵ Ojipe'ga orehoa mombe'u jipe Jesus'gareheve'ga pe Roma pe. Henduvame ga nduri jugwi ore rovatiamo Praça de Ápio pe. Aerê ojipe'ga ore rovatĩ Trêš Vendas pe. A'ero ga ore mbojiroviari ore rerogwovo. Ga ndepiagame Paulo'ga ei Tupana'ga pe:

—Pyry hete nde ga mbuhurukari ji pyri, ei ga ga pe.

A'ero Paulo'ga roryvamo ogwovo ga ndupi.

Paulova'ea omombe'u Jesus'ga Roma pe

¹⁶ Aerê ore vahemi Roma pe. Igwete romanos'ga nduvihava'ga Paulo'ga mondoukari onga pype tohoyme ti ga jugwi javo. Ga tehe u pevo soldado'ga pavêi gwepiakava'ga pavêi.

¹⁷ Trêš ga kiri. Aerê Paulo'ga ga mbuhurukari ojipyri judeus'ga nduvihava'ga. Ga jatykarame Paulo'ga nhimombe'ui ga pe.

—Nhiirũ, ei ga gwe'ya'ga pe. Ji ndakote'varuhui judeus'ga pe nhandere'ya'ga pe ikwehe, ei ga. Nhaneramonhava'ea nhi'igagwera pe ji ndakote'varuhui no novia. Emo judeus'ga oko tehe reki ji rehe ji pyhygauka Jerusalém me ji mondoukaruhu tehe romanos'ga nduvihava'ga po pe ikwehe, ei Paulo'ga.

¹⁸ Aerê ganduvihava'ga henduvi nhinhi'iga. “Po ahe ndojukai tuhê te Paulo'ga hamo,” ei ga ji mombe'gwovo. “A'ereki ga nitiruahũ. Timohemuka ti ga mondovouka a'ero,” ei ga ikwehe novia, ei ga.

¹⁹ Emo judeus'ga e'i: “Tapemohemukari ga,” ei ga, ei Paulo'ga ga pe. Nurã ji ei romanos'ga nduvihava'ga pe: “Aho pota ji nhandegwyrive'ga nduvihavuhu'ga pyri César'ga pyri a'ero. Gaha ti e'i jireaporoğita pe nehê,” a'e ji, ei ga. Emo ji nambojari reki ite'varuhuva'ea nhandere'ya'ga ndehe, ei Paulo'ga ga pe.

²⁰ Kiro ji pe mbuhurukari jijipyri a'ero tahepia ga javo. Tanhiĩ ti ga pe, a'e ji pe me, ei ga. A'ereki israelitasramo nhande tirovia Tupana'ga remimbogwerava. A'ea rehe reki ga ji pyhygi ji pokwa itanhuramuhua pyvõ ikwehe, ei Paulo'ga imombe'gwovo ga pe.

²¹ Igwete ga ei Paulo'ga pe:

—Judéiapeve'ga nombuhurukari gwembikwatijara ore ve nde mombe'gwovo, ei ga. Igwete nhandere'ya'ga - kiroki ga uhu pea hugwi - ga nde'ite'varuhui nde ve. Ga ndogweruri pevove'ga nhi'igagwera a'ea rehe no.

²² Ore reki orohendu pota nenhi'iga, ei ga Paulo'ga pe. Marãi nde jupe naerũ? A'ereki ojigwyrive'ga nhaporemo ga e'i te'varuhu Jesus'ganhi'igarupiva'ea rehe, ei ga.

²³ Irũa rupi po ti ore rura'javi henduva nenhi'iga a'ero nehê, ei ga Paulo'ga pe.

O'eagwera rupi katu ga ndura'javi Paulo'ga rongga pe a'ero. He'yjuhuve'ga reki uhu ga pyri. Igwete ga imombe'ui ga pe Moisésva'ea remimbo'eagwera ahenhi'igagwera no - kiroki ahe Tupana'ga nhi'iga mombe'u hako. A'ereki ga gweroviaruka pota ga pe onhi'iga Jesus'ga mombe'urame.

—Cristo'ga ahe omombe'u hako, ei Paulo'ga ġa pe. Jesus'ga reki ko Cristoramō oko Tupana'ga remimbuhurukaramo, ei ga. Pejikogame ga rehe po ti Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

Ypyhajive ga ega'ei ġa pe imooyptunauka.

²⁴ A'ero jara'ga heroviari tuhē ganhi'iga. Jara'ga ki a'e te ndogweroviari upa.

²⁵ Igwete ġa nhonhi'igayvayvari ogwovo ga hugwi. Ga hogweriā rupi Paulo'ga ei ġa pe a'ero:

—Tupana'ga ra'uva ombuhuruka katu onhi'iga a'itituhēva'ea penamonhava'ea pe hako. A'ereki gara'uva onhi'ī Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea pe Isaíasva'ea pe emombe'u ti ġa pe javo, ei ga.

²⁶ Nahā ko Tupana'ga ra'uva ei ahe ve a'ero hako:

“Heregwovo nhinhi'iga mombe'gwovo akoja'ga pe.

Nahā ti ere ġa pe:

‘Pehendundu po ti pe novīa.

Emo po ti pe ndapekwahavi nehē.

Pehepiepia po ti pe novīa.

Emo po ti pe napembaragwahavi nehē’

Pohoa ti ere javo ġa pe,” e'i Tupana'ga ra'uva, ei Paulo'ga ġa pe.

²⁷ “A'ereki ġa noangarihu ikwahapotare'yoma,” e'i Isaíasva'ea pe, ei ga.

“Ndaheakwari ga.

A'ereki ġa napembaragwahavi hepiagame.

Ndiapyakwari ga.

A'ereki ġa ndokwahavi henduvame,” e'i Tupana'ga ra'uva, ei ga.

“A'ereki ġa ndopohipotaruhui okote'varuhua hugwi.

Nomomborukapotari ġa Tupana'ga pe okote'varuhua,” e'i, ei ga ġa pe.

Nahā ko Tupana'ga ra'uva nhi'igagwera Isaíasva'ea pe hako, ei ga. A'ero ahe imombe'ui nhaneramonhava'ea pe, ei Paulo'ga judeus'ga pe.

²⁸⁻²⁹ —Pekwaha tuhē a'ero, ei ga ġa pe. Judeus'garūive'ga pe Tupana'ga omondouka onhi'iga a'ero, ei ga. Ga pe ga omombe'uuka Jesus'ga nhanderekote'varuhua mombohara'ga, ei ga. Gahā po ti ġwendo ojikoga Jesus'ga rehe a'ero nehē! ei Paulo'ga ġa pe.

A'ero ġa hoi ga hugwi.

³⁰ Aerē ojipe'ga nduġanduri Paulo'ga pyri jipi. A'ereki pevove'ga omondo'ā ġwonga ga pe itambere'ia rehe. Dois Paulo'ga kwara mbo'ari upa ipype. A'ero ojipe'ga nduġanduri ga repiaga. Horyory ga ġa ndurame ojipyri.

³¹ Igwete ga ġa mbo'embo'ei Jesus Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe.

—Pejikogame Jesus'ga rehe po ti pe ei Tupana'ga pe: “Emombo ti jirekote'varuhua ji hugwi.” Jesus'ga manoro ġwaramo pe ndepyga po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi pe mongovo ojiheva'ero nehē, ei ga. Jesus'ga nhi'iga rupi ti peho a'ero pejikokatuavo nehē, ei Paulo'ga ġa pe.

Ndopojihuvi ga imombe'gwombe'gwovo ġa pe jipi. Igwete pevove'ga nomombe'upigukari ga pe.

PAULOVA'EA OMOMBE'U ROMAPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Romanos

1 Ji ko Pauloramo Jesus Cristo'gareheva'ero jitekovo garemimbotari-mova'ea rehe. Kiro ji ikwatijarukari nhinhi'iga imondovouka pe me - perope peju cidade de Roma pe. Tupana'ga ji mongo omoiruharamo ikwehe. Igwete ga ei ji ve: "Emombe'umbe'u ti ga pe nhiremimombe'upyryva Jesus Cristo'ga mombe'gwovo," ei Tupana'ga ji ve ikwehe.

2 Ymya Tupana'ga ikwahavukari gwemimombe'upyryva onhi'iga mombe'uharava'ea pe hako. "Amondo po ti ji Cristo'ga yvyakotyve'ga pyri nehē. Pyry po ti ga pe a'ero nehē," ei Tupana'ga ahe ve. "Pekwatija ti nhiremimombe'upyryva Cristo'ga mombe'gwovo a'ero tokwaha ti ga javoji," ei ga onhi'iga mombe'uharava'ea pe hako. A'ero ahe ikwatijari inoga hako. (Aherembikwatijara ko Tupana'ga mombe'uhava.)

3 Tupana'ga okwatijaruka ahe ve gwemimombe'upyryva Cristo'ga mombe'gwovouka hako. Jesus Cristo'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga nhandepojkaharete'ga. Yvyakotyva'ero ga ari Daviva'ea rymyminoro raikwehe.

4 Tupana'gahugwiva'ero ga pyryhetero. Tupana'ga opopoakarimo ga Cristo'ga mboukwahahetei gwa'yramo. A'ereki ga Cristo'ga mbogwera gamanoa hugwi.

5 Igwete ga ei Cristo'ga pe: "Emombyry ti Paulo'ga pe terenhimoirūka ti ga pe a'ero," ei Tupana'ga Cristo'ga pe. Nurā ji Cristo'ga moirūi ga mombe'gwovo'ga gwyripeve'ga pe nhaporemotojiko ti ga rehe javo. "Tohendu katu ti ga Cristo'ga nhi'iga nehē. A'ero po ti ga ga mbohetei nehē no," a'e ji ga pe jipi.

6 Pe me ji ei a'ea no. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: "Pejiko ti Jesus Cristo'ga rehe pejikovo gareheva'ero," ei Tupana'ga.

7 Kiro ji ikwatijarukari nhinhi'iga a'ero imondovouka pe me Roma pe. Pe ko Tupana'ga py'a ja. E'i ga pe me: "Ga ko jireheva'ero," ei ga pe me.

Tupana'ga ti tomombyry pe me nhanderuvete'ga Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi. Tonogatu ti ga pepy'a no.

Taho ti pe pyri, ei Paulova'ea

8 Ta'e na'ē ti pe me. Jesus Cristo'ga rekeroko gwaramo ji pavēi ji ei Tupana'ga pe: "Apī, ndepyyry hete nde ejiheve'ga nderekopava Roma pe. A'ereki jara'ga nhaporemotojiko'ga kiro," a'e ji. "Ojiko hete ga Jesus Cristo'ga rehe Roma pe," ei ga," a'e ji Tupana'ga pe pe mombe'gwovo.

9 Ga pe ji poravykykatui jipi garemimombe'ua mombe'gwovo gara'yra'ga mombe'gwovo. Nhinhi'iga nanani Tupana'ga pe ji pe mombe'umbe'ui jipi. Ga okwaha hete nhiremimombe'umbe'ua ojive.

10 A'ea'e ji Tupana'ga pe jipi: "Apī, ymyagwera jate ji hopotaramo Romapeve'ga pyri novīa. Nde ipotarame jihoa ga pyri ji mondo ti kiro ga pyri a'ero," a'e ji ga pe.

11 A'ereki ji opohepiaga'u hete topomoirū ti javo. A'ero po ti Tupana'ga ra'uva imombyryvi pe me nehē. A'ero po ti pe jikohetei Cristo'ga rehe nehē.

12 Nahā po ti nhande jopokopokogi a'ero nhanderoryroryvamo nehē. Pejikhohetea repiagame po ti ji roryvamo pe ndehe nehē. Na jitehe po ti pe ndoryvamo jijikhohetea repiagame nehē no. Nahā po ti nhande nhombojiko-jikhohetei Cristo'ga rehe nehē.

13 Nhiirū, tamombe'u ti pe me tapekwaha. Kotihitihī ji hopotaramo pe pyri novīa. Emo tegwete jihohava jipi. Tambojiko pota ji pepyteripeve'ga

Cristo'ga rehe. Nahanahã ji judeus'garũive'ga mbojikogukari ojipe'ga gwyri pe ikwehe.

¹⁴ A'ereki Jesus Cristo'ga e'i ji ve: "Ji mombe'umbe'u ti ga pe nhaporemo," ei ga. Nurã ji Cristo'ga mombe'umbe'ui ga pe jipi. Ka gwyripeve'ga pe ji ga mombe'ui. Cidadepeve'ga pe ji ga mombe'ui no. Ikwahapyra'ga pe ji ga mombe'ui. Ikwahapyre'yve'ga pe ji ga mombe'ui no.

¹⁵ Nurã ji jirokwapotari Cristo'ga mombe'gwovo pe me Roma pe no.

Tupana'ga remimombe'upyryva ikwahy hete

¹⁶ Cristo'ga mombe'ua pyry hete ji ve. Nurã ji nanotĩ a'ea. Ga a'ea reroviarame Tupana'ga omombo gandekote'varuhua ga hugwi – kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe. Judeus'ga hugwi ypy ga imombori gandekote'varuhua ga jikogame Cristo'ga rehe. Na jitehe judeus'garũive'ga hugwi ga imombori gandekote'varuhua ga jikogame ga rehe.

¹⁷ A'ereki Cristo'ga mombe'ua rehe nhande tikwaha. Nurã nhande ei: Tupana'ga nhande mombyry nhande jikogame Cristo'ga rehe – nhande jikogame jate ga rehe. Nahã i'ei aherembikwatijara no Tupana'ga mombe'uhara:

"Ga jikogame ga rehe Tupana'ga ga mombyryvi. A'ero po ti ga ndekopyahui nehẽ," e'i ikwatijara.

Ite'varuhu hete vvyakotyve'ga

¹⁸ Tupana'ga okwahavuka nhande ve. Nurã nhande ei: Yvagipeve'ga po ti ombohahy okote'varuhuve'ga pe nehẽ onhimonha'ngavo gandekote'varuhua rehe. Okote'varuhuro gwaramo ga nombokwahyukari ojije a'itituhẽva'ea Tupana'ga kwahava.

¹⁹ Tupana'ga po ti ombohahy tuhẽ ga pe. A'ereki Tupana'ga tuhẽ ojikwahavukaripe ga pe novĩa. Emo ga ndokwahapotari ga.

²⁰ Ymya Tupana'ga oapo yvya hako. Garembiapoagwera jate jukwaha a'ero Tupana'ga reaporoğita gapopoakara no – a'ea namominangavi gapopoakara. Nhande ndihepiagi gareaporoğita nhandereakwara pyvõ novĩa. Emo nhande tikwaha a'ea garembiapoa repiagame. Nurã ijari ga ndehe ga ikwahapotare'yname.

²¹ Ga okwaha Tupana'ga novĩa. Emo ga nombohetei ga. Ga nde'i ga pe: "Ndehe ko Tupanetero. Ndepyry hete nde imombyryva ore ve," nde'i ga ga pe. Ga heaporoğita tehe reki. Ohorame ppytuna rupi ahe ndokwahavi okovo hepiage'yma. Na jitehe okote'varuhuve'ga ndokwahavihu a gweaporoğitakatue'yname.

²² "Orokwaha hete ore," ei ga novĩa. Emo ga ndokwahavihu okovo.

²³ Ga nombohetea'javi Tupana'ga – gaha koi nomanoa'javi. Ha'angavatehea reki ga ombohete, gana'angava no – kiroki ga vvyakotyve'ga omanove'ga. Gana'angava ga ombohete. Ipepova'ea ra'angava ga ombohete no ipyva'ea ra'angava. Ohyryryva'ea ra'angava ga ombohete no.

²⁴ Nurã Tupana'ga pohiri ga hugwi. "Oko te'varuhu potaruhu ga oakwaha've'yma," ei ga. "Ojogwereco te'varuhu pota ga," ei ga. "Na ga ndekoi jate a'ero gwemibotarimova'ea rehe ojogwerekote'varuhuaovo," ei Tupana'ga.

²⁵ Ndogweroviara'javi ga a'itituhẽva'ea Tupana'ga mombe'ua. I'mbeva'ea ga gwerovia reki. Ombohete ga Tupana'ga rembiapoa okovo hehe. Tupana'ga reki mbatera apohara'ga ga nombohetei okoe'yma ga rehe. Gaha po nhande timbohete avuira hama. Na tuhẽ a.

²⁶ Ga ndekote'varuhupotari gwaramo Tupana'ga pohiri ga hugwi. "Na ga jogwerekote'varuhupotari a'ero," ei ga. A'ereki ga nahembirekokatua'javi reki. Kunhangweramo memenhuhũ ga jogwerekoi.

²⁷ Na jitehe akwaimba'ero memenhuhũ ġa jogwerekopotari. Ojogwereco te'varuhu ġa. Na rūi po ahe rekoi hamo. Ite'varuhu tuhē ġa pe a'ero ġandekote'varuhua ikwepykavamo.

²⁸ E'i ġa ojuhupe: "Timoka'nhy ti Tupana'ġa." Nurā Tupana'ġa e'i ġa pe: "Na ġa ndeaporoġitate'varuhuro a'ero," ei ġa. A'ero ġa ndekouhui okote'varuhua rehe - kiroki a'ea rehe ahe ndokoi hamo.

²⁹ Okote'varuhuparavuhua rehe jate ġa ndekoi. Opotarahivuhu hete ġa ojipe'ġa mbatera. Onhimyrō hete ġa ojipe'ġa ndehe. Ojojukajuka ġa. Ojogwayvayva ġa. Onhomoandyandyuju ġa. Heaporoġita te'varuhu ġa ojipe'ġa pe. Omombe'u tuhē ġa mbehea.

³⁰ E'ie'ymi ġa ojipe'ġa pe: "Ite'varuhu ġa okovo." Noaronhete ġa Tupana'ġa. Onhombotegwete ġa. Onhimbohete tehe ġa jipryr hete ji javo tehe. Heaporoġita ġa nahanahā ti xako te'varuhu javo. Nohendukatui ġa gwuva'ġa nhi'ġa.

³¹ Ndokwahavihu ġa. Ndokoi ġa ġwembi'ea rupi. Ndoporogwetyi ġa ojipe'ġa arōe'yma.

³² Tupana'ġa e'i nanongara'ġa pe: "Oho po ġa hahyva'ea ruvihava pype hamo," ei ġa. Okwaha ġa Tupana'ġa nhi'ġa novia. Emo ġa ndopohiri okote'varuhua hugwi kiro ġandekoa tuhē opohire'yma jugwi. Johe'i tehe ko ġandekote'varuhua. A'ereki ojipe'ġa ndekote'varuhurame ġa e'i pyry ġa pe.

2

Tupana'ġa okwaha pa javo ahereaporoġita pe

¹ Pe'ji po pe ojipe'ġa pe: "Ite'varuhu ġa okote'varuhuavo." Pehe reki peko te'varuhu no. A'ereki pe ġa javijitehe peko te'varuhu. Pe ndehe tuhē reki ijari a'ero pe erame ġa pe ite'varuhu ġa javo. Pe'erame a'ea ġa pe pe pemboja reki pejijhe. A'ereki pe peko te'varuhu jitehe.

² A'itituhēva'ea rupi katu Tupana'ġa imbohahyukari nanongara'ġa pe okote'varuhuve'ġa pe. A'ea tikwaha pa nhande.

³ Oro pe, Tupana'ġa po ti ombohahyuka tuhē pe me nehē no. A'ereki pe peko te'varuhu no. Pe'ji pe ojipe'ġa pe: "Ite'varuhu ġa okote'varuhuavo." Pe ki a'e te peko te'varuhu jitehe no. Ombohahyuka tuhē po ti Tupana'ġa pe me nehē.

⁴ Ga pyry hete pe me novia. Nonhimbaekwahivi ve ġa pe me. A'ereki ġa e'i pe me: "Perojijyi na'ē ti pejeaporoġita pejipohia pejikote'varuhua hugwi," ei Tupana'ġa pe me. "Pe pōhrame pejikote'varuhua hugwi po ti ji nambohahya'javi pe me a'ero nehē," ei ġa pe me. Emo pe ndapekoi gapyryhetea rehe. Ndapekwahavi pe naerū? Ga pyry hete pe me topohi ti ġa okote'varuhua hugwi javo.

⁵⁻⁶ Napeangarihu vehe pe peapyhae'yma! Nurā po ti koji'i Tupana'ġa imbohahyukari pe me nehē ġa eġa'erame nhande ve ikwepyga nhandeaporoġitaagwera nehē. A'ea rupi po ti ġa imboukwahavi onhimbohahivuhua okote'varuhuve'ġa pe. Ikwepykava po ti ġa imboukwahavi ja'javo ġa pe nehē no. A'itituhēva'ea rupi katu po ti ġa ei ikwepyga vyvakotyve'ġa pe nnaporemo nehē.

⁷ Jara'ġa oko katue'ymi. "Tihendu pota nhande Tupana'ġa nhi'ġatua nhande ve," ei ġa. "Tihendu pota nhande garemimbohetea nhandejijhe. Xako pota nhande ġa pyri avuirama," ei ġa. Gahā po ti Tupana'ġa omongo ojipryr yvagi pe nehē.

⁸ Jara'ġa ki a'e te ġwemimbotarimova'ea reheuhu ġa oko. Ga nohendukatui a'itituhēva'ea Tupana'ġa nhi'ġa. Oho reki ġa okote'varuhua rupi. Tupana'ġa po ti onhimbohahivuhu ġa pe ġa nderekovo nehē onhimonha'ngavo ġandekote'varuhua rehe nehē.

⁹ Ombohahyuka po ti ga ga pe nehē. Okote'varuhuve'ga pe nhaporemo po ti ga imbohahyukari nehē judeus'ga pe judeus'garūive'ga pe nehē no.

¹⁰ Okokatuve'ga po ti Tupana'ga ga mbohetei nehē. "Pepyry hete pe," e po ti ga ga pe nehē. Onogatu po ti ga gapy'a nehē no. Nahā po ti ga imombyryvi ga pe nehē judeus'ga pe judeus'garūive'ga pe nehē no.

¹¹ A'reki a'itituhēva'ea rupi katu Tupana'ga e'i ikwepyga nhande ve nhaporemo.

¹² Ymya Tupana'ga ombo'euka Moisésva'ea pe onhi'iga rehe hako ikwatijaruka ahe ve inogauka hako. A'ero judeus'ga gwereko Moisésva'ea remimbo'eagwera. Judeus'garūive'ga ki a'e te ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera aherembikwatijaragwera. Oho po ti ga hahyva'ea ruvi-hava pype nehē. Ga ndekote'varuhuro gwaramo po ti Tupana'ga ga mondoi ipype nehē. Emo po ti ga nde'i ga pe nehē: "Napehendukatui pe Moisésva'ea remimbo'eagwera." A'ea po ti ga nde'i ga pe nehē. A'reki ga ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Ga ndekote'varuhuro gwaramo po ti ga ga mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehē.

Na jitehe judeus'ga, gāndekote'varuhuro gwaramo po ti Tupana'ga ga mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehē no. Judeus'ga gwereko reki Moisésva'ea remimbo'eagwera novīa. Nurā po ti ga ei a'ero ga pe nehē: "Napehendukatui reki pe Moisésva'ea remimbo'eagwera," e'i po ti ga ga pe nehē.

¹³ Ga henduteherame a'ea Tupana'ga nde'i ga pe: "Pepyry pe pejikovo." Ga ndekorame ganhi'iga rupi Tupana'ga ei a'ea ga pe.

¹⁴ Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i judeus'ga pe: "Peko katu ti." Judeus'garūive'ga reki ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Gwemimbotarimo tehe po ga ndekoi Tupana'ga nhi'iga rupi, a'ero po jukwaha tuhē gāndekokatukwahava.

¹⁵ Nhande ikwahavame gāndekokatua nhande ei: Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i: "Peko katu ti." A'ea kwahave'ymame ga ikwahavi reki oyvyteri pe okokatuavo. Gweaporoğita pe ga nhimombaragwahavi aherekokatua rehe. A'reki okokaturame ga e'i oyvyteri pe: "Nanongara ko pyry." Okote'varuhurame ga ikwahavi okote'varuhua no.

¹⁶ Aerē po ti Tupana'ga ei Jesus Cristo'ga pe a'ero te'i ti ga vyvakotyve'ga pe javo. A'ero po ti ga ei gāndeaporoğita pe ikwepyguka ga pe nehē. Ojipe'ga ndeaporoğita onhimi nhande ve. Tupana'ga okwaha pa reki. A'ero po ti ga ei ikwepyguka ga pe nehē. Nahā ji ei jipi imombe'urame Tupana'ga remimombe'ua.

Judeusva'ea gwereko Moisésva'ea remimbo'eagwera

¹⁷ Oro pe judeusramo pe'ji reki pe: "Nhande ko judeusramo. Tireko nhande Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nurā nhande pyryvamo," pe'ji tehe reki pe pejive. Penhimboheteuhu tehe pe nhande ko Tupana'gareheva'ea javo.

¹⁸ Pekwaha pe Tupana'ga remimbotarimova'ea novīa. Moisésva'ea remimbo'eagwera pe mbo'embo'e. Nurā pe ei: "Xanhimombaragwaha nhande aherekokatua rehe," pe'ji pe novīa.

¹⁹ Hehae'yve'ga ndokwahavi hepiage'yma gwaramo. Nurā ahe ga ndero-hoi. Ypytunarupive'ga na jitehe ndokwahavi hepiage'yma. Nurā ahe hyapei ga pe tohepia ti ga ikwahava javo. Nurā pe ei nanongara'ga'jave'ga pe – kiroki ga ndokwahavi Tupana'ga – ga pe pe ehetei: "Nhande tikwahavuka Tupana'ga pe me," pe'ji hete pe ga pe.

20 “Timogita nhande okokatue'ŷve'ġa. Timbo'embo'e nhande ġa no – kiroki ġa ndokwahapavi,” pe'ji tehe pe. “A'ereki nhande tikwaha pa a'itituhēva'ea Moisésva'ea remimbo'eagwera rerekoro ġwaramo,” pe'jiteheuhu pe.

21 Pembo'e pe ojipe'ġa. Maraname pe napenhimbo'ejuhu reki naerū? Pe'ji pe ġa pe: “Tapemimuhūi ti ojipe'ġa mbatera,” pe'ji pe ġa pe. Maraname pe tuhē imimuhūi reki naerū?

22 Pe'ji pe ġa pe: “Taperekoi ti ojipe'ġa nembireko'ġa,” pe'ji pe. Maraname pe ojipe'ġa nembireko'ġa nderekouhui naerū? “Tapekoi ti ġanemimbohete'hara rehe,” pe'ji pe ojipe'ġa pe. Maraname pe ndekouhui itambere'ia rehe ġanemimbohete'hara rongapeva'ea rehe imima jugwi naerū?

23 Pe'ji pe: “Tireko nhande aherembikwatijara Tupana'ga nhi'ġa,” pe'ji pe penhimboheteavo. Emo pe napehendukatui reki Tupana'ga nhi'ġa. A'ero ojipe'ġa e'i te'varuhu Tupana'ga pe.

24 Tupana'ga mombe'uhava e'i:
“Judeus'ġa ndekote'varuhuro ġwaramo judeus'ġarūive'ġa e'i te'varuhu Tupana'ga pe ga mbotegweteavo,” e'i ikwatijara.

25 Nahā pe ei judeusramo: “Nhande ko Tupana'gareheva'ero xako nhanderakwanhapira ikytiro ġwaramo.” A'ea pe ei. Piry tuhē pejikytiagwera pe hendukaturame Moisésva'ea remimbo'eagwera. Hendukatue'ymame ndatekwava'javi reki pejikytiagwera rehe. Pejikyti tehe pe a'ero.

26 Oro judeus'ġarūive'ġa ojikyti'e'ŷve'ġa, ġa ndekorame Tupana'ga nhi'ġa rupi, a'ero po ti ga ei ġa pe nehē: “Pe ko ojikyti'e'ġa ja ji ve kiro,” e po ti ga nehē. “A'ereki pe jireheva'ero peko kiro nhinhi'ġa rendukaturamo ġwaramo,” e po ti Tupana'ga judeus'ġarūive'ġa pe nehē.

27 Pehe judeusramo pereko pejikytiagwera novīa. Perekoi pe Moisésva'ea rembikwatijaragwera no novīa. Emo pe napehendukatui a'ea. Judeus'ġarūive'ġa ki a'e te ndogwerekoi okytiagwera. Ndogwerekoi ġa aherembikwatijara. Emo ġa oko Tupana'ga nhi'ġa rupi. Nurā ġa imboukwahavi pendekote'varuhua pe hendukatue'ymame ganhi'ġa.

28 Pe'ji pe: “Nhande ko judeusramo xako Tupana'gareheva'ero,” pe'ji pe. Emo o'eteheuhuro ġwaramo rūi ahe oko Tupana'gareheva'ero. Okytiro ġwaramo rūi ahe oko Tupana'gareheva'ero.

29 Ga ndeaporogitapyryvame jate ovytyeri pe Tupana'ga ei ġa pe: “Pehe ko jireheva'ero.” Pe herekoteherame Moisésva'ea rembikwatijaragwera Tupana'ga nde'i a'ea pe me. Tupana'ga ra'uva imbopyahurame pendeaporogita a'ero Tupana'ga ei pe me: “Pe ko jireheva'ero.” Tupana'ga tuhē ombohete nanongara'ġa a'ero. Ojipe'ġa rūi ombohete ġa.

3

1 Pe'ji po pe ji ve a'ero: “Ndapyryvi nhande rekoi judeusramo naerū?” pe'ji po pe. “Ndapyryvi nhandejikytiagwera naerū?” pe'ji po pe ji ve.

2 Piry hete tuhē reki. A'ereki judeusva'ea pe nhaneramonhava'ea pe Tupana'ga omondo onhi'ġagwera ġwembikwatijarukaragwera. “Togwerekoi katu ti ġa nhinhi'ġa imombe'ġwovo,” ei Tupana'ga ahe ve hako.

3 Pe'ji po pe ji ve no: “Jara'ġa reki ndokoi Tupana'ga rembi'ea rupi nhandere'yja'ġa. Nurāro ġwaramo po ti Tupana'ga na jitehe ndokoi ġwembi'ea rupi naerū?” pe'ji po pe ji ve.

4 Na rūi. Gwembi'ea rupi katu Tupana'ga rekoi jipi. Jara'ġa i'mbe pa. Tupana'ga ki a'e te ni'mbei jipi. Nahā Tupana'ga mombe'uhava i'ei: “Nde nhi'ġame po ti ġa ei nde ve: ‘A'itituhēva'ea rupi katu neremimombe'ua’,’ e'i.

“Ga imbojateherame nde rehe

po ti jukwahavamo nderekokatua nehē,” e'i ikwatijara.

5 Pe'ji po pe ji ve: “Nhande rekote'varuhurame po ga ei nhande mombe'gwovo: ‘Okò te'varuhu ga. Tupana'ga reki ga atyvi,’ e po ga. ‘A'ereki ga oko katu hete,’ e po ga,” pe'ji po pe ji ve. A'ero po pe etehei: “Nhande rekote'varuhuro gwaramo koji'i jukwaha hete reki Tupana'ga rekokatua. Pyry a'ero nhanderekote'varuhua. A'ereki nhanderekote'varuhua ombouk-waha Tupana'ga rekokatua,” pe'jiteheuhu po pe ji ve. “Tupana'ga tiruahū reki imbohahyrame nhande ve nhanderekote'varuhurame,” pe'jiteheuhu po pe.

6 Na rūi reki, a'e ji pe me. Tupana'ga pyry tuhē. Nurā po ti ga ikwahavi ja'javo vvyakotyve'ga ndeaporogita pe nehē ikwepykwepyga ga pe nehē. Po Tupana'ga ndapyryvi hamō a'itituhēva'ea rupi katu rūi po ga ei a'ero ga pe hamo.

7 Pe'ji po pe ji ve a'ero: “Ji rekote'varuhurame po ga ei ji mombe'gwovo: ‘Ga atyvi reki Tupana'ga oko katu,’ e po ga,” pe'ji po pe. “Ji rekote'varuhuro gwaramo koji'i jukwaha hete Tupana'ga rekokatua. A'ero ga koji'i Tupana'ga mbohetei,” pe'ji tehe po pe ji ve. “Pyry a'ero jirekote'varuhua. A'ereki ji rekote'varuhurame ga koji'i Tupana'ga mbohetei garekokatuhetea kwahava,” pe'ji tehe po pe. “Maraname po Tupana'ga euhui ji ve naerū netiruahū nde javo?” Pe'ji tehe po pe ji ve.

8 Po pe ei a'ea, a'ero po pe etehei no: “Xako te'varuhu tokwaha hete ti ga Tupana'ga rekokatua javo.” Pohoa tuhē ojipe'ga etehei imbojateheavo ji rehe ji mbotegweteavo. “Paulo'ga e'i jipi: ‘Xako te'varuhu tokwaha hete ti ga Tupana'ga rekokatua javo,’ ei ga,” e'i tehe ga ji ve. Ji ko nda'ei reki a'ea. Pyry po ti Tupana'ga imbohahyi ga pe nehē ga erame xako te'varuhu javo.

Ndiakokatuhavi pa

9 A'ero po pe ei ji ve: “Marā a'ero? Nhande judeusramo nhandepyry hete jara'ga hohe?” Ahā tuhē, a'e ji. “Ndojoavyavyi judeus'ga judeus'garūive'ga pavēi okote'varuhua,” a'e ko ji pe me ko. A'ereki niandepiro'yypavi nhande nhanderekote'varuhua hugwi.

10 Nahā Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei vvyakotyve'ga mombe'gwovo. “Ndapyryvi pa ga Tupana'ga pe,” e'i.

11 “Nonhimombaragwahavi pa ga aherekokatua rehe. Ndokwahapotari pa ga Tupana'ga okoe'yma ga rehe,” e'i.

12 “Opohi pa ga Tupana'ga hugwi. Ndoakwahavihu pa ga.

Ndokokatui pa ga,” e'i ikwatijara.

13 “Onhi'i te'varuhu ga ja'javo ojipe'ga pe.

Omoandyandyi ga ojipe'ga,” e'i.

“Mboja ahe hu'urame ahera'oa mbotegwetei.

Na jitehe o'ete'varuhurame ojipe'ga pe
ga ga mbotegwetei,” e'i ikwatijara.

14 “Onhimboahivuhurame ojipe'ga pe
ga e'i te'varuhu ga pe imbote'varuhua,” e'i.

15 “Ojukatuhētuhenhuhū ga ga.

16 Perope ga oho

– pevo ga ojipe'ga mbotegwetegwetei ga mbovy'are'yma,” e'i.

17 “Nombojogwerekokatuukari ga jara'ga pe.

18 Nomondoi ga imohina Tupana'ga rehe okyhyjie'yma ga hugwi,” e'i ikwati-jara vvyakotyve'ga mombe'gwovo.

¹⁹ Tupana'ga okwatijaruka onhi'iga heja. Ga pe garembikwatijarukara i'ei a'ero – kiroki ga oko Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi judeus'ga. A'ea ikwahava nhande xa'eyme a'ero: “Ndorokwahavi ore orerekote'varuhua.” Xa'eyme ti nhande a'ea judeusramo. Judeus'garüive'ga ti te'iyme no. Nhande ikwahava gwaramo nhanderekote'varuhua, a'ero po pyry Tupana'ga ei nhande ve nhaporem: “Peko te'varuhu tuhë pe.”

²⁰ Tupana'ga nde'i nhande ve: “Pepyry hete pe aherembikwatijaragwera hendukaturo gwaramo.” Nde'i ga a'ea nhande ve. A'ereki ikwatijaragwera okwahavuka reki nhande ve nhanderekote'varuhua.

Tupana'ga nhande mombry

²¹ Ağwamo reki Tupana'ga okwahavuka nhande ve nhande mombryva. Aherembikwatijaragwera rehe rüi reki Tupana'ga nhande mombry. Moisésva'ea rembikwatijara nhande mbo'e reki nhande mombryva rehe. Tupana'ga nhi'iga momb'euharava'ea na jitehe nhande mbo'e a'ea rehe.

²² Nhande jikogame Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga nhande mombryvi. Ga nhaporem Tupana'ga ga mombryvi ga jikogame Cristo'ga rehe. A'ereki ga ojo'jajo'ja judeus'ga judeus'garüive'ga pavëi.

²³ A'ereki ga nhaporem okote'varuhu. Ndohoi ga Tupana'ga pyryhetea apiavo.

²⁴ Emo Tupana'ga omombry ga pe. Ga ndokwepygi Tupana'ga pe. Ga omombry tehe ga pe ga jikogame Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki Tupana'ga ga mbopiro'yuka gandekote'varuhua hugwi.

²⁵ Tupana'ga ombuhuruka Cristo'ga vyva koty teremano ga ndepygava. “A'ero po ti nde imombori gandekote'varuhua ga hugwi ga jikogame nde rehe,” ei ga Cristo'ga pe. Cristo'ga momanoukaramo Tupana'ga ei: “Tokwaha ti ga jipyryva. A'ereki ji gandekote'varuhua momboruka,” ei Tupana'ga. A'ereki Cristo'ga manoa renonde Tupana'ga imbogwavetei aherekote'varuhua onhimbaekwahive'yma a'ea rehe.

²⁶ Ağwamo reki Tupana'ga Cristo'ga momanoukari ikwahavuka opyryva imombova gandekote'varuhua. A'ero nhande ei: Tupana'ga pyry. Nhande jikogame Cristo'ga rehe ga nhande mombryvi.

²⁷ Xanhimboheteyme tuhë nhande naerü. A'ereki aherembikwatijaragwera rendukaturo gwaramo rüi Tupana'ga nhande mombry. Nurã nhande nianhimbohetei. Nhande jikogame Cristo'ga rehe ga nhande mombryvi.

²⁸ Nahã a'ero, a'e ji. Nhandejikoga gwaramo Cristo'ga rehe Tupana'ga nhande mombryvi. Nhande ikwatijara rendukaturo gwaramo rüi ga nhande mombryvi.

²⁹ Judeus'ga jate rüi e'i Tupana'ga pe: “Ga ko nhanderuvihava'ga.” Judeus'garüive'ga e'i a'ea ga pe no.

³⁰ Tupana'ga ko ojipeji. Gaha judeus'ga mombry ga jikogame Cristo'ga rehe. Ga jitehe judeus'garüive'ga mombry ga jikogame Cristo'ga rehe.

³¹ Ndia'ei reki nhande: “Ndapyryva'javi aherembikwatijaragwera kiro. Nhandejikoga gwaramo Cristo'ga rehe tihenduva'javyme ti a'ea,” ndia'ei nhande. “Timongo hete reki nhande aherembikwatijaragwera. A'ereki a'ea ko pyry,” xa'e nhande jupe.

4

Abraõova'ea jikoga Tupana'ga rehe

¹ Marã Abraõova'ea hako oreramonhava'ea judeus'ga namonhava'ea?

² Tupana'ga e'i ahe ve: "Ndepyry hete nde," ei ga Abraãova'ea pe hako. Po aherekokatua rehe Tupana'ga ei a'ea Abraãova'ea pe, a'ero po Abraãova'ea nhimbohetei hamo. Aherekokatua rehe rüi reki Tupana'ga ei ahe ve ndepyry hete javo. Nurã ahe nonhimbohetei Tupana'ga pyri hako.

³ Nahã ikwatijara Tupana'ga mombe'uhava e'i hako:

"Abraão'ga ojiko Tupana'ga rehe," e'i.

"Nurã Tupana'ga ei ga pe:

Ndepyry hete nde.

A'ereki nde erejiko ji rehe,' ei ga Abraão'ga pe," e'i ikwatijara Abraãova'ea mombe'gwovo hako.

⁴ Nhande poravykyrame ojipe'ga pe ga imbuhuri itambere'ia nhande ve. Ndia'ei nhande a'ero: "Ombuhu tehe ga itambere'ia nhande ve." A'ea nhande ndia'ei. A'ereki nhandeporavykyagwera rehe ga ombuhu nhande ve.

⁵ Emo na rüi nhande ve nhande jikogame Tupana'ga rehe. A'ereki nhanderekokatua rehe rüi ga nhande mombryryvi. Okote'varuhuve'ga pe ga ei reki: "Pepyry pe ji rehe pejikogame." Nhandejikoga rehe Tupana'ga nhande mombryry a'ero.

⁶ A'ea pe jitehe Daviva'ea ei gandoryva mombe'urame hako. A'ereki Tupana'ga omombryry ga gandekokatua rehe rüi. Daviva'ea e'i nanongara'ga ndoryva pe a'ero hako.

⁷ "Hory hete ga," ei ahe.

"A'ereki Tupana'ga omombo hete gandekote'varuhua ga hugwi," ei ahe.

⁸ "Hory hete ga

Tupana'ga henonha'jave'ymame gandekote'varuhua rehe," ei Daviva'ea.

⁹ Daviva'ea omombe'u gandoryva a'ero - kiroki ga gwereco gwakwanha pira kytiagwera. Ga jate rüi reki ahe omombe'u. Gandoryva ahe omombe'u no - kiroki ga ndogwerekoi okytiagwera.

Pehepia ko Abraãova'ea a'ero. Xa'e nhande ko: Abraãova'ea jikogame Tupana'ga rehe ga ei ahe ve ndepyry hete nde javo.

¹⁰ Ahejikytiukara renonde reki Tupana'ga ei a'ea ahe ve. Ahe jikytiukarirë rüi ga ei. Ahejikytiukara renonde ga ei ndepyry nde javo, a'e ji.

¹¹ Ahe jikytiukare'ymame vehevi Tupana'ga ei a'ea ahe ve ahe jikogame ga rehe. Aerë ahe jikytiukari. Okytia pyvõ ahe hepiukari Tupana'ga omombryryva. Abraãova'ea ypy okytie'ymame ojiko Tupana'ga rehe. Nurã Tupana'ga ei ahe ve: "Ndepyry hete nde." Aerë ahe javijitehe judeus'garüive'ga ojikytie'yma ojiko Tupana'ga rehe. Nurã Tupana'ga ei ga pe no: "Pepyry hete pe." Abraãova'ea ypy ojiko Tupana'ga rehe. Aerë judeus'garüive'ga ahe javijitehe ga jikogi ga rehe no. Nurã ga ei nhaneremboypyya Abraãova'ea pe. A'ereki ga oho ahe rupi ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe.

¹² Judeus'ga ojikytive'ga na jitehe e'i nhaneremboypyya Abraãova'ea pe. Okytia rehe jate rüi ga ei Abraãova'ea pe. Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe ga ei. A'ereki ga oho ahe rupi ojikoga Tupana'ga rehe no. A'ereki Abraãova'ea nhaneremboypyya ojikytiukare'ymame vehevi ojiko Tupana'ga rehe.

Tupana'ga nhi'igagwera Abraãova'ea pe

¹³ Ymya Tupana'ga ei Abraãova'ea pe hako: "Amondo pa po ti ji ojipe'ga yvya pe me nehë tapereko pa ti nehë," ei ga Abraãova'ea pe. Abraãova'ea rymymino'ga pe Tupana'ga ei no tamondo ti pe me javo. Ga nde'i ga pe: "Abraãova'ea gwendo katu Moisés'va'ea remimbo'eagwera. Nurã po ti tamondo gayvya pe me." A'ea Tupana'ga nde'i ga pe. Ahe jikogame

Tupana'ga rehe ga ahe mombryvi. A'ea rehe Tupana'ga ei ga pe: "Tamondo ti gayvya pe me nehē," ei ga.

14 Po Tupana'ga imondoi pyryva'ea ga pe aheremimbo'eagwera rendukaturu gwaramo hamo, a'ero po gajikoga gwaramo rūi ga imondoi hamo. Ojiko tehe po ga a'ero. Tupana'ga po e'i tehe ga pe a'ero: "Pejikoga gwaramo ji rehe ti ji imondoi pe me nehē." Aheremimbo'eagwera rendukaturu gwaramo rūi Tupana'ga imondoi a'ero.

15 A'ereki ga nohendukatupavi jipi. Hendukatupave'ymame aheremimbo'eagwera Tupana'ga imbohahi ga pe. Ga herekoe'ymame ombo'eagwera Tupana'ga nde'i ga pe: "Napehendukatui pembo'eagwera." A'ereki ga ndogwerekoi. Ga herekorame ombo'eagwera ga imbohahi ga pe ga hendukatue'ymame.

16 Tupana'ga e'i reki: "Tamondo ti ga pe gajikoga gwaramo ji rehe," ei ga. "Nurāro gwaramo ji imombrytehei ga pe togwereco pa katu tuhē ti ga nehē," ei Tupana'ga. Ga pe ga ei - kiroki ga ojiko ga rehe Abraāova'ea ja. Omondo po ti ga ga pe jate rūi a'ero - kiroki ga gwendu katu Moisésva'ea remimbo'eagwera. Jara'ga pe po ti Tupana'ga imondoi no ga jikogame ojihe Abraāova'ea ja. Ahe ve nhande xa'e pa a'ero nhaneremboypya. A'ereki Abraāova'ea ypy ojiko Tupana'ga rehe.

17 Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'igagwera Abraāova'ea pe no.

"Ogwyogwryi pe po ti he'yjuhuve'ga ei nde ve nehē:

'Abraāova'ea ko nhaneremboypya,' e po ti ga nde ve nehē," e'i ikwatijara Tupana'ga nhi'igagwera mombe'gwovo.

"Na tuhē," ei Tupana'ga. Tupana'ga rehe Abraāova'ea jikogi. Gaha ombogwera omanove'ga. Onhi'iga pyvō ga imbojihuvi mbatera. Hekoe'ymame ga imbojihuvi. Ga rehe Abraāova'ea jikogi.

18 Igwete Abraāova'ea heroviari Tupana'ga nhi'iga. "Ogwyogwryi pe po ti he'yjuhuve'ga epavi nhaneremboypya ji ve nehē," ei ahe. "A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: 'He'yjuhu po ti nerymimino'ga nehē onhimongyavo nehē,' ei ga," ei ahe. "Na tuhē po ti a'ero nehē," ei ahe. Emo a'ea rupi ko Abraāova'ea ixava'e hete.

19 Cem anos gwerevi ahe ombo'a kwara ojihe. Igwete Abraāova'ea ei: "Jixava'e hete ji kiro novīa," ei ahe. "Sarahēa na jitehe no," ei ahe. "Nanongara'ga ko ndata'yra'javi jipi," ei ahe novīa. Emo ahe ojikojiko tuhē Tupana'ga rehe.

20 Ahe nde'i: "Tupana'ga e'i tehe ji ve he'yjuhu po ti nerymimino'ga javo ji ve," nde'i ahe. "Mara'ngu po ti ji ra'yramo kiro nehē?" nde'i ahe. Ojiko hete ahe Tupana'ga rehe ga mboheteavo.

21 "Tupana'ga e'i ji ve," ei ahe. "Gwembi'ea rupi katu po ti ga rekoi ji rerekovo nehē. A'ereki ga ipopoaka gwembi'ea rupi ogwovo," ei ahe.

22 Nurā Tupana'ga ei ahe ve a'ero: "Pyry hete Abraāo'ga. A'ereki ga ojiko hete ji rehe," ei ga.

23 Tupana'ga okwatijaruka a'ea Abraāova'ea mombe'gwovo. Ahemombyryva jate rūi Tupana'ga omombe'u.

24 Nhande mombryryva'gwama ga omombe'u no. A'ereki nhande xajiko ga rehe no - kiroki ga ombogwera nhandepojykaharete'ga Jesus'ga gamanoa hugwi.

25 Okwava'eguka na'ē Jesus'ga vvyakotyve'ga po pe ga momanomouka nhanderekote'varuhua rehe. Aerē Tupana'ga ga mbogweravi tomombryti ga ga javo nhande ve.

1 Nhande jikoga gwaramo ga rehe Tupana'ga e'i nhande ve: "Pepyrý hete pe," ei ga. Nurã nhandepý'a rukatui Tupana'ga rehe. A'ereki Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga omano nhanderekote'varuhua momboa nhande hugwi.

2 Nhande jikogame ga rehe Cristo'ga ikwahavukahetei nhande ve Tupana'ga remimombyryva. A'ereki Tupana'ga omombyry nhande ve jipi. Nhanderory hete nhande no. A'ereki nhande xa'e: Tupana'ga ruvi-havuhuhetea rupi po ti nhande rekoi nehë.

3 Nahã no, nhanderory nhande mbatera rahya rehe no. A'ereki hahyrame nhande ve xanhimboita nhande nhanenhimomiranama.

4 A'ero Tupana'ga ei nhande ve: "Pepyrý tuhë pe penhimomiranama." Ikwahavame Tupana'ga nhi'iga koji'i nhande ei a'ero: Aerë po ti nhande rekoi Tupana'ga ruvi-havuhuhetea rupi nehë.

5 A'ea erame nhande ndiroviatehei. A'ereki Tupana'ga py'a ja ko nhande. Tupana'ga ombuhu gwa'uva nhande pyri. Gara'uva okwahavuka nhande ve Tupana'ga remiarõa a'ero.

6 Nhande niandepopoakari nhanenhibopiro'yavo nhanderekote'varuhua hugwi ikwehe. Aerë Tupana'ga ei raikwehe: "Kirogwe oho japiavo. Kirogwe po ti Cristo'ga manoi okote'varuhuve'ga ndepýga nehë," ei ga. A'ero Cristo'ga manoi tuhë nhande repýga raikwehe.

7 Nhanderovai jate nhande niamanoi te ojipe'ga ndepýga okokatuve'ga ndepýga vehevi. Nhande ndia'ei gwerevi: "Amano po ti ji pyryheteve'ga repýga."

8 Tupana'ga ki a'e te nhande atyvi. Ga nhande arõ hete. Gwepiuka ga gwemiarõa gwa'ýra'ga momanorame. A'ereki nhande rekote'varuhurame Cristo'ga omano nhande repýga.

9 Cristo'ga manoro gwaramo Tupana'ga ei nhande ve kiro: "Pepyrý pe." A'ero po ti na tuhë nehë no. Nhande mombyryva gwaramo po ti Cristo'ga nhande mbopiro'yi Tupana'ga monha'nga hugwi. A'ero po ti Tupana'ga non-himonha'ngaa'javi nhanderekote'varuhugwera rehe nhande mondove'y hahyva'ea ruvi-hava pype nhande manorame nehë.

10 Nhande xako te'varuhu ypy Tupana'ga pe. Emo Cristo'ga manoro gwaramo Tupana'ga ojirekokatuuka nhande ve. A'ero po ti na tuhë nehë no. Tupana'ga ojirekokatuuka nhande ve kiro. A'ero po ti Cristo'ga okojiro gwaramo nhande rerekokatui nehë no.

11 Nahã no, nhanderory hete nhande Tupana'ga rehe no. A'ereki Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga gwerekokatuuca Tupana'ga kiro nhande ve.

Adãova'ea reaporogitaagwera ikwahy nhande rehe

12 Nahã a'ero. Adãova'ea oko te'varuhu ypy yvya koty hako. Nurã ahe manoi. Nahã vvyakotyve'ga manombavi okote'varuhupava gwaramo.

13 Moisésva'ea remimbo'ea renonde vvyakotyva'ea oko te'varuhu pa. Emo Tupana'ga nde'i ahe ve: "Pe napehendukatui Moisésva'ea remimbo'eagwera." A'ereki Moisésva'ea nombo'ei ve ahe.

14 Emo a'ea rupi Moisésva'ea remimbo'ea renonde ahe manomanombavi Adãova'ea py'rovova'ea. Adãova'ea nonhi'ipo'ruui Tupana'ga okote'varuhuavo. Adãova'ea rekote'varuhua atyvi reki jarava'ea rekote'varuhua novã. Emo ahe omanomanomba a'ea rupi.

Cristo'ga reaporogita ikwahy tuhë nhande rehe

Adãova'ea reaporogita ikwahy nhande rehe. A'ea nhande mbo'e aerëve'ga rehe Cristo'ga rehe. A'ereki Cristo'ga reaporogita ikwahy jitehe nhande rehe no.

¹⁵ Emo ojoatyvi reki Adãova'ea Cristo'ga pavëi. A'ereki Adãova'ea oko te'varuhu. Cristo'ga ki a'e te pyry nhande ve. Adãova'ea ojipejiva'ea oko te'varuhu. A'ero nhandere'yjuhua rekote'varuhui nhanemanomanomo. Tupana'ga ki a'e te omomyry nhande ve. A'ereki ga nhandere'yjuhua momyrymbyryvuka Jesus Cristo'ga pe ojipejive'ga pe. Jesus Cristo'ga reaporogita ikwahy tuhê nhande rehe a'ero ga imomyryvame nhande ve.

¹⁶ Ojoatyvi tuhê Adãova'ea Tupana'ga pavëi. Adãova'ea rekote'varuhurê Tupana'ga ei ahe ve: "Ereko te'varuhu nde." A'ero ga ei nhande ve nhaporemo: "Peko te'varuhu pe." Emo nhandere'yjuhua rekote'varuhurê Tupana'ga ei reki nhande ve: "Pepyry hete pe." A'ereki ga omomyry tehe nhande ve.

¹⁷ Nhande xamanomanomba ojipejiva'ea rekote'varuhuro gwaramo. Emo ojipejive'ga pyryva Jesus Cristo'ga pyryva ikwahy tuhê nhande rehe nhande mbohuvihavuhavo. A'ereki nhande jikogame ga rehe Tupana'ga omomyry hete nhande ve. Igwete ga nhande momyryvi. A'ero Jesus Cristo'ga nhande mbohuvihavuhui a.

¹⁸ Adãova'ea rekote'varuhuro gwaramo Tupana'ga ei nhande ve: "Peko te'varuhu pa pe yvyakotyva'ero." Emo Cristo'ga opyryva gwaramo omano nhande repyga. Nahã ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi nhande mongoheteavo.

¹⁹ Adãova'ea nohendukatui Tupana'ga nhi'iga. A'ero nhande rekote'varuhupavi kiromo. Jesus Cristo'ga ki a'e te gwendu katu Tupana'ga nhi'iga. A'ero Cristo'ga nhandere'yjuhua momyryvi kiromo.

²⁰ Tupana'ga okwatijaruka onhi'iga Moisésva'ea pe hako tokwaha ti ga okote'varuhua javo. Ikwahavame Tupana'ga nhi'iga koji'i tehe ga ndekote'varuhui jipi. Emo ga ndekote'varuhuheterame Tupana'ga imomyryhetehetei ga pe.

²¹ Nahã ji ei a'ero. Nhanderekote'varuhua ikwahy nhande rehe nhande manaogwama nhande mondovouka hahyva'ea ruvihava pype. Emo Tupana'ga remimomyryva ikwahy jitehe nhande rehe no. A'ereki Tupana'ga nhande momyry hete. A'ero po ti ga nhande mongokari ojipyri nehê. Jesus Cristo'ga pe nhandepojykaharete'ga pe po ti ga nhande mongokari yvagi pe avurama nehê.

6

Nhandepiro'y nhande nhanderekote'varuhua hugwi

¹ Marã po ti a'ero nehê? Pe'ji po pe: "Xako te'vate'varuhu po nhande hamo. A'ero po ti koji'i Tupana'ga imomyrymbyryhetei nhande ve nehê," pe'ji tehe po pe a.

² Na rui, a'e ji. Kiroki ahe omano – ahe ndokote'varuhua'javi. Ahe javijitehe po nhande ndiakote'varuhua'javi hamo.

³ Ndapekwahavi pe naerũ? Cristo'ga omano tambopiro'y ga gandekote'varuhua hugwi javo. Nhanenhimobatizaukarame Cristo'gareheva'ero nhande ei a'ero: "Cristo'ga nhande mbopiro'y nhanderekote'varuhua hugwi omanorame," xa'e nhande.

⁴ Cristo'ga manorame ga ga tymi a'iti ahe omano javo. Nhanenhimobatizaukarame nhande ei: "A'iti Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi omanorame," xa'e nhande. Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi taheaporogita pyahu ti ga javo. Tupana'ga nhanderuvete'ga opopoakahetero gwaramo Cristo'ga mbogwera gamanoa hugwi ga mongopyahuavo. Nahã po nhanderekoagwama ipyahuro nohõ hamo.

⁵ Cristo'gareheva'ero nhande rekoï nhandejikoty'a ga pavêi. Nurã Cristo'ga manoro ġwaramo nhande ei xakote'varuhua'javyme ti javo. Na jitehe gareheva'ero nhande reaporoġitapyahuro gambogwerava ġwaramo.

⁶ A'ero nhande ei: Omanorame yva rehe Cristo'ga imombigi nhanderea-poroġitaymyana tipopoakara'javyme ti ġandekote'varuhua ġa ndehe javo. "Tipiro'y ti ġa ġugwi," ei ga.

⁷ A'ereki omanorame ahe ipiro'y okote'varuhua hugwi. Ahe javijitehe po nhande piro'yramo nhanderekote'varuhua hugwi Cristo'ga manorame.

⁸ Cristo'gareheva'ero nhande piro'yramo nhanderekote'varuhua hugwi Cristo'ga manoro ġwaramo. Nurã nhande ei no: Cristo'gareheva'ero po ti nhande reaporoġitapyahuro ga rekoġiro ġwaramo.

⁹ A'ereki Cristo'ga okwera omanoa hugwi. Nomanoa'javi po ti ga nehê. Gamanoa po ti ndopoġykaukara'javi ga nehê.

¹⁰⁻¹¹ Nhanderekote'varuhua rerekovo Cristo'ga manoi ojipeji. Omanoro ġwaramo ga ndogwerekoo'javi nhanderekote'varuhua a'ero. A'ereki ga omano hete ġugwi. Pe'ji ti a'ero: "Cristo'gareheva'ero ġwaramo xakote'varuhua'javyme ti nhande," pe'ji ti. Aġwamo reki Cristo'ga rekoï Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Pe'ji ti a'ero: "Na jitehe nhande xako Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe Jesus Cristo'gareheva'ero ġwaramo," pe'ji ti.

¹² Tipopoakaryme ti pe ndehe pendekote'varuhua tapekoyme ti penhimbotate'varuhua rehe nehê.

¹³ Tapenhikwava'eġi ti pejeaporoġitate'varuhua pe pejikote'varuhuaavo. Ymya pe ndeaporoġitate'varuhuro ġipi. Aġwamo ki pe a'e te pe ndeaporoġitapyahuro. Penhikwava'e ti Tupana'ga pe a'ero xako katu ti javo.

¹⁴ Pendekote'varuhua ti tapepoġykapavyme pe nderekovo a'ero. A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi rūi pe peko kiro. Aġwamo ki pe a'e te peko Tupana'ga remimombryrya rupi. A'ereki Tupana'ga omombryry pe me pe mbopiro'yavo pendekote'varuhua hugwi.

Xanhikwava'e ti Tupana'ga pe

¹⁵ Pe'ji po pe ġi ve a'ero: "Marã naerũ? A'iti nhande rekoï Tupana'ga remimombryrya rupi kiro. Nhanderekoo'jave'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi xako te'varuhu naerũ?" pe'ji tehe po pe ġi ve. Na rūi te! a'e ġi.

¹⁶ Ndapekwahavi pe naerũ? Nahã a'ero. Po pe ei ojipe'ga pe: "Anhikwava'e ġi nde ve neremimbotarimova'ea rehe ġi tako javo." Pe'erame a'ea garemimbotarimova'ea rehe tuhê po pe ndekoi a'ero peġipiro'ye'ymamo ga hugwi. Na jitehe penhikwava'eġame pejeaporoġitate'varuhua pe po pe ndapepiro'yi pejikote'varuhua hugwi. A'ero pemanorame po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehê. Penhikwava'eġame Tupana'ga pe garemimbotarimova'ea rehe tuhê po pe ndekoi. A'ero po ti ga pe mombryryi nehê.

¹⁷ Ymya pe ndapepiro'yi pejikote'varuhua hugwi raikwehe. Aerê reki pe hendukatuhetei penhimbo'ea. Nurã ġi ei kiro Tupana'ga pe: "Ndepyry hete nde ġa mboheaporoġitapyahuaavo."

¹⁸ Tupana'ga pe mbopiro'y pendekote'varuhua hugwi. Igwete pe nhikwava'eġi ga pe pejikokatuavo.

¹⁹ A'ea ġi imombe'ukatui pe me tonhimimyme ti pe me javo. A'ereki pe ndapekwahakatui a. Ymya pe nhikwava'eġi pejeaporoġitate'varuhua pe xako te'varuhu javo. "Xako te'vate'varuhu paravuhu ti," pe'e pe raikwehe. Aġwamo ti penhikwava'e Tupana'ga pe xako katu javo. Pe'ji ti: "Xako katu kiro Tupana'gareheva'ero."

²⁰ Ymya pepiro'ye'ymame pejikote'varuhua hugwi pe ndapekokatui.

²¹ Ndapyyryva'uvi reki pe me pe ndekote'varuhurame raikwehe. Agwamo pe ndapepoyjayruhui pejikote'varuhuagwera rehe. Aherekote'varuhua po ahemondoagwama hahyva'ea ruvihava pype.

²² Emo Tupana'ga pe mbopiro'y kiro pendekote'varuhua hugwi pe mon-govo ojiheva'ero. Pyry tuhē pe me pe ndekorame Tupana'ga remimbotari-mova'ea rehe. A'ea po ti pehoagwama yvagi pe nehē. Pevo po ti pe ndekoi Tupana'ga pyri avuirama nehē.

²³ Aherekote'varuhuagwera kwepykava ko hahyva'ea ruvihava pype. Emo Tupana'ga omomyry tehe nhande ve. Nhande mongo po ti ga ojipyri yvagi pe avuirama nehē. A'ereki nhande xajikoty'a Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi.

7

Nhandepiro'y nhande aheremimbo'eagwera hugwi

¹ Nhiirū, pekwaha pe nhanemogita. Tihendu katu nhande morogita nhandekovo jipi. Nhanemanorame reki nhandepiro'yro jugwi. A'ea pe pekwaha pa no.

² Nahā kunhangwera'ga pe a'ero hembirekove'ga pe. Ganembireko'ga manoe'ymame morogita e'i'ga pe topohiryme ti'ga gwembireko'ga hugwi. Ganembireko'ga manorame kunhangwera'ga piro'yro jugwi.

³ Po hēarembireko'ga manoe'ymame hēa ojipe'ga rerekovo, a'ero po nhande ei hēa pe: Ite'varuhu hēa ojipe'ga rerekovo. Po hēarembirekova'ea manorē hēa ojipe'ga rerekoi, a'ero morogita nde'i hēa pe hēa ga rerekorame. A'ereki hēa ipiro'y a'ea hugwi.

⁴ Na jitehe pe pepiro'y Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi Cristo'ga manoro gwaramo. Kiro pe peko Cristo'ga reheva'ero - gaha ko Tupana'ga ombogwera gamanoa hugwi. Cristo'gareheva'ero xako katu Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nhandekovo jipi.

⁵ Ymya nhande rekouhui nhanenhimimbotarimova'ea rehe ikwehe. A'ero Moisésva'ea remimbo'eagwera i'ei nhande ve novia: "Tapekote'varuhui ti." Hendukatue'yma reki koji'i nhande rekote'varuhupotaruhui. Nhanderekote'varuhua po nhanemondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novia.

⁶ Ymya nhande ei: "Tihendu katu ti Moisésva'ea remimbo'eagwera aherembikwatijara. Nahā nhande nhimomyryyi Tupana'ga pe," xa'e nhande ikwehe novia. Emo nhande ndia'ea'javi a'ea kiro. A'ereki Tupana'ga nhande mbopiro'yi Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi. Agwamo nhande rekoi tuhē Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mboheaporo'gita pyahu.

Aheremimbo'eagwera okwahavuka nhanderekote'varuhua

⁷ Marā a'ero? Pe'ji po pe: "Ite'varuhu Moisésva'ea remimbo'eagwera naerū?" Na rūi, a'e ji pe me. Aheremimbo'eagwera okwahavuka reki ji ve jirekote'varuhua. A'ereki e'i: "Tapepotaruhui ti ojipe'ga mbatera," e'i aheremimbo'eagwera nhande ve. A'ero ji ei: Ako te'varuhu reki ji Tupana'ga pe ji ipotaruhurame gambatera. Aheremimbo'eagwera i'ee'ymame po ji ndakwahavi a'ea hamo.

⁸ A'ereki: "Tapepotaruhui ti gambatera," e'i. Ikwahavame reki a'ea koji'i tehe reki ji ipotaparavuhui jirekote'varuhuro gwaramo. Herekoe'ymame aheremimbo'eagwera po ndiukwahavi nhanderekote'varuhua hamo.

⁹ Ymya ikwahakatue'ymame aheremimbo'eagwera ji etehei: "Jipyry hete ji." Ikwahaveterame aheremimbo'eagwera a'e te ji rekote'varuhupotari tuhē reki.

¹⁰ "Nhimanorame po ti ji hoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehē," a'e ji.

Ymya Tupana'ga ei Moisésva'ea pe hako: “Embo'e ti ǵa nhinhi'ǵa rehe,” ei ga. “Hendukaturame neremimbo'ea po ti ǵa ndekoi ji pyri nehē,” ei Tupana'ga ahe ve novīa. Emo ji ikwahavame aheremimbo'eagwera ji a'e: “Aho po ti ji hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehē,” a'e ji jijive.

11 Jirekote'varuhuro ǵwaramo ji nhimoandyandy naē. Aheremimbo'eagwera e'irame tapekote'varuhui javo koji'i tehe reki ji ako te'varuhu pota a'ero. Nahā jirekote'varuhua po nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novīa.

12 Piry hete reki Moisésva'ea remimbo'eagwera. A'ereki Tupana'ga ahe mbo'eukari onhi'ǵa rehe Moisésva'ea pe. Aheremimbo'eagwera okokatuk-wahavuka pa nhande ve.

13 Ji nda'ei reki aheremimbo'eagwera pe: Piryheteva'ea po nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novīa. Ji nda'ei tuhē a'ea. Nahā ji ei: Jirekote'varuhua po nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype novīa, a'e ji. Aheremimbo'eagwera pyryheteva'ea e'i nhande ve: “Peko katu ti,” e'i. Jirekote'varuhuro ǵwaramo tegwete reki jirekokatuhava a. A'ero ji ei: Aho po ti ji hahyva'ea ruvihava pype nehē, a'e ji. Jirekote'varuhua ji mbo'e reki hendukatuukare'yma ji ve pyryheteva'ea. Jukwaha reki a'ero. Ite'varuhu ko jirekote'varuhua a. Ikwahavame aheremimbo'eagwera a'ero nhande nhimombaragwahavi nhanderekote'varuhua rehe ite'varuhu hete javo jupe.

Ako katu pota ji novīa, ei Paulova'ea

14 Tupana'ga nhande mbo'euka Moisésva'ea pe hako toko ti ǵa nhiremimbotarimova'ea rehe javo. Emo vvyakotyva'ero ji ako nhiremimbotarimova'ea rehe. A'ero ji ndajipiro'yi tuhē jirekote'varuhua hugwi.

15 Marā ji rekoī naerū? a'e ji jitekovo. A'ereki jirekokatupotarameme ji ndakokatui tuhē. Ji rekote'varuhupotare'yname ji rekote'varuhui tuhē.

16 Po ji rekote'varuhui jirekote'varuhupotare'yname, a'ero po ji ei: Piry tuhē Moisésva'ea remimbo'eagwera tapekote'varuhui ti javo.

17 Ji rūi reki anhimongo te'varuhu. Jite'varuhua jipy'a pe ji mongo te'varuhu.

18 Ji ako katu pota novīa. Emo tegwete reki jirekokatuhava. Nurā ji nhimombaragwahahetei jipyryve'yma rehe jipy'a pe.

19 Jirekokatupotarameme ji ndakokatui reki. Ji rekote'varuhupotare'yname ji rekote'varuhui reki.

20 Po ji rekote'varuhui jirekote'varuhupotare'yname, a'ero po ji rūi anhimongo te'varuhu. Jite'varuhua jipy'a pe ji mongo te'varuhu.

21 Nahā ji ve a'ero jipi. Ji ako katu pota novīa. Emo ji akote'varuhue'yimi reki.

22 Jireaporogita pe ji rekoī Tupana'ga remimbo'ea rehe novīa.

23 Emo ji anhimombaragwaha jireaporogitate'varuhua rehe no. A'ea gwovahoguhu jireaporogitapyryva jipi. Tegwete a'ero jirekokatuhava. A'ereki jireaporogitate'varuhua nanhimbopiro'yi jirekote'varuhua hugwi.

24 Ndavy'ari hete ji a'ero! Ma'ga po ti ji mbopiro'yi jirekote'varuhua hugwi? a'e ji. A'ereki a'ea nhimondoagwama hahyva'ea ruvihava pype.

25 Tupana'ga jate, a'e ji. Gaha ji mbopiro'yuka jugwi Jesus Cristo'ga pe nhandepojykaharete'ga pe. Piry hete Tupana'ga ji ve.

Nahā ji rekoī a'ero. A'e ko ji novīa: Jihi tako Tupana'ga remimbo'ea rupi. Emo jireaporogitate'varuhuro ǵwaramo ji rekote'varuhui.

8

Tupana'ga ra'uva ojikoty'a nhande pavēi

¹ Jesus Cristo'ga pavēi nhandekovo gwaramo Tupana'ga nde'i kiro nhande ve: “Peho po ti pe hahyva'ea ruvihava pype nehē.” Nde'i ga kiro nhande ve.

² A'ereki Tupana'ga ra'uva ji mbopiro'yi jirekote'varuhua hugwi. A'ero ji ndahoa'javi hahyva'ea ruvihava pype nehē. Tupana'ga ra'uva jitehe nhande mboheaporogita pyahu Jesus Cristo'ga pavēi nhandekovo gwaramo.

³⁻⁴ Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i nhande ve novīa: “Peko katu ti.” Emo nhande ndiakokatui reki nhandereaporogitate'varuhuro gwaramo. Aheremimbo'eagwera rendukatua nianemongokatui. Tupana'ga reki nhande mongokatuuka. Ga ombuhuruka gwa'yra'ga yva koty raikwehe. Nhande ja gara'yra'ga reko'i vyakotyva'ero okote'varuhuve'ga ja novīa. Emo ga ndokote'varuhui'i'i okokatuavo. A'ero Tupana'ga Cristo'ga momanoi nhandereaporogitate'varuhua rehe tamombo vyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi javo. Nahā ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi toko katu ti ga javo. “Ombopiro'yrame gāndekote'varuhua hugwi po ti ga hendukatui Moisésva'ea remimbo'eagwera nehē aherekokatua mombe'uhava,” ei Tupana'ga. A'ereki nhande ndiakoi kiro nhaneremimbotarimova'ea rehe. Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe jate nhande reko'i a.

⁵ Kiroki ga oko gwemimbotarimova'ea rehe - gwemimbotara rehe ga ndeaporogitae'yimi. Kiroki ga oko Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe - gara'uva remimbotara rehe ga ndeaporogitae'yimi.

⁶ Gweaporogitarame gwemimbotara rehe jipi po ti ga hoi hahyva'ea ruvihava pype nehē. Gweaporogitarame Tupana'ga ra'uva remimbotara rehe jipi ga ndekopyahui. Onogatu gapy'a. Aerē po ti ga ndekoi Tupana'ga pyri avuirama nehē no.

⁷ Gweaporogitarame gwemimbotara rehe jipi ga ndokoi Tupana'ga rehe a'ero. Ga nohendukatui ganhi'iga. A'ereki tegwete ga pe garendukatuhava.

⁸ Ga ndekorame gwemimbotarimova'ea rehe jipi tegwete Tupana'ga nhi-mohema ga ndehe.

⁹ Oro pe, po Tupana'ga ra'uva jikoty'ari pe pavēi, a'ero po pe ndapekoi penhimimbotarimova'ea rehe jipi. Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe po pe ndekoi jipi. Cristo'ga ra'uva jikoty'are'ymame ga pavēi po ga Cristo'gareheve'ga rūi.

¹⁰ Pendekote'varuhuro gwaramo po ti penda'oa manoi nehē novīa. Po Cristo'ga jikoty'ari pe pavēi a'ero po penda'uva rekopyahui. A'ereki Tupana'ga pe mombyry pe nderekovo.

¹¹ Tupana'ga ra'uva Jesus Cristo'ga mbogwera gamanoa hugwi raikwehe. Po gara'uva jikoty'ari pe pavēi, a'ero po ti Tupana'ga jitehe penda'oa mbogw-eravukari gwa'uva pe nehē pemanoa hugwi nehē. A'ereki gara'uva ojikoty'a pe pavēi.

¹² Nhiirū, nahā po nhande reko'i a'ero hamo. Kako po nhande Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe hamo. Ndiakoa'javi po nhande nhanen-himimbotarimova'ea rehe hamo.

¹³ Pe ndekorame penhimimbotarimova'ea rehe po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehē. Pe'ji po pe hamo: “Tupana'ga ra'uva nhande pokoga gwaramo po ti nhande pohiri nhanderekote'varuhua hugwi.” Po pe ei a'ea, a'ero po pe ndekopyahui.

¹⁴ Kiroki ga ombopogwe Tupana'ga ra'uva - gahā Tupana'ga ra'yramo oko.

¹⁵ Ymya pe ndapepiro'yi pejikyhyjia hugwi raikwehe. Emo Tupana'ga ra'uva urame pe pyri pe mbopiro'yi jugwi. Nurā pe ndapekyhyjia'javi kiro.

Gara'uva pe mongo Tupana'ga ra'yramo pe mbo'eavo. Nurã nhande ei Apĩ nhanderuvete'ga pe Tupana'ga pe.

¹⁶ Nhande ko Tupana'ga ra'yramo, xa'e nhande. "Pohi tuhẽ pe'ji," e'i Tupana'ga ra'uva nhande ve no.

¹⁷ Gwa'yra gwaramo po ti Tupana'ga imbuhuri pyryva'ea nhande ve nehẽ. Jesus Cristo'ga pavẽi po ti nhande herekoi pyryva'ea nehẽ. A'ereki ga pavẽi nhande xako. Hahy ga pe ga ruvame yvya koty. A'ero hahy nhande ve no. Po nhande ikwahavi hahya kiro Cristo'ga pavẽi, a'ero po ti ga imbuhurukari gwuvihavuhua nhande ve nehẽ no.

Pyry hete po ti nhande ve nehẽ

¹⁸ Agwamo nhande ikwahavi hahya. Aerẽ po ti Tupana'ga ikwahavukari gwuvihavuhuhetea nhande ve nehẽ. A'ero ji ei: Hahy'i reki kiro nhande ve. Emo po ti pyry hete hete tuhẽ nhande ve nehẽ Tupana'ga ikwahavukarame gwuvihavuhuhetea nhande ve nehẽ.

¹⁹ Tupana'ga po ti gwa'yra'ga nduvihavuhua mboukwahahetei nehẽ no. Nurã yvagipeva'ea yvyakotyva'ea Tupana'ga rembiapoa nhaporemo e'i kiro: "Tupana'ga po ti tomboukwaha tuhẽ gwa'yra'ga nduvihavuhua nehẽ," e'i. "A'ea nhande tipota hete," e'i pa Tupana'ga rembiapoa.

²⁰⁻²¹ A'ereki Tupana'ga ombote'varuhu gwembiapoa ahe rekote'varuhurame hako. Garembiapoa remimbotarimova'ea rehe rũi Tupana'ga ombote'varuhu. Gwemimbotarimo ga ombote'varuhu a'ea novia. Emo ga e'i: "Aerẽ po ti nhirembiapoa ipiro'yro ijuga hugwi nehẽ," ei Tupana'ga. "Jira'yra'ga piro'yrame po ti pyryhetero ga pe nehẽ," ei ga. "Na jitehe po ti pyryvamo nhirembiapoa pe nhaporemo opiro'yrame nehẽ no," ei Tupana'ga hako.

²² Tikwaha nhande tiruahũa jupe kiro. Kunhangwera'ga pe tiruahũ no gwa'yra'ga mbo'agwerĩrame. A'ereki hahy pa ga pe. Na jitehe Tupana'ga rembiapoa pe nhaporemo kiromo jate vehevi tiruahũramo.

²³ Garembiapoa pe jate rũi reki tiruahũ. Nhande ve na jitehe hahypavamo kiro no. Igwete nhande ei tiruahũ kiro nhande ve javo. Emo po ti Tupana'ga nhande mboukwahavi gwa'yramo nehẽ. Ombopiro'y po ti ga nhandera'oa ite'varuhuva'ea hugwi. A'ea nhande tipotarahi imboha'uva. Tupana'ga omombyryvypy nhande ve gwa'uva mbuhua nhande pyri ikwehe. A'ero nhande ei: Aerẽ po ti Tupana'ga imombyryva'javi nhande ve nehẽ, xa'e nhande.

²⁴ Nhandejikogame Jesus'ga rehe nhande ei ikwehe: "Aerẽ po ti Tupana'ga imbuhuri nhandera'opyahua nhande ve a'ero nehẽ," xa'e nhande. Po ga imbhuripei nhande ve, a'ero po nhande ndia'ei: "Ombuhu po ti ga nhande ve nehẽ." A'ereki ga ombuhuripe.

²⁵ Emo herekoe'ymame nhande xa'e: "Aerẽ po ti nhande herekoi nehẽ." Imboha'uva gwaramo nhande nhimomiranami hahya pe a'ero.

²⁶ Nhande nhimomiraname'ymame Tupana'ga ra'uva nhande pokogi no. Nhande ndikwahavi nhanenhi'igame Tupana'ga pe marã po ti ji ei ga pe javo. Tupana'ga ra'uva ki a'e te onhi'i Tupana'ga pe gareheve'ga ndepygga. Inhi'iga ko ahepytuhemahivuhua ja. Nhande nimombe'ukwahavi a'ea.

²⁷ Tupana'ga ki a'e te okwaha. Ga okwaha nhandereaporogita. Ga okwaha gwa'uva nhi'iga no a'ea pe jira'uva ei javo. A'ereki Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe gara'uva reko onhi'igame ga pe nhande repygga.

²⁸ Nhande xako hete Tupana'ga rehe. A'ero Tupana'ga nhande pokogi mbatera rahya mombyrypava nhande ve. Ojikwe vehevi ga ei nhande ve: "Pe ko jireheva'ea tapeko ti nhiremimbotarimova'ea rehe," ei Tupana'ga.

²⁹ A'ereki ymya Tupana'ga nhande mo'emo'ë ojive. “Ga po ti jireheva'ero,” ei ga, “jira'ya'ga ja ti ga toko javo,” ei Tupana'ga hako. “He'yjuhu po ti ga gairüramo onhimonyavo nehë,” ei ga. “Jira'ya'ga ja po ti ga ndekoi ganduvihavuhetero ti ga toko nehë,” ei Tupana'ga hako.

³⁰ Mya Tupana'ga ei a'ero toko ti ga jireheva'ero javo. A'ero ga ei jireheve'ga nhande ve. A'ero ga nhande mombyryvi nhande rerekovo. A'ero ga ei: “Gwereco po ti ga jiruvihavuhua ji pavëi nehë no,” ei Tupana'ga nhande mombe'gwovo.

Tupana'ga py'a ja ko nhande

³¹ Nahä a'ero. Tupana'ga nhande repygame nianemovahihavi a'ero.

³² Tupana'ga nhande repyga nokate'ymi gwa'ya'ga rehe. A'ereki ga nde'i gwa'ya'ga pe: “Terehoi ti emanomo ga ndepygä,” nde'i ga. Ga gwa'ya'ga mbuhuruka tuhë reki yvya koty tomano ti ga ga ndepypava javo. Gwa'ya'ga ga ombuhuruka nhande pyri raikwehe. Ombuhu pa po ti ga pyryva'ea nhande ve a'ero nehë.

³³ Tupana'ga e'i nhande ve gwemimo'ëharamo: “Pepyry hete pe kiro,” ei ga. Nimbojahavi nhande ve a'ero.

³⁴ Nda'ekavi nhande ve pejeaporogita te'varuhu pe javo. Jesus Cristo'ga nde'i a'ea nhande ve. A'ereki ga omano nhande repyga tamombo gandekote'varuhua javo. Tupana'ga ga mbogwera reki ga mongovo ojipyri yvagi pe tambohete ti ga javo. Cristo'ga nhande repy kiro onhi'iga Tupana'ga pe a'ero.

³⁵ Cristo'ga nhande aröhetei nhande rerekovo jipi. Nimombikavi Cristo'ga remiaröa. Hahyrame nhande ve ga nhande arö. Hekoteherame nhandepy'a ga nhande arö. Ga ndekote'varuhurame nhande ve Cristo'ga nhande arö. Ty'ara nhande jukaheterame ga nhande arö. Nhande herekoe'ymane mbatera ga nhande arö. Nhande manogwer'irame ga nhande arö. Ga nhande jukarame ga nhande arö. Nimombikavi tuhë Jesus'ga remiaröa.

³⁶ Aherembikwatijara omombe'u no. Omombe'u ahenhi'iga Tupana'ga pe hako.

“Ore ndereheva'ero gwaramo
ga ore juka pota jipi,” ei ahe.

“Ore ko ovelhas ja ga pe
ga ore jukapotarame,” ei ahe ikwatija hako.

³⁷ Nhanembovy'are'ÿva'ea nhaporemö ndikwahyi nhande rehe. Xanhi-momirana nhande jupe. A'ereki Cristo'ga nhande mbopopoaka nhanenhi-momiranama rehe. Ga nhande arö hete. A'ero koji'i nhande roryroryhetero nhandejikoga ga rehe.

³⁸ A'e hete ji: Nimombikavi Tupana'ga remiaröa. Nhanemanoa nomombigi garemiaröa nhande rehe. Nhanemano'e yma na jitehe nomombigi. Yvagipeve'ga nomombigi nhanearöa. Ganduvihava'ga nomombigi no. Ipopoakave'ga nomombigi. Agwamova'ea nomombigi. Aerëva'ea na jitehe nomombigi.

³⁹ Yvateuhuva'ea nomombigi nhanearöa. Yvyvotaruhupeva'ea nomombigi no. Tupana'ga rembiapoa nhaporemö nomombigi nhanearöa. A'ereki Tupana'ga nianearombiga gwami tuhë. Nhandejikogame Jesus Cristo'ga rehe nhandepojkaharete'ga rehe ga okwahavuka Tupana'ga remiaröa nhande ve.

¹ Cristo'gareheva'ero ji nhimombe'ukatui kiro pe me. Ji nanhi'mbei. Tupana'ga ra'uva okwahavuka ji ve jivyvteri pe nhi'mbee'yma no.

² Jivy'are'yhetea ji imombe'ukatui kiro pe me. A'ereki ji ndavy'ari hete jire'yja'ga ndehe judeus'ga ndehe ga jikoge'yname Cristo'ga rehe. Ndopigi jirekovevuhua ga ndehe a'ero.

³ A'ereki ji apota hete gajikoga Cristo'ga rehe. Ahepy pota ji ga novia. Po jire'yja'ga jikogi Cristo'ga rehe Cristo'ga pohira gwaramo ji hugwi hamo, a'ero po ji ipotari Cristo'ga pohira ji hugwi hamo, a'e po ji novia. A'ereki ji apotarahivuhu gajikoga ga rehe.

⁴ Ga ko Tupana'ga remimo'eharamo israelitas'ga. Ymya Tupana'ga ei ganamonhava'ea pe: "Jira'yramo ko pe ndekoi," ei ga. Gwepiuka ga gwuvihavuhuhetea ahe ve no. "Nahanahā po ti ji rekoji pe nderekokatuavo nehē," ei ga ganamonhava'ea pe. Tupana'ga okwatijaruka onhi'iga Moisés'va'ea pe terembo'e ti ga javo. Okwahavuka ga ganamonhava'ea pe nahā ti ji mbohete javo. Tupana'ga e'i ahe ve no: "Nahanahā po ti ji imombyryvi pe me nehē," ei ga ahe ve.

⁵ Israelitas'ga nemboypya ko Abraāova'ea, Isaqueva'ea, Israelva'ea no. Cristo'ga ko o'a yvya koty israelitaramo no raikwehe. Gaha ko nhanderuvihavuhuhete'ga Tupanamo. Timbohete ti ga avuirama a'ero. Na tuhē.

⁶ Israelitas'ga ndokoi reki Cristo'ga rehe. Emo ji nda'ei: "Tupana'ga opiriā o'eagwera o'erame ahe ve hako tamo'ē ti ga jijive javo hako." Ji nda'ei a'ea. A'ereki israelitas'ga nhaporemō rūi Tupana'ga omo'ē ojive.

⁷ Ga nomongopavukari Abraāova'ea rymymino'ga gwa'yramo no. Tupana'ga e'i Abraāova'ea pe: "Ndera'ya'ga rymymino'ga pe jate Isaque'ga rymymino'ga pe jate po ti ji ei ndera'ya'ga nehē," ei ga ahe ve.

⁸ Abraāova'ea rymymino'ga nhaporemō rūi ko Tupana'ga ra'ya'ga a'ero. A'ereki Tupana'ga nomo'embavi ga ojive javo ga pe. Tupana'ga erame jate ga pe ga mo'eamo a'ero gara'yramo ga ndekoi.

⁹ Nahā Tupana'ga e'i Abraāova'ea pe a'ero ahera'yrava'ea mombe'gwovo hako.

"Ambota'yruka po ti ji nde ve nerembirekohēa Sarahēa nehē," ei Tupana'ga. "Irūa kwara rupi po ti Sarahēa gwa'ya'ga mbo'ari a'ero nehē ji jivyrame nehē," ei ga Abraāova'ea pe hako.

¹⁰ Na jitehe Tupana'ga ei Rebecava'ea pe no nahā po ti penda'ya'ga nehē javo. Ahera'yrava'ea memei ko nhaneramonhava'ea ra'yrava'ea Isaqueva'ea ra'yrava'ea novia. Emo nahā hako. Isaqueva'ea ojay'ro gwembirekova'ea pe Rebecava'ea pe. Ojopohe Rebecava'ea ra'yrava'ea dois. Ojopoheva'ea arame Esaúva'ea o'arypy. Kirē ahepoheva'ea Jacóva'ea ari no.

¹¹⁻¹² Igwete Tupana'ga ejipei Rebecava'ea pe ahera'yrava'ea mombe'gwovo. Ojopoheva'ea mbo'are'yname Tupana'ga ei: "O'arypyve'ga po ti oko tehe oirū'ga pyri nehē - kiroki ga aerē o'a," ei Tupana'ga. Tupana'ga e'i jipe aerēva'ea pe Jacóva'ea pe, ga rehe po ti ji rekoji nehē javo. Gwemimbotarimova'ea rehe Tupana'ga rekoji javo ahe ve. A'ereki ga erame ahe ndojogwero'ari ve. Nurā ahe ndokokatui ve. Ndokote'varuhui ve ahe no. A'ereki ahe ndojogwero'ari ve. Jacóva'ea rekokaturo gwaramo rūi reki Tupana'ga ei ahe ve a'ero. Gwemimbotarimo tehe Tupana'ga rekoji javo ahe ve.

¹³ Nahā ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo:

"'Ako ji Jacóva'ea rehe,' ei ga.

'Esaúva'ea rehe a'e te ji ndakoi,' ei Tupana'ga," e'i ikwatijara imombe'gwovo.

14 E'i tehe po ға Tupana'ga pe a'ero: "Ndapyryvi Tupana'ga," e tehe po ға. "A'ereki jara'ға ndehe ga ndokoi. Jara'ға ndehe ga oko," e po ға. Nde'i po ға a'ea Tupana'ға pe hamo.

15 A'ereki Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe hako:

"Ji ға porogwetypotarame po ti ji ға porogwetygi nehē," ei ga hako.

16 Nahā a'ero. Nhaneremimbotarimo rūi Tupana'ga nhande porogwetygi. Nhande rekokaturō ғwaramo rūi Tupana'ga nhande porogwetygi. Gwemimbotarimo jate ga nhande porogwetygi.

17 A'ereki ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'īga mombe'gwovo. Tupana'ga e'i Faraóva'ea pe hako:

"Oromongouka ji nde ғanduvihavuhuro

terekwahavuka ti ojipe'ға pe jipopoakara," ei ga.

"Tajikwahavuka ti ға pe ғagwyri pe nhaporemo," ei Tupana'ga

Faraóva'ea pe.

Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'īga hako.

18 Nahā a'ero. Tupana'ga ға porogwetypotarame ға porogwety. Ipotarame ға'angare'yma a'ero ga noangarukari tuhē ға ғwemimbotarimo okovo ғwaramo.

19 Pe'ji tehe po pe ji ve a'ero: "Po ore noreangari a'ero maraname po Tupana'ga euhui ore ve naerū? Maraname ga ei: 'Peko te'varuhu pe peangare'yma?'" pe'ji po pe ji ve. "A'ereki ga tuhē oko ғwemimbotarimo ore angarukare'yma. A'ereki ahe nomovahī Tupana'ga remimbotarimova'ea." Pe'ji tehe po pe ji ve, a'e ji.

20 Ahe nonhi'igayvari tuhē Tupana'ga vvyakotyva'ero, a'e ji. Aherembiapoa nde'i ahe ve: "Maraname nde ji apouhui na?" Aherembiapoa po nde'i a'ea.

21 Kiroki ga oapo nhaetitujuga – ғwemimbotarimo tehe ga oapo a. Opyhy po ga tujuga ru'uma japovo. Jara japorame po ga ei: "Koa po ti ji a'apo katu nehē. Pyryheteva'ea po ti ji a'apo nehē," e po ga. Igwete po ga ei no: "Kirēva'ea po ti ji a'apo jate hembyruera pyvō. A'ea po ti ji apo'ru jipi," e po ga. Gwemimbotarimo tehe ga japoi a'ero.

22 Ga javijitehe nhandeapohara'ға rekoī vvyakotyve'ға nderekovo. Okwahavuka pota ga onhimboahiva okote'varuhuve'ға pe. Okwahavuka pota ga opopoakara ға pe no. Ga nonhimbaekwahivi ve okote'varuhuve'ға ndehe – kiroki ға Tupana'ga monhimboahi ojive. A'ea ko hahyheteaғwama ға pe.

23 Okwahavuka pota ga gwuvihavuhuhete nhande ve. Tupana'ga nhande porogwety. Igwete ga nhande mombyryvi togwereco ti ға jiruvi-havuhuhetea ji pavēi javo.

24 Nhande tuhē ga nhande mo'ē ғahā po ti jireheve'ға javo. Judeus'ға pe jate rūi ga ei. Judeus'ғarūive'ға pe ga ei no ға mo'eamo ojive. Nahā ga nhande mo'emo'ēi judeus'ға hugwi judeus'ғarūive'ға hugwi no.

25 Oséiasva'ea okwatija Tupana'ga nhi'īga a'ea rehe hako. Nahā Tupana'ga ei:

"Kiroki ға aғwamo jireheve'ға rūi

– ға pe po ti ji ei aerē gwe nehē jireheve'ға," ei ga.

"Kiroki ға aғwamo nhiremiarōhara'ға rūi

– ға pe po ti ji ei aerē gwe nehē nhiremiarōhara'ға," ei ga.

26 Oséiasva'ea okwatijara'ja Tupana'ga nhi'īga mombe'gwovo. Nahā Tupana'ga ei:

"A'e ypy ji ға pe:

"Pe ko jireheva'ea rūi'," ei Tupana'ga.

"Perope ji a'e poa ға pe

- pevo jitehe po ti ji ei ga pe nehē:

'Pe ko jira'yramo peko kiro.

A'ereki jiji ahe mongo jitekovo,'" ei Tupana'ga ga pe.

Nahā Oséiasva'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga ikwatijara hako.

²⁷ Isaiasva'ea okwatijara israelitas'ga mombegwovo no. Nahā ahe ei hako:

"He'yjuhu po ti israelitas'ga onhimongyavo nehē novīa.

Y'ytiga hay'iuhuva'ea javijitehe po ti ga ndetauhuro nehē novīa," ei ahe.

"Emo ganembyruera'ga jate po ti ga nomomanoukari nehē," ei Isaiasva'ea.

²⁸ A'ereki Tupana'ga e'i: " 'Kotihī po ti ji epavi he'yjuhuve'ga ndeaporogita pe vvyakotyve'ga ndeaporogita pe nehē, ei ga," ei ahe.

²⁹ A'ea pe Isaiasva'ea e'i nhogwenonde ikwatijara no.

"Ymya Tupana'ga ipopoakaheteve'ga ahere'yjuhua mombapavukari cidade de Sódoma pe cidade de Gomorra pe no hako," ei ahe.

"Po ga nombokupyri'i'i ahe nhaneremboypyro hamo,

a'ero po nhande papakatukatui ahe javijitehe no," ei Isaiasva'ea hako.

Israelitas'ga nonhimombyryvi reki

³⁰ Nahā ji ei a'ero. Judeus'garūive'ga nde'i ojohupe: "Marā po ti nhande nhimombyryvi nehē?" nde'i ga. Tupana'ga reki omombyry ga. A'ereki ga ojiko ga rehe.

³¹ Israelitas'ga ki a'e te nahā e'i tehe ojohupe: "Marā po ti nhande rekoi nhanenhimombyryva nehē?" ei ga. "Nahā ti nhande xako. Tihendu katu ti nhanembo'ea, a'ero po ti Tupana'ga ei nhande ve nehē: 'Pepyry hete pe'." E'iteheuhu ko ga.

³² A'ereki ga e'i: "Nhande tuhē po ti xanhimombyry nehē." Ga ndojikogi Cristo'ga rehe. Cristo'ga e'i ga pe: "Pejiko ti ji rehe." A'ero ga nhimboahivi ga pe ojikopotare'yma gwaramo ga rehe. Itauhua ko ahe mbo'a ahe noğa ahe monhimboahiva. Ita javijitehe ko Cristo'ga judeus'ga monhimboahivuhui ga monhimonha'ngavo.

³³ Ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga Cristo'ga momb'e'urame ita javijitehe ko ga javo. A'ereki ikwatijara e'i Tupana'ga nhi'iga mombegwovo: " 'Pehendu katu ti nhinhi'iga.

Onga apohara'ga omondo ita inoga.

A'ea reki ga mbo'a ga noğa ga monhimboahiva ga mbopoyjayjare'yma ga mongovo,' ei ga.

'Na jitehe ji ga mondoi cidade de Sião pe ga noğa judeus'ga pyteri pe.

Ita javijitehe ga ga monhimboahivuhui ga monhimonha'ngavo ga mbopoyjayjare'yma,' ei ga.

'Emo ojikogame ga rehe po ti ga ndipoyjayjare'ymuhūi nehē,' ei ga," e'i ikwatijara.

A'ereki ikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga Cristo'ga momb'e'urame ga ko ita javijitehe javo.

10

¹ Nhiirū, anhi'ī hete ji Tupana'ga pe jire'yja'ga ndepya judeus'ga ndepya tojiko ti ga Cristo'ga rehe javo. A'ereki ji apota hete gajikoga ga rehe.

² A'e ji ga mombegwovo: Oko hete ga Tupana'ga rehe xako ti garemimbotarimova'ea rupi javo novīa. Emo ga ndokokwahavi reki garemimbotarimova'ea rupi.

³ Ga ndokoi Tupana'ga remimombyryva rupi. Igwete ga etehei: "Xanhimombyry nhande," ei ga. "Xako nhande Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi. A'ero po ti Tupana'ga ei nhande ve: 'Pepyry hete pe,' e po ti ga nhande ve nehē," e'i tehe ga. A'ea ga e'i tehe okoe'yma Tupana'ga remimombyryva rupi.

⁴ Cristo'ga jate gwendu katu pa Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nhande nihendukatupavi a'ea nhanenhimombyryve'yma. Nurā nhande jikogi Cristo'ga rehe Tupana'ga te'i pepyry pe javo nhande ve.

Ojiko pa po ga Cristo'ga rehe hamo

⁵ Ymya Moisésva'ea ikwatijari ga mombe'gwovo hako - kiroki ga e'i: "Po nhande hendukatui Tupana'ga remimbo'ea, a'ero po ti nhande pyryvamo nehē." Kiroki ga e'i a'ea - ga pe Moisésva'ea ei:

"A'ea rendukatupava po ti ga mombyryvi a'ero nehē," ei Moisésva'ea.

⁶ Jara'ga pe ki a'e te ahe e'i ikwatija ga mombe'gwovo no - kiroki ga e'i: "Nhande jikogame Tupana'ga rehe po ti ga nhande mombyryvi nehē." Ga pe Moisésva'ea ei:

"Te'iyime ti ga ovyteri pe:

"Tojiupi ti ga yvagi pe'."

Cristo'ga mbojyva pe jugwi Moisésva'ea ei te'iyime ti ga a'ea javo. A'ereki Cristo'ga uripe raikwehe tamombyry ga javo.

⁷ Igwete Moisésva'ea ei no:

"Te'iyime ti ga no:

"Toho po ti ga omanove'ga gwyri pe'."

Cristo'ga mbogwera pe jugwi Moisésva'ea ei te'iyime ti ga a'ea javo. A'ereki Cristo'ga okweravipe reki omanoa hugwi raikwehe.

⁸ Moisésva'ea e'i a'ero:

"Pekwaha pe Tupana'ga nhi'iga," ei ahe.

"A'ereki nonhimimi pe me a.

Penhi'i pe a'ea rehe.

Pejapyaka pe a'ea rehe Tupana'ga nhi'iga rehe," ei ahe ikwatija hako.

A'ea ore imombe'ui pe me no tapejiko ti ga rehe javo.

⁹ Penhimombe'u ti jara'ga pe Jesus'ga ko jipojykaharete'ga javo, oro'e ore pe me. Perovia hete ti pejipy'a pe Jesus'ga kwerava Tupana'ga ombogwera ga gamanoa hugwi javo. Heroviaheterame a'ea po ti Tupana'ga pe mondoukari ojipyri yvagi pe aerē nehē.

¹⁰ A'ereki heroviaheterame nhandepya'a pe nhande xajiko Jesus'ga rehe. Nhande jikogame ga rehe ga ko jipojykaharete'ga javo, a'ero Tupana'ga ei nhande ve pepyry hete pe javo. A'ero po ti ga nhande mondoukari ojipyri nehē.

¹¹ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i no:

"Kiroki ga ojiko ga rehe

- ga po ti ndipoyjayjare'ymuhūi nehē," e'i.

¹² Vvyakotyve'ga pe nhaporemo i'ei. A'ereki ga ojo'ja hete Tupana'ga pe judeus'ga judeus'garūive'ga pavēi. A'ereki Jesus Cristo'ga ko judeus'ga pojykaharete'ga. Ga jitehe ko judeus'garūive'ga pojykaharete'ga no. Ga omombyry hete ga pe nhaporemo ga jikogame ga rehe ore poko javo.

¹³ A'ereki ikwatijara e'i no:

"Kiroki ga ojiko nhandepojykaharete'ga rehe ore poko javo

- ga mondouka po ti ga yvagi pe ojipyri nehē," e'i.

¹⁴ Emo ojikoge'ymame ga rehe po ga nde'i ore poko javo ga pe. Ganhi'iga renduve'ymame po ga ndojikogi ga rehe. Ga mombe'ue'ymame ga pe po ga nohenduvi ganhi'iga.

¹⁵ Tupana'ga ga mondoe'ymame ga mombe'uuka ga pe po ga nomombe'ui ga ga pe a'ero. Emo Tupana'ga ga mondouka tuhē reki ga mombe'gwouvouka ga pe. Igwete ikwatijara e'i no:

"Pyyry hete tuhē ga ndurame imombe'gwovo pyryva'ea nhande ve," e'i hako.

16 Emo imombe'urame ġa pe ġa nhaporemō rūi ġwendu katu Tupana'ga remimombe'upyryva. Nanongara pe Isaíasva'ea ei Tupana'ga pe hako: "Ga nohendukatui reki ore imombe'urame ġa pe," ei ahe opojykaharete'ga pe hako.

17 Nahā a'ero. Hendukaturame jate Cristo'ga mombe'ua nhande jikogi ga rehe.

18 "Oro israelitas'ġa, nohenduvi ġa pyryva'ea mombe'ua naerū?" e'i po ġa ji ve. Gwendu tuhē reki ġa. A'ereki ikwatijara e'i: "Yvyakotyve'ġa nhaporemō ġwendu ġanhi'ġa.

A'ereki ġagwryi pe nhaporemō ġa oho imombe'gwovo pyryva'ea," e'i ikwatijara hako.

19 "Israelitas'ġa ndokwahavi naerū?" e po ġa. Okwaha tuhē ġa. Moisésva'ea ppy omombe'u a'ea Tupana'ga nhi'ġa mombe'urame ikwatija hako. Tupana'ga e'i israelitas'ġa pe:

"Pe'ji tehe pe israelitas'ġarūive'ġa pe:

'Ga ko Tupana'gareheve'ġa rūi.

Ga ndokwahavihu,' pe'ji tehe pe israelitas'ġarūive'ġa pe," ei Tupana'ga.

"Ga pe jitehe po ti ji imombyryvi nehē.

Nahā po ti ji pe monhimyrōi israelitas'ġarūive'ġa ndehe nehē.

Igwete po ti ji pe monhimboahivi nehē no," ei Tupana'ga israelitas'ġa pe.

Moisésva'ea okwatija Tupana'ga nhi'ġa inoġa hako.

20 Isaíasva'ea koji'i ndopojihuvi imombe'gwovo Tupana'ga nhi'ġa. Tupana'ga e'i israelitas'ġarūive'ġa mombe'gwovo:

"Ymya ġa ndajkwahapotari.

Aġwamo ki a'e te ġa ji kwahavi," ei ga.

"Ymya ġa nde'i: 'Pemombe'u ti Tupana'ga ore ve.'

Aġwamo ki a'e te ji anhimboukwaha ġa pe," ei Tupana'ga israelitas'ġarūive'ġa mombe'gwovo.

Isaíasva'ea omombe'u a'ea Tupana'ga nhi'ġa ikwatija hako.

21 Emo ahe omombe'u israelitas'ġa no imombe'urame Tupana'ga nhi'ġa. Tupana'ga e'i hako:

"A'ea'e ji ġa pe jipi novīa:

'Pejiko ti ji rehe'," ei ga.

"Emo ġa nanhirendupotari.

Ga noangarihu ojikoge'yma ji rehe," ei Tupana'ga israelitas'ġa mombe'gwovo.

Isaíasva'ea okwatija a'ea Tupana'ga nhi'ġa hako.

11

Tupana'ga ndopohiri israelitas'ga hugwi

1 E'i po ġa ji ve a'ero: "Tupana'ga opohi hete ojiheve'ġa hugwi israelitas'ġa hugwi naerū ġa jikopotare'ymame ga rehe?" e'i tehe po ġa ji ve. Ga ndopohihetei reki ġa hugwi, a'e ji. Jihi ko israelitaramo ako. Abraãova'ea ko nhiremboypya. Ji ko Benjamimva'ea rymyminoako ako no.

2 Tupana'ga ndopohiri tuhē ojiheve'ġa hugwi. Gahā ga jypya omo'emo'ē ojive.

Pekwaha tuhē pe Tupana'ga rembikwatijarukara - kiroki omombe'u Eliasva'ea. A'ereki Eliasva'ea e'i hete Tupana'ga pe israelitas'ġa mombe'gwovo hako.

3 "Ojuka pa ġa nenhi'ġa mombe'uharava'ea," ei ahe Tupana'ga pe.

"Omombo ġa ikwava'ehava no

- perope ore orokwava'eguka mbiara jukapyra nde ve jipi.

Ji tehe reki ako ndereheva'ero.

Kiro po ti ga ji jukapotari nehē no," ei ahe Tupana'ga pe hako.

⁴ Igwete Tupana'ga ei Eliasva'ea pe hako:

"Nde tehe rūi reki ereko," ei ga.

"Sete milve'ga akwaimbae'ga ji areko jijiheva'ero.

Ga nombohetei Baal ra'angava," ei Tupana'ga ahe ve hako.

⁵ Na jitehe tuhē Tupana'ga judeus'ga nemyruera'ga nderekoi ojiheva'ero agwamo. Tupana'ga omo'emo'ē ga ojive. A'ereki ga omomybyry pota ga pe.

⁶ Ga ndekokaturu gwaramo rūi Tupana'ga ga mo'ei. Gwemimomyrypotaro gwaramo ga ga mo'ei ojive. A'ereki ga omomybyry pota tehe ga pe. Po ga ndekokaturu gwaramo ga ga mo'ei ojive hamo, a'ero po ga nomomybyrytehei ga pe hamo. Omomybyry tehe tuhē reki ga ga pe ga mo'eamo ojive.

⁷ A'ero ji ei: Israelitas'ga opota omomybyryva novia. Tupana'ga ki a'e te nomomybyrypavi ga. Gwemimo'ehara'ga jate ga ga momybyry. Jara'ga reki hendupotare'yname Tupana'ga nhi'iga ga nohendukatuukari ga pe a'ero.

⁸ Ikwatijara e'i no:

"Tupana'ga noangarukari gandeaporogita
tokwahavyme ti ga javo.

Henduvame ganhi'iga

ga nohendukatui a'ero.

Agwamo vehevi ga ndokwahavihu," e'i ikwatijara israelitas'ga mombe'gwovo hako.

⁹ Tupana'ga ombuhuruka israelitas'ga pe onhi'iga pyryva'ea nahanahā ti ga toko katu javo hako. A'ea rehe ga ndoryndorytehero kiro ti nhande nhimomybyryvi nehē javo tehe. Emo ganhi'iga omombe'u reki gandekote'varuhua ga mbotegweteavo. Nurā Daviva'ea ikwatijari ga mombe'gwovo hako.

"Tupana'ga nhi'iga ti tombotegwete ga," ei ahe.

"Tombohahy ti ga ga pe nehē

gandekote'varuhuro gwaramo," ei ahe.

¹⁰ "Tokwahavyme tuhē ti ga onhimomybyryva
ojikoge'yma Tupana'ga rehe," ei ahe.

"Tipiro'ya'javyme ti ga gwembikwahave'yma hugwi," ei Daviva'ea ikwatija hako.

¹¹ Judeus'ga ndojikopavi Cristo'ga rehe agwamo a'ero. E'i tehe po ga ji ve a'ero: "Ndojikogi ga kiro Tupana'ga rehe toho ti ga hahyva'ea ruvihava pype nehē naerū?" e'i tehe po ga. Ji nda'ei a'ea, a'e ji pe me. Judeus'ga ndekote'varuhuro gwaramo judeus'garūive'ga jikogi ga rehe judeus'ga ti tonhimirō ga ndehe a'ero nehē. Judeus'ga po ti e'i a'ero nehē: "Judeus'garūive'ga jikogame Cristo'ga rehe Tupana'ga omomybyry ga pe. Xajiko pa ti Cristo'ga rehe no tomomybyry ti ga nhande ve ga javijitehe nehē no," e po ti ga nehē.

¹² Judeus'ga ndekote'varuhuro gwaramo Tupana'ga omomybyry hete jara'ga pe. A'ereki judeus'ga jikoge'yma gwaramo Cristo'ga rehe Tupana'ga omomybyry hete judeus'garūive'ga pe. Po Tupana'ga imomybyryvi judeus'garūive'ga pe judeus'ga jikoge'yma gwaramo Cristo'ga rehe, koji'i tehe po ti Tupana'ga imomybyryhetei ga pe nehē judeus'ga jikopava gwaramo Cristo'ga rehe nehē no.

Tupana'ga omomybyry judeus'garūive'ga pe

¹³ A'e ji kiro judeus'garūive'ga pe. A'ereki Tupana'ga ji mongouka Jesus Cristo'ga moirūharamo. A'ero Cristo'ga ei ji ve: "Eho ti ji mombe'gwovo judeus'garūive'ga pe," ei ga. Pyry hete ji ve a'ero ji ga mombe'ui pe me.

14 Tamonhimyrō po ti ji pe ndehe jire'yja'ga judeus'ga. A'ero po ti jararamo ga jikogi Cristo'ga rehe nehē no.

15 Opohirame judeus'ga hugwi Tupana'ga jirekokatuukari judeus'garūive'ga pe. Aerē Tupana'ga jirekokatuukarirē judeus'ga pe po ti kaitu pyryheteramo vyvakytyve'ga pe nhaporemō nehē!

16 Pāo japorame nahā judeus'ga ndekoi jipi. Ga gwenō'ē ypy xunhiva'ea hu'uma hūgwi Tupana'ga apoa javo jupe. O'erame a'ea jypyva'ea pe po jarava'ea hu'uma nhaporemō Tupana'ga apoa no. Oro yva no. Po ga ei Tupana'ga apoa yvapoā pe, a'ero po hakā Tupana apoa no. Na jitehe Tupana'ga ei jireheve'ga judeus'ga nemboypya pe hako. Po ga ei jireheve'ga ahe ve, a'ero po ti aherymymino'ga ndekoi Tupana'gareheva'ero nehē no judeus'ga.

17 Tamombe'u katu ti kiro pe me a'ero ojo'java'ea. Gwereco oliveira aheremityma. Gwereco irūa no yva ka'gwyripeva'ea aheremityma rūi. Aheremityma rakā ite'varuhurame nhande ndipotari a'ea hakāvondoga yva hugwi. A'ero po nhande heruri ka'gwyripeva'ea rakā imondovo imbojopya imohina nhakāvondogipyra rehe a'ea toko hakāte'varuhuva'ea py'rovo javo. A'ero pyry ka'gwyripeva'ea rakā pe oliveira rapoa rerekovo gwaramo. Judeus'ga nemboypya ko oliveira rapoa javijitehe. Aherymymino'ga judeus'ga ko oliveira rakā ja. Kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe - ga ndopotari ga opohia ga hugwi. Pehe reki judeus'garūiva'ero pe ka'gwyripeva'ea rakā ja. Pe jikogame ga rehe Tupana'ga pe mongoi ojiheva'ero judeus'ga py'rovouka. A'ero pyry hete pe me. Ymya Tupana'ga imombyryvi judeus'ga nemboypya pe hako. Ahe ja pe ndekoro gwaramo ga imombyryvi jitehe pe me no. A'ereki pe ahe javijitehe pejiko Tupana'ga rehe a.

18 Judeus'ga jikoge'ymame ga rehe Tupana'ga pohiri ga hugwi. Emo judeus'garūiva'ero tapenhimboheteuhui ti a'ea rehe. Tape'jiuhui ti: "Ga hohe'i tehe ko ore pyryvamo. Nurā Tupana'ga opohi ga hugwi imombyryva ore ve." Tape'jiuhui ti a'ea. A'ereki judeus'ga nemboypya rehe Tupana'ga omombyry pe me. Ndia'ei nhande: Hakā rehe ko pyry yva rapoa pe, ndia'ei nhande. A'ereki yva rapoa rehe ko pyry hakā pe. Na jitehe judeus'ga nemboypya rehe ko pyry pe me. A'ereki Tupana'ga omombyry pe me pe ganemboypya javijitehero gwaramo. A'ereki ahe ypy gwereco Tupana'ga nhi'iga imombe'gwovo pe me. Tape'ea'javuhui ti a'ero: "Ore rehe Tupana'ga omombyry judeus'ga pe."

19 Pe'ji po pe ji ve a'ero: "Oliveira nhande tihakāvondo ka'gwyripeva'ea rakā toko ipy'rovo javo. Na jitehe judeus'ga hugwi Tupana'ga pohiri judeus'garūive'ga toko ga py'rovo javo," pe'ji po pe. "Ore judeus'garūiva'ero orepory hete ga hohe a'ero," pe'ji tehe po pe ji ve.

20-21 Ndapekwahavihi. Tupana'ga opohi tuhē ga hugwi ga jikoge'ymame ga rehe. A'ero pejikoga gwaramo ga rehe ga pe mongoi ojiheva'ero. Tapenhimbohetehehi reki a'ea rehe. Nhande tihakāvondo oliveira hugwi hakā ite'varuhurame. Na jitehe Tupana'ga pohiri judeus'ga hugwi ojiheve'ga hugwi ga te'varuhurame ga jikoge'ymame ojihe. Opohi ga ga hugwi. A'ero kaitu po ti ga pohiri pe hugwi no pe jikoge'yma'javame ga rehe nehē. Pekyhyji ti gapohira hugwi a'ero. Tapejikoge'ymuhūi ti ga rehe a'ero.

22 Pehepia pe Tupana'ga reaporogita. Ga pyry hete. Emo ga ombohahy ga pe ga jikoge'ymame ojihe. Pe me reki ga pyry pe ndekoro gwaramo garemimombyryva rupi jipi. Ahaname po ti ga pohiri pe hugwi nehē no.

23 Judeus'ga jikoge'ymbigame po ti Tupana'ga ga mongoa'javi ojiheva'ero imombyryva'java ga pe nehē no. A'ereki a'ea nonhimimi Tupana'ga pe.

²⁴ Nahā a'ero. Nhande tihakāvondo ka'gwyripeva'ea hugwi hakā mondovo imbojoapya ojipea rehe oliveira rehe. A'ero ko pyry ka'gwyripeva'ea rakā pe. Judeus'garūiva'ero ko pe ka'gwyripeva'ea rakā ja. Pejikogame Tupana'ga rehe pyry pe me a'ero. Ymya pe ndapejikogi ga rehe judeus'garūiva'ero gwaramo. Agwamo reki pyry pe me pejikoga gwaramo ga rehe judeus'ga nemboypya javijitehe. A'ero Tupana'ga imombyryvi pe me. Po pe me ga imombyryvi koji'i tehe po ti ga imombyryvi judeus'ga pe nehē ga jikogame ga rehe nehē. A'ereki judeus'ga ko oliveira rakā ja. Po hakāvondogirē oliveira hugwi nhande imondopotara'javi akoja imbojoapypota oliveira rehe jitehe a'ea ko nonhimimi. A'ereki oliveira rakā tuhē nhande timondoa'ja oliveira rehe. Na jitehe judeus'ga jikogame Tupana'ga rehe po ti nonhimimi tuhē ga pe ga ga mongoa'javame ojiheva'ero imombyryva'javame ga pe nehē.

Tupana'ga omombyry ga pe nhaporemō

²⁵ Nhiirū, tamombe'u mbatera pe me kiro tapekwaha ti javo. Ymya ko nhande ndikwahavi nanongara. Agwamo reki Tupana'ga ikwahavukari nhande ve. Tamombe'u a'ea kiro pe me tape'ea'javyme ti: "Tupana'ga po ti nomombyryva'javi israelitas'ga pe nehē. Nhande ve jate ga omombyry kiro." Tapenhimbohetei a'ea javo tehe nehē. Nahā ti ji imombe'ui pe me a'ero. He'yjuhu ko ga kiro novia - kiroki ga noangarihu ojikopotare'yma Cristo'ga rehe novia. Judeus'garūive'ga ki a'e te ojikojiko Cristo'ga rehe kiro. Ogwyry pe nhaporemō po ti ga ojiko na'ē ga rehe nehē.

²⁶ Nahā po ti israelitas'ga jikojikogi Cristo'ga rehe nehē no. A'ero po ti Tupana'ga ga mongopavi ojiheva'ero nehē. Ikwatijara Tupana'ga mombe'uhava e'i no:

"Nhanembopiro'yhara'ga po ti uhu nehē.

Judeus'ga cidade hugwi Sião hugwi po ti ga ruri nehē," e'i.

"A'ero po ti ga imombori Jacóva'ea rymymino'ga ndekote'varuhua judeus'ga ndekote'varuhua ga hugwi nehē," e'i ikwatijara.

²⁷ Igwete i'ei Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo:

"Imomborame gāndekote'varuhua ga hugwi po ti ji rekoji j'ea rupi katu nehē," e'i ikwatijara Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo.

²⁸ Judeus'ga ndogweroviari agwamo Tupana'ga remimombe'ua Cristo'ga mombe'ua. Nurā Tupana'ga nhimonha'ngai ga ndehe tambojiko ti judeus'garūive'ga jijihe a'ero javo. A'ea ko pyry reki pe me a'ero. Emo Tupana'ga oko hete judeus'ga ndehe no. A'ereki ymya ga omo'emo'ē ganemboypya ojive hako. "Pe po ti jireheva'ero nehē," e'i ga ahe ve hako.

²⁹ "Opomo'ē ji jijive. Tamombyry ti ji pe me nehē," e'i Tupana'ga hako. O'erame a'ea ga ndogwerojijyi gweaporoğita. Omo'ē tuhē ga ga ojive a'ero. Omombyry tuhē ga ga pe no.

³⁰ Ymya pe napehendukatui Tupana'ga nhi'iga judeus'garūiva'ero. Emo Tupana'ga pe porogwety agwamo judeus'ga hendukatue'yma gwaramo.

³¹ Na jitehe judeus'ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga agwamo. Emo po ti Tupana'ga ga porogwety nehē no pe porogwetyga gwaramo.

³² Yvyakotyve'ga ndekote'varuhupava gwaramo Tupana'ga nohendukari ga pe onhi'iga taporogwety ti ji ga nhaporemō nehē javo.

Timbohete ti Tupana'ga

³³ Tupana'ga pyry hete tuhē imbuhua pyryva'ea nhande ve.

Heaporoğita katu hete ga mbatera rehe.

Okwaha pa hete tuhē ga.

Nhande ndikwahavi tuhē Tupana'ga reaporoğita.

"Onhimi hete nhande ve," xa'e nhande jupe.

³⁴ Tupana'ga mombe'uhava e'i no:

“Ndikwahahavi Tupana'ga reaporogita,” e'i.
 “Nimogitahavi ga
 nahanahā po nde rekoi hamo jave'yma ga pe,” e'i.
 35 “Nimondohavi ga pe
 tokwepy ti ga javo,” e'i ikwatijara.
 36 A'ereki Tupana'ga oapo pa mbatera.
 Ga gwereko katu pa mbatera no.
 Gwereko ga mbatera
 tanhimbohete ti nhirembiapoa nhaporemo javo.
 Timbohete ti Tupana'ga avuirama a'ero. Amém.

12

Penhikwava'ē ti Tupana'ga pe pejikokatuavo

1 Nhiirū, Tupana'ga nhande porogwety hete. Nurā ji ehetei pe me: Nahā po pe ndekoi a'ero hamo. Penhikwava'ē hete ti Tupana'ga pe pejikokatuavo. A'ero po ti ga nhimohēhetei pe ndehe nehē. Nahā po pe Tupana'ga mbohetei gareheva'ero hamo penhikwava'ēga ga pe pejikokatuavo hamo.

2 Tapembopogwei ti ġa - kiroki ġa oko Tupana'ga remimbotare'yma rehe. Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ore mboheaporogitapyahue'ymi ti,” pe'ji ti ga pe. Pendeaporogitapyahurame po ti pe ikwahavi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Garemimbotarimova'ea ko nahā: kiroki pyry hete, kiroki a'ea rehe Tupana'ga onhimohē, kiroki ndogwerekoi a'ea hoheva'ea pyryvamo - a'ea ko Tupana'ga remimbotarimova'ea.

3 Tupana'ga omomyry ji ve onhimoirūka. Nurā ji ei pe me nhaporemo: Tapenhimboheteuhui ti. Pe napenani ti pejeaporogita katu pejapyakakatuavo pejihe Tupana'ga pe mbojikoga gwaramo ojihe.

4 Tamombe'u ti kiro pe me jira'oa tapekwaha ti ojo'java'ea. Jira'oa ko ojipeji. He'yi reki jira'oareheva'ea onhimongyavo jijurua, jireakwara, jipoa no. Ojoatyatyvi reki jira'oareheva'ea ikarakatuhava. Jiapyakwara pyvō ji ahendu. Jijurua pyvō ji nahenduvi. A'ea pyvō ji nhi'igi. Jipoa pyvō ji ipyhygi. Jira'oa ojipejiva'ea reki. Emo gwereko paravuhu jira'oareheva'ea. Ojoatyatyvi ikarakatuhava a'ero.

5 Na jitehe jira'oareheva'ea'java'ero ko nhande nhimongyi Cristo'gareheva'ero nhandekovo. Emo nhande nhaporemo ko jira'oa'java'ero ojipejiva'ea'java'ero nhande jikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi. A'ero nhande nhaporemo nhande nhomoiruamo.

6 Ojoatyatyvi reki nhandekarakatuhava. A'ereki ojoatyviva'ea Tupana'ga ombuhuruka nhande ve nhandekarakatuhava ga imomyryvame nhande ve.

Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka imombe'gwouvouka onhi'iga, timombe'u hete po ti nhande hamo ga nhande mbojikogame ojihe hamo.

7 Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ojive'ga pokogauka, tipoko po ti nhande ġa a'ero hamo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ġa mbo'eavouka, timbo'e po ti nhande ġa Tupana'ga mombe'ua rehe a'ero hamo.

8 Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ġa mbohoryvuka, timbohory po ti nhande ġa a'ero hamo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka imoma'eamo mbatera ojipe'ga pe, tima'egatu po ti nhande ġa pe a'ero hamo tipoko ti ġa javo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka nhande mongovouka ganduvihavamo, timondomondo katu po ti nhande ġa a'ero hamo. Po Tupana'ga nhande mbokarakatuuka ġa porogwetyauka, tiporogwety po ti nhande ġa nhanderyoryrvamo a'ero hamo.

⁹ Pe'ara tehe rûi toarō ġa. Pearō hete tuhē ti ġa. Tapekoi ti aherekote'varuhua rehe. Ahepyryva rehe ti peko.

¹⁰ Penhoarōarō hete ti a'ero. A'ereki pe penhomoirûirû Cristo'gareheva'ero ġwaramo. Penhombohete ti nde ko ji hohe jawo ojohupe.

¹¹ Pejirokwa ti mbatera rehe pejivevugwee'yma. Penhimbatepota ti pepy'a pe. A'ereki nhandepojykaharete'ga remimbotarimova'ea rehe pe peko.

¹² Peho po ti pe pejikovo Tupana'ga pyri avuirama nehē. A'ea mboha'uva ġwaramo ti pejoryjory. Penhimomirana ti ġa imbohahyrame pe me. Penhi'ige'yimi ti Tupana'ga pe.

¹³ Pema'ema'ē ti penhimbatera Cristo'gareheve'ġa pe ġa herekoe'ymame. Cristo'gareheve'ġa nduġandurame pejipyteri pe pembuhuruka ti ġa penhonga pe jipi ġa nderekokatuaavo.

¹⁴ Pearōe'ÿve'ġa imbohahyrame pe me penhi'ī ti Tupana'ga pe tomomyry ti ga ġa pe jawo. Na tuhē ti pemomyryvuka ġa pe ġa imbohahyrame pe me. Tape'euhui ti Tupana'ga pe tombote'varuhu ti ga ġa pe jawo. Tape'euhui ti a'ea ga pe ġa ndehe.

¹⁵ Ojipe'ga ndoryndoryvame ti pejoryjory ġa pavēi. Ga jehe'orame ti ġa pavēi pejehe'o no.

¹⁶ Peko ti pejogwehegwehe. Pejihe jate rûi ti peko. Okoteheve'ġa ndehe ti peko ġa pokoga. Tape'euhui ti: "Akwaha pa ji mbatera." A'ea ti tape'euhui pejive.

¹⁷ Ojipe'ga imbote'varuhurame pe me tapembote'varuhui ti ga pe pejipyge'yma ga rehe. Ojipe'ga epavame: "Nahanahā aherekokatua", nahā ti peko katu a'ero.

¹⁸ Pejirokwa hete ti ojipe'ġa nderekokatupava.

¹⁹ Nhiirû, tapejipygi ti ojipe'ġa ndehe. Na ti Tupana'ga pe ndepygi ġa ndehe nehē imbohahyavo ġa pe nehē. A'ereki ikwatijara e'ī Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo.

"Jihi po ti ġa ndepy ġa ndehe nehē

- kiroki ġa ombohahy ojipe'ġa pe," ei ga.

"Jihi po ti ambohahyuka ġa pe a'ero nehē," ei nhandepojykaharete'ga, ei ikwatijara.

²⁰ Nahā ti peko a'ero ikwatijara hendukatuaavo. A'ereki ikwatijara e'ī:

"Po ty'ara pearōe'ÿve'ġa jukai

pemondo ti mbatera ġa pe to'u ti ġa jawo.

Po ġa ygweiramo

pemondo ti yhya ġa pe toy'u ġa.

Pe ġa nderekokaturame

po ti ġa ndipoyjayjari okote'varuhuagwera rehe nehē," e'ī ikwatijara hako.

²¹ Ga ndekote'varuhurame pe me tapekote'varuhui ti ġa pe pejipyge'yma ġa ndehe. Peko katu ti ġa pe a'ero ġandekote'varuhua hugwī ġa mbopohiruka.

13

Pehendu katu ti penduvihava'ġa

¹ Pe me nhaporemō ji ei: Pehendu katu ti penduvihava'ġa. A'ereki Tupana'ga omōngo ġa penduvihavamo. Po Tupana'ga nomōngoi nhanderu-vihava'ġa nhande ve, a'ero po nianderuvihavi a'ero hamo.

² Penduvihava'ġa nendukatue'ymame pe napehendukatui Tupana'ga nhi'iga a'ero. A'ereki gaha omōngo ġa penduvihavamo. Penduvihava'ġa nendukatue'ymame po ti pe ikwahavi hahya nehē.

³ Pe ndekokaturame pe ndapekyhyji penduvihava'ga hugwi. Emo pe ndekote'varuhurame pe pekyhyji ga hugwi a'ero. Pekiyyipotare'ymame penduvihava'ga hugwi peko katu tuhē ti. A'ero po ti ga pe mbohetei nehē.

⁴ A'ereki Tupana'ga omongo ga pe pokogauka. Emo pe ndekote'varuhurame pekyhyji ti ga hugwi a'ero. A'ereki ga okwaha imbohahyavo ahe ve. A'ereki Tupana'ga omongo ga tombohahy ti ga okote'varuhuve'ga pe javo.

⁵ Nurā ti pehendu katu penduvihava'ga a'ero tombohahyukaryme ti Tupana'ga nhande ve javo. Pe pekwha pejiyyvyteri pe no. "Po ahe gwendu katu ga hamo," pe'e tuhē pe pejiyyvyteri pe. Nurā ti pehendu katu penduvihava'ga.

⁶ Na jitehe po pe imondo itambere'ia ga pe hamo ga imono'ogukarame. A'ereki Tupana'ga ga mondouka pe pyri ga mboaporavykyavo tohepia katu ti ga ga javo.

⁷ Nurā ti pemondo katu itambere'ia ga pe ga imono'ogukarame. Pemondo ti pejeaporogita imohina penduvihava'ga ndehe.

Pejogwereco katu ti

⁸ Nahā po pe peko hamo: Pemondo pa ti ikwepykava ojipe'ga pe te'iyime ti ga pe me a'ero: "Napembuhurihu pe ore ve." Nahā po pe peko hamo no: Peko katu hete ti pejogwehe pejogwerekokatuavo avuiraama. Kiroki ga oko ojipe'ga ndehe – ga ko gwendu katu Moisés'va'ea remimbo'eagwera.

⁹ A'ereki aheremimbo'eagwera e'i:

"Taperekoi ti ojipe'ga nembireko'ga.

Tapejukai ti ojipe'ga," e'i.

"Tapemimuhūi ti ojipe'ga mbatera.

Tapepotarahivuhui ti ojipe'ga mbatera," e'i aheremimbo'eagwera.

Aheremimbo'eagwera nhapremo reki e'i:

"Erenhiarō hete nde.

Na jitehe ti earō hete ejikotyve'ga," e'i aheremimbo'eagwera ikwatijara.

¹⁰ A'ereki ga ndehe nhande rekorame nhande nimbote'varuhui ga pe. Nahā reki nhande hendukatupavi aheremimbo'eagwera a'ero nhande rekorame ga ndehe.

¹¹ Pejirokwa ti a'ea rehe Jesus Cristo'ga jivyhava imboha'uva gwaramo. A'ereki agwamo ira'agwe hī gajivyhava. Ymya nhandejikogypyrame Cristo'ga rehe nhande ei: "Kotihī po ti Jesus'ga jivyri nehē." Agwamo kaitu ira'agwe gajivyhava. Pejirokwa tuhē ti a'ero. Ojivyrame po ti ga nhande rerohei yvagi pe nehē.

¹² Tamombe'u ti ojo'java'ea pe me a'ero. Ypytunahiva ko ite'varuhu nhande ve. Ypytuna javijitehe agwamova'ea ko ite'varuhu. Ko'ema reki ikatu nhande ve. Ko'ema javijitehe po ti ikaturamo aerēva'ea nehē. Cristo'ga jivyriṛē po ti ikatuheteramo nehē. Momina gweri ero agwamova'ea ypytuna'java'ea nhande hugwi. Nurā ti zako te'varuhu pi a'ero. Ko'egweria ja ko Cristo'ga ojivy gweri. Nurā ti zako katu ga'java'ero.

¹³ Kojahua rupi ahe oko katu tohepia ti ga jirekokatua javo. Kojahuarupive'ga javijitehe ti zako katu no. Tape'upe'ui ti ahemboheagweryva'ea kagwiti'ga pejeagweryve'ymamo. Taperekoi ti ojipe'ga nembireko'ga. Peakwaha ti. Tapejogwayvaruhui ti. Tapenhimyrōi ti ojipe'ga ndehe.

¹⁴ Penhimongo ti Jesus Cristo'ga ja ga pavēi pejikovo. Tapembopogwei ti pejeaporogitate'varuhua rehe penhimimbotarimova'ea rehe.

¹ Kiroki ga ndokwahakatui ve Cristo'ga nhi'iga ojikogame ga rehe – peko ti ga ndehe ga mbuhuruka pejiipyteri pe. Emo tapenhi'igayvari ti ga.

² A'ereki jara'ga e'i: "Pry Tupana'ga pe ahe i'upavame mbatera." Jara'ga ki a'e te – kiroki ga ndokwahakatui ve Cristo'ga nhi'iga – gahā e'i: "Ndapyryvi Tupana'ga pe ahe i'uuhui mbiara."

³ Kiroki ga o'u pa mbatera – togwerekomemuayme ti ga jara'ga ga mbiara ue'yname. Mbiara ue'ÿve'ga na jitehe te'iuhuyme ti jara'ga pe pe'u paravuhu pe mbatera javo. A'ereki Tupana'ga e'i mbatera upave'ga pe: "Ga ko jireheve'ga."

⁴ Tape'e'i ti ga pe: "Peko te'varuhu pe." A'ereki ga pendeheve'ga rūi. Ganduvihava'ga po ti e'i ga pe. Ga ndekokaturame po ti ga ei pepyry pe javo. Ga ndekote'varuhurame po ti ga ei peko te'varuhu pe javo. Tupana'ga po ti e'i tuhē ojiheve'ga pe: "Peko katu pe." A'ereki nhandepojykaharete'ga ga mongo katu ga nderekovo.

⁵ Jara'ga e'i: "Kirogwe ko dia huvihavuhua ojipea hohe," ei ga. Jara'ga ki a'e te e'i: "Na rūi. Ndojoavyavyi a," ei ga. Nahā ji ei pe me a'ero. Pehe po pekwhaha hete pejiyvyteri pe hamo.

⁶ Kiroki ga e'i diaruvihavuhua pe – ga e'i: "A'ea rupi timbohete Tupana'ga." Kiroki ga o'u mbiara jipi – ga o'u timbohete ti Tupana'ga javo no. A'ereki ga e'i Tupana'ga pe: "Ndepyry hete nde imbuhuruka mbiara ore ve." Kiroki ga ndo'ui mbiara – ga ndo'ui a'ea timbohete Tupana'ga javo. Ojipea i'urame ga ei Tupana'ga pe a'ero: "Ndepyry hete nde imbuhuruka ore ve."

⁷ Nhanemanoe'yname nhande ndia'ei: Xako ti nhande nhaneremimbota-rimova'ea rehe. Nhanemanorame na jitehe nhande ndia'ei a'ea.

⁸ Nhanemanoe'yname nhande ei: Xako ti nhandepojykaharete'ga remimbotarimova'ea rehe. Nhanemanorame a'ea jitehe nhande ei. Nhande ko nhandepojykaharete'gareheva'ea a'ero nhanemanoe'yname nhanemanorame no.

⁹ A'ereki Cristo'ga okwera omanoa hugwi tako ti ji gapyjykaharetero javo omanoe'ÿve'ga pojykaharetero omanove'ga pojykaharetero no.

¹⁰ Oro pe mbiara ue'ÿva'ero, maraname pe euhui penhirū'ga pe Tupana'gareheve'ga pe peko te'varuhu pe javo? Oro pe no mbatera upava'ero, maraname pe penhiirū'ga nderekomemui naerū? A'ereki Tupana'ga jate okwaha javo a'ea pe. Nhande ve nhaporemo po ti ga e'ie'i nhandereaporoğita pe nehē.

¹¹ A'ereki ikwatijara e'i:
 "Tupana'ga e'i:
 'Ga nağanani po ti ji mbohetei nehē
 ndepyry hete nde javo.

E'i pa po ti ga ji ve nehē
 nde ko Tupanetero javo ji ve nehē,' ei ga.

'A'iti tuhē, a'e ji pe me,' ei Tupana'ga," e'i ikwatijara.

¹² Nhande nhaporemo po ti imombe'ui nhandereaporoğita Tupana'ga pe a'ero nehē.

Tapembote'varuhui penhiirū'ga

¹³ Tape'jia'javuhui ti ojuhupeupe peko te'varuhu pe javo. Nahā po pe'ji hamo: "Xakote'varuhuyme ti timbote'varuhuyme nhande'irū'ga nehē," pe'ji po pe hamo.

¹⁴ Mbatera nhaporemo pyry reki. Pryry nhande i'ui mbiara a'ero. A'ea tuhē Jesus'ga okwahavuka hete ji ve okovo ji pavēi. Po ojipe'ga japyakai mbiara rehe ite'varuhu ahe i'ui javo novīa, a'ero po ga pe ite'varuhu tuhē ga i'urame.

15 Po ti ga hepiagi pe i'urame gwia, a'ero po ti gapy'a rekotehei pe ndehe nehē. Po ti pe gapy'a mongotehei i'gwovo gwaramo, a'ero po ti pe ndaperekokatui ga okoe'yama ga ndehe. Tapembote varuhui ti nanongara'ga a'ero mbiara gwove'y ga pyri. A'ereki Cristo'ga omano ga ndepyga.

16 Pe'ji po pe pejohupe: "Nahanahā xako. A'ereki a'ea ko pyry nhande ve," pe'ji po pe novia. Emo ojipe'ga erame ite'varuhu nanongara pe, a'ea rehe ti tapekoi a'ero te'ite'varuhuyume ti ga javo.

17 Tupana'gareheva'ero nhande ndia'ei: "Gwigwia ti ti'uyme. Gwia ti ti'u." Ndia'ei ko nhande nanongara pe. "Xako katu ti. Xajogwereco katu ti no," xa'e nhande. "Tianderoryrory ti. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mbohory jipi," xa'e nhande.

18 Nahā nhande rekorame Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe Tupana'ga nhimohemi nhande rehe. Ojipe'ga e'i nhande ve no: "Pepyry hete pe pejikokatuavo."

19 Nurā ti xajirokwa nhandejogwerekokatuavo nhanenhombojiko-heteavo Cristo'ga rehe nehē.

20 Pyry nhande i'upavi mbatera novia. Emo ite'varuhu nhande mbatera ui ga pyri - kiroki ga e'i: "Ite'varuhu ahe i'urame gwihā." I'urame po nhande ga mbote'varuhui a'ero. Tapembote'varuhui ti nanongara'ga Tupana'gareheve'ga a'ero gwia ue'yama ga pyri.

21 Kiro pyry nhande ndi'ui mbiara nanongara'ga pyri a'ero. Pyry nhande ndi'ui vinho ga pyri ga erame ite'varuhu jupe. Ojipea pe ga erame ite'varuhu jupe no pyry nhande pohiri jugwi nhande rekorame ga pyri timbote'varuhuyume ti nhaneirū'ga javo.

22 Penembiroviara ti tapemombe'varuhui ojipe'ga pe a'ero. Pekwaha ti a'ea Tupana'ga pavēi jate. Pe'ji po pe: "Pyry po ti ji rekoi nahanahā nehē," pe'ji po pe. Nahā pejikorame po pe ndoryvamo a'ero peji'ee'yame pejiyvyteri pe nehē: "Ndapyryvi reki nahā ji rekorame."

23 Po ga e'i: "Mara'ngu po pyryvamo ji mbiara i'ui?" Nanongara'ga i'urame Tupana'ga e'i ite'varuhu ga pe. A'ereki ga nde'i: "Ajiko ji Jesus'ga rehe. Nurā ko pyry ji i'ui." A'ea ga nde'i. Oko te'varuhu reki ga a'ero o'ee'yame: "Pyry ji rekoi nahā Cristo'gareheva'ero."

15

Timbohory ti ojipe'ga

1 Nhandejikokaturame Cristo'ga rehe tipoko po nhande jara'ga hamo - kiroki ga ndokwahakatui ve ojikoga Cristo'ga rehe. Xakoyme ti nhande nhanderemimbotarimova'ea rehe jate nhanenhimbohoryva.

2 Nhande'irū'ga po nhande ga mbohory hamo tapyry ti ga pe javo. A'ero po ti ga jikokatui Cristo'ga rehe nehē no.

3 A'ereki Cristo'ga vehevi nonhimbohoryvi no. Ikwatijara omombe'u Cristo'ga ga nhi'igame Tupana'ga pe. "Ga ete'varuhurame nde ve gande'kote'varuhua ji kwai," e'i ga," e'i ikwatijara.

4 Tupana'ga okwatijarukaruka ahe ve hako penembikwatijara nhaporemo ti tomo'embo'e aerēve'ga javo hako. Aherembikwatijara nhande mbo'embo'e a'ero nhande monhimomiranama. A'ea nhande mbo'e nhande mbohoryva no. A'ero nhande ei: A'iti tuhē po ti pyryvamo nhande ve nehē.

5 Tupana'ga tuhē nhande monhimomirana jipi. Gaha nhande mbohory no. Tombojo'jajo'ja ti ga pendeaporo'gita a'ero pe mbojogwerekokatuavo Jesus Cristo'ga rupi pe horame.

⁶ Pejikoty'aro gwaramo po ti pe Tupana'ga mbohetei a'ero nehē nhandepojykaharete'ga ruva'ga Jesus Cristo'ga ruva'ga.

Judeus'garūive'ga ombohete Tupana'ga

⁷ Peko hete ti ojogwehe. A'ereki Cristo'ga oko hete pe ndehe. Pe ndekorame ojogwehe po ti ojipe'ga ei nehē: “Tupana'ga ko pyry hete. A'ereki gareheve'ga oko hete ojogwehe,” e po ti ga Tupana'ga mboheteavo nehē.

⁸ Kiro ji ei pe me: Cristo'ga uhu yvya koty imombyryva judeus'ga pe raikwehe. A'ereki Tupana'ga e'i judeus'ga namonhava'ea pe hako: “Tamondo ti Cristo'ga pe pyri tomombyry ti ga pe me javo,” ei Tupana'ga hako. Nurā Cristo'ga ruri a'ero tanhi'ipo'ru ti Tupana'ga javo. Igwete ga ei: “A'ero po ti ga ei nehē: ‘Tupana'ga nopiriani gwembi'ea jipi,’ e po ti ga nehē,” ei Cristo'ga raikwehe.

⁹ Cristo'ga uhu imombyryva judeus'ga pe judeus'garūive'ga ti tombohete Tupana'ga javo no. “Tombohete ti ga ga oporogwetyga rehe,” ei ga. Aherembikwatijara e'i no. A'ereki omombe'u Cristo'ga nhi'iga Tupana'ga pe hako.

“Judeus'garūive'ga pyteri pe po ti ji ei nehē ndepyry hete nde javo.

Orombohete po ti ji nhinhimby'yita nde ve nehē,” e'i ikwatijara Cristo'ga nhi'iga mombe'gwovo hako.

¹⁰ Ojipeva'ea rembikwatijara e'i no:

“Judeus'garūiva'ero ti pejoryjory Tupana'ga remimo'ēhara'ga pavēi judeus'ga pavēi,” e'i aherembikwatijara.

¹¹ Ojipeva'ea rembikwatijara e'i no:

“Judeus'garūiva'ero ti pembohete nhandepojykaharete'ga. Ojipendyhyga'ga nhaporemo ti tombohete ga,” e'i aherembikwatijara.

¹² Isaiasva'ea okwatija Cristo'ga mombe'ujipeavo no hako.

“Jesséva'ea rymymino'ga po ti ojihu vyvakotyva'ero nehē.

Judeus'garūive'ga nduvihavamo po ti ga rekoi nehē.

‘Gaha po ti nhande reroho yvagi pe nehē,’ e po ti judeus'garūive'ga nehē,” ei ahe ikwatija hako.

¹³ Tupana'ga pe mbo'e penderooha gwama rehe no. Ga po ti tapembohory hete inogatuavo pepya nehē. A'ereki pe pejiko ga rehe. Igwaigwavete po ti Tupana'ga ra'uva pe mbo'embo'ei. A'ero po ti pe ei nehē: “Uhu tuhē po ti ga nhande rerogwovo yvagi pe nehē,” pe'e po ti pe nehē.

Paulova'ea poravykyagwera judeus'garūiva'ea pe

¹⁴ Nhiirū, jiji ko opokwaha hete. Pepyry hete pe. Pekwaha hete pe mbatera no. Penhomogita kwaha pe no.

¹⁵ Emo ji akwatijaruka pe me tapekwahava'ja ti mbatera javo. Namombe'unhimimi ji imondovuuka pe me a'ero. A'ereki Tupana'ga omombyry ji ve.

¹⁶ Ga ji mboporavyky Jesus Cristo'ga pe judeus'garūive'ga pokoguka ji ve. Ikwava'ēhara'ga omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga judeus'ga pe. Na jitehe ji imombe'umbe'ui kiro Tupana'ga remimombe'upyryva judeus'garūive'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. Amombe'u ji ga pe takwava'ē ti ji ga Tupana'ga pe javo. Ga ndehe po ti Tupana'ga nhimohēhetei nehē Tupana'ga ra'uva ga mombyryvame nehē.

¹⁷ Jesus Cristo'ga okovo gwaramo ji pavēi jiroryrory hete ji jiporavykyrame Tupana'ga pe.

¹⁸ Amombe'u po ti ji pe me jiporavykyagwera. Emo Cristo'ga remimboporavykyagwera jate po ti ji imombe'ui pe me nehē. A'ea ji namombe'unhimimi. A'ereki Cristo'ga ji poko hete ji mboporavykyavo

Tupana'ga pe. A'ero ji imombe'ui Tupana'ga nhi'iga judeus'garũive'ga pe tohendu katu ti ga javo. Amombe'umbe'u ji ga pe. Ako katu ji gapyteri pe no.

¹⁹ Tupana'ga ra'uva ombuhu opopoakara ji ve. A'ero ji hepiukari ga pe ahemonhimomby'aheteve'ea. Nurã ga hendukatui Tupana'ga nhi'iga. Amombe'umbe'u ji Tupana'ga remimombe'ua ga pe a'ero Cristo'ga mombe'gwovo. Jerusalém me na'ë ji ga mombe'ui ga pe. Pea hugwi ji hoi a'ero pea rupi. Ambojoapiapi ji jigwovo cidades pe ga mombe'gwovo ga pe. Aerë ji hoi Ilíriapeve'ga gwyri pe no.

²⁰ A'ereki ji ajirokwa Cristo'ga mombe'gwovo ga pe pevo - perope ga nohenduvi ve Cristo'ga mombe'ua. Jihi ndahoi Cristo'ga mombe'gwovo ga pyri - perope ojipe'ga omombe'u jipe Cristo'ga ga pe. Nanongara'ga ji nambo'ei jipi.

²¹ Ikwatijara e'i no:

“Ojipe'ga nomombe'ui ve ga ga pe.

Emo po ti ga okwaha tuhë ga nehë.

Kiroki ga nohenduvi ve

- okwaha po ti ga ga nehë,” e'i ikwatijara.

Paulova'ea oho pota Romapeva'ea pyri

²² Ymyagwera jate ji hopotarahivamo pe pyri novia. Emo ji ahoaho ojipe'ga pyri. A'ero tehe ji ndahoi ve pe pyri.

²³⁻²⁴ Agwamo reki ji amombe'u pa Cristo'ga avove'ga pe. A'ero po ti ji hoi Espanhapeve'ga gwyri pe. Ji kwavame po ti ji pytai pe ndepiaga nehë. A'ereki ymyahũ ji porepiapotaramo pe ndehe. Apytaahi'vi po ti ji pe pyri nehë jiroryryvamo pe ndehe nehë. A'ero po ti pe ji pokogi nehë ji mondovouka pea rupi nehë.

²⁵ Kirogwe po ti ji hoi na'ë Jerusalém me tapoko ti Cristo'gareheve'ga pevo.

²⁶ A'ereki ga pe Macedôniapeve'ga gwyrive'ga Cristo'gareheve'ga omono'ono'õ itambere'ia. Na jitehe Gréciapeve'ga gwyrive'ga omono'ono'õ itambere'ia ga pe. “Timondouka ti itambere'ia Jerusalém me Cristo'gareheve'ga pe imbatere'ỹve'ga pe,” ei ga ojohupe. Ganemimbuhura po ti ji herohoi kiro heja ga pe a'ero nehë.

²⁷ Gwemibotarimo tehe ga omondouka imombyryva Jerusalémmeve'ga pe judeus'ga pe. “Timondouka po nhande mbatera ga pe hamo,” ei ga raikwehe. A'iti tuhë. A'ereki judeus'ga ojikwe omombyry ga pe judeus'garũive'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo ga pe. Igwete ga jikogi Cristo'ga rehe raikwehe Macedôniapeve'ga Gréciapeve'ga no. Kiro pyryvamo ga imondoukari ombatera judeus'ga pe ikwepya a'ero. A'ereki judeus'ga pyryvi pe ga pe Cristo'ga mombe'gwovo ga pe.

²⁸ Kiro po ti ji herohoi ganemimbuhura itambere'ia heja Jerusalémmeve'ga pe a'ero nehë. Hejapavame po ti ji hona'ëi pe pyri pe ndepiaga nehë jilhorame Espanhapeve'ga gwyri pe nehë.

²⁹ Cristo'ga omombyry hete ji ve. Ji horame pe pyri po ti ga imombyryhetei pe me nehë no. A'ea ji akwaha hete.

³⁰ Nhiirũ, xajiko nhande nhandepojykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe. Nhandejopy'a ja nhande no. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mongoi nhandejopy'a ja. Nurã ji ehetei pe me a'ero: Ji ja ti penhi'ti hete Tupana'ga pe ji repyga.

³¹ Nahã ti pe'ji ga pe: “Apĩ, ea'ngu ti Paulo'ga ga horame Judéiapeve'ga gwyri pe tojukayme ti ga ga pevo. A'ereki ga ndojikogi Cristo'ga rehe,” pe'ji ti ga pe. “Kiro po ti Paulo'ga herohoi judeus'garũive'ga itambere'ia Cristo'gareheve'ga

pe judeus'ga pe Jerusalém me nehē. Ga herohorame ga pe embohoryory ti ga judeus'garūive'ga itambere'ia rehe topyhy ti ga Paulo'ga hugwi javoji," pe ji ti Tupana'ga pe ji repyga, a'e hete ji pe me.

³² A'ero po ti ji roryheteramo ji horame pe pyri nehē Tupana'ga ji mondukarampe pe pyri nehē. A'ero po ti pe ji mbohoryhetei nehē no.

³³ Tupana'ga onogatue'yumi nhandepy'a. Tapendereko katu pa ti ga a'ero nehē. Na tuhē.

16

Paulova'ea omondouka onhi'iga gwembikwahava'ea pe

¹ Tamombe'u ti pe me Febehēa nhaneirūhēa. Hēa ko Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pokoharamo oko cidade de Cencrēia pe. Pyry hete ko hēa.

² Hēa rurame pe pyri pembuhu ti hēa penhonga pe pejikokatuavo hēa pe. A'ereki hēa ojiko hete nhandepojykaharete'ga rehe. Nanongara'ga po nhande timbuhuruka tuhē nhande pyri hamo nhande Cristo'gareheva'ero gwaramo hamo. Hēa herekoe'ymame mbatera pemondomondo ti hēa pe a'ero. A'ereki hēa jitehe opokopoko jara'ga jipi. Hēa ji poko ikwehe no. Nurā ti pepoko hēa imondovo hēa pe mbatera nehē.

³ Tamondouka ji nhinhi'iga Priscilahēa pe hēarembireko'ga pe no Áquila'ga pe. Ga oporavyky ji pavēi Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ikwehe.

⁴ Ji repyga ga omano gwerevi onhia'ngue'yama ikwehe tomanoyme ti Paulo'ga javo ikwehe. A'e ji ga pe kiro: "Pepyry hete pe." Judeus'garūive'ga na jitehe e'i – kiroki ga onhimono'ō jipi Cristo'gareheva'ero. Ga nhaporemō e'i Áquila'ga pe: "Pepyry hete pe Paulo'ga a'nguavo."

⁵ Tamondouka ji nhinhi'iga ga pe no – kiroki ga onhimono'ō Cristo'gareheva'ero Áquila'ga nonga pe.

Tamondouka ti nhinhi'iga Epēneto'ga pe no. Jipy'a ja hete ga. Ga na'ē ko ojiko Cristo'ga rehe Ásiapeve'ga gwryri pe ikwehe.

⁶ Tamondouka ji nhinhi'iga Mariahēa pe. Hēa oporavyky hete pe pokoga raikwehe.

⁷ Tamondouka ji nhinhi'iga Andrōnico'ga pe Juniashēa pe no. Ga ko jire'yja'ga judeus'ga. Orojogwereko ore cadeia pype ikwehe. Jijikoga renonde ga jikogi Cristo'ga rehe. Ga ko ojipe'ga hohe Cristo'ga moirūhara'ga pyteri pe.

⁸ Tamondouka ji nhinhi'iga Ampliāto'ga pe no. Jipy'a ja hete ga Cristo'gareheva'ero.

⁹ Tamondouka ji nhinhi'iga Urbano'ga pe no. Nhande ja ga poravykyi tamombe'u ti Cristo'ga ga pe javo. Estáquis'ga pe ji imondoukari nhinhi'iga no. Jipy'a ja hete ga.

¹⁰ Tamondouka ji nhinhi'iga Apelés'ga pe no. Onhimomirana ga hahya pe opohire'yama Cristo'ga hugwi.

Tamondouka ji nhinhi'iga Aristóbulo'ga rongapypeve'ga pe no.

¹¹ Tamondouka ji nhinhi'iga Herodiāo'ga pe. Jire'yja'ga ko ga judeu'ga.

Tamondouka ji nhinhi'iga Narciso'ga rongapypeve'ga pe no – kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe.

¹² Tamondouka ji nhinhi'iga Trifenahēa pe no Trifosahēa pe no. Ga oporavyky hete nhandepojykaharete'ga pe.

Tamondouka ji nhinhi'iga Pérsidēhēa pe. Jipy'a ja hete hēa. Hēa oporavyky hete tuhē nhandepojykaharete'ga pe no.

- 13 Tamondouka ji nhinhi'iga Rufo'ga pe. Ojipe'ga hohe ko ga pyry hete Cristo'gareheva'ero. Gayhêa pe ji imondoukari nhinhi'iga no. Jihya ja ko hêa ji rerekokaturu gwaramo.
- 14 Tamondouka ji nhinhi'iga Asíncrito'ga pe no Flegonte'ga pe no Hermes'ga pe no Pátrobas'ga pe Hermas'ga pe ġapyrive'ga pe no nhaneirũ'ga.
- 15 Tamondouka ji nhinhi'iga Filólogo'ga pe Júliahêa pe no Nereu'ga pe garendyrahêa pe no Olimpás'ga pe no ġapyrive'ga pe nhaporemo no Cristo'gareheve'ga.
- 16 Penho'anhuvanhuvã ti penhoiruamo. Ojipendyhyga'ga nhaporemo – kiroki ġa onhimono'õ jipi Cristo'gareheva'ero – ġa omondouka onhi'iga pe me.

Mbapavamo Paulova'ea omogita ahe

17 Nñuirũ, kiro ji ehetei pe me. Pehepia ti ġa pejipe'avo ġa hugwi – kiroki ġa ġa mbojogwayvayvaruka. “Pembo'eagwera ndapyryvi,” ei ġa. “Ore po ti pe mbo'e nehê,” ei ġa. Ganhi'iga rendukaturame po ahe ndojikokatua'javi Cristo'ga rehe a'ero. Pejipe'a ti ġa hugwi, a'e ji.

18 Nanongara'ga ndokoi nhandepojykaharete'ga remimbotarimova'ea rehe Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. Gwemimbotaruhua rehe ġa ndekoi. Onhi'igatu tehe ġa ojipe'ga mboheteteheavo ġa moandyandyita – kiroki ġa nonhimombaragwahavi gandekote'varuhuva'ea rehe.

19 Pehe reki pependu katu Cristo'ga mombe'ua. Ojipe'ga nhaporemo okwaha penemiendukatua. Nurã ji roryroryvamo pe ndehe. A'e ji pe me a'ero: Peko katu kwaha ti, a'e ji. Tapekote'varuhukwahavi ti, a'e ji pe me no.

20 Tupana'ga onogatue'yimi nhandepya. Ga po ti kotihĩ omombi pe hugwi Satanás'ga popoakara anhaġa ruvihavuhu'ga popoakara nehê. Pe po ti Satanás'ga hoheramo a'ero nehê.

Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry pe me.

21 Timóteo'ga – ga oporavyky ji pavêi – ga omondouka onhi'iga pe me. Na jitehe Lúcio'ga omondouka onhi'iga Jasão'ga pavêi Sosípatro'ga pavêi. Jire'ya'ga ko ġa judeus'ga.

22-24 Gaio'ga omondouka onhi'iga pe me no. Garonga pype ji ruvi kiro. Garonga pype jitehe Cristo'gareheve'ga onhimono'ono'õ jipi. Erasto'ga omondouka onhi'iga pe me no. Gaha gwereko katu itambere'ia cidade-peve'ga nduvihava'ga pe. Quarto'ga nhaneirũ'ga omondouka onhi'iga pe me no.

Ji ko Tércioramo. Jihi akwatija koha Paulo'ga repyga. Cristo'gareheva'ero ji amondouka nhinhi'iga pe me no.

Paulova'ea ombohete Tupana'ga

25 Timbohete ti Tupana'ga. Gaha pe mbojiko hete Cristo'ga rehe. A'ea pe ko ji ei jipi ji imombe'urame Tupana'ga remimombe'upyryva Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe. A'ea Tupana'ga okwahavuka yvyakotyve'ga pe aġwamo. Ymyagwera jate ga ndokwahavukari a'ea ahe ve. A'ero onhimi ahe ve.

26 Aġwamo ki a'e te ikwatijara okwahavuka pa nhande ve – kiroki ikwatijara Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea okwatija hako. A'reki aġwamo Tupana'ga okoe'ymive'ga e'i: “Akwahavuka ji kiro ojipendyhyga'ga pe nhaporemo tojiko pa ti ġa Cristo'ga rehe ga rendukatuavo,” ei Tupana'ga.

27 Tupana'ga jate okwaha hete. Gaha jate ko Tupanetero. Timbohete ti ga avuirama a'ero. A'reki Jesus Cristo'ga omboheteuka ga nhande ve. Na tuhê. Amém.

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY CORINTOPEVA'EA PE Primeira Carta de Paulo aos Coríntios

¹ Jihi ko Pauloramo. Sóstenes'ga oko ji pavēi no. Nhaneirūramo ko ga rekoi Cristo'gareheva'ero okovo ġwaramo. Kiro ji ikwatijari nhinhi'īga imondovouka pe me. Tupana'ga ġwemimbotarimo Jesus Cristo'ga moirūukari ji ve ikwehe. “Eho ti Jesus Cristo'ga mombe'ġwombe'ġwovo ojipe'ga pe ga repyga,” ei Tupana'ga ji ve ikwehe.

² Kiro ji ikwatijari imondovouka nhinhi'īga pe me a'ero – perope peju cidade de Corinto pe pejiatykavo Tupana'ga mboheteavo. Pe ko Tupana'gareheva'ero. A'ereki Tupana'ga pe mo'emo'ē ojive. “Jireheva'ero ko pe ndekoi pejikoty'a Jesus Cristo'ga rehe,” ei Tupana'ga pe me. Ojipe'ga ġwyrive'ga pe nhaporemo ga ei no – kiroki ġa Jesus Cristo'ga mbohete jipi. Ga ko nhandepojykaharete'ga ġapojykaharete'ga no.

³ Tupana'ga ti tomomyry pe me nhanderuvete'ga Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonogatu ti ġa pepy'a nehē no.

Tupana'ga omomyry pe me

⁴ Nhinhi'īga nanani Tupana'ga pe ji ei: “Ndepyry hete nde imomyryva Corintopeve'ga pe ga jikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe,” a'ea'e ji ga pe jipi pe mombe'ġwovo.

⁵ Pe jikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavēi Tupana'ga imomyry-hetepavi pe me a. Ga okwahavuka pa pe me Jesus Cristo'ga mombe'ua. Pemombe'u kwaha hete pe Jesus Cristo'ga ojipe'ga pe no.

⁶ A'ereki Tupana'ga gweroviaheteuka pe me Cristo'ga mombe'ua.

⁷ A'ero pe herekopavi Tupana'ga ra'uva remimbuhuhava pyryheteva'ea pe imboha'uvame Jesus Cristo'ga ukwahava.

⁸ Jesus Cristo'ga tuhē po ti pe mbojiko hete ojihe pe mongokatuavo avurama nehē. A'ero po ti ga nombojari'i'i pe ndehē nehē ura'javame nehē.

⁹ Tupana'ga ġwembi'ea rupi oho jipi. Nurā nhande jikogi ga rehe. E'i ga pe me raikwehe tapejikoty'a ti jira'yra'ga pavēi jivo. Nhandepojykaharete'ga pe ga ei Jesus Cristo'ga pe.

Ojogwayva ahe Corinto pe

¹⁰ Nhiirū, kiro ji ehetei pe me Jesus Cristo'ga repyga. Pembojo'jajo'ja ti penhi'īga ojohupe. Tapejogwayvayvari ti. Pejihe'a katu ti ojogwehe imbojo'jajo'java pejeaporogita.

¹¹ A'ereki Cloehēa rongapypeve'ga omombe'u ji ve pejogwayvayvara.

¹² Ojoatyatyvihu po penhi'īga. Nahā po pe ei. Jara'ga e'i: “Ji ko Paulo'gareheva'ero.” Jara'ga e'i: “Ji ko Apolo'gareheva'ero.” Jara'ga e'i: “Ji ko Pedro'gareheva'ero.” Jara'ga: “Ji ko Cristo'gareheva'ero.”

¹³ Cristo'ga jate ko penduvihavete'ga. Gareheva'ero ko pe nhaporemo a'ero. Maranuhū pe ndapejihe'ari ojogwehe naerū? Ji rūi reki amano yva rehe pendepykaramo ikwehe. Pe mobatizaramo po ga nde'i pe me raikwehe: “Kiro pe ndekoi Paulo'gareheva'ero.” Nde'i po ġa a'ea pe me raikwehe. “Cristo'gareheva'ero kiro pe ndekoi,” e po ġa pe me raikwehe.

¹⁴⁻¹⁵ Ji nopomobatatizatai ji ruvame pe pyri ikwehe. Pyry reki ji ve ji nopomobatatizai. Po ji pe mobatatizai, a'ero po ġa etehē ji ve hamo: Ojiveva'ero Paulo'ga ġa mobatatizai. Nopomobatatizatai ji a'ero. Crispo'ga jate ji amobatiza Gaio'ga reheve Cristo'gareheva'ero ti ġa toko javo.

16 Gahã nohõ, Estéfanas'ga rongapypeve'ga ji amobatiza nohõ. Ojipe'ga po ji namobatzai ovuhu.

17 A'ereki a'ea rehe rüi Cristo'ga ji mbuhuruka avo. “Emombe'u ti pyryva'ea ji mombe'gwovo ga pe. Terenhi'igatutehei ti ji mombe'urame ga pe,” ei ga ji ve ikwehe. Ako ji ganhi'iga rupi a'ero. Nurã ji nanhi'igatutehei Cristo'ga mombe'urame ga pe. Po nahã ji nhi'igatui ga pe hamo, a'ero po nhinhi'igatua rehe jate ga ndekoi hamo. A'ero po Cristo'ga mombe'ua rehe ga ndekoi hamo. Ndikwahyi po ga pe Cristo'ga manoagwera ga ndepyga a'ero hamo.

Tupana'ga okwaha hete

18 Kiroki ga oho hahyva'ea ruvihava viara rupi okote'varuhuro gwaramo - nhande imombe'urame ga pe Cristo'ga manoagwera nhande repyga, a'ero ga ei: “Pemombe'u tehe pe g'wihã ore ve,” ei ga.

Nhande rehe ki a'e te Cristo'ga manoagwera mombe'ua ikwahy hete reki. A'ereki nhande xaho Tupana'ga ronga viara rupi nhandejikoga Cristo'ga rehe. Cristo'ga manoagwera pyvõ Tupana'ga ikwahavukari nhande ve opoakara.

19 Nahã aherembikwatijara imombe'ui no Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo hako. Tupana'ga e'i hako:

“E'i ga ojive novia:

'Jireaporoğita katu hete ji ikwahaheteavo,' ei ga ojive novia.

Kiro po ti ji imboukwahavukari gandeaporoğitatehea a'ero nehẽ,” ei Tupana'ga hako.

Nahã aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga hako.

20 Maranuhũ nanongara'ga ndekoi naerũ ikwahapyra'ga pembo'ehara'ga no? Marã onhi'igatuhara'ga no? Yvyakotyve'ga e'i tehe nanongara'ga pe: “Okwaha hete ga.” Tupana'ga ki a'e te omboukwahavuka reki ganembikwahave'yma.

21 Tupana'ga okwaha hete. A'ero ga ei: “Gweaporoğita rupi rüi po ti vyakotyve'ga ji kwahavi nehẽ,” ei Tupana'ga ga mombe'gwovo. A'ero ga ei ore ve: “Pemombe'umbe'u ti Cristo'ga manoagwera ga pe,” ei ga. “Kiroki ga gwerovia penemimombe'ua ojikoga Cristo'ga rehe - gahã po ti ji aru yvagi pe jijipyri nehẽ,” ei Tupana'ga ore ve.

Ore imombe'urame Cristo'ga manoagwera ojipe'ga pe, a'ero ga etehei ore ve: “Pemombe'u tehe pe a'ea ore ve,” e'i tehe ga.

22 Judeus'ga e'i ore ve: “Peapo na'ẽ ti ahemonhimomby'ava'ea torohepia,” ei ga. “Hepiagame jate po ti ore heroviari pe Cristo'ga mombe'urame ore ve,” ei ga ore ve. Judeus'garüive'ga e'i ore ve: “Pe ikwahaheterame jate penhi'igatuavo po ti ore heroviari penemimombe'ua nehẽ,” ei ga ore ve.

23 Ore ki a'e te oromombe'u katu Cristo'ga manoa yva rehe nhande repyga. Judeus'ga onhimonha'nga reki oreremimombe'ua rehe. Judeus'garüive'ga e'i reki ore ve: “Pemombe'u tehe pe a'ea ore ve,” ei ga.

24 Na rüi reki ore imombe'urame Tupana'ga remimo'ẽhara'ga pe. Tupana'ga omo'emo'ẽ ga ojive toko ti ga jireheva'ero javo. Judeus'ga pyteripeve'ga hugwi ga omo'emo'ẽ ga. Judeus'garüive'ga pyteripeve'ga hugwi ga omo'emo'ẽ ga no. Ore imombe'urame Cristo'ga manoa ga pe ga ei: “Cristo'ga gwepiuka nhande ve Tupana'ga popoakara,” ei ga. “Okwahavuka ga nhande ve Tupana'ga reaporoğita no. A'ereki Tupana'ga okwaha hete,” ei ga.

25 Ojipe'ga e'i tehe Tupana'ga pe: “Ga ndokwahavihu,” ei ga javo tehe. Ga okwaha hete reki nhande hohe pa. Ga e'i tehe ga pe no: “Tupana'ga ndipopoakarihu. A'ereki gara'yrava'ea omano,” ei ga javo tehe. Nhande hohe pa reki Tupana'ga popoakaramo.

²⁶ Nhiirũ, pekwahava'ja pejikoagwera Tupana'ga pemo'emo'ërame ojive ikwehe. A'ea rupi pe mombe'urame ojipe'ga ei: "Mokonha'ga jate okwaha hete. Mokonha'ga jate ipopoaka hete," ei ga. "Mokonha'ga jate huvihavuhu. Jara'ga ndokwahavihu pa," ei ga pe mombe'gwovo.

²⁷ Ga e'i pe me ikwahapyre'ÿve'ga. Tupana'ga ki a'e te e'i pe me: "Opomo'emo'ë ji jijive tahepiuka ti ikwahapyra'ga nembikwahave'yama," ei Tupana'ga pe me. E'i ga pe me ipopoakare'ÿve'ga. Tupana'ga ki a'e te e'i pe me: "Opomo'emo'ë ji jijive tahepiuka ti ipopoakave'ga popoakare'yama," ei Tupana'ga pe me.

²⁸ Pe ndehe ga ndokoi okoteheve'ga javo pe me. "Huvihava'ga rui," ei ga pe me. Tupana'ga ki a'e te e'i pe me: "Opomo'emo'ë ji tahepiuka ti huvihava'ga ndekotehea," ei ga.

²⁹ Nurã Tupana'ga ei tonhimbohetehevayme ti ga ji pyri a'ero.

³⁰ Tupana'ga pe mbojikoty'aruka Jesus Cristo'ga pavëi. A'ero Cristo'ga okwahavuka nhande ve Tupana'ga reaporogita. Cristo'ga nhande momyry no Tupana'ga rerekokatuavouka nhande ve. Cristo'ga nhande mongo Tupana'gareheva'ero. Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi no. Nahã nhande rekoï Tupana'ga nhanembojikoty'arukaro gwaramo Jesus Cristo'ga pavëi.

³¹ A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara e'i a'ero: "Kiroki ga ombohete pota
- tombohete ti ga nhandepojoykaharete'ga jate
ndepyry hete nde ji ve javo," e'i ikwatijara hako.

2

Cristo'ga manoagwera mombe'ua

¹ Nhiirũ, jihorame pe pyri ji imombe'ukatui pe me Tupana'ga mombe'ua ikwehe. A'ea nhande ymya ndikwahavi. Ikwahapyra'ga'jarũiva'ero reki ji imombe'ui pe me. Nanongara'ga onhi'igatu hete jipi orokwaha hete ore javo pe me. Ji ko na rui amombe'u pe me a'ero.

² Nahã ji ei jivytyteri pe: "Jesus Cristo'ga jate po ti ji amombe'u gapyteri pe nehë gamanoagwera yva rehe imombe'gwovo nehë," a'e ji jivytyteri pe.

³ Jipopoakare'ymamo ji rekoï pe pyri a'ero. Ahyhyi ji jikyhyjiavo mara'ngu po ti ji Cristo'ga mombe'ukatuavo ga pe javo.

⁴ Ikwahapyra'ga'jarũiva'ero ji ga mombe'ui pe me. Pe mbo'erame ji nda'ei toko ti ga nhinhi'igatua rupi jave'yama pe me. Nhiremimombe'ua pyvõ Tupana'ga ikwahavukari reki pe me gwa'uva popoakara.

⁵ Tupana'ga okwahavuka a'ea pe me jipopoakara ti tombojikoguka ga Cristo'ga rehe javo. Vvyakotyve'ga nembikwahava rui pe mbojikoguka ga rehe a'ero.

Tupana'ga ra'uva okwahavuka gareaporogita

⁶ Tupana'ga reaporogita reki ore imombe'ui ga pe - kiroki ga okwaha hete Cristo'ga. Vvyakotyve'ga ndeaporogita ore noromombe'ui ga pe. Noromombe'ui ore gandeaporogita no - kiroki ga vvyakotyve'ga mondomondoi gwemimbotarimova'ea rehe jipi. Ga igwaigwavete ndipopoakari nehë.

⁷ Onhimiva'ea ore oromombe'u Tupana'ga rembikwahava. Ymya ga ndokwahavukari a'ea vvyakotyve'ga pe. Emo yvya apoa renonde ga e'i nhogwenonde jupe hako. "Nhirembikwahava po ti gambohuvihavuhua gwama nehë," ei Tupana'ga hako. Nahã Tupana'ga e'i nhogwenonde nhande mombe'gwovo hako.

⁸ Vvyakotyve'ga nduvihava'ga ndokwahavi a'ea raikwehe. Po ga ikwahavi hamo, a'ero po ga nombovyrukari Cristo'ga mo'ama yva rehe ga jukavo hamo. Ga ko Tupanamo huvihavuhu hete reki.

⁹ Aherembikwatijara Tupana'ga mombe'uhava e'i reki hako:

“Ymya Tupana'ga e'i:

‘Tamombyry hete ti nharōhara'ga pe, ei ga,” ei ahe.

“Ndihepiagi pa nhande nanongara Tupana'ga remimombyryvaḡwama,” ei ahe hako.

“Nihenduvi pa a'ea no.

Niandeaporogitai pa nhande nanongara rehe Tupana'ga remimombyryvaḡwama rehe,” ei ahe ikwatija hako.

¹⁰ Nhande ve reki Tupana'ga ikwahavukari onhimiva'ea. Gwa'uva pyvō ga ikwahavukari nhande ve. A'ereki a'ea gwepia pa ikwahapava. Tupana'ga ra'uva okwaha pa gareaporogita onhimiheteve'ea.

¹¹ Nhandereaporogita ojipe'ga ndokwahavi. Nhande jate tikwaha nhandereaporogita. Na jitehe ojipe'ga ndokwahavi Tupana'ga reaporogita. Gara'uva jate okwaha a'ea.

¹² Ndirekoi reki nhande gandeaporogita – kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe. Tupana'ga ra'uva reki ojikoty'a nhande pavēi. A'ereki Tupana'ga ombuhu gwa'uva nhande pyri tokwaha ti ga nhiremimombyryva ojive javo.

¹³ Tupana'ga remimombyryva rehe gara'uva ojipe'ga mbo'eukari ore ve. Ikwahapyra'ga ndeaporogita nombo'eukari ore ve a'ea rehe. Igwete ore imombe'ukatui Tupana'ga ra'uva remimbo'ea ga pe – kiroki ga ojikoty'a gara'uva pavēi.

¹⁴ Kiroki ga ndojikoty'ari gara'uva pavēi – ga ndogwerekoi Tupana'ga ra'uva remimbuhura. Ore imombe'urame ga pe ga ei: “Pemombe'u tehe pe a'ea,” ei ga ore ve. Ndokwahavi tuhē ko ga a'ea.

Gahā jate – kiroki ga ojikoty'a Tupana'ga ra'uva pavēi – gahā jate onhimombaragwaha nanongara rehe ikwahava.

¹⁵ Gahā okwaha pa. Onhimombaragwaha ga pyryva'ea rehe. Onhimombaragwaha ga pyryve'ŷva'ea rehe. Emo gandeaporogita pe po ojipe'ga nde'i hamo ikwahave'yma. A'ereki ga ndojikoty'ari Tupana'ga ra'uva pavēi.

¹⁶ Nahā Tupana'ga ikwatijarukari ahe ve hako. Igwete ahe ei hako:

“Ndokwahavi pa ga nhandepojoykaharete'ga reaporogita.

Nomogitai pa ga ga javo ga pe,” ei ikwatijara.

Nhandereaporogita reki Cristo'ga reaporogita'java'ea.

3

Peko ti Tupana'ga reaporogita rupi

¹ Nhiirū, jiruvame pe pyri ji namombe'ui onhimiheteve'ea pe me ikwehe. Pejikoty'a pe Tupana'ga ra'uva pavēi novia. Emo pe ndapekoi ve Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. Tayri'ga javuhu pe ndapekwahavi a.

² Nurā ji namombe'ui ve pe me onhimiheteve'ea ikwehe. Jukwahava'ea jate ji imombe'ui pe me a'ero. Po ji imombe'ui onhimiheteve'ea pe me, a'ero po pe ndapekwahavi a'ea hamo. Na jitehe kiro ji imombe'urame onhimiheteve'ea po ti pe ndapekwahavi.

³ A'ereki penhimimbotarimova'ea rehe pe ndekoi jipi.

Jukwaha reki a'ea. Penhimyrō ko pe ojogwehegwehe. Pejogwayvayva ko pe no. Nurā ko ji ei pe me: Peko pe penhimimbotarimova'ea rehe. Cristo'gareheve'ga'jarūiva'ea ko pe.

⁴ Pe'e tehe pe javo ojohupe jipi. Jara'ga e'i tehe: "Ore ko Paulo'gareheva'ea," ei ga. Jara'ga e'i: "Ore ko Apolo'gareheva'ea." Nahã po pe etehei pejikovo penhimimbotarimova'ea rehe.

⁵ Marã tuhê Apolo'ga rekoi naerũ? Marã ko ji rekoi naerũ? Tupana'ga remimbotarimova'earheve'a'ero ore memei oroko. Tupana'ga Cristo'ga mombe'uuka ore ve pe mbo'eavouka. A'ero pe jikogi Cristo'ga rehe ikwehe.

⁶⁻⁹ Tamombe'u kiro pe me ojo'java'ea a'ero tapekwaha ti nhanderekoa. Tupana'gareheva'ero ko pe kohoa'java'ea. Kohoa jara'ga'jave'ga ko Tupana'ga. Tupana'ga moirũharamo ko ore ga ja a'ero - kiroki ga gwereko katu kohoa. Nahã ko kohoa rerekokatuhara'ga ndekoi jipi. Ojipe'ga otý ha'ynha. Aerê ojipe'ga imoakýakymi herekovo. Tupana'ga reki omonhimomboakaruka ga pe. Na jitehe ore pe nderekokatui. Jihi amombe'u ypy Cristo'ga pe me. Aerê Apolo'ga pe mbo'embo'ei ga rehe. Tupana'ga reki pe mbojikoguka hete jipi Cristo'ga rehe. Ojipe'ga otý, ojipe'ga omoakýaký. Tupana'ga jate omonhimomboakaruka ganemityma. Gaha jate ko huvihavetea a'ero. Itýhara'ga huvihava rui imoakýhara'ga pavêi. Na jitehe ji huvihava rui Apolo'ga pavêi. Tupana'ga jate ko huvihavetea pe mbojikoguka hete Cristo'ga rehe. Ore memei oroporavyky Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo ojipe'ga pe. Kiroki ga oporavyky Tupana'ga pe - ga po ti okwepy imondovo ga pe nehê.

Tupana'gareheva'ero ko pe peko onga'java'ero no.

¹⁰ Ore ko oroko onga apohara'ga'java'ero. Nahã po ahe japorame onga. Ojipe'ga ombovy okyta imo'ama. Aerê ojipe'ga imondoi heheve'ea japopava. Na ja ore pe ndereko katu a'ero. Tupana'ga ji mbokarakaturame ji amombe'u katu rui ypy Cristo'ga pe me pe mbojikogauka ga rehe. Kiro ojipe'ga pe mbo'embo'ei ga rehe a'ero. Kiroki ga pe mbo'e - ga po pe mbo'e katu a'ero hamo.

¹¹ Jesus Cristo'ga jate ko nhande timombe'u ypy ojipe'ga mbojikoguka ga rehe. Ojipe'ga rui po nhande timombe'u ypy hamo. A'ereki Jesus Cristo'ga Tupana'ga omombe'uuka ga rehe jate ti pejiko javo.

¹² Japorame mbatera imondovo jypyva'ea rehe jara'ga opo'ru pyryheteva'ea - kiroki ndopavi a, ndokai no. Ouro ga opo'ru, prata. Ita'ia ga opo'ru, ikatuheteve'ea - kiroki he'yjuhu ahe omondo itambere'ia hehe. Jara'ga ki a'e te opo'ru opava'ea, okaiva'ea. Yva ga opo'ru, nhungwava, pindova.

¹³ Ikairame ganembiapoagwera jukwaha reki ndapyryviva'ea. A'ereki tata ombokai pa ndapyryviva'ea ga hugwi. Jukwaha pyryheteva'ea no. A'ereki tata omboukwaha pyryva'ea nhimomiranama imbokaipave'ymame.

Na jitehe jara'ga pe mbo'e katu Jesus'ga rehe. Jara'ga napembo'ekatui ga rehe. Jesus Cristo'ga rurame po ti jukwahavamo ganemimbo'ea nehê, ganemimbo'ekatua. Jukwaha po ti ganemimbo'ekatue'yma nehê nohõ. Penembikwahava repiagame po ti Tupana'ga ikwahavi ja'javo pembo'ehara'ga pe nehê.

¹⁴ Po ti pe ikwahahetei Jesus'ga mombe'ua pejikoga ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga imombyryhetei pembo'ehara'ga pe nehê pembo'e katu pe ga javo ga pe.

¹⁵ Po ti pe ndapekwahavi Jesus'ga mombe'ua, a'ero po ti Tupana'ga nomombyryvi pembo'ehara'ga pe nehê napembo'ekatujuhu pe ga javo ga pe. Oho po ti ga yvagi pe nehê novia ojikoga gwaramo Jesus'ga rehe. Emo po ti Tupana'ga e'i ga pe: "Napembojikohetei pe ga Cristo'ga rehe," e po ti ga ga pe nehê.

¹⁶ Pe ko Tupana'ga ruhava. A'ereki gara'uva oko pe pyri. Pekwaha po pe a'ea hamo.

17 Po ға imbote'varuhui pe me, a'ero po ti Tupana'ga imbote'varuhui ға pe nehē. A'ereki pe garuhava pyryheteve'a.

18 Tapenhimoandyandyi ti. Po pepyteripeve'ga e'i tehe ojive: “Yvyakotyve'ga ndeaporogita rupi ji akwaha hete.” Topohi ti ga gandeaporogita hugwi. Toko ti ga Tupana'ga reaporogita rupi. Ga rekorame Tupana'ga reaporogita rupi po ti ға ei ga pe ndokwahavihu ga javo novia. Emo po ti ga okwaha hetē tuhē nehē. Tapenhimoandyandyi ti a'ea rehe a'ero.

19 Yvyakotyve'ga e'i tehe ojipyteripeve'ga pe: “Gweaporogita katu hete ға ikwahava.” Tupana'ga ki a'e te e'i ға pe: “Gweaporogita tehe reki ға. A'ereki ға ndokwahavihu,” ei ga. Igwete garembikwatijarukara i'ei no: “Gweaporogita kwaha ға ojipe'ga moandyandyita.

Emo Tupana'ga okwaha ға mombiga ға ndeaporogitate'varuhurame,” ei ikwatijara.

20 Iru'ia ikwatijara i'ei no:

“Nhandepojykaharete'ga e'i:

‘Heaporogita tehe ға

- kiroki ға e'i tehe ojive

orokwaha hete ore javo,’ ei ga,” ei ikwatijara.

21 Tapembohetei ojipe'ga ji ko ndereheva'ero javo ga pe. Pehe reki pereko pa. Ore nhaporemo ko pendeheva'ero pepokohavamo.

22 A'ereki jiji pe poko. Apolo'ga pe poko. Pedro'ga pe poko. Yvya ko pendepykavamo. Pemanoe'yma ko pendepykavamo. Pமானော ko pendepykavamo. Agwamova'ea pendepykavamo. Aerēva'ea pendepykavamo. A'ereki pe pereko pa a'ea pejipokohavamo.

23 A'erame tehe pe pepoko Cristo'ga gareheva'ero. Cristo'ga ko opoko Tupana'ga gareheva'ero.

4

Cristo'ga moirūharava'ea poravykya

1 Nahā po pe ei ore mombe'gwovo a'ero hamo: “Ga ko Cristo'ga remimbota-rimova'eareheva'ero oko ga pokoga,” pe'ji po pe hamo. “Tupana'ga nhande mbo'euka ға pe aherembikwahavipyre'yma rehe tokwaha ti ға kiro javo. Nahā ga nhimoirūkari ға pe.” A'ea po pe ei ore mombe'gwovo hamo.

2 Huvihava'ga e'i omoirūhara'ga pe jipi: “Peporavyky katu ti ji ve a'ero pejikovo nhinhi'iga rupi,” ei ға ға pe.

3 Jesus Cristo'ga e'i jiporavykya pe a'ero. Pe erame jupe ji ndahaykai reki. Ji ndahaykai ojipe'ga erame jiporavykya pe no. Jiji vehevi nda'ei jupe.

4 Jipoyja hete ji jiyvyteri pe. A'ereki ji aporavyky katu Cristo'ga pe jirekote'varuhue'yma. Ji ero gwaramo rūi reki jukwahavamo jiporavykypyryva. Nhandepojykaharete'ga po ti e'i jupe nehē Jesus Cristo'ga.

5 Nurā ji ei pe me: Tape'ei ti penhinonde ojipe'ga poravykya pe. Cristo'ga urame po ti hepiukari nhande ve onhimiva'ea nehē - kiroki nhande ndikwahavi ve. Okwahavuka pa po ti ga nhandeaporogita nehē. Nhande poravykyaturame nhandekovo katu po ti Tupana'ga nhande mbohetei a'ea rupi nehē.

6 Nhiirū, imombe'upavame a'ea pe me ji nhimombe'ui pe ndepyga. Apolo'ga ji amombe'u ko no. Pe me ji imombe'ui orekoreagwera tapenhimbo'e ti pejikovo ikwatijara rehe jate nehē. Tapembohetei ti ojipe'ga gareheva'ero ko ji javo. “Ji ndakoi ojipe'ga rehe,” tape'jiuhui ti.

7 Tapenhimbohetei no ji ko ға hohe javo. A'ereki ojo'jajo'java'ero pe peko. Tupana'ga remimondotehea reki pe pereko. Gaha omondo pe me.

Nurã pe herekoi. Tapenhimbohetei ti a'ero. A'ereki peapoa ko Tupana'ga remimondoa.

⁸ Perekopavipe pe Tupana'ga remimondotehea naerũ? Ndaperekopavi tuhẽ reki pe a'ea. Pe teheuhu peko huvihavamo naerũ ore rekoe'ymame nahã naerũ? Po pyry pe ndekoi huvihavamo novã ore ti toroko huvihavamo pe pavẽi novã.

⁹ Emo Tupana'ga po e'i ore ve ovuhu: "Nhimoirũhara'ga ko koji'i toko tehe ojipe'ga hohe pa," e po ga ore ve. Ore po ga ja - kiroki ga pe ga e'i tijukauka ga ojipe'ga ndovaki javo, a'e ji. A'ereki ga nhaporemo ore repiaguho ga ko mbipehu javo ore ve. Yvyakotyve'ga e'i a'ea ore ve yvagipeve'ga pavẽi.

¹⁰ Ore Cristo'gareheva'ero gwaramo ga ei ore ve: "Ndapekwahavihu pe," ei ga ore ve. Pe ki a'e te pe'ji tehe pejive: "Cristo'gareheva'ero ore orokwaha hete." Ore ve ga ei: "Ndapepopoakarihu pe." Pe ki a'e te pe'ji tehe pejive: "Orepopoaka hete ore ojipe'ga mondovo." Pe ndehe ga ndekoi pe mboheteheeteavo jipi. Ore rehe ki a'e te ga ndokoi tuhẽ.

¹¹ Orety'a ore jipi. Oreygwei ore nohõ. Ndorogwerekoi ore tapy'ynhapira. Ore nupanupã ga ore rerekote'varuhuavo. Oropytaahi'vii'viuhu ore jipi. Nahanahã ore rekoi kiro mo jate.

¹² Oroporavyky hete ore oropakavamo toropyhy ti mbatera orojive javo. Ga ete'varuhurame ore ve ore ei reki: "Tupana'ga ti tomombyry pe me." Ga imbohahyukarame ore ve ore nhimomiranami reki.

¹³ Ga ore mbotegweterame ore nhi'igatui reki ga pe. Agwamo vehevi ore mbatera ratykwera'java'ea aheremimombora'java'ea ga pe - kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe.

¹⁴ Kiro ji ikwatijarukari pe me. Emo ji nda'ei tipoyjayjaryme ti ga javo pe me. Tambo'e ti ga javo ji ei pe me jira'ya'java'ea pe. A'ereki ji opoarõ hete.

¹⁵ Po pembo'ehara'ga he'yjuhu hete novã, po ga dez mil novã. Emo ojipeji reki jiji jate ako penduwa'java'ero pe nderekovo katu. Ojipe'ga omombe'u Jesus Cristo'ga kiro pe me. Jihi ki a'e te pe mbojikogypy ga rehe pyryva'ea mombe'gwovo pe me ikwehe.

¹⁶ Nurã ji ehetei pe me: Ji rupi ti peho pejikokatuavo.

¹⁷ A'ero ji Timóteo'ga mondoi kiro pe pyri. Ga ko jira'ya'java'ea ji ve. A'ereki jiji ga mbojiko Cristo'ga rehe. Ako hete ji ga rehe. Ga rehe ji jikogi no. Igwete ji Timóteo'ga mondoi pe pyri tokwahavukara'ja ti ga pe me jirekoagwama ji jikoty'arame Cristo'ga pavẽi. A'ea rehe ji Cristo'gareheve'ga mbo'embo'ei jipi no jihorame gagwyrĩ pe nhaporemo.

¹⁸ Jararamo pepyteripeve'ga nhimboheteheitei kiro Paulo'ga po ti nduri nhande pyri nehẽ javo tehe ji ve novã.

¹⁹ Emo Tupana'ga ipotaramo po ti kotihĩ ji hoi pe pyri nehẽ. Tihepia ti ga herekorame Tupana'ga popoakara a'ero, a'e ji. A'ea ji takwaha. Ganhi'iga jate rui ji takwaha ga nhimboheteheerame.

²⁰ A'ereki Tupana'gareheva'ero nhande nianhi'teheuhui. A'ero koi nhande rekokatui Tupana'ga popoakara pyvõ.

²¹ Marã po ti ji rurame pe pyri a'ero nehẽ? Pe pohire'ymame pendekoagwera hugwi po ti ji nhi'igahyi pe me imbohahyuka nehẽ. Pe pohirame jugwi po ti ji rekoi pe ndehe pe nderekonhyromo nehẽ jirurame pe pyri nehẽ. Marãva'ea po pe pepota naerũ?

5

Ndoakwahavihu ahe

¹ Kiro ji ei pe me: Omombe'u ga ji ve pepyteripeve'ga. "Ndoakwahavihu ga okovo," ei ga ga mombe'gwovo. A'ereki ga gwereko gwuva'ga rembirekohẽa.

Ite'varuhu hete a, xa'e pa nhande jupe. Tupana'gareheve'garüive'ga vehevi e'i ite'varuhu nanongara pe no.

² Penhimboheteuhu pe naerü oroko katu pa ore javo tehe naerü? Ndapevy'arihu hete po pe ga rehe hamo. Pepe'a ti ga pejipytera hugwi ga mondovo pejatykarama jipi Tupana'ga mboheteavo.

³⁻⁴ Jira'oa ko irupe pe hugwi kiro novia. Emo ji amondo jireaporogita imongovo pe pyri. Ji ndakoi pe pyri novia. Emo ji a'e jipe akoja'ga pe. "Jesus'ga nhandepojy kaharete'ga e'i nde ve: 'Nde ereko te'varuhu,' ei ga nde ve," a'e ji ga pe a'ero. Pejatykarama po ti ji imondoi jireaporogita pe pyri nehë. Jesus'ga popoakara po ti pe ndereko nehë no.

⁵ Pejatykarama ti pekwava'ë akoja'ga Satanás'ga pe tombotegwete ti ga gara'oa nehë. Jesus'ga ti togweroho gara'uva yvagi pe a'ero nehë ura'javame nehë.

⁶ Ndapyryvi reki pe nhimboheterame oroko katu pa ore javo tehe. Nhande japorame pão xunhiete'i nhande imondoi imbovuhava hu'uma pype. A'ero ivuvuvuvupavi upa. Na jitehe ojipejive'ga okote'varuhuve'ga pytarame pepyteri pe, a'ero ojupi pavëi po ga pe mondoi nehë pe mongote'varuhuuka. Ndapekwahavi pe a'ea naerü?

⁷ Páscoa rupi judeus'ga imombopavi imbovuhava ymyava'ea pão reheve tipyahu ti hu'uma a'ero javo – kiroki hu'uma ndogwerekoi imbovuhava. Na jitehe pe pohipavi ymyava'ea hugwi pejikote'varuhua hugwi ikwehe tipyahu ti nhandereaporogita a'ero javo. A'ereki na tuhë pe pendeaporogita pyahu pejikoga gwaramo Cristo'ga rehe. A'ereki Cristo'ga omano nhanderekote'varuhua momboa. Pepohi pa ti pejikote'varuhua hugwi a'ero. Ymya judeusva'ea ijukai cordeiros hako tomanoyme ti nhandera'yrypy'ga javo hako. Agwamo'ga Jesus'ga jukaukari raikwehe. Jesus'ga omano nhande repyga tohoye ti ga hahyva'ea ruvihava pype omanorame javo.

⁸ Nurã ti xako katu jipi. Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi. Tianeaporogita katu ti nhandekovo. Xanhi'i ti a'itituhëva'ea rehe.

⁹ Akwatijaruka ji imondovouka pe me ikwehe. Ikwatijarukarama ji ei pe me: "Tapejihe'ari ti ga ndehe ga akwahave'ymuhürame nehë," a'e ji pe mogitavo ikwehe.

¹⁰ Ji nda'ei ga pe – kiroki ga ndojikogi Jesus'ga rehe. Nanongara'ga ko ndoakwahavihu. Ga opotarahivuhu mbatera jipi. Omiomi ga ojipe'ga mbatera ga hugwi. Oko hete ga ha'angava rehe gwemimbohetehara rehe okoe'yma Tupana'ga rehe. Nanongara'ga pe rüi ji ei pe me: "Tapejihe'ari ti ga ndehe." A'ereki yvya koty pejikoro gwaramo pe pejihe'a tuhë ga ndehe jipi.

¹¹ Ji ikwatijarama pe me kiro ga pe ji ei – kiroki ga e'i ojive novia: "Ji ko peirüa. Jesus'gareheva'ero ko ji," ei ga javo novia. Emo ga ndoakwahavihu. Jara'ga opotarahivuhu mbatera. Jara'ga oko hete ha'angava rehe gwemimbohetehara rehe okoe'yma Tupana'ga rehe. Jara'ga e'i te'varuhu ojipe'ga pe. Jara'ga ko heagwryrvuhu. Jara'ga omiomi ojipe'ga mbatera. Nanongara'ga erame ji ko Jesus'gareheva'ero javo novia, tapejihe'ari ti ga ndehe. Tape'ui jitehe ti ga pavëi.

¹²⁻¹³ Kiroki ga ndojikogi Jesus'ga rehe – ga pe ji nda'ei peko te'varuhu pe javo. Tupana'ga gwe ti e'i ga pe nehë. Ga pe ki a'e te – kiroki ga ojatyka pe pavëi Tupana'ga mboheteavo – ga pe po pe ei hamo ga ndekote'varuhurame. Nahã Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei no: "Pemo mbo ti okote'varuhuve'ga pejipytera hugwi," e'i.

¹ Penhoirũ ko pe Jesus'gareheva'ero. Nurã ji ei pe me: Pejogwayvarameti tapejogwerohoi juizes'ga pyri – kiroki ga ndokoi Tupana'ga rehe. Tapejogwerohoi ti nanongara'ga pyri tomohigatu ti ga nhande ve javo. Jesus'garehe'ga jate ti tomohigatu pe me.

² Tupana'gareheva'ero po ti pe epe'ei imohigatuavo Tupana'ga rembiapo'ga pe nehẽ. Cristo'ga rura'javame po ti pe ei ga pe nehẽ. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ? Po ti pe imohigatui ja'javo ga pe nhaporemonehẽ, marã po pe ndapehekatui imohigatuavo nonhimimiva'ea ojuhupe naerũ?

³ Xa'e po ti nhande imohigatuavo yvagipeve'ga pe nehẽ no Tupana'gapyrive'ga pe. Ndapekwahavi pe a'ea? Po ti nhande ei ga pe vehevi nehẽ, vyakotyva'ea pe kaitu po nhande imohigatui kiro hamo.

⁴ Pe jogwayvaramembatera rehe tapejogwerohoi ti ga pyri a'ero – kiroki ga pe Jesus'gareheve'ga e'i ndapyryvi ga javo. Nanongara'ga pyri tapejogwerohoi a'ero nehẽ tomohigatu ti ga nhande ve javo.

⁵ A'e ji kiro pe me tapepojyjayari ti pejikovo. Ndogwerekoi'i'i ikwahapyra'ga pepyteri pe naerũ te'i ti ga peirũ'ga ndeaporoğita pe ga ndayvaramenaerũ?

⁶ Nurã pe peirũ'ga nderohoi juizes'ga pyri Jesus'gareheve'garũive'ga pyri naerũ te'i ti ga nhandeaporoğita pe javo. Na rui po pe ndekoi hamo.

⁷ Ndapyryvi tuhẽ pe me pejogwerohohava juizes'ga pyri pejogwayvarogwaramo. Peirũ'ga ndekote'varuhurame pe me nandejate a'ero. Ga imimame pembatera pe hugwi tapejipygi ti ga ndehe.

⁸ Pehe reki peko te'varuhu ga pe a. Pemi reki pe gambatera ga hugwi – kiroki ga peirũ'ga vehevi Jesus'gareheve'ga.

⁹ Okote'varuhuve'ga po ti nduvi Tupana'ga pyri yvagi pe nehẽ. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ? Tapenhimoandyandyi ti. Kiroki ga ndoakwahavihu – nduvi po ti ga Tupana'ga pyri nehẽ. Kiroki ga oko hete ha'angava rehe imboheteavo – nduvi po ti ga ga pyri nehẽ no. Kiroki ga gwereko ojipe'ga nembireko'ga – nduvi nehẽ no. Kiroki ga ojogwereco akwaimbae'ga memenhuhũ – nduvi po ti ga Tupana'ga pyri na jitehe nehẽ no.

¹⁰ Iporomive'ga po ti nduvi pevo nehẽ no. Kiroki ga opotarahivuhu mbatera na jitehe no. Heagwryve'ga po ti nduvi nehẽ no. Gahã no – kiroki ga e'i te'varuhu ojipe'ga pe. Kiroki ga onupahũ ojipe'ga herua mbatera ga hugwi – nduvi po ti ga Tupana'ga pyri yvagi pe nehẽ no.

¹¹ Na jitehe ko pe jararamo ikwehe novia. Emo Jesus Cristo'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi pe mo'emo'eamo pe mombryva Tupana'ga ra'uva pavẽi ikwehe. Tupana'ga nhande timbohete jipi.

Penda'oa ko Cristo'ga apoa kiro

¹² Pe'ji po pe: “Cristo'gareheva'ero gwaramo ji ndajikwakuvi. A'ero ji rekoimhiremimbotarimova'ea rehe,” pe'ji po pe novia. Ji na jitehe ndajikwakuvi novia. Emo jara aheremimbotarimova'ea ndapyryvi reki ahe ve. A'ereki a'ea ahe pojyka. Nurã ji ndakopavi nhinhimimbotarimova'ea rehe tajipiro'y ti nanongara hugwi – kiroki ahe pojyka, a'e ji pe me.

¹³ Pe'ji po pe no: “Tupana'ga oapo mbiara a'ea ti toho gandevega pype javo. Ga oapo nhanderevega no a'ea pype ti mbiara toho javo,” pe'ji po pe. A'ero pe etehei: “Na jitehe Tupana'ga oapo nhandera'oa tojogwerekoreko ti ga akwaimbae'ga kunhangwera'ga pavẽi javo,” pe'ji tehe pe. “Nurã ko pyri nhande ga nderekohetei. Tireko ti ojipe'ga nembireko'ga no,” pe'ji tehe pe. Nanongara rehe ti tapekoi, a'e ji pe me. Tupana'ga oapo tuhẽ nhanderevega mbiara reheve. Emo po ti ga omomba memei nehẽ no. Tupana'ga ndoapoi nhandera'oa kia pyvõ ti ga togwereco ga javo. Oapo ga nhandera'oa nhandeaporoğita reheve a'ea pyvõ ti ga tombohete Jesus

Cristo'ga javo. Ga ko nhandepojykaharete'ga. Gaha ti topojoyka nhandera'oa nhandereaporogita reheve.

¹⁴ Tupana'ga ombogwera nhandepojykaharete'ga gamanoa hugwi ikwehe. Aerë po ti ga nhande mbogweravi jitehe nehë opopoakara pyvõ nehë no.

¹⁵ Cristo'gareheve'ero pe pejikoty'a ga pavëi. A'ero penda'oa ko Cristo'ga apoa. Ndapekwahavi pe a'ea naerü? Taperekoi ti ga'upahara'ga a'ero. Maranuhürame po pe imondouhui penda'oa Cristo'ga apoa ga'upahara'ga pe ga nderekovouka jupe naerü? Taperekoukari ti ga peja'oa pe, a'e ji.

¹⁶ Ga ga'upaharahëa rerekorame ga jikoty'ari ojipejiva'ea'java'ero. Ndapekwahavi pe a'ea naerü? A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Ga ojogwerekoro gwaramo ojipejiva'ea'java'ea akwaimbae'ga kunhahëa pavëi,” e'i ikwatijara.

¹⁷ Emo nhanderekorame Cristo'ga pavëi nhande xajikoty'a ojipejiva'ea'java'ero gara'uva pavëi.

¹⁸ Taperekouhui tuhë ti ga a'ero. Ga nderekouhurame ga imbote'varuhui gwa'oa pe. Ojipea gāndekote'varuhua ko na rüi ga pe.

¹⁹ Penda'oa ko Tupana'ga ra'uva ruhava. A'ereki gara'uva oko pe pyri jipi. Ndapekwahavi pe a'ea naerü? Tupana'ga omondo gwa'uva, pe imbuhuri pejipyri. Penda'oa ko peapoa rüi a'ero. Penda'oa ko Tupana'ga apoa.

²⁰ A'ereki ga Cristo'ga momanouka pe mbopiro'yavo pendekote'varuhua hugwi tapojoyka ti ga jijive javo. Nurã ti peko katu Tupana'ga mboheteavo.

7

Cristo'gareheve'ga nembirekoa

¹ Pekwatija pe mbatera imbuhuruka ji ve ikwehe. Takwahavuka ti ji kiro pe me a'ero imombe'ukatuavo ikwatija imondovouka pe me.

Pyri tuhë akwaimbae'ga pe kunhangwera'ga nderekoe'ymame novïa.

² Emo jara'ga ojipe'ga nembireko'ga potarahivuhui ga nderekovo. Nurã ji ei reki pe me: Tahembireko po akwaimbae'ga kunhangwera'ga pavëi a'ero, a'e ji. A'ero po ga gwembireko'ga jate gwereko hamo.

³ Gwembirekorame nahã po ga toko a'ero hamo. Hëa gwembireko'ga potarame togwerekoko po ga hëa hamo. Na jitehe ga gwembirekohëa potarame po hëa togwerekoko ga hamo.

⁴ Gwembirekorame po hëa ga rerekoi okovo garemimbotarimova'ea rehe hamo. Na jitehe po ga hëa rerekoi okovo hëaremimbotarimova'ea rehe hamo. Tokoyme ti ga gwemimbotarimova'ea rehe jate.

⁵ Hembirekove'ga ti te'iyme ojohupe a'ero ndorogwerekoi ji nde kiro javo. Emo ojipea ji amombe'u kiro pe me. Po ti pe pe'e na'ë ojohupe: “Xanhi'inhi'i ti Tupana'ga pe. Nurã xajogwerekoyme kiro.” Pe erame a'ea, a'ea rupi jate ko pyri pejogwerekoe'yma. A'ereki ojikwe pe pe'e na'ë: “Ndiajogwerekoi kiro xanhi'inhi'i ti Tupana'ga pe javo,” pe'e na'ë pe ojohupe. Tapekombegwei ti pejogwerekoa'java, a'e ji pe me. Pe ndekombegwera po ti Satanás'ga ei pe me nehë: “Pereko ti ojipe'ga a'ero,” e po ti ga pe me nehë. Penhimomiraname'ymame po ti kotihï pe ojipe'ga potarahivuhui a'ero Satanás'ga nhi'iga rupi pejikovo nehë. Nurã ji ei pe me: Tapekombegwei ti penhim-birekoa'java a'ero.

⁶ Ji nda'ei reki kiro: Ahe nhaporemo ti tahembireko a'ero. Nahã ji ei: Ahe hembirekopotarame ti pyri ahe rembirekoro a'ero nehë.

⁷ Ji ve reki koji'i pyri ji javijitehe ga nahembirekoi ga potare'yma. Emo Tupana'ga nhande mbokarakatu pa. Jara'ga Tupana'ga ga mbokarakatu toko

katu ti ga gwembirekoe'yma javo. Jara'ga ga ga mbokarakatu tahembireko katu ti ga javo.

⁸ Kiro ji ei a'ero hembirekoe'ýve'ga pe aherembirekokwera'ga pe no. Pyry ga pe ga ndekorame gwembirekoe'ymamo ji javijitehe.

⁹ Emo ga nhimomiraname'ymame ga potarahivuhavo tahembireko ti ga ga pavêi a'ero. A'ereki nanongara'ga gwembirekoe'ymame ga potarahivuhuhetei novia. Koji'i pyry nanongara'ga nembirekoro a'ero.

¹⁰ Kiro ji ei hembirekove'ga pe kunhangwera'ga pe topohiryme ti ga gwembireko'ga hugwi. A'ea ko nhinhi'iga jate rûi. A'ea ko nhandepojykaharete'ga ei ga pe no.

¹¹ Kunhangwera'ga pohirame gwembireko'ga hugwi ji ei ga pe togwerekokatua'ja ti ga gwembireko'ga jitehe. Gwembireko'ga nderekoa'jave'ymame tahembirekoyme ti ga ojipe'ga pavêi. Akwaimbae'ga pe ji ei no topohiryme ti ga gwembireko'ga hugwi, a'e ji nhandepojykaharete'ga nhi'iga mombe'gwovo.

¹² Jara'ga pe ji ei kiro. Tupana'ga nhi'iga ji namombe'ui kiro ga pe. Jihi a'e ga pe. Po Cristo'gareheve'ga rembirekohêa ndojikogi Cristo'ga rehe. Po hêa pohipotare'ymame ga hugwi topohiryme ti ga hêa hugwi a'ero.

¹³ Na jitehe ji ei no: Po Cristo'garehevehêa rembireko'ga ndojikogi Cristo'ga rehe. Po ga pohipotare'ymame hêa hugwi topohiryme ti hêa ga hugwi a'ero.

¹⁴ A'ereki ga Tupana'gareheve'ga'jave'ga ga rekoro gwaramo gwembirekohêa pavêi Cristo'garehevehêa pavêi. Na jitehe kiroki hêa ndojikogi Cristo'ga rehe - hêa ko Tupana'gareheve'ga'javehêa hêa rekoro gwaramo gwembireko'ga pavêi Cristo'gareheve'ga pavêi. Po na rûi hamo, a'ero po ganda'yra'ga Tupana'gareheve'garûive'ga ja hamo. Ganda'yra'ga ko Tupana'gareheve'ga'jave'ga tuhê reki.

¹⁵ Tupana'ga e'i ojiveve'ga pe nhaporemô: "Pejogwereco katu ti," ei ga. Kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe - ga pohipotaramé gwembireko'ga hugwi Cristo'gareheve'ga hugwi, na ga pohiri ga hugwi a'ero. Naname ko Cristo'gareheve'ga piro'yro ga hugwi a'ero.

¹⁶ A'e reki ji kunhangwera'ga pe: Mara'ngu po ti nde enhimbireko'ga mbojikoguka Cristo'ga rehe nehê? Igwete ji ei akwaimbae'ga pe: Mara'ngu po ti nde enhimbirekohêa mbojikoguka Cristo'ga rehe jitehe nehê no?

Nahã ti peko Tupana'ga remimo'êa rupi

¹⁷ Po nahã pendekoagwera Tupana'ga pe mo'êrame ojive ikwehe nahã jitehe ti peko a'ero kiro. A'ereki nahã nhandepojykaharete'ga pe mongo pe mbokarakatuavo. A'ea ji ei pe me. A'ea jitehe ji ei Cristo'gareheve'ga pe nhaporemô jihorame Tupana'ga mboheteheva pype ga mbo'embo'erame jipi.

¹⁸ Judeus'ga okytiuka gwa'yra'ga nakwanhapi'ria ga pita'ngirame. Po judeusramo pe ndekoi Tupana'ga pemo'êrame ojive tapeavykyi ti ika'êagwera a'ero tiukwahavyme ti javo. Po judeus'garûiva'ero pe ndekoi Tupana'ga pemo'êrame tapekytiukari ti ga pe penhakwanhapira.

¹⁹ Na ga ndekoi jate ojikytiukare'ymame. Na jitehe na ga ndekoi jate ojikytiukaramé. A'ereki nanongara rehe rûi Tupana'ga oko. Ga onhi'ipo'rurame a'ea rehe Tupana'ga reki.

²⁰ A'e ji pe me a'ero: Po nahã pe ndekoi Tupana'ga pemo'êrame nahã jitehe ti peko.

²¹ Tupana'ga pemo'êrame ojive po pe poravyktehei ojipe'ga pe pejipiro'yangave'yma penhimboporavykyve'ga hugwi. Tapevy'arhui ti a'ea rehe. Nandejate ti peko a'ero pejiporavykyavo ga pe. A'erorame tehe ga pe mbopiro'ypotaramé ojihugwi, pejirokwa ti a'ero pejigwovo ga hugwi.

²² Kiroki ġa ndipiro'yi ojipe'ġa hugwi nhandepojykaharete'ġa omo'ġrame - ġa ipiro'y reki okote'varuhua hugwi. A'ereki nhandepojykaharete'ġa ġa mbopiro'y jugwi ġa mongovo ġwemimbotarimova'ea rehe. Kiroki ġa ipiro'y ojipe'ġa hugwi Cristo'ġa omo'ġrame - ġa ndipiro'yi reki Cristo'ġa hugwi. A'ereki ġa ġa mongo ġwemimbotarimova'ea rehe.

²³ Tupana'ġa omomanouka Cristo'ġa pe ndepyġa ikwehe tapojyka ti ġa jjiive javo. Peko ti garemimbotarimova'ea rehe a'ero. Tapekoi ti ojipe'ġa nemimbotarimova'ea rehe a'ero okote'varuhuve'ġa nemimbotarimova'ea rehe.

²⁴ Nhiirū, a'ea'ja ji pe me: Po nahā pe ndekoi Tupana'ġa pemo'ġrame ikwehe, nahā ti peko jitehe pejikoty'a Tupana'ġa pavēi.

Hembirekoe'ŷve'ġa

²⁵ Ikwatjarame ji ve pe ei ikwehe: “Marā re po hembirekoe'ŷve'ġa ndekoi a'ero hamo kunhangwera'ġa?” pe'e pe ikwehe. Kiro ji imombe'ui pe me a'ero. Nhandepojykaharete'ġa nde'i reki ji ve a'ea rehe. Jihi a'e a'ero imombe'gwovo pe me. A'ereki nhandepojykaharete'ġa omombyry ji ve. Nurā po ahe ojiko ji rehe.

²⁶ A'ero ji ei kiro pe me: Mbatera rahyaġwama ġwaramo pyry akwaimbae'ġa ndekoi jitehe okoagwera rehe.

²⁷ Enhimbirekojiperame ti terei a'ero tapohi ti hēa hugwi javo. Enhimbirekoe'ymame ti terei tanhirembireko ti kiro javo.

²⁸ Emo enhimbirekorame nde nderekote'varuhui. Hembirekoe'ŷvehēa na jitehe ġwembirekorame po ti hēa ndokote'varuhui a'ero. Emo penembirekorame koji'i po ti pe ikwahavi hahya nehē pejikovo avo yvya koty nehē. Ndapotari ji hahya pe me novīa. Nurā ji ei pe me: Pyry pe napenembirekoi ġa potaruhue'yma.

²⁹ Nhiirū, nokombegwei po ti Cristo'ġa ura'java mbapava koty nehē, a'e ji pe me. Nurā ji ei akwaimbae'ġa pe hembirekove'ġa pe a'ero toko po ġa hembirekoe'ŷve'ġa'java'ero hamo. A'ereki hembirekoe'ŷve'ġa ndekoi aġwamova'ea rehe. A'ereki a'ea kotihī momina. Ga ja po hembirekove'ġa ndekoi a'ero hamo, a'e ji pe me.

³⁰ Kiroki ġa ojehe'o hete kiro - toko po ġa ojehe'oe'ŷve'ġa javijitehe hamo. Kiroki ġa ojai hete kiro - toko po ġa ijaje'ŷve'ġa javijitehe hamo. Kiroki ġa opyhyppyhy mbatera kiro - toko po ġa ġa ja hamo - kiroki ġa okoe'yma mbatera rehe nhandeapoa rūi reki javo jupe.

³¹ Kiroki ġa opo'ru vvyakotyva'ea - toko po ġa ġa ja hamo - kiroki ġa ndekoi vvyakotyva'ea rehe jate. A'ereki vvy aġwamova'ea mominaġwama nhande hugwi.

³² Apota ji pepiro'ya nhagatarahiva'ea hugwi. Akwaimbae'ġa hembirekoe'ŷve'ġa oko hete Tupana'ġa rehe tonhimohē Tupana'ġa ji rehe javo.

³³ Hembirekove'ġa ki a'e te oko hete vvyakotyva'ea rehe no tonhimohē nhirembirekohēa ji rehe javo.

³⁴ Mokōi ġa'agatara a'ero. Oko pota ġa Tupana'ġa rehe novīa. Emo ġa oko pota ġwembireko'ġa ndehe no. Nanongara ko ndapyryhetei a'ero.

Kunhangwera'ġa na jitehe hembirekoe'ŷve'ġa aherembirekokwera'ġa no. Oko hete ġa Tupana'ġa rehe tako pa ti garemimbotarimova'ea rehe javo. Hembirekove'ġa ki a'e te oko hete vvyakotyva'ea rehe no tonhimohē nhirembireko'ġa ji rehe javo.

³⁵ A'e ji a'ea pe me topopoko ti ji javo. Ji nda'epotari pe me: “Na rūi peko. Na rūi peko.” Nda'ei ji a'ea. Toko katu ti ġa javo ji ei pe me. Peko hete ti Tupana'ġa remimbotarimova'ea rehe pejeaporoġitakaturu nehē, a'e ji pe me.

³⁶ Po ojipe'ga ei ġwembirekoruamahēa pe: “Xajogwerekoyme ti.” Emo po aerē ga ei oyvyteri pe: “Ndapyryvi reki a'ea hēa pe,” e po ga. “Apotarahi ji hēa no. Areko pota ji hehā a'ero hamo,” e po ga. Tahembireko tuhē ti ga hēa pavēi a'ero ġwemimbotarimo. Ndokote'varuhui reki ga ġwembirekorame hēa pavēi.

³⁷ Ojipe'ga po e'i oyvyteri pe: “Ndarekoi tuhē ti ji nhinhimbirekoruamahēa pavēi,” e po ga. Ojipe'ga rūi e'i ga pe. Ga tuhē e'i ojive ġwemimbotarimo. Ndotarahivuhui po ga hēa no. Pyry po ga nahembirekoi hēa pavēi a'ero hamo.

³⁸ Nahā a'ero. Kiroki ga hembireko kunhangwerahēa pavēi – pyry tuhē ga hēa rerekoi a'ero. Kiroki ga nahembirekoi kunhangwerahēa pavēi – koji'i pyry reki garekoa a'ero.

³⁹ Hembirekovehēa po nahembirekoa'javi ojipe'ga pavēi hamo hēarembireko'ga manoe'ymame hamo. Ahe manorame hēa piro'yro ahe hugwi. A'ero po pyry hēa rembirekoro ojipe'ga pavēi ġwemimbotarimo. Jesus Cristo'gareheve'ga jate po hēa gwereko hamo.

⁴⁰ Emo koji'i hēa roryvamo ġwembirekoa'jave'ymame. Jihi reki a'e a'ea pe me. Tupana'ga ra'uva po ji mbo'e a'ea rehe no.

8

Ikwava'egipyra ha'angava pe

¹ Tamombe'u kiro pe me mbiara ikwava'egipyra ha'angava pe ġwemimbohete'hara pe. “Mara'ngu po opyryvamo Tupana'ga pe nhande i'urame a'ea?” pe'e pe ji ve ikwatija ikwehe. Pepyteripeve'ga e'i reki: “Nhande nhaporemo tikwaha mbatera,” ei ga. A'iti nhande tikwaha, a'e ji. Emo nhande ikwahavame mbatera xanhimbotehete pota reki. Hovai jate nhande'roheterame nhande nhombojigiki Cristo'ga rehe.

² Kiroki ġa e'i tehe ojive akwaha ji mbatera javo – ġa ndokwahakatui ve a'ero.

³ Hovai jate kiroki ġa oarō hete Tupana'ga – Tupana'ga okwaha hete ġa ojibe ga ndekoheterame.

⁴ Tamombe'u kiro a'ero mbiara ikwava'egipyra ha'angava pe. Tikwaha nhande ġanemimbohete'hara. A'ea ko ha'angavatehea reki a. Tupana'ga jate oko Tupanamo. Jara ndogwerekoi. Tikwaha nhande a'ea.

⁵ Ojipe'ga e'i: “Gwerekko tupana yvagi pe yvya koty onhimongyavo yvaga jara pavēi,” ei ga. Ga pe po gwereko a'ea.

⁶ Nhande ve ki a'e te gwereko ojipejive'ga jate Tupana'ga nhande'ruvete'ga. Gaha oapopavuka mbatera hako. Ga rehe nhande rekoi xako ti garemimbotarimovā'ea rehe javo. Ojipeji jate ko nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga. Gaha oapo pa mbatera hako. Tupana'ga oapopavuka ga pe. Gaha nhandereaporogita mbopyahu nhande rerekovo no.

⁷ Jararamo nhande tikwaha a'ea. Jara'ga ki a'e te ndokwahavi a'ea. A'ereki ġa ojipokwaha ha'angava mbohetea rehe Tupana'garūiva'ea mbohetea rehe ojikoga renonde Jesus'ga rehe. Aġwamo ki a'e te Jesus'gareheve'a'ero ga ei ha'angavatehea jupe novīa. Emo ojipokwahava ġwaramo ġa ei jitehe kiro mbiara pe ikwava'egipyra pe: “A'ea ko Tupana'garūiva'ea apoa.” A'ero i'urame po ġa ei oyvyteri pe: “Mara'ngu po Tupana'ga nharō'e'yma ahe i'urame? Anhimbote'varuhu po ji a'ea uro ġwaramo,” e po ġa oyvyteri pe. A'ereki ġa ndokwahakatui ve.

⁸ Tupana'ga nde'i nhande ve nhande i'urame. Ga nde'i jitehe nhande i'ue'ymame. A'ereki nianemombyryvi i'urame. I'ue'ymame nianemote'varuhui no. A'ea ġa ndokwahakatui ve.

⁹ A'e reki ji pe me a'ero: Tapemongote'varuhui ti ġa. Pehe pe'e: "Nanhimbote'varuhui ji i'upavame mbatera," pe'e pe. Emo ojipe'ġa ndokwahavi ve a'ea. A'ero po ġa ei: "Cristo'ġareheva'ero nhande nhimbote'varuhui nhande jupavame mbatera," e po ġa. Tapemongote'varuhui ti ġa a'ero i'ġwovouka ġa pe.

¹⁰ Po nde i'ui Tupana'ġarūiva'ea rong a pype, a'ero po ġa nde repiagi. A'ero po ġa ei: "Ga okwaha hete mbatera. Igwete ġa i'ui reki Tupana'ġarūiva'ea rupiara," e po ġa nde mombegwovo. "Ga javijitehe ti ta'u no," e po ġa. A'ero po ġa i'ui a. Emo ġa pe po ndapyryvi ġa i'urame. A'ereki oyvyteri pe ġa etehei: "Jesus'ġareheva'ero ji nhimbote'varuhui ji i'urame Tupana'ġarūiva'ea rupiara," e'i tehe ġa.

¹¹ Ga ndokwahakatui ve. Nde ki a'e te erekwaha nhanerembi'ua nianhimbote'varuhui reki javo. Nerembikwahava reki ġamongote'varuhuaġwama nde i'urame ġandovaki.

¹² Ga ko neirū'ġa. Ga repyġa Cristo'ġa omano no tamombo ti ġarekote'varuhua javo. Nde ereko te'varuhu enhirū'ġa pe i'ġwovouka ġa pe pyryve'ymame ġa pe. Nahā nde ereko te'varuhu Cristo'ġa pe no.

¹³ Nurā ji ei: Po ti nhirembi'ua nhiirū'ġa mongote'varuhui nehē, a'ero po ti ji nda'uaġwami mbiara tamongote'varuhuyime ti ġa javo ġwaramo.

9

Paulova'ea onhimombe'u Jesus'ġa moirūharamo

¹ Jipiro'y ko ji ojipe'ġa hugwi. Ji ko Jesus Cristo'ġa moirūharamo ako. A'ereki ji ahepia ġa ikwehe nhandepojkaha'rete'ġa. Ji ve ġa pe mbojikoguka ojihe ikwehe.

² Ojipe'ġa po e'i ji ve Jesus'ġa moirūhara'ġa rūi. Pe ki a'e te pe'e ji ve Jesus'ġa moirūhara'ġa tuhē. Jukwaha reki a'ea. A'ereki pehe ko nhiremimbojikohara. A'ereki ji ve nhandepojkaha'rete'ġa onhimoirūka nahā pe mbojikoguka ojihe.

³ Ojipe'ġa e'i tehe ji ve: "Po Jesus'ġa moirūharamo nde rekoi hamo, a'ero po na rūi nde rekoi hamo," e'i tehe ġa ji ve. Nahā ji ei a'ero nhinhimombe'gwovo ġa pe:

⁴ Jesus'ġa moirūharamo ore Jesus'ġa momb'e'umbe'ui ojipe'ġa pe. A'ero po pyry tuhē orerenduhara'ġa imbuhuri mbatera ore ve ikwepykavamo hamo novīa.

⁵ Jesus'ġa moirūharamo jara'ġa nembirekoro Jesus'ġareheve'ġa pavēi. Jesus'ġa reki'jra'ġa ko na, Pedro'ġa no. Ga ġwembireko'ġa nderohorame ojupi ojipe'ġa imondo' mbatera ġa pe no. Po ore rembirekoro Jesus'ġareheve'ġa pavēi hamo, a'ero po pyry ore ġa nderohoi ore rupi hamo novīa.

⁶ Jesus'ġa moirūharamo jara'ġa Jesus'ġa momb'e'urame ġanenduhara'ġa omondo mbatera ġa pe toporavykyyme ti ġa ojipea rehe mbatera pyhyġa javo. Ore po na jitehe no hamo jiji Barnabē'ġa pavēi. Pyry po ore ndoroporavykyi ojipea rehe mbatera pyhyġa orojive hamo novīa. A'ereki ore na jitehe Jesus'ġa momb'e'umbe'u ojipe'ġa pe jipi novīa.

⁷ Soldados'ġa tavukarame ganduvihava'ġa omondo mbatera ġa pe. Ga ndoporavykyi ojipea rehe no tipyhy ti mbatera nhandejive javo. Ganduvihava'ġa omondo ġa pe. Oro it'j'hara'ġa no. Ga o'u yva'ia ġwemitymagwera oporavykyagwera rehe. Na jitehe oporavykyagwera rehe ovelhas repiakatuhara'ġa o'u ika'mbya ovelhas hugwi.

⁸ Nanongara pe nhande epavi vyvakotyva'ero. Nhande jate rūi reki xa'e. A'ereki Tupana'ġa okwatijaruka nanongara Moisésva'ea pe hako.

⁹ A'ea ikwatijarame Moisésva'ea ei a'ero:

“Tapembojurutyvukari yuranuhūa a'ea ipyrūpyruḡame ipi'rogame japea ha'yinha hugwi.

Na i'ui oporavykyro ḡwaramo,” ei ahe ikwatijarame ḡwemimbo'eagwera hako.

Gara pe ikwatijara i'ei? Yuranuhūa rehe jate Tupana'ga aḡataramo ikwati-jarukarame naerū?

¹⁰ Ore repyga jate rūi Tupana'ga ei naerū? Ore repyga tuhē reki Tupana'ga ei ikwatijaruka hako togwereko ti ḡa mbatera javo hako. Nurā ore Jesus'ga mombe'urame po orerenduhara'ḡa tombuhu mbatera ore ve hamo. Ore ko itýhara'ḡa java'ea. Hyvykoirame itýma renonde po itýhara'ḡa ei hamo: “Aerē po ti ji i'ui kohoa pora nehē,” e po ḡa hamo. Gahā no – kiroki ḡa onupanupā ipi'roga japea ha'yinha hugwi. Ipi'rogame po ḡa ei aerē ti ta'u nehē javo hamo.

¹¹ Ore na jitehe no a'ero. Ore Jesus'ga mombe'umbe'urame pe me po tiruahū pe me pe imbuhurame mbatera ore ve naerū? Pyry tuhē reki pe imbuhuri ore ve novīa.

¹² Po pyry ojipe'ḡa ei pe me mbatera rehe, ore kaitu po pyry ore ei pe me hamo novīa.

A'erorame tehe ore ndoro'ei reki pe me pembuhu ti mbatera ore ve javo. Po ore ei pe me mbatera rehe, a'ero po ojipe'ḡa ete'varuhui ore ve ore Cristo'ga mombe'urame. “Mbatera rehe jatē ḡa Cristo'ga mombe'ui ore ve,” e po ḡa. “Nurā ore norohendupotara'javi gamombe'ua,” e po ḡa ore mombe'ute'varuhuavo. Nurā ore ndoro'ei pe me mbatera rehe jipi. Oron-himomirana ore hahyparavuhua pe orokovo jipi timombigyme ti pyryva'ea mombe'ua javo ḡwaramo.

¹³ Oro ḡa – kiroki ḡa oporavyky judeus'ga jatykahavuhua pype – ḡa o'u pevova'ea ojipe'ḡa nembikwava'eḡa jipi. Ga inoḡame mbiara ikwava'ēhava rehe tikwava'ē Tupana'ga pe javo ḡa opojyka mo ojive. Pekwaha pe a'ea.

¹⁴ A'ea java'ea pe nhandepojykaharete'ga e'i ore ve no: “Kiroki ḡa omombe'u katu pyryva'ea jipi – ḡanenduhara'ḡa po omondo mbatera ḡa pe a'ea rehe hamo,” ei ga.

¹⁵ Pyry po pe imbuhuri mbatera ji ve Jesus'ga mombe'ua rehe hamo novīa. Emo ji ndapojykai mbatera pe hugwi. Ji ikwatijarukarame kiro pe me ji nda'ei: “Tapojyka ti mbatera pe hugwi.” Ji ndapojykai tuhē reki pe hugwi. Nhimanoa ko koji'i pyry ji ve a'ea hohe. Anhimbohete ji nhirembipojykae'yma rehe. Te iyme ti ḡa ji ve a'ero: “Paulo'ga onhimbohete tehe reki. A'ereki ga opojyka mbatera ḡa hugwi,” te iyme ti ḡa ji ve a'ero.

¹⁶ Emo pyryva'ea mombe'urame ji nanhimbohetei a'ea rehe jipi. A'ereki Tupana'ga ji mondouka a'ea rehe tuhē. “Emombe'u ti Jesus'ga mombe'upyryva,” ei ga ji ve ikwehe. Po ji nahendukatui Tupana'ga nhi'ḡa Jesus'ga mombe'gwove'y, a'ero po ite'varuhu ji ve.

¹⁷⁻¹⁸ Po nhiremimbotarimo ji Jesus'ga mombe'umbe'ui jipi, a'ero po pyry ḡa imbuhuri mbatera ji ve hamo. Po nhiremimbotarimo rūi Tupana'ga ji mondoukari ḡa pyri ga mombe'gwovouka ji ve, a'ero po pyry ji ve ji ndapojykai mbatera ojipe'ḡa hugwi ji Jesus'ga mombe'urame ḡa pe. A'ero po ji ga mombe'ui ḡa pe mbatera rehe rūi.

Paulova'ea ombojiko pota ahe Jesus'ga rehe

¹⁹ Jipiro'y ji ojipe'ḡa hugwi nhaporemo novīa. Emo ḡandeaporogita rupi nhaporemo ji nhimondo'i reki tambojiko ti koji'ive'ga Jesus'ga rehe javo.

²⁰ Ji Jesus'ga mombe'urame judeus'ga pe ḡandeaporogita rupi ji hoi a'ero tambojiko ti ḡa Jesus'ga rehe javo. Jipiro'y ji Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi novīa. Emo judeus'ga a'ea ḡwendu katu. A'ero ji ga javijitehe hendukatui no tambojiko ti ḡa Jesus'ga rehe javo.

²¹ Na jitehe Jesus'ga mombe'urame judeus'garũive'ga pe gandeaporogita rupi ji hoi no tambojiko ti ga Jesus'ga rehe javo. Ga ndogwerekoi Moisésva'ea remimbo'eagwera. Nurã jirekorame gapyteri pe ji ndakoi hehe no. Ji nda'ei reki: Ji ndakoi Tupana'ga nhi'iga rehe. A'ea rũi ji a'e. A'ereki ji ako tuhẽ Cristo'ga nhi'iga rupi.

²² Jirekorame gapyteri pe - kiroki ga ndokwahakatui ojikogame Jesus'ga rehe - ikwahakatue'ỹve'ga'java'ero ji rekoii tambojiko hete ti ga Jesus'ga rehe javo. Jihohiorame ojipe'ga pyteri pe ga javijitehe ji rekoii a'ero nahã ti tambojiko jara'ga mo Jesus'ga rehe javo.

²³ Nahã ji rekorekoi gapyteri pe a'ero tokwaha pa ti ga Jesus'ga mombe'ua. Akwahavuka ji Jesus'ga ga pe Tupana'ga ti tomombyry ga pe javo. A'ereki imombyryvame ga pe ga omombyry ji ve no.

²⁴ Penembikwahava pe kiro ji ei pe me. Ga nhağanhaname ji ypy ti tavahe javo, he'yjuhuvẽ'ga onha novĩa. Emo ojipejive'ga jate ga ypy ovahẽ. Ga pe ga imondoi pyryva'ea a'ero ikwepykavamo. Ga javijitehe ti pejirokwa pejokokatuheteavo Tupana'ga ti tomombyry ji ve a'ero nehẽ javo.

²⁵ Kiroki ga onha hete tapyhy ti pyryva'ea javo - ojikwe ga nhağanhahetei jipi onhimboitavo tanhağatu kwaha ti javo. Nhande ki a'e te xako katu katu hete jipi xako katu kwaha ti javo. Kiroki ga onha hete pyryva'ea rehe - pyrygwereuhuva'ea rehe reki ga ndekoi novĩa ka'atehea apopyra rehe oakağareheva'ea rehe. Emo a'ea kotihĩ opa ga hugwi. Nhande ki a'e te pyryheteva'ea rehe nhande rekoii avuiramava'ea rehe. A'ereki nhanderu-vağwama Tupana'ga pyri namomini.

²⁶ Onhaname ga hokatui tavahe tuhẽ ti javo. Na jitehe ji rekokatui tavahe tuhẽ ti Tupana'ga pyri javo.

Ojipe'ga okwaokwaramẽ ojogwehe ga opoa mondokatui toho ti jipoa ga rehei katu javo. Na jitehe ji rekokatui taho ti Tupana'ga rehei katu javo.

²⁷ Amombe'umbe'u ji ojipe'ga pe jipi: "Peko katu ti Jesus'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ero po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehẽ," a'e ji ga pe jipi. Jihi na jitehe ako katu a'ea rehe no Tupana'ga ti tomombyry ji ve javo. Ji nanhimongokari nhiremimbotarimova'ea rehe a'ero, te'yime ti ga ji ve: "Namombyryva'javi reki ji nde ve."

10

Tapembohetei Tupana'garũiva'ea

¹ Nhiirũ, tapekwahava'ja ti nhaneramonhava'ea rekoagwera Moisésva'eareheva'ea rekoagwera. Ohorame Egitopeva'ea gwya hugwi ahe oho pa yvağatiga gwya hako - kiroki yvağatiga ahererohohava hako. Oho pa katu ahe yva pikağa rupi ypihua pytera rupi o'yahava.

² Ohorame yvağatiga gwya ahe nhimboukwahapavi Moisésva'eareheva'ero ohorame yva pikağa rupi ypihua pytera rupi.

³ Ahe nhaporemõ o'u manã - a'ea Tupana'ga ombuhuruka ahe ve yvaga hugwi aherembi'uramo.

⁴ Ahe nhaporemõ o'u yhya no - kiroki Tupana'ga ombuhuruka ahe ve toy'u pa ti ga javo. A'ereki Tupana'ga ombuhuruka yhya ahe ve itauhua hugwi. Cristo'ga pe ji ei reki ita mombe'gwovo. A'ereki Cristo'ga ombuhuruka yhya ahe ve ogwovo ahe rupi.

⁵ Nahã Tupana'ga imombyryhetei ahe ve novĩa. Emo ahe rekouhrame ite'varuhuva'ea rehe onhimongyavo ga nhimonha'ngahetei ahere'yjuhua rehe ahe apitiuka ahera'oa momboruka ongae'yi me hako.

⁶ Ahemombe'upyra nhande momorandui nhande mogitavo. Ahe ja rũi ti xako a'ero. Tipotaruhyme ti ite'varuhuva'ea.

7 Ahere'yjuhua ombohete ha'angava Tupana'garũiva'ea no hako. Tupana'ga rembikwatijarukara ahe mombe'u javo:

“O'uo'u ġa oina toryva apovo.

A'ero ġa pyi o'ama Tupana'garũiva'ea mboheteavo,” e'i ikwatijara ahe mombe'gwovo hako.

Ahe ja rui ti zako a'ero. Timboheteyme ti ha'angava Tupana'garũiva'ea.

8 Ahere'yjuhua gwereko ojipeva'ea rembirekova'ea hako. Nurã ahe manoi ara rupi ve vinte e três milve'ġa onhimongyavo. A'ereki Tupana'ga oapitiuka ahe hako. Ahe ja rui ti zako a'ero. Tirekoyme ti ojipe'ġa nembireko'ġa.

9 Ahere'yjuhua ombokwerajahi nhandepojykaharete'ġa onhiroyrõyromo jipi hako. Nurã ga mboja mondomondoi ahe ve ahe hu'uuka ahe apitiuka hako. Ahe ja rui ti zako a'ero. Timbokwerajahivyme ti nhandepojykaharete'ġa monhimonha'ngavo.

10 Ahere'yjuhua e'ie'i te'varuhu onhiroyrõyromo jipi hako. Nurã Tupana'ga ahe apitiukari ojipyrive'ġa pe. Ahe ja rui ti zako a'ero. Xa'ete'varuhuyme ti nhanenhiroyrõe'yma.

11 Nahanahã ahe rekoï hako. A'ea koi ojipe'ġa momorandu. Igwete Tupana'ga ikwatijarukari aherekoagwera mombe'gwovouka a'ea ti tape-mogita javo nhande ve. Tapekote'varuhui ti a'ero. A'ereki momina gweri vyva vyvareheva'ea reheve nhande hugwi.

12 Tape'ei ti pejive: “Jijikohetero ġwaramo Cristo'ga rehe po ti ji ndakote'varuhua'javi nehẽ,” tape'ei ti. Mara'ngu po ti pe kotihĩ pejikote'varuhua'java nehẽ? Penhimboko'i ti. Pejapyaka katu ti tapekote'varuhua'javyme ti a'ero.

13 Pekwaha pe mbatera rahya jipi. Nanongara jitehe reki ojipe'ġa okwaha no. Emo po ti Tupana'ga oho ġwembi'ea rupi pe pokoga jipi. Ga nomon-doahivuhukari hahyheteuhuva'ea pe me. Hahyrame pe me po ti ga pe mbopopoakari hehe nehẽ. Ga po ti pe mbo'e nehẽ nahã ti peko javo nehẽ. A'ero po ti pe nhimomiranambavi hahya pe nehẽ.

14 Nhiirũ, tapembohetei'i ti ha'angava Tupana'garũiva'ea.

15 Pekwaha hete pe mbatera, a'e ji pe me. Penhimombaragwaha hete ti a'itituhẽva'ea rehe a'ero kiro ji nhi'igame pe me.

16 Amoamome nhande i'ui vinho pão raygwe'roga reheve xajapyaka kiro Cristo'ga manoagwera rehe javo. Nhande i'urame vinho copopyeva'ea nhande ei Tupana'ga pe: “Ndepyry hete nde Cristo'ga rekoa reka'vogauka ga momanomouka ore ve,” xa'e nhande ga pe. Nhande i'urame vinho copopyeva'ea nhande jogwerekoi nhanenhimbojikoty'a Cristo'ga pavẽi garekoa rerekovo. Nhande i'urame pão nhanerembihaygwe'roga nhande jogwerekoi nhanenhimbojikoty'a Cristo'ga pavẽi Cristo'ga ra'oa rerekovo.

17 Nhandere'yjuhu nhande novã. Emo nhande xajogwerekoi pa nhande-jikoty'a Cristo'ga pavẽi ojipejiva'ero. A'ereki nhande nhaporemõ ti'u akoja jitehe pão ojipejiva'ea.

18 Pehepia ti judeus'ġa ndekoagwera no. Gweru ġa mbiara jipi imon-dovouka Tupana'ga pe ikwava'ehava rehe. Aerẽ ġa i'ui mo. I'urame Tupana'gapeva'ea ġa jogwerekoi ojikoty'a Tupana'ga pavẽi.

19 Oro Tupana'garũiva'eapeva'ea, marã ji jupe a'ero? Oko tehe reki Tupana'garũiva'ea, a'e ji, ġanembikwawa'ega pavẽi - kiroki ikwava'embyra Tupana'garũiva'ea pe.

20 Imondorame mbatera jupe ikwava'ehava rehe Tupana'ga pe rui ġa imondoi. Omondo ġa Diabo'gapyri'va'ea pe reki anhaġa pe, a'e ji. Ndapotari ji pejikoty'ara Diabo'gapyri'va'ea pavẽi.

21 Pe'u pe copopypeva'ea nhandepojykaharete'gapeva'ea. Tape'ui po pe copopypeva'ea Diabo'gapyriva'eapeva'ea no hamo. Pe'u pe mbatera ikwava'embyra nhandepojykaharete'ga pe. Tape'ui po pe mbatera ikwava'embyra Diabo'gapyriva'ea pe no hamo.

22 I'urame a'eapeva'ea po ti nhande nhandepojykaharete'ga monhim-boahivuhui nhandejive nehē. A'ero po ti ga imbohahyukari nhande ve nehē. A'ereki ga ipopoakaruhu hete nhande hohe pa.

Ji rupi jitehe ti peho, ei ahe

23 Pe'ji po pe: "Cristo'gareheve'a'ero gwaramo nhande ndikwakuva'javi. A'ero ji reko'i nhiremimbotarimova'ea rehe," pe'ji po pe. Na tuhē nhande ndikwakuva'javi novīa. Emo amoamome ndapyryvi reki ojipe'ga pe nhande rekorame nhaneremimbotarimova'ea rehe. Amoamome nhandereko-rame nhaneremimbotarimova'ea rehe nhande ndipokopokogi reki ojipe'ga Cristo'gareheve'ga.

24 Nhandejive jate rūi po nhande imombyryvi hamo. Timombyry po nhande ojipe'ga pe hamo no.

25 Nahā ti peko a'ero. Pe'u pa ti mbiara ipyhygame ima'ēhai pe. Tape'ei ti ga pe: "Pemombe'u ti ji ve. Omondo jipe'ga agwa Tupana'garūiva'ea pe ikwava'ēhava rehe inoga? Marā a'ero?" Tape'ei ti a'ea ga pe. Pe'u pa ti jave'yma. Tapemongotehei ti pejipy'a mbatera rehe i'gwovo a'ero.

26 A'ereki Tupana'ga mombe'uhava e'i: "Yvya ko nhandepojykaharete'ga apoa vyvakytyva'eareheve'ea nhaporemno," e'i ikwatjara imombe'gwovo. Pyry tuhē nhande i'ui garembiapoa a'ero.

27 Po Cristo'gareheve'garūive'ga ei pe me: "Pejijo i'gwovo ji pyri," e po ga. Pehopotarame ti peho ga pyri a'ero i'gwovo. Pe'u pa ti garembuhura. Tape'ei ti ga pe: "Marā? Eremondo jipe'nde agwa Tupana'garūiva'ea pe ikwava'e'ga inoga?" Tape'ei a'ea ga pe. Pe'u pa ti imongotehe'e'yma pejipy'a hehe i'gwovo pa ga pyri.

28 Hovai jate po ojipe'ga ei pe me: "Okwava'ē ga agwa Tupana'garūiva'ea pe." Po ga erame a'ea pe me tape'ui ti a'ero penhagataruhuramo ga rehe - kiroki ga omombe'u pe me. A'ereki ovytyteri pe ga e'i jupe: "Po Cristo'gareheve'ga ndo'ui nanongara hamo," ei ga.

29 Pe me ko pyry pe i'ui novīa. Emo ga pe ndapyryvi i'ua. Nurā tape'ui a'ero. Pe'e po pe ji ve a'ero: "Marā naerū? Jipiro'y ji jijikwakuva hugwi i'gwovo pa mbatera. Maraname ji nda'ui naerū ga eteherame jupe ahe ndo'ui javo?" pe'e po pe ji ve.

30 "I'urame jipi ji ei Tupana'ga pe: 'Ndepyry hete nde imbuhuruka mbatera ji ve,' a'e ji ga pe," pe'e po pe ji ve. "Maranuhūrame ga ete'varuhui ji ve nhirembi'ua rehe ji ekaturame Tupana'ga pe i'gwovo naerū?" pe'e po pe ji ve.

31 Nahā a'ero, a'e ji. Peko katu ti mbatera urame mbatera aporame no pejikovo katu pa. A'ero po ti ojipe'ga pe ndepiagame Tupana'ga mbohetei nehē. "Ndepyry hete nde ga mongokatuavo," e po ti ga Tupana'ga pe a'ero pe mombe'gwovo nehē.

32 Peko katu ti a'ero. Tapemongote'varuhui ti judeus'ga. Tapemongote'varuhui ti judeus'garūive'ga no. Tupana'gareheve'ga ti tapemongote'varuhui Jesus'gareheve'ga.

33 Ji rupi jitehe ti peko katu a'ero. Ji tamonhimohemuka pa ojipe'ga jijihe jipi. Namombyrypotari ji jijive jate. Ga pe nhaporemno ji imombyrypotari jipi tojiko ti ga Jesus'ga rehe javo.

11

1 Cristo'ga rupi jitehe ji hoi. Na jitehe ti peho ji rupi.

Kunhangwera'ga ndekoa ga jatykarama

2 Pyry hete pe napemoka'nhymi jipi jirekoagwera pejipyri. Peho pe nhiremimbo'ea rupi no. A'ereki Cristo'gareheve'ga nemimombe'ua rehe ji pe mbo'ei.

3 Takwahavuka ti a'ero pe me. Cristo'ga ko huvihava'ga akwaimbae'ga pe. Akwaimbae'ga ko huvihava'ga gwembireko'ga pe. Tupana'ga ko huvihava'ga Cristo'ga pe.

4 Ndapyryvi a'ero akwaimbae'ga nhakağahovi onhi'igame Tupana'ga pe gandovaki Tupana'ga mombe'urame ojipe'ga pe no. Onhakağahovame po ga imbote'varuhui Cristo'ga pe ga ko jiruvihava'ga rui javo.

5 Emo kunhangwera'ga nhakağahove'ymame ndapyryvi ga nhi'igame Tupana'ga pe gandovaki ga Tupana'ga mombe'urame ojipe'ga pe no. Onhakağahove'ymame po ga ei: "Nhirembireko'ga ko huvihava rui ji ve," e po ga. Nanongara'ga ko ga ja - kiroki ga, ojipe'ga opi ga'ava ga hugwi tipoyjaryme ti ga javo.

6 Onhakağahove'ymame po ga tokyti pa o'ava a'ero hamo. Po ga ndopotari opoyjayjare'ymamo oapina rehe, a'ero po ga tonhakağaho hamo. Tonhakağaho po ga onhi'igame Tupana'ga pe gandovaki ga mombe'urame no hamo.

7 Akwaimbae'ga po nonhakağahovi hamo. A'ereki Tupana'ga oapo akwaimbae'ga oji'java'ero. Gandeaporoğita Tupana'ga reaporoğita ja. Kunhangwera'ga ki a'e te gandeaporoğita akwaimbae'ga ndeaporoğita ja.

8 Tupana'ga ndoapoi reki akwaimba'eva'ea kunhangwerava'ea ra'oa pyvõ. Ga oapo kunhangwerava'ea akwaimba'eva'ea nharukağa pyvõ hako.

9 Na jitehe Tupana'ga ndoapoi akwaimba'eva'ea kunhangwerava'ea pe. Ga oapo kunhangwerava'ea akwaimba'eva'ea pe topoko ti hëa ga javo hako.

10 A'ero po kunhangwera'ga tuhë e'i onhakağahova pe hamo yvagipeve'ga nembiepiaga gwaramo.

11 Ojikoty'aro gwaramo nhandepojykaharete'ga pavëi ga jikogi ojogwehe jipi kunhangwera'ga akwaimbae'ga pavëi.

12 A'ereki mya Tupana'ga oapo kunhangwerava'ea akwaimba'eva'ea nharukağa pyvõ. Nahã kunhangwerava'ea ohë akwaimba'eva'ea hugwi. Emo kiro akwaimbae'ga o'a kunhangwera'ga hugwi. Tupana'ga reki oapopavuka okovo.

13 Pehe ti penhimombaragwaha hehe. Pyry pe me kunhangwera'ga nhi'igame Tupana'ga pe gandovaki ga nhakağahove'ymame naerü? Ahã, a'e ji.

14 Pekwaha pe pejiyvyteri pe akwaimbae'ga avukuhua gambopoyjayjare'yma.

15 Kunhangwera'ga avukuhua ki a'e te gambokatua rupiara. A'ereki Tupana'ga omondo a'ea ga pe toakağaho'i ti ga a'ea pyvõ javo.

16 Momina nhinhi'iga a'ea rehe a'ero. Po ojipe'ga ji rayvapotari ga'akagağova rehe, a'ero po ji ei ga pe: Na tuhë ore reko. Nahã jara'ga ndekoi no Cristo'gareheve'ga ojatykarama Tupana'ga mboheteavo.

Ahe o'u ikwahava'java Cristo'ga manoagwera

17 Kiro pe mbo'erame po ti ji nopombohetei nehë. Anhi'igahy po ti ji pe me nehë. A'ereki pe jatykarama Tupana'ga mboheteavo a'ea ko pendekokat-uagwama rui reki. Peko te'varuhu reki pe.

18 Tanhiĩ na'ë pe me pejogwayvara rehe a'ero. A'ereki ojipe'ga omombe'u a'ea ji ve. "Corintopeve'ga ojatykaramame ga jogwayvayvari jipi. Ga ndo-jihe'akatui," ei ga pe mombe'gwovo ji ve. Arovia gwere ji ganhi'iga.

19 Tupana'ga po e'i a'ero: "Na ga jogwayvari tomboukwaha ti okokatuve'ga a'ero."

20 Pejatykaramame pe ei: "Ti'u ti nhandejapyakavo nhandepojykaharete'ga rehe," pe'e tehe pe jipi. Emo reki pe ndapekoi ga rehe pejikote'varuhuro gwaramo i'urame.

21 Pejihe reki pe peko. A'ereki i'urame jararamo pe pe'u jipe ima'ëa renonde. Jara'ga ndogwerekoi reki. Nurã ko ty'ara jara'ga jukai. Jara'ga ki a'e te heagwryr vinho i'uhetero gwaramo.

22 Ndaperekoi tuhë po pe onga naerũ tape'u ipype? Ndapekoa'javi po pe Tupana'gareheve'ga ndehe naerũ imbatere'ÿve'ga mbopoyjayjare'yma naerũ? Marãi po ti a'ero pe me nehë naerũ? Opombohete po ti ji a'ea rehe naerũ? Nopombohetei tuhë po ti pe a'ero nehë.

23 Amombe'u ko ji pe me nhandepojykaharete'ga remimbo'eagwera ikwehe - a'ea ga omombe'uuka ji ve. Nahã a'ero. Omanoa renonde Jesus'ga reki gwemimbo'ehara'ga pavëi ypytunimo ikwehe. Judasva'ea omondouka gweri'ga guardas'ga po pe tojuka ti ga ga javo. A'ea renonde Jesus'ga ipyhygi pão.

24 Igwete ga ei Tupana'ga pe: "Ndepyry hete nde imbhua ore ve," ei Jesus'ga javo ga pe. Igwete ga haygwe'rogwe'rogi imondovo gwemimbo'ehara'ga pe. "A'ea ko jira'oa, a'e ji jupe," ei ga ga pe. "Pe'u kiro. A'ereki jira'oa ji anhihwava'ë kiro pe ndepykaramo nhimanorame," ei ga. "Aerë ti pe'ua'jaa'ja pão a'ero tanhimoka'nhymyme ti," ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe ikwehe.

25 Na jitehe ga i'urë mbatera Jesus'ga ipyhygi copo vinho ryrua. Igwete ga imondoi ga pe javo. "Pe'u kiro copopypeva'ea," ei ga. Igwete ga imombe'ui gwekoa ga pe. "Aheka'voguka po ti ji jirekoa ga pe jijjukauka nehë," ei ga. "Nahã po ti ji manoi vyakotyve'ga ndepya. A'ereki Tupana'ga ei ipyahuva'ea imombe'gwovo. 'Garekoa reka'vogame po ti ji imombori gandekote'varuhua ga hugwi,' ei Tupana'ga," ei ga. "Nurã jirekoa reka'voga gwaramo a'iti hete tuhë po ti Tupana'ga imombori he'yjuhuve'ga ndekote'varuhua ga hugwi nehë gwembi'ea rupi," ei Jesus'ga ga pe. "Pe'u ti a'ero vinho copopypeva'ea. Pe i'ua'jaa'javame ji kwahava'ja a'ero nehë," ei Jesus'ga gwemimbo'ehara'ga pe.

26 A'ea ko Jesus'ga nhi'igagwera ikwehe. Igwete ji ei pe me: Garura'java renonde nahã po ti pe i'ua'jaa'javi pão copopypeva'ea reheve. I'ua nanani po ti pe ikwahavukari ojipe'ga pe gamanoagwera nehë.

27 Peko katu ti a'ero i'urame pão copopypeva'ea reheve Cristo'ga manoagwera herekokatuavo. Kiroki ga oko te'varuhu i'gwovo - ga ombotegwete Cristo'ga ra'oa garekoa reheve, ga ombotegwete gamanoagwera a'ero.

28 Nurã ti pekwaha na'ë pejeaporogita i'ua renonde. Pendeaporogita pyryvame ti pe'u pão copopypeva'ea reheve herekokatuavo a'ero nehë.

29-30 Pepyteripeve'ga ki a'e te nonhimobaragwahavi nhandepojykaharete'ga manoagwera rehe ga i'urame pão copopypeva'ea reheve. Nanongara'ga pe Tupana'ga ombohahyuka a'ero. Nurã pepyteripeve'ga tetirũaramo opoakare'yma onhimongyavo. Jara'ga omano no.

31 Po ti nhande ikwahavi nhandereaporogitapyryva na'ë i'ua renonde, a'ero po ti ga nombahayukari nhande ve nehë.

32 Imbohahyukaramame nhande ve ga nhande mbo'ei nhanderekote'varuhua rehe tomombi ti ga a'ea javo. Ga nhande mbo'ei te'iyme

ti ga nhanderekote'varuhua pe o'erame oarõe'ỹve'ğa pe nehë ға mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehë.

³³ Nhiirũ, pejatykarame i'gwovo Cristo'ga manoagwera kwahava'java tape'una'ei ti a'ero. Pe'ji ti pejohupe: “Na ti ға ndupavi na'ẽ,” pe'ji ti.

³⁴ Tape'una'ei ti mbatera Tupana'ga ti tombohahyukaryme pe me. Po ti ty'ara jara'ga jukahetei, a'ero po ti ға gwonga pe na'ẽ i'ui mo hamo.

Jihorame pe pyri po ti ji pe mbo'ei jara rehe pe nderekovo nehë.

12

Tupana'ga ra'uva ahe mbokarakatu

¹ Nhiirũ, tamombe'u ti kiro pe me Tupana'ga ra'uva remimbuhura Cristo'gareheve'ğa pe. A'ereki a'ea rehe pe ikwatijari ji ve ikwehe. A'ea ji tamombe'u katu kiro pe me tapekwaha hete ti javo.

² Pekwaha pe pejikoagwera. Pe ndapejikogi Cristo'ga rehe ikwehe. Nurã ға pe mbopogwepogweuhui gwemimbotarimova'ea rupi imboheteuka pe me ha'angava Tupana'garũiva'ea okojirũiva'ea.

³ A'ero ji takwahavuka kiro pe me Tupana'ga ra'uva remimbo'ea. Tupana'ga ra'uva ombo'erame ға nombotegwetei Jesus'ga a'ero. Tupana'ga ra'uva ombo'erame jate reki ға ei: “Jesus'ga ko orepojykaharetero oko,” ei ға.

⁴ Tupana'ga ra'uva ombuhu paravuhu nhandekarakatua. Gara'uva jitehe reki ombuhu pa nhande ve nhande nanenani.

⁵ Nhandeporavykya ojoatyatyvi ojohugwi novĩa. Emo Jesus'ga pe jitehe nhande xaporavyky nhandekovo.

⁶ Nhandekarakatua ojoatyatyvi ojohugwi novĩa. Emo Tupana'ga jitehe nhande mbokarakatu pa nhande rerekovo.

⁷ Tupana'ga gwepiuka gwa'uva remimbuhura nhande nanenani topoko pa ti ға ojipe'ğa javo.

⁸ Nahã Tupana'ga ra'uva nhande mbokarakatu pa. Ojipe'ga pe gara'uva omombe'uuka Tupana'ga rembikwahava. Tupana'ga ra'uva jitehe ombo'euka ojipe'ga pe a'itituhẽva'ea kwahava rehe.

⁹ Gara'uva jitehe ombojiko hete ojipe'ga Tupana'ga rehe. A'ea jitehe omombiguka ojipe'ga pe ғatetirũa ға hugwi.

¹⁰ A'ea jitehe oapouka ahemonhimomby'ava'ea ojipe'ga pe. Ojipe'ga pe a'ea omombe'uuka Tupana'ga nhi'iga. Tupana'ga ra'uva omombaragwahavuka ojipe'ga pe gwemimbokarakatua. A'ero ga ikwahavi javo Tupana'ga ra'uva ға mbokarakaturame. Ga ikwahavi javo Tupana'ga ra'ubarũiva'ea ға mbokarakaturame. Tupana'ga ra'uva ombokarakatu ojipe'ga monhi iparavuhuavo. A'ero ko ganhi'iga vvyakotyve'ға nembikwahave'ỹva'ea. Ojipe'ga pe Tupana'ga ra'uva okwahavuka akoja'ga nhi'iga imombe'ukatuavouka nhanerembikwahave'ỹva'ea tokwaha pa ti ға javo.

¹¹ Tupana'ga ra'uva jitehe ombokarakatu pa ға a'ero. A'ea jate ombokarakatu paravuhu ға naganani gwemimbotarimo okovo.

He'yi nhandera'oareheva'ea

¹² Ta'e ti kiro nhandera'oa'java'ea mombe'gwovo. Ojipeji ahera'oa rekoi novĩa. Emo ahera'oa gwereko he'yiva'ea ojihe: ahẽtia, ahepoti'a, ahepy'a no. Ahera'oareheva'ea nhaporemõ ojihe'a reki ojogwehe onhimongovo ojipejiva'ero ahera'oro. Na jitehe nhande re'yiro Cristo'gareheva'ero nhanenhimongyavo novĩa. Emo nhande nhaporemõ xako ojipejiva'ea'java'ero Cristo'ga pavẽi.

13 A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mongo pa ojipejiva'ea'java'ero. Nhande xako paravuhu novia. Jara'ga ko judeusramo, jara'ga judeus'garüiva'ero. Jara'ga oporavyky tehe ojipe'ga pe opiro'ye'yma ga hugwi. Jara'ga oporavyky opiro'yro ojipe'ga hugwi. Nhande pyri nhaporemo ko Tupana'ga ombuhu gwa'uva jitehe.

14 Pehepia ahera'oa a'ero. Ojipejiva'ea jate rüi ahera'oareheva'ea. He'yiva'ea reki ahera'oa gwereko ojije.

15 Po ahepya ei: "Ji ko ahepoa rüi. Ji ahera'oareheva'ea rüi reki a'ero." Ahepya erame a'ea po i'etehei ikwahave'yma javo. A'ereki ahepya ko ahera'oareheva'ero tuhê reki oko.

16 Po aheapyakwara ei: "Ji ko ahreakwara rüi. Ji ahera'oareheva'ea rüi reki a'ero." Aheapyakwara erame a'ea po i'etehei. A'ereki aheapyakwara ko ahera'oareheva'ero tuhê reki oko. Na jitehe nhande re'yiro Cristo'gareheva'ero nhandekarakatuparavuhuavo ojipe'ga pokoga. Ojipejive'ga jate rüi reki Cristo'gareheva'ero. Po ojipe'ga ei: "Ikarakatu ga japovo ahemonthimomby'ava'ea. Ji ndajikarakatui japovo a'ea. Ji Cristo'gareheva'ea rüi reki a'ero." Ga erame a'ea po ga etehei ikwahave'yma. A'ereki ga Cristo'gareheva'ero tuhê reki oko.

17 A'ea'ja ji pe me. Pehepia ahera'oa. Po ahreakwara jate hekorame gara pyvô po ahe henduvi hamo naerü? Po aheapyakwara jate hekorame gara pyvô po ahe hetuni a'ero hamo naerü? Nahã ji ei Cristo'gareheve'ga mombe'gwovo a'ero no. Po ahemonthimomby'ava'ea apohara'ga jate ga ndekorame ma'ga po omombe'u Tupana'ga ojipe'ga pe hamo naerü?

18-20 Ahera'oareheva'ea nhaporemo reki Tupana'ga omongo katu ahera'oa rehe gwemimbotarimo. Po heheva'ea jate hekorame ojipejiva'ea jate, marã po ahera'oa reko a'ero hamo naerü - kiroki a'ea rehe oko heheva'ea? He'yi reki ahera'oareheva'ea. Emo ojipejiva'ea ahera'oa. Na jitehe nhande nanenani Tupana'ga nhande mongoi ojijeheva'ero nhande mbokarakatuparavuhuavo gwemimbotarimo. Po ojipejive'ga jate ga rekorame Cristo'gareheva'ero marã po nhande xajihe'a ojogwehe Cristo'ga pavêi hamo naerü? Nhandere'yjuhu reki nhande Cristo'gareheva'ero. Emo nhande xako ojipejiva'ea'java'ero Cristo'ga pavêi nhandekarakaturo nhandejopokopokoga.

21 Ahreakwara nde'i ahepoa pe: "Ji ndajikogi nde rehe," nde'i jupe. Na jitehe aheaka'ga nde'i ahepya pe no: "Ji ndajikogi nde rehe," nde'i jupe. A'ereki ahera'oareheva'ea ojiko tuhê ojogwehegwehe. Na jitehe Cristo'gareheve'ga jikogi ojogwehegwehe no.

22 Jara pe nhandera'oareheva'ea pe nhande ei ipopoakare'ÿva'ea. Emo xajiko hete reki nhande nanongara rehe.

23 Jara pe nhande ei okoteheva'ea. A'ea nhande imbojigwagi tireko katu ti javo. Jara nhande ndihepiukari ojipe'ga pe. A'ea rehe nhande timongi katu tapy'ynhapira a'ero tohepiagyme ti ga javo.

24 Kiroki koji'i ikatu nhande ve nhandera'oareheva'ea - a'ea nhande nimbojigwagi a'ero. Tupana'ga tuhê ombojihe'a pa ahera'oareheva'ea tombojigwa hete ti ga okoteheva'ea javo nhande ve.

25 Nahã Tupana'ga imbojihe'akatui ahera'oareheva'ea a'ero tokote'varuhuyeme ti heheva'ea ojohuuepe javo. "Ti'agata pa ti ahera'oareheva'ea ojogwehegwehe," ei Tupana'ga. Na jitehe Tupana'ga nhande mbojihe'akatui ojipejiva'ea'java'ero tokote'varuhuyeme ti Cristo'gareheve'ga ojohuuepe javo. "Ti'agata pa ti ga ojogwehegwehe ojogwerekokatuavo," ei Tupana'ga nhande ve.

26 Hahyrame ojipejiva'ea pe ahera'oareheva'ea pe hahy jara pe nhaporemo a'ero. Ga imombyryvame ojipejiva'ea pe a'ea ko pyry jara

pe nhaporemō no. Na jitehe hahyrame ojipejive'ga pe Cristo'gareheve'ga pe hahy jara'ga pe nhaporemō Cristo'gareheve'ga pe nhaporemō. Ojipe'ga imombyryvame ojipejive'ga pe Cristo'gareheve'ga pe jara'ga ndorypavamo ga pavēi a'ero.

²⁷ Penhinanhinani peko Cristo'gareheva'ero. Igwete ojipejiva'ero pe jihe'ari ojogwehe Cristo'ga pavēi.

²⁸ A'ero pe jatykatykai Tupana'ga mboheteavo. Igwete Tupana'ga pepyteripeve'ga mo'emo'ei tojopokopoko ti ga javo. Jara'ga pe ga ei: “Ga hohe pa po ti pe. Cristo'ga moirūharamo po ti pe peko nehē,” ei ga. Jara'ga pe ga ei: “Cristo'ga moirūhara'ga ndehohyva'ero po ti pe peko. Pe po ti nhinhi'iga mombe'uharamo peko nehē,” ei ga. Jara'ga pe Tupana'ga ei: “Nhinhi'iga mombe'uhara'ga ndehohyva'ero po ti pe peko. Ojipe'ga mbo'eharamo po ti pe peko nehē tapemongo ti ga Cristo'ga nhi'iga rupi,” ei ga ga pe. Jara'ga pe Tupana'ga ei: “Pe po ti peapo ahemonhimomby'ava'ea nehē.” Jara'ga pe ga ei: “Pe po ti pemombiguka ojipe'ga tetirūa ga hugwi nehē.” Jara'ga pe ga ei: “Pe po ti ojipe'ga pokopoko imbatere'yve'ga nehē ipopoakare'yve'ga nehē no.” Jara'ga pe Tupana'ga ei: “Pe po ti ojipe'ga moigitai ga mondomodovo.” Jara'ga pe ga ei: “Opombokarakatu po ti ji pe monhi'iparavuhavo nehē. Penhi'iga po ti vyakotyve'ga nembikwahave'yva'ea a'ero nehē,” ei Tupana'ga ga pe.

²⁹ Ga nhaporemō rūi reki Cristo'ga moirūhara'ga a'ero. Ga nhaporemō rūi Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga. Ga nhaporemō rūi gambo'ehara'ga. Ga nhaporemō rūi oapo ahemonhimomby'ava'ea.

³⁰ Ga nhaporemō rūi Tupana'ga ga mbokarakatui imombigauka ga pe ojipe'ga tetirūa ga hugwi. Ga nhaporemō rūi Tupana'ga ga monhi'igi imongovo ganhi'iga nhanerembikwahave'yva'ero. Ga pe nhaporemō rūi Tupana'ga imombe'ukwahavukari ganhi'iga nhanerembikwahave'yva'ea.

³¹ Pepota tuhē ti pejive a'ero Tupana'ga ra'uva remimbuhura a'ea remimbokarakatua – kiroki koji'i pyryva'ea ojipea hohe.

Igwete ji kiro imombe'una'ei pe me penemiarōhetea tapendeaporoğita katu ti javo. A'ereki koji'i pyry hete tuhē nhande ojipe'ga arō hete a.

13

Tiarō hete nhande ojipe'ga

¹ Po nhande nhi'igi hajiheve'ga nhi'igimo yvagipeve'ga nhi'igimo no. Po nhande niarōi ahe nhanenhi'igame ganhi'igimo, a'ero po nhande nhi'itehei reki imotininiuhūva'ea ja hahyavuhuva'ea ja.

² Po Tupana'ga nhande mbokarakatui imombe'gwovouka onhi'iga. Po nhande niarōi ahe imombe'urame, a'ero po nhande rekotehei reki.

Po nhande ikwahapavi mbatera ikwahava Tupana'ga rembikwahava onhimiva'ea. Po nhande niarōi ahe nhande ikwahapavame mbatera, a'ero po nhande rekotehei reki.

Nhande jikohetero gwaramo Tupana'ga rehe po ga nhande pokogi vvytyruhua mbojipe'auka nhande ve nhande erame jupe pepe'a javo. Po nhande niarōi ahe nhandejikoheterame Tupana'ga rehe nahā javo, a'ero po nhande rekotehei reki.

³ Po nhande ima'ema'embavi nhanembatera imbatere'yve'ga pe. Po nhande niarōi ahe nhande ima'embavame, a'ero po nhande ima'ētehei. Nhaneremima'embava nomombyryvi reki nhande ve.

Po ga ei nhande ve: “Pe pohire'yma gwaramo Cristo'ga hugwi po ti ore imbokaipavi penda'oa nehē,” e po ga nhande ve. Nhandepohipotare'yname ga hugwi po nhande ikwava'egi nhandera'oa ga pe a'ero tombokai ti ga

javo. Po nhande niarōi ahe nhanenhikwava'egame ga pe, a'ero po nhande nhikwava'ētehei reki. Nhanenhikwava'ega nomombyryvi reki nhande ve.

⁴ Nhande ojipe'ga arōheterame nhande nianhimonha'ngajipei ga ndehe jipi. Timombyry nhande ga pe. Nhande ojipe'ga arōheterame nhande nianhimyroi ga ndehe. Nianhimbohetei nhande ji ko ga hohe jave'yma.

⁵ Ga arōheterame nhande xako katu tuhē ga pe. Nhandejihe jate rūi nhande xako. Nhande nianhimboahivi ga pe. Nhande ndikwahava'ja'javi ojipe'ga ndekote'varuhua nhandejive.

⁶ Ga arōheterame nhande nianderoryvi gāndekote'varuhua rehe. Gandekokatua rehe nhande roryroryvamo.

⁷ Ga arōheterame nhande xanhimomirana jipi ga ndekote'varuhurame nhandejive. Tiarō hete nhande avuirama. “Aerē po ti pyryvamo nehē,” xa'e nhande jipi. Nhande xajiko ojipe'ga ndehe jipi. Xanhimomirana nhande jipi a'ero.

⁸ Ga arōheterame nhande niarombigi tuhē ga. Opi po ti nhandekarakatua nehē Tupana'ga remimbuhura. Tupana'ga nhi'iga mombe'ua po ti opi. Ganhi'iga po ti opi no nhanerembikwahave'ŷva'ea. Mbatara kwahava po ti opi nehē no.

⁹ Agwamo ndikwahapavi nhande. Nhande nimombe'ukwahapavi Tupana'ga nhi'iga no.

¹⁰ Tupana'ga ki a'e te okwaha pa. Cristo'ga rurame po ti opa nhanerembikwahapave'yma nehē.

¹¹ Jivoja'irame ji ndakwahapavi ikwehe. Tayri'ga ja ji nhi'igi a'ero ikwehe. Ndajireaporogitakatui ji no. Nanhimombaragwahakatui ji mbatara rehe no jivoja'iro gwaramo ikwehe. Aerē jiyvuakaramo ji pohiri tayri'ga ndea-porogita'java'ea hugwi.

¹² Hepiagame espelho pyvō nhande ndihepiakatuhetei. A'ereki nhandera'angava tehe nhande tihepia. Na jitehe agwamo nhande ndikwahahetei Tupana'ga repiage'ymame. Aerē po ti nhande a'ea ga repiakatui ga kwahava nehē. Ojogwovavo po ti nhande jogwepiagi Tupana'ga pavēi. Agwamo nhande ndikwahapavi ga. Ga ki a'e te nhande kwaha hete pa. Na jitehe po ti nhande ga kwahahetei nhandekovo ga pyri nehē no.

¹³ Nahā hekoi avuiramava'ea a'ero:

Xajiko nhande Tupana'ga rehe.

Tikwaha nhande pyryvagwama.

Tiarō hete nhande ojipe'ga.

Pyry Tupana'ga pe nhande jikogame ga rehe.

Pyry nhande ikwahavame pyryvagwama no.

Johe'i tehe reki pyry Tupana'ga pe nhanderemiarōhetea.

14

Ganhi'iga nhanerembikwahave'ŷva'ea

¹ Pejirokwa ti ojipe'ga arōheteavo a'ero. Pepota ti Tupana'ga ra'uva remimbuhura penhimbokarakatua. Pepota ti pejikarakatua Tupana'ga nhi'iga mombe'ua rehe kaitu.

² Tupana'ga ra'uva ombokarakatu ojipe'ga monhi'iga. A'ero ganhi'iga nhanerembikwahave'ymagwama. Nahā onhi'igame ga nhi'igi Tupana'ga pe a'ero. Nhande ve rūi reki ga onhi'ī. A'ereki nhande ndikwahavi nanongara ganhi'iga.

³ Emo kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga ikwahavuka ojipe'ga pe – ga onhi'ī nhande ve tuhē. A'ero ga nhande mbojikoheteukari Jesus'ga rehe. Onogatu ga nhandepy'a no.

4 Kiroki ga ganhi'iga rekoí nhanerembikwahave'ýva'ero – ga onhimbojiko hete Tupana'ga rehe. Ga ki a'e te – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga – ga ombójikoguka pa Jesus'gareheve'ga ga rehe a'ero.

5 Apota po ji pe napenani penhi'iga hekorame nhanerembikwahave'ýva'ero novía. Koji'i reki ji apota penemimombe'ua Tupana'ga nhi'iga rehe. Nanongara'ga nemimombe'ua koji'i pyry ojipe'ga nhi'iga hohe nhanerembikwahave'ýva'ea hohe, a'e ji. A'ereki ga omombe'u katu Tupana'ga nhi'iga. Kiroki ganhi'iga ikwahavipyre'ýva'ea – a'ea nhande ndikwahavi. Ojipe'ga ikwahavukarame ganhi'iga nhande ve a'ea ko pyry jitehe no. A'ero ga Jesus'gareheve'ga mbojikohetei Jesus'ga rehe imombe'urame ga pe.

6 Nhiirũ, po ti nhinhi'iga nhanerembikwahave'ýva'ea ji horame pe pyri nehẽ, a'ero po ti ji ndopopokogi tuhẽ nehẽ. Po ti ji imombe'ui pe me Tupana'ga rembikwahavukara ikwahavuka mbatera pe me, a'ero po ti ji pe pokogi nehẽ. Po ti ji imombe'ui Tupana'ga nhi'iga pe me pe mbo'eavo a'itituhẽva'ea rehe, a'ero po ti ji pe pokogi nehẽ no.

7 Ehepia ko imonhi'ingava jiru'a'java'ea violão no heaporogítai'e'ýva'ea. Inhi'igatue'ymame po nhande niambaragwahavi inhimby'ya rehe.

8 Opy ga trombeta soldados'ga momoranduva tapetavuka ti ga pe kiro javo. Po trombeta nonhi'igatui ikwahavukare'yma ga pe, a'ero po ti soldados'ga nonhimboavujikweri tuhẽ otavukara rehe.

9 Na jitehe po ti penhi'iga oko aherembikwahave'ýva'ero, a'ero po ti ga ndokwahavi pe nhi'igame ga pe a'ero nehẽ. “Onhi'ĩ tehe po ga upa,” e po ti ga pe me nehẽ.

10 Gwereco paravuhu hete po vvyakotyve'ga nhi'iga ojoatyatyviva'ea. Ojogwe'ya'ga okwaha reki onhonhi'inhi'iga.

11 Emo ji ikwahave'ymame ojipe'ga nhi'iga ga ko hajiheva'ea ji ve. Ji hajiheva'ea ga pe no.

12 Oro pe, pe nhi'igame ojipe'ga pe tokwaha ti ga penhi'iga. Pepota pe Tupana'ga ra'uva remimbuhura penhimbokarakatua pejikovo. Pepota hete ti a'ero penhimbokarakatua – kiroki a'ea nhaporemó Jesus'gareheve'ga mbojikohetei Jesus'ga rehe.

13 Nurã ji ei pe me: Ganhi'iga rekorame nhanerembikwahave'ýva'ero te'i ti ga Tupana'ga pe a'ero: “Nhimbokarakatua'ja ti. A'ero po ti ji imombe'ukatui nhinhi'iga ga pe nehẽ tokwaha ti ga javo,” te'i ti ga Tupana'ga pe.

14 Nhinhi'iga rekorame nhanerembikwahave'ýva'ero nhinhi'igame Tupana'ga pe, jiji anhi'ĩ. Emo nhiaka'ga ndokwahavi a'ea.

15 Marã po ti ji rekoí a'ero nehẽ naerũ? Anhi'ĩ po ti ji Tupana'ga pe nhinhi'iga rekorame nhanerembikwahave'ýva'ero. Anhi'ĩ po ti ji ga pe nhiaka'ga ikwahavame nehẽ no. Na jitehe po ti ji nhimby'yi nhinhimby'ya rekorame nhanerembikwahave'ýva'ero. Anhimby'yi po ti ji nhiaka'ga ikwahavame nehẽ no.

16 Pejatyka pe jipi Tupana'ga mboheteavo ndepyry nde javo ga pe. Po nenhi'iga rekoí nhanerembikwahave'ýva'ero nde nhi'igame Tupana'ga pe, a'ero po ti marã ikwahave'ýve'ga ei amém na tuhẽ javo nde nhi'imbavame nehẽ naerũ? A'ereki ga ndokwahavi nde nhi'igame.

17 Pyry hete po nenhi'iga Tupana'ga pe ovuhu. Emo nde nerembojikogi ojipe'ga Tupana'ga rehe. A'ereki ga ndokwahavi nde nhi'igame.

18 Pe hohe pa ji nhi'inhi'igi nhinhi'iga rekorame nhanerembikwahave'ýva'ea novía. Igwete ji ei Tupana'ga pe: “Pyry hete nde ji mbokarakatui a'ea rehe jipi,” a'e ji ga pe.

19 Emo nhande jatykarame jipi koji'i pyry ji ve nhinhi'iga rekoi ikwahavukava'ea tambo'e ti ojipe'ga a'ea pyvõ. Po xunhi hete ji nhi'igi ga pe novia. Emo ga okwaha pa reki. Po ji nhi'inhi'thetei nhinhi'iga rekorame nhanerembikwahave'ÿva'ero, a'ero po ndapyryvi ga pe. A'ereki ga ndokwahavi reki nhirembi'ea.

20 Nhiirũ, ipita'ngive'ga ndokote'varuhukwahavi. Ga ja ti peko a'ero pejikote'varuhukwahave'yma. Tayri'ga ndaheaporoğitakatui okovo. Ga ja rui ti peko a'ero pejeaporoğitarame. Peyvuakara gwaramo ti tapendeaporoğita katu.

21 Aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga ga judeus'ga mombe'urame. Nahã Tupana'ga ei:

"Jireheve'ga nohendukatui nhinhi'iga.

Nurã po ti ji hajiheve'ga mondoukari ga monhi'iguka ga pe tokwaha ti ga nhiremimbo'ea javo novia," ei Tupana'ga.

"Hajiheva'ero gwaramo ko ganhi'iga jireheve'ga nembikwahave'ÿva'ea.

Emo ganhi'iga vehevi po ti nohendukatuukari jireheve'ga pe nhiremimbo'ea nehẽ," ei Tupana'ga judeus'ga remienduve'yma imombe'gwovo.

22 Nurã ji ei pe me: Tupana'ga ganhi'iga mongo nhanerembikwahave'ÿva'ero Jesus'gareheve'garũive'ga ti tokwaha jipopoakara javo. Nhande ki a'e te Jesus'gareheva'ero tikwahavipe gapopoakara. Tupana'ga onhi'iga omombe'uuka Jesus'gareheve'ga ti tokwaha javo. Jesus'gareheve'garũive'ga pe ki a'e te Tupana'ga ndokwahavukari a'ea.

23 Pejatyka po pe Tupana'ga mboheteavo jipi. Po ti penhi'iga nhaporemõ nhanerembikwahave'ÿva'ea ikwahave'ÿve'ga ndurame pepyteri pe Jesus'gareheve'garũive'ga ndurame no. A'ero po ti ga ei nehẽ: "Mbipe hete ganhi'iga. Heagwryry pa ga a," e po ti ga pe me nehẽ.

24 Po ti pe nhaporemõ imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iga Jesus'gareheve'garũive'ga rurame pepyteri pe ikwahave'ÿve'ga rurame no. Henduvame penemimombe'ua po ti ga ei: "Kiro ji ikwahavi jirekote'varuhua. Penhi'iga nhaporemõ omombe'u katu ji ve Tupana'ga rembi'ea jirekote'varuhua pe," e po ti ga nehẽ.

25 Omohẽ po ti ga gweaporoğitate'varuhua ovyteripeva'ea pendovaki nehẽ. A'ero po ti ga nhova'apyni Tupana'ga mboheteavo ndepyry hete nde javo nehẽ. "Tupana'ga oko tuhẽ pepyteri pe," e po ti ga pe me nehẽ.

Nahã nhande rekoi nhandejatykarame

26 Marã a'ero, nhiirũ? Pejatykarame jipi Tupana'ga mboheteavo jara'ga onhimby'yi Tupana'ga pe. Jara'ga ombo'e ojipe'ga. Jara'ga omombe'u Tupana'ga rembikwahavukara. Jara'ga nhi'iga ko penembikwahave'ÿva'ea. Jara'ga omombe'u katu akoja'ga nhi'iga penembikwahave'ÿva'ea tokwaha ti ga javo. Na tuhẽ ti peko a'ero pejopokopokoga penhombojokojikoga Tupana'ga rehe.

27 Po ti penembikwahave'ÿva'ea ganhi'iga pe jatykarame mokonha'ga po ti onhi'ĩ a'ero hamo. Ndahe'yive'ga trẽsve'gahoherũive'ga po ti onhi'ĩ hamo. Ojopy'rupy'ru po ti ga onhi'iga hamo. A'ero po ti ojipe'ga imombe'umbe'ui ganhi'iga tokwaha ti ga javo hamo.

28 Po ti nimombe'uhavi ganhi'iga pe tonhi'igyme ti ga pendovaki a'ero. Pendovakie'ÿ ti ga tonhi'ĩ Tupana'ga pe okovo.

29 Oro Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga no. Na mokonha'ga nhi'igi, trẽsve'ga po. A'ero po ti jara'ga japyakai ganhi'iga rehe nahanahã javo hamo.

³⁰ Po ti Tupana'ga ikwahavukarame mbatera ojipe'ga pe ga apygame pepyteri pe, onhi'igypyve'ga po ti opi hamo ji py'rovo ti ga omombe'u kiro a'ero javo hamo.

³¹ Pe nhaporemō ti pemombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga a'ero pejopy'rupy'ruavo nhande nhaporemō tikwaha ti henduva javo. Tapenhombojiko pa ti Tupana'ga rehe a'ero no.

³² Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga imombe'upotaramē ga imombe'ui. Opipotaramē ga pigi no.

³³⁻³⁴ Pejopy'rupy'rue'ymame hahyahivamo penhi'iga. Nanongara rehe Tupana'ga ndokoi. Pejogwerekokatukatua rehe ga rekoī.

Pe jatykarame po kunhangwera'ga opi hamo Tupana'ga nhi'iga henduva onhi'ige'yma hamo. Nahā Tupana'gareheve'ga ndekopavi no ojatykaramē ga mboheteavo. Moisés'va'ea rembikwatijara e'i jupe no.

³⁵ Ikwahapotaramē mbatera po gwonga pype kunhangwera'ga ei gwembireko'ga pe marā javo hamo. Ndipoyjayari po kunhangwera'ga onhi'igame pe jatykarame Jesus'gareheva'ero hamo.

³⁶ Marā pe ndekouhui naerū? Pehepyyuhu pemombe'u Tupana'ga nhi'iga raikwehe naerū? Pe me jate Tupana'ga ombuhuruka onhi'iga raikwehe naerū? Ahā reki.

³⁷ Po pepyteripeve'ga ei ojive: “Jihi ko Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara. Tupana'ga ra'uva ji mbokarakatu ji rerekovo,” e po ga. Nanongara'ga po onhimombaragwaha nhiremimoḡita rehe hamo. E'i po ga ji ve hamo: “Nhandepojkaharete'ga Cristo'ga okwatijaruka Paulo'ga pe nhande moḡitauka a'ero,” e po ga ji ve hamo.

³⁸ Ga ndekoe'ymame nhiremimoḡita rehe tapekoi ga ndehe a'ero.

³⁹ Nhiirū, kiro ji ei pe me a'ero: Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Ji mbokarakatu ti. A'reki ji tamombe'u nenhi'iga,” pe'ji ti ga pe. Nahā ji ei pe me no: Ojipe'ga nhi'iga rekorame nhanerembikwahave'yva'ea tapemombigi ti ganhi'iga.

⁴⁰ Pejatykarame ti pejopy'rupy'ru katu pejogwerekokatua vo.

15

Tupana'ga ombogwera Cristo'ga

¹ Nhiirū, kiro ji ikwahavukara'javi pe me nhiremimombe'upyryvawera Cristo'ga mombe'uagwera. Pehendu katu pe nhinhi'iga ikwehe. Nhiremimombe'ua rehe pe peko hete kiro a'ero pejikoga Cristo'ga rehe.

² Po ti pe heroviahetei nhiremimombe'ua avuirama nehē, a'ero po ti Cristo'ga pe nderohoi yvagi pe nehē pe mongovouka avuirama nehē. Po pe herovia'raguhūi, a'ero po ti ga napenderohoi nehē.

³ Nhiremieudivagwera ji amombe'u pe me ikwehe. Koji'i hete po nhande tihendū katu a'ea ojipea hohe hamo. Nhiremimombe'uagwera ko na: Cristo'ga omano raikwehe tamombo ti gāndekote'varuhua ga hugwi javo raikwehe. Tupana'ga rembikwatijarukara rupi ga manoi.

⁴ Igwete ga gara'oa reroḡoi inoḡa itaruvihava kwaruhua pype. Mokōi ahe kirirē Tupana'ga ga mbogweravi. Gwembikwatijarukara rupi Tupana'ga ga mbogweravi raikwehe.

⁵ Aerē Cristo'ga jipiukari Pedro'ga pe. Aerē ga jipiukari dozeve'ga pe no omoirūhara'ga pe.

⁶ Aerē ga jipiukari kiro ve he'yjuhuve'ga pe quinhentosve'ga pe. He'yjuhuve'ga nde'yja jararamo ga ndekoji aḡwamo. Jararamo ahe manoi. Ga nhaporemō ko gareheve'ga.

⁷ Aerē ga jipiukari Tiago'ga pe. Aerē ga jipiukari omoirūhara'ga pe nhaporemō.

⁸ Mbapavamo ga jipiukari ji ve no. Na ja hekoi. Kunhangwera'ga gwa'yra mbo'ariperame nhande nimboha'uvi. Na jitehe ji jikogame Cristo'ga rehe nhande nimboha'uvi a'ea no.

⁹ A'ereki ji ambohahy na'ē Tupana'gareheve'ga pe jirekote'varuhuvavo ikwehe. Nurā ji ei jijive kiro: Jara'ga gwyre'i hete ko ji Cristo'ga moirūhara'ga gwyre'i hete. Cristo'ga moirūhara'ga po ga nde'i ji ve hamo novia. A'ereki ji ako te'varuhu Tupana'gareheve'ga pe ikwehe.

¹⁰ Emo Tupana'ga omombyry reki ji ve ji mongovo Cristo'ga moirūharamo. Nomombyrytehei reki ga ji ve. A'ereki ji aporavyky hete ga pe Cristo'ga moirūharamo jara'ga hohe pa. Ji tehe rūi reki aporavyky. Tupana'ga imombyryvame ji ve ji mbokarakatui ji mboporavykyavo.

¹¹ Nhiremimombe'ua ojo'ja reki ganemimombe'ua pavēi. A'ea jitehe pe heroviari a'ero pejikoga Cristo'ga rehe.

Nhanembogwerahava

¹² Xa'e nhande jipi: Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi heikwehe. Maranuhūrame po pepyteripeve'ga euhui naerū Tupana'ga nombogweravi omanove'ga javo?

¹³ Po ga nombogweravi ga hamo, a'ero po ga nombogweravi Cristo'ga raikwehe hamo.

¹⁴ Po ga nombogweravi Cristo'ga hamo, a'ero po ore Cristo'ga mombe'utehei pe me hamo. A'ero po pe jikotehei ga rehe hamo.

¹⁵ Nahā no. Po ga nombogweravi Cristo'ga hamo, a'ero po jukwahavamo ore'mbea ore Tupana'ga mombe'urame hamo. A'ereki ore oro'e: "Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi," oro'e ore ga mombe'gwovo. Po a'iti omanove'ga mbogwerave'ymamo, a'ero po ga nombogweravi Cristo'ga hamo.

¹⁶ A'ereki nahā ji a'e: Ga mbogwerave'ymame po ga nombogweravi Cristo'ga hamo.

¹⁷ Po Cristo'ga ndokweravi, a'ero po pe jikotehei ga rehe hamo. A'ero po ga nomombori pendekote'varuhua pe hugwi hamo.

¹⁸ Po Cristo'ga ndokweravi hamo, a'ero po Cristo'gareheva'ea hoi hahyva'ea ruvihava pype hamo – kiroki ahe omano jipe.

¹⁹ Po nhande ei hamo: "Nhande manoe'ymame jate Cristo'ga imombyryvi nhande ve", a'ero po nhande poria'iheteramo ga hohe pa hamo.

²⁰ Emo Tupana'ga ombogwera tuhē reki Cristo'ga ikwehe. A'ea ko Cristo'gareheva'ea mbogwerahava'gwamamo oko.

²¹ Akwaimba'eva'ea rekote'varuhuro gwaramo nhande manoi reki. Ojipe'ga rekokaturu gwaramo po ti nhande kwerava'javi nhanemanoa hugwi nehē.

²² Nahā ji ei. A'ereki Adāova'ea rymyminoru nhandekovo gwaramo nhande manombavi. Cristo'ga pavēi nhandekovo gwaramo po ti nhande kwerapavi a'ero nehē.

²³ Nahā Tupana'ga ga mbogweravi a'ero: Cristo'ga na'ē ga ga mbogwera. Aerē na jitehe Cristo'ga rura'javame po ti Tupana'ga ga mbogweragweravi nehē no Cristo'gareheve'ga.

²⁴ Aerē mbapava koty po ti Cristo'ga ikwava'egi gwembipojy kahava uva'ga pe nehē koro ndeapoa javo Tupana'ga pe nehē. Cristo'ga po ti omombi pa na'ē Tupana'ga arōe'ŷve'ga popoakara tohendu katu pa ti ga Tupana'ga nhi'iga javo nehē. Kiroki ga huviha hete yvaga gwryi pe yvya koty no – gapopoakara po ti Cristo'ga omombi pa nehē.

25 A'ereki Tupana'ga e'i nhoḡwenonde Cristo'ga pe: “Ndehe ti ganduvihavamo eko avuirama nehē. Tamongo pa ti nearōe'yve'ga nenhi'iga rupi,” ei ga Cristo'ga pe.

26 Mbapavamo po ti Tupana'ga imombipavi ahemanoa tiruahūheteva'ea nehē.

27 Tupana'ga rembikwatijarukara e'i hako: “Tupana'ga omongo pa Cristo'ga nhi'iga rupi,” e'i. Jukwaha reki ikwatijara mombe'ua. Tupana'ga imongopavame ga nonhi-mongoi Cristo'ga nhi'iga rupi.

28 Ihopavame ganhi'iga rupi a'ero Cristo'ga jitehe Tupana'ga ra'ya'ga po ti onhikwava'ē Tupana'ga pe nehē Tupana'ga jate ti toko huvihavuhuhetero avuirama nehē.

29 Oro ḡa - kiroki ḡa onhimobatizauka omanova'ea repyga onhimobati-zaukare'yva'ea repyga - marā ḡa ndekoi nanongara rehe naerū? Po Tupana'ga nombogweravi ahe hamo, a'ero po ḡa nde'i hamo: Xanhimobati-zauka ahe repyga nehē.

30 Oro ore, po Tupana'ga nombogweravi omanove'ga hamo, a'ero po ore pohiri Cristo'ga hugwi hamo tombohahyyme ti ḡa ore ve javo hamo.

31 Nhiirū, nane'ymi ḡa ji jukapotari novā. Amombe'u ji a'ea pe me. A'ereki ji pe mbohetei nhande jikoty'aro ḡwaramo Jesus Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe.

32 Imombe'upotarama Tupana'ga nhi'iga ji ḡa ndayvayvari Éfesopeve'ḡa. Ga ko ja'gwara ja ji ve, a'e ji. A'ereki ḡa onharō hete tijuka ti ga javo. Po ji ikwahahetei hahya nhimanomo Tupana'ga nanhimbogwerava'javi javo, a'ero po ji ikwahatehei hahya Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo hamo. Po Tupana'ga nombogweravi omanove'ga, a'ero po xako aherembi'ea rupi hamo - kiroki ahe e'i:

“Mara'ngu po ti nhanemanomo ko'emame nehē?

Ti'u hete ti mbatera toryva apovo a'ero.

Ti'u hete ti kaḡwitiga no,” ei ahe.

33 Tapenhimoandyandyjukari ti ḡa pe.

“Tapekoi ti ḡa pavēi jipi - kiroki ḡa heaporogita te'varuhu.

Pe ndekorame ḡa pavēi po ti ḡa ndupi jitehe pendeaporogita ihoi a'ero nehē,” e'i ikwatijara.

34 Peapyakwapupu ti imombiga pejikote'varuhua. Jararamo pepyteripeve'ga ndekoi hete Tupana'ga pavēi. A'e ji a'ea pe me tapepojyjayaryme ti a'ero.

Nhandera'oa ti okwerava'ja

35 Jara'ga po e'i: “Marā po ti omanove'ga mbogwerava? Marā po ti ḡanda'oa nehē Jesus'gareheve'ga nda'oa nehē?” e po ga javo.

36 Nderekwahavihu nde! a'e po ji ga pe. Nde itymame po ha'yinha omano na'ē jipi. Narunhe'yname nahenhui reki mbatera. Na jitehe po ti nhande manoi nhanembogwerava renonde nehē.

37 Itymame mbatera po nde neretymi henhuiva'ea. Ha'yinha tehe po nde eretý trigo ra'yinha ojipea ra'yinha no.

38 Henhunhame Tupana'ga gwemimbotarimo imondoi ha'oa ha'yinha pe. Ha'yinha hetakwera'ja gwereko gwa'oa a'ero.

39 Ojoatyatyvi reki ha'oa. Yvyakotyve'ga gwereko gwa'oa. Mbiara gwereko ojipea gwa'oa. Gwyrā'ia gwereko ojipea gwa'oa. Pira gwereko ojipea gwa'oa nohō.

40 Gwereko yvagipeva'ea ra'oa. Gwereko yvyakotyva'ea ra'oa nohō. Ojoatyvi reki yvagipeva'ea katua yvyakotyva'ea katua pavēi.

41 Kwara gwereko okatua. Jahya katua ojipea. Jaytata'ia katua ojipea no. Ojoatyatyvi reki jaytata'ia katua ojohugwi no.

42 Nahã po ti nhande mbogweravame a'ero nehë. Otymame nhandera'oa ijugamo. Ombogweravame po ti nhandera'oa ndijugi nehë.

43 Otymame nhandera'oa ite'varuhuro. Ombogweravame po ti nhandera'oa ikatuheteramo nehë. Otymame nhandera'oa ndipopoakari. Ombogweravame po ti ipopoakaramo nehë.

44 Otymame nhandera'oa yvyakotyva'ea. Ombogweravame nhandera'oa po ti Tupana'ga ra'uva remimongopyra nehë. Gwereco nhandera'oa yvyakotyva'ea. Nurã ji ei: Gwereco nhandera'oa gwama no. A'ea Tupana'ga ra'uva omongo nhande ve.

45 Nahã Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei no:
 "Tupana'ga omongo jypyve'ga Adã'ga," e'ikwatijara hako.
 Aerêve'ga Adã'ga nhande mongo nhande mboheaporoğitapyahuavo. Cristo'ga pe ji ei. A'ereki gaha nhande mboheaporoğita pyahu gwa'uvimo.

46 Jypya ko nhande rekoi yvyakotyva'ero. Aerê nhande reaporoğitapyahuro nhandekovo.

47 Tupana'ga oapo jypya'ea Adãova'ea yja pyvõ. Ahe ko yvyakotyva'ea a'ero. Aerêve'ga ko yvagahugwive'ga Cristo'ga.

48 Yvyakotyve'ga ko oho Adãova'ea rupi yjapyvõva'ea rupi. Cristo'gareheve'ga ko oho Cristo'ga rupi yvagahugwive'ga rupi.

49 Nhandera'oa ko yjapyvõva'ea ra'oa ja kiro Adãova'ea ra'oa ja. Aerê po ti nhandera'oa yvagahugwive'ga ra'oa ja Cristo'ga ra'oa ja nehë.

50 Nhiirũ, amombe'u katu ji pe me. Yvyakotyve'ga nda'oa nhande herekrame po ti nhande ndiahoi yvagi pe nehë - perope Tupana'ga oko huvihavuhuhetero. Ijuva'ea ndoko gwami ijuge'yva'ero.

51-52 Pehendu ti kiro ji imombe'urame aherembikwahavipyre'yma. Jararamo po ti nhande niamanoi ve Cristo'ga rura'java renonde nehë. Emo po ti Tupana'ga nhande mbojirojijyipavi nehë trombeta nhi'igame mbapavamo nehë. Trombeta nhi'igame po ti Tupana'ga ga mbogweravi na'ë omanove'ga Cristo'gareheve'ga. Nomanoa'javi po ti ga a'ero nehë. Kotihĩ hete po ti Tupana'ga nhande mbojirojijyi a'ero nehë.

53 Yvyakotyva'ero nhandera'oa omano ojugamo. Nurã po ti Tupana'ga imbuhuri hajiheva'ea nhande ve nehë. A'ea po ti nomanoi ojuge'yma nehë.

54 Imbuhurukarame omanoe'yva'ea nhande ve po ti ihoi Tupana'ga rembikwatijarukara japiavo nehë - kiroki e'i:
 "Ndogwerekoa'javi kiro ahemanoa.
 Tupana'ga omombi pa a'ea kiro," e'i.
 Irũa aherembikwatijara e'i:

55 "Nhanemanoa niandepojykapava'javi.
 Nhanemanoa nombohahya'javi nhande ve," e'i aherembikwatijara.

56 Nhanemanoa ombohahy nhande ve nhande rekote'varuhuro gwaramo. Nhanderekote'varuhua ipopoaka nhande rehe nhande ikwahava gwaramo Moisésva'ea remimbo'eagwera. A'ereki a'ea e'i nhande ve: "Kiroki ga oko te'varuhu - ga po ti omano ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehë," e'i aheremimbo'eagwera.

57 Emo Tupana'ga ombuhuruka avo Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga. Igwete ga manoi nhande repyga nhande mbopiro'yavo nhanderekote'varuhua hugwi. Timbohete ti Tupana'ga a'ero ndepyyr hete nde Jesus'ga mbuhuruka javo.

58 Nhiirũ, ako hete ji pe ndehe. Pemondo ti pejipy'a mbotyva pejiko-heteavo Cristo'ga rehe. Peporavyky katu hete ti ga pe ojipe'ga mbojikoguka

ga rehe. A'ereki pejiporavykyrame garemimbotarimova'ea rehe pe ndapeporavykytehei pejikovo. Pekwaha pe a'ea.

16

Itambere'ia mono'oga

¹ Ta'e ti kiro pe me itambere'ia mono'ono'oga pe - akoja po ti nhande timondo Cristo'gareheve'ga pe imbatere'y've'ga pe Judéiapeve'ga gwyri pe. A'e ji Cristo'gareheve'ga pe Galáciapeve'ga gwyri pe itambere'ia rehe ikwehe. Nahã ti peko javo ji ei ga pe. Kiro ji ei jitehe pe me no: Nhirembi'ea rupi po ti peko no hamo.

² Domingo nanani ti pemono'õ mo imongovo penhonga pe. Pe napenani ti pemono'õ. He'yjuhurame peporavykya kwepykava itambere'ia he'yi'iva'ea ti pemono'õ. Mbohapyreterame peporavykya kwepykava mbohapyrete'i ti pemono'õ. A'ero ji horame pe pyri po ti pe herekojipei imono'ogipyra nehẽ.

³ Jihorame po ti ji a'ea imondoukari penemimo'ehara'ga pe nehẽ togweroho ti ga Jerusalémmeve'ga pe nehẽ. Togweroho ti ga ga pe ikwatijara no - kiroki omombe'u gãndekokatua. A'ero po ti ga imondoi itambere'ia ikwatijara reheve Jerusalémmeve'ga pe nehẽ.

⁴ Po pyryvame ji hoi pevo no, a'ero po ti ji ga nderohoi ji rupi nehẽ.

Paulova'ea omombe'u ohoagwama

⁵ Taho ti pe pyri nehẽ jihorẽ Macedôniapeve'ga gwyrã rupi. A'ereki pevo na'ẽ ji hoi ga pyri.

⁶ Aerẽ po ti ji pytai pe pyri ovuhu. Amongo pa po ti ji yapoa jipytavo pe pyri nehẽ. A'ero po ti pe ji pokogi ojipe'ga gwyri pe ji mondovo nehẽ.

⁷ Ndahopotari po ti ji pe pyri agwamo jipytaahi'viavo jate. A'ereki Tupana'ga ipotarama ji pytapotari manamehũ pe pyri.

⁸ Kirogwe ji pytai avo cidade de Éfeso pe toryva rupi Pentecostes rupi nehẽ.

⁹ A'ereki avove'ga gwendu pota kiro Cristo'ga nhi'iga onhimongyavo. Tamombe'umbe'u ti ga pe a'ero ga mbojikoguka ga rehe nehẽ. Emo he'yjuhuve'ga ji movahĩ tomombe'uyme ti ga Cristo'ga nhi'iga javo ji ve.

¹⁰ Po ti Timóteo'ga vahemi pe pyri pereko katu ti ga gapy'a inogatuavo pepyteri pe nehẽ. A'ereki ga oporavyky Cristo'ga pe ganhi'iga mombe'gwovo ji javijitehe.

¹¹ Tape'ei ti ga pe a'ero: "Ga ndokwahavihu ovoja'iro gwaramo." Pepoko ti ga mbohoryva ga mbuhuruka ji pyri nehẽ. A'ereki ji ga mboha'uvi jara'ga ndeheve nhaneirũ'ga ndeheve nehẽ.

¹² Oro Apolo'ga no nhaneirũ'ga. Apota hete ji gahoa pe pyri ikwehe novĩa. Igwete ji ehetei ga pe toho ti ga jara'ga ndupi nhaneirũ'ga ndupi javo novĩa. "Ndahopotari tuhẽ ji kiro," ei ga ji ve ikwehe. "Aerẽ pyryvame po ti ji hoi ga pyri nehẽ," ei ga ji ve.

Paulova'ea remimbo'ea mbapavava'ea

¹³ Pejapyaka katu jipi. Pejiko hete ti Cristo'ga rehe. Penhimboita tuhẽ ti. Pemondõ ti pejipy'a mbotyva.

¹⁴ Pearõarõ ti ojipe'ga pejikojikovo jipi.

¹⁵⁻¹⁶ Pekwaha pe Estéfnas'ga. Ga na'ẽ ojiko Cristo'ga rehe gwongapeve'ga pavẽi ikwehe - perope Acaiapeve'ga gwyri pe. Onhimondo ga onhimbo-poravykyavo Cristo'gareheve'ga pokopokoga jipi. Nhiirũ, a'e hete ji pe me tapehendu katu ti nanongara'ga nhi'iga pejikovo rupi. Pehendu katu ti jara'ga nhi'iga no - kiroki ga Cristo'gareheve'ero oporavyky hete ojipe'ga pokopokoga jipi.

¹⁷ Jirory hete ji kiro Estéfanas'ğa ndura rehe – gaha Fortunato'ga pavēi Acaico'ga pavēi no. A'ereki pendakykweri ға nduri ji pokoga.

¹⁸ Onogatu ға jipy'a ji mbohoryva. Nahā ға inogatuī pepy'a pe mbohoryva no. Pemondo ti imohina pejeaporogita nanongara'ğa ndehe.

¹⁹ Ásiapeve'ğa gwyriveve'ğa Cristo'gareheve'ğa omondo onhi'īga pe me. Cristo'gareheva'ero Áquila'ğa omondo hete onhi'īga pe me no Priscilahēa pavēi jara'ğa pavēi – kiroki ға ojatyka ғанonga pe jipi Tupana'ga mboheteavo.

²⁰ Arove'ğa nhaporemo nhaneirū'ğa omondo onhi'īga pe me nohō.

Penho'anhuvanhuvā ti Cristo'gareheva'ero pejoryjoryva ojogwehe.

²¹ Jihi tuhē Pauloramo akwatija koha kiro pe me jipoa pyvō imondovouka nhinhi'īga pe me.

²² Kiroki ға ndokoi nhandepojykaharete'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe – ға pe ti Tupana'ga tombohahy a'ero nehē.

Kiro ji ei Jesus Cristo'ga pe: “Marana tá!” (A'ea ko: “Herejo orepojykaharetero!”)

²³ Jesus'ga tomomyry pe me nhandepojykaharete'ga.

²⁴ Opoarō hete pe nhaporemo nhande jikoty'aro ғwaramo Jesus Cristo'ga pavēi.

PAULOVA'EA OMOMBE'UA'JA CORINTOPEVA'EA PE Segunda Carta de Paulo aos Coríntios

1 Jihi ko ako Pauloramō Jesus Cristo'ga moirūharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki a'ea Tupana'ga opota.

Kiro ji ikwatijarukari orenhi'iga imondovouka pe me Timóteo'ga pavēi. Timóteo'ga oko nhaneirūramo ojikoga gwaramo Jesus'ga rehe nhande pavēi. Jesus'gareheva'ero pejiko pe Tupana'ga rehe penhimono'oga tihendu ti ganhi'iga javo. Kiro ore ikwatijarukari imondovouka pe me - perope pecidade de Corinto pe. Kiro ore ikwatijarukari ga pe nhaporemo no - kiroki Tupana'ga remimo'ēhara'ga u pegwyri pe Grécia pe.

2 Ore oro'e: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tono'gatu ti ga pepy'a, oro'e ore.

Paulova'ea ombohete Tupana'ga

3 Timbohete ti Tupana'ga! Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga garuva'ga no nhandepojykaharete'ga ruva'ga. Ga nhande porogwety nhande arōheteavo. Ga nhande poko hete jipi nhandepy'a no'gatuavo.

4 Nane'ymi ga ore pokogi hahyrame ore ve ji javijitehe ti ga topoko ojipe'ga javo ore ve. Oropokoga gwaramo ore ga pokokwahavi hahyparavuhurame ga pe.

5 Hahyhy Cristo'ga pe ymya. Na jitehe hahyhy ore ve kiro ore Cristo'gareheva'ero gwaramo. Hahyhyheterame ore ve Tupana'ga ore pokopoko hete ore Cristo'gareheva'ero gwaramo.

6 Hahy ore ve jipi ore pe pokogame pe mbojikoheteavo Tupana'ga rehe. Hahyrame ore ve Tupana'ga ore poko. A'ero ore pe pokokwahavi nahā ahe nhimomiranami hahya pe javo. A'ereki na jitehe hahy pe me no. A'ero pe nhimomiranami hahya pe.

7 Orojiko hete ore Tupana'ga rehe ga po ti Corintopeve'ga poko jipi nehē javo. Nurā ore ei: Tupana'ga ore poko hahyheteramē ore ve. A'ero po ti ga Corintopeve'ga pokogi hahyheterame ga pe nehē no, oro'e ore.

8 Tamombe'u kiro pe me nhii'ia pe tapekwaha ti. Tiruahū hete ore ve Ásiapeve'ga gwyri pe ikwehe. Hahyhetero tuhē ore ve pevo. A'ero ore ei ikwehe: Kiro po ti nhande manoi nehē, oro'e ore orovy'ahetee'yma.

9 Xamano tuhē ti nhande! oro'e ore ikwehe.

Tupana'ga ore momanouka gwerevi tojikogyme ti ga ojihe javo. Tojiko ti ga ji rehe jate javo ga ore momanoukari gwerevi omanove'ga mbogwera-hara'ga.

10 A'ea rupi ga ore pokohetei tuhē tomanote'varuhuyime ti ga javo. Aerē po ti ga ore pokoga'javi nehē no tomanoyime ti ga javo. Ga rehe jate ore jikohetei aerē ti ga nhande pokoga'ja'javi nehē no javo.

11 Nahā po ti nehē pe nhi'inhi'igame Tupana'ga pe epoko ti Paulo'ga javo. Penhi'i ti ga pe a'ero ojipe'ga pavēi penhimongyavo. A'ero po ti pe ei ga pe ga pavēi ndepyry hete ndē imomyryva Paulo'ga pe javo nehē.

Paulova'ea oho pota Corintopeva'ea pyri novia

12 Tupana'ga oropokoga gwaramo orepyry hete ore orokokatuavo ojipe'ga pe nhaporemo ga moandyandyje'yma. Pe me koji'i ore rekokatui. A'ea

ore ei oronhimboteavo. A'ereki ore orokwaha oroyvyteri pe orerea-poroğitapyryva. Yvyakotyve'ga nembikwahatehea rupi rui ore rekokatui pe me. Tupana'ga remimombyryva gwaramo reki ore ve ore rekokatui pe me.

¹³⁻¹⁴ Hajiheva'ea ore ndorokwatijari javo pe me. Onhimime'yva'ea jate orokwatija ore pe me. Nurã pe ikwahavi nahanahã Paulo'ga ei nhande ve ikwatija javo. A'erorame tehe pe ndapekwahakatui ve orereaporoğita. Ikwahaheterame po ti pe ndoryndoryvamo ore rehe nehẽ. Na jitehẽ po ti ore roryryvamo pe ndehẽ nehẽ nhandepoijkaharete'ga rura'javame Jesus'ga rura'javame nehẽ. A'ea ore oropota hete.

¹⁵⁻¹⁶ Nahã tuhẽ ko Corintopeve'ga, a'e ji ikwehe. Nurã ji ena'ei: Apytaahi'vi po ti ji Corintopeve'ga pyri ga ndepiaga jikwavame jigwovo Macedõniave'ga gwyri pe nehẽ, a'e ji novia. Aerẽ po ti ji jivyri Corintopeve'ga pyri ga mbohoryva'java nehẽ. A'ero po ti ga ji pokogi ji horame Judéiave'ga gwyri pe nehẽ, a'e ji novia.

¹⁷ Aerẽ ji herojijyi jireaporoğita ikwehe ndahoa'javi po ti ji kiro Corintopeve'ga pyri javo. Nurã jararamo pe ei: "Heaporoğita te'varuhu Paulo'ga jipi herojijyijiyita ojeaporoğita. A'ereki ga ombotembote'iuhu javo nhande ve," pe'ji pe ji ve.

Ndajireaporoğitate'varuhui ji. Nanhi'itehei ji.

¹⁸ Jireaporoğita katu reki ji nhinhi'iga rerojijyirame. Tupana'ga e'i katu jipi. A'itituhẽva'ea pe ga ei. Na jitehe ore ekatui oronhi'igame pe me. Noronhi'itehei ore a'itituhẽva'ea mombe'gwovo jipi.

¹⁹ A'ereki ore Jesus Cristo'ga ja imombe'ukatuavo. Jesus Cristo'ga Tupana'ga ra'yra'ga, gaha ore ga mombe'u katu pe me jiji Silas'ga pavẽi Timóteo'ga pavẽi no. Nombotembote'iuhui ga. A'itituhẽva'ea jate ga omombe'u.

²⁰ Onhi'ipo'ru pa ga Tupana'ga no Jesus Cristo'ga. A'ero ga Tupana'ga nhi'ipo'ruavo gwaramo nhande ei na tuhẽ hekoi javo Tupana'ga pe ga mbo-heteavo.

²¹ Tupana'ga tuhẽ ore mbojikoheteuka Cristo'ga rehe pe ndehëve. Tupana'ga nhande mo'emo'ẽ ojive tomombe'u ti ga Jesus Cristo'ga javo.

²² Tupana'ga nhande mongoi ojiheva'ero. Ombuhuruka ga gwa'uvapyryva nhande pyri. Gara'uvapyryva okwahavuka nhande ve. A'ero nhande ei: Nhande xako Tupana'gareheva'ero kiro. Omombyry po ti Tupana'ga nhande ve nehẽ, xa'e nhande.

²³ Jiji a'e Tupana'ga pe kiro:

—Tupanamo ehendu ti nhinhi'iga ji ikwatijarame Corintopeve'ga pe. Po ji mbero kiro ga pe, a'ero po ti embuhu hahyva'ea ji ve.

A'ea ji ei kiro Tupana'ga pe. A'ereki ga okwaha jipy'a.

Kiro ji ei pe me a'ero Corintopeva'ea pe. Namondopotari hahyva'ea pe me. Nurã ji ndahoa'javi pe pyri ikwehe.

²⁴ Ndoro'ei ore kiro pe me: Nahanahã tuhẽ ti pejiko. A'ea rui ore ei pe me. A'ereki pe pejiko hete tuhẽ Tupana'ga rehe. Opopoko pota reki ore koji'i pe mbohoryoryva jipi.

2

¹ Nurã ji ei jiyvyteri pe ikwehe: Ndahoa'javi ti ji Corintopeve'ga pyri tahaya'javyme ti ga pe javo.

² Po ti ji hoi pe pyri hamo, a'ero po ji imondoi hahyva'ea pe me pe mongoveveuhavo hamo. A'ero po nanhimbhoryhavi hamo pe ndekoveveuhuro gwaramo.

³ Nurã ji ikwatijari pe me ikwehe pepohi ti pejikote'varuhua hugwi kiro javo. A'ereki ji a'e: Po ji hoi ga pyri nhinhi'igahyavo ga pe

gandekote'varuhua rehe nehē, a'ero po ti ga ji mongoveveuhui ji rayva nehē. Gahā po ji mbohory hamo! a'e ji ikwehe. Akwaha pa reki pendeaporoğita. Ji roryvame pe ndorypavamo no.

⁴ Hahy hete ji ve ji ikwatijarame pe me ikwehe. Ji rekoveveuhuro ji-jehe'oheteavo ikwehe. Nopomongoveveuhupotari reki ji ikwatijarame pe me. A'ereki ji opoarō hete. Akwatija po ti ji Corintopeve'ga pe tokwaha ti ga nhiremiarōhetea, a'e ji ikwatijarame pe me ikwehe.

Tapehenonha'javi ti garekote'varuhua, ei Paulova'ea

⁵ Kiroki ga omondo hahyva'ea okote'varuhurame ikwehe – ji ve jate rūi ga imondoi hahyva'ea. Pe me ga imondoi hahyva'ea pe mongoveveuhuavo no. Emo kotihī ipavi pendekoveveuhua pe hugwi. A'ea ji ei. A'ereki ji nanhi'igahyhetepotari reki ga pe.

⁶ A'ereki penhimongyavo pe peko ga rehe imondovo hahyva'ea ga pe. Kirupi kiro a'ero!

⁷ Tapehenonha'javi ti garekote'varuhua kiro a'ero ga mbohoryva'java garekoveveuhuhetea tojukayme ti ga.

⁸ Nurā ji ehetei kiro pe me: Pekwahavuka ti ga pe penhimiarōa oroarō hete nde javo.

⁹ Ikwatijarame pe me ji ei jivytyeri pe ikwehe: Tahepia ti nhinhi'ipo'rupava. Gwendu katu po Corintopeve'ga nhinhi'iga jipi, a'e ji jivytyeri pe ikwehe.

¹⁰ Pe aherekote'varuhua renonhe'ymame ji na jitehe nahenonha'javi aherekote'varuhua no. Po ji henonha'jave'ymame aherekote'varuhua, a'ero pe ndehe ji nahenonha'javi. Cristo'ga okwaha nhiremienonha'jave'yma.

¹¹ Nahā ji rekoī Satanás'ga tianemoandyandyjyme javo. A'ereki Satanás'ga nhande arōē'yve'ga heaporoğita te'varuhu. Ga nhande mongo pota gwemimbotarimova'ea rupi nhande mbote'varuhuavo. A'ea nhande ikwahahetei.

Paulova'ea opytaahi'vi cidade de Trôade pe

¹² Aho ji cidade de Trôade pe ikwehe tamombe'u ti pyryva'ea ga pe javo Jesus Cristo'ga mombe'ua. Ji vahemame pevo ga ndoryvamo ji rehe hendupota. A'ereki nhandepojykaharete'ga e'i jipe kiro ihoi japiavo nhi-mombe'ua apiavo Trôade pe javo.

¹³ Jipy'a ndukatui reki okoteheavo. A'ereki pevo ji ndahepiagi Tito'ga nhaneirū'ga. Nurā ga rure'ymame ji ei pevove'ga pe: Kiro ji hoi a'ero. Pea hugwi ji hoi a'ero jigwovo Macedôniapeve'ga gwryi pe Tito'ga reka.

Tupana'ga opoko hete omoirūharava'ea

¹⁴ Timbohete ti Tupana'ga! Tupana'ga Cristo'ga poko hete tipopoaka hete ti ga Diabo'gapyriva'ea hohe anhağa hohe javo. Nhande Cristo'gareheva'ero gwaramo Tupana'ga nhande poko hete tipopoaka ti ga Cristo'ga pavēi Diabo'gapyriva'ea hohe no javo. Nhande ipo'rurame perfume kiro ihoi ojipe'gape'ga pe. Na jitehe Tupana'ga nhande po'rurame Cristo'ga mombe'gwovouka kiro gamombe'ua ihoi ojipe'gape'ga pe nhapremo.

¹⁵ Gapytyeri pe Cristo'ga mombe'urame nhande ikatuva'ea ja perfume ja Tupana'ga pe ga mbohoryva.

Jara'ga ojiko Cristo'ga rehe. A'ero ga ga nderohoi Tupana'ga viara rupi.

Jara'ga ndojikogi reki Cristo'ga rehe ogwovo hahyva'ea ruvihava viara rupi.

¹⁶ Ga pe Cristo'ga mombe'ua i'agahiva'ea ja ndikatui okovo ahejukaagwama. A'ereki henduvame Cristo'ga mombe'ua ga ndogweroviari ipotare'yma. Nurā po ti ga manoi ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē.

Kiroki ġa Cristo'ga gweroho Tupana'ga viara rupi – ġa pe Cristo'ga mombe'ua perfume ja ikatu hete okovo ġambogweravaġwama. A'ereki henduvame Cristo'ga mombe'ua ġa ojiko ga rehe. A'ero po ti ġa ndekoi avuirama ga pyri nehē.

Ma'ga po ipopoaka Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe hamo naerū? A'ereki ahā ipopoakave ġa jupe.

¹⁷ Kiroki ġa pe Tupana'ga e'i reki ġa mbopopoaka pemombe'u ti javo – ġahā po omombe'u Tupana'ga nhi'ġa Cristo'ga mombe'ua ġa pe hamo. Emo he'yive'ga ojiroho tehe onhimonhi'ġa imombe'gwovo ojipe'ga pe. Ga pe Tupana'ga nde'i. Ga oho tehe. Kirē ġa ei: “Pembuhu ti itambere'ia ore ve kiro. A'ereki ore Tupana'ga nhi'ġa mombe'u pe me,” ei ġa ġa pe.

Ore ki a'e te ġa ja rūi ore reko. Ore orepyry hete ojipe'ga moandyandyje'yama Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo. A'ereki Tupana'ga e'i ore ve pemombe'u ti nhinhi'ġa javo. Nurā Cristo'gareheva'ero ore nhi'ġatui imombe'gwovo katu Tupana'ga rekorame ore rupi.

3

Paulova'ea oporavyky ipyahuva'ea mombe'gwovo

¹ Oronhimombe'urame pe me ore ndoro'ei: Corintopeve'ga niandekwahavi ve. Nurā xanhimombe'u katu ġa pe. A'ea rūi ore ei. A'ereki a'ea rehe rūi reki ore nhimombe'ui javo pe me. Ore ojipe'ga ja rūi. Ohoohorame Tupana'ga nhi'ġa mombe'gwovo ġa gweroho pevove'ga pe onhimombe'uva'ea ojipe'ga nembikwatijara. Ikwatijara e'i: “Agwa'ga ko Tupana'ga nhi'ġa mombe'uharamo oko,” e'i. “Pyry hete ġa.” Nahā ikwatijara ei tokwaha hete ġa javo. Ohorame ġa hugwi ġa gweroho ġanembikwatijara no ojipe'ga ti torekwaha hepiagame javo.

Ore ko ndorogwerohoi pe me ikwatijara orenhimombe'uva'ea. A'ereki pe nhaporemō ore kwahavipe. Ndorogwerohoi pe hugwi ikwatijara ojipe'ga pe no. A'ereki ġa nhaporemō ore kwahavipe no.

² Pe tuhē orerekokatua kwahavuka ġa pe. Orovytyeri pe ore ikwahavi a'ea. Ga nhaporemō orerekokatua kwaha no pendekokatua repiaga.

³ A'ereki pe ndepiagame ġa e'i: “Cristo'ga tuhē Paulo'ga mondouka Corintopeve'ga pyri onhimombe'uuka ġa pe. Gaha ġwendukatuuka ġa pe ġa mongokatuavo Paulo'ga omombe'urame,” ei ġa.

Na tuhē Cristo'ga pe pojykai. A'ero pe pejikokatua ikwahavukari ojipe'ga pe. Ahe okwatija imohuhava pyvō tokwahavuka ti mbatera ojipe'ga pe. Tupana'ga ki a'e te avuiramave'ga, ga gwa'uva pyvō pendeaporoġita mbopyahui pe mongokatuavo tokwahavuka ti ojipe'ga pe. Ahe okwatija itaperehuva'ea rehe tokwahavuka ti ġa pe javo. Tupana'ga ki a'e te pendeaporoġita mbopyahui pevytyeri pe tokwahavuka ti ġa pe javo.

⁴ Hepiagame pendekokatua ore ei: Tupana'ga nhande mondo tuhē Corintopeve'ga pyri ġa mbojikoguka nhande ve. A'ea ore oro'e. A'ereki a'ea Cristo'ga okwahavuka ore ve Tupana'ga pe mondo ġa pyri javo.

⁵ Marā no nhande timbojikoguka ġa Cristo'ga rehe? oro'e ore. A'ereki ore ndorepopoakari ikwahave'yama. A'ero ore ndoro'ei: Ore tehe ti torombojiko ġa ga rehe. A'ea rūi ore ei. A'ereki Tupana'ga jate okwahavuka ore ve ore mbopopoaka nahā ti pembojikoguka ġa Cristo'ga rehe javo.

⁶ A'ereki ga okwahavuka ore ve ipyahuva'ea javo: “Pe Cristo'ga mombe'urame ġa pe ti jira'uva ġa mbojikogi ga rehe imbopyahuavo ġandeaporoġita nahā ġa mongovo ji pyri avuirama nehē. A'ea ti pemombe'u ġa pe,” ei ġa ore ve. “Nahā ti ji ġa pokokatui kiro,” ei Tupana'ga ore ve.

Nurã ore imombe'ui a'ea ipyahuva'ea ga pe Tupana'ga ra'uva ti tomongo ga Tupana'ga pyri javo. Ore noromombe'ui Tupana'ga rembikwati-jarukaragwera - kiroke garembikwati-jarukaragwera Moisésva'ea pe. A'ereki a'ea e'i: "Nahanahã ti peko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe jipi. Pejikoe ymame hehe po ti pe hoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ," e'i Moisésva'ea rembikwati-jaragwera.

Moisésva'ea'ehaveva'ea gwendu aherembikwati-jaragwera novã okokatuan-gave yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero ahe hoi hahyva'ea ruvihava pype onhimongyavo. A'ereki aherembikwati-jaragwera nom-bopopoakarukari ahe pokoge yma. A'ero ore ei: Moisésva'ea rembikwati-jaragwera ahe mondouka hahyva'ea ruvihava pype.

7 Tupana'ga okwati-jaruka Moisésva'ea pe onhi'iga itapereuhua rehe ikytikeytiuka. Tupana'ga ikwati-jarukame gakatukatuhetea jukwahavamo gwendy'jandy'javamo imohendy'jaheteavo Moisésva'ea rova. A'ero ahere-heva'ea israelitasva'ea nonhimomiranami Moisésva'ea rova repiaheter-ame ojirovaga ahe hugwi ahe imombe'urame Tupana'ga rembikwati-jarukara. Igwaigwavete aherova rendy'java igwevi avuiramarũiva'ea. A'ea vehevi ahe nonhimomiranami hepiahetea rehe Tupana'ga katua jukwahavame. Tupana'ga ikatu hete ikwati-jarukame Moisésva'ea pe. Moisésva'ea imombe'urame gwembikwati-jara israelitasva'ea ndogwerojijyi reki ojea-porogita okoe yma Tupana'ga pyri.

8 Koji'i Tupana'ga katukatuhetea jukwaha hete tuhẽ ga nhi'igame ipyahuva'ea rehe Cristo'ga momba'ua rehe a'ero. A'ereki ga Cristo'ga momba'urame ga pe Tupana'ga ra'uva ombopyahu gandeaporoğita ga mbojikoga ga rehe. A'ero po ti a'ea ga mongoi Tupana'ga pyri avuirama nehẽ.

9 Ikatu hete Tupana'ga rembikwati-jarukara Moisésva'ea pe novã ymyahũva'ea. A'ea e'i: "Tupana'ga nhi'ipo'rupave ymame ti ga toho hahyva'ea ruvihava pype nehẽ."

Koji'i hete ikatu hete Tupana'ga nhi'iga ipyahuva'ea rehe Cristo'ga momba'ua. A'ereki onhi'igame ga rehe ga gwa'uva mbuhurukari nhande pyri nhanderekote'varuhua momboa nhande hugwi nhande mongokatu-avo.

10 Koji'i hete tuhẽ ikatu hete Tupana'ga nhi'igapyahua garembikwati-jarukaragwera hohe. Ganhi'igapyahua katuhetea ombogwe garembikwati-jarukaragwera katua.

11 Garembikwati-jarukaragwera ikatu avuiramarũiva'ea. Koji'i hete ikatu hete avuiramava'ea ganhi'igapyahua.

12 Nurã orojikoga gwaramo Tupana'ga nhi'igapyahua rehe ore imombe'ukatui a'ea ga pojihuve yma tokwaha hete ti ga avuiramava'ea javo.

13 Moisésva'ea ja rui ore rekoi imombe'urame a'ero. Imombe'urẽ Tu-pana'ga rembikwati-jarukara Moisésva'ea ojovapia tapy'ynhapira pyvõ jire-heve'ga tajirepiagyme javo. A'ero ahereheva'ea ndokwahavi aherova rendy'java gweva ahe hugwi a'ea ko avuiramarũiva'ea jave yma.

14 Ndoki aheakagi pe ahe Moisésva'ea rembikwati-jara monhi'igame. Ojikoge yma gwaramo Tupana'ga rehe koji'i ahe ndokwahavi imonhi'igame nahanahã Tupana'ga ei nhande ve jave yma. Ojovapiave'ga ja ahe rekoi. A'ereki ojovapiave'ga ndokwahavi hepiakatue yma.

Na jitehe kiromonhate aherakwepohara'ga israelitas'ga ndokwahavi imonhi'igame Moisésva'ea rembikwati-jara Tupana'ga nhi'iga ymyahũva'ea. A'ereki Cristo'ga rehe ojikogame jate ga okwaha Cristo'ga pe Moisésva'ea ei javo.

15 Kiromonhate vehevi imonhi'iga nanani Moisés'va'ea rembikwatijara ndoki ga'akaagi pe ga jikoge'yma gwaramo Cristo'ga rehe. Ojovapiave'ga ja ga ndekoi a'ero ikwahave'yma hepiakatue'yma.

16 Kiroki ga gwerrojiji ojeaporogita ojikoga Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe – gaha okwaha javo: “Cristo'ga omano ji repyga imomboha jirekote'varuhua ji hugwi,” ei ga. “Jijikoga gwaramo Cristo'ga rehe ti ji hoi yvagi pe nehē,” ei ga. Okwaha ga kiro ga ja – kiroki gandova hugwi ojipe'ga ope'a tapy'ynhapira.

17 Ji'erame nhandepojykaharete'ga pe ji ei Tupana'ga ra'uva pe. A'ereki nhande jikogame nhandepojykaharete'ga rehe Cristo'ga rehe ga ombopyahuuka nhandereaporogita Tupana'ga ra'uva pe. A'ero nhande piro'yro Cristo'ga kwahave'yma hugwi nhanderekote'varuhua hugwi no hahyva'ea ruvihava hugwi no.

18 Cristo'gareheva'ero nhande nhaporemo ikwahavi ga ja kiro – kiroki gandova hugwi ojipe'ga ope'a tapy'ynhapira. A'ereki nhande nhandepojykaharete'ga katukatuhetea kwaha hete. A'ero nhande ikwahavame igwaigwavete ga herojijijiyukari nhandereaporogita gwa'uva pe ji javijithe ti ga tikatu katu hete javo.

4

Paulova'ea ndipopoakari; Tupana'ga ahe mbopopoaka

1 Tupana'ga pyry hete Cristo'ga mombe'uuka ore ve ore pokoguka. Ore Cristo'ga mombe'ukatui jipi a'ero orojirokwa.

2 Noronhinoŋi ore. Ndorokote'varuhui ore. Noromoandyandi ore ojipe'ga. Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rūi ore imombe'ui. Ndrogwerrojiji ore ganhi'iga. A'itituhēva'ea ore imombe'ukatui Tupana'ga nhi'iga kwahavuka gandovaki. Nahā ore rekoi ikwahavuka orokokatuavo ga pe nhaporemo Tupana'ga ore repiagame. A'ero po ti ga ikwahavi javo oyvyteri pe nehē: “Paulo'ga omombe'u katu a'itituhēva'ea,” e po ti ga nehē.

3 Jara'ga pe oreremimombe'ua onhimiva'ea – kiroki ga oho hahyva'ea ruvihava viara rupi. Ga pe jate onhimi.

4 Ndojikogi ga Cristo'ga rehe heroviare'yma oreremimombe'ua. A'ereki okote'varuhuve'ga pojkahara'ga Satanás'ga, ga ndokwahavukari pyryva'ea mombe'ua ga pe tombokojahuyme ti ga'akaagi pe javo. Omondondo ga ga gwemimbotarimova'ea rupi yvya koty. Ndoki gayvyteri pe a'ero Cristo'ga katukatua mombe'ua. Gaha okwahavuka Tupana'ga nhande ve Cristo'ga.

5 Noronhimombe'ui ore. Jesus Cristo'ga ore oromombe'u ga ko nhandepojykaharete'ga javo. Jesus'gareheva'ero gwaramo ore pe pokopokogi ga mombe'gwovo pe me.

6 Ymyahū japorame yvya yvaga reheve Tupana'ga ei hako: “Tokojahu kiro pyytuna pyteri pe.” A'ea Tupana'ga ei hako. A'ero kojahuro. Agwamo ga jitehe ombokojahu nhaneakaagi pe imbopyahuavo nhandereaporogita ikwahavuka okatukatua nhande ve Cristo'ga kwahavukarame nhande ve. A'ereki Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga katukatua nhande ve.

7 Ore Cristo'ga mombe'urame ore ko itujuga apopyra ja – kiroki gwereko mbatepyryva ipype. A'ereki itujuga apopyra ndipopoakari ohage'yma gwaramo. Ore na jitehe ndorepopoakari pyryheteva'ea mombe'gwovo katu Cristo'ga mombe'gwovo katu. Tupana'ga ki a'e te ore mbopopoaka ore pojyavo. Nurā ore Cristo'ga mombe'ukatui ojipe'ga pe. A'ero ga ei: “Tupana'ga popoakahetea opoko Paulo'ga. Nurā Paulo'ga Tupana'ga nhi'ipo'rupavi Cristo'ga mombe'ukatuavo nhande ve,” ei ga.

⁸ Tupana'ga arōe'ŷve'ġa ombuhu hahyparavuhuva'ea ore ve jipi to-mombe'uyme ti ġa Cristo'ga javo novġa. Emo ġa nomombigi oreremi-mombe'ua. A'ereki ore Cristo'ga mombe'u jitehe. Oroko tehe ore jipi marā po ti nhande rekoi javo novġa. Emo Tupana'ga ore poko jipi nahā ti pe ndekoi javo.

⁹ Otiruahūro ore ve ġa ndekote'vate'vari okookovo ore rehe novġa. Emo Tu-pana'ga ndorerejari ġapo pe. Tomano ti ġa javo novġa ġa ore mbote'varuhui. Emo ore noromanoi oropo'ama'java.

¹⁰ Nane'yimi ore manoi ġwerġ nhandepojykaharete'ga ja Jesus'ga ja. A'ereki ga'arōe'ŷve'ġa ore juka pota no novġa. Emo Jesus'ga ndorejukaukari ġa pe. A'ereki ga oko ore pyri. Nahā Jesus'ga ore pokogi tokwaha ti ġa jikwerava'java javo.

¹¹ Aġwamo ġa ore juka pota novġa ore Jesus'gareheva'ero ġwaramo. Ore ve tiruahūro jipi. Emo Jesus'ga noremomanoukari tokwaha ti ġa jikwer-ava'java javo. A'ereki ore repiagame ga e'i: "Jesus'ga ko oko reki Tupana'ga pyri Paulo'ga pokoga ġa mongovo Tupana'ga pyri no," ei ġa.

¹² Ore Jesus'ga mombe'urame ġa ore juka pota. Emo oreremimombe'ua pemongoaġwama Tupana'ga pyri. A'ereki pe oreremimombe'ua rendu katu.

¹³ Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u ahe'eagwera hako. E'i: "A'jiko ji Tupana'ga rehe.

Nurā ji ga mombe'ui,' ei ahe," e'i ikwatijari pyra hako.

Na jitehe ore jikogi Tupana'ga rehe. Nurā ore ga mombe'ui ojipe'ga pe.

¹⁴ A'ereki ore orokwaha hete nhanembogweravaġwama. Tupana'ga ombogwera nhandepojykaharete'ga Jesus'ga hako. Nhande jikoty'aro ġwaramo Jesus'ga pavēi ti Tupana'ga nhande mbogweravi nehē no. A'ero ti ga ore mboukwahavi pe ndeheve nehē.

¹⁵ Pe ndepyga reki ore nhimomiranami hahyva'ea pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki ore ga mombe'urame pe me pejiko pe ga rehe. A'ero Tupana'ga imombyryvi pe me. Igwaigwavete ti ġa nde'yjuhuro nehē - kiroki ga ojiko ga rehe garemimombyryva kwahava no. A'ero igwaigwavete ti ġa nde'yjuhuro - kiroki ġa Tupana'ga mbohete hete ndepyry hete nde javo.

Xajiko Jesus'ga rehe imboha'uva nhanderuhava yvagi pe

¹⁶ Ore Cristo'ga mombe'u katu jipi a'ero orojirokwa. Igwaigwavete ore ymyahūramo oropopoakare'ŷre'ymamo jipi novġa. Emo orereaporoġita ig-waigwavete Tupana'ga imbopyahui jipi imbopopoakara'jara'java.

¹⁷ Ga imbuhurame hahyva'ea ore ve kiro ore ei: Ndahahyhetei novġa. Kotihġ po ti ipigi ore hugwġ, oro'e ore. Hahyva'ea rehe ti Tupana'ga imom-byrymbyryvi ore ve yvagi pe nehē ore mongovo ojipyri avuirama nehē. Nurā aġwamova'ea hahyva'ea Tupana'ga remimombyryvaġwama. Koji'i hete ranuhū ti garemimombyryva ore ve hahyva'ea hohe! İkatu hete hete ti ore ve avuirama nehē.

¹⁸ Nahā ore ei. A'ereki ore toromondo orereaporoġita yvagipeva'ea rehe pyryva'ea rehe imohina. Noromondoi ore orereaporoġita avova'ea rehe hahyva'ea rehe imohine yma. Nimbegwei po ti avova'ea momina hahyva'ea nehē. Yvagipeva'ea po ti namominagwami pyryva'ea nehē.

5

¹ Nahā ore ei. A'ereki ore orokwaha nhanderuhavaġwama yvagi pe. Avo yvya koty nhande xakoahi'vi. Po nhande manoi nhande ve Tupana'ga gwereko yvagi pe nhanderuhava - kiroki a'ea Tupana'ga oapo nhande ve avuiramava'ea. Pevo ti nhande ruvi avuirama nhanemanoe'yma'java nehē.

² Nhanderekorame yvya koty nhande ndiavy'ahetei xaju pota hete nhande yvagi pe nhanderuhava pype javo.

³ Nhanderuvame nhanderuhava pype yvagi pe nhande tireko a'ea jipi.

⁴ Avo yvya koty nhanderekoahi'virame nhande rekoveveuhui. A'ereki nhande xaju pota nhanderuhava pype yvagi pe. Ndia'ei reki nhande: Ndi-ajupotara'javi avo xamano javo. A'ea rui nhande ei. Nhande manoe'ymane vehevi pyry nhande hoi yvagi pe nhandekovo avuirama nehē. A'ea nhande ipotari.

⁵ Tupana'ga tuhē opota hete a'ea jitehe nhanderuva yvagi pe ojipyri. Nurā ga nhande mboavujikweri. Ombuhurukaripe ga gwa'uva nhande ve. Nahā ga ikwahavukari nhande ve nhanderuhava'gwama ojipyri.

⁶ Nurā nhande roryhetero jipi. Avo yvya koty nhanderuvame, Cristo'ga rovakie'y nhandepojykaharete'ga rovakie'y nhande rekoi a'ero. A'ea ore orokwaha.

⁷ A'ereki nhande ndihepiagi ga kiro novia. Emo nhande xajiko ga rehe.

⁸ A'ea'ja ji pe me a'ero: Nhanderory hete nhande. A'ereki nhande tipota hete nhandeho'gwama Cristo'ga pyri. Nurā pyry nhande ve nhande-manao. Nhandemorame ti nhande hoi yvagi pe nhandejupa nhandepojykaharete'ga pyri nehē.

⁹ Nurā ore jirokwari ga nhi'ipo'ruavo jipi tonhimohē hete ti ga nhande rehe javo. Ore rekorame yvya koty na jitehe ore rekorame yvagi pe ore ga monhimohēhetepotari orojihe.

¹⁰ A'ereki Cristo'ga ikwepykara'ga nhande ve. Xaho pa ti nhande Cristo'ga rovai pyteri pe nehē tokwepy ti ga nhande ve nanani nehē. Po nhande rekote'varuhui avo yvya koty, a'ero ti ga ikwepygi imbhuhua hahyva'ea nhande ve nehē. Po nhande rekokatui yvya koty, a'ero ti ga ikwepygi imbhuhua pyryva'ea nhande ve nehē.

Ahereaporogitapyahua

¹¹ A'ero ore ikwahavi nhandepojykaharete'ga nhimombojya ga omondo hahyva'ea okote'varuhuve'ga pe javo. A'ero ore ga mombe'ukatui ojipe'ga pe tomomboruka ti ga ga pe okote'varuhua javo. Tupana'ga orerea-porogitakatua kwaha hete. Po pe orereaporogitakatua kwahahetei pejiyvyteri pe no, a'ea pyry ji ve.

¹² A'ea pe ore erame po pe ei: “Kiro Paulo'ga nhimbohetea'javi ojkwahavuka nhande ve,” pe'ji po pe pejiyvyteri pe. Noronhimbohetehe reki ore javo pe me. Oro'e ore pe me pejoryjory ti ore rehe javo. Igwete po ti pe ore mombe'ukwahavi ore repyga ga pe - kiroki ga onhimbohete tehe orepyry hete ore javo. Emo ga heaporogita te'varuhu reki.

¹³ Ojipe'ga e'i: “Paulo'ga ndokwahavi heagwryve'ga ja Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo jipi,” ei ga novia. Emo nahā ore rekoi Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo timbohoryory ti Tupana'ga javo.

Ojipe'ga e'i: “Onhimbovyvy Paulo'ga ikwahaheteavo gweaporogitakaturu Cristo'ga mombe'ukatuavo,” ei ga. Oronhimbovyvy tuhē ore Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo pe me tipoko ti ga ikwahavuka ga pe javo.

¹⁴ A'ereki Cristo'ga nhande arō hete. Nurā ore ei: Cristo'ga remiarōa gwaramo timombe'u tuhē nhande Cristo'ga ojipe'ga pe. A'ereki ore orokwaha hete gamanoa vvyakotyve'ga ndepykavamo. A'ereki ga ndekote'varuhuro gwaramo Tupana'ga e'i: “Omanomba ti ga ogwovo hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehē,” ei ga. Cristo'ga ki a'e te e'i: “Jihi ojipejiva'ero ti tamano ga ndepypava imomboo gandekote'varuhua ga hugwi tohopavyme ti ga hahyva'ea ruvihava pype javo.”

Nurā ore ei: Cristo'ga vvyakotyve'ga ndepypavi omanomo. Nurā gamanoa kwahyro ga ndehe nhaporemō, oro'e ore.

¹⁵ Cristo'ga omano yvyakotyve'ga ndepypava toko ti ga nhiremimbota-rimova'ea rupi a'ero javo – kiroki ga ombopyahuuka ojeaporogita ga pe. Tokoa'javyme ti ga gwemimbotarimova'ea rupi kiro javo Cristo'ga ga ndepyi omanomo okwerava'java, oro'e ore.

¹⁶ Nurã orojikogirẽ Cristo'ga rehe ore ndoro'etehea'javi ojipe'ga pe ikwa-have'ymame gandeaporogita. Ymya ore eteheyppi Cristo'ga pe no ga ko yvyakotyva'ea jate javo. Orojikogirẽ ga rehe ore ndoro'ea'javi a'ea ga pe.

¹⁷ A'ero ji ei: Cristo'ga pavẽi ga jikoty'arame gandeaporogita ipyahu. Gandeaporogitate'varuhua opi. Pehendu ti! Gandeaporogita ipyahu!

Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporogita

¹⁸ Tupana'ga ombopyahu nhandereaporogita imombiga nhanderea-porogitate'varuhua. Gaha omondo Jesus Cristo'ga yvya koty javo ga pe: “Yvyakotyve'ga ndojikoty'ara'javi ji pavẽi ji arõe'yma. Emano ti ga ndepygã. A'ero ti ji nhiarõukari ga pe nehẽ,” ei ga. Cristo'ga manoro gwaramo Tupana'ga nhiarõukari nhande ve. A'ero nhandejikoty'ari ga pavẽi ga aromo.

A'ero Tupana'ga ei ore ve: “Ji mombe'u ti ojipe'ga pe kiro,” ei ga. “Pe'ji ti ga pe nhaporemõ: ‘Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporogita.’ A'ea ti pe'ji ga pe ga mbojikoty'a ji pavẽi,” ei Tupana'ga ore ve.

¹⁹ A'ereki Cristo'ga manoro gwaramo yvyakotyve'ga pe Tupana'ga on-hiarõuka ga pe imomboã gãdekote'varuhua henonha'jave'yma ikwa-hava'jave'yma. “A'ea ti pemombe'u ga pe,” ei Tupana'ga ore ve.

²⁰ Cristo'ga repykaramo ore reko. A'ereki Tupana'ga omombe'uuka ore ve. Ga e'i: “Pe'ji ti ga pe: ‘Pehendu katu ti,’” ei ga. Cristo'ga repykaramo ore ehetei a'ero: Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporogita.

²¹ A'ereki Cristo'ga ndokote'varuhuangavi'i'ive'ga, ga pe Tupana'ga gwerekouka nhanderekote'varuhua nhande repyga. A'ea ga herekoukari Cristo'ga pe Cristo'gareheve'ga ti togwereco jipryva javo.

6

¹ Tupana'ga moiruomo ore ehetei pe me a'ero: Tupana'ga pe arõ hete imombyryva pe me. Peko hete ti gapyryva rehe pejikkokatuavo a'ero tomombyryteheyyme ti ga pe me.

² A'ereki Tupana'ga e'i ikwatijaruka hako:

“Oho nhiremimombyryhava japiavo.

A'ero pe erame ji ve ji pe nenduvi pe mombyryva.

Oho nhirembipokohava japiavo.

A'ero ji pe pokogi imomboã pendekote'varuhua pe hugwi.”

A'ea Tupana'ga ei hako.

Pehendu ti! oro'e ore. Agwamo tuhẽ Tupana'ga pe mombyrypotahetei. Agwamo tuhẽ ga pe pokopotahetei imombopota pendekote'varuhua pe hugwi, oro'e ore.

Paulova'ea oko katu tiruahũrame ahe ve

³ Oroko katu pota ore jipi te'ite'varuhuyme ti ga ore Cristo'ga mombe'urame. Po ti ore rekote'varuhui, a'ero po ti ojipe'ga ei nehẽ: “Omombe'u tehe Paulo'ga Cristo'ga nhi'iga. A'ereki ga vehevi ndokoi ganhi'iga rupi okote'varuhua. Tiroviaryme ti ganemimombe'ua a'ero,” e po ti ga a'ero nehẽ.

⁴ Nane'ymi ore rekokatupotari te'i katu ti ga ore ve javo. “Tupana'ga pe Paulo'ga poravykyi,” e'i katu po ti ga a'ero nehẽ.

Oronhimomirana ore tiruahūheterame ore ve. Oronhimomirana ore hahyrame ore ve no. Itē'varuhurame ore ve no ore oronhimomirana.

⁵ Ore nupanupā ga. Ore mongi tehe ga cadeia pype. Ojatykatyka ga ore ve onhimboahiheteavo ore rayvaheteavo. Nane'yne'ymi ore poravykheti Tupana'ga momba'gwombe'gwovo. A'ero ore ndorokikatukatui ypytunimo. Ore ndoro'uro'ui no. A'ea rupi nhaporemō ore rekokatui oronhimomiranama tikwahavuka ti ga pe nhandeporavykya Tupana'ga pe javo.

⁶ Orereaporogita pyry ore orokokatuavo ikwahavuka ga pe oroporavykya Tupana'ga pe. Orokwaha hete ore Cristo'ga momba'ua. Ndorohaykai ore ojipe'ga ga ndekote'varuhurame ore ve. Oroko katu ore ga pe. Nahā ore rekokatui oronhimomiranama tokwaha ti ga oreporavykya Tupana'ga pe. Tupana'ga ra'uvapyryva ore poko ore poravykyrame Tupana'ga pe. Oroarō hete ga.

⁷ Ore a'itituhēva'ea momba'u Cristo'ga momba'gwovo. Jukwaha Tupana'ga popoakara ore pokoga. Tupana'ga ore mombyry. A'ero ore Cristo'ga momba'ui ga pe. Ore orojiko hete Tupana'ga rehe ga ete'varuhurame ore ve. A'ero ga ikwahavi oreporavykya Tupana'ga pe.

⁸ Ojipe'ga e'i katu ore ve. Ojipe'ga e'i te'varuhu ore ve. Ojipe'ga ore mbotegwete. Ojipe'ga ore mbohete. Ojipe'ga e'i ore ve Paulo'ga i'mbe ahe moandyandyita javo novīa. Emo ore oro'e katu reki a'itituhēva'ea momba'gwovo. Jukwaha a'ero oreporavykya Tupana'ga pe.

⁹ Ojipe'ga e'i ore ve okoteheve'ga ko Paulo'ga javo. Emo ojipe'ga ore kwaha hete reki Paulo'ga oporavyky Tupana'ga pe javo. Oromanō gweregwerēvi ore. Emo ore orokoji reki. Ore nupanupā ga. Emo ga ndorejukai reki.

¹⁰ Ndorovy'ari ore novīa. Emo oreroryrory ore jipi orojikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi. Norembateri'i'i ore. Emo ore oromombyry reki ga pe ga mbójikogukarame ga rehe. A'ereki ga jikogame ga rehe Tupana'ga omombyry hete ga pe. Ndorogwerekoi ore mbatera. Emo Tupana'ga omombyry pa ore ve.

¹¹ Pe me Corintopeva'ea pe ore imombe'upavi orereaporogita ikwahavuka pe me. A'ereki ore opoarō hete.

¹² Ore opoarō pota ikwahavuka orereaporogita pe me. Emo pehe ko norearōpotari ikwahavukare'yma pejeaporogita.

¹³ Kiro ji nhi'īgi pe me penduva'ga ja. Pejipy ti ore arōheteavo!

Tapejihe'ari ti Tupana'ga arōē'yve'ga ndehe

¹⁴ Tapejihe'ari ti Tupana'ga arōē'yve'ga ndehe pejogwerekoe'yma ga pavēi. A'ereki tegwete okokatuve'ga jihe'akatusa okote'varuhuve'ga ndehe. Na tuhē! Kojahua ndojihe'ari ypytuna rehe. Na jitehe heaporogitapyahuve'ga ndojihe'akatuagwami te heaporogitate'varuhuve'ga ndehe.

¹⁵ Na tuhē! Tegwete gajogwerekokatua Cristo'ga Diabo'ga pavēi. Cristo'gareheve'ga ndeaporogita ko Cristo'gareheve'garūive'ga ndeaporogita atyvi.

¹⁶ Tupana'ga mbohete'hava pype ndogwerekoi ha'angava - kiroki a'ea pe ga e'i oreremimbohete'hara. A'ereki a'ea ndojogwerekokatui Tupana'ga pavēi. A'ereki pevo Tupana'ga ruvi jipi. Gareheva'ero nhande tuhē xako Tupana'ga mbohete'havamo avuiramave'ga mbohete'havamo. Nhandepyteri pe ga ruvi no. A'ea pe tuhē Tupana'ga ei javo hako:

"Aju ti ji ga pyri jitekovo gapyteri pe.

Jihi po ti ga ji mbohetei nehē.

Oko ti ga nhinhi'igarupiva'ero nehē," ei Tupana'ga hako.

¹⁷ Nurā nhandepojykaharete'ga Tupana'ga ei onhi'igarupive'ga pe hako: "Pejipe'a ti ga hugwi pejipohia ga mbopogwee'yma

– kiroki ġa ndojkogi ji rehe.

Tapekoi'i ġandekote'varuhua rehe.

A'ero ti ji ei pe me nehē: 'Hepejijo ji pyri,'" ei Tupana'ga hako.

18 "Ji ti ako penduveteramo a'ero nehē.

Pe ti peko jira'yramo nehē," ei Tupana'ga hako.

Ga ko ġapojkaharetero ojipe'ġa hohe ġa mondomondopava onhi'ġa rupi.

7

1 Tupana'ga e'i a'ea nhande ve no. Nurā ti xapohi pa nhanderekote'varuhua hugwi: kiroki nhandera'oa mbote'va, kiroki nhandereaporogita mbote'va no. A'ea ore ei pe me oreremiarōa pe. Tikwaha nhande Tupana'ga popoakara ġapyryva reheve. Nurā ti xako pa ġaremimbotarimova'ea rupi nhandekokatuavo.

Horyory Paulova'ea Corintopeva'ea rehe

2 Peko ti ore rehe ore arōheteavo. A'ereki ore ndorokote'varuhui pe me. Nopombote'varuhui ore. Nopomoandyandyi ore no.

3 A'ea pe ji erame ji nda'ei pe me: Pe'e te'varuhu pe ore ve. A'ea ji nda'ei. A'ereki ji a'e jipe pe me ko: Opoarō hete ore. A'ero po ti ore jikoty'ari pe pavēi nehē nhande manorame nehē. Nhanemanoe'ymame na jitehe nehē no.

4 Ajiko hete ji pe ndehe ġa ji arō hete javo. Opombohete ji. Penogatu pe jipy'a ji mbohoryheteavo kiro tiruahūrame vehevi ore ve.

5 Ore rurame Macedōniapeve'ġa ġwryi pe orep'y'a ndukatui. A'ereki nane'ymi tiruahū ore ve. Ga ore rayvayva. Oko tehe orep'y'a no.

6 Emo Tupana'ga onogatu ovy'are'ŷve'ġa py'a jipi. A'ero ga onogatu orep'y'a ore mbohoryva Tito'ga mbuhua ore pyri.

7 Garuro ġwaramo orep'y'a rukatui kiro. Ġaremimombe'uro ġwaramo orep'y'a rukatui no. A'ereki ga pe mombe'u javo: "Corintopeve'ga jipy'a noġatu," ei ga. "Ga nde repiaga'u hete," ei ga ji ve. "Ndovy'ari ġa ore Paulo'ga mongoveveuhu javo," ei ga. "Oko hete ġa nde rehe ovavagahiva nde rehe," ei ga ji ve pe mombe'ġwovo. Ganhi'ġa renduvame koji'i ji roryroryvamo.

8-9 A'ereki ji akwaha kiro pepohira pejikote'varuhua hugwi. A'ereki pe pepohi pejikote'varuhua hugwi imonhi'ġame nhirembikwatijaripyra – kiroki a'ea ji akwatija nhinhi'ġahyavo pe me ikwehe. Nhirembikwatijaripyra imondoi hahyva'ea pe me heikwehe. Ikwahavame ji rekoveveuhuna'ēi. A'ereki jivytyteri pe ji a'e: Maraname ji akwatija nhinhi'ġahyavo ġa pe? Emo avuirama rūi reki hahy pe me. Ndakoveveuhua'javi ji kiro. A'ereki hahyrame pe me pe pekoveveuhu pejikote'varuhua rehe. A'ero pe pohiri jugwi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Ndajiroryvi reki ji hahyro ġwaramo pe me. Emo pejikote'varuhua hugwi pe pohiro ġwaramo ji roryhetero. A'ereki a'ea pyry reki pe me. Nurā ji ei: Ndorokote'varuhui ore pe me ikwatijarame pe me ikwehe.

10 A'ereki pejikote'varuhua rehe pevy'are'yma ġwaramo pe pepohi jugwi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero pe ndapekoveveuhuagwami pejikote'varuhua mombora rehe. Yvagi pe po ti pe hoi nehē imomborukaro ġwaramo pejikote'varuhua Tupana'ga pe. Ojipe'ġa ki a'e te ġa ndekoveveuhutehei. A'ero ġa ndopohiri jugwi onhimondovo hahyva'ea ruvihava pype.

11 Pehepia ti pejeaporogita jirojijya pevy'are'ymame pejikote'varuhua rehe pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero pe penhimobovyvy kiro. Pe pejirokwa pota pejikokatuaovo pejivavagahiva pejihe kiro. Penhimonha'nga pe pejikote'varuhua ġwara rehe. Pekyhyji pe tiruahū po ti ore ve a'ero nehē javo. Pe ji repiaga'u hete pe ji arōheteavo. Pemondo

pe hahyva'ea pepyteripeve'ga pe topohi ti ga okote'varuhua hugwi jawo. Nahanahā pe pehepiuka pa ore ve a'ero pejipohira pejite'varuhua hugwi.

¹² Akwatija ji pe me nhinhi'igahyavo pepyteripeve'ga ti topohi okote'varuhua hugwi jawo ikwehe. Akwatija ji pe me tapemohigatu ti ga pe no jawo. Ga pe ji ei – kiroki ga pe ga okote'varuhu. Koji'i hete reki ji epotari ikwatija pe me tapekwaha ti pe'agatarahiva ji rehe jawo. Nurā Tupana'ga ji repiagame ji ikwatijari pe me heikwehe.

¹³ Ore pendeaporogita rerojijya kwahavame pyry hete orep'y'a.

Koji'i hete ore roryroryvamo Tito'ga roryva rehe no. A'ereki gapy'a u katu pe ndehe. A'ereki pe nhaporemo pevy'a hete ga rehe ore reheve. Pe pembohory ga ga vahemame pe pyri heikwehe.

¹⁴ Gahoa renonde pe pyri ji pe mombe'ukatui ga pe pe mboheteavo oko pota ga Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi jawo ga pe ikwehe. Na tuhē pe ndekoi ga vahemame pe pyri heikwehe. A'ero ji pojahetero. Nane'ymi ore imombe'ukatui a'itituhēva'ea pe me. Na jitehe ore imombe'ukatui a'itituhēva'ea pe mombe'urame Tito'ga pe pe mboheteavo.

¹⁵ Tito'ga pe arōhetei ikwahava pendekokatua ojapyakavo pe ndehe. A'ereki pe nhaporemo pehendu katu ganhi'iga pejipohia pejikote'varuhua hugwi. Pejikoveuehuavo pejikote'varuhua rehe pe pejikoty'a pota ga pavēi ga vahemame pe pyri.

¹⁶ A'ea kwahavame ji roryroryvamo jijikoga tuhē pe ndehe pe ndekoro gwaramo Tupana'ga nhi'iga rehe.

8

Pejirokwa ti imondovo Judéiapeve'ga pe, ei ahe

¹ Oreirūramo ko pe, oro'e ore pe me pejikoga gwaramo Cristo'ga rehe ore ja. Kiro ore ikwahavukari pe me. Macedōniapeve'ga gwyrripeve'ga pe Tupana'ga remimbotaryva gwaramo ga imondoi oitambere'ia – kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe onhimono'oga tihendu ti Tupana'ga nhi'iga jawo.

² Tiruahū hete ranuhū ga pe ikwehe novīa. Emo ga ndoryndoryhetero reki. Nimbateri hete ga oporia'iro novīa. Emo ga imondohetei reki oitambere'ia ojipe'ga pe toropoko tuhē ti ga jawo. “A'ereki ga koji'i iporia'i ore hohe imbatere'yma,” ei ga ikwehe.

³ Akwaha tuhē ji ganemimondoa. Nahā ga ja'roja'rogi oitambere'ia imondovo: Kiroki ga ndahe'yiva'ea rereko – gahā omondo'i. Kiroki ga koji'iva'ea rereko – koji'i ga imondoi a'ero. Omondo hete tuhē ga ore monhimomby'avo. Marā ga omondo hete herekoe'ymame? oro'e ore.

Gwemimbotarimo ga imondoi. Ore ndoro'ei ga pe.

⁴ “Na ore imondoi ojipe'ga pavēi nhaneirū'ga pe Tupana'ga remimo'ēhara'ga pe,” ei ga ore ve imondopotaheteavo. “A'ereki ahā ga pe ogwryi pe Judéia pe. Peroho ti ga pe a'ero,” ei Macedōniapeve'ga gwyrripeve'ga ore ve ikwehe.

⁵ Oronhimomby'a ore gandekokatua rehe. A'ereki Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi okovo ga e'i ppy Cristo'ga pe nhandepojykaharete'ga pe ore po'ru ti jawo. Aerē Tupana'ga ipotaro gwaramo ga ei ore ve no ore po'ru ti jawo. Nahā Macedōniapeve'ga gwyrripeve'ga ei oporavykypota Tupana'ga pe ore ve no.

⁶ A'ero ore Tito'ga mondotari pe pyri. A'ero ore ei Tito'ga pe ikwehe: Ehoa'ja ti Corintopeve'ga pyri itambere'ia imono'oguka ga pe no. A'ereki ymyahū ga omondo pota no nhaneirū'ga pe imbatere'yve'ga pe nde ga mombe'urame ga pe, oro'e ore Tito'ga pe ikwehe.

Kiro ga hoa'javi pe pyri ipyhyga itambere'ia pe hugwi imono'ono'ogukapava. A'ero ti pehe Macedôniapeve'ga pavēi Judéiapeve'ga pokogi itambere'ia mondovo ga pe imombyryva nehē.

⁷ Pejiko hete pe Tupana'ga rehe. Penhi'ī kwaha hete pe Cristo'ga mombe'ukatuavo gamombe'ua kwahaheteavo. Pejirokwa hete pe peporavykavo Tupana'ga pe. Pe ore arō hete. Nahanahā pe ndekohetei ojipe'ga hohe pa. Na jitehe ti pejirokwa hete imombyryva ojipe'ga pe no imondovo katu itambere'ia Judéiapeve'ga pe.

⁸ Nanhi'igahyi ji pe me pemondo tuhē ti jave'yma. Pyry po pe imondoi hamo, a'e ji. Amombe'u ji pe me Macedôniapeve'ga nemimondopotara ko. A'ereki ji a'e jiyvyteri pe: Henduvame po ti Corintopeve'ga imondopotari na jitehe nehē no. A'ero po ti ji ikwahavi ganemiarōhetea nehē, a'e ji jiyvyteri pe.

⁹ A'ereki pe pekwha tuhē Jesus Cristo'ga remimombyryva nhandepoykaharete'ga remimombyryva ga nhande arōhetero gwaramo. Jypya ga huvihavamo oko yvagi pe Tupana'ga pyri okovo Tupana'ga katukatua pyteri pe pyryva'ea herekopava. Gwerekō pa ga hako novīa. Emo ga opohi pa jugwi ua avo yvya koty onhimgovovo okoteheva'ero nhande ja. A'ero ga manoi nhande repyga toho ti ga yvagi pe herekopava nehē javo. Pekwha pe Jesus Cristo'ga remiarōhetea ga javijitehe ti tiarō hete ojipe'ga a'ero javo.

¹⁰ Kiro jireaporogita pe me nahā ti pemondo nehē javo. Ereki pe ypy pemondo pota itambere'ia nhaneirū'ga pe Judéiapeve'ga gwyriveve'ga pe heikwehe. A'ea rupi pe imono'ogi a'ero. Emo pe napemono'ombavi reki. Nurā kiro jireaporogita ko nahā: Pyry hete pe imono'ombavi kiro, a'e ji.

¹¹ Pemondo pota pe heikwehe. Na jitehe kiro a'ero. Pejirokwa ti imono'ombava toromondo ti imbatere'ŷve'ga pe javo. Kiroki a'ea pe pereko – a'ea ti peja'ro imono'o'ga ga pe. Po pe pereko he'yjuhuheteva'ea, a'ero ti pemono'ō he'yiva'ea. Po ndahe'yiva'ea pe pereko, a'ero ti pemono'o'ngi.

¹² Po pe imondopotari ga pe, a'ero pyry Tupana'ga pe penemimondoa. A'ereki penemimondopotara rehe Tupana'ga onhimo'hē. Nurā ji ei: Pemondo katu ti peitambere'ia ga pe. Herekorame ti peja'ro pota imondovo ga pe a'ero. Pe herekoe'ymame Tupana'ga nde'i reki pe me embuhu jave'yma.

¹³ Tapemondopavi ti pejihugwi imbatere'ŷve'ga pe, a'e ji. Po ti pe imondopavi nehē, a'ero po ti imbatere'ŷve'ga gwerekō pa pe herekoe'ymame nehē.

¹⁴ Ojogwetakwera'ja ti ga pe pavēi, a'e ji. Agwamo reki pe herekohetei. Peja'ro ti mo ga pe a'ero kiro. A'ero ti ga kiro herekoi. Aerē po ti pe ndaperekōa'javi nehē. A'ero ti ga jipygi imbuhua pe me ga herekoheterame nehē. A'ero po ti pe herekoi nehē no. Nahā ojopokogame ahe nhaporemo herekoi jipi a'ero.

¹⁵ A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei o'erame:

“Kiroki ga omono'ō he'yjuhuva'ea
 – ga ndogwerekoi hembyruera.
 Kiroki ga omono'ō ndahe'yiva'ea
 – ohy reki ga ndehe.”

Titova'ea oho pota imono'ōpokoga

¹⁶ Tupana'ga rehe ore roryroryvamo ndepyry hete nde javo ga pe. Nahā ore ga mbohetei. A'ereki ga pe pokopotaruka Tito'ga pe. A'ero ore javijitehe Tito'ga pe pokopotari.

¹⁷ Ore ga mondo'a'ja pota pe pyri a'ero javo ga pe. Kotihī ga ei reki: “Aho tuhē ti.” A'ereki ga tuhē oho potaripe pe pyri pe pokopotaheteavo. Nurā gwemimbotarimo ga hoi pe pyri a'ero.

18 Kiro ore ojipe'ga mondoi Tito'ga rupi pe pyri no. Ga ko nhaneirũ'ga ojikoga gwaramo Cristo'ga rehe. Cristo'gareheve'ga nhaporemo ga kwaha hete pyry hete ga javo. A'ereki ga Cristo'ga mombe'u katu katu jipi.

19 Koji'i ji ga mombe'ui pe me kiro. A'ereki Cristo'gareheve'ga Macedônia pe e'i ga pe toho ti ga Paulo'ga ndupi Judéiapeve'ga gwryi pe javo. Aerẽ po ti ga hoi ero rupi a'ero orepokohavamo ore herohorame peitambere'ia pevo nehẽ – kiroki penemimondoa Macedôniapeve'ga nemimondoa no. Orogweroho ti ore imbatere'ỹve'ga pe ga ti tombohete Cristo'ga javo. Ga po ti e'i nehẽ: “Pyry hete Cristo'ga nhandepojykaharete'ga. A'ereki ga ombuhuruka itambere'ia nhande ve,” e po ti ga nehẽ. Orogweroho ti ore imbatere'ỹve'ga pe tokwaha ti ga nhanerembipokopotara javo.

20 Orojirokwa hete ore te'ite'varuhuyme ti ga ore ve javo. Nurã ore ei: Toho ti ga ore rupi. Ohorame ore rupi ore pokoga ti ga hepiagi ima'ema'ekatua penemimondohetea imbatere'ỹve'ga pe nehẽ. A'ereki ore oro'e: Mara'ngu po ti jara'ga ete'varuhuavo ore ve nehẽ javo: “Noma'egatui reki Paulo'ga imbatere'ỹve'ga pe imombytavo jara ojive'”? A'ea po ti ga ei nehẽ, oro'e ore. Nurã ko pyry ore ve ga hoi hepiaga imombe'ukatua.

21 A'ereki ore oromondo orogweaporogita orokokatua rehe tokwaha ti ga a'ea javo. Tupana'ga jate rũi ti tokwaha orekokatua. Ojipe'ga ti tokwaha no.

22 Kiro ore akója'ga mondoi pe pyri Tito'ga rupi. Ga ndupi ore ojipe'ga mondoi no. Ga ko nhaneirũ'ga no ojikoga gwaramo Cristo'ga rehe. Irũiru'ia rehe ore ga mboporavykyvykyrame nane'ymi ga ore nhi'ĩpo'rupotari oporavykykatuavo Tupana'ga pe ojipe'ga pokopokoga. A'ero ore pe mombe'urame ga pe ga jikogi pe ndehẽ omondo po ti ga imbatere'ỹve'ga pe Judéia pe nehẽ javo. Koji'i ga poravykypotari Tupana'ga pe kiro. A'ero ga hopotari pe pyri pe pokoga nehẽ.

23 Oro Tito'ga, ga ko nhimoirũharamo oko oporavykyavo ji pavẽi pe pokoga. Akója'ga – kiroki ga oho ga rupi nhaneirũ'ga – ga oporavyky katu Cristo'ga mombe'gwovo nahã ga mboheteavouka. Oho ga Cristo'gareheve'ga ndepya.

24 Tito'ga vahemame pe pyri pemboapy ti ga pejipyri pendoryndoryvamo ga ndehẽ. A'ero po ti Cristo'gareheve'ga Macedôniapeve'ga ikwahavi penemiãrõhetea. E'i po ti ga no: “Paulo'ga omombe'u katu Corintopeve'ga mboheterame,” e po ti ga nehẽ.

9

1 Akwatija tehe ji kiro pe me itambere'ia mondoa mombe'gwovo – kiroki a'ea ore orogweroho pota Tupana'ga remimo'ẽhara'ga pe Judéia pe.

2 A'ereki pe pemondopotaripe ga pe. A'ea ji akwaha pe mboheteavo pe mombe'urame Macedôniapeve'ga gwyrripeve'ga pe – kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe. A'e ji ga pe ikwehe: Ymya Gréciapeve'ga gwyrripeve'ga Corintopeve'ga ei timondo ti itambere'ia ga pe javo. A'ea ji ei pe mombe'gwovo ga pe ikwehe. A'ero henduvame he'yjuhũve'ga imondopotari no.

3 Amondo ji kiro Tito'ga pe pyri a'ero tomono'oguka tuhẽ ti ga Corintopeve'ga pe itambere'ia javo. A'ereki ji a'e jipe Macedôniapeve'ga pe: Omono'ono'ogipe Corintopeve'ga kiro itambere'ia imbatere'ỹve'ga pe. Amondo ji kiro Tito'ga pe pyri a'ero te'iyime ti ga Paulo'ga omombe'u tehe Corintopeve'ga ore ve.

4 Po ti pe napemono'ogi ve itambere'ia ji Macedôniapeve'ga nderohorame pe pyri nehẽ, a'ero po ti ga ikwahavi nehẽ. A'ero po ti ore ndorepoyjayari

orojiko tehe ore Corintopeve'ga ndehe javo nehê. Nda'epotari ji pepoyjay-jare'ymağwama rehe no.

⁵ Nurâ jiyapyakarama hehe ji ei Tito'ga pe: Nhiirûramo peho na'ê ti Corintopeve'ga pyri ji renonde imono'ombavuka ga pe itambere'ia – akoja pe ga e'i toromondo ti javo, a'e ji. A'ero po ti ga imono'ogîpyra mboavujikweripei jirura renonde nehê, a'e ji ga pe. A'ero ti ojipe'ga ikwahavi javo nehê: “Ga tuhê omondo hete pota imono'oga gworygworyvamo. Gwemimbotarimo ga imondoi. Ojipe'ga nde'i ga pe.” A'ea po ti ga ei nehê, a'e ji Tito'ga pe ga mondovo pe pyri.

⁶ Pehendu ti a'ero! Ojo'java'ea kiro ji imombe'ui pe me. Kiroki ga otÿ ndahe'yiva'ea koho'iapypeva'ea – ndahe'yiva'ea ga omondoro ojive. Kiroki ga otÿ he'yjuhuva'ea kohouhua pypeva'ea – he'yjuhuva'ea ga omondoro ojive. Na jitehe ti pe me nehê no. Po ti ndahe'yiva'ea pe imondoi imbatere'ÿve'ga pe imondopotare'ymame nehê, a'ero po ti ndahe'yiva'ea jitehe pe me nehê. Po ti he'yjuhuva'ea pe imondoi imbatere'ÿve'ga pe imondopotarama nehê, a'ero po ti he'yjuhuva'ea jitehe pe me nehê.

⁷ Pe napenani ti pekwha na'ê javo pejiyvyteri pe: “Maranime po ti ji imondoi nehê itambere'ia?” Aerê ikwahavame ti pemondo akoja. Imondorame ti tapevy'are'ymuhûi nehê namondopotari tuhê ji jave'yma nehê. Imondorame ti tape'ei: “Ojipe'ga ero ġwaramo jate ji ve ji imondoi ga pe.” Tape'ei a'ea. A'ereki Tupana'ga ga arô hete – kiroki ga omondo pota gworygworyvamo imondorame.

⁸ Tupana'ga gwereko pa opopoakaramo imombyryva pe me. A'ero po ti pe herekoparavuhui jipi ahe pokopokoga nehê no.

⁹ A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei o'erame: “Pyryve'ga omondo katu nimbaterive'ga pe gworygworyvamo ga ndehe. Nane'ymi ga gwereko imondomondovo mbatera ga pe okokatuavo avuirama,” e'i ikwatijaripyra.

¹⁰ Kiro ji ei a'ero: Tupana'ga omondo ha'ynha itÿ'hara'ga pe totÿ ti ga javo. Tupana'ga ombohoryoryvuka garemitymipyra ga pe no tomondoro ti ga i'gwovo javo. Na jitehe ti Tupana'ga imbuhumbuhurukari pe me pe mombateruka nehê. “Nahê ti ga herekohetei imondomondopotarama imbatere'ÿve'ga pe okokatuavo ga pe,” ei Tupana'ga. Koji'i ti Tupana'ga imbuhumbuhurukari pe me a'ero nehê koji'i ti ga tomondomondo ojipe'ga pe javo.

¹¹ Na tuhê. Nane'ymi ti Tupana'ga imombyryparavuhui pe me tomondo ti ga ojipe'ga pe jipi a'ero javo nehê. A'ero ore herohorame peitambere'ia ga pe ti he'yjuhuve'ga Tupana'ga mbohetei ndepryry hete nde imbuhuruka ore ve javo.

¹² A'ereki pe imondorame Tupana'ga remimo'êhara'ga pe imbatere'ÿve'ga pe ga pe jate rûi pe imombyryvi. Tupana'ga pe pe imombyryhetei no. A'ereki he'yjuhuve'ga ga mbohetei hete ndepryry hete nde imbuhuruka ore ve javo.

¹³ Pe imondorame po ti jukwahavamo pendekoa Cristo'ga rehe. A'ereki pe pe'e jipe: “Orojiko hete Tupana'ga rehe orokovo pyryva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua rehe.” A'ea pe ei.

A'ero pe imondorame Tupana'ga remimo'êhara'ga pe po ti he'yjuhuve'ga ei Tupana'ga pe ga mboheteavo nehê: “Corintopeve'ga nonhi'itehei. Ojiko hete tuhê ga nde rehe okoheteavo Cristo'ga mombe'ua rehe hendukatuavo nenhi'iga. Ndeprryry hete nde itambere'ia mbuhuheteukari ore ve ojipe'ga pe nhaporemno. A'ereki nde ere'e Corintopeve'ga pe pemondo ti ga pe javo,” e po ti Tupana'ga remimo'êhara'ga pe nehê.

¹⁴ Horyory hete ti ga pe ndehe nehê. Nhağata hete po ti ga pe ndehe onhi'iga Tupana'ga pe nehê epoko ti Corintopeve'ga javo nehê. Onhi'igatu

ti ga Tupana'ga pe pe nenoigatuavo pe ndepyga nehē gareximombyryva gwaramo pe me nehē.

¹⁵ Timbohete katu ti Tupana'ga! Gaha jate ombuhu hete kwaha. A'ereki ga Jesus Cristo'ga mbuhuruka ga momanouka nhande repyga. Tupana'ga pyry hete hete tuhē nhande ve! Nomombe'upakatukatui ahe gapyryva!

10

Paulova'ea ko Jesus Cristo'ga moirūharamo oko

¹ Kiro ji pe moġitahetei. Jihi Paulo opomoġita. Cristo'ga oko nhyrō opyryvamo nhande ve. Ga ja ji rekopotari pe moġitarame. Pe ki a'e te pe ei ji ve: "Paulo'ga nhande pojihu okoteheavo nhanderovaki. Paivouhurame jate nhande hugwi ga niandepojihuvi onhi'igahyavo ikwatija nhande ve." Jararamo pe ei a'ea ji ve.

² Tape'ea'javi ti nanongara, a'e hete ji pe me. Pe pigame po ti ji nanhi'igahya'javi pe me nehē javo. A'ereki a'e jipe jiyvyteri pe: Po Corintopeve'ga ndogwerojiji ojeaporoġita ji rendukatavo, a'ero po ti ji nhi'igahyi ga pe nhivahemame ga pyri nehē. Nahā ji ei jiyvyteri pe. A'ereki ji akwaha nhinhi'igahya gwama ga pe.

Tupana'ga ji mongo omoirūharamo. Nurā ko pyryvamo ji ei javo pepyteripeve'ga pe – kiroki ga e'i ore ve: "Paulo'ga oko gwemimbotarimova'ea rupi vvyakotyva'ero okote'varuhuavo. Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi rūi ga ndekoi." A'ea pepyteripeve'ga ei ore atyvi imombe'gwovo.

Ġa pe ji ei a'ero: Tape'ei ti nanongara ore ve tanhi'igahyyme ti ji ji rurame pe pyri nehē.

³ A'ereki pe pe'mbe javo a'ea. A'iti hete tuhē ore vvyakotyva'ero oroko. Emo oreremimbotarimova'ea rupi rūi ore reko. Cristo'ga ore ga mombe'ui ga pe toromongo ti ga gareximombyryva'ea rupi.

⁴ Orepopoakarimo rūi ore oromombe'u Tupana'ga nhi'iga vvyakotyva'ero. Tupana'ga popoakarimo ore ganhi'iga mombe'ukatui toromongo ti ga gareximombyryva'ea rehe. Tupana'ga popoakarimo ore imombigi okote'varuhuve'ga ndeaporoġitate'varuhua – kiroki ga nombojikogukari ojipe'ga Tupana'ga rehe.

⁵ Tupana'ga popoakarimo ore ga reaporoġitaatyviva'ea mombigi. Okote'varuhuavo onhimboheteve'ga nhi'igi tokwahavyme ti ga Tupana'ga javo. Tupana'ga popoakarimo ore ganhi'iga mombipavi. Orombogwerojiji pa gandeaporoġita tohendu katu ti ga Cristo'ga nhi'iga javo.

⁶ Aerē po ti ore imondoi hahyva'ea pepyteripeve'ga pe nehē – kiroki ga nohendukatui orenhi'iga. Nahā po ti ore ga nderekoi nehē pe hendukatupavame orenhi'iga.

⁷ Ore'arajatea repiagame pe ei pejiyvyteri pe orep'y'a kwahave'yma: "Paulo'ga okoteheve'ga. Tupana'ga nomondoi ga tomombe'u ti nhinhi'iga jave'yma." A'ea pe ei ore'arajatea repiaga pejapyakakatue'yma orereaporoġita kwahave'yma.

Kiroki ga e'i ojive jihi ko Cristo'ga moirūharamo ako javo – tokwaha ti ga ovytyteri pe. Po Cristo'ga ei ga pe nde ko nhimoirūharamo eko javo, a'ero po a'ea jitehe Cristo'ga ei ore ve pe ko nhimoirūharamo peko javo. Hehe ojapyakaturame po ti ga ikwahavi ovytyteri pe Paulo'ga Cristo'ga moirūharamo tuhē oko no javo.

⁸ Anhimbohete hete ji jipoyjaheteramo Cristo'ga ei ore ve javo. A'ereki nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga e'i tuhē ore ve pe ko nhimoirūhara javo. "Pembogijiko hete ti ga ji rehe nhinhi'iga kwahavuka ga pe," ei Cristo'ga ore ve. Ga nde'i ore ve: "Penhi'igahy ti ga pe tipoyjayjaryme ti ga ojeaporoġita rehe." A'ea rūi ga ei ore ve.

⁹ A'ea ji imombe'ui pe me tape'ei ti ji ve javo. A'ereki mara'ngu po pe'javo ji ve: “Paulo'ga nhande mongyhyji hete pota”? Pe'e po pe a'ea ji ve.

¹⁰ A'ereki pepyteripeve'ga e'i ji ve: “Paivouhua hugwi ikwatijarame nhande ve Paulo'ga onhi'igahy nhande mondomondo onhi'iga rupi aheruvihava'ga ja,” e'i ga. “Nhande pyri ga ruvame ndipopoakari ganhi'iga reki. Nonhi'itetekwahavi ga onhi'iteheavo,” e'i ga ji ve novia.

¹¹ Nanongara'ga ti tokwaha nhinhi'iga kiro. Orepopoaka ore pe me kiro orojuvame paivouhu pe hugwi ikwatija. Na jitehe orovahemame pe pyri Corinto pe po ti ore popoakaro pe me oronhi'iga nehē no, a'e ji ga pe.

¹² Ndoro'ei ore: Ore ko gandeheva'ea. Ore ko ga javijitehe. Ndoro'ea'uvi ore a'ea! A'ereki ga onhimbohete tehe. Ndokwahavihu ga. A'ereki ga e'i: “Nahanahā ore reko. A'ea ko pyry a'ero,” e'i tehe ga. “Nahā ore rekorame ore pyryvamo a'ero,” e'i tehe ga.

¹³ Ore ki a'e te ikwahakatui Tupana'ga ea ore ve. Ore ve ga ei: “Nahā ti peko katu. Pevo ti peporavyky Cristo'ga mombe'uharamo ji pembopopoakaro gwaramo. Corintopeve'ga pyri vehevi ti peho ga mombe'gwovo ga pe nohō.” A'ea Tupana'ga ei ore ve. Koa rupi jate ti ore hoi a'ero oroporavykyavo oronhimboheteavo nehē. Hajihea rupi rūi ti ore hoi oronhimboheteavo nehē.

¹⁴ A'ereki Tupana'ga ore mondo pemombe'u ti Cristo'ga Corintopeve'ga pe javo. A'ero ore hoi ga mombe'gwovo pe me ikwehe orokovo Tupana'ga nhi'iga rupi. Ga ee'ymame ndorohoi ore pevo – perope ga nde'i ore ve peho javo.

¹⁵ Ndoro'ei ore oreporavykyagwera ojipe'ga poravykyagwera pe oronhimboheteheavo. A'ereki oreporavyky rūi. Tupana'ga noremimombe'ua rehe Cristo'ga rehe koji'i po ti ore Cristo'ga mombe'ui pegwryi pe hehemo'i orogwovo ojipe'ga pyri Cristo'ga mombe'gwovo jara'ga pe nehē. Tupana'ga erame jate ore ve po ti ore hoi nehē.

¹⁶ A'ero hajihejihe pe cidades pe po ti ore hoi ga mombe'gwovo ojipe'ga gwryi pe nehē – perope nimombe'uhavi ga pe. A'ero ti ore ppy Cristo'ga mombe'ui ga pe nehē. A'ero po ti ore nhimbohetei Tupana'ga ore mondo pevo javo. Ojipe'ga poravykyagwera rehe rūi ti ore nhimbohetei – perope ga oporavyky jipe Cristo'ga mombe'gwovo.

¹⁷ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Kiroki ga ombohete pota

– tombohete ti ga nhandepojykaharete'ga jate ndepyry hete nde javo ga pe,” e'i ikwatijari pyra.

¹⁸ Na tuhē. Tupana'ga nde'i pyry ga pe – kiroki ga onhimbohete. Emo Tupana'ga ga mboheterame a'ero ga pyry tuhē.

11

Paulova'ea onhi'igahy Cristo'ga moirūhara'gaatyviva'ea pe

¹ A'e ji pe me kiro: Na ji etehei pe me. A'ereki ji tanhimbohete tehe. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Emo ji rendu tehe ti.

² A'ereki Tupana'ga ja ji akate'y pe ndehe pe arōheteavo. Tamombe'u ojo'java'ea pe me kiro. Héakuvyra'ga hēa mohembirekouka ga pavēi ga rehe jate ti eko javo. Na jitehe ji pe mbojiko Cristo'ga rehe ga rehe jate ti peko javo. Taperojijyi ti jara'ga ndehe pejikovo, a'e ji. A'ero po ti ji ei Cristo'ga pe pe mombe'gwovo nehē: Koro ga ndekoi. Nde rehe jate ga jikojikogi jipi okokatuavo, a'e po ti ji nehē. A'ero po ti ga pe nderohoi yvagi pe pe mombytavo ojipyri avuirama nehē.

3 Ako tehe ji jikate'yama pe ndehe. Mara'ngu po ti Corintopeve'ga opohia Cristo'ga hugwi nehê? a'e ji jiyvyteri pe. Ymyahũ Evava'ea gwerovia Satanás'ga nhi'iga ga omoandyandyirame. Na jitehe ojipe'ga pe moandyandyipotari kiro heroviapotaruka pe me mbehea. A'ero ga nderoviarame po ti pe pohiri Cristo'ga hugwi nehê. A'ero Cristo'ga rehe jate rũi ti pe jikogi nehê. A'ea ji ndapotari.

4 A'ea'ja ji pe me: Na ji etehei pe me nhimboheteherame. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Emo ji rendu tehe ti. A'ereki pe pehendu tehe ojipe'ga nhi'iga i'mbeve'ga nhi'iga ikatu ga nhimboheterame javo - kiroki ga omombe'u Jesus'ga mombe'uaatyviva'ea pe me ogwovo pe pyri. Ore Cristo'ga mombe'urame pe me Tupana'ga ra'uva tuhê oho upa pe pyri ikwehe. Hajiheva'ea rehe pe ndekoi reki kiro peangaruhuramo ga'mbea renduvame. Opomogita ore Jesus'ga mombe'ua rehe ikwehe. Hajiheva'ea rehe pe ndekoi reki Jesus'ga mombe'uarũiva'ea rehe ga pe mogitarame hehe kiro. Pehendu tehe katu reki ganhi'iga pendoryndoryvamo ga ndehe ahemoandyandyihara'ga ndehe!

5 E'i ga pe me: "Ore ko huvihava jitehe Cristo'ga moirũharamo orokovo," ei ahemoandyandyihara'ga pe me.

A'ero ji mombe'ukatue'yama pe ei: "Paulo'ga ko ga gwyre'i." A'ea pe pe'ji tehe ji ve naerũ? Ji gagwyre'iva'ea rũi tuhê!

6 "Nonhi'igatukwahavi Paulo'ga ojipe'ga mongoe'yama ojihe. A'ereki ahã gambo'ehara'ga hehe," ei ga pe me. Ahã tuhê nhimbo'ehara'ga hehe. Nurã ga pe ndikatui nhinhi'iga. Cristo'ga mombe'ua ji akwaha hete reki ga mombe'ukatuavo. Jukwaha a'ea pe me. A'ereki nane'ymi ore Cristo'ga mombe'u katu ikwahavuka pa pe me ikwehe.

7 Amombe'u katu ji pyryva'ea pe me ikwehe. Cristo'ga omano nhande repyga imomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi, a'e ji pe me ikwehe. A'ero po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nhande mongovo ojipyri avuirama nehê nhande jikoga gwaramo ga rehe. A'ea pa ji imombe'ui pe me Tupana'ga nhi'iga. Nda'ei ji pe me: Pembuhu ti itambere'ia ji ve ji Cristo'ga mombe'uro gwaramo pe me. A'ea ji nda'ei pe me. Ji aporavyky okoteheve'ga ja pe pyri Cristo'ga mombe'gwovo pe me ikwehe tomombyry ti Tupana'ga Corintopeve'ga pe javo.

Mara'ngu po pe javo: "Paulo'ga oko te'varuhu igware'yama gwaramo itambere'ia nhande hugwi"? A'ea pe'ji ji ve naerũ? Ji jipyry hete reki igware'yama pe hugwi. Ndapekwhavi pe a'ea naerũ?

8 Po pyry pe imbhuri ji ve ji poravykyrame Cristo'ga mombe'gwovo pe me ramo. Napembuhuri reki pe ji ve ikwehe. Ojipe'ga ki a'e te ombuhu ji ve Cristo'gareheve'ga. Ganemimbuhura ji herohoi ga hugwi a'ero ikwehe. Tareko ti jijive jijuvame Corintopeve'ga pyteri pe reki, a'e ji ikwehe. Nurã ji herekoi na'ê Cristo'ga mombe'urame pe me.

9 Aerẽ ji ndarekoa'javi jijive. Nda'ei ji pe me reki: Pembuhu ti ji ve. A'ea ji nda'ei. A'ereki momina rupi Cristo'gareheve'ga ombuhu ji ve itambere'ia urame Macedôniapeve'ga gwyrã hugwi. Aerẽ ti ji nda'ei a'ea rehe pe me nehê no.

10 Nane'ymi Cristo'ga omombe'u a'itituhẽva'ea ymya. Ji ojiheva'ero gwaramo ga imombe'uukari ji ve a'itituhẽva'ea no. Kiro ji imombe'ui a'itituhẽva'ea pe me: Cristo'ga mombe'urame pegwyrive'ga pe Grécia pe po ti ji nda'eagwami pembuhu ji ve itambere'ia javo nehê. Nane'ymi ti ji nhimbohetei a'ea rehe nehê. Ji nhimboheterame ti nanhimombihavi nehê no, a'e hete ji.

11 Pe'e tehe po pe: "A'ea Paulo'ga ei nhande ve. A'ereki ga nianearõi," pe'e po pe novã. Ji opoarõ hete reki! Tupana'ga okwaha a'ea.

¹² Ndapphygi ji itambere'ia pe hugwi. Aerē po ti na jitehe nehē no tamombi ti ji ga'ete'varuhua ji ve – kiroki ga onhimbohete oporavykya rehe. A'ereki ga e'i tehe ojive: “Oromombe'u ore Cristo'ga pe me Paulo'ga javijitehe,” e'i tehe ga ojive. A'ereki ore ja rūi reki ga ndekoi. A'ereki ga opyhy itambere'ia onhi'iga renduve'ga hugwi jipi.

¹³ Ga ko Cristo'ga moirūhara'gaatyvive'ga. A'ereki Cristo'ga rūi e'i ga pe ga ko nhimoirūharamo oko javo. O'mbero ga imombe'ui ojipe'ga pe ga moandyandyita. Oa'āa'ā ga Cristo'ga moirūhara'ga okokatu'aga pepyteri pe oroko tuhē ore gamoirūharamo javo o'mbero.

¹⁴ Nianhimomby'ai nhande a'ea rehe. Satanás'ga vehevi oa'āa'ā hete Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga gwendy'jandy'javamo ako tuhē ji Tupana'gapyriva'ero jipyryvamo javo o'mbero. Nahā ga reko nhande moandyandyipota nhande arōe'yma.

¹⁵ A'ero nhande nianhimomby'ai Satanás'gareheve'ga ndehe ga okokatuve'gareheve'ga ra'agame oroko tuhē ore Jesus'gareheve'ero javo o'mbero. Aerē mbapava koty ti Tupana'ga ga mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehē ga ndekote'varuhuro gwaramo.

Hahy hete Paulova'ea pe

¹⁶ A'ea'ja ji pe me: Na ji etehei pe me. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Tape'ei ji ve: “Paulo'ga ikwahave'yve'ga ja onhimbohete.” A'ea pe ti tape'ei ji ve. Pe epotarama ji ve ji rendu tehe a'ero. A'ereki ji tanhimbohete'i no.

¹⁷ Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga nde'i ji ve: “Enhimbohete ti javo ga pe.” A'ea rūi ga ei ji ve. Jihī reki a'e jijive ikwahave'yve'ga ja jipyry tuhē ji javo.

¹⁸ He'yive'ga onhimbohete pepyteripeve'ga nahanahā ore ojipe'ga hohe javo. Nurā ti ji nhimbohetei no kiro.

¹⁹ A'ereki pe pehendu tehe ikwahave'yve'ga pendoryndoryvamo ga ndehe. Nahā ikwahapyramo po pe ndekoi pejikovo ga ndehe naerū novia? Po ikwahapyra'ga nohendukatūi ikwahave'yve'ga hamo.

²⁰ Ga napembopiro'yukari pe mondomondovo onhi'iga rupi jipi. Ga opojyka pa peitambere'ia pembatera reheve pe moandyandyita. Pe me ga ei: “Ore huvihavamo oroko. Peko tehe pe ore pyri,” ei ga pe me. Ga pe mbotegwete hete pe pojihuve'yma. Emo pe ga nendu tehe reki jipi gandekote'varuhua mbogwavipeavo na ga ndekoi nahā ore ve javo.

²¹ “Paulo'ga opojihu huvihave'yva'ero okovo ore atyvi,” ei ga pe me. A'e ji pe me: A'iti tuhē ore oropojihu ite'varuhuva'ea. Nurā ore oropojihu onhimbojigwaraja pe ndehe. A'ea rehe ji pojahetero pe nderekokatuavo. Ore ga atyvi oroko. Ndorojigwarai ore pe ndehe. A'ea pe ndapekwahavihu naerū?

Ga ja reki kiro ji nhimbohetei a'ero. A'e tehe reki ji ikwahave'yve'ga ja. A'ereki ite'varuhu ahe nhimboheterame.

²² “Ore ko hebreusramo oroko,” ei ga onhimboheteavo.

Jihī ko hebreuramo no, a'e ji nhinhimboheteavo.

“Ore ko israelitasramo oroko,” ei ga.

Jihī ko israelitaramo ako no, a'e ji.

“Ore ko Abraãova'ea rakykwepoharamo oroko,” ei ga.

Jihī ko Abraãova'ea rakykwepoharamo ako no, a'e ji.

²³ “Oroporavyky ore Cristo'ga pe,” ei ga onhimboheteavo. Jihī kaitu ko aporavyky hete Cristo'ga pe ga hohe. A'ea ji ei nhinhimboheteheveavo ikwahave'yheteve'ga ja heagwryve'ga ja. Po ahe nonhimbohetei hamo. Emo ji tanhimombe'u katu pe me.

Ga hohe ji he'yjuhu aporavykyvyky Cristo'ga pe.

Ga hohe ji he'yjuhu akiaki cadeia pype. A'ereki Cristo'ga arõe'yve'ğa ji mongimongi cadeia pype ji mo'ama Paulo'ga ti tomombe'ua'javyme Cristo'ga javo.

Pepyteripeve'ğa hohe ji he'yjuhu akwahakwaha hahya. A'ereki Cristo'ga arõe'yve'ğa ji nupanupã teremombe'ua'javi Cristo'ga javo ji ve.

Ji amano gweregwerevi.

²⁴ Kiro ji imombe'ukatui a'ea pe me:

Manamenameĩ cinco vezes ға ji pyhypyhygi ji nupanupamo ipira apopyra pyvõ. Jipyhyga nanani judeus'ğa nduvihava'ğa ei: “Penupanupã ti Paulo'ga momi trinta e nove ga mondohondohoga ipyvõ,” ei ға ojipyrive'ğa pe. A'ero ға ji nupanupã trinta e nove okovo Moisés'va ea remimbo'eagwera rehe.

²⁵ Manamenameĩ três vezes romanos'ğa gwyriveve'ğa ji pyhypyhygi ji nupanupamo yvyra pyvõ.

Ojipeji ojipe'ğa ji apiapi ita pyvõ ji juka pota novã.

Manamenameĩ três vezes yharuhua ihoi ypy pe ji rerotypyvy gweregwerevi ypy pe no.

Ojipeji ji pytai ypihua ruvihava pyteri pe ppytunimo arimo no yhara raygwera rehe.

²⁶ Ambojoapiapi ji jigwovo ғacidades pe ғagwyri pe no. Tiruahũ ji ve ji hojihorame jipi. Kiro ti ji imombe'ukatui pe me:

Tiruahũ ji ve ji paranauhã ahaahavame nhatymbavame.

Tiruahũ ji ve iporomive'ğa imimame nhimbatara ji hugwi ji hojihorame.

Tiruahũ ji ve jire'yja'ğa judeus'ğa ndekote'varuhurame ji ve ji hojihorame.

Tiruahũ ji ve judeus'garũive'ğa ndekote'varuhurame ji ve ji hojihorame.

Tiruahumba ji ve ji hojihorame cidades pe ongae'y'i me no ypihua ruvihava rehe no.

Tiruahũ ji ve ға ji moandyandyirame - kiroki ға e'i ji ve o'mbero: “Nde ja ore orojiko Cristo'ga rehe.”

²⁷ Aporavyky hete ji ipyhyga mbatera ji ve. Jipokapa ji!

Manamename'iuhũ ji ndakiri.

Manamename'iuhũ ty'ara ji jukai. Nday'uy'ui ji no jitekovo.

Manamename'iuhũ ji nda'ukatui.

Manamename'iuhũ iroyxağahivuhu ji ve. Ahã ji ve nhimbukuhava jipira.

²⁸ Koji'iva'ea tiruahũ ji ve nanongara hahyva'ea no. A'ea ji namombe'ui kiro.

Ojipeva'ea ti ji imombe'ui kiro pe me jipy'a. Nane'ymi ji aғataruhuramo Cristo'gareheve'ğa ndehe nhaporemo - kiroki ға pe ji Cristo'ga mombe'u ға mbojikoguka ға rehe. Akwaha pota ji mara'ngu po ға ojikheteavo kiro Cristo'ga rehe javo.

²⁹ Po ojipe'ğa oko gwereuhu Cristo'ga nhi'iga rupi opopoakare'ymamo, a'ero ji haykahetei gapopoakare'ymagwera. Ji ndajipopoakari a'ero. Po ojipe'ğa ға mbo'e ite'varuhua rehe tambotegwete ti ji ға javo, a'ero ji nhimboahivi ға pe.

³⁰ Tanhimbohete ti ji ikaturo ғwaramo pe me. A'ereki pepyteripeve'ğa onhimbohete pe mbohoryva. A'ero kiro ti ji nhimbohetei no. E'i ға ji ve: “Nahanahã Paulo'ga rekoĩ. Nurã ore ikwahavi ga ndipopoakari javo,” ei ға.

Kiroki omboukwaha jipopoakare'yma - a'ea rehe ti ji nhimbohetei kiro a'ero.

³¹ Nanhimbei ji javo pe me. Tupana'ga okwaha a'ea. Gaha nhande timbohete avuirama. Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga garuva'ga no nhandepojykaharete'ga ruva'ga.

³² Jiruvame cidade de Damasco pe governador'ga ji pyhyguka pota ikwehe novia. A'ero ga soldados'ga mondoi cidade rokairungava apoa pyri portões pyri ga mo'ama pevo tonhimimyme ti Paulo'ga nhande hugwi javo. Garuvi-havuhu'ga ko Aretas'ga.

³³ Cristo'gareheve'ga ki a'e te ji poko. Anhimbo'a ji pandyruhua pype. A'ero ipype ji rekorame ga ji mondoi cidade rokairungava kwara rupi ji mbojyva yvyvo. Nahã ji nhimimi Damascopeve'ga nduvihava'ga hugwi jigwovo ga hugwi. Nahã jipopoakare'yma a'erõ. Nanongara rehe ji nhimbohetei a'ero.

12

Paulova'ea omombe'u Cristo'ga rembiepiukara

¹ Koji'i ti ji tanhimbohete ikaturo gwaramo pe me. A'ereki pepyteripeve'ga onhimbohete pe mbohoryva. Nomombyryvi reki ji nhimboheterame. Emo ji nhimbohetei jitehe. Kiro ji imombe'ui a'ero Cristo'ga rembiepiukara ji ve nhandepojykaharete'ga rembiepiukara. Ga ikwahavukari ji ve aherembikwahavipyre'yma no.

² Ga hepiukarirẽ ji ve catorze anos imbokwara'ari ji rehe kiro. Ojipeji Tupana'ga ji roho yvagi pe kako hepiuka ji ve kako. Kiro ti ji imombe'ui jirerohohava. Avo yvya koty ji rekoĩ Cristo'gareheve'a'ero kako. Nanime Tupana'ga ji pyhygi ji rerogwovo jaytata'ia rehemo'i ji rerogwovo dois yvaga aherovai yvaga pype hete. Mara'ngu po jira'oa tuhẽ Tupana'ga herogwovo? A'ereki ji ndakwahavi. Mara'ngu po ga jira'uva jate rerogwovo yvagi pe? Ji ndakwahavi. Tupana'ga jate okwaha a'ea.

³⁻⁴ Ji roho ga yvagi pe ahererekokatuhai pe. Mara'ngu po Tupana'ga jira'oa rerogwovo? Mara'ngu po ga jira'uva jate rerogwovo? Ji ndakwahavi, a'e ji. Tupana'ga jate okwaha a'ea. Yvagi pe ahererekokatuhai pe ga ji rerohoi. Pevo ji henduvi pevove'ga nhi'igame. Tegwete nhiremi-mombe'uhava. A'ereki Tupana'ga nomombe'uukari ji ve a'ea yvagi peve'ga nhi'iga.

⁵ Nanongara'ga po ji ga mbohetei hamo - kiroki Tupana'ga rembiroho'ga. Emo po ti ji nanhimbohetei jijihe nehẽ. Jipopoakare'yma rehe jate ti ji nhimbohetei nehẽ.

⁶ Po ti ji nhimbohete potari Cristo'ga rembiepiukara rehe, a'ero po ti ikwahave'ya'ea ja rui ji rekoĩ nehẽ a'ituhẽva'ea mombe'gwovo gwaramo. Emo po ti ji namombe'ui ojipea pe me nhinhimbohete'yma. A'ereki ji a'e: Po ti ji a'ea mombe'ui pe me nehẽ, a'ero po ti pe nhimboheteranuhũi nehẽ Paulo'ga pe Cristo'ga gwepiuka hete javo. Pyry pe ikwahavi jireaporoğita jate henduva nhiremimbo'ea Cristo'ga rehe.

Paulova'ea omombe'u nahã ji ndajipopoakari javo

⁷ He'yiva'ea Cristo'ga okwahavuka ji ve aherembikwahavipyre'yma ikwehe. Ikatu hete ji ve ji monhimomby'aheteavo ga ikwahavukarame ji ve. Aerẽ Tupana'ga ei ovytyeri pe: "Mara'ngu po Paulo'ga onhimboheteranuhũavo jiji jate Tupana'ga ji arõ hete ikwahavuka ji ve javo?" ei Tupana'ga. "Na ti Satanás'gapyriva'ea anhağa ihoi ga pyri ojigwaraita ga rehe nehẽ tonhimboheteranuhũyme ti Paulo'ga javo," ei Tupana'ga ovytyeri pe.

Na tuhẽ ji ve a'ero. Nane'ymi juhua ja Satanás'gapyriva'ea anhağa jigwarai ji rehe ji mbopopoakare'yma. A'ero ji nanhimbohete potara'javi.

⁸ Três ko ji a'ea'jaa'a nhandepojykaharete'ga pe Cristo'ga pe tojipe'a ti Satanás'gapyriva'ea ji hugwi javo.

⁹ Emo Cristo'ga e'i ji ve: "Ndape'ai ti ji nde hugwi nehẽ. Ji amombyry nde ve jipi. A'ero nhiremimombyryva ihygi nde rehe ndepokohavamo.

A'ereki ndepopoakare'ymame igwaigwavete jipopoakara nde pojykapavi nde pokoheteavo jipi," ei Cristo'ga ji ve.

Nurā koji'i pyry ji ve kiro jipopoakare'yma Satanás'gapyriva'ea pe'ahava hohe. Epe'a ti ji hugwi, nda'ea'javi ji Cristo'ga pe a'ero. Jipopoakare'yma rehe ji roryheteramo a'ero nhinhimboheteavo hehe Cristo'ga popoakara tajipojyka ji rerekovo javo.

¹⁰ A'ero ji nhimohēhetei jipopoakare'yma rehe jipopoakare'ymame Cristo'gareheva'ero gwaramo. Cristo'ga arōe'ýve'ga ji mbotegwete novia. Emo nhimbotegwetea rehe ji nhimohēhetei. Ite'varuhu ji ve novia. Emo ite'varuhuva'ea rehe ji nhimohēhetei. Ga ombuhu hahyva'ea ji ve novia. Emo hahyva'ea rehe ji nhimohēhetei. Tiruahū ji ve novia. Emo tiruahūva'ea rehe ji nhimohēhetei. Nanongara rehe nhaporemō ji nhimohēhetei. A'ereki naname ji ve ji ndajipopoakari. Jipopoakare'yma nanani Cristo'ga ombuhumbuhu opoapakara ji ve a'ero.

Paulova'ea nhaġataruhu Corintopeva'ea rehe

¹¹ Ikwaheve'ýve'ga ja tuhē ko ji ko nhinhimboheteavo. Emo ji imbojari pe ndehe. A'ereki pe nanhimbohetei jipi Paulo'ga Cristo'ga moirūharamo tuhē jave'yma. Pehe po pe'e a'ea hamo ji repyga pepyteriipeve'ga pe hamo. Emo pe ndape'ei reki ji mbohete'e'yma.

Pepyteriipeve'ga e'i ji ve: "Paulo'ga ko okoteheva'ea." A'ea ġa ei – kiroki ġa e'i tehe ojive huvihavuhuro ore reko'i Cristo'ga moirūharamo orokovo javo.

Po ji okoteheva'ea, a'ero po ġa okoteheva'ea no. A'ereki ji ġagwyre'iva'ea rūi tuhē.

¹² He'yiva'ea Tupana'ga japoukari ji ve ahemonhimomby'aheteva'ea hep-iuka opoapakahetea pepyteri pe ikwehe. Nanongara ga japoukari ji ve ji poravykyrame ga pe Cristo'ga mombe'gwovo pe me jikweraje'yma. Japoukaro gwaramo ga ikwahavukari pe me a'ero Paulo'ga ko nhimoirūharamo oko javo.

¹³ Nahā ji rekoi ji Cristo'ga mombe'urame pe me a'ero. Na jitehe ji rekoi ji Cristo'ga mombe'urame ojipe'ga pe no. Ojo'jajo'ja ji rekokatui pe me ġa pe no. Marā ji rekote'varuhui pe me jijekokaturame ġa pe naerū?

Ji nda'ei pe me ikwehe: Pembuhumbuhu itambere'ia ji ve ji Cristo'ga mombe'uro gwaramo. A'ea rūi ji ei pe me ikwehe. Nurā po pe ei ji ve naerū: "Paulo'ga ite'varuhu ore ve ipyhyge'yma ore hugwi ipyhygame ojipe'ga hugwi." A'ea po pe ei ji ve naerū? Po pe ei a'ea ji ve, a'ero ji nhimomby'ahetei heroviare'yma! Jipyry ji pe me imbuhurukare'yma pe hugwi ikwehe.

¹⁴ Dois ko ji hoi pe pyri ikwehe. Kiro ji hoajapotari pe pyri. Nda'ei po ti ji pe me nehē: Pembuhu ti itambere'ia ji ve. A'ereki peitambere'ia ji ndapotari. Apota hete ji nhiarōhetea. Pe ko jira'yra'java'ea ji ve. Nurā ti jihi topogwerekō katu. A'ereki tayri'ga nduva'ga omono'ō itambere'ia tipyhy ti mbatera nhandera'yra'ga pe javo. Tayri'ga nomono'ogi uva'ga pe jipi.

¹⁵ Penduva'javamo ti ji roryheteramo imondopava nhinhikwava'ega pe me nehē pe pokoga pe mbojikoheteavo Cristo'ga rehe nehē. Igwaigwavete ji pe arōheterame igwaigwavete po pe nanhiarōi naerū?

¹⁶ Pe'ji po pe a'ero pejikovo nhinhi'iga rupi: "Paulo'ga nde'i pembuhu ti itambere'ia ji ve jave'yma," pe'e po pe.

Emo po pepyteriipeve'ga ei: "Heaporogita te'varuhu Paulo'ga pe moandyandyita reki. A'ereki ga e'i: 'Pembuhu itambere'ia toromondo ti ojipe'ga pe,' ei ga. Pe imondorame ga ipoikyai ojive pe moandyandyita," e po ga o mbero.

¹⁷ Ji nopomoandyandyangavi. Ji ojipe'ga mondorame pe pyri ga nde'i pe me: "Pembuhu ti itambere'ia ore ve." A'ea rūi ġa ei herure'yma pe hugwi imbuhure'yma ji ve.

18 A'e hete ji Tito'ga pe ikwehe: Eho ti Corintopeve'ga pyri. A'ero ga hoi pe pyri. Ga rupi ji amondo ojipe'ga no. Tito'ga napemoandyandi reki pembuhu ti ore ve jave'yma. Gareaporogita ko jireaporogita ja. Ojo'ja hete orey'a ojogwehe.

19 Maraĩ pe pejiyvyteri pe penhi'igame nhirembikwatijara pe? Pe'e po pe: "Onhimombe'umbe'u Paulo'ga nahanahã ji ako katu pe moandyandyje'yma javo. Nahã ga ei nhande ve te'i katu ti ġa ji ve javo." A'ea po pe ei ji ve naerũ? Na rui reki ji reko. Tupana'ga ore renduva ore nhimombe'ukatui a'itituhẽva'ea mombe'gwovo katu Cristo'gareheva'ero. Oreremiarõhara ko pe, a'e ji pe me. Pe ndepyga ore imombe'upavi timbojiko hete ti Corintopeve'ga Cristo'ga rehe javo.

20 A'ereki ji nhi'agataruhu nhandejogwerecoagwama rehe jihorame pe pyri.

Mara'ngu po ti nhande javo ojohupe: "Ndapyryvi ndereaporogita ji ve"?

Mara'ngu po ti pe pejogwayva nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimyromo pejogwehe nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimboahiva nehẽ? Mara'ngu po ti pe javo pejohupe: "Ore ko pehoheva'ero"? Mara'ngu po ti pe penhombotegweteavo nehẽ? Mara'ngu po ti pe pe'mbero imombe'umoanhana nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimboheteavo nehẽ? Mara'ngu po ti pe pejikouhuavo penhimbotarimova'ea rupi nehẽ?

21 Mara'ngu po ti Tupana'ga ji mbopoyjayjare'yma'java ji horame pe ndepiaga nehẽ? Nhi'agataruhu ji pendekote'varuhua rehe. A'ereki pe peko te'varuhu penhimongyavo ikwehe. Pepyteripeve'ga hambireko te'varuhu. Ga oko gwembireko'garũive'ga pavẽ. Ga ndoakwahavihu ikwehe. Mara'ngu po pe pejipohia pejikote'varuhua hugwi pejeaporogita rerorijiyita? Po pe pohire'ymame jugwi po ti ji rekoveveuhui jijehe'gwovo pe ndehe jipoyjayjare'yma nehẽ.

13

Mominakotyva'ea Paulova'ea okwatija Corintopeva'ea pe

1 Dois ji ahoaho pe pyri ikwehe. Kiro ji hoa'javi pe pyri nehẽ. Nhivahemame pe pyri ti ji henduvi gandekote'varuhua mombe'ua. Xako po ti nhande Tupana'ga rembikwatijarukara rupi a'ero nehẽ - kiroki e'i nahã:

"Ojipejive'ga imbojarame ojipe'ga rehe,
tihenduvyme ti ga. A'ereki ga tehe omombe'u garekote'varuhua.

Po ojipe'ga imombe'ui garekote'varuhua no,
tihendu ti ġanhi'igã a'ero ikwahava ġa ekaturame.

Po doisve'ga omombe'u,
tihendu ti a'ero.

Po trẽsve'ga omombe'u,
tihendu ti a'ero.

Nahã ti nhande reko a'ero henduva ġandekote'varuhua mombe'ua nehẽ,"
e'i ikwatijariyira.

2 Jihoa'javame pe pyri ji ei pepyteripeve'ga pe ġa momoranduva ikwehe - kiroki ja ndopohipotari okote'varuhua hugwi ikwehe. Avo jirekorame kiro ji ea'javi ikwatija pepyteripeve'ga pe jitehe. Akwatija ji ġa pe no - kiroki ġa kirẽ oko te'varuhu no. Kiro ji ei ġa pe nhaporemõ: Amondo tuhẽ po ti ji hahyva'ea pe me nhivahema'javame pe pyri nehẽ, a'e ji ġa pe.

3 A'ereki pe pe'e: "Mara'ngu po Cristo'ga Paulo'ga mongovo omoirũharamo ga monhi'igã jipi? A'ereki Paulo'ga ndipopoakari. Paulo'ga ti tohepiuka Cristo'ga popoakara nhande ve a'ero."

A'ea pe ei. Nurā nhivahema'javame javo pe me ti Cristo'ga imbuhuri tuhē opopoakara ji ve emondo ti hahyva'ea ga pe javo. Ga pe ti tape'ei ga ndipopoakari jav'e'yma. Opopoakahetea ga gwepiuka pe me nhaporemo.

⁴ Cristo'ga jukarame yva rehe ga po e'i: "Ga ndipopoakari." A'ea po ga ei novia hako. Emo kiro ga okoji Tupana'ga popoakarimo. Ga ja ore ndoropopoakari kiro orojikoty'a Cristo'ga pavēi. Nahā ore rekoi pe pyri imondove'y hahyva'ea pe me ikwehe. Emo orovahema'javame pe pyri javo pe me po ti ore rekoi Tupana'ga popoakarimo nehē orojikoty'a Cristo'ga pavēi avuiramave'ga pavēi nehē.

⁵ Marā pendeaporoḡita naerū? Ndapejikogi pe Jesus Cristo'ga rehe naerū? Pekwaha hete ti pejiyyteri pe. Pe napembaragwahavi Cristo'ga jikoty'ara rehe penhipavēi naerū? Po Cristo'ga ndojikoty'ari pe pavēi, a'ero po pe Cristo'gareheva'ea rūi hamo.

⁶ Pe ikwahavame pejikoga Cristo'ga rehe po ti pe ei Paulo'ga ko Cristo'ga moirūhara'ga tuhē javo nehē no. A'ea ji apota.

⁷ A'e ji Tupana'ga pe:

—Epoko ti Corintopeve'ga tokote'varuhuyeme ti ga. A'ereki ji apota gandekokatua, a'e ji Tupana'ga pe.

Ji nda'ei pendekokatua pe ojipe'ga ti te'i katu ji ve javo. A'ereki ji apota tuhē pendekokatua. Emo pe ndekote'varuhua'jave'yame po ti ore noromondo'javi pe me hahyva'ea hepiukare'yma Tupana'ga popoakara pepyteri pe. Ji hepiukare'yame po ti ojipe'ga ei ore ve nehē: "Paulo'ga ko Cristo'ga moirūhara'ga rūi. A'ereki ga ndohepiukari ore ve Tupana'ga popoakara," e po ti ga nehē. Na ga etehei ore ve a'ero. A'ereki koji'i pyry hete ji ve pendekokatua.

⁸ A'ereki ore noromondotehei hahyva'ea pe me.

Po pe ndekote'varuhui, a'ero ti ore toromondo hahyva'ea pe me toko ti ga Tupana'ga nhi'iga rehe a'itituhēva'ea rehe javo. Po ti pe ndekoi Tupana'ga nhi'iga rehe, a'ero po ti ore pe pokogi nehē koji'i ti Corintopeve'ga ndekokatui nehē javo.

⁹ A'ea ore oropota hete pendekokatua. A'ereki pe ndekokaturame ore noromondoi hahyva'ea pe me. A'ereki ore noromondotehei hahyva'ea. A'ero po pe pe'e: "Paulo'ga ndipopoakari," pe'e po pe. Po ore nahā, a'ero oropopoakare'yma rehe ore roryroryvamo reki. A'ereki pe pepopoaka pejikokatuavo. Oro'e ore Tupana'ga pe a'ero:

—Igwaigwavete ti emongo katu Corintopeve'ga jipi ga mbojogwerekokat-uavo, oro'e ore ga pe.

¹⁰ Oropota tuhē ore pendekokatua. Nurā avo jirekorame ji ikwatijari imondovo nhinhi'iga pe me pe mogitavo jihoa koty pe pyri. A'ereki ji a'e jiyvyteri pe: Po ti ji ikwatijana'ei imondovouka ga pe, a'ero po ti Corintopeve'ga pohiri okote'varuhua hugwi nehē. A'ero nhivahemame ga pyri po ti ji nanhi'igahyi ga pe nehē imondove'y hahyva'ea ga pe nehē. Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga e'i ore ve: "Pepoko ti jireheve'ga mbojikoheteavo ji rehe nhinhi'iga kwahavuka ga pe," ei Jesus Cristo'ga ore ve. Ga nde'i ore ve: "Penhi'igahyi ti ga pe ga mbojopyjayjare'yma." A'ea rūi ga ei.

¹¹ Kiro ji ikwatijapavi pe me nhiirūa pe. Pejoryjory ti Cristo'ga rehe. Penhimbovyvy ti. Pehendu katu ti oreremimoḡita inogatuavo pepy'a. Pembo'ja ti pejaporogita. Peko katu ti pejuhupe. Nane'yimi ti tapeko nahā. A'ero po ti Tupana'ga oko pe pyri nehē. Gaha nhande arōi hete nhandepy'a nogatuavo nhande mbojogwerekokatuavo.

¹² Penho'anhuvā ti penhoiruamo Cristo'gareheva'ero.

¹³ Avove'ga – kiroki ga Tupana'ga remimo'ēhara'ga – ga nhaporemo omondouka onhi'iga pe me.

¹⁴ Kiro ji ei:

Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga tomombyry ti pe me.
Tupana'ga ti tokwahavuka pe me gwemiarōhetea.
Tojikoty'a Tupana'ga ra'uva pe pavēi.

PAULOVA'EA OMOMBE'U GALÁCIAPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Gálatas

Paulova'ea okwatijaruka Galáciapeva'ea pe

¹ Jihi ko Pauloramo. Jesus Cristo'ga ji mungo omoirūharamo ikwehe. Tupana'ga pavēi nhandervete'ga pavēi ga ji mungo ikwehe. Yvyakotyve'ga rūi ji mungo gamoirūharamo. Jesus Cristo'ga nanhimongoukari vyvakotyve'ga pe. Jesus Cristo'ga tuhē ji mungo omoirūharamo Tupana'ga pavēi. Gaha ombogwera Jesus Cristo'ga gamanoa hugwi ikwehe Tupana'ga.

² Kiro ji ikwatijarukari nhinhi'iga mondovouka pe me – pero ki pe peju pejigwiri pe Galácia pe. Pejiko pe Jesus Cristo'ga rehe pejatykavo ga mboheteavo jipi. Pe me nhipavēive'ga omondo pota onhi'iga no Jesus'gareheve'ga.

³ Kiro ji ei a'ero: Tupana'ga ti tomomyry pe me nhandervete'ga Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi. Tonogatu ti ga pepy'a, a'e ji.

⁴ Cristo'ga onhikwava'ē omanomo heikwehe tamombo gandekote'varuhua javo. “Tamano ti ji ga mbopiro'yavo gweaporoğitate'varuhua hugwi,” ei Cristo'ga. A'ereki aġwamove'ga gweaporoğita te'varuhu hete jipi. Jesus Cristo'ga oko nhandervete'ga remimbotarimova'ea rehe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe omanomo nhande repyga a'ero heikwehe.

⁵ Timbohete Tupana'ga jipi a'ero. Na tuhē.

Cristo'ga mombe'upyryva

⁶ Ji mo'ma hete ga pe mombe'urame ji ve ikwehe. A'ereki kotihī pe pepohi ga hugwi – kiroki ga pe mo'ē ojive Cristo'ga remimomyryva rupi. Pepohiruhu reki pe Tupana'ga hugwi kiro ojipe'ga nemimombe'ua rupi pejikovo. A'ereki ga e'i pe me: “Pyryva'ea ore oromombe'ua,” e'i tehe ga pe me.

⁷ Ndogwerekoi reki irūa Cristo'ga mombe'upyryva. Omomyi tehe ga pepy'a herojijipota pyryva'ea Cristo'ga mombe'ua. A'ero ga jatyviva'ea omombe'ua pe me.

⁸ Tupana'ga po ti ombohahyuka ga pe hamo. Ore vehevi po ti jatyviva'ea imombe'ui pe me, po ti Tupana'ga tombohahyuka ore ve hamo. Po ti yvagahugwive'ga vehevi imombe'ui jatyviva'ea pe me, po ti Tupana'ga tombohahyuka ga pe hamo.

⁹ A'e ji a'ea pe me ikwehe. Kiro ji ea'javi no: Pehendu katu pe ji imombe'ukaturame Cristo'ga mombe'upyryva ikwehe. A'eaatyviva'ea ga imombe'urame pe me po ti Tupana'ga tombohahyuka ga pe hamo.

¹⁰ Ji nda'ei: Yvyakotyve'ga tanhimbohete. A'ea ji nda'ei. Tupana'ga tanhimbohete. A'ea ji ei. Ji nda'ei no: Tonhimohē ga ji rehe. Nda'ei ji a'ea. Po ji ipotari ve ġanhimohema jijilhe, a'ero po ji ndakoi Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe hamo.

Paulova'ea ko Jesus Cristo'ga moirūharamo

¹¹ Nhiirū, kiro ti ji ikwahavukari pe me. Amombe'umbe'ua ji pyryva'ea jipi. Emo vyvakotyve'ga ndeaporoğita rūi nhiremimombe'ua.

¹² Yvyakotyve'ga nanhimbo'ei a'ea rehe. Jesus Cristo'ga reki okwahavuka ji ve.

13 Omombe'u pa ga pe me jirekoagwera raikwehe. Ajikwaku hete ji jire'yja'ga javijitehe judeus'ga javijitehe ikwehe. Ambohahy hete ji Tupana'ga remimo'ehara'ga pe Jesus Cristo'gareheve'ga pe. "Tamoka'nhyumba ti ga," a'e ji ga pe novia.

14 Judeuramo ji akwaku hete jire'yja'ga hohe jirupive'ga hohe. Ga hohe ji rekohetei oreramonhava'ea remimbo'eagwera rupi katu ikwehe.

15 Tupana'ga pyry hete reki ji ve. Ji are'ymame ga ei ji mombe'gwovo: "Aerë po ti ji Paulo'ga mongoi jira'yra'ga moirūharamo nehë," ei Tupana'ga.

16 "Akwahavuka hete ti ji Jesus'ga ga pe tomombe'u ti ga ga nehë javo. Judeus'garūive'ga pe po ti ga Jesus'ga mombe'ui nehë," ei Tupana'ga ji mombe'gwovo. Okwahavuka ga Jesus'ga a'ero ji ve ji mbojikoguka ga rehe ikwehe. A'ea rupi ji ndahoi ojipe'ga pyri tanhimbo'e ti ga javo.

17 Ji ndahoi ve cidade de Jerusalém me jara'ga pyri Jesus'ga moirūhara'ga pyri. Ji renonde ga Jesus'ga moirū. Emo ji ndahoi ga pyri nhinhi'iga ga pe. Arábiavepe'ga gwryi pe ji hojipei reki jitekovo ikwehe. Aerë ji jivyri cidade de Damasco pe ikwehe.

18 Trës kwara mbo'arirë ji hoi Jerusalém me tahepia ti Pedro'ga javo. Mbohapyrete ji kiri quinze ji kiri ga pyri ikwehe.

19 Ndahepiagi ji jara'ga Jesus'ga moirūhara'ga. Tiago'ga jate ji ahepia Jesus'ga irū'ga nhandepojykaharete'ga irū'ga.

20 A'itituhēva'ea ji amombe'u pe me ikwatijaruka. Tupana'ga ji repia ikwahava nhi'mbee'yma.

21 Aerë ji hoi judeus'ga gwrya hugwi Judéia hugwi ikwehe. Hajiheve'ga gwryi pe ji hoi Síria pe Cilícia pe no.

22 A'ea rupi Judéiavepe'ga ndajirepiagi ve Jesus'gareheve'ga.

23 Ji mombe'ua reki ga gwendu. Ojipe'ga po e'i ga pe: "Kiroki ga ombohahy nhande ve ikwehe - kiro ga jirojijyi reki," e po ga ji mombe'gwovo. "Ymya ga nhande moka'nhyopotari okovo. Omombi pota ga nhandejikoga Jesus'ga rehe novia. Emo agwamo ga Jesus'ga mombe'ukatui reki pejiko ti ga rehe javo," e po ga.

24 Henduvame ga Tupana'ga mbohetei jijirojijyja rehe a'ero.

2

Paulova'ea oho huvihavava'ea pyri

1-2 Aerë catorze ji kwara mbo'ari jitekovo. A'ero ji hoa'javi Jerusalém me. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: "Ehoa'ja ti kiro Jerusalém me," ei ga. Garembi'ea rupi ji hoi pevo a'ero Barnabé'ga pavëi ikwehe. Tito'ga ji aroho ji rupi no. Huvihava'ga pyri ji hoi nhinhimombe'gwovo. Huvihava'ga, ei Jesus'gareheve'ga ga pe. Ga pe tehe ji imombe'ukatui nhiremimbo'ea a'ero. "Ambo'embo'e ji nhandere'yja'garūive'ga judeus'garūive'ga jipi," a'e ji ga pe. "Pyryva'ea rehe ji ga mbo'ei Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ikwehe. Agwamo na jitehe no. Nahanahã ji ei ga pe jipi," a'e ji imombe'gwovo huvihava'ga pe. Igwete ji imombe'upakatui ga pe nhiremimbo'ea te'iyime ti ga ji ve oreremimbo'eaatyviva'ea rehe nde ga mbo'ei javo. Nde'i tuhë reki ga a'ea ji ve a'ero.

3-6 Emo ore nhomonhi'igame ojipe'ga oko orepeteri pe henduva orenhi'iga. "Ore ko peirūa. Orojiko ore Jesus Cristo'ga rehe pe javijitehe," ei ga o'mbero. Uhu reki ga ore pyri tihepia ti gandeaporoğita javo. "Maranuhū ga ndekoi?" ei ga. "Marã ga piro'yramo Moisés'va'ea remimbo'eagwera hugwi ojikoty'aro gwaramo Jesus Cristo'ga pavëi?" ei ga ojohupe. Nurã ga ei ore ve: "Po nhande niandepiro'yi te Moisés'va'ea remimbo'eagwera hugwi. Tihendu

katu pa po nhande a'ea hamo," ei ga ore ve. "Ehepia te Tito'ga," ei ga, "Paulo'garupive'ga. Ga ko Gréciapeve'ga. Nhandere'yja'ga rüi ko ga judeu'ga rüi," ei ga ore ve. "Pekytiuka ti garakwanha pira a'ero ga mongovo nhande ja. Nahã po ti pe Moisés'va'ea nhi'iga po'rui nehê," ei ga ore ve novia. Ga nomombe'ui a'itituhê'va'ea. Nurã ore ndorokoi'i'ganhi'iga rupi ga erame ore ve. "Po ti nhande reko'i ganhi'iga rupi, a'ero po ti ojipe'ga heroviari ga'mbea nehê," oro'e ore orojohupe. Ndoropotari ore pemoandyandyjuhua. Nurã ore ndorokoi ganhi'iga rupi tapekwaha katu ti a'itituhê'va'ea Jesus Cristo'ga mombe'upyryva.

Igwete huvihava'ga – huvihava'ga, e po ga ga pe. A'ea pe ji nda'ei. A'ereki nanongara pe rüi Tupana'ga ei. Nhandereaporo'gita pe ga ei. Igwete huvihava'ga nde'i ji ve: "Embo'e ti ga ojipea rehe." A'ea ga nde'i. "Ekytiuka ti Tito'ga," a'ea ga nde'i ji ve no.

⁷ A'ereki ga e'i: "Tupana'ga moirũhara'ga memei ko ga Paulo'ga Pedro'ga no. Ga pe memei Tupana'ga e'i: 'Tombo'e ti ga pyryva'ea rehe Jesus'ga mombe'gwovo,'" ei ga. "Pedro'ga pe Tupana'ga ei: 'Judeus'ga ti embo'e Jesus'ga rehe.' Paulo'ga pe a'e te ga e'i: 'Judeus'garũive'ga ti embo'e Jesus'ga rehe,' ei Tupana'ga," ei ga.

⁸ "Tupana'ga omongo Pedro'ga omoirũharamo tombo'e ti ga judeus'ga javo. Tupana'ga jitehe omongo Paulo'ga omoirũharamo gaha ti tombo'e judeus'garũive'ga javo," ei ga ji mombe'gwovo.

⁹ Aerê Tiago'ga, Pedro'ga, João'ga no – gahã po huvihava'ga – aerê ga ei ji ve: "Tupana'ga pyry tuhê nde ve nde mongovo omoirũharamo," ei ga. "Ore javijitehe nde a, Barnabé'ga no," ei ga. "Xanhomoirũ ti a'ero," ei ga ore ve. "Peho po ti pe Jesus'ga mombe'gwovo judeus'garũive'ga pyri nehê," ei ga. "Oro po ti oroho ga mombe'gwovo judeus'ga pyri nehê," ei ga ore ve. "Kwa. Xanhomoirũ ti," oro'e ore ga pe. Nurã ore jopopyhygi a'ero.

¹⁰ Igwete ga ei ore ve: "Tapemoka'nhymi ti imondovo mbatera Jesus'gareheve'ga pe – kiroki ga ndogwerekoi avo oregwyrpe," ei ga. "A'ea pe jate ko ore ei pe me," ei ga ore ve. Ji namoka'nhymi tuhê jjirokwa ga ndehe imondomondovo mbatera ga pe jipi.

Pedrova'ea ndokokatui Antioquia pe

¹¹ Aerê Pedro'ga ruri ore pyri cidade de Antioquia pe ikwehe. Igwete ji ga movahĩ gãndovaki. A'ereki ga ndokokatui ojihe'are'yma judeus'garũive'ga ndehe.

¹² Urypyrame Pedro'ga i'ui judeus'garũive'ga pyri jipi ojihe'a ga ndehe – kiroki ga Jesus'gareheve'ga. Emo Tiago'ga hugwi mbohapyrete'ga nduri. Pedro'ga opojihu reki Tiago'gahugwive'ga. A'ereki judeusramo ga ojkwaku. Judeus'ga e'i jipi: "Judeus'garũive'ga ndojkwakuvi. Ndi'ui nhande ga pyri a'ero," e'i judeus'ga jipi. "Po pyry tuhê te nhande i'ui ga pyri hamo," ei Pedro'ga ovyteri pe novia. Emo Tiago'ga hugwi mbohapyrete'ga nduri. Igwete Pedro'ga ga pojihuvi. Nurã ga ndo'ua'javi judeus'garũive'ga pyri ojihe'are'yma ga ndehe.

¹³ Na jitehe jara'ga no nhaneirũ'ga. Judeusramo ga hoi Pedro'ga rupi ojihe'are'yma judeus'garũive'ga ndehe. Ga jihe'are'ymame Barnabé'ga vehevi ga mbopogwei. A'ero ga ndo'ua'uvi ga pyri no.

¹⁴ Nahã Pedro'ga ndokoa'javi a'itituhê'va'ea rupi Jesus Cristo'ga mombe'ua rupi. Igwete a'ea repiagame ji Pedro'ga movahĩ gãndovaki. "Nde ko judeu ji javijitehe. Emo judeus'ga atyvi reki nhande reko'i agwamo nhaneramonhava'ea atyvi," a'e ji. "Nhaneramonhava'ea ojkwaku pa jipi. Nhande ki a'e te nhandejikoga gwaramo Jesus Cristo'ga rehe nhande jikwakupigi

a'ero ikwehe,” a'e ji ga pe. “Judeus'garũive'ġa javijitehe reki nhande rekoi aġwamo. Maraname nde euhui kiro judeus'garũive'ġa pe a'ero? A'ereki nde ere'e ġa pe: 'Pejikwaku ti, a'ero po ti ore jihe'ari pe ndehe nehē.' Po ahe nombojikwakuvukari ġa hamo,” a'e ji Pedro'ga pe ikwehe.

Nahã Tupana'ga nhande mombyry

15 Judeusramo nhande ari kako. Nhande ko ġa rui - kiroki ġa ndokwahavi Moisésva'ea remimbo'eagwera judeus'garũive'ġa.

16 Nhande tikwaha pa aheremimbo'eagwera novia. Emo a'ea rupi rui nhande xanhimombyry. Nhande jikogame jate Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ei nhande ve: “Pepyrý pe kiro.” Tupana'ga nde'i a'ea nhande Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukaturo ġwaramo. A'ea nhande tikwaha. Nurã nhande jikogi Jesus Cristo'ga rehe ikwehe Tupana'ga tianemombyry nhandejikoga ġwaramo ga rehe javo. Tupana'ga nianemombyryvi nhande hendukatrame Moisésva'ea nhi'igawera. A'ereki a'ea rendukatua rehe rui Tupana'ga e'i vvyakotyve'ġa pe: “Pepyrý pe kiro.”

17 Xajiko nhande Cristo'ga rehe Tupana'ga ti tianemombyry javo. Nhandejikogame ga rehe nhande ndiajikoga'javi Moisésva'ea nhi'igawera rehe a'ero. Nurã po ojipe'ġa e'i tehe nhande ve: “Pe hendukatue'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera pe peko te'varuhu judeus'garũive'ġa javijitehe,” e po ġa nhande ve. “Cristo'ga reki pe mbote'varuhu. A'ereki pejikogame ga rehe pe napehendukatua'javi ahenhi'igawera pejikote'varuhavo,” e tehe po ġa nhande ve. Na rui reki, xa'e nhande ġa pe. Cristo'ga nombote'varuhui tuhē ahe! xa'e nhande ġa pe.

18 Ymya ji jikopigi Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ikwehe. Po ji jikoga'javi hehe kiro, a'ero po ji imboukwahavi jirekote'varuhua. A'ereki Moisésva'ea nhi'igawera tuhē e'i ji ve: “Nde ereko te'varuhu.”

19 Ji ahenhi'iga renduvame Tupana'ga nanhimombyryvi. A'ero ji pohiri ahenhi'igawera hugwi tako ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe javo. A'ereki ji repyga Cristo'ga omano yva rehe jirekote'varuhua rehe raikwehe. Jijikoty'a ga pavēi ji piro'yro ahenhi'iga hugwi a'ero - kiroki e'i ji ve: “Ereko te'varuhu nde.”

20 Nhiremimbotarimova'ea rehe ji ndakoa'javi kiro. Cristo'ga reki ji pojyka a ji rerekovo. Garemmimbotarimova'ea rehe ji rekoi kiro jijikoga ga rehe Tupana'ga ra'yra'ga rehe. Gaha ji arō hete. Ga onhikwava'ē omanomo jirepykaramo raikwehe.

21 Ji namovahi Tupana'ga remimombyryva jivive. A'ereki Tupana'ga nde'i nhande ve: “Pepyrý pe Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukatua'vo ġwaramo.” A'ea Tupana'ga nde'i. Po ġa nhande mombyryvi hendukatua rehe hamo, a'ero po Cristo'ga manotehei tamombyry ġa javo hamo.

3

Pejiko ti Jesus Cristo'ga rehe

1 Ah, Gálatas! Perovia paravuhu pe ġanhi'iga pejipohia a'itituhēva'ea hugwi. Maraname ġa pe moandyandyjuhu pe nderekovo? A'ereki ji amombe'u katu pe me Jesus Cristo'ga manoagwera yva rehe ikwehe.

2 Marã naerũ? Pe hendukatrame Moisésva'ea remimbo'eagwera po Tupana'ga omondouka gwa'uva pe pyri naerũ? Ahã tuhē reki. A'ea rehe rui ga omondouka pe pyri. Ji Jesus Cristo'ga mombe'urame pe me pe pejiko ga rehe ikwehe. Nurã Tupana'ga imondoukari gwa'uva pe pyri tapendereko katu javo.

3 Maranuhūrame pe peroviaruhu pejipohia a'itituhēva'ea hugwi naerū? Jypya Tupana'ga ra'uva pe mombry. Kiro pehe penhimombry avuirama naerū?

4 Pejikoga gwaramo Jesus'ga rehe ojipe'ga imbohahyukari pe me jipi. Penhimomirana tehe po pe naerū. Ereki kiro pe pepohi Jesus'ga hugwi. Ndaepohiri po pe ga hugwi ovuhu.

5 Tupana'ga omondouka gwa'uva pe pyri. Igwete ga hepiukari ahemonhimomby'ava'ea pepyteri pe. A'ereki henduvame Jesus'ga momba'ua pe pejiko ga rehe. Nurā Tupana'ga imondoukari gwa'uva pe pyri hepiuka ahemonhimomby'ava'ea. Na rūi pe me Moisésva'ea remimbo'eagwera rendukatua rehe.

6 Ehepia re ko Abraãova'ea no. Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u ahe. Gwerovia hete ko ahe Tupana'ga nhi'iga ojikoga ga rehe hako. A'ero Tupana'ga ei:

“Pyri hete Abraão'ga a.

A'ereki ga ojiko hete ji rehe,” ei Tupana'ga.

7 Pekwaha ti a'ero – kiroki ga ojiko Tupana'ga rehe – gahā ko Abraãova'ea ra'ra'jave'ga.

8 Tupana'ga okwaha nhogwenonde judeus'garūive'ga jikoga ojihe. Igwete ga ei:

“A'ero po ti ji ei ga pe nehē:

‘Pepyri pe pejikoga ji rehe,’ ei Tupana'ga.

Nurā ga imombe'ui pyryva'ea Abraãova'ea pe hako.

“Oropo'ru po ti ji nde imombryva ojipe'ga pe nhaporemo nehē,” ei Tupana'ga ahe ve hako.

9 Na tuhē a'ero. Abraãova'ea ojiko hete Tupana'ga rehe hako. Nurā Tupana'ga imombryvi ahe ve. Ahe javijitehe ojipe'ga jikogame ga rehe Tupana'ga imombryvi ga pe no.

10 Kiroki ga ojiko Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe – ga pe po ti Tupana'ga imbote'varuhui nehē. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Ga hendukatupave'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera po ti Tupana'ga imbote'varuhui ga pe a'ero nehē,” e'i ikwatijara.

11 Jukwaha nhande ve a'ero. Tupana'ga nde'i: “Pepyri pe Moisésva'ea nhi'igawera renduva gwaramo.” Ga nde'i a'ea nhande ve. A'ereki ikwatijara e'i:

“Tupana'ga ei ga pe gajikoga gwaramo ojihe:

‘Pepyri hete pe a,’ ei ga ga pe.

Nanongara'ga po ti heaporogita pyahu a'ero nehē,” e'i ikwatijara.

12 Ojikogame Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe ga ndojikogi Tupana'ga rehe a'ero. Ikwatijara i'ei no:

“Okopotarame ahenhi'igawera rupi po ti ga nane'ymi tonhi'ipo'ru pa ahe hamo,” e'i ikwatijara.

13 Ore ko judeusramo novā. Emo tegwete reki ore ve Moisésva'ea nhi'ipo'rupava. Ore ahe nhi'ipo'rupave'ymame Tupana'ga ei ore ve a'ero: “Peko te'varuhu pe pejikovo. A'ero po ti pe manoi pejigwovo hahyva'ea ruvihava pye nehē,” ei ga. Emo Cristo'ga ore mbopiro'yi garembi'ea hugwi. A'ereki ga orete'varuhua rereko ore repyga omanorame yva rehe. Tupana'ga e'i ga pe: “Ndete'varuhu nde kiro,” ei ga Cristo'ga pe. A'ereki ikwatijara omombe'u nanongara'ga.

“Kiroki ga ga ga mo'ami yva rehe ga jukavo

– Tupana'ga e'i nhogwenonde ga pe ite'varuhu hete,” e'i ikwatijara imombe'gwovo.

14 Cristo'ga ore repy ore mbopiro'yavo Tupana'ga ti tomomybyry judeus'garüive'ga pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i: "Abraãova'ea po'ruavo po ti ji imomybyryvi ga pe nehê." Igwete ji ei no: Cristo'ga ore mbopiro'y Tupana'ga ti toko gwembi'ea rupi katu javo. A'ereki ymya Tupana'ga e'i okovo: "Tamondo ti jira'uva ga pyri nehê," ei ga. Nurã ore jikogame Cristo'ga rehe Tupana'ga imbuhurukari gwa'uva ore pyri ore pojykauka.

Tupana'ga nhi'iga Abraãova'ea pe

15 Nhiirü, nahã nhande rekoi jipi. Mokonha'ga po onhomonhi'i mbatera rehe ojogwerokuva. "Nahã ti xako," e po ojipe'ga. "Kwa. Nahã ti a'ero," e po ojipe'ga. Igwete po ga ikwatijapavi ino'ga onhi'iga a'ero. Ogwera po ga okwatija hehe no. Aerê po na tuhê reki ga jogwerekoi. A'ereki ga okwatijapavi ino'ga. Ndogwerojijyi po ahe a'ea a'ero. Ahe po ndokwatijari ojipea akoya rehe no.

16 Oro Abraãova'ea pe Tupana'ga ei hako: "Nahã po ti ji tamomybyry ga pe nde po'ruavo nehê," ei ga ahe ve. Abraãova'ea rymymino'ga pe Tupana'ga ei a'ea no ojipejive'ga pe. Tupana'ga nde'i he'yive'ga pe aherymymino'ga pe. "Nerymymino'ga pe ji ei javo ga pe," ei ga ahe ve. A'ereki ga e'i Cristo'ga pe.

17 Na ji imombe'ukatui kiro. Ymya Tupana'ga ei Abraãova'ea pe hako: "Tamomybyry ti ga pe nde po'ruavo," ei ga. Aerê ga ea'javi ahe ve na tuhê ti javo. Aerê he'yjuhuvave'ea quatrocentos e trinta Tupana'ga kwara mbo'ari okovo. A'ero ga nhi'igi Moisésva'ea pe embo'e ti ga nhinhi'iga rehe javo. Onhi'igame Moisésva'ea pe ga ndogwerojijyi reki onhi'igawera gwenondeva'ea Abraãova'ea pe. A'ereki onhi'iga rupi tuhê Tupana'ga oko.

18 Po Tupana'ga ei tamondo ti pyryva'ea javo, a'ero po ga gwembi'ea rupi tuhê imondoi. Po Tupana'ga imondoi pyryva'ea ahenhi'iga rendukatua rehe jipi, a'ero po gwembi'ea rupi rüi ga imondoi. Gwembi'ea rupi tuhê reki ga imondoi pyryva'ea Abraãova'ea pe hako.

19 A'ero po pe ei: "Maraname Tupana'ga omondo onhi'iga Moisésva'ea pe a'ero tombo'e ti ga javo?" pe'ji po pe. Ombo'euka ga ahe ve onhi'iga rehe tonhimombaragwaha ti ga okote'varuhua rehe javo. "Tohendu katu na'ê ti ga Moisésva'ea remimbo'ea," ei Tupana'ga hako. "Abraãova'ea rymymino'ga hoa renonde vyva koty ti ga tohendu katu na'ê," ei ga. Abraãova'ea rymymino'ga pe Tupana'ga e'i - kiroki ga pe Tupana'ga e'i nho'gwenonde nde po'ruavo ti ji tamomybyry ga pe javo, Cristo'ga. "Gahoa renonde vyva koty po ti ga hendukatui Moisés'ga remimbo'ea nehê hamo," ei Tupana'ga hako. Nahã Moisésva'ea remimbo'ea ruri hako. Tupana'ga onhi'i na'ê ojipyryve'ga pe. Aerê Tupana'gapyrive'ga heruri ganhi'iga vyva koty imombe'gwovo Moisésva'ea pe. Aerê ahe imbuhurukari oreramonha'ea pe hako. Na tuhê ko Tupana'ga imonhimoanhani onhi'iga imbuhuruka ahe ve hako.

20 Abraãova'ea pe ki a'e te Tupana'ga tehe ombuhu onhi'iga. Ga nomonhimoanhani onhi'iga ojipe'ga pe imbuhuruka. Ga tehe ombuhu katu onhi'iga ahe ve hako.

Moisésva'ea remimbo'ea gwera rehe ndatekwawa'javi

21 Tupana'ga e'i ypy Abraãova'ea pe hako. Aerê ga ei Moisésva'ea pe. Pe'e po pe a'ero: "Tupana'ga nhi'iga Moisésva'ea pe omovahĩ ganhi'iga Abraãova'ea pe naerü?" Nomovahĩ tuhê reki. A'ereki Tupana'ga onhi'i Abraãova'ea pe ga mombyryva rehe. A'ereki gamomybyryva ko gamongoagwama Tupana'ga pyri. Moisésva'ea remimbo'ea renduva ki a'e te nianemongoi reki Tupana'ga pyri. Po Tupana'ga nhande mongohetei ojipyri nhande aheremimbo'ea rendukaturo gwaramo hamo, a'ero po ga nhande mombryry nhande hendukaturame hamo.

²² Tupana'ga e'i reki: "Ndipiro'yhavi okote'varuhua hugwi yvya koty," ei ga. "A'e ji poa ga pe tamombyry ti ga nhirembi'eagwera rupi," ei ga. Ga pe ga ei - kiroki ga ojiko Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ga jikogame Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ga mombyryvi.

²³ Jesus Cristo'ga rure'ymame yvya koty ndorojikogi ve ore ga rehe. A'ea rupi ore ndorepiro'yi ve Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi. A'ereki Tupana'ga gwenduvuka na'ë a'ea ore ve jipi a'ea py'rovo ti ga tojiko Jesus Cristo'ga rehe javo. "Tojiko ti ga ga rehe ji ikwahavukarama ga pe Cristo'ga mombe'ua nehë," ei ga.

²⁴ Cristo'ga rure'ymame Moisésva'ea remimbo'eagwera ko tayri'ga rerekohara'ga ja ore ve - kiroki ga tayri'ga rereko katu jipi eko katu javo ga pe. Na jitehe Moisésva'ea remimbo'eagwera ore rerekokatui jipi peko katu javo ore ve. A'ereki Tupana'ga e'i: "A'ea ga ndereko na'ë. A'ea py'rovo ti Cristo'ga toko ga pavëi," ei ga. "Cristo'ga ti tomombyry ga gajikoga gwaramo ga rehe," ei Tupana'ga.

²⁵ Agwamo ore jikogi Jesus Cristo'ga rehe a'ero. Nurã Moisésva'ea remimbo'eagwera ndorererekoa'javi. A'ereki ndatekwava'javi a'ea rehe.

²⁶ Peko pa pe Tupana'ga ra'yramo kiro pejikoty'a Jesus Cristo'ga pavëi. A'ereki pe pejiko pa ga rehe.

²⁷ Penhimobatizauka pe Cristo'gareheva'ero pejikoty'a ga pavëi.

²⁸ Ojo'jajo'ja pe ndekoi kiro penhoirũruamo. Igwete Tupana'ga ei: "Ojo'ja ga ndekoi kiro judeus'ga judeus'garũive'ga pavëi," ei ga. "Ipiro'yve'ga ojo'ja ipiro'ye'yve'ga pavëi - kiroki ga ndipiro'yi ojara'ga hugwi. Akwaimbae'ga ojo'ja kunhangwera'ga pavëi," ei ga. A'ereki pe nhaporemõ penhoirũrũ pejikoty'aro gwaramo Jesus Cristo'ga pavëi.

²⁹ Cristo'gareheva'ero gwaramo ko pe Abraãova'ea rymyminoajava'ea. A'ereki ymya Tupana'ga e'i Abraãova'ea pe aherymyminoagwama'ga mombe'gwovo. Igwete po ti Tupana'ga pe mombyryvi nehë.

4

¹⁻² Koji'i ti ta'e pe me a'ea rehe kiro ojo'java'ea mombe'gwovo. Tayri'ga ruva'ga po e'i ojipyryve'ga pe: "Tamondo pa ti nhimbatera jira'yra'ga pe nehë," e po ga. "Momi po ti kwara ari ga rehe nehë. A'ea rupi po ti ga ipojoykai nhimbatera ojive nehë," e po ga ga pe. "A'ea renonde pereko katu ti jira'yra'ga mbo'eavo ga rerekovo nehë. Pehepia katu na'ë ti gambatera ga pe nehë no. A'ereki ga ivoja'i hete kiro," e po ga ojipyryve'ga pe. Gara'yra'ga gwereko pa tehe reki ombatera novã. Emo ga ovoja'irame ndopojoykai ve. Okoteheve'ga javijitehe reki ga reko novã ipojoykae'ymame ombatera. Ojipe'ga ombo'e tayri'ga a'ero gambatera rerekokatuavo. Ga ndipiro'yi ga hugwi.

³ Tayri'ga javijitehe ko ore reko Cristo'ga rure'ymame. A'ereki a'ea rupi ore ndorepiro'yi ikwakuva hugwi.

⁴⁻⁵ Ihogwerĩrame Tupana'ga ra'yra'ga rura japiavo Tupana'ga ei ikwehe: "Agwamo ko pyry jira'yra'ga hoa yvya koty. Tombopiro'y ti ga yvyakotyve'ga Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi," ei ga. A'ero Tupana'ga gwa'yra'ga mbuhurukari kokoty ikwehe. Igwete ahe Jesus'ga mbo'ari a'ero ga monhimomboaka ikwehe. Yvya koty Jesus'ga ruvi hendukatupava Moisésva'ea remimbo'eagwera. Ga ndipiro'yi a'ea hugwi ore mbopiro'yavo jugwi. "Tupana'ga ti tomombyry ga pe a'ero. Ereki ga gara'yramo oko," ei Jesus'ga.

⁶ Peko pe gara'yramo tuhë. A'ero Tupana'ga ombuhuruka gwa'yra'ga ra'uva nhandepy'a pyri nhande mbo'eavo. Nurã nhande ehetei Tupana'ga pe Apĩ.

⁷ Ndapekoa'javi pe kiro pepiro'ye'ýva'ea a'ero. A'ereki Tupana'ga ra'yramo pe peko. Gwa'yra gwaramo Tupana'ga pe mombryrypavi a'ero.

Paulova'ea nhagataruhu Galáciapeva'ea rehe

⁸ Ymya Tupana'ga kwahave'ymame pe Tupana'gareheva'ea rüi ikwehe. A'ea rupi po pe ndapepiro'yi ha'angava hugwi penemimbohete'hara hugwi.

⁹ Agwamo ki a'e te pe pekwaha tuhê Tupana'ga. Gaha reki ojikwahavuka pe me pe mbojikoguka ojihe. Maranuhürame pe perojijyjuhu pe-jeaporogita kiro pejikopotara'java ikwakuva'ea rehe - kiroki ndipopoakari tehe? Maranuhürame pe ndapepiro'ypotara'javi a'ea hugwi?

¹⁰ Pekwaku po pe sábado jipi. Jahya porame po pe pekwaku no. Yapoarupiva'ea po pe pekwaku. Kwara mbo'ara rupi na jitehe no. Nahã po pe ikwakukwakuvi jipi.

¹¹ Oko tehe jipy'a pe ndehe. Mara'ngu po ji poravykytehehuavo pe mbo'embo'erame ikwehe, a'e ji.

¹² Nhiirü, a'e hete ji pe me: Ji rupi ti peho. A'ereki ji pe javijitehe no. Pe ndapekote'varuhui ji ve ji horame pe pyri ikwehe.

¹³ Napemoka'nhymi pe jihoypya pegwyri pe ikwehe. Nhitetirüaro gwaramo ji pytai pe pyri. A'ero ji imombe'ui pyryva'ea pe me Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

¹⁴ Nhitetirüa ite'varuhu pe me novia. Emo pe ndapekote'varuhui ji ve. Pe ji mbuhuruka katu reki pejipyteri pe ji rerekovo katu. Po Tupana'gahugwive'ga ruri pe pyri hamo, a'ero po pe ga mbuhurukakatu pejipyteri pe hamo. Po Jesus Cristo'ga ruri pe pyri hamo, a'ero po pe ga mbuhurukakatu pejipyteri pe hamo. Nahã ja ko pe ji mbuhuruka katu pejipyteri pe ikwehe.

¹⁵⁻¹⁶ A'ea rupi pe vy'ahetei ji rehe novia. A'iti tuhê pe ndekohetei ji rehe penhikwava'ega ji ve. A'ea rupi pe hendukatui nhiremimombe'ua pe me novia. Agwamo ki a'e te ji imombe'uro gwaramo a'itituhêva'ea pe me po pe etehei ji ve: "Paulo'ga ndokoa'javi nhande rehe kiro," pe'ji tehe po pe. Marã po pe ndekoi kiruamo naerü?

¹⁷ Nhaneirü'gaatyvive'ga oko hete tehe pe ndehe onhi'igatuavo pe me jipi. "Xanhi'igatu ti ga pe toja'oja'o ti ga Paulo'ga hugwi," e po ga ojohupe. "Po ti ga ja'ogi Paulo'ga hugwi, a'ero po ti ga ndekohetei nhande rehe nehê," e po ga ojohupe. Nurã ga ndekoi pe ndehe, a'e ji.

¹⁸ Pyry hete reki aherekoa pe ndehe pe nderekokaturame. A'ero ko pyry jirekoa pe ndehe ji rekorame pe pyri. Pyry ji rekoa'ymame pe pyri no.

¹⁹ Pe ko jira'yra'java'ea. Hahyahi kunhangwerahêa pe gwa'yra mbo'aramo. Na jitehe hahyahi ji ve ikwehe. A'ereki a'ea rupi ji apotarahi pejikoga Cristo'ga rehe. Agwamo hahyahiva'ja ji ve pejikohete'e'ymame Cristo'ga rehe.

²⁰ Marã po pe ndekouhui a'ero? Ako po ji kiro pe pyri hamo. Hajihe po nhinhi'iga pe me a'ero hamo.

Abraãova'ea ra'yrava'ea memei

²¹ Jararamo po pe pe'e tehe ojohupe. "Xako ti Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe. A'ero po ti Tupana'ga ei nhande ve nehê: 'Pepyry hete pe'," pe'e tehe po pe. Peko pota pe aheremimbo'eagwera rehe novia. Emo pe ndapehenduvi ahenhi'iga.

²² A'ereki aherembikwatijara nhande mbo'e Abraãova'ea ra'yrava'ea rehe. Dois ahera'ykwaimba'ea hako. Ojipeva'ea ko Agarva'ea ra'yrava'ea. Ojipeva'ea ko Abraãova'ea rembirekoeteva'ea ra'yrava'ea Sarava'ea ra'yrava'ea. Agarva'ea oporavyky Sarava'ea pe ipiro'ye'yma ahe hugwi.

A'ereki myyahūagwera jate gwereko ipiro'ye'ŷva'ea akwaimba'eva'ea kunhangwerava'ea no. Ahe oporavyky hete ojarava'ea pe gwa'yra'va'ea pavēi ipiro'yangava ahe hugwi. Nahā ko Agarva'ea a'ero. Ahe oporavyky Sarava'ea pe ipiro'ye'yma ahe hugwi. Nane'ymi ahe rekoī Sarava'ea remimbotarimova'ea rupi a'ero. Sarava'ea ki a'e te na rūi Abraāova'ea rembirekoeteva'ea. Ahe ko ipiro'yva'ea.

Mokōi Abraāova'ea ra'ykwaimba'ea a'ero hako Sarava'ea ra'yra'va'ea Agarva'ea ra'yra'va'ea pavēi hako.

²³ Tupana'ga e'i nhogwenonde Abraāova'ea pe hako: "Aerē po ti nerembirekohēa tuhē ga mbo'ari nde ve nehē," ei ga ahe ve Sarava'ea mombe'gwovo hako. Emo Abraāova'ea ta'y naē ipiro'ye'ŷva'ea pe Agarva'ea pe Tupana'ga nhi'iga rupi rūi. Aerē Abraāova'ea xava'ehetero gwembirekoeteva'ea pavēi Sarava'ea pavēi novīa. Emo Tupana'ga gwembi'ea rupi katu ahe mbota'yruka Abraāova'ea pe. Nurā Isaqueva'ea ari gwaivīva'ea hugwi Sarava'ea hugwi.

²⁴⁻²⁵ Nanongara ko nhande mbo'e Tupana'ga nhi'iga rehe. A'ereki Tupana'ga nhi'iga oko kunhangwerava'ea'java'ea. Dois kunhangwerava'ea. Na jitehe ko dois Tupana'ga nhi'iga hako. Ga nhi'igame Abraāova'ea pe Tupana'ga nhi'iga ko Sarava'ea'java'ea. Ga nhi'igame Moisésva'ea pe Tupana'ga nhi'iga ko Agarva'ea'java'ea. Nahā a'ero. Ymya Moisésva'ea hoi o'ama yvytyruhua rehe Sinai rehe Arábiapeve'ga gwyri pe hako. Pevo Moisésva'ea henduvi Tupana'ga nhi'iga. A'ero ahe judeusva'ea mbo'embo'ei a'ea rehe. Kiroki ga oko Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi – ga ndipiro'yi jugwi. Ga ko Agarva'ea ra'yra'va'ea ja. A'ereki kiroki ahe oko Agarva'ea ra'yramo – ahe ko ipiro'ye'ŷva'ea no.

Agwamova'ea cidade de Jerusalém ko Agarva'ea javijitehe. Ojarava'ea nhi'iga hugwi Agarva'ea ndipiro'yi jipi gwa'yra'va'ea pavēi. Na jitehe Jerusalémmeve'ga ndipiro'yi Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi judeus'ga.

²⁶ Gwerekō iru'īa Jerusaléma'java'ea Tupana'ga apoa. A'epeva'ea ko nhande. A'ereki nhande nhandepiro'y Moisésva'ea remimbo'eagwera hugwi.

Sarava'ea Abraāova'ea rembirekoeteva'ea na jitehe ipiro'y oporavykye'yma ojipeva'ea pe.

²⁷ Igwete Tupana'ga ikwatijarukari onhi'iga inoḡauka hako.

"Nandera'yri nde ga mbo'are'yma.

A'ereki ga opohi nde hugwi.

Emo po ti nde roryroryvamo nehē," ei ga.

"Nde nderekwahavi ve hahya ga mbo'are'yma.

Emo ti nde rahērahemamo ga mbo'ambo'a nehē," ei Tupana'ga.

"Ejoryjory ti a'ero.

Opohi ga nde hugwi novīa.

Emo po ti ndera'yra'ga ndetauhuro nehē hēara'yra'ga hohe hēa rembirekorame ga pavēi," ei Tupana'ga ikwatijaruka hako.

²⁸ Nhiirū, Tupana'ga e'i Abraāova'ea pe hako: "Aerē po ti nde ra'yramo nehē," ei ga. "Tamombyry ti nde ve a'ero nehē nerymymino'ga pe nehē no," ei ga Abraāova'ea pe hako. Gwembi'ea rupi Tupana'ga Isaqueva'ea mongoi Abraāova'ea ra'yramo gwa'uva pyvō a'ero. Gwembi'ea rupi jitehe Tupana'ga pe mongoi Abraāova'ea ra'yra'javamo no pejikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi.

²⁹ Tupana'ga ra'uva pyvō Isaqueva'ea o'a. Ismaelva'ea Agarva'ea ra'yra'va'ea ki a'e te a'ea pyvō rūi o'a. A'ereki Abraāova'ea ta'y tehe ipiro'ye'ŷva'ea pe. Aerē Ismaelva'ea rekote'varuhui Isaqueva'ea pe hako. Na jitehe agwamo – kiroki ga Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi oko – ga oko

te'varuhu nhande ve nhande jikoty'arame Cristo'ga pavēi Tupana'ga ra'uva pyvō.

³⁰ Marā reki ikwatijara e'i a'ero hako? Ikwatijara omombe'u Sarava'ea nhi'igagwera gwembirekova'ea pe Abraãova'ea pe.

“Emombo ti avo hugwi ipiro'ye'ÿvehēa hēara'yra'ga reheve.” ei ahe.

“Ga po ti ndopojykai tuhē nembatera nehē ipiro'ye'ÿvehēa ra'yra'ga,” ei Sarava'ea ahe ve.

“Jihi ko nerembirekoetea,” ei ahe.

“Jira'yra'ga jate po ti opojyka ndeapoa nehē,” ei ahe Abraãova'ea pe hako.

Nahā ikwatijara imombe'ui Sarava'ea nhi'igagwera hako.

³¹ Nhiirū, ipiro'ye'ÿva'ea ra'yrava'ea ja rūi nhande rekoi a'ero. A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera rupi rūi nhande xako. Xako nhande ipiro'yva'ea ra'yrava'ea javijitehe. Nurā nhande rekoi Tupana'ga remimombyryva rupi.

5

Cristo'ga nhande mbopiro'y

¹ Cristo'ga nhande mbopiro'y vvyakotyva'ea remimbo'eagwera hugwi tipiro'y tuhē ti ġa javo. Na tuhē ti peko a'ero. Tapekoa'javi ti ipiro'ye'ÿve'ġa ja ġa jikwakukwakuvame.

² Ji rendu katu ti. Tapenhimbo'ea'javukari ġa pe. A'ereki ġa e'i pe me jipi: “Pekytiuka ti penhakhwanhapira,” ei ġa. “A'ero po ti Tupana'ga ei pe me nehē: ‘Pepyry hete pe’.” A'ea ġa ei pe me novīa. Ji ki a'e te Pauloramo ta'e pe me: Po ti pe jikytiukapotari nehē, a'ero po ti Cristo'ga ndapepokogī'i nehē.

³ A'ea'ja hete ko ji: Kiroki ġa ojikytiuka pota – tonhi'ipo'ru pa po ti ġa Moisésva'ea hamo.

⁴ Jararamo po pe ei ojuhupe: “Po nhande Moisésva'ea nhi'ipo'rurame po ti Tupana'ga ei nhande ve a'ero nehē: ‘Pepyry hete pe’,” pe'e tehe po pe. Pe'erame a'ea po pe nhimbopohiri Cristo'ga hugwi. Pemovahivahi po pe Tupana'ga remimombyryva pejive a'ero.

⁵ Ore ki a'e te orojikoty'a Cristo'ga pavēi. Tupana'ga ra'uva ore mbo'e a'ero. Nurā ore ehetei: “Tupana'ga po ti e'i nhande ve nehē: ‘Pepyry hete pe,’ e po ti ga nehē,” oro'e ore. Na tuhē. A'ereki orojiko ore Cristo'ga rehe.

⁶ Ore jikoty'aro gwaramo Jesus Cristo'ga pavēi Tupana'ga ei: “Pryry hete ġa jikogi ga rehe.” Ga nde'i pryry ore jikytiukaro gwaramo. Pryry ga nde'i ore jikytiukare'yma gwaramo. Ore jikoga gwaramo Cristo'ga rehe Tupana'ga e'i pryry. Ore ojipe'ġa arōheterame jukwaha reki orejikoga ga rehe.

⁷ Ymya pe jikhetei Jesus Cristo'ga rehe pryryva'ea rerovia ikwehe. Emo kiro pe napehendukatua'javi pryryva'ea mombe'ua. Maranuhūrame ojipe'ga pe ndovahoguhui pendeaporogita rorojijyjijyita?

⁸ Tupana'ga rūi gwerojijyi pendeaporogita. Gaha e'i pe me peko ti jireheva'ea javo.

⁹ Tamombe'ua'ja pe me ojo'java'ea a'ero. Nhande imondo'irame imbovuhava pāo hu'uma pype, aerē imbovuvupavi reki hu'uma a'ero. Na jitehe ga pe mbo'e'irame kiro Tupana'ga nhi'igarūiva'ea rehe, aerē po ti pe heroviapavi garemimbo'ea Tupana'ga nhi'igarūiva'ea nehē.

¹⁰ Na rūi reki pe ndekoi, a'e ji. Jijikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi ji ei: Pejapyaka katu tuhē po ti pe ji javijitehe nehē. Emo pemomynhuhūve'ga pe po ti Tupana'ga imbohahyukari nehē. Mara'ngu po ga huvihavamo okovo? Ga vīa po ti okwaha hahya nehē.

¹¹ Oro ji, nhiirū, ji nda'ei tuhē ahe ve tojikytiuka ti ġa javo. I'mbe reki judeus'ga ji mombe'gwovo Paulo'ga e'i jupe javo. “Tojikytiuka ti ġa. A'ea

pyry Tupana'ga pe,' ei Paulo'ga," ei ga o'mbero. Ymya ji ei a'ea novia. Agwamo ji erame po ga ndokote'varuhua'javi ji ve a'ero hamo. A'ereki ahekytia ga opota hete. Ga oko te'varuhu tuhē reki ji ve. A'ea'e ko ji jipi: Jesus Cristo'ga omano yva rehe nhande repyga, a'e ji. Pejikoga rehe jate ga rehe po ti Tupana'ga ei pepyry pe javo. Emo ji nda'ei tojikytiuka ti ga javo. Ji erame po ga nonhimonha'ngaa'javi ji ve hamo ji Cristo'ga manoagwera mombe'urame hamo.

¹² Kiroki ga ombovambova pepy'a tapekytiuka ti penhakwanha javo – maranuhūrame ga ndojirakwanha'otehei?

¹³ Pehe reki, Tupana'ga pe mo'ē tapepiro'y ti javo. Tape'ei ti a'ero: “Nhandepiro'y nhande. Xako te'varuhu ti nhanderemibotarimo a'ero.” Tape'ei ti a'ea. Nahā ti peko: Pejopokopoko ti penhoaromo.

¹⁴ A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera nhaporemo e'i no: “Erenhiarō hete nde.

Na jitehe ti earō hete ejikotyve'ga,” e'i aheremimbo'eagwera a'ero.

¹⁵ Emo pejogwayvarame ko pe onharōva'ea'java'ea. A'ea ojou'uu'u okovo. Penhimboko'i ti a'ero. Pejogwayvarame po ti pe nhombote'varuhupavi nehē.

Peko ti Tupana'ga ra'uva remibotarimova'ea rehe

¹⁶ Na tuhē ji ei pe me kiro: Na Tupana'ga ra'uva nhimbopogweukari pe me. Nahā po ti pe ndapekoi tuhē pejipy'ate'varuhua remibotarimova'ea rehe pejikovo.

¹⁷ Nhandepy'ate'varuhua omovahī Tupana'ga ra'uva jipi. Tupana'ga ra'uva omovahī nhandepy'ate'varuhua jipi no. Onhomovahī tuhē a. Tupana'ga ra'uva omovahī pepy'ate'varuhua tapekoyme ti penhimimbotarimova'ea rehe.

¹⁸ Tupana'ga ra'uva nhimbopogweukarame pe me aheremimbo'eagwera napemondomondo'i a'ero.

¹⁹ Gapy'a te'varuhurame jukwaha reki gandekote'varuhua. Gwerekouhu ga ojipe'ga nembireko'ga. Ndoakwahavihu ga okovo a. Ga nanuhū jipi.

²⁰ Oko hete ko ga ha'angava rehe gwemimbohete'hara rehe okoe'yma Tupana'ga rehe. Obote'varuhu ga opajiro. Nanongara'ga nombopogwei Tupana'ga ra'uva remibotarimova'ea rehe. Ojogwereko te'varuhu ga. Ojogwayvaruhu ga okovo. Onhimyrō ga ojogwehe. Onhimboahiahivuhu ga ojohupe. Ojihe jate ga ndekoi ji po ti jara'ga hohe nehē javo. Ojipe'ape'a ga jara'ga hugwi ndokwahavihu ga javo. Ndojihe'ara'javi ga jara'ga ndehe gwemimbo'ea rehe.

²¹ Opota pota ga ojohugwi. Heagwrygywry ga toryva rerekouhurame. Ojipeipea ko gandekote'varuhua no nanongara jitehe. Amombe'u ko ji pe me ikwehe. Kiro ji imombe'ua'javi a'ero. Nanongara'ga po ti Tupana'gareheve'ga rūi nehē.

²² Emo Tupana'ga ra'uva nhande pojykarame ko nhande nanongara'ga atyvi. Tiarō hete nhande ojipe'ga. Nhanderory nhande a'ero. A'ereki Tupana'ga ra'uva nhande mbohoryory nhande rerekovo. U katu nhandepy'a. Xanhimomirana nhande avuirama ojipe'ga ndekote'varuhurame nhande ve. Timomyry nhande ga pe. Nhandepyry tuhē nhande. Jara'ga ojiko nhande rehe. Nahā nhande reko'i Tupana'ga ra'uva nhande pojykarame.

²³ Nhandehyrō nhande jara'ga pe. Nhande ndiakoa'javi nhandepy'ate'varuhua remibotaruhua rupi. Aheremimbo'ea nomovahī nanongara'ga!

²⁴ Jesus Cristo'gareheve'a'ero gwaramo nhande ei: Ndiakoa'javi nhande nhandepy'ate'varuhua remibotarimova'ea rupi.

²⁵ Tupana'ga ra'uva nhande mboheaporogita pyahu nhande rerekovo. Xako pò ti gara'uva remimbotarimova'ea rupi a'ero hamo.

²⁶ Xanhimboheteyme ti, ji po ti jara'ga hohe nehê javo. Xanhimyröyme ti ga ndehe no.

6

Pejopokopoko ti

¹ Nhiirü, nahã po pe ndekoi penhirü'ga pavêi hamo ikwahavame garekote'varuhua hamo. Pendekorame Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe penhi'inhyrô ti ga pe a'ero ga mongokatua'java. Pejapyaka katu ti pejihe tapembopogweyme ti garekote'varuhua rehe nehê no.

² Pejopokopoko ti a'ero jipi. Nahã po ti pe hendukatui Cristo'ga remimbo'ea nehê.

³ Kiroki ga onhimbohete tehe - ga onhimoandyandyi reki.

⁴ Pejapyaka katu ti pejeaporogita rehe tahepia ti jirekokatua javo. Pendekokaturame, a'ea rehe po ti pe ndoryvamo a'ero ji ga hohe jave'y.

⁵ Nhande retakwera'ja po xako katu jipi hamo.

⁶ Nhanembo'ehara'ga pe po nhande timondomondo pyryva'ea hamo ga nhanembo'embo'erame Cristo'ga nhi'iga rehe jipi.

⁷ Tapenhimoandyandyi ti pejikote'varuhua rehe. A'ereki ahe nomoandyandyi Tupana'ga. Jukwaha reki nhande ve. Nhande itymame mbatera gwia jitehe po ti nhande jykyi a'ero nehê. Na jitehe nhande rekote'varuhurame ite'varuhu tuhê po ti nhande ve a'ero nehê. Tupana'ga po ti ombohahyuka nhande ve nehê.

⁸ Po ti nhande rekoï nhandepy'ate'varuhua remimbotarimova'ea rehe, a'ero po ti nhandepy'ate'varuhua jitehe nhanemondoagwama hahyva'ea ruvihava pype nhande manorame nehê. Po ti nhande rekoï Tupana'ga ra'uva remimbotarimova'ea rehe, a'ero po ti gara'uva jitehe nhande mongoi Tupana'ga pyri nehê.

⁹ Tiancekwerajyme ti nhanderekokatua rehe. Nhande jirokwaramenhandekokatua jipi po ti oho nhande ve imombyryhava apiavo nehê.

¹⁰ Nhanderekorame ga pavêi xako katu ti ga pe nhaporememo a'ero, ga pe kaitu Jesus'gareheve'ga pe.

Paulova'ea okwatija pa Galáciapeva'ea pe

¹¹ Jihi kiro akwatija jipovo pe me. Pehepia nhirembikwatijara. Hehanuhüva'ea ji a'apo.

¹² Topomogita katu ti ji kiro a'ero. Cristo'ga omano yva rehe nhande repyga ikwehe. Nhande jikogame jate Cristo'ga rehe Tupana'ga ei pepyry pe javo. Judeus'ga ki a'e te e'i: "Po ahe gwendu Moisésva'ea remimbo'eagwera hamo," ei judeus'ga. Nurã akoja'ga - kiroki ga oho pe pyri - ga pe kytiuka pota tohendu katu ti ga Moisésva'ea remimbo'eagwera a'ero javo. A'ea ga opota. A'ereki ga e'i ojuhupe: "Nhande ga kytiukaramen po ti judeus'ga nhimohemi nhande rehe nehê," ei ga. "Ndokote'varuhui po ti ga nhande ve a'ero nehê nhande Cristo'ga manoa mombe'urame nehê," ei ga. A'ea rehe jate ga e'i hete pe me pejikytiuka javo.

¹³ "Pejikytiuka ti hendukatupava Moisésva'ea remimbo'eagwera," e'i tehe ga pe me. Ga vehevi ki a'e te nohendukatupavi Moisésva'ea remimbo'eagwera no. Ga opota tehe pekytiukara. Pe kytiukaramen po ti ga nhimboheteuhua a'ea rehe nehê ore tuhê ga kytiuka javo nehê.

¹⁴ Ji ki a'e te nanhimbohetei. Jesus Cristo'ga jate ji ambohete nhandepojykaharete'ga. A'ereki ga omano yva rehe nhande repyga. A'ero jijikoga

gwaramo Cristo'ga rehe kiro ji ndakoa'javi vyvakotyve'ga ndeaporogita rehe. Na jitehe - kiroki ga oko vyvakotyve'ga ndeaporogita rehe - ga ndakoa'javi jireaporogita rehe no.

¹⁵ Tupana'ga nde'i reki pyry nhande kytirame. Ga nde'i pyry nhande kytie'ymame. Nhande reaporogitapyahurame, a'ea pe Tupana'ga e'i pyry.

¹⁶ Kiroki ga gwendu katu a'ea nhiremimbo'ea rehe okovo - Tupana'ga ti tonogatu gapy'a. Toporogwety ti ga ga no. Ojiheve'ga nhaporemo ti ga toporogwety.

¹⁷ Kiro ji ei a'ero: Tanhimomynha'javyme ti ga onhi'iteheavo. A'ereki Jesus'ga ko jipojykaharete'ga. Jukwaha reki a'ea. A'ereki jukwaha ika'e'agwera jira'oa rehe. A'ereki ji Jesus'ga mombe'umbe'urame ojipe'ga jigwarai ji rehe ji nupanupamo.

¹⁸ Nhiirũ, Jesus Cristo'ga tomomyry pe me nhandepojykaharete'ga. Na tuhẽ. Amém.

PAULOVA'EA OMOMBE'U ÉFESOPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Efésios

¹ Jihi ko Pauloramo Jesus Cristo'ga moirūharamo jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki nahā Tupana'ga opota.

Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me. Pe ko Tupana'ga remimo'ēharamo. Ndapepohiri pe Cristo Jesus'ga hugwi pejikovo gareheva'ero jipi. Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me – perope cidade de Éfeso pe.

² Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomombyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonogatutū ti ga pepy'a, a'e ji.

Tupana'ga pyry hete nhande ve

³ Timbohete ti Tupana'ga! Ga ko nhandepojykaharete'ga ruva'ga Jesus Cristo'ga ruva'ga. Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga no.

Ymyahū yvaga hugwi Tupana'ga omondo gwa'uvapyryva nhande pyri imombyryva nhande ve. Nhande jikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi a'ea imombyryparavuhupavi nhande ve.

⁴ A'ereki ymyahū yvya apoa renonde yvaga apoa renonde Tupana'ga e'i: “Tammombyry ti ji ga pe nehē,” ei ga. A'ea rupi ga nhande mbojikoty'aruka Cristo'ga pavēi. Nahā ga nhande mo'emo'ēi ojive.

“Toko pyry ti ga okote'varuhue'yma tuhē jirovai pyteri pe ji arōheteavo nehē,” ei Tupana'ga nhande mo'emo'eamo.

⁵ A'ereki ymyahū ga e'i ojapyakavo nhande rehe: “Amboja'oja'o ti ji ga jiiive toko ti ga jira'yramo upa ji pyri nehē Jesus Cristo'ga manoro gwaramo ga ndepyga nehē,” ei ga.

“Nanongara ji apota,” ei ga.

⁶ Nahā ymyahū ga pyryvamo nhande ve nhande mo'emo'eamo nhande mongovo gwa'yramo tanhimboheteuka ti ga pe jipyryva katukaturo gwaramo ga pe javo.

Tupana'ga pyryhetero nhande ve nhande jikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi Tupana'ga remia'nguhete'ga pavēi.

⁷ Gwekoa reka'vogukaro gwaramo omanomo Cristo'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi. Nurā Tupana'ga ndokwahava'javi nhanderekote'varuhua imombo.

Nahā Tupana'ga pyrykatukaturo.

⁸ Nahā ga pyryhetero nhande ve ikwahapava onhimombaragwahava.

⁹ Gwemimbotarimova'ea gwembiepiukaripyre'yma ga ikwahavukari reki nhande ve.

A'ereki ga okwahavuka pota hete nhande ve. E'i ga: “Nahanahā ti nehē ji Cristo'ga mondoro gwaramo ga pyri nehē,” ei ga.

¹⁰ “Aerē mbapava koty ti pyry ji ve ji ga mongopavi Cristo'ga nhi'iga rupi yvagipeve'ga yvyakotyve'ga ndeheve nehē. Nahā ti ga gapojykaharete'ga nehē, ei ga.

Cristo'ga nhi'iga rupi ti ji imongopavi yvagipeva'ea yvyakotyva'ea reheve nehē. Nahā ti ga a'ea pojykaharete'ga nehē no.

Nahā ti Cristo'ga rekoi tuhē huvihavuhuhetero mbatera nhaporemō ipojykaharetero ga nhaporemō gapojykaharetero nehē no,” ei Tupana'ga.

¹¹ Ore jikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi Tupana'ga pyryhetero ore ve. Aerē ti ga ore mongoi ojipyri ore mombytavo avuirama nehē no.

A'ereki ymyahũ Tupana'ga omongo pa gwemimbotarimova'ea rehe. A'ea rupi ga ojapyaka ore rehe no. Heaporogita ga ore mo'emo'eamo ojive javo hako. E'i ga:

12 “Tanhimboheteuka ti ga pe jikatukaturu gwaramo – kiroki ga ojikogypy Cristo'ga rehe,” ei ga hako. Na tuhẽ. A'ereki Tupana'ga ojapyaka ypy gweaporogitaro.

Aerẽ te ga imongopavi gwemimbotarimova'ea rehe. Orojikogypy ore Cristo'ga rehe.

13 Ymyaĩ pejiko pe Cristo'ga rehe no henduvame Cristo'ga mombe'ua a'itituhẽva'ea.

Ga e'i pe me: “Pejiko ti Cristo'ga rehe imomboruka ga pe pejekote'varuhua,” ei ga pe me.

Cristo'ga pavẽi pe jikoty'aro gwaramo Tupana'ga imondoi gwa'uvapyryva imombytavo pe pyri no pejikogame Cristo'ga rehe.

A'ereki ymyahũ Tupana'ga e'i: “Amondo ti ji jira'uvapyryva ga pyri ga pojkauka jijive nehẽ – kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe. Jukwaha a a'ero nhirembipojyka nehẽ.” A'ea Tupana'ga ei gwa'uvapyryva mondovo pe pyri.

14 Pyryva'ea gwa'uvapyryva ga imondoi nhande ve kiro. Nurã nhande ei ikwahava javo: Tupana'ga ti imombyryhetei nhande ve nhande pokoguka nhande mbopiro'yuka nhanderekote'varuhua hugwi nehẽ.

Ojipyri ti ga nhande rerohoukari nhande mombytavo avuirama nehẽ toko ti ga jireheva'ero javo, xa'e nhande ikwahava.

Pyry hete ga nhande ve gwa'uvapyryva mondovo nhande pyri tanhimboheteuka ti ga pe jikatukaturu gwaramo javo.

Paulova'ea onhi'ĩ Tupana'ga pe Éfesopeva'ea repyga

15-16 Nurã jihi no, nhinhi'igame Tupana'ga pe ji nanhi'imbigi ga pe pe ndepyga.

—Ndepyry hete nde, a'e ji Tupana'ga pe. A'ereki nde erembojiko Éfesopeve'ga Jesus'ga rehe ga pokoga. Emombyry ti ga pe, a'e ji ga pe jipi.

A'ereki ojipe'ga pe mombe'u ji ve. “Éfesopeve'ga ojiko hete Jesus'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe ikwehe,” ei ga ji ve. “Oarõ hete ga Tupana'ga remimo'ẽhara'ga nhaporemõ,” ei ga pe mombe'gwovo.

17 Tupana'ga ko nhandepojykaharete'ga ruvihavuhete'ga Jesus Cristo'ga ruvihavuhete'ga. Gaha timbohete! A'ereki ga pyry katu katu nhandervete'ga. Ga pe ji ei pe ndepyga jipi:

—Ekwahaheteuka ti Éfesopeve'ga pe nahanahã ji rekoji javo. Ndera'uva ti tombo'e ga nde rehe nde monhimbaragwahavuka ga pe. Ndera'uva ti tanderepiuka ga pe ga mboheaporogitakuavo nahanahã Tupana'ga rekoji javo, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

18 Ga pe ji ei:

—A'ero ti gweaporogitakatuheterame Éfesopeve'ga ikwahavi oyvyteri pe nehẽ. Nurã ti ga ei nehẽ: “Pyry hete ti nhande ve nehẽ. A'ereki Tupana'ga e'i opyryvamo nhande ve: ‘Tuhu ti ga upa avuirama ji pyri nehẽ,’ ei Tupana'ga nhande ve.”

—Nahã ti ga ei ojikheteavo nde rehe gworygworyvamo nehẽ, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

Ga pe ji ei:

—Gweaporogitakatuheterame ti Éfesopeve'ga ikwahavi neremimbokatukatua ojive, a'e ji. Nurã ti ga ei nehẽ: “Yvagi pe ti ikatu katu nhande ve nhaporemõ nehẽ Jesus'gareheva'ero nhande rekoro gwaramo. Tupana'ga

ti nhande mongoi ojipyri jara'ga ndeheve nehê no gwemimo'êhara'ga. Ga pyri ti nhande rukatui ga pavêi avuirama nehê," e'i ti ga ikwahava nehê, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Nahâ ti ejikwahavuka Êfesopeve'ga pe, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

¹⁹ Ga pe ji ei:

—Gweaporogitakatuheterame ti Êfesopeve'ga ikwahavi ndepopoakahete-hetea nehê. A'ea nde hepiukari ji ve ga pe nhaporemô no - kiroki ga ojiko nde rehe. Nurâ ore ei: Ndepopoakaheteavo gwaramo ti nde ore pokogi nehê no. A'ea ore ei, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

²⁰ A'ereki Tupana'ga opopoakara pyvô Cristo'ga mbogwerava'ja omanove'ga hugwi. Opopoakara pyvô jitehe ga Cristo'ga rohero ojipyri ga mboapyga ojohukoty rûi ga mongovo toko ti ga huvihavuhuhetero yvagi pe okovo nhimoirûharamo javo. Nahâ opopoakahetea pyvô Tupana'ga imombyryvi Cristo'ga pe. Na jitehe ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve opopoakahetea pyvô nehê no.

²¹ Yvaga pype hete Tupana'ga omongo Cristo'ga ojohukoty rûi. Koji'i hete tuhê Cristo'ga popoakaramo ojipe'ga hohe pa a'ero. Ipopoaka hete ranuhû ga a'ero ipopoakaheteve'ga hohe pa ipopoakaheteve'gandehave'ga hohe pa no ganduvihava'ga hohe pa no ganduviha'vi'ga hohe pa no. Ga nhaporemô omomondouka ojipe'ga gwemimbotarimova'ea rehe agwamo. Aerê ti ga ga mondomondouka nehê no. Ga hohe pa Cristo'ga ipopoaka ojipe'ga hohe pa nhaporemô no.

²² Tupana'ga ga mongopavukari yvagipeve'ga nhaporemô yvyakotyve'ga nhaporemô Cristo'ga nhi'iga rupi ga ko gâpojkaharetero javo. Tupana'ga imongopavukari yvagipeve'ga nhaporemô yvyakotyve'ga nhaporemô Cristo'ga nhi'iga rupi ga ko a'ea pojkaharetero javo. Cristo'ga rekorame ipoijkaharetero gâpojkaharetero Tupana'ga ga mongoi gâpojkaharetero - kiroki ga ojiko ga rehe onhimonono'ono'oga jipi tihendu Tupana'ga nhi'iga javo. Nahâ Tupana'ga ga mongoi ga'akagamo tomongo ti ga ga gwemimbotarimova'ea rehe javo.

²³ Ga pe ji ei: Cristo'ga ra'oa. A'ereki gaha ga poko ga monhimomiranambava ga mbopopoaka imombyrypava ga pe okovo ga pyri. Nahâ ga ga pojkapavi ohyahipava ga ndehe jipi. Yvagipeve'ga yvyakotyve'ga ga ipoijkapavi ohyahipava hehe jipi no. Yvagipeve'ga yvyakotyve'ga ga ga pojkapavi ohyahipava ga ndehe jipi no.

2

Tupana'ga ombopyahu nhandereaporogita

¹ Pehe, myma'ĩ pendeaporogita Tupana'ga nombopyahui ve. A'ero Tupana'ga pe pe ndekoi omanove'ga ja. A'ereki ga e'i: "Ji ve ko ga ambotehea imombigukare'yma gwaramo gweaporogitatirua'ha. Ji ndajikoty'ari ga pavêi a'ero. A'ereki ga oko nhiremimbotarimova'ea rehe rûi okote'varuhuavo," ei Tupana'ga pe mombe'gwovo.

² Ga oko te'varuhu jipi avove'ga nhaporemô yvya koty. Ymya'ĩ nane'ymi pe ndekote'varuhui ga pavêi pejikovo ganduvihavuhu ga nhi'iga rupi Satanás'ga nhi'iga rupi - kiroki ga u yvatea gwyrri okovo yvatea gwyrripeve'ga nduvihavuhuro no. Ga ko oko ite'varuhuve'ga ndaha'oive'ga. Ndapekoa'javi ganhi'iga rupi agwamo. Jara'ga reki oko ga rupi agwamo Tupana'ga nhi'iga rendukatue'yma.

³ Ymya'ĩ nhande nhaporemô xako ga ja nhandekote'vapotaruhuavo nhandekovo nhaneremimbotarimova'ea rehe. Ymya'ĩ tirua'hu nhandereaporogita. Nhande japyakate'varuhui. Nane'ymi nhande rekote'varuhui.

Nurã Tupana'ga nhimonha'ngai nhande rehe kako. Na jitehe jara'ga ndehe ga nhimonha'ngai no.

4 Tupana'ga nhande arõ hete ranuhũ reki. Nurã ga nhande porogwety-hetei.

5 Emo nhandereaporogita tiruahũ reki. A'ea rupi ga pe nhande rekoi omanove'ga ja. Nhandereaporogita tiruahũrame ga nhandereaporogita mbopyahui reki nhande arõheteavo gwaramo. Ymyahũ Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe Tupana'ga nhandereaporogita mbopyahui. Opyryhetero gwaramo Tupana'ga imombopaheteukari pendekote'varuhua pejikogame ga rehe.

6 Ymyahũ Tupana'ga Cristo Jesus'ga mbogweravi gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Cristo Jesus'ga pavêi nhande jikoty'aro gwaramo ga nhandereaporogita mbopyahui. A'ero ga nhandereaporogita mbuhuri yvagi pe ojipyri no. Ga nhandereaporogita mbopyahui toko ti ga huvihavamo Jesus'ga pavêi yvagi pe javo. Agwamo Cristo Jesus'ga apygi Tupana'ga pyri yvagi pe okovo huvihavamo. A'ereki ymyahũ Tupana'ga Cristo Jesus'ga mbuhũ ojipyri imombyrymbyryva ga pe. Cristo Jesus'ga pavêi nhande jikoty'aro gwaramo Tupana'ga na jitehe imombyryvi nhande ve no ga moirũuka.

7 Nahã ti Tupana'ga hepiukari opyrykatukatua nhande ve avuirama nehẽ Cristo Jesus'ga manoro gwaramo nhande repyga.

8 A'ereki opyryhetero gwaramo Tupana'ga pendekote'varuhua mombo pa hete pe jikoheterame Cristo Jesus'ga rehe. Pe rũi pemombo pejikote'varuhua pejihugwi. Tupana'ga reki omombo imombyrypota pe me ipotaro gwaramo. Nurã ji ei: Omombyry tehe ga pe me.

9 Aherekokatua kwepya gwaramo rũi Tupana'ga imombyryvi ahe ve. A'ereki ga e'i: "Te'iyme ti ga: 'Ji pyryro gwaramo Tupana'ga imombyryvi ji ve.' A'ea ti ga te'iyme. Tonhimboheteyme ti ga a'ero," ei Tupana'ga.

10 A'ereki Tupana'ga nhande mombyry. Cristo Jesus'ga pavêi nhande jikoty'aro gwaramo Tupana'ga nhandereaporogita mbopyahui toko katu ti ga a'ero ojipe'ga pokoga javo. A'ereki ymyahũ nhandereaporogita mbopyahua renonde Tupana'ga e'i: "Nahanahã ti ga toko katu jipi ojipe'ga pokoga nehẽ," ei ga.

Ojo'ja hete nhandereaporogita

11 Pekwahava'ja ti a'ero. Ymya'ĩ jukwaha hete pe ndekoi judeus'garũiva'ero Tupana'gareheve'garũiva'ero. Judeusramo ore orokytiuka orerakwanhapira ore ko Tupana'gareheva'ero javo. A'ea rupi oro'e te'varuhu ore pe me a'ero ojikytiukare'yve'ga.

12 Pekwahava'ja ti. Ymya'ĩ pe ndapekoi Cristo'gareheva'ero pejikovo oreirũ'garũiva'ero. Peko pe ore're'ya'ga rũi israelitas'ga nde'ya'garũiva'ea judeus'ga nde'ya'garũiva'ea. A'ereki pe ko ambotehea Tupana'ga pe. A'ero Tupana'ga nde'i pe me: "Tamombyry ti ji pe me." A'ea rũi Tupana'ga ei pe me. Nurã pe ndape'ei: "Aerẽ ti nhande hoi yvagi pe Tupana'ga pyri nhandejupa avuirama nehẽ." A'ea rũi pe ei. Ndapekoi pe Tupana'gareheva'ero. Nahã pe ndekoi pejikovo okote'varuhuve'ga pyteri pe.

13 Na tuhẽ. Ymya'ĩ irupeve'ga ja pe ndekoi Tupana'ga hugwi pejikovo gwaramo judeus'garũiva'ero. A'ereki ymya'ĩ pe ndapejikoty'ari ga pavêi.

Agwamo reki pe ndekoi ira'agweve'ga ja Tupana'ga hugwi pejikoty'aro gwaramo Cristo Jesus'ga pavêi. Tupana'ga pavêi pe jikoty'ari kiro. A'ereki Cristo'ga gwekoa reka'voguka omanomo pe ndepyga.

14 A'ereki Jesus'ga nhandepya' no'gatu nhande jikoty'aro gwaramo onpavêi.

Ymya judeusramo ore nopoarõhetei. Pe na jitehe judeus'garũiva'ero pe norearõhetei no. Nhanenhoarõe'yma ko hovapiahava ja nhandepyteri pe. Aerẽ Cristo'ga nhande monhoarõuka nhande mbohoryva'javi Tupana'ga rehe. Nahã ga nhande mbojogwerekokatuavo. Aḡwamo judeusramo ore roryvamo pe ndehe. Na jitehe judeus'garũiva'ero pe ndoryvamo ore rehe. A'ero hovapiahava'java'ea ndogwerekoa'javi nhandepyteri pe. A'ereki nhanenhoarõe'yma opi nhande hugwi.

15 A'ereki Cristo'ga omombi nhandejogwerekote'varuhua omanomo ḡwaramo nhande repyga. A'ea rupi ga e'i: "Ndatekwava'javi kiro Moisésva'ea rembikwatijaragwera rehe," ei ga.

Aherembikwatijara e'i judeus'ga pe jate. Jesus'ga manoa renonde oron-himboheteavo judeusramo ore ei pe me judeus'garũiva'ea pe: Ore ve jate Tupana'ga onhi'i. Pe me rui ga onhi'i. Nahã ore ei ore ko pe hohe javo. A'ea rupi Moisésva'ea rembikwatijara ko nhanemonhoarõe'ymukava'ea a'ero.

Aherembikwatijara rehe ndatekwava'javi aḡwamo. Judeusva'ero ore jikogame Cristo'ga rehe ga orereaporoḡita mbopyahui. Na jitehe Cristo'ga pendeaporoḡita mbopyahui no pe jikogame ga rehe judeus'garũiva'ero. Nhandereaporoḡita mbopyahurame ga nhandereaporoḡita mbojo'javi a'ero. Nahã ga nhandepy'a noḡatui nhande monhoarõheteuka.

16 Nahã yva rehe omanoro ḡwaramo Cristo'ga nhandereaporoḡita rerõjiji nhandereaporoḡita mbopyahuavo. Omano ga yva rehe imombiga nhandejogwerekote'varuhua nhande mongovo oja'oro. "Nahã ti ji imombigi gandekote'varuhua Tupana'ga pe nehẽ no," ei ga.

17 Cristo'ga uhu yvya koty pyryva'ea mombe'ḡwovo. "Tanõḡatu ti judeus'garũive'ḡa py'a - kiroki ḡa oko irupeve'ḡa ja Tupana'ga hugwi ga kwahave'yma ḡwaramo," ei ga. "Tanõḡatu ti judeus'ga py'a no - kiroki ḡa oko ira'agweve'ḡa ja Tupana'ga hugwi ga kwahava ḡwaramo," ei Cristo'ga pyryva'ea mombe'ḡwovo pe me ore ve no.

Pe me ga ei, a'e ji. A'ereki pe peko judeus'garũiva'ero. Ore ve ga ei, a'e ji. A'ereki ore oroko judeusva'ero.

18 Nhande ve nhaporemõ ga ei, a'e ji. A'ereki Cristo'ga manoro ḡwaramo nhande repyga Tupana'ga ra'uva tuhẽ nhande pojyka nhande nhaporemõ. Gara'uva nhande pokõga ḡwaramo nhande nhi'igi Tupana'ga pe nhandervete'ga pe.

19 A'ero judeus'garũiva'ero pe ndapekoa'javi ambotehero Tupana'ga pe kiro. Ga nde'ia'javi pe me: "Jigwyrivepa'ea rui pe ndekoi." A'ea rui ga ei pe me aḡwamo. A'ereki aḡwamo pe peko oreiruramo pejikovo Tupana'ga remimo'eharamo ore javijitehe. Tupana'ga oko oreiruvihavuhetero penduvihavuhetero no. Peko pe Tupana'ga re'yjamo.

20 Jesus Cristo'ga moirũhara'ḡa ojikogypy Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ḡa pavẽi. Aerẽ pe jikõgi Jesus Cristo'ga rehe no. Ga pe ji ei onga pyhykava. A'ereki ḡa ojikogypy Cristo'ga rehe pejikõga renonde. Jesus Cristo'ga pe tuhẽ ji ei onga pyhykava ruvihava. A'ereki ga rehe nhande xajiko ḡa pavẽi.

21 Ga pavẽi nhandejikoty'aro ḡwaramo nhande nhaporemõ xajogwerekõ katu katu nhandepyrypyryvamo tu katu ti Tupana'ga nhandepyteri pe jipi javo. Nahã ko nhande Tupana'ga rongapyryva ja gambõhetehava ja nhandejikoty'aro ḡwaramo Jesus Cristo'ga pavẽi nhandepojykaharete'ga pavẽi.

22 Na jitehe ga pavẽi pe jikoty'aro ḡwaramo pehe Tupana'ga ra'uva pe mbojogwerekõ katu katu pe mombrymbyryva pe pyri ti Tupana'ga ruvi jipi javo.

3

Paulova'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga judeus'garũiva'ea pe

¹ Jihi ko ako cadeia pype kiro. A'ereki ji aporavyky Jesus Cristo'ga pe ga mombe'gwovo pe me judeus'garũiva'ea pe Cristo'ga omano pe ndepyyga javo. Nurã ojipe'ga ji mongi cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga Cristo'ga judeus'garũive'ga pe javo.

² Pekwaha po pe Tupana'ga eagwera ji ve. Ymya Tupana'ga ei ji ve: "Eho eporavykyavo pyryva'ea mombe'gwovo Cristo'ga mombe'gwovo judeus'garũive'ga pe. Tokwaha ti ga jipyryva ojive," ei Tupana'ga ji ve.

³ A'ero ga hepiukari ji ve ikwahavuka ji ve gwembiepiukari pyre'yma. Tupana'ga rembiepiukara mombe'gwovo ji akwatija'ri pe me oji'i.

⁴ Imonhi'igame nhirembikwatijara po ti jukwaha pe me nhirembikwahava nehẽ. A'ereki Tupana'ga okwahavuka ji ve gwembiepiukari pyre'yma Cristo'ga mombe'gwovo.

⁵ Ymyahũ Tupana'ga ndokwahakatuukari ahe ve gwembiepiukari pyre'yma. A'gwamo reki ga ikwahaheteukari pyryve'ga pe - kiroki ga oporavyky katu ga pe ganhi'iga mombe'uhara'ga Cristo'ga moirũhara'ga pavẽi. Tupana'ga gwa'uva mondoi ga pyri tohepiuka ti jira'uva ga pe nhirembiepiukari pyre'yma javo.

⁶ A'ero Tupana'ga ra'uva i'ei: "Judeus'garũive'ga ti tuhu yvagi pe upa Tupana'ga pyri avuirama nehẽ judeus'ga pavẽi nehẽ," e'i Tupana'ga ra'uva. "Ga nhaporemoko gareheve'ga Cristo Jesus'ga ra'oa. A'ero nahanahã ga imombyryvi ga pe judeus'garũive'ga pe judeus'ga pe no Cristo Jesus'ga manoro gwaramo ga ndepyyga. A'ereki pyryva'ea mombe'ua renduva ga jikogi ga rehe. A'ero ga imombori gandekote'varuhua ga hugwi ga pojykvavo." Nahã Tupana'ga ra'uva i'ei ikwahavuka Tupana'ga rembiepiukari pyre'yma pyryva'ea kwahavuka ganhi'iga mombe'uhara'ga pe Cristo'ga moirũhara'ga pe no.

⁷ Pyryva'ea pe Cristo'ga mombe'ua pe Tupana'ga ei ji ve: "Paulo, emombe'u ti Cristo'ga judeus'garũive'ga pe. Nahã ti eporavyky ji ve," ei ga. A'ero ga ji mbopopoakari opopoakara pyvõ toporavyky katu ti ga ji ve javo. Opyryhetero gwaramo ji ve ga ji mongoi toko ti ga Cristo'ga mombe'uharamo javo.

⁸ Jihi reki Jesus'gareheve'ga gwyre'i'i pa garemimo'ẽhara'ga gwyre'i'i pa ji rekotehei! Ji ve reki Tupana'ga pyryhetero emombe'u ti Cristo'ga pyrykatukatua judeus'garũive'ga pe javo. Manameuhũ ti nhande ikwahapavi Cristo'ga pyrykatukatua! Ndikwahapavi po ti nehẽ!

⁹ Jypya Tupana'ga oapo pa hako. A'ea rupi ga ndohepiukari gwemimbotarimova'ea. A'ereki ga nomombe'ukatui Jesus Cristo'ga hako. A'gwamo ji ve Tupana'ga ei opyryhetero: "Ekwahavuka ti ga pe nhaporemno nhirembimbotarimova'ea nhirembiepiukari pyre'yma," ei ga.

¹⁰ Takwahavuka ti ji Cristo'gareheve'ga pe a'ero. Tohepiuka ti ga a'gwamo Tupana'ga rembikwahaparava ipopoakaheteve'ga pe ipopoakaheteve'gandehave'ga pe no - kiroki ipopoakaheteve'ga omomondouka ojipe'ga gwemimbotarimova'ea rehe yvagi pe ipopoakaheteve'gandehave'ga pavẽi.

¹¹ A'ereki ymyahũ Tupana'ga heaporogita ppy hako. A'ero ga ei: "Omanomo gwaramo ti Cristo Jesus'ga gapojykaharetero ojiheve'ga mbojikogukari ojihe ga nderua ji pyri nehẽ," ei Tupana'ga ojapyakaypyavo gweporogitaro.

¹² Nurã nhandejikoty'aro gwaramo Cristo Jesus'ga pavẽi nhande ndipojihuvi. A'ereki nhande xa'e: Tupana'ga ko nhande rendu pota nhande

arõheteavo. Nhande nhi'igi Tupana'ga pe a'ero nhandejikoga gwaramo Cristo'ga rehe.

¹³ Nurã ji ei pe me: Tapene'ouhũi pejikyhyjie'yma hahyrame ji ve ji pe ndepyga gwaramo. A'ereki ãa ji mongi cadeia pype ji Cristo'ga momb'e'urame pe me judeus'garũiva'ea pe. Hahyrame ji ve ojipe'ga e'i: "Paulo'ga Êfesopeve'ga arõhetei," ei ãa pe mboheteavo. Pejoryjory ti a'ero!

Cristo'ga nhande arõ hete

¹⁴ Jijapyakame Tupana'ga pyryva rehe ji renypy'andurugi Jesus Cristo'ga ruva'ga rovai pyteri pe nhandepojykaharete'ga ruva'ga rovai pyteri pe nhinh'i'iga ga pe pe ndepyga a'ero.

¹⁵ Ga pe gareheve'ga nhaporemõ ei apina'ga. Nahã ga ei – kiroki ãa yvagi pe, kiroki ãa yvya koty no. A'ereki Tupana'ga oko ganduvete'ga.

¹⁶ Ji nhi'igi Tupana'ga pe pe ndepyga. A'ero ji ei ga pe:

– Ndera'uva tombopopoaka Êfesopeve'ga ndeaporõgita ãa mbokatuavo toko katu ti ãa javo. Nahã ti nde ãa pokoheteuka nehẽ. A'ereki nde ndepopoaka hete epyryheterõ ekatukaturõ.

¹⁷ Gandeaporõgita popoakame ti Cristo'ga ãa pojykai jipi a'ero. A'ereki ãa ojiko ga rehe, a'e ji Tupana'ga pe.

– A'ero nane'ymi ti ãa vy'ari jipi nde rehe nehẽ Cristo'ga rehe no ojogwehe nehẽ no. Oko katu ti ãa nde arõheteavo Cristo'ga arõheteavo no onhoarõheteavo nehẽ no. Noarõhetepigi ti ãa nehẽ, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

¹⁸ Onhoarõheterame ti ãa ikwahavi Tupana'ga remimõ'ẽhara'ga pavẽi nhaporemõ nehẽ Cristo'ga nhande arõ hete javo. "Nane'ymi ga nhande arõ hete," e'i ti ãa ojohupe nehẽ. "Nhande nhaporemõ ga nhande arõ katu katu!" Nahã ti ãa ei onhimõmby'avo ikwahava ovyteri pe nehẽ, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Onhoarõheterame ti ãa ikwahakwahavi.

¹⁹ – Ga ti e'i jitehe a'ero nehẽ: "Ndikwahapavi reki nhande nahanahã Cristo'ga nhande arõ hete javo. A'ereki tegwete ahereaporõgita pava hehe Cristo'ga ahe arõheteranuhũro gwaramo," e'i ti ãa nehẽ, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga. Cristo'ga remiarõhetea kwahaheterame tuhẽ ti nde javijitehe ãa ndekoi. Ndepyryva ti ãa herekopavi nehẽ, a'e ji Tupana'ga pe. A'ea pa ji apota ãa pe, a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga.

²⁰ Po nhande nhi'igi Tupana'ga pe nahanahã ti emombyry ore ve javo, koji'i hete tuhẽ po ti ga imombyryhetei nhande ve nehẽ. Po nhande japyakai nahanahã ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve javo, koji'i hete tuhẽ po ti ga imombyryhetei opyryheterõ nhande ve nehẽ. Nahã ga pyryheterõ nhande ve opopoakara pyvõ. Opopoakara pyvõ ga nhande pojyka nhandeaporõgita mbopopoaka.

²¹ Kiro ji ei ga pe a'ero:

– Tanemboukwaha ti Cristo Jesus'gareheve'ga. Tanemboukwaha ti ãa nde kwahavuka ndepyryva kwahavuka no ndepopoakara kwahavuka no. Cristo Jesus'ga rembipojykarõ gwaramo ti ãa tanemboukwaha avuirama nehẽ. Na tuhẽ! Amém! a'e ji Tupana'ga pe.

4

Cristo'gareheva'ero ti pejogwereco katu

¹ Nurã ji ei pe me jitekovo cadeia pype nhandepojykaharete'ga momb'gwovo gwaramo. A'e ji pe me: Tupana'ga pe mo'emo'ẽ toko ti ãa Cristo'gareheva'ero okokatuvõ javo. Nurã ti nane'ymi peko katu pejikovo garemimbotarimova'ea rehe, a'e hete ji pe me.

² Tapenhimbohetei'i'i ti. Penhimoġatyromba ti. Penhimomirana ti penhimonha'ngae'yma pejogwerekokatuaivo penhoarōheteavo.

³ Tupana'ga ra'uva pe pojykai pendeaporogita mbojo'java pe monhoarōheteavo. Nane'yumi ti pejirokwa pejogwerekokatuaivo a'ero inogatuavo pejopy'a penhimonha'ngae'yma pejogwehe. A'ea ti pepota hete. Nahā ti pendeaporogita ndojirojijyi imbojoyvyre'yma ojogwehe nehē. A'ea nhaporemō ji ehetei pe me.

⁴ Cristo'gareheva'ero nhande nhaporemō ko Cristo'ga ra'oa. Ojipejiva'ea jate reki ko gara'oa. Nhande nhaporemō Tupana'ga ra'uva nhande pojyka. Ojipejiva'ea jate reki ko gara'uva. Nhande nhaporemō ti Cristo'ga nhande reroho yvagi pe nhande mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehē Tupana'ga nhande mo'emo'eamo gwaramo ojive. A'ea rehe jate ko nhande nhaporemō xanhimbovy'a.

⁵ Nhande nhaporemō xako Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. Ojipeji jate reki ko nhandepojykaharete'ga Cristo'ga. Ga rehe jate nhande nhaporemō xajiko. Nhande nhaporemō nhande nhimobatizaukaramē nhande xa'e: Jesus Cristo'ga omano nhande ve nhandereaporogitatiruahūa mombiga nhandereaporogita mbopyahuavo no nhande jikogame ga rehe. A'ea pe jate nhande nhaporemō xa'e nhanenhimobatizauka.

⁶ Nhande nhaporemō xa'e Tupana'ga pe nhanderuvihavuhete'ga. Ga pe nhande nhaporemō xa'e nhanderuvete'ga. Ojipeji jate ko Tupana'ga. Gaha ipopaaka ojipe'ga hohe pa. Nane'yumi ga oko yvya koty yvaga koty no ipojykapava. Ga nhande pojyka nhande nhaporemō.

⁷ Nhande nanenani Cristo'ga pyryhetero imbuhua pyryva'ea nhande ve nhande mbokarakatuuka nahā ti pe ojipe'ga pokogi javo. Gwemimbotarimova'ea rehe ga rekoi nahanahā ji pe mbokarakatuuka javo.

⁸ A'ea mombe'gwovo Tupana'ga rembikwatijarukara e'i hako: "Ojiupirame yvate ga gwembipyhyhara'ga nderohoi ojupi ojiovia. A'ea rupi ga imondoi pyryva'ea vvyakotyve'ga pe," e'i Tupana'ga rembikwatijarukara hako.

⁹ "Ojiupi ga yvate," e'i. Nurā nhande ikwahavi gajyvypyagwera yvate a hugwi. A'ereki ojiupia renonde ga ogy yvya koty ogwovo omanove'ga gwyri pe.

¹⁰ Kiroki ga ogy Cristo'ga – gaha ojiupi yvate a'ero ogwovo yvaga aherovai nhaporemō okovo nhandepojykaharete'ga. "Tako ti ji vvyakotyva'ea pyri nanani vvyakotyve'ga pyri nanani no yvagipeva'ea pyri nanani no yvagipeve'ga pyri nanani no," e'i Cristo'ga ojyva. A'ea ga ei ojiupia no.

¹¹ A'ero ga imondoi pyryva'ea vvyakotyve'ga pe opyryhetero javo jara'ga pe: "Peko ti nhimoirūharamo pejigwovo ji mombe'gwovo hajiheve'ga pe," e'i Cristo'ga.

Jara'ga pe ga ei: "Peko ti Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo nahanahā Tupana'ga ei pe me javo ġa pe," e'i Cristo'ga.

Jara'ga pe ga ei: "Peropero ti peho pyryva'ea mombe'gwovo ji mombe'gwovo ġa pe ga mbojikoguka ji rehe," e'i Cristo'ga.

Jara'ga pe ga ei: "Pehepia katu ti ġa pokoga – kiroki ġa ojiko ji rehe. Pembo'e katu ti ġa nhinhi'iga rehe no," e'i Cristo'ga.

¹² A'ea rupi ga ei: "A'ea ji ei pe me. A'ero ti pe nhombopopoakaakari penhomongokatukatuavo penhomboavujikwea nehē. A'ero ti pe poravykykwhavi Tupana'ga pe pejopokopokoga Tupana'ga remimbotarimova'ea kwahapavuka pejohupe nehē. A'ero ti pe pejogwerekō katu pejikoheteavo Tupana'ga rehe pejikokatuaivo nehē," e'i ga. "A'ereki jira'oa a'e ji pe me," e'i Cristo'ga.

13 A'ero tuhê ti ojo'ja nhande jikohetei Tupana'ga rehe nehê. Nhande ojo'ja Tupana'ga ra'yra'ga kwahahetei nehê no. A'ero ti nhande nhimbovyvyri nhandereaporogitapyryvamo nehê. A'ero ti Cristo'ga javijitehe nhande rekokatui nhandepyrvamo nehê.

14 Nurã ti nhande ndiakoa'javi tayri'ga ja nehê. Tayri'ga gwerojijyjijyi' iuhu ojeaporogita jipi ojipe'ga ega erame ga pe. Na jitehe po ojipe'ga ega ei nhande ve no. Ojapyakavo tehe ga nhande mbo'ei gweaporogitate'varuhuavo nhande moandyandyipota o'mbero nehê. Nhanderekoa'jave'ymame tayri'ga ja ti nhande nianhimo'eukari ga pe nhapremo nehê. Ndirojijyjukara'jara'javi ti nhandereaporogita nehê.

15 Xanhi'igatu ti nhande a'ero a'itituhêva'ea mombe'gwovo nhanenhoarôheteavo nehê. A'ero koji'i ti nhande rekoi Cristo'ga ja nhandejikoty'a ga pavêi nhandekovo ganhi'iga rupi nhapremo nehê. A'ereki ga pe nhande xa'e nhaneakağa.

16 A'ereki ga tuhê ko nhandepojykaharetea. Cristo'ga ra'oa xa'e nhande nhandejive nhandejikoga Cristo'ga rehe. Gaha nhande mohigatui nhande mbojogwerekokatuavo nhande retakwera'ja. Okovo gwemimbotarimova'ea rupi ga nhande mboporavykyparavuhui nhande mbopopokoga. Nahã ti koji'i nhande nhombopopokari nhanenhombojigoga Tupana'ga rehe nhanenhoarôheteavo nhanenhomombyrymbyryva nehê.

Ipyahu nhandereaporogita

17 Nurã nhandepojykaharetea'ga pavêi jijikoty'aro gwaramo ji ehetei pe me: Pepohi ti pejikoagwera hugwi. Peko ti peje'yja'ga ja rui judeus'garüive'ga ja rui - kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe. A'ereki ga heaporogita tehe okovo jipi.

18 Satanás'ga ndokwahavukari ga pe gandeaporogita mbopyahuukare'yma Tupana'ga pe. Ypytunahivareheve'ga'java'ero ko ga ndekoi a'ero. Ga ndokwahavi Tupana'ga. A'ereki ga ndokwahapotari ga.

19 Nurã ovvyteri pe ga ndapyryvi. A'ereki ga ojipokwaha Tupana'ga kwahapotare'yma rehe. A'ero ga nhikwava'egi okote'varuhua pe oakwaha'yma. Gwereco ga gwembireko'garüive'ga no ga nderekote'varuhuavo. Nahanahã ga ndekote'vate'varuhupavi okote'varuhupotata.

20 Pehe reki nanongara rehe rui pe nhimbo'ei pejikogirê Cristo'ga rehe. Cristo'ga rehe pe penhimbo'e. Ga oko katu hete.

21 Pehendu pe Jesus'ga mombe'ua ga ga mombe'urame pe me. Ga pe mbo'ei a'itituhêva'ea rehe ikwahavuka pe me nahanahã Jesus'ga oko javo.

22 Gamombe'ua renduvame pe ikwahavi javo: "Xapohi ti nhandereaporogitaymyana hugwi. A'ereki nhandereaporogitatiruahurame nhande xako te'vate'varuhu nhanenhimmoandyandyita nhanerembipotate'varuhuro gwaramo," pe'e pe ikwahava.

23 "Timbopyahuukara'jara'ja ti nhandereaporogita. A'ero pyryva'ea rehe ti nhande japyakai nehê," pe'e pe ikwahava.

24 "Xanhimboheaporogitapyahuukari ti Tupana'ga pe hendukatuavo ganhi'iga. Nhandereaporogita mbopyahurame ti Tupana'ga nhande mongo katu nhande mombryryva nhande mongovo oji'ja nehê," pe'e pe. "Ga nhande mombryryvame ti nhande rekoi a'itituhêva'ea rehe nehê." A'ea pe'e pe ikwahava pejikoga ga rehe gamombe'ua renduvame.

25 Nurã ti tape'mbea'javi. Pe napenani ti penhi'igatu pejikotyve'ga pe a'itituhêva'ea mombe'gwovo. A'ereki nhande ko nhandejogwe'yjava'ea Cristo'ga pavêi nhandejikoty'aro gwaramo.

²⁶ Penhimonha'ngarame ti tapekote'varuhui. Ypytuna renonde ti penhimonha'ngapi.

²⁷ Penhimonha'ngapige'yname kotihī ti Diabo'ga pe mongo te'varuhu nehē. A'ereki ga ko ite'varuhuve'ga Satanás'ga. Tapenhimon-gote'varuhuukari ti ga pe a'ero ga pokoge'yma.

²⁸ Iporomive'ga ti tomima'javyme kiro. Topravvyku katu ti ga jipi ipyhykatuavo ojive. A'ero ti ga herekoi timondo ti mo imbatere'ýve'ga pe javo.

²⁹ Tapenhi'ite'varuhui ti pejohupe penhombotegwetee'yma. Penhi'igatu ti pejohupe penhombopopoaka pejopokoga imombyryva pejohupe.

³⁰ Tapemongoveveuhui ti Tupana'ga ra'uvapyryva. Gara'uvapyryva uhu upa pe pyri. A'ereki Tupana'ga e'i: "Amondo ti ji jira'uvapyryva ga pyri nehē - kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe. Jukwaha hete ti a'ero gandekoa jireheva'ero. Opyta ti jira'uva ga pyri Cristo'ga mbuhua nehē. A'ero ti jijipyri ji ga nderurukari Cristo'ga pe ga mbopiro'yavo gandekote'varuhua hugwi nhaporemonehē," ei Tupana'ga.

³¹ Pepohi ti ga'arōe'yruhūa hugwi penhimboahivuhua hugwi no penhimonha'ngahetea hugwi no penhinhi'igahyahiva hugwi no penhi'ite'varuhua hugwi no. Tapetiruahūi ti pejohupe. A'ea hugwi ti pepohi.

³² Pejogwereco katu ti. Pejoporogwety ti. Tupana'ga pyry pe me henonha'jave'yma pendekote'varuhua Cristo'ga manoro gwaramo pe ndepyga. Ga ja ti tapehenonha'javi ojipe'ga ndekote'varuhua pejive pepyryvamo ga pe.

5

Tupana'gareheva'ero ti peko katu

¹ Tupana'ga nohenonha'javi pendekote'varuhua. Nurā ti peko Tupana'ga ja pejikovo gara'yramo garemiarōhetero.

² Penhoarō hete ti. A'ereki Cristo'ga nhande arō hete omanomo nhande repyga ojijukauka ga pe. Nahā ga rekoijukaprya'java'ero Tupana'ga pe. Nahā ga nhikwava'e'game pyry Tupana'ga pe.

³ Taperekoi ti penhimbireko'garūive'ga. Ojipe'ga no taperekote'varuhui'i ti ga Tupana'ga remimo'ēharamo pejikovo gwaramo. Ojipeva'ea rehe ite'varuhuva'ea rehe nhaporemonehē ti tapekoi. Tapepotaruhui ti ojipe'ga apoa. Tapekoi'i ti na Tupana'ga remimo'ēharamo pejikovo gwaramo. A'ero po ti ojipe'ga nde'i'i ti tuhē pe me nehē.

⁴ Tape'ete'varuhui ti. Tapeakwahavi ti. Tapenhi'itehei ti. Tapejai ti ite'vava'ea. A'ea rehe nhaporemonehē ndatekwava'javi Tupana'gareheva'ero pendekoro gwaramo. Emo pyry hete pe'erame Tupana'ga pe: "Ndepyry hete nde!" A'ea ti pe'ji.

⁵ A'ea ji epavi pe me. A'ereki gahā ndohoi yvagi pe Tupana'ga pyri - kiroki ga gwereco gwembireko'garūive'ga. Kiroki ndapyryvive'ga ojipe'ga ndereko te'varuhu - gahā ndohoi yvagi pe no. Kiroki ga opotaruhu ojipe'ga apoa - gahā ndohoi yvagi pe no. A'ereki nahā ga mbatera arō Tupana'ga arōa hohe. Ganduvihavuhuhete'ga rūi ko Cristo'ga. Ganduvihavuhuhete'ga rūi ko Tupana'ga. Ndohoi ti ga yvagi pe Cristo'ga pyri Tupana'ga pyri upa nehē. A'ea pe pekwaha.

⁶ Tapenhimoandyandyjukari ti ga pe ga eteherame. A'ereki ga e'i okote'varuhua pe: "A'ea rupi nhande ndiakote'varuhui," ei ga onhi'iteheavo o'mbero. Tapenhimoandyandyjukari ti ga pe pejikove'yma ganhi'iga rupi. A'ereki Tupana'ga noarōi nanongara ite'varuhua. Kiroki ga oko te'varuhu Tupana'ga renduve'ýve'ga - ga ndehe ti Tupana'ga nhimonha'ngai a'ero nehē.

7 Nurã ganhi'iga rupi rûi ti peko ga moirûe'yma.

8 A'ereki nypytyunahiva'javi pe me kiro.

Ymyaĩ pe peko pytyunahivareheve'ga ja - kiroki ga ndokwahavi hepi-ge'yma. Ga javijitehe pe ndapekwahavi. Peko te'varuhu pe Tupana'ga kwahave'yma. Agwamo reki nhandepojykaharete'ga Cristo'ga jikoty'aro gwaramo pe pavêi kojahua ja pe me. A'ereki pe Tupana'ga kwaha. Nurã ti peko katu kojahuarupive'ga ja ikwahapyra'ga ja Tupana'ga ra'ya'ga ja.

9 Gara pe ji ei ji erame: Kojahuarupive'ga ja ti peko? Kiro ji imombe'ui pe me: Pejogwereco katu pa ti. Peko katu pa. Pemombe'u pa ti a'itituhêva'ea ojipe'ga moandyandy'e'yma. Nanongara rehe Tupana'ga ra'uva nhande mbo'ei ikwahavuka nhande ve.

10 Penhimbo'e ti takwaha ti ji nhandepojykaharete'ga remimbotarimova'ea javo Cristo'ga remimbotarimova'ea.

11 Ypytunimo ojipe'ga ndekoi tianderepiagyme ti ga javo. A'ero ga ndekote'varuhui. Ga ja rûi ti peko a'ero. Tapekote'varuhui ti. A'ereki nanongara'ga ndojogwerekokatui. Ndokokatui ga. Nomombe'ui ga a'itituhêva'ea. Pe'ji ti ga pe a'ero: "Tapekote'varuhua'javi ti. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi imomboruka Cristo'ga pe pejikoga ga rehe." A'ea ti pe'ji ga pe gandekote'varuhua mboukwahava.

12 Oko te'varuhu ranuhû ga onhimima tianderepiagyme ti ga nhande rekorame a'ea rehe javo. Nimombe'upotari nhande gandekote'varuhua. A'ereki a'ea rehe nhande niandepoyjajari.

13 Emo ti tiandepoyja hete imombe'gwovo ga pe. Timombe'u ti ga pe: Nahanahã pe pekote'varuhu. Pejiko ti Cristo'ga rehe imomboruka ga pe pejikote'varuhua. Nahanahã ga pendekokatua pota. A'ea ti timombe'u ga pe.

Nhande gandekote'varuhua mboukwahavame nahã ga pe ti ga ndekote'varuhupigi a'ero nehê. A'ereki nhande rendukaturame ti ga e'i nehê: "Na tuhê! Xako te'varuhu reki nhande," e'i ti ga. A'ero ti ga jikogi Cristo'ga rehe imomboruka ga pe okote'varuhua herojijyjijyita ojeaporoğita okovo kojahuarupive'ga ja nehê.

14 Nurã Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei:

"Pema'ê ti ikwahaheteavo!

A'ereki pe ndapekwahavi ga ja

- kiroki ga oki upa ikwahave'yma.

Pendeaporoğita tiruahû.

Nurã Tupana'ga pe pe ndekoi omanove'ga ja ga kwahave'yma gwaramo.

Pejirokwa ti imbopyahuuka pejeaporoğita Cristo'ga pe!

A'ero ti ga imboukwahavi pe me pendekote'varuhua.

A'ero ti pe pohiri pejikote'varuhua hugwi

pejikoga ga rehe nehê," ei Tupana'ga rembikwatijarukara.

15 Nurã peko katu tuhê ti. Ikwahave'yve'ga ja rûi ti peko. Penhimombaragwaha ti ikwahava.

16 Pereko katu ti ga jipi Cristo'ga mombe'ukatuavo ga pe ga ndetakwera'ja nehê. A'ereki ga oko te'vate'varuhu onhimongyavo.

17 Nurã pekwaha hete ti. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ti penhimombaragwaha. Ikwahave'yve'ga ja rûi ti peko.

18 Tapeheagwryyvi ti ahemboheagwryyva'ea gwove'y vinho gwove'y. A'ereki ahe i'uranuhûrame vinho a'ea ahe mbote'varuhu ahe mongovo tehe. Emo pejipojykauka ti Tupana'ga ra'uva pe penhimongokatuuka.

19 Penhomogita ti penhimby'yita. Penhimby'yi ti Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo Jesus'ga mombe'gwovo no imombe'gwovo gandekokatua

ganemimombyryva nhande ve. Nahanahā ti penhimby'y'mby'yi nhandepo-
jykaharete'ga pe Cristo'ga pe ga mboheteavo ga rehe pejoryjoryvamo.

²⁰ Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Apī, ndepiry hete nde imbuhua ore ve. Ore rory-
roryvamo neremimbuhupava rehe. Ehendu ti orenhi'iga nde ve. A'ereki ore
repjga Jesus Cristo'ga omano orepojykaharete'ga.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe
jipi.

²¹ Peko ti penhonhi'iga rehe pejopokoga pejogwerekokatuavo Tupana'ga
rendukatukatuavo gwaramo.

Hembirekove'ga

²² Kunhano peko ti penhimbireko'ga nhi'iga rehe pejikoty'aro gwaramo
Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi.

²³ A'ereki akwaimbae'ga oko gwembireko'ga pojykaharamo. Cristo'ga
oko ojiheve'ga pojykaharetero – kiroki ga ojatyka tihendu ti Tupana'ga
nhi'iga javo. Na jitehe akwaimbae'ga ndekoi gwembireko'ga pojykaharamo.
Cristo'ga oko ojiheve'ga mbopiro'yharamo imomboo gandekote'varuhua ga
hugwi. Ga ko ga'akaḡamo, a'e ji a'ero. Gara'oa a'e ji gareheve'ga pe.

²⁴ A'ereki Cristo'gareheve'ga oko Cristo'ga nhi'iga rehe gaha nhandepo-
jykaharete'ga javo. Na jitehe ti kunha'ga toko pa gwembireko'ga nhi'iga
rehe.

²⁵ Cristo'ga oarō hete ojiheve'ga omanomo ga ndepjga. Na jitehe ti
akwaimbae'eva'ero pearō hete penhimbireko'ga nderekokatuavo.

²⁶ Cristo'ga omano ojiheve'ga ndepjga tamo'emo'e ti ji ga jijive ga
mombyryva javo. Ombopyahu ga gandeaporogita ga hendukaturame
gamombe'ua. A'ereki ga ohy pa gandeaporogitatiruahua ipe'avo ga hugwi
ga hendukaturame gamombe'ua.

²⁷ Cristo'ga omano ga ndepjga tuhu ti ga ji pyri okatuhetero javo.
“Ndite'varuhui'i'i ti ga otiruahue'yma tuhē a'ero nehē,” ei ga. “Nurā ti ga
pyryvamo okokatuavo nehē,” ei ga omanomo.

²⁸ Nhande tia'ngu nhandeja'oa nhanenhiarōheteavo. Na jitehe ti akwaim-
bae'ga toarō hete gwembireko'ga ga a'nguheteavo ga pokoga. Kiroki ga oarō
hete gwembireko'ga – ḡahā onhiarō hete.

²⁹ A'ereki nhande nhaporemo niarōhete'e'y'angavi nhandeja'oa. Tia'ngu
reki nhande nhandeja'oa nhandejiporaka. Nahā Cristo'ga nhandepojyka-
harete'ga nhande arō hete ojiheve'ea nhande a'nguheteavo nhande pokoga.

³⁰ A'ereki gareheve'ero nhande xako gara'oa re'yjava'ero tuhē, a'e ji.

³¹ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Nurā akwaimbae'ga ja'ogi uva'ga hugwi no gwembirekokaturo.
Ga ojogwerekoro gwaramo ojipejiva'ea'java'ea akwaimbae'ga kunhahēa
pavēi,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

³² A'ea rehe jijapyakaheterame ji akwaha onhimiva'ea ikatuheteve'ea, a'e
ji. A'ea pe ji ei: Cristo'ga ojogwerekoro gareheve'ga pavēi – kiroki ga ojatyka
tihendu ti Tupana'ga nhi'iga javo.

³³ A'ero ji ei akwaimbae'ga pe ga ndetakwera'ja tuhē: Penhiarō hete pe. Na
jitehe ti pearō hete ti penhimbireko'ga a'nguheteavo ga pokoga. Kunha'ga pe
ji ei no: Pemondo ti pejaporogita imohina penhimbireko'ga nhi'iga rehe.

6

Tayri'ga; ganduva'ga; gay'ga

¹ Tay'riri pehendu katu ti pejuva'ga nhi'iga penhy'ga nhi'iga no Cristo'ga
rendukatuvavo gwaramo. A'ereki a'ea ko pyry Cristo'ga pe nhandepojyka-
harete'ga pe.

2 “Pemondo ti pejeaporogita imohina pejuva'ga ndehe penhy'ga ndehe no,”
ei Tupana'ga ikwatijaruka hako.

A'ea ji imombe'ui pe me. A'ereki a'ea Tupana'ga okwatijarukarypy
Moisésva'ea pe amombyry ti ga pe javo.

3 A'ereki garem-bikwatijarukara e'i:

“Po pemondo pejeaporogita imohina pejuva'ga ndehe penhy'ga ndehe no,
a'ero ti pyryhetero pe me nehē.

Mbaigwe hete ti pe nduvi yvya koty pemanoa renonde nehē no,” e'i garem-
bikwatijarukara.

4 Ganduvamo tapemnonhimonha'nganha'ngaukari ti peja'yra'ga pejihe
ja'javo ga pe. Pearō hete ti ga mbo'ekatuavo ga monhimomboaka. Pembo'e
ti ga Cristo'ga nhi'iga rehe nhandepojoykaharete'ga nhi'iga rehe toko katu ti
ga javo.

Gapojoykahara'ga; gapyrive'ga

5 Ojipe'gapyriva'ero ipiro'ye'ŷva'ero pehendu katu ti ganhi'iga pepo-
ravykykatuavo ga pe. Pehendu katu ti ga nhi'ipo'ruavo. Pekihyji hete ti ga
hugwi mara'ngu po ji jiporavykyte'varuhuavo ga pe javo. Peoporavyky katu
ti pejikokatuavo Cristo'ga rendukatuavo gwaramo.

6 Peko ti ojipe'ga ja rūi. Opojoykahara'ga gwepiagame ga oporavyky
katu tianembohete ti ga javo. Ga gwepiagaymame ga ndoporavykyi.
Peko ti ga ja rūi. Pejipojoykahara'ga pejepiagame ti peko ganhi'iga rupi.
Ga pejepiagaymame ti peko ganhi'iga rupi jitehe peporavykykatuavo.
Cristo'gareheva'ero ti pejirokwa pejiporavykykatuavo pejipojoykahara'ga pe
pejoryjoryvamo nanongara Tupana'ga opota javo.

7 Peoporavyky pota ti pejipojoykahara'ga pe. Pe'ji ti pejiyvyteri pe: “Nhan-
depojoykahara'ga pe jate rūi nhande poravykyi. Nhandepojoykaharete'ga pe
Cristo'ga pe nhande poravykyi no nhande poravykyrame ga pe.” A'ea ti pe'ji.

8 A'ereki pe pekwha javo: “Po nhande xaporavyky katu nhandekokat-
uavo, a'ero ti Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga imombyryvi nhande ve ik-
wepyga nehē. A'ereki Cristo'ga omombyry okokatuve'ga pe nhaporemō
ikwepyga ga poravykykaturame. Omombyry ga ipiro'ye'ŷve'ga pe – kiroki
okokatuve'ga ojipe'ga remimboporavykyve'ga. Kiroki okokatuve'ga opo-
ravyky ojive jate ipiro'yve'ga – ga pe Cristo'ga omombyry no.” A'ea pe ei
ikwahava.

9 Gapojoykaharamo peko katu ti no pejirokwa pejipyrive'ga nderekokat-
uavo penhimohemuka Cristo'ga pe pejihe nanongara Tupana'ga opota javo.
Tape'ea'javi ti pejipyrive'ga pe: “Po pe ndapeporavykyheteranuhūi, a'ero ti
ji tiruahūhetero pe me nehē.” A'ea rūi ti pe'ji pejikote'varuhue'yma ga pe.

Pekwahava'ja ti. Tupana'ga yvagipeve'ga oko pepojoykaharete'ga
pepyrive'ga pojoykaharete'ga no. Tape'ete'varuhua'javi ti ga pe. A'ereki
ojo'ja ga ndekoi Tupana'ga pe gapojoykahara'ga gapyrive'ga pavēi. Kiroki ga
oko te'varuhu – ga pe nhaporemō po ti ga ei peko te'varuhu pe javo nehē.

Jesus'gareheve'ga mbopopoakahava

10 Nhiirū, kiro ji ikwatijapavukari gweri imombe'gwovo pe me tapehendu
katu ti Tupana'ga nhi'iga. Penhimbopopoakaruka ti nhandepojoykaharete'ga
pe Cristo'ga pe gapopoakahetea pyvō penhimongovouka garemimbotari-
mova'ea rehe pejikoty'aro gwaramo ga pavēi.

11 Soldados'ga nduvihava'ga omongiuka itaheteve'ea nhaporemō metal
apopyra soldados'ga pe tonhia'ngu ti ga javo. “A'ero ojipe'ga ndurame ga
movahiamo ti ga popoakaro ga pe nehē,” ei ga. “Ndokutugi ti ga ga nehē ga
itaheteve'ea mongiro gwaramo,” ei ga.

Peko ti soldados'ga ja penhia'nguavo. Penhia'ngu ti ite'varuhua hugwi. Penhimbopopoakaheteuka ti Tupana'ga pe gapopoakahetea pyvõ nhaporemo a'ero. A'ero ti pe napenhimoandyandyjukari Diabo'ga pe ite'varuhuve'ga pe nehê.

¹² A'ereki yvyakotyve'ga rüi nhande timovahĩ. Ndaaha'oiva'ea ndahekoiva'ea a'ea reki nhande timovahĩ anhağa Diabo'gapyriva'ea. A'ea ko oko ipopoakaheteve'ea ipopoakaheteve'eaereheve'ea no Cristo'gareheve'garüive'ğa nduvihavava'ea no. Cristo'gareheve'garüive'ğa nduvihavava'ea ға pojykaro gwaramo ға pe ypytuna ja kiro. A'ereki ға ndokwahavi Tupana'ga. A'ereki ganduvihavava'ea noarõi Tupana'ga kwahavukare'yma ға pe. Nhande timovahĩ Diabo'gapyriva'ea nhaporemo anhağa nhaporemo a'ero. Yvatea gwryi pe a'ea ruvi okote'varuhuavo.

¹³ Nurã penhimbopopoakaruka ti Tupana'ga pe gapopoakahetea pyvõ nhaporemo. Nurã ti pe popoakahefero anhağa pe nhaporemo Diabo'gapyriva'ea pe nhaporemo nehê. Pepoaka ti pe a'ea pe nehê a'ea pe mongote'varuhuukapotarame nehê. Pejiko jitehe ti Tupana'ga rehe nehê a'ea movahihetepavame nehê.

¹⁴ Pejiko jitehe ti a'ero Tupana'ga rehe pepopokaramo. Soldados'ga onhimboavujikwe oku'ayvira mongiavo timovahĩ katu ti kiro javo. Peko pe soldados'ga ja onhimboavujikwera'ga ja pe imombe'urame a'itituhēva'ea jate.

Soldados'ga omongi itaheteve'ea metal apopyra onhia'nguavo tegwete nhandepoti'a kutuhava javo. Peko pe soldados'ga ja itaheteve'ea mongihara'ga ja penhia'nguavo pejikokaturame. A'ereki pendekokatua rupi pe nhia'ngui.

¹⁵ Soldados'ga gwereko sapatos xaho katu ti javo. Peko pe soldados'ga ja sapatos rerekohara'ga ja pe ikwahavame Cristo'ga mombe'ua pejipy'a noğatuuka jupe. A'ero ti pe hokatui imombe'gwovo ojipe'ga pe no Tupana'ga onogatu pota pepy'a javo ға pe.

¹⁶ Soldados'ga omombo ta'akwa'ria hendyva'ea ға ndehe ға movahĩrame tombote'varuhu ti okirame ға pype javo. Ojipe'ga soldados'ga ға movahĩrame opyhy opo pe itaheteve'ea o'ara piahava ta'akwara mombihava tokiyime ti nhande pype javo ға imomborame hehe. Peko pe soldados'ga ja o'ara piahava pyhyhara'ga ja pejikoheterame Tupana'ga rehe Diabo'ga mombihara'ga rehe. A'ereki ite'varuhuve'ga Diabo'ga pe mbote'varuhu pota toki hete ti nhinhĩ'iga gayvyteri pe ға mongote'varuhuavo javo. Pejikoheterame Tupana'ga rehe Tupana'ga omombiguka Diabo'ga popoakara pe me.

¹⁷ Akanitara soldados'ga opyhy inoga onhia'nguavo tonupãyme ti ға nhaneakaga javo. Peko pe soldados'ga ja akanitara nohara'ga ja pe pejikote'varuhua mombora kwahava'javame. Peko pe soldados'ga ja akanitara nohara'ga ja pejeaporogita mbopyahua kwahava'javame no. A'ea nhaporemo ikwahava'javame peko pe ға ja penhia'nguavo Tupana'ga ti nhande rerohoi yvagi pe nhande mombytavo avuirama nehê javo. A'ereki penhimbikwahava rupi pe nhia'ngui.

Soldados'ga opyhy haimbejovaiva'ea xanhia'ngu ti javo. Peko pe soldados'ga ja haimbejovaiva'ea pyhyhara'ga ja penhia'nguavo pejipojykaukarame Tupana'ga ra'uva pe torembo'e ti Tupana'ga nhi'iga rehe javo. A'ero ti pe ojipe'ga mbo'ei a'itituhēva'ea rehe nehê imboukwahava ға pe gandekote'varuhua nehê. Pe napenhimongote'varuhuukari ti ite'varuhuve'ga pe Diabo'ga pe ға pavēi nehê no ikwahava gwaramo Tupana'ga nhi'iga. Penhimbikwahava rupi pe nhia'ngui.

18 Nane'yami ti penhi'ĩ hete Tupana'ga pe nahanahã ti emombyry ga pe javo. Pejipokoguka ti Tupana'ga ra'uva pe pejipojykauka penhi'igame Tupana'ga pe. Pejirokwa ti penhi'igame ga pe. Penhi'ĩ ti ga pe jipi. Pemombe'u ti ga pe garemimo'ehara'ga nhaporemo epoko ti ga javo.

19 Jihi ti ji mombe'u no. Pe'ji ti ga pe ji repyga: “Epoko ti Paulo'ga monhi'iga tomombe'u ti ga nhinhi'iga javo. Tomombe'u ti ga ojipe'ga pe Cristo'ga mombe'ua nerembiepiukaripyre'yma ga pojihuve'yma. A'ea ymyahũ ahe ndokwahavi nerembiepiukaripyre'yma Cristo'ga mombe'ua. Epoko ti Paulo'ga a'ero tokwahavuka ti ga ga pe javo.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe ji repyga.

20 Ymyahũ Tupana'ga ei ji ve: “Ehoeho ti imombe'gwombe'gwovo Cristo'ga mombe'ua ga pe nhaporemo nhirembiepiukaripyre'yma,” ei ga ji ve kako. A'ero ji hojihoi imombe'gwovo. Nurã ga ji mongi cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga javo. A'ea pype ji rekoi a'gwamo a'ero. Pe'ji ti Tupana'ga pe a'ero: “Epoko ti Paulo'ga tomombe'u ti ga ga pojihuve'yma javo.” A'ea ti pe'ji ga pe. Nahã ti ji tambo'e katu ga ikwahaheteuka ga pe Cristo'ga mombe'ua nehẽ.

Mbapavamo Paulova'ea okwatija Éfesopeva'ea pe

21 Kiro ji ei pe me: Tíquico'ga ti ji mombe'upavi pe me nehẽ nahanahã Paulo'ga rekoi javo. A'ero po ti pe ikwahavi nehẽ no. Tíquico'ga ko nhaneirũ'ga ojikoga gwaramo Cristo'ga rehe. Oko hete ga Tupana'ga nhi'iga rupi. Orojiko ore ga rehe a'ero. A'arõ hete ji ga. Oporavyky katu ga nhandepojykaharete'ga pe Cristo'ga pe ga mombe'gwovo.

22 Kiro ti ji ga mondoukari pe pyri a'ero tomombe'u ti ga pe me orerekoa pepy'a no'gatuavo pe mbohoryva'java nehẽ.

23 Kiro ji ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tonogatu nhaneirũ'ga py'a – kiroki ga ojiko ga rehe Jesus Cristo'ga rehe no, a'e ji. Na jitehe ji ei: Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga ti tonogatu gapy'a. Pyry nhaneirũ'ga jikogi Tupana'ga rehe Jesus Cristo'ga rehe no. Ga jikogame ti Tupana'ga tomonhoarõ hete ga Jesus Cristo'ga pavẽi, a'e ji.

24 Tupana'ga ti tomombyry ga pe nhaporemo – kiroki ga oarõ hete Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga ga arõhetepige'yma tuhẽ, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'U FILIPOSPEVA'EA PE Carta de Paulo aos Filipenses

¹ Jihi ko Pauloramo. Ako ji Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe jipi Timóteo'ga pavēi. Ga pavēi ji ikwatijarukari kiro imondovouka pe me a'ero tapekwaha ti nhinhi'iga javoji. Pe me nhaporemo ji ikwatijarukari pendepiakatuhara'ga pe no, gapokohara'ga pe no – perope peju cidade de Filipos pe. A'ereki pe Jesus Cristo'gareheva'ero pejikoty'a ga pavēi.

² Tupana'ga nhandervete'ga tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonogatu ti ga pepy'a no.

Paulova'ea onhi'i Tupana'ga pe ahe repyga

³ Jijapyaka nanani pe ndehe ko ji ei Tupana'ga pe: “Apī, ndepyry hete nde. A'ereki nde erembojikoguka Filipospeve'ga ejihe ga nderekokatuavo,” a'e ji nhinhi'iga Tupana'ga pe nhiremimbohete'hara'ga pe.

⁴ Nhinhi'iga nanani ga pe ji roryvamo nhinhi'iga pe ndepypava.

⁵ A'ereki pe ji moirū hete ji Jesus Cristo'ga mombe'upyryva me me'urame pe me. Pejikogypyrame Jesus Cristo'ga rehe pe ji moirūi pejikovo kiromo jate.

⁶ Tupana'ga pe mbojikogypyrame ojihe pe mombyryvi ikwehe. Arovia hete ji garemimomyrypava'gwama no Jesus Cristo'ga rura'javame nehē.

⁷ Pyry hete ji japyakahetei pe ndehe. A'ereki pe jipy'a ja hete. A'ereki Tupana'ga imomyryvame ji ve omomyry pe me nhaporemo no. Nahā ko nhande ve ga ji mongiukarame cadeia pype. Nahā nhande ve ji piro'yrame no imombe'ukatuavo Jesus Cristo'ga mombe'ua ikwahavuka ojipe'ga pe.

⁸ Jesus Cristo'ga py'a ja hete pe. Nurā jipy'a ja hete pe no. Tupana'ga okwaha nhi'mbee'yma.

⁹⁻¹⁰ Igwete ji nhi'igi Tupana'ga pe pe ndepyga a'ero. “Apī, Filipospeve'ga oarō ojipe'ga. Igwaigwavete ti ga toarō hete ga,” a'e ji Tupana'ga pe. “Tokwaha hete ti ga a'itituhēva'ea. Tonhimombaragwaha ti ga pyryva'ea rehe ite'varuhuva'ea rehe no toho ti ga pyryheteva'ea rupi,” a'e ji ga pe. “A'ero po ti ga ndekokatui hete nehē no. Ndokote'varuhui'i po ti ga nehē Cristo'ga rura'javame nehē.

¹¹ Jesus Cristo'ga ti tomongo katu hete ga. A'ero po ti ore nde mbohetei ndepyry hete nde javo,” a'e ji Tupana'ga pe pe ndepyga jipi.

Cristo'ga rehe jate ji rekoi, ei ahe

¹² Nhiirū, takwahavuka ti kiro pe me. A'ereki ga ji mongiuka avo cadeia pype tohenduvyme ti ga Jesus Cristo'ga mombe'ua javo novā. Emo ji mongiro gwaramo koji'i hete reki nhirendukatuhara'ga onhimongyavo ji Jesus'ga mombe'urame.

¹³ A'ero guardas'ga – kiroki ga gwepia katu huvihavuhu'ga rongā – ga nhaporemo ji kwaha kiro. A'ove'ga nhaporemo reki ji kwaha. A'ero ga ei: “Ga Cristo'gareheva'ero gwaramo ga Paulo'ga mongiukari cadeia pype,” ei ga ji mombe'gwovo.

¹⁴ Hepiagame jirekoa cadeia pype nhaneirū'ga koji'i hete ojiko nhandepojykaharete'ga rehe onhimongyavo. Nurā ga koji'i ndepojihuvi imombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga okyhyjie'yma ojipe'ga hugwi.

¹⁵⁻¹⁷ Jara'ga omombe'u Cristo'ga gweaporo'gitapyryvamo timoirū ti Paulo'ga javo. A'ereki ga ji arō hete. A'ereki ga okwaha jiporavykya. “Tupana'ga omboporavykyuka Paulo'ga tomombe'u katu ti ga Cristo'ga

javo,” ei ġa ji mombe'gwovo. Jara'ġa ki a'e te omombe'u tehe Cristo'ga gweaporoġitate'varuhuro ġwaramo. A'ereki ġa onhimyrō ji rehe. Nurā ġa Cristo'ga mombe'ui nhanenhi'ġa ti ġa tohendu javoji. “Paulo'ga ikwahavame koji'i hete po ti hahyramo ga pe nehē - perope cadeia pype,” ei ġa novīa.

¹⁸ Emo pyry tuhē ġa Cristo'ga mombe'ui, a'e ji. Jiroryrory reki ji a'ea rehe ġa Cristo'ga mombe'urame. Ga ndeaporoġitapyryvame ga mombe'gwovo pyry, ġa ndeaporoġitate'varuhurame ga mombe'gwovo pyry jitehe. A'ereki pyry tuhē Cristo'ga mombe'ua.

Igwete po ti ji roryroryvamo nehē no.

¹⁹ A'ereki ji akwaha nhimbopiro'yukaraġwama agwa hugwi. A'ereki pe pe'e jipi Tupana'ga pe ji repyġa. Jesus Cristo'ga ra'uva ji poko no. Nurā ji ikwahavi nhimbopiro'yukaraġwama.

²⁰ Ako pota hete ji Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe tajipoyja hete ti javoji jipi. Ndapojihupotari ji Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe. Agwamo vehevi, nane'ymi nehē no. A'ero po ti ji Cristo'ga mboheteukari ġa pe nehē jirekokatua rehe nhinhi'ġa rehe nehē no. Nhimanoe'ymame po ti ji Cristo'ga mboheteukari ġa pe nehē. Nhimanorame po ti ji na jitehe ga mboheteukari nehē no.

²¹ A'ereki ji Cristo'ga rehe jate ako. Ji manorame pyry hete reki.

²² Emo ji manoe'ymame po ti ji ojipe'ġa mbojikogukari Cristo'ga rehe nehē. Marāva'ea po ji apota a'ero? A'ereki ji ndakwahavi. Mara'ngu po nhimanoa? Mara'ngu po nhimanoe'yma?

²³ Apota ji nhimanoa ġigwovo Cristo'ga pyri jitekovo novīa. A'ereki a'ea johe'i pyry hete ji ve.

²⁴ Emo po ti johe'i pyry nhimanoe'ymame jipytavo yvya koty pe ndepyga nehē.

²⁵ Na tuhē. Nurā ji ikwahavi hete nhimanoe'ymaġwama. Apyta po ti ji a'ero pe pyri jitekovo. A'ero po ti ji koji'i pe mbojikogukari Cristo'ga rehe pe mbohoryoryva pejikogame ga rehe nehē.

²⁶ A'ero po ti pe Jesus Cristo'ga mboheteheji ji rehe ji hoa'javame pe pyri nehē.

²⁷ Ji rendu katu ti a'ero. Peko katu ti Cristo'ga mombe'ua hendukatuavo. A'ero po ti ġa ei pe mombe'gwovo nehē: “Filipospeve'ġa ojiko hete Cristo'ga rehe. Ojo'jajo'ja gandeaporoġita,” e po ti ġa nehē. “Ojopokopoko pa ġa Cristo'ga mombe'ukatuavo timbojiko ojipe'ġa Cristo'ga rehe a'ero javo,” e po ti ġa pe mombe'gwovo nehē. A'ea ji tahendu ġa pe mombe'urame jihorame pe pyri nehē. A'ea jitehe ji tahendu pe mombe'urame jihoe'ymame pe pyri nehē.

²⁸ Tapekyhyji ti ġa hugwi - kiroki ġa pe movahī - ġa imbohahykapotarame pe me nehē. Tapepojihuvi ti ġa Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo. Penembipojihuve'yma repiagame po ti ġa ei ojohupe nehē: “Jukwaha reki a'ero nhandehoaġwama hahyva'ea ruvihava pype,” e po ti ġa. “Ga po ti a'ea oho yvagi pe Tupana'ga pyri nehē,” e po ti ġa ojohupe nehē. Na tuhē reki. A'ereki Tupana'ga omboukwaha a'ea.

²⁹ A'ereki ga omomyry pe me tohepy ti ġa Cristo'ga javo. Tupana'ga e'i pe me: “Pejiko ti Cristo'ga rehe ga repyġa. Pekwaha ti hahyva'ea no Cristo'ga repyġa,” ei ġa.

³⁰ Nahā ko ji no. Pehepia pe hahya ji ve ji Cristo'ga mombe'urame ikwehe. Pehendu pe kiro hahya ji ve no. Hahya jitehe po ti ġa ikwahavukari pe me nehē no - kiroki ġa noarōi pe Cristo'ga mombe'urame.

2

Cristo'ga ja ti peko penhimbohetee'yma

¹ Pejikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi a'ea pe mbojirokwa mbatera rehe. Cristo'ga remiarōro gwaramo pepy'a u katu no. Pejogwerekō katu pe Tupana'ga ra'ua pavēi. Pejopy'a pe ojo'ja hete. Pejoporogwety pe no.

² Nurā ji ei pe me: Pembojo'ja hete ti pendeaporogita. Pembojo'ja ti penhoarōa no. Ojo'jajo'ja ti peko pejapyakavo nahā ti xako javo. Nahā ti ji mbohoryoryhetei ji rendukatuavo.

³ Pejihe jate rūi ti pejapyaka a'ero. Tapenhimboheteteheuhui ti pejikovo. Nahā po pe'ji ojipe'ga mombe'gwovo hamo: "Ji hohe ko ga ndekoi," pe'ji penhimbohetee'yma.

⁴ Penhimibotarimova'ea rehe jate rūi ti peko. Ojipe'ga nemimbotarimova'ea rehe ti peko no ga nderekokatuavo.

⁵ Jesus Cristo'ga reaporogita javijitehe po ti pendeaporogita toko hamo.

⁶ Jesus Cristo'ga ko Tupana'ga javijiteheva'ero oko po rimba'e.

Emo ga nde'iahai Tupana'ga pe:

"Avuirama ti ji rekoi nde javijitehe huvihavuhetero nehē," ga nde'i.

⁷ Gwemimbotarimo ga opohi gwuvihavuheteta hugwi.

Okoteheve'ga'java'ero ga nhimongoi.

A'ero ga ari yvyakotyve'ga ja raikwehe.

Akwaimbae'ga javijitehe ga rekoi a'ero.

⁸ Igwete ga nhimongotehei a okove'y gwemimbotarimova'ea rehe.

Tupana'ga nhi'iga rehe jate ga rekoi avuirama.

A'ero ga manoi ganhi'iga rupi okovo.

Yva rehe via reki ga omano raikwehe.

⁹ Cristo'ga nhimongotehero gwaramo

Tupana'ga ga mongoi huvihavuhetero jara'ga hohe pa.

¹⁰ Tupana'ga ga mongoi nhandepojykaharetero

tombohete hete ti ga Jesus Cristo'ga javo.

Yvagipeve'ga po ti ga mbohetei nehē.

Yvyakotyve'ga po ti ga mbohetei nehē.

Yvyagwyripeve'ga po ti ga mbohetei nehē no.

¹¹ E'i pa po ti ga nehē:

"Jesus Cristo'ga ko nhandepojykaharete'ga," e po ti ga nehē.

O'erame po ti ga nhanderuvete'ga mbohetei nehē Tupana'ga.

Pekwahavuka Tupana'ga ojipe'ga pe

¹² Nhiirū, pe ji rendu katu jipi. Pejirokwa hete ti a'ero pejikopaheteavo Tupana'ga rehe. Nahā pe ndekoi ji ruvame pe pyri ikwehe. Agwamo kaitu ji ruve'ymame pejipyri pejirokwa pejikovo hete Tupana'ga rehe.

¹³ A'ereki Tupana'ga pe mbojirokwaruka pe mongopotaruka gwemimbotarimova'ea rehe jipi.

¹⁴⁻¹⁵ Tapenhonhi'igayvaruhui ti penhiroyrōe'yma pejogwerekovo. Nahā po pe peko hamo tokwaha ti ga pendekokatua nehē. Tapekote'varuhui'i ti Tupana'ga ra'yramo. Nhanderyapehava yvagipeva'ea jukwaha gwendy'javame ypytunahiva pyteri pe. Na jitehe pe ukwahavamo pejikokaturame heaporogitate'varuhuve'ga pyteri pe okote'varuhuve'ga pyteri pe.

¹⁶ Igwete pe ikwahavukari ga pe imombe'gwovo Cristo'ga mombe'ua - a'ea gwendukaturame nhande mongopyahui. A'ero po ti ji vy'ahetei pe ndehe nehē Jesus Cristo'ga rura'javame nehē. A'ea rupi po ti ji ei nehē: "Amogita

hete ji Filipospeve'ga mbo'embo'eavo ikwehe. Ji namogitatehei tuhê ga a," a'e po ti ji nehê.

¹⁷ Tupana'ga ti tonhimohe nhande rehe javo ahe ikwava'egi Tupana'ga pe jipi. Igwete ahe heka'vogi vinho gwembikwava'ega pavêi. Pe pejiko Cristo'ga rehe. Pejikoga ko penembikwava'ega Tupana'ga pe. Mara'ngu po ti ga heka'voga jirekoa vinho javijitehe ji jukavo nehê? Naname po ti ji mbohoryvi nehê jirekoa reka'vogagwama penembikwava'ega pavêi nehê. Opombohoryvuka pa po ti ji nehê no ji manorame nehê. A'ereki nhande xanhikwava'ê Tupana'ga pe.

¹⁸ Na jitehe po ti pe ndoryvamo ji mbohoryvuka hamo.

Paulova'ea omombe'u Timóteova'ea

¹⁹ Cristo'ga ipotarame kotihî ti tamondouka Timóteo'ga pe pyri pe mbohoryvuka nehê. Timóteo'ga ti tanhimbohoryory ura'javame ji pyri pe mombe'gwovo ji ve nehê no.

²⁰ A'ereki gaha jate ko jireaporoğita'jave'ga. Nhağata hete ga pe ndehe.

²¹ Jara'ga ki a'e te gwemimbotarimova'ea rehe jate ga ağataramo. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe ki a'e te ga ni'agatari okovo.

²² Pekwaha pe Timóteo'ga reaporoğita. Ga omboukwaha gweaporoğitakatua ji moirûirûrame ikwehe. Ehepia ko nhandera'yra'ga gwuva'ga moirûi jipi. Nahâ ko Timóteo'ga ji moirûi Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo ji pavêi ikwehe.

²³ Gaha po ji amondouka pe pyri. Tihepia na'ê ti ji mohemukara cadeia hugwi. Ikwahavame po ti ji Timóteo'ga mondoukari pe pyri a'ero nehê.

²⁴ Jihi ti taho pe pyri nehê no. Tupana'ga ipotarame kotihî po ti ji hoi pe pyri a'ero nehê.

Paulova'ea omombe'u Epafroditova'ea

²⁵ A'ea'ja ji ei jiyvyteri pe no: Amondo po ji Epafrodito'ga Filipospeve'ga pyri hamo, a'e ji. Epafrodito'ga nhaneirû'ga ji moirû hete. Omombe'umbe'u ga Jesus Cristo'ga ji pavêi ojipe'ga pojihuve'yma ikwehe. Igwete pe ga mbuhurukari ji pyri terepoko ti Paulo'ga javo.

²⁶ Pe ndepiaga'u ga kiro. Oko tehe gapy'a no. A'ereki pe pehendu gatetirûa mombe'ua. "Kiro po jigwyriveve'ga ağataruhuramo ji rehe," ei ga.

²⁷ Itetirûa hete tuhê Epafrodito'ga ikwehe. Omano gwerevi ga. Emo Tupana'ga ga porogwetygi imombiga karugwara ga hugwi. Tupana'ga ji porogwety no tokoveveuheteyme ti Paulo'ga javo.

²⁸ Nurâ ji ehetei: "Amondo po ti ji Epafrodito'ga ga pyri tohoryva'ja ti ga ga repiaga javo," a'e ji. Pe ndoryvame ga repiaga po ti ji ndakoveveuhua'jahetei a'ero nehê no.

²⁹ Pe Cristo'gareheva'ea gwaramo pembuhu katu ti Epafrodito'ga pejiptyteri pe nehê. Pejoryjory ti ga rehe ga repiagame. "Pepyry hete pe," pe'ji ti ga pe no - kiroki ga Epafrodito'ga ja.

³⁰ A'ereki ga omano gwerevi Cristo'ga moiruamo. Nonhia'ngui ga ua ji pyri tapoko ti Paulo'ga javo. Pe py'rovo ga ji pokogi. A'ereki tegwete penduhava ji pyri ji pokoga.

¹ Nhiirũ, kiro ji ei mbapavamo pe me: Pejoryjory ti Cristo'gareheva'ero gwaramo. Ikywa'yi ji ikwatijarukari mbatera pe momoranduva. Ji ndajikw-erai reki ikwatijaruka a'ea jitehe kiro pe me. Igwete po ti a'ea pe mondoi a'itituhẽva'ea rupi.

² Penhimboko'i ti heaporogitate'varuhuve'ga hugwi - kiroki ga okyti pota ahe. "Nahã pe Tupana'ga monhimohemukari pejihe," e'i tehe ga pe me okote'varuhuheteve'ga.

³ Nhande ki a'e te timonhimohemuka Tupana'ga nhandejihe Jesus Cristo'gareheva'ero. Nhande timbohete Tupana'ga. A'ereki gara'uva ga mboheteuka nhande ve. Nhanderoryory nhande nhandejikoty'aro gwaramo Jesus Cristo'ga pavẽi. Ndiajikwakuva'javi nhande no. A'ereki nhande a'ea rehe ndiajikoga'javi.

⁴ Ajiko po ji jijikwakuva rehe hamo novĩa. Po ojipe'ga etehei: "Ajikwaku hete ji. Nurã ji Tupana'ga monhimohemukari jijihe." E'i tehe po ga a'ea ojive. Ji kaitu po a'e a'ea hamo novĩa. A'ereki ji ajikwaku hete ikwehe novĩa.

⁵ Ji'arirẽ mbohapy'ri sete ji kiri ikwehe. A'ero ga ikyti nhirakwanhapi'ria nde ko Tupana'gareheva'ea javo ji ve. Israelitaramo ji ari Israelva'ea rakykwepoharamo. Benjamimva'ea rakykwepoharamo ko ji rekoi no. Ji ko hebreuramo tuhẽ. A'ereki nhiramonhava'ea nhaporemõ ko hebreusva'ea. Fariseuramo ko ji ei novĩa: Ahendu katu pa ji Moisésva'ea remimbo'eagwera.

⁶ Apota hete ji jitekovo Tupana'ga rehe novĩa. Nurã ji imbohahyukari Jesus Cristo'gareheve'ga pe ikwehe. Ojipe'ga e'i ji ve novĩa: "Okõ katu hete Paulo'ga hendukatupava Moisésva'ea remimbo'eagwera," ei ga ji ve novĩa. A'ero ji ei: "Nahã ti ji nhimombyryvi," a'e ji ikwehe novĩa.

⁷ A'ea rupi ji rekohetei nanongara rehe nhaporemõ novĩa. Agwamo ki a'e te ji ndakoa'javi hehe. Arojijyi ji jireaporogita kiro. A'ereki Cristo'ga oko ji pavẽi. Ji nda'ea'javi pyry jijikwakuvagwera pe. Ite'varuhu a'e ji kiro jupe.

⁸ Ite'varuhu pa hete reki jirekoagwera, a'e ji kiro. A'ereki Jesus Cristo'ga ji takwaha hete jitekovo ga pavẽi jipojykaharete'ga. Gakwahava ko pyry hete ji ve. Ga rehe ji pohipavi jirekoagwera hugwi ite'varuhuheteva'ea javo jupe. Apohi ji jugwi Cristo'ga ti toko ji pavẽi javo.

⁹ Tajikoty'a ti ji Cristo'ga pavẽi, a'e ji. Agwamo ji pyryvamo Moisésva'ea remimbo'eagwera hendukatuavo gwaramo rui. Cristo'ga rehe jijikoga gwaramo ji pyryvamo a'ero. A'ereki ji jikogame Cristo'ga rehe Tupana'ga ji mombyryvi.

¹⁰ Ajikoty'a pota ji Cristo'ga pavẽi takwaha tuhẽ ti ga jitekovo ga pavẽi. A'ero po ti ji ikwahavi gapopoakara rerekovo nehẽ. A'ereki Cristo'ga ipopoaka hete okwera omanoa hugwi. Takwaha gapopoakara a'ero. Ajikoty'a pota ti Cristo'ga pavẽi hahya rerekovo no - kiroki hahya Cristo'ga okwaha. A'ero po ti ji rekoi Cristo'ga ja ga manorame. A'ereki omanorame ga e'i: "Tamombi ti gandekote'varuhua." Igwaigwavete ji tamombi jirekote'varuhua a'ero.

¹¹ Aerẽ po ti Tupana'ga ji mbogweravi nhimanoa hugwi a'ero nehẽ.

Takwaha hete ti Cristo'ga, ei ahe

¹² Ji nda'ei: Akwaha hete jipe ji Cristo'ga jitekovo ga pavẽi. Tupana'ga ji mongokatupavipe, ji nda'ei. Emo ji ajirokwa hete a'ea rehe. A'ereki a'ea rehe Cristo'ga ji mongokari ojiheva'ero.

¹³ Nhiirũ, jhi nda'ei jijive: Ako katu kwaha hete, ji nda'ei. Nahã ji ei: Ymyahũva'ea rehe ji ndakoa'javi jirekoagwera rehe. Aerẽva'ea rehe ji rekohetei tako katu tuhẽ ti javo.

¹⁴ A'ero ji jirokwahetei jirekokatuavo. A'ea rehe jate ji rekoi Tupana'ga ti tomombyry ji ve javo. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: "Pejikoga gwaramo Jesus

Cristo'ga rehe po ti ji nde mbuhurukari jijipyri yvagi pe imombyryva nde ve nehē," ei Tupana'ga.

¹⁵ Nahā tuhē ti xako, xa'e po nhande hamo nhanderekoheterame Cristo'ga rupi hamo. Po jararamo pe japyakai ore atyvi, a'ero po ti Tupana'ga ikwahavukari a'itituhēva'ea pe me nehē no.

¹⁶ A'ea ja ti xako Tupana'ga rembikwahavukara rupi. A'ea rupi jitehe nhande rekoji jipi.

¹⁷ Nhiirū, pejogweroho ti ji rupi. Orohepiuka ore pe me orokokatua. Pejapyaka ti ga ndehe no – kiroki ga oko katu ore javijitehe.

¹⁸ Amombe'umbe'u ko ji pe me ikwehe. A'ea jitehe ji amombe'ua'ja kiro pe me jijehe'gwovo. A'ereki ji ndavy'ari hete ojipe'ga ndehe ga ndekote'varuhuro gwaramo. Cristo'ga omano yva rehe ikwehe tamombo ti gandekote'varuhua javo. Emo ga ndopohiri okote'varuhua hugwi onhi-mongyavo imbokwahye'yma Cristo'ga manoa ojihe.

¹⁹ Oho po ti ga hahyva'ea ruvihava pype nehē. A'ereki gwemimbotarimo jate ga ndekoi. Ndi-poyjayjaruhui po ga hamo. Emo ga onhimbohete reki. Yvyakotyva'ea rehe ga ndekohetei – kiroki a'ea Tupana'ga noarōi.

²⁰ Nhande ki a'e te yvaga ko nhandegwya. Igwete po ti pea hugwi Jesus Cristo'ga ruri nehē nhandembopiro'yhara'ga. Timboha'u hete garura a'ero.

²¹ Gwerōjijyi po ti ga nhandera'oa imongovo hajiheva'ea. A'ereki oko'ā tehe nhandera'oa omanomo. Cristo'ga ra'oa'java'ea pyryheteva'ea po ti nhandera'oa nehē. Opopoakara pyvō po ti ga herōjijyi nhandera'oa nehē. A'ereki a'ea pyvō jitehe ga karakaturamo imongopava gwemimbotarimo.

4

Paulova'ea omogita ahe

¹ Nhiirū, opogwepiaga'u hete ji. A'ereki ji ako hete pe ndehe. Pe ji mbohoryory hete nhiremiarōhetea. A'ereki pe ji rendu katu ji Cristo'ga mombe'urame pe me ikwehe. Nahā ti peko penhimboitakwerimo pejikoty'a nhandepojykaharete'ga pavēi.

² Kiro ji ehetei Evódiahēa pe Síntiquehēa pe no: Pe nhandepojykaharete'gareheva'ero gwaramo pembojo'ja hete ti pejeaporogita a'ero pejog-werekokatuavo.

³ Nde ve ji ei nhimoirūhareteramo: Emogita katu ti Evódia'ga pokoga tahea-porogita pyry ti ga javo. A'ereki ga oporavyky hete ji pavēi ikwehe Cristo'ga mombe'gwovo ojipe'ga pe ikwehe. Clemente'ga na jitehe oporavyky hete Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo ji pavēi ikwehe no. Jara'ga no – gāndera Tupana'ga okwatija pa livro pype tarohouka ti ga jijipyri yvagi pe nehē javo.

⁴ Pejoryjory ti jipi Cristo'gareheva'ero gwaramo. A'ea'ja ji a'ea pe me: Pejoryjory ti.

⁵ Pekwahavuka ti penhyrōa ojipe'ga pe nhaporemō. A'ereki Cristo'ga ura'ja gweri yvya koty.

⁶ Tokoteheyme tuhē ti pepy'a. Penhi'inhi'i ti Tupana'ga pe jipi. Pemombe'u pa ti ga pe penhiporanduva. Penhi'iga nanani ga pe pe'ji ti: "Ndepyry hete nde ore ve jipi."

⁷ A'ero po ti Tupana'ga inogatuhetei pepy'a. Yvyakotyva'ero nhande nhi-momby'ai a'ea rehe marā po ga inogatuhetei nhandepy'a javo. Inogaturame po ti ndokotehei pepy'a a'ero. A'ereki pe pejikoty'a Jesus Cristo'ga pavēi.

⁸ Nhiirū, kiro ji ei reki pe me a'ero: Pejapyaka hete ti aherekokatua rehe. Kiroki a'ea rehe ojipe'ga ahe mbohete pyryheteva'ea rehe – a'ea rehe ti pejapyaka no. Okokatuve'ga ko oko a'itituhēva'ea rehe jate opoyjahetero. Onhimbovyvy ga. Ga ojipe'ga ndereko katu. Ojipe'ga nde'i ga pe: "Oko

te'varuhu ġa," nde'i ġa. "Pyry hete ġa," ei ġa ġa pe. Onhiarōuka hete ġa ojipe'ġa pe. Pejapyaka hete ti aherekokatua rehe nhaporemo a'ero.

⁹ Opombo'embo'e ko ji ikwehe. Igwete pe ndekoi nhiremimbo'eagwera rehe. Pehendu pe ji nhi'igame pe me ikwehe. Pehepia pe jirekoagwera no. Ji rupi ti peho a'ero, a'e ji pe me. A'ero po ti Tupana'ga reko'i pe pavēi nehē nhandep'y'a noġatuhara'ġa.

Pyry pe imbuhurukari ji ve, ei ahe

¹⁰ Ymya pe aġataramo ji rehe ji poko pota novīa. Emo avuirama ahā pe me imbuhurukahava. Aġwamo reki pe aġatara'javamo imbuhuruka ji ve. A'ea rehe ji roryhetero jijikoty'a Cristo'ga pavēi.

¹¹ Ji nda'ei a'ea nhimbatere'yoma ġwaramo. A'ereki ji anhimbo'e nhinhiroyrōe'yoma mbatera rehe.

¹² Ajipokwaha ji herekoe'yoma rehe. Ji ajipokwaha herekoahivuhua rehe no. Nane'yne'yomi ji nhimbo'epavi nhinhiroyrōe'yoma jikogahivame ty'ara ji rerekorame no. Jirory ji mbatera rerekoheterame. Herekoe'ymame ji roryvamo jitehe nehē no.

¹³ Anhimomiranamba ji jupe jipopoakaramo Cristo'ga pavēi jitekovo ġwaramo. A'ereki gaha ji mbopopoaka ji rerekovo.

¹⁴ Pyry hete reki pe ji moirūi ikwehe ji ikwahavame hahya ikwehe.

¹⁵ Filipospeva'ero pe pekwaha hete ojipe'ġa remimbuhure'yoma ji ve – kiroki ġa ojatyka Cristo'gareheva'ero. Ji Cristo'ga mombe'uypyrame pe me jigwovo pegwyrā hugwi Macedōnia hugwi ikwehe pehe jate pembuhuruka itambere'ia ji ve ikwehe.

¹⁶ A'ereki cidade de Tessalōnica pe vehevi pe pembuhumbuhuruka ji ve ji herekoe'ymame ikwehe.

¹⁷ Ji ndapotarahivuhui reki itambere'ia. Apotarahi ji imombyryva pe me. Pe imbuhumbuhurame igwaigwavete po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehē no.

¹⁸ Apyhy pa ji penemimbuhurukara kiro. Ji areko hete a'ero. Nhimbaterere'yjuhu ji kiro. A'ereki Epafrodito'ga gweru pa ji ve pe hugwi. Penemimbuhuragwera ko ikwava'eġipyra Tupana'ga pe pyryheteva'ea. Tupana'ga onhimohē hehe pyry hete javo jupe.

¹⁹ A'ero po ti jirepykavamo Tupana'ga imondoukari pe me ombatera-heteahugwiva'ea nehē pe herekoe'ymame nehē. Jesus Cristo'ga pe po ti ga ei emondo ti ġa pe javo.

²⁰ Nane'yomi timbohete Tupana'ga nhanderuvete'ga avuirama nehē. Amém.

Paulova'ea omondo pa onhi'igagwera

²¹ Pemondo ti nhinhi'igā ġa pe nhaporemo – kiroki ġa ojikoty'a Jesus Cristo'ga pavēi. Nhipavēive'igā omondouka onhi'igā pe me no nhaneirū'igā.

²² Avo've'igā nhaporemo Jesus Cristo'gareheve'igā omondouka pe me. Kiroki ġa oporavyky huvihavuhu'ga ronga pe César'ga ronga pe – ġa kaitu omondouka onhi'igā pe me.

²³ Nhandepojyakaharete'ga Jesus Cristo'ga tomombyry pe me nhaporemo.

PAULOVA'EA OMOMBE'U COLOSSOSPEVA'EA PE

Carta de Paulo aos Colossenses

¹ Jihi ko Pauloramo Jesus Cristo'ga moirūharamo jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki nahā Tupana'ga opota.

Kiro ji ikwatijarukari imondouka pe me Timóteo'ga pavēi. Timóteo'ga oko nhaneirū'ga ojikoga gwaramo Jesus'ga rehe nhande pavēi.

² Ore ja ko pe Tupana'ga remimo'ehara pejikoga gwaramo Cristo'ga rehe. Peko pe oreirūa a'ero pepohire'yma Cristo'ga hugwi pejikovo gareheva'ero. Kiro ore ikwatijarukari imondouka pe me perope cidade de Colossos pe.

Kiro ore ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomombyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonogatu ti ga pepy'a, oro'e ore.

Onhi'i Paulova'ea Tupana'ga pe Colossospeva'ea repyga

³ Tupana'ga ko nhandepojykaharete'ga ruva'ga Jesus Cristo'ga ruva'ga. Nane'ymi ore nhi'igi Tupana'ga pe pe ndepyga.

—Ndepyry hete nde, oro'e ore Tupana'ga pe. A'ereki nde erembojiko Colossospeve'ga Cristo Jesus'ga rehe ga pokoga, oro'e ore ga pe.

⁴ Nahā ore ei ga pe jipi pejikoga kwahavypyagwera jate. A'ereki Epafra'sga pe mombe'u ore ve. “Colossospeve'ga ojiko hete Cristo Jesus'ga rehe,” ei ga ore ve. “Oarō hete ga Tupana'ga remimo'ehara'ga nhaporemo.

⁵ Nahā Colossospeve'ga ndekoi. A'ereki ga e'i: “Aerē po ti nhande hoi yvagi pe nhandejupa Tupana'ga pyri nehē, ei ga,” ei ga pe mombe'gwovo ore ve.

Epafra'sga omombe'u pehoagwama pe me heikwehe. A'ereki ga omombe'u pyryva'ea a'itituhēva'ea pe me Cristo'ga mombe'uyyrame pe me. A'ea rupi ga ei heikwehe: “Uhura'ja ti Cristo Jesus'ga yvaga hugwi nhande rerogwovo ojupi yvagi pe Tupana'ga pyri nhande jikogame Jesus'ga rehe. Ga omano nhande repyga imomboha nhanderekote'varuhua. Pevo ti nhande ruvi Tupana'ga pyri Cristo'ga pavēi avuirama nehē. A'ereki Tupana'ga e'i na,” ei Epafra'sga pe me imombe'ukatuavo heikwehe.

⁶ Omombe'u ga pe me pyryva'ea a'itituhēva'ea Cristo'ga mombe'urame pe me. Na jitehe ga imombe'umbe'ui koji'ive'ga pe gagwyri pe nhaporemo. Henduvame ga jikogi Cristo'ga rehe okokatuavo ojipe'ga pe. Nahā pe jikogi ga rehe no pejikovo katu hendukatuypyagwera jate Tupana'ga pyryva pejive. Ikwahavame pe ei: “A'iti tuhē! Tupana'ga pyry hete nhande ve!” pe'e pe.

⁷ Epafra'sga omombe'u Tupana'ga pyryva pe me heikwehe. Oroarō hete Epafra'sga. Ga ko oporavyky ore ja Jesus Cristo'ga mombe'gwovo. Nahā ga Cristo'ga nhi'ipo'rui pe pokoga oporavykyavo Cristo'ga pe opohire'yma ga hugwi.

⁸ Gaha pe mombe'u ore ve. “Oarō hete Colossospeve'ga Jesus'gareheve'ga. A'ereki Tupana'ga ra'uva ga arōheteuka ga pe,” ei ga pe mombe'gwovo.

⁹ Nurā pendekokatua kwahavirē nane'ymi ore nhi'igi Tupana'ga pe pe ndepyga. Ga pe ore ei: Emombaragwahapavuka ti Colossospeve'ga pe enhimimbotarimova'ea. Embo'euka ti ga eja'uva pe tokwaha pa ti ga nhiremimbotarimova'ea javo, oro'e ore ga pe.

¹⁰ A'ero ti ga ndekokatupavi javijitehe nde mbohoryheteavo jipi nehē. Ojipe'ga pe ti ga ndekokatupavi nehē no, oro'e ore Tupana'ga pe. Nane'ymi koji'i ti ga nde kwahakwahavi nehē no nahā Tupana'ga opota javo.

11 Ikatu ndereaporogita popoakahetea ojipe'ga ndeaporogita popoakahetea hohe pa, oro'e ore Tupana'ga pe. Ndereaporogita popoakahetea javijitehe tuhē ti Colossospeve'ga ndeaporogita popoakahetea nehē no. A'ero ti nane'ymi ga nhimomiranami hahya pe onhimonha'ngae'yma nehē no. Hahyrame ga pe nehē po ti ga ndoryndoryvamo nehē no, oro'e ore Tupana'ga pe.

12 Ga po ti e'i nde ve nehē no: "Apī, ndepyyri hete nde." A'ea ti ga ei nde ve nehē gaha nhandervete'ga javo, oro'e ore Tupana'ga pe. Nahanahā ti ga ndekokatupavi nehē nde ga pokogame, oro'e ore Tupana'ga pe.

Pyri nhande ei Tupana'ga pe: Apī, ndepyyri hete nde. A'ereki ga nhande mombyry nhanderekote'varuhua momboa nhande mongovo gwemimo'eharamo. Nurā kojahua'javamo nhande ve kiyo gapyryva kwahava gwaramo. Ga pyri po ti nhande hoi nehē nhandejupa avuirama ojipe'ga pavēi garemimo'ehara'ga pavēi nehē. Pevo ti Tupana'ga pyryhetero nhande ve ga pe nehē no.

13 Nhande rekote'varuhuyyri Diabo'ga nhi'iga rendukatuavo ite'varuhuve'ga nhi'iga rendukatuavo. Nurā ko ypytunahivuhua'javamo nhande ve a'ea rupi. Agwamo Tupana'ga hendukatuukari nhande ve gwa'yra'ga nhi'iga gwemia'nguhetehara'ga nhi'iga. Nahā Tupana'ga imombigi Diabo'ga nhi'iga rendukatua ypytunareheve'ga nhi'iga rendukatua.

14 Tupana'ga ra'yra'ga nhande mbopiro'yi nhanderekote'varuhua hugwi imomboa omanomo gwaramo gwekoa reka'voguka. Nurā ga nohenonhukara'javi Tupana'ga pe nhanderekote'varuhua.

Cristo'ga oko ojipe'ga hohe pa okoypyavo gwaramo

15 Ndihepiagi nhande Tupana'ga.

A'ereki ga ndaha'oi.

Tihepia reki nhande gara'yra'ga Cristo'ga. Cristo'ga ko Tupana'ga javijitehe. Jypya Cristo'ga oko.

A'ea rupi ko ahā ve vvyakotyva'ea. Ahā ve vvyakotyve'ga no.

Nurā Cristo'ga rekoji Tupana'ga rembiapoa hohe pa okovo ga nenonde okoypyavo gwaramo.

16 A'ereki Tupana'ga oapopavuka Cristo'ga pe vyagipeve'ga vyagipeva'ea reheve vvyakotyve'ga ndeheve vvyakotyva'ea reheve.

Oapopavuka ga ga pe aherembiepiagipyra aherembiepiagipyra'ga ndeheve aherembiepiagipyre'yma reheve aherembiepiagipyre'yma'ga ndeheve.

Ga oapopavuka ga pe vyagipeve'ga nduvihava'ga ganduviha'vi'ga ndeheve ipopoakaheteve'ga ndeheve ipopoakaheteve'gandeheve'ga ndeheve.

Ga nhaporemomo omondouka ojipe'ga gwemimbotarimova'ea rehe opopoakahetero.

Nahā Tupana'ga oapopavuka ghā mbatera reheve toapo pa ti jira'yra'ga ojive javo.

17 Cristo'ga oko pyy. Aerē ga oapo pa.

Okoji pa garembiapoa ga herekoro gwaramo.

18 Cristo'ga rehe nhande jikogi.

Ga ko nhandervihavuhuhete'ga.

Nurā nhande ei ga pe: Ga ko nhaneakaga.

Xako nhande ganhi'iga rupi nhandekovo gareheva'ero.

Nurā nhande ei nhandejive: Nhande ko Cristo'ga ra'oa.

Gaha ombopyahu nhandereaporogita

tuhu ti ga Tupana'ga pyri okovo avuirama nehē javo.

Ga ti nhande mongoi pevo ore mombytavo nehē.

A'ereki ga okwerava'javypy omanoa hugwi omanoa'jave'yma tako ti ji ga hohe pa mbatera hohe pa no huvihavuhuhetero javo.

¹⁹ A'ereki a'ea pyry hete Tupana'ga pe garuva'ga pe.

“Toko ti ga ji javijitehe,” ei Tupana'ga.

“Toko ti ga ojipe'ga hohe pa mbatera hohe pa no ji ja,” ei ga gworygworyvamo.

²⁰ “Oko te'varuhu ga. Ndatotari ji gandekote'varuhua.

Pyry ti ga manoi yva rehe ga ndepyga ga nhaporemo a'ero nehē,” ei ga.

“Ga gwekoa reka'vogukaro gwaramo omanomo yva rehe ti ji vvyakotyve'ga ndeaporoğita rerojiyi yvagipeve'ga ndeaporoğita reheve gandeaporoğita mohigatupava nehē.

Nahā ti ji jirekokatuukari ga pe nehē Cristo'ga manoro gwaramo, ei Tupana'ga.

Ga gwekoa reka'vogukaro gwaramo ti ji herojiyipavi vvyakotyva'ea yvagipeva'ea reheve imohigatupava nehē.

Nahā ti ji jirekokatuukari a'ea pe nehē Cristo'ga manoro gwaramo,” ei Tupana'ga.

Na tuhē reki. Cristo'ga omano yva rehe. Tupana'ga omohigatu pa.

²¹⁻²² Pehe Colossospeva'ero ymya'i peko te'varuhu heikwehe. A'ero napehendupotari Tupana'ga nhi'iga ga arōe'yma pejikoty'are'yma ga pavēi. Korogwe reki Tupana'ga pendeaporoğita rerojiyi hendukatuuka pe me onhi'iga gara'yra'ga manoro gwaramo. Nahā ga pendeaporoğita mohigatui ojirekokatuuka pe me. A'ero ga ei pe mombe'gwovo: “Pyry hete ga. Oko katu ga. Nahenonha'javi ji gandekote'varuhua ga pe. A'ereki mbatera ndojara'javi ga ndehe.” A'ea ga ei pe ndepiaga.

²³ Penhimomirana ti Cristo'ga mombe'ua roviaheteavo a'ero pejikoga ga rehe jipi pejipopoakaramo. Taperoviari ti hajiheva'ea. Ymya'i Cristo'ga mombe'ua renduvame pe jikogi ga rehe heikwehe. Nurā pe ikwahavi javo: “Cristo'ga ti nhande rohoi ojupi nhande mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehē,” pe'e pe herovia. Taperoviapigi ti a'ero!

Vvyakotyve'ga pe nhaporemo ga Cristo'ga mombe'ui Cristo'ga ti nhande mongoi Tupana'ga pyri nehē javo. Jihi amombe'u a'ea ojipe'ga pe no. A'ereki ymya Tupana'ga e'i ji ve: “Eho ti Cristo'ga mombe'gwovo ga pe,” ei ga ji ve.

Paulova'ea oporavyky pyryva'ea mombe'gwovo

²⁴ Pe Cristo'ga mombe'ua renduva gwaramo ga imondoi hahyhetea ji ve. Kiro ji roryroryvamo reki a'ea rehe. Hahyrame ji ve ji iporupavi hahya Cristo'ga py'rovo. Tahahy tuhē ahe ve. Apo'ru pa ji hahya Cristo'ga ra'oa repyga. Gara'oa a'e ko ji ga pe – kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe.

²⁵ Ymya Tupana'ga ei ji ve: “Ekwahavuka ti ga pe – kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe. Epoko ti ga inombe'upava nhinhi'iga Cristo'ga mombe'gwovo.” A'ea ga ei ji ve pe pokoguka judeus'garūiva'ea pokoguka.

²⁶ Ymyahū Tupana'ga ndokwahavukari gwembiepiukaripyre'yma ymyahūva'ea pe ahera'yra'va'ea pe no. Agwamo reki ga ikwahavukari gwemimo'ēhara'ga pe gwembiepiukaripyre'yma.

²⁷ Tupana'ga e'i: “Tokwaha pa ti nhiremimo'ēhara'ga nehē. Cristo'ga ti topojoyka pa vvyakotyve'ga nhaporemo judeus'garūive'ga vehevi nehē. Ga pojkarama ti ga ga nderuri ojupi ga mombtavto ji pyri avuirama opyryvamo ga pe nehē, ei ga. A'ea ji akwahavuka pota,” ei Tupana'ga. “A'ea ko nhirembiepiukaripyre'yma ikatukatuhetea,” ei ga ikwahavuka gwemimo'ēhara'ga pe.

²⁸ Nurā Cristo'ga ore oromombe'u ga pe nhaporemo ga momoranduva pekwha ti Cristo'ga javo. Nahā ore ga kwahavukari ga pe ganaganani. Ga mbo'ekwahapava ore ga mbo'ekatupavi Cristo'ga rehe tojiko hete ti

ga Cristo'ga rehe okokatuheteavo javo. Nahā ore ga mbo'ekatui. A'ereki ore oro'e: Tikatu hete ti ga Tupana'ga rovai pyteri pe Tupana'ga nhi'iga kwahaheteavo Cristo'ga jikoty'aro gwaramo ga pavēi.

²⁹ Nurā jiji no ji aporavyky hete Cristo'ga mombe'gwovo Cristo'ga popoakara po'ruavo ga ji mbopopoakahetero gwaramo.

2

¹ Aporavyky hete ji nhi'agataramo pe ndehe takwahavuka ti ji ga pe Tupana'ga nhi'iga javo. Jiporavykya pe pekwaha. Aporavyky hete ji nhi'agataramo Laodicéiapeve'ga ndehe no – kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe onhimonono'ogaga pevo tihendu Tupana'ga nhi'iga javo. Ojipe'gape'ga pe Jesus'gareheve'ga pe ti ji takwahavuka ganhi'iga no. Ga nhaporemō ndajirepiagi ve jira'oa kwahave'yma. Pe nhaporemō ndajirepiagi ve no.

² Nhi'agata ji pe ndehe jiva ndehe no jiporavykyheteavo tokovevuhua'javyme ti ga javo. Jiyyvyteri pe ji ei ipota pe me ga pe no: Tonhoarō hete ti ga ovy'a ojogwehe. Tokwaha ti ga a'itituhēva'ea. Po ga a'itituhēva'ea kwahavi, a'ero koji'i ti ga Tupana'ga rembiepiukaripyre'yma'ga kwahahetei tuhē nehē. Garembiepiukaripyre'yma'ga ko Cristo'ga tuhē. A'ea nhaporemō ji apota javo jijapyakavo pe ndehe ga ndehe no jiporavykyheteavo.

³ Ikatu hete Tupana'ga rembikwahava. Omombaragwaha pa ga. Onhimi nhande ve garembikwahava. Cristo'ga jate okwahavuka pa garembikwahava.

⁴ A'ea ji ei pe me pekwaha ti javo. Nurā ti pe napenhimoandyandyjukari ojipe'ga pe ga imombe'urame hajihea pe me nehē. Ikatu po pe me ga nhi'igaturame o'mbero. Tapenhimoandyandyjukari ti ga pe, a'e ji pe me.

⁵ A'ereki jireaporoḡita oko pe pyri ji rekoe'ymame pe pyri. Ikwahava pendekoa ji roryroryvamo. A'ereki pe peko katu pejohupe pejikohteavo Cristo'ga rehe penhimboitavo.

Nahanahā nhande xajikoty'a Cristo'ga pavēi

⁶ Pejiko pe Cristo Jesus'ga rehe heikwehe imomboruka pejikote'varuhua gaha ko nhanderuvihavuhetero javo. Na jitehe ti pejiko jitehe ga rehe kako katu ti nhandejikoty'a ga pavēi javo.

⁷ Nane'ymi ti peko Cristo'ga rehe pepohire'yma ga hugwi. Koji'i ti peko katu hendukatuavo ganhi'iga. Koji'i ti pejiko hete ga rehe pejikoty'a ga pavēi. A'ea rehe Epafras'ga pe mbo'ei heikwehe nahanahā ti peko javo. Nane'ymi ti pe'jipe'ji Cristo'ga pe: "Ndepyry hete tuhē nde nhande ve." A'ea ti pe'ji.

⁸ Penhimboko'i ti pejiupa. Tapenhimoandyandyjukari ti ojipe'ga pe. Ga gwendukatuuka pota pe me onhi'itehea pe mbopohipota Cristo'ga hugwi. Imombe'gwovo o'mbea ga nhi'igatui pe me onhi'iteheavo pe moandyandyipota. A'ea ganemboypya tuhē ombojihu ojapyakateheavo gwakykwepohara'ga mbo'eavo hehe. "Nahanahā yvya hako yvaga pavēi po rimba'e," ei ahe. "Nahanahā ti kako," ei ahe gwakykwepohara'ga mbo'eavo.

Na rūi Cristo'ga remimbo'ea. Tapenhimoandyandyjukari ti ga pe a'ero. Cristo'ga hugwi ti tapenhimbopohirukari ga pe.

⁹ Uvame yvya koty okovo Cristo'ga gwepiuka pa nhande ve Tupana'ga rekokatua gareaporoḡita. A'ereki ga oko Tupana'ga javijitehe.

¹⁰ Nurā pe pavēi Cristo'ga jikoty'aro gwaramo Tupana'ga jikoty'ari pe pavēi no. Tupana'ga pendeaporoḡita mbopyahui tuhē pe mboheaporoḡitakatukatuaavo pe pokopava pe monhimomiranambava. Pyry hete pa pe me a'ero pe jikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi. Yvagipeve'ga nduvihava'ga Tupana'gapyryve'ga nduvihava'ga omondondouka ga gwemimbotarimova'ea rehe opopoakahetero

gwuvihavamo. Diabo'gapyriva'ea anhağa omondondouka ojipea anhağa gwemimbotarimova'ea rehe opopoakahetero gwuvihavamo no. Cristo'ga ki a'e te oko ga hohe pa a'ea hohe pa no nhandervihavuhuhetero.

11 Judeus'ga okytiuka gwa'yra'ga nakwanhapi'ria gahã koi Tupana'gareheve'ga kiro javo. Cristo'ga ki a'e te omanoro gwaramo yva rehe omombo hete pendekote'varuhua gahã koi jireheve'ga kiro javo. "Tokote'varuhupotara'javyme ti ga a'ero kiro," ei ga omanomo pe ndepyya. Nahã ojikoty'aro pe pavêi Cristo'ga pendeaporoğitatiruhũa mombigi pe jikogame ga rehe.

12 Penhimobatizaukarame pe ei a'ero: "Ymyahũ Cristo'ga omano tamombo gandekote'varuhua javo. A'ero ga ga tymi. Omanorame Cristo'ga omombo jirekote'varuhua ji hugwi. Ga jikoty'aro gwaramo ji pavêi jireaporoğitatiruhũa opi a'ero." Nahã pe ei penhimobatizaukarame. A'ea rupi pe ei no: "Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe Cristo'ga pavêi nhande jikoty'aro gwaramo Tupana'ga nhandereaporoğita imbopyahui opopoakara pyvõ. A'ereki nhande xajiko Tupana'ga popoakara rehe," pe'e pe penhimobatizaukarame.

13 Ymya'ĩ pendeaporoğita ndipyahui ve heikwehe. A'ea rupi Tupana'ga pe pe peko omanove'ga ja a'ero. A'ereki ga e'i: "Ji ve ko ga ambotehea imombigukare'yma gwaramo gweaporoğitatiruhũa. Ji ndajikoty'ari ga pavêi a'ero. A'ereki ga okote'varuhu," ei Tupana'ga.

Ağwamo Tupana'ga ombopyahu pendeaporoğita imombo pendekote'varuhua nhaporemõ Cristo'ga jikoty'aro gwaramo pe pavêi. Ymyahũ Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugwi ga mbopyahuavo. Na jitehe Tupana'ga pendeaporoğita imbopyahui.

14 Ymya nhande nihendukatui ga Tupana'ga nhi'iga mombe'urame nahanahã ti ahe toko katu javo. Emo Tupana'ga ohy reki nhanderekote'varuhua mbojaragwera. A'ereki Cristo'ga omano yva rehe nhanderekote'varuhua momboa. Nurã Tupana'ga ei: "Ndatekwava'javi gandekote'varuhua mbojaragwera rehe kiro," ei ga.

15 Omanomo Cristo'ga imombigi Diabo'gapyriva'ea popoakara anhağa popoakara. Anhağa omondondouka ojipea anhağa gwemimbotarimova'ea rehe ipopoakaheteva'ea ipopoakaheteva'ea'ereheve'ea pavêi. Ipopoakara mombigipyra Tupana'ga hepiukapavi tuhẽ ojipe'ga pe Cristo'ga mbojirovia a'ea rehe.

16 Nurã ti tapenhimbo'eukari ojipe'ga pe ha'oa rehe. A'ereki ga e'i jupe: "Gwigwia ahe ndo'ui. Gwigwia ahe to'u." Tyhyu pe ga ei: "Gwigwia ahe ndo'ui. Gwigwia ahe to'u." Ga e'i: "Tokwaha ahe toryva aporame ano nanani. Toapo ahe toryva jahya porame no ikwakuva. Nahanahã ahe toko sãbado rupi ikwakuva," ei ga.

A'ea rehe nhaporemõ tapenhimbo'eukari ti ga pe.

17 Ganemimbo'ea nhaporemõ ko aere'iva'ea ra'angava nahanahã ti Cristo'ga rurame javo. Okorame ganemimbo'ea rehe ahe ikwahavi aerẽva'ea pyry hete ti nehẽ javo. Ahe ndokwahapavi reki. Ganemimbo'ea rehe ndatekwava'javi kiro. A'ereki Cristo'ga tuhẽ uripe reki. Nurã ojikogame ga rehe ahe ikwahahetei tokoa'javyme ti ahe ganemimbo'ea rupi a'ero javo.

18 Taperoviari ti ga - kiroki ga e'i tehe: "Ji ko ako tehe. Nanhimbohetei ji. A'ea ti ahe te'i ji pavêi," e'i tehe ga. "Tombohete ti ahe Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga okoteheavo ga ko jiruvihavuhete'ga javo. Nahã ti xa'e," ei ga ikwahave'yma. "Ahepia ji yvagipeve'ga," ei ga o'mbero. Omoandyndi pota ga ahe jili akwaha hete javo tehe. Ndokwahavi reki ga onhimboheteavo. Gareaporoğita tiruhũ. Taperoviari ti ga. Ganhi'iga rupi pe ndekorame ga ndogwerekoukari pe me pyryva'ea Tupana'ga hugwi.

19 Nanongara'ga ndojikoty'ari Cristo'ga pavēi okoe'yma ganhi'iga rupi.

Nhandejikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi ga pe nhande xa'e nhandeakaga. A'ereki Cristo'ga ko nhanderuvi-havuhuhete'ga. Ganhi'iga rupi nhandekovo gwaramo xa'e nhande: Nhande ko Cristo'ga ra'oa nhandejikoga Cristo'ga rehe. Nane'ymi Cristo'ga nhandeakagamo nhande pokopokogi nhande monhimbopopoaka nhande mbojogwerekokatuavo. Nahā Cristo'ga nhande pojykai hendūkatuuka nhande ve Tupana'ga nhi'iga.

20 Cristo'ga omano tamombo gāndekote'varuhua javo. Nurā Cristo'ga pavēi pe jikoty'aro gwaramo pendeaporogitatiruahūa opi. Nurā pe ndekoi ojipe'ga ja rūi avo vyva koty gāndeporogitatiruahūrame. A'ereki nahā ganemimbo'ea e'i: "Nahanahā vyva hako yvaga pavēi po rimba'e. Nahanahā ti ahe toko," e'i ganemimbo'ea. Peko pe ga ja rūi. Maranameuhū pe ndekopotarajavi ganemimbo'ea rupi naerū? Tapekoa'javi hehe.

21 E'i: "Topyhygyme ti ahe gwigwia mbatera. To'uyme ti ahe tahepia javo. Topokogyne ti ahe hehe," e'i ganemimbo'ea.

22 A'ea nhaporemō opa ahe i'urame. Kiroki opa ahe i'urame - a'ea pe nhaporemō ganemimbo'ea e'i. A'ereki nanongara rehe ko ga ojapyaka avo vyva koty. A'ea ko ganemimbo'ea.

23 Ojipe'ga ganemimbo'ea renduvypyrame po ga ei: "Pry ganemimbo'ea. Okwaha hete ga Tupana'ga mboheteavo," e po ga. Ikwahave'yma ga ei a'ea ganemimbo'ea renduva. Tiruahū reki ganemimbo'ea. A'ereki gwemimbotarimova'ea rehe ga oko nahanahā ahe ombohete Tupana'ga javo. Tupana'ga mbohete tehe reki ga. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe rūi ga ndekoi.

Ganemimbo'ea renduvame po ga ei: "Pry ganemimbo'ea ga erame: 'Ahe nonhimbohetei hamo'," e po ga.

Ndapryyri reki ganemimbo'ea. A'ereki ga onhimbohete reki javo.

Ganemimbo'ea renduvame po ga ei: "Pry ganemimbo'ea ga erame: 'Ojipejipea pe ahe tonhimomirana onhimondoheteavo onhi'iga rupi. Ahe ndo'ui gwigwia ojipea no.' Nahanahā ganemimbo'ea pyryva'ea," e po ga henduva.

Tiruahū reki ganemimbo'ea. A'ereki a'ea rupi okorame ahe nonhia'ngukatui ojirekokatue'yma. A'iti a. Ndatekwava'javi ganemimbo'ea rehe. A'ereki ganemimbo'ea nomombigi aherekote'varuhua.

3

Nhandereaporogitatiruahūa; nhandereaporogitapyahua

1 Tupana'ga ombogwera Cristo'ga gamanoa hugui ga mbopyahuavo. Na jitehe pe pavēi Cristo'ga jikoty'aro gwaramo Tupana'ga pendeaporogita mbopyahui. Pepota ti pyryva'ea yvagi pe Tupana'ga pyri a'ero. A'ereki pevo Cristo'ga oapy Tupana'ga pyri Tupana'ga johukoty rūi okovo nhanderuvi-havuhuhetero.

2 Penhimbovy'a ti pyryva'ea rehe yvagipeva'ea rehe. Vvyakotyva'ea rehe rūi ti penhimbovy'a.

3 A'ereki pendeaporogitatiruahūa opi. Omanorē omanove'ga nonhimbovy'ara'javi vvyakotyva'ea rehe. Omanove'ga ja pe naphimbovy'ara'javi vvyakotyva'ea rehe pendeaporogitatiruahūa pigirē. Pe pavēi Cristo'ga jikoty'aro gwaramo pendeaporogitapyahua hekokatui yvagi pe Tupana'ga pyri Cristo'ga pavēi. Pevo Tupana'ga pendeaporogitapyahua rereko katu pe me Cristo'ga reheve.

4 Cristo'ga pavēi nhandejikoty'aro gwaramo nhande reaporogitapyahuro nhandekovo. Aerē po ti Cristo'ga ukwahavamo ua'java nehē. A'ero ti pe ukwahavamo ga pavēi gakatukatua rerekovo nehē.

⁵ Nurā pemombi hete ti penhimibotarimova'ea ite'varuhuva'ea pejipygwa'jave'yma hehe. Taperekoa'javi ti penhimbireko'garūive'ga. Tapeakwahave'ymuhūa'javi ti ga nderekote'varuhua'jave'yma. Tapepotaruhua'javi ti ga. Tapepotate'varuhui ti. Tapepotaruhua'javi ti ojipe'ga apoa. A'ereki nahā pe ga mbatera arō Tupana'ga arōa hohe.

⁶ Kiroki ga nahā oko te'varuhu pota okoe'yma Tupana'ga nhi'iga rehe – ga ndehe Tupana'ga onhimonha'nga.

⁷ Ga ja pehe peko te'varuhu no heikwehe.

⁸ Aḡwamo ti tapekote'varuhua'javi! Aḡwamo ti pepohi pejikote'varuhua hugwi a'ero. Tapenhimonha'ngaa'javi ti. Tapenhimboahiva'javi ti. Tape-tiruhūa'javi ti. Tapembotegwetea'javi ti ojipe'ga. Tapenhi'ite'varuhua'javi ti ojipe'ga pe.

⁹ Tape'mbea'javi ti pejohupe. A'ereki pe pepohi pejeaporogitaymyana hugwi pejikote'varuhua'jave'yma.

¹⁰ Pendeaporogita ipyahu aḡwamo. A'ereki ymya' Tupana'ga ombopyahu pendeaporogita pejikoga ḡwaramo Cristo'ga rehe. Nane'ymi Tupana'ga pendeaporogita mbopyahua'jaa'javi koji'i ti ga toko ji ja ji kwahaheteavo javo.

¹¹ Ga ndokoa'javi nhande ve ojoatyatyvive'ga Tupana'ga nhanderea-porogita mbopyahurame. Nurā xa'ete'varuhuyime ti ojuhupe orepyry ore pe hohe jave'yma. Judeusramo toro'ete'varuhuyime ti pe me judeus'garūiva'ea pe. Judeus'garūiva'ero tape'ete'varuhui ti ore ve judeusva'ea pe. A'ereki nhande ojo'ja judeusva'ea judeus'garūiva'ea pavēi Tupana'ga nhanderea-porogita mbopyahurame. Xa'ete'varuhuyime ti ojuhupe orepyry ore pe hohe jave'yma.

Po nhande tikytiuka nhanerakwanhapira nhande ko Tu-pana'gareheva'ero kiro javo, xa'ete'varuhuyime ti ojikytiukare'ḡve'ga pe. Po nhande ndiajikytiukari, xa'ete'varuhuyime ti ojikytiukave'ga pe. A'ereki nhande ojo'ja nhandejikytiukava'ea nhandejikytiukare'ḡva'ea pavēi. A'ereki Tupana'ga nhandeaporogita mbopyahu. Nhande ojo'ja pa: nhandegwyrive'ga nhandegwyrive'garūive'ga pavēi, nhande'jave'ga hajiheve'ga pavēi, ipiro'ye'ḡve'ga ga pavēi – kiroki ga oporavyky ojive jate ipiro'yve'ga.

Ga nhaporemo ojoatyatyvive'ga nhaporemo ndokoa'javi aḡwamo nhande ve. A'ereki nhande ojo'ja pa Tupana'ga nhandeaporogita mbopyahurame. Cristo'ga rehe jate nhande xanhimbovy'a. Ga jate nhande hohe pa nhand-eruvihavuhuhetero. Ga nhande pojyka pa.

¹²⁻¹³ Nurā pejikovo Jesus'gareheva'ero ti peko katu. A'ereki Tupana'ga oko hete pe ndehe pe arōheteavo. Ga pe mo'emo'ē toko ti ga Je-sus'gareheva'ero okokatuavo javo. Pejoporogwety po ti pe hamo hahyrame pe me nehē. Pepyry ti pejohupe. Tapenhimbohetei ti. Penhimoḡatyrō ti. Penhimomirana ti penhimonha'ngae'yma pejikokatuavo pejohupe. Ojipe'ga rekote'varuhurame nde ve terehenonha'javi garekote'varuhua ejive. Nahā ti tapehenonha'javi pejikote'varuhua pejohupe. A'ereki imom-borirē Cristo'ga nohenonha'javi pendekote'varuhua. Na jitehe ti tape-henonha'javi pejikote'varuhua pejohupe.

¹⁴ Koji'i ji ei pe me: Penhoarō hete ti no. Penhoarōheterame ti pe peko pa Tupana'ga ja. A'ea ga opota.

¹⁵ Tupana'ga pe mbojogwereco katu. A'ero ti pejikokatuavo pejohupe pejeaporogita katu nahanahā nhande reko'i javo. A'ea Tupana'ga opota. Ymyahū ga pe mo'emo'emba Jesus'gareheva'ero ga ti tojogwereco katu pa javo. Pe'ji ti Tupana'ga pe: "Ndepyry hete nde ore ve!" A'ea ti pe'ji ga pe.

16 Nane'ymi pejapyaka hete ti Cristo'ga remimbo'ea rehe nhaporemo ikwahaheteavo garemimbo'ea toki hete peyvyteri pe ikwahyheteeavo pe mombyrmybyryva pe mbo'embo'eavo. Penhombo'embo'e ti hehe penhomoranduva. Penhimby'yi ti pehendu katu ti Cristo'ga nhi'iga javo. Penhimby'yi ti Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo Jesus'ga mombe'gwovo no imombe'gwovo gandekokatua ganemimomyryva nhande ve. Nahanahā ti penhimby'ymby'yi Tupana'ga pe ga mboheteavo ga rehe pejoryjoryvamo.

17 Cristo Jesus'gareheva'ero gwaramo ti peko katu pejikovo ganhi'iga rupi peporavykyrame. Peko katu ti penhi'igame. Pendekoa rupi nhaporemo ti peko katu jipi ga mboheteavo penhinhi'iga Tupana'ga pe. "Ndepyry hete nde, Api," pe'ji ti ga pe. "Agwamo pyry hete ore ve. A'ereki nde orekote'varuhua momboruka Jesus'ga manoro gwaramo ore ve. Ga ko orepojykaharete'ga ore pokoga a'ero." A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe nhanderuvete'ga pe.

Ganembireko'ga; ganongapypeve'ga

18 Kunhano peko ti penhimbireko'ga nhi'iga rehe pejikoty'aro gwaramo Cristo'ga pavēi.

19 Akwaimba'ero pearō hete ti penhimbireko'ga nderekokatuavo ga a'nguavo penhimonha'ngae'yma ga ndehe.

20 Tay'riro pehendu katu ti pejuva'ga nhi'iga penhy'ga nhi'iga reheve. A'ereki nanongara rehe Cristo'ga onhimohē.

21 Ganduvamo tapemonhimonha'nganha'ngaukari ti peja'yra'ga pejihe ja'javo ga pe ga mbo'erame ga monhimomboaka. Pe ga monhimonha'ngaukaramo po ti ga okoveveuhu okoteheavo nehē ore ndorokwahavi hete javo.

22 Ojipe'gapyryva'ero ipiro'ye'yva'ero pehendu katu ti ganhi'iga penhim-boparykyve'ga nhi'iga ga nhi'ipo'rupava. Peko ti ojipe'ga ja rūi. Opojykahara'ga gwepiagame ga oporavyky katu tianembohete ti ga javo. Ga gwepiagame ymame ga ndoporavyky a'ero. Peko ti ga ja rūi. Pejipojykahara'ga pejepiagame ti peko ganhi'iga rupi. Ga pejepiagame ymame ti peko ganhi'iga rupi jitehe pejiporavykykatuavo. Cristo'ga rendukatuavo gwaramo pejea-porogita katu ti xaporavyky katu tuhē ti nhandepojykahara'ga pe javo.

23 Peoporavykyrame ti pejirokwa jipi peporavykykatupota pejikokatuavo pejoryjoryvamo. Penhi'igame ti pejirokwa jipi pejikokatuavo pejoryvamo. Pejiko rupi nhaporemo ti pejirokwa jipi. Pe'ji ti pejiyvyteri pe: "Nhandeporavykykatuame nhandepojykahara'ga pe ga pokoga, Cristo'ga pe tuhē nhande xaporavyky katu ga pokoga," pe'ji ti.

24 "Cristo'ga nhandepojykaharete'ga, gaha ti nhande reroho yvagi pe pevo nhande mongovo Tupana'ga pyri avuirama nehē." A'ea ti pe'ji pejiporavykykatuavo. Na tuhē ti ga okwepy katu pe me. A'ereki Cristo'ga pe tuhē pe peporavyky nhandepojykaharete'ga pe.

25 Tapeoporavykyte'varuhui ti. A'ereki ojo'ja vvyakotyve'ga ndekoi Tupana'ga pe. Kiroki ga oko te'varuhu - ga pe nhaporemo ti ga ei peko te'varuhu pe javo nehē.

4

1 Gapojykaharamo pemondo katu ti pejipyryve'ga pe pejikokatuavo ga pe. A'ereki pe pereko pepojykahara'ga no. Ga ko Tupana'ga. Ga oko yvagi pe pepojykaharetero pendekoa repiapava. A'ea ikwahavame ti pereko katu pejipyryve'ga.

Koji'i Paulova'ea omogita Colossospeva'ea

² Penhiĩ ti Tupana'ga pe jipi. Pejirokwa ti penhinhi'iga ga pe. Pe'ji ti ga pe no: “Ndepyry hete nde ore ve.”

³ Ji Cristo'ga mombe'urame ojipe'ga ji mondo cadeia pype tomombe'ua'javyme ti ga Cristo'ga javo ikwehe'i. A'ea pype ji rekoĩ agwamo. Penhi'igame Tupana'ga pe ti pe'ji: “Ymyahũ ahe ndokwahavi ve Cristo'ga nerembiepiukaripyre yma'ga. Aerẽ nde ga kwahavuka pota vyvakotyve'ga pe. Marã po ti Paulo'ga ga mombe'ui? A'ereki tegwete ga pe imombe'uhava kiro. Ekwahavuka ti ga pe tomombe'u ga ga ojipe'ga pe.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe ore repyga.

⁴ Pe'ji ti Tupana'ga pe: “Epoko ti Paulo'ga ga mbo'ekaturatuuka ga pe nenhi'iga rehe. A'ero ti ga ikwahahetei Cristo'ga mombe'ua.” A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe. Ji ambo'e katu po ga hamo.

⁵ Kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe – gapyteri pe ti peko katu katu ikwahava te'ite'varuhyme ti ga nhande ve javo. Pemombe'umbe'u ti Cristo'ga ga pe jipi.

⁶ Penhi'igatu ti ga pe pejikokatuavo ga pe hendupotaruka. A'ero ti pe ga pokokwahavi ikwahavuka ga pe nanani nehẽ.

Mbapavamo Paulova'ea okwatija Colossospeva'ea pe

⁷ Tĩquico'ga ti ji mombe'upavi pe me nehẽ nahanahã Paulo'ga rekoĩ javo. Ga ko nhaneirũ'ga ojikoga gwaramo Cristo'ga rehe. Oroarõ hete ore ga. Oko hete ga Tupana'ga nhi'iga rupi. Orojiko ore Tĩquico'ga rehe a'ero. Ji pavẽi ga oporavyky katu nhandepojykaharete'ga pe Cristo'ga pe ga mombe'gwovo.

⁸ Kiro ti ji Tĩquico'ga mondoukari pe pyri nehẽ tomombe'u ti ga pe me jirekoa javo. Nahã ti ga pepy'a noġatui pe mbohoryva'java nehẽ. Tokwaha ti ga pendekoa no.

⁹ Pendeheve'ga Onésimo'ga ti ji amondouka pe pyri nehẽ no Tĩquico'ga rupi nehẽ. Onésimo'ga ko nhaneirũ'ga no ojikoga gwaramo Cristo'ga rehe. Oroarõ hete ore ga. Oko hete ga Tupana'ga nhi'iga rupi. Orojiko ore Onésimo'ga rehe a'ero. Tĩquico'ga Onésimo'ga pavẽi ga memei ti omombe'u pa pe me nahanahã Paulo'ga ndekoĩ javo.

¹⁰ Aristarco'ga omondouka onhi'iga pe me. Ga ko cadeia pype kiro ji pavẽi. Marcos'ga omondouka onhi'iga pe me no. Ga ko Barnabẽ'ga rendyrahẽa ra'yra'ga. Ga rurame pe pyri ti pejoryjory ga rehe imondovo ga pe, a'e jipe ko ji pe me. A'ea ji ea'javi kiro pe me.

¹¹ Josuẽ'ga omondouka onhi'iga pe me no. Ga pe nhande ei Justo. A'ereki ga pyry hete. Aristarco'ga Marcos'ga pavẽi Josuẽ'ga pavẽi – ga ko judeusramo oko ojikoga Cristo'ga rehe. Ga jate judeusramo oporavyky avo ji pavẽi toko ti Tupana'ga vyvakotyve'ga nduvihavuhetero javo. Gahã onogatu jipy'a ji pokoga.

¹² Pendeheve'ga Epafras'ga omondouka onhi'iga pe me no. Oporavyky ga Cristo'ga pe ga mombe'gwovo ojipe'ga pe. Nane'yimi ga nhi'inhi'ihetei Tupana'ga pe pe ndepyga. Tupana'ga pe ga ei jipi: “Epoko ti Colossospeve'ga,” ei ga Tupana'ga pe. “Nurã ti ga jikohetei Cristo'ga rehe opohire yma ga hugwi okokatuheteavo nehẽ. A'ero ti ga ikwahapavi tuhẽ neremimbotarimova'ea nde nhi'ipo'rupava,” ei ga Tupana'ga pe jipi.

¹³ A'iti a. Ojirokwa hete ga javo Tupana'ga pe pe ndepyga jipi ojipeva'epeve'ga ndepyga cidadespeve'ga ndepyga no Laodicéiapeve'ga Hierápolispeve'ga. Garemimbotarimova'ea pe me ji akwaha.

¹⁴ Lucas'ga omondouka onhi'iga pe me. Ga ko ore pohano okovo oreremi-arõhetehara'ga. Demas'ga omondouka onhi'iga pe me no.

¹⁵ Pemombe'u ti nhaneirũ'ğa pe – kiroki ға oko cidade de Laodicéia pe. Ga ko nhaneirũ'ğa ojikoga ғwaramo Cristo'ga rehe. Ga pe ti pe'ji Paulo'ga omondouka onhi'iga pe me jawo.

Pemombe'u ti Ninfa'ga pe no Paulo'ga omondouka onhi'iga nde ve jawo. Ga pe no – kiroki ға ojatyka Ninfa'ga rongga pe tihendu Tupana'ga nhi'iga jawo – ға pe ti pemombe'u no.

¹⁶ Pemonhiĩ ti pejohupe nhirembikwatijarukara tihendu ti Paulo'ga nhi'iga nhandejive jawo. Imonhi'igirẽ nhirembikwatijarukara ti pemondo cidadepeve'ğa pe Laodicéiapeve'ğa pe. Tohendu ti ға nhinhi'iga pe me no. Akwatijaruka ji ojipea nhinhi'iga mondovouka Laodicéiapeve'ğa pe oji'i. Imonhi'igirẽ ojohupe tomondo ti ға pe me tomonhiĩ ti ға ojohupe jawo. Pemonhiĩ ti a'ero pejohupe ikwahava nhinhi'iga ға pe.

¹⁷ Pe'ji ti Arquipo'ga pe: “Cristo'ga nhandepojykaharete'ga ko e'i nde ve raikwehe: ‘Nahanahã ti ji nhi'ipo'ru pa,’ e ko ga nde ve raikwehe. Enhi'ipo'ru pa ti ga a'ero.” Aea ti pe'ji Arquipo'ga pe.

¹⁸ Ji tuhẽ kiro ikwatijari jipovo inoga nhinhi'iga imondovouka pe me. Tapemoka'nhymi ti jirekoa cadeia pype.

Kiro ji ei: Tomombyry ti Tupana'ga pe me, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY TESSALÔNICAPEVA'EA PE Primeira Carta de Paulo aos Tessalonicenses

¹ Três ore rekoï ikwatijaharamo pe me: Jihi Pauloramo Silas'ga pavêi Timóteo'ga pavêi. Kiro ore ikwatijarukari imondovouka pe me cidade de Tessalônica pe – perope peko Tupana'gareheva'ero nhanderuvete'gareheva'ero pejikovo Jesus Cristo'gareheva'ero nhandepojykaharete'gareheva'ero.

Kiro ore ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavêi nhandepojykaharete'ga pavêi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, oro'e ore pyryva'ea pota pe me.

Ojiko Tessalônicapeva'ea Tupana'ga rehe okokatuavo

² Oronhi'igame Tupana'ga pe ore ei jipi:

–Ore roryroryvamo Tessalônicapeve'ġa ndehe nhaporemō. A'ereki nde ġa mombyry. A'ero ore ei nde ve: Ndepyry hete nde. A'ea ore ei Tupana'ga pe.

³ Noromoka'nhyim ore pendekoa Tupana'ga nhi'igā rupi. A'ea mombe'gwovo ore ei ga pe:

–Tessalônicapeve'ġa oporavyky Jesus'ga mombe'gwovo ġa pe, oro'e ore ga pe pe mombe'gwombe'gwovo jipi. A'ereki ġa ojiko nde rehe, oro'e ore. Oarō hete ġa ojikotyve'ga nhaporemō. Nurā ġa ġa pokopokogī ġa nderekokatuavo. A'ereki ġa nde arō hete, oro'e ore Tupana'ga pe. Onhimimirana ġa mbatera rahya pe opohire'yma nde hugwi orepojkaharete'ga rura pota jipi Jesus Cristo'ga rura pota, oro'e ore Tupana'ga pe nhanderuvete'ga pe pe mombe'gwombe'gwovo jipi.

⁴ Oreirūa ko pe. Tupana'ga pe mo'emo'ē ojive pe arōheteavo. A'ea ore orokwaha.

⁵ Noronhi'itehei ore pe me pyryva'ea mombe'urame Jesus Cristo'ga mombe'urame ikwehe'i. A'ereki Tupana'ga ra'uva ore moirū. Gara'uva gweroviaruka pe me a'ero oreremimombe'ua. Imombe'urame pe me ore ei oroyvyteri pe: Tupana'ga ore pojykai ore moiruamo heroviaruka ġa pe, oro'e ore. A'ereki pe pekwha orerekokatuagwera ore ruvame pe pyri. Nahā ore rekoï tojiko ti Tessalônicapeve'ġa Jesus'ga rehe javo ikwehe'i.

⁶ Oro pe, Tupana'ga nhi'igā renduvame orereaporogīta rupi pe hoi ikwehe'i. Jesus Cristo'ga reaporogīta rupi pe hoi. Ojipe'ga jigwarairame vehevi pe ndehe pe heroviari oreremimombe'ua pendoryndoryvamo. A'ereki Tupana'ga ra'uvapyryva pe mbohory.

⁷ A'ero Jesus Cristo'gareheve'ġa – kiroki ġa u Macedôniapeve'ġa gwyrī pe Acaiapeve'ġa gwyrī pe no – pemombe'ua renduvame ġa epavi: “Xako ti Tessalônicapeve'ġa javijitehe,” ei ġa.

⁸ Pevove'ga jate rūi okwaha pejikoga Tupana'ga rehe. A'ereki ġa pe mombe'umbe'u pa irupeve'gave'ga pe. A'ero ġa henduvi Jesus Cristo'ga mombe'ua. A'ereki ġa pe nhaporemō ġa omombe'u nahanahā Tessalônicapeve'ġa jikogi Tupana'ga rehe javo. Nurā ore noromombe'ui a'ea ġa pe. A'ereki ġa okwahapavipe.

⁹ Ga tuhē omombe'u orehoa pe pyri. Ga e'i: “Nahanahā Paulo'ga Jesus Cristo'ga mombe'ui Tessalônicapeve'ġa pe Silas'ga pavêi Timóteo'ga pavêi no ohorame cidade de Tessalônica pe heikwehe,” ei ġa. “Hendukurame ganemimombe'ua Tessalônicapeve'ġa herojijyjijyi ojeaporogīta imondovo imohina Tupana'ga rehe. Opohi ġa gwemimbohethara hugwi ha'angava

hugwi a'ero," ei ga. "Avuiramave'ga rehe Tupana'ga rehe ga jikogi ga nhi'ipo'ruavo a'itituhēve'ga nhi'ipo'ruavo," ei ga.

¹⁰ "Ga Tupana'ga ra'ya'ga rura pota tuhu ti ga nhande koty yvaga hugwi javo Jesus'ga," ei ga pe mombe'gwombe'gwovo. Gaha Tupana'ga ga mbogwera gamanoa hugwi. Jesus'ga nhande mbopiro'yi hahyheteagwama hugwi – kia po ti Tupana'ga omondo ahe ve aherekote'varuhuro gwaramo. A'ereki ga ndopotariuhu aherekote'varuhua.

2

Paulova'ea oporavyky Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo

¹ Ndorojotehei ore pe pyri ikwehe. A'ea pehe tuhē pekwaha. A'ereki pe pejiko Tupana'ga rehe oreirūramo ore imombe'urame ganhi'iga pe me.

² Ymya ore pytaahi'vi cidade de Filipos pe ikwehe. Aerē Filipospeve'ga jigwarajuhu ore rehe. Onhi'iteuhu ga ore ve no ore mbotegweteavo. A'ea pe pekwaha.

Aerē ore hoi ga hugwi orovahema pe pyri cidade de Tessalōnica pe ikwehe'i. Ore ruvame pe pyri ojipe'ga nohendupotarihu Tupana'ga nhi'iga no. Emo Tupana'ga ore moirū ore pavēi ojikoty'a. Nurā ore ndoropojihuvi ga Tupana'ga nhi'iga mombe'ukatuavo pe me Cristo'ga omano pe ndepyga javo.

³ A'itituhēva'ea ore ei imombe'ukatuavo Tupana'ga nhi'iga pe me ikwehe'i pe motetirūpotare'yma. Opogwereco katu orokote'varuhue'yma pe me. Nopomoandyandyi ore pehe.

⁴ Ymya Tupana'ga ei oyvyteri pe kako: "Paulo'ga ko ahembojikohara'ga ojipe upa. Pyri ko Paulo'ga imombe'ui nhinhi'iga Cristo'ga mombe'gwovo nehē," ei Tupana'ga. Nurā ore imombe'ui ganhi'iga. Torombohory ti ojipe'ga javo rūi ore imombe'ui ganhi'iga. A'ea ore imombe'ui Tupana'ga ti torombohory javo. A'ereki gaha okwaha hete orereaporogita.

⁵ Tupana'ga nhi'iga mombe'urame ore noronhi'igatutehei pe me tonhimohē ti ga nhande rehe okovo nhanenhi'iga rehe jave'yma. A'ea pe pekwaha. Ndoro'eangavi orovyteri pe: Timombe'u ti Tupana'ga nhi'iga ga pe. A'ero po ti ga imombyryvi nhande ve nehē. A'ea rūi ore ei. A'ea Tupana'ga okwaha orereaporogita kwahava.

⁶ Ndoro'ei ore: Torembohete ti. A'ea rūi ore ei pe me. Ojipe'ga pe ndoro'ei no.

⁷ Po ore ei a'ea hamo nhande ve ti ga tombuhu javo hamo, a'ero po pyrivamo hamo. A'ereki ore Cristo'ga moirūharamo oroko. Ahey'ga gwereco katu gwa'ya'ga onhyromo. Ahey'ga javijitehe ore pe nderekokatui orenhyromo ikwehe'i.

⁸ Opoarō hete ore orokovo. Nurā ore imombe'upotahetei pe me Tupana'ga nhi'iga Jesus Cristo'ga mombe'ua ikwehe'i. Opopoko pota hete ore no. A'ereki ore orovy'a hete pe ndehe.

⁹ Napemoka'nhyimi tuhē pe oreporavykyagwera. Oroporavyky hete ore arimo ppytunimo no ikwehe'i. Ore tuhē oropyhy orojive mbatera. Nurā ore ndoro'ei pe me pembuhu tehe ore ve javo. Nahā ore reko'i imombe'urame pe me Tupana'ga nhi'iga Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ikwehe'i.

¹⁰ Cristo'gareheva'ero pe pekwaha orerekokatua ore ruvame pe pyri ikwehe'i. A'ea Tupana'ga okwaha no. Pe me ore pyrivamo. Nurā tegwete ojipe'ga nemimbojahava ore rehe.

¹¹⁻¹² Aheruva'ga gwa'ya'ga mbo'e katu. Aheruva'ga ja ore pe mbo'ekatu pe napanani pe mbohoryva Tupana'ga rehe ikwehe'i. Oro'ero'e hete pe me ikwehe'i: Peko katu ti Tupana'ga mbohoryva jipi. Gaha e'i pe me: "Tuhu ti

ga upa ji pyri nhirendy'java pyri no," ei ga. "Ji tuhẽ tako ganduvihavamo," ei ga pe me.

¹³ Oreremimombe'ua renduvame pe ei ikwehe'i: "Yvyakotyve'ga rüi omombe'uuka Paulo'ga pe. Tupana'ga tuhẽ omombe'uuka ga pe," pe'e pe. Na tuhẽ. Tupana'ga nhi'iga tuhẽ ore imombe'ui pe me ikwehe'i. A'ero ganhi'iga herojijyjiji pendeaporogita pe mombyryva okwahyro pe ndehe pe jikogame ga rehe. Nurã ore ei Tupana'ga pe jipi:

—Pyry hete Tessalõnicapeve'ga hendukatui nenhi'iga, oro'e ore ga pe.

¹⁴ Pehe oreirũramo peko Jesus'gareheve'ga ja judeus'ga ja – kiroki Judéiapeve'ga ojiko Cristo Jesus'ga rehe onhimono'oga tihendo katu ti Tupana'ga nhi'iga javo. A'ereki judeus'ga nde'ya'ga ndopotari gajikoga Jesus Cristo'ga rehe okote'varuhuavo ga pe. Na jitehe pende'ya'ga ndekote'varuhui pe me ipotare'yoma pejikoga Jesus Cristo'ga rehe.

¹⁵ Ymyahũ judeusva'ea ojuka Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea. Aerẽ judeus'ga Cristo Jesus'ga jukai nhandepojykaharete'ga jukai. Agwamo ga jigwarajuhu ore rehe ore mondovo cidades hugwi. Tupana'ga ndopotariuhu gande'kote'varuhua. Okouhu ga ojipe'ga ndehe nhapremo ga arõ'e'yoma.

¹⁶ A'ereki ga ore mombi pota ore Jesus Cristo'ga mombe'urame ga pe. Omombi pota ga orenhi'iga tojikogyme judeus'garũive'ga ga rehe javo.

Ymyahũ judeus'ga omombipembipeuhua'jaa'ja Tupana'ga py'a ojihe okote'vate'varuhuavo. Kiro mbapava gande'kote'varuhua reki. A'ereki Tupana'ga ndipygwa'javi a'ero onhimonha'ngavo ga ndehe kiro.

Ojivy pota Paulova'ea Tessalõnicapeve'ea repiaga'java

¹⁷ Ga oromboja'ogame pe hugwi norombegwei orojirokwaheteavo xaho ti oreirũ'ga ndeplaga javo novia ikwehe'i. A'ereki ore pe ndeplaga'u hete. Tegwete orehoa reki. Emo ore nopomoka'nhyimi.

¹⁸ Pe pyri ore hopotari. Ji tuhẽ a'ea'e tajivy ti Tessalõnicapeve'ga pyri javo novia. Emo Satanás'ga norembojivyrukari pe pyri.

¹⁹ A'iti tuhẽ ore pe ndepiapotari. A'ereki ore oroko pe ndehe. A'ero po ti Jesus Cristo'ga rura'javame ore ei: Orereheve'ga Tessalõnicapeve'ga ojiko hete nde rehe, oro'e ti ore nehẽ. A'ea rupi po ti pe ore mbohoryvi Jesus Cristo'ga pyri nehẽ. Pe ndehe po ti ga ore mbohetei nehẽ pe pembojikoguka ga ji rehe javo. Pe tuhẽ po ti nahã ore ve nehẽ nhande amame nhandepojykaharete'ga rovai pyteri pe nehẽ.

²⁰ A'ereki pehe ore mboukwaha. Pehe ore mbohory.

3

¹ Tegwete orepy'a rukatua oji'i. A'ereki ore orokwaha pota pendekoa. Nurã ji ei Silas'ga pavêi Timóteo'ga pavêi: Timondouka ti ga mo Tessalõnicapeve'ga pyri, oro'e ore orojohupe. Ore nhomonhi'imbavame ji ei Silas'ga pavêi: Xapyta ti nhande tehe cidade de Atenas pe.

² Ore Timóteo'ga mondouka pe pyri a'ero oji'i. Ga ko nhaneirũ'ga. A'ereki ga ojiko Jesus Cristo'ga rehe. Ymyaĩ Tupana'ga ga mbuhuruka ore pyri. "Gaha tomombe'u Cristo'ga no," ei Tupana'ga. Nurã ga ore moirũi Cristo'ga mombe'ua mombe'gwovo.

Timóteo, oro'e ore ga pe oji'i, eho ti a'ero Tessalõnicapeve'ga pyri. Ere ti ga pe tojikopigyme ti Jesus Cristo'ga rehe javo. Koji'i ti embohory ga Jesus'ga rehe.

³ Ere ti ga pe tomynhyme ti gapy'a ojipe'ga jigwarajuhurame ga ndehe, oro'e ore ga pe ga mondovo pe pyri.

A'ereki pe tuhē pekwaha Tupana'ga remimbotarimova'ea nhande ve. Ga e'i: "Kiroki ga ojiko ji rehe – ga ndehe nhaporemo po ti ojipe'ga jigwarajuhu nehē," ei Tupana'ga.

⁴ Orojuvame pe pyri ore ejipei pe me ikwehe'i: Aerē ti ojipe'ga jigwarajuhu nhande rehe nehē, oro'e ore pe me. Na tuhē reki. A'ereki ga okouhu nhande rehe nhande arōe'yma. A'ea pe pekwaha.

⁵ Akwaha ko ji hahyrame pe me oji'i. Nurā tegwete jipy'a rukatua. A'ero ji ei Timóteo'ga pe oji'i: Eho ti Tessalónicapeve'ga pyri. A'ereki ji akwaha pota gajikoga Jesus Cristo'ga rehe, a'e ji. Mara'ngu po Diabo'ga ojioviaruka ga pe? Mara'ngu po ga opohia Jesus Cristo'ga hugwi a'ero? Po ga Diabo'ga reroviari, a'ero po ore poravykytehei Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ga pe raikwehe'i, a'e ji ga pe.

⁶ Nurā Timóteo'ga hoi pe ndepiaga oji'i. Korogwe reki ga jivyri pe hugwi ua pyryva'ea mombe'gwovo ore ve. A'ereki ga e'i: "Tessalónicapeve'ga ndopohiri Jesus Cristo'ga hugwi ojikheteavo Tupana'ga rehe," ei ga ore ve. "Onhoarōarō hete ga onhimongyavo no," ei ga. "Ga nhande arōarō hete jitehe. Omondo hete ga ojeaporoḡita imohina nhande rehe jipi," ei ga. "Nhande repiapotarahi ga jipi. Ehepia ko nhande ga ndepiapotari jipi. Na jitehe ga nhande repiapotarahivi no," ei ga pe mombe'gwombe'gwovo ore ve.

⁷ Tu katu orepy'a kiro pe ndehe a'ero. A'ereki pe pejiko jitehe Tupana'ga rehe. Mbatera rahya orokwaha hete jipi. Ojipe'ga ojigwarai ore rehe no. Emo Timóteo'ga uhu pe mombe'gwovo ore ve ore mbohoryryva.

⁸ Pe jikhetero gwaramo nhandepojykaharete'ga rehe Jesus'ga rehe ore kwerava'javi oreroryryvamo!

⁹ A'ero ore norombohetepigi tuhē Tupana'ga pejikoga gwaramo Jesus Cristo'ga rehe. Oro'e hete ore Tupana'ga pe:

—Orerory hete ore nde rehe. A'ereki Tessalónicapeve'ga ojiko nde rehe jipi. Ndepyry hete nde ga mbojikoguka ejihe ore mbohoryva, oro'e ore Tupana'ga pe.

¹⁰ Arimo ore nhi'ḡhetei Tupana'ga pe ppytunimo na jitehe no.

—Ore mondoa'ja ti Tessalónicapeve'ga pyri, oro'e ore ga pe. Ganembikwahave'yma rehe ore ga mbo'epotari ga mbojikoga nde rehe koji'i ti ga tojiko hete javo, oro'e ore Tupana'ga pe.

¹¹ Nhandervete'ga Tupana'ga tuhē ti torerohouka pe pyri nhandepojykaharete'ga pavēi Jesus Cristo'ga pavēi, oro'e ore pe me.

¹² Igwaigwavete ti nhandepojykaharete'ga tapemonhoarōheteuka, oro'e ore. Toarōheteuka ti ga pe me ojipe'ga nhaporemo, oro'e ore. Opoarō hete ore. Na jitehe ti Jesus Cristo'ga toarōheteuka ga pe me, oro'e ore.

¹³ Nahā ti Jesus Cristo'ga tapepoko pe mbojikoheteavo ojipe'ga pe mombyryva nehē. A'ero pe amame nhandervete'ga rovai pyteri pe Tupana'ga rovai pyteri pe po ti ga ei pe me nehē: "Ndojari tuhē ite'varuhua pe ndehe." A'ea tuhē po ti ga ei pe me nehē Jesus Cristo'ga rura'javame gwemimo'ehara'ga pavēi nhaporemo.

4

Paulova'ea e'i nahā ahe tomonhimohē Tupana'ga ojipe'ga jivo

¹ Oromombe'u ore Jesus Cristo'ga pe mbo'eavo ga rehe ikwehe'i nahanahā ti peko katu Tupana'ga monhimohema pejihe javo. A'ero nahā pe ndekokatu. Igwaigwavete ore ehetei kiro pe me: Koji'i ti peko katu Tupana'ga monhimohema pejihe. A'ea ore ei pe me Jesus'ga repyga. A'ereki Jesus'ga nhandepojykaharete'ga ojikoty'a nhande pavēi nhande mbo'eavo a'ea rehe.

² Pe pekwaha oreremimbo'ea – kiroki a'ea rehe ga ore mbo'e pembo'e ti ga a'ea rehe javo.

³ Kiro Tupana'ga remimbotarimova'ea pe me. A'ea mombegwovo ga ei: “Peko pyry hete ti jireheva'ero,” ei ga pe me. “Tapejihe'ari ti ite'varuhua rehe,” ei ga. “Tapejiavykyukari ti penhimbireko'garũive'ga pe. Tapeavykyi ti penhimbireko'garũive'ga,” ei ga pe me.

⁴ “Pekwaha ti penhimbovyvya pejeaporogitakaturu. Peko pyry pa ti pejikovo nhinhi'iga rupi ji monhimohema pejihe. A'ero po ti hajiheve'ga pe mbohote nehẽ no pyry ga javo pe me.

⁵ Ndoakwahavihu judeus'garũive'ga gentios'ga – kiroki ga ndokoi ji rehe,” ei Tupana'ga. “Ojogweweko te'varuhu ga ojopotaheteavo. Ga ja rui ti peko,” ei ga pe me.

⁶ “A'ea pe ji ei a'ero. Tapemoandyandi ti ojipe'ga ganembireko'ga nderogwove'y pejive pejikote'varuhue'yma,” ei Tupana'ga pe me.

Nanuhũ pe ndekote'varuhurame ti nhandepojykaharete'ga ga ndepyi pe ndehe nehẽ. A'ea rehe ore opomomorandu hete pekwaha ti javo ikwehe.

⁷ Nhande mo'emo'ẽrame ojive Tupana'ga ei: “Toko katu ti ga. Toko pyry ti ga,” ei ga. Peko te'varuhu ti javo rui ga ei nhande mo'emo'ẽrame ojive.

⁸ A'ero ga – kiroki ga nohendupotari oreremimombe'ua – yvyakotyve'ga jate rui ga nohendupotari. Tupana'ga ga nohendupotari. Gaha omondo gwa'ua pe pyri pyryva'ea pe pyri.

⁹ Ndakwatijari ti ji pe me kiro penhoarõ hete ti javo. A'ereki Tupana'ga tuhẽ pe mbo'e jipe a'ea rehe.

¹⁰ Pe pearomba tuhẽ penhiirũ'ga Jesus'gareheve'ga – kiroki ga u pegwryi pe nhaporemo Macedõniapeve'ga gwryi pe. Igwaigwavete ti pearõarõ hete oreirũramo, oro'e hete ore a'ero.

¹¹ Pejirokwa ti pejikokatuavo. Peko jate ti ojipe'ga pyteri pe. Tapehopehoi ti ojipe'ga pyri ga ndehe peangaangae'yma. Pe tuhẽ ti peporavyky katu pejive. Ojikwe ore ei a'ea pe me ikwehe'i.

¹² Peporavyky ti, oro'e ore. A'ero po ti ga ei nehẽ – kiroki ga ndojikogi Jesus Cristo'ga rehe – gahã e'i: “Pyry hete reki Jesus'gareheve'ga. A'ereki ga oporavyky hete ipyhyga mbatera ojive oporanduve'yma,” e po ti ga pe mboheteavo nehẽ. Pe poravykyrame po ti mbatera nomominagwami pe hugwi nehẽ.

Nhandepojykaharete'ga ti uhura'ja nehẽ

¹³ Ore torokwahavuka pota pe me oreirũa pe nahanahã Jesus Cristo'gareheve'ga manorame javo. A'ero po ti pe napenhimongovevuhui pejehe'oe'yma ahe rehe. Ga ja rui ti peko – kiroki ga ndojikogi Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ga ndovy'ari ojehe'gwovo ahe rehe ndovyri po ti ahe nehẽ javo.

¹⁴ Omano Jesus'ga raka'e. Aerẽ ga vyri gwvyva hugwi okwerava'java. A'ea nhande heroviari. Nurã po nhande ei heroviaheteavo hamo: Na jitehe ti omanove'ga pe nehẽ. Tupana'ga ti ombuhuruka omanove'ga Jesus Cristo'ga reheve nehẽ – kiroki omanove'ga ojiko Jesus Cristo'ga rehe omanorame. A'ea po nhande heroviari hamo.

¹⁵ Kiro po ti ore imombe'ukatui pe me omanove'ga jupiragwama yvagi pe. Nhandepojykaharete'ga omombe'u a'ea ore ve. Po ti nhande niamanoi ve nehẽ nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga rura'javame yvya koty nhande koty nehẽ, a'ero ti nhande ndiahoi tuhẽ omanove'ga jupira renonde nehẽ nhandehorame Jesus Cristo'ga rovatiamo nehẽ.

¹⁶ Nhandepojykaharete'ga tuhẽ ti ga rura'javi nehẽ yvaga hugwi ojyva nehẽ Jesus Cristo'ga. Ojyvame ti ga onhi'iga mbuhuhetei nhande koty

nehē. Ohapukai ti Tupana'gapyrive'ga nduvihavuhu'ga nehē. Tupana'ga apoa trombata ti onhi'i nehē no. A'ero ti omanove'ga vyri na'ē gwyvya hugwi okwerava'java nehē - kiroki omanove'ga ojiko Jesus Cristo'ga rehe omanorame.

¹⁷ A'ero ti Tupana'ga nhande manoe'ymame nhande pyhypavi okwerava'jave'ga ndeheve nhande rerogwovo Jesus Cristo'ga rovatiamouka nehē. Nahā ti ga nhande mono'ono'ogi okwerava'jave'ga ndeheve yvagatiga pype nehē Jesus Cristo'ga rovatiamouka yvatea gwyrā koty nehē. A'ero ti nhande ruvi Jesus Cristo'ga pyri avuirama nehē.

¹⁸ Tapenhimongoveveuhui ti Jesus Cristo'gareheve'ga manorame a'ero. Pe'ji ti pejohupe: "Pekwahava'ja ti Paulo'ga remimbo'eagwera nhande ve. A'ereki ga e'i: 'Aerē ti Jesus Cristo'ga rura'javi omanove'ga mbovyā nehē ojiheva'ea mbovyā ahe mbogwerava'java nehē, ei Paulo'ga nhande ve," pe'ji ti pejohupe nehē. Nahā ti penhombohory inogatuavo pejipy'a.

5

Xanhimboavujikwe ti nhandepojykaharete'ga rura pota

¹ Marā po ti ji ikwatijari pe me Jesus Cristo'ga rura'jahava'gwama rehe? A'ereki a'ea rehe pe pekwahavipe aerē po ti ga ruri vyā koty nhande koty nehē javo.

² A'ereki pe tuhē pekwaha hete nahā: Ahe ndokwahavi iporomive'ga rura'gwama aheronga pype ypytunimo ga mboha'uve'yma. A'ereki iporomive'ga nomombe'ui ahe ve. Na jitehe ahe ndokwahavi Jesus Cristo'ga rura'jahava maname po ti ga ruri nehē javo. A'ereki Jesus Cristo'ga nomombe'ui a'ea ahe ve. A'ea pe pekwaha hete.

³ Tegwete ipuru'avehēa ka'nnyhava oja'yra rahya hugwi. Ndy! e te hahyrame hēarembeyya. Na jitehe ti tegwete Jesus'gareheve'garūive'ga ka'nnyhava hahya hugwi nehē. Tiruahū ranuhū po ti ga pe nehē. Nurā ti ga etehei garura'java renonde nehē: "Tu katu nhandepy'a. Nimotiruahūhavi nhande ve," e po ti ga novia ga mboha'uve'yma nehē. Emo kotihī po ti tiruahū ga pe nehē. A'ea ko ghaho'gwama hahyhava ruvihai pe.

⁴ Oreirūramo pe ki a'e te ga ja rūi - kiroki ga ndojikogi Jesus Cristo'ga rehe okote'varuhua. Ga jikoge'yma gwaramo nhande ei ga pe ypytunahivareheve'ga'jave'ga. Pejikoga gwaramo Jesus Cristo'ga rehe ji ei pe me: Pe ko ga ja rūi. Pe pekwaha Jesus Cristo'ga rura pota aerē ti ga ruri nehē javo. Nurā ti garura'java napemo'maguhūi nehē. Iporomive'ga rura ahe mo'maguhū. A'ereki ahe nombaha'uvi ga. Garura ja rūi po ti Jesus Cristo'ga rura pe me nehē.

⁵ Pehe nhaporemō pejiko Jesus Cristo'ga rehe pejikokatuavo. Nurā nhande ei nhandejive: Nhande xako kojahuarupive'ga'java'ero. Nhande ko ga ja rūi - kiroki ga ndojikogi Jesus'ga rehe okote'varuhua. Ypytunahivareheve'ga'jave'ga xa'e nhande ga pe. Nhande ga ja rūi.

⁶ Nurā ti xajirokwa nhanenhimbovyvya Jesus Cristo'ga rura ra'aromo. Ga ja rūi ti xako - kiroki ga ombopogwe aherekote'varuhua garura ra'arōe'yma.

⁷ Ypytunahivareheve'ga'jave'ga ndojirokwari pyryva'ea rehe heagwyrvye'ga ja Jesus Cristo'ga rura ra'arōe'yma. Ga ombopogweuhu aherekote'varuhua.

⁸ Nhande ki a'e te arimorupive'ga'java'ero xako. Xanhimbovyvy ti a'ero. Soldados'ga omongi itaheteva'ea metal apopyra onhia'nguavo tegwete nhandepoti'a kutuhava javo. Xako ti ga ja nhanenhia'nguavo. Xanhia'ngu ti ite'varuhua hugwi. Xajiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe a'ero ga arōheteavo ojipe'ga arōheteavo no. A'ereki nhandejikoga rupi nhande

nhia'ngui. Nhaneremiarõa rupi nhande nhia'ngui. Soldados'ga ono akan-
itara onhia'nguavo tonupäyme ti ga nhaneakaga javo. Xako ti ga ja
nhanenhia'nguavo. Xanhia'ngu ti ite'varuhua hugwi. Tikwaha ti nhande-
dererohoagwama yvagi pe Tupana'ga pyri. A'ereki nhanerembikwahava
rupi nhande nhia'ngui.

⁹ A'ereki nhande mo'emo'ërame Tupana'ga nde'i: "Aerë ti ji ga mom-
bori tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehë." A'ea rüi ga ei nhande
mo'emo'ërame. A'ereki ga e'i: "Aerë jijipyri ti ji ga nderurukari Jesus Cristo'ga
pe gäpojykaharete'ga pe nehë," ei ga.

¹⁰ Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga omano nhande repyga nhande-
derekote'varuhua momboa tuhu ga ji pyri upa avuirama javo. A'ero nhande
manorame nhande ruvi ga pyri. Na jitehe nhande ruvi ga pyri nhanema-
no'ymame.

¹¹ A'ero ore ei pe me: Nane'ymi ti penhombohory inogatuavo pejopy'a.
Pemombe'u katu ti Jesus Cristo'ga pejohupe penhombojikoguka ga rehe jipi.
Agwamo vehevi pe jopokogi nahã ga mombe'ukatuavo pejohupe.

Mbapavamo Paulova'ea omogita Tessalõnicapeva'ea

¹² Kiro ore ehetei pe me oreirüa pe: Pemondo ti pejeaporogita imohina
pendepiakatuhara'ga ndehe. A'ereki nhandepojykaharete'ga om'o'emo'ë ga
toko ti ga pembo'eharamo pendepiakatuharamo. A'ero ga nduvi pe pyri
oporavykheteevo pe mbo'ekatuavo Tupana'ga nhi'iga rehe.

¹³ Pemondo tuhë ti pejeaporogita imohina ga ndehe ga arõheteavo ga
poravykyro gwaramo pepyteri pe. Tapejogwayvari ti.

¹⁴ Kiro ore ehetei pe me oreirüa pe pepyteripeve'ga ndehe: Pe'ji ti nim-
botepotarive'ga pe: "Pejirokwa ti pejiporavykykatuavo." A'ea ti pe'ji hete
ga pe. Pembohory ti okyhyjive'ga inogatuavo gäpy'a - kiroki ga oko thehe
gäpy'a. Kiroki ga ndojikohetei Jesus'ga rehe - pembojikoheteuka ti ga.
Tapenhimbaekwahivi ti ojipe'ga ndehe pejikokatupava ga pe.

¹⁵ Ojipe'ga ndekote'varuhurame pe me tapejipygi tuhë ti ga ndehe pe-
jikote'varuhue'yoma ga pe. Pe me nhaporemoo ore ei. Nane'ymi ti peko katu
pejohupe pejikovo. Peko katu pa ti hajiheve'ga pe no.

¹⁶ Nane'ymi ti pejoryjory pejikovo.

¹⁷ Nane'ymi ti tapenhi'imbigi Tupana'ga pe jipi.

¹⁸ Hahyrame pe me ti pe'ji Tupana'ga pe: "Nane'ymi ndepyry hete ore ve."
Hahye'ymame pe me ti pe'ji ga pe: "Nane'ymi ndepyry hete ore ve." Nava'ea
Tupana'ga opota pejoryva ojihe penhi'inh'i'iga ojive. A'ereki pe pejikoty'a
Cristo Jesus'ga pavëi.

¹⁹ Tapemombigi ti Tupana'ga ra'uva penhimbo'erame. Pehendu katu ti
inhi'iga.

²⁰ Po ojipe'ga imombe'upotaramame nahã Tupana'ga ei javo, a'ero
tape'etevaruhui ore norohendupotari jave'yoma ga pe.

²¹ Pekwaha na'ë ti a'itituhëva'ea. Po Tupana'ga nhi'iga rüi ga imombe'ui,
taperoviari ti ga. Po Tupana'ga nhi'iga tuhë ga imombe'ui, a'ero ti perovia
ga. Pekwaha pa ti jipi ikwahava Tupana'ga remimbuhura. Pyryva'ea ti
pembopogwe a'ero.

²² Emo tapejihe'ari ti ite'varuhua rehe nhaporemoo imbopogwee'yoma.

²³ Tupana'ga onogatu yvyakotyve'ga py'a. Ga tuhë ti tapemombyry hete
tokote'varuhuyime tuhë ga javo. Tohepia katu ti ga pendeaporogita to-
japyakate'varuhuyime ti ga javo. Tapendepia katu ti ga tojikopigyme ti ga
ji rehe javo. Tapendepia katu ti ga tokote'varuhuyime ti ga javo. Po nahã
ga pe nderekoi, a'ero pe pyryvamo tuhë. A'ero pendeaporogita pyryvamo
no. A'ero nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga rura'javame yvya koty po

ti Tupana'ga ei pe me nehē: “Ndojari tuhē ite'varuhua pe ndehe,” e po ti ga nehē. A'ea pa ore ei. A'ereki ore oropota Tupana'ga pyryva pe me.

²⁴ Tupana'ga e'i pe me ikwehe'i: “Peko ti Jesus'gareheva'ea pejikoga ji rehe pejikokatuavo. A'ero po ti ji pe mombyryvi nehē.” Nopiriani ga o'eagwera. A'ero ti ga pe mombyryvi pe ndepiakatuavo nehē.

²⁵ Kiro ore ei pe me oreirūa pe: Penhi'inhi'i ti Tupana'ga pe ore repyga epoko ti Paulo'ga imombyryva ġa pe javo.

Paulova'ea omondouka onhi'i ġa Tessalōnicapeva'ea pe

²⁶ Pe'anhuvamba ti pevove'ga nhaneirū'ġa ore repyga.

²⁷ Ji a'e hete pe me kiro: Pemonhi'i ti nhirembikwatijara ġa pe nhaporemo tohendu pa ti ġa javo. A'ereki a'ea nhandepojoykaharete'ga opota, a'e hete ji pe me.

²⁸ Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry pe me.

PAULOVA'EA OMOMBE'UA'JA

TESSALÔNICAPEVA'EA PE

Segunda Carta de Paulo aos Tessalonicenses

¹ Trêš ore rekoï ikwatijaharamo pe me: Jihi Pauloramo Silas'ga pavêi Timóteo'ga pavêi. Kiro ore ikwatijarukari imondovouka pe me cidade de Tessalônica – perope peko Tupana'gareheva'ero nhanderuvete'gareheva'ero pejikovo Jesus Cristo'gareheva'ero nhandepojykaharete'gareheva'ero.

² Kiro ore ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomombyry pe me Jesus Cristo'ga pavêi nhandepojykaharete'ga pavêi. Tonogatu ti ga pepy'a, oro'e ore pyryva'ea pota pe me.

Tupana'ga reaporogitakatua Jesus Cristo'ga rura'javame

³ Pe me oreirûa pe ore ei: Toro'e tuhê Tupana'ga pe ndepyry hete nde javo ga pe. A'ereki ga pe mombyrymbyry. A'ero ore roryroryvamo ga rehe. Pyry ore ei na Tupana'ga pe pe mombe'gwovo jipi. A'ereki igwaigwavete pe pejiko hete ga rehe. Pe nhaporemõ penhoaromba hete tuhê no.

⁴ Nurã ore tuhê pe mbohetei pe mombe'gwombe'gwovo ojipe'ga pyteri pe – perope ga ojatyka jipi Jesus'gareheva'ero tihendu katu Tupana'ga nhi'iga javo. Oro'e ore ga pe: Tessalônicapeve'ga ojiko hete Jesus Cristo'ga rehe. Ojipe'ga jigwarairame ga ndehe ga ndopohiri jitehe reki Tupana'ga hugwi. Hahyva'ea pe nhaporemõ ga nhimomiranambavi ojikheteavo Jesus'ga rehe, oro'e ore ga pe pe mombe'gwombe'gwovo.

⁵ Pe jikopige'ymame a'ea hepiukari Tupana'ga rekokatua. A'ereki ga jigwarairame pe ndehe Tupana'ga pe mombyry pe mboavujikwea tuhu ti ga upa ji pyri avuirama nehê javo. A'ereki pe penhimomirana hahyva'ea pe pejikoga gwaramo ga rehe.

⁶ Pyry po ti Tupana'ga pe ga pe ndepygi ga ndehe nehê ga jigwarairo gwaramo pe ndehe.

⁷ Tupana'ga po ti imombigi hahyva'ea pe me ore ve nehê no inogatuavo nhandepy'a Jesus Cristo'ga jipiukaramo ua yvaga hugwi ojipyryve'ga pavêi ipopoakaheteve'ga pavêi nehê yvagipeve'ga.

⁸ Tata rendya pyteri pe ti ga ruri imondovo hahyva'ea ga pe nehê – kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe hendukatue'yama pyryva'ea nhandepojykaharete'ga mombe'ua Jesus Cristo'ga mombe'ua.

⁹ A'ero ti Jesus Cristo'ga ga mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehê topyta ti ga ipype avuirama javo. Nahã gamondoagwama nhandepojykaharete'ga hugwi ipopoakaheteve'ga hugwi garendy'java hugwi.

¹⁰ Nahã po ti ga pe nehê ga rura'javame yvya koty nehê.

Nhiremimõ'ehara'ga ti tanhimbohete tuhê javo ti ga uhu nehê. Uhu ti ga tonhimomby'a pa ti ga ji rehe jipopoakahetea rehe javo. Pehe ti penhimomby'a ga mboheteavo ga pavêi no ndorohepiagangavi nanongara'ga javo ga rura'javame nehê. A'ereki pe perovia oreremimombe'uagwera.

¹¹ A'ero ore ei Tupana'ga pe pe mombe'gwombe'gwovo jipi:

–Eremo'emo'ẽ nde Tessalônicapeve'ga ikwehe'i toko ti ga Cristo'gareheva'ero javo. Nurã ti emombyrymbyry ga mongovo enhimimbotarimova'ea rupi. Ga oko katu pota jipi nde nhi'ipo'rupota ojikoga gwaramo nde rehe. Emongo katu ti ga a'ero epopoakara pyvõ ga pokoga.

¹² A'ea ore ei Tupana'ga pe jipi. A'ero po ti pekotyve'ga ei nehê: “Jesus Cristo'ga herojijijiyji ga ndeaporogita ga mombyryva. A'ero ga ndekokatui.

Jesus Cristo'ga pyry hete ġapojykaharete'ga!" A'ea ti pekotyve'ga ei pe mombe'gwovo nehē. A'ereki ore oronhi'ī Tupana'ga pe emombyry ti Tessalōnicapeve'ġa javo. A'ero po ti pyry hete pe me nehē pejikoty'aro ġwaramo Jesus Cristo'ga pavēi. A'ea Tupana'ga opota hete no Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. A'ereki ġa omombyry pota pe me.

2

Jesus Cristo'ga ti uhura'ja tiruahūheteve'ga jipiukarirē

¹ Kiro ore imombe'ua'javi pe me oreirūa pe nhandepojykaharete'ga rura'jawaġwama Jesus Cristo'ga rura'jawaġwama. Aerē po ti ga ruri nhande mono'oġa ojipyri, oro'e ore imombe'ua'java.

² Ojipe'ga po e'i tehe pe me: "Uhura'ja reki Cristo'ga," e po ga. A'ea jitehe po ojipe'ga e'i tehe Tupana'ga ra'ūva omombe'u a'ea ji ve javo. Ojipe'ga po e'i tehe no Paulo'ga okwatija nanongara javo. Kiro ore ehetei pe me: Ga erame na, tapemongoteheukaripei ġa pe pejipy'a ġa'etehea rehe. Aerē gwe ti Jesus Cristo'ga rura'javi nhande mono'ono'oġa ojipyri nhande rerogwovo ojupi nehē.

³ Tapenhimoandyandyukari'i'i ti nanongara rehe.

Kiro po ti ore imombe'ui Cristo'ga rura'java renondeva pe me. Jesus Cristo'ga rure'ymame ti he'yive'ga pohiri Tupana'ga hugwi hendupotara'jave'yma ganhi'ġa nehē. Cristo'ga rura renonde ti tiruahūheteve'ga jipiukari nehē novīa. A'ereki ymyahū Tupana'ga e'i ga pe: "Aerē ti ji ga mendoj ji hugwi hahyva'ea ruvihava pype nehē. Tiruahū hete tuhē ti ga pe pevo jipi a'ero nehē," ei Tupana'ga.

⁴ Tupana'ga movahūharamo ti tiruahūheteve'ga ei nehē: "Jihi ko ġa hohe – kiroki ġa pe ġa e'i tehe Tupana. Jihi ko ġanemimbohete'ha hohe pa no," e'i ti ga onhimboheteavo nehē. "Yvyakotyve'ga tanhimbohete kiro, jihijate," e'i hete ti ga nehē. A'ero ti ga apygi Tupana'ga ryrva pype vehevi oina nehē ji ko Tupana tuhē javo.

⁵ Ji a'ea mombe'u pa pe me jiruvame pe pyri Tessalōnica pe ikwehe'i. Pemoka'nhy pe nhiremimombe'uagwera naerū?

⁶ Pe pemoka'nhy a'ea – kiroki a'ea nombojipiukari tiruahūheteve'ga kiro. Aerē ti gambojipiukara apiavo ihoi nehē.

⁷ Ndojipiukari ve tiruahūheteve'ga upa novīa. Emo okote'varuhuve'ga oko reki tiruahūheteve'ga reaporogita rupi kiro Tupana'ga movahiamo avo yvya koty okovo. Jesus'gareheva'ero nhande jate tikwaha a'ea. U ve gambojip-iukare'ŷva'ea. Aerē ti ihoi japiavo a'ea pe'ahava apiavo nehē.

⁸ Kirē a'ea rakykweri ti tiruahūheteve'ga jipiukari okote'varuheteavo nehē.

A'ero ti nhandepojykaharete'ga tiruahūheteve'ga jukai opytua pyvō ga noġa. Omombi ga gapopoakara ġwendy'java pyvō nehē ura'javame nehē Jesus'ga.

⁹ Kiro ore imombe'ua'jakatui tiruahūheteve'ga jipiukaraġwama. Satanás'ga popoakara rerekovo ti tiruahūheteve'ga jipiukari nehē. A'ereki Satanás'ga ga pojyka ga moiruamo. Nurā ti tiruahūheteve'ga popoakahetero japovo hepiukahava ahemonhimomby'aheteva'ea no Tupana'ga oapouka ji ve javo o'mbero.

¹⁰ Okote'varuhuparavuhua rupi po ti tiruahūheteve'ga ġa moandyandyi a'ero nehē – kiroki ġa oho hahyva'ea ruvihava viara rupi. Oho tuhē ti ġa hahyva'ea ruvihava pype nehē. A'ereki ġa nohendupotari a'itituhēva'ea

Jesus'ga mombe'ua rehe okove'ȳ imomborukare'yma Jesus Cristo'ga pe okote'varuhua a'ero.

¹¹ Nurāro ġwaramo ti Tupana'ga heroviarukari ġa pe mbehea nehē.

¹² Nahā po ti Tupana'ga ġa nderekoi nehē toho ti ġa hahyva'ea ruvihava pype nehē javo - kiroki ġa nhaporemo ndogweroviari a'itituhēva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua gworygworyvamo okote'varuhua rehe.

Jypya vehevi Tupana'ga ahe mo'emo'ē Cristo'gareheva'ero

¹³ Pe me oreirūa pe ore ei: Nhandepojykaharete'ga pe arō hete. Nane'ymi toro'e tuhē Tupana'ga pe a'ero ndepyr̄ȳ hete nde javo ga pe. A'ereki jypya vehevi ga pe mo'emo'ē pe mongovo Cristo'gareheva'ero tambopyahuuka ti ġi gandeaporoġita javo. A'ero gara'uva pendeaporoġita rerōjijyi imombyryva. Pe perovia a'itituhēva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua. Nahā Tupana'ga pendeaporoġita mbopyahuukari.

¹⁴ Nanongara Tupana'ga opota hete. Na tuhē. Ga omombe'uuka ore ve pyryva'ea Jesus'ga mombe'ua tipyahu ti Tessalōnicapeve'ġa ndeaporoġita javo. “Nahā ti ġa togwerekō opojykaharete'ga katuhetea Jesus Cristo'ga katuhetea nehē no,” ei Tupana'ga.

¹⁵ A'ero ti pejiko hete Jesus Cristo'ga rehe jipi oreirūramo. Tapepohiri ti oreremimbo'ea hugwi. Oreremimombe'ua ti perovia hete. Orerembikwati-ara ti perovia hete no.

¹⁶⁻¹⁷ Nhanderuvete'ga Tupana'ga nhande arōhetei. Ga onoġatu nhandepy'a jipi nhande mbohoryva avuiraama. Ga nhande mbojiko ojihe jipi. Nurā ore ei: Ga ti nhande reroho yvagi pe nehē. Nahā ga rekoi. A'ereki ga pyry nhande ve. A'ero ore ei: Jesus Cristo'ga tuhē ti tonoġatu pepy'a pe mbohoryva pe moiruamo Tupana'ga pavēi. Toapoparavuhuuka ti ġa pe me pyryva'ea jipi. Tomombe'uparavuhuuka ti ġa pe me pyryva'ea jipi no, oro'e ore.

3

Paulova'ea omombe'u penhi' ti Tupana'ga pe ore repyga javo

¹ Kiro po ti ore imombe'upavi pe me oreirūa pe nehē. Oromombe'u pota ore pyryva'ea ojipe'ga pe tojiko ti ġa Jesus Cristo'ga rehe. Pe'ji ti Tupana'ga pe ore repyga a'ero: “Emoirū ti Paulo'ga ġa Jesus Cristo'ga mombe'urame ojipe'ga pe tomonhimoanhaanha ti ġa orepojkaharete'ga mombe'ua imon-dovo. Kotihī po ti he'yjuhuve'ga henduvi gamombe'ua a'ero ojikoga ga rehe ga reroviaheteavo ore javijitehe nehē,” pe'ji ga pe.

² Ojipea pe'ji ti Tupana'ga pe no: “Ehepy ti Paulo'ga ite'varuhuve'ga ti tokote'varuhuyme ġa pe,” pe'ji ti ga pe. “A'ereki ite'varuhuve'ga nomombe'uukari nenhi'ga Paulo'ga pe gweaporoġitate'varuhuavo.” Pe'ji ti a'ea Tupana'ga pe torepoko ti ga. A'ereki he'yive'ga ndogweroviari Jesus Cristo'ga mombe'ua hendukatue'yma onhimongyavo.

³ Emo nhandembojikoharamo Jesus Cristo'ga oko. A'ero ti ga napembopohirukari ojihugwi pe mbopopoaka pe mbojikoheteavo ojihe nehē Satanás'ga ti togweroviarukaryme ġa pe onhi'ga javo. A'ereki Satanás'ga pe mongo te'varuhu pota.

⁴ Pehendu katu pe orenhi'ga pe me ikwehe'i. Nane'ymi po ti pe ore rendukatui a'ero nehē. A'ea ore ei. A'ereki nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ore mbojiko pe ndehe.

⁵ Kiro ore ei: Tokwahavuka ti nhandepojykaharete'ga pe me Tupana'ga remiarōhetea. Onhimomirana Cristo'ga hahyva'ea pe hako. A'ea ti ga tokwahavuka pe me no. “Ĵi javijitehe ti ġa nhimomiranami hahyva'ea pe a'ero nehē,” ei ga.

Oporavyky po ahe hamo

⁶ Peko pe oreirūa pejikoga gwaramo Jesus Cristo'ga rehe ore ja. Nurā ore ei pe me peporavyky katu ti pejikokatuavo javo ikwehe'i. Jararamo pe napehendukatupotari orenhi'iga pevevugwehetero pejikovo ojipe'ga mbatera rehe. Tapejihe'ari ivevugwehuve'ga ndehe nhaporemō. Nahā ore ehetei pe me. A'ereki a'ea rehe nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga pe mbo'euka ore ve.

⁷ Ore javijitehe po pe peko a'ero hamo pejivevugwee'yma. Pe tuhē pekwaha a'ea. Ndorevevugwei ore pepyteri pe ikwehe'i.

⁸ Oromondo ore itambere'ia pe me pe imbuhurame mbatera ore ve. Oroporavyky hete ore ypytunimo arimo orojupa ipyhyga mbatera orojive tombuhuteheyme ti ga ore ve mbatera javo ikwehe'i.

⁹ Oromombe'u katu ore Tupana'ga nhi'iga pe me ikwehe'i. Nurā po pyry tuhē ore ipyhygi mbatera pe hugwi imondoe'yma pe me ikwehe'i novia. Emo ore oro'e orojive: Xaporavyky hete ti ipyhyga mbatera nhandejive nhandeporanduve'yma. Nhande repiagame ti Tessalōnicapeve'ga oporavyky nhande javijitehe ipyhyga mbatera ojive nehē no, oro'e ore ikwehe.

¹⁰ Orojuvame pe pyri ore ere'ei pe me ikwehe'i: To'uyme ti ga – kiroki ga ndoporavykypotari okovo. Tapemondoi ti mbatera ga pe a'ero, oro'e hete ore ikwehe'i.

¹¹ A'ea ore ei kiro ikwahavukara'java pe me. A'ereki ojipe'ga e'i ore ve pepyteripeve'ga mombe'gwovo: “Tessalōnicapeve'ga mo nohendukatui ovevugwero,” ei ga. “Ndoporavykyi'i'i ga okovo,” ei ga. “Ga oko tehe ojivyjivya oporogwyruva tehe okovo ojipe'ga mombituva,” ei ga ore ve kiro.

¹² Nanongara'ga pe ore ehetei – kiroki ga ndoporavykypotari oporogwyruva okovo – ga pe ore ere'ei: Pekoate ti pejiporavykyavo ipyhyga mbatera pejive, oro'e ore ga pe. A'ereki nahā nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ga mbo'euka ore ve.

¹³ Pe ki a'e te peporavykypotava'ero nane'ymi ti peko katu pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejikweraje'yma hehe.

¹⁴ Po ga mo nohendupotari orerembikwatijara ojive, penhimombaragwaha ti ga ndehe. A'ero ti ga ndehe tapejihe'ari tipoyjayjaryme ti ga. A'ero po ti ga herojijiyi ojeaporoigita nehē.

¹⁵ Tapekote varuhui ti ga pe. A'ereki ga peirūramo. Pe'epe'e hete ti ga pe ga mbo'ekatuavo peko katu ti javo ga pe.

Mbapavamo Paulova'ea okwatija Tessalōnicapeva'ea pe

¹⁶ Nhandepojykaharete'ga onoḡatu ojiheve'ga py'a. Nurā ore ei: Ga tuhē ti tonogatu pepy'a jipi ite'varuhurame pe me. It'e'varuhue'ymame pe me ti ga tonogatu jitehe pepy'a jipi. Toko ti ga pe pavēi nhaporemō, oro'e ore.

¹⁷ Kiro ji tuhē Pauloramō ji ei ikwatija pe me. Pehepia ti nhirembikwatijara papel rehe. Nahā ji ikwatijari jipoa pyvō inoḡa jirera papel rehe ikwatijaramo ojipe'gape'ga pe. Nahā ga ikwahavi Paulo'ga tuhē ombuhu gwembi'ea nhande ve javo.

¹⁸ Kiro ore ei: Nhandepojykaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry pe me nhaporemō.

PAULOVA'EA OMOMBE'UYPY TIMÓTEOVA'EA PE Primeira Carta de Paulo a Timóteo

¹ Jihi ko Pauloramo Cristo Jesus'ga moirūharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe a'ero Cristo Jesus'ga mombe'gwovo. A'ereki nhanembopiro'yharamo Tupana'ga e'i ji ve eko ti Cristo'ga moirūharamo ga mombe'gwovo javo. Cristo Jesus'ga e'i ji ve no ji mongovo omoirūharamo onhimombe'uuka ji ve. Ga rehe tuhē nhande xajiko gaha po ti nhande reroho yvagi pe nehē javo.

² Timóteo, kiro ji ikwatijari nhinhi'iga imondouka pevo nde ve. Nde ko jira'yra'java'ea. A'ereki nde erejiko Jesus Cristo'ga rehe ji ga mombe'urame nde ve.

Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry nde ve Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tandeporogwety ti ga. Tonogatu ti ga ndepy'a, a'e ji.

Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea ojipeva'ea omombe'u

³ Ymyaī ji hoi cidade de Macedônia pe ikwehe'i. Jihorame ji ei nde ve: Epyta ti cidade de Éfeso pe teremombi ti ga - kiroki ga ombo'e ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe.

Kiro ji ea'javi a'ea pe jitehe. Ere ti ga pe: "Tapembo'ea'javi ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe Tupana'ga remiarōe'yva'ea rehe," ere ti ga pe.

⁴ "Pepohi ti penhimimombe'utehea hugwi. Tapemombe'umbe'utehei penhemboypya aherakykwepohara jipi no," ere ti ga pe. A'ereki imombe'umbe'uteherame ojipe'ga onhonhi'igayva hehe. Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'ua aheremboypya mombe'ua pavēi ndokwahavukari Tupana'ga remimbotarimova'ea ga pe. Ojikogame jate Jesus Cristo'ga rehe ga ikwahavi Tupana'ga remimbotarimova'ea.

⁵ A'e ji nde ve a'ero: Emombi ti ganemimbo'ea. A'ereki ji apota nde-pyrive'ga nhoarōhetea. Imombopavukarame okote'varuhua Tupana'ga pe opohia onhimimombe'utehea hugwi, ga onhoarō hete tuhē. Gweaporogitapyryvame ga onhoarō hete tuhē. Ojikogame Jesus Cristo'ga rehe ga onhoarō hete tuhē.

⁶ Nanongara rehe jararamo ga ndokoi okote'varuhuavo. A'ero ga imombe'utehei mbatera.

⁷ Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe Tupana'ga rembikwatijarukara rehe ga ga mbo'e pota novia. Emo onhi'igame ga ndokwahavi. Gwemimombe'uhetea ga ndokwahavi no.

⁸ Xa'e nhande: Moisésva'ea remimbo'ea pyry hete nhande imombe'ukaturame Tupana'ga remimbotarimova'ea okote'varuhuve'ga momoranduva.

⁹ A'ereki tikwaha nhande. Pyryve'ga pe rūi Tupana'ga ei ikwatijarukarame javo. Momi ko ga - kiroki ga pe Tupana'ga e'i ikwatijarukarame Moisésva'ea pe:

Tupana'ga nhi'ipo'rue'yve'ga

Tupana'ga nhi'iga rendukatue'yve'ga

Tupana'gareheve'garūive'ga

okote'varuhuve'ga

kiroki ga ndokoi Tupana'ga rehe ndapyryvive'ga

kiroki ga Tupana'ga movahī tiruahūve'ga

kiroki ga ojuka uva'ga

kiroki ga ojuka oy'ga

iporojukahara'ga nhaporemo

¹⁰ kiroki ga gweroho ojive gwembireko'garūive'ga

kiroki akwaimbae'ga memei ojogwerekō gwembirekoro

kiroki kunhangwera'ga memei ojogwerekō gwembirekoro

kiroki ga omi ojipe'ga gande'yja'ga hugwi ga mboporavykyavo
i'mbeve'ga

kiroki ga e'i o'mbero a'iti tuhē javo

kiroki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga garemimbo'ekatuukara
a'itituhēva'ea.

Ga pe nhaporemo Tupana'ga ei ikwatijaruka Moisésva'ea pe pepohi ti pe-
jikote'varuhua hugwi javo. Ga nhaporemo oko te'varuhu hendukatue'yma
a'itituhēva'ea Tupana'ga remimombe'ukatuukara.

¹¹ Tupana'ga remimbo'ekatuukara ko Jesus Cristo'ga mombe'ua – kiroki a'ea
ji amombe'u Tupana'ga ero gwaramo ji ve. Jesus'ga mombe'ua okwahavuka
Tupana'ga popoakahetekatua garoryhetea no.

Tupana'ga pyry hete Paulova'ea pe

¹² Jirory hete ji nhandepoijkaharete'ga rehe Cristo Jesus'ga rehe. A'e ji ga
pe:

–Ndepyry hete nde. A'ereki nde ji poko ji mbopopoakaruka enhi-
mombe'ukatuuka ji ve. Ndepyry hete nde. A'ereki ji ve nde ere'e: “Nde po
ti ji mombe'ukatui nehē. Nurā ji ei nde ve: Ji mombe'u ti a'ero,” ere nde ji ve,
a'e ji Jesus'ga pe.

¹³ Jijikoge'ymame Cristo Jesus'ga rehe ji ete'varuhui ga mombe'gwovo
ojipe'ga pe kako. Gaha ranuhū! Tupana'ga ra'ya'ga rūi po ga, a'e ji.
Jirekote'varuhua'ga rehe ji jigwarai gareheve'ga ndehe. Nahanahā ji
ga mbotegweteuhui. Emo Cristo Jesus'ga ji porogwety. A'ereki ga rehe ji-
jikoge'yma gwaramo ji ndakwahavihu jirekote'varuhua'ga rehe ga ndehe
no.

¹⁴ Pyry hete Cristo Jesus'ga ji ve nhandepoijkaharete'ga. Ga ji arō hete ji
mbojikoguka ojilhe ojipe'ga arōheteuka ji ve.

¹⁵ A'itituhēva'ea nhande ei. Togwerovia hete ti ga a'ero nhande pavēi. Ymya
Cristo Jesus'ga uhu yvya koty tamombo ti ji vvyakotyve'ga ndekote'varuhua
ga hugwi javo, xa'e nhande a'itituhēva'ea mombe'gwovo. Ga hohe pa reki ji
ako te'varuhu kako.

¹⁶ Emo Tupana'ga ji porogwety. A'ereki ga e'i ojivytyteri pe: “Tomombo ti
Jesus Cristo'ga Paulo'ga rekote'varuhua ga hugwi nehē. A'ero po ti Paulo'ga
reko'i ikwahavukahavamo ga pe – kiroki ga ndojikogi ve ji rehe. Okwaha
po ti ga Paulo'ga rekote'varuhua mombora a'ero nehē. A'ero po ti ga ei
nehē: 'Pyry Jesus Cristo'ga! Nonhimonha'ngai ga onhimomiranaheteavo
Paulo'ga rekote'varuhua pe aerē po ti ga imomborukari ji ve javo,' e po
ti ga nehē. 'Ndoporogwetypiği ga Paulo'ga. A'ereki ga omombo Paulo'ga
hugwi garekote'varuhuhetea,' e po ti ga nehē,” ei Tupana'ga. “'A'ero
nhanderekote'varuhua po ti ga imombori nehē no nhande mongovo ojipyri
avuirama nehē.' A'ea po ti ga ei gworygworyvamo ojikoga Jesus Cristo'ga
rehe nehē,” ei Tupana'ga ovytyteri pe.

¹⁷ Nurā ji ei Tupana'ga mombe'gwovo: Tupana'ga huvihavuhetero
omongomongo pa gwemimbotarimova'ea rupi myypyagwera jate. Aerē
po ti na jitehe nehē no. Gaha ko avuiramave'ga omanoe'yma. Nhande
ndihepiagi ga novā. A'ereki ga ndaha'oi. Gaha jate ko Tupanamo oko.
Timboukwaha ti ga avuirama a'ero nehē. Timbohete hete ti ga avuirama
nehē. Na tuhē. Amém!

Paulova'ea ombo'e Timóteova'ea aheporavykya rehe

¹⁸ Timóteo, nde ereko jira'ya'java'ea. Kiro ji ei nde ve: Ere hete ti ojipe'ga pe ga mongovo nhiremimbo'ea rehe topohi ti ga gwemimombe'utehea hugwi Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea hugwi. Nhirembi'ea nde ve ko Tupana'ga nhi'iga ja - kiroki a'ea Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga omombe'u nde ve nahá Tupana'ga ei nde ve javo. Hendukaturame ganhi'iga po ti nde poravykykatui ojipe'ga mbo'eharamo Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe ga mbo'epava nehë. Soldados'ga oporavyky katu gwuvihava'ga pe. Na jitehe eporavyky katu Tupana'ga pe a'ero.

¹⁹ Terepohiri ti Tupana'ga hugwi ejikoga Jesus Cristo'ga rehe. Eko pyry ti jipi. A'ero po ti ndereaporogita pyryvamo nehë.

Jararamo ga ndokoa'javi ojeaporogitapyryva rupi. A'ero ga heroviari Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea opohia Tupana'ga nhi'iga hugwi.

²⁰ Nanongara'ga ko Himeneu'ga Alexandre'ga pavëi. A'e ji: Satanás'ga ti tombohahy ga pe. A'ero po ti ga nde'ihua'javi Tupana'ga pe okote'varuhua'jave'yma nehë.

2

Nahã po ojatykave'ga e'i Tupana'ga pe hamo

¹ Kiro ji ena'ëi nde ve: Jesus'gareheve'ga ti tonhi'i Tupana'ga pe vvyakotyve'ga mombe'gwovo ga nhaporemo ga ndepyga. Te'i ti ga ga pe: "Époko ti ga imombyryva ga pe. Ndepyry hete nde ga nderekokatuavo jipi." A'ea ti ga te'i Tupana'ga pe.

² Na jitehe ti ga te'i Tupana'ga pe nhandervihavuhu'ga mombe'gwovo huvihava'ga mombe'upava no Tupana'ga ti tomombyry ga pe javo. A'ero po ti ga pyryvamo nhande pokokatuavo nehë. A'ero po ti nianemongyhyjihavi niandeavykyhavi nehë no. A'ero po ti nhande rekokatui imondoheteavo nhandereaporogita Tupana'ga rehe imohina nehë ojipe'ga ndehe nehë no.

³ Pyry Tupana'ga pe nhanembopiro'yhara'ga pe nhande nhi'igame ga pe emombyry ti ga pe javo.

⁴ Ga opota hete vvyakotyve'ga ndekote'varuhua mombora ga nhaporemo ti tomomboruka ji ve javo. Ganembikwahava ga opota no ga nhaporemo ti tokwaha Jesus Cristo'ga mombe'ua a'itituhëva'ea javo.

⁵ A'ereki Tupana'ga tehe ko Tupanamo.

Gaha vvyakotyve'ga tombohete

gaha jate ko nhandervihavuhuhete'ga javo.

Vvyakotyva'ero Cristo Jesus'ga jate ombojikoty'aruka vvyakotyve'ga.

Nurã vvyakotyve'ga jikoty'ari Tupana'ga pavëi.

⁶ Ojjukaukaramë ga ndepypava ga ga mbopiro'yukari gandekote'varuhua hugwi.

Nurã ga jikoty'ari Tupana'ga pavëi a'ero.

Gamanoa okwahavuka Tupana'ga remimbotarimova'ea.

A'ea kiro vvyakotyve'ga piro'yagwama gandekote'varuhua hugwi.

⁷ Nurã Tupana'ga ei ji ve a'ea pa emombe'u javo. "Eko ti Jesus Cristo'ga moiruharamo egwovo judeus'garüive'ga pyri gentios'ga pyri," ei ga ji ve. "Emombe'u pa ti Jesus'ga ga pe tojiko ti ga ga rehe. A'ero po ti ga imomborukari ga pe okote'varuhua ojihugwi nehë. Embo'embo'e ti ga Jesus'ga mombe'ua nhaporemo rehe a'itituhëva'ea rehe." A'ea Tupana'ga ei ji ve. Amombe'u katu ji nde ve. Nanhi'mbei ji.

⁸ Onhimono'ogame Tupana'ga nhi'iga renduva ogwryi pe nhaporemo marã po ti akwaimbae'ga ndekoi a'ero nehë Jesus'gareheve'ga? Kiro ji imombe'ui nde ve jireaporogita. Onhimono'oga ti akwaimbae'ga

tonhiĩ Tupana'ga pe gweaporogitapyryvamo onhimonha'ngae'yma ga ndayvapotare'yma.

Paulova'ea e'i nahã ti kunhangwera'ga toko javo

⁹ Marã po ti kunhangwera'ga ndekoi nehẽ Jesus'gareheve'ga? Kiro ji imombe'ui nde ve jireaporogita. Tonhimbovyvy ti kunhangwera'ga okopyryheteavo imongirame opira. Taheaporogitaranuhũyme ti ga o'ava mbojigwajigwaga rehe. Taheaporogitaranuhũyme ti ga mbo'yra noğa rehe ouro apopyra noğa rehe no pérolas noğa rehe no. Taheaporogitaranuhũyme ti ga opikatura mongia rehe no - kiroki a'ea gwerohoahivuhu itambere'ia.

¹⁰ Ga e'i ore Jesus Cristo'gareheve'ea javo. Toko katu ti ga a'ero ojipe'ga pe. Nahã ti Jesus Cristo'gareheve'ga toko a'ero.

¹¹ Jesus Cristo'gareheve'ga nhimono'ogame tihendu ti Tupana'ga nhi'iga javo, kunhangwera'ga ti tojapyaka tuhẽ ganhi'iga rehe. Onhi'ige'yma ti ga tohendu pota okokatuavo.

¹² A'e hete ji nde ve: Kunhangwera'ga ti toko Tupana'ga nhi'iga rehe jate. Tombo'eyme ti ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe. Te'iyme tuhẽ ti ga: "Kunhangwerava'ea oapo akwaimba'eva'ea." Tombo'eyme ti ga a'ea rehe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe.

¹³ A'ereki akwaimba'eva'ea Tupana'ga oapo ppy Adãova'ea. Kirẽ kunhangwerava'ea ga oapo Evava'ea hako.

¹⁴ Adãova'ea rũi reki Satanás'ga omoandyi hako. Kunhangwerava'ea ga omoandyi. A'ero kunhangwerava'ea nonhi'ipo'rui Tupana'ga okote'varuhuavo.

¹⁵ Emo kunhangwera'ga jikogame Jesus Cristo'ga rehe jipi Tupana'ga omombo gandekote'varuhua ga hugwi. Ojikogame ga rehe ga ojipe'ga arõhetei okopyryvamo onhimbovyvya. Nahã gandeaporogita pyahuro. Igwete pyryvamo ga nda'yramo gwembireko'ga pe.

3

Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga

¹ A'itituhẽva'ea nhande ei: Kiroki ga e'i taporavyky ti ji Jesus'gareheve'ga ndepiakatuavo javo - ga opota pyryva'ea. A'ereki nanongara aheporavykya ko pyry, xa'e nhande a'itituhẽva'ea mombe'gwovo.

² Toko katu ti Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga ojikheteavo Jesus'ga rehe. A'ero tegwete ojipe'ga ehava ga pe. Ojipeji tehe ti ga togwereko gwembirekohẽa. Taheaporogita pyry ti ga. Tonhimbovyvy ti ga okokatuavo. Po ojipe'ga nduri ga repiaga oropyta pota ore nde pyri javo, a'ero ti ga tohoryory ga ndehe ga mbuhuruka gwõnga pe ga pokoga. Tombo'e kwaha hete ti ga Tupana'ga nhi'iga rehe.

³ Heagwryryve'ga ja rũi ti ga toko jugwejuhue'yma ahemboheagwryryva'ea vinho. Tonhimboahivyme ti ga ojipe'ga pe. Toko katu ti ga ojipe'ga pe ga ndayvare'yma onhyromo. Tokoyme ti ga ojipe'ga ja - kiroki ga itambere'ia pyhyga rehe jate gweaporogita jipi.

⁴ Tohepia katu kwaha ti ga gwongapypeve'ga mondomondokatuavo. Tomondo ti ga gwa'ya'ga onhi'iga rupi. Ojipe ti ga tomondouka gwa'ya'ga ndeaporogita imohinuka.

⁵ Po ga ndohepiakatukwahavi gwongapypeve'ga gwa'ya'ga no ga mongoe'yma onhi'iga rupi, a'ero po ti ga ndohepiakatukwahavi Jesus'gareheve'ga ga nhimono'ogame tihendu ti Tupana'ga nhi'iga javo. Nanongara'ga ti tokoyme gandepiakatuharamo a'ero.

6 Tokoyme ti ga gāndepiakatuharamo – kiroki ga korogwe ojiko Jesus Cristo'ga rehe. A'ereki ga ndokwahahetei ve nahā ahe toko Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi jave'yma. Mara'ngu po ti nanongara'ga okote'varuhuaivo onhimboheteavo nehē? “Ako pyry ji ga hohe pa jitekovo gāndepiakatuharamo,” e po ti ga nehē. Po ti ga ei a'ea nehē, a'ero po ti Tupana'ga ei ga pe nehē ereko te'varuhu nde enhimboheterame javo. A'ea jitehe Tupana'ga ei Diabo'ga pe ga mondovo ojihugwi hako. A'ereki Diabo'ga onhimbohete.

7 Toko katu ti Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga. A'ero po ti Jesus'gareheve'garūive'ga ekatui ga mombe'gwovo pyry hete ga okokatuavo javo. Ga rekokatue'ymame po ti ga ga rerekomemui nehē ite'varuhu reki ga javo. Nahā po ti Diabo'ga ga mondoi gwemimbotarimova'ea rupi nehē.

Jesus'gareheve'ga pokohara'ga

8 Kiro ti ji imombe'ui nde ve Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pokohara'ga. Gāndepiakatuhara'ga javijitehe ti ga tonhimbovyvy ojikheteavo Jesus'ga rehe. Ti'mbeyme ti ga. Tougwejuhuyme ti ga ahemboheagwyrva'ea vinho okovo. Tokoyme ti ga ojipe'ga ja – kiroki ga itambere'ia pyhyga rehe jate heaporogita jipi.

9 Nane'ymi gweaporogitapyryvamo ti ga togwerovia hete aherembikwahavipyre'yma – kiroki a'ea Tupana'ga okwahavuka kiro Jesus Cristo'ga mombe'ua. Tojiko hete ti ga Jesus Cristo'ga rehe omano ga nhande repyga javo.

10 Jara'ga Jesus'gareheve'ga ti te'i ga pe: “Tihepia na'ē ti pendekokatua pe ga pokogame.” A'ea ti ga te'i ga ndepiaga. Po ga ndekopyryvamo ga pokokatuavo, a'ero po ti ga toko gapokoharamo.

11 Ga javijitehe ti kunhangwera'ga tonhimbovyvy. Te'ite'iuhuyme ti ga ojipe'ga pe. Taheaporogita pyry ti ga. Tombojiko pa ti ga ojipe'ga ojihe jipi. Nahā ti kunhangwera'ga toko.

12 Akwaimbae'ga Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pokohara'ga ti togwereko ojipeji tehe gwembireko'ga. Tomondo ti ga gwa'ya'ga onhi'ga rupi ga ndepiakatukwahava. Tohepia katu kwaha ti ga gwongapypeve'ga no ga mondomondokatuavo.

13 Aerē, Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga pokoharamo, ga jara'ga pokokaturame po ti koji'i gāmbohetea nehē. Koji'i po ti ga Tupana'ga kwahavi nehē ga ga pokoga gwaramo. Ndopojihuvi hete ti ga imombe'uheteavo gwembiroviara Cristo Jesus'ga mombe'ua a'ero nehē.

Paulova'ea omombe'u a'itituhēva'ea rerekokatua

14 Aho pota tuhē ji nde pyri nambegwei jihoa javo. Emo ji akwatija nde ve kiro.

15 A'ereki ji a'e: Mara'ngu po ti nhimbegweramo jigwovo nehē? Nurā ji herohoukari nhirembikwatijarukara kiro. Imonhi'igame po ti nde ikwahavi javo nehē. “Nahanahā ti Jesus'gareheve'ga toko katu ojohupe Tupana'ga ra'yramo,' ei Paulo'ga,” ere po ti nde nehē. Jesus'gareheve'ga ko avuiramave'gareheve'ga. Ga okwahavuka Jesus Cristo'ga mombe'ua ojipe'ga pe a'ea ko a'itituhēva'ea javo herekokatuavo.

16 Cristo Jesus'ga mombe'ua a'itituhēva'ea ko huvihavuhu tuhē ahe monhimomy'aheteavo. A'ea jukwaha nhande ve nhaporemo. A'itituhēva'ea ko aherembikwahavipyre'yma – kiroki a'ea Tupana'ga okwahavuka nhande ve kiro Cristo Jesus'ga mombe'ua nhanerembiroviara. Momi ko Cristo Jesus'ga mombe'ua a'itituhēva'ea:

Ga ko ojipiuka onhimongovo vvyakotyva'ero.

“Gareaporogita ko pyry hete,” e'i Tupana'ga ra'uva ga kwahaheteavo.

Gaha Tupana'gapyryve'ga ga repia.

Gaha gareheve'ga ga mombe'u judeus'garūive'ga pe gentios'ga pe.
 Ga rehe vvyakotyve'ga pyteripeve'ga ojiko.
 Gaha Tupana'ga ga reroho yvagi pe ga mboheteavo pevo.
 A'ea ko Cristo Jesus'ga mombe'ua.

4

Tupana'ga ra'uva omombe'u aerēve'ga i'mbeve'ga

¹ Tupana'ga ra'uva e'i hete aerēva'ea mombe'ukatuavo. Nurā i'ei: "Mba-pava koty po ti jara'ga ndogweroviara'javi Jesus Cristo'ga mombe'ua nehē. Ga po ti ombopogwe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga nehē okoheteavo ga'mbea rehe ganemimbo'ete'varuhua rehe nehē no – kiroki a'ea rehe anha'ga Diabo'gapyriva'ea ga mbo'e.

² A'ea po ti Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga imombe'ui ga pe ga moandyandyita o'mbero ga pe nehē. Ojipokwahava o'mbea rehe po ti ga nonhimombaragwahavi a'itituhēva'ea rehe gweaporo'gitakatuagwame'yma nehē," e'i Tupana'ga ra'uva.

³ "O'mbero po ti ga ei nehē: 'Tahembirekoyme ti ahe. To'uyme ti ahe gwigwia mbatera ojikwakuva,' e po ti ga nehē," e'i Tupana'ga ra'uva imombe'gwovo.

Emo Tupana'ga nde'iangavi nanongara! Oapo pa ga. Nurā ti ahe tokwakuvyme. To'u pa ti ahe garembiapoa i'gwovo gworygworyvamo ndepryr hete nde imbhuhua ore ve javo Tupana'ga pe.

A'ea Tupana'ga ei ga pe – kiroki ga ojiko ga rehe a'itituhēva'ea kwahava.

⁴ A'ereki pyry pa Tupana'ga rembiapoa. Nurā ti tikwakuvyme garembiapoa ti'uyme ti jave'yma. Ti'u ti a'ero nhande'era me ga pe ndepryr hete nde imbhuhua ore ve javo.

⁵ A'ereki mbatera pyry pa Tupana'ga ero gwaramo. Pyry pa mbatera nhande ero gwaramo ga pe no ndepryr hete nde imbhuhua ore ve javo ga pe.

Nahā ti eporavyky katu Jesus'ga pe

⁶ Po nde imombe'upavi Tupana'ga rembi'ea pevo nhaneirū'ga pe Jesus Cristo'gareheve'ga pe, a'ero po ti nde poravykykatui Jesus Cristo'ga pe nehē. Eporavykykatuavo ga pe ti enhimbo'e katu Jesus'ga mombe'ua rehe a'itituhēva'ea rehe no – kiroki Jesus'gareheve'ga nemimbo'ekatua rupi nde ereko jipi.

⁷ Terembopogwei ti Tupana'ga remiarōe'ŷva'ea imombe'uteheva'ea – kiroki a'ea igwaivive'ga omombe'u pota. A'ereki a'ea nahemombyryvukari. Ejjirokwa ti ekokatua rehe ekovo Tupana'ga reaporogita rupi jipi.

⁸ Pyry ahe jirokwari tipopoaka jira'oa javo. Koji'i pyry hete ahe jirokwari tapryr jireaporogita javo. A'ereki naname Tupana'ga omombyry ahe ve ahe manoe'ymame a'ero. Ahe manorē po ti ga imombyryvi jitehe ahe ve yvagi pe nehē no.

⁹⁻¹⁰ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Nhande xajiko hete Tupana'ga rehe omanoe'ŷve'ga rehe aerē po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nehē javo. Ga ko vvyakotyve'ga mbopiro'yharamo oko. "Ambopiro'y pota ji ga imombo'a gandekote'varuhua ga hugwi," ei ga. Kiroki ga ojiko ga rehe imomboruka ga pe – ga hugwi tuhē ga imombori a'ero. Pyry ahe a'ea reroviahetei. A'ereki a'ea ko a'itituhēva'ea. Heroviaro gwaramo nhande poravykyhetei nhande jirokwari Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

¹¹ A'ea ti emombe'u pa nhirembikwatijarukara tohendu katu ti Jesus'gareheve'ga.

¹² Mara'ngu po jara'ga javo nde ve? “Nerenhimomyani ve nde, Timóteo. A'ero nde nderekwahavi ve,” e po ga nde ve. Ehepiuka ekokatua ga pe te'yime ti ga a'ea a'ero. Enhi'igatu ti ga pe nahã ga monhi'igatuavo. Eko katu ti toko ti ga ji ja javo. Earõ hete pa ti ojipe'ga. Ejiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe. Eko pyry ti. Nahã ti eko. A'ero po ti ga ndekopotari nde ja nehẽ.

¹³ Jirakykweri ti emonhi'i Tupana'ga rembikwatijarukara gandovaki jipi tohendu ti Jesus'gareheve'ga javo. Emombe'u katu ti ga pe nahanahã e'i Tupana'ga nhi'iga javo. Embo'e katu ti ga hehe.

¹⁴ Ymya Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga ei nde ve kako: “Tupana'ga ra'uva ombo'ekwahavuka nde ve. Embo'embo'e ti Jesus'gareheve'ga Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe a'ero imombe'ukatuavo ga pe,” ei ga nde ve kako. Kirẽ opokogame neakaga rehe Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga ei a'iti tuhẽ javo kako. Enhi'ipo'ru ti Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga a'ero ekovo ejiporavykya rehe.

¹⁵ Ejirokwa ti eporavykya rehe jipi ga mbo'embo'ekatuavo ekoheteavo hehe. A'ero po ti nde igwai'gwavete ga mbo'ekwahakwahavi Tupana'ga nhi'iga rehe nehẽ. A'ea po ti jukwaha hete ga pe nhaporemo nehẽ.

¹⁶ Terekoi ite'varuhua rehe tako katu ti ji javo. Terejapyakai ti Tupana'ga nhi'igaatyiva'ea rehe tambo'e ti ji Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe jate javo. Nane'ymi ti ejirokwa ekokatuavo ga mbo'ekatuavo a'itituhẽva'ea rehe jate. A'ero po ti nde nhimbopiro'yi ejikote'varuhua hugwi egwovo yvagi pe Tupana'ga pyri nehẽ. Kiroki ga neremimbo'ekatuva rendou katu – gahã po ti nde ga mbopiro'yi gandekote'varuhua hugwi ga mondouka Tupana'ga pyri nehẽ no.

5

Eko katu Jesus'gareheve'ga pe

¹ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Eko katu ti Jesus Cristo'gareheve'ga pe ga mbo'eavo Tupana'ga nhi'iga rehe ga ndekote'varuhurame toko katu kwaha ti ga javo. Ixava'eve'ga pe ti terenhi'igahyi ga ndekote'varuhurame. A'ereki ga oko nderuva'java'ero. Enhi'igatu ti ga pe nde erame gandekote'varuhua pe na rui ti peko javo ga pe. Na jitehe ti enhi'igatu ipyahuve'ga pe akwaimbae'ga pe ga ndekote'varuhurame. A'ereki ga oko neirui'java'ero.

² Na jitehe ti enhi'igatu igwai'vive'ga pe ga ndekote'varuhurame. A'ereki ga oko ndehya'java'ero. Na jitehe ti enhi'igatu ipyahuve'ga pe kunhangwera'ga pe ga ndekote'varuhurame. A'ereki ga oko nerendyra'java'ero. Ga ko ambotehea rui nde hugwi a'ero. Eko katu ti ga pe a'ero.

Jesus'gareheve'ero pereko katu aherembirekokwera'ga

³ Jesus'gareheve'ga ti tomondo ojeaporo'gita aherembirekokwera'ga ndehe – kiroki kunhangwera'ga pe ndiporakahavi.

⁴ Po aherembirekokwera'hẽ gwereko gwa'yra'ga gwymymino'ga no, a'ero po ti ga topoko katu hẽa hẽa rembirekoa'jave'ymame. Ymya po hẽa ga nderekokatuyppyi ga monhimomboaka. Kiro po ti ga toko katu kwaha ikwepyga hẽa pe a'ero okovo hẽaporakahavamo hẽa ko jire'yjahẽa tuhẽ javo. Nanongara ko pyry Tupana'ga pe.

⁵ Kiroki hẽa tehe oko herakoe'yma oporakahava – po hẽa jikohetei Tupana'ga rehe hamo ji poko ti javo ga pe jipi. Ypytunimo arimo po hẽa nhi'igi ga pe ojihe ojipe'ga ndehe no ore poko javo hamo. Nanongarahẽa ti Jesus'gareheve'ga topoko jipi.

⁶ Kiroki aherembirekokwera'hẽa oko onhimbohoryva'ea rehe jate ojapyakae'yma Tupana'ga rehe – hẽa nomanoi novia. Emo hẽa oko omanove'ga ja Tupana'ga pe. A'ereki hẽa nombopyahuukari ga pe

ojeaporogita okokatue'yma ojikoge'yma ga rehe. Nanongarahëa rûi Jesus'gareheve'ga topoko jipi.

⁷ Embo'e pa ti Jesus'gareheve'ga nhiremimombe'ua rehe – kiroki a'ea ji akwatija nde ve aherembirekokwera'ga ndehe nahanahã ti pepoko ga javo. A'ero po ti tegwete ojipe'ga ehava ga pe nehë.

⁸ Kiroki ga ndoporakari gwe'yja'ga gwongapypeve'ga kaitu ga mbatere'ymame – gaha ndokoa'javi Jesus'ga mombe'ua rupi. Koji'i ga oko te'varuhu Jesus'gareheve'garûive'ga hohe. A'ereki Jesus'gareheve'garûive'ga vehevi oporaka gwe'yja'ga gwongapypeve'ga no.

⁹ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Jesus'gareheve'ero ti ga toporaka opyteripeve'ga – kiroki kunhangwera'ga pe ndiporakahavi. Tokwatija ti ga nanongara'ga ndera a'ero aherembirekokwera'ga ndera ndiporakahavi ga pe javo. Nanongara'ga pe ji ei:

Ga ti toko igwaivie'ga. He'yjuhu kwara ga ndehe sessenta kwara koji'i no. Ojipeji ganembirekova'ea.

¹⁰ Ojipe'ga omombe'u katu aherembirekokwera'ga nahã ga ojipe'ga poko katu gweaporogitakaturu jipi javo. Momi ko aherembirekokwera'ga mombe'ua:

Ga gwa'ya'ga ndereko katu ga monhimomboakatuavo. Ymyagwera jate ga horyory hajiheve'ga ndehe ga mboapyga ga mbuhuruka gwonga pe ga ndurame.

Na jitehe ga Tupana'ga remimo'ëhara'ga poko ga ndurame onga pe.

Ga ga poko ga nderekokatuavo – kiroki ga pe ite'varuhu.

Ga ojirokwa opyryvamo ojipe'gape'ga pe jipi oporavykyparavuhuvavo nahã ga pokopava jipi.

Po nahã aherembirekokwera'ga ndekokatui – kiroki ga pe ndiporakahavi, a'ero pyry Jesus'gareheve'ga ikwatijari gandra gahã nhande tipoko javo.

¹¹ Kiroki aherembirekokwera'ga nomondo ve sessenta kwara igwaivie'yve'ga – gandra ti terekwatijarukari. Mara'ngu po ti ga oporavykypotara'jave'yma Cristo'ga pe nehë? Po ti ga ei nehë: “Koji'i pyry ji ve ji rembirekoa'javamo.”

¹² Po ti ga ei nahã nehë, a'ero po ti ijari ga ndehe ga ipiriano gwaramo onhimbi'eagwera Cristo'ga pe nehë.

¹³ Terekwatijari igwaivie'yve'ga ndera, a'e ji. Mara'ngu po ti igwaigwavete ga oevugwero nehë ohoohorame ojipe'ga nonga pe jipi nehë? Koji'i po ti ga te'varuhuro a'ero onhi'inhi'iteheavo ikwahapapota imombe'umoanhana nehë – kiroki a'ea po ga nomombe'ui hamo.

¹⁴ Nurã koji'i pyry ji ve igwaivie'yve'ga nembirekoa'javamo gwa'ygwa'yramo. Togwereco katu ti ga gwa'ya'ga gwongapypeve'ga nderuva. Po ti nahã igwaivie'yve'ga ndekokatui nehë, a'ero po ti a'ea rehe ga'aröe'yve'ga nde'ite'varuhui ga pe nehë. Nahã ji amogita ga.

¹⁵ A'ereki jararamo igwaivie'yve'ga oko jipe Satanás'ga nhi'iga rehe okoa'jave'yma Cristo'ga nhi'iga rehe.

¹⁶ Kiro ti ji imombe'ua'javi nde ve. Aherembirekokwera'hëa re'yjahëa ti toporaka hëa pokokatuavo Jesus'gareheve'ero. Toporakarukaryme ti ga hëa jara'ga pe Jesus'gareheve'ga pe. A'ero hëa porakare'ymame hëare'yja'garûive'ga oporaka ojipe'ga – kiroki ga pe ndiporakahavi tuhë.

Eko katu ti gandepiakatuhara'ga pe

¹⁷ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Nahã po ti Jesus'gareheve'ga ndekoi hamo: Ga ti tombohete gwepiakatuhara'ga. Ga ti tomondokatua'ja ga pe ikwepykava ga poravykypaturame. Ga pe kaitu – kiroki gandepiakatuhara'ga omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga ga mbo'ekatuavo hehe.

18 A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Yuranuhūa oporavyky ahe ve hay'nhoynhoḡa japea hugwi jape'oga
ipyruḡyruḡame trigo ra'ynha rehe.

Nurā ti ahe tojurutyvyme yuranuhūa

to'u ti trigo ikwepykavamo javo,” e'i ikwatijaripyra.

Ojo'java'ea e'i:

“Tokwepy ti ahe ḡwemimboporavykyhara'ḡa pe.

A'ereki ḡa ahe poko,” e'i.

19 Po ojipejive'ga ei nde ve: “Oko te'varuhu nhanderepiakatuhara'ga.” Po ga tehe e'i a'ea, tereroviari ti ganhi'ḡa. Po a'ea jitehe ojipe'ga ei nhanderepiakatuhara'ga oko te'varuhu javo, a'ero ti ehendu ganhi'ḡa ikwahava.

20 Po a'iti hete tuhē ḡandepiakatuhara'ga ite'varuhu, a'ero ti emogita ga Jesus'gareheve'ga ndovaki nhaporemo. Ere ti ga pe: “Nahā nde ereko te'varuhu. Epohi ti jugwi,” ere ti ga pe. A'ero pō ti jara'ḡa kyhyjipavi xakote'varuhuyme ti javo nehē.

21 Ehendu tuhē nhinhi'ḡa ḡa moḡitakatupava. Terei ti: “Nda'ei po ti ji ga pe garekote'varuhua rehe. A'ereki ji ako hete ga rehe.” A'ea terei. Ojipe'ga pe terei no: “Anhi'ḡahy hete po ti ji ga pe garekote'varuhua rehe. A'ereki ji ndakoi ga rehe.” A'ea terei no, a'e ji nde ve Tupana'ga ji renduvame. Nhandepojkaharete'ga Jesus Cristo'ga ji rendu no. Yvagipeve'ga ji rendu no Tupana ḡapyrive'ga garemimo'eharamo.

22 Terena'ēi ti ojipe'ga pe peporavyky ti Tupana'ga pe kiro javo. Ekwaha katu na'ē ti ḡandeaporogita. Ga pyryvame ti epoko ḡa'akaḡa rehe peporavyky ti kiro Tupana'ga pe javo. Terejihe'ari ti ite'varuhuve'ga ndehe ḡandekote'varuhua mbopogwee'yma. Ejirokwa ti ekokatua rehe, a'e ji nde ve.

23 Yhya jate rūi ti e'u, Timóteo. Pyry xunhiva'ea nde i'ui vinho no tomombi hahyva'ea nderevegi pe. A'ereki nane'yimi nde netetirūa.

24 Kotihī jara'ḡa ndekote'varuhua jukwaha hete. A'ero nhande ejipei ḡa pe oja ḡa ndehe javo. Jara'ḡa ndekote'varuhua ndiukwahavi ve. Aerē gwe nhande ikwahavi ḡandeaporogita'varuhua.

25 Na jitehe jukwaha hete ojipe'ga ndekokatua. Jara'ḡa ndekokatua ndiukwahavi ve. Aerē gwe nhande ikwahavi a'ea.

6

Paulova'ea e'i nahā ti ipiro'ye'yve'ḡa toko javo

1 Kiro ti ji ḡa mombe'ui nde ve Jesus'gareheve'ga – kiroki ḡa ndipiro'yi opojkahara'ḡa hugwi. Ga ti tomondo gweaporogita opojkahara'ḡa ndehe oporavykykatuavo ḡa pe. Po ḡa ndoporavykykatui Tupana'gareheve'ero, a'ero pō ti ojipe'ḡa Tupana'ga mbotegwetei ite'varuhu Tupana'ga javo. Jesus'ga mombe'ua po ti ḡa imbotegwetei nehē no ite'varuhua rehe ga ḡa mbo'ei javo.

2 Po ḡa opojkahara'ḡa pavēi ojiko Jesus'ga rehe, a'ero ḡa ndekoi onhoirūramo. A'ero ti ḡa te'yme opojkahara'ḡa pe: “Ga nhaneirūramo ḡwaramo ti timondoyme nhandereaporogita ḡa ndehe.” A'ea rūi ti ḡa te'i. Koji'i vehevi ti ḡa tomondo ojeaporogita opojkahara'ḡa ndehe oporavykykatukatuavo ḡa pe ḡa pokoga. A'ereki ḡa – kiroki opojkahara'ḡa pe ḡa oporavyky ḡa pokoga – ḡa ko ḡairūa tuhē ḡanemiarōa ojikoga ḡwaramo Jesus'ga rehe. A'ea ti emombe'u pa ḡa pe ḡa mbo'ekatuavo hehe.

A'itituhēva'eaatyviva'ea rehe okote'varuhuve'ga ombo'e

³ Po ojipe'ga ombo'e nhiremimbo'eaatyviva'ea rehe ndokoi po ga a'itituhēva'ea rehe nhandepojykaharete'ga remimbo'ea rehe Jesus Cristo'ga remimbo'ea rehe. Aherekokatua mombe'ua rehe po ga ndokoi no.

⁴ Okoeymame hehe po ga nhimbohetehehi tuhē akwaha hete ji javo novia. Emo ga ndokwahavihu okovo. Onhi'igayva pota ranuhū ga ojipe'ga. “Garagara pe ga ei?” e'i tehe ga. A'ero ga renduvame ga nhimyrōi ojogwehe ja'javo ojohupe onhombotegweteavo ojogweroviare'yma.

⁵ Nane'ymi ga jogwayvahetei. Ite'vate'va ga'akağa. A'ero ga ndokwahava'javi a'itituhēva'ea ojipe'ga mbo'eavo a'eaatyviva'ea rehe. A'ereki ga e'i tehe oyvyteri pe: “A'e po ti ji ga pe nehē: ‘Ji ko Tupana'gareheva'ea’. A'ero po ti ga imbuhuri itambere'ia ji ve ji mombateheteavo ji ombo'erame nehē,” e'i tehe ga oyvyteri pe.

⁶ Pyry hete tuhē okokatuve'ga pe reki – kiroki ga ojiko tuhē Tupana'ga rehe ikwahava opy'a rukatua gworygworyvamo jipi. Ndokoi ga ojipe'ga mbatera rehe a'ero.

⁷ Ma gara nhande tiru reki nhande'arame? Ndiheruri nhande. Ma gara po ti nhande tiroho nhanemanorame nehē? Ndirohoi tuhē po ti nhande nehē.

⁸ Herekorame nhanderembi'ua nhandepira reheve xajory ti hehe pyry ji ve javo.

⁹ Jara'ga e'i tako ji imbateheteva'ero javo. A'ea rehe jate ga japyakai reki. A'ero ga ite'varuhua mbopogwehetei okote'varuhua'vo nahā po ti ji ipyhyguhui mbatera javo. A'ereki hepia'ngi tehe he'yiva'ea ga pe gamongote'vava'ea. Tegwete gapohira okote'varuhua hugwi a'ero. A'ea ga mbotegwetepavi ga mondouka hahyva'ea ruvihava pype.

¹⁰ A'ereki itambere'ia potarapora ko aherekote'varuhuparava. Itambere'ia rehe jate okovo gwaramo jara'ga pohiri Jesus Cristo'ga mombe'ua hugwi. Nurāro gwaramo ga imbuhumbuhurukari ite'varuhuva'ea hahyheteva'ea ojihe onhimbovy'are'yma ranuhū ja'javo oyvyteri pe: “Maranameuhū ji reko'i na?”

Paulova'ea omogita Timóteova'ea

¹¹ Timóteo, ndehe ereko Tupana'gareheva'ero. Terembopogwei ti nanongara nhaporemo ite'varuhuva'ea nhaporemo a'ero. Ejirokwa ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Ejirokwa ti ekokatua rehe imondovo ejaeporogita Tupana'ga rehe jipi. Ejiko hete ti Jesus Cristo'ga rehe. Earomba ti jara'ga. Enhimomirana ti ite'varuhurame nde ve. Eko katu ti jara'ga pe enhyromo ga pe.

¹² Ejirokwa hete ti eporavykykatuavo pyryheteva'ea rehe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Erovia hete Tupana'ga nhi'iga aerē po ti Tupana'ga ji mongoi ojipyri ji mombytavo avuirama nehē javo. A'ereki a'ea pe Tupana'ga e'i o'erame nde ve herejo ti ji pyri ejupa avuirama javo. Pyryheteva'ea pe nde ehetei erame ajiko ji Jesus Cristo'ga rehe Tupana'ga ra'ya'ga rehe javo. He'yive'ga nde rendu kako.

¹³ Tupana'ga omongo pa. Nurā ga okoji mbatera pavēi. Cristo Jesus'ga omombe'u a'itituhēva'ea Pôncio Pilatosva'ea pe okyhyjie'yma hako. Ga ji renduvame Tupana'ga Cristo Jesus'ga pavēi, kiro ti ji ehetei nde ve.

¹⁴ Ji nhi'Tpo'ru pa ti, a'e ji nde ve. A'ero tegwete ojipe'ga ehava nde ve. Nahā ti eko katu jipi nhandepojykaharete'ga mboha'uva Jesus Cristo'ga mboha'uva ga mbuhua yvya koty nhande koty.

¹⁵ Tupana'ga erame: “Pyry kiro Jesus Cristo'ga hoa”, a'ero po ti Jesus Cristo'ga jipiukari ua yvaga hugwi nehē. U katu katu Tupana'ga py'a.

Ga tehe ipopoaka hete ojipe'ga hohe pa ga mondomondopava
 gwemimbotarimova'ea rupi.

Ga ko ganduvihavuhu'ga nduvihavuhuhetero oko.

Gapojykahara'ga pojykahareteramo ko ga oko no.

¹⁶ Ga tehe ko avuiramave'ga omanoe'yma tuhë.

Gwendy'javuhua pype ga ruvi upa.

Tegwete yvyakotyve'ga hoa garendy'javuhua pyri.

Ga ndohepiangavi ga. Tegwete garepiakava.

Tomboukwaha ti ga ga.

Nane'y mi ti ga tipopoaka okovo avuirama. Na tuhë. Amém!

Paulova'ea e'i nahã ti imbateheteve'ga toko javo

¹⁷ Kiro ti ji imombe'ui nde ve. Ombatera rehe yvyakotyva'ea rehe ti
 imbateheteve'ga tonhimboheteyme Jesus'gareheve'ga. Tojikogyme ti ga
 oitambere'ia rehe. A'ereki kotihĩ itambere'ia opa ahe hugwi. Tojiko ti ga
 Tupana'ga rehe avuiramave'ga rehe tombuhu ti ga ji ve javo. A'ereki gaha
 ombuhu pa hete ahe ve tohory ti ga hehe javo.

¹⁸ Toko pyry ti ga jara'ga pe ga pokopokoga. Toma'ema'ẽ pota ti ga
 imondovo mbatera ga pe - kiroki ga ndogwerekoi ojive.

¹⁹ Imondorame ga pe ga imombyryvukari ojive pyryva'ea rerekoa'gwama
 yvagi pe. Nahã okorame ga ei Tupana'ga ti ji mongoi tuhë ojipyri avuirama
 nehë javo.

²⁰ Timóteo, teremoka'nhy mi ti Tupana'ga rembikwahavukara ejive
 ekokatuavo. Hehe ti embo'e katu herekokatuavo. Terembopogwei
 ti onhi'iteheve'ga. Jara'ga omombe'u Tupana'ga remiarõe'yva'ea
 ojogwayva hehe oreremimombe'ua ko a'itituhëva'ea javo. Terehenduvi
 ti ganemimombe'ua.

²¹ A'ea mombe'urame jara'ga ndokoa'javi Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe.

Kiro ji ei pe me Jesus'gareheva'ea pe: Tupana'ga tomombyry pe me -
 perope peju cidade de Éfeso pe.

PAULOVA'EA OMOMBE'UA'JA TIMÓTEOVA'EA PE Segunda Carta de Paulo a Timóteo

¹ Jihi ko Pauloramo Cristo Jesus'ga moirūharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe Cristo Jesus'ga mombe'gwovo. A'ereki Tupana'ga e'i ji ve: “Eko ti Cristo Jesus'ga moirūharamo. Ere ti ga pe: ‘Pejiko ti Cristo Jesus'ga rehe imomboruka ga pe pejikote'varuhua pejihugwi pejikovo gareheva'ero. A'ero po ti Tupana'ga pe mongoi ojipyri avuirama nehē.’ A'ea ti ere ga pe,” ei Tupana'ga ji ve kako.

² Timóteo, kiro ji ikwatijarukari nde ve imondouka. Nde ko nhiremiarōa jira'yra'java'ea.

Kiro ji ei: Nhanderuvete'ga Tupana'ga ti tomomyry nde ve Cristo Jesus'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tandeporogwety ti ga. Tonogatu ti ga ndepya, a'e ji.

Horyory Paulova'ea Tupana'ga rehe

³ Nane'yimi ji nhi'igi Tupana'ga pe nde mombe'gwombe'gwovo ypytunimo arimo jitekovo. Ga pe ji ei:

—Ndepory hete nde Timóteo'ga mbojikoheteuka Jesus Cristo'ga rehe, a'e ji ga pe.

Nhiremboypya ja ji aporavyky Tupana'ga pe jipi ikwahava jireaporogitapyryva.

⁴ Ji horame nde hugwi nde erejehe'o ji arōheteavo ikwehe'i. A'ea ji namoka'nhyimi jitekovo. Orohepiaga'u hete ji. Nde repiaga'javame po ti ji roryoryvamo nehē.

⁵ Nde ko nane'yimi nde reko'i ejikoga Tupana'ga rehe. A'ea ji akwahava'ja jiyapyakavo nahā ko Timóteo'ga reko'i ikwehe'i javo. Ndejaryjahēa jikohetei Tupana'ga rehe Lóidehēa. Neyhēa Eunicehēa jikohetei jitehe Tupana'ga rehe no. Aerē ga javijitehe nde jikohetei Tupana'ga rehe no. Aḡwamo ndehe ko nane'yimi erejiko ga rehe no, a'e ji.

Terekyhyji ti Jesus'ga mombe'gwovo

⁶ Akwaha ji ndejikoga Tupana'ga rehe. Nurā ji ei ikwahavukara'java nde ve: Ejirokwa hete ti eporavykyavo ga pe jipi. A'ereki ji pokogame neakaḡa rehe nhinhi'iga Tupana'ga pe Tupana'ga ra'uva nde mbokarakatu eporavyky ti ji ve javo.

⁷ A'ereki Tupana'ga imondorame nhande pyri gara'uva ndopojihuvukari nhande ve. Gara'uva nhande mbopopoaka. Gara'uva nhande monhoarō hete nhande mbohoryoryva ojipe'ga ndehe. Gara'uva nhande monhimbovyvy nhande mongokatuavo.

⁸ Nurā ti terekyhyji a'ero Cristo Jesus'ga mombe'gwovo nhandepojykaharete'ga mombe'gwovo ipojihuve'yima. Terei ti: “Namombe'ui ti ji ga ga'arōe'yve'ga nde'yjuhuro ḡwaramo.” A'ea rūi ti ere, a'e ji.

Amombe'u ji Cristo Jesus'ga ojipe'ga pe novia. Emo ga ndopotari ji ga mombe'urame. Nurā ga ji mongiuukari cadeia pype. Timóteo, terekyhyji ti ji rehe ji pojihuve'yima a'ero cadeia pype ji rename. Terei ti: “Ji ndakwahavi Paulo'ga. Ga ndokoi nhirūa.” A'ea rūi ti ere.

Tupana'ga popoakarimo ti emombe'u nhandepojykaharete'ga Cristo Jesus'ga ojipe'gape'ga pe ji javijitehe. Po ti ga imondo'i hahyva'ea nde ve nde

ga mombe'urame, a'ero po ti Tupana'ga nde monhimomiranami hahyva'ea pe nde mbopopoaka nehë.

⁹ Gaha omomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi nahã nhande pokoga. Ga nhande mo'emo'ë toko ti ga jireheva'ero javo. Nahã ga imombyryvi nhande ve. Nhanderekokatua rehe rüi ga imombyryvi. Gwemimbotarimova'ea rehe jate ga imombyryvi ji ga poko pota javo. A'ereki myyahü vyva apoa renonde ga e'i ojivyvteri pe: "Aerë po ti ji imombyryvi ga pe nehë," ei ga hako.

¹⁰ Agwamo reki garemimombyryva jukwaha nhande ve Cristo Jesus'ga ruro gwaramo nhande koty nhandembopiro'yhara'ga. A'ereki Cristo Jesus'ga omano nhanderekote'varuhua momboa imombiga nhandemanoa popoakara. A'ereki nhande tikwaha nhandembogweravagwama. A'ea Jesus'ga okwahavuka imombe'gwovo pyryva'ea nhande ve. Ga e'i: "Pejiko ti ji rehe. A'ero ti pe hoi yvagi pe pejikovo avuirama Tupana'ga pyri – perope pe napemanoa'javi," ei ga.

¹¹ Pyryva'ea Tupana'ga omombe'uuka ji ve. Ga e'i: "Eko ti Cristo Jesus'ga moiruharamo egwovo ga mombe'gwombe'gwovo ga pe. Embo'e katu katu ti ga nhinhi'iga rehe," ei ga ji ve.

¹² Amombe'u ji ga pe a'ero ga nhi'ipo'ruavo. Nurã ga ji mongi cadeia pype teremombe'ua'javi ore ve javo. Hahy hete ji ve a'ero. Emo ji jipoyja hete reki kiro hahyrame ji ve. Akwaha hete ji ga – kiroki ga rehe ji ajiko. Nurã – kiroki a'ea ji akwava'ë ga pe ereko katu ji ve javo – a'ea ti ga herekokatupavi okovo Cristo Jesus'ga mbuhua nhande koty. A'ero ti Cristo Jesus'ga rura'javi vyva koty nhande koty nehë.

¹³ Embopogwe ti nhiremimombe'ukatua a'itituhëva'ea ojipe'ga mbo'ekatuavo hehe. Nane'ymi ti ejiko hete ga rehe ga arõheteavo ojipe'ga arõheteavo no. Nahã nde rekoí ejikoty'aro gwaramo Cristo Jesus'ga pavëi.

¹⁴ Tupana'ga gwerekouka pyryva'ea a'itituhëva'ea nde ve imombe'uuka onhi'iga. Enhimoirüuka ti gara'uva pe nhandepojykarhava'ea pe. A'ero po ti nde neremoka'nhyimi pyryva'ea ganhi'iga ga mbo'ekatuavo hehe nehë.

Paulova'ea onhimombe'u

¹⁵ Nde erekwahavipe Ásiapeve'ga gwyrivepe'ga pohipava ji hugwi. Gapyteripeve'ga, Figelo'ga Hermógenes'ga pavëi. ga pohiri ji hugwi.

¹⁶ Onesíforo'ga jate ko ga ja rüi reki. Toporogwety ti nhandepojykarharet'e'ga Onesíforo'ga garongapypeve'ga no, a'e ji. A'ereki Onesíforo'ga uhuuhu ji pyri ji mbohoryoryva. Ipoija hete ga ji rehe ji rename cadeia pype.

¹⁷ A'ereki avo cidade de Roma pe uhurame ga ji reka hete ji repiaga cadeia pype.

¹⁸ Aerë Cristo Jesus'ga rura'javi vyva koty nehë. Toporogwety ti nhandepojykarharet'e'ga Onesíforo'ga a'ea rupi, a'e ji. Ji ruvame cidade de Éfeso pe Onesíforo'ga ji pokopokogi no ikwehe. Nde erekwaha hete garembipokogagwera.

2

Tapepojihuvi ti pejikovo soldados'ga ja

¹ Timóteo, jira'yra'java'ero ereko. Nhande jikoty'aro gwaramo Cristo Jesus'ga pavëi ga imombyryvi nhande ve. Na ga nde mbopopoakari a'ero onhimimombyryvimo.

² Embo'e katu ti nhiremimbo'ea rehe – kiroki a'ea nde erehendu he'yive'ga pavëi. Embo'e katu ti Jesus'gareheve'ga – kiroki ga ahe mbojiko ojihe. A'ero po ti ga ikwahavi ojipe'ga mbo'eavo Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe nehë.

³ Enhimomirana ti hahya pe soldados'ga ja. A'ereki ga onhimomirana hahya pe otavukarame tinhi'ipo'ru ti nhanderuvihava'ga javo. Ndehe na jitehe enhimomirana ojipe'ga imbuhurame hahya nde ve nde Jesus Cristo'ga mombe'urame ga pe.

⁴ Soldado'ga oporavyky gwuvihavete'ga pe jate tanhi'ipo'ru ti ji ga javo. A'ereki ga ga mbohory pota – kiroki ga ga mboporavyky ojive. Ojipea rui gaporavykyhava soldado'ga reko ro gwaramo. Na jitehe ti eporavyky Tupana'ga pe jate ojipe'ga mbo'eavo Jesus Cristo'ga rehe jate tanhi'ipo'ru pa ti ji Tupana'ga mbohoryva javo.

⁵ Kiroki ga onha pota ojipe'ga pavēi – ga e'i: “Tavahemypy te ipyhyga pyryva'ea jiiive.” Onha po ga ahemonhanukahara'ga nhi'iga rendukatu-avo hamo. Po ga nohendukatui ganhi'iga, a'ero ga nombuhurukari ojive pyryva'ea. Na jitehe Tupana'ga nhi'iga rendukatue ymame po ti nde nerembuhurukari pyryva'ea ejive nehē no.

⁶ Ga ypy po o'u katu kopeva'ea gwemitymipyra hamo – kiroki ga oporavyky hete japovo kohoa ityma. Nde poravykyheterame Tupana'ga pe Jesus Cristo'ga mombe'gwovo po ti ga imbuhurukari nde ve pyryva'ea nehē.

⁷ Ejapyaka hete ti nhirembikwatijara rehe. A'ero po ti nhandepojykharete'ga Cristo Jesus'ga ikwahavukapavi nde ve nehē a'ea pe Paulo'ga ei javo.

⁸ Ejapyaka katu ti Jesus Cristo'ga rehe Daviva'ea rakykwepohara'ga rehe. Ekwahava'ja ga jipi Tupana'ga ombogwerava'ja ga gamanoa hugwi javo. A'ea ko pyryva'ea nhiremimbo'ea.

⁹ Ji pyryva'ea mombe'uro gwaramo Jesus'gareheve'garūive'ga imbuhuri hahyva'ea ji ve jipi. Ga ji mongi cadeia pype vehevi ji mohina itanhu-ramuhūa pyvō nde ereko te'varuhu hete javo ji ve novia. Tegwete nhi-hema jugwi a'ero. Nurā ji ndahoa'javi kiro Jesus Cristo'ga mombe'gwovo Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo. Emo tegwete imombihava gamombe'ua. A'ereki jara'ga ohooho Jesus'ga mombe'gwovo.

¹⁰ Anhimomirana ji hahyparavuhua pe Tupana'ga remimo'ēhara'ga ndepyga tomomboruka ti ga okote'varuhua Cristo Jesus'ga pe nehē no. Aerē po ti ga ndekoi avuirama garendy'jakatua pyri yvagi pe nehē.

¹¹ A'itituhēva'ea ji ei nde ve kiro ikwahavukara'java. Ji a'e: “Po Jesus Cristo'ga manoro gwaramo nhande pohiri nhanderea-poro gitate'varuhua hugwi, a'ero po ti nhande rekoi avuirama ga pyri nehē.

¹² Po nane'ymi nhande nhimomiranami hahyva'ea pe nhande ga mombe'urame, a'ero po ti ga nhande mongoi ganduvihavamo onhipavēi nehē. Po ti nhande ei nehē Jesus'ga ndokoi jipojykharetero javo, a'ero po ti ga ei nhande ve no ndapekoi tuhē pe jireheva'ero javo nehē.

¹³ Po nhande ipiriani nhande'eagwera opohia ganhi'iga hugwi ga mbojikoga'jave'yma nhande rehe novia. Emo ga nopiriani o'eagwera ahe mbojikoga tuhē ojihe. A'ereki tegwete ga'eagwera piriana.

A'ea ji ei a'itituhēva'ea mombe'gwovo.

Nahā ti peporavyky Jesus'ga pe

¹⁴ Nhiremimombe'ua ti emombe'u pa Jesus'gareheve'ga pe tokwaha katu ti ga javo. Ere ti ga pe: “Ndepeni'igayvari ti penhinhi'iga rehe a'ea pe rūi ji ei javo tehe. A'ereki pe ndapepokogi ojipe'ga penhi'igayvaramo. A'ereki pe penhenduhara'ga mbotegwete reki penhi'igayvaramo. A'ea ji erame pe me Tupana'ga nhinhi'iga renduvi. Pehendu katu ti a'ero.” A'ea ti ere ga pe.

15 Ejirokwa hete ti eporavykya rehe ga mbo'ekatuavo Tupana'ga nhi'iga rehe a'itituhēva'ea rehe. A'ero hepiagame po ti Tupana'ga ei nde ve nehē: “Ndepyry hete nde ga mbo'ekatuavo,” e po ti ga nde ve nehē. Ekwaha hete ti ganhi'iga a'ea rupi katu ga mbo'ekatuavo. A'ero po ti nde poyjahetero eporavykya rehe nehē.

16 Terembopogwei ti ojipe'ga nhi'itehea Tupana'ga remiarōe'ŷva'ea. A'ereki ganhi'iga renduva gwaramo igwaigwavete ahe nombopogwei Tupana'ga.

17 A'ereki ganhi'itehea jauranuhūa ja. Jauranuhūa ahe rerekorame onhi-moanha ahera'oa imbote'varuhuavo. A'ea ja nanongara'ga omonhimoanha onhi'itehea ojipe'ga mbote'varuhuavo. Himeneu'ga ko na Fileto'ga pavēi.

18 Okoa'jave'yma Tupana'ga nhi'iga rehe, a'eaatyviva'ea ga ei memei o'mbero: “Tupana'ga ombogweravipe Jesus'gareheve'ga. Nombogwerava'javi po ti ga ahe nehē.” A'ea ga ei o'mbero Jesus'gareheve'ga pe. Nahā ga imbovambovatehei tuhē mo Jesus'gareheve'ga py'a a'ero.

19 Emo po ti ojipe'ga ndopohiraḡwami Tupana'ga hugwi okoheteavo gwaramo ganhi'iga rehe a'itituhēva'ea rehe. Nombopogwei ga i'mbeve'ga nhi'iga. A'ereki Tupana'ga ombojikoguka hete ga ojihe. Ga pe ga ei jireheve'ga. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i nahā:

“Tupana'ga okwaha tuhē ojiheve'ga.”

A'ea ikwatijaripyra i'ei. E'i no:

“Topohi ti ga okote'varuhua hugwi

– kiroki ga e'i: 'Ji ko Tupana'gareheve'ea,’” e'i.

20 Ojo'java'ea po ti ji imombe'ui nde ve kiro. Imbateheteve'ga gwereko gwonga pe hyrua. He'yiva'ea ga herekoi ikatuva'ea ouro apopyra prata apopyra no. He'yiva'ea ga herekoi ikatue'ŷva'ea no yva apopyra tujuga apopyra no. Opo'ru ga ikatuva'ea hyrua herekovo ojipe'ga ndurame ga repiaga. Opo'ru ga ikatue'ŷva'ea hyrua herekovo imboapykavamo ytya mombohavamo.

21 Na jitehe po ti Tupana'ga nhande po'ru nhande pohirame nhanderekote'varuhua hugwi nhandekovo ikatuheteve'ero nehē. “Ga pyry kiro nhiremimboporavykyukara pe ikatuparavuhuva'ea pe,” e po ti Tupana'ga nhandepojkakaharete'ga.

22 Hepia'ngi ite'varuhua ipyahuve'ga pe jipi. Terenhimohepia'ngiukari jupe a'ero. Eko katu hete ti. Ejiko hete ti Cristo Jesus'ga rehe ga arōheteavo. Earō hete ti ojipe'ga ekokatuavo ga pe ga ndayvare'yma. Nahā ti ejirokwa pyryve'ga pavēi – kiroki ga onhi'ī Tupana'ga pe nhandepojkakaharete'ga pe nhande poko ti javo ga pe.

23 Terekwavi ti ojogwayvave'ga koty – kiroki ga ndokwahavihu. A'ereki ganhi'itehea renduvame ahe onhi'igayva pota ga.

24 Tupana'ga pe oporavykyrame ga mbo'eavo Tupana'gareheve'ga tonhi'igayvayyme ga. Tinhyrō ti ga ga pe nhaporemo okokatuavo ga pe. Tombo'e kwaha ti ga Tupana'ga nhi'iga rehe. Tonhimbaekwahivyme ti ga ga ndehe upa.

25 Tombo'e nhyrō ti ga ga – kiroki ga nohendupotari garemimbo'ea Tupana'ga rehe. Nahā po ti ga tombo'e ga Tupana'ga po ti ombopohipotaruka ga pe gandekote'varuhua hugwi nehē javo. A'ero po ti ga heroviari a'itituhēva'ea Cristo Jesus'ga mombe'ua nehē.

26 A'ero po ti ga apyakwapupugamo nehē. “Iii! Satanás'ga reki nhande moandyandyi nhande mongovo gwemimbotarimova'ea rupi!” e po ti ga nehē. A'ero po ti ga nhimbopiro'yi Satanás'ga hugwi okote'varuhua hugwi nehē no Tupana'ga nhi'ipo'ruavo nehē.

3

Aerēva'ea Cristo'ga rura'javakotyva'ea

¹ Tiruahū hete ti mbapava koty Jesus Cristo'ga rura'java koty nehē. A'ea ti ekwaha, a'e ji.

² Mbapava koty po ti vyvakotyve'ga ndekoi ojihe jate onhiarōheteavo nehē. Opota ranuhū po ti ga itambere'ia nehē. Onhimbohete tehe po ti ga nehē jiji ojipe'ga hohe javo. Noarōi po ti ga ojipe'ga nehē jiji jate ko jipyry javo. Onhi'i te'varuhu po ti ga Tupana'ga pe ojipe'ga pe nehē no. Nohendukatui po ti ga uva'ga nhi'iga oy'ga nhi'iga nehē no. Ndohoryvi po ti ga ahe rehe ahe imbuhurame ga pe nehē. Ndokopyryvi po ti ga Tupana'ga arōe'yma nehē.

³ Ndokokatui po ti ga ojipe'ga pe gwe'yja'ga pe vehevi nehē. Nonhi-mogitaukara'javi po ti ga ahe ve nehē. Ombotegwete po ti ga ojipe'ga nehē. Nonhimongokatui po ti ga onharūiveuhūro nehē. Onhimboahi po ti ga okote'varuhua vo ojipe'ga pe nehē. Noarōi po ti ga pyryve'ga nehē petiruahū pe javo ga pe. Noarōi po ti ga pyryva'ea vehevi nehē a'ea tiruahū javo jupe.

⁴ Okwava'ē po ti ga ojipe'ga hajiheve'ga po pe nehē tojigwarai ti ga ga ndehe javo.

Ndojapyakakatui po ti ga onhimbaekwahiva ipotarshivuhua vo onhim-imbotarimova'ea jate nehē. Onhi'i tehe po ti ga nehē ga hohe pa ko ji huvihavamo javo. Onhimbohory pota hete po ti ga nehē. Emo po ti ga ndopotari Tupana'ga mbohoryva nehē.

⁵ O'mbero po ti ga ei nehē: “Orojiko ore Jesus Cristo'ga rehe,” e po ti ga nehē. Emo po ti ga nomomborukari ga pe okote'varuhua ojihugwi nehē. A'ero po ti ga nonhimongokatuukari reki Tupana'ga pe. Nahā po ti ga nombokwahyi gapopoakara ojeaporogita pe nehē. Terembopogwei ti ga ekwave'yma ga koty.

⁶ Jararamo ga hogahoi onga pe imbojoapiapiavo xanhi'i ti kunhangwera'ga pe javo. Oho ga kunhangwera'ga pyri a'ero o'mbero ga pe ga mbo'eavo Tupana'ga nhi'igarūiva'ea rehe. Gwerovia kunhangwera'ga ga'mbea reki – kiroki kunhangwera'ga nharuiveuhū opopoakare'yma mbehea pe. Okoveveuhu ga oroko te'varuhu ore javo novia kunhangwera'ga. Emo ga ndopohiri jugwi. Hepia'ngi he'yiva'ea ite'varuhuparavuhuva'ea ga pe no.

⁷ Nane'ymi ga nhimbo'embo'ei novia. Emo tegwete ganembikwahava a'itituhēva'ea rehe.

⁸ Ymyahū mokonhava'ea ndopotari Moisésva'ea nhi'igagwera hako Janesva'ea Jambresva'ea pavēi hako. Na jitehe agwamo kunhangwera'ga mbo'ehara'ga ndopotari Jesus'ga mombe'ua a'itituhēva'ea. Ojapyaka ga ite'varuhuva'ea rehe jate a'ero okoa'jave'yma Jesus'ga mombe'ua rupi. Tupana'ga omovahī ga a'ero.

⁹ Nambegwei po ti he'yjuhuve'ga ndohaykaa'javi ganhi'iga jukwahava gwaramo ganembikwahave'ymuhūa nehē. Na jitehe jukwaha ymyahūva'ea pe Janesva'ea rembikwahave'ymuhūa Jambresva'ea rembikwahave'ymuhūa no hako.

Mbapavava'ea Paulova'ea remimbo'ea Timóteova'ea pe

¹⁰ Ndehe ji kwaha hete. Erekwaha hete nde nhiremimombe'ua. Erekwaha nde jirekokatua. Nane'ymi ji ei: Tako ti Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe. A'ea nde erekwaha. Erekwaha nde jijikoga Jesus Cristo'ga rehe no. Nanhimbaekwahivi ji ga ndehe jikokatuavo ga pe tiruahūrame ji ve. A'ea nde erekwaha. Nde erekwaha nhiremiarōhetea ga ndehe. Anhimomirana ji hahyva'ea pe jiporavykyheteavo ga mbo'eavo. A'ea nde erekwaha no.

¹¹ Erekwaha nde gandekote'varuhua ji ve. Hahyva'ea ji ve nde erekwaha. Jesus'gareheve'garũve'ga oko ji rehe ji arõ'e yma Antioquiapeve'ga Icõniopeve'ga pavêi Listrapeve'ga pavêi no kako. Hahy ji ve a'ero gapyteri pe. A'ea pe ji nhimomiranahetei kako. A'ea pa nde erekwaha. Ga ndekondekorame ji rehe nhandepojykaharete'ga Tupana'ga ji pokogi ji mbopiro'yavo ga hugwi nhaporemo kako.

¹² Kiroki ga oko katu pota Cristo Jesus'ga javijitehe ojikoty'a ga pavêi – ga ndehe ti ite'varuhuve'ga ndekoi okote'varuhuavo ga pe nehê. Na tuhê po ti nehê.

¹³ Igwaigwavete po ti tiruahũve'ga ndekote'vate'varuhui nehê ahe moandyandyive'ga pavêi. Koji'i po ti ga nhaporemo heroviarukari mbehea ojipe'ga pe nehê. Ga jitehe po ti a'ea roviari nehê no.

¹⁴ Terepohiri ti enhimbiroviahetea hugwi a'itituhêva'ea hugwi – kiroki a'ea rehe nembõ'ehara'ga nde mbo'e. A'erei nde erekwaha hete ga – kiroki Jesus'gareheve'ga oko pyry nde mbo'eavo a'itituhêva'ea rehe.

¹⁵ Neremoka'nhymi nde evo jagwera. Ndevo jarypyagwera jate nde erekwaha Tupana'ga rembikwatijarukara ganhi'igapyryva. Garembikwatijarukara okwahavuka nde ve aherekote'varuhua mombora. A'ero a'ea monhi'igame nde ere'e ikwahava: “Ahe jikogame Cristo Jesus'ga rehe ga imombori aherekote'varuhua ahe hugwi ahe mongovo ojipyri,” ere nde.

¹⁶ Ymyahũ Tupana'ga ikwatijakatuukari ahe ve onhi'iga hako. Garembikwatijarukara nhaporemo ko ikwahy nhande pokoga. Nhande nhi'igame jupe a'ea nhande mbo'ei a'itituhêva'ea rehe. Nhande nhi'igame jupe a'ea ikwahavukari nhande ve nhanderekote'varuhua. Nhande nhi'igame jupe a'ea nhande mbopohirukari nhanderekote'varuhua hugwi nhandereaporogita mongokatuavo. Nhande nhi'igame jupe a'ea nhande mbo'ei Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe nhande mongovo hupi.

¹⁷ Nahã Tupana'ga rembikwatijarukara ikwahapavukari Jesus'gareheve'ga pe tonhi'ipo'ru pa ti ga ga oporavykyparavuhuavo ikatuva'ea rehe ojipe'ga pokoga.

4

¹ Aerê po ti Cristo Jesus'ga rura'javi vyva koty nhandepojykaharete'ga nehê. Uhu po ti ga okojive'ga pyri omanove'ga pyri nehê no. Okwaha ga ga ndekopyryvame. Ga po ti e'i pyryve'ga pe a'ero nehê: “Pepyry pe. Pejo ti pejipytavo avuirama ji pyri a'ero,” e po ti ga nehê. Okwaha ga ojipe'ga ndekote'varuhurame. Ga po ti e'i ite'varuhuve'ga pe a'ero nehê: “Peko te'varuhu pe. Peho ti hahyva'ea ruvihava pype pejipytavo avuirama a'ero,” e po ti ga nehê.

Nhanderuvihavuhuhetero po ti Jesus Cristo'ga ruri nehê. A'ero kiro ji nde mogitai Tupana'ga nhinhi'iga renduvame Jesus Cristo'ga pavêi.

² A'ero ji eheti nde ve: Nane'yimi ti emombe'u katu Jesus'ga mombe'ua ojipe'gape'ga pe. Ga hendupotarama ti emombe'u katu ga pe. Ga hendupotare'yame ti emombe'u katu jitehe ga pe no. Ekwahavuka ti ga pe gandekote'varuhua. Ere ti ga pe: “Tapekote'varuhua'javi ti.” Okokatuve'ga pe ti ere: “Tapekokatupigi ti.” Embohory ti ga Tupana'ga rehe. Terenhimbaekwahivi ti ga ndehe ga mbo'eavo a'itituhêva'ea rehe. A'ea pe ji erame nde ve Cristo Jesus'ga nhinhi'iga rendu Tupana'ga pavêi.

³ Aerê po ti he'yive'ga nomombe'uukara'javi nde ve a'itituhêva'ea Tupana'ga nhi'iga nehê. Gwemimbotarimo po ti ga ombo'ehara'ga mbuhumbuhuri ojipyri nehê tianmbo'e ti ga nhanderemimbotarimova'ea rehe javo.

⁴ A'itituhêva'ea po ti ga nohendupotari nehê. A'eaatyviva'ea po ti ga opota hete henduva imombe'utehea nehê.

⁵ Emo nde ve ji ei: Enhimbovyvy ti ejapyakakatuavo. Enhimomirana ti Tupana'ga arõe'ýve'ga imondorame hahyva'ea nde ve. Emombe'u katu ti Cristo Jesus'ga mombe'ua ojipe'gape'ga pe ga mbojikoguka ga rehe. Eporavykyavo Tupana'ga pe enhi'ïpo'ru pa ti ga a'ero.

⁶ Oro ji, ji juka gweri'ga - kiroki ga ji pyhyguka. A'ereki ji amombe'umbe'u Cristo Jesus'ga ga pe. Kiro ihoi japiavo nhimanoagwama, a'e ji.

⁷ Ajirokwa pa ji jiporavykyheteavo ga pe Cristo Jesus'ga mombe'ukatuavo ga pe. A'ereki pyry ahe poravykyi ga pe! Anhi'ïpo'ru pa ji ga. Ndapohiri ji Jesus'ga mombe'ua hugwi.

⁸ Aerë mbapava koty po ti nhande rekoï nhandepojoykaharete'ga rovai pyteri pe pyryheteve'ga rovai pyteri pe nehë te'i ti ga ahe ve javo. Okwaha ga ga ndekote'varuhurame. A'ero po ti ga ei a'ea pe ga mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehë. Okwaha ga jara'ga ndekopyryvame. A'ero po ti ga ei a'ea pe ga mongovo ojipyri nehë. A'ea rupi po ti ga imondoi ji ve pyryheteva'ea - kiroki pyryheteva'ea Tupana'ga gwereko ji ve jirekopyryva gwaramo. Ji ve jate rui po ti nhandepojoykaharete'ga imondoi nehë. Omondo po ti ga nhande ve nhaporemo nehë nhande ipotaheterame garura'java vvyva koty ga arõheteavo.

Paulova'ea onhimombe'u Timóteova'ea pe

⁹ Timóteo, kotihî ti ejo ji pyri.

¹⁰ A'ereki Demas'ga opohi ji hugwi ogwovo cidade de Tessalônica pe. A'ereki ga opotaruhu mbatera agwamo. Crescente'ga oho Galáciapeve'ga gwyri pe. Tito'ga oho Dalmáciapeve'ga gwyri pe.

¹¹ Lucas'ga jate opyta ji pyri ji moiruamo. Eho ti Marcos'ga rerua ejupi. Toporavyky ti ga ji pyri Cristo Jesus'ga mombe'gwovo ji pokoga nehë.

¹² Amondo ji Tíquico'ga cidade de Éfeso pe.

¹³ Eho na'ë ti Carpo'ga pyri cidade de Trôade pe herua jipira ji ve. A'ereki ji aheja jipira i'arimova'ea ga pyri ikwehe. Eru ti ikwatijaripyra no. Ojipea ikwatijaripyra ipira apopyra - a'ea kaitu ti eru ji ve no.

¹⁴ Kiro ji ga mombe'ui nde ve Alexandre'ga - kiroki ga oapo mbatera metal apopyra. Ga e'ie'i ji ve okote'varuhuavo ji ve. A'ero po ti nhandepojoykaharete'ga imondoi hahyva'ea ga pe nehë.

¹⁵ Enhimboko'i ti Alexandre'ga hugwi. Mara'ngu po ti ga otiruahũro nde ve nehë no? A'ereki ga ndopotari nhaneremimbo'ea Cristo Jesus'ga rehe.

¹⁶ Ymya soldados'ga ji pyhygi kako. Aerë nhanderuvihava'ga nhi-mono'ono'ogi tihepia ti Paulo'ga te'varuhua javo. Ji ga nhi'ïpondekwavypyrame ndavavagahihavi ji rehe. Kiroki ga ojikoty'a ji pavëi - ga okyhyji nhanderuvihava'ga hugwi. A'ero ga hoi opohia ji hugwi. Emo ji a'e: Tomondoyme ti Tupana'ga hahyva'ea ga pe - kiroki ga opohi ji hugwi.

¹⁷ A'erorame tehe nhandepojoykaharete'ga Cristo Jesus'ga ji moirũ. A'ero ga ndopojihuvukari jipyhykara'ga ji ve ji mombe'u ti ga pe javo ji ve. A'ero ji Cristo Jesus'ga mombe'upavi judeus'garũive'ga pe nhaporemo gentios'ga pe. Nahã nhandepojoykaharete'ga ji mbopiro'yi ite'varuhuve'ga hugwi tandejukayme ti ga javo.

¹⁸ Aerë po ti ga ji mbopiro'yi ite'varuhuparavuhuva'ea hugwi nhaporemo ji rerekokatuavo ji rerohekatuavo yvagi pe nehë. Pevu po ti ga rekoï nhanderuvihavuhetero nehë. Timbohete ga avuirama nehë! Na tuhë! Amém!

Paulova'ea omondouka onhi'iga ahe ve

¹⁹ Timóteo, amondouka ji nhinhî'iga Priscilahëa pe Áquila'ga pe no Onesíforo'ga pe no garongapypeve'ga pe no.

²⁰ Opyta Erasto'ga upa cidade de Corinto pe. Aheja ji Trófimo'ga cidade de Mileto pe. A'ereki ga itetirũa.

²¹ Ejirokwa ti ejoa ji pyri yapoa renonde.

Êubulo'ga omondouka onhi'iga nde ve kiro. Na jitehe ga omondouka onhi'iga nde ve Prudente'ga Lino'ga pavêi Cláudiahêa pavêi no. Na jitehe jara'ga nhaporememo Cristo Jesus'gareheve'ga omondouka onhi'iga nde ve.

²² Kiro ji ei nde ve: Nhandepojykaharete'ga Cristo Jesus'ga tojikoty'a nde pavêi nde rerekokatuavo.

Tomombyry ti ga pe me nhaporememo, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'U TITOVA'EA PE Carta de Paulo a Tito

1 Jihi ko Pauloramo Tupana'gareheva'ero. Jesus Cristo'ga moirūharamo ji ako no jiporavykyavo Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo.

A'reki Cristo'ga e'i ji ve: “Ehoeho ji mombe'gwovo. A'ero ti Tupana'ga remimo'ēhara'ga ikwahavi ojikoga ji rehe nehē nahanahā Tupana'ga ahe mbojiko ojihe javo. A'itituhēva'ea ti ga ikwahavi a'ero nehē no nahanahā ahe oko katu katu okovo garemimbotarimova'ea rupi javo.

2 Nahā po ti ga ndekoi nehē o'ejipero gwaramo: ‘Po ti nhande xako Tupana'ga reheva'ero, a'ero po ti nhande xaho nhandejupa avuirama ga pyri nehē.’ Nahā po ti ga ei nehē,” ei Cristo'ga ji ve ji mondovo.

Tegwete Tupana'ga mbea. Ymyahū yvya apoa renonde ga e'i hako: “Aru ti ji nhiremimo'ēhara'ga mombytavo ji pyri avuirama nehē,” ei ga o'mbee'yma hako.

3 Gwemimbotarimo Tupana'ga okwahavuka kirogwe ko nhinhi'iga mombe'uhava javo. Amombe'u ji ganhi'iga a'ero. A'reki ji ve ga e'i kako: “Eho ti nhinhi'iga mombe'gwovo ga pe,” ei Tupana'ga nhanembopiro'yhara'ga ji ve kako.

4 Tito, kiro ji ikwatijarukari imondouka nde ve. Jira'yra'java'ea a'e ji nde ve. A'reki ji ja nde erejiko Jesus Cristo'ga rehe ji ga mombe'urame nde ve kako.

Kiro ji ei: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry nde ve Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojkaharete'ga pavēi nhanembopiro'yhara'ga pavēi, a'e ji. Tandeporogwety ti Tupana'ga Jesus Cristo'ga pavēi. Tonogatu ti ga ndepy'a, a'e ji.

Titova'ea oporavyky Creta pe

5 Ji horame ypa'ouhūa hugwi Creta hugwi nhande ndiaporavykypavi ga pokopave'yma. Nurā ji nde rejari pevo toporavyky pa ti ga ji py'rovo javo. Jihi a'e nde ve a'ero: Nahanahā ti Jesus'gareheve'ga pyteripeve'ga hugwi emo'emo'ē akwaimbae'ga onhimbovyvyhara'ga ikwahapyra'ga tohepia katu ti ga Jesus'gareheve'ga mbo'embo'eavo javo. Embojoapia pa ti egwovo cidades pe gagwryri pe Creta pe ga mo'emo'eamo, a'e ji nde ve ikwehe.

6 Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga ti toko katu, a'e ji. Tegwete ojipe'ga nemimbojahava ga ndehe a'ero. Ojipeji tehe ti ga togwereko gwembireko'ga. Tojiko ti ganda'yra'ga Jesus Cristo'ga rehe. Toakwaha ti ganda'yra'ga no hendukatuavo ganhi'iga. Po ojipe'ga omombe'u katu ganda'yra'ga ko oko te'varuhu javo, a'ero ti ga tokoyme Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga. Po ganda'yra'ga ndekokatui, a'ero pyry ga Jesus'gareheve'ga ndepiakatui gwa'yra'ga mo'gitakaturu gwaramo.

7 A'reki Tupana'ga pe ga oporavyky. A'ero ti ga toko katu Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga. Ga ndekokaturame tegwete ojipe'ga nemimbojahava ga ndehe a'ero. Gwemimbotarimova'ea rupi jate rūi ti ga toko onhimbohetee'yma. Tonhimboahituhenuhūyme ti ga. Tougwejuhūyme ti ga ahemboheagwryryva'ea vinho. Togwayvaryme ti ga ojipe'ga. Tokoyme ti ga ojipe'ga ja - kiroki ga itambere'ia pyhyga rehe jate heaporogita jipi.

8 Ojipe'ga ndurame gapyteri pe tohoryory ti ga ga ndehe ga mombytavo gwonga pe ga poraka. Taheaporogita katu pota ti ga ga pokoga. Tonhimbovyvy ti ga. Toko katu ti ga ojipe'ga pe. Tapyry ti ga hendukatuavo

Tupana'ga nhi'iga. Gwemimbotate'varuhua rupi rui ti ga toko. Ga ti toko Tupana'ga nhi'iga rupi.

⁹ Tojiko hete ti ga a'itituhēva'ea rehe nhiremimbo'ea rehe. Piry ahe heroviari a'ea. A'ero ti ga ikwahahetei a'itituhēva'ea ojipe'ga mbo'eavo hehe imombe'uheteavo ga mbohoryoryva hehe nehē. A'ero ti ga ojipe'ga mbopogwei a'itituhēva'ea kwahavuka ga pe nehē - kiroki ga e'i Tupana'ga nhi'iga pe a'ea ko a'itituhēva'ea rui javo.

¹⁰ Tombo'e kwaha ti Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga, a'e ji. A'ereki he'yjuhuve'ga nohendukatupotari okovo gwemimbotarimova'ea rupi onhi'iteheavo onhimoandyandyita ojipe'ga moandyandyita no. Judeus'ga ojikytiukave'ga jara'ga hohe nohendukatupotari.

¹¹ Tupana'ga nhi'igarūiva'ea ga omombe'umbe'u Jesus'gareheve'ga pe ga moandyandyita. Nanongara rehe po ga nombō'e'i ramo. A'ereki ga omongo tehe Jesus'gareheve'ga py'a. Ganongapyeve'ga py'a ga imongotehei no. Nahā ga ndekote'varuhui ipyhyga vehevi itambere'ia ga hugwi gwemimbo'ea kwepykavamo. Tito, pemombi ti ganhi'iga tombo'ea'javyme ti ga javo.

¹² Perope pe peju - Cretapeve'ga namonhava'ea aerēva'ea mombe'uharava'ea omombe'u gwe'yjava'ea hako. Ahe e'i hako: "Cretapeve'ga ko i'mbeheteve'ga. Nane'y mi ga mbero. Oko te'varuhu ga otiruahūro onhyrō'e yma. Ougwei hete ga mbatera okovo ovevugwehetero. Mbatera rehe jate ga ndekoi toro'u hete javo," ei ahe Cretapeva'ea mombe'gwovo hako.

¹³ Ahe Cretapeve'ga mombe'u katu reki. Nurā ti penhi'igahy ga pe imombe'uheteavo tojiko hete ti ga Cristo'ga rehe javo.

¹⁴ Penhi'igahy ti ga pe topohi ti ga imombe'utehea hugwi judeus'ga namonhava'ea remimombe'utehea hugwi javo. Ombojihu ahe imombe'utehea. Agwamove'ga nemimbojihuva hugwi ti ga topohi no ganemimombe'utehea hugwi. A'ereki imbojihuvame ga nohendukatui a'itituhēva'ea.

¹⁵ Kiroki ga pyry okote'varuhua momboruka Jesus'ga pe - gahā e'i mbatera pe nhaporemō: "Piry hete mbatera Tupana'ga rembiapoa nhaporemō," ei ga.

Kiroki ga oko te'varuhu ojikoge'y ma Jesus'ga rehe - gahā e'i mbatera pe nhaporemō: "Ndapyryvi mbatera," ei ga. Nonhimombaragwahava'javi ga aherekokatua rehe aherekote'varuhua rehe no. Gandeaporogita tiruahū. Okote'varuhua rehe vehevi ga nonhimombaragwahavi.

¹⁶ Ga e'i tehe: "Orokwha hete ore Tupana'ga," ei ga novā. A'ereki ga ndokokatui reki. Nurā ahe nhimombaragwahavi ga ndehe ndojikogi tuhē ga Tupana'ga rehe javo. Nombohoryvi ga Tupana'ga ojihe. Ndokoi ga ganhi'iga rupi. Nurā ti Tupana'ga ei ga pe nehē: "Ga ko ndapyryvi. Nurā tegwete gandekokatua," e'i ti ga ga pe nehē.

2

A'itituhēva'ea Tupana'ga remimbo'ea

¹ Ndehe reki, Tito, embo'e ti Jesus'gareheve'ga a'itituhēva'ea rehe Tupana'ga remimbo'ea rehe.

² Embo'e ti akwaimbae'gaymyana. Taheaporogita katu ti ga tapotaruhyme ti ji mbatera javo. Tonhimogatyro' ti ga. Tonhimbovyvy ti ga okokatuaovo gwaramo. Tojiko hete ti ga Tupana'ga rehe okovo ganhi'iga rupi. Toarō hete ti ga ojipe'ga. Tonhimomirana hete ti ga Tupana'ga nhi'iga rupi okovo. A'ea rehe nhaporemō ti embo'e akwaimbae'gaymyana.

3-4 Na jitehe ti embo'e kunhangwerymyana'ga. Toko katu ti ga no hendukatuavo Tupana'ga nhi'iga. Tombotegweteteheyeme ti ga ojipe'ga. Tougweyeme ti ga ahemboheagwyrva'ea vinho.

Tombo'e ti ga pyryva'ea rehe timogita ti kunhangwerapyahuve'ga a'ea rehe javo. Tomonhimbovyvruka ti ga ipyahuve'ga. Te'i ti ga ga pe: "Pearō hete ti penhimbireko'ga. Pearō hete ti peja'ya'ga." A'ea ti ga te'i ipyahuve'ga pe.

5 Te'i ti ga: "Penhimbovyvy ti. Taperekoi ti ojipe'ga nembireko'ga pejapyakavo aherekokatua rehe jate. Pehepia katu ti penhonga. Peko katu ti ojipe'ga pe. Peko ti penhimbireko'ga nhi'iga rehe." A'ea nhaporemo ti kunhangwerymyana'ga te'i kunhangwerapyahuve'ga pe. Tohendu katu ti kunhangwerapyahuve'ga te'ite'varuhuyeme ti ojipe'ga Tupana'ga nhi'iga pe ganhi'iga mbotegwetee'yma. Tito, nahā ti ere kunhangwerymyana'ga pe tombo'e ti ga ipyahuve'ga javo.

6 Embo'e ti akwaimbae'ga no ipyahuve'ga tonhimbovyvy ti ga javo.

7 Ndehe no, Tito, eko katu ti, a'e ji nde ve. Nde repiagame ti ga ndekokatui a'ero nde javijitehe nehē no. Embo'e katu ti ga a'itituhēva'ea rehe jate Tupana'ga nhi'iga rehe enhimbovyvya ga mbojikoga enhimimbo'ea rehe.

8 Nane'ymi ti enhi'igatu ga mbo'ekatuavo. A'ero ti tegwete ojipe'ga ehava nderekote'varuhua pe nehē. A'ero ti nhanearōe'ŷve'ga ndipoyjayjari nehē timombe'u ti ganemimbo'ete'varuhua javo novīa.

9 Embo'e ti ga – kiroki ga ndipiro'yi opojyakahara'ga hugwi. Tohendu katu ti ga opojyakahara'ga nhi'iga ga mbohoryoryva oporavykypava rehe. Tonhi'ikwepyte'varuhuyeme ti ga ga no.

10 Tomimyme ti ga gambatera. Tombojiko hete ti ga opojyakahara'ga ojihe okokatuavo gwaramo. A'ero ti gāpojkahara'ga ei nehē: "Pyry hete jipyryve'ga okokatuavo oporavykyavo ji ve jipi Tupana'ga remimbo'ea rendukatuavo gwaramo. Pyry hete Tupana'ga remimbo'ea a'ero." Nahā ti ga ei nhanembopiro'yhara'ga nhi'iga pe nehē. A'ea rehe nhaporemo ti embo'e gapyryve'ga ipiro'ye'ŷve'ga.

11 A'ereki Tupana'ga omomyry nhande ve nhaporemo vvyakotyve'ga pe nhaporemo. A'ea rupi ga ei: "Pejiko pa ti ji rehe," ei ga. "A'ero ti ji pe mbuhurukari ji pyri pe mombytavo avuirama nehē," ei ga.

12 Imomyryvame nhande ve Tupana'ga ei: "Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pepohi ti penhimimbotate'varuhua hugwi no," ei ga. "Penhimbovyvy ti. Peko katu ti ojipe'ga pe. Pehendu katu ti nhinhi'iga ji nhi'ipo'ruavo," ei Tupana'ga nhande ve. "Nahā ti peko katu agwamo," ei Tupana'ga nhande ve nhaporemo vvyakotyve'ga pe nhaporemo.

13 Imomyryvame nhande ve ga ei: "Nahā ti peko katu pejoryjoryvamo aerē ti Jesus Cristo'ga rura'javi nehē javo gwaramo. Uhura'ja ti ga penduvi-havuhuhete'ga nehē pembopiro'yhara'ga Jesus Cristo'ga. Ikatu hete ti garura nehē," ei Tupana'ga.

14 "Onhikwawa'ē ga ojjjukavouka vvyakotyve'ga pe ga ndepyga raikwehe tambopiro'y ti ji ga gandekote'varuhua hugwi nhaporemo nehē javo. Omano ga tamomyry ti ga mongovo javo. A'ero ti ga ndekoi ji rehe jate kako katu ti ojipe'ga pe ga pokoga javo," ei Jesus Cristo'ga," ei Tupana'ga.

15 Tito, a'ea ko Tupana'ga nhi'iga. Nurā ti a'ea rehe nhaporemo embo'e hete ga pehendu katu ti javo. Ehendukatuka ti ga pe ga mbopohiruka gandekote'varuhua hugwi. Eko katu ti ga pyri tohendu katu pa ti ga nhinhi'iga javo. A'ereki Tupana'ga onhi'iga mombe'upavuka nde ve.

3

Nahanahā ti peko katu

¹ Tito, embo'e ti Cretapeve'ga ikwahavukara'java ga pe toko ti ga gwuvihava'ga nhi'iga rehe. Ere ti ga pe ga mbo'eavo: "Huvihava'ga ti tomongomongo ogwyriveve'ga gwemimbotarimova'ea rupi. Po ganemimbotarimova'ea pyryvamo, a'ero ti pehendu katu pota ganhi'iga ga nhi'ipo'rupava peporavykykatuavo." A'ea ti ere ga mbo'eavo.

² Te'ite'varuhuyme ti ga ojipe'ga pe ga mbotegwetee'yma. Togwayvay-varyme ti ga okovo. Tinhyrō ti ga imondovo ojeaporogitakatua imohina ga ndehe nhaporemo. Tito, a'ea rehe nhaporemo ti embo'e ga nehē.

³ Embo'e ti ga a'ea rehe nahanahā ti ahe toko javo. A'ereki ymya nhande ndiajikogi Jesus Cristo'ga rehe ga ja kako. A'ea rupi nhande nhaporemo ndikwahavi pyryva'ea. Nhande ndikwahavi Tupana'ga no kako. Nihendukatui nhande ganhi'iga. Ojipea rehe nhande xako nhanenhimomandyandjuka ojipe'ga pe. Xako nhande nhaneremimbotate'varuhuva'ea rupi iparapar-avuhuva'ea rupi nahā ti nhande roryroryvamo javo novia. Nhanetiruahū nhande nhandekovo kako. Xanhimyrō nhande mbatera rehe ga ndehe no. Xako te'varuhu nhande ojipe'ga pe. Nurā ga nianearōhetei. Nianhoarōhetei nhande no. Nahā nhande reko'i ymya kako.

⁴ Aerē reki Tupana'ga nhanembopiro'yhara'ga ikwahavukari opyryva vvyakotyve'ga pe a'arō hete ji ga javo.

⁵ A'ero nhandeporogwetyga gwaramo ga omombo nhanderekote'varuhua nhande hugwi tuhu ti ga upa ji pyri avuirama nehē javo. Nhanderekokaturō gwaramo rūi ga omombo nhanderekote'varuhua. Nhandeporogwetyga gwaramo ga omombo nhanderekote'varuhua.

Ohyvuka ga nhanderekote'varuhua gwa'uvapyryva pe. Gara'uvapyryva nhandereaporogita rerōjiji nhandereaporogita mbopyahuavo.

⁶ A'ereki Tupana'ga omondokatuuka gwa'uva nhande pyri nahā ti epoko hete ga javo. A'ereki Jesus Cristo'ga omano nhande repyga nhanembopiro'yhara'ga.

⁷ Tupana'ga omondouka gwa'uva nhande pyri tuhu ti ga upa opytavo ji pyri avuirama nehē javo. Tupana'ga omondouka gwa'uva. A'ereki ga pyry nhande ve nhande mombryva. A'ero nhande roryroryvamo nhandejikoga ga rehe ikwahava aerē ti nhande ruvi ga pyri avuirama nehē javo.

⁸ A'ea ko nhiremimombe'ua a'itituhēva'ea. Pyry ahe heroviari a'ero.

Tito, a'ea rehe ti embo'e hete jipi toko katu pota hete ti ga javo - kiroki ga ojiko ga rehe. Nhiremimombe'ua ko pyryva'ea imombryheteavo vvyakotyve'ga pe nhaporemo ga pokoga.

⁹ Po ojipe'ga nhi'inhi'itehei nahanahā po javo, a'ero ti ejipe'a ga hugwi ganhi'iga renduve'yma. Po ga ei: "Nahanahā oko nhaneramonhava'ea aherakykwepeharava'ea no." Po a'ea ga etehetehei, a'ero ti ejipe'a ga hugwi ganhi'iga renduve'yma.

Po ga ei nde rayvayva: "Maraname nde ere'u pa gwia?" e po ga. "A'ereki Moisésva'ea remimbo'eagwera e'i: 'Gwigwia ti pe'u. Gwigwia ti tape'ui,' e'i. 'Nahanahā ti peko katu,' e'i. Xako ti aheremimbo'ea rehe," e po ga. Po ga ei na nde ve, a'ero ti terehndukatui ganhi'iga. A'ereki ga gwayva pota ahe. Ndupokogi reki ga ahe a'ero.

¹⁰ Ojipe'ga po ndokoi Tupana'ga nhi'iga rupi okovo hajiheva'ea rehe peko ti nhinhi'iga rupi javo. Gahā ombopohi pota ojipe'ga Tupana'ga hugwi. Embo'e ti ga Tupana'ga nhi'iga rehe a'ero ga momoranduva toko katu ti ga okovo Tupana'ga nhi'iga rupi jate javo. Po ga nohendukatui nenhi'iga, a'ero po ti erea'ja ga pe hamo. Po ga ndopohiri ve hajiheva'ea hugwi, a'ero ti epohi ga hugwi.

¹¹ A'ereki nanongara'ga ojipokwaha okote'varuhua rehe. Oko te'varuhu ga a'ero hendukatue'yma. A'ero ga imbojari ojihe okote'varuhuavo gwaramo.

Paulova'ea omondouka onhi'i'ga

¹² Tito, ma'ga po ti ji amondouka nde pyri nehē? Mara'ngu po ti Ártemas'ga ji ga mondovo nehē? Mara'ngu po ti Tíquico'ga nehē? Ji ga mondorame nde pyri ejirokwa ti ejoa cidade de Nicópolis pe ji repiaga. Pevo po ti ji hoi no jipytavo yapoa rupi nehē.

¹³ Zenas'ga ovavagahihara'ga po ti oho nde hugwi ojipe'gape'ga ndepiaga nehē. Apolo'ga po ti oho ga rupi nehē no. Ejirokwa ti ga pokoga ga horame nehē. Emondo katu ti mbatera ga pe tokoyme ti ga imbatere'yva'ero nehē.

¹⁴ Nhaneremimbo'ehara'ga pe Jesus'gareheve'ga pe ti ere: “Pemondo katu ti penhimbatera nanongara'ga pe no ga pokoga.” A'ea ti ere ga pe Jesus'gareheve'ga ti tomondo tehe kwaha javo. A'ea rehe ti embo'e ga toko katu ti ga javo. A'ero ti ga jirokwari okokatuavo ojipe'ga pe okotehee'yma nehē.

¹⁵ Kiroki ga oko ji pyri – gahā omondouka onhi'i'ga nde ve.

Ere ti pevove'ga pe – kiroki ga ore arō hete ojikoga gwaramo Jesus Cristo'ga rehe: “Paulo'ga omondouka onhi'i'ga pe me.” A'ea ti ere ga pe.

Tomomyry ti Tupana'ga pe me nhaporemō, a'e ji.

PAULOVA'EA OMOMBE'U FILEMOMVA'EA PE Carta de Paulo a Filemom

¹ Jihi ko Pauloramo. Ji Jesus Cristo'ga mombe'uro ġwaramo ġa ji mongi cadeia pype ikwehe. Filemom, kiro jirekorame cadeia pype ji ikwatijarukari imondouka nde ve. Timóteo'ga pavēi ji ikwatijarukari. Ga ko nhaneirūramo ojikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe. Filemom, nde ko oreremiarōhetero eporavykyavo ore javijitehe Cristo'ga mombe'gwovo ojipe'ga pe.

² Áfia, oreirū, nde ve ji ikwatijarukari imondouka no. Arquipo, nde ve ji ikwatijarukari no imondouka. Ore javijitehe nde ereporavyky hete enhimomiranama Cristo'ga mombe'gwovo. Kiroki ġa ojatyka Filemom'ga rong a pype jipi tihendu ti Tupana'ga nhi'ġa javo – ġa pe ji ei: Akwatijaruka ji imondouka pe me no.

³ Kiro ji ei: Tupana'ga nhanderuvete'ga ti tomomybry pe me nhaporem o Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonogatu ti ġa pepy'a, a'e ji.

Filemomva'ea pyry hete

⁴ Filemom, nhinhi'ġame Tupana'ga pe jiruvihavuhuhete'ga pe ji ei jipi: –Ndepyry hete nde Filemom'ga pokoga. Nurā Filemom'ga pyryvamo.

A'ea ji ei Tupana'ga pe nde renoina.

⁵ A'ereki ojipe'ga nde mombe'u ji ve. Ga e'i: “Filemom'ga ojiko hete Jesus'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe. Oko hete ga Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ndehe nhaporem o ġa aromo,” ei ġa nde mombe'gwovo.

⁶ Nurā ji ei Tupana'ga pe:

–Filemom'ga ojiko hete Cristo'ga rehe ojikoty'aro ga pavēi ga kwahavuka ndereheve'ga pe. Cristo'ga kwahavukaro ġwaramo tokwaha pa ti Filemom'ga Cristo'ga remimomybryva ndereheve'ga pe.

A'ea ji ei Tupana'ga pe nde renoina.

⁷ Nhiirū, nde ereko hete Tupana'ga remimo'ēhara'ġa ndehe ġa mbohoryva ġapy'a mbogwerava'java. A'ea rehe nde ji mbohoryvi jipy'a noġatuavo.

Paulova'ea opota Onésimova'ea rerekokatua

⁸ Nde ġa nderekokatur o ġwaramo po ti ji ehetei nde ve hamo nahanahā ti eko javo. Nanongara ko pyry javo po ti ji ehetei nde pojihuve'yama hamo Cristo'ga jikoty'aro ġwaramo ji pavēi.

⁹ Jixava'ero ji reko i cadeia pype kiro Jesus Cristo'ga mombe'gwovo ġwaramo. Nurā po ti ji ei ji rendu katu javo hamo. Emo ti ji nda'ei nde ve. Nhanenhoarōhetero ġwaramo ji ekatukatui kiro nde ve nahanahā ti eko javo.

¹⁰ Anhi'ġatugatu kiro nde ve jira'yra'ga repyga Onésimo'ga repyga. Jira'yra'ga, a'e ji Onésimo'ga pe. A'ereki ga ojiko Cristo'ga rehe nhiremi-mombe'ua renduvame. Amombe'u ji ga ga pe jirekorame cadeia pype.

¹¹ Ymya'ġa ndoporavykykatui nde ve oka'nhyama ua nde hugwi heikwehe tajapiro'y ji ga hugwi javo. Aġwamo reki ga poravykykatui ji ve ji pokoga. Kiro po ti ga poravykykatui nde ve a nehē no.

¹² Kiro ji ga mondoukara'javi nde pyri a'ero. Ahepiaga'u po ti ji ga nehē. A'ereki ga jipy'a ja hete.

¹³ Filemom, avo ejuvame po nde ji pokogi hamo. Avo reki nde ndereko i. Nurā ji ei jiyvyteri pe: Pyry po Onésimo'ga pytai ji pyri a'ero hamo ji pokoga Filemom'ga py'rovo hamo. A'ereki ji ako cadeia pype Cristo'ga mombe'gwovo ġwaramo. A'ea ji ei jijapyakavo novīa.

¹⁴ Emo ji a'e reki jiyvyteri pe: Namombytai po ti ji Onésimo'ga Filemom'gapyrive'ga ipiro'ye'yve'ga. A'ereki ji nahenduvi Filemom'ga nhi'íga. Ga nde'í ve ji ve: "Topyta ti Onésimo'ga nde pyri nehê." A'ea rúi ga ei ji ve, a'e ji jiyvyteri pe. Filemom, namombytaahai ji ndepyrive'ga Onésimo'ga ji pyri henduve'ymame nenhi'íga. Imombyrypotarame po ti nde imombyryvi a'ero nehê. A'ea ji apota hete.

¹⁵ Mara'ngu po Tupana'ga javo: "Tojipe'aahi'vi ti Onésimo'ga Filemom'ga hugwi tojivyra'ja ti ga Filemom'ga pyri opytavo pevo avuirama nehê javo?" Mara'ngu po a'ea Tupana'ga javo? A'ea ji a'e.

¹⁶ Ndepyrive'ga jate rúi ko Onésimo'ga oko kiro. A'ereki kiro neirûramo ga oko no okovo ndepy'a'jaheteva'ero. A'ereki a'gwamo ga ojiko Cristo'ga rehe nhandepojkaharete'ga rehe nhande javijitehe. Ga ko nhiirûramo a'ero no. Jipy'a ja hete ga. Johe po ti ga ndepy'a ja hete nehê no. A'ereki ga oko ndepyriva'ero neirûramo no.

¹⁷ Filemom, ere'e po ti nde ji ve nehê: "Ji ko Paulo'ga moirûharamo. Oronhomoirû ore," ere po nde. Po ti nde ei na, a'ero po ti nde roryroryvamo ji rehe nehê hamo ji mombytavo ejipyri ji rurame nde repiaga. Na jitehe ti Onésimo'ga rurame nde pyri ejoryjory ga rehe ga mombytavo ejipyri.

¹⁸ Po ga imbote'varuhui nde ve raikwehe, a'ero ti ji imombyryvi nde ve nehê. Po ga nomondoí nde ve ikwepykava, a'ero ti ji imondoí nde ve ga repyga nehê imoka'nhyuka nde ve garekote'varuhua nehê.

¹⁹ Filemom, kiro ji tuhê ikwatijari jipovo: Amondo ti ji ikwepykava Filemom'ga pe imombyryva ga pe Onésimo'ga repyga nehê. A'ea ji akwatija javo nde ve. Ji nda'ei reki: Ndehe po ti erembuhu ji ve hamo. A'ea po ji a'e nde ve hamo. A'ereki jiji amombe'u nde ve Cristo'ga nde mbojikoga ga rehe. Nurã ti nde reki Tupana'ga pyri avuirama nehê. Ji nda'ei reki nde ve: Enhikwava'ê ti ji ve. A'ea rúi ji ei nde ve.

²⁰ Na tuhê. Nhiirûramo emombyry ti ji ve a'ero ji mbohoryoryva epyryvamo Onésimo'ga pe nhandepojkaharete'ga jikoty'aro gwaramo nhande pavêi. A'ea ji apota. Embovy'ara'ja ti jipy'a Cristo'ga jikoty'aro gwaramo nhande pavêi.

²¹ Filemom'ga ti gwendu katu nhinhi'íga nehê, a'e ji jiyvyteri pe. Nurã po ti ji ikwatijari ga pe togwereco katu ti ga Onésimo'ga javo nehê, a'e ji. Gwereco katu tuhê ti ga Onésimo'ga, a'e ji. Johe ti ga ga rerekokatuhetei nehê, a'e ji jiyvyteri pe. A'ereki ji akwaha neremimombyryva'gwama.

²² A'e ji nde ve ojipea: Emboavujikwe ti jikhava ji ve. A'ereki ji tahoa'ja nde pyri. Penhi'íga gwaramo Tupana'ga pe ji repyga po ti ga hendukatui ji mondovouka pe pyri nehê.

Mbapavamo Paulova'ea okwatijaruka Filemomva'ea pe

²³ Epafra's'ga omondouka onhi'íga nde ve. Ji pavêi ga oko cadeia pype kiro Cristo Jesus'ga mombe'gwovo gwaramo.

²⁴ Marcos'ga omondouka onhi'íga nde ve no Aristarco'ga no Demas'ga no Lucas'ga no. Gahã ko oporavyky ji pavêi Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

²⁵ Nhandepojkaharete'ga Jesus Cristo'ga ti tomombyry Filemom'ga pe, a'e ji.

AHE OMOMBE'U HEBREUSVA'EA PE Carta aos Hebreus

Ojipea hebreusva'ea rera israelitas. Israelitasva'ea ko Israelva'ea rakyk-wepoharava'ea.

Tupana'ga ra'ya'ra'ga

¹ Ymyahū Tupana'ga ei onhi'iga mombe'uharava'ea pe vvyakotyva'ea pe hako: “Pemombe'u ti jireaporogita pende'ya'ga pe,” ei Tupana'ga.

A'ero ganhi'iga mombe'uharava'ea imombe'ui ganhi'iga gwe'yjava'ea pe nhaneramonhava'ea pe hebreusva'ea pe israelitasva'ea pe hako. Mananameuhūa rupi Tupana'ga ikwahavukara'ja'javi ojeaporogita onhi'iga mombe'uharava'ea pe he'yjuhuva'ea pe. Hajihejiheva'ea rupi ga ikwahavukari ahe ve. “Hebreus'ga ti ji kwahavi jireaporogita kwahavame nehē,” ei ga ahe ve.

A'ero ganhi'iga mombe'uharava'ea ga kwahavukari nhaneramonhava'ea pe gareaporogita mombe'urame ahe ve. Nahā ko ymyahū hako.

² Agwamo reki mbapavava'ea rupi gwa'ya'ra'ga pe Tupana'ga ei: “Emombe'u ti jireaporogita vvyakotyve'ga pe,” ei ga. A'ero gara'ya'ra'ga imombe'ui gareaporogita nhande ve.

Gwa'ya'ra'ga pe Tupana'ga japopavukari yvya yvaga reheve ymyahū hako. Ga pe ga ei hako: “Amondo pa ji nde ve. Aerē po ti nde herekopavi a'ero nehē,” ei ga gwa'ya'ra'ga pe.

³ Gara'ya'ra'ga hendy'jandy'ja hepiuka uva'ga rendy'java gakatua. Gaha ko Tupana'ga javijitehe. Inhi'ipopoaka ga. Ganhi'iga gwaramo yvya ndopavi yvaga pavēi okovo. Ga tuhē imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Imomborirē ga apygi yvagi pe nhanderuvihavuhete'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rūi. Pevo ga memei ga ndekoi nhanderuvihavuhetero.

Tupana'ga ra'ya'ra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ga hohe

⁴ Nahā koji'i Tupana'ga ra'ya'ra'ga huvihava Tupana'gapyrive'ga hohe yvagipeve'ga hohe. Jukwaha ga huvihava Tupana'ga ero gwaramo ga pe: “Ndehe ko jira'ya.”

A'ea erame Tupana'ga ei gwa'ya'ra'ga mombe'gwovo ga huvihava jipyrive'ga hohe javo.

⁵ A'ereki ojipyrive'ga pe Tupana'ga nde'iangavi:

“Jira'yramo nde rekoi.

Jihi a'e vvyakotyve'ga pe nhaporemō nde mombe'gwovo kiro:

Gaha ko jira'ya'ga.”

Ojipyrive'ga pe rūi Tupana'ga ei a'ea. Gwa'ya'ra'ga pe jate ga ei a'ea.

Onhi'iga java ga nomombe'ui ojipyrive'ga javo:

“Jihi po ti garuvamo ako nehē.

Gaha po ti jira'yramo oko nehē.”

Ojipyrive'ga rūi Tupana'ga omombe'u o'erame a'ea. Gwa'ya'ra'ga jate ga omombe'u o'erame a'ea.

⁶ Onhi'iga java gwa'yrypy'ga mondorame yvya koty vvyakotyve'ga mbyteri pe Tupana'ga ei:

“Jipyrive'ga tombohete ti jira'yrypy'ga,” ei ga.

⁷ Ojipyrive'ga mombe'gwovo Tupana'ga ei reki:

“Ji erame jipyrive'ga pe kotihī ga hoi vvytua ja nhinhi'iga mombe'gwovo.

Tata ja kotihī ga hoi imombe'gwovo ji erame,” ei Tupana'ga.

⁸ Gwa'ya'ra'ga pe Tupana'ga ei reki:

“Jiruvihavuhuhetea,” ei ga gwa'ya'ga pe.
 “Nane'ymi po ti nde ejiheve'ga nduvihavuhuhetea avuirama nehë.
 Nane'ymi po ti a'itituhëva'ea rehe nde nhi'igi ga pe
 ga mongouka katu enhi'iga rupi ekovo ganduvihavuhuhetero nehë.

⁹ Pyry hete nde ve ga ndekaturame.
 Ite'varuhu nde ve ga ndekote'varuhurame.
 Nurã jihi nderuvihavuhuhetero a'e nde ve:

eko ti ganduvihavuhuhetero nepavëive'ga hohe ejoryvamo,” ei Tupana'ga gwa'ya'ga pe.

¹⁰ “Jipojykaharetea,” ei Tupana'ga gwa'ya'ga pe.
 “Jypya ndehe tuhë ereapo vyva yvaga reheve.

¹¹ Opa po ti yvaga vyva pavëi nehë.
 Ndehe po ti erepyta avuirama nehë.
 Tapy'ynhapira nhymyano.

Na jitehe po ti vyva nhymyano yvaga pavëi nehë.

¹² Gwekyi ahe tapy'ynhapirymana i'arimova'ea imamana ino'ga
 opohia jugwi imbojopy ruavo.

Na jitehe po ti nde pohiri vyva hugwi yvaga hugwi
 imbojopy ruavo nhymyano nehë.

Ndehe po ti naneymani ekovo avuirama nehë.
 Nderepavi po ti nde nehë no,” ei Tupana'ga gwa'ya'ga pe.

¹³ Tupana'ga nde'iangavi ojipyryve'ga pe:
 “Eapy ti ji pyri jiohukoty rüi
 ekovo gwaramo ganduvihavuhuhetero.

A'ero po ti ji nearõe'yve'ga mongoukari nenhi'iga rupi nehë.”
 Ojipyryve'ga pe rüi ga ei a'ea. Gwa'ya'ga pe jate ga ei a'ea.

¹⁴ Tupana'gapyryve'ga ko ha'oe'yve'ga vyagipeve'ga oporavykyavo Tupana'ga pe. Ga nhaporemõ opokopoko vyvakotyve'ga jipi. A'ereki Tupana'ga e'i ga pe: “Peho ti ga pyri vyva koty ga pokoga – kiroki ga hugwi ji amombo gandekote'varuhua tuhu ti ga upa ji pyri avuirama nehë javo,” ei Tupana'ga.

2

Xako hete ti Tupana'ga ra'ya'ga nhi'iga rehe

¹ Tupana'ga ra'ya'ga huvihava Tupana'gapyryve'ga hohe vyagipeve'ga hohe. Nurã po nhande rekehetei gara'ya'ga nhi'iga rupi hamo nhaneremienduva rupi hamo. Tirovia hete ti ganhi'iga a'ero xapohiryme ti jugwi javo.

² Ymyahü Tupana'gapyryve'ga imombe'ui Tupana'ga nhi'iga ymyahüva'ea pe tohendu katu ti ga javo. A'ereki hupi hete ga omombe'u. Ymyahüva'ea hendukatue'ymame ganhi'iga okovo hajiheva'ea rupi, a'ero ite'varuhu ahe ve. Ahe hendupotare'ymame okove'y Tupana'gapyryve'ga nhi'iga rupi, ite'varuhu ahe ve. Na tuhë. A'ereki Tupana'ga omondouka ahe ve aherekote'varuhua kwepykava.

³ Po ite'varuhu ymyahüva'ea pe ahe rekoe'ymame Tupana'gapyryve'ga nhi'iga rupi vyagipeve'ga nhi'iga rupi, a'ero po ti nhande ve kaitu ite'varuhu nehë nhande rekoe'ymame Tupana'ga ra'ya'ga nhi'iga rehe nhandepojykaharete'ga nhi'iga rehe agwamo. A'ereki pyry hete tuhë ga manoi nhande repyga nimboa nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande pokoga. Nhande imoborukare'ymame ga pe hendupotare'yma ganhi'iga, niaka nhymi tuhë po ti nhande hahyva'ea hugwi nehë. Omondo ti ga hahyva'ea nhande ve nehë.

Na ypy tuhë onhimombe'u tamano ti pe ndepyga javo. Henduvirë ga imombe'ui nhande ve javo: “Nhandepojykaharete'ga ei: “Tamombo javo

ji ruri pe pyri. Tamombo ti vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi ga pokoga. Taroho ti ji ga ji rupi yvagi pe hahyva'ea hugwi inogatuaavo gapy'a.' A'ea tuhê nhandepojkaharete'ga ei." A'ea ga ei imombe'ukatuavo ikwahavuka a'itituhêva'ea nhande ve.

⁴ A'itituhêva'ea ko jira'yra'ga nhi'iga javo, Tupana'ga opoko ga japouvouka ahemonhimomby'ava'ea ga pe - kiroki a'ea gaha jate oapo kwaha. Nurâ he'yjuhuva'ea ga japoparavuhui ahemonhimomby'ava'ea. Gwemimbotarimova'ea rupi Tupana'ga imondoukari gwa'uvapyryva popoakara ga pe ga pokoguka. Nurâ nhande ei: Tupana'ga ga mbuhurukari nhande pyri imombe'uuka gwa'yra'ga nhi'iga ga pe.

Jesus Cristo'ga oko vvyakotyve'ga ja ganderohoharamo

⁵ Nahanahâ hekoi ga jikogame Tupana'ga ra'yra'ga rehe javo, ore imombe'ui kiro pe me ikwatija. Ojipyryve'ga pe rûi Tupana'ga ei: "Amongo ti ji ga penhi'iga rupi nehê - perope ji ga mongoi ipyahuva'ea pe." A'ea ga nde'i ojipyryve'ga pe vvyageve'ga pe.

⁶ A'ea ymyahûva'ea ikwahavukari nhande ve. A'ereki ymyahû Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea e'i Tupana'ga pe ikwatija hako:

"Anhimomby'a ji.

A'ereki nde ereporogwety vvyakotyve'ga.

Ga ndehe nde erejapyaka.

Ne'agataruhu nde ga ndehe.

A'ereki nde neremoka'nhyimi ga pokoga," ei ahe Tupana'ga pe ikwatija hako.

⁷ "Jypya nde ere'e

ga ti toko huvihavamo jijipyryve'ga gwyre'i javo.

Jypya nde ga mbopopoaka ga mbokatuavo ga mboukwahavamo a'ero toko ti ga huvihavamo javo.

Jypya nde eremongo enhimbiapoa ganhi'iga rupi.

⁸ Nde ere'e: 'Toko pa ti nhirembiapoa ganhi'iga rupi,' ere nde."

A'ea ahe ei ikwatija javo Tupana'ga pe hako. Oko pa ganhi'iga rupi javo ga ei ikwatija.

Garembiapoa ndokopavi ve vvyakotyve'ga nhi'iga rupi kiro, xa'e nhande hepiage'yma.

⁹ Jesus'ga ki a'e te ikatu hete kiro okovo vvyakotyve'ga nduvi-havuhuhetero. A'ea nhande ikwahavi. Jypya Tupana'ga ei oyvyteri pe ga mombe'gwovo toko naê ti ga huvihavamo jijipyryve'ga gwyre'i javo. Nahâ Tupana'ga Jesus'ga rerekoypyi tomano ti ga vvyakotyve'ga ndepyga ga naganani javo. A'ereki Tupana'ga omomyryvota ga pe. Ga ndepyga Jesus'ga manoro gwaramo Tupana'ga ga mbogweravirê ga mbopopoaka ga mbokatuheteavo ga mboukwahavamo toko ti ga huvihavuhetero kiro javo.

Na tuhê. Jesus'ga omano vvyakotyve'ga ndepyga imomboia gandekote'varuhua ga hugwi okovo gandepykaramo.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga ei: "Aru pota ji vvyakotyve'ga jijipyri. Omanomo ga ndepyga ti Jesus'ga ga pokogi ga nderua ji pyri nehê. A'ero po ti he'yjuhuve'ga nduvi ji pyri okovo jira'yramo avurama nehê," ei ga.

Hahy Jesus'ga pe ga manorame ga ndepyga. A'ea rupi ko pyry Tupana'ga Jesus'ga mbojipokwahavi onhi'iga rehe ga monhimomiranambava ga mboavujikwea toko hete ti ga vvyakotyve'ga nderohoharamo ga pyri. A'ereki Tupana'ga ko japopahara'ga imongohara'ga. Ojive ga oapo pa tapo'ru pa ti ji javo.

¹¹ Omanomo ga ndepyga Jesus'ga ga momyryvi imomboia gandekote'varuhua ga hugwi. Omo'emo'ê ga ga toko ti ga Tupana'ga

ra'yramo javo. A'ero Tupana'ga rekoï ġanduvetero. Ga ko Jesus'ga ruva'ga no. Nurā Jesus'ga poyjahetero ġahā ko nhiirūhetea javo.

¹² Tupana'ga pe ga ei:

“Kiro po ti ji nde kwahavukari nhiirū'ġa pe nehē.

Ga nhimono'ono'oġgame nenhi'ġa renduva

po ti ji nde mbohetei ġapyteri pe nhinhimby'yita,” ei Jesus'ga.

¹³ Onhi'ġa'javame Jesus'ga ei:

“Ji tuhē ajiko Tupana'ga rehe.”

Onhi'ġa'javame Jesus'ga ei:

“Ji rendu ti! Agwa ji rekoï Tupana'ga ra'yra'ġa pavēi.

Tupana'ga ġa mbuhuruka ji pyri

epoko katu ti ġa javo ji ve,” ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemo ymyahūva'ea okwatija Jesus'ga nhi'ġa mombe'gwovo ymyahū.

¹⁴ Tupana'ga ra'yra'ġa ko vvyakotyve'ġa tuhē gwa'oro gwekoro. A'ereki ġa o'a oy'ġa hugwi. Nurā na jitehe ko Jesus'ga hoi nhande rupi. Nahā ga rekoï vvyakotyva'ero tamombi ti ji Diabo'ga popoakara nhimanorame javo. “Yvyakotyve'ġa arōe'ÿve'ġa Diabo'ga omongyhyji vvyakotyve'ġa ġamanoa hugwi,” ei Jesus'ga.

¹⁵ “ġapopoakara mombigame ti ji ġa pokogi ġa mbopiro'yavo ġakyhyjia hugwi nehē,” ei Jesus'ga. “A'ereki ġa omanoe'ymame ojapyaka omanoa rehe okyhyjiavo jugwi,” ei Jesus'ga.

¹⁶ Jesus'ga nde'i: “Ajo ji Tupana'ġapyrive'ġa pokoga yvagipeve'ġa pokoga nhimanomo ġa ndepyga.” A'ea rūi ga ei. A'ea jukwaha. Ymyahūva'ea e'i ikwatija ymyahū: “Abraāova'ea rakykwepohara'ġa pyri vvyakotyve'ġa pyri po ti ga uhu ga pokoga nehē,” ei ahe.

¹⁷ Nurā Jesus'ga ei: “Kiro po ti ji tako nhiirū'ġa javijitehe.”

A'ea ga ei ua yvya koty ovahema o'a oyhēa hugwi gwa'oro okovo oirū'ġa ja Abraāova'ea rakykwepohara'ġa ja. Oko ga ġa javijitehe tuhē tako ti ji ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe javo. Hahy gairū'ġa pe. Ga okovevuhu. Nahanahā ġa pe. Na jitehe Jesus'ga pe no. A'ero ga ikwahahetei ġandekoa. Nurā ga ġa porogwetygi. Nurā ga ei Tupana'ga pe: “Tamombo ti ji nhandereheve'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi nhiirū'ġa ndekote'varuhua ġa hugwi,” ei ga Tupana'ga pe.

Nahā ga ġa pokogi a'ero okovo ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhuro Tupana'ga pe omanovo imombo ġandekote'varuhua ġa hugwi. Nahā ga ġa ndepygi inogatuavo ġapy'a. Nahā Jesus'ga rekohetei Tupana'ga nhi'ġa rupi.

¹⁸ Ite'varuhu Jesus'ga pe ojipe'ġa ga mongote'varuhupotarame novīa. Hahy! Nurā ġa ojipe'ġa mongote'varuhupotarame, ga ikwahavi ġa pokoga tombopogweyme ti ġa ġa javo.

3

Jesus'ga huvihava Moisésva'ea hohe

¹ Pe me nhiirūa pe Tupana'ga remimo'ēhara pe ji ei: Pejapyaka ti Cristo Jesus'ga rehe, a'e ji. Nhiirūa, a'e ji pe me. A'ereki nhande ve Tupana'ga e'i nhande mo'emo'eamo: “Pejiko ti Cristo Jesus'ga rehe pejikovo avuirama ji pyri,” ei ga. A'ero ji pavēi pe pejiko ga rehe xako ti ga pyri avuirama.

Pejapyaka ti Cristo Jesus'ga rehe ga kwahaheteavo. Gaha ko Tupana'ga moirūhara'ga. A'ereki Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri, ji kwahavuka ti ġa pe javo. Gaha ko ikwava'ēhara'ġa nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe. A'ereki ga nhande repy omanomo tomombo ti Tupana'ga ġandekote'varuhua ġa

hugwi javo. Jesus'ga rehe nhande xajiko hete imomboruka ga pe nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Aerē po ti ga nhande rerohoi nhande mombytavo Tupana'ga pyri avuirama nehē. Pevo ga ruvi jipi. A'ea nhaporemō nhande xa'e herovia.

² Nahanahā ti ji moirū javo Tupana'ga Jesus'ga mbuhuri avo yvyā koty. A'ero ga Tupana'ga nhi'īpo'rupavi. Na jitehe ymyahū Moisésva'ea Tupana'ga nhi'īpo'rupavi Tupana'gareheva'ea repiakatupava.

³ Jesus'ga reki huvihava nhaneramonhava'ea hohe Moisésva'ea hohe. A'ereki Jesus'ga omongo yvyakotyve'ga Tupana'ga nhi'īga rupi peko ti Tupana'gareheva'ero javo.

Nhande japoramē onga ojipe'ga ei nhande mboheteavo: “Okwaha hete ga japovera,” ei ga. Nde'īga: “Onga ojiapo.” A'ea rūi ga ei. Koji'īga ombohete onga apohara'ga. A'ereki ga oapo onga imohina. Gwyre'īga ombohete onga a'ero.

Na jitehe Jesus'ga huvihava Moisésva'ea hohe. Nurā koji'ī po nhande ga mbohetei a'ero hamo. A'ereki Jesus'ga omongo yvyakotyve'ga Tupana'ga nhi'īga rupi peko ti Tupana'gareheva'ero javo. Moisésva'ea ki a'e te oko Tupana'gareheva'ero jate reki.

⁴ Na tuhē. Japopyra ko onga nhaporemō. Emo Tupana'ga tuhē omongo pa japoparavuhuavo.

⁵ Tupana'gareheva'ero oporavykyavo Moisésva'ea Tupana'ga nhi'īpo'rupavi. Ahe gwepia katu pa Tupana'gareheva'ea imombe'gwovo Tupana'ga nhi'īga ahe ve ikwahavuka Tupana'ga nhi'īga aerēva'ea.

⁶ Cristo'ga ki a'e te Tupana'ga ra'yramo Tupana'ga nhi'īpo'rupavi Tupana'gareheve'ga nderekokatuavo ga mongomongovo onhi'īga rupi okovo ganduvihavuhetero. Po nane'yimi nhande ndiajikopigi Tupana'ga rehe avuirama gaha nhande mbojiko ojihe javo, a'ero nane'yimi nhande rekoī garehava'ero. Po nane'yimi nhande nimboheteipigi ga avuirama gaha po ti omombyry nhande ve nehē javo, a'ero nane'yimi nhande rekoī gareheva'ero.

Peke hete ti Tupana'ga nhi'īga rehe

⁷⁻⁸ Tupana'gareheva'ero pejikovo gwaramo pehendū katu ti ganhi'īga – kiroki a'ea gara'ua omombe'u Tupana'ga rembikwatijarukara. Tupana'ga ra'uvapyryva e'i:

“Po aḡwamo pe Tupana'ga nhi'īga renduvi,
a'ero ti peko hete ganhi'īga rehe hendukatuavo.

Tapekoi ti penhamonhava'ea ja

– kiroki ahe nohendukatupotari Tupana'ga nhi'īga jipi opohipota ga hugwi,” e'i Tupana'ga ra'ua.

“A'ea rupi ongae'yi me penamonhava'ea rekote'varuhui mara'ngu po ti Tupana'ga onhi'īga rendukatue'yima raykavo nehē javo.

⁹ Tupana'ga ei pe me: ‘Pevo penamonhava'ea rekote'varuhui tihepia ti Tupana'ga rekoa nhande rehe javo.

Quarenta anos mondorame ahe hepiagi nhirembiapoa ahemonhi-momby'ava'ea

ji ahe rerekokaturame quarenta anos rupi.

A'ea repiagame vehevi ahe rekote'varuhui,’ ei Tupana'ga,” e'i.

¹⁰ “Nurā ji ei: Nane'yimi jipy'a atyvi ga ndekoi opohipota ji hugwi.

Ga ndokwahapotari nhiremimbotarimova'ea okoe'yima nhinhi'īga rupi.

Nurā ji nhimonha'ngahetei ga ndehe.

¹¹ Nurā ji ehetei nhinhi'īga ngavo:

Nanogatuagwami ti ji ḡapy'a

ga nderure'yima jijipyri nehē,’ ei Tupana'ga.”

A'ea Tupana'ga ra'uvapyryva i'ei imombe'gwovo.

¹² Nhiirũ, pe me ji ei pe napenani: Pekwaha ti pejipy'a. Po pendea-
porogita ite'va pe mbojikopipota Tupana'ga rehe, a'ero ti pejirokwa pejea-
porogitakaturu xapohiryme ti Tupana'ga hugwi avuiramave'ga hugwi javo.

¹³ Nane'yumi ti pe'ji pejohupe: "Xako katu ti jipi. Xapohi ti nhande-
rekote'varuhua hugwi. Xajikopigyme ti Tupana'ga rehe."

A'ea ti pe'ji pejohupe jipi naha pejopokoga. A'ereki Tupana'ga e'i pe
me agwamo pehendũ katu ti nhinhi'iga javo. Pe napenani pejapyaka
ti pejikokatu rehe a'ero pejipohia pejikote'varuhua hugwi Tupana'ga
nhi'iga renduva xanhimoandyandyukaryme ti ite'varuhua pe javo. A'ereki
pe ndekote'varuhurame pendekote'varuhua nohendukatupotarukari Tu-
pana'ga nhi'iga pe me. A'ero pe ndapekoa'javi Tupana'ga rehe.

¹⁴ Xajiko hete ypy nhande Tupana'ga rehe ikwehe. Xajikopigyme ti ga rehe
nhanemanoeyumame. Po ti nane'yumi nhande jikohetei avuira ga rehe,
a'ero po ti ga nhande mbojikoty'arukari Cristo'ga pavēi nehē.

¹⁵ Nane'yumi ti pejiko hete Tupana'ga rehe. A'ereki agwamo garembikwati-
jarukara e'i:

"Po agwamo pe Tupana'ga nhi'iga renduvi,

a'ero ti peko hete Tupana'ga nhi'iga rehe hendukatuavo.

Tapekoi ti penhamonhava'ea ja

- kiroki ahe nohendukatupotari Tupana'ga nhi'iga jipi opohipota ga
hugwi," e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

¹⁶ Ymyahũ penamonhava'ea gwendu Tupana'ga nhi'iga novia hako.
A'ereki ahe nohendukatupotari ganhi'iga opohipota ga hugwi - kiroki ahe
uhu Egitopeva'ea gwyra hugwi. Ymyahũ Moisés'va'ea gweru ahe pea hugwi.
Ndahe'yiva'ea gwendu katu Tupana'ga nhi'iga. Ahe jate gwendu katu.

¹⁷ Onhi'iga rendukatue'yva'ea rehe Tupana'ga onhimonha'nga quarenta
anos mondorame. Ongae'yi me ahe manoi a'ero okote'varuhua'vo. Pevo
ahera'oa pytai a'ero.

¹⁸ Ahe jikopotare'yuma gwaramo ga rehe, ga ei:

"A'e hete ji: Nanogatuagwami ti ji gapy'a

ga nderure'yuma jijipyri nehē," ei Tupana'ga hako.

¹⁹ Nurã nhande ikwahavi javo: Ahe jikoge'yuma gwaramo ga rehe, Tu-
pana'ga nonogatui ahepy'a ahe rerure'yuma ojipyri, xa'e nhande.

4

Tupana'ga onogatu pota ojiheve'ga py'a

¹ Agwamo Tupana'ga onogatu pota nhandepy'a. A'ero ga ei: "Pejikohetera-
ame ji rehe tanogatu ti pepy'a," ei ga.

Xajirokwa ti nhandepy'a nogatua rehe. Po na rui, ga nonogatui. Pejiko
hete ti ga rehe a'ero tonogatu tuhē ti ga pepy'a.

² A'ereki nhande ve ga omombe'u pyryva'ea Tupana'ga nhi'iga Tupana'ga
pe poko pota javo. Na jitehe ymyahũva'ea pe no. Ymyahũ ahe omombe'u
pyryva'ea Tupana'ga nhi'iga Tupana'ga pe poko pota javo. Ahe henduvame
Tupana'ga nhi'iga ndikwahyi reki ahe rehe. A'ereki henduvame ahe ndo-
jikogi Tupana'ga rehe. Nurã Tupana'ga nonogatui ahepy'a.

³ Ahe ve Tupana'ga ei:

"A'e hete ji nhinhimonha'ngavo:

Nanogatuagwami ti ji gapy'a
ga nderure'yuma jijipyri nehē," ei ga.

Yyva apopavypyagwera jate ga japopigirē, u katu gapy'a. Ga opota
gajikoga ojihe tu katu ti gapy'a na jitehe nehē javo. Ojiko po ymyahũva'ea
ga rehe opy'a nogatuuka ga pe ramo a'ero. Nhande ki a'e te xajiko ga rehe.
A'ero nhandepy'a Tupana'ga inogatui.

⁴ Ymyahũ Tupana'ga ei ikwatijaruka sétimo dia mombe'gwovo. Garembik-watijarukara e'i:

“Seis dias rupi Tupana'ga japopavi.

Ko'emame ga japopigi.

A'ero gapy'a rukatui,” e'i ikwatijarukara.

⁵ Okwatijara'ja ahe. Aherembikwatijara i'ei Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo:

“ ‘Nanogatuagwami ti ji gapy'a

ga nderure'yma jijipyri nehê, ei Tupana'ga,” e'i ikwatijara.

⁶ Nurã nhande ikwahavi javo: Ojipe'ga py'a ti Tupana'ga tonogatu a'ero, xa'e nhande. A'ereki Tupana'ga imombe'uukarypyrame pyryva'ea myyahũva'ea pe ahepy'a nogatupota, ahe ndojikogi reki ga rehe. Nurã Tupana'ga nonogatu'i ahepy'a.

⁷ Aerê Tupana'ga imbokwara'ara'arame inogatu'pota vvyakotyve'ga py'a ga ea'javi. Okwatijaruka ga Daviva'ea pe. Daviva'ea omombe'u a'ea jitehe a'ero ikwatija. A'ea ji amombe'u pe me ko. Aherembikwatijara e'i:

“Po agwamo pe Tupana'ga nhi'iga renduvi,

a'ero ti peko hete Tupana'ga nhi'iga rehe hendukatuavo,” e'i Daviva'ea rembikwatijara.

⁸ Ymyahũ Moisésva'ea py'rovo Josuéva'ea oko israelitasva'ea repiakatuharamo. Po ymya Josuéva'ea onogatuuka israelitasva'ea py'a, a'ero po aerê Tupana'ga nde'ia'javi ahe ve hamo agwamo ji inogatupotari pepy'a javo hamo. Emo Josuéva'ea nonogatuukari ahepy'a. Nurã Tupana'ga ea'javi vvyakotyve'ga py'a nogatupota.

⁹ A'ero agwamo vehevi Tupana'ga inogatupotari ojiheve'ga py'a.

¹⁰ Ymyahũ Tupana'ga oapo pi. A'ero gapy'a rukatui. Na jitehe ga - kiroki ga opy'a nogatuuka Tupana'ga pe - gaha oapo pi Tupana'ga ja.

¹¹ A'ea kwahava xajirokwa hete ti inogatuuka Tupana'ga pe nhandepy'a nanani xakoyme ti myyahũva'ea ja javo - kiroki ahe ndojikogi ga rehe. A'ero po ti Tupana'ga nde'i nhande ve nehê nanogatuagwami ti ji pepy'a jave'yma nhande ve. Xajiko hete ti ga rehe hendukatuavo ganhi'iga.

Tupana'ga nhi'iga ahe mongo Tupana'ga pyri avuirama

¹² Tupana'ga nhi'iga nhande mongo Tupana'ga pyri avuirama. Ipopoaka ganhi'iga. Ganhi'iga ko haimbejovaiva'ea ja itakyhea'javuhuva'ea ja. Po nhande timongi haimbejovaiva'ea mbiara vvytera pype, a'ero nhande ti-hepia pa ipype ijoapyhava vehevi ika'gyvynha vehevi no. Koji'i Tupana'ga onhi'iga imongihetei nhande pype nhande henduvame ganhi'iga. A'ero ga hepiukari nhande ve nhandereaporogita nhaneremimbotarimova'ea reheve. Nurã nhande jikwahahetei. A'ero nhande ei: Gwia rehe tuhê nhande rekohetei reki! Na tuhê nhande reaporogitaro reki! Nahã nhande rekote'varuhui reki! Nahã nhande rekokatui reki! A'ea xa'e nhande hendukaturame Tupana'ga nhi'iga.

¹³ Tupana'ga pe jukwaha hete pa garembiapoa. Ahã onhimiva'ea ga pe. Ga gwepia pa. A'ero po ti nhande nimimi nhanderekote'varuhua ga hugwi nehê. Garovai pyteri pe po ti nhande ami nehê. Ga pe po ti nhande imohembavi nhanderekote'varuhua nehê. A'ereki ga nhanderuvihavuhuhete'ga nhande kwaha pa nhande nhaporemo.

Jesus'ga oko ikwava'êhara'ga nduvihavuhuhetero

¹⁴ Jesus'ga oko huvihavuhuhetero. Ga ko ikwava'êhara'ga nduvihavuhuhetero Tupana'ga pe nhande repyga no. Nhanderekote'varuhuro gwaramo ga nhande repygi omanomo tamombo ti ji gandekote'varuhua ga hugwi javo. Aerê ga hoi ogwovo yvaga rupi okwava ovahema

Tupana'ga pyri. Ga ko Tupana'ga ra'ya'ga. Nurā ti xavy'a hete ga rehe nhandejikoheteavo ga mombe'gwovo xajiko hete nhande ga rehe javo.

¹⁵ A'ereki Jesus'ga ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga nhande porogwety. A'ereki ga okwaha hete nhandepopoakare'yma. A'ereki ga oko nhande ja uvame yva koty nhande pyri. Niandepopoakari nhande hahyrame nhande ve. Ite'varuhu nhande ve ojipe'ga nhande mongo te'varuhu pota. Hahy! Na jitehe hahy paravuhu ga pe. Nurā ga ikwahahetei. Ga ndokote'varuhuangavi reki hahypavame ga pe.

¹⁶ Nurā xanhi'i hete ti Tupana'ga pe nhanderuvihavuhuhete'ga pe ikwaha gapyryva nhande ve. Xanhi'i hete ti ga pe tomombo ti ga nhanderekote'varuhua henonha'jave'yma avuirama ikwahava'jave'yma. Xanhi'i ti ga pe nhandepopoakare'ymame tomombyry ti ga nhande ve nhande pokoga javo.

5

¹ Ymyahū Tupana'ga ga mo'emo'ei vvyakotyve'ga pyteripeve'ga hako. A'ea rupi ga ei hako: “Toko ti ga ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro ji ve vvyakotyve'ga pokoga tomombo ti Tupana'ga gāndekote'varuhua javo. Ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro ti ga togweru gānemimbuhuteheve'ea ji ve ikwava'e'ga. Togweru ti ga mbatepyryva no - kiroki a'ea vvyakotyve'ga ombuhu tehe ji ve jukapyra. A'ea ti ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga tokwava'ē ji ve. A'ero po ti ji imombori vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi nehē ga mombryryva,” ei Tupana'ga.

² Ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga ko vvyakotyve'ga. Vvyakotyve'ero gwaramo ga ndipopoakari okote'varuhuaavo vvyakotyve'ga ja. Nurā ga ikwahahetei vvyakotyve'ga ndekoa ga oko te'varuhu nhande ja javo. A'ero ga vvyakotyve'ga porogwetygi vvyakotyve'ga ndekote'varuhurame okoe'yma Tupana'ga nhi'iga rupi ikwahave'yma gwaramo. Nonhimonha'ngai ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga ga nderekokatuaavo a'ero.

³ Ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga okote'varuhu. Nurā Tupana'ga ero gwaramo ga jipygi na'ē ikwava'e'ga mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi javo. Aerē ga jara'ga ndepgygi ikwava'e'ga mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe tomombo ti ga gāndekote'varuhua javo.

⁴ Nde'i vvyakotyve'ga: “Kiro ti ji tako ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe.” A'ea rūi ga ei. Nonhimbohetei ga nanongara rehe. A'ereki Tupana'ga jate e'i: “Kiro ji pe mo'emo'ei peko ti ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro ji ve javo.” Na tuhē. Gaha jate e'i Arāova'ea pe ymyahū hako eko ti ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro ji ve javo. Na jitehe onhimbohete'yma ojipe'ga ndekoi ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe ga erame jate ga pe.

⁵ Na jitehe Cristo'ga nonhimbohetei no. Nde'i ga: “Kiro ti ji tako ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro.” A'ea rūi Cristo'ga ei. Tupana'ga ki a'e te ga mbohetei toko ti ga ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro ji ve javo. Ga pe Tupana'ga ei:

“Jira'yramo nde rekoi.

Jihi a'e vvyakotyve'ga pe nhaporemō nde mombe'gwovo kiro:

Gaha ko jira'ya'ga,” ei Tupana'ga.

⁶ Onhi'iga'javame Tupana'ga ei Cristo'ga pe:

“Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēharamo ji ve Melquisedeque'ga ja, ei Tupana'ga Cristo'ga pe,” e'i Tupana'ga rembikwatijarukara.

⁷ Uvame yvya koty Cristo'ga onhi'i Tupana'ga pe jipi ji poko javo. A'ereki Tupana'ga ipopoaka. Nurā Cristo'ga ei ga pe: "Ipotarame po ti nde nanhimo-manoukari nehē." Hahyahi Cristo'ga nhi'iga ga pe ga jehe'orame ji poko javo. A'ero Tupana'ga ga rendukatuhi. A'ereki Cristo'ga e'i: "Nhinhi'iga rupi rūi ti eko. Po nde erepota nhimanoa tamano ti ji a'ero," ei ga Tupana'ga pe.

⁸ Tupana'ga ra'yramo ga vehevi onhimbo'e onhimongovo Tupana'ga nhi'iga rupi hahyame ojive.

⁹ Nahā hahyame ga pe hahya ga mbojipokwahavi Tupana'ga nhi'iga rehe ga monhimomiranambava. Nurā ga reko'i yvyakotyve'ga nderohoharamo yvagi pe. Kiroki ga oko ganhi'iga rupi – ga hugwi nhaporemo ga omombo gandekote'varuhua ga mombyryva. Aerē po ti ga ga nderohoi yvagi pe ga mombytavo avuirama Tupana'ga pyri nehē.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga e'i Jesus'ga pe: "Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga ji ve. Na jitehe ndehe kiro ereko ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro ji ve Melquisedeque'ga ja," ei Tupana'ga.

Tapejikopigi ti Cristo'ga rehe

¹¹ Melquisedeque'ga rehe ti xanhomogita'gita hete novīa. A'ereki manameuhū pe pekwaha! Nurā manameuhū po ti ji ikwahavukari pe me nehē? Napenhimbo'ea'javi pe!

¹² Pejapyaka ti pejihe! Ymyahū pe jikogi Cristo'ga rehe. Nurā po kiro pe ojipe'ga mbo'ei Tupana'ga nhi'iga rehe ikwahaheteavo hamo. A'ea ji ei novīa. Agwamo vehevi ti ojipe'ga toko pembo'eharamo pe mbo'ea'java ahembo'eypya rehe nonhimimiva'ea rehe imombe'urame Tupana'ga nhi'iga pe me.

Pe ndapekwahavi Cristo'ga mombe'ua onhimiva'ea. Xunhijete'i jate pe pekwaha ahembo'eypya jate. Ipita'ngive'ga – kiroki ga oka'mbu jate – ga ndo'upavi. Ga javijitehe pe ndekoi a.

¹³ A'ea ji ei pe me. Kiroki ga oka'mbu jate – gaha ko ipita'ngive'ga ikwahave'yma. Na jitehe pe peko ipita'ngive'ga javuhu. A'ereki xunhi pe pekwaha Tupana'ga nhi'iga pyryva'ea. Ipita'ngive'ga javuhu pe ei pejohupe: "Marā aherekote'varuhua? A'ereki nhande ndikwahavi. Marā ahe rekokatui? A'ereki nhande ndikwahavi." A'ea pe ei ikwahave'yma pekopave'yma Tupana'ga nhi'iga rupi.

¹⁴ Kiroki ga o'u pa – gaha ko jyvuaruhu. Ga javijitehe ga ikwahavi no – kiroki ga Tupana'ga nhi'ipo'ru pa okokatuavo opohia okote'varuhua hugwi. Gaha ojipokwaha Tupana'ga nhi'imbava rehe ikwahapaheteavo. A'ero ga ei: "Nahā aherekote'varuhua. Nahā ahe rekokatui," ei ga ikwahava. Koji'i ga ikwahavi no. Nonhimimi Tupana'ga nhi'iga ga pe. Pehe ki a'e te ndapekwahavi ve oka'mbuve'ga javuhu.

6

¹ Xanhomogitaa'jaa'javyme ti ahembo'eypya rehe Cristo'ga mombe'urame. Kiro koji'i xanhimbo'e onhimiva'ea rehe Cristo'ga mombe'upava rehe ikwahaheteavo nhanenhimbojipokwahapava hehe. A'ea rehe ji pe mbo'epotari kiro. A'ereki nhande xanhimbo'e jipe ahembo'eypya rehe.

A'ea rupi nhande ei ahembo'eypya mombe'gwovo: Xapohi ti nhanderekote'varuhua hugwi herojijyita nhandereaporogita. Xajiko ti Tupana'ga rehe ga reroviaheteavo, xa'e jipe nhande ikwehe.

² Ymya nhande ei: Nahanahā batismos. Tupana'ga ti tomombyry pe me kiro javo, nahanahā po nhande xapoko Jesus'gareheve'ga aka'ga rehe hamo javo ga pe. Ymya nhande ei: Nahanahā po ti Tupana'ga omanove'ga

mbogwerava'javi nehē. Nahanahā po ti Tupana'ga ei ga pe nehē, xa'e jipe nhande ikwehe. Jara'ga pe po ti ga ei nehē: "Pejo ti pejiijupa avuirama ji pyri," e po ti Tupana'ga nehē. Jara'ga pe po ti ga ei nehē: "Peho ti ji hugwi pejiijupa avuirama hahyva'ea ruvihava pype," e po ti Tupana'ga nehē, xa'e jipe nhande ikwehe. A'ea pe nhaporemo nhande ei ahembo'eypya mombe'gwovo ikwehe.

³ Kiro koji'iva'ea rehe xanhimbo'e onhimiva'ea rehe Cristo'ga mombe'upava rehe ikwahaheteavo, a'e ji pe me. Xanhimbo'e ti hehe Tupana'ga ipotarame.

⁴ Marā po jara'ga pe? Tupana'ga nhi'iga ga henduna'ei. Aerē po ga nohendukatua'javi. Ga henduvypyrame Tupana'ga ikwahavukari opyryva ga pe nahanahā ji ipotari javo. Ga pe ga ikwahavukari Cristo'ga rupi po ti yvyakotyve'ga nduri ji pyri nehē javo. Nurā ga jikogi Cristo'ga rehe imomboruka ga pe okote'varuhua ojihugwi a'ero. "Tupana'ga Cristo'ga mbuhuruka nhande pyri yvaga hugwi," ei ga. A'ero Tupana'ga ra'uvapyryva uhu ga pyri ga pokoga.

⁵ A'ero ga ei: "Pyrý hete Tupana'ga nhi'iga nhande ve. A'reki ga nhande mbojiko ojije," e na'ē ga. "Xanhimomby'a nhande gapoakara rehe. Aerē po ti koji'i nhanemhimomby'ava'ea nehē no," e na'ē ga.

⁶ Nahā ga ndekonahēi henduva Tupana'ga nhi'iga. Aerē po ga ei: "Ndorokoa'javi ore Tupana'ga nhi'iga rehe," e po ga okote'varuhuavo.

Marā po ga pe? Tupana'ga ndogwerojijya'javi tuhē gandeaporogita a'ero. Ga ndopohipotari okote'varuhua hugwi imomborukare'yma Tupana'ga pe avuirama. Ndokoa'javi ga Tupana'ga nhi'iga rupi. Nurā ga ndekoi Tupana'ga ra'uvira'ga jukahara'ga ja. Ombotegwete ga Jesus'ga ojipe'ga ndovaki.

⁷ Omoakŷakyma'ja amana yja ko pe. Pyyryva'ea henhui jugwi gworygworyvamo kohoa jara'ga remityma. A'ero ga i'ui gwemityma gworygworyvamo. A'ea pe yjakatua pe Tupana'ga imombyryvi.

Yjakatua - kiroki a'ea hugwi henhui pyryva'ea - a'ea ja ko ga - kiroki ga ojiko hete Tupana'ga rehe okopige'yma ganhi'iga rupi okopyryvamo ga pe. Ga pe ga imombyryvi.

⁸ Omoakŷakyma'ja amana ojipea yja ko pe no. Ndapyyryviva'ea ki a'e te henhui jugwi hatŷava'ea hajiheva'ea pavēi. A'ea kohoa jara'ga ndo'ui. Nurā ga ei: "Íte varuhu yja!" Nambegwei ti ga ei tokai ti nehē javo. A'ero ti ga imbokai nehē.

Yjate'varuhua - kiroki a'ea hugwi henhui ndapyyryviva'ea - a'ea ja ko ga - kiroki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga okoe'yma hupi okopyryve'yma ga pe. A'ero gawe po ti ga imondo'i hahyva'ea ga pe nehē.

⁹ Tupana'ga nhi'iga rendukatue'ŷve'ga pe ji anhi'ĩ popoaka. Pehe ki a'e te ndapekoi ga ja. Peko pyry pe Tupana'ga pe. A'ea ore ei pe me oreremiarōva'ea pe. A'reki ore opokwaha. Peko hete pe Tupana'ga nhi'iga rupi imomboruka pejikote'varuhua ga pe. A'ero po ti Tupana'ga pe nderohoi yvagi pe pe mombytavo avuirama ojipyri nehē pe imomborukaro gwaramo.

¹⁰ A'reki Tupana'ga ahe rereko katu jipi ahe poravykyaturame ga pe. Nurā po ti ga nomoka'nhyimi peporavykyagwera nehē. Peporavyky katu pe Tupana'ga remimo'ehara'ga pokoga ikwehe Tupana'ga arōhetero gwaramo. A'gwamo vehevi pe ga pokogi. Peporavykypava Tupana'ga hepiagi okopyryvamo pe me.

¹¹ Na jitehe pe nhimarine'ymame nane'ymi ti pejirokwa pejikoheteavo Tupana'ga rehe avuirama pejikokatua'vo ojipe'ga pe Cristo remimombyryva mbuhua pejive. Oropota hete ore pejirokwa pe napenani.

12 A'ero po ti pe ndapevevugwei nehē. Pejiko ti Tupana'ga rehe ojipe'ga ja Tupana'gareheve'ga ja. Penhimomirana ti onhimomiranave'ga ja pejikopige'yma. Ojiko ga onhimomiranama tihepia ti Tupana'ga remimombyryva nhande ve nehē javo – kiroki a'ea pe ga ei ga pe. Tupana'ga nopiriani onhi'iga. A'ero ga ga mbohoryvi opyryvamo ga pe. Na jitehe po ti Tupana'ga pe mbohoryvi opyryvamo pe me nehē pe ndekorame ga ja aerē po ti Tupana'ga imombyryvi nhande ve nehē javo no.

Tupana'ga nopiriani onhi'iga

13 Yvyakotyve'ga gwenoi ojioheve'ga Tupana'ga ojohupe a'itiva'ea ji ei nhinhi'iga javo. A'ereki Tupana'ga omombe'u a'itituhēva'ea jate. Nurā togverovia ti ojipe'ga nhinhi'iga javo, ga ei: “Tupana'ga okwaha nhinhi'igatua.” A'ea ga e'i Tupana'ga renoina.

Tupana'ga jate ni'mbei okovo huvihavamo ojipe'ga hohe pa. Nurā Tupana'ga ehetei ojera javo o'erame Abraãova'ea pe togverovia hete ti Abraão'ga nhinhi'iga javo. Imombe'gwovo pyryva'ea ga ei ahe ve a'ero:

14 “Jihi Tupana ti amombyry hete tuhē nde ve nehē,” ei ga ahe ve. “Amondo ti ji ndera'ya nde ve nehē. Aerē po ti nderakykwepohara'ga nde'yjuhuro a'ero nehē. A'iti a! a'e ji.” Ymyahū Tupana'ga ei a'ea Abraãova'ea pe onhinoina.

15 Onhimomiranamame Abraãova'ea imbokwara'ara'ari ojikoga Tupana'ga rehe omombyry po ti ga ji ve nehē javo. Tupana'ga nopiriani onhi'iga Abraãova'ea pe. A'ero ga imombyryhetei ahe ve.

16 Yvyakotyve'ga gwenoi ojioheve'ga ojogwayvarama. Ojohupe ga ei onhombojikoga ojogwehe: “A'itituhēva'ea pe ore ei. Tupana'ga okwaha orenhi'igatua pe me.” A'ea ga ei ojohupe Tupana'ga renoina heroviaruka ojohupe herojijye'yma onhi'iga. A'ero ga ndojogwayvara'javi.

17 Ymyahū Tupana'ga ikwahavukapotari onhi'iga rerojijye'yma ga pe – kiroki ga pe ga e'i: “Jihi Tupana po ti opogweruruka yvagi pe pe mongovo avuirama ji pyri imombyryva pe me nehē pe jikoga gwaramo ji rehe,” ei ga. Nurā onhinoina ga ei a'ea ga pe jukwaha hete ti ga pe nhinhi'iga rerojijye'yma javo.

18 Tupana'ga ei a'ea onhinoina tohoryory hete ti ga ikwahavame javo. E'i ga: “Aerē po ti ga ei nehē: 'Tupana'ga ndogwerojijyi onhi'iga. Ga ndogwerojijyi onhi'iga onhinoiname no,' e po ti ga gworygworyvamo nehē,” ei Tupana'ga.

Na tuhē. Tegwete ga'mbea ga nhi'igame. A'ero a'ea kwahavame nhande roryryryheteramo nhandejirokwa ga rerovia aerē po ti ga nhande rerohoukari ojipyri nehē javo, xa'e nhande. A'ereki nhande xajiko hete ga rehe nhandepohia nhanderekote'varuhua hugwi.

19 Ipohyiva'ea āncora nombojijyukari yharuhua ahe imomborame yharuhua hugwi ihamuhūa pyvō. Na jitehe nhandeaporoğita ndojirijijya'javi. A'ereki nhande tirovia tuhē Tupana'ga aerē Jesus'ga pe po ti ga nhande rerurukari ojipyri yvagi pe nehē javo. Nianemoandyandyi po ti ga nehē. Jesus'ga rehe nhande jikogi a'ero nhandekyhyjie'yma.

Ga oho jipe yvagi pe Tupana'ga pyri tuhē nhande repyga okovo ikwava'ehara'ga nduvihavuhuro. Avo yvya koty ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga na jitehe oho Tupana'ga ronga pype hete hovapiahava aherovai gwe'ya'ga ndepyga.

20 Tupana'ga pyri yvagi pe nhanderenondeve'ga hoi ovahema Jesus'ga. Gaha oho nhande renonde nhande repyga toho ti ga ji reviri yvagi pe javo. Ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe ko Jesus'ga. A'ereki Tupana'ga e'i ga pe:

“Ymyahū Melquisedeque'ga ko ikwava'ehara'ga nduvihavuhu'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ēhara'ga nduvihavuhuro ji ve Melquisedeque'ga ja," ei ga Jesus'ga pe.

7

Melquisedeque'ga oko ikwava'ēharamo Tupana'ga pe

¹ Ymyahū Melquisedeque'ga ko Salémmeva'ea ruvihavuhu'ga hako. Ga ko ikwava'ēhara'ga Tupana'ga pe no hako. Tupana'ga huvihavuhu hete ojipe'ga hohe pa. Ga pe Melquisedeque'ga ko ikwava'ēhara'ga. Melquisedeque'ga uhu nhaneremboypyva'ea rovatiamo Abraãova'ea rovatiamo ahe jivyrame otavukara hugwi. Otavuka jipe Abraãova'ea ojipeva'ea ruvihavava'ea pe quatrova'ea pe ogwovo ahe reviri ahe monhana. Abraãova'ea jivyrame Melquisedeque'ga ahe rovatī. Ahe ve ga ei: "Tomombyry ti Tupana'ga nde ve!" ei ga ahe ve.

² Ojivyrame otavukara hugwi Abraãova'ea herupava'javi mbatera aheruvihavava'ea hugwi quatrova'ea hugwi – kiroki mbatera aheruvihavava'ea opyhygaha Abraãova'ea re'yjava'ea hugwi hajiheva'ea hugwi no. Abraãova'ea imboja'ogi herura'javipyra imboatyatya inoga dez mbatera jatyra. Melquisedeque'ga pe ahe imondoi he'yjuhuva'ea: ojipeji jatyra um décimo.

Melquisedeque'ga rera pe nhande ei: Pyry hete ko huvihavuhu'ga. A'ea nhande xa'e garera pe. Ga ko Salémmeva'ea ruvihavuhu'ga. Cidade rera pe Salém me nhande ei Ahepy'a no'gatua. Nurā nhande ei Melquisedeque'ga rera pe no: Ga onogatu ojiheve'ga py'a.

³ Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'ui Melquisedeque'ga po'ria ga'yembora. Nomombe'ui garembikwatijarukara Melquisedeque'ga ramonhava'ea. Nomombe'ui garembikwatijarukara ga'aragwera gamanao no. Melquisedeque'ga reko'i Tupana'ga ra'yra'ga ja Jesus'ga ja ikwava'ēharamo Tupana'ga pe avuirama.

⁴ Pejapyaka ti Melquisedeque'ga rehe ga kwahaheteavo. Huvihavuhu hete ga. Nurā ga pe Abraãova'ea imondoi he'yjuhuva'ea: ojipeji jatyra herura'javipyra um décimo – kiroki a'ea ahe gweru otavukara hugwi. Abraãova'ea oko nhaneremboypyro nhanderuvihavuhuro israelitas'ga nduvihavuhuro. Ahe vehevi imondoi Melquisedeque'ga pe nde ko huvihava ji hohe javo. Jukwaha a'ero Melquisedeque'ga huvihavuhu hete.

⁵ Abraãova'ea ko Leviva'ea rakykwepohara'ga nemboypy. Leviva'ea rakykwepohara'ga mombegwovo Moisésva'ea rembikwatijara i'ei: "Levi'ga rakykwepohara'ga – kiroki ga oko Tupana'ga nhi'iga rupi okovo ikwava'ēhara'ga – gahā ti topyhy mbatera gwe'yja'ga hugwi israelitas'ga hugwi. Na tuhē. Israelitas'ga herekorame dez mbatera tomondo ti ga Levi'ga rakykwepohara'ga pe ojipeji mbatera um décimo." Nahā Moisésva'ea rembikwatijara i'ei.

Ga nhaporemo oko Abraãova'ea rakykwepoharamo israelitas'ga Leviva'ea rakykwepohara'ga pavēi. Opyhy ikwava'ēhara'ga gwe'yja'ga hugwi vehevi Abraãova'ea rakykwepohara'ga hugwi tuhē.

⁶ Melquisedeque'ga ki a'e te Leviva'ea rakykwepohara'ga rūi. Abraãova'ea hugwi ga ipyhygi reki mbatera um décimo. Garembipyhyga renonde Tupana'ga ei Abraãova'ea pe: "He'yjuhu po ti nderakykwepohara'ga nehē," ei Tupana'ga ahe ve. "Amondo ti ji hajiheve'ga gwyrā nde ve nderakykwepohara'ga pe nehē. Pevō po ti ga nduvi avuirama a'ero nehē." Nderakykwepohara'ga pe po ti ji hajiheve'ga mbohoryvukari nehē," ei Tupana'ga Abraãova'ea pe. A'ea Tupana'ga ei aerē po ti Abraãova'ea hoi huvihavamo nehē javo. Tupana'ga nhi'igirē jate Melquisedeque'ga ei Abraãova'ea pe reki: "Tomombyry ti Tupana'ga nde ve!" ei ga.

⁷ Jukwaha hete. Melquisedeque'ga huvihavuhu Abraãova'ea hohe a'ero. A'ereki nhande nhaporemo xa'e: Kiroki ga oko ojipe'ga hohe – gahã jate e'i: “Tomomyry ti Tupana'ga nde ve.”

⁸ Leviva'ea rakykwepohara'ga – kiroki ga opyhy israelitas'ga hugwi – gahã omano reki. Melquisedeque'ga ki a'e te – kiroki ga opyhy Abraãova'ea hugwi – gaha okoji. A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'ui gamanoa.

⁹⁻¹⁰ Ndo'ari ve Leviva'ea Melquisedeque'ga Abraãova'ea rovatĩrame. Emo Leviva'ea oko Abraãova'ea rakykwepoharamo. A'ero imondorame um décimo Abraãova'ea omondo Leviva'ea repyga no, a'e ji. Leviva'ea ko ikwava'ehara'ga nembopyya. Gahã opyhy gwe'yja'ga hugwi um décimo. Emo Melquisedeque'ga pe Abraãova'ea omondo jipe Leviva'ea repykavamo reki. A'ero kaitu jukwaha. Melquisedeque'ga huvihavuhu Leviva'ea hohe Leviva'ea rakykwepohara'ga hohe no.

Jesus'ga oko Melquisedeque'ga ja ikwava'eharamo

¹¹ Ymyahũ Tupana'ga Leviva'ea rakykwepohara'ga mo'emo'ei toko ti Arãova'ga ikwava'eharamo ji ve jipi israelitas'ga mombyryva javo. Arãova'ea oko Leviva'ea rakykwepoharamo. Arãova'ea oko ikwava'eharamo a'ero gwakykwepohara'ga pavẽi.

Moisésva'ea pe Tupana'ga ikwatijarukari nhanembo'eagwera israelitas'ga mbo'eagwera nahanahã po ti ikwava'ehara'ga pe mombyry pe nderua ji pyri nehẽ javo. Arãova'ea aherakykwepohara'ga pavẽi nomombyryvukari reki nhandere'yja'ga israelitas'ga. A'ero israelitas'ga ndohoi Tupana'ga pyri. Nonhi'igi ga ga pe no.

Nurã Arãova'ea rakykwepohara'garũive'ga ruri okovo ikwava'eharamo Tupana'ga pe. Ga ko Jesus'ga. Melquisedeque'ga ja ga oko ikwava'eharamo Tupana'ga pe. Tupana'ga nde'i Jesus'ga pe: “Arãova'ea ja ko nde ikwava'eharamo ji ve.” A'ea rũi Tupana'ga ei. E'i ga: “Melquisedeque'ga ja ndehe kiro ereko avuirama ikwava'eharamo ji ve,” ei ga.

¹² A'ea erame Jesus'ga pe Tupana'ga ei tokoajavyme ti Leviva'ea rakykwepohara'ga ikwava'eharamo javo. Leviva'ea rakykwepohara'ga ndekoajave'ymame ikwava'eharamo, Moisésva'ea rembikwatijara rehe ndatekwava'javi – kiroki a'ea omombe'u ikwava'ehara'ga. Hajiheva'ea toko ti kiro a'ero, xa'e nhande. Tupana'ga nhi'igapyahua jate Jesus'ga rehe toko kiro a'ero, xa'e nhande.

¹³ Jesus'ga pe Tupana'ga ei ndehe kiro ereko avuirama ikwava'eharamo ji ve javo. Emo Jesus'ga ko Leviva'ea rakykwepohara'ga rũi reki. Ojipeva'ea rakykwepohara'ga ko Jesus'ga. Garembopyya rakykwepohara'ga ndojukai reki mbatepyryva imbokaje'yma ikwava'ehava rehe Tupana'ga pe.

¹⁴ Jesus'ga oko nhaneramonhava'ea rakykwepoharamo Judáva'ea rakykwepoharamo nhandepojkaharete'ga. A'ea jukwaha. Moisésva'ea nde'i Judáva'ea rakykwepohara'ga pe: “Pekwava'ẽ ti gambatepyryva jukapyra imbokaita Tupana'ga pe pejikovo ikwava'eharamo.” A'ea rũi Moisésva'ea e'i Judáva'ea rakykwepohara'ga pe.

¹⁵ Hajiheva'ea Tupana'ga imongoi kiro. A'ea jukwaha hete. A'ereki Jesus'ga reki kiro oko ikwava'eharamo Tupana'ga pe ua yvya koty nhande pyri. Ga ko Melquisedeque'ga ja okovo ikwava'eharamo.

¹⁶ Moisésva'ea rembikwatijara nde'i Jesus'ga pe: “Eko ti ikwava'eharamo Tupana'ga pe. A'ereki neremboypyya ko Leviva'ea.” Nanongara rũi aherembikwatijara e'i Jesus'ga pe. Yvyakotyve'ga rũi e'i Jesus'ga pe eko ti ikwava'eharamo Tupana'ga pe javo. Emo Jesus'ga oko reki ikwava'eharamo. A'ereki ga ipopoaka okovo avuirama. Nomanoa'javi po ti ga nehẽ.

17 A'ereki ojipeva'ea Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u jawo Jesus'ga pe. E'i:

“Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ẽhara'ga ji ve.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ẽharamo ji ve Melquisedeque'ga ja.”

A'ea Tupana'ga rembikwatijarukara ei Jesus'ga pe.

18 Hajiheva'ea Tupana'ga imongoi a'ero ndatekwawa'javi Moisésva'ea rembikwatijara rehe kiro jawo. A'ereki aherembikwatijara ndipopoakari. A'ereki israelitas'ga ndogwerojijyi ojeaporoğita aherembikwatijara rendu-vame. A'ero ga ndokokatui ve. Ndohoi ga Tupana'ga pyri onhi'iga. Ndik-wahyi aherembikwatijara ga ndehe.

19 Nahemomyryvukari tuhẽ.

Koji'i pyry nhande ve kiro Jesus'ga rekorame ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe. A'ereki Tupana'ga Jesus'ga momanouka nhande repygauka imom-boruka nhanderekote varuhua nhande hugwi nhande mombyryva. Aerẽ po ti Jesus'ga nhande rerohei ojupi nhande mongovo avuirama Tupana'ga pyri nhande mbohoryva nehẽ. Nurã nhande xanhi'inhi'ĩ Tupana'ga pe kiro.

20 Tupana'ga jate ni'mbei okovo huvihavamo ojipe'ga hohe pa. Ojera vehevi jawo ga ehetei o'erame toko ti Jesus'ga ikwava'ẽharamo jawo.

21 Tupana'ga nonhinoi reki o'erame toko ti Levi'ga rakykwepohara'ga ikwava'ẽharamo jawo. Emo o'erame Jesus'ga pe ga onhinoi. Jesus'ga pe ga ei: “Jihi Tupana ko ndepojoykaharetea.

Anhi'igatu ji nde ve kiro.

Ymyahũ Melquisedeque'ga ko ikwava'ẽhara'ga.

Na jitehe ndehe kiro ereko avuirama ikwava'ẽharamo ji ve Melquisedeque'ga ja.

A'iti a! Ndarojijyi ti ji nhinhi'iga nde ve nehẽ.”

A'ea Tupana'ga ei onhinoina.

22 Nurã Jesus'ga popoakahetero okovo ikwava'ẽharamo Tupana'ga pe avuirama, kiro Tupana'ga nhi'igapyahua apiavo toho jawo - kiroki ganhi'igapyahua e'i vvyakotyve'ga pe nahanahã po ti ji pe pokokatui kiro nehẽ jawo. A'ero koji'i pyryvamo vvyakotyve'ga pe kiro.

23 Ymyahũ Leviva'ea rakykwepohara'ga nde'yjuhuro reki okovo ik-wava'ẽharamo. A'ereki ga omano oporavykya reja. A'ero jara'ga aherakyk-wepohara'ga ndekoi ikwava'ẽharamo ahe py'rovo.

24 Jesus'ga ki a'e te ndipy'rukavi ga. A'ereki ga nomanoa'javi. Nurã gaha jate nane'ymi oko ikwava'ẽharamo avuirama.

25 Nurã ga imombohetei vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi avuirama ga mombyrypava. Kiroki ga onhi'ĩ Tupana'ga pe ojikoga gwaramo Jesus'ga rehe - gahã Jesus'ga ga mombyryvi. A'ereki ga nomanoa'javi. Kiro yvagi pe ga oko Tupana'ga pyri ga ndepyga jipi epoko ti ga jawo Tupana'ga pe.

26 Pyry hete tuhẽ a'ero Jesus'ga rekoiki kwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe nhande repyga. Jesus'ga oko pyry hete Tupana'ga monhimo-hema ojihe. Naheaporoğitatiruahũ ga. Ga ko ndokote'varuhui'i. Nurã vvyakotyve'ga ja rui ga oko. A'ereki ga pyry hete tuhẽ. Tupana'ga omongo ga ojipyri yvateuhu yvaga aherovai, kiro ti ga toko huvihavuhuhetero ojipe'ga hohe pa jawo.

27 Jesus'ga nokwava'egi tuhẽ mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe to-mombo ti ga jirekote'varuhua ji hugwi jave'yma. A'ereki ga oko katu hete jipi.

Leviva'ea rakykwepohara'ga ki a'e te okwava'ẽ mbatepyryva jukapyra Tupana'ga pe okovo ikwava'ẽhara'ga nduvihavuhuro tomombo ti Tupana'ga

nhanderekote'varuhua na'ë javo. Nahã ga jipygi. Ojipygirë jate ga ikwava'ëgi ojipea jukapyra tomombo ti Tupana'ga jara'ga ndekote'varuhua kirowo javo.

Jesus'ga ki a'e te nokwava'ëgi mbatepyryva jukapyra tomombo ti Tupana'ga vvyakotyve'ga ndekote'varuhua jave'yma. A'ereki Jesus'ga onhikwava'ë ojijukauka omanomo yva rehe tomombo ti Tupana'ga gandekote'varuhua ga hugwi javo.

Nane'ymi Leviva'ea rakykwepohara'ga okwava'ë mbatera jukapyra Tupana'ga pe.

Jesus'ga ki a'e te ojipeji ko ga jijukaukari. Nomanoa'jaa'javi ga.

²⁸ Moisésva'ea rembikwatijara e'i akwaimbae'ga ti toko ikwava'ëhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe javo. Emo vvyakotyve'ero gwaramo ikwava'ëhara'ga nduvihavuhuro opopoakare'ymamo ote'varuhua pe.

Aerë Tupana'ga ei onhinoina a'ero jira'yra'ga ti toko ikwava'ëhara'ga nduvihavuhuro avuirama javo reki. Nurã gara'yra'ga Jesus'ga pytai avuirama ikwava'ëhara'ga nduvihavuhuro okopyryhetero tuhë vvyakotyve'ga ndepykatuavo Tupana'ga nhi'ïpo'rupava avuirama.

8

Jesus'ga gwepy vvyakotyve'ga

¹ Na tuhë Jesus'ga rekoï okovo ikwava'ëhara'ga nduvihavuhuro nhande repyga ogwovo yvagi pe hete. Pevo huvihavuhuhetero Tupana'ga ruvi. Okovo gwaramo huvihavuhuhetero Tupana'ga pavëi, Jesus'ga apygi Tupana'ga pyri gajohukoty rüi. A'ea rehe ji pe mbo'eï ko.

² Yvagi pe Tupana'ga ruhava pype tuhë nhandepojykaharete'ga ruhava pype tuhë Jesus'ga rekoï. A'ea pype Tupana'ga rembiapoa pype ikwava'ëhara'ga nduvihavuhuro Jesus'ga poravykyi Tupana'ga pyri nhande repyga. Yvyakotyve'ea rembiapoa pype rüi - kiroki yvagipeva'ea'java'ea ahe oapo yvya koty tenda - a'ea pype rüi ga nhande repygi. Ymyahü a'ea pype hete ikwava'ëhara'ga nduvihavuhuva'ea oho gwe'yjava'ea repyga yvya koty.

³ Ymyahü Tupana'ga omo'emo'ë vvyakotyve'ga. Ga e'i: "Toko ti ga ikwava'ëhara'ga nduvihavuhuro ji ve vvyakotyve'ga ndepyyga. Nurã ti ga togweru vvyakotyve'ga hugwi ganemimbuhuteheva'ea ikwava'ëga ji ve nehë. Togweru ti ga ga hugwi mbatepyryva jukapyra ji ve nehë no vvyakotyve'ga ndepykaramo nehë," ei Tupana'ga ymyahü.

Jesus'ga rekoï ikwava'ëhara'ga nduvihavuhuro Tupana'ga pe. Nurã po ga ikwava'ëgi Tupana'ga pe no hamo.

⁴ Yvagi pe Jesus'ga poravykyi okovo ikwava'ëharamo. Po ga oko yvya koty, a'ero po ga ndokoi ikwava'ëharamo hamo. A'ereki gwereko jipe ikwava'ëhara'ga yvya koty.

Gahã gweru imbuhuteheva'ea Tupana'ga pe jipi okovo Moisésva'ea rembikwatijara rupi.

⁵ Gaporavykyia okwahavuka xunhi nhande ve yvagipeva'ea. A'ero nhande ei: Na ja gwerevi nhanderepykava rekoï yvagi pe. Na jitehe Moisésva'ea rembiapoukara okwahavuka xunhi nhande ve yvagipeva'ea. A'ereki ymyahü Tupana'ga e'i Moisésva'ea pe Moisésva'ea rembiapohava renonde tenda apohava renonde. Tupana'ga e'i: "Ji rendu katu ti! Yvytyruhua rehe ji ikwahavukari nde ve nahã ko yvagipeva'ea javo. A'ea'jaheteve'ea eapo katu katu pa imohina kirowo," ei ga Moisésva'ea pe.

A'ero Moisésva'ea Tupana'ga nhi'ïpo'rupavi a'ea'jaheteve'ea japokatuuka tenda tapyjamo. Oapopavuka ahe mbatera no imondovo tenda pype. Nahã

ahe japopavukari yvagipeva'ea'java'ea yvya koty. A'ea pype Leviva'ea rakykwepohara'ga israelitas'ga ndepygi okovo ikwava'eharamo yvya koty.

⁶ Jesus'ga poravykya ki a'e te koji'i pyryvamo gaporavykya hohe. Ymyahū Tupana'ga ekatui Moisésva'ea pe nahanahā po ti ji israelitas'ga pokokatui nehē javo. A'ero ga ei toko ti Leviva'ea rakykwepohara'ga ikwava'eharamo javo. Moisésva'ea pe ga ikwatijarukari javo: “Tombokai ti ga mbatepyryva ji ve israelitas'ga ndepyga,” ei ga Moisésva'ea pe ikwatijaruka ahe ve.

Aerē koji'i pyryvamo reki Tupana'ga ekatuhetea Jesus'ga pe nahanahā po ti ji vvyakotyve'ga pokokatui kiro nehē javo. “Ndehe ti emano imomboruka-heteavo gandekote'varuhua ga hugwi ga ndepyga nehē,” ei ga Jesus'ga pe.

A'ea ko Tupana'ga nhi'ipyahua. Aero ga ei toko ti Jesus'ga ikwava'eharamo javo. Tupana'ga nhi'iga Jesus'ga pe ipyahuva'ea rehe koji'i pyryvamo Moisésva'ea rembikwatijara hohe a'ero ymyahūva'ea hohe. Nurā Jesus'ga poravykya koji'i pyryvamo Leviva'ea rakykwepohara'ga poravykya hohe. Yvyakotyve'ga ndepykaramo Jesus'ga reko'i tuhu ti ga okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iga ga pe javo. A'ero ga imombohetei vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi ga mombyryva ga mbuhua Tupana'ga pyri. A'ero kiro koji'i pyryvamo ga pe.

⁷ Po ikwahyetei ymyahūva'ea hamo Tupana'ga nhi'iga Moisésva'ea pe hamo, a'ero po ga nonhi'igi aerē ipyahuva'ea rehe Jesus'ga pe hamo.

⁸ Ymyahū israelitasva'ea nohendukatui reki ymyahūva'ea Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe. Nurā ndikwahyi ahe rehe. A'ea nhande tikwaha. A'ereki ga e'i:

“Kiro ji rendu katu ti,” ei Tupana'ga nhandepojykaharete'ga.
 “Aerē po ti ji nhi'igi ipyahuva'ea rehe Israelva'ea rakykwepohara'ga pe Judáva'ea rakykwepohara'ga pe nehē no,” ei ga.

⁹ “Ymyahūva'ea ja rūi po ti ji nhi'igi ga pe nehē.

Ymyahū ganamonhava'ea pe ji ekatui ikwatijaruka Moisésva'ea pe nhinhi'iga ahe rorogwovo pa Egifoveve'ga gwyra hugwi.

Aroho katu ji ahe pea hugwi.
 Emo ahe nohendukatupotari reki.

Ndokoi ahe ymyahūva'ea rupi nhirembikwatijarukara rupi.

Nurā ji ndarekokatua'javi ahe,” ei Tupana'ga.

¹⁰ “Aerē ipyahuva'ea rehe po ti ji ekatui ga pe nehē
 Israelva'ea rakykwepohara'ga pe israelitas'ga pe nehē,” ei Tupana'ga.

“Nhinhi'iga po ti ji imongi ga akagi pe
 nahanahā peko katu ti javo ga pe.

Gapy'a pype po ti ji inogi nhinhi'iga.

A'ero po ti ga hendukatupotari nhinhi'iga okovo pota hupi nehē, ei ga.

A'ero po ti ji rekohetei ganduvihavuhuhetero ga pokokatuaavo nehē.

A'ero po ti ga ji mbohetei

nde ko oreruvihavuhuhetea javo ji ve nehē.

A'ero po ti ga ndekohetei jireheva'ero

ji nhi'ipo'ruheteavo nehē,” ei Tupana'ga.

¹¹ “Ojopyjopyryve'ga po ti nonhombo'ei ji rehe nehē.

Onhoirū'ga ti nonhombo'ei ji rehe nehē no,” ei ga.

“Nde'i po ti ga ojohupe nehē: 'Pekwaha hete ti nhandepojykaharete'ga.'

A'ea rūi po ti ga ei ga nhaporemō ji kwahahetejipero gwaramo ojikoga ji rehe nehē,” ei ga.

“Gapyryve'ga ji kwahahetei nehē.

Ganduvihava'ga ji kwahahetei nehē no.

¹² Aporogwety po ti ji ga nehē ga pyryve'ymame.

Ga hugwi po ti ji imombori gandekote'varuhua gapyryve'yma reheve nehē.

Nahenonha'javi po ti ji avuirama gandekote'varuhua ikwahapava'jave'yma nehē," ei Tupana'ga ymyahū.

¹³ Ymyahū Tupana'ga ei no: "Ipyahuva'ea rehe po ti ji nhi'igi nehē nahanahā po ti ji pe pokokatui kiro nehē javo."

Tupana'ga a'ea ero gwaramo nhande ikwahavi. A'ero nhande ei: Ndatekwawa'javi ymyahūva'ea rehe Moisésva'ea rembikwatijara rehe a'ero. A'ereki nhymyanuhū kiro, xa'e nhande. Na tuhē. Opa gwerī ymyahūva'ea, xa'e nhande.

9

Israelitasva'ea ombohete Tupana'ga tenda pype yvyva koty

¹ Ymyahū Tupana'ga omombe'u Moisésva'ea pe nahanahā po ti israelitas'ga ji mbohetei nehē javo. Omombe'u ga tenda yvyakotyva'ea nahanahā po ti ga toapo tenda ji mboheteavo ipype nehē javo.

² A'ero Tupana'ga nhi'ipo'ruavo Moisésva'ea japoukari tenda tapyjamo Tupana'ga mbohetehevamo. Mokōi hyrua tenda pype: kokotyva'ea kikotyva'ea pavēi. Kokotyva'ea pype ahe imondoukari hyapehava, mesa, pāo. Omondouka ahe pāo mesa rehe Tupana'ga rovai pyteri pe ga'apoa javo jupe. Nahā ahe imondoukari hyrua pype kokotyva'ea pype. Tupana'ga ei hyrua pe kokotyva'ea pe: Ipojykahava. Nahā ga inoḡi hera hehe. A'ereki pea Tupana'ga opojoyka ojive.

³ Tenda pyteri pe Moisésva'ea imbohaekoukari hovapiahava cortina imohinuka. Hovapiahava aherovai ojipea hyrua teni tenda pype kikotyva'ea. Tupana'ga ei hyrua pe kikotyva'ea pe: Ipojykahetehava. Nahā ga inoḡi hera hehe. A'ereki pea koji'i Tupana'ga opojoyka hete ojive.

⁴ Ipojykahetehava gwereko perfume mbokaihava ouro apopyra. Ipojykahetehava gwereko hyru'ia no Tupana'ga rembikwatijarukara ryru'ia. Omomoguka ahe ouro hehe.

Tupana'ga rembikwatijarukara ryru'ia gwereko nhaepepoa ouro apopyrava'ea. Nhaepepoa gwereko mbeju'iajavuhuva'ea maná. Hyru'ia gwereko Arāova'ea apoaḡwera no yvyra - kiroki yvyra ipoty. Gwereko itapereuhua no - kiroki a'ea rehe Tupana'ga okwatijarukaripe ahe ve ymyahūva'ea.

⁵ Hyru'ia arimo ahe imondoukari yvagipeve'ga ra'angava querubins'ga ra'angava. A'ea ahe japoukari imondovouka pevo yvagipeve'ga'java'ea. Hendy'jandy'ja memei yvagipeve'ga'java'ea Tupana'ga rendy'java pyvō. Yvagipeve'ga'java'ea ipepojai hyru'ia arimo hyru'ia rovapyymbava rehe o'ama. Aerē hovapyymbava rehe ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga gwypygwypyi hekoa tomombo ti Tupana'ga israelitas'ga ndekote'varuhua javo. A'ero ojapyakarama hehe hovapyymbava rehe ga ikwahava'javi okote'varuhua mombora javo: "Tupana'ga oko nhande pyri ḡwenonhe'yma nhanderekote'varuhua ikwahava'jave'yma," ei ga.

A'ea rehe ti ji namombe'upavi kiro.

⁶ Moisésva'ea japopavukarirē nane'yimi ikwava'ēhara'ga hoi tenda pype kokotyva'ea pype oporavykyavo Tupana'ga pe nahā ga mboheteheavo ipype.

⁷ Ojipea pype kikotyva'ea pype ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga tehe ga hoi. Outubroḡwerīa rupi jate, uma vez ano nanani ga tehe ga hoi ipype herogwovo mbatepyryva rekoa. Hekoa rerohorame jate ga hoi ipype hypyyypita tomombo ti Tupana'ga jirekote'varuhua ji hugwi javo. "Tomombo ti ga israelitas'ga ndekote'varuhua ga hugwi no," ei ga. "A'ereki ga oko te'varuhu ikwahave'yma," ei ga hypyyypita.

⁸ A'ero nhande ei: Ojipe'ga ndohoi tenda pype, xa'e nhande. A'ea rehe Tupana'ga ra'uvapyryva nhande mbojapyakarama ikwahavukari nhande

ve ojipea. A'ero nhande ei: Tenda rekorame po Tupana'ga nde'i ve vvyakotyve'ga pe tuhu ti ga jiruhava pype ji pyri tuhê onhi'iga ji ve javo.

⁹ Na tuhê reki ymyahû hako. Nhande japyakaram ymyahûva'ea rehe nhande ei: A'gwamo na jitehe nhande ve no. Imbuhuteheva'ea nombojipe'ai nhanderekote'varuhua nhande hugwi no mbatepyryva rekoa rypyypya pavêi. A'ereki nomombyryvi nhandereaporogita. Nonogatui nhandepy'a a'ero nhande monhi'igukare'yma Tupana'ga pe.

¹⁰ Ymyahûve'ga omondo imbuhuteheva'ea tombokai ti ikwava'êhara'ga Tupana'ga pe javo. A'ereki Moisésva'ea rembikwatijara e'i ga pe pemondo ti javo. Ojkwaku ga gwi'gwia ti ti'u mbatepyryva tyhya no javo. Ndo'ui ga hajiheva'ea. Ojkwaku ga nahanahâ ti nhanerembiheiparavuhua javo. Ojkwaku ga. A'ereki aherembikwatijara e'i ga pe pejikwaku ti javo. Jukwaha a'ero. Gandeaporogita pe rûi aherembikwatijara e'i. Ganda'oa pe jate e'i aherembikwatijara. Ipyahuva'ea rehe Tupana'ga nhi'igirê ndatekwava'javi tuhê aherembikwatijara rehe. Kirê nde'ia'javi aherembikwatijara ga pe.

Cristo'ga ombohete Tupana'ga yvagi pe

¹¹ A'gwamo Cristo'ga oko ikwava'êhara'ga nduvihavuhuro oporavykyavo Tupana'ga pe imombyryvuka nhande ve. Koji'i pyryvamo nhande ve a'ero kiro. Vvyakotyve'ga nemiapoa pype rûi vvyakotyva'ea pype rûi ga rekoiki kwava'êhara'ga nduvihavuhuro. Yvaga pype ga rekoiki Tupana'ga ruhava pype tuhê. Pea koji'i pyry hete Tupana'ga pe vvyakotyve'ga apoa hohe tenda hohe.

¹² Ohorame yvaga pype Tupana'ga ruhava pype ga ndogwerohoi bodes rekoa bezeros rekoa tomombo ti Tupana'ga vvyakotyve'ga ndekote'varuhua a'ero javo. Hekoa pyvô rûi ga oki yvagi pe a'ero. Gwekoa reka'voguka ojijukahara'ga pe ga omano yva rehe tahepy ji vvyakotyve'ga javo. Nahâ ga ga ndepyi ga mbopiro'yavo avuirama gandekote'varuhua hugwi ogwovo yvaga pype opytavo. Ojipeji gahoa yvaga pype. Ndohoa'jaa'javi ga ipype.

¹³ Ymyahû bodes rekoa touros rekoa no, a'ea ikwava'êhara'ga hypyypy israelitas'ga ndehe. Ombokai ga novilha. Ikotiamo novilha mbokaipavipyra yhya pyvô ga hypyypy a'ea israelitas'ga ndehe. Israelitas'ga jikwakupave'yname ikwava'êhara'ga hypyypy ga ndehe tomombo ti Tupana'ga gate'varuhua ga hugwi javo. A'ero israelitas'ga nda'oa tehe reki ga imombyryvukari. Hekoa rypyypya nomombyryvukari israelitas'ga ndeaporogita reki.

¹⁴ Koji'i pyryvamo Cristo'ga rekoa reka'vogukara mbatepyryva rekoa reka'voga hohe okwahyro pe ndehe. A'ereki nhande jikogame ga rehe ga omano nhande repyga javo, a'ero ga omombyry nhandereaporogita. A'ereki Tupana'ga ra'uva avuiramava'ea opoko Cristo'ga ga nhikwava'e'game Tupana'ga pe omanomo. Nдите'varuhui'i'i Cristo'ga okokatuaivo. Pyryheteva'ero ga manoi tahepy ti ji ga javo. Nhande jikogame ga rehe ga omano nhande repyga javo, a'ero ga imombopavi nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhandereaporogita mombyryva nhandepy'a no'gatuavo. Nurâ nhande nhi'igi Tupana'ga pe. Tokoa'javyme ti ga ite'varuhua rehe javo Cristo'ga manoi nhande repyga. Tupana'ga nhi'iga rupi avuiramave'ga nhi'iga rupi ti ga toko javo ga manoi nhande repyga.

¹⁵ Nurâro gwaramo Cristo'ga vvyakotyve'ga ndepyi omanomo ga monogovo Tupana'ga nhi'iga rupi ipyahuva'ea rupi. Ndokopavi ga Moisésva'ea rembikwatijara rupi ymyahûva'ea rupi okote'varuhua vomyahû. A'ero Cristo'ga manoi ga mbopiro'yavo gandekote'varuhua hugwi tuhu ti ga okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iga ga pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ga pe ga mo'emo'eamo: "Aerê po ti ji pe mbopiro'yukari pendekote'varuhua

hugwi nehê. A'ero po ti pe nduri pejjjupa avuirama ji pyri nehê," ei ga onhi'îga ipyahuva'ea rehe.

¹⁶⁻¹⁷ Ahe e'i: "Nahanahâ po ti ga herekoi nhimbateruero mo nehê ji manorame nehê," ei ahe. Ahe manoe'ymane ga ndogwerekoi ahembatera. Ahe manorame po ti ga tomombe'u katu na'ê ahemanoa - kiroki ga gwepia ahemanoa. A'ereki ahe manorame jate pyry ga herohoi ahembateruera - kiroki ga pe ahe e'i jipe.

¹⁸ Nurâ ymyahû mbatepyryva manoi Tupana'ga nhi'îgame Moisés'va'ea pe ikwatijaruka. A'ereki ahe ojuka mbatepyryva heka'voga hekoa Tupana'ga nhi'îpo'ruavo. "Kiro po ti Tupana'ga nopiriani onhi'îga nehê," ei Moisés'va'ea. "Kiro po ti ga imombyryvi nhande ve mbatepyryva manoro gwaramo," ei ahe israelitas'va'ea pe ymyahû.

¹⁹ Moisés'va'ea omombe'u pa katu na'ê israelitas'va'ea pe nhaporemo Tupana'ga rembikwatijarukara ymyahû'va'ea tokwaha ti ga jawo. Imombe'upavirê israelitas'va'ea pe Moisés'va'ea ipyhygi bezerras rekoa bodes rekoa no. Yhya ahe ipyhygi no. Okotî ahe hekoa yhya pyvô. Ovelhas rava apopyra - kiroki aheremimogwagipyra - a'ea ahe ipyhygi. Ahe opyhy nhungwava'javuhuva'ea hissopo. Oapytî ahe nhungwava'javuhuva'ea ovelhas rava apopyra pyvô imondeva ikotimbyra pype. A'ea pyvô ahe hypyppyi ikotimbyra Tupana'ga rembikwatijarukara rehe. Israelitas'va'ea rehe ahe hypyppyi no.

²⁰ Kirê Moisés'va'ea ei israelitas'va'ea pe: "Nahanahâ ti peko katu pejikovo Tupana'ga nhi'îga rupi. Nahâ ga opota. Pehepia hekoa. Mbatepyryva manoro gwaramo nhande ei: Tupana'ga nhi'îga nhande ve ko a'itituhê'va'ea - kiroki ganhi'îga e'i nahanahâ po ti ji pe pokokatui kiro nehê jawo. Ndojirojijyi ganhi'îga nhande ve," ei Moisés'va'ea.

²¹ Na jitehe Moisés'va'ea hypyppyi hekoa tenda rehe. Tendapypeva'ea no - kiroki a'ea ikwava'êharava'ea opo'ru oporavykyrame Tupana'ga pe nahâ ga mboheteavo - a'ea rehe ahe hypyppyi mbatepyryva rekoa ymyahû.

²² Aerê nane'yimi hekoa ikwava'êhara'ga hypyppyi mbatera rehe nhaporemo gwerevi tamombyry Tupana'ga pe jawo - kiroki mbatera ga opo'ru oporavykyrame Tupana'ga pe. A'ea pyry pa Tupana'ga pe a'ero. Nane'yimi ga ikwava'egi Tupana'ga pe jukapyra rekoa heka'voga israelitas'ga ndepyga kiro po ti Tupana'ga imombori pendekote'varuhua pe hugwi a'ero nehê jawo ga pe. A'ereki nahâ e'i Tupana'ga rembikwatijarukara Moisés'va'ea pe. Ga ikwava'êg'e'ymane jukapyra rekoa heka'voge'yma, Tupana'ga nomombori gandekote'varuhua ga hugwi ikwahava'java.

²³ Mbatepyryva rekoa pyvô Moisés'va'ea omombyry Tupana'ga pe yvyakotyva'ea yvagipeva'ea'java'ea tenda tendapypeva'ea reheve. A'ereki Tupana'ga e'i na ahe ve. Pyry pa a'ea Tupana'ga pe a'ero. Hekoa ko yvyakotyva'ea mombyryhava. Yvagipeva'ea mombyryhava koji'i pyryvamo yvyakotyva'ea mombyryhava hohe a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i na.

²⁴ Na tuhê. A'ereki Cristo'ga yvagi pe tuhê oho yvyakotyve'ga ndeaporoğita mombyryharamo. Pevô ga jipiukari agwamo Tupana'ga rovai pyteri pe nhande repyga. Yvyakotyva'ea pype rûi ipoykahetehava pype rûi ga hoi - kiroki yvagipeva'ea'java'ea ahe oapo yvya koty myahû.

²⁵ Ymyahû ano nanani ikwava'êhara'ga nduvihavuhu'ga oho ipoykahetehava pype yvyakotyva'ea pype jukapyra rekoa herogwovo ipype.

Cristo'ga ki a'e te ga omano ojipeji gwekoa tuhê heka'voguka. Nomanoa'jaa'javi ga. Nurâ ojipeji gahoa yvaga pype. Ndohoa'jaa'javi ga.

²⁶ Jypya Cristo'ga nomanoi a'ero. Aerê ga nomanoa'jaa'javi. A'ereki ojipeji ga omano. Mbapava koty ga jijjukaukari omanomo ojipeji tamombo pa hete ji yvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi jawo. Nahâ hahyro ga pe ojipeji.

²⁷ Yvyakotyve'ga ti tomano ojipeji. Omanorë po ti ga tojipiuka Tupana'ga pe nehë. A'ero po ti ga ei gandeaporogitapyryva pe gandeaporogitate'varuhua pe nehë no.

²⁸ Yvyakotyve'ga javijitehe Cristo'ga manoi ojipeji. Onhikwava'ë ga oji-jukauka. Nahã ga herekoi he'yjuhuvë'ga ndekote'varuhua ojihe omanorame ga ndepyga. Aerë po ti ga rura'javi ojipiukara'java yvya koty nehë. Uhura'javame po ti ga nomanoa'javi ga ndepyga nehë. Nde'ia'javi po ti ga nehë: “Kiro po ti ji manoi imomboã gandeakote'varuhua ga hugwi.” A'ea rui po ti ga ei nehë. Uhura'javame yvya koty po ti ga togweroho ga ojupi yvagi pe ga pokoga nehë – kiroki ga opota hete garura uhu po ti ga nehë javo.

10

Cristo'ga omombo pa hete gandeakote'varuhua avuirama

¹ Okorame Moisés'va'ea rembikwatijara rupi israelitas'ga okwaha xunhi aerë po ti pyry hete nehë javo. Ga ndokwahapavi reki aerëva'ea pyryva'ea. Ano nanani ga heruri Tupana'ga pe mbatepyryva jukapyra okovo Moisés'va'ea remimombe'ua rupi. Jukapyra nomombyryvi tuhë reki gandeaporogita. Nonogatui gapy'a no.

² Po jukapyra omombyry, a'ero po ga ndojukaa'jaa'javi te hamo. Po jukapyra omombyry, a'ero po ga ei hamo: “Nihenonha'javi nhande nhanderekote'varuhua. A'ereki jukapyra nhande mbopiro'y jugwi avuirama,” e po ga hamo.

A'ea rui reki ga ei.

³ A'ereki ano nanani herurame mbatepyryva jukapyra ga okwahava'java'ja okote'varuhugwera.

⁴ A'ereki touros rekoa reka'voga bodes rekoa reka'voga pavëi nomom-borukari aherekote'varuhua ahe hugwi. A'iti a.

⁵ Nurã uhurame yvya koty Cristo'ga ei Tupana'ga pe: “Mbatepyryva jukapyra imbuhuteheva'ea reheve nde nderepotari. Nurã nde japo'i jira'oa ji ve ji mongovo vyvakotyva'eramo.

⁶ Nerenhimohe'javi nde mbatepyryva imbokaipyra rehe imbuhuteheva'ea rehe no

– kiroki a'ea ga ojuka tomombo ti ga nhanderekote'varuhua javo.

⁷ Nurã ji ei nde ve jiruvihavuhuhetea pe: Agwa ji ami.

Ajo ji avo yvya koty tako ti nenhi'iga rupi javo.

Nahã nerembikwatijarukara ji mombe'ui imamanipyra pype livro pype,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe.

⁸ Nahã Cristo'ga ei: “Nderepotari nde jukapyra mbatepyryva mbokaipyra no imbuhuteheva'ea no ojipea imbuhuteheva'ea no – kiroki a'ea ga ojuka tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua javo,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe. “A'ea nhaporemõ nde nderepotari enhimohe'jave'yma hehe.” A'ea Cristo'ga ei imbuhutehe'pe ojipea pe no – kiroki a'ea pe Moisés'va'ea rembikwatijara e'i pemondo ti Tupana'ga pe javo.

⁹ Kirë ga ei gwuvihavuhuhete'ga pe: “Agwa ji ami. Ajo ji avo yvya koty tako ti nenhi'iga rupi javo,” ei Cristo'ga Tupana'ga pe.

A'ea erame ga ei: “Ndatekwava'javi Moisés'va'ea rembikwatijara rehe – perope omombe'u mbatepyryva jukapyra. Kiro ji vyvakotyve'ga mongoi Tupana'ga nhi'ipyahua rupi. A'ea Tupana'ga ipotari.” A'ea Cristo'ga ei o'erame Tupana'ga pe tako ti ji nenhi'iga rupi javo.

¹⁰ Okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi Jesus Cristo'ga jujukaukari omanomo imomboã nhanderekote'varuhua nhande hugwi. Nahã ga

nhande mombyryvi avuirama toko ti ga Tupana'gareheva'ero avuirama javo. Ndojijukaukara'jara'javi ga. Ojipeji ga jujukaukari.

11 Ymyahũ ikwava'ēhara'ga ami oporavykyavo ikwava'ega Tupana'ga pe mbatepyryva jukapyra ikwava'ēva'ega. Kotihīthihī ga ami ikwava'ega imbokaita gwigwia jipi tomombo ti Tupana'ga israelitas'ga ndekote'varuhua javo. Emo mbatepyryva kwava'ega nomomborukari tuhē reki gāndekote'varuhua ga hugwi.

12 Cristo'ga ki a'e te ojijukaukarirē ga apygi Tupana'ga pyri gajohukoty rūi okovo huvihavamo. Ga ndojijukaukara'jara'javi. Ojipeji ga jujukaukari onhikwava'ega tamombo pa hete ti ji vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi javo. A'ero gamanoypyagwera jate pyry Tupana'ga pe vvyakotyve'ga nhaporemo imomborukari okote'varuhua Jesus'ga pe okojirame.

13 “Aerē po ti Tupana'ga imombigukari nharōe'jve'ga popoakara ga mon-govo nhinhi'iga rupi nehē,” ei Jesus'ga oapyga Tupana'ga pyri.

14 Ojipeji ga jujukaukari Tupana'ga remimo'ēhara'ga ndeaporogita mombyrypava avuirama inogatuavo gapy'a. Nahā ga ga pokogi imombopava gāndekote'varuhua ga hugwi.

15 A'ea Tupana'ga ra'uva ikwahavukari nhande ve no imombe'urame Tupana'ga nhi'iga javo. E'i na'ē:

16 “Tupana'ga e'i:

‘Aerē ipyahuva'ea rehe po ti ji nhi'igi israelitas'ga pe nehē,’ ei Tupana'ga.

‘Nhinhi'iga po ti ji imongi gapy'a pe.

A'ero po ti ga hendukatupotari nhinhi'iga okovo pota hupi nehē.

Ga'akagi pe po ti ji inogi nhinhi'iga

nahanahā peko katu ti javo ga pe,’ ei Tupana'ga,” e'i Tupana'ga ra'uva.

17 Aerē i'ei:

“ ‘Nahenonha'javi po ti ji avuirama gāndekote'varuhua gapyryve'yma rehe

ikwahapava'jave'yma nehē,’ ei Tupana'ga,” e'i Tupana'ga ra'uva.

18 Tupana'ga imombopaheteukari nhanderekote'varuhua ikwahava'jave'yma Jesus'ga manoro gwaramo. Nurāro gwaramo ndatekwava'javi mbatepyryva jukaa'java rehe. Ndatekwava'javi Jesus'ga manoa'java rehe no. A'ereki ojipeji omanomo ga omombo pa nhanderekote'varuhua nhande hugwi.

Xanhi'ī ti Tupana'ga pe nhanenhimomiranama

19 Oreirū, oro'e ore. Pyry hete Tupana'ga pe nhande nhi'igi ga pe kiro Jesus'ga gwekoa reka'vogukaro gwaramo omanomo nhande repyga.

20 Ymyahũ ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga tehe ga kwivi ogwovo hovapiahava cortina aherovai ogwovo ipojoykahetehava pype. Pea Tupana'ga opojoyka hete ojive. Ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga tehe oho ipype taho ti Tupana'ga rovai pyteri pe nhinhi'iga ga pe javo. Tegwete ojipe'ga hohava hovapiahava aherovai Tupana'ga pyri. Nurā ga nonhi'igi Tupana'ga pe pevo.

Nhande ki a'e te xanhi'ī Tupana'ga pe kiro Jesus'ga manoro gwaramo nhande repyga okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. Avuirama Jesus'ga oko. Nurā avuirama po ti nhande nhi'igi Tupana'ga pe nehē.

21 Jesus'ga ko ikwava'ēhara'ga nduvihavuhu'ga Tupana'ga pe. Ga ko nhandervihavuhuhete'ga no Tupana'gareheve'ga ndepiakatuavo nhande rēpiakatuavo nhande mongomongovo onhi'iga rupi.

22 Nurā ti xanhi'ī Tupana'ga pe ga mboheteavo. Tandereaporogita katu ti xako ti Tupana'ga reaporogita rehe jate nhanenhi'igame ga pe. Xajiko hete tuhē ti ga rehe tianerendu ti ga javo.

Ymyahũ ikwava'êhara'ğa gwypygwypyi mbatepyryva jukapyra rekoa ға ndehe timombyry ға jawo. Ikwava'êhara'ğa ға hei yhya pyvõ no timombyry ға jawo.

Na jitehe ojijukaukaro ғwaramo gwekoa reka'voguka Cristo'ga imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi imombyryva nhandereaporogita inoғatuavo nhandepy'a. Nurã nhande piro'yro avuirama nhanderekote'varuhua hugwi. Nahã ti nhandekokatuavo xanhi'ĩ Tupana'ga pe.

²³ Xanhimombe'upigyme ti ojohupe. Xa'e ti: Okovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi Jesus'ga omano nhanderepyga imomboia nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mongovo Tupana'ga pyri. A'ero po ti nhande ruvi ga pyri avuirama nhanenhi'iga ga pe a'ero nehẽ. A'ea ti xa'e ojohupe nhandejikohetepige'yma ga rehe. A'ereki Tupana'ga nopiriani onhi'iga. Ga e'i: "Aerẽ po ti ji pe mbopiro'yukari pendekote'varuhua hugwi. A'ero po ti pe nduri pejijupa avuirama ji pyri nehẽ," ei ga.

²⁴ Tiandereaporogita katu ti nhandejogwehe. Xa'e ti ojohupe: Xanhoarõ hete ti nhandejopokokatuavo.

²⁵ Xanhimono'ono'ombigyme ti. Xanhimono'õ ti Tupana'ga nhi'iga renduva. Jara'ğa nonhimono'oga'javi Tupana'ga nhi'iga renduve'yma. Ga ja rüi ti xako. Nambegwei po ti Jesus'ga nhandepojykaharete'ga rura'javi nehẽ ta'e ti ji ға pe gandeaporogita rehe jawo. Nurã koji'i ti xanhombohoryory jipi Tupana'ga pyryva mombe'gwovo ojohupe nhandejikoheteavo ga rehe.

²⁶ Tikwaha nhande a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua nhanderekote'varuhua mombohara'ga mombe'ua. Ikwahavirẽ po nhande ndiakote'varuhuahai hamo. Po nhande xako te'varuhu aha jipi, a'ero nimombohavi nhanderekote'varuhua pe. A'ereki ahã nhande ve ojipe'ga nhanderekote'varuhua mombohara'ga jujukaukahara'ga.

²⁷ Ahaname nhanderekote'varuhua mombohavamoo nhande kyhyji avuirama jawo: Aerẽ po ti Tupana'ga ei nhande ve nehẽ: "Pendeaporogita ko pehoagwama tata pype." A'ea po ti ga ei onhimonha'ngavo nhande rehe nehẽ. Hahy hete po ti nhande ve tata pype avuirama a'ero nehẽ. Nahã po ti ga oarõ'e'yve'ğa moka'nhymbavi nehẽ.

²⁸ Ymyahũ israelita'ga rekoe'ymame Moisésva'ea rembikwatijara rupi ite'varuhu ga pe. A'ereki Moisésva'ea rembikwatijara rehe ga ndokoi. Garekote'varuhua kwahavame ga ei: "Ndokoi ga aherembikwatijara rupi. Oko te'varuhu ga a'ero. Ore ga repiagi." Po doisve'ga ei a'ea, po trẽsve'ga ei, a'ero ganduvihava'ğa ga jukai. Ndoporogwetygi ға ga ymyahũ.

²⁹ Aғwamo po ti ite'varuhuhetero ojipe'ga pe kaitu nehẽ ga erame: "Nda-jikogi ji Cristo'ga rehe. Ndakoi po ti ji ganhi'iga rupi nehẽ. Ga ko Tupana'ga ra'yra'ga rüi." Po ga ei a'ea, a'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehẽ. A'ereki ga ombotegwete Tupana'ga ra'yra'ga.

Omano Cristo'ga heka'voguka gwekoa okovo Tupana'ga nhi'ipyahua rupi imomboia vvyakotyve'ğa ndekote'varuhua ға hugwi. Nahã ға ға mombyryvi tonhi'ĩ ti ға Tupana'ga pe jawo. Po akoja'ga ite'varuhuve'ga pyryvamo Cristo'ga manoro ғwaramo ga pe. Po ga aerẽ e'i: "Ndikwahyi reki ji rehe gamanoa. Omano tehe reki ga," e po ga. Po ga ei a'ea, a'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehẽ.

Tupana'ga ra'uva okwahavuka Cristo'ga pyryva ga pe ga pokoga novia. Emo ojikopotare'ymame Cristo'ga rehe ga Tupana'ga ra'uva mbotegwetei. A'ero po ti ite'varuhuhetero ga pe nehẽ.

³⁰ Tikwaha hete nhande Tupana'ga. Gaha e'i: "Jihi po ti ajipy ға ndehe nehẽ.

Ga ndekote'varuhurame po ti ji ikwepygi gāndekote'varuhua nehē ikwahavuka hahyva'ea gā pe nehē," ei ga.

Onhi'igā'javame ga ei:

"Jihi po ti amondo hahyva'ea jijiheve'ga pe nehē gā ndekote'varuhurame," ei Tupana'ga nhandepojykaharete'ga.

Na tuhē po ti nhande ve nhande rekote'varuhurame nehē.

³¹ Tupana'ga ko avuiramave'ga. Ga imondorame hahyva'ea nhande ve ite'varuhuhetero nhande ve a'ero.

³² Pekwahava'ja ti ymya'iva'ea. Ymya'ī Tupana'ga okwahavuka Cristo'ga pe me. Ga ga kwahavukarirē pe me pejiko pe ga rehe. A'ea rupi penhimomirana pe ojipe'ga imondorame hahyheteva'ea pe me. Ndapejikopigi pe ga rehe penhimboitavo hahyrame pe me.

³³ Cristo'ga arōe'ŷve'ga pe mbotegwetei he'yive'ga ndovaki pe nderekomemuamo imondovo hahyva'ea pe me pejikoga gwaramo Cristo'ga rehe. Aerē ojipe'ga pe gā te'varuhuro imondovo hahyva'ea gā pe. Hahyrame gā pe pe jikoty'ari gā pavēi gā pokoga. Aero hahyramo pe me no.

³⁴ Peoporogwety pe cadeiapypeve'ga no. Tupana'ga arōe'ŷve'ga gā mongi ipype. A'ereki Tupana'ga arōe'ŷve'ga ndopotari gā jikogame Tupana'ga rehe. Ojipe'ga ipyhygaharame ojive pembatera pe hugwi pe napendoryndorypigi reki. A'ea rupi pe ei: "Orogwereco ore pyryva'ea yvagi pe. Koji'i pyry yvagipeva'ea vvyakotyva'ea hohe. Yvagipeva'ea niymyani. Ndopavi," pe'e pe ikwahava.

³⁵ Nurā ti tapejikopigi Tupana'ga rehe. Pe jikhetero gwaramo po ti Tupana'ga imbuhuri ikwepykava pyryva'ea pe me nehē.

³⁶ Penhimomirana ti a'ero ga nhi'ipo'ruavo Tupana'ga nopiriani gwembi'eagwera javo. A'ero jate ti ga imombryryvi pe me pe nderogwovo pe mongovo avuirama yvagi pe ojipyri nehē.

³⁷ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

"Aere'ī po ti ga ruri nehē

- kiroki ga pe gā e'i ga po ti uhu nehē javo.

Nambegwei po ti ga ruri nehē, ei Tupana'ga," e'i ikwatijaripyra.

³⁸ "Nane'ymi po ti nhiremimombryryve'ga jikogi ji rehe okovo jipi,' ei Tupana'ga.

A'ero po ti gā ndekoi ji pyri avuirama nehē.

Po gāmbbyteripeve'ga ndojikoga'javi ji rehe ojipe'avo ji hugwi ojipe'ga pojihuva gwaramo,

a'ero po ti ji ndajiroryvi gā ndehe nehē, ei Tupana'ga," e'i ikwatijaripyra.

³⁹ Kiroki gā ojipe'ga pojihu ojipe'avo Tupana'ga hugwi ojikoge'yma ga rehe - gahā po ti oho hahyva'ea ruvihava pype opytavo avuirama oka'nhymbava nehē.

Nhande ki a'e te, gā ja rūi nhande xako. Ojipe'ga ja nhande xako. Ojikhetero gwaramo Tupana'ga rehe po ti gā ndekoi avuirama ga pyri nehē. Ga ja tuhē nhande rekoī nhandejikoga ga rehe.

11

Ymyahūva'ea ojiko hete Tupana'ga rehe

¹ Nhandejikoga gwaramo Tupana'ga rehe nhande ei: Nahanahā po ti Tupana'ga imombryryvi nhande ve nehē. Ndihepiapavi ve Tupana'ga remimombryryva nhande ve. Emo Tupana'ga nopiriani gwembi'eagwera. Nurā po ti nhande hepiapavi garemimombryryva nehē, xa'e nhande ikwahaheteavo. Ndirojijyi nhande nhanenhi'iga heroviaheteavo.

² Israelitas'ga nemboypya nhaneremboypya jikoga gwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ei ahe mombe'gwovo hako: "Pyry hete ga ojikoga ji rehe," ei ga hako.

³ Nhandejikogame Cristo'ga rehe nhande ei ikwahava: Ymyahū Tupana'ga oapo vyva yvaga reheve javo jupe hako. A'ero vyva ojihu yvaga pavēi hako. Mbatera rūi ga oapo yvagamo vyvaramo no. A'ereki ganhi'iga rupi te oko. A'ero jate jipiukari nhande ve, xa'e nhande.

⁴ Ymyahū ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Abelva'ea heruri imbuhuteheva'ea Tupana'ga pe hako. Nurā Abelva'ea remimbuhuteheva'ea koji'i pyry Caimva'ea remimbuhuteheva'ea hohe Tupana'ga pe. Abelva'ea jikoga gwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ei: "Pyry hete Abel'ga imbuhua ji ve," ei ga.

Abelva'ea jikoga gwaramo Tupana'ga rehe Abelva'ea momb'eua ikwahavukari agwamo vehevi nhande ve ahe ja ti pejiko Tupana'ga rehe javo. Nahā Abelva'ea momb'eua ikwahavukari nhande ve ahe manoheterē. Nurā nhande ei: Pyry nhande jikogi Tupana'ga rehe Abelva'ea ja.

⁵ Ymyahū ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Enoque'ga nomanoi. A'ereki Tupana'ga gwerojiupiripe ga rerogwovo yvagi pe ga momanoukare'yma. Nurā vyvakotyve'ga ndohepiaga'javi ga rekaramē. Ohoa renonde Enoque'ga Tupana'ga mbohoryvi ojikoga gwaramo ga rehe. Tupana'ga rembikwati-jarukara e'i a'ea rehe.

⁶ Kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe - ga rehe Tupana'ga ndohoryva'javi. Kiroki ga onhi'i pota Tupana'ga pe tomombyry ti ga ji ve javo - gaha ti togwerovia hete, Tupana'ga okoji okovo jiruvihavuhuhetero javo. Ojipeva'ea po ti ga togwerovia javo: "A'itituhēva'ea rehe Tupana'ga nhi'igi ahe mbojikoga ojihe. Kiroki ga okwaha pota hete Tupana'ga - ga pe Tupana'ga imombyryvi." A'ea ti ga te'i ojikheteavo Tupana'ga rehe - kiroki ga onhi'i pota Tupana'ga pe tomombyry ti ga ji ve javo.

⁷ Ymyahū ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Noéva'ea Tupana'ga rendukatu Tupana'ga omomoranduvame. Tupana'ga ei ahe ve: "Nahanahā po ti ite'varuhuro pe me vyva koty nehē. Okyrahivuhu po ti pe me nehē. Pe ndapehepiagi ve nava'ea," ei Tupana'ga Noéva'ea pe.

Henduvame Noéva'ea heroviahetei Tupana'ga nhi'iga. Nurā ahe japoi yhara ruvihavuhua. "Tonhinhamba ti nhirembirekohēa, jira'yra'ga, nhikunhamembyra'ga ipype ji pavēi xamanoyme ti yhya pype javo," ei ahe.

He'yjuhuva'ea vyvakotyva'ea ndojikogi Tupana'ga rehe heroviare'yma ganhi'iga. Noéva'ea ki a'e te ojiko hete Tupana'ga rehe. Nurā Tupana'ga ei Noéva'ea pe: "Ndepyry hete nde ejikoga ji rehe," ei ga. Nahā Noéva'ea imboukwahavukari vyvakotyva'ea rekote'varuhua reki.

⁸ Ymyahū ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Abraāova'ea Tupana'ga rendukatu ga erame: "Ejjiyi ti egwya hugwi. Eheja ti eje'ya'ga. Hajiheve'ga gwryi pe ti eho," ei Tupana'ga Abraāova'ea pe.

Ga renduvame Abraāova'ea hoi a'ero okovo ganhi'iga rupi ogwovo ogwya hugwi mome tuvi gagwya javo ikwahave'yma. Ahe vahemame hajiheva'ea gwryi pe Tupana'ga ei hepiuka ahe ve: "A'ove'ga gwya ti ji imondoi nde ve nehē," ei Tupana'ga Abraāova'ea pe.

⁹ Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe, pevo Abraāova'ea herojijijiyi tendas gwuhava imohimohina pevova'ea gwryi pe. A'ereki Tupana'ga e'i: "A'ove'ga gwya ti ji imondoi nde ve nehē," ei Tupana'ga ahe ve.

Pevova'ea gwryi pe ahe herojijijiyi tendas imohimohina hajiheva'ero. A'ereki ahe ndogwerekoi ve ogwya pevo. Na jitehe pevova'ea gwryi pe jitehe aherakykwepoharava'ea herojijijiyi tendas imohimohina Isaqueva'ea Jacóva'ea pavēi nhaneramonhava'ea. A'ereki Abraāova'ea

ra'yrava'ea pe Isaqueva'ea pe Tupana'ga ei no: "Avo've'ga gwyr'a ti ji imondoi nde ve nehê," ei Tupana'ga Isaqueva'ea pe. Aerê a'ea jitehe ga e'i Isaqueva'ea ra'yrava'ea pe Jacôva'ea pe.

¹⁰ Ojiko Abraão'ea Tupana'ga rehe herojijijiyita. A'ereki ahe e'i ovyter'i pe: "Tupana'ga ojapyaka na'ê cidade rehe nahanahã ti ji japokatui nehê javo. Ndopavi po ti Tupana'ga rembiapoa cidade yvagi pe nehê." A'ea ahe ei ogwovo pota pevo tapyta ti ji ipype yvagi'peva'ea pype nehê javo.

¹¹⁻¹² Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Sarava'ea tuhê ahe ra'yramo. Ahe ra'yramo okoa'jave'ymame yvyvo oxava'ero gwaramo. Ymya Abraão'ea ndata'yra'javi oxava'ehetero gwaramo Sarava'ea rembirekova'ea. A'ea rupi vehevi ahe ra'yramo Sarava'ea pe. A'ereki Tupana'ga Sarava'ea mb-ota'yruka Abraão'ea pe. A'ereki ahe ojiko hete ga rehe ga rerovia ga erame ahe ve: "Aerê po ti nde eja'yra'ga mbo'ari nehê," ei ga ahe ve.

Sarava'ea gwa'yrava'ea mbo'ari a'ero Abraão'ea ra'yrava'ea. Aerê he'yjuhu Abraão'ea rakykwepohara'ga. Jaytata'ia he'yjuhu yvagi pe. Na jitehe aherakykwepohara'ga he'yjuhu jaytata'ia ja. He'yjuhu y'tiga hay'iuhuva'ea ypiahua ruvihavuhua rembeyvyryva'ea. Nhande nimo'embavi reki y'y'tiga hay'iuhuva'ea maramomi he'yjuhua javo. A'ereki he'yjuhu hete. Na jitehe nhande nimo'embavi Abraão'ea rakykwepohara'ga. A'ereki ga he'yjuhu hete y'tiga ja hay'iuhuva'ea ja.

¹³ Ymyahũ ojikoga Tupana'ga rehe ahe omanomba: Sarava'ea, Abraão'ea, Isaqueva'ea, Jacôva'ea. Ndopyhygi ve ahe yvya - kiroki a'ea pe Tupana'ga ei ahe ve avove'ga gwyr'a ti ji imondoi nde ve nehê javo. Opapavipe ahe. Tupana'ga eagwera ahe ve ndohoi ve japiavo. Ahe e'i pa reki: "Aerê po ti ga imbuhuri tuhê nhande ve nehê. A'ereki ga e'i nhande ve nahanahã po ti ji pe pokokatui nehê javo. Nahã ga ega'ei nhande ve," ei ahe. A'ea ahê epavi ga reroviaheteavo omanombavame ojokoheteavo ga rehe gworygworyvamo ganhi'iga rehe ojive. Ojipeva'ea pe ahe ei javo: "Gagwyr'ipeve'ga ja rui ko nhande. Avova'ea rui ko nhande," ei ahe. "A'ereki yvyakotyva'ea ko nhandegwyr'a rui," ei ahe.

¹⁴ Kiroki ga e'i a'ea - ga okwahavuka ojeaporogita. A'ero ganenduhara'ga ei: "Hajiheva'ea ga opota hete ojive a'ero yvya," ei ga.

¹⁵ Po Abraão'ea aherakykwepoharava'ea pavêi ojivy pota ogwyr'ueri pe, a'ero po ahe ojivyripe ogwovo ogwyr'ueri pe gwe'yjava'ea pyri.

¹⁶ Ndojivypotari ahe reki. A'ereki ahe e'i: "Koji'i nhande tipota hajiheva'ea - kiroki a'ea koji'i pyry hete nhandegwyr'uera hohe avova'ea hohe no. Yvagi'peva'ea nhande tipota," e'i pa ahe.

Nurã Tupana'ga poyjahetero ahe rehe javo: "Ji ko ganduvihavuhuhetero ganemimbohetharamo." A'ea Tupana'ga ei gworyvamo ahe rehe imboavukwepava cidade ahe ve yvagi pe.

¹⁷ Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Abraão'ea Isaqueva'ea jukai gwerevi. A'ereki Tupana'ga e'i Abraão'ea pe: "Ejuka ti eja'yra'ga Isaque'ga ga kwava'ega ji ve ikwava'ehava rehe." A'ea Tupana'ga ei Abraão'ea pe. A'ereki ga e'i ovyter'i pe tahepia ji Abraão'ga remiarohetea ji rehe javo.

Ymya Tupana'ga e'i jipe Abraão'ea pe: "Aerê po ti ji imombyryvi nde ve nehê. He'yjuhu po ti nderakykwepohara'ga nehê," ei Tupana'ga ahe ve.

Ojipeji ahera'yrava'ea! A'ea vehevi ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Abraão'ea Isaqueva'ea jukai gwerevi.

¹⁸ Ojipea pe Tupana'ga e'i jipe Abraão'ea pe: "Isaque'ga rakykwepohara'ga jate po ti oko nderakykwepoharamo nehê," ei Tupana'ga ahe ve.

¹⁹ A'ea Abraão'ea ikwahava'javi javo: "Tupana'ga pe nonhimimiva'ea. A'ereki ga ipopoaka. Nurã po ti ga Isaque'ga mbogwerava'javi nehê ga manorê. He'yjuhu po ti jirakykwepohara'ga a'ero nehê," ei Abraão'ea.

Na tuhenha'ja reki. A'ereki Tupana'ga ndojukaukari reki ahe ve. A'ero Abraõova'ea ei: "Kiro po ti Isaque'ga ruva'javi ji pyri nehê!" A'ea ahe ei ahe rerogwovo gwonga pe. Nurã nhande ei: Isaqueva'ea mombe'ua ko okwera'jave'ga mombe'ua ja.

20 Aerê ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Isaqueva'ea imombyryvi gwa'yrava'ea pe memei Jacõva'ea pe Esaúva'ea pe no o'erame: "Nahanahã ti Tupana'ga tomombyry pe me nehê." A'ea Isaqueva'ea ei gwa'yrava'ea pe.

21 Aerê ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Jacõva'ea imombyryvi Joséva'ea ra'yrava'ea pe memei gwymymínova'ea pe o'erame: "Nahanahã ti Tupana'ga tomombyry pe me nehê." A'ea Jacõva'ea ei Joséva'ea ra'yrava'ea pe omanoa renonde. Nanime ahe Tupana'ga mbohetei ndepyyry hete nde javo ojikoga ve vyvra rehe onhova'apyna.

22 Aerê ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Joséva'ea ei omanoa renonde: "Ji manorê po ti pe hoi avo hugwi Egitopeve'ga gwyrã hugwi upa nehê. A'ea rupi ti peroho nhika'agawera pejupi." A'ea Joséva'ea ei oje'yjava'ea pe Israelva'ea rakykwepoharava'ea pe.

23 Ymyahũ ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea yembora Moisésva'ea mimi ahepo'ria pavêi ahe arirê. A'ereki Faraóva'ea Egitopeva'ea ruvihavava'ea e'i ojipyri'ea pe: "Pejuka ti israelitas'ga nda'yra'ga akwaimbae'ga ga arame," ei Faraóva'ea.

Moisésva'ea re'yjava'ea ko Israelva'ea rakykwepoharamo israelitasramo. Ahe ndokyhyji reki Faraóva'ea hugwi Moisésva'ea yembora ahepo'ria pavêi gwa'yrava'ea mima. A'ereki ahe e'i: "Ikatu hete nhandera'yra'ga Moisés'ga." A'ea ahe ei gwa'yrava'ea mima três jahya mondovo.

24 Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea ei oyvuakaramo: "Te'ia'javyme ti ga ji ve: 'Nde ko Faraó'ga ra'yrahêa ra'yra Egitopevehêa ra'yra.' A'ea ti ga te'ia'javyme ji ve," ei Moisésva'ea.

25 "Te'i ti ga ji ve kiro: 'Nde ko israelitas'ga nda'yra Tupana'ga remimo'êhara'ga nda'yra.' A'ea ti ga te'i," ei Moisésva'ea.

"Egitopeve'ga imondoi hahyva'ea israelitas'ga pe jipi. A'ero po ti ji israelitas'ga pokogi nehê. Hahy po ti ji ve a'ero nehê no. Hahyva'ea ko koji'i pyry ji ve kiro Faraó'ga mbatera rerekoa hohe avuiramarũiva'ea hohe," ei Moisésva'ea. "Po Egitopeve'ga pyri ji pytai jigwojigwovo toryvi pe herekovo ikatuvã'ea jijive, a'ero marãngu po ti jipohia Tupana'ga hugwi jirekote'varuhuavo nehê? Ndakote'varuhupotari ji," ei Moisésva'ea.

26 "Tupana'ga e'i: 'Aerê ti ji imombyryhetei israelitas'ga pe ganduvihavuhuhete'ga mondovo ga pyri nehê ga pokoguka.' A'ea Tupana'ga ei," ei Moisésva'ea. "A'ea ji heroviahetei garura pota ga ti omombyry ji ve nehê javo," ei Moisésva'ea. "Hahy po ti ji ve nehê ji ruvame jire'yja'ga pyri ga mbuhua," ei ahe. "Hahyva'ea ko koji'i pyry reki ji ve Egitopeve'ga mbaterateuhua rerekoa hohe," ei Moisésva'ea.

27 Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea hejari Egitopeve'ga gwyrã ogwovo. Ndokyhyji ahe Faraóva'ea hugwi Egitopeva'ea ruvihavuhuva'ea hugwi ahe nhimonha'ngaheterame. Onhimomirana Moisésva'ea opohire'yma Tupana'ga hugwi ogwovo. A'ereki ahe ojiko hete Tupana'ga rehe ndaha'oive'ga rehe ga kwahaheteavo. Ahe ga kwahahetero gwaramo Tupana'ga ahe monhimomiranami.

28 Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Moisésva'ea japoi toryva Páscoa ti'u ti a'ea rupi javo. Ahe hypyppyjukari ovelha ra'yrypya rekoa israelitasva'ea pe porta rembeyvyra rehe. Israelitasva'ea pe ahe ei: "Aerê po ti Tupana'ga kwavi Egitopeve'ga nda'yrypyve'ga jukauka ojipyryve'ga pe yvagipeve'ga

pe nehē. Po ti ga hepiagi jukapyra rekoa penonga rehe nehē, a'ero po ti ga ndojukaukari penda'yrypyve'ga nehē," ei Moisésva'ea. Nahā Moisésva'ea israelitasva'ea mbo'ei ojikoga Tupana'ga rehe okovo Tupana'ga nhi'iga rupi.

²⁹ Ymyahū ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe israelitasva'ea hokatupavi ypiahua rahava mar Vermelho rahava. Opyvo ahe hokatui aherovai yvyia pikaga ġwaramo. A'ereki Tupana'ga omboja'o yhya ahe ve. Egitopeva'ea reki ohopotarame otypyvy ypy pe he'yjuhuva'ea. A'ereki Tupana'ga omonhovatia'ja yhya ahe rehe.

³⁰ Ymyahū ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe israelitasva'ea hoahoi cidade atimatimana Jericó atimatimana ogwyrarūiva'ea. Sete dias israelitasva'ea hoi nhatimatimana. Nurā cidade rokairungava Jericó rokairungava l'ari ahe ve ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe.

³¹ Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe kunhangwerava'ea Raabeva'ea akwaimbae'ga upaharava'ea nomanoi Jericó pe hokairungava arame. A'ereki ahe onhinondeepiaharava'ea mboapygi israelitasva'ea mboapygi ahe rurame ojipyri torohepia nhimi ndegwyrā javo. Raabeva'ea ahe mimi ġwonga pe a'ero Jericópeva'ea hugwi tomanoyme ti ga javo. Nurā Tupana'ga nomokan'hymi Raabeva'ea momanoukare'yma. Hokairungava arame he'yjuhuva'ea Jericópeva'ea manoi ojikoge'yva'ea Tupana'ga rehe.

³² Jarava'ea po ti ji namombe'upavi nehē. A'ereki ahe he'yjuhu ymyahūva'ea – kiroki ahe ojiko hete Tupana'ga rehe. Nurā po ti ji namombe'ui Gideãova'ea, Baraqueva'ea, Sansãova'ea, Jeftéva'ea, Daviva'ea, Samuelva'ea, Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea no. Nomombe'upavi po ti ji Tupana'gareheva'ea ahe re'yjuhuro ġwaramo.

³³ Ymyahū ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe Tupana'ga ahe pokogi. Nurā jarava'ea huvihavava'ea gwyriveva'ea monhambavi ahe apitipitiavo.

Jarava'ea rekokatui ojipeva'ea pokokatuavo ahe mongomongovo Tupana'ga nhi'iga rupi.

Jarava'ea pe Tupana'ga ei amombyry po ti ji pe me nehē javo. A'ereki ahe ojiko ga rehe. Tupana'ga nopiriani onhi'iga.

Jarava'ea pokoga Tupana'ga imbojurutyvi ja'gwara'java'ea leōes to'uyme ti jireheve'ga javo.

³⁴ Jarava'ea pokoga Tupana'ga imombigukari tatauhua popoakara. Nomanoi ahe ipype a'ero ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe.

Jarava'ea ojiheva'ea Tupana'ga ndojukaukari ojipeva'ea pe ahe ahe jukapotarame haimbejovaiva'ea pyvō itakyhea'javuhuva'ea pyvō.

Jarava'ea popoakare'ymame Tupana'ga ahe mbopopoakari. A'ereki ahe ojiko ga rehe.

Ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe jarava'ea ndokyhyji otavuka ogwyriveva'earūiva'ea pe soldadosva'ea pe ahe monhana he'yjuhuva'ea monhana.

³⁵ Kunhangwerava'ea jikogi Tupana'ga rehe gwa'yrava'ea manorame. Nurā Tupana'ga ahera'yrava'ea mbogwerava'javi ahe mondoa'java ahe'yembora pe.

Nahā ymyahū Tupana'gareheva'ea rekopavi ojikheteavo Tupana'ga rehe gwe'yjuhuro hako. Emo ymyahū jarava'ea pe hahy hete reki ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe hako. He'yjuhu ahe no.

Jarava'ea pe Tupana'ga arōe'yva'ea imondoi hahyva'ea ahera'oa moatāhava pyvō ika'mbika'mbiga ahekağa pepohi ti Tupana'ga hugwi javo. "Pe pohirame Tupana'ga hugwi po ti ore ndopojukai nehē," ei Tupana'ga arōe'yva'ea Tupana'gareheva'ea pe.

A'ero Tupana'gareheva'ea ei reki: “Ndoropohiri tuhē po ti ore Tupana'ga hugwi nehē. Pe ore jukarē po ti Tupana'ga ore mbogwerava'javi ore rerogwovo yvagi pe nehē ore mongovo avuira ma ojipyri nehē,” ei ahe. “Koji'i pyry hete ore ve orehoa yvagi pe Tupana'ga pyri oreruva hohe yvya koty.” A'ea ahe ei opohire'yma Tupana'ga hugwi omanome.

³⁶ Jarava'ea pe hahyhetero no ahe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe. Okote'varuhuva'ea ahe rerekomemui ahe mbotegweteavo ahe mondohondohoga ipira apopyra pyvō ahe kwaekwa itanhuramuhūa pyvō no ahe momba cadeia pype no.

³⁷ Tupana'gareheva'ea jukavo okote'varuhuva'ea imombomombori ita ahe rehe.

Yvakythavuhua pyvō serrote pyvō okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea rovaja'rogi ahe jukavo.

Toko te'varuhu ti Tupana'gareheve'ga javo okote'varuhuva'ea ahe mbo'epotari ite'varuhua rehe.

Haimbejovaiva'ea pyvō itakyhea'javuhuva'ea pyvō okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea jukai.

Tupana'gareheva'ea ndukatujuhu herojijijiyita ojipejipea pe. A'reki okote'varuhuva'ea omondomondo ahe ojihugwi. Mbiara pira ko Tupana'gareheva'ea piramo ovelhas pira. Bodes pira ahepiramo no. Ndogwerekoi tuhē ahe mbatera. Ite'varuhu hete okote'varuhuva'ea ahe ve imondomondo hahyheteva'ea ahe ve.

³⁸ Nahā okote'varuhuva'ea rekote'varuhui ahe ve pe jikoga ġwaramo Tupana'ga rehe javo ahe ve. Po nduvi okote'varuhuva'ea Tupana'gareheva'ea pyri hamo gareheva'ea pyryhetero ġwaramo. Okote'varuhuva'ea ote'varuhuro ġwaramo ahe ve Tupana'gareheva'ea herojijijiyi ogwoogwovo ongae'yi me vytyruhu pe no. Nduvi ahe onga pe. Ita kwaruhua pype ahe ruvi yvya kwaruhua pype no nhaneronga javo jupe.

³⁹ Ahe mombe'gwovo Tupana'ga ei: “Pyry hete jireheve'ga nhaporemō ojikheteavo ġwaramo ji rehe ojipe'ga te'varuhurame ga pe,” ei Tupana'ga.

Ymyahū ahe manoe'ymane Tupana'ga ei ahe ve: “Aerē po ti ji imombryvi pe me pepokohara'ga mondovo pe pyri nehē.” A'ea Tupana'ga ekatui ahe ve ojiheva'ea pe ymyahū hako.

Ahe manorame Tupana'ga nomombryypavi ve ahe ve. A'reki ga nomonoi ve ahepokohara'ga Cristo'ga yvya koty. A'ero Cristo'ga nomanoi ve ahe ve. Nomombori ve ga aherekote'varuhua. Ndogwerohoi ve ga ahe Tupana'ga pyri. Na tuhē Tupana'ga nomombryypavi ve ymyahūva'ea pe ahe manorame.

⁴⁰ A'reki ga gwerohouka pota ymyahūva'ea ojipyri nhande rerohoukaramē jate ojipyri. Nahā koji'i pyryvamo nhande ve. Tupana'ga po ti omombryri hete ymyahūva'ea nhande mombryryheterame yvagi pe nehē.

12

Tupana'ga onhi'igahy nhande ve toko katu ti ga javo

¹ Xako pa ti ahe ja Tupana'ga nhi'iga rupi nhanenhimomiranama ikwahava'java ahereaporogita. A'reki ojikoga ġwaramo Tupana'ga rehe he'yjuhuvava'ea ymyahūva'ea okwahavuka nhande ve nahanahā ore orojiko Tupana'ga rehe javo. Nurā nhandekovo Tupana'ga nhi'iga rupi xapohi pa ti ojipeva'ea hugwi - kiroki a'ea nianemongoukari Tupana'ga nhi'iga rupi. Xajipokwaha nhande nhanderekote'varuhua rehe nhandepohipotare'ymane jugwi. A'ero nhanderekote'varuhuro ġwaramo nhande ndiakokatui ganhi'iga rupi. Nurā xapohi hete tuhē ti nhanderekote'varuhua hugwi. Xanhimomirana ti a'ero javo: Ganhi'iga rupi ti xako ga ero ġwaramo.

² Xajapyaka katu ti Jesus'ga rehe. Gaha nhande mbojiko Tupana'ga rehe ikwehe. Nane'yami ga nhande pokogi pejiko hete ti avuirama Tupana'ga rehe javo. Aerẽ po ti ga rura'javi nhanderero hoharamo nhande rerogwovo ojupi Tupana'ga pyri nehẽ.

Ymyahũve'ga ojuka ojipe'ga yva rehe ga mbotegweteavo peko te'varuhu pe javo. Ombotegwetea Jesus'ga ikwahavi a'ero vyakotyve'ga omondorame yva rehe. Nonhimboahivi ga reki ga pe. Ga nhimomiranami yva rehe onhimondouka ga pe javo: “Na hahyro ji ve yva rehe,” ei Jesus'ga. “Ako pota hete ji Tupana'ga nhi'iga rupi nhimanomo vyakotyve'ga ndepyga imombo gandekote'varuhua ga hugwi nehẽ. Aerẽ po ti ji roryhetei nehẽ,” ei ga.

Jesus'ga manorẽ Tupana'ga ga mbogwerava'javi. Kirogwe Jesus'ga apygi nhanderuvihavuhete'ga pyri Tupana'ga pyri gajohukoty rui yvagi pe. Huvihavuhetero ga hoi Tupana'ga javijitehe.

³ Pemondo ti pejeaprogita ga rehe imohina ga onhimomirana okote'varuhuve'ga te'varuhua pe javo. Po ti pe imondoi pejeaprogita ga rehe, a'ero po ti pe napene'oi penhimomiranama nehẽ. A'ero po ti pe ei nehẽ koji'i xajiko hete ti Tupana'ga rehe javo.

⁴ Ojuka ga Jesus'ga okote'varuhuro gwaramo. Ga nde'i ve pe me pe juka pota: “Tijuka ti ga.” A'ea rui ga e'i pe me pe imombipotaramo gandekote'varuhua.

⁵ Pemoka'nhy po pe Tupana'ga nhi'iga. Tonhimomirana ga javo ga nhi'igi pe me. Pe me ga ei jira'yra'ga. A'ea ga okwatijaruka ahe ve hako imombe'gwovo. A'ero aherembikwatijara i'ei:

“Jira'yramo ti eko hete Tupana'ga nhi'iga rehe
ga embo'rame onhi'igahyavo nde ve toko katu ti ga javo.
Tanere'ouhũ ti enhiroyrõe'yma
ga ikwahavukarame nderekote'varuhua nde ve.

⁶ A'ereki Tupana'ga ombo'e gwemiarõheteve'ga onhi'igahyavo ga pe toko katu ti ga javo.

Ga omondo hahyva'ea ga pe nhaporemo jira'yra'ga javo ga pe.”

A'ea ikwatijara i'ei pe monhimomiranama.

⁷ Penhimomirana ti hendukatuavo Tupana'ga nhi'iga ga pe mbo'rame onhi'igahyavo pe me. A'ereki ga pe ndereko katu nhanderuvamo. Na tuhẽ. Nhandera'yra'ga pe nhaporemo nhande xanhi'igahy jipi ganduvamo toko katu ti ga javo.

⁸ Po Tupana'ga nonhi'igahy pe me pe mbo'ee'yma, a'ero pe peko gara'yra'garũiva'ero ojihuteheva'ero ga pe. A'ereki gwa'yra'ga nhaporemo ga ombo'e onhi'igahyavo ga pe toko katu ti ga javo.

⁹ Irũa ji ei pe me kiro: Nhanderuva'ga vyakotyve'ga, gahã nhande mbo'e onhi'igahyavo nhande ve toko katu ti ga javo. Ganhi'iga nhande tihendu katu nhandekokatuavo. Tupana'ga ko nhanderufete'ga yvagipeve'ga. Ganhi'iga kaitu ti tihendu katu nhandekokatuavo. Po nhande ganhi'iga rendukatui, a'ero po ti ga nhande mongoi avuirama ojipyri nehẽ.

¹⁰ Nhanderuva'ga vyakotyve'ga, gahã onhi'igahy nhande voja'irame nhande mbo'eavo nhande mongovo gwemimbotarimo nahã ko pyry a'e ji javo nhande ve.

Tupana'ga ki a'e te ipotari nhandepyryva nahã ko pyry pe me javo. “Tapyry ti ga ji ja okokatuheteavo,” ei ga. Nurã ga nhande mbo'ei onhi'igahyavo nhande ve imondovo hahyva'ea nhande ve toko katu ti ga javo.

¹¹ Ga nhi'igahyrame nhande ve nhande mbo'eavo, nhande nianderoryoryvi te na'ẽ ite'varuhu ji ve kiro javo. Hahy nhande ve. Emo

aerē nhande rekokatuhetei nhanenhimomiranamame jupe hendukatuavo nhanenhimbo'eavo. U katu nhandepy'a a'ero.

Tihendu katu ti Tupana'ga nhi'iga

12 Penhimbojiko hete ti Tupana'ga rehe a'ero pejoryjoryvamo ga rehe. Penhimboita ti. Pe'ji ti tako ti Tupana'ga nhi'iga rupi javo.

13 Pemombyryva'ja ti pejeaporogita. Nane'ymi ti ga rehe jate pejiko hete. A'ero po ti pe ndekokatui nehē. A'ero pe ndepiagame po ti pembyteripeve'ga ojokokatue'ŷve'ga herojijyi ojeaporogita okovo Tupana'ga nhi'iga rupi jate no. A'ero po ti ga ndokote'varuhua'javi nehē.

14 Penhoarō hete ti inogatuavo pejipy'a. Pearō hete ti ojipe'ga nhaporemō inogatuavo gapy'a. Peko pyry ti pejikovo Tupana'ga nhi'iga rupi. Nduvi po ti ga Tupana'ga pyri nehē – kiroki ga ndokopyryvi.

15 Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po pembyteripeve'ga ojikoge'yma Tupana'ga rehe? Po ga ndojikogi Tupana'ga rehe, a'ero po ti Tupana'ga nomombyryvi ga nehē. Penhi'ī ti ga pe a'ero ejiko ti Tupana'ga rehe javo. A'ero po ti ga jikogame Tupana'ga rehe Tupana'ga ga mombyryvi nehē.

Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po pembyteripeve'ga Tupana'ga renoite'varuhua'vo jipi igwaigwavete okoe'yma ganhi'iga rupi. Po nahā, pembyteripeve'ga pepy'a nogatue'ymuhūi. Irovahiva'ea ombote'va mbatera oji'ja ihorame ipype. Na jitehe pembyteripeve'ga ojipe'ga mbote'va oji'ja ganhi'ite'varuhua horame ga akaŷi pe. Penhi'ī ti ga pe a'ero ga mbopohiruka garekote'varuhua hugwi.

16 Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po okote'varuhuve'ga pembyteripeve'ga ojirekouka gwembireko'garūive'ga pe? Mara'ngu po ga ojipe'ga nembireko'ga nderekovo? Po nava'ea rehe ga ndekote'varuhui, a'ero penhi'ī ti ga pe ga mbopohiruka gandekote'varuhua hugwi.

Pejirokwa ti ikwahavuka pejohupe. Mara'ngu po ndapyryvive'ga pembyteripeve'ga ipotaheteavo yvyakotyva'ea? Ga po ndokoi yvagipeva'ea rehe Esaúva'ea ja.

Ymyahū Esaúva'ea ko ojihuvypyva'ea hako. Okoe'yma yvagipeva'ea rehe ahe ei oirūva'ea pe Jacóva'ea pe hako: “Embuhu ji ve imboapygipyra um prato de comida ta'u ti. Ji ko ojihuvypyva'ero gwaramo nhanderuva'ga imondohetei ji ve nehē. Aerē garemimondoa po ti ji imondoi nde ve nehē ikwepyga imbuhuragwera ji ve nehē. A'ero po ti nde rekoi ojihuvypyva'ea ja. A'ero po ti nhanderuva'ga ei Tupana'ga pe nehē: ‘Emombyry ti Jacó'ga pe,’ e po ti ga nehē. Nahā po ti ga ei nde mombe'gwovo Tupana'ga pe jira'yrypy'ga ja ko Jacó'ga javo,” ei ahe.

A'ea Esaúva'ea ei jugweiheteavo gwaramo okoe'yma yvagipeva'ea rehe opo'ria remimombyryva rehe. A'ero Jacóva'ea omondo gwemimboapygipyra Esaúva'ea pe.

17 Pekwaha pe Esaúva'ea mombe'ua. Aerē Esaúva'ea ipotara'javi opo'ria remimombyryva novīa. A'ereki ahapo'ria omombyryvipe Jacóva'ea pe javo. Ojehe'o ranuhū Esaúva'ea novīa eja'yrypyva'ero gwaramo ji ve ti emombyry javo opo'ria pe. Ahā Esaúva'ea nhi'igagwera rerojijyhava – akoja ahenhi'igagwera Jacóva'ea pe.

18 Ymyahū yvytyruhua arimo monte Sinai arimo Tupana'ga ikwahavukari gwemimbotarimova'ea ikwatijaruka Moisésva'ea pe yvya koty. A'ea rupi ikai yvytyruhua tata pyvō. Henyhunuhū ko tata. Ypytunahi a'ero. Yvyruhua turi.

19 Jiru'a'java'ea trombeta nhi'igi. Tupana'ga nhi'igi. Henduvame israeli-tasva'ea ei Moisésva'ea pe: “Tonhi'iga'javyme ti Tupana'ga ore ve,” ei ahe okyhyjiavo Tupana'ga hugwi.

20 “Po ti Tupana'ga nhi'igi ore ve nehē, a'ero po ti ore papavi nehē,” ei ahe. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ahe ve: “Ka'gwyriveva'ea vehevi tuhurye ti opokoge'yma vvytyruhua rehe,” ei Tupana'ga. “Po ti ipokogi hehe, a'ero ti ahe tomombo ita ka'gwyriveva'ea rehe jukavo nehē,” ei Tupana'ga Moisésva'ea pe.

21 Ahemongyhyjiheteve'ea ko aherembiepiepiaga: vvytyruhua, tata, ypytuna, vvyruhua no, trombeta nhi'iga no, Tupana'ga nhi'iga no. Hepiapavame ahe kyhyjihetei. Moisésva'ea vehevi okyhyji hete javo: “Ahyhyi hete ji jikyhyjiavo,” ei ahe ymyahū.

Nahā ymyahūva'ea Tupana'ga kwahavi yvya koty okovo ga pavēi ga ikwahavukarame gwemimbotarimova'ea ahe ve hako.

22 Pe me reki Tupana'ga ndopoi ahemongyhyjiheteve'ea ikwahavukarame gwemimbotarimova'ea pe me. Koji'i pyryhetero pe me a'ero. A'ereki pejikoga gwaramo Tupana'ga rehe pe pekwaha hete ga yvagipeve'ga yvagipeva'ea no pejikovo ga pavēi. Ga oko ojipea rehe vvytyruhua rehe monte Siāo rehe yvagi pe. Pevo cidade de Jerusalém me Tupana'ga rui avuiramave'ga ojipyryve'ga pyri. Ahe ndohepiapavi gapyryve'ga yvagipeve'ga. A'ereki ga he'yjuhu hete. Ga pavēi pe ndekoi.

23 Pekwaha pe Tupana'gareheypyve'ga. Ojatyka ga Tupana'ga nhi'iga renduva gworygworyvamo ga rehe. A'ereki gāndera Tupana'ga okwatjaripe yvagi pe inoga. Nurā po ti ga hoi yvagi pe nehē. Ga pavēi pe ndekoi.

Pekwaha pe Tupana'ga. Ga okwaha hete vvyakotyve'ga javo ga pe nhaporemo gāndeaporoḡita rehe. Ga pavēi pe ndekoi.

Pekwaha pe vvyakotyva'ea - kiroki ahe omano ojikheteavo Tupana'ga rehe okokatuavo. Tupana'ga omombyry ahe inogatuavo ahepy'a. Nurā ahe hoi opoyjahetero Tupana'ga pyri onhi'iga ga pe. Ahe pavēi pe ndekoi.

24 Pekwaha pe Jesus'ga pejikovo ga pavēi. Ga ko pendepykara'ga tuhu ti ga okovo avuirama Tupana'ga pyri onhi'iga ga pe javo. Ga ha okwahavuka Tupana'ga nhi'ipyahua omanoro gwaramo gwekoa reka'voguka. A'ereki Jesus'ga manoa renonde Tupana'ga e'i: “Jesus'ga manoro gwaramo po ti ji imombori vvyakotyve'ga ndekote'varuhua ga hugwi ga mombryva ga jigogame ji rehe nehē,” ei Tupana'ga.

Abelva'ea jukaagwera kwahavame nhande ei Tupana'ga pe: Ehepy ti ahe. Jesus'ga jukaagwera kwahavame nhande ei: Emombo ti orerekte'varuhua ore hugwi, xa'e nhande Tupana'ga pe. Jesus'ga rekoa reka'vogukara okwahavuka pyryheteve'ea nhanderekote'varuhua mombora. A'ea ko koji'i pyry hete Abelva'ea rekoa reka'voga rembikwahavukara hohe.

25 Pehendu katu ti! Peko hete ti Tupana'ga nhi'iga rehe hendukatavo. Ymyahū Tupana'ga imombe'uukari onhi'iga vvyakotyva'ea pe Moisésva'ea pe. Nurā ahe imombe'umbe'ui ganhi'iga ymyahūva'ea pe. Ymyahūva'ea nohendukatupotari reki Tupana'ga nhi'iga. Ahe hendupotare'ymame Tupana'ga nhimonha'ngai ymyahūva'ea rehe. Noka'nhyimi ahe hahyva'ea hugwi a'ero.

Aḡwamo yvaga hugwi Tupana'ga nhi'igi nhande ve. Nurā po ti nhande kaitu niaka'nhyimi hahyva'ea hugwi nehē nhanderekoa'jave'ymame ganhi'iga rupi nehē.

26 Ymyahū Tupana'ga imogwgywyhetei yvya onhi'igame vvyakotyva'ea pe. Aḡwamo ga ei: “Kiro ji imombe'ui a'itituhēva'ea. Ojipeji po ti ji imogwgywyhetea'javi yvya nehē. Ojipeji po ti ji imogwgywyhetei yvaga nehē no,” ei Tupana'ga.

²⁷ “Ojipeji po ti ji imogwgygwymi,” ei ga. A’ea erame ga ei: “Kiroki a’ea ogwgygyw yi imogwgygwymame yvya yvaga reheve nhirembiapoagwera – a’ea po ti ji hekyipavi nehë. Kiroki a’ea nogwgygwymi ji imogwgygwymame yvya yvaga reheve – a’ea ti topyta avuirama,” ei Tupana’ga.

²⁸ A’ea erame ga ei: “Kiro pe ndekoi huvihavamo ji pyri pejipyta vo avuirama.” A’ero ga a’ea ero gwaramo nhande ve xajiko hete ti Tupana’ga rehe tomombyry ti ga nhande ve nhande pokoga javo. Timbohete tuhë ti ga nhandekovo ganhi’iga rupi ga monhimohema nhande rehe a’ero. Timonhimonha’ngaukaryme ti ga.

²⁹ Omoka’nhu tata mbatera. Na jitehe Tupana’ga nhanderuvi-havuhete’ga gwendukatue’ÿve’ga moka’nhymbavi.

13

Nahanahã ti timbohory Tupana’ga

¹ Nane’yumi ti pearõ hete ga jipi – kiroki ga ojiko Tupana’ga rehe peirũramo.

² Po penembikwahave’ÿve’ga uhu penonga pe, a’ero ti pemboapy ga pejipyri pendoryndoryvamo ga ndehe jipi nehë. Jara’ga omboapy gwembikwahave’ÿve’ga gworygworyvamo ga ndehe. Ganembikwahave’ÿve’ga oko Tupana’gapyrive’ga reki yvagipeve’ga reki! Ga mboapygame ga ndokwahavi, ga ko yvyakotyve’ga javo.

³ Nane’yumi ti tapemoka’nhymi cadeiapypeve’ga imombyryva ga pe. Po pe ndekoi cadeia pype Jesus’ga mombe’ua rehe, a’ero po pe ndoryndoryvamo ojipe’ga imombyryvame pe me. Na jitehe ti pemombyry cadeiapypeve’ga pe a’ero.

Nane’yumi ti tapemoka’nhymi ojipe’ga no ojipe’ga imondorame hahyva’ea ga pe. Po ojipe’ga imondoi hahyva’ea pe me, a’ero po pe ndoryndoryvamo ojipe’ga imombyryvame pe me. Na jitehe ti pemombyry ga pe hahyrame ga pe a’ero.

⁴ Pyry pa pe nembirekoro pejogwerekokatuavo. Pejogwereco katu tuhë ti a’ero. Pe penhimbireko’garũve’ga nderekorame po ti Tupana’ga ei pe me nehë peko te’varuhu pe javo imondouka hahyva’ea pe me nehë.

⁵ Tapejeaporoğitate’varuhui ti pejikopavuhavo mbatera rehe itambere’ia rehe no. Tapenhiroyrõ’ymuhũ ti pejiapoa rehe ipotaruhue’yma ojipea. A’ereki ymyahũ Tupana’ga e’i hako:

“Nane’yumi po ti ji pe pokogi nehë.
Ndapohiri’i ti po ti ji pe hugwi nehë,” ei Tupana’ga hako.

⁶ A’ero nhande ehetei nhandekyhyjie’yma:
“Tupana’ga ko jipokohara’ga.

Ndakyhyji po ti ji ojipe’ga hugwi nehë
ga imbuhupotarame hahyva’ea ji ve.”
A’ea nhande xa’e.

⁷ Tapemoka’nhymi ti penduvihavava’ea – kiroki ahe omombe’u Tupana’ga nhi’iga pe me ojikoheteavo ga rehe. Pejapyaka katu ti ahereaporoğita rehe nahã ahe reko omanoe’ymame omanorame javo. Ndojikopigi tuhë ahe Tupana’ga rehe. Ahe ja ti pejiko Tupana’ga rehe Jesus Cristo’ga omano nhande repyga javo.

⁸ Jesus Cristo’ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Ymyahũ ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Agwamo ga ndogwerojijyi ojeaporoğita. Aerë po ti ga ndogwerojijyi ojeaporoğita avuirama nehë no.

⁹ Taperoviapavuhui ti. Tapekoi ti ganhi’iga rupi ga imombe’uparaparavame pe me Cristo’ga mombe’uaatyviva’ea. A’ereki ga e’i: “Gwihã mbatete’varuhua ti ti’uyme. A’ea po ti nhande mbote’varuhu

nehê nhande i'urame. Gwihã mbatepyryva ti ti'u. A'ea po ti nhande mombyry nehê nhande i'urame. A'ero po ti nhandeaporoğita pyry hete Tupana'ga pe nehê."

Cristo'ga mombe'uaatyviva'ea ға omombe'u javo nanongara. A'ereki mbatera nomombyryvi ға. Na tuhê. Gandeaporoğita ndapyryvi Tupana'ga pe a'ero ға jikwakuvame. Tupana'ga tehe nhande mombyryvi nhanderekote'varuhua momboa. Pyry nhande nhimombyryvukari Tupana'ga pe nhandejipokoguka ga pe. A'ero jate po ti nhandeaporoğita pyryvamo ga pe nehê.

¹⁰ Ikwava'êhara'ға okwava'ê mbatepyryva jukapyra jipi. Emo ға ndogwerekoi ikwava'egipyra ojive i'ue'yma imbokaipavame. Ereki Tupana'ga e'i ға pe tape'ui javo. Nhande ki a'e te tireko ga - kiroki ga onhikwava'ê nhande repyga Jesus'ga. Ereki nhande xajikoty'a ga pavêi.

¹¹ Ikwava'êhara'ға nduvihavuhu'ға okwava'ê mbatepyryva jukapyra hekoa rerua ipojykahetehava pype tenda pype. Outubrogweriã rupi jate ga hoi herua uma vez ano nanani. Hekoa tehe ga gwypygywypy ipojykahetehava pype tomombo ti Tupana'ga nhanderekote'varuhua nhande hugwi javo. Ga ndo'ui akoja ra'oa. A'ereki gwuhava hugwi ga gweroho ha'oa imbokaipava a'ea gweroho israelitas'ға ndekote'varuhua herekovo javo.

¹² Na jitehe israelitasva'ea ruhava hugwi cidade hugwi Jesus'ga ni-mondoukari ojukaharava'ea pe ojijukauka tamombo ti ji vyvakotyve'ға ndekote'varuhua ға hugwi javo. Pevo cidade hugwi ga manoi vyvakotyve'ға ndepyga herekovo gandekote'varuhua. Gwekoa reka'vogokaro ғwaramo Jesus'ga imombori gandekote'varuhua ға hugwi ға mombyryva.

¹³ Israelitasva'ea Jesus'ga mondoi gwuhava hugwi cidade hugwi ga jukauka ga mbotegweteavo. Xapohi pa ti israelitas'ға nemimbo'ea hugwi nhandere'ya'ға nemimbo'ea hugwi a'ero ға ndekoe'ymame Tupana'ga nhi'iga rehe ojikoge'yma Jesus'ga rehe. Xajiko hete ti Jesus'ga rehe jate nhandekovo ganhi'iga rupi. Po ға imondoi hahyva'ea nhande ve nhande mbotegweteavo nhandejikoga ғwaramo ga rehe, a'ero ti xanhimomirana jupe.

¹⁴ A'ereki avuiramava'ea rui ko nhanderuhava avo yvya koty. Yvagipeva'ea nhande ipotari cidade avuiramava'ea aerê po ti nhande ruvi ipype nehê javo.

¹⁵ Nhandejipokogukarame Jesus'ga pe, nane'ymi ti timbohete Tupana'ga jipi. Xa'e ti Tupana'ga pe: "Nhanderuvihavuhetero ndepyry hete nde ore ve. Ore roryroryvamo nde rehe." Nahanahã ti xa'e ga pe ga mboheteavo nhandekovo Jesus'ga pavêi.

¹⁶ Tapemoka'nhyimi ti pejogwerekokatuavo. Pejopokopoko ti imon-domondovo ojohupe pembyteripeve'ға mbatere'ymame. A'ea Tupana'ga ipotahetei gworygworyvamo pe ndehe a'ero.

¹⁷ Pehendu katu ti penduvihava'ға - kiroki ga pe mbo'e Tupana'ga nhi'iga rehe kiro. Peko ti ganhi'iga rupi. A'ereki ға pe ndepia katu pe a'nguavo toko katu ti ға javo. Aerê ti ға tonhimombe'u Tupana'ga pe. Te'i ti ға: "Nahanahã ore ға ndepiakatui ға mbo'eavo nenhi'iga rehe." A'ea ti ға tomombe'u katu Tupana'ga pe nehê. Nurã ti peko ganhi'iga rupi. A'ero po ti ға ndoryndoryvamo pe nderekokatuavo nehê. Po pe ndapekoi ganhi'iga rupi ға mbovy'are'yma ға mbojehe'gwovo penhimbo'epotare'yma, a'ero po ti ite'varuhu pe me nehê no.

¹⁸ Tapenhi'imbigi ti Tupana'ga pe ore mombe'gwovo ga pe. Pe'ji ti ga pe: "Epoko ti ға imombyryva ға pe." A'ea ti pe'ji Tupana'ga pe. A'ereki ore oroko

katu. A'ea ore ikwahavi a'ero oropy'a rukatua. A'ereki nane'yimi ore oroko pa pota Tupana'ga nhi'iga rupi orokokatuavo.

¹⁹ A'e hete ji pe me: Penhi'i tuhē ti Tupana'ga pe ji mombe'gwovo. A'ero nambe'gwei po ti ga ji mbuhurukara'javi pe pyri nehē.

Ahe e'i Tupana'ga ti tomomyry ga javo

²⁰ Ovelhas repiakatuhara'ga gwereko katu gwenymbava upa. Na jitehe Jesus'ga nhande rerekokatui. Nurā nhande ei: Jesus'ga ko ojiheve'ga ndepiakatuharete'ga nhande repiakatuharete'ga. A'ereki ga omano nhande repyga. Jypya ga reaporogitaro tamano ti ji ga ndepyga nehē javo. A'ero aerē ga heka'vogukari gwekoa omanomo nhande repyga okovo Tupana'ga nhi'ipyahua rupi namominiva'ea rupi. Kirē Tupana'ga Jesus'ga mbogwerava'javi nhandepojoykaharete'ga mbogwerava'javi. Tupana'ga ko nhandepy'a no'gatu'gaha'ga.

²¹ Kiro ji ei ga pe tombopopoaka ti ga ga javo. A'ero ga pe mbopopoakaramē po ti pe ndekopavi garemimbotarimova'ea rupi nehē. Ga pe ji ei topokoguka ti ga Jesus Cristo'ga pe javo. A'ero Jesus Cristo'ga pe pokogame po ti pe ndekokatui avuirama Tupana'ga monhimo'hema pejihe nehē. Nane'yimi ti timbohete pa Cristo'ga jipi nehē. Na tuhē! Amém!

Mbapavamo ahe okwatija hebreusva'ea pe

²² Akwatija pa ji pe me nhiirūa pe pe mbo'eavo. Pehendu katu ti a'ea a'ero. A'ereki xunhi ji akwatija ko.

²³ Amombe'u pota ji pe me nhaneirū'ga Timóteo'ga. Ga ga mohē cadeia hugwi. Mara'ngu po ti ga ua ji pyri kiro jihoa renonde pe pyri? Ga rurame po ti ji hoi ga rupi pe ndepiaga nehē.

²⁴ Kiro ji imondoukari nhinhi'iga penduvihava'ga pe - kiroki ga pe mbo'e Tupana'ga nhi'iga rehe. Amondouka ji nhinhi'iga pe me Tupana'ga remimo'ēhara pe nhaporemō no. Itálihugwive'ga omondouka onhi'iga pe me no.

²⁵ Kiro ji ei: Tomomyry ti Tupana'ga pe me nhaporemō.

TIAGOVA'EA OMOMBE'U AHE VE

Carta de Tiago

¹ Jihi ko Tiagoramo. Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe ji rekoi. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe ji rekoi nhandepojykaharete'ga. Kiro ji imondoukari nhinhi'iga pe me. Aereki pe ko Tupana'gareheve'ea. Pekwaki'o pa pe pejigwovo hajiheve'ga gwyri pe nhaporemo pejjupa raikwehe. A'ero ji kiro ikwatijari imondouka pe me.

Tupana'ga okwahavuka ahe ve

² Nhiirũ, kiro ji pe mogitai javo pe me. Nahã po pe peko hamo. Hahyparavuhurame mbatera pe me ti pe'ji ojohupe: "Hahya pyry hete reki nhande ve. Xavy'a nhande hehe a'ero," pe'ji ti.

³ Aereki pe pekwaha pyryvaḡwama. Pe hepiagame mbatera rahya jukwaha pejikohetea Tupana'ga rehe. A'ero po ti pe nhimomiranami mbatera rahya pe nehẽ.

⁴ Penhimomirana hete ti avuirama. A'ero po ti pe ndeaporogitapyryvamo nehẽ. Ndapekote'varuhui'i po ti pe nehẽ.

⁵ Po pe ei: "Marã po ti ji rekoi nehẽ? Aereki ji ndakwahavi," pe'e po pe. Penhi'i ti Tupana'ga pe a'ero ore mbo'e javo. "Ekwahavuka ti ore ve. A'ero po ti ore rekokatui nehẽ," pe'ji ti ga pe. Aereki Tupana'ga nonhi'igahyi nhande erame ga pe. Ga ko oko nhanerembi'ea rupi ipojihuve'yama. Pe'erame ga pe po ti ga ikwahavukari pe me a'ero nehẽ.

⁶ Emo pe'erame Tupana'ga pe pejiko hete ti ga rehe okwahavuka po ti ga nhande ve nehẽ javo. Tape'ei ti ojohupe a'ero: "Mara'ngu po ti Tupana'ga ikwahavuka nhande ve nehẽ?" Tape'ei ti a'ea. Perovia tuhẽ ti garembikwahavukaraḡwama. Kiroki ga ndogweroviarihihũ - ga ko typepemuhũ javijitehe. Yvryuhua omotypẽpemuhũ hete ypiahua rehe. Yhya ojijyjiji a'ero.

⁷⁻⁸ Na jitehe akoja'ga herojijyjijyjuhui gweaporogita ojapyakakatue'yama. Te'iyime ti ga a'ero: "Tupana'ga po ti oko nhirembi'ea rupi." Aereki Tupana'ga ndokoi tuhẽ nanongara'ga rembi'ea rupi.

Tovy'a ti ga Cristo'ga rehe, ei ahe

⁹ Okoteheve'ga ti tovy'a - kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe. Aereki Tupana'ga omombyry hete ḡa pe a'ero.

¹⁰⁻¹¹ Oro imbateheteve'ga, mominame ḡambatera tovy'a ti ḡa ojikoga Cristo'ga rehe ojikoge'yama ombatera rehe. Ehepia te yvotyra. Ipoty na'ẽ, aerẽ kotihĩ ipavi. Kwarahyahivame inhymbavamo ipotyra. Igwete ohova ikui. Ndikatua'javi a'ero opava. Na jitehe imbateve'ga omano no oporavykyrame ipyhyphyga mbatera.

Tupana'ga omombyry nhande ve

¹² Pyry reki nhande ve nhande nhimomiranamame mbatera rahya pe. Nhande nhimomiranambavame po ti Tupana'ga imombyryhetei nhande ve nehẽ. Gwembi'ea rupi katu po ti ga nhande mongoi yvagi pe nehẽ. Aereki Tupana'ga e'i: "Kiroki ḡa oko hete ji rehe - ḡahã po ti ji amongo jijipyri nehẽ," ei ga.

¹³ Pejikote'varuhupotarame tapembojari ti Tupana'ga rehe pejikote'varuhupotara. Aereki Tupana'ga ndokote'varuhupotari jipi. Ga ndopotarukari ojipe'ga pe ḡandekote'varuhua no.

¹⁴ Gandeaporogitate'varuhua opotaruka ḡa pe ḡandekote'varuhua.

15 A'ea ipotarama ға nderkote'varuhui tuhē a'ero. Gandekote'varuhurame a'ea ko ғаhoagwama hahyva'ea ruvihava pype.

16 Nhiirū, pe ko nhiremiarōa. Tapenhimoandyandyi ti pejikovo.

17 Tupana'ga jate omombyry hete nhande ve yvagipeve'ga. Garemimbuhura nhaporemo pyry hete. Tupana'ga oapo nhanderyapehava hako. Kwara, jahya, jaytata'ia ga oapo hako. Igwete nhanderyapehava jiyjijiyi jipi imoopytuna. Emo Tupana'ga ko nhanderyapehava atyvi. Ga ndogwerojijiyi gweaporoğita jipi. Ga nomongote'varuhui nhande ve. Ga pyry hete nhande ve avuirama.

18 Gwemimbotarimo Tupana'ga nhande mongoi gwa'yramo. Ga omombe'uuka a'itituhēva'ea tokwaha ti ға Jesus'ga jawo. A'ero nhande jikogame Jesus'ga rehe Tupana'ga nhandereaporoğita mbopyahui. A'reki ga e'i: "Ga na'ē ti ji amombyry nhirembiapoa mombyrypava renonde."

Pehendu katu ti Tupana'ga nhi'iga

19 Nhiremiarōa, pekwha ti pejikovo. Tapenhi'igi na'ē ti ojipe'ga pe pejiyupa. Pehendu katu na'ē ti ғанemimombe'ua. Tapenhimboahivuhui ti ojipe'ga pe.

20 Pe nhimboahivame po Tupana'ga ei: "Ndapekokatujuhu pe a," e po ga. Tapenhimboahivuhui ti ға pe a'ero.

21 Pepohi tuhē ti pendeaporoğitate'varuhua hugwi. Tapekote'varuhui'i ti. Tupana'ga okwahavuka pe me Jesus'ga mombe'ua pevytyteri pe raikwehe. Peko hete ti hehe a'ero. Pe nderkorame Jesus'ga mombe'ua rehe po ti Tupana'ga pe mongoi ojipyri nehē.

22 Pehendu katu ti Jesus'ga mombe'ua jipi. Tapehendutehei ti a'ea. Henduteherame po pe penhimoandyandyi.

23 Henduteherame pejikoe'yama gamombe'ua rupi ko pe ga ja – kiroki ga oho espelho pyri tahepia nhi'aga jawo.

24 A'ero ga jipiagi ogwovo jugwi. Kotihī reki ga imoka'nhymi o'aga. Ga javijitehe ko pe henduteherame Jesus'ga mombe'ua imoka'nhymipeavo.

25 Jesus'ga mombe'ua ko pyry hete. Okorame a'ea rupi ko ahe piro'yro okote'varuhua hugwi. Kiroki ға okwaha gamombe'ua okovo hupi jipi – ға pe Tupana'ga imombyryvi ға nderkoro ғwaramo hehe. Nanongara'ға ғwendu katu Jesus'ga mombe'ua imoka'nhyme'yama.

26 Po pe ei: "Ambohete hete ji Tupana'ga jipi." Pe'ete'varuhurame ojipe'ga pe pe nhimoandyandyi a'ero. A'reki pe'ete'varuhua ipige'ymame pe Tupana'ga mbohetehei pejikovo. A'reki ndapyryvi Tupana'ga pe ahe'ete'varuhua ojipe'ga pe. Ga ndopotari nanongara'ға nemimbohetea.

27 Tupana'ga opota hete ahe ojipe'ga pokogame. Hahy kunhangwera'ға pe aherembirekokwera'ға pe. Tayri'ға pe hahyramo no ғаpo'ria manorame. Nurā pyry hete Tupana'ga pe nhanderuvete'ға pe nhande ға pokopokogi. Pyry hete ga pe no nhande nimbopogwei okote'varuhuve'ға. Nahā nhande rekorame Tupana'ga opota nhaneremimbohetea.

2

Peko ti ға ndehe nhaporemo

1 Nhiirū, Jesus Cristo'ға rehe pe pejiko nhandepojykaharete'ға rehe – gaha ko huvihavuhu hete Tupanamō. Gareheva'ero ғwaramo, peko ti ojipe'ға ndehe nhaporemo. Ga'ara rehe jate rūi ti pereko katu ға. Ga ndehe nhaporemo ti peko imbateve'ға ndehe imbatere'ŷve'ға ndehe no.

2-3 Pejapyaka na'ē. Kiro po ga ruri pejatykahai pe tahendu Tupana'ga nhi'iga jawo. Ipi katu po ga. Gwereco po ga ourova'ea opoaka'ға rehe. Kiro po ga ruri pe pyri. A'ero po pe ga mbuhukatui pejiptyteri pe ipikatuve'ға. "Avo

eapy oreapykava rehe,” pe'e po pe ga pe. Igwete po ga ruri no imbatere'yve'ga ipite'varuhuve'ga. Igwete po pe euhui ga pe: “Pevo e'ā. Yvyvo eapy a'ero jipya pyri,” pe'e po pe ga pe.

⁴ Nahā pendekorame po pe ndaperekokatupavi ga. Pendeaporogita te'varuhu tuhē po pe. A'ereki ga'ara rehe tehe pe pe'e ga pe.

⁵ Nhiremiarōa, ji rendu katu ti. Tupana'ga omo'emo'ē ga ojive – kiroki ga pe Tupana'ga arōe'yve'ga e'i: “Ndogwerekoi'i'i ga.” Tupana'ga ki a'e te nde'i a'ea ga pe. Ga omo'emo'ē ga ojive tojiko hete ti ga ji rehe javo. “Tamondomondo ti ji ga pe pyryva'ea ga mongovo jigwryi pe nehē,” ei Tupana'ga. A'ereki ga e'i jipe: “Amongo ti ji nhiarōheteve'ga jijipyri nehē,” ei Tupana'ga.

⁶ Pe ki a'e te pereko te'varuhu imbatere'yve'ga. Pe pereko katu imbateve'ga novia. Emo gahā reki pe ndereko te'varuhu. Ga pe nderoho aha juizes'ga pyri imbojamboja tehe pe ndehe. A'ero ga pe mbotegweteteheuhui.

⁷ Tupana'ga e'i Jesus'gareheve'ga pe me. Emo imbateve'ga e'i te'varuhu Jesus'ga pe ga renonhuhūavo. Jesus'ga ko pyry hete reki.

⁸ Pyry pe hendukatui Tupana'ga nhi'iga nhanderuvihavuhuhete'ga nhi'iga. Nahā ga nhi'igi ikwatijaruka hako. “Penhiarō hete pe.

Na jitehe ti pearō hete pejikotyve'ga”, ei Tupana'ga hako.

⁹ Ga'ara rehe jate po pe ga arōi, a'ero po pe ndekote'varuhui. A'ero po Tupana'ga nhi'iga e'i pe me: “Nanhirendukatui ga.”

¹⁰ Po ojipeji'iva'ea vehevi pe napehenduvi henduvame Tupana'ga nhi'iga, a'ero po ijari tuhē pe ndehe pe hendukatupave'ymame ganhi'iga.

¹¹ Nahā a'ero. Tupana'ga rembikwatijarukara e'i hako:

“Taperekoi ti ganembireko'ga.”

Nahā e'i no:

“Tapejukai ti ojipe'ga.”

Po nde ndererekoi garemhirekohēa, a'ea po pyry novia. Emo nde ojipe'ga jukarame po nde nerehendukatui Tupana'ga nhi'iga a'ero pejikote'varuhūavo.

¹² Nahā ji ei a'ero: Tupana'ga po ti e'i gweri nhandereaporogita pe Cristo'ga mombe'ua rupi. Cristo'ga mombe'ua ko nhande mbopiro'y. Peko katu po ti pe a'ero hamō. Penhi'igatu po ti pe ojipe'ga pe hamo.

¹³ Kiroki ga ndoporogwetygi ojipe'ga – Tupana'ga po ti ndoporogwetygi ga na jitehe nehē no o'erame gandeaporogita pe nehē. Kiroki ga oporogwety ojipe'ga – ga ndokyhyji Tupana'ga ea gwama hugwi.

Pejikoga gwaramo Jesus'ga rehe peko katu

¹⁴ Nhiirū, pyry nhande ei: Xajiko nhande Jesus Cristo'ga rehe. Emo po nhande ndiakokatui nhande'erame, a'ero po nhande jikotehei ga rehe nhandekokatue'yma. A'ero po ti Tupana'ga nianemongoi ojipyri nehē.

¹⁵ Po Jesus'gareheve'ga oko pepyteri pe. Ndipiri po ga upa. Ndo'ui po ga mbatera herekoe'yma gwaramo.

¹⁶ Igwete po pe ei ga pe: “Hepejigwovo a'ero. Tipyry pa ti pe me. Pepi katu ti. Pe u katu ti,” pe'ji po pe ga pe. Po pe napemondo'i mbatera ga pe, marā po pyryvamo naerū?

¹⁷ Pe ndekokatue'ymame po pe jikoteheuhui Jesus'ga rehe a'ero.

¹⁸ Igwete po ojipe'ga ei: “Jara'ga ojiko Jesus'ga rehe. Jara'ga oko katu,” e po ga. Na rūi, a'e ji. Kiroki ga ndokokatui – ndiukwahavi reki gajikoga Jesus'ga rehe. Emo jirekokaturo gwaramo po ti ji imboukwahavi nde ve jijikoga Jesus'ga rehe.

¹⁹ Kiro ji ei nde ve a'ero: Ererovia ko nde Tupana'ga gaha jate ko Tupanamo javo. Pyry hete nde heroviari a'ea. Anha ga via reki gwerovia a'ea no

Diabo'gapyriva'ea. Heroviarame anhağa ohyhyjuhu okyhyjiavo Tupana'ga hugwi. Emo gwerovia tehe okokatue'yma.

²⁰ Nde nderekwahavihu naerü. Takwahavuka ji nde ve kiro a'ero. Nhanderekokatue'ymame nhande xajiko tehe Tupana'ga rehe.

²¹ Ehepia re ko Abraão'ova'ea nhaneramonhava'ea. Tupana'ga e'i hako: "Tahepia ti ji Abraão'ga ji rendukatui." A'ero Tupana'ga ei ahe ve: "Ekwava'ê ti ji ve eja'yra'ga jukavo Isaque'ga jukavo." Igwete Abraão'ova'ea imbojo'ajo'ari ita ikwava'êhava japovo. A'ea arimo ahe gwa'yrava'ea nogi takwava'ê ti ga Tupana'ga pe javo. Ahe gwa'yrava'ea jukağweri'rame Tupana'ga ahe mombigi a'ero. Igwete Tupana'ga ei: "Kirogwe ji hepiagi," ei ga. "Abraão'ga pyry tuhê. A'ereki ga gwendu katu nhinhi'iga," ei Tupana'ga hako.

²² Erekwaha nde kiro. Abraão'ova'ea ojiko Tupana'ga rehe. A'ero ahe hendukatui ganhi'iga. Hendukurame ahe ojiko katu hete ga rehe a'ero.

²³ Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u nhogwenonde Abraão'ova'ea pyryva hako. A'ereki ikwatijara e'i: "Abraão'ga gwerovia hete Tupana'ga nhi'iga. A'ero Tupana'ga ei ga pe:

'Ndepyry hete nde',' e'i ikwatijara hako.

Igwete ahe Tupana'ga nhi'ipo'ru'i okovo. Igwete Tupana'ga e'i: "Abraão'ga ko jipy'a ja," ei ga ahe mombe'gwovo hako.

²⁴ Pekwaha pe a'ero. Po nhande jikogi Tupana'ga rehe nhandekokatua'vo, a'ero po ga ei nhande ve: "Pepyry hete pe a." Po nhande jikotehei nhandekokatue'yma, a'ero po Tupana'ga nde'i a'ea nhande ve.

²⁵ Oro Raabeva'ea vehevi no akwaimba'eva'ea upaharava'ea. Ojikoga gwaramo Tupana'ga rehe Raabeva'ea israelitasva'ea pokogi hako. Nurã Tupana'ga ei: "Pyry hete ko hêa," ei ga. Nahã ko ahe reko'i hako. Tupana'ga omombe'u na'ê Raabeva'ea re'yjava'ea gwyrã israelitasva'ea pe tamondo ti gagwyrã pe me nehê javo. Nurã israelitasva'ea hoi gwenonde hepianhimima Raabeva'ea re'yjava'ea gwyrã. Ahe jogwerohorame hepiaga, Raabeva'ea ahe mbuhurukari gwonga pe ahe mima ojigwyrripeva'ea hugwi. Aerê Raabeva'ea ahe mondoi irüa rupi pehea rupi topyhygyime ti ga ga javo. Nurã Tupana'ga ei hako: "Raabehêa pyry hete ga pokoga."

²⁶ Nhande manorame nhandera'oa oko tehe. Na jitehe nhanderekokatue'ymame nhande xajiko tehe Tupana'ga rehe.

3

Tape'ete'varuhui ti

¹ Nhiirü, tape'epavi ti: "Tambo'e ti ga Tupana'ga nhi'iga rehe." Tape'epavi ti a'ea. A'ereki Tupana'ga po ti e'i nhandereaporogita pe nehê. Nhande rekoe'ymame ganhi'iga rupi po ti ga ei nhande ve: "Peko te'varuhu pe," e po ti ga nhande ve nehê. Nhande ve kaitu po ti ga ei a'ea nehê nhande jara'ga mbo'embo'erame nhande rekoe'ymame Tupana'ga nhi'iga rupi.

² Nhande nhaporemo nhande rekote'varuhuparavuhui jipi. Nhande'ete'varuhue'ymame po nhande rekokatuhetei. A'ero po nhande imombigi nhanderekote'varuhua nhaporemo no.

³ Ehepia te cavalo. Nhande timongi freio cavalo juru pe toko ti nhaneremimbotarimova'ea rehe javo. Freio ko xunhi novia. Emo a'ea pyvô nhande timbojirova pa cavalo imondovo.

⁴ Na jitehe itayharuhua no. Yvyruhua a'ea mondomondo yhya rehe. Emo imopyryryhara'ga ipyhygi leme tamondo katu javo. Leme ko xunhi novia. Emo a'ea pyvô ga omopyryrymba itayharuhua hehãiva'ea imongovo gwemimbotarimova'ea rehe.

⁵ Nhanekūa xunhiete'i jitehe novīa. Emo a'ea pyvō nhande timbohetete-heuhu reki.

Ehepia tata no. Tata'ia nhande imondygi. Igwete tata ihoihoi imbokaipava ka'gwyra imbote'varuhupava.

⁶ Tata javijitehe ko nhanekūa nhandera'oa rehe. A'ereki ombote'varuhu pa. A'ea pyvō nhande xanhi'ī te'varuhu nhanenhimbote'varuhupava. Nhanderekoa nhaporemo nhande'ete'varuhua imongote'varuhui. Diabo'ga reki ombote'varuhu nhanenhi'īga imongote'varuhupava.

⁷ Mbiara ojoparavuhuva'ea ko ahe omonhyromba imongovo gwemimbotarimova'ea rehe: ipyva'ea, ipepova'ea, ohyryryva'ea, ypeva'ea.

⁸ Ahekūa ki a'e te ahe nomongoi gwemimbotarimova'ea rehe. Nhande'ete'varuhua nimombikavi a. Mboja ahe hu'urame ahe mbotegweteuhui. Na jitehe nhanekūa ahe mbotegweteuhuhetei o'ete'varuhurame.

⁹ Marā naerū? Tupana'ga oapo vvyakotyve'ga ojavijitehe. Nhanekūa pyvō nhande timbohete ga nhandervete'ga nhandepojykaharete'ga. Nhanekūa pyvō jitehe nhande timbote'varuhu reki vvyakotyve'ga pe Tupana'ga'jave'ga pe.

¹⁰ Nhandejurua pyvō nhande ga mbohetei. Nhandejurua pyvō jitehe nhande imbote'varuhui ga pe. Nhūrū, po na rūi te nhande rekoī hamo.

¹¹ Nhande atyvi ko yhya ihemame yvya gwyrā hugwī. Yhykatua ihemame yhya irovahiva'ea nohemi pea hugwī a'ero.

¹² Nhīrū, tegwete jua'ia ihema akajua'yva hugwī. Akaju'ia nohemi yhyppoa hugwī. Na jitehe yhykatua nohemi yhya hahyahite'varuhuva'ea hugwī. Nurā ji ei: Nhande Tupana'ga mboheterame po nhande nimbotegwetei ojipe'ga hamo.

Tupana'ga okwahavuka aherekokatua

¹³ Pe ikwahaheterame po pe ndekokatui nehē hamo. Hepiagame pendeaporogitapyryva po ti ga ei pe me a'ero: "Okwaha hete ga. A'ereki ga oko katu kwaha ga pokopokoga ga nderekonhyromo," e po ti ga pe me nehē.

¹⁴ Po pejiyvyteri pe pe nhimyrōheteuhui pejikovo pejihe jate, tapenhimbohetehetei ti a'ero. Tape'ei ti: "Akwaha hete ji jitekovo." Pe'erame a'ea po pe mbero.

¹⁵ Pe nanuhūrame po pe ndapekwahavi tuhē pejikovo. Tupana'ga rūi okwahavuka pe me nanongara. Nahā ko vvyakotyve'ga ndekoī onhimongote'varuhua'vo. Gweaporoģitate'varuhua rupi ga ndekoī. Diabo'ga nahā ga mongoukari.

¹⁶ Onhimyrōuhūrame okovo ojihe jate ga nnonhi'īgayvaruhui ojogwerekovo. Oko te'varuhu paravuhu ko ga a'ero.

¹⁷ Tupana'ga ikwahavukarame nhande ve nhande rekokatui a'ero. Ndiakote'varuhua'javi'īi nhande. Xajogwereko katu nhande. Nhanenhyrō hete nhande jara'ga pe. Ganhi'īga nhande anga. A'ereki Tupana'ga okwahavuka nhande ve nhande mongokatuavo. Tiporogwety hete nhande jara'ga. Xako katu paravuhu nhande a'ero. Ga'ara rehe jate rūi nhande ga nderekokatui. Ndia'etehei nhande ga pe ga moandyandyita.

¹⁸ Kiroki ga e'i jara'ga pe: "Pejogwereko katu ti" – gahā ko gwereko katu jara'ga no. A'ero ga ndekokatupahetei.

4

Tapekoī ti Tupana'ga remiarōe'īva'ea rehe

¹ Maranuhūrame pe nhi'īgayvaruhui pejogwerekote'varuhua'vo jipi? Penemimbotate'varuhua omomymomyi pepy'a.

² Pepotaruhi pe mbatera. Emo pe ndaperekoi reki. A'ero pe nhimbohovajari ojipe'ga ndehe. Penhimyrouhū pe gambatera rehe. Emo ga nombuhuri pe me. A'ero pe nhi'igayvaruhui pejogwerekote'varuhuaivo. Napeporanduvi pe Tupana'ga pe. Nurā pe ndaperekoi.

³ Pe poranduvame ga nomondo reki pe me. A'ereki pejiveuhu pe pepota penhiporanduvame. Penhimibotarimova'ea rehe pe pepo'ru potaruhi.

⁴ Pepohiruhu pe Tupana'ga hugwi. Po pe pearouhū Tupana'ga remiarōe'ŷva'ea, a'ero po pe napearōa'javi Tupana'ga. Pe ndapekwahavi naerū? Kiroki ǵa oko potaruhi Tupana'ga remiarōe'ŷva'ea rehe - ǵa onhimongo Tupana'ga arōe'ŷva'ero.

⁵ Tupana'ga rembikwatijarukara nomombe'utehei reki. A'ereki e'i:
"Nhandera'uva

- Tupana'ga omongo a'ea nhande pype

- a'ea opota ranuhū jipi," e'i.

⁶ Emo Tupana'ga omombyry hete hete nhande ve. A'ereki ikwatijara e'i:
"Tupana'ga omovahihū ǵa

- kiroki ǵa onhimbohete jipi.

Emo ǵa nhimboheteeymame

ga omombyry ǵa pe," e'i ikwatijara Tupana'ga mombe'uhava.

⁷ Penhimongo ti Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi a'ero. Pemovahī ti Diabo'ga. A'ero po ti ga ka'nhyimi pe hugwi nehē.

⁸ Penhimongo ti Tupana'ga pavēi. A'ero po ti ga nhimongoi pe pyri nehē no. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi. Pemongo katu ti pejeaporōǵita, a'e ji pe me. A'ereki Tupana'ga rehe jate rūi pe peko.

⁹ Pekoveveuhu ti pejikote'varuhua rehe. Pejehe'o hete ti a'ero. Tapejaja'javi ti, a'e ji pe me. Pejikote'varuhuro ǵwaramo ti tapendoryva'javi.

¹⁰ Pemohē ti pejikote'varuhua Tupana'ga pe akoteheuhu ji javo. Aerē po ti Tupana'ga pe mbohetei a'ero nehē.

Tape'ete'varuhui ti penhiirū'ǵa pe

¹¹ Nhiirū, tape'ete'varuhui ti pejohupe. Tape'ei ti penhirū'ǵa pe: "Ite'varuhu ǵa." Pe'erame a'ea ǵa pe pe pe'e te'varuhu Tupana'ga nhi'ǵa pe no ite'varuhu javo jupe. Pe erame ite'varuhu Tupana'ga nhi'ǵa pe pe napehendukatua'javi ganhi'ǵa. Pe'e tehe pe: "Jihi koji'i akwaha ganhi'ǵa hohe."

¹² Tupana'ga jate ki a'e te okwaha hete nhande mbo'eavo imbhua onhi'ǵa nhande ve. Gaha jate okwaha javo ahereaporōǵita pe. Nurā po ti ga ei jara'ǵa pe nehē ǵa mongovo ojipyri nehē. Jara'ǵa pe po ti ga ei nehē ǵa mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehē. Oro pe, maranuhūrame pe euhui naerū jihi ko akwaha javo ojipe'ǵa pe?

Tapenhimboheteuhui ti

¹³ Pehendu ti kiro ninhhi'ǵa pe me. Nahā po pe etehei: "Kiro po ti ore hoi cidade pe nehē. Mara'ngu po ti ko'emame nehē?" pe'e pō pe. "Orombokwara'a ti ore pevo oroporavykyavo imono'ono'ōǵa itamberē'ia orojive nehē," pe'e tehe po pe.

¹⁴ Pe ndapekwahavi reki aerēva'ea. Marā po ti pe ndekoi ko'emame nehē? Ehepia re ko tatatiǵuhūva'ea. Kiro jukwahavamo. Kotihī ika'nhyimi. Pe na jitehe no. Kiro pe ukwahavamo. Nambegwei reki pe ka'nhyimi no.

¹⁵ Nahā po pe pe'e hamo: "Tupana'ga ipotaramo po ti ore rekoi japoapovo nehē," pe'e po pe hamo.

¹⁶ Penhimboheteuhu reki pe na tuhē ti ore japoi javo. Tiruahū penhimbohetea a'ero.

¹⁷ Kiroki ga e'i oyvyteri pe: "A'apo po ti ji nanongara pyryva'ea hamo," - japoe'ymame po ga oko te'varuhu a'ero.

5

Imbateve'ga ti tohendu katu, ei ahe

¹ Oro pe, imbateve'ero pehendu katu ti nhinhi'iga pe me kiro. Penahenahē ti pejehe'gwovo. Pekwaha po ti pe hahyheteva'ea nehē.

² Pembatera po ti iju tehe nehē. Mbatagwaruhua po ti o'u pepikatua nehē.

³ Peapoa po ti opororororo upa nehē ourova'ea pratava'ea pavēi. Ipororoga'wama repiagame po ti Tupana'ga ei pe me nehē: "Pepotaheteuhu pe itambere'ia ipyhyga novia. Emo pe ndapepokogi ojipe'ga a'ea pyvō," e po ti ga nehē. "Kiro momina pe hugwi a'ero," e po ti ga nehē. Ipororoga ojigwarai mbatera rehe jipi. Na jitehe po ti penemimbotaruhua ojigwarai pe ndehe nehē. Ehepia te tata ojigwarai ahera'oa rehe ahe mbokairame. Na jitehe po ti penemimbotaruhua ojigwarai pe ndehe nehē. A'ereki pe pemono'ōteheuhu mbatera kiro mbapava koty.

⁴ Pehendu ganahenahema - kiroki ga omopē pekoapora pe me jipi. A'ereki pe napemondoi ikwepykava ga pe ga moandyandyita. Tupana'ga okwaha reki a'ea ipopoakaheteve'ga. Ga gwendu tuhē ganahenahema. A'ereki pe napemondoi ga pe itambere'ia ga poravykypavirē.

⁵ Avo vyva koty pe pereko pa mbatera. Penhimbohoryory pe jipi. Mbiara o'uo'u onhimongy'ravo imboha'uve'yma ojukaagwama. Emo oho gwerī ijukahava apiavo. Na jitehe pe pemono'oguhū pejive penhimimbotarimova'ea rehe pejikovo imboha'uve'yma hahyaagwama. Emo Tupana'ga po ti imbohahyi pe me nehē.

⁶ Pe'e pe pyryheteve'ga pe: "Ga ite'varuhu," pe'e pe penhi'mbero. A'ero pe ga momanoukari. Gahā napemovahī upa.

Penhimomirana ti

⁷ Nhiirū, kiro ji ei pe me: Penhimomiranamba ti Jesus Cristo'ga rura imboha'uva. Ehepia re ko matetȳhara'ga. Onhimomirana po ga i'apyryva imboha'uva. Omboha'u po ga amana itymame. Aerē po ga imondomondoi jahya. Nonhimbaekwahivi po ga a'ero. "Ikyra'javirē po ti horyvamo mbatera nehē," e po ga.

⁸ Ga javijitehe ti penhimomirana pejjupa Jesus Cristo'ga mboha'uva. Pemboty ti pepy'a. A'ereki ga u gwerī.

⁹ Nhiirū, tapenhi'ite'varuhui ti ojuhupe penhiroyromo. Pe nhi'ite'varuhurame po ti Cristo'ga ei pe me nehē: "Peko te'varuhu pe javo ga pe," e po ti ga nehē. Ehepia te Cristo'ga rugwerī.

¹⁰ Nhiirū, Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea javijitehe po pe peko hamo. Ahe omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga hako. Hendupotare'ymame ojipeva'ea imbohahyukari ahe ve novia. Emo imombe'uharava'ea onhimomiranamba hahya pe.

¹¹ Xa'e nhande: Pyry ahe ve - kiroki ahe onhimomiranamba.

Ehepia ko Jova'ea hako. Pekwaha po pe ahenhimomiranamagwera. Ahe nhimomiranambavame mbatera rahya pe ko Tupana'ga imombyryhetei reki ahe ve. A'ereki Tupana'ga pyry hete vyvakotyve'ga pe. Ga nhande porogwety jipi.

¹² Nhiirū, ta'e ti kiro pe me. A'ea kaitu ti pehendu katu. Pe nhi'igame ojipe'ga pe tape'uhui ti: "Yvagipeve'ga okwaha nhi'mbee'yma. Vyva apohara'ga okwaha nhi'mbee'yma," tape'uhui ti no. Tapehenonhuhūi ti Tupana'ga penhi'igame ojipe'ga pe. Tapehenonhuhūi ti Tupana'ga rembiapoa no. Po pe ei ga pe: "Nahā po ti ji rekoi nehē." A'ea jate ti pe'ji a'ero. Po pe

ei ға pe: “Na rūi po ti ji rekoi nehē.” A'ea jate ti pe'ji a'ero. Pe'erame ға pe penhimbi'ea rupi katu ti peko a'ero. Na tuhē ti peko Tupana'ga ti te'iyime pe me peko te'varuhu pe javo nehē.

Penhi'inhi'i ti Tupana'ga pe

¹³ Po pepyteripeve'ga ikwahavi mbatera rahya tonhimombe'u ti ga ji poko javo Tupana'ga pe. Po ojipe'ga roryroryvamo tonhimby'yi ti ga Tupana'ga mboheteavo.

¹⁴ Po ojipe'ga tetirūaramo tombuhuruka ti ga ojipyri Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara'ga. A'ero po ti ға nhi'iği Tupana'ga pe imongyavo ikava ga rehē. “Emombi ti karugwara ga hugwi Jesus Cristo'ga remimbotarimo,” e po ti ға Tupana'ga pe nehē.

¹⁵ Po ti ға nhi'iği Tupana'ga pe ojikoga ga rehe, a'ero po ti ipigi ga hugwi. Cristo'ga po ti ga monhimohigatuī nehē. Po ga tetirūaramo okote'varuhuro ғwaramo, a'ero po ti Tupana'ga imombori garekote'varuhua ga hugwi nehē.

¹⁶ Nurā ti pemohemohē pejikote'varuhua ojohupe pejikovevehuro hehe. Penhi'inhi'i ti Tupana'ga pe pejogwepyga tapenhimohigatu ti. Pyryheteve'ga poranduvame Tupana'ga pe ikwahy hete. Tupana'ga ғwendu ғанhi'iğa jipi.

¹⁷ Ehepia re ko Eliasva'ea hako Tupana'ga nhi'iğa mombe'uharava'ea. Ahe ko nhande javijitehe vyakotyva'ero. Igwete ahe nhi'ihetei Tupana'ga pe tokyryme ti javo. Trēs e meio ga kwara mbo'ari ikyre'ymame yvya rehe.

¹⁸ Aerē Eliasva'ea nhi'iğa'javi Tupana'ga pe tokyra'ja ti kiro javo. A'ero Tupana'ga imongyra'javi yvaga hugwi. Igwete henhunha'javamo mbatera yja hugwi.

¹⁹⁻²⁰ Nhiirū, po ti pepyteripeve'ga ndokoa'javi a'itituhēva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi, pemoğita ti ga mongoa'java a'ea rupi. Pekwaha ti a'ero. Pe ga mbopohirukarame okote'varuhua hugwi po ti ga ndohoa'javi hahyva'ea ruvihava pype nehē. Tupana'ga po ti omombo pa garekote'varuhua re'yjuhua ga hugwi a'ero nehē.

PEDROVA'EA OMOMBE'UYPY AHE VE Primeira Carta de Pedro

¹ Ji ko Pedroramo. Ji Jesus Cristo'ga moirũharamo ako. Kiro ji ikwatijari imondovo nhinhi'iga pe me Tupana'gareheva'ea pe - perope peju ġagwryri pe: Ponto pe, Galácia pe, Capadócia pe, Ásia pe, Bitinia pe. Pevo pe kwaki'opavi pejiġwovo pejiġupa ġapyteri pe penhimongyavo raikwehe.

² Gwemimbotarimo Tupana'ga nhanderuvete'ga pe mo'emo'ei ojive hako ġahã po ti oko jireheva'ero javo. Tupana'ga ra'uva pe mongoi Tupana'gareheva'ero a'ero raikwehe. "Amo'emo'e ji ġa tohendu katu ti ġa Jesus Cristo'ga nhi'iga javo," ei Tupana'ga. "Tomombo ti ga ġandekote'varuhua ġa hugwi omanoro ġwaramo," ei ga.

Tupana'ga ti tomombyry hete pe me. Tonogatu hete ti ga pepy'a no.

Pyry ti nhande ve nehẽ

³ Timbohete ti Tupana'ga. Gaha ko Jesus Cristo'ga ruva'ga nhandepoykaharete'ga ruva'ga. Ombogwera ga Jesus Cristo'ga gamanoã hugwi raikwehe. Gambogwerava ġwaramo Tupana'ga nhande mboheaporogita pyahu nhande mongovo. A'ereki ga nhande porogwety hete. Nhandeaporogita ipyahuro ġwaramo nhande ei: Tupana'ga po ti nhande mbuhuruka tuhẽ yvagi pe nehẽ nhande mongovo avuiraama ojipyri nehẽ, xa'e nhande.

⁴ Nhandeaporogita ipyahuro ġwaramo nhande ei no: Tupana'ga po ti ombuhu tuhẽ pyryheteva'ea nhande ve nehẽ. Tupana'ga remimbuhura pyry tuhẽ avuiraama. Ndopavi po ti nehẽ. Ndite'varuhui'i'i po ti nehẽ no. Niymani nehẽ. A'ereki pyry hete. Kiroġwe tuhẽ Tupana'ga herekokatui a'ea pe me yvagi pe.

⁵ Ga pe a'ngu no. A'ereki Tupana'ga ipopoaka pe a'nguavo pejikoga ġwaramo ga rehe. A'ero po ti Tupana'ga pe mbuhurukari pe mongovo ojipyri avuiraama yvagi pe nehẽ. Pendekoaġwama po ti ga imboukwahavi mbapava koty nehẽ.

⁶ Pendoryndory pe a'ea rehe. A'ea ja po pe ne'ouhũramo kiro ġa imbohahy-paravuhurame pe me.

⁷ Tupana'ga opota penhimomiranama hahyrame pe me tiukwaha ti ġajikohetea ji rehe javo. A'ereki jukwaha pejikohetea ga rehe penhimomiranamame hahya pe. Ehepia te ouro. Ga imbokumbokurame ouro imo'eamo ite'varuhuva'ea jugwi jukwahavamo hembryuera pyryva. Na jitehe jukwaha pejikohetea Tupana'ga rehe hahyrame pe me. Ouro ko pyry novã. Johe'i hete pyry pejikohetea Cristo'ga rehe. Ouro opa reki. Pejiko-hetea ki a'e te ndopavagwami po rimba'e. Jukwahavame po ti Tupana'ga pe mbohetei aerẽ nehẽ. Jesus Cristo'ga nhimboukwahavame ua po ti Tupana'ga ei pe me nehẽ: "Pyry hete pejikohetea Jesus'ga rehe," e po ti ga pe me nehẽ.

⁸ Ndapehepiagi ve pe Jesus Cristo'ga. Emo pe ga arõhetei. Ndapehepiagi tuhẽ pe ga kiro. Emo pe jikohetei ga rehe. Iġwete pe ndoryndoryhetero pejikoga ġwaramo ga rehe. Yvagahugwiva'ea ko pendoryhetea ga rehe. Tegwete reki pendoryva imombe'uhava ojipe'ga pe.

⁹ Pejikoga ġwaramo Jesus Cristo'ga rehe po ti Tupana'ga pe nderohoi yvagi pe ojipyri nehẽ. Pejihoagwama rehe pe ndoryhetero kiro a'ero.

¹⁰ Pehoagwama rehe Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea japyakahetei tikwaha hete javo hako. A'ero ahe imombe'unhogwenondei javo hako. "Tupana'ga po ti omombyry ġa pe nehẽ ga nderogwovo yvagi pe nehẽ," ei Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea hako.

¹¹ Cristo'ga ra'uva oko ahe pavēi ahe mbo'embo'eavo hako. “Hahy hete na'ē po ti Cristo'ga pe nehē. Igwete po ti ga manoi novia. Emo po ti pyryhetero ga pe nehē, e'i Cristo'ga ra'uva. “Okwerava'ja po ti ga nehē ogwovo yvagi pe nehē. Aerē po ti ga rura'javi ojiheve'ga nderogwovo yvagi pe Tupana'ga pyri nehē no,” e'i gara'uva Cristo'ga mombe'gwovo ahe ve. A'ero Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea japyakai a'ea rehe hako. “Maname pō ti a'ea nehē?” ei ahe. “A'ea rupi ti marā nehē?” ei ahe ojapyakavo hehe.

¹² Tupana'ga e'i ahe ve no hako: “Penemimombe'ua ko pejiveva'ea rūi reki korogweva'ea rūi,” ei ga ahe ve. “Aerēva'ea pe imombe'ui a'earupive'ga ti tokwaha javo,” ei Tupana'ga ahe ve. A'ero ahe Cristo'ga mombe'umbe'ui hako. Cristo'ga mombe'ua jitehe agwamove'ga omombe'u pe me no. A'ereki Tupana'ga ombuhuruka gwa'uva ga pyri yvaga hugwi ga mbo'eavouka jupe. A'ero ga Cristo'ga mombe'ui pe me pyryva'ea mombe'gwovo. Yvagipeve'ga vehevi okwaha pota a'ea no novia Tupana'gapyrive'ga.

Peko katu ti, ei Tupana'ga

¹³ Pejirokwa ti a'ero penhimbovyvya. Jesus Cristo'ga po ti omombyry pe me nehē onhimboukwahavame ua yvya koty nehē. Cristo'ga remimombyryva rehe ti pejapyaka hete a'ero tomombyry tuhē ti ga nhande ve javo.

¹⁴ Pehendu katu ti Tupana'ga nhi'iga. Ymya pe ipotaruhui ite'varuhuva'ea jipi. A'ereki a'ea rupi pe ndapekwahavi pejikoge'yma Jesus Cristo'ga rehe. Pepohi ti pejikoagwera hugwi a'ero penhimbipotaruhua hugwi.

¹⁵ Tupana'ga ndokote'varuhui'i'i. A'ereki ga oko katu jipi. Ga pe mo'emo'ē ji javijitehe ti peko katu javo. Peko katu ti a'ero pejikojikovo.

¹⁶ A'ereki aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga ahe ve. “Ji ako katu,” ei ga. “Nurā ti peko katu ji javijitehe nehē no,” ei Tupana'ga.

¹⁷ Penhi'igame Tupana'ga pe pe ei Apī ga pe. Emo gaha reki e'i a'itituhēva'ea rupi katu vvyakotyve'ga ndeaporoḡita pe. Jara'ga pe ga ei: “Peko katu pe.” Jara'ga pe ga ei reki: “Peko te'varuhu pe.” A'itituhēva'ea rupi katu ga ei ga pe nhaporemo ikwahava gandeaporoḡita. Tapepojihuve'ymuhūi ti a'ero pejuvete'ga Tupana'ga pejikovo penhimarane'ymame yvya koty.

¹⁸⁻¹⁹ A'ereki pe pekwaha Cristo'ga manoa pe ndepyga. Omanoro gwaramo ga pe mbopiro'yi pendekotehea hugwi. Mbatara rūi opava'ea rūi pe mbopiro'yi pendekotehea hugwi. Ouro rūi pe mbopiro'yi. Prata rūi pe mbopiro'yi. Nanongara nhaporemo rūi tuhē pe mbopiro'yi pendekotehea hugwi. Pendekoteheagwera rehe penamonhava'ea pe mbo'embo'ei pe mbojkwakuteheavouka. Cristo'ga pe mbopiro'yi reki a'ea hugwi omanomo pe ndepyga. Ga ko cordeiro ja – kiroki a'ea ga okwava'ē ijukavo Tupana'ga pe. Pyryheteva'ea ga okwava'ē ndite'varuhui'i'iva'ea. Na jitehe Cristo'ga nhikwava'egi Tupana'ga pe heka'voguka gwekoa omanomo. Ga ndite'varuhui'i'i. Pyry hete ga novia. Emo ga onhikwava'ē omanomo pe ndepyga.

²⁰ Yvya apoa renonde Tupana'ga ei Cristo'ga pe po rimba'e: “Ndehe ti eho yvya koty emanomo gambopiro'yharamo nehē,” ei Tupana'ga ga pe. Agwamo reki mbapava koty Cristo'ga ukwahavamo ua pe ndepyga ikwehe.

²¹ Gaha pe mbojiko Tupana'ga rehe. Tupana'ga ga mbogwera gamanoa hugwi ga mongovo huvihavuhetero ikwehe. Nurā pe jikohetei Tupana'ga rehe. Igwete pe ei: “Tupana'ga po ti imombyryvi nhande ve gwembi'ea rupi nehē no,” pe'e pe.

²² Pehendu katu pe a'itituhēva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua. A'ero pe imomborukari pejikote'varuhua pejihugwi. A'ero pe penhiirū'ga arōhetei Jesus'gareheve'ga. Penhoarō hete tuhē ti a'ero.

²³ Tupana'ga okoji onhi'iga reheve. Onhi'iga pyvō ipopoakava'ea pyvō ga pe mbojihuvi gwa'yramo pejikogame ojihe. Penduva'ga pe mbojihu raikwehe. Emo aerē penduva'ga omano vyvakotyva'ero gwaramo. Tupana'ga ki a'e te nomanoi. Gaha pe mbojihuva'ja gwa'yramo.

²⁴ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i no:

“Yvyakotyve'ga ko yvotyra ja,” e'i.

“Gakatuhetea ko yvotyarakatua ja no.

A'ereki ipotyra inhymba reki.

Ohova okui pa,” e'i.

“Yvyakotyve'ga na jitehe opa pa no,” e'i.

²⁵ “Tupana'ga nhi'iga ki a'e te okoji avuirama,” e'i ikwatijara.

Tupana'ga nhi'iga jitehe ga omombe'u pe me raikwehe. A'ereki ga omombe'umbe'u pyryva'ea pe me Jesus Cristo'ga mombe'gwovo.

2

Cristo'ga ko ita'java'ea

¹ Onhi'iga pyvō Tupana'ga pe mongoi gwa'yramo. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi nhaporemō a'ero. Tape'mbea'javi ti no. Tapenhi'igatutehe ga pe timoandyandyi ga javo. Tapenhimyrōi ti ojipe'ga ndehe. Tapembotegwetei ti ga no.

² Ipitangive'ga opota hete oy'ga kambya. Na jitehe ti pepota hete Tupana'ga nhi'igapyryva. A'ea po ti igwaigwavete pe mbojikohetei Tupana'ga rehe nehē.

³ A'ereki Tupana'ga mombe'uhava e'i: “Pekwaha pe hepiaga nhandepoykaharete'ga remimombyryva pejive,” e'i ikwatijara.

⁴ Penhimongo ti Cristo'ga pavēi a'ero. Gaha ko ita'java'ea. Ita okoji avuirama. Na jitehe Cristo'ga okoji avuirama okovo. Ita onga rupiara onga apohara'ga noarōi ite'varuhu javo jupe novīa. Tupana'ga ki a'e te oarō ita pyry hete reki javo jupe. Na jitehe ite'varuhuve'ga noarōi Cristo'ga ite'varuhu ga javo. Tupana'ga ki a'e te oarō ga pyry hete ga javo.

⁵ Pe ko ita'java'ea jitehe no. Ita ko okoji avuirama. Pe na jitehe peko Tupana'ga pavēi avuirama. A'ereki ga pe mongo pyahu. Ga oapo ita gwuhavamo. Na jitehe Tupana'ga pe apoi gara'uva ruhavamo. A'ereki pepyteri pe Tupana'ga ra'uva u. Peko pe ikwava'ēharamo Tupana'ga pe. A'ero Jesus Cristo'gareheva'ero pe nhikwava'egi Tupana'ga pe ga mbohete-heteavo. A'ea rehe Tupana'ga nhimohemi a'ero.

⁶ Aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga hako. Tupana'ga e'i hako:

“Onga apohara'ga omo'ē ita tihepia pyryva'ea javo. A'ero ga pyryva'ea mongoi huvihavamo imohina gwuhava tojiko hete ita jararamo huvihavava'ea rehe ojopyhykatuavo javo,” ei ga.

“Na jitehe ji ei ga mombe'gwovo no.

Pyry hete ga, a'e ji,” ei Tupana'ga.

“A'ero ji pyryve'ga mongoi jijiheve'ga nduvihavamo tojiko hete ti ga ga rehe javo,” ei Tupana'ga.

“Jiruhava ko cidade de Sião.

Na ja jireheve'ga ko jiruhavamo.

A'ero ji pyryve'ga mongoi jijiheve'ga pyteri pe.

Ojikogame ga rehe po ti ga ndipoyjayjare'ymuhūi nehē,” ei Tupana'ga.

Nahā aherembikwatijara omombe'u Tupana'ga nhi'iga ga Cristo'ga mombe'urame hako.

⁷Pejiko pe Cristo'ga rehe. Nurā pe ei pyry hete ga pe. Ga ki a'e te – kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe – aherembikwatijara omombe'u ga onga apohara'ga ja ko ga javo. Aherembikwatijara e'i a'ero:

“Onga apohara'ga japorame onga ita apopyra hepiagi ojipeji ita.

A'ea ga omombo ipo' rue' yma tiruahū javo jupe,” e'i.

“Aerē akoja jitehe hekoi huvihavamo jara hohe opyryhetero onga pyhykatuavo,” e'i aherembikwatijara.

⁸Ojipea ikwatijara e'i no:

“Ita ombo'a vvyakotyve'ga noḡa ga monhimboahiva,” e'i aherembikwatijara.

Na jitehe ko ga omonhimboahi okote'varuhuve'ga monhimonha'ngavo ga mbopoyjayjare' yma. Onhimboahi ga Cristo'ga pe ojikoge' yma ga rehe. A'ereki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga. A'ereki Tupana'ga e'i jipe ga pe: “Na tuhē po ti ga ndekoi nehē,” ei ga.

⁹Oro pe, Tupana'ga pe mo'emo'ē pe mongovo ojiheva'ero. Gareheva'ero ko pe ikwava'ēharamo Tupana'ga pe nhandervihavuhuhete'ga pe. Ga pe mo'ē ojipe'ga hugwi pe mboporavykyavo ojive. Ga pe pojyka tomombe'u ti ga nhirembiapopyryva javo. Ymya pe ndekote'varuhui raikwehe. A'ero pe ypytunahivarupive'ga ja. A'ereki ypytunahiva rupi okorame ahe ndokwahavi. Pe na jitehe ndapekwahavi Tupana'ga pejikote'varuhuvavo raikwehe. Aerē Tupana'ga pe mo'emo'ēi tapepohi ti pejikote'varuhua hugwi javo. Aḡwamo pe kojahuarupive'ga ja a'ero. A'ereki kojahua rupi okorame ahe okwaha. Na jitehe pe pekwha Tupana'ga kiro pejikokatuavo. Tupana'ga kwahavame ko pyry hete.

¹⁰Ymya ko pe ndapekoi Tupana'gareheva'ero. Aḡwamo ki a'e te pe peko gareheva'ero. Ymya pe ndapekwahavi Tupana'ga rembiporogwetyga. Aḡwamo ki a'e te pe pekwha a'ea Tupana'ga nhande porogwety javo.

Tupana'gareheva'ero peko katu

¹¹Nhiirū, ojipe'ga gwyri pe pe nduvi hajiheve'ga ja. A'e hete ji pe me a'ero: Tapepotaruhui ti pejikovo. A'ereki penemimbotaruhua pe mboheaporogita te'varuhu.

¹²Peko katu ti gapyteri pe – kiroki ga ndojikogi Cristo'ga rehe. Amoamome ga pe mbotegwetei po oko te'varuhu ga javo tehe pe me. Emo pendekokatua repiagame po ti ga nhimombaragwahavi hehe nehē. A'ea rehe po ti ga Tupana'ga mbohetei a'ero ga rurame mbapava koty nehē. “Ndepyry hete nde ga mongokatuavo,” e po ti ga nehē.

¹³⁻¹⁴Tupana'gareheva'ero ti pehendu katu penduvihava'ga nhaporemo yvya koty: gaha – kiroki ga jara'ga hohe huvihavuhuro – pehendu katu ti ga gamoiruhara'ga no gobernadores'ga. A'ereki penduvihavuhu'ga onhi-moirūka ga pe tombohayuka ti ga okote'varuhuve'ga pe javo. “Tapembohete ti okokatuve'ga,” ei ga ga pe no.

¹⁵Tupana'ga opota pendekokatua tapemombi ti ikwahave'yve'ga nhi'itehea.

¹⁶Pepiro'y pe, na tuhē ti peko a'ero. A'erorame tehe ti tape'ei ti: “Tako te'varuhu ti kiro nhiremimbotarimo a'ero. A'ereki ji jipiro'y.” Tape'ei ti a'ea. Tupana'ga rembipojykaharame pe peko. Garemimbotarimova'ea rehe ti peko a'ero.

¹⁷Pendeaporogita katu ti ojipe'ga ndehe nhaporemo. Pearōarō ti penhirū'ga. Ga ojiko Cristo'ga rehe pe ja. Pepojihuve' ymi ti Tupana'ga. Pendeaporogita katu ti penduvihavuhu'ga rehe no.

Peho ti Cristo'ga rupi hahyrame pe me

18 Peporavykyrame ojipe'ga pe pehendu katu ti ganhi'iga penhiroyrø'yma. Pehendu katu ti ganhi'iga ga ndeaporoğitakaturame pejihe nehë. Ga ndekote'varuhurame pe me ti pehendu katu jitehe ganhi'iga.

19 Ombohahy tehe po ga pe me. Po pe nhimomiranami jupe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejikovo gwaramo, a'ero po pyryvamo.

20 Po ga pe nupanupai pe ndekote'varuhuro gwaramo, a'ero po pe nhimomiranatehei. A'ereki pejikote'varuhuro gwaramo pe pekwaha hahya. Po pejikokaturu gwaramo pe ikwahavi hahya penhimomiranama jupe, a'ero po ti Tupana'ga imombyryvi pe me nehë.

21 A'ereki Tupana'ga e'i pe me: "Penhimomirana ti ga imbohahyrame pe me pejikokatua rehe," ei ga. A'ereki Cristo'ga okwaha hahya pe ndepyga toho ti ga ji rupi javo ikwehe.

22 "Ndokote'varuhuangavi Cristo'ga. Ni'mbeangavi ga no."

23 Ga ombotegweterame ga nombotegwetei ga ikwehe. Ga imbohahyrame ga pe ga nde'i: "Ajipy po ti ji pe ndehe nehë," nde'i ga. Ga onhikwava'ë reki Tupana'ga pe. A'ereki Tupana'ga e'i a'itituhëva'ea rupi katu ite'varuhuve'ga pe. Ga e'i hupi katu pyryve'ga pe no.

24 Cristo'ga tuhë gwereko nhanderekote'varuhua omanorame yva rehe. "Tipiro'y ti ga okote'varuhua hugwi," ei ga, "toko ti ga Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe kiro," ei ga. Cristo'ga okwaha hahya omanomo nhanderepyga. Nahã kiro pyry hete nhanderekoagwama.

25 Ymya ko pe ndekoi ovelhas ja. Ovelhas oka'nhyka'nhy jipi ojipiakatuhara'ga hugwi okovo gwemimbotarimova'ea rehe. A'ero hepiakatuhara'ga herura'javi ovelhas rerekovo. Ymya ko ovelhas ja pe ndekoi pejikovo penhimimbotarimova'ea rehe. Emo Tupana'ga pe nderuruka Cristo'ga pyri. Ovelhas repiakatuhara'ga gwereko katu ovelhas jipi. Na jitehe Cristo'ga pe ndepiakatui pe nderekokatuaivo jipi.

3

Hembirekove'ga

1-2 Nanongara pe ji ei kunhangwera'ga pe no hembirekove'ga pe. Pehendu katu ti penhimbireko'ga nhi'iga ga erame pejive. Jararamo penembireko'ga ndokoi ve Tupana'ga nhi'iga rehe Cristo'ga mombe'ua rehe. Pe hendukaturame penhimbireko'ga nhi'iga po ti ga pendekokatua repiagi pendeaporoğitakatua kwahava nehë. A'ero po ti ga jikogi Cristo'ga rehe nehë. Penhi'iga gwaramo rui po ti ga jikogi nehë. Pendekokaturo gwaramo po ti ga jikogi Cristo'ga rehe a'ero nehë.

3 Tapekotehei peji'ara rehe. Tapenhimbojigwaguhui ti tajirepia ga jikatua javo. Tapenhiakãavykyuhui ti penhimbohepia'ngiavo ojipe'ga pe. Tapenoguhui ti pejihe ourova'ea. Tapemongiuhui ti pejipikatua tahepiuka ti ga pe jipikatua javo. Tapekotehei ti peji'ara rehe, a'e ji pe me.

4 Peypyteripeva'ea rehe ki a'e te po pe peko hamo pendeaporoğitakatua rehe. Ipy po pepy'a jipi hamo. Penhyrø po pe jipi hamo. A'ea ko pyry hete Tupana'ga pe.

5 Ymya ko kunhangwerapyryva'ea nahã no. Ahe ojiko Tupana'ga rehe oho po ti ga gwembi'ea rupi javo. Ahe onhimboheaporoğita katu hendukatuaivo gwembirekova'ea nhi'iga.

6 Nahã ko Sarava'ea hako. Ahe oho gwembirekova'ea nhi'iga rupi Abraõova'ea nhi'iga rupi jijara'ga javo ahe ve. Po pe jikokatui imbojue'yma pejipy'a jipi, a'ero po pe Sarava'ea'java'ea.

⁷ Nanongara pe ji ei kiro akwaimbae'ga pe no hembirekove'ga pe. Peko ti penhimbireko'ga pavēi pejapyakavo gapopoakare'yma rehe. A'ereki pe gwyre'i ga ipopoaka. Pendeaporogita katu ti ga ndehe a'ero. A'ereki Tupana'ga imombyryvame pe me omombyry ga pe no. A'ero po ti ga ndekoi Tupana'ga pyri pe pavēi nehē. Pe ga nderekokatue'ymane pe ndovahoguhui penhi'igame Tupana'ga pe a'ero.

Hahya pe ndekokaturame

⁸ Mbapavamo ji ei pe me nhaporemō. Pembojo'jajo'ja ti pendeaporogita. Jara'ga ndekoveveuhurame ti pekoveveuhu ga pavēi no. Jara'ga ndoryvame ti pejory ga pavēi. Penhoirūramo penhoarō hete ti. Pejoporogwety ti. Tapenhimboheteuhui pejogwerekovo.

⁹ Ga ndekote'varuhurame pe me tapejipygi ti ga ndehe. Ga ete'varuhurame pe me tapenhi'ipondekwate'varuhui ti ga no. Nahā ti peko. Pemombyry ti ga pe ga ndekote'varuhurame pe me. A'ereki Tupana'ga pe mo'emo'ē tamombyry ti pe me javo. Nurā ti pemombyry ojipe'ga pe a'ero.

¹⁰ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i:

“Kiroki ga e'i:

'Jirory pota ji pyryva'ea rerekovo jipi'
- te'ite'varuhuyeme ti ga a'ero.

Ti'mbea'javyme ti ga no,” e'i.

¹¹ “Topohi ti ga okote'varuhua hugwi okokatuavo.

Tojirokwa hete ti ga okokatuavo ojipe'ga pe no.

¹² A'ereki nhandepojoykaharete'ga gwepia katu ga
- kiroki ga oko garemimbotarimova'ea rehe,” e'i.

“Gwendu katu ga ga nhi'igame ojive.

Emo ga omovahī okote'varuhuve'ga,” e'i ikwatijara Tupana'ga mombe'gwovo.

¹³ Pe ndekokatupotaramē po ti ga nombote'varuhui pe me nehē.

¹⁴ Emo po ti ga pendekokatua rehe vehevi imbohahyukari pe me, a'ero po ti pyryvamo pe me nehē. Tapekyhyji ti ga hugwi a'ero nehē. Tapembojuukaryme ti pejipy'a.

¹⁵ Pembohete ti Cristo'ga ga ko jipojoykaharete'ga javo pejiyvyteri pe. Pejiko pe Cristo'ga rehe. Pejapyaka ti a'ea rehe a'ero tanhimombe'u ti ojipe'ga pe javo. E'i po ti ga pe me nehē: “Maraname pe jikogi Cristo'ga rehe?”

¹⁶ Pemombe'u katu ti ga pe a'ero penhyromo penhimbohete'e'yma. Peko katu ti Cristo'gareheva'ero pejiopyjareteramo. Gahā po ti ndipoyjayjari a'ero nehē pe mbotegweterame onhi'ite'varuhua vo pendekokatua rehe nehē.

¹⁷ Hahy po pe me pendekote'varuhua rehe. Po pendekokatua rehe hahyamo pe me a'ea po pyry hete Tupana'ga ipotaramē a'ea.

¹⁸ Cristo'ga jitehe okwaha hahya no. Igwete ga manoi. Ojipeji igwave ga manoi imombopava pendekote'varuhua pe hugwi. Nomanoa'javi po ti ga a'ero nehē. Ga ko pyryheteva'ero oko. Emo ga omano ite'varuhuve'ga ndepokavamo tarekokatuuka Tupana'ga ga pe javo. Yvyakotyve'ga ojuka ga ikwehe. Emo Tupana'ga ga mbogwera gara'ūvimo.

¹⁹ Gwa'uvamo ga hoi ahera'uva pyri a'ero - perope tegwete ahera'uva i'ēhava jugwi - pevo Cristo'ga hoi imombe'gwovo a'itituhēva'ea ahera'uva pe.

²⁰ Ymya ahe nohendukatui Tupana'ga nhi'iga Noéva'ea japoramē yhararuvihavuhua hako. Tupana'ga nonhimbaekwahivi reki ahe ve gwendukatue'yva'ea rehe. “Tohendu katu pa na'ē ti ga nhinhi'iga,” ei Tupana'ga hako. Mbohapy'ri reki oitova'ea jate gwendu katu Tupana'ga nhi'iga Noéva'ea gwe'yjava'ea pavēi. A'ero ahe avi yhararuvihavuhua pype.

Jarava'ea opa pa a'ero onhimongyavo otypvygamo yvya nhatymbavame. Noéva'ea ki a'e te okoji yhya pyvō uvame yhararuvihavuhua pype.

²¹ Na jitehe yhya pyvō nhande nhimobatizaukari. A'ero nhanemobatiza pyvō Tupana'ga nhande mongopyahui. Yhya mombe'urame ji nda'ei iheja pe nhandera'oa ky'auhua iheja pe. Nahā ji ei: Penhimobatizaukarama yhya pyvō pe ei Tupana'ga pe: “Cristo'gareheva'ero ji taho nenhi'iga rupi,” pe'e pe Tupana'ga pe. A'ereki kiro pe peko katu pepoyjareteramo. Tupana'ga nhande mongo pyahu a'ero Jesus Cristo'ga kwerava gwaramo omanoa hugwi.

²² Jesus Cristo'ga oho yvagi pe ikwehe. Pevo ga rekoji kiro huvi-havuhuhetero Tupana'ga moiruamo. Yvagipeve'ga gwendu katu Cristo'ga nhi'iga kiro huvihava'ga ipopoakave'ga Tupana'gapyrive'ga no. Gwendu katu pa ga Cristo'ga nhi'iga kiro.

4

Perojiji pe pejaporogita

¹ Cristo'ga okwaha hahya omanomo tahepy ti ga javo ikwehe. Pendeaporogita po ti nahā hamo no. Pe'ji ti: “Mara'ngu po ti hahyramo ji ve nehē no? Emo po ti ji aho tuhē Cristo'ga rupi nehē,” pe'ji ti. A'ereki hahyrame nhande ve nhande ndiakoa'javi nhanderekote'varuhua rehe.

² A'ero pe ndapekoa'javi penhimimbotarimova'ea rupi hamo. Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi po pe ndekoji hamo kiromo jate penhimarane'ymame.

³ Ymya pe ndekouhui penhimimbotarimova'ea rehe ga ja - kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe. Kirupi pendekote'varuhua a'ero. Nahā ko pendekote'varuhua gwera raikwehe. Ndapeakwahavihu pe. Pe-potaruhi pe. Peapouhu pe toryva i'gwoi'gwovo penhimboheagwyriva pejikote'varuhua. Peko hete pe ha'angava rehe penhimimbohete'hara rehe pejikove'ŷ Tupana'ga rehe raikwehe. Ite'varuhu hete pe imbohetei a'ea.

⁴ A'gwamo reki ga nhimomby'ahetei pendekoagwama repiaga. A'ereki ga akwahave'ymuhūrame pe ndapeakwahave'yama'javi ga pavēi. Nurā ga pe mbotegwetei kiro.

⁵ Tupana'ga po ti a'ea e'i ga pe. Namanamehūi po ti ga ei gandeaporogita pe nehē: “Marā po pendeaporogita jipi? A'ea pemombe'u kiro ji ve,” e po ti ga ga pe nehē. A'ero po ti ga ei gandekote'varuhua pe imondovo ikwepykava ga pe nehē. Omanoe'ŷve'ga pe po ti ga imondoi. Omanova'ea pe po ti ga imondoi aherekote'varuhua kwepykava nehē no.

⁶ A'ereki Cristo'ga omombe'u pyryva'ea ahe ve - kiroki ahe vyakotyva'ero omano Tupana'ga rembi'ea rupi okote'varuhuro gwaramo. Cristo'ga omombe'u ahe ve toko ti ga gwa'uvamo Tupana'ga ja javo.

Pejopoko katu ti

⁷ Oho gweri kiro yvya papava apiavo mbatera papava apiavo nehē. Pejapyaka katu ti penhimbovyvya xanhi'inhi'i Tupana'ga pe javo.

⁸ Johe'i pa pyry pe nhoarōarōhetei no. A'ereki ojipe'ga arōheterame nhande nihononha'javi gandekote'varuhua re'yjuhua.

⁹ Pembuhumbuhuruka ti Cristo'gareheve'ga penhonga pe ga no'ga jipi penhiroyrō'e'yma.

¹⁰ Tupana'ga nhande mbokarakatu pa tapepoko ti ojipe'ga javo. Pepo'ru ti pejikarakatua ojipe'ga ndepyga a'ero Tupana'ga nhande mbokarakatuparavuhuro gwaramo.

¹¹ Nahā ti peko a'ero. Kiroki ga ikarakatu imombe'gwovo mbatera - Tupana'ga nhi'iga ti ga tomombe'umbe'u. Kiroki ga ikarakatu ojipe'ga

pokoga – topokopoko ti ga ga Tupana'ga remimbopopoakara pyvō. Nahā ti pejogwerekoreko a'ero Jesus Cristo'gareheva'ero tombohete pa ti ga Tupana'ga. Xa'e pa ti ga pe jipi: “Nderuvihavuhu hete nde. Ndepopoaka hete nde avuirama,” xa'e ti ga pe jipi. Na tuhē.

Hahy Cristo'gareheve'ga pe

¹² Nhiirū, pekwaaha hete pe ki ro mbatera rahya tapehepiuka ti pejikoga Cristo'ga rehe. Tapenhimomby'auhui ti hahyrame pe me a'ero. Tape'ei ti: “Maranuhūrame ga imbohahyukari nhande ve? Mbipehu a'ea.” Tape'ei ti a'ea.

¹³ Pejoryjory ti hahyrame pejive, ki ro ko nhande xajikoty'a Cristo'ga pavēi javo. A'ereki Cristo'ga okwaha hahya ikwehe. Pejory ti hahya rerekovo a'ero, tapendory hete tuhē ti Cristo'ga rura'javame huvihavuhuhetero nehē.

¹⁴ Ga pe mbotegweterame pe Cristo'gareheva'ero gwaramo a'ea ko pyry reki pe me. A'ereki ga pe mbotegweterame Tupana'ga ra'uva huvihavuheteva'ea oko pe pyri.

¹⁵ Peko katu ti a'ero. Tapejukai ti ojipe'ga. Tapemimi ti ojipe'ga mbatera. Tapekote'varuhui ti. Tapehopehoteheuhui ti ojipe'ga pyri ja'javo ga pe. Peko katu ti, a'e ji. A'ero ga imbohahyukarama pe me po ti pejikote'varuhuva'ea rehe rūi hahyramo pe me nehē.

¹⁶ Po ti ga imbohahyukari pe me pe Cristo'gareheva'ero gwaramo, tape-poyjayjare'yruhūi ti a'ea rehe. Pembohete ti Tupana'ga. Pe'ji ti: Pyry hete ga ei Cristo'gareheve'ga nhande ve, pe'ji ti ga mboheteavo.

¹⁷ Oho gweri ki ro japiavo Tupana'ga rembi'ea apiavo. E'i po ti ga vvyakotyve'ga ndeaporogita pe imbohahyavo ga pe nehē. Ojiheve'ga pe na'ē po ti Tupana'ga ei nehē. Po ti ga ei nhande ve na'ē, a'ero po ti ga pe kaitu ga imbohahyahivuhui nehē – ki roki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga Cristo'ga mombe'ua.

¹⁸ A'ereki Tupana'ga rembikwatijarukara e'i: “Hahy paravuhu okokatuve'ga pe gavahema renonde yvagi pe Tupana'ga pyri,” e'i.

“Ga pe kaitu po ti hahyahivuhuramo nehē
– ki roki ga ndokoi Tupana'ga rehe okote'varuhuve'ga.
Novahemi tuhē po ti ga Tupana'ga pyri nehē,” e'i ikwatijara.

¹⁹ Ki ro ji ei pe me a'ero: Ki roki ga pe hahy Tupana'ga remibotarimova'ea rehe okovo gwaramo – oko katu po ga hamo. Tonhikwava'ē po ga ga pe hamo nhandeapohara'ga pe. A'ereki ga oho gwembi'ea rupi jipi.

5

Pehepia katu ti Tupana'gareheve'ga

¹ Ki ro ji ei ikwatija pendepiakatuhara'ga pe. A'ereki jiji ko Jesus'gareheve'ga ndepiakatuhara no. Ji ahepia Cristo'ga hahyrame ga pe ikwehe. Igwete po ti ji ga moirūi nehē no ga ukwahavame huvihavuhuhetero nehē.

² A'e hete ji pe me aherepiakatuhara pe: Tupana'ga pe mo'emo'ē tohepia katu ti ga jireheve'ga javo. Ojatyka ga Tupana'ga mboheteavo pe pavēi jipi. Pehepia katu ti ga a'ero. Ovelhas repiakatuhara'ga gwereko katu ovelhas jipi. Na jitehe ti pereko katu Tupana'gareheve'ga ndepiakatuavo. Pepota tuhē ti ga ndepiakatuavo pejikovo Tupana'ga remibotarimova'ea rehe. Itambere'ia potaruhavo gwaramo rūi ti pehepia katu ga. Pehepia katu ti gapokopotara gwaramo.

³ Tapemondomondoukahetei ti ga penhimbiepiakatuhara'ga. Peko katu ti gapyteri pe toho ti ga ji rupi javo.

⁴ Cristo'ga ko ovelhas repiakatuhara'ga nduvihava'ga ja. Ga ko nhanderepiakatuharetero. Po ti pe Tupana'gareheve'ga ndepiakatui nehē, a'ero po ti nhanderepiakatuharete'ga pe mongoi huvihavuhuro nehē ojipukarame ua nehē. Penduvihavuhua po ti namominaḡwami nehē.

Tapenhimbohetei

⁵ Pevoja pe ji ei no: Pehendu katu ti xava'eve'ga nhi'iḡa. Pe nhaporemo ti pehendu katu penhonhi'iḡa penhimboheteeyma. A'ereki Tupana'ga mombe'uhava e'i:

“Tupana'ga omovahī ḡa

– kiroki ḡa onhimboheteuhu,” e'i.

“Ga nhimboheteeymame

ga imombyryvi ḡa pe,” e'i ikwatijara.

⁶ Tapenhimbohetei ti a'ero. Penhikwava'ē ti Tupana'ga pe ipopoakave'ga pe. Aerē po ti Tupana'ga ei a'ero nehē: “Kiroḡwe ji ḡa mboheteheitei a'ero,” e po ti ga nehē.

⁷ Pepy'a rekoteherame ti penhimombe'u Tupana'ga pe. Pe'ji ti ga pe: “Apī, oko tehe jipy'a. Amombe'u ji nde ve terenoḡatu ti jipy'a javo.” Pe'ji ti a'ea ga pe a'ero. A'ereki ga pe ndepia katu.

Penhimboita ti

⁸ Penhimbovyvy ti. Pejapyaka katu ti. A'ereki Diabo'ga anhaḡa ruvi-havuhu'ga napearonhuhū. Leão onharōva'ea ojukurame ty'ara okooko mbat-era rehe ta'u ti javo. Na jitehe Diabo'ga okooko pe ndehe tambojikopiguka ti ga Cristo'ga rehe javo.

⁹ Pemovahī ti Diabo'ga pejikovo a'ero. Pejiko hete ti Cristo'ga rehe penhimboitakwerimo. Napemokanhyimi pe hahya peirū'ḡa pe Cristo'gareheve'ga pe. A'ereki ḡa hahya jitehe okwaha kiro ojipe'ḡape'ḡa gwyri pe no.

¹⁰ Kiro po pe kwahavahi'vi na'ē hahya novīa. Emo Tupana'ga pe mo'emo'ē toko ti ḡa huvihavuhuro ji pavēi yvagi pe avuirama nehē javo. A'ereki pe pejikoty'a Cristo'ga pavēi. Tupana'ga omombyry pa nhande ve jipi. A'ero po ti ga pe mboheaporōḡitakatui nehē. Gaha po ti pe mbojikoguka hete Cristo'ga rehe nehē. Gaha po ti omondo pepy'a mbotyva. A'ero po ti pe nhimboitai penhimomiranama hahya pe pepohire'yma ga hugwi.

¹¹ Tipopoaka hete po ti Tupana'ga avuirama nehē. Na tuhē ti.

Mbapavamo Pedrova'ea okwatijaruka

¹² Mbohapyrete kiro ji ikwatijarukari Silas'ga pe imondovouka pe me. Silas'ga ko nhande'irū'ga Cristo'gareheve'ga. Ajiko tuhē ji Silas'ga rehe. Ikwatijarame pe me ji ehetei a'ero imombe'ḡwovo: Tupana'ga omombyry tuhē nhande ve. Peko hete ti garemimombyryva rehe avuirama a'ero nehē, a'ete hete ji pe me.

¹³ Peirū'ḡa Cristo'gareheve'ga – kiroki ḡa ojatyka Tupana'ga mboheteavo jipi cidade de Babilônia pe – ḡa omondo onhi'iḡa pe me. Tupana'ga omo'emo'ē ḡa ojive no. Marcos'ga jira'yra'jave'ga omondo onhi'iḡa pe me no.

¹⁴ Cristo'gareheva'ero penho'anhuvanhuva ti penhoarōheteavo.

Tu katu pa ti pepy'a. A'ereki Cristo'ga pavēi pe pejikoty'a.

PEDROVA'EA OMOMBE'UA'JA AHE VE Segunda Carta de Pedro

¹ Ji ko Simão Pedroramo. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe jate ji rekoi gamoiruharamo. Kiro ji ikwatijari imondovouka nhinhi'iga pe me. Pe ko Jesus Cristo'gareheva'ero ore javijitehe. A'ereki ga omombyry pe me pe mbojikoguka ojihe. A'ereki Jesus Cristo'ga pyry hete pe me Tupanamamo. Gaha nhande timbohete jipi nhanembopiro'yharamo.

² Pekwaha hete pe Tupana'ga Jesus'ga no nhandepojoykaharete'ga. Nurā ti Tupana'ga tomombyry hete pe me. Tonogatu hete ti ga pepy'a no.

Tupana'ga nhande mo'emo'ē ojive

³ Opopoakara pyvō Tupana'ga imombyrypavi nhande ve nhande mbojikogukarame ojihe. A'ereki ga nhande mboheaporoğita pyahu nhande mongokatuavo nhande ga kwahahetero gwaramo. Tupana'ga nhande mo'emo'ē gweaporoğitapyryva pyvō.

⁴ A'ea pyvō ga imbuhumbuhuri pyryheteva'ea pe me gwembi'ea rupi pyrytuhēva'ea. A'ea rerekorame po ti pe hoi Tupana'ga reaporoğita rupi. Ndapehoi po ti pe pejikote'varuhua rupi. Cristo'ga arōe'yve'ga onhimbote'varuhu jipi gwemimbotaruhua rehe. Pe ki a'e te pepiro'y a'ea hugwi.

⁵ Nurā ti pejirokwa penheaporoğitapyryva rehe pejikogame Tupana'ga rehe. Pekwaha hete ti penhimombaragwahava mbatera rehe penheaporoğita pyryvame.

⁶ Penhimbovyvy ti ikwahavame mbatera. Penhimomirana ti mbatera rahyva'ea pe penhimbovyvyrame. Peko katu ti penhimomiranamame.

⁷ Peko ti penhiirū'ga ndehe Jesus'gareheve'ga ndehe pejikokaturame. Pearōarō ti ojipe'ga nhaporemō pejikorame penhiirū'ga ndehe.

⁸ Igwaigwavete po ti pe ndekorame nahā, a'ero po ti jukwahavamo ikwahya. A'ereki Jesus Cristo'ga kwahava ikwahy pe ndehe pe mongovo katu.

⁹ Kiroki ga na runhuhū oko okokatue'yma – ga ndokwahakatui reki Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea. Omoka'nhy ga okote'varuhua momboragwera.

¹⁰ Oro pe, nhiirū, pejirokwa hete ti pejikokatua rehe a'ero. Ymya Tupana'ga ei pe me: “Opomo'emo'ē ji jijive ga po ti jireheva'ero nehē javo,” ei ga. Pejirokwaheterame pejikoağwama rehe po ti pe imboukwahavi Tupana'ga eagwera pejive penhimo'ēagwera. Nahā pendekorame jipi po ti pe ndapepohira'javi Cristo'ga hugwi nehē.

¹¹ A'ero po ti nhanderuvihavuhuhete'ga pe mbuhurukakatui yvagi pe nehē. “Pyry hete pe nduri pejijupa ji pyri avuirama nehē,” e po ti ga pe me nehē. Ga ko Jesus Cristo'ga nhanembopiro'yhara'ga.

¹² A'ea nhaporemō pe pekwaha. Igwete pe ndekohetei a'itituhēva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua rehe. Emo po ti ji takwahavukara'ja pe me jipi nehē.

¹³ Pyry tuhē ji ve ji ikwahavukara'javi a'ea ja'javo pe me nhimarane'yname.

¹⁴ A'ereki namanamehūi nhimanoağwama. A'ea Jesus Cristo'ga okwahavuka ji ve.

¹⁵ Nurā po ti ji jirokwari inoğa nhirembi'eagwera pe me. A'ero po ti pe ikwahava'ja'javi a'ea jitehe jipi ji manorē nehē.

Gwepia tuhē ahe Cristo'ga ruvihavuhetea

16 Ore noromombe'ui pe me morogitatehea aheremimbojihuva'ea ore Jesus Cristo'ga rura'jahava mombe'urame pe me ikwehe. “Ura'ja po ti nhandepojkaharete'ga opopoakara pyvō,” oro'e ore pe me. A'ereki ore orohepia tuhē garuvihavuhuhetea ikwehe.

17-18 A'ereki ore oroko ga pyri vvytyruhua rehe Tupana'ga apoa rehe ikwehe. Orohendu ore Tupana'ga nhi'igame Jesus Cristo'ga pe yvaga hugwi. “Agwa'ga ko jira'yra'ga nhiremia'nguhete'ga. Anhimohē hete ji ga rehe,” ei garuva'ga Jesus'ga mombe'gwovo ikwehe. Nahā Tupana'ga huvihavuhuheteve'ga ei ga mboheteavo pyri hete Jesus'ga javo.

19 Igwete Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea heroviarukari tuhē nhande ve no ikwatijarame Cristo'ga mombe'gwovo. Pejapyaka po pe a'ea rehe hamo. Nhande herekorame nhanderyapehava ppytunimo, a'ero nhande ikwahavi hepiaga. Na jitehe nhande herekorame aherembikwatijara nhandejapyakavo hehe, a'ero nhande ikwahavi a'itituhēva'ea. Ko'ema rupi nhande ikwahahetei mbatera repiaga. Na jitehe ura'java rupi po ti Cristo'ga ikwahavukahetei nhande ve nehē. Cristo'ga ko jaytata'uhua ja huvihavava'ea ja - kiroki omomytu'empa ko'ema koty. A'ea jayjitehe po ti Cristo'ga imomytu'embavi nhaneakagi pe nehē.

20 Pejapyaka katu ti nhinhi'iga rehe kiro. Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nde'i hako: “Jihi tamombe'u Tupana'ga nhi'iga ikwatija,” nde'i ahe hako.

21 Yvyakotyva'ea remimbotarimo rūi ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga ikwatija hako. Ahe nomombe'uangavi a'ea aheremimbotarimo. Tupana'ga ra'uva remimbotarimo ki a'e te ahe omombe'u Tupana'ga nhi'iga inoga hako.

2

Ahemberahara'ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe

1 Ymya ahe reki Tupana'gareheva'ea pyteri pe hako Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uharava'ea. Na jitehe po ti ojipe'ga ndekoi pepyteri pe nehē - kiroki ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe pe mbo'ei. Ga po ti pepyteripeve'ga moandyandyi nehē tojikogyme ti ga Cristo'ga rehe javo. Cristo'ga nhandepojkaharete'ga omano ga ndepyga tambapiro'y ti ga gandekote'varuhua hugwi javo novīa. Emo po ti ga rehe vehevi pembo'ehara'ga ndekoi. A'ero po ti ga nhimondoukari nhandaipe hahyva'ea ruvihava pype nehē.

2 Gandekote'varuhua rupi po ti pepyteripeve'ga ihoi onhimongyavo. Gahā po ti pe kwa a'ero pe ndekorame Cristo'ga nhi'iga rupi.

3 Mbatera potaruhuavo po ti pembo'ehara'ga imono'onovīa itambere'ia ojive pembo'ea rehe. Omombe'u po ti ga pe me morogitatehea gwemimbojihuva'ea pe moandyandyita nehē. Ymyahū hete Tupana'ga ei ga mombe'gwovo: “Okō te'varuhu po ti ga nehē. A'ero po ti ji imbohahy'ga pe nehē,” ei ga hako. Ojirokwa tuhē po ti Tupana'ga ga ndehe imbohahyavo ga pe ga mondovo hahyva'ea ruvihava pype nehē.

4 Ga ndekote'varuhurame Tupana'ga ombohahy reki ojipyryve'ga pe yvagipeve'ga pe ga mondovo hahyva'ea pype hako. Omomytauka ga ga pevo ga no'ga ppytunahiva pype Cristo'ga ti te'i gandeaporo'gita pe mbapava koty nehē javo.

5 Tupana'ga ombohahy jitehe ymyahūva'ea pe hako. Noéva'ea omombe'umbe'u jarava'ea pe jipi peko katu ti javo novīa. Emo ymyahūva'ea ndekoi Tupana'ga rehe okote'varuhuavo. Igwete Tupana'ga imongyukarahivuhui amana toatymba ti yvya javo. A'ero ga yvya atymbavukari okote'varuhuva'ea momanombava ahe mbotypyvyguka. Noéva'ea ki a'e te nomanoi. Ahere'yjava'ea seteva'ea na jitehe nomanoi.

A'ereki Tupana'ga oa'ngu hete Noéva'ea ahere'yjava'ea reheve tomanoyme ti ga y pe javo.

6 Tupana'ga ombokai pa cidade de Sodoma cidade de Gomorra no. Nahã ga cidadespeva'ea apitipavi hako ahe rekote'varuhurame. A'ero Tupana'ga ei aeréve'ga pe: "Ehepia te imbokaipavagwera. Na jitehe po ti ji imbohahyukari ga pe nehẽ no - kiroki ga ahe javijitehe ndokoi ji rehe okote'varuhuavo," ei Tupana'ga.

7 Emo Lóva'ea Tupana'ga ahe reroho jipe cidades imbokaja hugwi hako. A'ereki ahe oko katu. Igwete ahe re'óuhūramo upa cidade pe okote'varuhuva'ea pyteri pe.

8 Lóva'ea gwepia aherekote'varuhua jipi. Gwendu ahe ahe rekote'varuhurame. Igwete Lóva'ea py'a okoteheuhu jipi. A'ero Tupana'ga Lóva'ea rerohoi imbokaja hugwi tomanoyme ti okokatuve'ga ipype javo.

9 Jukwaha a'ero. Tupana'ga okwaha okokatuve'ga mbopiro'yavo hahyrame ga pe. Ga okwaha okokatue'yve'ga mombytavo imbohahyagwamamo ga pe. "Cristo'ga ti te'i mbapava koty gandeaporogitate'varuhua pe imbohahyavouka ga pe," ei ga.

10 Ga kaitu po ti Tupana'ga ombohahyuka nehẽ - kiroki ga oko hete gwemimbotaruhua rehe onhimongote'varuhuavo. Ndokoi hete ga gwuvihava'ga ndehe no.

Pembo'ehara'ga noangarihu hete onhimboheteavo. Ndopojihuvuhui ga ite'varuhu javo yvaga gwyriveva'ea pe.

11 Tupana'gapyrive'ga ki a'e te - ga yvagi pe u opopoakahetero - ga ko pembo'ehara'ga hohe'i. Emo ga vehevi nde'ite'varuhui yvaga gwyriveva'ea rehe imbojare yma Tupana'ga pyri.

12 Pembo'ehara'ga ki a'e te e'i te'varuhu gwembikwahavipyre'yma pe. Ga ko mbiara javijitehe. Gwemimbotarimo mbiara oko tehe ojapyakae'yma. Na jitehe pembo'eatyvive'ga ndekoi gwemimbotarimova'ea rehe ojapyakae'yma. Mbiara ojihu tehe. Aerẽ ahe opyhy ijukavo gwembi'uro. Na jitehe po ti Tupana'ga pembo'ehara'ga momanoi nehẽ no.

13 Hahy po ti ga pe. A'ereki ga ombohahyuka ojipe'ga pe. Pyry hete ga pe ga ipotaruhui i'gwoi'gwovo okote'varuhuavo arimo vehevi onhinofie'yma. I'urame pe pavẽi ga napembopoyjayari pe moandyandyita ipotaruhuavo okovo.

14 Kunhangwera'ga ndepiagame ga ga potarahyavivuhui. Ndopigi ga hugwi ganemimbotaruhua. Ga ombopogweuka okote'varuhua ojipe'ga pe - kiroki ga ndojikokatui Cristo'ga rehe. Pembo'ehara'ga ojipokwaha hete mbatera potaruhuavo jipi. A'ero po ti Tupana'ga ga mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

15 Opohi ga Cristo'ga nhi'iga hugwi jatyviva'ea rupi okovo. Balaãova'ea rekote'varuhua'java'ea rupi ga ndekoi. Balaãova'ea omombe'u Tupana'ga nhi'iga novia Beorva'ea ra'yrava'ea. Emo ahe opota hete itambere'ia okote'varuhua kwepykava.

16 Aherenymbava reki burro onhi'igahy ahe ve maraname nde rekote'varuhui javo ojarava'ea pe. Burro onhi'i reki akwaimbae'ga ja. A'ereki Tupana'ga omonhi'iguka burro tonhi'igahy ti Balaão'ga pe javo. Nahã burro aherekote'varuhua mombigi taheaporogita katu ti Balaão'ga javo.

17 Pembo'ehara'ga ko ykwara ja yhya rerekoe'ymame. A'ereki ahe moandyandyi. Ga ko amana rovapitymybyguhua ja - kiroki ahe moandyandyi taky javo novia. Emo ndokyri. A'ereki vvyruhua

gwerokwapavipe. Pembo'ehara'ga na jitehe ahe moandyandyi jipi. Tupana'ga omboavujikweripe ppytunahivuhuhava ga pe a'ero topyta ti ga ipype javo.

¹⁸ Ojipe'ga pohirirē okote'varuhuve'ga hugwi kotihī pembo'ehara'ga nhimbohetei ga pe onhi'itehehuavo. Ga opotaruhuuka ga pe ga mon-gote'varuhua vo penemimbotaruhua ko pyry tuhē javo tehe.

¹⁹ “Pepiro'y po ti pe nehē,” e'i tehe ga. Emo ga tuhē ndipiro'yi okote'varuhua hugwi. A'ereki kiroki opojyka ahe - a'ea hugwi ahe ndipiro'yi.

²⁰ Jesus'gareheve'ga ipiro'y okote'varuhua hugwi Jesus Cristo'ga kwa-hava gwaramo. A'ereki Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga omombo gandekote'varuhua ga hugwi. Po opohirirē jugwi ga ndekoa'javi hehe onhi-mongote'varuhua'java, a'ero po tiruahū hete ga pe. Ga ndekote'varuhurame Jesus Cristo'ga kwahava renonde tiruahū ga pe. Ga ndekote'varuhua'javame ga kwahavirē johe'i hete tiruahūhetero ga pe a'ero.

²¹ Tupana'ga okwahavuka ga pe onhi'iga. Ikwahavame ga hoi a'ea rupi okokatuavo novīa. Emo ikwahavirē ga pohiri Tupana'ga nhi'iga hugwi Cristo'ga mombe'ua hugwi. Koji'i pyryvamo ga pe po ga ndokwahavangavi ramo.

²² Oho reki ga ymyava'ea remimombe'ua rupi. A'ereki ahe e'i:

“Nhaḡwatiḡa imbojivyrirē mbatera ohoa'ja jupe,” ei ahe.

“Tajugwajuhua ojahugirē ohoa'ja tujururuhua pe ojirejireva ipype,” ei ahe. Gahā na jitehe no. Ga opohi na'ē okote'varuhua hugwi. Aerē ga ndekote'varuhua'javi reki.

3

Cristo'ga rura'java

¹ Nhiirū, akwatija ji ikwahavuka pe me ikwehe tamboheaporogita katu ti ga javo. A'ea rehe jitehe ji ikwatijara'javi kiro imondovouka pe me.

² Takwahavukara'ja ti pe me Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea nhi'iga pyryva'ea nhi'iga. Gwenonde ahe omombe'u mbatera hako. Takwahavukara'ja ti pe me Cristo'ga nhi'iga no. Ga ko nhandepojykaharete'ga nhanembopiro'yhara'ga. Ore gamoirūharamo oromombe'u ganhi'iga pe me ikwehe.

³ Tapekwaha na'ē ti a'ero gunduragwama - kiroki ga e'ie'itehehuu ndura'javi po ti Cristo'ga javo tehe. Cristo'ga rura'java koty po ti ga nduvi javoteheuhu. Okouhu ga gwemimbotarimova'ea rehe onhimon-gote'varuhua vo.

⁴ E'i po ti ga nehē: “Marā ga ruruhui naerū? A'ereki Cristo'ga e'i tehe ahe ve hako ajivryra'ja ti javo,” e po ti ga nehē. “Kirē nhaneramonha manoi. Emo kiromo jate ko mbatera Tupana'ga rembiapoagwera jate,” e tehe po ti ga nehē.

⁵ Ga omoka'nhy pota yvya moatymbavagwera. Ymya Tupana'ga japoi yvaga onhi'iga pyvō imongovo inoga yvya reheve. Yhya hugwi ga yvya mboukwahavi yhya pyvō inoga.

⁶ A'ea pyvō jitehe Tupana'ga imoatymbavi yvya ymyahūva'ea imbopapava hako.

⁷ Korogweva'ea ki a'e te yvaga yvya reheve Tupana'ga onhi'iga pyvō jitehe imombytai aerē ti tambokai tata pyvō javo. Omombyta ga a'ea kiro Cristo'ga ti te'i okote'varuhuve'ga ndeaporogita pe nehē. Aero po ti ga ga mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehē.

⁸ Nhiirũ, kiro ti ji ei pe me tapemoka'nhyimi ti. Ojipeji nhandekirame nhande ei um dia. He'yjuhuheteve'a ea pe nhande ei mil anos. Tupana'ga ki a'e te e'i: "Ojipejiva'ea ko mil anos javijitehe ji ve." A'ereki ga nhande atyvi.

⁹ Ojipe'ga e'i: "Manamehũ Cristo'ga rura'javi?" ei ga. "Marangu po ti ga ura'java nehẽ? Ndura'javi po ti ga nehẽ," e'i tehe ga. Emo namanamehũ nhandepojykaharete'ga pe. Ga nomoka'nhyimi o'eagwera. A'ereki ga e'i ajora'ja ti ji nehẽ javo. Nonhimbakwahivi ga pe me tohoyme ti ga hahyva'ea ruvihava pype javo. "Togwerojiji pa na'ẽ po ti ga gweaporoğita opohia okote'varuhua hugwi jihoa renonde," ei Cristo'ga.

¹⁰ Uhu po ti Cristo'ga nehẽ imboha'uve'yma rupi nehẽ. Ehepia re ko iporomive'ga nduri nhande pyri pyytunimo. Xaki po nhande imboha'uve'yma. Nanime po ga nduri mbatera mima nhande hugwi. Imboha'uve'yma rupi jitehe po ti Cristo'ga rura'javi vyva koty nehẽ. A'ero po ti yvaga ipugi jahyheteeavo. Yvagipeva'ea po ti okai pa katu katu tata pyvõ nehẽ kwara, jahya, jaytata'ia nehẽ no. Vyva na jitehe ikaipavi nehẽ vyvareheva'ea rehereheve.

¹¹⁻¹² Ipapavagwama gwaramo nahã po pe ndekoi kiro hamo. Peko katu hete po pe Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe pejikovo hamo Cristo'ga rura'uheteavo hamo. Tupana'ga ga mbuhurame po ti yvaga japy'ui okaikatukatuavo. Yvagipeva'ea po ti oma'ema'emba tata pyvõ nehẽ.

¹³ Emo nhande timboha'u yvagapyahua vyvapyahua reheve. A'ereki Tupana'ga e'i hako a'ea po ti ji japoĩ nehẽ javo. Pevõ po ti ga ndekopavi Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe avuirama nehẽ.

¹⁴ Nhiirũ, pe nanongara mboha'uva gwaramo pejirokwa ti pejikokatua rehe. Cristo'ga ti tokwaha pendeaporoğitapyryva nehẽ. Tu katu ti pepy'a ga rura'nehẽ no.

¹⁵ Pejapyaka ti Cristo'ga nhimbaekwahive'yma rehe. A'ereki ga maname u tojiko pa na'ẽ ti ga ji rehe javo. A'ea jitehe ko Paulo'ga okwatijaruka impondovouka pe me no nhaneirũ'ga nhaneremimbotarimohete'ga. A'ereki Tupana'ga okwahavuka hete mbatera ga pe.

¹⁶ Nahã Paulo'ga imombe'ui jipi nanongara jitehe imombe'gwovo ikwati-jarukarame. Jararamo Paulo'ga remimombe'ua onhimi nhande ve. Igwete ojipe'ga - kiroki ga ndojikokatui Cristo'ga rehe ikwahave'yma - Paulo'ga remimombe'ua atyvi ga imombe'ui. Na jitehe ga imombe'ui jara Tupana'ga rembikwatijarukaraatyviva'ea. A'ero po ti ga nhimondoukari hahyva'ea ruvihava pype nehẽ.

¹⁷ Nhiirũ, penhinonde pe pekwaha a'ea. Penhimboko'i ti a'ero. Tapenhimoandyandjukari ti okote'varuhuve'ga pe - kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga atyvi. Po ti pe imbopogwei ganhi'iga, a'ero po ti pe ndapejikokatuhetei Cristo'ga rehe nehẽ.

¹⁸ Igwaigwavete ti peko Jesus Cristo'ga remimombyryva rupi. Igwaigwavete ti pekwaha ga pejikoty'a ga pavẽi nhandepojykaharete'ga pavẽi. Ga ko nhanembopiro'yhara'ga. Timbohete ga kiro. Nane'ymi ti timbohete ga avuirama nehẽ. Na tuhẽ. Amém.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U CRISTO'GAREHEVA'EA PE Primeira Carta de João

Joãova'ea omombe'u Jesus Cristo'ga

¹ Jihì ko Joãoramo. Akwatija jì pe me kiro Jesus Cristo'ga mombe'gwovo tapekwaha ti ga javoji. Jesus Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga reaporogita okovo. Ga ombopyahu nhandereaporogita no.

Jyypa vyva apoa renonde Jesus Cristo'ga tuhê po rimba'e. Aerê ga rurame vyva koty ore henduvi ganhi'iga ikwehe. Orojeakwara pyvô ore ga repiagi no. Oropoa pyvô ore pokogi ga rehe no.

² Jesus Cristo'ga ojipiuka ua vyva koty ikwehe. A'ero ore ga repiagi. Igwete ore ga mombe'ui pe me. Gaha tuhê po rimba'e, oro'e ore pe me. Nhandervete'ga pyri ga ruvi hako Tupana'ga pyri. Aerê ga jipiukari ore ve ua ikwehe.

³ Oronhimbiepiaga ore imombe'ui pe me. Oronhimienduva ore imombe'ui no tapejogwereco katu ore pavêi javo. A'ereki ore orojogwereco katu Tupana'ga pavêi gara'yra'ga pavêi no Jesus Cristo'ga pavêi.

⁴ Nurã ore ikwatijari pe me kiro a'ero tianderoryrory hete ti javo.

Tupana'ga ko kojahuva'ea ja

⁵ Orohendu ore Jesus Cristo'ga nhi'iga ikwehe. A'ea ko ore imombe'ui pe me kiro. A'ereki ga e'i: "Tupana'ga pyry hete. Ga ko kojahuva'ea ja," ei ga. "Ga ko ypytunahivuhua ja rui a. A'ereki ga ndite'varuhui'i," ei Jesus Cristo'ga ikwehe.

⁶ Po nhande ei: "Xajogwereco katu nhande Tupana'ga pavêi." Po nhande rekote'varuhui nhande erame, a'ero po nhande mbero javo. Naname po nhande ndiakoi a'itituhêva'ea rupi Tupana'ga nhi'iga rupi. Okote'varuhuve'ga pe nhande ei reki: Ga ko ypytunarupive'ga ja. A'ereki ga ndokwahavi okote'varuhuavo.

⁷ Tupana'ga ki a'e te oko katu. Nurã nhande ei ga pe: Ga ko jahuarupive'ga. Nhanderekokaturame Tupana'ga ja a'ero po nhande jogwerekokatui. Igwete Tupana'ga ihypavi nhanderekote'varuhua jipi Jesus'ga manoro gwaramo. A'ereki Jesus'ga Tupana'ga ra'yra'ga omano nhande repyga ga garekoa heka'vogame.

⁸ Po nhande ei: "Nhande ndiakote'varuhui." Nhande erame a'ea po nhande nhimoandyandi javo tehe. Ndiakoi nhande a'itituhêva'ea rupi a'ero.

⁹ Po nhande imohemi nhanderekote'varuhua imombe'gwovo Tupana'ga pe, a'ero po ga imombori nhanderekote'varuhua nhande hugwi. A'ereki gwembi'ea rupi ga oko jipi. O'erame tamombo ti ga hugwi javo, a'ero ga imombori tuhê. A'ereki ga heaporogita pyry. Ga nhande mboheaporogita pyry no ihyva nhanderekote'varuhua nhande hugwi.

¹⁰ Tupana'ga e'i nhande ve: "Peko te'varuhu pa pe." Po nhande ei: "Ndiakote'varuhuangavi nhande", a'ero po nhande ei Tupana'ga pe: "Ga ko i'mbeve'ga." Ndoki ganhi'iga nhandevyteri pe a'ero. A'ereki Tupana'ga e'i: "Peko te'varuhu pa pe."

1 Pe ko jira'yra'java'ea. Nurā ji ikwatijari a'ea pe me tapekote'varuhui ti javo. Amome nhande xako te'varuhu reki. Emo nhande rekote'varuhurame ovy'are'yma a'ea rehe, Jesus Cristo'ga onhi'i nhanderuvete'ga pe ovavagahiva nhande rehe. A'ereki Jesus Cristo'ga heaporogita pyry okote'varuhue'yma.

2 Gaha omano Tupana'ga tomombo gādekote'varuhua ga hugwi javo. Nhanderekote'varuhua jate rūi ga omomboruka Tupana'ga pe. Yvyakotyve'ga ndekote'varuhua nhaporemo ga omomboruka.

3 Tupana'ga nhi'iga hendukaturo gwaramo nhande ei: Tikwaha tuhē nhande Tupana'ga.

4 Po ga ei a'ea hendukatue'ymame Tupana'ga nhi'iga, a'ero po ga mbero. Ndokoi ga a'itituhēva'ea rupi.

5 Nhanderekorame Tupana'ga nhi'iga rupi nhande tiarō hete reki Tupana'ga. A'ero nhande ei: Xajikoty'a nhande Tupana'ga pavēi jipi.

6 Nhande'erame a'ea po nhande xaho Jesus Cristo'ga rupi hamo.

Cristo'ga nhi'iga hajiheva'ea rūi

7 Nhiirū, akwatija ji pe me kiro Cristo'ga nhi'iga mombe'gwovo. Ganhi'iga ko hajiheva'ea rūi reki agwamova'ea jate rūi. Ganhi'iga ko ymyava'ea. A'ereki ymya Cristo'ga e'i: "Penhoarōarō hete ti." A'ea pe pehendu pejiko-gypyrame Cristo'ga rehe ikwehe. Ymyava'ea ore oromombe'u pe me. A'ea pe pehendu ikwehe.

8 Emo akoja jitehe ko agwamova'ea no. A'ea ji akwatija kiro pe me Cristo'ga nhi'iga. Jukwaha reki. A'ereki agwamo Cristo'ga rurame yvya koty ga nhande arō hete. Agwamo pe penhoarōarō hete no. Kwara rure'ymame ypytuna ruvi. Emo kwara rurame ypytuna ikwavi. Igwaigwavete kojahuro tuhē a'ero. Na jitehe nhandejikoge'ymame Cristo'ga rehe nhande rekote'varuhui. Emo nhandejikogame ga rehe nhande ndiakote'varuhua'javi jipi. Igwaigwavete nhande nhoarōarōi tuhē a'ero.

9 Po nhande ei: "Kojahuarupive'ga ja ji reko. A'ereki ji akwaha jitekovo katu." Po nhande ei a'ea nhaneirū'ga arōe'ymame, a'ero po nhande xako ve ypytunarupive'ga ja. A'ereki nhande xako te'varuhu ikwahave'yma.

10 Nhaneirū'ga arōrame nhande reko. Kojahuarupive'ga ja. Xako katu nhande jipi. Igwete nhande nianhimongote'varuhui a'ero.

11 Nhaneirū'ga arōe'ymame ypytunarupive'ga ja nhande reko. Ypytunarupive'ga ndokwahavi ogwovo tahepia javo novia. A'ereki ypytunahiva nomboukwahavi ga pe ikwahavukare'yma. Na jitehe nhaneirū'ga arōe'ymame po nhande ndiakokatukwahava'javi.

12 Akwatija ji pe me jira'yra'java'ea pe.

A'ereki Jesus Cristo'ga manoro gwaramo Tupana'ga omombo pendekote'varuhua pe hugwi.

13 Peymyana pe ji ikwatijari kiro.

A'ereki pe pekwhaha hete jypyve'ga Cristo'ga.

Pevoja pe ji ikwatijari no.

A'ereki pe pemombi okote'varuhuve'ga nduvihavuhu'ga popoakara Diabo'ga popoakara.

14 Akwatija ji pe me jira'yra'java'ea pe.

A'ereki pe pekwhaha hete nhanderuvete'ga.

Peymyana pe ji ikwatijari.

A'ereki pe pekwhaha hete jypyve'ga Cristo'ga.

Pevoja pe ji ikwatijari.

A'ereki pe pejiko hete Tupana'ga rehe ganhi'iga rupi pejikovo.

Igwete pe imombigi okote'varuhuve'ga nduvihavuhu'ga popoakara Diabo'ga popoakara.

15 Tapekoi ti Tupana'ga arõe'yve'ga ndeaporogita rehe. Tapepotaruhui ti nanongara'ga nemimbotarimova'ea. Pe ndekorame gandeaporogita rehe po pe ndapekoi Tupana'ga rehe nhandervete'ga rehe.

16 Tupana'ga arõe'yve'ga ndeaporogita ko nahã: Ga opotaruhu ojive. Hepiagame hepia'ngiuhuva'ea ko ga opotaruhu a'ea. Onhimbohete ga. Nahã ko gandeaporogita. A'ea ko nhandervete'ga reaporogita atyvi.

17 Tupana'ga arõe'yve'ga ndeaporogita po ti ipavi nehẽ. Ganemimbotaruhua na jitehe po ti ipavi nehẽ no. Tupana'ga remimbotarimova'eareheve'ga po ti a'ea oko avuirama Tupana'ga pyri nehẽ.

Cristo'ga arõe'yheteve'ga

18 Aḡwamo ko mbapava koty, a'e ji pe me jira'yra'java'ea pe. Omombe'ua ga pe me Cristo'ga arõe'yheteve'ga ruhava. "Uhu po ti ga nehẽ Cristo'ga arõe'yheteve'ga," ei ga pe me ikwehe. Oko jipe reki kiro Cristo'ga arõe'yve'ga avo onhimongyavo. Nurã nhande ei: Aḡwamo ko mbapava koty.

19 Opohi ga nhande hugwi ogwovo ikwehe. A'ereki ga nhaneirũ'ga rũi. Po ga nhaneirũa hamo, a'ero po ga ndopohiri nhande hugwi hamo. Emo Tupana'ga ga mbopohirukari nhande hugwi tamboukwaha ti ji gandeaporogita javo. A'ereki ga nhaporemoko nhaneirũ'ga rũi.

20 Pe nhaporemoko ki a'e te pekwha a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua. A'ereki Cristo'ga omondouka Tupana'ga ra'uva pe pyri tokwaha ti ga javo.

21 Akwatija ji kiro pe me a'ero penembikwahava ḡwaramo. Ji nda'ei pe me: "Penembikwahave yma ḡwaramo ji ikwatijari pe me." A'ereki pe pekwha tuhẽ a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua. Igwete ganemimombe'uatyviva'ea nhaporemoko nduri a'itituhẽve'ga hugwi. A'ea pe pekwha no.

22 Ma'ga i'mbeheteve'ga naerũ? Gahã reki - kiroki ga e'i: "Jesus'ga ko Cristo'ga rũi Tupana'ga remimbuhurukara'ga rũi," ei ga. Ga ko Cristo'ga arõe'yve'ga. A'ereki ga e'i: "Tupana'ga ko Jesus'ga ruva'ga rũi. Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga rũi," ei ga.

23 Ga erame a'ea Jesus'ga pe Tupana'ga ko ganduvete'ga rũi a'ero. Ga ki a'e te - kiroki ga e'i: "Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga" - Tupana'ga ko ganduvete'ga.

24 Oro pe, pe pehenduvypy Jesus'ga mombe'ua pejikoga ga rehe. Peko ti penhimienduva rupi a'ero. Pendekorame penhimienduva rupi Jesus'ga mombe'ua rupi, a'ero po ti pe jikoty'ari Tupana'ga ra'yra'ga pavẽi nehẽ, po ti pe jikoty'ari Jesus'ga ruva'ga pavẽi nehẽ no.

25 A'ero po ti Cristo'ga ḡwembi'ea rupi nhande mongoi avuirama ojipyri nehẽ.

26 Akwatija ji a'ea pe me pe momoranduva ga mombe'urame pe me - kiroki ga pe moandyandyjuhu pota.

27 Emo Cristo'ga omondo gara'uva pe pyri. A'ea ojikoty'a pe pavẽi jipi. A'ero po pe ndape'ei hamo: "Tuhu ti ojipe'ga nhande mbo'eavo." A'ereki Tupana'ga ra'uva Cristo'ga remimondoa pe mbo'e katu mbatera rehe nhaporemoko. Gara'uva ni'mbei pe me. A'itituhẽva'erorame tehe e'i pe me. Nurã ti pejikoty'a Cristo'ga pavẽi Tupana'ga ra'uva remimbo'ea hendukatuaavo.

28 Kiro ji ei pe me jira'yra'java'ea pe: Pejikoty'a ti Cristo'ga pavẽi tipojihuvyme ti ga nehẽ ga jipiukarame nhande ve nehẽ. Pejikoty'a ti Cristo'ga pavẽi tiandepoyjare ymuhũyme ti nhande ga pyri ga rurame nehẽ.

²⁹ Pekwaha pe Cristo'ga rekokatua. Kiroki ga oko katu jipi – Tupana'ga ga mboheaporoğita pyahu jipe. A'ea pe pekwaha no.

3

Tupana'ga ra'yra'ga

¹ Ehepia ko nhandervete'ga rekoheitei nhande rehe Tupana'ga. A'ereki ga e'i nhande ve jira'yra'ga. Nahã tuhẽ ko nhande Tupana'ga ra'yramo. Tupana'ga arõe'ÿve'ga ndokwahavihu reki a'ea. A'ereki ga ndokwahahetei Tupana'ga.

² Nhiirũ, ağwamo nhande rekoi Tupana'ga ra'yramo. Igwete ga ndokwahavukari ve nhande ve nhanderekoagwama. Emo nhande xa'e: "Cristo'ga rurame po ti nhande hepiagi garekohetea nehẽ. Nurã po ti nhande rekoi ga javijitehe nehẽ."

³ Xa'e nhande a'ero: "Tuhu ti Cristo'ga. A'ero po ti nhande rekoi ga javijitehe nehẽ," xa'e nhande. Nhande erame a'ea nhande pohiri nhanderekote'varuhua hugwi a'ero. "Tiandepyry hete ti Cristo'ga pyryhetea javijitehe," xa'e nhande.

⁴ Kiroki ga oko te'varuhu – ga nohenduvi Tupana'ga nhi'iga. A'ea ko aherekote'varuhua'ea tuhẽ reki ga henduve'ymame ganhi'iga.

⁵ Pekwaha pe Cristo'ga ruhavagwera. Ga uhu ojipiuka ikwehe tamombo ti ji gandekote'varuhua javo. Ga ko ndokote'varuhui'i.

⁶ Nhandejikoty'arame Cristo'ga pavẽi nhande ndiakote'varuhui jipi. Kiroki ga oko te'varuhu jipi – ga ndokwahavi tuhẽ Cristo'ga a'ero.

⁷ A'e ji pe me jira'yra'java'ea pe, tapenhimoandyandjukari ti ga pe. Kiroki ga oko katu jipi – ga ko pyry hete Cristo'ga javijitehe.

⁸ Kiroki ga oko te'varuhu – ga ko anhağa ruvihavuhu'gareheve'ga Diabo'gareheve'ga. A'ereki jypyagwera jate Diabo'ga oko te'varuhu. Nurã Tupana'ga ra'yra'ga jipiukari ua tamombi ti Diabo'ga popoakara ga hugwi javo.

⁹ Tupana'ga nhanemboheaporoğitapyahurame nhande ndiakote'varuhui jipi. A'ereki Tupana'ga reaporoğita oko nhande pavẽi. Tegwete nhanderekote'varuhua jipi a'ero. A'ereki Tupana'ga imbopyahui nhanderea-poroğita.

¹⁰ Kiroki ga ndokokatui – ga ko Tupana'ga ra'yra'ga rui. Gahã na jitehe no – kiroki ga noarõi oirũ'ga Cristo'gareheve'ga. Nahã nhande nhimombaragwahavi Diabo'ga reheve'ga ndehe Tupana'ga ra'yra'ga ndehe no.

Xanhoarõarõ po nhande hamo

¹¹ "Xanhoarõarõ po nhande hamo," oro'e ore pe me ikwehe. A'ea pe henduvypyi a'ero nhande Cristo'ga momb'e'urame pe me ikwehe.

¹² Caimva'ea ja rui po nhande xako hamo. Ahe ko okote'varuhuheteve'gareheve'ea Diabo'gareheve'ea hako. Igwete ahe gweki'yrava'ea jukai hako. A'ereki Caimva'ea oko te'varuhu. Ahereki'yrava'ea ki a'e te oko katu. Nurã Caimva'ea noarõi ahe jukavo hako.

¹³ Nhiirũ, tapenhimomby'auhui ti Tupana'ga arõe'ÿve'ga penhiarõe'ymame.

¹⁴ Ymy ko nhande omanove'ga ja Tupana'ga pe. Ağwamo ki a'e te nhande xajirojijiyi nhandekovo okwerave'ga ja. A'ereki ağwamo nhande reaporoğitapyahuhetero. A'ea nhande tikwaha. A'ereki nhande tiarõ hete nhaneirũ'ga Cristo'gareheve'ga. Kiroki ga noarõi oirũ'ga – ga ko u ve omanove'ga ja.

¹⁵ Oirũ'ğa arõe'yruhũrame ko ға ahejukahara'ğa ja. Jukwaha reki ahejukahara'ğa ndekoe'yma Tupana'ğa pavēi avuirama.

¹⁶ Cristo'ğa onhikwava'ē omanomo nhande repyga nhande arōheteavo ikwehe. A'ero nhande ikwahavi kiro nahā ko ojipe'ğa arōa javo. Nhande tiarō hete nhaneirũ'ğa a'ero hamo. Xa'eyme po nhande hamo: “Namanopotari ji. Nurā ji nanhikwava'ēgi nhĩrũ'ğa ndepyga.” Xa'eyme ti a'ea. Xanhikwava'ē tuhē po nhande nhaneirũ'ğa ndepyga hamo.

¹⁷ Po imbateve'ğa gwepia oirũ'ğa mbatere'ymame. Po imbateve'ğa ndoporogwetygi ға, a'ero po ga etehei: “A'arō hete ji Tupana'ğa.” Ga noarōi tuhē reki Tupana'ğa. A'ereki ga noarōi oirũ'ğa porogwetyge'yma.

¹⁸ Xa'etehehuyme ti a'ero: “Xanhoarō nhande.” Xanhoarō hete tuhē ti nhandejogwerekokatuavo.

Tikwaha nhande nhandejikoty'ara Tupana'ğa pavēi

¹⁹⁻²⁰ Nhanenhoarōheterame nhande ikwahavi nhandejikoty'ara a'itituhēve'ğa pavēi. Po nhande ei: “Ndakokatui reki ji. A'ero po ti Tupana'ğa nhimonha'ngai ji rehe nehē,” xa'e po nhande. Emo Tupana'ğa nhande porogwety reki. A'ereki ga nhande hohe. Okwaha pa ga. “Oko katu pota ға novĩa,” e po ga nhande ve. A'ero nhande inoġatui nhandepy'a ganhi'ğa kwahavame.

²¹ Nhĩrũ, nhanderekokaturame nhande nimbojari nhandejihe. A'ero nhande ndipojihuvu nhandekovo Tupana'ğa pavēi.

²² Igwete Tupana'ğa imbuhupavi nhande ve nhande erame ga pe. A'ereki nhande tihendu katu ganhi'ğa jipi nhandekovo garemimbotarimova'ea rehe.

²³ Tupana'ğa nhi'ğa ko nahā: “Pejiko ti jira'yra'ğa rehe Jesus Cristo'ğa rehe. Penhoarōarō ti pejogwerekokatuavo,” ei ga. A'ea Tupana'ğa e'i nhande ve.

²⁴ Kiroki ga ġwendu katu Tupana'ğa nhi'ğa – ga ojikoty'a Tupana'ğa pavēi. Tupana'ğa ojikoty'a ga pavēi no. Nhande tikwaha Tupana'ğa jikoty'ara nhande pavēi. A'ereki ga ombuhu gwa'uva nhande pyri.

4

Tupana'ğa ra'uva ndokoi ga pavēi

¹ Nhĩrũ, taperoviapavuhui ti ға erame: “Tupana'ğa ra'uva oko ji pavēi.” Taperoviapavuhui ti ganhi'ğa. Mara'ngu po ға javo tehe? Pekwaha na'ē ti hepiaga. A'ereki ға he'yi Tupana'ğa nhi'ğaatyviva'ea mombe'uhara'ğa. Ohooho ға toromombe'u katu ore Tupana'ğa nhi'ğa javo tehe ojipe'ğa pe.

² Tupana'ğa ra'uva rekorame ға pavēi po ti pe ikwahavi ganhi'ğa renduvame nehē. A'ereki ға e'i: “Jesus Cristo'ğa Tupana'ğa remimbuhurukara'ğa o'a vvyakotyva'ero raikwehe,” ei ға. Ga erame a'ea Tupana'ğa ra'uva oko ға pavēi.

³ Jara'ğa ki a'e te e'i: “Jesus Cristo'ğa ndo'ari vvyakotyva'ero.” Ga erame a'ea Tupana'ğa ra'uva ndokoi ға pavēi. Nanongara'ğa ndeaporoġita ko Cristo'ğa arõe'yheteve'ğa reaporoġita ja. Pehendu pe ojipe'ğa Cristo'ğa arõe'yheteve'ğa mombe'urame pe me uhu po ti ga javo. Oko jipe reki ға kiro avo – kiroki ға oko gareaporoġita rupi.

⁴ A'e ji pe me jira'yra'java'ea pe: Pe ko Tupana'gareheva'ero peko. Igwete pe imombigi Tupana'ğa nhi'ğaatyviva'ea mombe'uhara'ğa popoakara. Diabo'ğa oko Tupana'ğa arõe'yve'ğa pavēi novĩa. Emo Tupana'ğa ra'uva pepavēiva'ea ipopoaka hete Diabo'ğa hohe hete.

⁵ Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga ko Tupana'ga arõe'ÿve'ga pyteripeve'ga. Nurã ga nhi'igi Tupana'ga remiarõe'ÿva'ea rehe. A'ero Tupana'ga arõe'ÿve'ga hendukatui ganhi'iga.

⁶ Nhande ki a'e te xako Tupana'gareheva'ero. Kiroki ga okwaha hete Tupana'ga - ga nhanenhi'iga rendukatui a'ero. Ga henduvame nhanenhi'iga nhande ikwahavi Tupana'ga ra'uva rekoa ga pavêi a'ero. A'itituhêve'ga ra'uva oko ga pavêi, xa'e nhande. Kiroki ga ndokoi Tupana'ga rehe - ga nohendukatui nhanenhi'iga. Ga henduve'ymame nhanenhi'iga nhande ikwahavi Diabo'ga rekoa ga pavêi. I'mbeheteve'ga oko ga pavêi, xa'e nhande a'ero.

Tupana'ga oko iporoarõheteve'ga

⁷ Nhiirũ, Tupana'ga nhande monhoarõarõuka. Xanhoarõarõ hete jipi a'ero. Tupana'ga ra'yramo nhande xanhoarõ. Igwete nhande Tupana'ga kwahavi.

⁸ Kiroki ga noarõi ojipe'ga - ga ndokwahavi Tupana'ga okovo ga ja rui. A'ereki Tupana'ga oko iporoarõheteve'ga.

⁹ Tupana'ga omboukwaha gwemiarõhetea nhandepyteri pe. A'ereki ga ombuhuruka gwa'yra'ga. Ojipeji hete gara'yra'ga. Igwete ga ga mbuhurukari yvya koty tomongo ti ga ga ji pyri avuirama javo.

¹⁰ Ji nda'ei: Nhande ypy tiarõ Tupana'ga. A'ereki gaha nhande arõ. Igwete ga gwa'yra'ga mbuhurukari yvya koty. A'ero Tupana'ga ra'yra'ga manoi nhande repyga tamombo ti gandekote'varuhua ga hugwi javoji. Nahã Tupana'ga omboukwaha nhanearõhetea a'ero.

¹¹ Nhiirũ, Tupana'ga nhande arõ hete. Nurã po nhande xanhoarõarõ a'ero hamo.

¹² Yvyakotyva'ero nhande ndihepiangavi Tupana'ga. Emo nhanenhoarõrame nhande ikwahavi Tupana'ga jikoty'ara nhande pavêi. Nhanenhoarõrame nhande nhoarõhetei. A'ereki Tupana'ga nhande monhoarõukari.

¹³ Xajikoty'a nhande Tupana'ga pavêi. Tupana'ga ojikoty'a nhande pavêi no. Tikwaha nhande a'ea. A'ereki ga ombuhuruka gwa'uva nhande pyri.

¹⁴ Orohepia ore Tupana'ga ra'yra'ga ikwehe. Igwete ore ei ojipe'ga pe jipi: "Tupana'ga ombuhuruka gwa'yra'ga tombopiro'y ti ga vyvakotyve'ga gandekote'varuhua hugwi javo," oro'e ore.

¹⁵ Ga erame: "Jesus'ga ko Tupana'ga ra'yra'ga", Tupana'ga ojikoty'a ga pavêi. Ga ojikoty'a Tupana'ga pavêi no.

¹⁶ Igwete nhande ikwahavi nhanearõa herovia. A'ereki Tupana'ga nhande arõ tuhê.

Tupana'ga oko iporoarõheteve'ga. Kiroki ga ojipe'ga arõ jipi - ga ojikoty'a Tupana'ga pavêi. Igwete Tupana'ga jikoty'ari ga pavêi no.

¹⁷ Jukwaha a'ero nhaneremiarõhetea ojipe'ga ndehe nhande kyhyjie'ymame Cristo'ga ea gwama hugwi. Ndiakyhyji po ti nhande Cristo'ga erame nhandereaporogita pe mbapava koty nehê. A'ereki Cristo'ga javijitehe nhande xajikoty'a Tupana'ga pavêi nhande ruvame kiro yvya koty.

¹⁸ Tupana'ga nhanearõro gwaramo nhande ndiakyhyji nhandekovo. A'ereki Tupana'ga remiarõhetea omombi nhandekyhyjia. Kiroki ga okyhyji - ga e'i: "Aerê po ti ga imbuhurukari hahyva'ea nhande ve nehê," ei ga. Nanongara'ga noarõhetei ve a'ero.

¹⁹ Tupana'ga ypy nhande arõ. Nurã nhande tiarõ ojipe'ga.

²⁰ Po ojipe'ga ei: "A'arõ ji Tupana'ga." Po ga o'rame noarõi oirũ'ga Cristo'gareheve'ga, a'ero po ga etehei o'mbero. Po ga noarõi oirũ'ga gwembiepiaga'ga, a'ero po ga noarõi Tupana'ga gwembiepiage'ÿve'ga.

¹⁶ Po nhande nhaneirũ'ga repiagi Cristo'gareheve'ga repiagi ga rekote'varuhurame - kiroki garekote'varuhua nomondoï ga hahyva'ea ruvihava viara rupi - ga repiagame po nhande xanhi'i Tupana'ga pe ga repyga hamo. A'ero po ti Tupana'ga ga mongokatua'javi ojipyri nehê. Ga pe ji ei - kiroki gādekote'varuhua nomondoï ga hahyva'ea ruvihava viara rupi. Ojipe'ga ndekote'varuhua omondo ga hahyva'ea ruvihava viara rupi. Nanuhūrame gādekote'varuhua ji nda'ei: Penhi'i ti Tupana'ga pe ga ndepyga. A'ea ji nda'ei a'ero.

¹⁷ Aherekote'varuhuva'ea nhaporemō ite'varuhu tuhê Tupana'ga pe. Emo jara nomondoï ga hahyva'ea ruvihava viara rupi.

¹⁸ Nhande Tupana'ga ra'yramo ndiakote'varuhui jipi. A'ereki Tupana'ga ra'ya'ga Jesus Cristo'ga nhande a'ngu hete a. A'ero Diabo'ga nombote'varuhui nhande ve.

¹⁹ Nhande ko Tupana'ga rembipojykaharamo. Ojipe'ga nhaporemō ki a'e te Diabo'ga opojyka ga ojive. Tikwaha nhande a'ea.

²⁰ Tikwaha nhande Tupana'ga ra'ya'ga ruragwera Jesus Cristo'ga ruragwera yvya koty no. Igwete ga nhande mbo'ei tapekwaha ti Tupanete'ga javoji. Nhande xajikoty'a Tupanete'ga pavêi. A'ereki nhande xajikoty'a gara'ya'ga pavêi Jesus Cristo'ga pavêi. Ga ko Tupanetero oko. Gaha nhande mōngo hete ojipyri nehê.

²¹ A'e ji pe me jira'ya'java'ea pe: Tapekoi ti ha'angava rehe ganemimbohete'hara rehe.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U TUPANA'GA REMIMO'ËHARAVA'EA PE Segunda Carta de João

¹ Ji ko Jesus'gareheve'ga ndepiakatuharamo ako. Igwete ji ikwatijari kiro imondovouka pe me Tupana'ga remimo'ëhara pe Jesus'gareheva'ea pe – perope pe pejatykatyka timbohete Tupana'ga javo. Opoarõ hete tuhê ko ji. Ji jate rûi reki opoarõ. Ga nhaporemõ – kiroki ãa okwaha okovo a'itituhêva'ea rehe Jesus Cristo'ga mombe'ua rehe – ãa na jitehe pe arõ no.

² Opoarõ hete ko ore. A'ereki a'itituhêva'ea Jesus Cristo'ga mombe'ua opyta nhandepy'a pe. Avuïrama po ti ipytaï nhande pyri nehê.

³ Tupana'ga po ti omomyry nhande ve nehê. Nhande porogwety po ti ga. Onogatu po ti ga nhandepy'a nehê no. Nahã po ti Tupana'ga rekoï nhande ve nehê nhanderuvete'ga gara'yra'ga pavêi Jesus Cristo'ga pavêi. A'ereki nhande xako a'itituhêva'ea rupi Jesus Cristo'ga mombe'ua rupi. Nhande xanhoarõarõ hete no.

Oko ahe Cristo'ga mombe'ua rupi

⁴ “Peko ti a'itituhêva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi,” ei Tupana'ga nhande ve. Nurã ji roryheterõ pendeheve'ga ndepiaga ikwehe. A'ereki ãa oko a'itituhêva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi.

⁵ Kiro ji ehetei pe me a'ero: Xanhoarõarõ ti. Hajiheva'ea rûi ji ikwatijari pe me. Agwamova'ea jate rûi ji ikwatijari Cristo'ga nhi'iga mombe'gwovo. A'ereki ymya Cristo'ga e'i a'ea nhande ve nhande jikogypyrame ga rehe ikwehe. “Penhoarõarõ ti,” ei ga nhande ve.

⁶ Nhandenhoarõrame nhande rekoï nahã: Xako nhande Tupana'ga nhi'iga rupi. Igwete ga ei nhande ve: “Pearõarõ ti ojipe'ga pejikovo,” ei ga. A'ea pe henduvi pejikogypyrame Jesus Cristo'ga rehe.

⁷ Iporomoandyandyive'ga ohooho javo ojipe'ga pe onhimongyavo. “Jesus Cristo'ga Tupana'ga remimbuhurukara'ga ndo'ari vyvakotyva'ero raikwehe,” e'i tehe ãa ãa pe jipi. Nanongara'ga ko Cristo'ga arõe'yheteve'ga ja iporomoandyandyive'ga ja.

⁸ Tapenhimoandyandyjukari ti ãa pe a'ero. Penhimoandyjukarame po ti pe ndaperekoa'javi pejikokatua ikwepykava'gwama nehê. Penhimoandyjukare'ymame po ti Tupana'ga imomyryhetepavi pe me pe mbuhua ojipyri nehê.

⁹ Ojipe'ga ndokoa'javi Cristo'ga remimombe'ua rehe jate. Jatyviva'ea mombe'ua rehe ãa ndekoï no. Naname ãa ndokoi Tupana'ga pavêi. Nhanderekorame Cristo'ga mombe'ua rehe jate nhande xako nhanderuvete'ga pavêi gara'yra'ga pavêi no.

¹⁰ Po ãa ohorame pe pyri Cristo'ga mombe'gwovo jatyvi, tapembuhurukari ti ãa penhonga pype. Tapevy'ari ti ãa ndehe.

¹¹ Kiroki ãa hory nanongara'ga ndehe – ãa oko te'varuhu ãa pavêi no.

Mbapavamo Joãova'ea okwatija

¹² He'yiva'ea ji amombe'u pota pe me novia. Emo ji ndakwatijapotari pe me. A'ereki ji aho pota pe pyri nhinhi'iga pe me nehê tianderoryrory hete ti nhandenhomonhi'igame nehê.

¹³ Peirũ'ga Tupana'ga remimo'ëhara'ga – koroko ãa ojatykatyka avo Tupana'ga mboheteavo jipi Jesus'gareheve'ga – ãa omondouka onhi'iga pe me.

JOÃOVA'EA OMOMBE'U GAIOVA'EA PE

Terceira Carta de João

¹ Ji ko Jesus'gareheve'ga ndepiakatuharamo ako. Nhiirũ, Gaio, kiro ji ikwatijari nde ve. Ji oroarõ hete tuhẽ ko nde.

² Nhiirũ, u katu ndepy'a. A'ereki nde erejiko hete Jesus Cristo'ga rehe. A'ero ji ei Tupana'ga pe: "Tipyry pa ti Gaio'ga pe. Titetirũyme ti ga," a'e ji nhinhi'iga Tupana'ga pe nde repyga.

³ Jirory hete ji nhaneirũ'ga nuḡandurame avo. A'ereki ḡa nde mombe'u ji ve. "Oko katu Gaio'ga," ei ḡa. "A'ereki ga oko hete a'itituhẽva'ea rupi Cristo'ga mombe'ua rupi," ei ḡa nde mombe'gwovo.

⁴ Ji mbohory hete ji henduvame nanongara jipi. A'ereki ḡa omombe'u jira yra'jave'ga ndekoa a'itituhẽva'ea rupi.

Joãova'ea ombohete Gaiova'ea

⁵ Nhiirũ, nhaneirũ'ga ojiko nde rehe. A'ereki nde erepokopoko ḡa. Haji-heve'ḡa vehevi nde erepokopoko jipi nhaneirũ'ga.

⁶ Avo urame ḡa imombe'ui ore ve neremiarõa ojihe ore jatykaramame Tupana'ga mboheteavo. Pyyry po ti nde nanongara'ḡa pokogi jipi nehẽ imondovo mbatera ḡa pe ḡa hogahorame pe hugwi nehẽ. Imondokaturame po ti Tupana'ga nhimohẽhetei pe ndehe nehẽ.

⁷ A'ereki ḡa ombojoapiapi cidades ogwovo Cristo'ga mombe'gwovo ḡa pe. Ohorame ḡa ndopyhygi mbatera Cristo'gareheve'ḡarũive'ḡa hugwi.

⁸ Nhande reki Cristo'gareheva'ero timbuhuruka nanongara'ḡa nhaneronga pe hamo imondovo mbatera ḡa pe hamo. Nahã po ti nhande ḡa moirũirũ ḡa horame a'itituhẽva'ea mombe'gwovo.

Joãova'ea omboja Diótrefesva'ea rehe

⁹ Akwatija ji nhinhi'iga imondovouka Cristo'gareheve'ḡa pe ikwehe novĩa - kiroki ḡa ojatyka Tupana'ga mboheteavo pevo. Emo Diótrefes'ga ndokoi orenhi'iga rehe. A'ereki ga onhimongo potaruhu jara'ḡa hohe.

¹⁰ Nurã jihorame pe pyri po ti ji imombe'ui pe me garekote'varuhua nehẽ. A'ereki ga e'iteheuhu imbojateheavo ore rehe. Johe'i hete ko Diótrefes'ga rekote'varuhui no. A'ereki ga nombuhurukari ojipyri haji-heve'ḡa nhaneirũ'ga. Igwete pendeheve'ḡa ḡa mbuhurukapotaramame ga gwovahoguhu pendeheve'ḡa mondovo pea hugwi. "Tojivyra'javyme ti ḡa nhande pyri nhande jatykaramame Tupana'ga mboheteavo," e'i thehe Diótrefes'ga.

Joãova'ea ombohete Demétriova'ea

¹¹ Nhiirũ, okote'varuhuve'ḡa ndupi rui ti eho. Eho ti okokatuve'ḡa ndupi. Kiroki ḡa oko katu - ḡa ko Tupana'gareheva'ero oko. Kiroki ḡa oko te'varuhu - ḡa ndokwahavi Tupana'ga.

¹² Nhandeirũ'ḡa nhaporemõ ombohete Demétrio'ga pyry hete ga javo. Garekoa a'itituhẽva'ea rupi omboukwaha hete garekokatua. Ore orombohete ga no. Nde erekwahã oreremimombe'ukatua.

Mbapavamo Joãova'ea okwatija

¹³ He'yiva'ea ji amombe'u pota nde ve novĩa.

¹⁴ Emo ji ndakwatijapotari nde ve jihopotarahiva ġwaramo kotihĩ pe pyri pe ndepiaga. A'ero po ti nhande nhomonhi'inhi'igi nehẽ.

¹⁵ Tu katu ti ndepy'a. Avove'ġa nhaneirũ'ġa omondouka onhi'igã nde ve. Emondouka ti nhinhi'igã enhipavẽive'ġa pe nhaporemõ nhaneirũ'ġa pe.

JUDASVA'EA OMOMBE'U AHE VE

Carta de Judas

¹ Ji ko Judasramo Tiago'ga reki'yramo. Jesus Cristo'ga remimbotarimova'ea rehe jate ji reko'i. Kiro ji ikwatijari imondovouka nhinhi'iga pe me. Tupana'ga pe mo'emo'ë ojive ga po ti jireheva'ero oko javo. Tupana'ga pe arõ hete nhandervete'ga. Igwete Jesus Cristo'ga pe nderekokatui pe mbojikoguka ojilhe. Pe me ji akwatija a'ero imondovouka nhinhi'iga pe me.

² Tupana'ga ti tapeporogwety hete. Tonogatu hete ti ga pepy'a. Ga ti tapearõ hete pe nderekokatuaivo nehë no.

Ahembo'ehara'ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea rehe

³ Nhiirũ, akwatija pota hete ji pe me oji'i novã. Amombe'u pota ji pe me nhandejikoga Cristo'ga rehe. Emo ji ndakwatijara'javu reki a'ea pe me. A'ereki ojipe'ga oho pe pyri pe mbo'eavo jatyviva'ea rehe. Nurã ji ei jiyvyteri pe oji'i: "Akwatija po ji ojipea ga pe hamo a'itituhẽva'ea mombe'gwovo hamo."

A'ea ji akwatija kiro imondovouka pe me tapemombe'umbe'u aha ti ojipe'ga pe jipi a'itituhẽva'ea Cristo'ga mombe'ua. Tupana'ga okwahavuka pa nhande ve Cristo'ga mombe'ua ikwehe jireheve'ga ti tokwaha javo.

⁴ Emo pembo'eatyvive'ga oko pepyteri pe kiro okote'varuhuve'ga. Igwete ga pe moandyandi. "Oromombe'u katu ore Cristo'ga," ei ga pe me o'mbero. Igwete ga ei: "Xako te'varuhu ti. A'ereki Tupana'ga omombyry ahe ve jipi. Imombyryva gwaramo po ti ga nombahyukari nhande ve nehë nhande rekote'varuhurame nehë," e'i tehe ga jipi. Ga ndokoi reki Jesus Cristo'ga rehe. Ga jate koi nhandervihavuhetero nhandepojoykaharetero. Ymya Tupana'ga nhi'iga mombe'uharava'ea ikwatijari ga mombe'unhogwenondeavo hako. "Tupana'ga po ti ombahyuka okote'varuhuve'ga pe nehë," ei ahe ikwatija hako.

⁵ Pe pekwha pa a'ea. Emo ji takwahavukara'ja pe me. Ymya nhandepojoykaharete'ga israelitasva'ea rerohokatui Egitopeva'ea gwyrã hugwi ahe mongovo hako. Emo ga aerë israelitasva'ea momanoi onhi'iga reroviare ymame hako.

⁶ Oro yvagipeve'ga – kiroki ga onhiroyrõ koji'i ore oroko pota huvihavamo javo – ga ndopytai opohia gwuhava hugwi. A'ero Tupana'ga ga mongi ga noãa ypytunahivuhua pype ga mombytavo avuirama Cristo'ga ti te'i ga pe javo. "Oho'a'javame yvya koty po ti Cristo'ga ei ga pe nehë: 'Peko te'varuhu hete pe,'" ei Tupana'ga ga mombe'gwovo.

⁷ Oro cidadepeva'ea no, Sodomapeva'ea Gomorrapeva'ea ojipepeva'ea no – kiroki cidades ojopyjopyri u hako. Ahe ko akoja'ga javijitehe yvagipeve'ga. Hahy po ti ahe ve nehë no. A'ereki ahe ndoakwahavihu ojogwerekote'varuhuavo. Akwaimba'ero memenhuhũ ga ojogwerekoko. A'ero Tupana'ga ahe mbokajukapavi cidades rehereheve hako. Tikwaha po nhande a'ero hamo. Tupana'ga po ti ombahyuka okote'varuhuve'ga pe hahyva'ea ruvihava pype tata pype avuirama nehë.

⁸ Ahe javijitehe ko akoja'ga pembo'eatyvive'ga. Oayvahi ko ga mbatera okirame upa. "A'ea rehe ore ikwahahetei," e'i tehe ga. A'ero ga nhimongote'varuhui ojogwerekote'varuhuavo. Nohendukatupotari ga huvihava'ga nhi'iga. E'i te'varuhu ga yvagipeve'ga pe.

⁹ Miguel'ga ki a'e te – ga ko Tupana'gapyrive'ga nduvihavuhuro oko yvagi pe – ga nde'ite'varuhui Diabo'ga pe hako. Miguel'ga horame Moisésva'ea ra'oa

rehe Diabo'ga ruri ga pyri javo. A'ero ga jogwayvayvari ahera'oa rehe. Emo Miguel'ga nde'ite'varuhui Diabo'ga pe ereko te'varuhu hete nde jave'yma ga pe. Miguel'ga e'i reki ga pe: "Tupana'ga gwe ti te'i nderekote'varuhua pe imbohahyavouka nde ve nehë," e'i ga Diabo'ga pe hako.

¹⁰ Pembo'eatyvive'ga ki a'e te e'i te'varuhu gwembikwahavipyre'yma pe. Ga ko mbiara'javuhuva'ea. A'ereki mbiara ndojapyakai gwemimbotarimo okookovo. Nahanahã ga ndekoi gwemimbotarimova'ea rupi jate no. A'ero ga nhimongote'varuhupavi. Nahã po ti ga nhimondoi hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehë pembo'eatyvive'ga.

¹¹ Hahy tuhë po ti ga pe nehë. A'ereki ga oho Caimva'ea rupi okote'varuhuavo. Balaãova'ea javijitehe ko ga jatyvi oko itambere'ia potaruhuavo onhimbote'varuhuavo. Coréva'ea javijitehe ko ga nohendupotari gwuvihava'ga nhi'iga. A'ero po ti Tupana'ga ga mondoid ahe javijitehe hahyva'ea ruvihava pype nehë no pembo'eatyvive'ga.

¹² Jesus'gareheva'ero pe pehopeno i'gwovo ojopyri. A'ea rupirupi pe ei: "Xajapyakaa'ja ti Jesus'ga manoagwera rehe kiro," pe'ji pe. Ite'varuhu hete a'ero pembo'eatyvive'ga hoi i'gwovo pe pyri. A'ereki ga o'ua'u ojihe jate okovo. Ga ko amana rovapitymbyguhua ja no - kiroki nombuhuri amana. A'ereki yvytua gweroho imongyre'yma. A'ero po nhande ei jupe: "Hovapitymbyguhu tehe a. Ndokyri." A'ea ja ko pembo'eatyvive'ga ndekoi. E'ie'iteheuhu ga. Emo ga nomombyryvi ojipe'ga pe.

Pembo'eatyvive'ga ko yva javijitehe no i'ae'ÿva'ea. "Ta kiro i'ahava rupi," xa'e nhande jupe novia. Emo ndi'ai reki. A'ea javijitehe ko pembo'eatyvive'ga. "Omombe'u katu ga kiro mbatera," xa'e nhande ga pe novia. Emo ga nomombe'ukatui reki. Yva ndi'ai. A'ero po nhande hekyi jypya reheve imombo. Omano hete reki yva a'ero. Pembo'eatyvive'ga ko omanova'ea javijitehe a'ero. A'ereki tegwete ganderokotua. A'ero po ti Tupana'ga ga mombori hahyva'ea ruvihava pype nehë.

¹³ Pembo'eatyvive'ga ko typepemuhua javijitehe ypihua ruvihava rehe. Yvyruhua rurame typepemuhua imbotyjuu imombo ite'varuhuva'ea hembeyva rehe. Na jitehe pembo'eatyvive'ga imboukwahavi okote'varuhua onhinotie'yma. Ndipoyjayjare'ymuhiu reki ga novia.

Pembo'eatyvive'ga ko jaytata'ia javijitehe - kiroki jaytata'ia ohoteheuhu. Nanongara ndohokatujuhu jipi. Nurã ahe ndojikogi hehe a'ea oho tehe javo jupe. Pembo'eatyvive'ga na jitehe ndokokatui jipi. Nurã nhande ndiajikogi ga ndehe. Tupana'ga gwereko ypytunahivuhua ga pe topyta ti ga a'ea pype avuirama javo.

¹⁴ Ojikwe Enoqueva'ea omombe'u pembo'eatyvive'ga hako. Ahe ko Adãova'ea rymyminova'ea hako. Adãova'ea jypy oko. Aerë Adãova'ea rymyminova'ea ra'yrava'ea ko Cainãva'ea. Cainãva'ea rymyminova'ea ra'yrava'ea ko Enoqueva'ea - kiroki ahe omombe'u nhogwenonde pembo'eatyvive'ga hako. "Nhandepojykaharete'ga po ti uhu nehë ojipyrive'ga pavëi yvagipeve'ga pavëi.

He'yjuhu ranuhũ po ti gapyrive'ga onhimongyavo nehë," ei ahe.

¹⁵ "Uhu po ti ga javo vyakotyve'ga pe nhaporemo nehë.

Okote'varuhuve'ga pe po ti ga ei:

'Peko te'varuhu pa pe,' e po ti ga nehë," ei ahe.

"'Pe'e te'varuhu pe ji ve no pejikote'varuhuavo,' e po ti ga ga pe nhaporemo nehë," ei Enoqueva'ea pembo'eatyvive'ga mombe'unhogwenondeavo hako.

¹⁶ Pembo'eatyvive'ga ko e'ie'ujuh onhiroyromo. Gwemimbotaruhua rupi ko ga ndekoi. Onhimboheteuhu ga ja'javo ojipe'ga pe. Ga ombohete tehe ojipe'ga no toko ti ga kiro nhaneremimbotarimova'ea rehe javo.

Aheremimomoranduva

¹⁷ Nhiirũ, pejapyaka ti Jesus Cristo'ga moirũhara'ga nhi'igagwera rehe. A'ereki ga omombe'u nhogwenonde pembo'eatyvive'ga ikwehe.

¹⁸ Igwete ga ei pe me: “Aerẽ Cristo'ga rura'java renonde po ti ga ndekoi pe pyri nehẽ. Igwete po ti ga pe nderekomemui nehẽ,” ei Jesus'ga moirũhara'ga. “Gwemimbotaruhua rupi po ti ga ndekote'varuhui nehẽ,” ei ga pembo'eatyvive'ga mombe'gwovo ikwehe.

¹⁹ Nanongara'ga pe mbojipe'ape'a ojohugwi jipi. Gwemimbotarimo ga ndekoi. Tupana'ga ra'uva ndokoi ga pyri.

²⁰ Pe ki a'e te pejiko Cristo'ga rehe. Cristo'ga mombe'ua ko pyri hete. Penhombojokojiko hete ti ga rehe a'ero. Penhi'i ti Tupana'ga pe gara'uva popoakarimo.

²¹ Tupana'ga nhande arõ hete. Peko ti garemiarõa rehe a'ero. Pe'ji ti ojohupe: “Jesus Cristo'ga po ti nhande porogwety nehẽ. A'ero po ti ga nhande rerohoi ojipyri avuirama nehẽ,” pe'ji ti ojohupe.

²² Peporogwety ti ga - kiroki ga ndogweroviarihĩ Cristo'ga mombe'ukatua.

²³ Jara'ga oho hahyva'ea ruvihava viara rupi. Pe'ji ti ga pe a'ero: “Peho gweri pe hahyva'ea ruvihava pype. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejikoga Cristo'ga rehe,” pe'ji ti ga pe. Hendukaturame penhi'iga po ti pe ga mongoi Tupana'ga viara rupi nehẽ. Peporogwety ti jara'ga no - kiroki ga opotaruhu okote'varuhuavo. Ga porogwetygame ti pejapyaka katu pejihe tapekoi ti gandekote'varuhua rupi no, a'e ji pe me.

Timbohete ti Tupana'ga

²⁴ Tupana'ga pe mbopopoaka tokote'varuhuyme ti ga javo. Ga po ti pe nderohoukari ojipyri yvagi pe nehẽ no. Ndapekote'varuhua'javi'i po ti pe. A'ero po ti pe ndoryndoryhetero garuvihavuhuhetea pyri nehẽ.

²⁵ Gaha jate ko Tupanetero nhanembopiro'yharamo. Timbohete ti ga a'ero Jesus Cristo'gareheva'ero gwaramo nhandepojykaharete'gareheva'ero gwaramo. A'ereki ga pyri hete nhanderuvihavuhuhetero. Ga ipopoaka hete huvihavuhuhetero jara'ga hohe pa. Nahã ga rekoi ymya hako ga vyva japoe'ymame. Kiromo jate ga rekoi no. Aerẽ ti ga na jitehe nehẽ no. Timbohete ti ga avuirama a'ero nehẽ. Na tuhẽ. Amém.

TUPANA'GA REMBIEPIUKARA JOÃOVA'EA PE Apocalipse ou A Revelação de Deus a João

Joãova'ea okwatija gwembiepiapava

¹ Kiro ji ikwatijari Jesus Cristo'ga rembiepiukara ji ve. A'ea Tupana'ga gwepiuka Jesus Cristo'ga pe javo ga pe:

–Aere'i ti nahanahã nehê. A'ea ti ehepiuka jireheve'ga pe nahã ti nehê aere'iva'ea javo. Ojiko ga ji rehe okovo nhinhi'iga rupi, ei Tupana'ga Jesus Cristo'ga pe. Tokwaha ti ga aere'iva'ea, ei ga ga pe.

–Kwa, ei Jesus Cristo'ga Tupana'ga pe.

A'ero Jesus Cristo'ga ei ojipyrive'ga pe yvagipeve'ga pe:

–Eho ti hepiuka aere'iva'ea jireheve'ga pe João'ga pe ikwahavuka ga pe nahã ti nehê javo, ei ga.

–Kwa, ei gapyrive'ga ua yvya koty ji pyri.

Ovahema ji pyri gapyrive'ga ei:

–Aere'i ti nahanahã nehê, ei ga ji ve hepiuka aere'iva'ea ji ve.

A'ero ji hepiepiapavi ikwahava.

² Kiro ji ikwatijari ikwahavuka nhirembiepiapava Tupana'gareheve'ga pe. Akwatija ji Tupana'ga remimombe'uukara. Akwatija ji a'itituhêva'ea Jesus'ga rembiepiukara.

³ Pyry hete ga pe – kiroki ga omonhi'i a'ea nhirembikwatijara herovia okovo nhirembikwatijara rupi nahã tuhê ti javo. Nahãva'ea imbegwee'yma gwaramo po pyry hete ga pe – kiroki ga gwendu nhirembikwatijara herovia okovo nhirembikwatijara rupi nahã tuhê ti javo.

Joãova'ea okwatija cidadespeva'ea pe

⁴ Ji ko Joãoramo. Kiro ji ikwatijari pe me Tupana'gareheve'ea pe imondovouka pe me. Pejiko pe ga rehe pejatykavo tihendu ti Tupana'ga nhi'iga javo. Sete ko pejatykahava Ásiapeve'ga gwyrri pe. Pevo ti ji imondoukari nhirembikwatijara pe me nehê.

Agwamo Tupana'ga oko. Ymyahũ ga oko hako. Aerê ti ga ruri nehê no. Kiro ji ei: Ga ti tomomyry pe me. Tonogatu ti ga pepy'a no, a'e ji.

Tomomyry ti Tupana'ga ra'uva pe me inogatuavo pepy'a, a'e ji. Tupana'ga ra'uva heko'i garovai pyteri pe ga'apykavakatua pyri. Oapyga pevo Tupana'ga jukwahavamo aheruvihavuhetero. Seteva'ea ja ko Tupana'ga ra'uva.

⁵ Jesus Cristo'ga ti tomomyry pe me, a'e ji. Tonogatu ti ga pepy'a, a'e ji. Hupi katu Jesus Cristo'ga Tupana'ga kwahavukari ahe ve. Pyry ahe ganhi'iga reroviari a'ero. Omanheterê ga na'ê okwerava'ja hete omanove'ga mbogwerava'java renonde. Ga ko yvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga nduvihavuhete'ga.

Timbohete ti ga! Ga nhande arõ hete. Ga ohy nhanderekote'varuhua nhande hugwi gwekoa reka'vogukarame ojukahara'ga pe omanomo nhande repyga.

⁶ Ga nhande mongo toko ti ga aheruvihavamo javo. Ga e'i nhande ve: "Peko ti jiruva'ga nhi'iga rupi." A'ea ga e'i nhande mongovo toko ti ga ikwava'eharamo Tupana'ga pe javo.

A'ero ji ei: Timbohete tuhê ti Jesus Cristo'ga jipi! Toko ti ga yvyakotyve'ga nduvihavuhetero jipi yvagipeve'ga nduvihavuhetero no. Toko ti ga nhaporemo ganhi'iga rupi jipi. Na tuhê! Amém! a'e ji.

7 Pehendu ti! Aerē ti ga rura'javi yvaḡatiga pavēi nehē.
 Yvyakotyve'ga nhaporemo ti ga repiagi ga rura'javame nehē.
 Gakutuhara'ga no - kiroki ga ojuka ga - ḡahā ti ga repiagi nehē.
 Ojehe'o ti ḡande'ynde'yja'ga nhaporemo okyhyjiavo okoveveuhuavo garura
 ḡwaramo.

Kwa. Na tuhē a'ero! a'e tuhē ji. Amém!

⁸ Kiro Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga ei:

—Ji ppy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Jypyva'ea pe ji ei Alfa, ei ga.
 Mbapavamo ji ako jahykavamo Ômega. Mbapavava'ea pe ji ei Ômega, ei ga.
 Aḡwamo ji ako. Ymyahū ji ako hako. Aerē ti ji ruri nehē no. Yvyakotyve'ga
 hohe ji popoakahetero jitekovo ḡanduvihavuhuhetero. Yvagipeve'ga hohe
 ji reko i no jitekovo ḡanduvihavuhuhetero, ei Jesus Cristo'ga.

Joāova'ea ḡwepia Jesus Cristo'ga

⁹ Jihi ko Joāoramo. Jihi ko peirūa jijikoga ḡwaramo Jesus Cristo'ga rehe pe
 ja. Hahya Tupana'ga arōe'yve'ga omondo pe me Jesus Cristo'ga jikoty'aro
 ḡwaramo pe pavēi. Ji ve ḡa omondo hahya no Jesus Cristo'ga jikoty'aro
 ḡwaramo ji pavēi. Peko pe Tupana'ga nhi'īga rupi. Jihi ako ganhi'īga rupi
 no. A'ereki Jesus Cristo'ga ojikoty'a nhande pavēi. Penhimomirana pe.
 Jihi anhimomirana no. A'ereki nhandejikogypyagwera jate Jesus Cristo'ga
 ojikoty'a nhande pavēi nhande pokoga.

Ji Tupana'ga nhi'īga mombe'uro ḡwaramo ḡa ji mondouka ypa'ouhū me
 Patmos pe tomombe'ua'javyme ti ga Tupana'ga nhi'īga javo. Ji Jesus Cristo'ga
 mombe'uro ḡwaramo ḡa ji mondouka pevo.

¹⁰ Pevo Tupana'ga ra'uva ji pojoykakatui domingo rupi. Jirakykwera koty ji
 henduvi ganhi'īḡahyahiva. Trombeta ja ga nhi'īḡahyahivi javo:

¹¹ —Kiha ti nde erehepia nehē - a'ea ti ekwatija livro pype imondovo
 ojatykave'ga pe Ásiapeve'ḡa ḡwryi pe. Sete ko ḡacidades. Pero koi tuvi
 ḡajatykahava. Kiro ji imombe'ui nde ve cidades rera: Éfeso, Esmirna,
 Pégamo, Tiatura, Sardes, Filadélfia, Laodicéia, ei ga jirakykwera koty.

¹² Ma'ḡa onhi'ī ra'e? a'e ji jijirovaga ga koty. Jijirovagame ji hepiagi
 hyapehava. Sete ko hyapehava ouro apopyra.

¹³ Hyapehava pyteri pe ji ga repiagi. Ga reko i ga ja - kiroki yvyakotyve'ga
 yvagipeve'ga no. Ipukuḡu ḡapira okwava ḡapya pyvō. Oku'ayvira ga omongi
 imondovo opoti'a rupi. Ouro apopyra ko gaku'ayvira.

¹⁴ Ga atimbavamo. Ovelha rava itigahivuhu. A'ea ja hete ga atimbavamo.
 Amana'java'ea neve itigahivuhu. A'ea ja ga atimbavamo. Hendy'jandy'ja
 gareakwara tata ja.

¹⁵ ḡapya rendy'jahetero metal ja bronze ja ḡa metal mbukumbukuheter-
 ame fornalha pype tata pype toroapo ti metalkatuva'ea javo. Na jitehe ḡapya
 rendy'jahetero. Onhi'īḡahyahivuhu ga typojuhetea pyambua ja hete.

¹⁶ Opo pe ojohukoty rūi ga herekoi jaytata'ia. Sete ko jaytata'ia. Gajurua
 rupi ihemi haimbejovaiva'ea itakyhea'javuhuva'ea. Garova hendy'jahetero
 kwara ja. Kwara hendy'ja hete ahaji katu. Na jitehe garova hendy'jahetero.

¹⁷ Ga repiagame ji ari ḡapya pyri omanove'ga ja jikyhyjiavo ḡwaramo ga
 hugwi. A'ero ga pokogi ji rehe opoa pyvō ojohukoty rūi. Kiro ga ei ji ve:

—Terekyhyji ti ji hugwi. Jihi ako jipe jypyva'ero. Jihi ako mbapavava'ero.

¹⁸ Avuirama ji reko i. Amano hete ji. Ji repia kiro. A'ereki ji akoji.
 Nane'y mi ti ji reko i nehē. Dwas chaves ji areko. Nurā huvihavamo ji ei
 okote'varuhuve'ga pe: Pemanō ti. Huvihavamo ji ei ḡa pe no: Peho ti
 omanove'ga ḡwryi pe okote'varuhuva'ea ḡwryi pe, a'e ji ḡa pe, ei ga. Pevo
 rūi ji amondo okokatuva'ea, ei ga.

19 –Nurã, João, ekwatija ti enhimbiepiaga mombe'gwovo, ei ga ji ve. Ekwatija ti aġwamova'ea mombe'gwovo nahanahã kiro jawo. Ekwatija ti aere'iva'ea mombe'gwovo no nahanahã ti nehẽ jawo, ei ga.

20 –Kiro ji imombe'ui onhimiva'ea ikwahavuka nde ve, ei ga ji ve. Nde erehepia jaytata'ia jipo pe jijohukoty rüi. Sete ko jaytata'ia. Seteve'ga pe Tupana'gapyrive'ga pe ji ei jaytata'ia. Gahã yvagipeva'ero omombe'u Tupana'ga nhi'iga gareheve'ga pe. Kiroki gareheve'ga ojatyka henduva ganhi'iga cidades pe yvya koty – ga pe ga omombe'u. Sete ko ġacidades. Sete ko hyapehava no nerembiepiaga ouro apopyra. Tupana'gareheve'ga pe cidadespeve'ga pe ji ei hyapehava. Gahã okwahavuka Tupana'ga pyryva ojipe'ga pe.

A'ea ga ei ikwahavuka onhimiva'ea ji ve.

2

Tupana'ga omondouka onhi'iga ojiheva'ea pe Éfeso

1 –João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Éfeso pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara jawo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Éfeso pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iga nde ve:

–Jihi reki apyhy jaytata'ia jipo pe jijohukoty rüi jigwojigwovo hyapehava pyteri pe. Sete ko jaytata'ia. Sete ko hyapehava no ouro apopyra.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iga

Tupana'gareheve'ga pe cidade de Éfeso pe jawo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

2 –Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Peaporavyky hete pe pejikovo nhinhi'iga rupi penhimomiranama. A'ereki pe ndapepotari okote'varuhuve'ga pepyteri pe. Ojipe'ga uhu pe pyri pe mbo'epota ore ko Cristo'ga moiruharamo jawo. A'ero pe ei: “Mara'ngu po ga gamoiruhara'ga? Mara'ngu po Tupana'ga ga mbuhuruka nhande pyri tombo'e ti ga onhi'iga rehe? Tihepia ti,” pe'e pe. Gandeaporoġita mombaragwahavame pe ikwahavi ga'mbea. Nhimoiruhara'ga rüi ko ga, a'e ji, ei Jesus'ga.

3 –Penhimomirana pe pejikovo nhinhi'iga rupi. Pejikoga ġwaramo ji rehe pe peporavyky pene'oe'yma.

4 Jypya pe ji arõhetei. Aġwamo pe ji aro'ĩ reki. A'ea ji ndapotari, ei Jesus'ga.

5 Pekwahava'ja ti a'ero. Tapekwahava'japigi ti no. Nahanahã pe peko katu jypya. A'ea rupi pe pyryvamo. A'ea ti pekwahava'ja pepohia pejikote'varuhua hugwi pejeaporoġita rerõjijyita ji arõhetea'java. A'ero ti pe ndekoi pejikoypyagwera rehe nehẽ. A'ero ti pe nhoarõhetea'javi pejikheteavo nhinhi'iga rupi pejogwerekokatuaavo nehẽ, ei Jesus'ga. Po pe ndaperõjijyi pejeaporoġita, a'ero ti kotihĩ ji ruri jawo pe me nehẽ. Ako ti ji ga ja nehẽ – kiroki ga gwekyi hyapehava tokoa'javyme ti pyte'mbia rehe jawo. Ga ja ti ji reko'i pe me nehẽ tapekoa'javi ti Tupana'gareheve'ero jawo, ei Jesus'ga.

6 –Ojipe'ga oko te'varuhu Nicolau'ga ja gareheve'ero. Pe ndapepotahetei gandeke'varuhua. Pe ipotare'ymame pyry ji ve. A'ereki jihi ji ndapotahetei gandeke'varuhua no, ei Jesus'ga.

–A'ea nhapremo ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Éfeso pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

7 –Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama jipi – gaha ti oho Tupana'ga pyri opytavo pevo avuiraama nehē. Pevo ti ji jukari ga pe yva hugwi ahemongohava hugwi – kiroki yva o'ā Tupana'ga remityama pyteri pe ahererekokatuhava pyteri pe. I'urame ti ga nomanoa'javi nehē, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'iga ojiheva'ea pe Esmirnapeva'ea pe

8 –João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Esmirna pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurā kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Esmirna pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iga nde ve:

–Jypyva'ero ji ako jipe. Mbapavava'ero ji ako. Amano hete ji. Aerē ji kwerava'javi.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga ninhhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Esmirna pe javo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

9 –Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Hahy hete pe me. Napembateri pe avo. Yvagi pe ki a'e te pe pereko pa.

–Akwaha ji ga pe mbotegweterame. “Ore ko Tupana'gareheve'ero. A'ereki ore ko judeusramo,” ei ga novia. Tupana'gareheve'ga rūi ko ga reki, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga. Ombopogwe ga Satanás'ga reki onhimono'ono'oga ganhi'iga renduva, ei Jesus'ga.

10 –Tapekyhyji ti hahya hugwi, ei Jesus'ga. Pehendu! Aerē ti jararamo pe hoi cadeia pype nehē, ei Jesus'ga. Diabo'ga ti pe mondoukari ipype nehē okote'varuhuavo nehē. “Tahepia ti,” e'i ti Diabo'ga nehē. “Tahepia ti Esmirnapeve'ga jikohetepiga Tupana'ga rehe nehē ji rekote'varuhurame ga pe hahya mondovo ga pe.” A'ea ti Diabo'ga ei pe ndepiaga ve nehē, ei Jesus'ga.

–Dez ti pe kiri hahyheterame pe me nehē. Tapejikopigi ti Tupana'ga rehe. Po pe manoi pejikopige'yama gwaramo Tupana'ga rehe, a'ero ti ji pe mongoi avuiraama Tupana'ga pyri nehē, ei Jesus'ga.

–A'ea nhaporemo ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Esmirna pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

11 –Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama jipi – gaha ti nomanoa'javi nehē. Ndohoi tuhē ti ga tata pype hahyva'ea ruvihava pype nehē. A'ea ti ndahahyi ga pe a'ero nehē, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'iga ojiheva'ea pe Pérgamopeva'ea pe

12 –João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Pérgamo pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Pérgamo pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iga nde ve:
—Jihi reki areko haimbejovaiva'ea.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Pérgamo pe javo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

13 —Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Akwaha ji pegwyrã — perope Satanás'ga oko ganduviavuhuro. Pe ndapekote'varuhui reki pejiko'e'yma ganhi'iga rupi. Peko tuhẽ pe jireheva'ero pejikhoheteavo ji rehe. Nurã ji ei: Napemoka'nhyimi tuhẽ pe jirera. Ndape'ei: “Orojiko pi ore Jesus'ga rehe orerekote'varuhua mombohara'ga rehe.” A'ea rui pe ei, ei Jesus'ga.

—Antipas'ga ji mombe'ui ga pe jipi no. Ga jikohetepige'yma gwaramo ji rehe ga ga jukai pepyteri pe — perope Satanás'ga oko ganduviavuhuro. A'ea rupi vehevi pe ndapekote'varuhui pejiko'e'yma Satanás'ga nhi'iga rupi reki. Pe ndapejikopigi ji rehe, ei Jesus'ga.

14 —Pepyteri'peve'ga pe mbo'e reki ite'varuhua rehe Balaãova'ea remimbo'ete'varuhua rehe. A'ea ji ndapotahetei, ei Jesus'ga. Jararamo pe ga nderoviari pejikovo ganhi'iga rupi.

—Ymyahũ Balaãova'ea ei Balaqueva'ea pe hako: “Embo'e ti Israelva'ea rakykwepohara'ga ite'varuhua'ea rehe. Ere ti ga pe a'ero to'u ti ga mbiara — kiroki a'ea ga omondo ha'angava rovai pyteri pe ganemimbohete'hara pyteri pe. Togwereko ti ga gwembireko'garũive'ga no. Nahã ti ere Israelva'ea rakykwepohara'ga pe. A'ero ti ga ndekote'varuhui okorame nenhi'iga rupi. A'ero ti Tupana'ga pohiri ga hugwi nehẽ,” ei Balaãova'ea Balaqueva'ea pe ymyahũ hako, ei Jesus'ga imombe'gwovo.

15 —Jararamo pe perovia Nicolau'gareheve'ga nemimbo'ete'varuhua pejikovo hupi. A'ea ji ndapotahetei no, ei Jesus'ga.

16 —Perojijyi ti pejeaporoğita pejipohia ganemimbo'ete'varuhua hugwi ga mondovo pejihugwi. Po pe ndaperojijyi pejeaporoğita, a'ero ti kotihĩ ji ruri pe pyri jitavuka pe me nehẽ. Ereki pe Balaãova'ea remimbo'ea rerovia Nicolau'gareheve'ga nemimbo'ea rerovia no. Pe me nhaporemo ti ji tavukari haimbejovaiva'ea pyvõ nehẽ — kiroki haimbejovaiva'ea ohẽ jijurua rupi, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemo ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Pérgamo pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

17 —Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga.

Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama jipi — ga pe ti ji jukari mbeju'ia'javuhua'ea manã nhirembiepiukaripyre'yma nehẽ. Itatiguhũva'ea po ti ji imondo'i ga pe nehẽ. Itatiguhũva'ea rehe ti ji ikwatijari garerapyahua. Gaha jate ti okwaha ojerapyahua nehẽ, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'iga ojheva'ea pe Tiatirapeva'ea pe

18 —João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagineve'ga pe — kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Tiatira pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Tiatira pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iga nde ve: –Jihi reki ako Tupana'ga ra'yra. Hendy'jandy'ja jireakwara tata ja. Jipy a hendy'jandy'ja metal ja bronze ja tatapypeva'ea ja.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Tiatira pe javo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

19 –Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Penhoarõ hete pe. Pe ji arõhetei no. Peporavyky pe pejopokoga pejikovo nhinhi'iga rupi. Ndapejikohetepigi pe ji rehe penhimomiranama. Jypya pe poravykyi pejikovo nhinhi'iga rupi. Agwamo johe pe poravykyhetei, ei Jesus'ga.

20 –Penhimbo'euka pe Jezabelhã pe. A'ea ji ndapotahetei. E'i hã: “Ji ko Tupana'ga nhi'iga momba'uharamo,” e'i hã o'mbero. A'ero hã jireheve'ga mbo'ei ite'varuhuva'ea rehe pepyteri pe. Hã e'i: “Pyr pe penhimbireko'garüive'ga nderekorame. Pyr pe i'urame mbiara ha'angava mbohetea rupiara,” ei hã o'mbero, ei Jesus'ga.

21 –A'ero ji ei hã pe ikwehe'i: Erojiyi ti ejeaporogita epohia ejekote'varuhua hugwi. Terekoa'javi ti enhimbireko'garüive'ga no. Terembo'ea'javi ti ojipe'ga hehe. Terembopohirukara'javi ga ji hugwi, a'e ji hã pe novia ikwehe'i, ei Jesus'ga.

–Hã nohendukatui nhinhi'iga. Ndogwerojiyi hã ojeaporogita opohire'yma okote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga.

22 –Pehendu ti! Aerẽ ti ji hã mombori onhinongava rehe. Kiroki ga oko hãarekote'varuhua rupi – gahã ti ji ga mombo hã pyri. Hahy hete tuhẽ ti ga pe a'ero nehẽ. Po ga ojeaporogita rerojiyi opohia hãarekote'varuhua hugwi, a'ero ti ji namondoa'javi hahya ga pe nehẽ, ei Jesus'ga.

23 Ajuka hete ti ji hãara'ya'ga nehẽ no. A'ero ti jireheve'ga nhaporemo ikwahavi. “Jesus'ga okwaha hete nhandeyvytera nhandepy'a no,” e'i ti ga ji mombe'gwovo nehẽ, ei Jesus'ga. “Okwaha ga nhandeaporogita nahanahã ga oko javo. Po nhande rekote'varuhui, a'ero po ti ga imondoi hahya nhande ve nanani nehẽ. Po nhande rekokatui, a'ero po ti ga imombyryvi nhande ve nanani nehẽ,” e'i ti ga ji mombe'gwovo nehẽ, ei Jesus'ga.

24-25 –Jezabelhã remimbo'ea pe ojipe'ga ei: “Onhimiheteve'ea – akoja Satanás'ga okwaha hete.” A'ea ga ei jupe, ei Jesus'ga. Pe ki a'e te pe ndapekoi hãaremimbo'ea rehe ikwahave'yma Satanás'ga rembikwahava pejiupa Tiatira pe. Pe me ji ei Tupana'gapyrive'ga pe no: Akoja a'e ypy pe me ji ea'javi kiro. Nane'ymi ti peko Tupana'ga nhi'iga rupi jate penhimomiranama nehẽ. Nahã pe ndekojipei. Na jitehe ti nane'ymi peko jirure'ymame pe pyri nehẽ, ei Jesus'ga. Ojipea rehe ti ji nanhi'igi nehẽ nahanahã ti peko jave'yma, ei Jesus'ga.

26 –Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama okovo nhinhi'iga rupi jipi onhimarane'ymame – gaha ti ji ga mbopopoaka ga mongovouka vvyakotyve'ga nduvihavamo nehẽ, ei Jesus'ga.

27 Ga pe ti ga hendukatuukahetei onhi'iga nehẽ.

Ahe ja – kiroki ahe onupã ojipe'ga vvyra pyvõ metalva'ea pyvõ toho ti ga nhinhi'iga rupi javo

– ahe ja ti ga hendukatuuka ga pe onhi'iga nehẽ.

Nhaepepa ndipopoakari tujuga apopyra ahe ika'mbika'mbiheterame.

Na jitehe ti vvyakotyve'ga ndipopoakari ga pe ga hendukatuukarame ga pe onhi'iga nehẽ.

Nahã ti ji ga mongoukari nehê toko ti ga gãnduvihavamo ji ja javo. A'ereki na jitehe jiruva'ga ji mongo jipe ji mbopopoaka tohendukatuuka ti ga ga pe onhi'iga okovo gãnduvihavamo javo, ei Jesus'ga.

²⁸ –Ga pe ji imondoi jaytata'uhua nehê – kiroki hendy'ja ko'ema koty. Pyry hete ti ga pe a'ero nehê, ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemoti ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Tiatira pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

²⁹ –Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

3

Tupana'ga omondouka onhi'iga ojiheva'ea pe Sardespeva'ea pe

¹ –João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagi'peve'ga – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Sardes pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Sardes pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iga nde ve:

–Jihi reki areko Tupana'ga ra'uva. A'ea ko seteva'ea ja. Jihi reki apyhy jaytata'ia no seteva'ea.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Sardes pe javo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

–Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Ikwahave'yama ojipe'ga ei pe me: “Peko pyry pe. A'ereki pe peko Tupana'ga nhi'iga rupi.” Jihi reki a'e pe me: Ndapekopyryvi pe. A'ereki pe ndapejirokware pejikovo Tupana'ga nhi'iga rupi.

² –Pejirokwa ti pejeaporogita kwahava. Peko gwere ve Tupana'ga nhi'iga rupi. Pejirokwa ti xakopigyme ti ganhi'iga rupi javo. Penhim-bopopoaka ti xako ti koji'i hete ganhi'iga rupi javo. A'ea ji ei pe me. A'ereki Tupana'ga e'i pe me: “Ga ndokoi nhinhi'iga rupi nhaporemoti,” ei ga.

³ –Tapemokan'hymi ti. Pe'ji ti pejive: “Nahanahã nhande jikogi Tupana'ga rehe ga inombe'urame ganhi'iga nhande ve. Aerê nahanahã jitehe nhande jikogi ga rehe ganhi'iga roviaheateavo.”

–Nahã ti pe'ji pejive pejikopige'yama Tupana'ga rehe penhimomiranama. Peko hete ti ganhi'iga rupi. Pepohi ti pejikote'varuhua hugwi pejeaporogita rorojijyita, ei Jesus'ga.

–Po pe ndapejirokware pejeaporogita kwahava rehe pejeaporogita rorojijyita rehe nehê, a'ero ti ji ruri pe pyri pe ji mboha'uve'yamame. Ahe nombaha'uvi iporomive'ga ndurame. Ahe ja ti napemboha'uvi ji rurame nehê. Aerê ti ji ruri imondovo ite'varuhua pe me pendekote'varuhuro gwaramo nehê, ei Jesus'ga.

⁴ –Jararamo pe ndapekote'varuhui cidade de Sardes pe. Gwihã ji apota hete. A'ero ti pe ndekoi ji pyri imongiavo pepitigahivuhua'ea. A'ereki pe pepyry, ei Jesus'ga.

⁵ –Kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama jipi – ga pe jitehe ti ji imondoi tapy'ynhapitigahivuhua'ea nehê emongi ti javo. Tupana'ga okwatija garera livro pype yvagi pe tuhu ti ga ji pyri upa avuirama javo. Ndahyvi ti ji garera jugwi nehê. Ga pe ti ji ei nehê: Ndehe

ko jireheva'ea. A'ea ti ji ei ga pe jiruva'ga ninhini'iga renduvame nehê Tupana'gapyrive'ga henduvame no, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemô ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Sardes pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

⁶ —Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

Tupana'ga omondouka onhi'iga ojiheva'ea pe Filadélfiaveva'ea pe

⁷ —João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagipeve'ga pe —kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Filadélfia pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Filadélfia pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iga nde ve:

—Jihi reki jipyry hete, ei Jesus'ga. Jihi reki ji ako a'itituhêva'ea momba'uharamo. Jihi reki ji areko chave Daviva'ea apoa israelitasva'ea ruvihavuhuva'ea apoa, ei Jesus'ga. Ji hovapytymba'vogame ojipe'ga nohovapytymi a'ero, ei Jesus'ga. Ji hovapytymame ojipe'ga nohovapytymba'vogi a'ero, ei Jesus'ga.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga ninhini'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Filadélfia pe javo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

⁸ —Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Pepopoaka'ri pe. Emo ninhini'iga rupi pe ndekoi. Ndape'ei ojipe'ga pe: “Ore ko Jesus'gareheva'ea rui.” A'ea rui pe ei, ei Jesus'ga. Nurã ji pe mondoukari tomombe'u ti ga Tupana'ga nhi'iga javo. A'ero ti pe hopehoi Tupana'ga nhi'iga momba'gwomba'gwovo ojipe'ga pe nehê. Tegwete pemombihava Tupana'ga momba'ua hugwi.

⁹ —Pehendu ti! Kiroki ga e'i o'mbero: “Ore ko Tupana'gareheva'ero. A'ereki ore ko judeusramo” —gahã ko Tupana'gareheva'ea rui reki. A'ereki ga nohendukatui Tupana'ga nhi'iga. Onhimbopogwe ga Satanás'ga rehe onhimono'ono'o'ga ganhi'iga renduva, ei Jesus'ga. Pe pyri ti ji ga mbuhurukari pe mboheteavouka. Nurã ti ga nenypy'andurugi pepya pyri nehê pepyry hete pe ore hohe javo. Pe me ti ga ei nehê: “Gaha pe arô hete Jesus'ga!” e'i ti ga pe me nehê, ei Jesus'ga.

¹⁰ —Peko pe ninhini'iga rupi penhimomiranama ji erame pe me: Penhimomirana ti. Nurã ti ji pe nderekokatui pe a'nguavo ite'varuhuva'ea hugwi ite'varuhuva'ea rurame yvyakotyve'ga ndehe nhaporemô nehê. Uhu ti ite'varuhuva'ea imboukwahava yvyakotyve'ga ndeaporogita nehê, ei Jesus'ga.

¹¹ —Nambegwei ti ji rura'javi nehê. Tapejikopigi ti ji rehe a'ero. Po ti pe jikopigi ji rehe nehê, a'ero ti ojipe'ga ndopyhygukari pe me imbuhutehea nehê. Gwiã Tupana'ga imbuhupotari pe me, ei Jesus'ga.

¹² —Kiroki ga gwendo katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama jipi —gaha ti ji ga rerohi yvagi pe ga mongoheteavo Tupana'ga pyri avuirama Tupana'ga ronga pe gambohetehai pe nehê. Okyta ja ti ga pytakatui pevo okaturo. Ndohoa'javi ti ga nehê, ei Jesus'ga. Jiruvihavuhuhete'ga rera Tupana'ga rera ti ji ikwatijari ga rehe nehê. Ga rehe ti ji ikwatijari jiruvihavuhuhete'ga cidade rera nehê no —kiroki cidade ti uhu yvaga hugwi Tupana'ga hugwi cidadepyahua Jerusalém nehê. Jirerapyahua ji ikwatijari ga rehe nehê no, ei Jesus'ga.

—A'ea nhaporemō ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Filadélfia pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

¹³ —Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga.

Tupana'ga omondouka onhi'iga ojiheva'ea pe Laodicéiaveva'ea pe

¹⁴ —João, ei Jesus'ga ji ve, kiro ti ji imombe'ui ikwatijaruka nde ve Tupana'ga rembiepiukara ji ve, ei Jesus'ga ji ve. A'ea ti ekwatija Tupana'gapyrive'ga pe yvagiweve'ga pe – kiroki ga omombe'u Tupana'ga nhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Laodicéia pe, ei Jesus'ga ji ve. Ekwatija ti ga pe tomombe'u ti ga ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara javo, ei Jesus'ga ji ve.

A'ero Jesus'ga imombe'ui ji ve. Nurã kiro ji ikwatijari Jesus'ga remimombe'ua nhitena imondovouka Tupana'gapyrive'ga pe cidade de Laodicéia pe.

Nde ve Tupana'gapyriva'ea pe ji ei a'ero: Kiro koi Jesus'ga nhi'iga nde ve:

—Jihi ko a'itituhēva'ea mombe'uhara, ei Jesus'ga. Ambojiko ji ga jijihe, ei Jesus'ga. Ji ve Tupana'ga oapouka yvaga yvya rehe ve mbatera apovouka.

A'ea Jesus'ga ei. Nde ve ga ei tomombe'u ti ga nhinhi'iga Tupana'gareheve'ga pe cidade de Laodicéia pe javo. Kiro koi ganhi'iga ga pe:

¹⁵⁻¹⁶ —Opokwaha hete ji, ei Jesus'ga. Pe ndapejirokvari reki pejoryvamo ji rehe. Pejoryjory hete ti ji rehe a'ero. Po pe napendoryndoryhetei ji rehe, a'ero po ti peko te'varuhu hete ji ve hamo. Ahe i'upotaramē iroyxagahiva'ea, a'ero iroyxagahive'yva'ea ahe ndopotari onyvuna ojuruva hugwi. Ahe i'upotaramē hakuheteva'ea, a'ero hakuhetee'yva'ea ahe ndopotari onyvuna ojuruva hugwi. Na jitehe ti ji ndapepotari jipohia pe hugwi nehē. A'ereki pe napendoryndoryhetei ji rehe. Emo pe ndapekote'varuhetei ji ve no, ei Jesus'ga.

¹⁷ —Pe'e pe: “Nhanembate nhande. Tireko hete nhande. Ndopavi nhande hugwi. Nurã ti tipyhygyme ojipea nhandejive,” pe'e pe novia, ei Jesus'ga.

—Na rui pe ndekoi, ei Jesus'ga. Pehe ndapekwahavihu. Ite'varuhu hete pe me reki. Peporia'i reki pe pejikovo imbaterē'yve'ga ja reki, heakwagweve'ga ja reki, ipire'yve'ga ja reki. Pe ndapekwahavi reki nhanembate nhande javo.

¹⁸ —Nurã kiro ji pe mogitai. Ji pyri ti pejo embuhu ji ve javo, ei Jesus'ga. Ji hugwi ti pepyhy ouro imbokatupyra tatapyveva'ea. A'rame tehe ti pe mbateramo tuhē nehē, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji amondo tehe pota he'yjuhuva'ea pe me. Ji hugwi ti pepyhy tapy'ynhapitigahivuhuva'ea. A'rame tehe ti pe ndapekoa'javi ipire'yve'ga ja nehē. A'ero ti ojipe'ga ndohepiaga'javi pepire'yva'ehē. A'ero ti pe napenhino'ia'javi nehē, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji amomboruka pota pendekote'varuhua pe hugwi pe mombyrypota toko pyri ti ga ji ja javo. A'ero jipyryva a'e ji pepitigahivuhuva'ea pe, ei ga. Ji hugwi ti pepyhy moha'ga nhandya imongyavo pejeakwara rehe, ei Jesus'ga. A'rame tehe ti pe hepiakatui nehē, a'e ji, ei Jesus'ga. A'ereki ji akwahavuka pota nhimombe'ukatua pe me.

¹⁹ —Nhiremiarōheteve'ga pe ji nhi'igahyi imondovo hahya ga pe toko katu ti ga javo, ei Jesus'ga. Nurã ti pejirokwa pejeaporo'gita rorojijyita pepohia pejikote'varuhua hugwi, ei Jesus'ga.

²⁰ —Pehendu! Kiro ji ami mytu'ehē me, ei Jesus'ga. Ji kwajikwari porta rehe nhinhi'iga kiro ji ruri javo. Kiroki ga gwendu ji nhi'igame hovapytymba'voga ji ve – garonga pype ti ji reki nehē. Ka'arugame ti ore i'ui

orojogwerokupa a'ero nehē, ei Jesus'ga. A'ea ji ei ikwahavuka pe me pejiko ti ji rehe javo. A'ero ti ji jikoty'ari pe pavēi nehē, ei Jesus'ga.

²¹ —Ahendu katu ji Tupana'ga nhi'iga nhinhimomiranama jipi, ei Jesus'ga. Jiruva'ga pavēi ji apygi ga'apykavakatua rehe jitekovo aheruvihavuhetero. Na jitehe ti ga apygi ji pavēi - kiroki ga gwendu katu Tupana'ga nhi'iga onhimomiranama jipi. Gaha ti ji ga reroho yvagi pe ga mboapyga ji pavēi jiapykavakatua rehe ga mongovo nehē toko ti ga aheruvihavamo javo, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

—A'ea nhaporemo ti ere Tupana'gareheve'ga pe cidade de Laodicéia pe, ei Jesus'ga nde ve ikwatijaruka ji ve.

²² —Peapyakwa pe. Pehendu katu Tupana'ga ra'uva ea Tupana'gareheve'ga pe a'ero, ei Jesus'ga.

A'ea nhaporemo Jesus'ga imombe'upavi ji ve.

—Tupana'gapyrive'ga ti tomombe'u Tupana'gareheve'ga pe cidadespeve'ga pe Tupana'ga rembiepiukara ji ve - kiroki sete gacidades vyva koty, ei Jesus'ga ikwatijaruka ji ve.

4

Ombohete ga Tupana'ga yvagi pe

¹ Aerē jirekorame vyva koty ji hepiagi yvate yvaga pype. A'ereki ojipe'a jipe porta'java'ea yvagi pe. A'ero ji ga renduvi - kiroki ga onhi'igypy ji ve. Trombeta ja ga nhi'igahyhivi javo ji ve:

—Herejo avo yvagi pe, ei ga. Nahanahā ti toko nehē. A'ea ti ji hepiukari nde ve aerēva'ea nehē, ei ga ji ve.

² Kotihī Tupana'ga ra'uva ji pojykatui ji rerogwovo yvagi pe. Nanime pevo yvagi pe aheruvihavuhete'ga apykavakatua ga omondo imohina. A'ea rehe ga'apykavareheve'ga apygi okovo aheruvihavuhetero ahe mongongovo onhi'iga rupi.

³ Itakatua ja jaspe ja sardônio ja ga rendy'jandy'javamo. Ga'apykava arimo yvagahavuhua rekoi. Yvagahavuhua hendy'jandy'ja itakatua ja esmeralda ja.

⁴ He'yjuhu aheapykava ga'apykava atimana itena. A'ereki ga oko aheruvihavuhetero oapyga oapykava rehe. Vinte e quatro ko aheapykava. Ga'apykava teni mbyteri pe a'ero. Ahepia ji huvihavuhu'ga. Pevo ga apygi aheapykava rehe he'yive'ga vinte e quatrove'ga. Ga omongi tapy'ynhapitigahivuhuva'ea oina. Akanitara ouro apopyra ga omongi no huvihavuhuro gwaramo.

⁵ Ga'apykava hugwi iveraveravi onaranarağa onhi'inhi'iga. A'ereki ga oko aheruvihavuhetero. Yhyga'java'ea hendyrupe'i ga'apykava rovai pyteri pe ga rekoro gwaramo aheruvihavuhetero. Sete ko yhyga'java'ea. Gara'uva pe ji ei yhyga'java'ea. Seteva'ea ja ko gara'uva.

⁶ Ga'apykava rovai pyteri pe hekoi ypihua ruvihava'java'ea vidro'java'ea apopyra. Tapy katu hete ypihua ruvihava'java'ea cristal ja.

Quatrove'ga nhatimani ga'apykava upa ga pyri okovo mbyteri pe ga rekoro gwaramo aheruvihavuhetero. Gwe'yjuhuro gandeakwara ihygahivi ga ndehe gakambypya koty gakupepytera koty no.

⁷ Quatrove'ga ko nahā: Ojipe'ga rekoi ja'gwara'java'ea ja leão ja. Ojipe'ga rekoi touro ja. Ojipe'ga rova rekoi akwaimbae'ga rova ja. Ojipe'ga rekoi kwanduhua ruvihava'java'ea ja a'ea oveverame. Nahā tuhē quatrove'ga ndekoi upa ga pyri.

⁸ Gapepoa oatimamba ga. Quatrove'ga naganani gapepoa ko seis. Gwe'yjuhuro gandeakwara ohygahi ga ndehe gayvyteri pe no. Ndopytu'ui'i'i ga javo arimo ypytunimo no. A'ereki nane'ymi ga e'ie'i:

—Pyry hete ga! Pyry hete ga!
 Pyry hete aheruvihavuhuhete'ga Tupana'ga!
 Koji'i ga popoakahetero ojiipe'ga hohe pa.
 Ga tehe oko aheruvihavuhuhetero, ei ga.
 Ymyahū ga oko hako.
 Aḡwamo ga oko.
 Aerē ti ga ruri nehē.
 A'ea ga ei jipi onhi'imbig'e yma ga rehe.

⁹ Nahā ga ga'apykavareheve'ga mboukwahavi tikatu hete ti ga javo. Nahā ga ga mbohetei. Ga pe ga ei:

—Ndepyry hete nde ore rerekokatuavo.

A'ea ga ei ga'apykavareheve'ga pe ga mboheteavo – kiroki ga oko avuirama okovo aheruvihavuhuhetero.

¹⁰ Ga erame na ga pe akoja'ga huvihavuhu'ga vinte e quatrove'ga – gahā gwenypy'anduru ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe avuiramave'ga rovai pyteri pe ga rekoro ḡwaramo aheruvihavuhuhetero. Nahā ga neny'andurugi gaha pyry hete nhande hohe javo. Nahā ga ga mbohetei hekyita oakanitara ouro apopyra imondovo inoga garovai pyteri pe ga ko nhanderuvihavuhuhete'ga javo.

¹¹ Ga mboheteavo ga ei ga pe:

—Ndehe jate ndepryhetero orepojkaharetea.

Ndehe jate ti ahe tanemboukwaha a'ero
 gaha tikatu hete javo.

Tanembohete ti ahe.

Tereko ti aheruvihavuhuhetero epopoakaramo.

A'ereki nde ereapo pa
 tanhimohē ti hehe javo.

Nde ipotaro ḡwaramo hekopavi a.

Ejive nde ereapo pa.

A'ea ga ei ga pe ḡworyḡworyvamo ga rehe.

5

Cordeiro'jave'ga ope'a imamanipyra

¹ Kiro ji hepiagi imamanipyra livro ga'apykavareheve'ga po pe aheruvihavuhuhete'ga po pe. Gapo pe gajohukoty rūi imamanipyra livro hekoi. Livro ḡwerekō ikwatijara mbyteri pe i'arimo no. Tuju'gia apopyra pyvō ga hovapytymukari livro raka'e. Sete ko tuju'gia apopyra. Tuju'gia apopyra arimo herekoi ikwatijara no tope'ayme ti ahe livro hepiage'yma ipype javo.

² Ipopoakaheteve'ga Tupana'gapyrive'ga ji ga repia yvagipeve'ga. Hahyahi ganhi'iga ga erame tohendu pa ti ga nhinhi'iga javo. Gaha e'i:

—Maḡa pyry hete huvihavuhuhetero? Pyry hete ti ga ruri ipe'avo livro nehē. Toka'mbika'mbi ti ga tuju'gia apopyra nhaporemō livro pe'avo, ei ga.

³ Ndipe'ahavi tuhē reki. A'ereki ahā pyryheteve'ga huvihavuhuhete'ga. Ndokoi ga livro pe'aharamo yvagi pe. Ndokoi ga livro pe'aharamo yvya koty. Ndokoi ga livro pe'aharamo yvya ḡwryi pe no. Ndokoi tuhē ga ikwatijara repiakaramo a'ero.

⁴ Nurā ji jehe'oi ranuhū. A'ereki ga ḡweka nanongara'ga novīa. A'ereki ahā pyryheteve'ga huvihavuhuhete'ga. Nurā ahā ga livro pe'aharamo. Ahā ga ikwatijara monhi'iharamo a'ero – kiroki ikwatijara oko livro pype. Ahā tuhē ikwatijara repiakara'ga a'ero.

⁵ A'ero huvihavuhu'ga – kiroki vinte e quatrove'ga – ḡande'yja'ga ei ji ve:

—Terejehe'oi. Ehepia Judáva'ea rakykwepohara'ga. Ga pe nhande ei jaḡwara'jave'ga leão'jave'ga. A'ereki ga ipopoaka aheruvihavuhuhetero. Ga

ko Daviva'ea rakykwepohara'ga. Nurã nhande ei ga pe: Garembopyya ko Daviva'ea aheruvihavuhuva'ea. Ojirovia hete ga ovyã omanoa hugwi okwerava'java okovo. Nurã ti gaha tope'a livro ika'mbika'mbiga tujuga apopyra nhaporemõ - kiroki seteva'ea, ei ga ji ve.

⁶ Kiro ji Judáva'ea rakykwepohara'ga repiagi tuhê. Pevo ga ami gapyteri pe. Aheruvihavuhuhete'ga apykava pyri ga ami ga'apykavareheve ga rovai pyteri pe okovo quatrove'ga ndovai pyteri pe no vinte e quatrove'ga ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ga ndovai pyteri pe. Ga repiagame ji ei: Ga ko cordeiro ja jukapyra ja - gwia ga ojuka imondovo ikwava'êhava arimo. Sete ko garatã. Cordeiro ratã ja ko garatã. Ipopoaka hete ga a'ero aheruvihavuhetero. Sete ko gareakwara no. Tupana'ga ra'uva pe ji a'e gareakwara. Seteva'ea ja ko gara'uva. Tupana'ga omõndomõdo gwa'uva vvyakotyve'ga gwyrì pe nhaporemõ takwaha pa ti ji gandekoa pevo javo.

⁷ Kiro cordeiro'jave'ga ruri ipyhyga livro ga'apykavareheve'ga poa hugwi gajohukoty rui ga apygame okovo aheruvihavuhetero.

⁸ Ga livro pyhygirê ga nhinõgi upa ojavapyvo vyva rehe garovai pyteri pe. Ga mboheteavo ga nhinõgi pevo quatrove'ga vinte e quatrove'ga pavêi. Gwetakwera ja ga herekoi imonhi'Thava harpa. Nhaetingy'a'java'ea ga gwerekõ no. Nhaetingy'a'java'ea ko ouro apopyra. Ipype hekoi incenso perfume apopyra. Tynahê a'ero. Perfume a'e ji Tupana'ga remimõ'êhara'ga nhi'iga pe ga nhi'igame Tupana'ga pe.

⁹ Kiro quatrove'ga vinte e quatrove'ga pavêi, ga nhimby'yi ipyahuva'ea rehe. Onhimby'yita ga ei cordeiro'jave'ga pe:

—Ndehe ko pyryheteva'ea aheruvihavuhuhetea no.

Nurã ndehe epyhy livro ika'mbika'mbiga tuju'gia apopyra.

A'ereki nde erejijukauka heka'voguka ejekõa vvyakotyve'ga ndepyga.

Nahã nde ga mbopiro'yi gandekote'varuhua hugwi ga mongovo

toko ti ga Tupana'gareheva'ero javo.

Nahã ko nde vvyakotyve'ga hugwi ga mo'emo'êi, ei ga onhimby'yita.

Gande'ynde'ya'ga hugwi nhaporemõ nde ga mo'emo'êi.

Kiroki ga ojoatytyvi ganhi'iga - ga hugwiugwi nhaporemõ nde ga mo'emo'êi.

Ojipe'ga hugwi nhaporemõ nde ga mo'emo'êi.

Vvyakotyve'ga gwygagwyrìpeve'ga hugwi nhaporemõ nde ga mo'emo'êi.

Nahã ko nde vvyakotyve'ga mo'emo'êi Tupana'ga pe, ei ga onhimby'yita.

¹⁰ Nde ga mongomõgoi toko ti ga aheruvihavamo javo.

Nde ga mongomõgoi toko ti ga ikwava'êharamõ javo.

A'ero ti ga ndekoi aheruvihavamo vyva koty vvyakotyve'ga ndepiakatuavo

hendukatuuca ga pe Tupana'ga nhi'iga nehê.

A'ea ga ei onhimby'yita cordeiro'jave'ga pe quatrove'ga vinte e quatrove'ga pavêi.

¹¹ Kiro ji Tupana'gapyrive'ga ndepiagi ga nenduva. He'yjuhu ranuhũ ga onhi'iga milhões de milhõesve'ga. Oatimamba ga ga'apykavareheve'ga apykava upa quatrove'ga atimambava upa no huvihavuhu'ga atimambava upa no.

¹² Hahyahi Tupana'gapyrive'ga nhi'iga ga erame:

—Pyry hete cordeiro'jave'ga jukapyra'jave'ga.

Gaha ti toko aheruvihavuhetero opopoakaramõ.

Gaha ti toko imbateva'ero herekovo pyryva'ea.

Gaha ti tokwaha hete onhimõambaragwahava.

Gaha ti tipopoaka hete.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti timbõkwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti tohoryory hete, ei ga nhaporemō.
A'ea rehe nhaporemō Tupana'gapyrive'ga nhi'igi javo cordeiro'jave'ga mboheteavo gaha pyry hete ga hohe pa javo.

¹³ Kiro ji henduvi Tupana'ga rembiapohara'ga nhaporemō – kiroki ga oko vyagi pe vyva koty no vyva gwyrī pe no ypihua ruvīhava pype no mbatera pavēi. Gahā mbatera pavēi e i pa:

–Tohoryory hete ti ga'apykavareheve'ga jipi cordeiro'jave'ga pavēi.

Gahā ti timbohete jipi.

Gahā ti timboukwaha jipi tikatu hete ti ga javo.

Gahā ti toko nhanderuvihavuhuhetero jipi.

A'ea nhande ei ga'apykavareheve'ga mboheteavo nhanderuvihavuhuhete'ga mboheteavo.

A'ea nhande ei cordeiro'jave'ga mboheteavo no, ei ga mbatera pavēi.

A'ea rehe nhaporemō Tupana'ga rembiapohara'ga nhaporemō ga nhi'igi javo mbatera pavēi.

¹⁴ Kiro quatrove'ga ei:

–Na tuhē! Amém!

Kiro vinte e quatrove'ga huvihavuhu'ga nhinogi upa ojavopyvo vyva rehe avuiramave'ga mboheteavo.

6

Tuju'gia apopyra

¹ Kiro ji hepiagi cordeiro'jave'ga ika'mbigame tuju'gia apopyra. Ojipejiva'ea ga ika'mbigi. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga nhi'igi. Ga renduvame ji ei: Poro inaraḡi ovuhu, a'e ji. A'ereki hahyahi ganhi'iga ga erame:

–Herejo!

² Nanime ji hepiagi cavalo tiḡuhūva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – gaha gwereko u'yva. Kiro akanitara mondohava ga pe. A'ea ahe ono otavukarame. Nurā ga ikwahavi omondo. Nurā ga ei:

–Tatavuka ti ji, ei ga.

A'ero ga ndopojihuvi ogwovo atavuka hete ji javo ḡapopoakara mombiga. Otavuka hete ga ḡapopoakara mombiga a'ero.

³ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga renduvi quatrove'ga nde'yja'ga. Mokōi ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera a'ero. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga ei:

–Herejo!

⁴ A'ero ojipea cavalo hoi iḡwaḡuhūva'ea. Kiro cavalo arimove'ga mbopopoakahava itakyhea'javuhuva'ea mondohava no hehanhuhūva'ea mondohava ga pe. Nurā ga ikwahavi omondo. Nurā ga ei:

–Aho ti ji vyvakotyve'ga mbojoapitipitiuka nehē, ei ga ogwovo.

⁵ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga renduvi quatrove'ga nde'yja'ga. Três ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera a'ero. A'ero quatrove'ga nde'yja'ga ei:

–Herejo!

Nanime ji hepiagi cavalo jypivuhuva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – ga gwereko imombohyitava opo pe.

⁶ Kiroki ga oko quatrove'ga pyteri pe – gaha ji ahendu. Kiro ga ei cavalo arimove'ga pe:

–Momi itambere'ia aheporavykhava ikwepykava – kiroki ikwepykava ahe opyhy oporavykyrame ara rupi ve. Momi jitehe itambere'ia um litro de trigo apopyra rehe pāo rehe – kiroki pāo ahe o'u ara rupi ve. A'ereki he'yjuhu

ko itambere'ia mbatera rehe kiro, ei ga. Momi itambere'ia aheporavykyhava ikwepykava - kiroki ikwepykava ahe opyhy oporavykyrame ara rupi ve. Momi jitehe itambere'ia três litros de trigo'java'ea apopyra rehe cevada apopyra rehe pão rehe - kiroki pão ahe o'u ara rupi ve. A'ereki he'yjuhu ko itambere'ia mbatera rehe kiro, ei ga. Terembote'varuhui ti yva'ia oliveira yva'ia. A'ea ko ahe oapo ikavamo azeiteramo, ei ga. Terembote'varuhui ti ojipea yva'ia videira yva'ia. A'ea ko ahe oapo vinhoramo, ei ga cavalo arimove'ga pe.

7 Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ojipe'ga renduvi quatrove'ga nde'ya'ga. Quatro ko cordeiro'jave'ga rembika'mbigagwera a'ero. A'ero quatrove'ga nde'ya'ga ei:

—Herejo!

8 Nanime ji hepiagi cavalo jukyryuhuva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo - garera ko Ahemanoa. Ojipe'ga hoi ga reviri. Garera ko Omanove'ga gwyrá. Omanove'ga gwyrá'ga hoi Ahemanoa'ga reviri tuhê ogwovo ga rupi. Kiro gambopopoakahava. Nurã ikwahava omondo'a ga ei ojohupe:

—He'yjuhu ranuhũ vvyakotyve'ga. Quatro ko ga ndekondekorame gapyteri pe nanani ojipejive'ga ti nhande tiapitiuka. Nahanahã ti nhande he'yive'ga apitiuka nehê. Jara'ga ti nhande tiapitiuka haimbejovaiva'ea pyvõ itakyhea'javuhuva'ea pyvõ nehê. Jara'ga ti nhande tiapitiuka ty'ara pe nehê. Jara'ga ti nhande tiapitiuka karugwate'varuhua pe nehê. Jara'ga ti nhande tiapitiuka ka'gwyriveva'ea pe nehê, ei Ahemanoa'ga Omanove'ga gwyrá'ga pavêi.

Nahã ti ga popoakahetero Ahemanoa'ga Omanove'ga gwyrá'ga pavêi he'yive'ga apitiuka nehê a quarta parte dos vvyakotyve'ga apitiuka nehê.

9 Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ji ahera'uva repiagi he'yjuhuva'ea. Cinco ko garembika'mbigagwera a'ero. A'ero kiroki ahe vvyakotyve'ga rembijukapyrava'ea - a'ea ra'uva ji ahepia ikwava'êhava gwyrá he'yjuhuva'ea. Vvyakotyve'ga ahe jukai. A'ereki Tupana'ga rehe ojikoga gwaramo ahe omombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga. Omombe'u ahe Jesus'ga ga pe no okokatuavo. Nurã vvyakotyve'ga tiruahũro ahe ve ahe mbopohipapota Tupana'ga hugwi. Ahe pohire'ymame ga ahe jukai.

10 Kiro hahyahi ahera'uva nhi'iga i'eraime Tupana'ga pe he'yjuhuva'ea.

—Oreruvihavuhetero ndehe ndepyry hete, e'i ahera'uva. Nde nhi'igi a'itituhêva'ea rehe, e'i. Maranime ti nde ei orejukahara'ga pe vvyakotyve'ga pe ga ndehe ore repyga imondovo hahyva'ea ga pe? e'i ahera'uva Tupana'ga pe.

11 Kiro imondohava ahera'uva pe ahepipukuhuva'ea mondohava tapy'ynhapitigahivuhuva'ea mondohava. He'yjuhuva'ea ra'uva inainani herekoi opitigahivuhuva'ea a'ero. A'ereki oko katu gworygworyva onhimomiranama.

Kiro koi imombe'uhava ahera'uva pe no:

—Tukatu ti pepy'a kiro, e'i. Koji'i ti pepytu'u tomanu ti peirũ'ga pe ja ua avo nehê javo, e'i. Penhimanoe'ymame pe pemombe'umbe'u Tupana'ga nhi'iga yvya koty Jesus'gareheva'ero. Na jitehe peirũ'ga imombe'umbe'ui Tupana'ga nhi'iga kiro yvya koty Jesus'gareheve'ga, e'i. Peirũ'ga ti tonhi'ipo'ru pa Tupana'ga nehê. Nurã ti vvyakotyve'ga tojuka peirũ'ga mbopohipota Tupana'ga hugwi nehê. A'ero ti peirũ'ga manoi opohire'yma Tupana'ga hugwi nehê.

A'ea ko imombe'ua ahera'uva pe.

12 Kiro ji hepiagi cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra. Seis ko garembika'mbigagwera a'ero. A'ero yvya igwygwyhetei. Kwara

jypivuhuro tapy'ynhapirypivuhuva'ea ja bode ravaypivuhua apopyra ja a'ero. Jahya igwaguhuro aherekoa ja a'ero.

13 Yvaga hugwi jaytata'ia ndurundurugi vyva rehe a'ero. Onduru jaytata'ia yva'ia monduruga ja. Vyvuturanuhua yva figueira imogwygwymame omondurundu jugwi figo jakyruhuva'ea. Na jitehe jaytata'ia indurugi.

14 Yvaga jipe'ahetei onhimamana ogwovo a'ero livro mamanipya ja ahe imamaname imondovo. Vyvtyruhua imbojipe'ahava ypa'oa imbojipe'ahava no a'ero. Vyvtyruhua nhaporemo ojijyi ypa'oa nhaporemo no.

15 A'ero vyvakotyve'ga nhimimi okyhyjiavo. Ganduvihavuhu'ga no jukwahave'ga no imbateve'ga no soldados'ga nduvihavuhu'ga no ipopoaka-heteve'ga no ojipe'ga no - kiroki ipiro'ye'yve'ga ga ga mboporavykyuka ga mbopohirikare'yma ojihugwi, kiroki ga oporavyky ojive jate no ipiro'yve'ga - gahã nhaporemo onhimimba vyvtyvtyruhua rupi itakwaruhua pype itaruvihava pyteri pe no.

16 Vyvtyruhua pe ga ei itaruvihava pe no:

—Pehi ti ore rehe ore mima ga hugwi. Kiroki ga oapy oapykava rehe yvagi pe okovo aheruvihavuhuhetero - ga hugwi ore nhimipotari torerepiagyme ti ga. Kiroki ga omano cordeiro ja jukapyra ja - ga hugwi ore nhimipotari no tuhurye ti ga ore pyri. A'ereki ga onhimonha'nga hete ore rehe, ei ga.

17 A'ereki kiro ganduhava tuhẽ. Kiro ti ga nduri a'ero onhimonha'ngaheteavo vyvakotyve'ga ndehe nehẽ. Ndorepopoakari po ti ore ga pe oropapava nehẽ, ei ga okyhyjiavo.

7

Tupana'ga rembikwatijariipyra nongava

1 Aerẽ ji hepiagi Tupana'gapyrive'ga amame vyva koty yvagipeve'ga. Quatro ko ga. Quatrove'ga ko nahã: Ojipe'ga ami tyapyra koty. Ojipe'ga ami nhimbya koty. Ojipe'ga ami kwara pora koty. Ojipe'ga ami kwara kia koty. Nahã quatrove'ga hepiakatupavi vyvtua vyva koty. Quatro ko vyvtua. Ga nağanani ipyhygi vyvtua topejupejuyme ti vyvtua vyva koty javo.

—Topejuyme ti vyvtua vyva rehe ypiahua ruvihava rehe no yva rehe nehẽ no, ei ga.

2 Kiro ji hepiagi ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ga jupirame kwara pora hugwi ogwovo yvagi pe. Gwereko ga Tupana'ga rembikwatijariipyra nongava avuiramave'ga rembikwatijariipyra nongava. A'ea pyvõ ga ono Tupana'ga rembikwatijariipyra vyvakotyve'ga ndehe gahã ko Tupana'gareheve'ga javo. Hahyahi Tupana'gapyrive'ga nhi'iga ga erame quatrove'ga pe - kiroki ga opyhy vyvtua. Kiro gambopopoakahava. Nurã ikwahava omondoã ga ei ojuhupe:

—Timbote'varuhu ti vyva ypiahua ruvihava no, ei ga.

Ga pe Tupana'gapyrive'ga onhi'igahyahi.

3 —Tapembote'varuhui ve ti vyva ypiahua ruvihava no yva no, ei ga. Na ore inoçi na'ẽ nhanderuvihavuhuhefe'ga rembikwatijariipyra gareheve'ga ndetovapya rehe. A'ea ti ore torono ga ndehe garembikwatijariipyra nongava pyvõ gahã ko Tupana'gareheve'ga javo, ei ga ga pe.

—Kwa, ei ga.

4 Ga inombavirẽ ga ndehe ji henduvi ga imombe'urame. Imombe'gwovo ga ei:

—He'yuhuranuhuve'ga ndehe ga inoçi Tupana'ga rembikwatijariipyra cento e quarenta e quatro milve'ga ndehe. Ga ko Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwephara'ga, ei ga.

5-8 Doze ko Israelva'ea ra'yrava'ea oko huvihavamo. Ahera'yrava'ea rakyk-wepohara'ga gwereko Israelva'ea ra'yrava'ea rera jitehe. Ga ko nahā a'ero:

Judá'ga

Rúben'ga

Gade'ga

Aser'ga

Naftali'ga

Manassés'ga

Simeão'ga

Levi'ga

Issacar'ga

Zebulom'ga

José'ga

Benjamim'ga.

Nahā Israelva'ea ra'yrava'ea rakyk-wepohara'ga, ei ga. Ganağanani ko doze milve'ga. Ga ndehe inainani Tupana'gapyrive'ga inoġi Tupana'ga rembik-watijaripyra ġahā ko Tupana'gareheve'ga javo, ei ga.

He'yjuhuranuhūve'ga omongi tapy'ynhapitigahivuhuva'ea

⁹ Aerē ji hepiagi he'yjuhuranuhūve'ga vvyakotyve'ga. Ndahepiapavi ji ga. A'ereki ga he'yjuhu ranuhū. Ga nduripei ogwyogwyrive'ga hugwi nhaporemō. Ga nduripei gwe'ygwe'yja'ga hugwi nhaporemō no. Ojipe'ga hugwi nhaporemō ga nduripei no. Kiroki ga ojoatyatyvi ġanhi'ga - ga hugwiugwi nhaporemō ga nduripei no. Kiro ga ami ga'apykavareheve'ga apykava rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe. Cordeiro'jave'ga rovai pyteri pe ga ami no. Omongi ga opipukuhuva'ea tapy'ynhapitigahivuhuva'ea. Gwerekō ga pindova rova opo pe.

¹⁰ Hahyahi ġanhi'ga ga erame:

–Tupana'ga nhandervihavuhuhete'ga oapy oapykava rehe aheruvihavuhuhetero.

Gaha cordeiro'jave'ga pavēi,

ġahā jate omombo hete nhanderekote'varuhua nhande hugwi nhande mombyryva avuirama nhande rerua avo yvagi pe.

Nurā nhande ga mbohetei, ei ga.

¹¹ Kiro Tupana'gapyrive'ga nhaporemō ga ami ga'apykava atimambava huvihavuhu'ga atimambava no quatrove'ga atimambava no. Tupana'gapyrive'ga nhinoġi upa ojovapyvo yvya rehe ga'apykava rovai pyteri pe ga mboheteavo Tupana'ga ko nhandervihavuhuhete'ga javo.

¹² A'ero ga ei:

–Na tuhē! Amém!

Tohoryory ti Tupana'ga nhandervihavuhuhete'ga.

Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti tokwaha hete onhimombaragwahava.

Ga pe ti xa'e: Ndepyry hete nde ore pokoga.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti toko nhandervihavuhuhete'ga.

Gaha ti tipopoaka hete.

Na tuhē ti nhandervihavuhuhete'ga toko avuirama nehē.

Na tuhē! Amém! ei Tupana'gapyrive'ga Tupana'ga mombe'gwovo.

¹³ Kiro huvihavuhu'ga nde'yja'ga ei ji ve:

–Ma'ga po ġa - kiroki ga omongi opipukuhuva'ea tapy'ynhapitigahivuhuva'ea? Ma hugwi ga nduri? ei ga.

¹⁴ –A'ero ji ei ga pe: Ji ndakwahavi. Ndehe erekwaha huvihavuhuro. Emombe'u ti ji ve a'ea, a'e ji.

Imombe'gwovo ga ei ji ve:

–Ga pe hahy hete ranuhū raikwehe. Hahyhetea hugwi ga nduri. Cordeiro'jave'ga rehe ga jikohetei. Ga ojijukauka heka'voguka gwekoa omanomo ga ndepyga tamombo ti ji gandeskote'varuhua ga hugwi ga mombyryva javo. Ga ndepyga ga gwekoa reka'vogukaro gwaramo gapira tigahivuhuro kiro. A'ereki ga ojiko hete ga rehe okokatuavo herovia ga manorame ga ndepyga ga mombyryva, ei huvihavuhu'ga imombe'gwovo.

¹⁵ Nurā ga ndekoi Tupana'ga rovai pyteri pe
ga apygame oapykava rehe aheruvihavuhuhetero.

Ypytunimo ga ndekoi ganhi'iga rupi garonga pype gambohetehava pype arimo no.

A'ero ti ga ruvi gapyteri pe ga a'nguavo nehē, ei huvihavuhu'ga.

¹⁶ Ty'ara ti ndojukaa'javi ga nehē.

Ndoygweja'javi ti ga nehē.

Ndopo'rua'javi ti ga kwarahyahiva nehē.

Nombohakuvyukara'javi ti ga ga pe nehē no, ei huvihavuhu'ga.

¹⁷ A'ereki cordeiro'jave'ga gwepia katu hete ga
okovo ga'apykavareheve'ga rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga rovai
pyteri pe.

Ojikhavavuka ti ga ga pe nehē.

Nahā ti ga ga mongoi avuirama Tupana'ga pyri nehē, ei huvihavuhu'ga.

Gakwahava pe ji ei:

O'u ga yhyppyryva ahemongohava.

A'ero ga ndekoi avuirama Tupana'ga pyri, ei huvihavuhu'ga.

Tupana'ga ti ihypavi gandeahya gandeakwara hugwi nehē.

Ndojehe'oa'javi ti ga nehē.

A'ero ti ga ndokovevehua'javi nehē, ei huvihavuhu'ga ji ve.

8

Mbapavava'ea tuju'gia apopyra

¹ Kiro cordeiro'jave'ga ojipea ka'mbigame tuju'gia apopyra ga nhaporemo onhi'imbi hete. Sete ko garembika'mbigagwera a'ero. Meia hora po ihoi ga nhi'ige'ymane, a'e ji mo henduve'ymane.

² Kiro ji ga ndepiagi Tupana'gapyrive'ga seteve'ga – kiroki ga o'ā Tupana'ga rovai pyteri pe okoheteavo ganhi'iga rupi vyagipeve'ga. Kiro trombetas mondohava seteve'ga pe. Sete ko gatrombetas a'ero.

³ Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ruri o'ama ikwava'ehava pyri. Gwereco ga hyrua incenso perfume apopyra kaja ryrua ouro apopyra. Kiro perfume apopyra mondohava ga pe he'yjuhuva'ea mondohava. Nurā ga ei ikwahava omondo:

–Tambokai ti ji perfume ikwava'ehava arimo nehē, ei ga.

A'ea ga ei ikwava'ehava pe ouro apopyra pe – kiroki oko ga'apykavareheve'ga apykava rovai pyteri pe aheruvihavuhuhete'ga apykava rovai pyteri pe.

–Tupana'ga remimo'ehara'ga nhaporemo onhi'ī Tupana'ga pe, ei ga. Tamondo ti ji ganhi'iga perfume reheve ikwava'ehava rehe nehē, ei ga.

A'ero ga imbokai ipyhyga perfume apopyra kaja ryrua opo pe.

⁴ Ikairame tatati'ga ihoi ikaja ryrua hugwi ogwovo Tupana'ga remimo'ehara'ga nhi'iga pavēi ojiupia ogwovo Tupana'ga rovai pyteri pe.

⁵ A'ero Tupana'gapyrive'ga ipe'ai tata ikwava'ēhava hugwi imotynehema ikaja ryrua. Yvya koty ga imombori tata. Kiro inhi'inhi'igi onaranaraga overaverava. Ogwygwy hete yvya a'ero.

Sete trombetas

⁶ Seteve'ga Tupana'gapyrive'ga – kiroki ga gwereko trombetas – gahā onhimboavujikwe tipy ti trombetas javo.

⁷ Kiro ojipejive'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'ya'ga. A'ero itatiguhūa'java'ea mombohava amana royxagahiva'java'ea mombohava yvya koty tata mombohava pavēi. A'ero ikyri itatiguhūa'java'ea tata pavēi yvya koty. A'ea pavēi aherekoa jihe'ari ohia yvya koty no. Yva he'yjuhu hete ranuhū yvya koty. Trēs'va'ea pyteri pe nanani ojipejiva'ea okai. Nahā a terça parte dos yva okai yvya no. Okai pa nhungwava no.

⁸ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'ya'ga. Mokōi ko ganembipyagwera a'ero. A'ero vvytyra ruvihavuhua'java'ea momborukahava yvya koty ypiahua ruvihava pype. Hendy ko vvytyra ruvihavuhua'java'ea. Paivouhu hete ranuhū ipukuhua ihoi ypiahu ruvihava pukahua ihoi yvya koty. He'yjuhu hete ranuhū quilômetros. Ypiahua ruvihava pype trēs quilômetros pyteri pe nanani ojipeji quilômetro yhya onhimbote hegoro. Nahā a terça parte do ypiahua ruvihava onhimbote hegoro.

⁹ Yhyapora he'yjuhu hete ranuhū ypiahua ruvihava pype yvya koty. Trēs yhyapora pyteri pe nanani ojipejiva'ea manoi yhyapora. Nahā a terça parte dos yhyapora omano. Yharuhua he'yjuhu hete ranuhū ypiahua ruvihava rehe no. Trēs yharuhua pyteri pe nanani ojipejiva'ea ihoi ypy pe oka'nhyama yharuhua. Nahā a terça parte dos yharuhua oho ypy pe.

¹⁰ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'ya'ga. Trēs ko ganembipyagwera a'ero. A'ero jaytata'uhua hehanhuhūva'ea ihiri yvya koty yvaga hugwi. Yhyga ja jaytata'uhua ikai ohia paranauhūa pype. Paranauhūa he'yjuhu hete ranuhū yvya koty. Trēs paranauhūa pyteri pe nanani ojipejiva'ea pype jaytata'uhua ihiri. Nahā a terça parte dos paranauhūa pype jaytata'uhua ohi. Ihiri no yhyaryapyruhua pype. He'yjuhu hete ranuhū yhyaryapyruhua yvya koty. Trēs yhyaryapyruhua pyteri pe nanani ojipejiva'ea pype jaytata'uhua ihiri. Nahā a terça parte dos yhyaryapyruhua pype jaytata'uhua ohi.

¹¹ Jaytata'uhua rera ko ka'a irovahiva'ea. Omborovahi jaytata'uhua yhya a'ero ohirame ipype. Nurā oy'urame he'yjuhuve'ga manoi vvyakotyve'ga.

¹² Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'ya'ga. Quatro ko ganembipyagwera a'ero. A'ero kwara te'varo jahya pavēi jaytata'ia pavēi no. Nurā a'ea nhaporemo nahendykatua'javi. A'ereki oji'iveuhu kwara ogwe arimo quatro horas rupi. Na jitehe oji'iveuhu jahya igwevi quatro horas rupi pytunimo jaytata'ia pavēi.

¹³ Kiro ji hepiagi kwanduhua'javuhuva'ea iveverame yvate. A'ea ji henduvi. Haahyahi kwanduhua'javuhuva'ea nhi'iga i'erame:

–Ite'va! Ite'va! Ite'va ti vvyakotyve'ga pe nehē! Trēsve'ga opy gweri trombetas seteve'ga nde'ya'ga. Ganembipy ko hahyagwama vvyakotyve'ga pe nehē. A'ero ti ite'varuhu hete ga pe nehē, e'i kwanduhua'javuhuva'ea.

9

¹ Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'ya'ga. Cinco ko ganembipyagwera a'ero. A'ero ji jaytata'ia'jave'ga repiagi – kiroki ga ohi yvaga hugwi vvyvo. Kiro chave mondohava ga pe. Nurā ga ei ikwahava omondoa:

—Tape'a ti ji vvykwara ruvihavuhua rovapytymbava jugwi nehē, ei ga. Paivouhu ihoi vvykwaruhua.

² Chave ga ipyhygi a'ero ipe'avo hovapytymbava vvykwaruhua hugwi. Vvykwaruhua rupi ihemi tatatigahivuhua. Tataheteuhua fornahapyeva'ea ja ko ipype, a'e ji tatatigahivuhua repiagame. Tatatiḡa ombogwe kwara. Ypytunahi tatatigateuhuro ḡwaramo.

³ Tatatiḡa hugwi ihemi tukuruhua ua yvya rehe he'yjuhuva'ea. Kiro tukuruhua mbopopoakahava. Nurā tukuruhua oko jagwa'jyra ja. Nurā ikwahava omondoā tukuruhua i'ei ojohupe:
—Tipi vvyakotyve'ḡa nehē, e'i.

⁴ Timbote'varuhuyme ti nhungwava ojipeva'ea henhuiva'ea nehē no. Timbote'varuhuyme ti yva nehē, e'i. Tipitipi ḡa nehē – kiroki ḡa ndogwerekoi Tupana'ḡa rembikwatijariipyra gwetovapya rehe, e'i.

⁵ Tijukayme ti ḡa. Hahyhetea tehe ti nhande timondo ḡa pe, e'i. Cinco meses rupi ti nhande timondo hahya ḡa pe, e'i tukuruhua.

Opiopi tukuruhua vvyakotyve'ḡa a'ero jagwa'jyra ja.

⁶ A'ero vvyakotyve'ḡa ndekotehei xamano javo novīa. A'ereki ḡa nomanoi. Hahy hete ḡa pe. Nurā ḡa manopotari novīa. A'ereki tegwete ḡamanoa.

⁷ Soldados'ḡa omondo metalva'ea cavalos rehe. A'ereki ḡa e'i: “Tokutugyme ti ḡa cavalos nhande horame i'arimo nhandetavuka ḡa pe,” ei ḡa. Nahā cavalos gwereko metalva'ea ojihe. Na jitehe tukuruhua i'javijitehe herekoi ojihe. Oakaḡa rehe tukuruhua gwereko akanitara'java'ea. Ouro apopyra ja ko akanitara'java'ea. Tukuruhua rova ko akwaimbae'ḡa ndova ja.

⁸ Tukuruhua akaḡa ava ko kunhangwera'ḡa ava ja. Tukuruhua ranha ko jagwa'java'ea ranha ja leāo ranha ja.

⁹ Opoti'a rehe tukuruhua gwereko ferro'java'ea tokutugyme ti ḡa nhandepoti'a javo. Iveverame ipepoa ipyambu. Ipepoa pyambua ko henonhandava pyambua ja carretas pyambua ja. A'ereki ipyambu hete cavalos carretas renonhaname onhimongyavo akwaimbae'ḡa nderogwovo totavuka ti ḡa javo. Na jitehe tukuruhua pepoa ipyambuhetero.

¹⁰ Tukuruhua gwaja ko jagwa'jyra gwaja ja. Gwaja pyvō tukuruhua vvyakotyve'ḡa piḡapi. Cinco meses rupi tukuruhua opiopi gwaja pyvō. Kiroki ḡa ndogwerekoi Tupana'ḡa rembikwatijariipyra gwetovapya rehe – ḡahā tukuruhua ḡa piḡapi.

¹¹ Tukuruhua ruvihavuhu'ḡa koi vvykwara ruvihavuhu'ḡa – kiroki vvykwaruhua oho paivouhu. Hebreus'ḡa ono Abadom ga rehe gareraramo. Gregos'ḡa ono Apoliāo ga rehe gareraramo. Nhande tino ga rehe Ahemoka'nhyama gareraramo.

¹² Kiro ji ikwahavi javo: Na tuhē ojipejiva'ea ite'varuhuva'ea ko. A'ea rehe kwanduhua'javuhuva'ea nhi'ḡi oji'i. Kiro ti mokonhava'ea ite'varuhuva'ea memei nehē no, a'e ji.

¹³ Kiro ojipe'ḡa ipyi trombeta seteve'ḡa nde'yja'ḡa a'ero. Seis ko ganembipyagwera a'ero. A'ero ji ga renduvi – kiroki ga onhi'ī ikwava'ēhava jahyvakatiapy'ria hugwi – kiroki ikwava'ēhava ouro apopyra opyta Tupana'ḡa rovai pyteri pe.

¹⁴⁻¹⁵ Pea hugwi ga ei seteve'ḡa nde'yja'ḡa pe – kiroki ga opy trombeta:

—Ekwahara ti anhaḡa quatrova'ea – kiroki a'ea opyta paranauhūa ruvi-hava rembeyvyri pe rio Eufrates rembeyvyri pe imboavujikweripyrava'ea, ei ga.

—Kwa, ei ga.

Kiro anhaḡate'varuhuva'ea kwaharava. Nurā ikwahava omondoā a'ea ei ojohupe:

–Tiapiti ti vvyakotyve'ga nehē. Nhanemondohava rupi jate ti nhande zahō ga apitiavo nehē. Nhanemondohava – a hora, o dia, o mēs, o ano – a'ea rupi katu hete ti nhande tiapiti vvyakotyve'ga nehē. He'yjuhu hete ranuhū vvyakotyve'ga vyva koty. Trēsve'ga pyteri pe nanani ojipeji'ga ti nhande tiapiti nehē. Nahā ti nhande a terça parte dos vvyakotyve'ga tiapiti nehē, e'i.

¹⁶ He'yjuhuranuhūve'ga soldados'ga oapy cavalos arimo xatavuka ti vvyakotyve'ga pe javo.

–Duzentos milhōes ko soldados'ga ndekoi, ei ga.

A'ea ji ahendu jitekovo.

¹⁷ Jesus'ga rembiepiukara ji hepiagi aere'iva'ea. Nurā ji hepiagi cavalos cavalos'arimove'ga ndeheve. Gwereco ga opoti'a rehe ita'jaheteve'ea. Ita'jaheteve'ea ko igwaguhū tata ja. Hovy'i ita'jaheteve'ea no ita ja safira ja. Jukyryuhu ita'jaheteve'ea no pó de enxofre ja. Cavalos akağa ko ja'gwara'java'ea akağa ja leão akağa ja.

Cavalos jurua rupi ihemi tata tatatiğa pavēi enxofre pavēi.

¹⁸ A'ea pyvō cavalos vvyakotyve'ga apiti. He'yjuhu hete ranuhū vvyakotyve'ga. Trēsve'ga pyteri pe nanani cavalos ojipeji'ga jukai tata pyvō tatatiğa pyvō no enxofre pyvō no – kiroki ohē cavalos jurua rupi. Nahā a terça parte dos vvyakotyve'ga omano.

¹⁹ Nahā cavalos ga apiti. A'ereki ipopoaka tata tatatiğa pavēi enxofre pavēi. A'ea nhaporemo ihemi ijurua hugwi ga apitiavo. Cavalos gwaja ko mboja ja. A'ereki cavalos gwajakātiapy'ria gwereco mboja akağa. A'ea ipopoaka no imondovo hahyhetea vvyakotyve'ga pe ga apitiavo.

²⁰ Jara'ga nomanoi opytavo ite'varuhuva'ea ojipe'ga apitirame. Kiroki ga nomanoi – gahā ndogwerojiji ojeaporoğita okokatue'yma ve opohire'yma gwemimboheteħara hugwi. Ganemimboheteħara ko gwembiapoa anhağa no Diabo'gapyriva'ea.

Ganembiapopyra ko ha'angava: ouro apopyra, prata apopyra, bronze apopyra, ita apopyra, yva apopyra. Nanongara ra'angava nhaporemo ndohepiagi reki, nohenduvi reki, nopo'ami reki ogwove'y. Emo ga ombohete tuhē a'ea anhağa no Diabo'gapyriva'ea imondovo gweaporoğita imohina hehe. Nahā ga ndekote'varuhui. Tupana'ga jate ahe tombohete.

²¹ Ndogwerojiji ga ojeaporoğita okokatue'yma. Nurā ga ndojukapigi ojipe'ga. Ndiapajipigi ga. Ndotopapigi ga gwembireko'garūive'ga. Nomimbigi ga. Oko te'varuhu pa ga.

10

Tupana'gapyrive'ga gwereco livro'ia ipe'apya

¹ Kiro ji ojipe'ga repiagi Tupana'gapyrive'ga ipopoakave'ga yvagipeve'ga. Ahepia ji ga ga jyvame yvaga hugwi ua vyva koty imongiavo yvagağa opiramō. Yvagahavuhua okō ga'akağa arimo ga'akanitaro. Hendy'ja hete garova kwara ja. Gakupya ko okyta ja hendyva'ea ja.

² Gwereco ga livro'ia ipe'apya opo pe. Ohāi ga imondovo opya ojohukoty rūi ypiaha ruvihava rehe imondovo opya ojohukoty vyva rehe o'ama.

³ Hahyahi gahapukaja ja'gwara'java'ea ja leão ja. Ga hapukairē inaranaraği opyambuavo. Sete ko inarağa.

⁴ Inaranarağirē ji ei: Kiro ti ji ikwatijari inarağa remimombe'ua nehē, a'e ji jijive novia. A'ereki ji yvagipeve'ga rendu. Yvaga hugwi ga ei ji ve:

–Terekwahavukari ti inarağa remimombe'ua. Terekwatijari ti a'ea, ei ga ji ve.

–Kwa, a'e ji.

⁵ Tupana'gapyrive'ga – kiroki ga ohāi o'ama ypiahua ruvihava rehe vyva rehe no – gaha opova'ē yvagi pe.

⁶ –Gaha, ei ga, ga oko avuirama hako. Aḡwamo ga rekoi, aerē avuirama nehē no omanoe'yma nehē, ei ga. Ga oapo yvaga yvagipeva'ea no vyva no vyvakotyva'ea no ypiahua ruvihava no yhyapora no, ei ga avuiramave'ga mombe'gwovo. Gaha nhirenduvame ji ei: Kiro ti aere'īva'ea nambegwea'javi nehē, a'e ji, ei ga. Ji erame na avuiramave'ga e'i: “A'iti a! Pyry nde'ea,” ei ga ji ve, ei Tupana'gapyrive'ga.

–Nambegwea'javi tuhē ti aere'īva'ea nehē.

⁷ Kiro po ti seteve'ga – kiroki ga opy trombetas – kiro po ti ḡande'yja'ga ipyi trombeta mbapavamo nehē, ei Tupana'gapyrive'ga. Gaha ipyrame trombeta kiro ti Tupana'ga ikwahapavukari ḡwemimbotarimova'ea nehē, ei ga. Ymyahū Tupana'ga nomombe'upavi ojiheva'ea pe onhi'īga mombe'uharava'ea pe nahanahā nhiremimbotarimova'ea javo hako. Nomombe'ui ga aerē ti ji hepiukapavi nehē javo hako, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

⁸ Gaha – kiroki ga e'i ji ve: “Terekwatijari ti inaraḡa remimombe'ua” – gaha onhi'īga'ja ji ve. Kiro ga ei:

–Eho ipyhyga livro'ia ipe'apyra Tupana'gapyrive'ga poa hugwi – kiroki ga ohāi o'ama ypiahua ruvihava rehe vyva rehe no, ei ga ji ve.

⁹ A'ero ji hoi Tupana'gapyrive'ga pyri nhivahema javo ga pe: Embuhu livro'ia ji ve, a'e ji.

–Koro! ei ga ji ve. Epyhy livro'ia i'gwovo pa. Nde juruka'rurame ti he'ēro na'ē hehira ja novia nehē. Emo nde imokoname ti omborovahi nderevega nehē, ei ga ji ve.

¹⁰ Apyhy ji livro'ia ipe'avo gapoa hugwi i'gwovo a'ero. Livro'ia he'ēro hehira ja ji juruka'rurame. Ji imokoname kotihī imborovahivi jirevega.

¹¹ Kiro ga ei ji ve:

–Aerē ti emombe'ua'ja Tupana'ga nhi'īga he'yive'ga pe. Emombe'ua'ja ti ojipe'ga vyvakotyve'ga gwyḡagwyripeve'ga no. Emombe'ua'ja ti ḡa no – kiroki ḡa ojoatyatyvi ḡanhi'īga. Vyvakotyve'ga nduvihavuhu'ga ti emombe'ua'ja, ei ga ji ve.

11

Mokonha'ga omombe'u ḡwemiendukatua

¹ Kiro yvagipeve'ga imbuhuri ji ve ta'akwatiguhūa a'ea pyvō ti eha'āha'ā hepiaga ipukuhua javo.

–Eha'āha'ā ti hepiaga ipukuhua ḡajatykahavuhua pukuhua Tupana'ga mbohete'hava pukuhua maranime ipukuhua javo, ei ga. Eha'āha'ā ti hepiaga ikwava'ēhava pukuhua no maranime ipukuhua javo. Emo'emo'ē ti Tupana'ga mboheteve'ga pevo no maramomi ḡande'yja javo, ei ga ji ve.

² –Okara – kiroki oko ḡajatykahavuhua pyri Tupana'ga mbohete'hava pyri – a'ea ti tereha'āha'āḡi. A'ereki Tupana'ga e'i jipe: “Judeus'ḡarūive'ga ti toko pevo,” ei Tupana'ga, ei ga. “Quarenta e dois meses rupi ti judeus'ḡarūive'ga okote'varuhuve'ga ndekoi ḡajatykahavuhua pyri cidade-pyryva pype Jerusalém pype,” ei Tupana'ga ji ve, ei ga.

³ –“Kiroki mokonha'ga nhinhi'īga rendu katu – ḡahā ti ji ambopopoakaruka nehē tomombe'u ti ḡa nhinhi'īga mil duzentos e sessenta dias rupi,” ei Tupana'ga, ei ga. “Omongi ti ḡa tapy'ynhapite'varuhua jatyrapemuhūva'ea nehē imombe'urame nhinhi'īga,” ei Tupana'ga ji ve, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

4 Kiro Jesus'ga rembikwahavukara ji ve. Mokonha'ga oko yva ja oliveira ja mokonhava'ea ja. Ga ko hyapehava ja no mokonhava'ea ja – kiroki hyapehava oko Tupana'ga rovai pyteri pe vvyakotyve'ga nduvihavuhuhete'ga rovai pyteri pe.

5 Po ojipe'ga imondopotari hahya mokonha'ga pe, a'ero ti tata ihemi mokonha'ga jurua rupi nehē ga moka'nhyama ga jukavo nehē. Nahā ti ga tomano tata pype imondopotarame hahya mokonha'ga pe nehē.

6 Mokonha'ga ipopoaka. Po ga imbopo'opotari amana imombe'urame Tupana'ga nhi'iga mil duzentos e sessenta dias rupi, a'ero ti amana ndokyti nehē. Po ga yhya monhimbotepotari aherekoro, a'ero ti yhya onhimbote aherekoro nehē. Po ga imondoparavuhupotari karugwate'varuhua yvya koty, a'ero ti karugwate'varuhua oho vvyakotyva'ea pe vvyakotyve'ga pe nehē no. Po ga imondopotapoti, a'ero ti ohooho nehē.

7 Aerē ti ga imombe'upavi Tupana'ga nhi'iga gwemiendukatua nehē. Ga imombe'upavirē ti vvykwaruhua pypeva'ea ojiupi vvykwara ruvihavuhua hugwi ua nehē – kiroki vvykwara oho paivouhu. Uhu ti vvykwaruhua pypeva'ea tiruahūheteva'ea otavuka mokonha'ga pe gapopoaka mombiga ga jukavo nehē.

8 Mokonha'ga nda'oa ti ipytai pehea rupi cidade ruvihava pype nehē – kiroki cidade oko Sodoma ja Egito ja no. A'ereki cidadepeve'ga ite'varuhu hete Sodomapeve'ga ja Egitopeve'ga ja no. Pevo jitehe cidade ruvihava pype ymyahū ahe mokonha'ga pojykaharete'ga mbovyri yva rehe ga jukavo ikwehe. Pevo jitehe ti mokonha'ga nda'oa pytai pehea rupi nehē.

9 Gwepia ti vvyakotyve'ga nhaporemo mokonha'ga nda'oa pevo nehē. Kiroki ga ojogwe'ygwe'yja'ga – ga ti ganda'oa repiagi nehē. Kiroki ga ojoatyatyvi ganhi'iga – ga ti ganda'oa repiagi nehē. Vvyakotyve'ga gwygagwyripeve'ga ti ganda'oa repiagi nehē. Ojipe'ga ganda'oa repiagi nehē no. Trēs dias e meio rupi ti ga hepiagi mokonha'ga nda'oa tymukare'yma nehē.

10 Vvyakotyve'ga ndoryndoryvamo gamanoa rehe nehē japovo toryva imondoteheavo mbatera ojohupe nehē. E'i ti ga ojohupe nehē: “Hahya ti mokonhava'ea nomondoa'javi nhande ve nehē. A'ereki hahy nhande ve ahe imombe'urame Tupana'ga nhi'iga pepohi ti pejikote'varuhua hugwi javo nhande ve.” Nahā ti ga ei nehē. A'ereki ga nhangypyhy gamanoa rehe nehē Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga manoa rehe nehē.

11 Kiro ji hepiaga'javi Jesus'ga rembiepiukara ji ve aere'iva'ea. Mokonha'ga manorē trēs dias e meio ikwavi gamanoagwera pyvō. Tupana'ga imondoi opytua gayvyteri pe mokonha'ga vvyteri pe ga mbogwerava'java ga mopo'ama'java. A'ero ga po'ami. Ohyhyi pa vvyakotyve'ga okyhyjiheteavo ga ndepiagame.

12 Kiro mokonha'ga henduvi vvagipeve'ga nhi'iga. Hahyahi ganhi'iga ga erame ga pe:

–He pejiyo avo yvagi pe! ei ga.

A'ero mokonha'ga hoi yvagati'ga pype. Nahā ga hoi yvagi pe okiavo ogwovo a'ero. Gahoa yvagi pe ga'arōe'ive'ga hepiagi.

13 A'ea rupi jitehe yvya igwygwyhetei. Nurā onga ndurundurugi he'yjuhuvava'ea cidade pe. Dez onga pyteri pe nanani ojipeji ndurugi onhika'mbika'mbiga. Nahā a décima parte da cidade onduru. Sete milve'ga omano yvya igwygwyheterame onga ndurundurugame. Kiroki ga nomanoi – ga e'i:

–Tupana'ga ipopoaka hete!

Nahā ga ei okyhyjiheteavo vvagipeve'ga nduvihavuhuhete'ga hugwi Tupana'ga hugwi.

14 Kiro ji ikwahavi javo: Na tuhē ite'varuhuva'ea ko. Mokōi reki ite'varuhugwera a'ero. A'ea rehe kwanduhua'javuhuva'ea nhi'igi oji'i. Kiro ti kotihī ojipeva'ea ite'varuhuva'ea nehē no. A'ero ti trêsva'ea ite'varuhuva'ea nehē, a'e ji.

Mbapavamo ga opy trombeta

15 Kiro ojipe'ga ipyi trombeta seteve'ga nde'yja'ga a'ero. Sete ko ganembipyagwera trombetas a'ero. A'ero ji henduvi yvagipeve'ga nhi'igame. Hahyahi ganhi'iga ga erame:

—Kirogwe nhandepojykaharete'ga Tupana'ga herekoi vvyakotyve'ga gwyrā. A'ea nhaporemo hekoi ga'apoa Cristo'ga apoa no kiro.

A'ereki Tupana'ga e'i ga pe: “Ji pavēi ti tihepia katu ga pokoga.”

A'ea ga ei Cristo'ga pe gwemimbuhurukara'ga pe eko ti ganduvihavuhuhetero ji pavēi javo.

Tohepia katu pa ti Tupana'ga vvyakotyve'ga kiro avuirama nehē, ei ga.

16 Kiro vinte e quatreve'ga huvihavuhu'ga – kiroki ga ōi oapykava rehe Tupana'ga rovai pyteri pe – gahā onhino ojovapyvo vyva rehe Tupana'ga rovai pyteri pe Tupana'ga mboheteavo.

17 Kiro ga ei Tupana'ga pe:

—Tupana, orepojykaharetea, ndepyr̄y hete nde oreruvihavuhuhetero.

Ndehe ndepopoaka ga hohe pa.

A'gwamo nde ereko. Ŷnyahū nde ereko hako.

Ndepyr̄y hete nde.

A'ereki nde erepojyka vvyakotyve'ga gwyrā toko ti a'ea jigwyrā javo.

Kiro po ti nde hepiakatupavi vvyakotyve'ga nehē, ei ga Tupana'ga pe.

18 Gagwryipeve'ga nhimonha'ngai nde rehe.

Kiro ti nde nhimonha'ngai ga ndehe nehē gandekote'varuhuro gwaramo.

A'ero kiro ti nde ei omanove'ga pe nehē:

“Peko te'varuhu pe.

Peho ti hahyva'ea ruvihava pype a'ero,” ere ti nde ga pe nehē, ei huvihavuhu'ga Tupana'ga pe.

Kiro ti nde imbuhuri ejiheve'ga pe ikwepykava pyryva'ea nehē

– kiroki nenhi'iga mombe'uhara'ga, neremimo'ēhara'ga no, nenhi'iga rendukatuhara'ga no.

Ga pe nhaporemo kiro ti nde imbuhuri nehē

okoteheve'ga pe ganduvihava'ga pe nehē no, ei ga Tupana'ga pe.

Kiro ti nde ga mondoi hahyva'ea ruvihava pype

– kiroki ga oko te'varuhu vvyakotyve'ga pe imondovo hahya ga pe hendukatuu'kare'yma nenhi'iga, ei vinte e quatreve'ga huvihavuhu'ga Tupana'ga pe.

19 Kiro yvagi pe Tupana'ga mbohete'hava pe'ai garonga. A'ero jukwaha Tupana'ga rembikwatijarukari'pyra ryr̄u'ia pevo gambohete'hava pype.

Kiro iveraveravi onhi'inhi'iga onaranara'ga. O'gwyr̄y hete vyva a'ero. He'yjuhu itatiguhūa'java'ea amana royxagahiva'java'ea ikyr̄i vyva koty a'ero.

12

Kunhangwerahēa; tejuhua'javuhuva'ea ruvihavuhua

1 Kiro ahemonhimomby'auhuvehēa jipiukari yvagi pe tokwaha ti ga aere'iva'ea javo. Kwara ko hēapiramo tapy'ynhapiramo. Jahya oko hēapya gwyr̄i pe. Gwereco hēa akanitara oaka'ga rehe. Akanitara gwereco jaytata'ia ojihe. Doze ko jaytata'ia hehe.

2 Ipuru'a hēa. A'ero hēa rahērahemamo. A'ereki kiro hēara'yra'ga ahava. A'ero hēa herekoi kiro hahyhetea ojive.

3 Kiro ojipeva'ea jipiukari yvagi pe ahemonhimomby'ava'ea. Ahemonhimomby'ava'ea ko tejuhua'javuhuva'ea ruvihavuhua. Huvihavuhu ko tejuhua'javuhuva'ea gwehanhuhũro ogwagahivamo. Sete ko tejuhua'javuhuva'ea akaga. Gwereco akanitaria oakaga rehe no. Sete ko akanitara a'ero. Dez ko tejuhua'javuhuva'ea ratia.

4 Ipopoaka tejuhua'javuhuva'ea gwaja jaytata'ia pe'avo yvaga hugwi imbuhua imomboava yvya koty. He'yjuhu hete ranuhũ jaytata'ia. Trẽs jaytata'ia pyteri pe nanani gwaja ojipeji pe'ai imbuhua imomboava yvya koty. Nahã a terça parte dos jaytata'ia tejuhua'javuhuva'ea gwaja imombori. Tejuhua'javuhuva'ea i'ami kunhangwerahẽa rovai pyteri pe ta'u ti ji hẽara'yra'ga ga arame javo. A'ereki hẽa ombo'a gwerĩ gwa'yra'ga.

5 Ymyahũ Tupana'ga ga mombe'u hako. Ga e'i:
 "Aerẽ ti hẽara'yra'ga toko vvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero ga ndepiakatupa nehẽ.
 Tohendukatuuokaraha ti ga ga pe onhi'iga nehẽ.
 Ahe ja - kiroki ahe onupã ojipe'ga vyvra pyvõ metalva'ea pyvõ toko ti ga nhinhi'iga rupi javo
 - ahe ja ti hẽara'yra'ga tohendukatuuokaraha ga pe nehẽ toko ti ga nhaporemom
 nhinhi'iga rupi javo," ei Tupana'ga hako.

Kiro hẽa ga mbo'ari gwa'yra'ga. Hẽara'yra'ga arame kiro gape'ahava pea hugwi tejuhua'javuhuva'ea ti to'uyme ga javo. Kiro garerohohava Tupana'ga pyri ga'apykava pyri toko ga aheruvihavuhuhetero kiro javo.

6 Kiro hẽa nhani oka'nhyma ongae'yi me. A'ereki pevo Tupana'ga omboavujikwerukaripe hẽa pe avo ti hẽa toju javo.
 -Pevo ti ga tomondomondo mbatera hẽa pe mil duzentos e sessenta dias rupi nehẽ, ei Tupana'ga.

7 Kiro yvagi pe Tupana'gapyrive'ga tavukari. Tupana'gapyrive'ga ko Miguel'ga. Miguel'ga ko oko Tupana'ga nhi'iga rehe ojiheve'ga pavẽi. Tejuhua'javuhuva'ea ndokoi reki Tupana'ga nhi'iga rehe ojiheve'ga pavẽi. Nurã Miguel'ga tavukari tejuhua'javuhuva'ea pe a'eareheva'ea no.

8 Miguel'ga imombigi tejuhua'javuhuva'ea popoakara a'eareheva'ea popoakara reheve yvagi pe. Ndatekwavi tejuhua'javuhuva'ea rehe yvagi pe a'eareheva'ea rehe no.

9 A'ea rupi tejuhua'javuhuva'ea huvihavava'ea mombohava a'eareheva'ea mombohava pavẽi yvya koty a'ero.

Tejuhua'javuhuva'ea ko mboja'jave'ga akoja'ga ymyahũve'ga. Mboja'jave'ga rera ko Diabo ite'varuhuva'ea ruvihavuhu'ga. Mboja'jave'ga rera ko Satanãs no. Omoandyandyi ga vvyakotyve'ga nhaporemom.

10 Kiro ji ojipe'ga renduvi. Haahahi ganhi'iga ga erame okovo yvagi pe:
 -Kirogwe Tupana'ga ojiheve'ga ndekote'varuhua ndekote'ga mombohyryva avuirama.

Kiro ti ga ga nderohoukari ojipyri yvagi pe nehẽ.
 Kirogwe ga hepiukari opopoakara okovo gãnduvihavuhuhetero, ei ga.
 Kirogwe Cristo'ga hepiukari opopoakara okovo gãnduvihavuhuhetero no.
 Ga pe gwẽmimbuhurukara'ga pe Tupana'ga e'i
 eko ti gãnduvihavuhuhetero javo.

A'ereki Tupana'ga omomboruka gãmbotegwetehara'ga yvya koty
 - kiroki ga omboja nhaneirũ'ga ndehe Tupana'ga rovai pyteri pe arimo
 pyputunimo no, ei ga okovo yvagi pe.

11 Nthaneirũ'ga omombi Diabo'ga popoakara ojikheteavo gwaramo cordeiro'jave'ga rehe
 gaha omano heka'voguka gwekoa nhande repyga javo cordeiro'jave'ga.

Ga omombi Diabo'ga popoakara imombe'urame Tupana'ga nhi'iga Jesus Cristo'ga mombe'urame.

Onhia'ngue'yma nhaneirũ'ga ei ojuhupe:

“Xa'eyme ti: Niamanopotari nhande Jesus Cristo'ga mombe'urame.

A'ea rũi ti xa'e.” Nahã ga ei.

Ga'arõe'ÿve'ga ga jukai ga mbopohirukapota Jesus'ga hugwi novĩa.

A'ereki ga ndopohiri Jesus'ga mombe'ua hugwi, ei ga okovo yvagi pe.

¹²Tohoryory ti yvaga, ei ga.

Pejoryjory ti yvagipeva'ero!

A'ereki ga Diabo'ga mombo avo hugwi.

Vvyakotyva'ea pe yhyarupiva'ea pe no, pe me ti ite'va kiro.

A'ereki Diabo'ga oju ogwovo pe pyri onhimboahiva.

A'ereki ga e'i: “Nambegwei ti Tupana'ga omombiguka jipopoakara yvya koty nehẽ no.

Takote'varuhuahi ti ji Jesus'gareheve'ga pe yvya koty a'ero nehẽ,” ei Diabo'ga, ei ga.

A'ea ga ei okovo yvagi pe Diabo'ga mombe'gwovo vvyakotyve'ga pe yhyarupive'ga pe no. A'ea ji henduvi.

¹³Kiro tejuhua'javuhuva'ea i'ei:

—Ah! Yvya koty ga ji momborukari ji mombytavouka, e'i.

A'ero ihoi kunhangwerahẽa rehe – kiroki hẽa gwa'yra'ga mbo'a. Hẽa rehe ihoi tajuka ti hẽa javo.

¹⁴Kiro kwanduhua'javuhuva'ea pepoa mondohava mokonhava'ea mondohava kunhangwerahẽa pe. Nurã hẽa ei:

—Taveve ti ji ongae'ÿi me nehẽ. Pevo ti ji taho jitupa jirupai pe nehẽ. Pevo ti ga tomondo mbatera ji ve três anos e meio rupi nehẽ. A'ero pevo ti ji rukatui nehẽ nhinhimima mboja hugwi tejuhua'javuhuva'ea hugwi nehẽ, ei hẽa.

¹⁵Ojuruu rupi mboja yhya mohemi. Hehanhuhũ yhya ypihua ja – kiroki ohẽ tejuhua'javuhuva'ea jurua rupi yhya.

—Yhya ti togwerohoroho hẽa moka'nhyma, e'i.

¹⁶Yvya pyri reki hẽa pe hẽa pokoga. A'ereki vvy pe yhya onhinha – akoja tejuhua'javuhuva'ea omohẽ ojuruu rupi.

¹⁷A'ero tejuhua'javuhuva'ea nhimonha'ngahetei hẽa rehe. Nurã ihoi otavuka hẽarakykwepohara'ga pe – kiroki ga gwendu katu Tupana'ga remimombe'uhetea ojikoga Jesus Cristo'ga rehe okokatuavo.

¹⁸Ogwovo ihoi o'ama y'ytiga rehe ypihua ruvihava rembeyvryi pe.

13

Yhyapypeva'ea

¹Kiro ji hepiagi tiruahũva'ea yhyapypeva'ea. Ohẽ yhyapypeva'ea ypihua ruvihava hugwi tua yvya rehe upa. Sete ko yhyapypeva'ea akağa. Dez ko yhyapypeva'ea ratĩa. Gwatĩa rehe gwereko akanitara. Dez ko akanitara a'ero. Oakaga rehe inainani gwereko gwerate'varuhua. Herate'varuhua Tupana'ga mbotegwetei yhyapypeva'ea ipopoaka Tupana'ga hohe javo.

²Yhyapypeva'ea oko ja'gwarajava'ea ja leopardo ja. Ipya oko urso pya ja. Ijuruu oko ja'gwarajava'ea jurua ja leão jurua ja. Kiro tejuhua'javuhuva'ea imbopopoakarukari yhyapypeva'ea oji'ja ojipy'rovouka jupe toko ti yhyapypeva'ea jireheve'ga nduvihavamo javo.

³Ojipejiva'ea ji hepiagi yhyapypeva'ea akağa. Oko ika'ëagwera ite'varuhuheteva'ea nhakağa rehe. Nurã ji ei: Omano po raji'i. Kiro okwerava'ja reki! a'e ji hepiaga ika'ëagwera ite'varuhuheteva'ea.

Vvyakotyve'ga nhaporemo ga nhimomby'ai hehe a'ea mbopogweavo.

4 A'ero ġa tejuhua'javuhuva'ea mbohetei. A'ereki tejuhua'javuhuva'ea ombopopoakaruka yhyapypeva'ea pe. Yhyapypeva'ea ġa imbohetei no.

–Ma'ga ipopoaka yhyapypeva'ea ja? ei ġa. Ma'ga ipopoaka a'ea hohe otavuka a'ea pe? Ndipopoakahavi tuhē a'ea pe! ei ġa imboheteavo.

5 Kiro yhyapypeva'ea monhi'te'varuhuhava. Nurā ikwahava omondo a yhyapypeva'ea i'ei:

–Tanhimbohete tuhē ti ji Tupana'ga mbotegweteavo nehē. Quarenta e dois meses rupi ti ji tako nanongara rehe yvya koty nehē, e'i.

6 Nurā yhyapypeva'ea Tupana'ga mbotegwetei. Tupana'ga ronga mbotegwetei. Yvagipeve'ga mbotegwetei. Nahā yhyapypeva'ea gwereko te'varuhu Tupana'ga renoite'varuhuavo.

7 Kiro yhyapypeva'ea mbopopoakahava no. Nurā ikwahava omondo a yhyapypeva'ea i'ei:

–Tatavuka ti ji Tupana'ga remimo'ēhara'ġa pe. Tamombi ti ji ġapopoakara, e'i. Tajipopoaka ti ji vvyakotyve'ġa hohe pa, e'i. Ga hohe pa ti ji tajipopoaka – kiroki ġa ojogwe'ygwe'ya'ġa. Ojipe'ġa hohe pa no ti ji tajipopoaka. Tajipopoaka ti ji ġa hohe pa no – kiroki ġa ojoatyatyvi ġanhi'ġa. Yvyakotyve'ġa gwyġagwyriveve'ġa hohe pa ti ji tajipopoaka no, e'i yhyapypeva'ea.

8 Jihi, João, akwaha aere'iva'ea ikwatija. Ikwatija ji ei: Yvyakotyve'ġa nhaporemō ti yhyapypeva'ea mbohetei ojikoga hehe nehē – kiroki ġa ndojikogi Tupana'ga rehe ikwatijarukare'yma ġa pe ojera libro pype, a'e ji ikwatija. Gandra Tupana'ga ndokwatijari libro pype yvagi pe tuhu ti ġa ji pyri okovo avuira ma jave'yma. Livro ko cordeiro'jave'ġa apoa. Gaha Tupana'ga omombe'u yvya apohava renonde aerē ti ġa ojijukauka nehē javo, a'e ji ikwatija aere'iva'ea.

9 Peapyakwa pe. Pehendu katu nhirembikwatijara, a'e ji.

10 Kiroki ġa ojipe'ġa topyhy ġa nderogwovo

– ġahā ti ojipe'ġa opyhygaha nehē ġa nderogwovo nehē, a'e ji ikwahava aere'iva'ea.

Kiroki ġa ojipe'ġa tojuka itakyhea'javuhuva'ea pyvō

– ġahā ti ojipe'ġa ojuka tuhē itakyhea'javuhuva'ea pyvō nehē, a'e ji ikwahava aere'iva'ea.

Nurā ti Tupana'ga remimo'ēhara'ġa tonhimomirana ojikheteavo ġa rehe nehē, a'e ji ikwatija aere'iva'ea.

Yvyapypeva'ea

11 Kiro ojipea ji hepiagi tiruahūva'ea vvyapypeva'ea. Ohē vvyapypeva'ea yvya hugwi ua yvya arimo upa. Mokōi ko vvyapypeva'ea ratia. Hatia ko cordeiro ratia ja. Hahyahi vvyapypeva'ea nhi'ġa tejuhua'javuhuva'ea ja.

12 Yhyapypeva'ea ombopopoakaruka vvyapypeva'ea oji'ja. A'ero vvyapypeva'ea yhyapypeva'ea mboheteukari vvyakotyve'ġa pe yvya pe no – kiroki yhyapypeva'ea gwereko ika'ēagwera ite'varuhuheteva'ea.

13 Yvyapypeva'ea japoipoi ahemonhimomby'ava'ea. Yvaga hugwi imbojyvi tata imbuhua yvya koty. Gwepia pa vvyakotyve'ġa ahemonhimomby'ava'ea.

14 Ahemonhimomby'ava'ea apovo ġwaramo vvyapypeva'ea ġa moandyandjyuhui. Ipopoaka vvyapypeva'ea ahemonhimomby'ava'ea apovo ġwaramo yhyapypeva'ea rovai pyteri pe. Yvyakotyve'ġa pe vvyapypeva'ea ei:

–Peapo ti ha'angavuhua kiro timbohete ti a'ea ra'angavuhua javo – kiroki a'ea ko yhyapypeva'ea herekovo ika'ēagwera ite'varuhuheteva'ea itakyhea'javuhuva'ea rembikytiuhagwera. A'ea ra'angavuhua ti peapo. A'ereki a'ea okwerava'ja reki yhyapypeva'ea, e'i vvyapypeva'ea.

Mbatera ġa japoi yhyapypeva'ea ra'angavamo a'ero.

15 Opopoakahetero ġwaramo vvyapypeva'ea imondoi opytua ha'angava pe imopó'ama.

—Opo'ā reki ha'angava ogwoogwovo, ei vvyakotyve'ġa hepiagame.

Ha'angava onhi'ġ. Kiro i'ei:

—Tanhimbohete ti vvyakotyve'ġa nhaporem, e'i.

Kiroki ġa nombohetei yhyapypeva'ea ra'angava – ġahā ha'angava ojuka.

16-17 Vvyakotyve'ġa nhaporem herekoi yhyapypeva'ea rembikwatarukaragwera ojihe a'ero. Ga okwatijaruka yhyapypeva'ea rera ojihe. Hera ikwatijarukare'ymame ti ġa okwatijaruka yhyapypeva'ea rera número. Okwatijaruka ti ġa opoa rehe ojohukoty rūi. Opoa rehe ikwatijarukare'ymame ti ġa okwatijaruka gwetovapy rehe. Okwatijaruka ġa nhaporem: okoteheve'ġa ganduvihava'ġa imbateve'ġa nimbaterive'ġa ojipe'ġa no – kiroki ġa oporavyky ojive jate ipiro'yve'ġa, kiroki ipiro'ye'yve'ġa ġa ġa mboporavykyuka ġa mbopohirukare'yma ojihugwi no. Ga ojihe ikwatijarukare'ymame yhyapypeva'ea ra'angava noma'ēukari ġa pe mbatera ipyhygukare'yma imondoukare'yma no. Nahā yhyapypeva'ea ra'angava hendukatuukarahai vvyakotyve'ġa pe onhi'ġa opopoakaramo.

18 Ojapyakaheterame jate ti ahe ikwahavi yhyapypeva'ea rera. Kiroki ga okwaha hete – ġaha ti tomo'emo'ē yhyapypeva'ea rera número onhimombaragwahava hehe. Yhyapypeva'ea rera número ko akwaimbae'ġa rera número. Yhyapypeva'ea rera ko número seiscentos e sessenta e seis.

14

Cordeiro'jave'ġa he'yjuhuranuhūve'ġa pavēi

1 Kiro ji hepiagi. Nanime cordeiro'jave'ġa ami vvytyruhua rehe Siāo rehe! Ga pavēi ġa oko cento e quarenta e quatro milve'ġa. Ikwatijara ġa gwereko gwetovapy rehe. Ikwatijara ko cordeiro'jave'ġa rera garuva'ġa rera no.

2 Kiro ji vvagipeve'ġa renduvi. Onhi'ġahyahivuhu ga typojuhetea pyambua ja onaranaraguhūva'ea ja no. Ikatu ganhi'ġa imonhi'ġava ja no harpas ja, a'e ji vvagipeve'ġa renduva.

3 Cento e quarenta e quatro milve'ġa nhimby'yi ipyahuva'ea rehe vvagi pe ga'apykavareheve'ġa apykava rovai pyteri pe ga apygame oapykava rehe okovo aheruvihavuhetero. Onhimby'yi ġa quatrove'ġa ndovai pyteri pe no huvihavuhu'ġa ndovai pyteri pe no. Tegwete ojipe'ġa nhimbo'ehava a'ea rehe. ġahā jate onhimbo'ē hehe ipyahuva'ea rehe onhimby'yita cento e quarenta e quatro milve'ġa. A'reki Tupana'ġa ġa mbopiro'yuka ġambote'varuhuva'ea hugwi ġa pokoguka ġa mbuhuruka ojipyri vvagi pe ġa mombytavouka avuirama.

4 Ga ndokote'varuhui. Ga ko ġa ja – kiroki ġa ndogwerekoangavi kunhangwera'ġa. Pyry hete ġa. Cordeiro'jave'ġa hoa nanani ġa hoi ġa rupi okovo ganhi'ġa rupi. Tupana'ġa omo'emo'ēpyy ġa ojive vvyakotyve'ġa hugwi ġa mbopiro'yuka.

—ġahā ti toko jireheve'ġa cordeiro'jave'ġareheve'ġa no, ei Tupana'ġa ġa mo'emo'eamo. Toko ti ġa nhinhi'ġa rupi ganhi'ġa rupi no. Jara'ġa hohe vvyakotyve'ġa hohe ġa pyryvamo okovo a'ero, ei Tupana'ġa.

5 Ni'mbeangavi Tupana'ġareheve'ġa. Nurā ndojari ġa ndehe Tupana'ġa rovai pyteri pe aheruvihavuhete'ġa rovai pyteri pe.

Trêsvē'ġa Tupana'ġapyrive'ġa vvagipeve'ġa

6 Kiro ji ojipe'ġa repiagi Tupana'ġapyrive'ġa ga veverame yvatea gwyrimo. Ikwahava ġwaramo omondo'a ga ei:

—Taho ti ji imombe'gwovo pyryva'ea ipave'yva'ea Jesus'ga mombe'ua vvyakotyve'ga pe nhaporemo nehē. Gagwygagwyrive'ga pe ti ji tamombe'u. Kiroki ga ojogwe'ygwe'yja'ga - ga pegape ti ji tamombe'u. Kiroki ga ojatyatyvi ganhi'iga - ga pegape ti ji tamombe'u. Ojipe'ga pe ti ji tamombe'u no. Vvyakotyve'ga pe nhaporemo vyva koty ti ji tamombe'u nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁷ Hahyahi ganhi'iga ga erame ga pe a'ero:

—Pehendu katu ti Tupana'ga rerekokatukatuavo ga ko ipopoaka ojipe'ga hohe pa javo. Pembohete ti ga gaha jate oko nhanderuvihavuhuhetero javo. A'ereki kiro ga'ea okote'varuhuve'ga pe peko te'varuhu pe javo. “Peho ti hahyva'ea ruvihava pype nehē,” e'i ti Tupana'ga nehē.

—Pembohete ti Tupana'ga mboukwahava penenypy'amo ga rovai pyteri pe. Gaha ombojihu vyaga vyva no ypiahua ruvihava no yhyaryapyruhua nhaporemo no, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁸ Kiro ojipe'ga vevei ga reviri no Tupana'gapyrive'ga. Imombe'gwovo ga ei:

—Cidadepeve'ga Babilôniapeve'ga popoakahetea ipigi! Opi hete tuhē! A'ereki ga ombote'vate'varuhu vvyakotyve'ga gwyrive'ga nhaporemo, ei ga. Babilôniapeve'ga onhimbopogweuka ojipe'ga pe toko te'varuhu ti ga nhande ja javo. Babilôniapeve'ga ja ga ndekote'varuhui a'ero gworygworyvamo gandekote'varuhua rehe, ei ga.

⁹⁻¹⁰ Kiro ojipe'ga vevei mokonha'ga ndeviri no Tupana'gapyrive'ga. Trêš ko ga a'ero. Hahyahi ganhi'iga ga erame:

—Kiroki ga yhyapypeva'ea mbohete yhyapypeva'ea ra'angava rehe ve - gahā ti ombuhuruka ite'varuhuva'ea ojive nehē, ei ga. Po ga okwatijaruka yhyapypeva'ea rembikwatijarukara gwetovapya rehe, a'ero ti ite'varuhu ga pe nehē, ei ga. Po ga okwatijaruka opoa rehe, a'ero ti ite'varuhu ga pe nehē no.

—Tupana'ga ti onhimonha'nga ga ndehe nehē. Ndoporogwetygi ti ga ga nehē, ei ga. A'ero ti Tupana'ga ga mondoi tata pype enxofre pype nehē no hahyva'ea ruvihava pype. A'ea pyvō ti ga hahya mondoi ga pe nehē, ei ga. Hahyrame pevo ga pe ti pyryve'ga Tupana'gapyrive'ga ga ndepiagi nehē. Ga pavē ti cordeiro'jave'ga ga ndepiagi nehē hahyrame ga pe nehē, ei ga.

¹¹ Nane'yimi ti ihemi tatatiguhūa hahyrame ga pe nehē. Hahya ti ndopigi ga hugwi ypytunimo arimo nehē no, ei ga. Hahy hete ti ga pe tata pype jipi nehē - kiroki ga yhyapypeva'ea mbohete yhyapypeva'ea ra'angava reheve, kiroki ga okwatijaruka yhyapypeva'ea rera ojipe, ei ga imombe'gwovo.

¹² —Nurā ti Tupana'ga remimombe'ehara'ga tonhimomirana ojikhoheteavo Jesus'ga rehe Tupana'ga remimombe'uhetea rendukatuavo nehē, ei ga.

¹³ Kiro ji ojipe'ga renduvi vyagipeve'ga. Ji ve ga ei:

—Ekwatija ti nhiremimombe'ua nde ve kiro. Kiro Cristo'gareheve'ga ndoryndoryvamo - kiroki ga omano kirē nehē, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

—Na tuhē, e'i Tupana'ga ra'uva. Kiro ga ndoryndoryvamo. A'ereki omanorē ga oapo pi. A'ero gapy'a rukatui. Oporavyky hete na'ē ga okovo vyva koty Tupana'ga nhi'iga mombe'gwovo okokatuvavo onhimomiranama. Aerē omanorē ti ga ndukatui vyagi pe nehē. Gandekokatuvawera ti jukwaha nehē ga vahemirē vyagi pe, e'i Tupana'ga ra'uva.

Okyti ga kopeva'ea

¹⁴ Kiro nanime ji hepiagi vyagatiga. Itigahivuhuva'ea ko vyagatiga. I'arimo ga oapy. Oko ga ja - kiroki ga oko vyagipeva'ero vvyakotyva'ero no. Oaka'ga rehe ga gwereko akanitara ouro apopyra okovo gwaramo aheruvihavuhuhetero. Opo pe ga gwereko haimbeva'ea foice.

15 Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga hemi Tupana'ga mbohete hava hugwi garonga hugwi ua. Ha hyahi ganhi'iga ga erame yvagati'ga arimove'ga pe. Ga pe ga ei:

—Ekyti kopeva'ea eapoa pyvō haimbeva'ea pyvō jajuro gwaramo vyva koty. A'ereki kiro ikytihava, ei ga ga pe.

16 —Kwa, ei ga.

A'ero ga ikytipavi kopeva'ea nhaporemō vyva koty a'ero —kiroki ga oapy yvagati'ga arimo.

17 Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga hemi Tupana'ga mbohete hava hugwi garonga hugwi yvagipeva'ea hugwi. Gwerekō ga haimbeva'ea no foice.

18 Kiro ojipe'ga ruri ikwava'ehava hugwi Tupana'gapyrive'ga. Gaha ko tata repiakafuhara'ga. Ha hyahi ganhi'iga ga erame Tupana'gapyrive'ga pe —kiroki ga gwerekō haimbeva'ea.

—Ekyti yva'ia ahara yhyopa'java'ea hugwi imono'ono'ombava. A'ereki yva'ia uva jaju pa vyva koty, ei ga ga pe.

19 —Kwa, ei ga.

A'ero ga yva'ia kytipavi vyva koty imono'ono'ombava a'ero imomboā imu'umu'uhavuhua pype to'ē ti yva'ia ryhya jugwi javo.

Tupana'ga nhimonha'ngahetea, a'e ji imu'umu'uhava pe. A'ereki Tupana'ga omu'umu'umuka okote'varuhuve'ga jukajukavouka imo'emo'ēuka gandekoa nhaporemō.

20 Cidade koty ga imu'umu'umi yva'ia imu'umu'uhavuhua pype. He'yjuhu ranuhū hete yva'ia ryhya i'ēi jugwi ga imu'umu'umame. Okote'varuhuve'ga ndekoa pe a'e ji yva'ia ryhya. Paivouhu ihoi gandekoa Tupana'ga ga mu'umu'umukarame. Gandekoa oho paivouhu trezentos quilōmetros. Hehanhuhū gandekoa typya no. Typya ihoi um metro e meio ogwovo. Oho gandekoa cavalo jurua apiavo. Nahā typya ihoi cavalo jurua yvate jaimē gandekoa.

15

Seteve'ga Tupana'gapyrive'ga ti omondo karugwara

1 Kiro ji ojipe'ga ndepiagi ahemonhimomby'auhuve'ga —kiroki seteve'ga Tupana'gapyrive'ga okwahavuka aere'iva'ea okovo yvagi pe yvagipeve'ga. Omondo ti ga seteva'ea karugwara vyakotyve'ga pe nehē. Seteva'ea karugwara ko mbapavava'ea. Seteve'ga imondomondorē seteva'ea karugwara vyakotyve'ga ndehe po ti Tupana'ga nhimonha'ngahetea ipigi ga ndehe nehē.

2 Kiro ji hepiagi ypiahua ruvihava'java'ea. Ypiahua ruvihava'java'ea ko vidro'java'ea apopyra tata'java'ea apopyra no. Vidro'java'ea apopyra tata'java'ea apopyra, a'ea memei ko ojihe'a ojogwehe. Kiroki ga nombotehi yhyapypeva'ea yhyapypeva'ea ra'angava reheve —ji ga ndepiagi ga amame ypiahua ruvihava'java'ea rembeyvyri pe. Ndokwati jarukari ga ojihe yhyapypeva'ea rera opopoakaramo yhyapypeva'ea hohe. Ndokwati jarukari ga yhyapypeva'ea rera número ojihe no. Gwerekō ga Tupana'ga remimondoa imonhi'ihava harpas.

3 Tupana'gareheva'ea nhimby'ya rehe Moisésva'ea nhimby'ya rehe ga nhimby'yi. Cordeiro'jave'ga nhimby'ya rehe ga nhimby'yi no. A'ereki ga Tupana'ga mbohete gaha jate ko vyakotyve'ga nduvihavuhuhete'ga javo. Onhimby'yita ga ei:

—Tupana, orepojkaharetea, ndehe ko vyakotyve'ga nduvihava epopoakaramo ga hohe pa.

Ndehe ko ganduvihavuhuhetero avuirama ymya hako aerē nehē no, ei ga onhimby'yita.

Ereapo nde gamonhimomby'auhuva'ea enhimboheteuka ga pe.
Ereko katu hete nde ga nderekokatuavo imombe'gwovo a'itituhēva'ea ga pe,
ei ga onhimby'yita Tupana'ga mboheteavo.

⁴ Ga nhaporemo nde rendu katu nde mboheteavo ga pyry hete javo.
A'ereki nde tehe jate ko ndepyry hete tuhē.

Uhu pa ti ga ogwyrā hugwi nhaporemo nehē nde mboheteavo nderovai
pyteri pe nehē.

A'ereki nde erehepiuka ejekokatuagwera ga pe.
Nahā ga ei onhimby'yita upa Tupana'ga mboheteavo.

⁵ Ga nhimby'yirē ji hepiagi yvagi pe. Pevo ko Tupana'ga mbohete-
hava ipira apopyra - kiroki pyryheteva'ea gwereko Tupana'ga rembikwati-
jarukaripyra ryru'ia. Ojipe'a gambohetehava.

⁶ Seteve'ga Tupana'gapyrive'ga hemi jugwi - kiroki ga omondo gwerī
karugwara vvyakotyve'ga pe. Omongi ga tapy'ynhapitigahivuhuva'ea linho
apopyra ndiky'ai'i'iva'ea. Omongi ga oku'ayvira imondovo opoti'a rupi.
Ouro apopyra ko gaku'ayvira.

⁷ Ga pe quatrove'ga nde'ya'ga imondoi nhaetingy'a'java'ea ouro apopyra.
Sete ko nhaetingy'a'java'ea. Tupana'ga nhimonha'ngahetea rekoī nhaet-
ingy'a'java'ea pype avuiramave'ga nhimonha'ngahetea. Tynahē a'ero.

⁸ Tatatiġuhūhetea rekoī Tupana'ga ronga pype gambohetehava pype.
A'ereki Tupana'ga oko ipype. Tupana'ga rendy'jaro gwaramo gambohete-
hava pype hekoī tatatiġa. Gapopoakaro gwaramo hekoī tatatiġa ipype
no. Tynahē gambohetehava a'ero. Tatatiġuhūa gwaramo ti ahe ndohoi
gambohetehai pe seteve'ga remimondoa renonde nehē. A'ereki seteve'ga
Tupana'gapyrive'ga e'i:

—Orenhinanhinani ti toromondo na'ē karugwara vvyakotyve'ga pe nehē,
ei ga.

16

Tupana'ga nhimonha'ngahetea oko nhaetingy'a'java'ea pype

¹ Kiro ji ga renduvi Tupana'ga mbohetehavapypeve'ga. Hahyahi ganhi'iga
ga erame seteve'ga pe Tupana'gapyrive'ga pe:

—Peho ti heka'voga Tupana'ga nhimonha'ngahetea nhaetingy'a'java'ea
hugwi. Peheka'vo ti vvyā koty, ei ga ga pe.

² —Kwa, ei yvagipeve'ga.

Kiro gande'ya'ga hona'ēi a'ero heka'voga vvyā koty Tupana'ga nhi-
monha'ngahetea ojipejiva'ea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Nurā ihemi
ġajauhua ite'varuhuheteva'ea vvyakotyve'ga ndehe - kiroki ga okwatijaruka
yhyapypeva'ea apoa ojihe. Kiroki ga ombohete yhyapypeva'ea ra'angava -
ga ndehe ihemi ġajauhua ite'varuhuheteva'ea no.

³ Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'ya'ga heka'vogi Tupana'ga nhi-
monha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Mokōi ko
ġanembiheka'vogagwera a'ero. Ypiahua ruvihava rehe ga heka'vogi.
Ypiahua ruvihava nhimbotei omanove'ga rekoa'java'ero. Nurā yhyapora
imanombavi.

⁴ Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'ya'ga heka'vogi Tupana'ga nhi-
monha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Trēs ko
ġanembiheka'vogagwera a'ero. Paranauhūa rehe yhyaryapyruhua rehe
no ga heka'vogi. Paranauhūa nhimbotei aherekoro a'ero. Yhyaryapyruhua
onhimbote aherekoro no.

⁵ Kiro ji ga renduvi - kiroki Tupana'gapyrive'ga oko yhya repiakatuhara'ga.
Tupana'ga pe ga ei:
—Jipojykaharetea, ei ga Tupana'ga pe.

Agwamo nde ereko. Ymyahū nde ereko hako.

Ndehe ko ereko katu hefe yhya monhimboteavo aherekoro ga pe.

⁶ A'ereki ga neremimo'ēhara'ga apiti

nenhi'iga mombe'uhara'ga ndeheve gandekoa reka'voga.

Kirogwe aherekoa nde imondoi ga pe to'u ti ga javo.

Pyry nde imondoi a'ea ga pe, ei ga Tupana'ga pe.

⁷ Kiro ji henduvi ikwava'ēhava hugwi nahā:

—Na tuhē, Tupana, orepoykaharetea!

Ndehe ko vvyakotyve'ga nduvihava epopoakaramo ga hohe pa.

Ereko katu hefe

e'erame a'itituhēva'ea imondovo hahya hupi katu okote'varuhuve'ga pe.

Porō ji henduvi ikwava'ēhava hugwi.

⁸ Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhi-monha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Quatro ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Kwara rehe ga heka'vogi tombokai ti kwara vvyakotyve'ga tata pyvō javo.

⁹ Kwara vvyakotyve'ga mbokaihetei a'ero. Hahy hete ga pe a'ero. A'ea nhaporemo karugwara Tupana'ga imondomondoukari ga pe. Ga karugwara mondoukaro gwaramo ga ete'varuhuhetei Tupana'ga pe ga mbotegweteavo. Ndogwerojijyi reki ga ojeaporogita okokatue'yma ga mbohete'e'yma.

¹⁰ Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhi-monha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Cinco ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Yhyapypeva'ea gwyrā rehe ga heka'vogi. Pevo yvya koty yhyapypeva'ea oko ogwyrīpeve'ga nduvihavamo. Yhyapypeva'ea gwyrīpeve'ga pe pyptunahivuhu a'ero. Hahy hete ga pe. Ohu'u ga okūa a'ero hahyhetero gwaramo ga pe.

¹¹ Yvagipeve'ga pe Tupana'ga pe ga ete'varuhuhetei ga mbotegweteavo okote'varuhuvo hahyro gwaramo ojive. Ojauhuro gwaramo ga ete'varuhuhetei ga pe no. Emo ga ndogwerojijyi ojeaporogita okokatue'yma.

¹² Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhi-monha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Seis ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Paranauhūa ruvihava rehe rio Eufrates rehe ga heka'vogi. Paranauhūa ruvihava rio Eufrates ty pa onhimboavujikwea a'ero tuhu ti kwara porakotyve'ga nduvihavuhu'ga yvya pika'ga rupi javo.

¹³ Kiro ji hepiagi trēs'va'ea Diabo'gapyriva'ea anha'ga. A'ea ko kururua ja. Tejuhua'javuhuva'ea jurua rupi ojipea hemi. Yhyapypeva'ea jurua rupi ojipea hemi. Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga jurua rupi ojipea hemi. Nahā ko trēs'va'ea Diabo'gapyriva'ea.

¹⁴ Tiruahū Diabo'gapyriva'ea okovo Diabo'ga nhi'iga rehe japo'apovo ahemonhimomby'ava'ea. Kiro ihoi vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga pyri nhaporemo ga mono'ono'oguka ga movahemuka totavuka ti ga Tupana'ga pe javo. A'ereki Tupana'ga e'i jipe: “Diabo'gapyriva'ea ga mono'ono'ogukarame ti ji ei ga pe nehē: Peko te'varuhu pe. Peho kiro tata pype hahyva'ea ruvihava pype. A'ea ti ji ei ga pe jipopoakahetero ga hohe pa nehē gapopoakara mombiga,” ei Tupana'ga.

¹⁵ —Pehendu ti, ei Cristo'ga nhande ve. Ahe nomboha'uvi ipromive'ga ndura. Ahe ja ti pe napemboha'uvi jirura'java nehē. Nurā ji ei pe me: Pyry hete ti pe me nehē pe nhimomiranamame nhinhi'iga reroviapige'yma aerē ti ga ruri nehē javo. A'ero ti pe ndekoi ga ja nehē — kiroki ga gwereko opira imongia'vo onhinotie'yma, ei Cristo'ga nhande ve.

¹⁶ Diabo'gapyriva'ea omono'ono'oguka vvyakotyve'ga nduvihava'ga. Pea pe gamono'ogukahava pe hebreus'ga e'i Armagedom.

17 Kiro ojipe'ga seteve'ga nde'yja'ga heka'vogi Tupana'ga nhimonha'ngahetea ojipea hugwi nhaetingy'a'java'ea hugwi. Yvate ga heka'vogi. Sete ko ganembiheka'vogagwera a'ero. Kiroki ga oko yvagi pe aheruvihavuhete'ga ronga pype gambohete'hava pype ga'apykava pyri - hahyahi ganhi'iga ga erame pea hugwi:

—Molina Tupana'ga nhimonha'nga! ei ga.

18 Kiro inhi'inhi'igi onaranara'ga overaverava. Yvya ogwygwy hete ranuhū tuhē. Yvyakotyve'ga mbojihuvypyagwera jate ndogwerekoi nanongara.

19 A'ero cidadeuhua i'gwy'gwyri. Três ko ipeheuhūva'ea cidadeuhua peheuhūva'ea a'ero. Cidades nhaporemō yvya koty indurundurupavi he'yjuhuva'ea. Tupana'ga okwahava'ja Babilôniapeve'ga ji ndapotari gandekote'varuhua javo. Ipopoaka hete ga novia a'ero. A'ereki kiro Tupana'ga onhimonha'nga hete ga ndehe onhimboahiva ojipypava ga ndehe ga ndekote'varuhuro gwaramo.

20 Ypa'ōa oka'nhymba. Ahana'ja a'ero. Yvytyruhua ahe ndohepiaga'javi no.

21 He'yjuhu itatiguhūa'java'ea amana royxagahiva'java'ea okya yvaga hugwi vyakotyve'ga ndehe. Tupana'ga pe ga ete'varuhuhetei ga mbotegweteavo okote'varuhuavo. A'ereki amana royxagahiva'java'ea hahy ranuhū ga pe. A'ereki hehanhuhū hete amana royxagahiva'java'ea itatiguhūa'java'ea. A'ea pohyja ko quarenta quilos hetakwera ja.

17

Kunhangwerahēa oapy yhyapypeva'ea arimo

1 Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri ji pyri seteve'ga nde'yja'ga - kiroki seteve'ga gwereko nhaetingy'a'java'ea yvagi'peve'ga. Ji ve ga nhi'igi javo:

—Herejo, ei ga. Kiro ti ji ipopoakavehēa repiukari nde ve nehē Tupana'ga erame hēa pe: “Ereko te'varuhu nde. Ehō ti a'ero tata pype hahyva'ea ruvihava pype.” A'ea ti Tupana'ga ei hēa pe nehē - kiroki akwaimbae'ga upaharahēa oapy ypihua arimo ypihua ruvihava arimo no paranauhūa arimo no. Onhimongyheteuhu yhya. A'ea arimo nhaporemō hēa apygi oina.

2 He'yjuhuve'ga vyakotyve'ga nduvihavuhu'ga oko hēanhi'iga rupi okote'varuhuavo hēa rendukatuavo. Hēa vyakotyve'ga mbopogwei ojihe ga mbote'varuhuavo oji'ja. A'ero ga ndekote'varuhui okovo hēanhi'iga rupi gworygworyvamo hēarekote'varuhua rehe, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

3 Kiro ga ji rerohoi Tupana'ga ra'uva ji pojkakaturame. Ongae'yi me ga ji rerohoi. Pevo ji hēa repiagi. Yhyapypeva'ea arimo hēa apygi. Igwa'gahi yhyapypeva'ea. He'yjuhu hete ikwatijara hehe. Ohy'gahi ikwatijara hehe. Herate'varuhua pe ikwatijara i'ei Tupana'ga mbotegweteavo yhyapypeva'ea ipopoaka Tupana'ga hohē javo. Sete ko yhyapypeva'ea aka'ga. Dez ko yhyapypeva'ea ratia.

4 Hēa opipyryva imongi tapy'ynhapigwa'gahiva'ea tapy'ynhapigwa'guhūva'ea no. He'yjuhuva'ea hēa imongi ombojigwahava ouro apopyra itakatua no pérolas no. Gwerekō hēa nhaetingy'a'java'ea ouro apopyra opo pe. Ite'varuhuranuhūva'ea oko nhaetingy'a'java'ea pype hēate'varuhua hēareaporo'gitate'varuhua.

5 Gwetovapya rehe hēa gwerekō ikwatijara. Hēarera pe ikwatijara i'ei: —Aherembikwahavipyre'yma ko hēarera.

Três ko hēarera.

Ojipea ko Babilônia ipopoakaheteva'ea.

Ojipea ko Akwaimbae'ga upahara'ga nemboypya.

Ojipea ko Ite'varuhuranuhūva'ea remboypya yvya koty.

A'ea i'ei ikwatijara. A'ea ko hēarera a'ero hēaretovapyra rehe.

⁶ Kiro hēa repiaga ji ikwahavi heagwry hēa javo. Heagwry hete hēa. A'ereki hēa horyory ranuhū hete Tupana'ga remimo'ēhara'ga manoa rehe. Gajikoga ḡwaramo Jesus'ga rehe hēa ga jukaukari. A'ereki ga ndopohiri Jesus'ga hugwi.

Hēa repiagame ji nhimomby'ahetei tuhē.

⁷ A'ero Tupana'gapyrive'ga ei ji ve:

—Maraname nde nhimomby'ai? Kiro ti ji imombe'ui nde ve aherembikwahavipyre'yma hēa mombe'gwovo. Kiro ti ji imombe'ui nde ve yhyapypeva'ea no – a'ea hēa reroho ojihe herekovo seteva'ea oakaḡa dezva'ea ḡwatia no, ei ga ji ve.

⁸ Yhyapypeva'ea – akoja nde erehepia – a'ea ko ymyahū oko. Aḡwamo a'ea ndokoi. Aerē ti a'ea ihemi vvykwaruhua hugwi nehē – kiroki ikwaruhua oho paivouhu, ei ga. Aerē ti yhyapypeva'ea ihoi hahyva'ea ruvihava pype upa avuira nehē. Tiruahū ti jupe jipi a'ero nehē, ei ga.

—Hepiagame ti vvyakotyve'ga nhimomby'ai nehē – kiroki ga ndojikogi Tupana'ga rehe ikwatijarukare'yma ga pe ojera livro pype. Gandra Tupana'ga ndokwatijarangavi livro pype yvagi pe tuhu ti ga ji pyri okovo avuira jave'yma. Vyva apopyagwera jate Tupana'ga ndokwatijari ḡandra, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve imombe'gwovo. Onhimomby'a ti vvyakotyve'ga nehē yhyapypeva'ea repiagame. A'ereki ymyahū yhyapypeva'ea oko, aḡwamo ndokoi, aerē ti hekoi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve imombe'gwovo.

⁹ —Ojapyakaheterame jate ti ahe ikwahavi, ei Tupana'gapyrive'ga. Kungwera hēa oapy yhyapypeva'ea arimo, ei ga. Seteva'ea yhyapypeva'ea akaḡa, a'e ko ji seteva'ea pe vvytyruhua pe, ei Tupana'gapyrive'ga. A'ero kungwera hēa apygi seteva'ea rehe vvytyruhua rehe, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁰ Seteva'ea yhyapypeva'ea akaḡa, a'e ko ji seteva'ea pe no ganduvihavuhu'ga pe vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga pe, ei Tupana'gapyrive'ga. Cincove'ga seteva'ea nde'ya'ga ndokoajavi vvyakotyve'ga nduvihavuhuro. Ojipejive'ga seteva'ea nde'ya'ga oko ganduvihavamo kiro. Ojipe'ga seteva'ea nde'ya'ga ndokoi ve ganduvihavuhuro. Ganduvihavuhuro okorame ti ga topytaahi'vi okovo ganduvihavuhuro, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

¹¹ Yhyapypeva'ea – a'ea oko ymyahū, aḡwamo ndokoi – a'ea vehevi oko vvyakotyve'ga nduvihavuhua seteva'ea mbohe'yikavamo. A'ero ga ei: Oitove'ga ko vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga. Yhyapypeva'ea ko seteva'ea nde'ya'ea a'ero. Hahyva'ea ruvihava viara rupi ihoi upa. Pevo ti tiruahū jupe jipi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

¹² —Dezva'ea yhyapypeva'ea ratia – akoja nde erehepia – a'ea ji ei dezva'ea pe vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga pe, ei Tupana'gapyrive'ga. Ga ndokoi ve ganduvihavuhuro. Aerē ti yhyapypeva'ea ga mongoahi'vi nehē toko ti ga ganduvihavuhuro javo. Uma hora rupi jate ti ga ndekoahi'vi ganduvihavuhuro yhyapypeva'ea pavēi nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹³ Nombojoyvvyvyri ganduvihavuhu'ga ojeaporoḡita. A'ero ti ga nhaporemo yhyapypeva'ea pokogi okovo a'ea nhi'iga rupi nehē. A'ereki ga ipopoaka okovo ganduvihavuhuro nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹⁴ Aerē ti ga tavukari cordeiro'jave'ga pe nehē. Gapopoakara ti cordeiro'jave'ga imombihetei nehē. A'ereki ga oko vvyakotyve'ga pojkahara'ga pojkaharetero. Oko ga ganduvihavuhu'ga nduvihavuhuhetero. Kiroki ga oho ga rupi – ga pe ga e'i jipe: “Pehe ti jireheva'ero nehē,” e ko ga ga pe. Ga ga mo'emo'ē ga mongomongo toko ti ga jireheva'ero javo, ei Tupana'gapyrive'ga. Ga rehe ga jikohetei okovo ganhi'iga rupi jate opohire'yma ga hugwi, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

15 –Yhya onhimongyheteuhuva'ea – akoja nde erehepia – akoja rehe akwaimbae'ga upaharahēa oapy okovo ganduvihavuhuro, ei ga. Yhya, a'e ko ji he'yive'ga pe vvyakotyve'ga gwygagwyrivepe'ga pe no ojipe'ga pe no – kiroki ga ojoatyatyvi ganhi'iga – ojipe'ga pe no, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

16-18 –Akwaimbae'ga upaharahēa – akolahēa nde erehepia – hehēa ipopoaka vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga mondomondopavuka gwemimbotarimova'ea rupi okovo ganduvihavuhuro tuhē, ei Tupana'gapyrive'ga.

–Dezva'ea yhyapyve'ea ratia – akoja nde erehepia, akoja ko vvyakotyve'ga nduvihavuhuro – gahā ti noarōhetei akwaimbae'ga upaharahēa nehē yhyapyve'ea pavei nehē, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve. Nurā ti ga hēa mbotegwetei hēapopoakara mombiga hēambatera pyhyga hēa hugwi nehē. Tata pyvō ti ga hēa mbokaipavi nehē. Cidadeuhua ji amombe'u hēa mombe'urame, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve. Nahā ti ga cidade rerekoī imbokaipava nehē. A'ereki nanongara Tupana'ga opota gwemimbotarimova'ea arōuka ga pe gandeaporogita mbojovvyyvrye'ymuka. Nahā ga ei: “Tombojovvyyvrye ti vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga ojeaporogita yhyapyve'ea pokoga okovo a'ea nhi'iga rupi nehē,” ei Tupana'ga. Nahā ti Tupana'ga ga nderekoī nehē toho ti nhinhi'iga apiavo javo, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo ji ve.

18

Babilōniapeva'ea popoakara opi

1 Tupana'gapyrive'ga hepiukapavirē ji ve ji ojipe'ga repiagi. Ga ko Tupana'gapyrive'ga no ua yvaga hugwi yvagipeve'ga. Ipopoaka hete ga gwendy'jandy'jahetero ovahema yvya koty imbokojahuavo.

² Hahyahi hete ganhi'iga ga erame:

–Kiro ti cidadeuhupeve'ga popoakahetea ipigi nehē!

Opi gweri tuhē, ei ga.

Kiro ti gacidadeuhua rekoī Diabo'gapyriva'ea gwyrā anhağa gwyrā a'ero nehē Babilōnia.

Pevo ti cidadeuhu pe ko he'yjuhuva'ea anhağa nhimongyi nehē ojoparavuhuva'ea onhimono'oğa, ei ga.

Pevo ti cidadeuhu pe ko he'yjuhuva'ea ipepova'ea ite'varuhuva'ea nhimongyi ojoparavuhuva'ea nehē no.

Kiro ti cidadeuhua ko ipepova'ea nhimono'ono'ongava nehē.

Nahā ti gacidadeuhua hekoi nehē.

³ A'ereki vvyakotyve'ga nhaporemō okote'varuhu cidadeuhupeve'ga rendukatuavo, ei ga.

Vvyakotyve'ga ndekopotarahipavi cidadeuhupeve'ga nhi'iga rupi okote'varuhuavo ga ja.

Vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga no oko te'varuhu cidadeuhupeve'ga ja ga potaheteavo no, ei ga.

Mbatera ma'ēhara'ga nhaporemō vvyakotyve'ga – kiroki ga omondo mbatera itambere'ia pyhyga a'ero mbatera pyhyga itambere'ia mondovo no – gahā oko imbateheteva'ero a'ero.

A'ereki cidadeuhupeve'ga opyhy ranuhū ga hugwi ipotarahiva

imondomondovo itambere'ia ga pe he'yjuhuva'ea pyhyga, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁴ Kiro ji ojipe'ga renduvi ga rekorame yvagi pe.

–Pejipe'a ti cidadeuhupeve'ga hugwi jireheva'ero, ei ga vvyakotyve'ga pe. A'ereki ga oko te'varuhu hete, ei ga.

Tapekali ti ɣa ja.

Pe ndekote'varuhue'yname ti Tupana'ga pe nderekokatui imondoe'yma hahya pe me nehē imondorame ɣa pe nehē.

Omondo ti ga hahyhetea cidadeuhupeve'ga pe nehē.

⁵ A'ereki gandezkote'varuhua he'yjuhua he'te.

Okwahava'ja Tupana'ga gandezkote'varuhua a'ea arōe'yma, ei ga ojiheve'ga pe.

⁶ Cidadeuhupeve'ga oko te'varuhu imondovo hahya he'yiva'ea ikwehe.

He'yjuhuva'ea ti pemondo hahya cidadeuhupeve'ga pe a'ero.

Omondomondo ɣa hahya ikwehe.

Johe ti pemondomondo hahya cidadeuhupeve'ga pe a'ero, ei ga.

Cidadeuhupeve'ga vvyakotyve'ga mbote'varuhu.

A'ereki vvyakotyve'ga ɣwendu katu okovo ganhi'iga rupi okote'varuhuavo.

A'ero ti hahyro vvyakotyve'ga pe nehē.

Johe ti pemondo ranuhū hahya cidadeuhupeve'ga pe a'ero

ɣa ɣa mbote'varuhuro ɣwaramo, ei ga.

⁷ He'yjuhuva'ea rerekovo ɣwaramo ɣa nhimbohetei.

He'yjuhuva'ea ti pemondo hahya ɣa pe a'ero ɣa mongovevehuavo, ei ga.

A'ereki ga e'i onhimbohetea:

“Nhande ko vvyakotyve'ga nduvihavuhua.

He'yjuhuve'ga nhande rerekokatui nhande rejare'yma.

Ndiajehe'oi ti nhande nhandekoveveuhue'yma nehē.” A'ea ɣa ei.

⁸ Nurā ti karugwara ruri ɣa pe nehē.

Kotihī ti turi karugwara he'yjuhuva'ea ɣa pe ara rupi ve nehē.

Omano ti ɣa nehē.

Ojehe'o ti ɣa okovevehuavo nehē.

Ahā tuhē ti mbatera ɣa pe nehē.

Ty'arateuhua ti ɣa jukai nehē.

Tata ti ɣa mbokaipavi nehē.

Nahā nhaporemo ti ɣa pe ara rupi ve nehē.

A'ereki Tupana'ga ipopoaka hete nhandepojoykaharete'ga.

Gaha ti omondouka karugwara ɣa pe ɣa ndekote'varuhuro ɣwaramo, ei ga.

⁹ —Vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga - kiroki ɣa ɣwendu katu cidadeuhu-peve'ga nhi'iga okote'varuhuavo ɣa ja he'yjuhuva'ea rerekovo - ɣahā ti ojehe'o nehē cidadeuhupeve'ga ndehe ovy'are'yma tata cidadeuhua mbokaipavame, ei ga. Nahā ti ɣa ndekoi tatatiguhūa repiagame nehē. A'ereki tatatiguhūa ohē cidadeuhupeve'ga mbokaipava hugwi.

¹⁰ Irupeuhu ti ɣa ami nehē okyhyjiavo ɣwaramo ɣambokaja hugwi. Ga ti e'i nehē:

“Ite'va! Ite'va cidadeuhupeve'ga pe Babilōniapeve'ga pe.

Ipopoaka hete ɣa novia.

Kotihī tuhē uma hora rupi tuhē Tupana'ga imondopavukari karugwara ɣa pe ɣa ndekote'varuhuro ɣwaramo.”

Nahā ti vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga ei okyhyjiavo nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹¹ —Mbatera ma'ehara'ga ti ɣa jehe'opavi nehē cidadeuhupeve'ga ndehe ovy'are'yma vvyakotyve'ga nehē. A'ereki cidadeuhupeve'ga manoro ɣwaramo tegwete ɣanembipyhyga'jahava mbatera ma'ehara'ga hugwi, ei ga.

¹² —Ndopyhyga'javi ti ɣa ouro, prata, itakatua, pérolas, tapy'ynhapipyryva linho apopyra, tapy'ynhapiɣwaɣahiva'ea, tapy'ynhapinhymahiva'ea, tapy'ynhapiɣwaɣuhūva'ea, yva nehē no - kiroki yva ko perfume ojoparavuhuva'ea, ei ga.

—Hyrua ojoparavuhuva'ea ti ɣa ndopyhyga'javi nehē no: elefante ranha apopyra, yvapyryva apopyra, bronze apopyra, ferro apopyra, ita apopyra. A'ea apopyra nhaporemō hyrua ti ɣa ndopyhyga'javi omanomo ɣwaramo nehē, ei ga.

13 —Ndopyhyga'javi ti ɣa perfume nehē: canela, nhandya, incenso, mirra, yva rytya, ei ga. Vinho, óleo, farinha de trigo, trigo - a'ea nhaporemō ti ɣa ndopyhyga'javi nehē, ei ga. Gados, ovelhas, cavalos ti ɣa ndopyhyga'javi nehē. Ndopyhyga'javi ti ɣa carretas omanomo ɣwaramo nehē, ei ga. Okoteheve'ɣa - kiroki ipiro'ye'ýve'ɣa - ɣahā ti ɣa ndopyhyga'javi imondoa jave'yma itambere'ia ɣa ndehe nehē toko ti ɣa okoteheve'ero oporavykyheteavo nhande ve jate jave'yma, ei ga.

—A'ero ti mbatera ma'ēhara'ɣa ei cidadehupeve'ɣa pe nehē:

14 “Ikatuheteve'a penembipotarhiva'ea oji'i - a'ea oka'nhy pe hugwi. Heheve'a ikatuheteve'a pavēi oka'nhy tuhē pe hugwi. A'ea nhaporemō ti pe ndapehepiaga'javi tuhē nehē.”

A'ea ti ɣa ei cidadehupeve'ɣa mbokaipava repiaga nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

15 —Na tuhē ti mbatera ma'ēhara'ɣa ei nehē - kiroki ɣa omondo mbatera nhaporemō cidadehupeve'ɣa pe ipyhygahiva itambere'ia. Okyhyjiheteavo ɣwaramo ɣambokaja hugwi ti ɣa ami irupeuhu cidadehupeve'ɣa hugwi nehē. Ojehe'o ti ɣa ovy'are'yma ɣwaramo ɣa ndehe, ei ga.

16 —Ga ti e'i nehē:

“Ite'va! Ite'va cidadehupeve'ɣa pe

- kiroki ɣa omongi tapy'ynhapipyryva linho apopyra, tapy'ynhapigwagahiva'ea no, tapy'ynhapigwaguhūva'ea no.

He'yjuhuvā'ea ɣa imongi ombojigwahava ouro apopyra, itakatua no pérolas no.

17 Kotihī tuhē uma hora rupi tuhē ɣambaterahetea oka'nhyamba!”

A'ea ti mbatera ma'ēhara'ɣa epavi okyhyjiavo cidadehupeve'ɣa mbokaipava repiaga nehē, ei ga.

—Yharuhua mopyryr̄hara'ɣa nduvihava'ɣa yarupive'ɣa no yharuhua mopyryr̄hara'ɣa no mbatera ma'ēhara'ɣa no - kiroki ɣa onhimombate yarupive'ɣa - ɣa nhaporemō ti irupeuhu o'ā cidadehupeve'ɣa hugwi nehē, ei ga.

18 Cidadehupeve'ɣa mbokaipava ɣwaramo ti tatatiguhūa ihemi nehē. A'ero ti ɣa jehe'oi tatatiguhūa repiagame nehē. E'i ti ɣa nehē: “Ahā cidadehupeve'ɣa jave'ia imbateheteve'ga!” A'ea ti ɣa ei cidadehupeve'ɣa mbokaipava repiaga nehē, ei ga.

19 A'ero ti ɣa imombori otimbuguhua oakaga rehe nehē orokoveveuhu ore javo. Ovy'are'yma ti ɣa jehe'oi ɣa ndehe nehē. E'i ti ɣa nehē:

“Ite'va! Ite'va cidadehupeve'ɣa pe!

- kiroki ɣa omombate yharuhua jara'ɣa ipyhyga ɣambaterahetea pyryva'ea ɣa hugwi imondoa itambere'ia ɣa pe.

Kotihī tuhē uma hora rupi tuhē oka'nhyamba ɣa hugwi ɣa mbokaipavame.”

A'ea ti mbatera ma'ēhara'ɣa ei nehē, ei Tupana'gapyrive'ga imombe'gwovo.

20 —Tohoryory ti yvaga! ei Tupana'gapyrive'ga.

Pejoryjory ti pyryva'ero no Tupana'gareheve'ero.

Pejoryjory ti Jesus'ga moirūharamo.

Pejoryjory ti Tupana'ga nhi'iga mombe'uharamo.

A'ereki hahyaɣwama cidadehupeve'ɣa pe Tupana'ga remimondoagwama ɣa ndekote'varuhuro ɣwaramo pe me, ei Tupana'gapyrive'ga.

²¹ Kiro ojipe'ga Tupana'gapyrive'ga ipopoakaheteve'ga ipyhygi itauhua. Ipohyi itauhua gwehanhuhūro yngu'auhua jaime. Ypiahua ruvihava pype ga imombori. Kiro ga ei:

—Nahā ti Tupana'ga ga momboheteukari cidadeuhupeve'ga Babilōniapeve'ga nehē.

Ndihepiaga'javi tuhē ti nhande ga a'ero nehē, ei ga.

Cidadeuhupeve'ga pe Babilōniapeve'ga pe ga ei:

²² —Ndokoa'javi ti harpa monhi'ihara'ga, flauta monhi'ihara'ga, trombeta monhi'ihara'ga pecidadeuhu pe nehē.

Norohenduva'javi tuhē ti ore ga pecidadeuhu pe nehē, ei Tupana'gapyrive'ga cidadeuhupeve'ga pe Babilōniapeve'ga pe.

Ndokoa'javi ti ga pecidadeuhu pe nehē

– kiroki ga oapo paravuhu kwaha ikatuheteve'ea.

Ndorohepiaga'javi tuhē ti ore ga pecidadeuhu pe nehē, ei ga.

Ndokoa'javi ti ga pecidadeuhu pe nehē

– kiroki ga ombo'i trigo yngu'a'java'ea nehē.

Norohenduva'javi tuhē ti ore ga pecidadeuhu pe nehē, ei ga.

²³ Nombokojahua'javi tuhē ti lamparina pecidadeuhu pe nehē.

Nahembirekoa'javi ti ga pecidadeuhu pe nehē.

Norohenduva'javi tuhē ti ore ga pecidadeuhu pe nehē.

Nahā ti tiruahū pe me nehē.

Kiroki ga oma'ē mbatera pecidadeuhu pe – gahā ko jukwahave'ga vyva koty ikwehe.

Pejipajivo pe gagwryipeve'ga moandyandyipavi, ei Tupana'gapyrive'ga Babilōniapeve'ga pe.

²⁴ Ji ve ga ei no:

—Nahā ti tiruahū cidadeuhupeve'ga pe Babilōniapeve'ga pe nehē.

A'ereki ocidadeuhu pe ga Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga apiti

Tupana'ga remimo'ēhara'ga apitiavo no.

Oapitiuka ga akoja'ga nhaporemo vyva koty, ei Tupana'gapyrive'ga.

19

Timbohete ti Tupana'ga

¹ Tupana'gapyrive'ga hepiukapavirē ji ve ji hahyahiva'ea renduvi. He'yjuhuve'ga po ohapukai yvagi pe, a'e ji henduvame. Nahā ga ei:

—Timbohete ti Tupana'ga nhandervihavuhuhete'ga!

Tupana'ga ojiheve'ga ndekote'varuhua mombohetei ga mombyryva avuirama.

Kiro ti ga ga nderohoukari ojipyri yvagi pe nehē.

Gaha ti timboukwaha hete tikatu hete ti ga javo.

Gaha ti timbohete.

Gaha ti toko nhandervihavuhuhetero opopoakahetero.

² Oko katu hete ga o'erame a'itituhēva'ea imondovo hahya okote'varuhuve'ga pe.

A'ereki ga e'i akojahēa pe akwaimbae'ga upaharahēa pe: “Ereko te'varuhu nde.

Eho ti a'ero tata pype hahyva'ea ruvihava pype.”

Nahā ga ei hēa pe.

Ereki hēa vyvakotyve'ga mongo te'varuhu

ga ndekoro gwaramo hēanhi'iga rupi.

Nahā Tupana'ga ojiheve'ga ndepygi hēa rehe.

A'ereki hēa oapitiuka ga, ei ga yvagi pe.

³ Hahyahi onhi'igame ga ea'javi:

–Timbohete ti Tupana'ga!

Tatatiguhūa kiro ihemi ogwovo hēambokaipava hugwi.

Nane'y mi ti ihemi avuirama nehē, ei ga yvagi pe.

⁴ A'ero vinte e quatrove'ga huvihavuhu'ga quatrove'ga pavēi, ga nhinogi ojavapyvo yvya rehe Tupana'ga mboheteavo. Kiro ga Tupana'ga mbohetei Tupana'ga apygame oapykava rehe okovo yvyakotyve'ga nduvihavuhuhetero. E'i ga:

–Na tuhē! Amém! Timbohete ti Tupana'ga!

Cordeiro'jave'ga rembirekohava

⁵ Kiro ji ojipe'ga renduvi. Ji henduvame ga ei:

–Pe nhaporemo ti pembohete Tupana'ga Tupana'gareheva'ero ganhi'iga rendukatuharamo.

Okoteheva'ero pembohete ti ga penduvihavamo pavēi!

A'ea ji henduvi ga nhi'igame ga'apykavareheve'ga apykava hugwi. Ga'apykavareheve'ga oapy hehe okovo aheruvihavuhuhetero.

⁶ Kiro ji ga nenduvi. Ojatykave'ga po, he'yjuhuve'ga po, a'e ji. Gahā po ohapukai. Typojuhetea pyambua – a'ea po poro, a'e ji. Onaranarā hete ranuhū po, a'e ji ga nenduva.

Hahyahi onhi'iga ga erame:

–Timbohete ti Tupana'ga!

A'ereki kiro Tupana'ga oko nhanderuvihavuhuhetero.

Ga ko ipopoaka ga hohe pa, ei ga.

⁷ Xajoryjory ti!

Timbohete ti ga mbojirovia nhanderoryroryvamo ga rehe.

A'ereki cordeiro'jave'ga ti hambireko kiro.

Garembirekohēa onhimboavujikweripe.

⁸ Kiro tapy'ynhapipyryva monдохava hēa pe ndiky'ai'i'iva'ea tapy'ynhapitigahivuhuva'ea linho apopyra.

A'ero hēa omongi, ei ga.

Tapy'ynhapipyryva linho apopyra ko Tupana'ga remimo'ēhara'ga pira.

Tapy'ynhapipyryva linho apopyra, a'e ji Tupana'ga remimo'ēhara'ga ndekokatua pe.

⁹ Ji ve Tupana'gapyrive'ga ei:

–Ekwatija ti imombe'gwovo. “Horyory ga – kiroki ga pe ji a'e: Aerē ti pejo i'gwovo toryvi pe cordeiro'jave'ga mohembirekohai pe nehē.” A'ea ti ekwatija, ei ga ji ve. A'ea ko a'itituhēva'ea Tupana'ga ea, ei ga ji ve.

¹⁰ Kiro ji nhinogi gapya pyri tambohete ti ji ga javo. A'ero ga ei ji ve:

–Terenhinogi ji pyri ji mboheteavo. Tupana'ga ti pembohete. Ji ko Tupana'gapyrive'ero reki jitekovo ganhi'iga rupi nde ja neirū'ga ja no – kiroki ga ojiko Jesus'ga rehe gamombe'ua rehe. A'ereki Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga nemimombe'ua nhaporemo ko Jesus'ga mombe'ua, ei ga ji ve.

Cavalo'arimove'ga tighūva'ea'arimove'ga

¹¹ Kiro ji hepiagi. Yvaga ojipe'a jipe. Nanime ji hepiagi cavalo tighūva'ea! Kiroki ga oapy i'arimo – mokōi ko garera. Gambojikohara ko garera. A'ereki ko ombojiko ga ojihe. Ga pyryvamo gwaramo ga gwerovia ganhi'iga. Garera ko A'itituhēva'ea mombe'uhara no. Gaha pyry hete imondovo hahya okote'varuhuve'ga pe otavuka ga pe pendeko te'varuhu pe javo.

¹² Hendy'jandy'ja gareakwara tata ja. Gwereco ga he'yjuhuva'ea akanitara oaka'ga rehe. Akanitara repiagame ji ei: Aheruvihavuhuhete'ga tuhē ko ga!

Gwereco ga ikwatijara ojihe. Ikwatijara e'i garera pe. Gaha jate okwaha akoja ojera.

¹³ Omongi ga tapy'ynhapira imondevipyra aherecoa pype. Garera ko Tupana'ga nhi'iga.

¹⁴ Gareviri gasoldados'ga nduri yvaga hugwi. Oapy ga cavalos arimo tighuhuva'ea arimo. Omongi ga tapy'ynhapipyryva linho apopyra tapy'ynhapitigahivuhuva'ea ndiky'ai'i'iva'ea.

¹⁵ Gajurua rupi ihemi haimbejovaiva'ea ogwovo.

—Aea pyvō ti ji imombigi gapopoakara vvyakotyve'ga gwyrivepe'ga popoakara nehē, ei ga. Ahe ja – kiroki ahe onupā ojipe'ga yvura pyvō met-
alva'ea pyvō toko ti ga nhinhi'iga rupi javo – ahe ja ti ji hendukatuu-karahai
vvyakotyve'ga pe nhinhi'iga nehē jitekovo ganduvihavuhuhetero nehē, ei
ga. Yva'ia mu'umu'uhara'ga omu'umu'ū yva'ia imu'umu'uhavuhua pype. Ga
ja ti ji vvyakotyve'ga mu'umu'umi jitekovo Tupana'ga nhi'iga rupi nehē Tu-
pana'ga nhimonya'ngahetero gwaramo ga ndehe, ei ga. Tupana'ga ipopoaka
hete ga hohe pa.

Aea cavalo arimove'ga ei ikwahava omondo.

¹⁶ Opira rehe tapy'ynhapipukuhuva'ea rehe cavalo arimove'ga gwereco
ikwatijara o'uva rehe no. Ikwatijara e'i garera pe.

Garera ko Yvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga nduvihavuhetea.

Garera ko Yvyakotyve'ga pojykhara'ga pojykharetea.

¹⁷ Kiro ji Tupana'gapyrive'ga repiagi yvagipeve'ga. O'ā ga kwara arimo.
Hahyahi ganhi'iga ga erame ipepova'ea pe nhaporemō – kiroki oveve yvatea
gwyrimo. Jupe ga ei:

—Pejihe'ae'a ti pejigwovo yvya koty onhimono'ono'oga Tupana'ga
remimboavujikweri pe i'gwovo ipopoakaheteve'ga remimboavujikweri
pe. He'yjuhuva'ea ga omboavujikwe, ei ga.

¹⁸ Penhimono'ono'ō ti ti'u ti ganda'oa javo vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga
nda'oa soldados'ga nduvihavuhu'ga nda'oa no ipopoakaheteve'ga nda'oa
no cavalos ra'oa no cavalos arimove'ga nda'oa no. Penhimono'ō ti ti'u
ti ganda'oa nhaporemō javo – kiroki ga oporavyky ojive jate ipiro'yve'ga,
kiroki ipiro'ye'yve'ga ga ga mboporavykyuka ga mbopohirukare'yma oji-
hugwi. Pe'u ti okoteheve'ga nda'oa ganduvihavuhu'ga nda'oa no, ei Tu-
pana'gapyrive'ga ipepova'ea pe.

¹⁹ Kiro ji hepiagi yhyapypeva'ea vvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga no
gasoldados'ga no. Otavuka pota ga ga pe – kiroki ga oapy cavalo arimo
tighuhuva'ea arimo. Ojatyka ga ua xatavuka ti ga pe gasoldados'ga pe no javo.

²⁰ Kiro cavalo'arimove'ga yhyapypeva'ea pyhygi imomboa tata
pype. Opyhy ga Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea momba'uhara'ga no ga
momba tata pype. Ojikwe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea momba'uhara'ga
oapo ahemonhimomby'ava'ea yhyapypeva'ea rovai pyteri pe.
Gwemimonhimomby'ava'ea pyvō ga omoandyandi ga a'ero – kiroki ga
okwatijaruka yhyapypeva'ea apoa ojihe, kiroki ga ombohete yhyapypeva'ea
ra'angava no. Kiro cavalo'arimove'ga ga pyhygi ga momba tata pype ga
rekojirame. Yhyapypeva'ea ga ipyhygi imomboa tata pype no hekojirame.
Tata ko hehanhuhuva'ea ypihua'java'ea. Gwereco enxofre ipype no.
Hakuvahi enxofre okairame tata pype.

²¹ Kiro cavalo'arimove'ga yhyapypeva'earheve'ga jukai. Tupana'ga
nhi'igaatyviva'ea momba'uhara'gareheve'ga ga ga jukai no. Huvihavuhu'ga
soldados'ga ndeheve ga ga jukapavi. Oapoa pyvō haimbejovaiva'ea pyvō –
kiroki haimbejovaiva'ea ohē gajurua rupi – a'ea pyvō ga ga jukai.

Kiro ipepova'ea nhaporemō heve'ngaro i'gwovo ganda'oa.

20

Os mil anos

¹ Kiro ji Tupana'gapyrive'ga repiagi ga jyvame yvaga hugwi. Gwereco ga chave tape'a ji vvykvara ruvihavuhua rovapytymbava javo. Paivouhu oho vvykvara ruvihavuhua. Gwereco ga itanhuramuhüa hehanhuhüheteva'ea opo pe.

² Kiro ga tejuhua'javuhuva'ea pyhygi. Tejuhua'javuhuva'ea ko mboja'jave'ga ymyahüve'ga. Mboja'jave'ga rera ko Diabo ite'varuhuva'ea ruvihavuhua'ga anhağa ruvihavuhua'ga. Mboja'jave'ga rera ko Satanás no. Tupana'gapyrive'ga opyhy tejuhua'javuhuva'ea ikwa itanhuramuhüa pyvö tohoyme ti tejuhua'javuhuva'ea mil anos rupi javo.

³ Kiro ga tejuhua'javuhuva'ea mombori vvykvara ruvihavuhua pype. Vvykvara ruvihavuhua ga hovapytymi chave pyvö a'ero ikwatija inoga hehe tohema'javyme ti tejuhua'javuhuva'ea javo.

–Tohoa'javyme ti akoja vvyakotyve'ga gwyrive'ga moandyandyja'jave'yma kiro, ei ga. Mil anos kwavirë ti ji tamohë tejuhua'javuhuva'ea jugwi nehë, ei ga. Ohemirë ti topytaahi'vi vyva koty nehë, ei Tupana'gapyrive'ga.

⁴ Kiro ji ganduvihava'ga ndepiagi ga apygame oapykava rehe. Tupana'ga ga mboapygukari hehe toko ti ga ganduvihavamo javo. Ikwahava omondoa ga ei:

–Timoirü ti Tupana'ga ga erame vvyakotyve'ga pe, ei ga oapygame. Xa'e ti okote'varuhuve'ga pe: “Peko te'varuhu pe.” Pyryve'ga pe ti xa'e: “Pepyry pe.” Nahä ti timoirü Tupana'ga, ei ga.

Kiro ji ahemanoagwera ra'uva repiagi jukapyra ra'uva. He'yjuhu ahemanoagwera ra'uva. Nahä ko ahe rekoi vyva koty omano'e'ymame: Ahe omombe'umbe'u Jesus'ga Tupana'ga nhi'iga no. Nombohetei ahe yhyapypeva'ea. Nombohetei ahe yhyapypeva'ea ra'angava no. Ndokwatarukari ahe yhyapypeva'ea apoa gwetovapya rehe. Ndokwatarukari ahe a'ea opoa rehe no. Nahä ahe rekokatui. Ahe Jesus'ga mombe'urame ahearöe'ÿve'ga aheakağa mombori ahe jukavo a'ero. Aerë ahe kwerava'javi. Kiro ahe rekoi huvihavamo Cristo'ga pavëi mil anos rupi.

⁵ A'ea ko jypya ahembogwerahava. Ojipeva'ea ndokwera'javi ve. Mil anos kwavirë ahe nhaporemo ahe kwerava'javi.

⁶ Tupana'ga remimo'ëharamo tuhë ga oko – kiroki ga okwera'ja jypya rupi ahembogwera'jahava rupi. Pyry hete hete ga pe no. Nomanoa'javi ti ga nehë. Nurä ga nomanoi ahemanoa'jahava rupi. Ikwava'ëhavamo ga ndekoi ikwava'e'ga Tupana'ga pe Cristo'ga pe no. Ojipe'ga nduvihavamo ga ndekoi Cristo'ga pavëi mil anos rupi.

Tupana'ga omombi Satanás'ga popoakara

⁷ Mil anos kwavirë tejuhua'javuhuva'ea kwaharahava Satanás'ga kwaharahava. A'ero Satanás'ga hemi vvykwaruhua ruvihavuhua hugwi.

⁸ Kiro ga hoi a'ero vvyakotyve'ga gwyrive'ga moandyandyita. Tyapyra koty ga hoi nhimbya koty no kwara pora koty no kwara kia koty no. Pea pe nhaporemo ga hoi ga moandyandyita Gogue pe Magogue pe no. Nahä ga ga mbojatykai totavuka ti ga javo. He'yjuhu hete ranuhü ga. He'yjuhu y'tiga hay'iuhuva'ea ypiahua ruvihava rembeyvyripeva'ea. Na jitehe he'yjuhu hete ranuhü ga ojatykarama – kiroki ga gwendu katu Satanás'ga nhi'iga otavukapota.

⁹ Ohygahi ga vyva rehe onhimongyavo. Onhatimatimana ga hogahoi upa Tupana'ga remimo'ëhara'ga nduhava pyri cidade pyri – kiroki cidade

Tupana'ga remiarōhetea. Emo tata iyyvi Tupana'ga hugwi ua yvaga hugwi ovahema yvya koty vvyakotyve'ga gwyripeve'ga moka'nhyma.

¹⁰ Diabo'ga ko gamoandyandyihara'ga Satanás'ga. Kiro gamombora tata pype ypihua'java'ea pype. Gwereco enxofre ipype no. Hakuvahi enxofre a'ero. Tata pype yhyapypeva'ea oko jipe Tupana'ga nhi'igaatyviva'ea mombe'uhara'ga pavēi. Hahy hete ti jupe ga pe no Diabo'ga pe no arimo ppytunimo no avuirama nehē.

Tupana'ga e'i ahe ve peko te'varuhu pe javo

¹¹ Kiro ji hepiagi ojipea huvihavuhuhete'ga apykava. Huvihavuhu hete ga'apykava tighūva'ea. Hehe ji ga repiagi ga'apykavareheve'ga, ga apygame oina okovo huvihavuhetero. Ga hugwi yvya ka'nhymi yvaga pavēi. Ndatekwava'javi a'ero yvya rehe yvaga rehe no.

¹²⁻¹³ Kiro ji omanove'ga ndepiagi ga amame Tupana'ga rovai pyteri pe. Ga ko okoteheve'ga aheruvihava'ga no. Ypihua ruvihava hugwi ga ēi ua. Omanoa hugwi ga ēi ua. Omanove'ga gwyrā hugwi ga ēi ua. Nahanahā omanove'ga nduri o'ama Tupana'ga rovai pyteri pe.

Kiro Tupana'ga ipe'ai livros. Ojipea livro ga ipe'ai no. A'ea pype ga okwatijaripe gāndera tuhu ti ga ji pyri upa okovo avuirama nehē javo - kiroki ga ojiko ga rehe.

Kiro livros ga imonhi'igi - kiroki akoja ga ope'a ppy. A'ea pype ga okwatijaripe omanove'ga ndeaporogita nanani. Kiro ga imonhi'igi ikwahava'java gāndekote'varuhua. Nurā ga ei ga pe ga amame gwovai pyteri pe:

–Nahanahā pe ndekote'varuhui, ei ga.

Inainani ga ei omanove'ga pe.

¹⁴ Kiro ga imombori ahemanoa tata pype ypihua'java'ea pype. Omanove'ga gwyrā ko ga imombori no tata pype ypihua'java'ea pype. Ypihua'java'ea ko tata. Ahemondoa ipype ko ahemanoa'java.

¹⁵ Kiro ga imonhi'igi ojipea livro - kiroki akoja pype ga okwatijaripe gāndera tuhu ti ga ji pyri javo. Omonhi'ī ga a'ea. Omanove'ga ndera rekoy'mame ipype ga ga mombori tata pype ypihua'java'ea pype.

21

Cidadepyahua Jerusalémpyahua

¹ Kiro ji hepiagi yvagapyahua vvyapyahua no. A'ereki yvagaymyana opa vvyaymyana pavēi. Ahana'ja ypihua ruvihava yvya koty.

² Kiro ji hepiagi cidadepyryva Jerusalémpyahua rurame Tupana'ga hugwi ohema yvaga hugwi ua. Omboavujikwe jipe ga cidadepyryva imbokatuavo. A'ero cidade oko kunhangwerahēa ja ga hēa mboavujikwerame tahembireko hēa ga pavēi kiro javo.

³ Kiro ji yvagipeve'ga renduvi. Hahyahi ganhi'iga ga erame yvaga hugwi:

–Kiro Tupana'ga ronga oko vvyakotyve'ga pyteri pe, ei ga. Kiro ti Tupana'ga ruvi ga pyri nehē. Kiro ti vvyakotyve'ga oko gagwyripeva'ero gareheva'ero nehē. Ga tuhē ti oko ga pyri nehē okovo gānduvihavuhetero nehē, ei ga.

⁴ Tupana'ga ti ihypavi gāndeahya gāndeakwara hugwi nehē tapejehe'oa'javi ti javo, ei ga. Nomanoa'javi ti ga nehē. Ndokoveueuhua'javi ti ga nehē. Ndojehe'oa'javi ti ga nehē, ei ga. Ndahahya'javi ti ga pe nehē. A'ereki jypyva'ea apoa opa yvagaymyana apoa vvyaymyana apoa, ei ga yvaga hugwi.

⁵ Kiroki ga oapy oapykavuhua rehe yvagi pe okovo aheruvihavuhetero - gaha e'i:

–Kiro ji japoī ipyahuva'ea nhaporemo, ei ga.

Ji ve ga ei:

—Ekwatija ti. A'ereki ji'ea ko a'itituhēva'ea. Pyry ahe heroviari a'ero, ei ga ji ve.

A'ero ga ei:

⁶—Momina jiporavykya ko, ei ga ji ve. A'apo pa ji ko. Ji pyy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Mbapavamo ji ako jahykavamo Ômega, ei ga. Amongo ti ji ġa jijipyri avuirama nehē – kiroki ġa oko pota ji pyri ojikoga ji rehe. Gamongoagwama pe ji ei: Auka ji ġa pe yhyppyryva ahemongohava. Tomondoyme ti ġa ikwepykava ji ve nehē, ei ga.

⁷—Kiroki ġa ġwendu katu Tupana'ga nhi'ġa onhimomiranama jipi – ġa pe ti ga imombyrypavukari nehē. Ako ti ji ġanduvihavuhetero nehē. Oko ti ġa jira'yramo nehē, ei ga.

⁸—Ojipe'ġa ti oho tata pype nehē –

kiroki ga okyhyji ite'varuhuve'ġa hugwi okoe'yma nhinhi'ġa rupi tombuhuryme ti ga hahya nhande ve javo.

Ojipe'ġa ti oho tata pype nehē no

ojikoge'yve'ġa ji rehe,

okote'varuhuve'ġa,

iporujukahara'ġa,

ndoakwahavive'ġa – kiroki ġa gwereko ġwembireko'ġarūive'ġa.

Ojipe'ġa ti oho tata pype nehē no

ipajive'ġa,

aherembiapopyra mboheteve'ġa,

i'mbeve'ġa nhaporem.

Ga nhaporem ti oho tata pype yphiahua'java'ea pype upa nehē, ei ga. Gwereko enxofre ipype nehē no. Hakuvahi ti enxofre okairame tata pype nehē. Ahemondoa ipype ko ahemanoa'java, ei ga.

⁹Kiro Tupana'gapyrive'ga ruri ji pyri seteve'ġa nde'yja'ga – kiroki seteve'ġa gwereko nhaetingy'a'java'ea tynahēva'ea seteve'ea heka'voga karugwara mbapavava'ea jugwi. Gande'yja'ga ruri ji pyri onhi'ġa ji ve.

—Herejo ji rupi. Kiro ti ji hēa repiukari nde ve cordeiro'jave'ga rem-birekohēa. Hēa ti hembireko ga pavēi nehē, ei ga.

¹⁰Kiro ga ji rerohoi Tupana'ga ra'uva ji pojykataturame. Yvytyruhua rehe hehanhuhūva'ea rehe ga ji rerohoi. Paivouhu ihoi yvate vytyruhua. Ji amame vytyruhua rehe ga hepiukari ji ve cidade ruvihava Jerusalēmpyryva. A'ero ji hepiagi cidade ihemame yvaga hugwi ijyva ua Tupana'ga hugwi.

¹¹Hendy'jandy'ja cidade herekovo ġwaramo Tupana'ga rendy'java gakatua. Hendy'jandy'ja cidade itakatuhetea ja jaspē'java'ea cristal'java'ea ipyhava'ea. He'yjuhu hete itambere'ia itakatuhetea rehe. Nanongara ja cidade hendy'ja.

¹²Hehanhuhū cidade rokairungava. Yvovouhu no hokairungava. A'ereki paivouhu hokairungava pukuhua oho yvate. Cidade gwereko portas. Doze ko cidade herekoi portas. Portas pyri ġa naġanani opyta dozeve'ġa Tupana'gapyrive'ġa. Portas nanani gwereko aherakykwepohara'ġa ndera ojihe. Israelva'ea ra'yrava'ea rakykwepohara'ġa ndera ko ahera'yrava'ea rera. Doze ko ġandera a'ero.

¹³Kwara porta koty cidade gwereko trēs portas. Nhimbya koty cidade gwereko trēs portas. Tyapyra koty cidade gwereko trēs portas. Kwara kia koty cidade gwereko trēs portas.

14 Cidade rokairungava oko dozeva'ea rehe hokairungava pyhykava rehe itauhua apopyra rehe. Hokairungava pyhykava rehe nhaporemō oko ikwatijara. Ikwatijara e'i dozeve'ga ndera pe cordeiro'jave'ga moirūhara'ga ndera pe. Gandra nanani oko hokairungava pyhykava rehe.

15 Kiroki ga onhi'i ji ve – gaha gwereko ta'akwarete'ia ouro apopyra a'ea pyvō ti ji ta'ha'ā ikwahava ipukuhua javo cidade pukuhua portas pukuhua no cidade rokairungava pukuhua no.

16 Ojo'jajo'jaime cidade rova pukuhua kwara pora koty nhimbya koty pavēi tyapyra koty pavēi kwara kia koty pavēi. Cidade rova pukuhua ga ha'āha'a'āgi ta'akwarete'ia pyvō nha'angava pyvō. Paivouhu ihoi ojipejiva'ea pukuhua cidade rova pukuhua ogwovo dois mil e duzentos quilômetros. Cidade yvovouhua pukuhua oko cidade rova pukuhua ja. A'ereki paivouhu oho cidade yvateuhu no ogwovo yvovouhuro dois mil e duzentos quilômetros no.

17 Cidade rokairungava nhamuhūa ga ha'āha'a'āgi. Nhamuhūa pukuhua ko sessenta e quatro metros.

Nahā Tupana'gapyrive'ga ha'āha'a'āgi. Ojo'ja nha'angava Tupana'gapyrive'ga apoa vyvakotyve'ga apoa pavēi.

18 Cidade rokairungava ko itakatua apopyra jaspe apopyra. Cidade ko ouropyryva nhaporemō japopyra – kiroki ouro nomombaraviva'ea. Nurā ouro oko vidro ja – kiroki vidro nomombaraviva'ea. Nurā ji hepiagi ouro vyvitera pype.

19-20 Cidade rokairungava oko hokairungava pyhykava rehe ita apopyra rehe dozeva'ea rehe. Hokairungava pyhykava mbojigwahava ko itakatuheteparavuhua. He'yjuhu hete itambere'ia itakatuhetea rehe. Hokairungava pyhykava nanani oko itakatuhetea. A'ea ko nahā:

Ojipea ko jaspe.

Ojipea ko safira.

Ojipea ko ágata.

Ojipea ko esmeralda.

Ojipea ko sardônio.

Ojipea ko sárdio.

Ojipea ko crisólito.

Ojipea ko berilo.

Ojipea ko topázio.

Ojipea ko crisópraso.

Ojipea ko jacinto.

Ojipea ko ametista.

A'ea nhaporemō ko itakatuhetea rera – kiroki itakatuhetea oko hokairungava pyhykava.

21 Doze ko cidade herekoi portas. Portas oko pérolas. Doze portas ko doze pérolas a'ero. Pehea cidadepeva'ea ko ouropyryva nhaporemō japopyra – kiroki ouro nomombaraviva'ea. Nurā ouro oko vidro ja – kiroki vidro nomombaraviva'ea. Nurā ji hepiagi ouro vyvitera pype.

22 Ji ndahepiagi gajatykahavuhua Tupana'ga mbohetehava cidade pe. Ndogwerekoi reki. A'ereki Tupana'ga ipopoakaheteve'ga vyvakotyve'ga nduvihavuhete'ga gahoheve'ga – gaha tuhē opyta upa ga pyri cidade pe cordeiro'jave'ga pavēi. Nurā ndatekwava'javi cidadepeve'ga hoa rehe ojatykahavuhua pype. A'ereki ga ga mbohete gwekohai pe nhaporemō cidade pe.

²³ Ndatekwawa'javi kwara rendya rehe cidade pe. Ndatekwawa'javi jahya rendya rehe cidade pe no. A'ereki Tupana'ga hendy'jandy'ja imbokojahu-pava. Cordeiro'jave'ga ko cidade ryapehavamo.

²⁴ Yvyakotyve'ga gwyrivepe'ga ti hepiakatui okovo kojahuro gwaramo. Yvyakotyve'ga nduvihavuhu'ga nduri cidade pe nehë Tupana'ga mboheteavo heruerua oapoakatukatua cidade pype nehë.

²⁵ Tupana'ga ti nohovapytymukari tuhë cidade portas nehë. A'ereki nane'ymi arimo pevo. Naypytuni ti cidade pe nehë.

²⁶ Yvyakotyve'ga nduvihava'ga nduri nehë Tupana'ga mboheteavo nehë heruerua oapoakatukatua cidade pype.

²⁷ Nduri tuhë ti cidade pype ndapyryvive'ga okote'varuhuve'ga pavëi i'mbeve'ga pavëi. Ojipe'ga Tupana'ga gwereko gandra livro pype. Gahã ti uhu cidade pype nehë. Livro ko cordeiro'jave'ga apoa. A'ea pype Tupana'ga okwatijaripe gandra tuhu ti ga ji pyri upa okovo avuirama nehë javo - kiroki ga ojiko ga rehe.

22

Paranauhũa ko ahemongohava

¹ Kiro Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga hepiukari ji ve paranauhũapyryva ahemongohava. Ikatu hete vidro ja. Typy katu hete ko paranauhũa. Ahepia hete ji ypya a'ero. Ohë paranauhũa Tupana'ga apykavuhua hugwi. Perope cordeiro'jave'ga oapy Tupana'ga pyri oina. Ga oko aheruvihavuhuhetero oapyga.

² Pehea pyteri pe i'ami cidade pe yva ahemongohava. Yva o'ã paranauhũa rembevyrimo no kokoty rovai kikoty rovai no. Dozeva'ea ojopar-avuhuva'ea ko yva'ia yva rehe. A'ereki mës nanani ko ipotyramo ojipea yva'ia. Yva rohova ko yvyakotyve'ga gwyrivepe'ga pohaga ohoheteavo jupe.

³ Pevova'ea pe nhaporemopevove'ga pe nhaporemope ti Tupana'ga nde'i nehë: "Ite'varuhu po ti nde ve nehë." A'ea rui po ti ga ei nehë.

Cidade pe ti Tupana'ga reko'i oapyga oapykavuhua rehe okovo ganduvihavuhuhetero cordeiro'jave'ga pavëi nehë. Ganhi'iga rupi ti Tupana'gareheve'ga ndeko'i ga mboheteavo nehë.

⁴ Tupana'ga rova ti ga hepiagi nehë. Gwetovapya rehe ti ga gwereko garera nehë.

⁵ Naypytuni ti cidade pe nehë. Ndatekwawa'javi ti lamparina rehe nehë. Ndatekwawa'javi ti kwara rehe nehë no. A'ereki Tupana'ga ganduvihavuhuhete'ga ombokojahu ga pe. Yvyakotyve'ga nduvihavamo ti ga ndeko'i avuirama nehë.

⁶ Kiro Tupana'gapyrive'ga ei ji ve:

—A'ea nhaporemope ko a'itituhëva'ea. Pyry hete ahe heroviari a'ea a'ero. Tupana'ga oko onhi'iga mombe'uhara'ga pojykaharetero pyryve'ga pojykaharetero. Gaha e'i ojiprive'ga pe ga mondovo: "Eho ti inombe'gwovo aere'iva'ea jireheve'ga pe ikwahavuka ga pe nahã ti nehë javo," ei Tupana'ga, ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

Nambegwei ti Jesus'ga rura'javi nehë

⁷ —Pehendu ti! Nambegwei ti ji rura'javi nehë, ei Jesus'ga. Pyry hete ga pe - kiroki ga gwendu katu nhirembikwatijarukara João'ga pe aere'iva'ea mombe'uhava, ei Jesus'ga.

⁸ —Jihi Joãoram ahepia tuhë Tupana'gapyrive'ga rembiepiukara. Ji ahendu garemimombe'ua no. Henduvame hepiaga ji nhinogi Tupana'gapyrive'ga pya pyri tambohete ti ji ga javo - kiroki ga gwepiuka ji ve aere'iva'ea.

⁹ A'ero ga ei ji ve:

– Terenhinogi ji pyri ji mboheteavo. Tupana'ga ti embohete! ei ga. Ji ko Tupana'gapyrive'ga reki jitekovo ganhi'iga rupi nde ja. Ji ko neurū'ga ja no Tupana'ga nhi'iga mombe'uhara'ga ja. Ji ko ga ja no – kiroki ga ojiko Jesus'ga rehe okovo garembikwatijarukara rupi – kiroki garembikwatijarukara omombe'u aere'iva'ea. Nurā ji rūi ti embohete. Tupana'ga ti embohete! ei Tupana'gapyrive'ga ji ve.

¹⁰ – Teremimi garembikwatijarukara nde ve! ei ga. Tokwaha pa ti ga aere'iva'ea nehē. Nambegwei ti nahā nehē, ei ga.

¹¹ Kiroki ga oko te'varuhu aḡwamo – ga ti toko te'varuhu avuirama nehē. Kiroki ga tiruahū aḡwamo – ga ti toko tiruahū avuirama nehē. Kiroki ga oko katu aḡwamo – ga ti toko katu avuirama nehē. Kiroki ga pyry aḡwamo – ga ti toko pyry avuirama nehē, ei Tupana'gapyrive'ga.

¹² – Pehendu ti! Nambegwei ti ji rura'javi nehē, ei Jesus'ga. Yvyakotyve'ga ndeaporoḡita gandetakwera ja ji ikwahavipei. Nurā ti ji imondoī ga pe gandeaporoḡita kwepykava gandetakwera ja nehē, ei Jesus'ga.

¹³ – Ji ppy ko ako jipe jahykavamo Alfa. Mbapavamo ji ako jahykavamo Ōmega. Jypyva'ero ji ako jipe. Mbapavava'ero ji ako, ei Jesus'ga.

¹⁴ – Pyry hete ga pe – kiroki ga Tupana'ga nhi'ipo'ru okote'varuhua momboruka. Nahā ti Tupana'ga ei ga pe a'ero nehē: “Pe'u ti yva hugwi ahemongohava hugwi. Pejo ti cidade pype no pekiavo portas rupi,” e'i ti Tupana'ga nehē, ei Jesus'ga.

¹⁵ – Ojipe'ga ki a'e te nduri ipype. Tokiyme ti ga ipype okote'varuhuheteve'ga, ipajive'ga, ndoakwahavive'ga – kiroki ga gwereko gwembireko'garūive'ga, iporujukahara'ga, ganembiapopyra mboheteve'ga, i'mbeve'ga, ojipe'ga no – kiroki ga i'mbe pota jipi. Nanongara'ga nhaporemo ti ndoki tuhē cidade pype nehē, ei Jesus'ga.

¹⁶ – Jihi ko Jesus, ei ga. Jihi amondo jijipyrive'ga pe pyri tomombe'u ti ga nhinhi'iga ga pe javo. A'ero ti pemombe'u garemmombe'ua ojipe'ga pe – kiroki ga ojatyka Tupana'ga mboheteavo hendukatuavo ganhi'iga. Daviva'ea ko nhirembopyya. Ji ko Daviva'ea rakykwepoharamo no. Ji ko jaytata'uhua ja – kiroki hendy'jandy'ja ko'ema koty, ei Jesus'ga.

¹⁷ Kiro Tupana'ga ra'uva i'ei cordeiro'jave'ga rembirekoruamahēa pavēi:

– Herejo! e'i gara'uva hēa pavēi.

Gahā – kiroki ga ḡwendu Jesus'ga rembikwatijarukara – ga ti te'i nehē no: “Herejo!”

Gahā – kiroki ga ojiko pota Tupana'ga rehe imomborukapota okote'varuhua – ga ti tuhu upa avuirama Tupana'ga pyri nehē i'ḡwovo yhya ahemongohava nehē. Gay'ua pe ji ei ḡajikoga Tupana'ga rehe.

Gahā – kiroki ga uhu pota upa avuirama Tupana'ga pyri – ga ti tuhu ojikoga ga rehe nehē i'ḡwovo yhya ahemongohava ikwepyge'yma nehē.

¹⁸ Joāoramo ji ei ga momoranduva – kiroki ga ḡwendu Jesus'ga rembikwatijarukara aere'iva'ea mombe'uhava. Ga pe ji ei ga imombe'urame ojipe'ga pe Jesus'ga rembikwatijarukara. Po ga hajiheva'ea mombe'ui a'ea ko Jesus'ga rembikwatijarukara javo no, a'ero ti Tupana'ga imondoī hahya ga pe nehē – kiroki hahya Jesus'ga omombe'uuka ḡwembikwatijarukara pype.

¹⁹ Po ga nomombe'upavi Jesus'ga rembikwatijarukara ga imombe'urame ojipe'ga pe garembikwatijarukara, a'ero ti Tupana'ga ndo'uukari ga pe yva hugwi ahemongohava hugwi nehē. Ga nombuhurukari ga cidadepyryva pype nehē no. Nahā ti ga nomombyryvi ga pe imbuhure'yma ga pe pyryva'ea. Pyryva'ea Jesus'ga omombe'u ikwatijarukarame ji ve. A'ea ti Tupana'ga nombuhuri ga pe nehē.

²⁰ Kiroki ga e'i a'ea pe nhaporemo: “A'iti a tuhē!” – gaha e'i no:

—Nambegwei ti ji rura'javi nehě. Na tuhě ti, ei ga.

Kwa. Na tuhě a'ero! a'e ji. Amém! Herejo, Jesus, nhandepojykaharetero, a'e ji.

²¹ Tomombyry ti ga pe me nhaporemo Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga, a'e ji.